LOVEC

GLASILO SLOV. LOVSKEGA
IN SLOV. RIBARSKEGA DRUŠTVA
V LJUBLJANI

LETNIK XII

UREDIL ING. ANTON ŠIVIC

LJUBLJANA 1925

NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

KAZALO.

I. LOV.

A. Članki.

Comes Huberti:
Kaj je lovski pravično? . 90, 122, 157, 206, 260, 305, 374, 430, 482, 534

M. Du.:
Ljubljanski sejmi za kožuhovino 476, 552

Peter Gillý:
O postovkah 58

Vl. Kapus:
April (pesem) 121
Maj (pesem) 157
Junij (pesem) 234
Julij (pesem) 295
Avgust (pesem) 340
September (pesem) 408
Oktober (pesem) 429
November (pesem) 498
December (pesem) 509
Glasovi in klici srnjadi 332
Življenje in konec starega goščarja 535

Kranjski Janez:
Moj lanski divji petelin 142

Kl.:
Letošnja pomladanska vzrejna tekma 197
Določila za starost. tekme španijelov 399
Mariborski tekmi ptičarjev in španijelov 469, 510

Ing. R. Lah:
Naš promet s krznom . . . . . .

Lj. L.:
O zatiranju lisic 8, 45

Ing. Ferdo Lupša:
Spomini na Siam, deželo belega slona 284

Lenart Z. Podjelovčan:
Za kunami po Jelovici 182
Spomini na zalaz srnjaka 234

Tone Podvrečar:
S hribov in poljan Makedonije . . 18
Spomini na Rombon 406

Dr. Janko Ponebšek:
Kongres za varstvo ptic 133
Legát ali čebélar 276, 322

Preizkuševalnica orožja kr. drž. strokovne šole za puškarstvo v Kranju:
Prvi patentirani izum na polju puškarske tehnike v Jugoslaviji . . 4

Janko Ravnik:
Balistična razprava 55
Puškarsko izrazoslovje 220
Progresiven vrtež; — ali je naprava progresivnega vrteža mogoča? . 320

S. L. D.:
Pogoji letošnjega tekmovalnega streljanja 253

Ing. Fr. Sonnbichler:
Visoki roglji divje koze 178

Ing. A. Šivic:
Lovstvo leta 1923 po statističnih in drugih podatkih 10, 60, 90, 169
Lovski koledar za Slovenijo . . . 227
Lovska razstava v Zagrebu . . . 478

Ing. M. Š.:
Za divjimi svinjami . 81, 138, 174, 228, 280, 327, 369, 449, 491

Ing. J. U.:
Nega srnjadi na Pohorju v povojni dobi 1, 50

Kapetan Zvonko:
Mladinska malokalibrska strelska tekma leta 1924. 97
Letošnja strelska tekma v Ljubljani 317
Kako si priredim strelišče 391
Prva strelska tekma v Mariboru . . 445

B. Iz lovskega nahrbtnika.

Bela divja koza. M. Š. 504
Bela lisica. M. Š. 361
Cerkniško jezero in njegova okolica. Oljšak 190
Črtice o petelinu. V. Herfort . . . 243
Delni albinizem pri divjih petelinih. Vl. K. 243
Društvena soba 548
Dvodnevni tečaj za lovske čuvaje . 116
Enoletni šesterak. Dr. M. Č. 458
Gozdarskolovska - ribarska razstava 1926 v Ljubljani 361
Igra podlasic. Dr. V. Z. 363

Imenovanje 296
Ivanu Rakovcu. Vl. Kapus 186
Izložba pasa u Zagrebškom zboru . 424
Izpod Stola in Golice. Farizej . . . 545
Iz Prekmurja. R. Koller . 38, 74, 458
Iz prirode. P. G.-Višnjan 113
Izredni obči zbor S. L. D. 188
Iz Slovenjgradca. I. Rogina . . . 73
Iz Štipa. A. K. 38, 459
Jereb v krempljih ujede. M. Š. . . 420
Kako je, ako sta petelin in lisica dogovorjena. Vl. K. 244
Kako lovijo srnjake. Vl. K. . . . 460
Kako moramo pripraviti divjad za železniški transport. Vl. K. . . . 505
Kako mrjo kolorne. M. Š. 148
Kako pošiljam preparatorju lovski plen v nagačenje. V. Herfort . . 365
Kako zajec vzdrži. V. H. 115
Kakšno škodo delata jazbec in medved? S. L. D. 71
Kdaj pojenjujejo rasti gamsovi rogli? Ing. A. Š. 37
Klub ljubiteljev brakov. P. Ž. 151, 297, 359, 429, 456, 505
Klub ljubiteljev ptičarjev . . . 75, 151, 152, 241, 299, 505, 542
Koliko shujša divji petelin pri petju. V. Herfort 421
Kongres šumarjev 420
Kraguljeva predrznost. Ljud. L. . . 147
Kratek pouk lovskim čuvajem. P. Ž. 153
Lep prizor. V. L. 115
Likvidacija odseka A direkcije šum v Ljubljani 71
Ljubljanski sejm s kožuhovino . . . 75
Lisico ugonobil s kamnom. R. Š. . . 37
Lov na divje svinje v gozdih nad Sotesko na Dolenjskem 504
Lov na divje svinje v Starem logu 542
Lov na volkove 543
Lov na zajce na Cerkljanskem polju 38
Lovska razstava v Gorici. Rustia . . 504
Lovska razstava v Subotici . . . 000
Lovska razstava v Zagrebu. Ing. A. Šivic 241, 368, 424
Lovska umetnost na brakadi na srne 189
Lovska zadruga, I. obči zbor. P. Ž. 241, 358, 457, 506, 542
Lovske karte za leto 1926. Ing. A. Š. 548
Lovsko streljanje v Mariboru. Kap. Zvonko 360
Lov, varstvo prirode in poljske miši. M. Hafner 299
Lov v Kanadi. P. Ž. 192
Mladega zajčka so našli 113
Miklavžev dar. A. Š. 148
Načrt zakona o šumama i zašumljavanju. Ing. A. Š. 152
Nagrada za ubitega volka 38, 189, 192
Na kanjinem gnezdu. Vl. K. 364
Naš lovski ples 111
Naš udomačeni jazbec. P. K. . . . 300
Nekaj o podlasicah. Vl. K. 245
Nekaj o poljskih mačkah. Dr. Jazon 73
Neuspešen lov na divje svinje. P. . 458
Objestna lisica. M. Š. 149
O božiču. V. K. 546
Odborove seje S. L. D. 34, 107, 186, 187, 296, 351, 352, 353, 500, 501, 541
Odlikovanje 71
O razmnoževanju lisic. Vl. K. . . 421
Orožni listi, kolikor se tičejo lovcev. Ing. A. Š. 36
O selitvi ptic. J. H. 301
O udomačenih vidrah. I. Šašelj . . 364
Podružnice, obči zbori, odborove seje. S. L. D. 35, 112, 240, 296, 302, 353, 354, 355, 357
Pomladanski odstrel kljunačev. M. Hafner 113
Poljedelska razstava v Pragi . . . 190
Popravek 38, 116, 458
Poziv sotrudnikom »Lovca« . . . 115
Predavanje in smotra psov v Trbovljah. P. Ž 191
Prerano usuli cvet 419
Prihod prvih prepelic. A. Gorec . . 362
Prijateljem Krasa 116
Pritožbe o škodi, ki jo delajo divji prašiči, volkovi in jeleni. Ing. A. Šivic 462, 504
I. lovska strelska tekma v Zagrebu 501
Prvi kljunač 461
Prvi mladi fazani. A. Godec . . . 362
Rdečenoge postovke. I. K. 247
XIV. redni obči zbor S. L. D. . . . 108
XV. redni obči zbor S. L. D. 540
Dr. Sernec Josip † 540
Skoraj neverjetno, toda resnično. F. Klančnik 72
Smešna, a resnična dogodbica. J. K. 115
Smotra psov brakov in jazbečarjev v Gradacu. P. Ž. 422
Smrtna kosa. Vl. K. 147, 456
Smučar. Ing. A. Š. 153
Središnja uprava saveza lovačkih udruženja v kraljevini SHS, ustanovni obči zbor 494

Tečaji za lovske čuvaje v okrilju »Lovske zadruge« 37
Trdoživa lisica. M. Š. 149
Tudi neverjetno, a resnično. F. Zorko 150
F. Danko 150
Uspehi pri zatiranju vran s fosforjevo pasto 74
Velikanska povodenj. R. Koller . . 548
Veliki divji petelin 147
Volčja nadloga. Š. 148
Volčja nadlega 504
Volk odnesel psa 504
Volkovi v kočevskih gozdih. Vl. K. 543
Zakaj se odloči jekleni plašč izstrelka od svinčenega jedra. Kap. Zvonko 461
Zapiski. X. Y. 247
Zavarovanje lovskih čuvajev . . 243
Za zeleni križ 38, 76, 116, 152, 247, 548
Zgodbi o dveh zajcih. L. Z. . . . 461
Zgodnje lisice 150
Zloba. P. Ž. 548
Živi fazani 243

II. RIBARSTVO.

A. Članki.

Dr. A. Farčnik:
Ribarske pravice na ozemlju bivše Štajerske 409
Dr. M.:
Hidroelektrična centrala na Savi pri Krškem in ribarstvo 68
Nekaj o akvarijih 290
Nekaj statističnih podatkov o sulčji lovi v Savi in v Ljubljanici . . . 26
O gojenju postrvjega zaroda . 341, 412

B. Iz ribarske mreže.

Ali imajo ribe čut okusa? Dr. M. . 250
Ali razločujejo ribe barve? Dr. Sp. M. 251
Ali so postrvim potrebni senčnati prostori? 43
Barva postrvjega mesa 467
Belouška in postrv. A. Godec . . 466
Bodensko jezero — bogastvo rib . 427
Bodensko jezero — uspehi ribje lovi. Dr. M. 194
Bogata ribja lov v Dalmaciji . . . 41
Bogat plen 118
Čemu ima riba mehur? 196
Čudna vada 251
Dalmatinski ribiči in lov na sardele 426
Dopisovanje s Slov. rib. društvom v Ljubljani 39
Državno vališče na izviru Bosne. Dr. M. 194
Elektrika v službi ribarstva 43
Glavač nevaren ikram in zarodu . . 426
Glavač nevaren ribjemu zarodu . . 119
Gojenje postrvi v Severni Ameriki . 42
Goreča riba 508
Dr. Heintz Karl. Dr. M. 194
Ikrnice in mlečniki. Dr. M. 250
Iz spominov nestorja slovenskih ribičev. Dr. Sp. M. 79
Izvrsten uspeh valjenja postrvjih iker 508
Jezerska postrv 507
Kako deluje ribja steza v Fali? Dr. M. 463
Kako dolgo žive sulčje ikre. Dr. M. 427
Kako kuhamo postrvi 466
Kako razpošiljamo ribe? Dr. M. . . 426
Katere ribe uživajo rastlinsko hrano 464
Katero vreme in kateri čas sta za trnkarja najugodnejša? 427
Kolki za ribarske knjižice 506
Križanka od zlatice in krapa . . . 507
Lov postrvi s kapičem 119
Mehkoustnica. Dr. M. 464
Mrena z gumenim obročem 551
Nasajanje finskih voda z raki. Dr. Sp. M. 250
Nova vodna naprava na Vrhniki. Dr. M. 193
Nov ribarski list v Jugoslaviji . . . 196
Obči zbor, odborove seje Slov rib. društva 79, 39, 193, 549
Onečiščenje voda 507
O piškurjih 156
O rakih. P. Gilly 466
O vonju rib. Dr. M. 117
Pisces Macedoniae. Dr. L. Kuščer . 40
Perničar ujel lastovko na umetno muho 42
Piškurji, parasiti rib. Dr. M. . . . 43
Podust — varstvena doba. Dr. M. . 119
Posebne vrste sport 43
Posledice povodnji početkom avgusta 1924. Dr. M. 40
Postrv ujel na vado brez trnka. Vl. K. 467
Povodnji in ribe 464
Poziv zakupnikom in posestnikom ribarskih lovišč 39
Požrešnost ščuke. Dr. M. 118
Prepariranje vrvic 42

Proizvodi za ribarstvo — carine prosti. Dr. M. 425
Prostovoljni prispevek za ribarske knjižice 39
Raba osti. Dr. M. 550
Računski zaključek Slov. rib. društva v Ljubljani 79
Razdelitev postrvjega zaroda . . . 426
Raztrgala ga je ročna granata . . 43
Rdeča barva pri umetnih vadah. Dr. M. 42
Redka riba na ljubljanskem ribjem trgu. Dr. M. 426
Redka riba v Jadranu 40
Ribarske knjižice 249, 549
Ribarska razstava v Düsseldorfu . 195
Ribarska šola v Vodnjanu 118
Ribarska tekma z lovjo na postrvi . 507
Ribarske knjižice za leto 1925. 39, 154, 248, 249
Ribarske razstave. Dr. M. 425
Ribarski zakon. Dr. M. . . . 549, 550
Ribarstvo in kmetsko prebivalstvo. Dr. M. 42
Ribe in malarija 195
Ribiški dom v Osjeku 196
Ribje bogastvo v Ohridskem jezeru 119
Ribje mumije 120
Ribje steze 42
Ribniki v Zdenčini—Malasek . . . 465
Ribolovne pristojbine v Bosni in Hercegovini 40
Ribolov s kormoranom 119
Sesalka za ribolov 43
Skakanje rib iz vode 464
Slab ribji lov v Severnem morju. Dr. Sp. M. 196
Slov. ribarsko društvo v Ljubljani v letu 1924. Dr. M. 76
Starost ščuke 506
Sulca, težkega 10·50 kg 118
Sulčja drest l. 1925. Dr. M. . . . 248
Sulčja požrešnost. Vl. K. 155
Sulčja sezona 1924/25. Dr. M. . . 249
Sulčki v Želimljem. Dr. M. 426
Sulec težek 10·40 kg 42
Ščuke, ki potujejo po suhem. Dr. M. 118
Švicarska vališča v valilni dobi 1923/24. Dr. M. 427
Tečaj za gojenje rib na Dunaju. Dr. M. 154
Tristo ribičev utonilo 118
Trnkarska tekma 43, 155
Tržne cene rib v Ljubljani 463
Umetno gojenje belih rib. Dr. M. . 000
Umiranje rib v Ženevskem jezeru . 550
Valjenje iker belih rib 550
Vališče v Želimljem 193
Varstvena doba za salmonide v Avstriji 467
Velika postrv 550
Velikega krapa so ujeli 120
Velik losos 120
Velik som 427
Vodni cvet na Blejskem jezeru . . 40
Zagrebško ribarsko društvo . . . 194
Zakaj so kuhani raki rdeči 465
Zamrznjene ribe. Dr. M. 507
V. K. 550
Zanimiv dogodek. M. S. 79
Z banano ujel krapa 120
Zdravilna moč ribjega olja 119

III. RAZGLASI.

Članom S. L. D. 367, 428, 468
Dražbe lovišč 247, 304
Državno zdravilišče na Golniku . . 427
Lovska zadruga »Jelenca« 366
Objava lovske zadruge 468
Oddaja fazanov 427
Oddaja lovišč 366
Poziv starim in novopristopivšim članom 44
Strelska tekma 366
Vabilo na XIV. redni občni zbor S. L. D. 35

IV. IZ UPRAVNIŠTVA.

Naklada »Lovca« 508

V. MALI OGLASI.

38, 44, 80, 81, 120, 156, 196, 251, 304, 367, 428, 468, 508, 551

VI. SLIKE.

1, 4, 5, 7, 26, 30, 32, 33, 45, 81, 121, 132, 146, 157, 180, 197, 233, 239, 253, 275, 289, 290, 300, 305, 322, 341, 346, 369, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 415, 422, 423, 429, 437, 438, 459, 469, 473, 510, 511, 512, 539

Ing. J. U.:

Nega srnjadi na Pohorju v povojni dobi.

Pohorje spada po svoji lahki dostopnosti, ugodnih prirodnih razmerah ter svojih naravnih krasotah med naša najlepša na jugu ter od Dravskega polja na vzhodu do Mislinje doline gozdna lovišča. Ono tvori lepo zaokroženo gorovje, ki sega od Drave na severu do državne ceste Konjice—Slovenska Bistrica na zapadu in leži v srezih Maribor desni breg, Konjice, Slovenjgradec ter Dravograd. Na Pohorju je 68 zakupnih lovišč s površino 73.435 ha in 76 samolastnih lovišč s površino 26.109 ha, skupaj 139 lovišč s površino 99.544 ha.

Samolastna lovišča, po številu 51 %, zavzemajo torej 26 % vse površine. Med temi ima večina površino 115 ha do 200 ha in je v rokah našega pohorskega kmeta.

Vse Pohorje je do svojih najvišjih vrhuncev Črnega vrha (1543 m) in Velke kope (1542 m) obrastlo z visokim, največ iglastim gozdom, izvzemši široki hrbet od Roglje proti zapadu do Male kope, kjer se menjavajo skupine nizkih, vejastih smrek, s travo, pokrito z balohom in na močvirnatih delih z ruševjem. Na pobočjih leže sredi temnih gozdov lepe gospodarske stavbe samotnih kmetij, ki jih obdajajo njive in travniki.

Manjše in večje senožeti, »zalike« imenovane, tvorijo tihe oaze sredi obsežnih, več ali manj sklenjenih gozdov, med kate-

rimi prevladuje prebiralni značaj. Tako raste skoraj povsod pod raznovrstnim drevjem različne starosti bujni mlaj, ki se ima v mladosti boriti za obstanek z ostrogo, malinjem, travo ter najrazličnejšim drugim plevelom in grmičjem. Od grebena do vznožja Pohorja je polno hladnih studencev in bistrih postrvnih vodà, ki skrbe za zadostno vlago in močo.

Vse te naravne ugodnosti omogočajo krepek in zdrav razvoj razne divjačine, predvsem srnjadi, ki najde tod zadostno tečne hrane in varnega zatišja. Med stalno in najplemenitejšo divjačino na Pohorju je šteti srnjad, velikega in malega petelina ter gozdnega jereba. Omenjeno pa bodi, da pripada k stalni divjačini tudi gams, četudi le na nekih stališčih.

Vojna doba, še bolj pa razburkane razmere koncem 1918 in začetkom 1919 so rodile za lovišča v obmejnem severnem pasu naše države, katerim je prištevati tudi Pohorje, marsikatero zlo. Skrito in javno, ne oziraje se na predpisano varstveno dobo za divjačino, se je lovilo ali bolje rečeno mesarilo med našo najplemenitejšo divjačino. Ob tihih večerih so pokale prikrite vojaške puške in trosila se je smrt med razredčene vrste te divjačine.

Predvsem se je bilo bati, da se uniči najglavnejša divjačina Pohorja — srnjad. Tedaj se je v juliju 1919 poslala med vrste lovcev na Pohorju okrožnica z naslednjo vsebino:

»Okrožnica.

Z vsakim letom se vidno zmanjšuje število najlepše in za naše love najvažnejše divjačine — srne. Premočno izstreljevanje za vojne dobe in sedaj, po nekaterih krajih številni divji lovci so pač glavni vzrok, da so postale srne na Pohorju redke ne samo po zakupnih, temveč tudi po samolastnih loviščih. Če so po nekaterih loviščih srne številnejše, je to le zasluga tistih lastnikov lovišč, ki so z ljubeznijo negovali to vitko prebivalko naših gozdov.

Da se povzdigne število srn, so v medsebojnem sporazumu sklenili podpisani zakupniki in lastniki lovov, za dobo 5 let, t. j. od 1. oktobra 1919 do 1. oktobra 1924 srne-koze čuvati in streljati samo srnjake, izvzemši srnjake-kozliče istega leta.

Ta medsebojni sklep je častna zadeva vseh podpisanih in se zaveže vsak za prvo na istem lovišču med to dobo odstreljeno srno-kozo plačati 300 K, za vsako naslednjo 600 K, kateri znesek zapade ubožnemu skladu tiste občine, v kateri je lovišče.

Kdor premišljeno in namenoma ta sklep prelomi, tega ime se, razen že navedenega vplačila, objavi v našem lovskem listu.

Zapriseženo lovsko osebje mora dobiti strog nalog, da vestno nadzoruje izvršitev tega sklepa.

O tem sklepu se obveščajo tudi vsa županstva navedenih lovišč.

Sklenjeno na lovskem sestanku v Mariboru v mesecu juliju 1919 s pripombo, da bodo ta sklep podpisali vsi lastniki in zakupniki lovišč na Pohorju od Maribora do Slovenjgradca.«

Ta okrožnica je šla od lovca do lovca po vsem, največ severnem Pohorju od Maribora do Slovenjgradca, izvzemši takratno okr. glavarstvo Konjiško. Marljivo so se zbirali obvezni podpisi med lastniki lovišč. Ne bom navajal imen tistih zaslužnih lovcev, ki so tu sodelovali in niso štedili truda, dokler niso zbrali obveznih podpisov večine lastnikov lovišč. Bilo je pa tudi med lastniki lovišč več ugovorov. Kakšni ugovori so to bili, je razvidno iz naslednje okrožnice:

»Vsem lastnikom zakupnih in samolastnih lovišč na Pohorju.

Od južne železnice do Velke kope se je iz vseh lovskih krogov na Pohorju radostno pozdravila pozivna okrožnica v varstvo srn - koz, katera se je razposlala v mesecu juliju tega leta. Le od nekaterih strani so se slišali tudi ugovori, kjer se je deloma trdilo, da je doba 5 let predolga, deloma da se bo divjačina preveč razpasla na škodo poljskih kultur. K temu se pripomni sledeče:

V pozivu se je poudaralo, da grozi pogin naši najlepši divjačini na Pohorju, katero so naši predniki negovali, ker so ljubili svoj gozd, pa tudi njegovo ljubko stanovalko — srno, če se nadaljuje v vojni dobi razširjeni pogrom na njo, na gmotno škodo občin, katerim bi odpadel lep redni letni dohodek in v oškodovanje tistih, katerim je dosedaj opazovanje pazne srne bila edina zabava in duševno razvedrilo v samoti temnih pohorskih gozdov.

Vsake zime, kakor hitro zapade prvi sneg, zapušča srna višje pohorske planine, kjer je imela varno zavetje v obsežnih samolastnih loviščih s svojo tam vzgojeno mladino, in si poišče nižje ležeče solnčne lege — ponajveč — frate. Odtod dejstvo, da pozimi vidijo srne tudi tam, kjer poleti o teh ni duha ne sluha. Večkrat, posebno v hudem zimskem času, se opažajo tu manjše in večje skupine srn. To je mogoče tudi bil vzrok, da se je trdilo, da se bodo srne preveč razpasle, če se koze čuvajo skozi 5 let.

Kakor je varstvo srne za naše Pohorje gospodarske važnosti, tako so potrebna naša polja, da se uteši naš želodec. Predragocen je dohodek teh, da bi se jih pustilo uničiti. Danes pa o takšni poškodbi ni govora in ga tudi gotovo v prihodnje ne bo, ker se srnjad ne pomnožuje kakor knaver po gozdu.

Poziv je veljal pravim lovcem, tistim, ki imajo veselje nad svojo divjačino, tudi če se hrbet ne šibi od prevelikega plena.

Za lovske mesarje, t. j. tiste, ki skušajo do zadnjega repa uničiti in založiti v kuhinjo, kar so vzgojili in privarčevali njegovi sosedje — ta klic ne velja; te bomo izločili iz našega kroga, skrbeli pa tudi za to, da si ti izberejo za svojo obrt pravi kraj, to je mesnico, ne pa naše prekrasno zeleno Pohorje in njegove tihe, temne gozdove.

Ko bo pozivna okrožnica od vseh podpisana, se hočemo zbrati vsi lovci, da na skupnem sestanku sklenemo to, kar smatramo v varstvo dovjačine, pa tudi v varstvo naših gozdnih in poljskih kultur za potrebno.

V Mariboru, dne 24. avgusta 1919.«

Uspeh vse te akcije je bil, da so to okrožnico podpisali vsi lastniki srninskih lovišč v sodnih okrajih Slovenska Bistrica, Maribor desni breg, 40 po številu, ter lastniki lovišč v sodnem okraju Marenberg, z eno samo izjemo v tem okraju. Tak je bil

uspeh, recimo, »na papirju«. Dejanski uspeh pa ni bil popolen. Med obvezno dobo, t. j. od leta 1922 naprej je bila večina zakupnih lovišč na novo izdražbana. Vsestransko je nastal velik naval na lovišča; marsikateri obvezancev je na tihem ali javno, iz materielnega ali lovskega egoizma prelomil dano besedo in le malo je bilo število tistih, ki so ostali zvesti svojim prej odobravanim, načelnim lovsko-vzgojnim nazorom in lovski disciplini.

Vsekakor pa je ta obveza imela dobre posledice, število srnjadi se je po občem mnenju vidno dvignilo, četudi še daleč ni doseglo višine, ki bi odgovarjala našim splošnim pred vsem pa lovsko-kulturnim razmeram na Pohorju. (Konec sledi.)

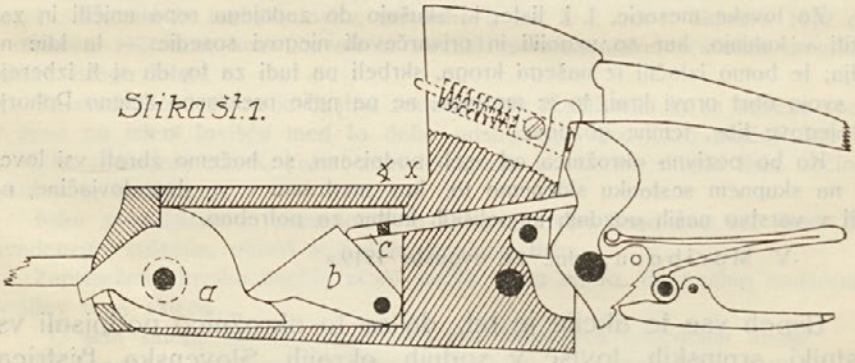
Prvi patentirani izum na polju puškarske tehnike v Jugoslaviji.

Poročilo, katerega pod gornjim naslovom objavlja »Preizkuševalnica orožja« v kratki dobi svojega obstanka, podaja prvo strokovno ocenitev novega izuma sestava »Hammerles - Bock« puške, katero je v ta namen poslal izumitelj g. Albert Rutar, lastnik strok. tehn. puškarske delavnice v Celju.

Posebna svojstva konstrukcije sestava so sledeča:

1. Hammerles - stranska celina z nazajležečimi vzmeti sta opremljena s posebnimi varovalnimi oporniki.

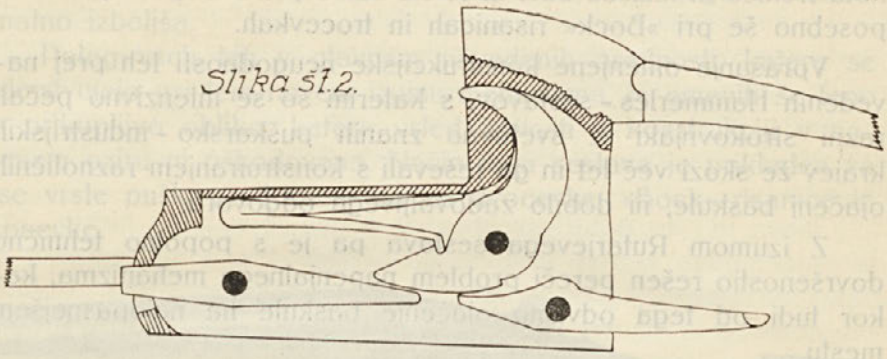
2. Celina se napenjata pri (omahnitvi) odpiranju cevi s pomočjo dveh vzvodov »a« in »b« (slika štev. 1) ter enega stalca

Slika št. 1.

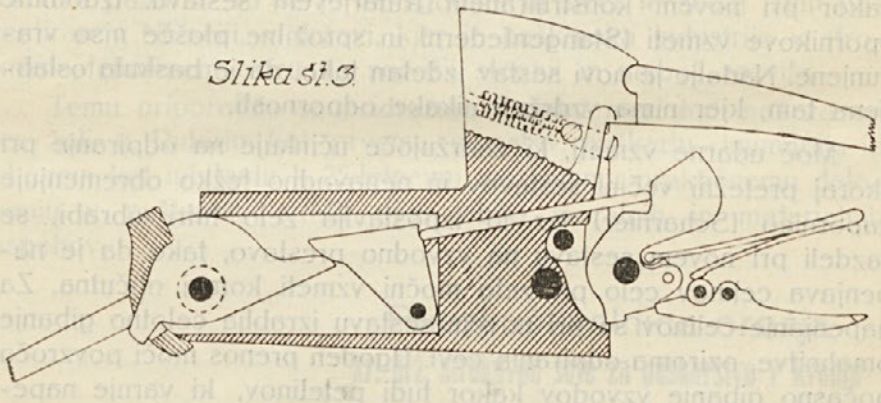
(Stollen) »c« 2½ mm kvadratne debeline v prečnem prerezu — napenjalna naprava, ki v glavnem predstavlja novost izuma.

Način opreme napenjalnega mehanizma, ki je bil pri sestavu Anson in Deeley (slika štev. 2), kakor ludi pri Hammerles-puškah s stranskimi celini do sedaj običajen, obstoji v glavnem iz niha-

Sestav ANSON in DEELEY

jočega vzvoda, nameščenega v notranjosti baskule. Delovanje omenjenega vzvoda se prične v trenutku, ko se cevi odpro iz zaklepa in omahnejo navzdol. Ker štrli njegov podaljšek ob zaporniški ploskvi baskule in se nasloni ob priliki omahnitve cevi na prednji del, se zadnji daljši del vzvoda istočasno premakne navzgor in pri tem napne petelin. Vsled velike oddaljenosti vzdi-

Sestav RUTAR
(celin napet)

gališča od vrtišča vzvoda se za napenjanje petelinov, odnosno celinov uporabi precejšnja sila. Vzvod in njegov vrtilni osnik sta pri dosedanjih konstrukcijah Hammerles - pušk zelo obremenjena.

Nadalje so pri navedenih sestavih zelo značilne globoke in do 5½ mm široke zareze (Schlitze) ob straneh baskule za sprejem vzvodov. Te zareze nedvomno slabijo in ogrožajo baskulo v kotu trčnice in ležišča cevi in to ne samo pri dvocevkah, temveč posebno še pri »Bock« risanicah in trocevkah.

Vprašanje omenjene konstrukcijske neugodnosti teh prej navedenih Hammerles - sestavov, s katerim so se intenzivno pečali razni strokovnjaki iz svetovno znanih puškarsko - industrijskih krajev že skozi več let in ga reševali s konstruiranjem raznoličnih ojačenj baskule, ni dobilo zadovoljivega odgovora.

Z izumom Rutarjevega sestava pa je s popolno tehnično dovršenostjo rešen pereči problem napenjalnega mehanizma, kakor tudi od tega odvisno ojačenje baskule na najopasnejšem mestu.

Spojitev priprave za napenjanje s celinom je izvedena potom stalca »c«, tako da je v onem delu baskule pod opasnim kotom trčnice (Stoßplatte) in ležišča cevi (Lauflager) »x«, ki pride vsled učinka napetosti plinov v poštev, samo 100 kubičnih milimetrov materiala izdolbenega. To se do sedaj ni doseglo pri nobenem samonapenjalnem sestavu te vrste.

Za primer bodi omenjeno, da so zareze v baskuli dosedanjih sestavov »Bock« izdolbene na 5 mm širine in 18 mm globine in znaša vsled tega oslabenje pod kotom baskule 1440 kubičnih milimetrov materiala, tedaj za celih 1340 kubičnih milimetrov več, kakor pri novem konstruiranem Rutarjevem sestavu. Izdolbine opornikove vzmeti (Stangenfedern) in sprožilne plošče niso vračunjene. Nadalje je novi sestav izdelan tako, da je baskula oslabljena tam, kjer nima vzdržati nikake odpornosti.

Moč udarne vzmeti, ki zadržujoče učinkuje na odpiranje pri skoraj pretežni večini sestavov in nenavadno težko obremenjuje zapornico (Scharnier) ter jo izpostavlja zelo hitri obrabi, se razdeli pri novem sestavu na vzvodno prestavo, tako da je napenjava celinov celo pri zelo močni vzmeti komaj občutna. Za napenjanje celinov se pri novem sestavu izrablja celotno gibanje omahnitve, oziroma odpiranja cevi. Ugoden prenos moči povzroča počasno gibanje vzvodov kakor tudi petelinov, ki varuje napenjalni in celinski mehanizem pred predčasno obrabo.

Vžigalne konice so izdelane izredno močno ter opremljene z zelo prožnimi, špiralnimi vzmetmi. Nameščene so v baskuli in je njih odlomitev vsled eventuelnega zataknjenja v kapico izključena, ker odskočijo zbog nove napenjalne naprave že takoj s pričetkom odpiranja cevi v prvotni položaj nazaj. Propuščanje

morebitnih izhlapelih plinov vžigalne kapice skozi odprtino konice, ki onesnažijo mehanizem ter povzročijo razpoke kopita, je izključeno. Čelna stran baskule je izdelana z izredno široko ploskevno podlago za kopito v vratu, s katero se njega vzdržnost znatno izboljša.

Poleg vseh teh v glavnem navedenih prednosti, katere se udejstvujejo pri tem novem izumu mehanizma, je omeniti še lepo in prikupljivo obliko, katera vsled novosti v konstrukciji v nobenem oziru ni oškodovana. Način tega sestava je prikladen za vse vrste pušk, pred vsem pa za dvocevke, »Bock«-risanice in trocevke.

Končno je še omeniti, da je to novo iznajdbo sestava zelo laskavo kvalificirala tudi »Lehr- und Versuchsanstalt für Handfeuerwaffen« v Borovljah na Koroškem s priporočilom, da si naj g. Rutar priskrbi v zaščito tega praktičnega izuma zakonito varstvo patenta. To se je že zgodilo, in sicer je sedaj izum patentiran v Nemčiji, v državi, kjer je puškarska industrija v strokovno-tehničnem oziru na najvišji stopnji in najbolj razvita.

Temu priporočilu se pridružuje v polni meri tudi naš zavod ter želi g. Rutarju kot prvemu jugoslov. puškarju - izumitelju in obenem kot jubilantu k 25 letnemu marljivemu praktičnemu delovanju v puškarski stroki prav obilo moralnih in materielnih uspehov.

Preizkuševalnica orožja
kr. drž. strokovne šole za puškarstvo v Kranju
Slovenija.

Lj. L.:

O zatiranju lisic.

V poslednjih letih je pričelo zavzemati zastrupljanje nekaterih vrst roparske divjačine silno velik obseg, posebno lisici se strežе na ta način prav pridno po življenju. Tako delajo predvsem zastopniki mnenja, da je lisico kot veliko škodljivko popolnoma zatreti in pa oni, ki iščejo pri lovu dobička v obliki lisičjega kožuha.

Jasno je, da dobičkaželjnost v pojmu lova nima mesta, ker je namen lova v prvi vrsti ta, da uživaš. Saj s tem nikakor ni zanikana njegova gospodarska stran, ampak nasprotno. Pohlep po dobičku bi mogel lov kot gospodarski činitelj v kratki dobi zmanjšati in ga slednjič popolnoma uničiti. Vse dotlej, dokler nisi preračunil, kaj in koliko smeš odstreliti, da ne bo v škodo lovišču, in ko si slednjič z dobro pogodenim strelom utešil svojo žgočo strast, ti mora biti tuja tista dobičkaželjnost, ki jo n. pr. pri trgovcu označujemo kot logiko položaja, da se s tem ognemo morebitnim moralnim pomislekom. Šele takrat, ko si prinesel svoj plen domov, preudari, kako bi se mogel ž njim najbolje okoristiti. To pa ne spada več v pravo lovsko področje.

Vse bolj sporno pa je vprašanje, v koliki meri in s kakimi sredstvi naj se lisico zatira ali, po mnenju nekaterih, celo popolnoma uniči. Svoje neprijateljsko razpoloženje napram njej opravičujejo lovci predvsem z veliko škodljivostjo, ki jo zagreši rjavka s tem, da se hrani med drugim tudi z zajčjim mesom, da uničuje gnezda divje perutnine ter da se v hudi zimi loti celo srnjadi in mlajših divjih koz. Njih ravnanje se opira na kratko in enostavno formulo: lisica je škodljivka, ker lovi koristno divjačino.

V »Lovcu« je bilo že nekoč poudarjeno, da šolska razdelitev divjačine raz vidik koristnosti in škodljivosti za lovca kot ljubitelja narave nikakor ni sprejemljiva. V naravi ni ničesar nepotrebnega ali odveč, vse bitnosti v njej so zvezane s harmonično vezjo. Ako iztrgaš en člen, boš kmalu spoznal, da je okrnjena celota in vloga iztrganega člena bo ostala v občo škodo neizigrana. Preradikalno poseganje neokretne človeške roke v fini naravni ustroj temu nikakor ni v korist, ampak v škodo. Praktično se je izkazalo to v nekaterih krajih Nemčije, kjer so lisico popolnoma zatrli. Število zajcev je vidno padalo in še ti so bili slabiči, žalostne figure v primeri s prejšnjim dolgouhcem. Življenje je boj in v tem boju zmaguje in živi le zdravo in krepko,

slabiči pa poginejo še, preden bi mogla njih mehkužnost in bolezen okužiti celotno ozračje. Narava, prepuščena sama sebi, bi brez dvoma skrbela za pravilno razmerje in ravnotežje med živalstvom. Ne domišljujmo si, da smo mi boljši gospodarji!

Res je, da se tudi v gospodarstvu narave pokaže včasih na tem ali onem polju preveliko razmnoževanje oziroma pojemanje te ali one vrste živalstva ali rastlinstva in se tako pojavljajo očitna nerazmerja. To pa je v prvi vrsti vpliv razvijajoče se kulture, ki daje, oziroma jemlje, nekaterim živalim ali rastlinam pogoje za uspešen razvoj. Ako je še mogoče in dopustno, tedaj odstranimo po nas samih povzročene vzroke in vse pojde zopet svojo pot.

Številnost lisic in njih plodovitost zaenkrat še ne dopušča bojazni, da bi v doglednem času popolnoma izginile iz naših lovišč, ako lovci ne padejo po njih z vsemi mogočimi sredstvi. Bilo bi pa prav, ako se že danes opusti misel na njihovo popolno uničenje. V svrho pa, da se preveč ne razširijo, naj bi se skrbelo s pravimi lovnimi načini in naj se brutalno zastrupljanje s strihninom po možnosti opusti.

Nekateri lovci nikakor nočejo verjeti, da je tudi lisica koristna v mnogih ozirih. Samo težke grehe kopičijo na njena pleča. Prepričan sem, da bi takrat, ko ne bi bilo prav nobene rjavke več v naših loviščih, spoznali svojo zmoto in bi ji prav tisti lovci pričeli peti slavospeve.

Najkoristnejši posel lisice je brez dvoma njena zdravstveno-policijska služba. Pobira vsakovrstno mrhovino in s tem omejuje razširjanje bolezni med živalstvom. Ako si našel kdaj ostanke zajca pred lisičjim brlogom ali zajčjo dlako v njenem želodcu, ne sodi prenaglo, ako hočeš biti pravičen sodnik.

Nekoč sem čakal v zgodnji jutranji uri srnjaka kraj velikega posekovja. Naenkrat sem opazil v visokem bukovju na levi lisico, ki je tapljala po stezici naravnost proti meni. Takoj sem se odločil, da ne bom streljal, ker bi si ne bil rad pokvaril srnjaka, katerega sem pričakoval z veliko sigurnostjo. Ko pa je prišla rjavka bliže, da sem jo mogel videti popolnoma, sem opazil, da nese zajca. To me je pogrelo, dvignil sem puško in žival je ostala v ognju. Na zajcu sem našel polno mušjih zapljunkov in sem spoznal iž njih, da je mrtev že dlje časa. Razparal sem ga in našel pljuča popolnoma zgažena. Radi tega zajca si lisica gotovo ni zaslužila sovraštva in smrti. Da bi jo bil ustrelil pol ure pozneje z zajcem v želodcu, bi si bil ustvaril najbrž drugačno, krivo sodbo.

Od marsikakega lovca sem že čul podobno zgodbico, kako je videl lisico, ki je nesla zajca in je smatral to za edini vzrok,

da so zajci redki. Noben izvoljenec Dianin pa ne skuša pogledati v mislih samega sebe, kako koraka jeseni dan za dnem z zajcem v nahrbtniku iz lovišča. Če to stori, se ne bo čudil redkosti divjačine, posebno še, ko število zelenih junakov ni ravno majhno in ne bo zavidal zvitorepki, kar je njenega po vseh božjih in človeških postavah. Če vštejemo še divje lovce in zankarje, pse in mačke, ki se klatijo po polju in gozdu, potem se bomo prepričali, da ne pride na lisico tista ogromna porcija zajčje pečenke, ki se ji očita. Če bi nastopili lovci proti imenovani četvorici energičneje in brezobzirneje, bi storili v korist lova neprimerno več, kot store sicer z razsipanjem strihnina.

(Konec sledi.)

Ing. A. Šivic:

Lovstvo leta 1923 — po statističnih in drugih podatkih.*

V zadnjem zvezku »Lovca« let. 1923 sem v kratkih potezah orisal lovstvo in lovske razmere v Sloveniji ter svoja izvajanja podprl s statističnimi podatki lovskega katastra po stanju koncem leta 1922. Izkazal sem sumarno za vsak politični okraj število in površino samosvojih lovišč, in sicer ograjenih in lastnih, dalje reservatnih in občinskih. Pri občinskih loviščih sem navedel zakupnino, ki se je zanje plačala za leto 1922.

Opisal sem predpise in postopanje glede namestitve lovskega varstvenega osebja, glede izdaje lovskih kart za lovce in za zaprisežено osebje ter o pobrani pristojbini in kolkovnini za lovska leta 1920 do 1922/23. Objasnil sem predpise o lovskem času in odredbe, ki so z njim v zvezi, dalje o varstvu redkih živali, o škodljivih živalih, po loviščih klatečih se psih in mačkah.

Izkazal sem število leta 1922 v Sloveniji uplenjene užitne in škodljive divjačine, označil kraje, kjer imamo redkejšo divjad, kot kozoroga, jelena, damjaka, fazana in škodljivce volka, divjo svinjo ter medveda kosmatinca.

---

* Objava tega članka, ki se opira na podatke za leto 1923, se je zakesnila, ker v lanskem letniku »Lovca« ni bilo prostora.

Nadaljni predmet razprave so bile odškodnine, prestopki lovskih zakonov in predpisov, kazni in končno društvene zadeve.

Tudi za leto 1923 hočem objaviti nekoliko podatkov, iz katerih je dobiti vpogled v nadaljni razvoj lovstva in v lovske razmere, nanašajoče se na območje vse Slovenije.

*

Za stanje našega lovstva nadvse važen je lovski kataster, ki ga vodi v evidenci vsako politično okrajno oblastvo za svoj okraj, odsek A gozdne direkcije pa (dokler ne bo likvidiran na ljubljansko in mariborsko oblast) za območje vse Slovenije. — Sumarij na lovišča in zakupnine nanašajočih se podatkov tega katastra vsebuje tabelarični izkaz na straneh 12 in 13 v tej številki »Lovca«.

Ker leta 1923 Slovenija še ni bila podeljena v oblasti in današnje sreze, se nanašajo tabelarični podatki na območje takratnih okrajnih glavarstev, odnosno ekspozitur.

Primerjajoč izvleček iz lovskega katastra za leto 1923 z letom 1922 (str. 336, 337 »Lovca« l. 1923), opaziš nekatere izpremembe. Glede ploskev je kataster za l. 1923 popolnejši, vendar z ozirom na še netočne podatke davčnega katastra v občinah, ležečih ob državnih mejah, ni docela popolen, in sicer glede logaškega, radovljiškega, prevaljskega, slovenjgraškega okraja in Prekmurja.

Ograjeni lovišči sta samo še dve, dočim smo l. 1922 imeli tri. Obora v Pardovcu, kjer je gojila konjiška graščinska uprava damjake, je bila opuščena.

Lastnih lovišč je bilo l. 1923. 510 s površino skupaj 225.426 ha.

Reservatnih lovišč je bilo 19 na površini 6442 ha. Leta 1922 je bilo v mariborskem okraju pomotoma kot reservatno lovišče izkazanih 129 ha, ki spadajo, kakor se je naknadno ugotovilo, med nereservatna lastna lovišča.

Samolastna lovišča (obore, lastna in reservatna lovišča) so znašala 14·2% celokupne lovne ploskve Slovenije. Odstotno razmerje v posameznih okrajih izkazuje priobčena razpredelnica. Po ploskvi je največ lastnega lova v prevaljskem (57%), radovljiškem (38%), mozirskem (sedaj gornjegrajskem 35%) okraju, torej v hribovitih, alpskih krajih. Po številu pa jih je največ v mariborskem, slovenjgraškem, prevaljskem, mozirskem okraju, torej tam, kjer je veliko manjših, odnosno kmetskih veleposestev (glej izkaz za lastna lovišča od 115 do 200 ha in od 200 do 500 ha).

Občinskih lovišč je bilo leta 1923 85·8% v primeri s celokupno lovno ploskvijo Slovenije. Odstotno razmerje v posameznih okrajih je posebej izkazano.

Izvleček iz lovskega katastra

Politični okraji	Samosvoja lovišča				Reservati		Pregled samosvojih lovišč po velikosti				v
	ograjena		lastna								
	število	površina v hektarih	število	površina v hektarih	število	površina v hektarih	od 115 do 200 ha	od 200 do 500 ha	od 500 do 1000 ha	nad 1000 ha	število
Brežice	.	.	13	6829	1	237	2	6	3	2	58
Celje	.	.	15	4887	.	.	9	4	1	1	55
Črnomelj	.	.	4	1064	.	.	.	4	.	.	31
Kamnik	.	.	10	8483	.	.	5	2	2	1	57
Kočevje	.	.	23	17491	6	189	8	10	1	4	42
Konjice	.	.	8	6673	1	743	3	1	1	3	27
Kranj	1	3128	67	19875	1	*187	43	16	4	4	30
Krško	.	.	20	7916	.	.	7	6	6	1	20
Litija	.	.	14	*5445		.	7	6	.	1	41
Ljubljana	.	.	11	2856	1	*279	8	1	2	.	38
Ljutomer	.	.	2	483	.	.	1	1	.	.	67
Logatec	.	.	12	4767	4	1941	8	2	.	2	13
Maribor	1	5	64	17608	.	.	39	22	1	2	178
Mozirje	.	.	40	18001	.	.	27	9	3	1	10
Murska S. z D. Lendavo	.	.	32	19314	.	.	8	14	5	5	165
Novo mesto	.	.	20	13660	.	.	8	7	2	3	23
Prevalje	.	.	48	14940	.	.	27	17	2	2	8
Ptuj	.	.	19	5893	.	.	8	9	1	1	133
Radovljica	.	.	37	36934	5	2866	13	10	6	8	22
Slovenjgradec	.	.	50	12307	.	.	36	11		3	41
Skupaj	2	3133	510	225426	19	6442	267	158	40	44	1059

po stanju koncem leta 1923.

Občinska lovišča								Odstotno razmerje		Opombe
zakupu		oskrbovana po izvedencih		neoddana		Število lovišč, ki so bila leta 1923 vnovič izdražbana	Število lovišč, za katera se je leta 1923 zakup podaljšal	samosvojih in reservatnih	občinskih	
površina v hektarih	letna zakupnina v Din	število	površina v hektarih	število	površina v hektarih			lovišč napram lovni ploskvi okr.		
54298	*4386	.	.		.	1	.	12	88	* Veliko lovišč gre l. 1924 vnovič na dražbo.
109007	108033	.	.	*1	207	2	1	4	96	* Lovišče Celje-mesto.
53500	6514	.	.	.	.	*(24)	.	2	98	* Zakup prične šele 1. jan. 1924, zato za leto 1923 še stara zakupnina.
48700	74807	.	.	.	.	30	3	15	85	
97998	188739	.	.		.	17	.	15	85	Posamezni reservati imajo le po 2—67 hektarov.
27832	28751	.	.	.	.	.	.	21	79	
86749	135766	.	.	.	.	12	1	21	79	* Tvori en kompleks skupno z reservati lovišč v ljubljanskem okraju.
78073	22319	.	.	.	.	.	.	10	90	Zakup vseh občinskih lovišč poteče koncem leta 1925.
64058	28553	.	.	.	.	24	1	8	92	* 31·5 ha, ki spadajo k lovišču Vel. Goba v krškem okreju, ni vštetih.
93258	129323	.	.	.	.	9	3	9	91	* (Glej opazko pri Kranju.)
36302	22207	1	616	.	.	4	1	1	99	
58092	46848	.	.	.	.	1	1	10	90	
109122	205903	.	.	.	.	33	4	14	86	
32827	21583	.	.	.	.	1	.	35	65	
71729	74005	.	.	5	1364	40	.	20	80	
79459	59076	.	.		.	12	.	14	86	
9934	16831	.	.	*4	4577	3	2	57	43	Ploskve lovišč ob državni meji še niso točne.
92807	107440	.	.		.	2	.	6	94	
64848	205550	.	.	.	.	16	2	38	62	
67000	108146	1	1516	.	.	29	3	15	85	
1335282	1594780	2	2132	10	6148	260	22	14·2	85·8	

Površinsko zavzemajo občinska lovišča v primeri z lastnimi lovi največji odstotek 99% (98·7%) v ljutomerskem okraju; nato se vrstijo črnomeljski (96%), celjski (96%), ptujski (94%), litijski (92%), ljubljanski (91%), logaški (90%), brežiški (88%) okraj. Največje število občinskih lovišč je v mariborskem okraju (178), v Prekmurju (165) in v ptujskem okraju (133), kjer imajo v ravnini ležeče občine jako majhen obseg.

Letne zakupnine za občinska lovišča je bilo vplačane leta 1923 — 1,595.392 Din, napram 737.151 Din l. 1922. Na zvišek so vplivale nove dražbe po poteklem petletnem, odnosno šestletnem zakupu. V brežiškem, črnomeljskem, konjiškem, krškem okraju je zakupnina ostala enaka, kot l. 1922, ker v teh okrajih ni bilo l. 1923 nobeno lovišče nanovo zdražbano. Povišek je največji v okrajih, v katerih je prišlo veliko lovišč vnovič na dražbo (glej izkaz).

V Prekmurju in v prevaljskem okraju je bilo leta 1923 nekaj lovišč neoddanih radi obmejnih in drugih razmer. (Leta 1924 se je stvar nekako uredila, četudi še ne dokončno.)

(Dalje sledi.)

Ing. R. Lah:

Naš promet s krznom.

Koncem leta 1923. je bila na pobudo Zagrebačkog zbora v Zagreb sklicana enketa trgovcev s kožuhovino in korporacij, ki se za to panogo zanimajo, iz vse države. Namen zborovanja je bil, razmišljati o tem, kako bi se kupčija z dragoceno kožuhovino, ki jo naša država pridobiva v velikih množinah, usmerila, da bi imeli domačini in tudi država čimveč dobička od tega predmeta. Na tem sestanku se je ugotovilo, da izvaža naša država večino sirovih kož, medtem ko mora iz inozemstva uvažati skoraj vso dragoceno izdelano kožuhovino, za katero moramo plačevati ogromne vsote. Razlika med izkupičkom za sirove kože in med ceno podelane kožuhovine je pa tako velika, da doplačujemo inozemstvu tri- do štirikrat toliko, kolikor dobivamo od njega za sirovo blago. Velik del tega denarja bi lahko ostal doma, če bi znali urediti promet s krznom tako, da bi postali sčasoma neodvisni od inozemstva. Zakaj je današnje stanje te panoge tako, nam pojasnjujejo sledeča dejstva: Prvič naša kupčija s sirovimi

kožami ni tako urejena, da bi za to blago mogli doseči cene, ki se plačujejo na svetovnem trgu. Drugič naše blago v sirovem stanju ni tako pripravljeno, da bi lahko zanj zahtevali cene, ki se plačujejo na svetovnih tržiščih. Tretjič imamo doma premalo takih podjetij, ki bi se pečala z racionalno podelavo sirovin v kožuhovino.

Zagrebška enketa je na podlagi teh in drugih dejstev sklenila ustanoviti stalen sejem za krzno, ki se bo prvič vršil v l. 1925. Razentega se je tudi ustanovilo društvo z namenom, da pripravi vse potrebno za oživotvorjenje podjetij za podelavo sirovih kož.

Za nas pa so merodajne tostvarne razmere v Sloveniji, v kolikor obstoja današnja kupčija s sirovimi kožami in s krznom in v kolikor bi se dala ta izboljšati. Pred vojno je bilo za ta promet v toliko preskrbljeno, da so se začetkom vsakega leta in spomladi vršili v Ljubljani prosti sejmi za kože. Teh sejmov so se udeleževali lovci s kmetov in mali prekupčevalci s kožami, ki so jih v dobi sejmov prinesli v Ljubljano ter jih tu prodajali, kakor so pač našli kupca. Kupci so bili večinoma dunajski in poljski židje, ki so pokupili blaga, kolikor so pač mogli, in ga odpeljali na Dunaj ali v Galicijo ter ga tam v svojih tvornicah podelali v kužuhovino. Izmed domačinov se je te kupčije le malokdo udeleževal in tudi ta večinoma le kot prekupčevalec, ki je nabavljeno blago oddal kaki tvornici v podelavo. Le neznatna množina kož se je podelala doma v dragoceno kožuhovino. Taka se je po večini dobavljala z Dunaja ter je ves čisti dobiček prišel v roke dunajskim tvrdkam. Domačo, na tujem podelano kožuhovino smo mi sami morali drago kupovati od zunaj.

Promet na teh sejmih ni bil urejen, ampak se je vršil slobodno brez kakih posebnih uzanc in to ne v korist domačinov. Naravno da je pri tem cvetelo prekupčevalstvo in sirove kože so šle skozi mnogo rok, preden so prišle v last veletrgovcem. Tako se je dogajalo, da je prvi prodajalec s kmetov za svoje blago dobil primeroma nizke cene, medtem ko jih je veletržec moral plačevati že precej visoko. Razlika med prvotno prodajno in zaključno nakupno ceno je šla v žep številnih prekupčevalcev. Manjkala je namreč institucija, borza ali aukcija (javna dražba), na kateri bi bila veletržcu dana možnost, priti naravnost skupaj s prvim prodajalcem, torej institucija, ki naj regulira cene sirovim kožam.

V drugih državah je to že zakonito urejeno in določeni so predpisi, po katerih se vršijo ti sejmi. Izmed zadnjih je to vprašanje uredila Češkoslovaška. Tam so dosedaj bile za kože javne dražbe, aukcije, brez državnega nadzorstva. Po tostvarnem zakonu je bodoče prirejanje rednih periodičnih prodaj sirovih kož

vezano na uradno dovoljenje in na posebne uzance. Za slučajno skupno prodajo kož ni treba posebnega dovoljenja. Pri izdavanju dovoljenj za aukcije mora trgovinsko ministrstvo upoštevati predvsem društva, skrbeti pa tudi za to, da čas in kraj aukcije ne ovira kake slične prireditve, da se ponudba in povpraševanje centralizira in da se zajamči dobra kakovost blaga. Izdelati se morajo tudi primerne uzance, ki naj služijo kot podlaga za prirejanje teh aukcij. Te se morajo naznaniti oblastvom prve stopnje, ki odpošlje na nje svoje nadzorovalne organe. Tudi pri nas bo treba delati na to, da se z zakoni ugotovijo določila, ki naj bodo merodajna za sejme te vrste. Vendar to ni še tako nujno, ker nimamo v tem oziru še skoraj nikakih izkustev, vsled česar moramo šele zbirati material za take uzance in za primeren zakonski načrt.

Nadaljnji vzrok za nizke cene doma pripravljenim kožam je nepravilno ravnanje z njimi, vsled tega tudi ni mogoče doseči najvišjih svetovnih cen. Pripomniti treba, da koža, ki je v sirovem stanju pravilno pripravljena, nepoškodovana, čista in v vsakem oziru brezhibna, doseže mnogo večjo ceno nego slabo ohranjeno blago. V tem oziru se da kaj doseči samo s primernim poukom, najsibo po časopisju ali po kakem kratkem, poljudnem navodilu, opremljenem po možnosti s slikami, ki ga je razdeliti med interesente na kmetih, ali pa z nazornim poukom ob priliki sejmov ali javnih dražb. Ker je letos ljubljanska borza prevzela prireditev sejma kožuhovine v svoje roke, bi bilo umestno, da se pobriga tudi za tak pouk, ki bo ne samo dosegel zboljšanje sirovega blaga za bodočnost, ampak dvignil tudi ugled te naše institucije tako, da bodo te njene prireditve zaslovele tudi v inozemstvu. In nam mora biti zelo ležeče na tem, da nam tudi v bodočnosti ostane odjem inozemstva zagotovljen.

Tretji vzrok naše pasivne trgovske bilance s kožuhovino je ta, ker v državi nimamo večje tovarne ali podjetja, ki bi bilo v stanu vsaj toliko doma pridobljenih sirovih kož podelati v porabno kožuhovino ali vsaj v polizdelke, ki dosegajo v inozemstvu mnogo višje cene, da bi ne bili skoraj izključno navezani na uvoz storjenega blaga. Mi oddajamo domače kože v inozemstvo in jih potem kupujemo nazaj kot storjeno kožuhovino ter moramo zanje plačevati štiri- do šestkratno, pa tudi do desetkratno ceno. Ta povišek nastane iz prevoznine semintja, carine pri izvozu in uvozu, raznih doplačil, stroškov za podelanje in dobičkov številnih trgovcev, prekupcev in tovarnarjev. Večina tega denarja bi lahko ostala doma, če bi se le našli podjetni ljudje, ki bi se hoteli v večji meri pečati s to dobičkanosno panogo industrije.

Potem bi seveda morali odpasti razni izgovori, kakor so: »Doma ne dobimo v kožuhovini ničesar prikladnega, vsled tega smo primorani dobavljati blago z Dunaja;« ali pa: »Samo dunajska kožuhovina je nekaj vredna, domača ni za rabo,« itd.

V takem stanju je kupčija in industrija, sploh ves promet s krznom v Sloveniji dandanes, ko se naša ljubljanska borza pripravlja vzeti vsaj del te akcije v svoje roke. S tem je podan začetek. Zasledovati treba pa stvar tudi z druge strani. Predvsem v interesu članov Slov. lovskega društva (Lovske zadruge)* je, da ne puste iz vidika razvoja tega vprašanja. Čimprej dosežemo v tem oziru urejene razmere, temprej bodo nastopile višje cene za sirove kože in s tem bo tudi lovstvo dobro podprto. Morda bi kazalo, da ob priliki tega sejma skliče Lovsko društvo (Lovska zadruga) v zvezi z Ljubljansko borzo, s Trgovsko zbornico in drugimi interesenti enketo, ki bi naj razpravljala o točkah, ki so v zvezi s tem vprašanjem. Na takem sestanku bi se podali razni nasveti in predlogi, izmed katerih bi se izbrali času primerni in se storili primerni sklepi.

S tem sem hotel samo v glavnih obrisih očrtati vprašanje, ki je za Slovenijo velikega pomena, z namenom, da se začnejo ž njim intenzivnejše pečati tisti krogi, ki so v to najbolj poklicani.

---

* Slovensko lovsko društvo naknadno naznanja, da se sejem za kožuhovino ne more vršiti v prostorih ljubljanske borze, kakor je bilo prvotno nameravano. Sejem bo dne 21. januarja t. l. v prostorih ljubljanskega velesejma.

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

Tone Podvrečar:

S hribov in poljan Makedonije.

Podiže se srpski car Stepane
Iz Prizrena mesta ubavoga
Podiže se itar lov loviti
Do Velesa i vode Vardara.
(Srp. nar. »Nahod Momir«.)

I.

V Šarplanino.

Pravoslavna Velika noč je bila pred durmi in midva s prijateljem Otokarjem sva se odločila praznovati vstajenje Izveličarja, vstajenje prirode — v prirodi, in sicer, da pohitiva na poset orjaka makedonskih alp, 2572 m visokega Ljubotena.

Vedno je izzivalno gledal od zahoda sem, preko gričevja prav v Skoplje, pokrit s sneženo kučmo, in naju vabil. Bil je čas, odzvati se vabilu.

Narod se je žuril k velikonočnim jutranjicam; midva s polnimi nahrbtniki in lovskimi puškami sva jo ubirala na skopeljski kolodvor. V družbi Arnavtov, ki so se vračali z dela v Grški, med seljaki, ki so potovali na domače uskrsne praznike, preko Hanrijevega ob Vardaru, mimo slikovitega turškega gradu »Bardovci« z devetimi kulami, skozi postajo General Janković, z izvirom poznane kisle vode, po predorih in mostovih ob naraslem Lepenjcu, je hitro potekla vožnja do Kačanika.

Kačaniško mesto ima nekaj nad 1500 prebivalcev, sresko načelstvo in edino osnovno šolo za ves srez, ki šteje nad 12.000 duš. O pismenosti naroda tukaj seveda ni govora. Posamezne vasi okraja so raztresene v predhribih Šarplanine med več ali manj zaraslimi gozdovi in oddaljene po več ur hoda druga od druge. Vsa okolica je po odmetniški zalegi na slabem glasu. Ta zalega je še pred dvema ali tremi leti ogrožala vso pokrajino do Skoplja in Prištine. Od kačakov ali odmetnikov izvira tudi ime Kačanik. Prebivalci so po večini Arnavti ali po svoje »Škipetari« ter se pečajo z ovčarstvom in primitivnim obdelovanjem zemlje. Uporabljajo se samo leseni plugi (drevesa). Transportno sredstvo po potih, ozkih gorskih stezah, tvorijo osli in poniji. Pod Šarplanino samo je razširjen še pravi pragozd; v njem je mnogo bukev in hrastov, samo v višjih legah se redko najde smreka. Šuma se zelo ekstenzivno eksploatira za dobavljanje goriva Skoplju, Prištini, Kosovski Mitrovici in drugim večjim naselbinam. V prednjih delih gozda je vsled tega nekaj boljših

potov in poskusili so celo uporabljati ozkotirno železnico. Ostalo je pri poizkusih; sem in tja leže zarjavele tračnice in polena se spet na oslovskih hrbtiščih spravljajo na kolodvor v Kačanik ter čakajo odpravka, zložena v dolgih vrstah. Drvarji so Arnavti, ki za 3 banke (30 dinarjev) dnevno, bolj leno in počasno sekajo in cepijo les.

Kačanik leži nekako v sredini med Vardarsko dolino in Kosovim poljem; med Skopljem in Prištino je glavna prelazna točka. Še sedaj se vidijo razvaline stare trdnjave, ki je svoječasno zapirala prelaz. Kakor se trdi, je slavni vojskovodja Piccolomini romal z brambovci do kačaniške trdnjave in so mu Osmanlije zabranili nadaljni pohod na Kosovo. Po nekajdnevnem obleganju je zavzel utrdbo, poslal širokohlačneže na drugi svet v sedma nebesa in zidovje porušil. Kaj bi bil iskal Piccolomini v Kačaniku, nisem mogel doznati.

Tudi romarji zahajajo v Kačanik na grob čudotvornega svetnika Mehmed Efendije; muslimani trdijo, da v grobu počiva njihov svetnik, nasprotno kristjanom, ki zvesto verujejo na kosti svetega Ilije, katere so shranjene v tej gomili. Naj bo tako ali drugače, na vsak način je vedno dosti žensk pri tem grobu, da jim sv. Ilija ali sv. Mehmed pomore do nosečnosti potem, ko so mu darovale petelina ali ovna in si s krvjo namazale prsa in lica.

Za časa turške zmage nad carjem Lazarjem je priteke l v sredino mesta Kačanika turški vojskovodja Asan Hali-beg, nesoč svojo glavo pod pazduho ter tam izdihnil. Na tem mestu se dviga kačaniška džamija in v njej počivajo njegove junaške kosti. To je nekaj mestnih zanimivosti; dandanes se čita redkokdaj po srbskih časopisih o kačaških bojih v srezu Kačaniku. Mesto samo je priljubljeno izhodišče v Šarplanino in skopsko Črno goro.

Midva, s prijateljem Otokarjem, sva prispela ob 8 zjutraj tja. Odšla sva v mestno kafano po informacije za nadaljno turo in si ob tej priliki ogledala mesto. Smer pohoda pa nama je začrtal Ljubeten sam, ki se dviga veličastno izza gozdovja na zahodni strani kolodvora.

Dolgo se nisva mudila. Ob 10 dopoldne sva že ubirala bregove; sprva po kamenitih kozjih potih, pozneje med pritlikavim hrastovjem in trnjem. Povsod so se pasle ovce in smrdokavre so se spreletavale med njimi in nad njimi. Spodila sva še tudi nekaj zaostalih šnefov, čepečih pod grmovjem. Z glasnim lajanjem so ovčarski psi pozdravljali neznane potnike; naju to ni prav nič motilo. Saj do opoldneva sva morala prekoračiti prve nizke grebene in priti do gozda, ker solnce v teh krajih tudi že

aprila meseca dobro pripeka. Malo je še manjkalo do dvanajstih, ko naju je sprejel v zatišje pomladansko razpoloženi gozd.

Visoke bukve so šumele prikrito in zamolklo velikonočno pesem, v njihovih vrhovih pa so krulili golobje. Črni kos in drugo njegovo sorodstvo je poskušalo svatovske napeve. Med odpadlim listjem so poganjale trobentice, nežice, vijolice in drugi trabanti boginje Vesne; prešerni čmrlji so brenčali nad njimi, nehote vršeč oplojevalni posel in dobivši za protiuslugo od vsakega cveta par kapljic nektara. V grapah so žuboreli potočki in hiteli k očetu Lepenjcu.

Uživajoč prirodno poezijo, sva hodila dalje in ob dveh popoldne se odpočila na posekani goličavi. Edini stari hrast, več metrov obsega, je rastel na njej. Pod njim sva razprostrla pelerine, se okrepčala in se, pušeč cigarete, odpočila.

Med tem zaslišim pred seboj v jarku hojo in šumenje listja. Pokazali so se na robu potujoči Arnavti — dva moška sta vodila gorske konjičke, na katerih sta sedeli dve buli (njihove ženske), zamotani v črne halje, obraz zavit v nekake bele cunjaste šerpe. Opazivši nas so se preplašili, a ravno tako tudi midva. Jaz sem oprijel dvocevko, vrgel jo preko rame, stopil proti njim in jih pozdravil z običajnimi besedami: »Mer ka be — Salem aleikum«. Otokar je med tem ostal ob strani. Po najinem kretanju in zunanjosti so takoj opazili, da sva stranca in naju vprašali v slabi srbščini, kaj da tukaj delava in ako se ne plašiva kačakov. — Eden izmed Arnavtov je imel preko rame oprtano veliko sekiro in se z njo, držeč jo krčevito za ročaj, tako nerodno ponašal, da je izgledalo kakor bi vsak trenutek hotel udrihniti po meni. Oddaljeval sem se korakoma od njega in pazljivo motril njegove kretnje, pripravljen v skrajnem slučaju uporabiti puško. — Drugi Arnavt in ženske so se polagoma odstranili v gozd ter se zgubili med drevjem. Slednjič sem mu pojasnil kaj in kako. Nikakor ni mogel razumeti, da sva došla brez vsakega pravega opravka v te kraje. Vprašal sem ga po potih in vaseh, oddaleč mu tudi ponudil cigareto, ki pa jo je hvaležno odklonil, ker je sedaj Ramazan in ne sme pušiti. Oddaljevala sva se sedaj drug drugemu in tudi ta Škipetar je izginil v gozdu.

Precej nerodno je tako srečanje v razvpitih krajih, po nekaj ur hoda od vsake naselbine. Še nekoliko časa sva si odpočila in jo nato mahnila dalje proti selu Straža. Prišla sva v malo dolinico, obraslo s hrastovjem in precej močvirnato. Že ob početku dolinice sem opazil sledove divjih svinj in ko sva prišla proti sredini, jo je odkurila iz neke blatne luže cela čreda rilčarjev in po gozdu se je čulo lomljenje hoste in ropotanje bežečih.

Prva gozdna etapa je počela ponehavati, pokazala so se polja in pašniki in tik ob vznožju Šare, selo Straža; prišla sva pod Ljuboten. Selo sva pustila ob strani in začelo se je novo plezanje proti končnemu cilju. Nastopil je mrak in hitela sva, da dospeva vsaj do noči preko zadnjih gorskih gozdov do planin in si tam poiščeva v ovčarski kolibi še izpod snežene cone zavetišče. Prave poti ni bilo, pač pa sva porabljala kolikor toliko shojene sledi ovac in koz, ki vodijo proti grebenu.

Za nama so ostala zadnja drevesa sklenjenega gozda in bila sva na pravi, z mahom in resasto travo porasli gorski planini; našla sva tudi zapuščeno ovčjo stajo in podrto kolibo ter se pri njej nastanila. V noč je zaplapolal ogenj od pobrane suhljadi in starih desk. Pokrepčala sva se, zavila v plašče in strmela v daljavo, kjer so se kazale posamezne luči Kačanika na eni, Uroševca na drugi strani. Globoko v gozdu je ukala sova in nočne lastavke so se nemirnim poletom poganjale preko planine. Hladen veter je zapihal od sneženega polja. Bdela sva in čakala zore, da v ranem jutru dovršiva zadnjo točko izleta. Prenočevala sva v približni višini 2000—2200 m, zeblo naju je prav pošteno in o spanju ni bilo niti govora. Nekaj časa sem dremal jaz, nekaj časa Oloker, vedno je bilo treba ognju prilagati novega goriva.

Ob pol šestih se je že toliko zdanilo, da sva se odpravila proti vrhu. Lezla sva po strmih pašnikih, preko posameznih partij skalovja in končno prispela do snega kakih dvesto metrov pod trigonometrom. Drugje je ležal sneg tudi mnogo nižje, a baš na najinem potu so ga bili veter in plazovi spravili v doline.

Utrujena sva zavzela predvrh Ljubotena, le še mala kotlinica naju je ločila od vrha. Poskus, da preideva kotlinico, se nama je ponesrečil, ker je bila tako natrpana s snegom, da sva se vdirala že takoj ob početku do trebuha. Bilo je okoli 8 zjutraj, ko sva opustila naskok na glavni vrh, ki se je izzivajoče rogal najini onemoglosti.

Dan je bil izredno lep, nebo jasno. Pod nama se je razprostiralo zgodovinsko Kosovo, v daljavi se je v obrisih razločila Priština, hribi tja proti Mitrovici in albanski meji so se zgubljali v lahni megli.

Vrnila sva se do prenočišča, se tam oddahnila in se po stari poti vračala proti Kačaniku. Po sedmih urah hoje sva dospela zopet v kačaniško kafano, kjer sva se prejšnji dan poslovila za pohod na Šaro.

Pri povratku sva mimogrede v gozdu splašila nekaj srn in naletela na novo krdelo divjih prašičev, in sicer komaj uro hoda od mesta Kačanika. V Šarplanini sami sem skrbno gledal in

pazil, da bi zapazil koze, o katerih so toliko govorili skopljanski lovci; sreče pa nisem imel pri tem opazovanju. Videl sem dva planinska orla, veličastno plavajoča nad planinami in tudi drugih ujed, kakor kanj in jastrebov je bilo mnogo v vsem območju. Upal sem, da bova spodila v prikladnih partijah kakšnega petelina in jerebe, ker šuma bi bila ugodna za to kurjad; vendar ni bilo ničesar.

Potrebno bi bilo, da bi se napravila v te kraje posebna tura samo za proučavanje lovne divjačine; baje je v njih še mnogo risov, divjih mačk in medvedov. Ako se mi nudi prilika, se bom z veseljem okoristil ž njo.

II.

Na Kočanskih poljih.

Kočane so mestece, ležeče 32 km vzhodno od Štipa, glavne naselbine Bregalniške oblasti, prav blizu bolgarske meje. Znane so vsled kulture riža in bombaža, ki se razen v Strumiškem, edinole še sadi in seje v Kočaniškem srezu. Tudi komitski boji so kolikor toliko seznanili ta kraj s širšo javnostjo.

Rad bi bil enkrat na lastne oči videl rižno polje in bombaževe nasade, zato sem z veseljem sprejel vabilo gospodov inženirja Ivkovića in trgovca Firča, da se udeležim lova v dolini Kočanski, zelo bogati prepelic, jerebic, zajcev in raznih golobjih vrst.

V nedeljo, 31. avgusta ob pol 3 zjutraj, me je prekinil budilnik v spanju. Hitro sem bil opremljen in odšel sem na določeno zbirališče, kjer je že ropotal inženirjev avto. Natovorilo se nas je šest lovcev in odpeljali smo se ob Bregalnici mimo »Nove Batanje« naselniške kolonije na Ovčjem polju, do sela Obleševo. V Obleševem, kjer so lansko leto ubili bolgarski komiti občinskega tajnika, smo izstopili, obvestili orožniško postajo o svojem prihodu ter prosili, da naj se tudi druge postaje obvestijo o naši nameri lovljenja, ker bi drugače zaradi našega streljanja nastale neljube neprilike in nesporazumljenja. Tam smo si tudi še najeli mladega Makedonca z dvema osličkoma za nošenje plena, in krenili smo v polje. Blizu vasi je tekel čez pot kmetski pes, noseč v gobcu mladega zajca. Zelo rad bi mu bil privoščil v glavo nekaj šiber, a tovariši so me odvrnili od te namere.

Jutranji lov po vaškem polju je bil slab, povsod so bili na njivah delavci. — V splošnem sem opazil, da se v Makedoniji seljaki ne drže nedeljskega počitka, tudi ako so krščanske vere. — Pred nami so se dvigale posamezne prepelice in jate golobov O jerebicah in zajcih ni bilo ne duha ne sluha. Že sem pričel razmišljevati, zakaj smo najeli dva sivca, ko smo krenili iz polja

v hribčke in hribe predgorja »Plačkavice«, in hitro sem pustil to razmišljanje. Psa, dva fermača, sta počela zelo živahno iskati in veselo pokanje se je razlegalo po obronkih.

Okoli poldneva je bil prvi nosač ves okinčan z zajci in jerebicami in na njegovem hrbtu je visela med svojimi zatiranci ubita velika uharica.

Prvikrat sem videl v naravi živo uharico, ko se je leno in nerodno preletela iz grmovja ob njivi; pozdravili so jo naši streli in med plevelom in trnjem je končala roparsko življenje. — Sicer pa baš uharice, kakor tudi orli, jastrebi, milani in krokarji niso tako redki v Makedoniji in nerazumljivo mi je, kako je kljub vednemu preganjanju od strani roparic, še vedno mnogo nižje lovne divjačine v tej pokrajini.

Ob žgočem opoldanskem solncu smo se spet napotili v nižino in pri Spaničevem sem zagledal prvo riževo polje. Od daleč je videti kakor navadno močvirje in večkrat opaziš jate divjih rac, ki se nad njim preletavajo.

Kraj njega smo si odpočili in počakali večernega hladu. Po odpočitku je bilo treba polje po ozkih prehodih pregaziti in smo bili večkrat do členkov v blatu. Dospeli smo spet na sigurna tla, na ilovnate razrušene koruzne njive ter nasade bombaža in tobaka.

Med rižem smo večkrat spodili posamezne race in ob nekem kanalu, ki namaka polje, celo jato kakih 20 komadov. Streljanje je bilo nemogoče vsled prevelike razdalje.

Posamezne parcele med njivami, porasle s trnjem in osatom kakor tudi njive same, so nam obečale lep jerebičji lov.

V razdalji 120 do 150 korakov drug do drugega smo lazili preko njih. Pred nami so se dvigale jerebice in prepelice, posamezni zajci so plaho planili iz brazde; naše puške so imele obilo posla.

Počelo se je že mračiti, ko smo dospeli do Bregalnice pri selu Krupište in tam še preiskali vrbnjak ob reki. Štirje lovci so ga obstopili in dva sva šla za gonjača. Bilo je nekaj časa vse mirno, ko začne že proti koncu pogona na rečni strani vrbnjaka prava kanonada. Radoveden, kaj je temu povod, sem se napotil v smeri streljanja in povedali so mi, da je zelo velik kurjak (volk) med dvema lovcema pritajeno hotel zapustiti skrivališče in da je bil opažen prepozna. Obadva sta spraznila nanj cevi, eden je še celo ponovno napolnil puško in spet dupliral, toda brezuspešno.

V drobnem pesku se je videla odtisnjena sled ležečega volka, ki si je zaenkrat moral poiskati drugo skrivališče.

Na produ Bregalnice je sedelo še nekaj grlic, bežeča jata jerebic se nam je skrila med vrbami, mi pa smo odšli v zelo primitivno vaško kafano v Krupištu, kjer nas je čakal avto za povratek v Štip.

Lepa je tužna Makedonija kljub svoji deloma kraški naravi in življenski primitivnosti za tistega, ki najde v njej zanimivosti prirode in stare slave — za lovca in zgodovinarja; nekaj dobre volje je seveda vsakemu potrebno.

III.

Kotorne.

Kotorne, te vražje ptice! No, »šnefi« so od vraga, one so od hudiča. Koliko se posmodi za njimi smodnika in potrese šiber; uspeh je navadno le zelo problematičen.

Zarana, baš se je pričelo daniti, se priplazi lovec ob strmem skalnatem bregu do grape, obrasle s trnjem in drugim bornim grmovjem, posluša in pazi, kje mu bo zadonelo na uho klicanje petelina in vabljenje kokoši. Hkrati zasliši na vseh krajih in koncih zvoneči »dirik, dirik« in ne ve, kam bi usmeril korak.

Sedaj spleza v grapo, raztrga med trnjem hlače in kožo; ni še prispel do njene sredine in dvigne se pred njim jata kotorn in izgine na drugi strani za skalami.

Streljati ni mogel, saj je moral paziti, da se ni prekobalil po kamenju, si zlomil puškinega kopita in poškodoval cevi. Smer poleta pa si je dobro zapomnil in točno ve, kam in kje se je jata skrila. Zvesti spremljevalec, bistri fermač, jih bo že našel in jih po redu izgnal iz skritih jam in duplin; uspeh bo imel gotovo.

Z velikim trudom se spravi iz globokega jarka na zložnejšo stran brega in pohiti v smeri, ki si jo je bil zapomnil.

Pes išče in išče; na mestu, kjer so se skrile kotorne, celo postoji in preprbska vse kotline, jame in grmičke — o kotornah ni duha ne sluha. — Izginile so v zemljo. Jezi se lovec in premišljuje, kaj in kako, gre deset korakov dalje — frrrr, direktno izpod nog mu zleti kokoška. Za strel spet ni bil pripravljen, bilo je vse prehitro.

Plazi se previdno naprej, puško vedno pripravljeno Sedaj bo izpod grmička pred njim zletela kotorna. Pes stoji pred grmičkom, brska in rije v njega, v grmičku je ni. Sedaj gre sam prav tja, vrže med trnje kamen, podreza še s cevjo v sredino in spet frrrr — za hrbtom. Hitro se je obrnil in vrgel strel za kotorno, ona pa je že preko in za robom.

Spodil je šele dve, v jati je bilo najmanj 20 komadov; v bližini morajo biti še ostale. Išče in brska in meče kamenje, pa jih ni in ni. Prehodil je ves z ostrim kamenjem posuti breg in brusil podplate, pes je iskal sem in tja, vse brez uspeha.

Pred njim leži slabo obdelana pusta njivica in samo še borno strnišče je na njej. Pes se vznemiri in počne tekati sem in tja. Sedaj stoji. Lovec se je približal psu in mu veli »Naprej!« Pes napravi korak in dvigne se iz brazde petelinček in istočasno v razdalji 80 do 100 korakov cela jata. S prvim strelom je srečno pogodil petelinčka, drugi strel je brezuspešno poslal za jato.

Na drugi strani njivice je spet trnje in drugo borno grmovje; tja ga vodi pes. Jata se je bila vsled drugega strela razkropila in posamezne ptice so se poskrile v tem grmovju.

Pes stoji tukaj in tam, posamezne kotorne se dvigajo iz skrivališč, včasih tudi po več skupaj. Sedaj ima lažji strel in jih je tri ubil. Ostale so se preletele daleč na drugi hrib in za danes je lov končan.

V žepu ima 20 izstreljenih tulcev, v nahrbtniku tri kotorne, čevlji pošteno zijajo. A lovec se dobre volje vrača domov. Nekaj jih je pa le bilo!

Tako in slično se godi skoraj na vsakem lovu na kotorne. Vendar je to eden najlepših lovov. Rajši eno kotorno, kakor tri jerebice!

Dr. Avgust Munda:

Nekaj statističnih podatkov o sulčji lovi v Savi in v Ljubljanici.

I.

Profesor in vladni svetnik v p. gospod Fran Jagodič mi je dal na razpolago svoje zapiske o sulcih, ki jih je ujel tekom zadnjih 20 let v kresniškem revirju. Nekaj podatkov, približno o 100 sulcih sem si zapisoval tekom zadnjih let sam, tako da imam skupno na razpolago podatke o 527 sulcih, ki jih v naslednjem priobčujem, ker dajejo jasno sliko o rasti in uspevanju sulcev v naših vodah. Podajam materijal v celoti, ker govore suhe številke več kakor dolgovezne razprave in razmotrivanja.

Male številke sledeče razpredelnice značijo število rib iste dolžine; kjer ni male številke, pa je mišljena le ena riba.

Teža v kilogramih										
0·50	0·60	0·70	0·80	0·90	1·00	1·10	1·20	1·30	1·40	1·50
Mera v centimetrih										
42	39	43	44	44	45	48	49	52_3	53_3	53
45	44	45	48	45	47_3	49_2	50	53	54_3	54_4
	46_2	46	49	48	48_5	50_2	51_2	54_5	55_4	55_8
	48_2	47		49_2	49_4	51_2	52_4	55_4	56_4	56_{12}
				51	50_7	52_5	53_6	56	58_2	57_6
					51_3	53	54_5	57_2	60	58_6
					52_2	56	55_2	58_2	62	59_4
					53		56_4	59		60_2
					54					61
					55					62
					56					
povprečna mera v centimetrih										
43	45	46	47	48	50	51	52	54	55	56

Teža v kilogramih										
1·60	1·70	1·80	1·90	2·00	2·10	2·20	2·30	2·40	2·50	2·60
Mera v centimetrih										
52	52	54	59	53_2	60	63	60_2	62	62_2	63
56_3	55	55_2	60	57	62_2	64_2	62	63	64	65
57	58_2	56	62	58	64_2	65	63	65_4	65_4	66
59_2	59	57		59	67	68_3	64	66_4	66_2	67
60_4	60_2	59		60_9			65_2	67	67_5	68_2
62_2	63	60_9		62_{12}			67	68	68_6	69
65		62_3		63_4			68_3	70	69_2	70_4
		64		65_5					70_2	71
		66		66_2					71_2	
				67						
				68_3						
povprečna mera v centimetrih.										
58	59	60	60	62	63	65	64	65	67	68

Teža v kilogramih										
2·70	2·80	2·90	3·00	3·10	3·20	3·30	3·40	3·50	3·60	3·70
Mera v centimetrih										
68	60	69_2	63	70	66	70	74_2	70	71	75
	65_2		66	71	71	72		72_7	73	76
	69		68_3	73	72_2	73		74	75	
	70_2		69_2					75_4		
			70_2							
			71							
			72_4							
			73_2							
			74							
			77							
povprečna mera v centimetrih.										
68	68	69	70	71	72	73	74	73	73	75

Teža v kilogramih										
3·80	3·90	4·00	4·10	4·20	4·30	4·40	4·50	4·60	4·70	4·80
Mera v centimetrih										
72	75	75 6	73	76	76	80	77 5	80	—	—
73	76	76 2	76 2				79 5			
74 2		77 5					80			
75 5		79 2					82			
77		80								
		82								
povprečna mera v centimetrih.										
74	75	76	76	76	76	—	78	80	—	—

Teža v kilogramih										
4·90	5·00	5·10	5·20	5·30	6·40	5·50	5·60	5·70	5·80	5·90
Mera v centimetrih										
—	80	—	84	83	85	81	81	83	87	87
	83		85 2	85		82	85 2			
	84 2					83	87			
	85					87				
	86					88				
	87					89 2				
povprečna mera v centimetrih.										
—	83	—	84	84	85	85	85	—	87	87

Teža v kilogramih										
6·00	6·10	6·20	6·30	6·40	6·50	6·60	6·70	6·80	6·90	7·00
Mera v centimetrih										
83	89	84	85	85 2	88 2	—	—	—	—	91 2
84		88	86		90 2					92
85 2			87							94 2
87			89 2							96
88										
89										
91										
povprečna mera v centimetrih.										
87	—	—	87	—	89	—	—	—	—	93

Teža v kilogramih										
7·10	7·20	7·30	7·40	7·50	7·60	7·70	7·80	7·90	8·00	8·10
Mera v centimetrih										
—	95	93	—	92	93	93	—	—	90	—
				96	94				102	
				102						
povprečna mera v centimetrih.										
—	—	—	—	94	94	—	—	—	96	—

Teža v kilogramih.										
8·20	8·30	8·40	8·50	8·60	8·70	8·80	8·90	9·00	9·10	9·20
Mera v centimetrih										
—	—	98	98 2	98	100	—	—	97	—	—
			100 2	100				100 5		
povprečna mera v centimetrih										
—	—	98	99	99	100	—	—	100	—	—

Teža v kilogramih										
9·30	9·40	9·50	9·60	9·70	9·80	9·90	10·00	10·50	11·00	11·50
Mera v centimetrih										
—	100	92	—	—	—	—	—	105	104	100
		100 2						114	107	103
		10 3							108	109
									109	
povprečna mera v centimetrih.										
—	100	100	—	—	—	—	—	105	106	106

Teža v kilogramih											
12·00	12·50	13·00	13·50	14·00	14·50	15·00	15·50	16·00	16·50	17·00	18·00
Mera v centimetrih											
108	—	—	—	—	—	110	115	118	—	114	—
povprečna mera v centimetrih.											
108	—	—	—	—	—	—	115	—	—	—	—

Sulci, navedeni v teh razpredelnicah, so vsi iz Save od Medvod do Litije in iz Ljubljanice od Ljubljane do izliva. Ribe so merjene z vso glavo do konca repne plavuti.

Številke nam kažejo, da sulci iste teže nimajo vedno enake mere, četudi so živeli vsi v enako ugodnih prilikah. Razlika v rasti (dolžini) znaša pri manjših sulcih iste teže do 15, pri večjih pa do 10 centimetrov.

Dobro rejeni, zdravi sulci so okrogli, kratkega života, majhne glave, širokega hrbta in jačjega obsega; slabo rejeni sulci pa vitki; život jim je zaostal v rasti, tako da je videti glava neprimerno velika.

II.

Razmerje mere in teže.

Diagram št. 1 prikazuje razmerje teže do povprečne mere. Sulec, težak 1 kg, meri povprečno 50 cm in zraste za vsak nadaljni kg po 10 cm, dokler ne doseže teže 3 kg. Ko je dosegel to težo, zraste za vsak kg kvečjem le še po 5 cm in od 15 kg naprej le še po 1 cm.

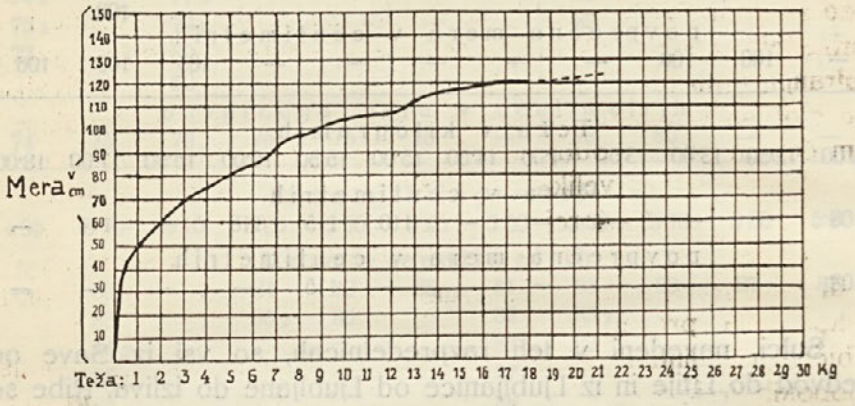
Zanimivo je številčno razmerje sulcev po teži. Nazorno nam ga prikazuje naslednji diagram.

Diagram št. 2 nam kaže, da je bilo ujetih največ sulcev s težo od 1 do 2 kg (37%) in s težo od 2 do 3 kg (24%); sulcev s težo od 3 do 4 kg je bilo ulovljenih le še 11%, sulcev od 5 kg navzgor pa le do 5%.

Sulčkov do 1 kg se je ujelo razmeroma malo iz razloga, ker se manjši sulci hranijo le z manjšimi ribicami in ne prijemajo na

večjo vado. Svoja stališča imajo v plitvejših tolmunih, kjer sulčarji običajno ne love. Odstotek ujetih sulcev s težo do 1 kg torej ne kaže pravega številčnega razmerja sulcev v tej velikosti. Z go-

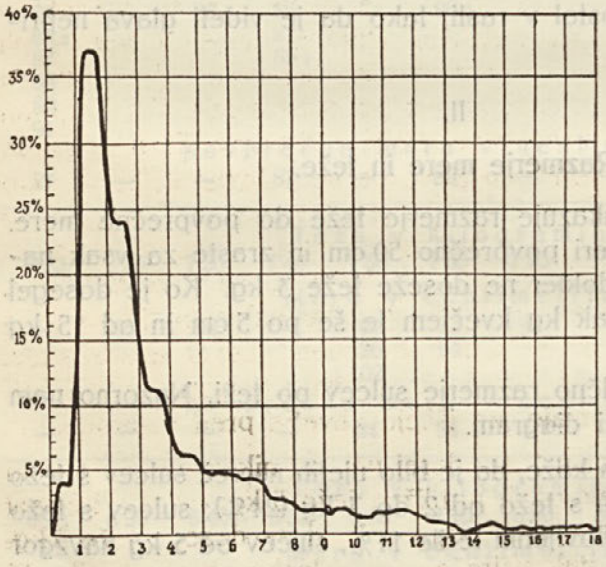
Diagram štev. 1.

tovostjo lahko trdim, da je teh malih sulcev najmanj toliko kakor onih s težo od 1 do 2 kg.

Sulci v teži do 3 kg tvorijo ogromno večino vseh sulcev v prostih vodah, gotovo okoli 80%.

Diagram štev. 2.

Teža					št. sulcev
Od	0	do	1	kg =	21
»	1	»	2	» =	194
»	2	»	3	» =	125
»	3	»	4	» =	58
»	4	»	5	» =	32
»	5	»	6	» =	27
»	6	»	7	» =	22
»	7	»	8	» =	14
»	8	»	9	» =	10
»	9	»	10	» =	9
»	10	»	11	» =	2
»	11	»	12	» =	7
»	12	»	13	» =	1
»	13	»	14	» =	0
»	14	»	15	» =	1
»	15	»	16	» =	2
»	16	»	17	» =	1
»	17	»	18	» =	1
Skupaj . . .				=	527

Sulec postaja ploden, čim doseže približno dolžino 70 cm ali težo 3 kg. Vsi sulci do 3 kg so torej še neplodni. To je oni

ogromni rezervar, iz katerega zrastejo večji sulci. In kaj je vzrok, da je bilo velikih sulcev ujetih razmeroma tako malo? Mogoče je le dvoje: ali jih ni, ali ne prijemajo za vado.

Sulec v teži od 1 do 3 kg raste zelo naglo, rabi mnogo hrane, je vedno na preži na plitvejših mestih in ni čuda, da prijema kaj rad za vado. Večji sulci, ki so že dorasli, rabijo manj hrane in se prikažejo iz svojih skrivališč redoma le enkrat na dan v zgodnjih jutranjih urah ali o mraku, ko si iščejo svoj plen. Njih skrivališča so globoki tolmuni in krnice, kjer se strnejo brzine in derečine, ki jim čeri in škrbine odbijajo tok, mršijo in razpršavajo gladino. Tu so stališča sulcev velikanov, ki se prikažejo na dan le ob ugodnem vremenu. Ni torej čuda, da ujamemo velike sulce precej redko, ker jim nudi narava nedostopno zavetje. Dejansko pa je tudi primeroma malo velikih sulcev videti. Sulec, ki tehta preko 5 kg, dela precej šuma, ko lovi in ne ostane neopažen niti ribičem, niti ljudem, stanujočim ob vodi. Kjer ni primernih stališč, globokih krnic z dobrim zavetjem, tam ni mesta za velikega sulca. Takih stališč pa je primeroma malo. Vsak ribič, ki se količkaj zanima za svoje lovišče, pozna stališča vseh velikih sulcev, bodisi po lastnem opazovanju, bodisi po pripovedovanju ljudi, ki žive ob vodi. Velik sulec torej ne ostane neopažen.

Uspehi lovi in opazovanja ob vodi nam torej kažejo, da je število velikih sulcev v primeri z malimi neprimerno pičlo. In kam izginejo veliki sulci? Mogoče je dvoje: ali se preselè v dolnje toke vodá, ali pa poginejo. Prvo ni verjetno, ker bi jih moralo biti sicer n. pr. v okolici Brežic vse polno. To se pa ni ugotovilo niti po lovnih uspehih niti po opazovanju. Pri Zagrebu sulci že pojenjajo in le redko se kateri v zimskem času zgubi še do Jasenovca. V dolnjem toku Save pa se pojavlja sulec le, ako pride slučajno iz pritokov kakor Vrbasa, Bosne in Drine; trajno pa v tem delu Save ne more živeti, ker mu je voda pretopla. — Preostaja torej le še druga domneva in ta je, da sulci poginejo, ko so dosegli približno težo 10 kg. Star sulec postaja že po obilici života neokreten in manj sposoben, da si ujame plen. Prehranjuje se po največ z mrenami, ki jih z gobcem pritisne ob skalo, kamor se prislanjajo, ko iščejo zavetja pred roparjem.

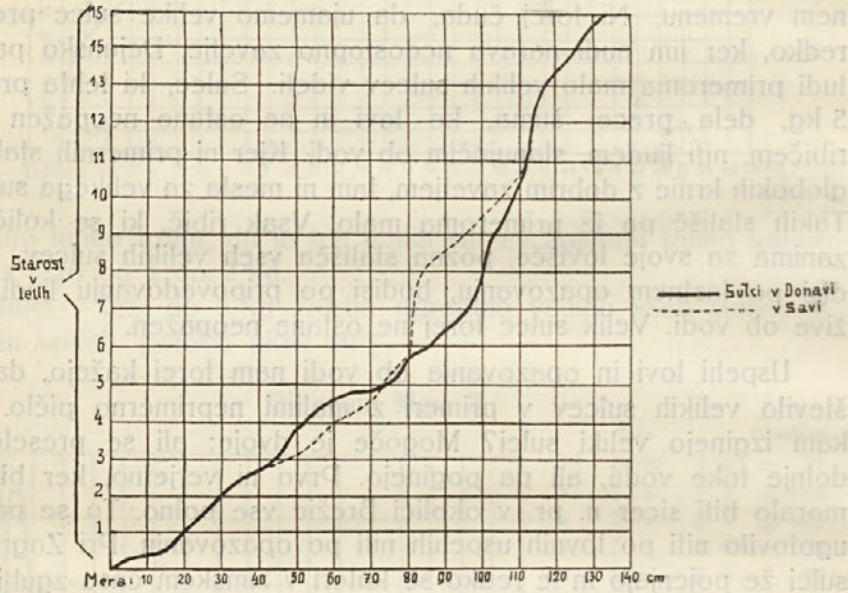
Statistika v diagramu 2 nas torej uči, da nikakor nima smisla čuvati sulce, ki so prekoračili približno težo 5 kg; na drugi strani pa je treba brezpogojno ščititi pomladek, ki ne dosega teže 3 kg. Tej zahtevi pa je že itak ustreženo v oblastvenih predpisih, ki določajo za sulca najmanjšo mero 70 cm, pod katero se ne sme ne loviti, ne prodajati, ne kupovati.

III.

O starosti sulcev; o razmerju starosti do mere in teže.

Podrobno se je pečal z določevanjem starosti sulcev prof. dr. Haempl.* Starost je določeval na luskinah in kosteh. Na posameznih kosteh, osobito na prednjih koncih gornje čeljustnice vidimo, ako jih prosevamo z lučjo, svetlejše in zatemnele proge (pasove). Svetlejša (prozorna) proga kaže, za koliko je zrastla kost spomladi, zatemnela (bela) proga pa, za koliko je zrastla

Diagram štev. 3.

jeseni. Pozimi neha pri sulcu vsaka rast; zato sledi jesenski progi neposredno spomladanska. Dve progi (pasova) tvorita torej eno leto.

Sulec se drsti v drugi polovici marca, zarod pa se izleže iz iker meseca maja. Ako ima n. pr. gornja čeljustnica 3 zatemnele (bele) proge in je bil sulec ujet novembra 1923, tedaj mu je 2 leti in 6 mesecev, prišel je torej na svet maja leta 1921.

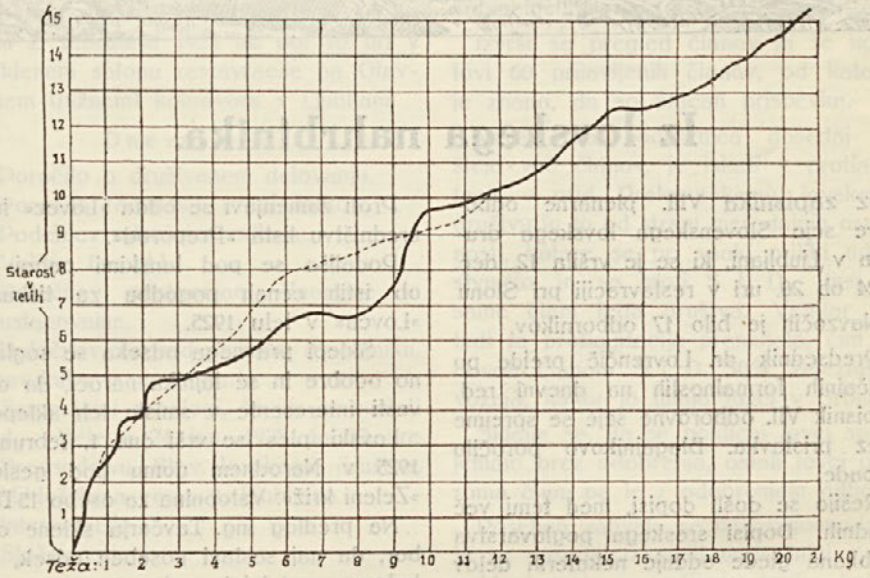
Profesor dr. Haempl je preiskal vsega 23 sulcev, in sicer vsakemu luskine, otolit (slušno kost) vretenec, škržni poklopec in gornjo čeljustnico. Kosti in luske je temeljito prepariral z različ-

* Über das Wachstum des Huchens (salmo hucho L.). Ein Beitrag zur Altersbestimmung der Teleostier. Internationale Revue der gesamten Hydrobiologie und Hydrographie. 1910, III. zvezek.

nimi kemikalijami, kosti obrusil in jih pregledal z mikroskopom. Na ta način je dobil točne podatke o starosti omenjenih 23 sulcev.

Na podlagi teh podatkov in podatkov, ki sem jih sam nabral, sem sestavil diagrama štev. 3 in 4, iz katerih moremo posneti razmerje teže in mere do starosti. Iz podatkov, ki sem jih sam nabral, sklepam, da savski sulci ne rastejo tako naglo kakor donavski. Tolmačim si to tako, da je Donava hranovitejša in rodovitnejša in radi tega ribovitejša voda od Save. Seveda, svoje trditve ne morem podkrepiti z zadostnimi dokazi, ker imam do sedaj na razpolago še premalo lastnega gradiva o starosti sulcev in ni

Diagram štev. 4.

izključeno, da je med sulci, ki sem jih preiskal, slučajno več degeneriranih. Na drugi strani pa tudi podatki prof. Haempla iz istega razloga niso povsem zanesljivi, ker je imel za znanstveno preiskavo na razpolago primeroma maloštevilen material.

V celoti pa dasta zadnja dva diagrama precej jasno sliko o rasti sulcev ter zadostujeta za praktika popolnoma, da si more po meri in teži določiti starost sulca, ne da bi mu bilo treba preiskati luskine in okostja, kar je naporno in zamudno delo.

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika VIII. plenarne odborove seje Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila 12. dec. 1924 ob 20. uri v restavraciji pri Slonu

Navzočih je bilo 17 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič preide po običajnih formalnostih na dnevni red. Zapisnik VII. odborovne seje se sprejme brez pristavka. Blagajnikovo poročilo odpade.

Rešijo se došli dopisi, med temi več uradnih. Dopisi sreskega poglavarstva Ljubljana glede oddaje nekaterih delov lovišč v podzakupe se vzame na znanje.

Za prihodnjo razstavo na ljubljanskem velesejmu se izvoli soglasno poseben odsek, v katerega stopita gg. Čeč in dr. Ponebšek.

Na predlog gospodarskega in finančnega odseka se sklene, da imajo za bodoče male oglase v »Lovcu« plačati člani po 5 Din, nečlani pa po 15 Din, ker društvo ne more plačevati poleg brezplačnih objav tudi še predpisane takse za inserate.

Odobri se sklep redakcijskega odseka, da se natisne na vsako številko »Lovca« tudi mesec, v katerem je številka izšla.

Proti zamenjavi se odda »Lovec« tudi uredništvu lista »Preporod«.

Podaljša se pod lanskimi pogoji in ob istih cenah pogodba za tiskanje »Lovca« v letu 1925.

Sklepi pravnega odseka se soglasno odobre in se tajniku naroči, da obvesti interesente v smislu teh sklepov.

Lovski ples se vrši dne 1. februarja 1925 v Narodnem domu pod geslom »Zeleni križ«. Vstopnina za osebo 15 Din.

Na predlog ing. Tavčarja sklene odbor, da naj sestavi poseben odsek, pri katerem sodelujejo poleg pravnega odseka tudi gg. dr. Lovrenčič, ing. Tavčar in Hafner, pravilnik glede reda na brakadah, da se omejijo nepravilnosti, ki se često dogajajo med lovskimi mejaši. Kdor bi se pregrešil proti temu pravilniku, ne more biti več član S. L. D., kakor tudi ne more biti nihče član S. L. D., kdor je bil kaznovan zaradi lovske tatvine.

Na predlog g. Žmitka se sklene prirediti v mesecu marcu dvodnevno predavanje za lovske čuvaje. Ta tečaj bo vodil društveni predsednik, ki so mu kot predavatelji prideljeni gg. Hafner, dr. Fr. Lokar, Žmitek, Justin, ing. Tavčar, Zupan in dr. Modic. Skušalo se bo

doseči tudi polovično vožnjo in cenejšo prehrano za zunanje lovske paznike.

Na predlog g. Kremenška se sklene nagraditi g. Antona Šolarja za pokončavanje vran na podlagi potrdila mestnega magistrata z zneskom 200 Din. Tajniku se naroča, da mu izreče pismeno zahvalo.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 23. uri.

Repovš, zapisnikar.

VABILO

na XIV. redni obči zbor »Slovenskega lovskega društva v Ljubljani«, ki se bo vršil 2. februarja 1925 ob pol 10. uri v steklenem salonu restavracije na Glavnem (Južnem) kolodvoru v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o društvenem delovanju.
2. Poročilo računskih preglednikov.
3. Podelitev odrešnice odboru.
4. Volitve (event.).
5. Določitev pristopnine, članarine in ustanovnine.
6. Določitev nagrad tajniku, blagajniku, uredniku in gospodarju.
8. Samostojni predlogi, ki jih je poslati do vštetega 24. jan. 1925 do 18. ure Predsedstvu Slov. lovskega društva, Miklošičeva cesta 8, Ljubljana.
8. Interpelacije.
9. Slučajnosti.

Ako bi ne bil sklicani obči zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje prav tam drugi obči zbor, ki je sklepčen ne glede na število udeležencev. Pooblastila so v smislu § 21., VI. odstavka društvenih pravil dopustna, vendar sme zastopati vsak član na občem zboru samo še pet drugih članov.

Dr. Ivan Lovrenčič,
predsednik S. L. D.

I. odborova seja podružnice S. L. D. v Murski Soboti je bila dne 28. sept. 1924 ob 8. uri zvečer v posebni sobi gostilne »pri Turku«.

Navzoči so: podnačelnik g. Košir, tajnik g. Krivic, blagajnik g. Dolenc, nadalje odborniki gg.: Busbach, ing. Mikuž in Sečko.

Podnačelnik otvori sejo in ugotovi sklepčnost. Tajnik prečita pismeno zahvalo kabinetne pisarne na brzojavne pozdrave Ustanovnega občega zbora, ki se glasi:

»Gospod Josip Benko, predsednik podružnice Slov. lovskega društva, Murska Sobota. — Njegovo Veličanstvo kralj se srčno zahvaljuje za pozdrave, poslane v imenu lovcev iz Prekmurja, zbranih na ustanovnem občem zboru podružnice Slov. lovskega društva. Šef kabinetne pisarne, polnomočni minister.«

Izvrši se pregled članov in se ugotovi 60 prijavljenih članov, od katerih je znano, da so plačali prispevke.

Vzrok, da podružnica dosedaj ne šteje več članov, je iskati v protiagitaciji v prid Prekmurskemu lovskemu društvu in to od strani merodajnih osebnosti, katere se pri vsaki priliki udejstvujejo in so proti S. L. D., dasi so same člani tega društva. Vendar bo tudi ta protiagitacija prenehala, čim se dovoli članom S. L. D. 50% železniška vožnja, kakor jo imajo lovci v Srbiji.

Sklene se, da se poklicni lovci sprejemajo brez odobrenja, ostali lovci oziroma člani pa le z odobrenjem odbora.

Posebna zahvala se izrazi gospodom, ki so dosedaj izkazali podružnici svojo naklonjenost z večjimi darili, kakor upravi veleposestva Rakičan, gg. Benko, Hartner, Koder in Kardoš, nadalje komandi mesta ter vsem gospodom, ki so pripomogli do prireditve in ustanovitve.

Poročilo blagajnika g. Dolenca o povoljnem blagajniškem stanju podružnice se z odobravanjem sprejme na znanje ter sklene, naj se gotovina naloži pri podružnici Slavenske banke v Murski Soboti pod vlogo: Podružnica S. L. D. Murska Sobota.

Pri slučajnostih se sklene prositi S. L. D. v Ljubljani, da se zavzame z vsemi močmi za skorajšnjo pridobitev polovične železniške vožnje za svoje člane

na progi 50 km, kot je v veljavi v pokrajinah prejšnje Srbije.

Tajniku g. Krivicu se poveri naloga, da sestavi načrt in pravila za malokalibrsko streljanje, prilagodeno tukajšnjim razmeram in prostoru ter o tem poroča na prihodnji odborovni seji.

Ker je s tem dnevni red izčrpan, zaključi podnačelnik sejo ob 22. uri.

Orožni listi — kolikor se tičejo lovcev. Od 1. do 15. januarja vsakega leta mora lastnik orožja izročiti orožni list s približno predpisano takso najbližjemu upravnemu oblastvu, da dobi nov orožni list, ali da se mu podaljša stari za nadaljno leto.

Taksa znaša za vsako puško ali drugo strelno orožje, ki je namerava lastnik nositi, 50 Din na leto.

Lastnik mora imeti orožni list stalno pri sebi, kadarkoli nosi orožje, ter ga na zahtevo pokazati javnim varnostnim organom.

Orožni list velja za vso kraljevino, toda samo za označeno osebo, orožje in za čas, za katerega se izda, nikakor pa ne preko 31. XII. dotičnega leta.

Na obrazcu orožnega lista je na drugi strani fotografija osebe, ki ji je bil orožni list izdan, pod fotografijo pa njen osebni popis s svojeročnim podpisom.

Na četrti strani je izpisek iz zakona in pravilnika, ki obsega njiju glavne odredbe. (Tiskovina obrazca stane 3 Din.)

Zapriseženemu državnemu, samoupravnemu in zasebnemu osebju ni treba orožnega lista, ako zadosti sledečim zahtevam:

1. Imeti mora izkaznico, katera potrjuje, da je bil zaprisežen. Na tej izkaznici mora biti natisnjen ali pa uradno pripisan sledeči odstavek: »Puško je dovoljeno nositi le z legitimacijo v smislu člena 1. pravilnika za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja.« Ta pripis si mora preskrbeti pri srezkem poglavarju.

2. Omenjeno legitimacijo dobi zapriseženi organ, ako pokaže pod točko 1. navedeno legitimacijo, ki jo je dobil, ko je bil zaprisežen, in službeno znamenje.

3. Izkaznice in legitimacije veljajo, dokler je dotični organ v službi, odnosno do preklica.

4. Zapriseženci smejo orožje nositi samo tedaj, kadar vršijo službo s predpisanim službenim znamenjem. To znamenje dobi, kdor ga še nima, pri sreskem poglavarju (odnosno mestnem magistratu) za znesek 6 Din.

5. Ako zapriseženi organ izvršuje tudi lov na divjačino, mora imeti lovsko karto. Lovske karte imamo, kakor je bilo objavljeno v zadnji številki »Lovca« lanskega letnika, dvojne, in sicer:

a) državno lovsko karto in
b) lovsko karto za zapriseženo lovsko osebje.

Državna lovska karta je podvržena kolkovni taksi, karta za zapriseženo osebje pa ne.

Kolkovne takse prosta lovska karta se izdaja samo za dotično lovišče, za katero je uslužbenec zaprisežen in v katerem opravlja tudi lovsko-varstveno službo. S to karto torej zapriseženi lovski organi ne smejo hoditi na lov v lovišča, za katera niso zapriseženi. Ako je zapriseženec povabljen na lov v lovišče, v katerem ne opravlja varstvene službe, mora imeti državno, kolkovni taksi podvrženo lovsko karto in — ker tam ne opravlja službe — tudi pravilen, taksi podvržen orožni list!

To naj si zapriseženi organi dobro zapomnijo, da ne bo presenečeni pri revizijah, ki jih bodo napravili merodajni javni organi.

Za državne gozdarske uradnike veljajo glede posesti in nošenja orožja v službi in glede kolkovanja lovskih kart posebne določbe.

Končno mi je opozoriti še na sledeče določbe:

Za posest orožja je treba imeti posebno dovoljenje. Za to dovoljenje je treba prositi. Prošnjo je kolkovati s kolkom 5 Din. Dovoljenje je

podvrženo kolkovini 20 Din ne glede na število orožja, ki se vpiše v poseben orožni list za posedovanje orožja. (Tiskovina stane 3 Din.)

Za tiste puške, za katere se je vzel orožni list za nošenje orožja, ni treba orožnega lista za posest orožja, pač pa za ono orožje, ki se ne nosi s seboj.

Prijava orožja in plačevanje takse 10 Din za vsako strelno orožje po tar. post. 97 a taksnega zakona iz l. 1923 menda odpade.

Zapriseženci, odnosno osebe, ki dobe pod zgoraj omenjeno točko 2. legitimacijo, ne potrebujejo orožnega lista ne za posest, ne za nošenje orožja.

Kakor je iz opisanega razvidno, so predpisi silno zamotani in se je v njih težko spoznati. Ing. A. Š.

Tečaji za lovske čuvaje v okrilju »Lovske zadruge«. Poleg drugih važnih vprašanj, ki jih rešuje načelstvo »Lovske zadruge«, se je sklenilo prirejati najmanj enkrat na leto nekajdnevna izobraževalna predavanja v obliki tečajev za poklicne lovce in zapriseżene lovske čuvaje.

Tak tečaj naj bi se vršil predvsem v času, ko prenehajo glavne lovske prireditve, zaenkrat vsaj dva dni, na katerem bi se predavalo lovstvo zadevajoče predmete po 6—8 ur na dan.

S tem bi bila dana možnost, da oni s kmetov, ki bi se hoteli teh tečajev udeležiti, izgubijo čim manj časa in denarja. Prišli bi lahko v Ljubljano prvi dan zjutraj, ostali tu čez noč, drugi dan pa bi se lahko po končanih predavanjih vrnili domov.

Prireditveno vodstvo bo poskrbelo za ceno prehrano in prenočevanje; tudi znižano vožnjo po železnicah bo skušalo vodstvo doseči za one, ki bi se tega tečaja hoteli udeležiti; za manj premožne pa bi se skušalo dobiti tudi v to primerne podpore. Čas je, da se pri nas lovska izobrazba dvigne, zato je načelstvo »Lovske zadruge« na plenarni seji »Slovenskega lovskega društva« dne 12. dec. 1924 stavilo predlog za skupno sodelovanje v tej smeri, kar je bilo z odobravanjem sprejeto. Izvoljen je odsek, ki naj vse potrebno uredi.

Opozarjamo na to že sedaj vse one, ki se hočejo tega tečaja udeležiti, da se čimprej prijavijo na naslov Slovenskega lovskega društva ali »Lovske zadruge« v Ljubljani, ki dajeta nadaljnja pojasnila.

Tečaj se bo vršil najbrž v mesecu marcu 1925; podrobnosti se bodo še objavile. P. Ž.

Kdaj pojenjujejo rasti gamsovi rogljі? Na Dunaju izhajajoči lovski časopis »St. Hubertus« ima v 22. štev. lanskega leta članek o gamsovih rogljih. V članku beremo, kako je spoznati, kdaj so rogljі dorastli. Lovci trdijo, da je roženina, dokler rogljі niso dorastli, od rožnice na spodnjem koncu bolj odmaknjena, pri doraslih pa popolnoma zožena in tik ob rožnici. Vendar pravi pisec, da se ta trditev še ne more smatrati kot nepobitno pravilo.

Ing. A. Š.

Lisico ugonobil s kamnom. Kakor vsako nedeljo, med tednom mi pač čas ne dopušča, sem bil tudi zadnjo na lovu in užival jesenski čas. Čakal sem, toda naši kužki se dolgo niso hoteli oglasiti in dvigniti lovskega razpoloženja. Kar zalaja nad menoj prvi, nato drugi, a takoj ponehata — in vse utihne. Veselil sem se, da bom streljal, ker ni bilo daleč od mene, toda ker se nič ni premaknilo, sem že obupal. Zopet se oglase cele gonje v smeri proti mojemu sosedu, dr. K., ki je s puško pri licu stal, in jaz sem čakal, kdaj poči. Toda nič, dr. K. odstavi puško in me pozove k sebi, kazaje v bližnji strmi breg. Ozrem se in že opazim živ klobčič. Spredaj pes, zadaj pes in na sredi lisica. Klopčič se prične valjati proti meni. Moj solovec naglo izroči meni puško, pobere precej velik kamen in hajdi nad lisico. S par močnimi udarci reši lisico nadaljnih muk.

Lisica je namreč hudo trpela. Za vratom je imela zajedeno v kožo, deloma v meso, ki se je že gnojilo, žič-

nato zanko in le to je bil povod, da so močno oslabelo žival psi ujeli. Naj bo to nov dokaz, kaki brezsrčneži so nastavljalci zank. Lisica je bila shujšana, koža pa še dosti lepa. R. Š.

Lov na zajce na Cerkljanskem polju. Dne 20. novembra 1924 je lovska družba »Brežice« priredila lov na zajce v lovišču občine Cerklje. Lova se je udeležilo 30 lovcev z 12 gonjači. V 6 pogonih, to je dopoldne v štirih, popoldne v dveh, je padlo 90 zajcev, za tukajšnje razmere nekaj izrednega. Streljalo se je splošno slabo, večinoma prenizko. Mnogo zajcev je bilo ranjenih.

Pred vojno, leta 1912, je na tem lovišču padlo 150 zajcev. Po vojni do letos pa 30 do 50 komadov, kar kaže, da se lovske razmere v tem lovišču boljšajo, za kar gre prva zasluga lovski družbi in dobrim, zanesljivim čuvajem.

Dne 16. novembra je ista lovska družba napravila na drugem delu polja v isti davčni občini lov na zajce, ki se ga je udeležilo 34 lovcev z 12 gonjači. Padlo je samo 32 zajcev. Vzrok slabemu uspehu tega lova je, da se v tej okolici nahajajo divji lovci in najbrž manj dobri lovski čuvaji.

Pogon se v tem lovišču prireja le po enkrat na leto. Lovec.

Iz Prekmurja. Na krožnih lovih je bil plen v loviščih: Murska Sobota-Bakovci 9. novembra t. l. 232 zajcev, Zenkovci 10. novembra 46 zajcev, M. Črnci 10. novembra 47 zajcev, Rakiča 20. novembra 308 zajcev, M. Sobota-Bakovci 21. nov. 273 zajcev, Kupšinci-Veščica-Černelovci 23. nov. 186 zajcev.

Iz Štipa. Karakteristična za našo južno, posebno makedonsko favno sta volk in gologlavi jastreb, mrhar ali srbsko, lešinar. Tukajšnji trgovec g. Firč ima udomačenega volka in jastreba. Volk je sedaj star dve leti in pol. Mladega so vjeli orožniki v Karamanu pri Štipu, a mrhar je vjet na železo v Kočanih. Oba sta sedaj popolnoma udomačena in uživata neprostovoljno ujetništvo na dvorišču Firčeve hiše. Volk se navadno šeta popolnoma prosto po dvorišču, včasih celo spremlja svojega gospodarja v mesto, a mrhar je priklenjen na lahko verižico. Hranijo ju z mesnimi odpadki in črevami, včasih tudi s konjskim mesom od poginulih konj. Velik strah imajo pred volkom psi, ki hitro stisnejo rep med noge in jo pobrišejo daleč proč, ko ga zapazijo. Drugega zla dosedaj volk še ni napravil, kakor da je podavil nekaj ovac in kokoši, ki niso mogle pravočasno pobegniti njegovim šapam. Glavno vlogo na dvorišču vodi mrhar, ki hitro ustrahuje volka z močnimi udarci jakega kljuna. Tudi pri kosilu se mora volk zelo spodobno obnašati in ne sme preveč kazati svoje požrešnosti, ker drugače je njegov pličji tovariš hitro razžaljen in mu požre tudi njegovo porcijo. Posebno za deco sta zelo privlačna in volk se pusti od nje popolnoma mirno vlačiti za ušesa.

Oba pa imata to napako, da povzročata hud smrad in iz tega razloga ju misli njun lastnik prav kmalu odstraniti. Skoraj sem pozabil povedati, da sta oba popolnoma dorasla in znaša dolžina peruti mrharja 3 m 7 cm. A. K.

Nagrada. Direkcija šum je priznala Antonu Korenu, lovskemu čuvaju graščine Snežnik za dne 18. nov. 1924 na Volčjem hribu pri zasledovanju ubitega volka nagrado 375 Din.

Za Zeleni križ se je nabralo v gostilni Činkole po iniciativi g. J. Verovška 170 Din ob srnjakovi pogrebščini.

Opozorilo. S. L. D. ima še precejšnjo zalogo »Lovca«, letnik 1924, ki ga oddaja po 30 Din izvod.

Popravek. Na str. 399, v zadnji številki lanskega »Lovca« beri v »Tabeli brezdimne preizkušnje in naboja za cevi na svinčeno zrnje« v zadnjem stolpiču in tretji vrstici 29·4, mesto 24.4.

Vezavo »Lovca« in drugih knjig prevzema knjigoveznica Ivana Jakopiča, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje. Vezava »Lovca« v originalne platnice stane samo 20 Din; navadna vezava, pol platno 15 Din, z napisom 18 Din.

Iz ribarske mreže.

Odborovna seja Slovenskega ribarskega društva je bila dne 11. decembra 1924 v Rožcah hotela Union v Ljubljani.

Sklenilo se je sklicati občí zbor na dan 7. januarja 1925 ob osmih zvečer v »Rožcah« hotela Union. Dnevni red običajen.

Odobril se je kredit za nakup knjig za ribarsko knjižico in se tudi sklenilo naprositi vlado, da poskrbi za nabavo postrvjih iker za vališče v Želimljem.

Društveni tajnici se zviša nagrada na 300 Din mesečno.

Dopisovanje s Slovenskim ribarskim društvom v Ljubljani. Prosimo člane društva in vsakogar, kdor se obrne na društvo s prošnjo za nasvete, naj priloži pismu znamko ali dopisnico za odgovor. — Ribarske knjižice bomo poslali po pošti samo onim, ki pošljejo naprej takso za knjižico (12.50 Din), kolek (50 par) in znamko za odgovor.

Poziv zakupnikom in posestnikom ribarskih lovišč. Odbor Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani prosi vse zakupnike in posestnike ribolovov, naj dado tudi v letu 1925. ribolovne licence le onim, ki se izkažejo z legitimacijo Slovenskega ribarskega društva, da so člani društva. Kdor hoče loviti ribe, od tega se sme upravičeno zahtevati, da je vsaj član ribarskega društva.

Ribarske knjižice za leto 1925. Da se preprečijo eventuelne nerednosti in da se olajša posel paznikom in nadzorovalnim organom, bodo v letu 1925. opremljene ribarske knjižice na vnanji strani z letnico »1925« (odtisek štambilije). — Na to opozarjamo ribiške čuvaje in druge javne nadzorovalne organe.

Prostovoljni prispevek za ribarske knjižice. Taksa za ribarske knjižice znaša še vedno le 12.50 Din. Odboru se ni posrečilo, doseči zvišanje tega zneska glede na valutne razmere. V mirovnem času je veljala ribarska knjižica s kolkom vred 8 K. To znaša po sedanji valuti vsaj 100 Din. Jasno je torej, da ribarski odbor s temi taksami nikakor ne more kriti stroškov uprave.

Takse za ribarske knjižice so glavni vir dohodkov okrajnega ribarskega odbora. — Radi tega pozivljamo vse posestnike in zakupnike ribarskih lovišč, naj dado tudi letos ribolovno licenco le onim, ki se izkažejo s potrdilom v ribarski knjižici, da so plačali prostovoljni prispevek po 100 Din.

»Vodni cvet« na Blejskem jezeru. Dne 14. novembra 1924 so opazili Blejčani, da plavajo na gladini jezera, posebno v Zaki, sluzaste kepice, ki dajejo vodi rdečkasto barvo. Drobnogled je pokazal, da so kepice kolonije modričaste alge (najbrž Polycystis), ki se je iznenadno pojavila v ogromnem številu. Modričaste alge (Cyanophycca) so najenostavnejše rastline in spominjajo na bakterije (coccus). So mikroskopično majhne in se barvajo z nekim modričastim barvilom (phycocyan).

Voda, ki je bila polna teh alg, je dobila v nekaj dneh modrovijoličasto barvo. Alge so namreč poginile, barvilo pa je pronicalo skozi mrtvo stanično mrenico in pobarvalo vodo. Podoben pojav so opazili na Bledu tudi pred sedmimi leti.

Pojav opažajo tudi po drugih jezerih in je znan pod imenom »vodni cvet«. Prikaže se nenadoma in ravnotako hitro izgine. Ribam in drugim povodnim živalim pojav ne škoduje, vsaj neposredno ne, osobito ne sedaj, ko je voda mrzla in polna kisika.

(Po »Jutru« z dne 20. nov. 1924.)

Posledice povodnji početkom avgusta 1924. Posledice te povodnji niso tako strašne, kakor smo prvotno mislili. Res je poginila ogromna množina rib, ostalo pa jih je kljub katastrofi še precej. Končno sodbo o katastrofi moremo izreči šele sedaj, ker moremo šele sedaj na podlagi uspeha lovi ugotoviti, v koliko se je znižala možina rib.

Postrvji potoki škofjeloški, kjer je divjalo neurje, so prazni. V Savi in Ljubljanici se pozna katastrofa pri salmonidih. Lipanov je precej malo, tudi število sulcev je znatno padlo. Pri drugih ribah se pa katastrofa ne bo občutno poznala, ker se te ribe množe zelo hitro. Vrzeli v vrstah sulčjega zaroda se pa bodo morali nadomeščati z vlaganjem zaroda.

Zato je ribarski odbor pri razdelitvi sulčjih mladic vpošteval le revirje, ki so bili prizadeti po neurju. Dr. M.

Redka riba v Jadranu. Lovačko-ribarski Vjesnik št. 5-6 poroča o redki ribi, ki jo je morje naplavilo v luko Veliko Stinico.

Riba se zove bucanj ali mesečina (lat. piscis luna). Dolga je bila 120 cm, široka 85 cm; telo ribe je sploščeno, usta so majhna brez zob, oči majhne, boki srebrnkastega sijaja; odrasla riba je brez lusk. Že iz podatkov dimenzije je razvidno, da je život te ribe povsem zaokrožen, raditega tudi njeno ime.

Ribolovne pristojbine v Bosni in Hercegovini. »Ribarski Vjesnik« št. 9 in 10 prinaša med drugimi sledeče podatke o ribolovi v Bosni in Hercegovini: Cena ribolovnih kart za trnkarenje znaša za člane Ribarskega društva Bosne in Hercegovine 100 Din letno. Ribolovnica daje pravico, loviti s trnkom v vseh vodah Bosne in Hercegovine. Ribolovne karte za posamezne vode pa veljajo 25 do 40 Din letno.

Pisces Macedoniae. Napisal dr. St. Karaman. Split, 1924. (V nemškem jeziku.) — S tem delom je avtor, ki deluje sedaj na zavodu za proučevanje in pobijanje malarije v Trogiru, zavzel odlično mesto v evropski ihtiologiji; pričujoča publikacija predstavlja brezdvomno mejnik v našem spoznavanju balkanskih rib. Ne tiče se sicer direktno slovenskega ozemlja, vendar je iz dveh razlogov tudi v tem listu vredna omembe: prvič zanese tudi naše »ribiče« pot zdaj razmeroma češče v južne predele države; drugič so ti kraji pravi ribji eldorado in slednjič zaključujejo razpravo nad vse zanimivi zoogeografski zaključki. — Kratkemu orisu hidrografije Macedonije in pregledu dosedanjih rezultatov proučevanja njene ribje favne sledi seznam rib, ki jih je nabral Karaman na svojih dveh macedonskih potovanjih (drugo je trajalo nad

pol letal). Število oblik nas preseneča že samo na sebi: 45! Sistematski del obsega morfološke, geografske in biološke podatke za vse navedene oblike. Med njimi so šele od Karamana ugotovljene nove vrste, podvrste in variete:

Trutta fario var. macedonica.
Barbus graecus var. prespensis.
Gobio gobio var. ohridana.
Rhodeus amarus var. meridionalis.
Alburnus alburnus belvica.
„ bipunctatus v. prespensis.
Leucos aula v. ohridana.
„ „ „ prespensis.
Scardinius erythrophthalmus v. dojranensis.
Paraphoxinus epiroticus f. prespensis.
Paraphoxinus minutus.
Squalius cephalus cavedanus var. prespensis.
Chondrostoma nasus ohridanus.
„ „ prespensis.
Cobitis taenia var. meridionalis.
„ balcanica.
Perca fluviatilis var. macedonica.

Nemška znanstvena ekspedicija, ki je med vojno delovala v Macedoniji, je šla kakor slepa mimo te bogate diferenciacije ihtiofavne; v Dofleinovi knjigi »Mazedonien« so determinacije rib prav pogostoma pogrešne, kakor je pokazal Karaman. Od navedenih »novitet« je našel Karaman Cob. balcanica tudi pri Zagrebu. Prav verjetno je, da sega preko Sotle tudi v Slovenijo. Za slučaj, da bi se ta ali oni naših ribolovcev zanimal zanjo, navajam po Karamanu glavne razlike med njo in Cob. taenia: Cob. balcanica ima debelejšo glavo, večja usta, prečno nagubano zgornjo ustno, daljše brke; med hrbtno in repno plavutjo ima kožnat grebenček, v repni plavuti samo 14 trakov; na prvi pogled kažejo drugo vrsto prečno razporejene proge na hrbtu.

Zoogeografski zaključki so splošno zanimivi. Predvsem razlikuje Karaman v Macedoniji dve ihtiofavni: vardarsko in zapadno-balkansko. Vardarska ribja favna je identična z ono južnobolgarskih rek, ki se izlivajo v Egejsko morje, in nam predstavlja obubožano donavsko favno. Kobeltovo naziranje, utemeljevano v »Studien zur Zoogeographie« je, da je svojčas tekla »Donava« skozi dolino Morave in Vardara proti jugu. Karaman pa poudarja, da kaže ribja favna Vardara drugo smer naselitve: od vzhoda, iz velereke ali sladkega jezera, v katero so se izlivale Marica, Struma itd. in Vardar.

Zapadno-balkanska favna se je diferencirala v tri dandanes že ločene favne: dalmatinsko, drimsko in epirsko (drimska: Ohridsko jezero, Drim in Skadarsko jezero). Prespansko jezero je sicer sosed Ohridskemu, vendar spadajo njegove ribe k epirski favni; to je razumljivo, ker je po Cvijićevih raziskovanjih bilo še v diluvijalni dobi Prespansko jezero spojeno z epirskimi vodami. — Pojavljanje jegulje v Prespanskem jezeru je treba razlagati z današnjo podzemsko zvezo z vodami, ki so v zvezi z jadranskim morjem; po teh potujejo mlade jegulje navzgor, posamezne pa prekoračijo celo zadnjo podzemsko etapo.

Za vardarski sistem našteva Karaman v celoti 26 oblik, za Prespansko jezero 11, za Ohridsko jezero-Drim-Skadarsko jezero pa 17 oblik.

Pri posameznih vrstah so tudi opazke o njihovem lovu in o njihovem pomenu za narodno gospodarstvo. Ribjemu bogastvu ohridskega jezera je pač treba pripisovati tudi dejstvo, da smo izgubili znaten del obale — pod albansko vlado ga bo tujemu kapitalu pač lažje eksploatirati. Samo postrvi ima to jezero 3 oblike. Od njih ulove z dosedanjimi več ali manj primitivnimi metodami T. ohridane letno približno 15 do 20 tisoč kilogramov, T. dentex 50 do 70 tisoč kilogramov, tako zvane »letnice« pa približno 80 tisoč kilogramov (Drenski). Dr. Ljudevit Kuščer.

Bogata ribja lov v Dalmaciji. Pri Drveniku v Dalmaciji so ujeli ribiči to poletje sardino nenavadne dolžine, težko

19 dkg. Ribiči domačini ne pomnijo, da bi bili v Jadranu kdaj ujeli tako veliko sardino. Navadno tehtajo v Jadranu ribe te vrste 5 do 8 dkg.

Ribja lov na naši obali je bila letos tako obilna, kakor ni bila že mnogo let. (Po »Jutru« z dne 10. julija 1924.)

Sulec, težek 10·40 kg. Gospod Josip Urbanc je ujel 1. novembra 1924 v Ljubljanici pri Zavogljah sulca-mlečnika, težkega 10 kg 40 dkg. Meril je le 98 cm. V želodcu je imel dvoje podusti, vsaka je tehtala približno ½ kg.

Ribje steze. »Schweizerische Fischereizeitung« (septemberska številka 1924) poroča o učinkih ribjih stezà. Pri več ribjih stezah v Švici so namestili kontrolne vrše. Ugotovili so, da je prešlo neko ribjo stezo tekom enega meseca 763 rib.

Ta kontrola dokazuje, da se ribe rade poslužujejo ribjih stezà, ako so pravilno zgrajene.

Najraje se poslužujejo ribjih stezà mrene, podusti in salmonidi. Izmed vseh rib, ki so prešle neko ribjo stezo, je bilo 65·6% mren, pri drugi 75% podusti.

Ako je voda toplejša, potuje več rib čez ribjo stezo. Ako se zniža temperatura vode pod 13° C, prenehajo ribe posluževati se ribjih stezà.

Ribarstvo in kmečko prebivalstvo. V Avstriji na Štajerskem so pripravili agrarci osnutek zakona o ribarstvu. Osnutek e zelo poučen, ker posnemamo iz njega, kaj si misli narod na kmetih o izvrševanju ribarske pravice. Kmet je po naravi konservativen, vendar pa je pristopen tudi prevratnim idejam. To vidimo iz omenjenega osnutka. Načelo osnutka je, da naj se razlastijo ribarske pravice brez odškodnine v korist občinam in v korist lastnikom obrežnih zemljišč. Poročevalec zakonskega osnutka je poudarjal, da so kmetje »ogorčeni«, da ne smejo loviti v vodah, ki tekò ali mejè na njihovo zemljo.

Moderna ribarska zakonodaja vsega kulturnega sveta meri na to, da naj se bavi z ribarstvom tisti, ki o tem kaj razume, in ki umeva umno in pravilno gospodariti z vodo. Gorenji osnutek pa skuša uvajati zopet razmere, ki so vladale pred stoletji. Svobodni ribolov je danes nemogoč, ker bi na mah upropastil ribarstvo v manjših vodah. Saj vidimo, koliko težkoč povzroča dandanes, kljub modernemu zakonu, obramba proti neopravičenemu ribarjenju.

In potem razlastitev brez odškodnine! Razlastitev fevdalnih pravic se da opravičiti, nikakor pa ne razlastitev pravic, pridobljenih na podlagi pravilne pogodbe. To bi bil rop v obliki zakona.

Ribarska pravica se da pravilno izvrševati le v velikih gospodarskih enotah in take enote so ribarska lovišča (revirji). Brez teh si v manjših vodah ne moremo misliti pravilnega ribarstva.

Dr. M.

Prepariranje vrvic. »Allg. Fischereizeitung« št. 17 priporoča, vložiti vrvico šest mesecev v laneno olje.

Rdeča barva pri umetnih vadah. V »Osterreichische Fischereizeitung« št. 19-20 priobčuje neki sportnik kratko statistiko o lovi z umetno muho. Lovil je z muho z rdečim priveskom in ujel 57 rib. Nadomestil je rdeči privesek s črnim in ujel le 8 rib.

Rdeča barva ima na ribe posebno privlačno silo. Ta statistika se krije s teorijo, ki pravi, da riba ne razločuje barv, nego vidi le nianse onih barv, ki jih vidimo na fotografični plošči. Rdečo barvo vidi torej riba za črno, črno pa za sivo.

Dr. M.

Gojenje postrvi v Severni Ameriki. V Severni Ameriki so začeli vlagati v potoke oplojene postrvje ikre mesto zaroda ali mladic. Ta način gojenja rib je dokaj enostavnejši, ker si prihranimo trud pri valjenju iker in odgoji zaroda. Uspehi vlaganja iker so bili ugodni.

Oplojene ikre je treba vlagati šele tedaj, ko so dobile oči. Zakopljemo jih pod pesek ali med prod.

Perničar ujel lastovko na umetno muho. »Wr. Allg. Forst- u. Jagdzeitung« poroča, da je ujel neki perničar na Slo-

vaškem junija t. l. lastovko, ko je lovil postrvi na umetno muho. Ko je vrgel muho na vodo, se je spustila bliskovito lastovka na vodno gladino, zgrabila muho in odletela. Zapela se je sama na trnek, nakar jo je ribič previdno rešil in spustil.

Ribarski časopisi poročajo često, da je lastovka zgrabila za umetno muho. O mraku se zaletavajo v umetno muho tudi netopirji.

Ali so postrvim potrebni senčnati prostori? To vprašanje je važno za onega, ki goji postrvi v ribnikih. Neki gojitelj rib (Allgemeine Fischereizeitung 1924, štev. 17) je mnenja, da si poišče postrv senco le tedaj, če ji je voda, koder jo obseva solnce, pretopla. Topla voda vsebuje, kakor znano, manj kisika kakor mrzla. V ribnikih, kjer se voda poleti segreje, je treba torej prirediti senčnate kraje, ki nudijo ribam zaklonišče.

Elektrika v službi ribarstva. Francoski učenjak Rose je delal poizkuse, kako vpliva elektrika na razne živali nižje vrste, osobito na ribe. Poizkusi so dognali, da ima električni tok na ribe neodoljivo privlačno silo. Spustil je v posodo, v kateri so bile ribe, električni tok. Ribe so se zaletavale kakor pobesnele proti pozitivnemu tečaju.

Ta poizkus kaže, da bo igrala morda elektrika kdaj še važno vlogo v ribarstvu. Morda bodo postala vsa sedanja lovna orodja anahronizem.

Piškurji — parasiti rib. Piškurji imajo mesto čeljusti okrogla usta (radi tega: obloústi), s katerimi se prisesajo na razne predmete, pa tudi na živa bitja, da celo na ribe. Ribam izsesavajo kri. Večkrat se je dogodilo, da se je piškur prisesal na ribo, ki je prijela za trnek, nastavljen preko noči. — Tako poroča »Kosmos«.

Ne vem, ali bodo mogli naši ribiči potrditi gornje poročilo »Kosmosa«. Da se piškur prisesa na ribo, je mogoče, mislim pa, da se godi to prav redko, saj je skoro vedno zakopan v blatu.

Dr. M.

Posebne vrste sport. Amerikanec F. A. Mitchell Hedges je sportnik svoje vrste. Zanima ga le lov na ribe-velikane. Na obali blizu Panamskega prekopa je ujel žagarja (squalus pristis, pristis antiquorum), ki je tehtal 5700 funtov. Seveda je bila tudi ribnica ribi primerna: ogromni trnek iz jekla, privezan na močno verigo, veriga pa je bila privezana na močno pleteno vrv. Ko je riba vado požrla, jo je ribič utrudil s tem, da je privezal vrv na brod z dvajsetimi tonami. Riba je vlačila brod semintja in se utrudila. Nato je ribič z ladjo priveslal do ribe in jo ubil s streli iz puške.

Žagar spada med vrsto morskih somov. (Po »Deutsches Fischereiblatt«, številka 12.)

Trnkarska tekma. Na Angleškem so tudi trnkarji pričeli tekmovati. Taka tekma je bila letos v Birminghamu. Posebni vlaki so pripeljali trnkarje-tekmovalce na lice mesta. Bilo jih je 1300. Trnkarji love pod strogim nadzorstvom, drug od drugega približno 10 metrov oddaljeni. Love navadne ribe, po največ črnovke. Zmaga oni, ki je vlovil največ rib po teži. Štejejo pa le ribe, ki merijo najmanj 17 cm.

Drugi način tekme je sledeči: Tekmeca zabijeta na obrežju nekaj količev. Vsak si izbere mesto pri enem teh količev. Nato pričneta loviti. Lovita 90 minut. Kdor vjame več rib, je zmagovalec. Zgodilo se je, da je ujel en tekmec v tem času 96 rib, sotekmec pa 90 rib, ponajveč črnovk in ostrižev.

Sesalka za ribolov. »Österreichische Fischereizeitung« 1924, št. 17, 18 poroča, da so začeli v Ameriki baje z neko sesalko loviti ribe. Sesalka vsesava vasc velike množine vode z ribami vred. Vest je vsekakor zelo »amerikanska«.

Raztrgala ga je ročna granata. »Allgemeine Fischereizeitung« št. 19 poroča o ribjem tatu, ki je lovil z ročno granato. Bil je nepreviden; granata ga je raztrgala na kose.

Tudi pri nas imamo tatove, ki love z dinamitom, pa so previdnejši.

MALI OGLASI.

Fotografični aparat 9 × 12 menjam za daljnogled (Trieder) 6- do 8 kratne povečave. Naslov v uredništvu »Lovca«.

Zeiss - Trieder, 7 kratna povečava, obj. 50 mm, zelo dobro ohranjen, skoro nov, se proda za 3000 Din (nov velja 5600 Din). Naslov v uredništvu »Lovca«.

Zamenjam dva 13 tednov stara čista angleška seterja za španijele, oziroma ju prodam. Dr. de Gleria, Bled I.

CYANIN v kapsulah je najsigurnejši strup za lisice, volkove in druge roparice. Prekaša daleko strychnin in vse ostale strupe, ki so se doslej uporabljali, ker učinkuje takoj na mestu in je lovcu plen zasiguran.

Cena kapsuli, ki zadostuje za eno roparico, je 20 Din. Razpošilja z navodilom o uporabi najmanj 5 kapsul naenkrat: Tovarniška zaloga za vso Jugoslavijo, **Lekarna Orožen v Ptuju.** Naročilu je treba priložiti dovoljenje za prejem strupa od pristojn. sreskega poglavarstva.

Po učinku in kvaliteti najboljše puške **Hammerles »F. N.«** in **avtomatične Browning - puške** ima vedno puškar F. K. **KAISER, Ljubljana.** Zanje priporoča izborne »U«-patrone ter jamči za izvrsten strel in učinek. V zalogi ima tudi druge vrste puške od cenenih do najboljših. Vsa lovska oprema. Pasti za divjačino iz Haynaua in tinktura brez duha za pasti vedno na razpolago. Nizke cene, točna postrežba.

Poziv starim in novopristopivšim članom!

Članarina S. L. D. znaša za leto 1925 kakor lani Din 50·—. Zapriseženi lovski čuvaji, poklicni lovci in gozdarji-logarji plačajo samo 25 Din. Izven Jugoslavije znaša članarina 100 Din.

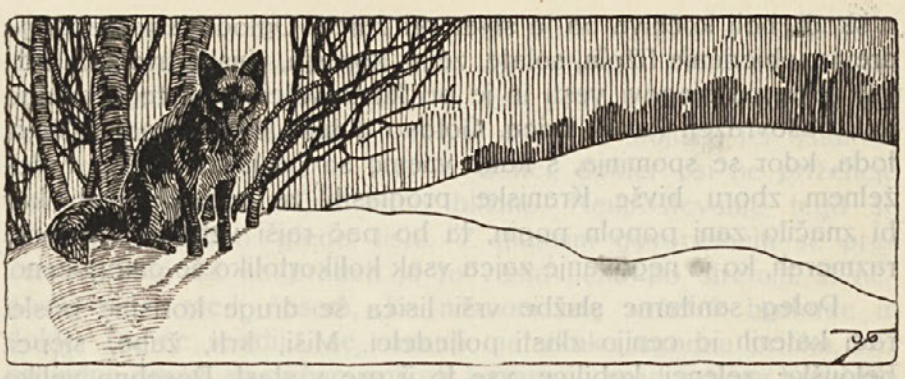
Glasilo „LOVEC“ bo izhajalo kakor doslej enkrat na mesec v zvezkih, obsegajočih vsaj dve tiskovni poli. Člani dobivajo list brezplačno. Nečlani plačajo za list v Jugoslaviji 60, izven Jugoslavije 100 Din na leto.

Da more društvo določiti v tiskarni dokončno naklado za tekoče leto, naj vsakdo, ki hoče ostati član ali naročnik ali na novo pristopiti k S. L. D., poravna članarino oziroma naročnino. Prijaviti je natančen naslov.

Prvo številko „Lovca“ l. 1925 prejmejo samo tisti, ki so plačali članarino odnosno naročnino.

Kdor želi inserat obnoviti v tekočem letniku ali na novo inserirati, naj se obrne do društvenega blagajnika. Cene inseratom so iste kakor v letu 1924.

Slovensko lovsko društvo.

Lj. L.:

O zatiranju lisic.

(Konec.)

Poleg naravnih bolezni, ki so, kot znano, med zajci precej razširjene, preskrbi lisici zajčjo pečenko čestokrat lovec sam in ji je v tem slučaju tudi ne sme očitati. Premisli naj vsakdo sam zase, koliko zajcev zgreši vsako leto, in od teh jih je gotovo nekaj tako zelo obstreljenih, da pozneje poginejo ali da jih lisica vsaj brez truda ujame. Temu vsaj deloma lahko odpomoremo na ta način, da se dvomljivih strelov ogibljemo in da ne streljamo na prevelike daljave. Saj pravi lovec ne bo iskal rekorda v številu oddanih strelov, še manj pa v številu ustreljene divjačine. Vse tisto pripovedovanje in hvalisanje s puškami za šibre, ki nosijo na sto in še več korakov je bajka, pa se, žal, čuje v lovskih družbah neštetokrat. Pravi lovec na take razdalje ne bo nikoli posegal.

Najhujši nasprotniki lisic, navadno veliki prijatelji zajčjega lova, menijo tudi, da bi z nje odstranitvijo začelo število zajcev vidno rasti. Da pa je za dobro uspevanje teh potrebno tudi primerno število lisic, to se je, kot omenjeno, že praktično izkazalo. V poštev pa prihaja še en pomislek, ki ga, ako hočemo biti odkriti in objektivni, nikakor ne smemo prezreti.

Motrenje divjačine z vidika koristnosti oziroma škodljivosti tudi ni absolutno. Divjad, ki jo smatra lovec za izključno koristno, utegne prištevati kmetovalec k največjim škodljivcem. Napram srnjadi je n. pr. težko najti kak očitek, a vendar je bila že opetovano preganjana, češ, da napravi z objedanjem mladik in vršičkov v mladih gozdnih nasadih veliko škode. Posebno srnjaku se ni prizanašalo, ker obeli spomladi tu pa tam kako drevesce z drgnjenjem rogovja. Seveda pa je v splošnem pri srnjadi težko govoriti

o škodi, bolj kočljiva pa je stvar pri zajcu. Oglodavanje sadnega drevja, objedanje fižola, solate, zelja, korenja, vinske trte, žita itd., vse to je na njegovi vesti in je pri kmetovalcih radi tega mnogo bolj obsovražen kakor lisica. Gotovo o tem lovci neradi slišimo, toda, kdor se spominja, s kako vnemo so ga hoteli nekoč v deželnem zboru bivše Kranjske proglasiti za prosto žival, kar bi značilo zanj popoln pogin, ta bo pač rajši vztrajal pri danih razmerah, ko je negovanje zajca vsak kolikortoliko še omogočeno.

Poleg sanitarne službe vrši lisica še druge koristne posle, radi katerih jo cenijo zlasti poljedelci. Miši, krti, žabe, slepci, belouške, zelenci, kobilice, vse to ji gre v slast. Posebno veliko uniči rjavega hrošča in njegovih ogrcev. Kadar ji ni treba skrbeti za zarod, takrat se preživlja pretežno s tako in podobno golaznijo. V času pa, ko jo čaka v brlogu 4—8 gladnih mladičev, bi seveda ne mogla nanositi takega drobiža nikoli dovolj, zato seže po večjih komadih. Na vrsto pride domača perutnina, kar vaške gospodinje dobro vedo in ta čas kuretino skrbno zapirajo. Če bi ji zajčji lov dobro nesel, gotovo bi ne hodila tako predrzno pri belem dnevu na sredo vasi krast kokoši. Gnana od sile je že večkrat prekopala slamnato streho, da se je splazila v podstrešje ali pa šla v hlev, kjer je čutila perutnino. Takih vratolomnih poskusov, ki jih je plačala že marsikdaj z življenjem, bi prav gotovo ne delala, ako bi lahko v gozdu, kjer ni nevarnosti, uspešno lovila zajce.

Kar še govori zoper popolno uničenje lisic, je prav gotovo mnogovrstnost in pestrost gozda. Ali bi ne bila naša lovišča mnogo pustejša in dolgočasnejša, ako bi izginila iz njih ta pravljična princesa naših gozdov? Ali ni lov na roparsko divjačino sploh mnogo zanimivejši nego na koristno? Zastrupljanja seveda ne moremo prištevati k pravim lovnim načinom, ampak naj bi služilo le kot sredstvo v povzdigo lova tam, kjer puška in past iz tehtnih razlogov ne bi mogla vzdržati pravega razmerja med divjačino.

Strel prinaša lovcu brezdvomno največ užitka, lisici pa častno smrt brez velikih in dolgotrajnih muk. Dobiti jo pred cev pa vendar ni taka težava, posebno še, ko jo moremo streljati ob vsakem času. Na preži na srnjaka se prigodi neredko, da obišče lovca rjavka ali pa je na dobrih stečinah mogoče prežati direktno na njo. Posebno lahko jo je zalotiti v bližini brloga, ko donaša mladičem hrane. V tem slučaju je pa treba poloviti tudi mladiče, da ne ginevajo lakote. V zimi sem jo zasačil večkrat v brlogu, kamor se je skrila pred mrazom, in sem jo ujel v past ali pa izgnal z jazbečarjem.

Pritoževanje, da se ob brakadah lisice izmuznejo vselej brez strela, ni popolnoma upravičeno, ker zakrivijo to običajno lovci sami. Nikoli dovolj poudarjeno in, žal, prav redko upoštevano je pravilo, da naj gredo strelci t i h o na svoja stojišča ter ostanejo tam mirni in p a z l j i v i tudi še dotlej, dokler psi ne priženejo divjadi v njihovo neposredno bližino. Neupoštevanje tega se maščuje posebno glede lisic. Z glasnim govorjenjem se preženejo iz lovišč še preden je to zastavljeno po strelcih. Z nepazljivostjo med časom, ko naznani rog začetek brakade in dokler psi ne spodijo, se zamudi marsikaka ugodna prilika, ker previdna rjavka se prične umikati že mnogo pred vpitjem brakirjev in sviranjem njihovih rogov ter obišče strelca nepripravljenega. Opazi jo — ako se sploh to zgodi — šele v trenutku, ko potegne košati rep v gosto grmovje za seboj. Ako pa so strelci mirni in pazljivi, tedaj pade na brakadah že s prvimi streli nekaj lisic in zato zastrupljanje v krajih, kjer se brakira — in z braki lovi velika večina slovenskih lovcev — sploh ni potrebno. Pes spodi lisico vedno prej kot zajca, goni lažje in ne izgublja sledu, ker ona ne ume delati raznih kljuk in zank kakor dolgouhec. Če imaš še vztrajnega braka, navadno ne odjenja prej, dokler je ne prižene na strel.

Kako zanimivo in tudi ne brezuspešno je jamarenje, to je izganjanje lisic iz brloga z jazbečarjem, o tem je bilo v »Lovcu« že večkrat omenjeno.

Poln poezije pa je lov v jasni zimski noči, ko čakaš na zvitorepko, zakopan v mehko otavo na kozolcu kraj vasi, da pride pobirat vabo, ki si jo nastavil v primerni oddaljenosti od čakališča. Zročemu v zasneženo naravo, osvetljeno z žarki lune in bajnim lestencem zvezd, ti bodo brzo potekale ure. Ako te še obišče zvitorepka, ne boš nikoli pozabil krasnih vtisov takega večera.

Taki in podobni načini lova so zadostno sredstvo zoper lisico, ako smatramo za pravilo, njih število ne popolnoma uničiti, temveč samo zmanjšati. Nikar si ne uničujmo toliko lepih, užitkov polnih trenutkov z zastrupljanjem. Kako naj imenujemo lov r e s lov, če ugonabljamo živali brez direktnega osebnega sodelovanja z različnimi kemičnimi sredstvi? Kakor je vojna s strupenimi plini izgubila svojo edino privlačnost — junaštvo, tako bi tudi lov izgubil svoj glavni smoter — uživanje in postal čisto navadna obrt ali kar že hočete.

Kdor bi pa zastrupljanja iz katerihkoli tehtnih razlogov nikakor ne mogel opustiti, naj ravna skrajno previdno in izroča ta posel le zanesljivim in veščim osebam. Nezanesljivim lovcem naj

zakupniki nikar ne dajejo strupa v roke, ker jim morejo ti napraviti v lovišču več škode kot koristi in morda še celo sitnosti. Tak lovec mi je tožil nekoč v času brez snega, da je nametal več komadov s strihninom otrovanega mesa in suhih hrušk po gozdu. Ko je na dotičnih mestih iskal čez več dni potem lisic, ni našel nobene, kljub temu, da je bil ves strup pobran. Menil je namreč, da obleži žival na mestu, kakor na siguren strel in ni imel pojma o učinkovanju strihnina niti o tem, da ga lisica prenese često daleč proč, preden ga použije. Žalosten učinek seveda ni izostal, kakor sem izvedel pozneje. Otroci iz šole grede so našli kraj pota šojo ter so jo hoteli doma speči in pojesti. Šele previden in izkušen sosed jih je v zadnjem trenutku opozoril, da utegne biti zastrupljena. Vrgli so jo mački, ki je res kmalu na to poginila. Naslednjo pomlad pa so našli kmetje pri napravljanju drv in stelje v gozdu več lisic in kun, kojih kožuhi so bili seve že nerabni. V drugem slučaju pa sem našel sam v gozdu dvoje lisičjih kadavrov, ki jih je vrgel tja zanikaren lovec, namesto da bi jih bil zakopal. Naokrog je ležalo polno raznovrstnih ptičev, ki so se hodili past na to zastrupljeno meso in so poginili. Navedel bi lahko še več slučajev, ki jih je zakrivilo nepravilno ravnanje, mnogo pa tudi takih, katerih kljub največji pazljivosti ni moč predvideti ali se jim izogniti.

Ako vložiš strihnin n. pr. v košček mesa, ptička, slanikovo glavo, kost itd., tedaj ga kaj radi vzamejo šoja, kanja, jastreb, vrana in drugi mesojedci. Če ga pobere lisica, ga použije na mestu v zelo redkih slučajih, le če je posebno gladna. Če ni prav lačna ali morda celo iz previdnosti, ga prenese in zakoplje v zemljo ali v sneg, kjer ga prav težko najdeš. Iz lastne izkušnje vem, da mi je pobrala nametano vabo, jo prenesla in jo prišla pojest šele enajsti dan. Vlaganje strihnina v suhe hruške ni priporočljivo radi tega, ker jih pobirajo tudi zajci.

Da nam ne jemljejo strupa ptiči, moremo preprečiti edino na ta način, da ga polagamo šele na večer in ga zjutraj zopet odstranjamo. Nadvse neprijetno pa je prenašanje. Lisice v takih slučajih navadno ne najdemo, ampak jo raztrgajo druge lisice ali sploh druga mesojedna divjad. Kmalu je vsa okolica polna poginulih lisic, kun, podlasic, dihurjev, kanj, šoj itd., ki cepajo tudi kraj javnih poti in v bližini človeških bivališč, kar je izredno nevarno. Prigodilo se je že, da je zanesla mačka zastrupljenega ptiča v skedenj na živinsko klajo. Taki slučaji so tudi vzrok, da smatra občinstvo lovca za največjega brezobzirneža na svetu, kar mu gotovo ni niti v čast, niti v korist. Da se prenašanje vsaj nekoliko prepreči, priporočamo sledeči način polaganja:

Pritrditi je na konec tanke žice svinčeno, kot lešnik debelo kroglico. To je potem popolnoma hladno pomakati v posodo z raztopljenim stearinom toliko časa, da se obda s približno 2 mm debelo plastjo stearina. Z nekoliko razgretim rezilom se stearin, ko se je na kroglici popolnoma ohladil, prereže tako, da se moreta obe polovici odluščiti s kroglice. V notranjost se potem vloži primerna doza strihnina ter se obe polovici zopet pritisneta druga na drugo in s pomočjo razgretega rezila zalepita. Tako pripravljenih pilul pa ni vlagati še v koščke mesa, slanikove glave in podobno, temveč se prevlečejo samo s tanko plastjo dišeče masti in so gotove za polaganje. Ko vzame lisica tako pilulo v gobček, se že vsled prav lahnega pritiska zdrobi tanki stearinov ovoj in strihnin se razsuje po ustni duplini, kjer prične takoj delovati. Razen tega, da je otežkočeno prenašanje, imajo te pilule še to prednost, da ostane v njih strihnin suh, torej ohrani trajno svojo učinkovitost. Če ga vlagamo direktno v meso, torej v vlago, se raztopi in se razleze tudi na zunanjo stran vabe. Lisica občuti takoj, ko ga je vzela v gobček, grenkobo in ga izvrže.

O učinkovanju strihnina bi bilo še pripomniti, da ne nastopa posebno hitro. Mnenje, ki pravi, da pogine žival v par sekundah, je napačno. Po izjavah strokovnjakov se pokaže prvi vpliv strihnina v 30 minutah do 1½ ure, smrt pa nastopa včasih šele po 3—4 urah. Ker strihnin ne deluje na možgane, ostane zastrupljena žival ves čas smrtnega boja pri popolni zavesti in trpi grozne bolečine (tetanus — krči). To je kruto mučenje, ki ga nikakor ne moremo opravičiti.

Predvsem je potrebno, da vsak lovec prouči lisico v vseh njenih podrobnostih, pretehta vse njene slabe in dobre lastnosti, da ne bo toliko mnenj o njej, kolikor lovcev. Potem pa poiščimo v loviščih njena skrivališča in njene stečine. Tako nam bo puška zadostno sredstvo zoper preveliko razmnožitev lisic. Zastrupljanje pa po možnosti opustimo, ker je nevarno, nemoralno in ne prav lovsko.

Ing. J. U.:

Nega srnjadi na Pohorju v povojni dobi.

(Konec.)

Da se započeto delo ne upropasti, je na podlagi dosedanjih izkustev izdelala mariborska podružnica S. L. D. v letu 1924. nov načrt za nadaljnjo povzdigo lovstva na Pohorju. V ta načrt se je pritegnilo vse Pohorje, v kolikor spada v delokrog te podružnice, ter bi bilo želeti, da bi se izvedel tudi v konjiškem delu Pohorja.

Vse Pohorje se je razdelilo v devet večjih zaokroženih lovišč, katera so, ne oziraje se na meje političnih občin, v naravi ostro ločena drugo od drugega po vodah, gorskih grebenih ali globokih jarkih. Ta zaokrožena lovišča so, od vzhoda Pohorja proti zapadu, sledeča:

1. Slovenska Bistrica z vsem istoimenskim sodnim okrajem;
2. Slivnica do grebena Pohorja;
3. Limbuš do potoka Bistrice;
4. Ruše do potoka Lobnice;
5. Kumen do potoka Radolne;
6. Sv. Lovrenc na Pohorju do potoka Velike, oziroma meje sodnega okraja marenberškega;
7. Vuhred do Rekarjevega potoka;
8. Slovenjgradec do južne meje politične občine trbonjske;
9. Mislinje do sodnega okraja konjiškega.

Razdelba v zaokrožena lovišča ima to prednost, da omogoča od sosednjih lovišč neodvisno gojenje divjačine. Lastniki lovišč v posameznih zaokroženih loviščih lahko v medsebojnem sporazumu razširijo ali spopolnijo lovsko-vzgojne obveznosti, kakor pač to odgovarja krajevnim lovskim razmeram.

Vsebina »obveze«, ki jo je navedena podružnica S. L. D. predložila lastnikom lovišč, je pa za vsa zaokrožena lovišča ista in se glasi:

»Podpisani lastniki samolastnih in zakupnih občinskih lovišč v zaokroženem lovišču . . . . . ., katero obstoja iz krajevnih občin (slede imena vseh krajevnih občin ter natančna meja vsega lovišča) se v medsebojnem sporazumu zavezujejo s častno besedo, da bodo izvrševali in gojili lovstvo v svojih loviščih po sledečih načelih:

1. Srne-koze sme odstreliti, če je zanesljivo dognano, da je srna jalova, le lastnik lova ali na odredbo tega njegov zapriseženi lovec, in to le pri čakanju in zalazu, nikdar pa ne na brakadi ali pri pogonu. Lovskemu gostu je dovoljen odstrel samo v prisotnosti lastnika lovišča ali njegovega lovca, če mu ta srno označi za jalovko.

Odstrelitev srne-jalovke je tekom 14 dni sporočiti ustno ali pismeno enemu izmed zaupnikov tega zaokroženega lovišča, ki so navedeni v točki 8.

2. Na vsakih sto oralov ali 58 ha se sme letno odstreliti le en srnjak, bodisi pri zalazu, čakanju ali brakadi, oziroma pri pogonu. V večjih srninskih loviščih s površino nad 1000 in do 1500 oralov je dovoljeno odstreliti 10 srnjakov, od 1501 do 2500 oralov je dovoljeno odstreliti 15 srnjakov, od 2501 do 4000 oralov je dovoljeno odstreliti 18 srnjakov, od 4001 oralov naprej pa največ 20 srnjakov.

Obveznost za te točke velja za tri leta, t. j. do konca leta 1927.

Število odstreljenih srnjakov je tekom 14 dni sporočiti enemu izmed zaupnikov tega zaokroženega lovišča.

Na podlagi te točke odpade na: (slede imena lastnikov lovišč tega zaokroženega lovišča z navedbo površine lovišča in primernega za odstrel dopustnega števila srnjakov).

3. Če je sneg pol metra ali nad pol metra visok, je vsako brakiranje v srninskih loviščih, torej tudi na drugo divjačino, prepovedano.

4. Sosednje lastnike lovišč je po možnosti o vsaki brakadi prej obvestiti

5. Spuščanje brakov ob meji na sosednje lovišče in prežanje na stečinah ob meji, če je sosed prijavil brakado, je nečastno za lovca, torej nedopustno.

6. Veliki in mali petelin (ruševec) se sme odstreliti v legah do 1000 m nadmorske višine od vštetega 16. aprila dalje, v legah nad 1000 m pa od vštetega 24. aprila dalje. Odstreliti sme petelina le lastnik lovišča ali njegov lovski gost, ne pa zapriseženo lovsko varstveno osebje.

7. Gozdni jereb se sme ustreliti le na klic in ne brez klicanja o priliki zalaza, čakanja ali brakade.

8. Podpisani lastniki lovišč so izvolili izmed sebe z večino glasov zaupnike: (navadno 2 do 3 zaupniki, ki se imenoma navedejo).

Izvoljeni zaupniki imajo častno nalogo, da nadzorujejo izvrševanje te obveze in podpirajo vsako akcijo za povzdigo pravega lovstva. Zaupniki vodijo seznam odstreljene srnjadi v smislu točke 1. in 2. te obveze.

Lovski zaupniki imajo posvetovalno pravico pri odborovih sejah podružnice slov. lovskega društva v Mariboru, ob kateri priliki lahko stavijo pismene ali ustne predloge. Zaupniki skrbe, da se podružnici sporoče vse lovske zanimivosti, ki se dogajajo v zaokroženem lovišču radi objave v društvenem glasilu »Lovcu«. — Podružnica obvešča lovske zaupnike o važnejših odborovih sejah.

Naloga lovskih zaupnikov je, da pri vsaki spremembi lastnikov lovišč v zaokroženem lovišču in pred končnoveljavno oddajo lovišča, torej preden se je ta oddaja od pristojne oblasti potrdila, delujejo na to, da se novi lastniki lovišč z lastnoročnim podpisom podvržejo določbam te obveze. Imena tistih, ki bi se branili sprejeti določbe te obveze, je nemudoma sporočiti podružnici S. L. D. v Mariboru.

9. Pri polaganju strupa za škodljivo divjačino je o tem obvestiti sosednje lastnike lovišč.

10. Število in vrsta vsako leto v lovišču odstreljene koristne ali škodljive divjačine je najkesneje do konca januarja lovnemu letu sledečega leta sporočiti enemu izmed zaupnikov tega zaokroženega lovišča. Zaupniki predložijo te prijave do 15. februarja podružnici S. L. D. v Mariboru.

11. Oddaja lovišča v vsem ali delnem obsegu v zakup ali podzakup je dovoljena le tistim, ki se prej tej obvezi s svojeročnim podpisom podvržejo, ter se morajo pristojne oblasti potrjeni zakupniki takoj javiti enemu izmed lovskih zaupnikov tega zaokroženega lovišča.

12. Razdeliti lovišče »pod roko« ali izvrševati lov v lovskih društvih, ki niso oblastveno odobrena, torej protizakonita, je seveda prepovedano.

13. V samolastnih loviščih je oddaja v zakup dovoljena le za dobo 10 let.

14. V spornih lovskih zadevah med lastniki lovišč odloča po poročilu prizadetih in lovskih zakupnikov, odbor podružnice S. L. D. v Mariboru, katerega sklepom se podvržejo vsi podpisani.

15. Vsak lastnik lovišča mora biti član S. L. D.

16. V občinskih in samolastnih loviščih, danih v zakup, je zadnje zakupno leto obveznost za točke 1. do vštete 3. razveljavljena, v katerem letu je torej odstrel srnjadi dovoljen v okviru določb lovskega zakona. Če se je pa zakupna doba istemu zakupniku podaljšala brez dražbe, traja veljavnost te obveze nepretrgoma dalje tudi za ta lovišča.

Veljavnost določb te obveze v ostalih točkah 4 do 18 pa traja vedno in nepretrgoma dalje.

17. Veljavnost te obveze se ukine, če lastniki zakupnih in samolastnih lovišč tega zaokroženega lovišča z dvetretjinsko večino to sklenejo.

18. Izvirnik te obveze hrani podružnica S. L. D. v Mariboru, vsi lastniki pa dobe prepis te obveze.«

(Kraj in datum.)

(Slede podpisi vseh lastnikov lovišč.)

Besedilo »obveze« navaja v točki 2. maksimalno število srnjakov za srninski del lovišč, katerega je uravnati ob priliki sestanka, deloma po velikosti lovišča, deloma po večji ali manjši potrebi zaščite srnjadi.

Točke 16. marsikak lovec ne bo odobraval, vendar je pa moralno upravičena s stališča zakupnika lovišča za slučaj, da bi mu občina, katera je v prvi vrsti interesirana na tem, da se goji lovstvo po pravilih pravega lovstva, po preteku zakupne dobe ne podaljšala brez dražbe zakupa, v kolikor to dopušča lovski zakon.

Do danes se je obveza izvedla v vseh navedenih zaokroženih loviščih razen v prvih dveh. Podpisali pa so obvezo naslednji lastniki lovišč:

V zaokroženem lovišču »L i m b u š«:

Dr. Hugon Robić, primarij javne bolnice v Mariboru, Lovska družba v Mariboru, Bratje Reiser, posestniki v Pekrah, Alfred Rosmanit, veleposestnik v Radvanju, Avgust Krainer in Josip Marin, posestnika v Vrhovem dolu, Drago Kobi, posestnik in lesni trgovec v Mariboru, Uprava posestev Vetrinjskega dvora in uprava škofijskih posestev v Betnavi.

V zaokroženem lovišču »R u š e« :

Jožko Robnik, posestnik in župan v Lobnici, Fric Glaser, posestnik in gostilničar, Viktor Glaser, posestnik in lesni trgovec, Josip Sernc, posestnik, vsi na Smolniku, Anton Petin, posestnik v Rušah, Pašniška zadruga v Limbušu, dr. Alfonz Zabeo, veleposestnik na Fali.

V zaokroženem lovišču »Kumen«:

Henrik Kieffer, tovarnar, Avgust Löschnigg, veleposestnik in lesni trgovec, oba v Sv. Lovrencu na Pohorju, Ivan Kasjak, Josip Korman, Ivan Korman, vsi posestniki v Kumenu, Viktor Glaser, posestnik in lesni trgovec na Smolniku, dr. Oskar Orosel, odvetnik v Mariboru.

V zaokroženem lovišču »Sv. Lovrenc na Pohorju«:

Josip Fornezzi, Edvard Pogačnik, Josip Vrečko, Jakob Urbanc, vsi posestniki v Lehnu, Avgust Löschnigg, posestnik in lesni trg., dr. Ivan Fasching, okrajni zdravnik, Karol Baumgartner, posestnik in gostilničar, Jakob Novak, lesni trgovec, vsi pri Sv. Lovrencu na Pohorju, Franc Germut, lesni trgovec in posestnik, Slavko Godec, dr. Franc Glančnik, Gašpar Krničnik, Miha Vollmaier, vsi posestniki v Rdečem bregu, Direkcija državnih železnic v Ljubljani, Franc Pajtler, posestnik v Recenjaku, Ivan Švajger, p. d. Bezjak, posestnik v Kumenu.

V zaokroženem lovišču »Vuhred«:

Ing. Milan Lenarčič, veleposestnik v Josipdolu, ing. Franjo Pahernik, veleposestnik, Peter Mravljak, posestnik in lesni trg., Janko Pahernik, posestnik in lesni trgovec, Franc Zgerm, vsi v Vuhredu, prof. Franc Mravljak v Celju, Anton Podlesnik, posestnik in župan v Ribnici na Pohorju, Marija Mravljak, posestnica pri Sv. Antonu na Pohorju, Gregor Miklavc, posestnik v Ribnici na Pohorju, Franc Kozjak, Josip Kac, oba posestnika v Janževem vrhu, Alojz Langer, posestnik v Marenbergu, Ivan Schuller, posestnik v Slovenjgradcu, Josip Zapečnik, posestnik v Ribnici na Pohorju.

V zaokroženem lovišču »Slovenjgradec«:

Josip Verdnik, posestnik v Meži, uprava graščine Legen, Josip Kac, posestnik v Janževem vrhu, Ivan Kometer, veleposestnik na Buchensteinu, Antonija Pečoder, posestnica v Pamečah.

V zaokroženem lovišču »Mislinje«:

Jurij Požarnik, posestnik v Golovibuki, Fran Rojin, posestnik v Mislinju, uprava veleposestev Vincenca Thurna.

Najmanj zanimanja ter razumevanja za lovsko-kulturno izvrševanje lovstva v smislu te akcije se je našlo, kakor v letu 1919., med lovskimi krogi zapadnega dela sodnega okraja marenberškega in v sodnem okraju slovenjegraškem. Upati pa je, da se tudi dosedanji zamudniki ne bodo izločili iz vrst naših naprednih ter kulturnih lovcev, temveč, da bodo v najkrajšem času vposlali svojo pritrdilno izjavo mariborski podružnici S. L. D.

Pretežna večina lovcev na Pohorju je z zadovoljstvom pozdravila izvedbo obveze, uverjena, da lovski zakon ne more

ščititi plemenite divjačine tako, kakor bi bilo to želeti z ozirom na krajevne lovsko-kulturne potrebe.

Tu si morajo, kakor v tem slučaju, pomagati lovci sami, uspeh akcije pa je odvisen od discipline ter poštenosti lovcev, posredno pa tudi od brezobzirne budnosti izvoljenih lovskih zaupnikov. Naravno čuvstvo pravičnosti zahteva od vsakega posameznika-lovca, da se pridruži večini lovcev in sprejme tudi on splošno odobravana načela za povzdigo lovstva. Lovec, ki bi namenoma izkoriščal lovsko-vzgojne obveznosti večine v svoje samopašne namene, pač ne zasluži tega imena ter tudi ne spada v pravo lovsko družbo.

Vsak kulturen lovec je navadno tudi prijatelj naravne krasote, katero poživi in povzdigne primerno število plemenite divjačine. Zato bo predvsem skrbel za nego divjačine in brzdal svojo lovsko strast, če lovsko-kulturni oziri to zahtevajo, tudi tedaj, ko mu lovski zakon odstrel dopušča. Brezobzirno zasledovanje in preganjanje divjačine ter odstrel pri vsaki priliki izven lovopusta ni cilj dobrega lovca, ker ve, da mu polno lovišče nudi ne samo kot lovcu, temveč tudi kot kulturnemu človeku mnogo več duševnega razvedrila ter pravega lovskega zadoščenja.

Število takšnih kulturnih lovcev ni tako majhno na Pohorju, največ jih je med velikimi posestniki, tuintam pa tudi med našimi pohorskimi kmeti. Spominjam se tukaj pokojnega Švajgerja, p. d. Bezjaka, lastnika samolastnega lovišča v občini Kumen. Njegov prijazen dom stoji visoko na Pohorju, sredi lepo oskrbovanih temnih gozdov. Bil je dober gospodar in velik ljubitelj srnjadi, za katero je vedno nosil v nahrbtniku kakšen priboljšek. Srnjad pa ga je tudi poznala kot svojega prijatelja, ni plašno odskočila, če je začutila njegov rahel korak. Zaupno mu je sledila ter pobirala nametane koščke kruha. Ko je na zimo 1922 bil težko bolan privezan na svoj dom, so prišle srne k oknu, kjer jim je delil hrano. Zavratna bolezen ga je pobrala v najlepši moški dobi, prerano se je moral ločiti od negovanih prebivalcev svojih gozdov.

Da pa tudi med sedanjimi lovskimi krogi na Pohorju ni izumrlo čustvo za povzdigo našega lovstva, to najbolje dokazuje dosedanji skoraj popoln uspeh naše »obveze«.

Gotovo je, da ta uspeh ne ostane le na papirju, temveč da bo že bližnja bodočnost pokazala sadove obveze v napredku lovstva našega zelenega Pohorja.

Upati pa je tudi, da bodo našli lovci na Pohorju, ki so podpisali obvezo, pri svojem lovsko-kulturnem stremljenju polno razumevanje in podporo poklicanih javnih organov, predvsem ob-

činskih zastopstev, ker bodo imele ravno občine od povzdige lovstva največji materialni dobiček.

Omenjeno bodi končno razveseljivo dejstvo, da so se na inicijativo nekaterih lovcev v Mežiški dolini na Koroškem zavezali po posredovanju sreskega poglavarja v Prevaljah in županstev v zakupnih občinskih loviščih vsi lastniki lovišč te doline, da v bodoče ne bodo streljali srn-koza. Upamo in želimo, da bodo imeli lovci Mežiške doline v bodočnosti več lovskega blagra, kakor ga jim nudijo sedanja, vsled neracionalnega odstrela izčrpana lovišča.

Janko Ravnik (Kranj):

Balistična razprava.

Vrtiž ali »dral« s posebnim ozirom na krogle s plaščem in vzroki deviacije.

Zelo važna naprava pri puškah za kroglo so nedvomno risi ter po njih ustvarjeni »vrtiž«, ali da se po domače izrazim »dral«. Označuje se po njega dolgosti, t. j. po razdalji, v kateri napravi izstreljena krogla enkratni zasuk. Pri ročnem orožju se meri v centimetrih, pri topovih pa v kaliberskih merah ali pa tudi v stopinjah, razvidnih iz kota med smernico risa in cevno osjo. V nobeni panogi puškarstva ni praksa tako samovladujoča, kakor baš v vprašanju naprave dobrega risa in vrtiža. Ker sem vzel v poštev le krogle s plaščem, podajam glede njih obče pravilo, da je napraviti vrtiž kratek, vendar pa samo v toliko, v kolikor to dopušča vod krogle, njena dolžina in napetost plinov.

Čim trše je svinčeno jedro krogle, debelejši plašč, krajša krogla, tem daljši mora biti vrtiž, ob drugače vedno istih okolnostih. Premeru sorazmerno dolga krogla pa zahteva kratek vrtiž. Meja dolžine vrtiža navzgor kakor navzdol se določi po stanovitnosti (stabiliteti) krogle. Ako je dolžina vrtiža v razmerju dolžine krogle prekratka, je v tem slučaju zasuk krogle kakor tudi vztrajnostni moment prevelik; posledica temu je neznatna strelna

daljina (streljaj), večje oddaljevanje krogle v stran in končno, krogla zadene v tarčo v gotovem kotu namesto pravokotno k strelni črti. V nasprotnem slučaju pa se izkaže streljaj prekratek, os krogle prične ob težišču nihati in ugotovljena posledica temu je, da krogla ne zadene v tarčo z njeno ostjo naprej, temveč z njeno delno ali celo dolžino, ali pa celo z dnom. Pritisk plinov in od tega odvisna hitrost krogle pa zahteva ozir na vrtiž na način, da se slednji pri naraščajočem pritisku podaljša; vendar se mora to izvršiti le, upoštevajoč druge zavisne faktorje.

Običajen vrtiž pri ročnem orožju je konstanten, to se pravi, dolžina vrtiža je skoz vso cev enaka ali, kot vrtiža se ne spremeni. Ako bi se cev v njeni dolžini prerezala in odvila, prikazali bi se risi vrtiža v podobi poševnih, navzgor (ali navzdol) usmerjenih ravnih črt. Topovi vobče, izjemoma tudi nekatere puške pa imajo takoimenovani progresivni ali parabolični vrtiž. Po omenjenem vrtižu se zasuk (rotacija) krogle proti ustju cevi povečuje, kot vrtiža postaja vedno večji, dolžina pa zaradi tega vedno krajša.

Imamo levi in desni vrtiž. Prvi se navadno uporablja na Francoskem, zadnji pa je vpeljan pri nas, v Avstriji in Nemčiji. Krogla se na svoji poti vrti na levo, odnosno desno stran. Na podlagi matematično fizikalične ugotovitve se je izkazalo, da padajo krogle, izstreljene iz puške z levim vrtižem nekoliko v levo — in iste iz nasprotnega vrtiža, v desno stran. Na razdalje, ki pridejo v poštev na lovu, je omenjena oddaljenost zelo malenkostna, na artileristične pa se mora upoštevati in izravnati.

Omenil sem dosedaj »redno« ali »enostransko« oddaljevanje, povzročeno od vrtenja krogle v eno ali drugo stran; dogodi se pa tudi še neredno ali slučajno oddaljevanje (deviacija), katerega podrobni opis je glavni namen tega članka.

Deviacije nastanejo iz različnih vzrokov. Medtem ko so iste, povzročene od vetra, vštete še med enostranske, so slučajne one, ki se lahko dogodijo iz različnih vzrokov v katerokoli stran; od rotacije zemlje povzročene ne omenjam.

Razlogi za slučajne deviacije so v glavnem sledeči:

a) Tresljaji cevi (vibracija), ki so pri vsakem strelu drugačni. Eksplozija naboja prisili cev do navpičnih in vodoravnih tresljajev, tako da opiše ustje cevi podobo elipse. Tresljaji, katerih vpliv se pokaže pri učinku strela iz vojaške puške z nasajenim bodalom, so povzročeni po motenju prečnih (transverzalnih) tresljajev. Glavni vzrok navedenega slučaja enostranske deviacije je tedaj bodalo, ki je nasajeno na puški in ki povzroča prečno vibracijo.

b) Nenatančna, t. j. poševna vložitev krogle v patrono, tako da pridela osi krogle in cevi v navskriž.

c) Majhne homogene pogreške v enakomernosti (gostoti) tvarine krogle, ki povzročajo pri vrtenju oddaljevanje.

d) Napake pri merjenju, ki so popolnoma neizogibne.

e) Majhne spremembe zraka v teži, debelosti zračne plasti in smeri valovanja.

f) Menjava pritiska plinov, ki je vedno mogoča in katera povzroči spremembo hitrosti.

g) Sunki smodnikovih plinov, oddani na kroglo, ki zapusti ustje cevi, vplivajo na njeno smer, da se oddalji v katerokoli stran, zavisijo od tega, na katero točko periferije učinkuje glavni in najmočnejši sunek.

h) Toleranca krogle. Malenkostnih razločkov v premeru krogle se je celo pri najboljši in precizni fabrikaciji nemogoče izogniti. Čim manjši pa so ti razločki v premeru navzdol (minus — tolerance) ali navzgor (plus — tolerance) od zahtevanih, natančnih premerov, tedaj v splošnem, čim manjše so tolerance, tem enakomernejši je pod stalnimi predpogoji strelni učinek, tem manjše je »pršenje« (Streuung).

Iz navedenega je razvidno, da obstoja dokaj faktorjev, ki povzročajo pršenje strelov.

Končno opozarjam še na eno vrsto »enostranskega« oddaljevanja, ki se udejstvuje pri trocevkah, risanicah in enocevnih risanicah (Stutzen), okopitenih do ustja cevi.

Pri trocevkah postane spodaj ležeča cev za kroglo po več zaporedoma oddanih strelih vroča in se zaradi tega raztegne, zgornje cevi za zrnje pa ostanejo razmeroma hladnejše in se tedaj ne raztegnejo. Ker so pa vse tri cevi trdno spojene, se cev za kroglo v zunanjo, prosto stran skrivi in posledica tega je visoki strel.

Pri risanicah se pripeti sličen slučaj samo z razločkom, da padejo streli v desno, odnosno v levo, ker je cev za kroglo na desni ali levi strani.

Pri enocevnih risanicah, okopitenih do ustja cevi, je nameščena na koncu cevi zaponka (Haft) za pritrditev kopita. Ker pa kopito ne sledi vroči cevi, se ta skrivi oziroma vzboči v njeno prosto, zgornjo stran in naravna posledica tega je, da padajo streli nizko.

Iz tega razloga je priporočljivo, da se dá za take puške napraviti deljiv sprednji del kopita, tako zvani kopišček.

P. G.:

O postovkah.

Vprav neobičajna je bila številnost priseljenih postovk (falco tinnunculus) v spomladi l. 1924. Ko sem šel prve dni meseca aprila okoli šeste ure zjutraj na svoja vrtna dela, opazim par metrov nad oračem, ki je z volički oral malo njivo, kar cel oblak postovk. Presenetljiv je bil pogled na to rjavkasto, migljajočo streho v zraku, ki je pregrinjala kakor ogromen baldahin orače, natančno v obliki spodnje njivice, in iz tega vrvečega oblaka so se spuščale nepretrgoma posamezne postovke k tlom, pobirajoč izorano golazen. Bilo je, kot bi padal na ta omejeni prostorček rjav sneg v velikih kosmatinkah in se, zopet preobrazen v sivo barvo, odbijal od zemlje nazaj v zrak. Res očarljiv prizor, ki sem ga dolgo opazoval, dasi je oko komaj sledilo temu vrvenju. Čisto nekaj novega mi je bilo to, dasi so bile tudi druga leta številne postovke pri nas naseljene; taka številnost pa mi je bila do sedaj nepoznana in je bila izredna. Tudi ob gnezditvi je bil slehern prostorček pod hišnimi strehami zaseden, kakor še nikoli prej.

Nehote se opazovalcu vriva vprašanje: odkod in zakaj je naenkrat ta številnost postovk?

Domnevati bi bilo sledeče: Najhujši uničevalci in preganjalci vseh ptičev so, kakor sploh znano, Italijani. Ta narod je prišel v našo bližino; zavzel je kraje, kjer so imeli ptički svoja redna stanovanja, vrnivši se od selitve. Poprej so jih ščitili domačini, a sedaj niso tamkaj nič več varni. Žival brž spozna nevarnosti kraja in ljudi ter se preseljuje v daljino, kjer dobi zopet miren dom in zaščito.

To bi bil edini povod, da se naseljuje pri nas sedaj vedno več ptičev-selilcev. Kako je pa drugod?

Najprej se moram sam kar javno izpovedati. Kot lovec sem bil — prav na tihem, seveda — vedno v dvomih, da bi postovke poljedelstvu res samo koristile in obenem ne škodovale lovstvu. Sumil sem, da je popolno uničenje poljskih jerebic pri nas morda vsaj deloma pripisovati prevelikemu številu postovk. Potrdila so me v tem nanovo kaj živa dokazovanja in razmotrivanja tujih reservnih častnikov — sicer lovcev po poklicu — ki so bili v zadnjem letu vojne nastanjeni v mojem okolišu. Napram njim sem imel glede vprašanja, ali sta postovka in pivnik (kanja, buteo) škodljiva lovstvu, kaj težko stališče. Prav vsi so se rogali njiju zaščiti. Mnenja so bili, da se pri nas ravno radi preobilice teh skrivnih grešnikov ne bo nikdar poljski lov zboljšal, dasi tudi vobče ozemlje samo ni ugodno za razmnoženje jerebic, ker

je preveč hribovito. Okoliš Ljubljane in Dravsko polje bi edino prihajalo še v poštev. Bela Krajina in Savska ravan od Krškega doli, jim je bila nepoznana. Šumarski svétnik kneza Sch., nadporočnik St...y iz Češkega, je vedno trdil, da v krajih, kjer se ščitijo roparice, s kremplji obdarovane, ne bo jerebic, dokazovaje, da se pri njem postreli za časa lovov dnevno na tisoče jerebic, a vsaka roparica da se uniči, ako se le prikaže. Lovsko osebje ima tam visoke strelnine za oddane kremplje roparic. Nazore, da poljedelstvo trpi radi ugonobljenja njemu koristnih roparic, je smejé ovrgel, rekoč: »Poglejte obdelavo naših polj in stanje sadežev na njih, pa jih primerjajte s svojimi.« Poklicni lovec in ornitolog se pač ne strinjata. Moral sem molčati.

Ko sem letos spomladi opazil številnost priseljenk, sem se seveda prav živo spomnil omenjenih svoječasnih pogovorov. A glej presenečenje!

Krasen sprehod imam na griček, kjer je pred davnimi časi stala zidana kapelica sv. Notburge. Uničil jo je baje požar, povzročen po streli. Ta točka nudi krasen razvid po dolini. Tu sem večkrat zahajam, sedim ob živahni svoji vnukici, ki je tudi že v nežnih letih zavzeta za prirodo, in opazujem, prisluškujoč glasovom stvarstva. Presenečen sem pod tem gričkom baš letos poleti začul na komaj poldrugi kilometer veliki ploskvi železniške proge obojestransko kar petero prepelic. Teden za tednom sem verno hodil sem opazovat in prisluškovat. Vseh petero prepelkov je ostalo glasnih. Vprav kosali so se, kdo bo bolje in vztrajneje petpedikal. Krasno je bilo. Posebno eden je kaj na debelo tolkel svoj: »bavbav petpedi — petpedi,« trije so bili običajnega glasu, a peti je bil še mlad šušmar, glasek se mu je še zadiral.

Ko so samci peli, so brezdvomno samice valile. Lepo številce jih je moralo domovati tedaj pri nas. Kakor sem že ponovno pisal, se ne ustalijo pri nas prepelice, došle spomladi, a to leto so ostale navzlic preobilici vnovič priseljenih postovk, ki so gnezdile v njih neposredni bližini! Vsako živo bitje pozna ali hitro spozna svojega sovražnika. Male prepeličke, ki so mišje velikosti, dasi so z rumenkasto sivim puhom porasle, hitro zapuste gnezdece in stopicajo pod zaščito matere — očka le bolj od daleč tolče svoj napev — za hrano.

Kdo bi zameril, ako bi se postovka-mamica v borbi za obstanek lastnih otrok zmotila in pograbila tako malo stvarco? In da bi tega ne ponavljala, dokler je še katera prepeličica ali jerebička živa, bi tudi spričo lahke uplenitve bilo umevno. Da bi pa prepelice gnezdile potem še kdaj v obližju sovražnic — no,

tega tudi ne smemo pričakovati. Živali dobro poznajo medsebojne sovražnike. — Tedaj potrjuje že dejstvo samo, da so nemoteno živele neobičajno mnoge priseljenke med seboj, domnevo, da postovka ne škoduje zarodu prepelic in jerebic. Dolga leta sem imel najlepšo priliko in čas, opazovati s trudom pitajoče postovke. V njih krempljih sem videl z lahkoto in neoporečno, kaj donašajo, a mladega ptička nisem nikdar opazil. Največ je bilo dolgih črvov-deževnic, obilo bramorjev, črnih murnov, letos, v »kebrovem« letu, rjavih hroščev, malokdaj kakega zvijajočega se slepca ali manjšo kačo. Tudi ostanki ob gnezdih niso bili nikdar obremenilni. Da ni poljskih jerebic pri nas, je krivda, po mojem mnenju, edino le v njih zlobnem uničevanju pozimi po vaških pobalinih pod kozolci itd. Dokler bodo občinska lovišča tako maloobsežna, ne bo zboljšanja. Prepodena družina zleti iz dobro negovanega lovišča z lahkoto v tuje, slabo zavarovano lovišče, in zbogom!

Postovka po mojem lastnem prepričanju, in to mi največ velja seveda, ni škodljiva poljskemu lovu na jerebice. O kanji imam pa druge nazore iz lastnih opazovanj. Vendar: vsakomur svoje!

Postovke so nas zapustile leta 1923. v noči od 21. na 22. julij, samo ena slabotna mladica s svojo materjo je zaostala. Zadnjič sem dne 18. avgusta videl obe, staro, pitajočo mladico. Navadno pa odhajajo od nas v zadnjem tednu meseca julija.

Ing. A. Šivic:

Lovsko leto 1923 po statističnih in drugih podatkih.

(Nadaljevanje.)

V naslednjem opisujem o b č e s t a n j e l o v i š č v posameznih okrajih (našteva joč jih po abecednem redu), s pomočjo podatkov, ki sem si jih priskrbel od gozdarskega osebja polit. admin. uprave, eksponiranega po deželi. Stvari, ki ne sodijo v javnost, ne objavljam.

P o l i t i č n i o k r a j b r e ž i š k i. Lovišča niso v najboljšem stanju! Večinoma so zelo oddaljena od prometnih sredstev. Lov izvršuje ponekod veliko število družabnikov, ki ga zelo izkoriščajo, za negovanje divjačine pa se prav malo brigajo. Pri novih zakupih, ki pridejo večinoma leta 1924. na vrsto, bo bolje paziti na število družabnikov.

Srnjad je v tem okraju, izvzemši lastna lovišča, že skoro izginila. Zadnje ostanke je pokončala velika jesenska povodenj. Kar je uteklo savskim valovom, je padlo na bregovih v roke lovskim tatovom ali pa nekaterim brezsrčnim lovskim najemnikom. Ista usoda je doletela fazane, ki so jih bili gojili v nekem lastnem lovišču.

Zajčji zarod je bil leta 1923. nekaj boljši od prejšnjih. Ugodno je vplivala mila in suha zima 1922/23.

V okraju so se leta 1923. pojavili divji prašiči. Enega so ustrelili v lovišču občine Podsreda. V revirju »Dobrova« pri Brežicah so divje mačke stalna divjačina.

Zastrupljevanje vran se je sistematično izvajalo le v občini Planini, kjer so dosegli dobre uspehe.

Lovska odškodnina je bila po obstoječih razsodiščih odmerjena v 7 slučajih v znesku skupno 617 Din 72 par, in sicer večinoma za fižol in trstje, poškodovana od zajcev. Brez razsodišča po medsebojni poravnavi so se pogodili v enem slučaju za odškodnino 35 Din in 20 kg fižola.

Politični okraj celjski. Stanje lovišč je najboljše, kar jih je v področju celjske okr. šumske uprave, vendar pa še ni doseglo one višine, na kateri je bilo pred vojno, zlasti glede fazanov in poljskih jerebic. Fazane v nekaterih loviščih zopet primerno negujejo in jih tam leta 1923. niso streljali.

Zajčji zarod je bil povoljen, za 40% boljši kot leta 1922. Mila zima in suha pomlad sta bili dobrodejni. Ugodno je učinkoval tudi pasji kontumac, ki traja v tem okraju skoro neprestano že tri leta.

Lovišča v bližini Celja imajo v zakupu posamezniki ali pa maločlanske družbe, ki lova prehudo ne izkoriščajo in skrbijo za krmljenje fazanov in jerebic pozimi. Slabše je z lovišči, ki so bolj oddaljena od prometnih sredstev, posebno tam, kjer so velike družbe, ki se za povzdigo lovišč premalo ali nič ne brigajo, pač pa ponekod jeseni dan za dnem lovijo.

V okraju se je pojavil divji prašič. Enega so ustrelili v lovišču Loka pri Zidanem mostu. Več jih je bilo slediti v Jurkloštrskih gozdih.

Leta 1923. se je postrelilo nenavadno veliko veveric, kar je skoro obžalovati. Vzrok je bila visoka cena kožic, ki je bila višja nego za zajčje kože.

Z zastrupljevanjem vran so se dosegli neznatni uspehi, ker mnogi najemniki lovišč nimajo smisla za pokončevanje škodljivcev. Malo uspeha je bilo tudi pri zastrupljevanju lisic, kun in drugih, pri teh pa večinoma vsled slabo učinkujočega strihnina.

Lovske odškodnine, odmerjene v 8 slučajih po razsodiščih, se je plačalo 471 Din, s poravnavami pa v 12 slučajih 5485 Din. Značilno je, da se odškodnina plačuje skoro vedno le v enih in istih loviščih. Gre za škodo, storjeno po zajcu.

Politični okraj črnomeljski. Lovišča so po današnjem stanju v splošnem malo vredna. Samo ona, ki mejijo ob kočevski gozdnati strani, imajo nekaj srnjadi, ki pa tudi tod pojenjuje. Za negovanje divjadi se stori prav malo. Škodljivci, n. pr. lisice, se zatirajo le pozimi, radi kožuhovine. Koristno divjačino lovijo, ko je čas lova prost, dan za dnem in večinoma z visokimi braki. Zato nazaduje tudi nizki lov, ki bi mogel biti v tem okraju lepo razvit.

Za zatiranje vran in šoj se ni mnogo storilo, menda radi tega ne, ker ugonobljena žival ni za rabo.

V loviščih so se pojavili volkovi, ki so poklali poleg srnjadi tudi nekaj domačih živali. Ustrelili pa leta 1923. niso nobenega volka v črnomeljskem okraju.

Vremenske razmere so bile ugodne. Za ta okraj se priporoča podaljšanje prepovedanega lovnega časa na zajce in srne iz klimatačnih ozirov. Brakade naj bi bile dovoljene šele po 15. okt.

Politični okraj kamniški. Med vojno in tik po vojni se je v vseh loviščih kamniškega okraja brezvestno gospodarilo, tako da so bila lovišča do skrajnosti iztrebljena. Le polagoma se stanje lovišč zboljšava.

Kot najboljše lovišče velja samolastno lovišče kamniške meščanske korporacije v Kamniški Bistrici, ki je v zakupu. Zakupniki gojijo lov po vseh predpisih in dobrih običajih. V tem lovišču računajo stanje na 1500 divjih koz in do 400 srn. V zadnjih dveh letih se v tem lovišču sploh niso vršili pogoni ter se je lov omejil le na močnejše in starejše kozle in srnjake na zalazu.

Občinska lovišča so vsled visokih zakupnin prešla v boljše roke, tako da je pričakovati, da se tekom let stanje divjačine dvigne.

Opaža se tudi, da sedanji najemniki lovov večinoma lovišča bolj ščitijo ter tudi zatirajo lovu škodljive živali.

Redkejše divjačine, razen fazanov, v kamniškem okraju ni. Fazan je zastopan v lovišču komendskega lovskega društva v občinah Vodice, Moste, Lahovče in Nasovče, a tudi v lovišču občine Mengeš se opažajo fazani. Sicer so le redki, a s primerno nego bi se dali številčno dvigniti.

Zanimivo je, da gnezdi že dve leti zaporedoma 1 par planinskega orla v Kamniški Bistrici, ki povzroča lovu precej škode.

Lovskih škod leta 1923. ni bilo prijavljenih.

Leta 1923. sta se obravnavala pri oblastvu radi prestopka lovskega zakona dva slučaja.

Politični okraj kočevski. Stanje lovišč vobče ni več takšno, kakor je bilo pred vojno. Svojedobno je bila srnjad dobro zastopana, kar kaže dejstvo, da je bilo na kočevskem graščinskem posestvu še leta 1918. postreljenih pri lovu na zalaz in klic 170 srnjakov, pri pogonih pa 114 srnjakov in srn; število je padlo do leta 1923. na 9 srnjakov in 18 srn. Temu je v prvi vrsti kriva močna razmnožitev volkov, dalje pa tudi dejstvo, da je bila večina občinskih lovišč v zadnjih letih za razmeroma nizke zakupnine v rokah nesportnih lovcev, kateri so z ozirom na visoke cene divjačine, posebno v zadnjem letu zakupa, pobili vse, kar je bilo mogoče. Vobče so pa lovišča jako prikladna za negovanje srnjadi. Domačini, deloma prišleci iz Amerike, podprti z ameriškimi dolarji, so najemnine lovišč visoko dvignili; skušali bodo z vsemi sredstvi priti na svoj račun. Radi njih postaja srnjad tudi v sosednih, dobro čuvanih loviščih, vedno bolj redka.

Jelen je v okraju še v prosti naravi doma, vendar zelo redek in ga vsi pravi lovci v svojih revirjih čuvajo. Ker pa rad potuje po več revirjih, mu je — kakor hitro prestopi na lovišče najemnika — smrt gotova.

Lovsko interesantna, za poljedelstvo pa zelo škodljiva je precej močna razplodítev divjih prašičev. Leta 1923. sta bila dva ustreljena.

Tudi za zajce sta teren in zarast zelo ugodna, vendar se ta divjačina radi mnogih roparic (volk, divja mačka, kuna zlatica in belica, sova uharica, ptice roparice itd.) ne more v večjem številu razplodíti. Tudi dejstvo, da imajo zajci legla najrajši v travi in detelji, je povod, da se ne morejo bolje razplodíti, ker se jih mnogo pri košnji uniči.

Od divje perutnine se nahaja tu: divji petelin, gozdni jereb, poljska jerebica, prepelica, sloka, kozica in divja raca. Od teh vrst niti ena ni dobro razmnožena, čemur je gotovo zopet vzrok veliko število roparic. Divja raca je imela svojedobno na Rinži do 30 gnezd; danes je težko najti le eno sámo gnezdo. Temu je deloma krivo kopanje, ker se otroci iz kočevskega mesta in okolice ob vsej reki kopljejo in raca nima miru. Gozdni jerebi, o katerih se je nekdaj govorilo, da je kočevski okraj nekaki »eldorado« zanje, so danes samo v nekaterih krajih doma. Poljska jerebica je pa v kočevskem sodnem okraju popolnoma izginila, le od Ribnice do Velikih Lašč jo je še mestoma najti.

V strmih hribih na levem bregu Kolpe vidijo včasih nekoliko komadov divjih koz. Menda je tam tudi nekaj bezovarskih koz,

katere je svojedobno v več eksemplarih naselil knez Auersperg na Borovškem hribu.

Da bi se lovstvo dvignilo zopet na predvojno in medvojno višino, bi bilo treba za dobo kakih treh let prekiniti streljanje po srnah. Po današnji praksi, ko je prepovedano streljati mladiče izpod enega leta, ubijajo najemniki in njih gosti tudi srne-matere, kar ima za posledico, da poginejo v zimskem času mladiči ali jih ulove volkovi, lisice in druge roparice. Ako prepoved za srne ne bi bila mogoča, bi bilo umestno, ugotoviti in predpisati za vsako lovišče v letu število za odstrel dovoljene srnjadi.

Z ozirom na priznano dejstvo, da v Sloveniji edino v kočevskem okraju udomačeni medved dela le malo škode, bi kazalo njega odstrel radi varstva prirode v toliko ograničiti, da bi se medvedke z mladiči vobče izključile, medveda - samca pa streljali samo stari in to v času od novembra dalje do vštevši februarja. Temu pa bi ljudstvo najbrž nasprotovalo, ki je mnenja, da medved dela škodo in da je nevaren.

Za zatiranje volkov se je v okraju mnogo storilo, ali žalibog vsled velike oddaljenosti in slabih komunikacij, so bili vsi pogoni leta 1923. skoro brezuspešni. Tudi pomanjkanje pravih lovcev je krivo, da se ta roparica še vedno ni zatrla. V zimskem času bi bilo pri novem snegu to delo olajšano, ali okolnost, da v tem okraju sneg zapade naenkrat v velikanski množini, onemogočuje zasledovanje.

Dejstvo je, da se volkovi, ki se nahajajo v tem okraju, človeka ne boje, in ga puste tudi pri zalezovanju prav blizu. Sedaj se po prizadevanju odbora za pokončevanje roparic poizkuša volka loviti v pletene kolobarje, kateri so postavljeni v revirjih kočevske graščine v Podpreski in na Rogu, kjer je največ volkov.

Dobro bi bilo, da bi vlada zatiranje volkov še bolj ko dosedaj podpirala, in sicer z napravo telefoničnih in brzojavnih zvez in eventualno z delegacijo enega lovca, kateri bi imel samo vodstvo pogonov itd. v zimskem času. Lovski najemniki bi morali biti pa obvezani, da po svojih čuvajih brezpogojno vsak dan do gotovega časa dado pregledati revir in ugotovijo, ali so volkovi prošli ali ne, in da to nemudoma javijo dotičnemu delegiranemu lovcu. Dalje bi morali biti vsi najemniki ali njih družabniki ali podnajemniki dolžni, gotovo udeležiti se vsakega pogona, kakor tudi občinarji dati potrebno število gonjačev na razpolago. Po dosedanjih izkušnjah je znano, da volkovi v gotovem turnusu in v gotovi smeri prepotujejo lovišča, in bi se s smotrenim delom ob ugodni zimi gotovo dosegel lep uspeh. — Seveda bi se morala tudi v sosedni Hrvatski uvesti primerna akcija.

Vrane so v kočevskem okraju zelo redke in jih ni sila zatirati.

Lovskih škod ni bilo prijavljenih in se tudi odškodnin ni prisodilo. Pač pa so nekateri lovski najemniki, kakor Auersperg in bratje Loser, prostovoljno plačali odškodnino za škodo, povzročeno po divjačini, in tudi za škodo, povzročeno po divjih prašičih ali medvedih, in v enem slučaju za kravo, raztrgano po volkovih.

Prestopkov ni bilo nobenih prijavljenih.

V povzdigo lova bi se moralo pri zakupodaji gledati tudi bolj na lovske vrline licitantov kakor na višino ponudbe; danes je običajno, da se več ljudi strne v veliko lovsko družbo, katera radi mnogoštevilnosti razpolaga z večjim kapitalom — draži pa lovišče samo eden in prijavi pozneje dva do tri člane, a vsi ostali tihi družabniki se imenujejo napram oblastvu »gostje«.

Politični okraj konjiški. Stanje lovišč v okraju je vobče srednje dobro.

Normalni odstrel se je v okraju na splošno znižal, posebno pa pri lastnih loviščih; s tem postopanjem, ki ga je v interesu negovanja divjačine pozdraviti, se je srnjad, ki se je med vojno in v prvih letih po vojni decimirala, precej pomnožila, posebno v revirju grofa Thurna, kjer se je skrbelo za krmljenje pozimi in za slanice.

Tudi s čuvanjem velikega petelina in ruševca v revirju posestnika Pergerja se je stanje teh živali pomnožilo.

Zajec se je povsod dobro zaplodil. Število škodljivih živali, posebno lisic in kun, se je s strupom, posebno strihninom, v lastnih in v posameznih zakupnih loviščih zelo zmanjšalo.

S tem se je veliko doprineslo ne samo k razvoju te važne privredne nacionalno-ekonomične panoge, ampak tudi k razvoju lovskega sporta.

V 60 ha obsegajočem, ograjenem prostoru, imenovanem »Pardovec« pri Oplotnici, last konjiškega veleposestva, je l. 1923. bilo vseh 21 komadov damjakov postreljenih iz razloga, ker je bila ograjena gozdna ploskev potrebna pomlajevanja in je le-ta žival bila v napoto uspešnemu razvoju te gozdne ploskve. Obora na tem posestvu je torej definitivno opuščena.

Kot zanimivost je omeniti, da so meseca septembra 1923 ustrelili v občinskem lovišču občine Bezovica dvoje divjih prašičev, dočim je tretji ušel. Prašiči so se bržčas priklatili iz bližnjega Boča, kjer je ta žival stalna. — Število l. 1923. postreljenih veveric je nenavadno veliko.

Slučajev bolezni na divjačini ni bilo opazovati.

Od občinskih lovišč, oddanih v zakup družbam, je pripuščenih le deset z največjim številom štirih članov.

V poročilnem letu je bilo pet kazenskih slučajev o prestopkih lovskih predpisov.

Za škodo, povzročeno po zajcih v vinogradih, se je izplačalo 1052·50 Din kot odškodnina, priznana v treh slučajih po razsodišču.

Politični okraj kranjski. V letu 1913. se je oddalo vnovič v zakup 12 občinskih lovišč. V boljše roke so prešla tri lovišča. V prvih dneh je bil stalež divjačine vsled pomanjkljivega nadzorstva in prekomernega odstrela že zelo slab. Od samosvojih lovišč jih je v najboljšem stanju sedem. Vsa druga samosvoja lovišča manjšega obsega so več ali manj izbita in brez dobrega oziroma zadostnega varstva.

Za zopetno vpeljavo fazanov in ohranitev poljskih jerebic se posamezni zakupniki občinskih lovišč precej zanimajo; če bodo svoje obljube izpolnili, je drugo vprašanje.

Jelenjad se na Lamezanovem posestvu ne množi v zaželjeni meri. V jeseni zapusti kljub krmljenju senčne lege pod Storžičem in prehaja na solnčna južna pobočja, kjer le težko uide smrti.

V ohranitev jelenjadi v odprtih neograjenih loviščih bi bilo neobhodno potrebno, da se skrajša lovopustni čas za košute vsaj za poldrugi mesec.

V ograjenem graščinskem lovišču pri Sv. Katarini so l. 1923. odstrel omejili skoro le na košute, dočim so jelene čuvali.

Največji škodljivci divjačine so še vedno divji lovci in zankarji. Znana so lovišča, v katerih je teh in onih največ. Krivo je, da v teh loviščih ni dobrih, primerno plačanih lovskih čuvajev.

Glede lova samega se opaža marsikaj nelovskega. Mnogo lovijo z visokimi braki ob času, ko so nekatere vrste divjačine proste, druge že v zaščiti. Na srne in gamse streljajo tu in tam s šibrami. Slabo zadeta žival se muči in po dolgem času jo najdejo poginulo.

Nepravilni so tudi pogoni na gamse ob času, ko je koza v zaščiti. Pravilen bi bil ob tem času le zalaz na kozla.

Glede bolezni je bilo slišati o domnevni parkljavki pri jelenjadi. Na Jezerskem so našli na državni cesti šesteraka, ki je bil na eni nogi brez parkljev in je radi tega zdrknil po zmrzlem snegu, padel črez skale in se ubil. Mogoče je pa tudi, da je parklje na drug način izgubil. — Tu in tam se je pojavil nosni obad pri srnah.

Naredbe direkcije šum z dne 26. maja 1922, št. 1513, glede omejenega števila družabnikov mnogi novi zakupniki ne upoštevajo, kljub temu da je bilo v zakupnih pogojih število družabnikov določeno. Tako šteje neki lovski klub 20 članov, drugi preko 30 članov. Površina dotičnih občin znaša 2764 ha, odn. 3179 ha.

Kazenskih slučajev radi prestopkov je bilo šest v obravnavi.

Glede lovske škode in odškodnine je omeniti, da ni bilo slišati nikakih pritožb, vsaj je število divjačine napram predvojnemu zelo majhno.

Politični okraj krški. Na splošno se je vršil lov v poročilnem letu normalno kakor prejšnje leto. Vobče pa se mora pripomniti, da lovske razmere v tem okraju niso baš razveseljive. V vsem okraju je 20 najemnikov občinskih lovišč, poleg teh pa prav veliko število podnajemnikov in drugih lovcev (vseh nad 200).

Na jesen se ves čas prirejajo lovi (ob nedeljah, praznikih in delavnikih), na katerih se postreli vse, kar pride pred puško; zlasti velja to za lovske zakupnike, sozakupnike ter podnajemnike, katerih vsled prevelikega števila nikakor ni možno dosti nadzirati. Manjka tudi disciplinirane organizacije, koje ustanovitev bi bilo jako pozdravljati. Najlažje bi bilo nadzorstvo, ko bi moral biti vsak lovec, ki želi dobiti lovsko karto, član lovskega društva. Povečati in razširiti bi bilo propagando lovskega leposlovja ter literature sploh, to zlasti pri lovcih iz malokmetijskih slojev.

Šele po izvršeni organizaciji bi bilo misliti, da se negovanje divjačine pospeši, na kar se danes prav malo gleda. Razveseljivo je le, da se posveča zatiranju škodljivih živali še precejšnja pažnja. Posebno je beležiti zelo veliko število ugonobljenih vran v primeri z odstrelom leta 1922.

Lovske škode in odškodnine se uradno ni pripoznalo.

Politični okraj litijski. Stanje lovišč je bilo v splošnem nepovoljno, ker so večinoma prazna.

Občinska lovišča so vsled visokih najemnin prešla v boljše roke, tako da je pričakovati, da se stanje divjačine sčasoma dvigne.

Uprava veleposestva v Slatni je leta 1923. skoraj popolnoma ustavila streljanje užitne divjačine z namenom, da se ta razmnoži.

Odškodnina za škodo, povzročeno po divjačini, se je izplačala v treh slučajih. Povzročena je bila po jelenih.

Od prestopkov je zaznamovati en slučaj s kazenskim izidom pri sodišču radi nastavljanja zank in en slučaj z izidom na obsodbo v globo pri okrajnem glavarstvu.

Bolezni pri divjačini ni bilo opaziti, zato niso bila potrebna protisredstva.

(Nadaljevanje sledi.)

Dr. M.:

Hidroelektrična centrala na Savi pri Krškem in ribarstvo.

Veliki župan ljubljanske oblasti je z odlokom z dne 25. novembra 1924, št. 22.373, podelil mestni občini zagrebški dovoljenje za zgradbo hidroelektrične naprave z izrabljanjem vodne sile reke Save pri Krškem.

Nameravano podjetje bo izkoriščalo naravni padec Save med Rajhenburgom in Brežicami, ki znaša na tej okoli 17 km dolgi progi preko 17 m. Na mestu, kjer prehaja Sava iz gorskega toka v ravnino, neposredno izpod Krškega pri km 108·25, se zgradi 5 m visok jez. Krona jezu ima višinsko kolo 155 m. Dovodni kanal je določen za pretok 160 m^3 vode v sekundi. Presek dovodnega kanala ima obliko trapeca z 19 m širokim dnom. Padec prekopa znaša 0·14‰, globočina vode 4 m, dolžina od jezu do hidroelektrične centrale pri Skopicah pa 9150 m. Odvodni kanal ima istotako v preseku obliko trapeca s 44 m širokim dnom, padec znaša 0·2‰, globočina pa 3 m; steka se v Krko pod mostom v Krški vasi in meri 1700 m.

Poleg najracionelnejše izrabe vodne sile bo podjetje velike važnosti, ker bo omogočilo brodarstvo za velike brodove do Rajhenburga. Upoštevajoč stremljenje državne uprave, da se priredi Sava za plovbo od Siska navzgor do Zidanega mostu ali

celo do Ljubljane, bo podjetje velikega gospodarskega pomena za vse Posavje.

Vlada je upoštevala, ko je dovolila napravo, v bistvu vse zahteve, ki so jih glede ribarstva stavili okrajni ribarski odbor in ribarska izvedenca ter je predpisala podjetnici razne pogoje, ki jih mora pri zgradbi upoštevati. Izmed teh pogojev so za ribarstvo pomembni osobito sledeči:

Maksimalna množina vode, ki se sme odvajati v kanal, znaša 170 m^3 v sekundi; vendar morata odtekati preko jeza v staro savsko strugo vedno in koniinuelno najmanj 2 m^3 v sekundi.

Savsko strugo od jezu nizdol do vtoka Krke pri Brežicah mora zagrebška občina vzdrževati v takem stanju, da bo zajamčen kontinuelni pretok minimalne vodne množine 2 m^3 v sek.

Za nemoten odtok vode iz obrata v reko Krko mora podjetnica skrbeti na ta način, da poglobi in izravna strugo Krke od vtoka kanala do ustja v Savo in da, ako bo potrebno, primerno zniža skalnati prag v Savi pri Mostecu.

Naprava mora omogočiti ribam neoviran prehod iz spodnje savske struge v strugo nad jezom. Zato mora podjetnica napraviti in vzdrževati ribjo stezo pri jezu v glavni vodi in pri centrali. Načeloma se mora ribja steza napraviti po načinu in izkustvih, ki so jih strokovnjaki ugotovili na Fali ob Dravi pri Mariboru. Ribja steza naj sestoja iz posameznih bazenov, dolgih 2 m, širokih 1·50 m, z višinsko razliko 0·20 cm; v vmesnih stenah naj bodo prepusti in pretoki. Ker mora biti padec kraj centrale opremljen z ribjo stezo, naj se zgradi poleg splavarske steze ali kosine ribja steza vsporedno v omenjenih dimenzijah. Pri splavarski stezi (kosini) bosta postavljena najmanj dva vodoravna podesta; isto naj se napravi tudi pri ribji stezi. Pri odtoku in pri iztoku v ribjo stezo je paziti na to, da bo pristop in prestop rib pri vseh v poštev prihajajočih vodostajih mogoč. Ribji stezi mora podjetnica vzdrževati vedno očiščeni od nanešenega blata, ker ribe ne morejo prehajati po zablateni stezi. Preden se ribji stezi zgradita, mora podjetnica predložiti vladi načrte radi strokovnega pregleda in oblastvene odobritve.

Ribištvo v prekopu ostane onim, ki imajo ribarsko pravico v savski strugi; dolžnost podjetnice je, da v svojem območju po svojem osebju preprečuje tatvino rib, osobito pri ribjih stezah.

Ali in koliko utrpe ribarski upravičenci škode na ribištvu, posebno radi onemogočanja ali otežkočenja ribolova po zgradbi kanala in obratovanju hidroelektrične naprave, se bo moglo presojati šele, čim bo naprava dovršena. O teh zahtevkih bo vlada obravnavala na posebni razpravi ob priliki kolavdacije naprave.

To je v bistvu vsebina odloka velikega župana, kolikor se tiče ribarstva. V odloku je pasus, ki pravi, da bo ribarstvo nad jezom, ko bo naprava izvršena, »pridobilo« na vrednosti. To je seveda pomota, ker izvedenca tega gotovo nista trdila. Umetni prehod ne more ribam nikoli nadomestiti naravnega toka vode.

Ribarstvo bo po napravi zelo oškodovano. Škoda, ki jo bo trpelo ribarstvo, se da le deloma izravnati in popraviti, če bo ribja steza dobro delovala. Pa tudi v tem primeru bo ribarstvo oškodovano, ker bo vodno stanje v glavni strugi ob normalni vodi primeroma nizko in bo skoro izzivalo k tatvini rib.

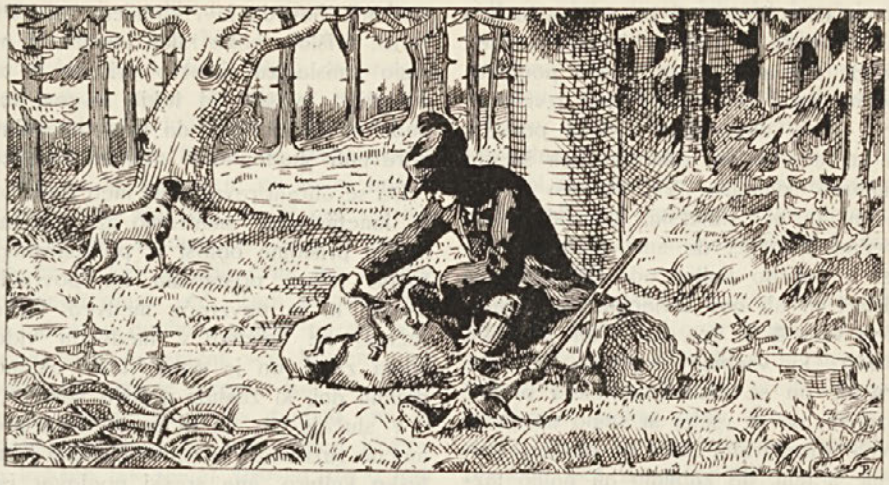
Preudariti je treba tudi, da se ne poslužujejo vse ribe ribjih steza. Prehajajo predvsem salmonidi, kleni, podusti in mrene. Izmed salmonidov pride v tem delu Save v poštev le sulec. Večji sulci pa že radi teže in neokretnosti ne zmorejo večjih ovir. Sulčarji v Dravi pravijo, da je pod falskim jezom precej sulcev, nad jezom pa prav malo, in to vkljub ribji stezi, ki je sicer prav dobra. Sulec, težek 10 kg, je neokreten in ni tako gibčen, kakor sulec v zgodnji mladosti. Sulec pa se začne ploditi šele, čim postane približno 70 cm dolg in tehta približno 3 kg; takrat mu je 5 do 6 let. Ko tehta 5 do 6 kg, doseže vrhunec plodovitosti. V tej teži pa postane že manj okreten in manj sposoben, da se povzpne po ribji stezi.

Da je temu tako, dokazuje falski jez; tamošnji ribiči trdijo, da sulčji rod nad jezom pojema.

Nekatere ribe pa sploh ne prehajajo preko ribjih steza ali vsaj prav redko. To so ribe, ki žive in se drste v mirni vodi, predvsem abramidi (plošči) in črnooke. Te vrste rib bodo torej nad jezom gotovo sčasoma izginile, ker ne bodo dobile pomladka iz dolnjega toka.

V najboljšem slučaju bo torej uspeh električne naprave pri Krškem za ribarstvo sledeči: Nekatere vrste rib bodo radi naprave nad jezom gotovo popolnoma izginile, druge bodo opešale in slednjič bodo izginile tudi te, ako ribja steza ne bo brezhibno delovala.

Iz lovskega nahrbtnika.

Odlikovan z redom Belega orla V. vrste je bil direktor bivše direkcije šum v Ljubljani, gospod dvorni svétnik ing. Josip Rustia.

Likvidacija odseka A direkcije šum v Ljubljani. Ministrski svet je decembra 1924 odredil, da se imenovani odsek likvidira in so prešli njegovi posli na velikega župana v Ljubljani in Mariboru, ki sta dobila svoje šumarske referente. Odslej se torej gozdarske in lovske upravne stvari v II. stopnji rešujejo pri velikem županu. V I. stopnji ostanejo — kakor doslej — zanje pristojni sreski poglavarji.

Sreskim poglavarjem so mesto dosedanjih šumskih uprav prideljeni sreski šumarski referenti. Poslednji poslujejo, kakor doslej, za dva do tri sreze.

Bivši odsek B direkcije šum posluje kot direkcija državnih in verskega zaklada posestev še nadalje. Podrejene so ji šumske uprave na Bledu, v Bohinjski Bistrici, Kranjski gori in Kostanjevici.

V zvezi s to reorganizacijo, izvedeno po zakonih o obči upravi, o podeli zemlje na oblasti, sta bila postavljena: za oblastnega šumarskega referenta pri ljubljanski oblasti dosedanji šef odseka A direkcije šum, ing. Anton Šivic; za izvrševalca poslov oblastnega šumarskega referenta pri mariborski oblasti dosedanji šef pol. šumske uprave v Mariboru, ing. Janko Urbas.

Vodja direkcije je postal dosedanji šef šumske uprave na Bledu, ing. Zmago Ziernfeld.

Kakšno škodo delata jazbec in medved; kdo povrne škodo? Vprašanje, je-li dolžan lovec povrniti škodo, ki jo napravita medved in jazbec na zemljiških pridelkih, živini itd., je v zakonu rešeno v negativnem smislu. Lovski zakon medveda in jazbeca ne ščiti, zato tudi lovcu ne nalaga povračila škode, ki jo ta divjačina povzroča.

Razlikovati pa je med škodo, ki jo dela jazbec in škodo, povzročeno po medvedu. Jazbec dela škodo po večini le na koruzi, dokler je še mlečna. Ne sme se pa prezreti, da jazbec kmetijstvu tudi koristi, ker v obilni meri zatira poljske miši, krte, bramorje in druge slične žuželke ter poljske škodljivce. Iz tega vidika ga nekateri inozemski lovski zakoni v gotovem obsegu ščitijo in mu določajo lovopust. Lovci ga v svojem lastnem interesu držimo nakratko, kar ni težko, ker se drži stalno svojih jazbin, iz katerih ga izganjamo s psi,

ali ga izkopljemo, ali pa mu nastavimo past. Če se v kakem lovišču jazbec preveč razpase, more sreski poglavar kot nadzorstvena oblast nad izvrševanjem lova zakupnika lovišča pozvati, da jazbece polovi odnosno njih število primerno zmanjša. Vsi novejši lovski zakoni (n. pr. štajerski, koroški) imajo izrečne določbe, da sme politična oblast v zaščito kultur odrediti primeren odstrel te ali one divjačine. Na Kranjskem velja § 11. ces. pat. z dne 28. febr. l. 1786., ki vsebuje podobne določbe. Krivda, da se jazbec ponekod preveč razpase, pa ni vselej in samo na strani lovca. Kmetovalci sami otežkočajo lovljenje s tem, da zabijajo ali palijo jazbine. Jazbec si pa izkoplje drugod izhod. Sicer se v tako jazbino kmalu ne povrne, toda ne preseli se v drug okraj, marveč si poišče kako drugo podzemeljsko skrivališče, kar v kraških tleh, kakor so n. pr. kočevska, ni prav nič težko. Lovec mora potem mesece in mesece iskati, da zasledi novo jazbino in jazbeca ujame. Zato bi bilo umestno na primeren način kmetovalce opozoriti, naj jazbin, ki jih najdejo na svojem zemljišču ali drugod, ne zabijajo, palijo in razkopavajo, marveč naj o tem obvestijo lovca, ki bo že svoje storil.

Drugače je pa z medvedom!

Medved ni zver, ki bi jo bilo treba zatirati s svincem in strupom kakor n. pr. volka. Medved je prirodni spomenik prošlih dni. Njega zatreti in popolnoma iztrebiti iz naših gozdov, bi bilo nekulturno. On res spada med zveri, ki se hranijo z mesom, toda v naših krajih je že davno postal vegetarijanec, ki človeku, če ga pusti pri miru, ni prav nič nevaren. V zadnjih desetletjih se ni dogodil niti en slučaj v naših krajih, da bi bil medved storil človeku kaj žalega. Tudi živino pusti pri miru in slučaji, ko je medved raztrgal kako živinče, so tako redki, da ne pridejo v poštev. Napravi pa res tu pa tam nekaj škode na ovsu. Znano nam je, da so nekateri zakupniki takih lovišč prostovoljno povračali škodo, ki jo je napravil medved. Seveda je v zadnjem času več lovišč prišlo v roke takih lovcev, ki nimajo smisla za varstvo prirode in za povzdigo lovišč. Od takih lovcev kajpada ni pričakovati, da bi prostovoljno poravnali škodo, ki jo napravi medved.

Da se ohrani ravnovesje med lovstvom in kmetijstvom, smatramo za umestno, naj bi pristojna oblast iz pokrajinskega fonda nekaj prispevala za povračilo škode, ki jo povzroča medved. Kakor rečeno ne smemo v medvedu videti samo zveri, on je zgodovinski ostanek davnih dni, ki zasluži gotovo varstvo.

V slučaju pa, da bi se medved premočno razmnožil in resno ogrožal kmetijsko kulturo, ima sreski poglavar ista sredstva, ki so glede jazbeca navedena.

S. L. D.

Skoraj neverjetno, toda resnično. Imam psico istrijanske pasme, katero sem dobil od g. Schauerja na Vranskem. Psica je bila sedaj tretjič breja, in vsak dan sem pričakoval »veselega dogodka«.

Naenkrat pa je psica izginila in smo jo pogrešali že dva dni. Bal sem se, da mi jo je kdo ukradel ali pa ubil. Tretji dan pa je prišla domov. Takoj se ji je videlo, da je že povrgla.

Bila je silno gladna. Ko se je nasitila, je takoj ubrala pot od doma. Moji otroci so jo zasledovali, ker sem slutil, da ima gotovo nekje mladiče. Šli so za njo tako dolgo, da so prišli do četrt ure oddaljenega skalovja, kjer je več lisičjih jam. V eno teh jam je psica tudi izginila. Moj sin je poslušal pri lisičji luknji in slišal cviljenje mladiča. Sedaj je bilo gotovo, da je psica skotila v tej skalni luknji. Luknja je bila komaj tolika, da je psica prišla notri. Kako dobiti mladiče ven? Kako naj jih krmim, kadar bodo nekoliko odrasli in jim materino mleko ne bo več zadostovalo?

Psica je prišla vsak dan enkrat domov, da se je najedla. Medtem ko sem si glavo belil, kako dobiti mladiče, je moj 15 leten sin to nalogo že rešil. Šel je k duplini in našel psico zunaj. Pustila se mu je prijeti. Privezal jo je na

vrvico in jo pustil, da je šla v duplino. Ko je nekaj časa bila v duplini, jo je začel klicati in hkrati vleči za vrvico. Potegnil je psico iz dupline in z njo enega mladiča, kateri je ravno sesal in seska ni spustil. Spustil je psico zopet v duplino, iz katere je pa takoj prišla. Iz tega smo sklepali, da ni več mladičev. Šli smo pozneje še večkrat poslušat, če bi kak mladič cvilil, pa ni bilo nobenega glasu več. Tudi je psica šla še enkrat v duplino, potem pa ne več. Pravil sem ta slučaj več lovcem, pa malokateri mi je verjel. Kaj je psico gnalo, da je šla v to duplino, mi je uganka. Mogoče ve kdo izmed lovcev za kakšen tak slučaj. Prosim, da o tem poroča. Pripomnim, da je psica poprej dvakrat doma povrgla. Vselej smo ji vse mladiče ohranili. — **Franc Klančnik,** Rečica ob Paki.

Iz Slovenjgradca. Kakor opažam, je v tukajšnjih lovskih krogih jako malo zanimanja za S. L. D. oziroma za »Lovca«, čeprav imamo tukaj zelo veliko lovcev. Lovi se pogosto, večkrat se udeležim tudi jaz, da imam priliko spoznati lovce in tukašnje lovstvo sploh.

Dogajajo se zanimive stvari, katerih popis bi v resnici mogel polniti »Lovca«. Naj navedem sledečo zanimivost:

Tukajšnji posestnik in lovec je imel že več let popolnoma udomačeno srno, katera je šla z njim ali s sinom, še rajši pa s hčerko, na vsako pot, po več ur daleč in nazaj, ne da bi se plašila ali ogibala psov; noben pes ji ni mogel do živega. Spremljala je hčerko eno uro daleč v Slovenjgradec na »lovsko veselico« in se ni plašila vojaške godbe, pač pa pri vsakem valčku spustila malo — mokrote! — Na veselici so imeli tudi lisjaka, s katerim sta se parkrat povohala! Zanimivo je tudi, kako je ta srna hodila v »svate«. Prvi ženin, katerega je prignala vsakokrat na dom, je bil slab šesterak. Ženitovanje je trajalo po osem dni, ponajveč okoli kozolca ali hiše in tudi pod kozolcem. Po končani plemenitvi ženina ni bilo več.

Drugo leto si je izbrala kapitalnega šesteraka. Ženitovanje sta obhajala začetkoma v bližnjem gozdu, pozneje pri kozolcu. Posestnikov sin, pol lovske mrzlice, ni mogel več vzdržati in si je kapitalnega prisvojil. Oče mu je to tako zameril, da dlje časa nista spregovorila.

Pozabil sem vprašati, kako dolgo se je to ponavljalo in kako je srna vzrejala mladiče.

Za lovljenje divjih lovcev imajo tukaj posebno taktiko. Kogar imajo na sumu, ga obiščejo ob času lova, in sicer gre več lovcev skupaj s psi vred. Pri njem obedujejo. Nekaj psov gre z njimi v sobo, drugi ostanejo zunaj. Naenkrat privleče pes izpod postelje kožo kune belice ali zlatice, ali prevrne pokrov, kjer se »namaka« meso, medtem ko je drugi pes privlekel izpod gnoja kožo od srnjaka ali kosti. Dogodili so se slučaji, da je posestnik lovce prav pošteno pogostil in v zahvalo je bil tako kaznovan.

Takih in drugih zanimivosti bi se nabralo dovolj, manjka samo takšnih, ki bi znali zbirati in poročati.

Ivan Rogina.

Nekaj o »poljskih« mačkah. Bilo je novembra 1924. Lovil sem okoli Vrhpolja v lepi Moravški dolini. Naročil sem si lovca s psom na mejo lovišča. Lovec je še mlad, vendar je že precej smodnika povohal. Ne le, da je bil v vojni, že prej je stikal po možnarjih in ga je res smodnik ošvrkal po obrazu. Pravi, da ga je tedaj dobil precej v nos. Pridružil se je nama še lovec iz sosednega revirja, ki je imel z menoj govoriti. Lovil sem z brakom-solistom, ki ga lovec zove »Perunček«. Pes je zelo dober solist in ima tudi lastnost, ki naj bi bila drugim brakom v vzgled in tudi onima dvema fermačema, ki sta med vožnjo pojedla svojima gospodarjema edinega zajca, ki sta ga ulovila, in to do fermenta. Perunček namreč nikdar ne načne zajca. Če obstreljenega ulovi, ga le strese in pusti na mestu, sam pa se vrne zadovoljno k svojemu gospodarju.

Bil je srečen dan. Komaj sem se postavil na križpotju, že je pes zagnal zajca, ki je prišel po kolovozu proti meni. Na kakih 20 korakov odskoči s pota v stran, jaz sprožim in zajec obleži. Bil je res lep in ko sem ga doma izročil stari naši kuharici, je kar zaplesala od veselja, četudi šepa. Radi hitrega in dobrega uspeha smo bili vsi dobro razpoloženi, le zajec ne, ki je storil smrt v tako priljubljeni mu šumi.

A doživeli smo istega dne še bolj tragično smrt drugega zajca. Šli smo iz gozdiča na polje. Medtem ko je pes stikal po njivah, sva prišla z lovcem iz sosednjega revirja do večje skupine grmovja, v katerem je tako rekoč moral ležati zajec. Lovec mi pravi, da ni treba čakati na psa, ker hoče iti kar sam skozi grmičje in spoditi zajca. Jaz ostanem na nekaj višji točki, da vidim, kje bo skočil dolgoušec. Komaj napravi lovec par korakov, že zakliče: »Tu leži neka žival.« V tem se skloni in privleče iz grmovja zajca. »In še popolnoma gorak je«, pravi. Ko napravim korak naprej, zagledam belo žival, ki se vleče skozi grmovje. Kakih 15 korakov od mene stopi na rob in spoznam veliko belo mačko z rumenimi lisami. Pomerim, in dobro v glavo zadeta obleži na mestu. Bil je izredno velik maček z debelo, veliko glavo. Videlo se mu je, da živi stalno na polju in v gozdu. Dlaka okoli gobca je bila krvava. Bil je to torej morilec nedolžnega zajčka, katerega je zalezel na ležišču. Zajec je bil srednje velik, toda vsekako slabič. Kakor sem naknadno ugotovil, mu je maček izpraskal oči in pregrizel lobanjo. Načel ga je pa na zadnjem koncu.

Vsa tragedija se je morala odigrati komaj četrt ure pred našim prihodom.

Veselilo me je le, da sem mačka zagledal — lovca ga nista videla, ker sta bila nekaj nižje od mene — in da se mu ni posrečilo se izmuzniti in nadaljevati svoje roparsko življenje, nas pa pustiti pred nerešeno zagonetko.

Od tedaj gre po Moravški dolini med lovci govorica, da je prišel iz Ljubljane lovec, ki dvakrat strelja in trikrat pobere.

Dr. Jazon.

Iz Prekmurja. V »Lovcu« št. 17—18 iz leta 1924. sem čital, da je g. Anton Godec napisal na povabilo našega znanega ornitologa g. dr. Janka Ponebška, svoja opazovanja in ona g. Reiserja, o lunju dolgorepcu, ki je za časa selitve posetil tudi mariborsko ravan. Pri nas v Prekmurju, posebno v kotu med Dolgo vasjo, Mostjem in mažarskim Redičem, kjer se razprostira težko dostopno veliko močvirje z jarki in potokom Lendavo, so lunji stalni gosti. Circus aeruginosus (L.), znan po svojih dolgih, enakomerno ozkih in na koncu zaokroženih perutih, je bil preko poletja stalno zastopan v štirih eksemplarih. Selitev se je vršila precej pozno — do srede novembra — radi lepe jeseni. Prezimuje tu njegov sodrug circus pygargus (L.) v več eksemplarih. Na zgornjem delu vznožja repa ima približno tri prste široko belo liso; na tej podlagi ga lahko vsakdo loči od drugih ujed. Vsi lunji se zibljejo počasno, toda lahkotno v zraku blizu zemlje ali vode, posebno v jutranjih in večernih urah. Da ne živijo samo od žab in miši, ampak tudi — posebno prvi — od rac, jerebic in mladih zajcev, sem imel že večkrat priliko opazovati.

Redkost Prekmurja so nadalje rjave čaplje, ki so bile poleti zastopane v šestero eksemplarih. Nadalje sem videl 11. januarja malega hermelina, kar je v naših krajih nekaj redkega.

Rihard Roller.

Uspehi pri zatiranju vran s fosforjevo pasto. V zimi 1923/24 so se s preparatom, ki ga je razdelila direkcija šum (odsek A) s pomočjo sreskih poglavarjev, dosegli v posameznih krajih, kjer je bilo za stvar dovolj zanimanja in se je s strupom pravilno ravnalo, lepi uspehi. Uničenih je bilo več tisoč vran.

Na predlog sreskih poglavarjev so se priznale posameznikom denarne nagrade, ki so jih bili deležni sledeči:

Srez Brežice: Srečko Rainer, Rajhenburg, 150 Din; Franc Godler, Dolenja

vas, 150 Din. — Srez Črnomelj: Karl Leitgeb, Črnomelj, 100 Din; Friderik Zampa, Črnomelj, 100 Din. — Srez Litija: Županstvo Kanderše 100 Din; Andrej in Ivan Mohar 200 Din; Tomo Koprivec in Erjavec (à 100 Din) 200 Din; Lovski klub v Višnji gori 100 Din. — Srez Ljubljana: Anton Debevec v Studencu 75 Din; lovci posestnika Lazarinija v Spod. Slivnici 200 Din; Josip Sever, Lipljenje, 150 Din; lovski čuvaj občine Šmarje 75 Din; Ivan Strah, Dobrunje, 100 Din. — Srez Kranj: Anton Bašar, Zg. Bitnje, 100 Din; Franc Zabavnik, Smlednik, 200 Din; Josip Ropret, Velesovo, 100 Din. — Območje magistrata ljubljanskega: Franc Indof, Ljubljana, 100 Din; Anton Šolar, Ljubljana, 300 Din; Anton Šolar za strup 100 Din. — Srez Murska Sobota: Peter Turner, Murska Sobota, 400 Din; lovci veleposestva Szaparyja 300 Din; lovec Miha Horvat, Černelavci, 100 Din; lovci Fr. Voglerja, Vakovec, 200 Din. — Srez Konjice: Mr. Ph. Vaclav Prorazil, Konjice, 200 Din; Ad. Pfefferer, gozdar, Konjice, 100 Din; K. Wesenschegg, Konjice, 100 Din. — Srez Maribor: Jos. Kacijan, Pobrežje, 250 Din; Anton Kolar, Račje, 150 Din; N. Zecha, revirni gozdar, Ruše, 200 Din. — Srez Ljutomer: Franc Filipič, Branislavci, 60 Din; Jos. Sočič, Stročja vas, 100 Din; Jos. Ackermann, Stročja vas, 100 Din; Mat. Grantaš, Veržej, 80 Din; občina Vučja vas 100 Din; Mart. Pikl, Buročeva, 60 Din; Lud. Vračko, Črešnjevci, 100 Din; občina Črnci 60 Din; Miha Vogrin, Ivanjševci, 60 Din; Franc Hanžič, Plitvica, 60 Din; Mart. Fišer, Plitviški vrh, 100 Din; Anton Korošec, Police, 60 Din; Anton Janšovec, Police, 60 Din; Ant. Fekonja, Očeslavci, 100 Din.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani vabi k pristopu vse lovce, ki se zanimajo za psorejo ptičarjev vseh vrst.

Klub vodi jugoslovanski rodovnik ptičarjev, prireja ptičarske smotre, sposobnostne preskušnje itd. Za člane posreduje med vzrejevalcem, dreserjem in lovcem, dalje presojuje in ocenjuje pse članov kluba, oziroma one, ki si jih misli katerikoli izmed članov nabaviti. Članarina 25 Din, za poklicne lovce 12·50 Din letno.

Ljubljanski sejm s kožuhovino, ki sta ga priredila letos skupno Uprava ljubljanskega velesejma in Lovska zadruga, se je vršil 21. jan. t. l. na prostorih velesejma. Lovci in prekupci so prinesli na trg mnogo kožuhovine, več kot lansko leto.

Vsakoletni napredek dokazuje, da so sejmi v Ljubljani potrebni, in da bodo ob vzajemni podpori lovcev in trgovcev dosegli upoštevanje na svetovnem trgu.

Na sejmu je bilo za prinešeno blago premalo kupcev. Cene so se plačevale za dobro blago, primerne tržnim cenam Lipske borze. Kupci pa so ocenjevali blago sami, in ker je bilo malo kupcev, tudi zelo strogo.

Na prihodnjem sejmu naj napravi uprava prireditve sama s svojimi strokovnjaki oceno in uvrstitev blaga pred sejmom, in kupci naj kupujejo celo skupino. Na ta način so izločeni mali prekupci in obvarovani so tudi neuki prodajalci izkoriščanja. Prireditev privabi tudi lažje kupce, če jim naznani število in vrsto blaga. Na splošno povabilo se trgovci iz Pariza in Londona, niti ne iz Lipskega, ne pripeljejo v Ljubljano. V Sloveniji se letno ujame veliko število lisic in kun, in če bo veliko blaga pripravljenega na trgu, tedaj se tudi pripeljejo ti trgovci k nam. Na ta način se tudi izloči popoln vpliv Lipske borze, ki je danes za nas merodajen. Lipska borza, ki prekupčuje za London in Ameriko, ima sama nestalne in višje cene, kakor London ali Newyork. V prihodnjem letu se bo skušalo s pomočjo vseh lovskih društev pripraviti vse blago na sejm, prireditev pa bo pripravila blago v skupinah in ga v skupinah na dražbi prodajala.

Na trgu je bilo: lisic 2500, lansko leto (835), kun 700 (140), zajcev 20.000 (2300), vider 25 (10), jazbecev 400 (30), polhov 5000 (1000), veveric 2000 (1000), srn 100, hrčkov 14.000, dehorjev 200 (10), divjih

mačk 70 (3), krtov 1000 (20), volkov 1 (2). — Cene so bile sledeče: lisice 300—400 Din, kune belice 800—900, kune zlatice 1000—1300, zajci 14—21, vidre 800 do 1000, jazbeci 80—120, polhi 10—12, veverice 15, srne 25—30, hrčki 10—12, dihurji 100—150, divje mačke 80—110, krti 7—10 Din.

Opazili smo tudi, da so naši prekupci premalo poučeni o ceni na Lipskem trgu, kamor se oddaja vse naše blago in ki je za naš trg merodajen. Vsled nepoučenosti in pa vsled padca dolarja so imeli prekupci na sejmu izgubo.

Da se deloma izloči precena prodaja, bo priobčevala Lovska zadruga mesečno cene kožuhovine Lipske borze.

Vse lovce opozarjamo, da ne prodajajo svojih kož za nižjo ceno, kakor se je plačevala na sejmu.

Sejm se bo ponovil 4. marca 1925 na prostorih velesejma v Ljubljani in se bo tam blago lahko oddalo.

»Lovska zadruga« S. L. D.

Za »Zeleni križ« se je nabralo pri »Šestici« dne 13. januarja 1925 60 Din. Darovalcem najlepša hvala.

Iz ribarske mreže.

Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani v letu 1924.

Društveno delovanje je bilo v letu 1924. mnogo obsežnejše kakor leto poprej. Odbor je prejel in rešil 345 dopisov (leta 1923.: 251, leta 1922.: 236).

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani se je početkom leta obrnilo na Slovensko ribarsko društvo, da naj prispeva k stroškom za »Lovca«. Slov. lov. društvu je odbor ugodil v toliko, kolikor so dopuščale finančne razmere.

Težišče društvenega poslovanja je bilo tudi to leto posvečeno poslom okrajnega ribarskega odbora. Ribarski odbor se je boril tudi letos z velikimi finančnimi težkočami in je jedva izhajal z dohodki. Taksa za ribarske knjižice znaša še vedno le 12·50 Din. Ta znesek ni nikakor v skladu s stanjem valute; pred

vojno je stala ribarska knjižica 6 kron; to je po današnji valuti približno 100 Din. Odbor je izhajal z dohodki edinole radi tega, ker so posamezni zakupniki in lastniki lovišč velikodušno naklonili odboru prostovoljne prispevke po 100 Din za ribolovno licenco. Darovalcem se odbor najsrčneje zahvaljuje in jih prosi naklonjenosti tudi v tekočem letu, ker je pričakovati zvišanje pristojbin za ribarske knjižice šele z bodočim proračunom.

Zahvalo izreka odbor tudi pokrajinski upravi, ki je naklonila odboru podporo v znesku 4987·50 Din, za izdajanje knjig pa v znesku 2500 Din.

V največjo spodbudo in počaščenje je pa odboru podpora v znesku 3000 Din, ki je došla društvu od Najvišjega izmed ribičev, Njegovega Veličanstva kralja.

Knjižnica, ki jo je kupil ribarski odbor od g. prof. Franketa, je sedaj urejena; vse knjige so vezane. Odbor je to leto nakupil vse pomembnejše znanstvene knjige, ki so izšle v ribarski stroki, seveda le v obsegu, kolikor so dopuščala finančna sredstva. Odbor je naročen na znanstvene tu- in inozemske strokovne liste, da zasleduje v znanstvenem pogledu razvoj ribarstva, tako da je v stanju dajati oblastvom in posameznikom, ki se obračajo nanj, znanstveno utemeljena strokovna mnenja. Takih mnenj je oddal ribarski odbor tudi v poročilnem letu veliko število. Z veseljem moramo ugotoviti, da upoštevajo oblastva naša mnenja in da najdejo tudi naši iniciativni predlogi pri oblastvih umevanje.

Pri oddaji ribolova se ne upoštevajo povsod zakoniti predpisi. Zato se je ribarski odbor obrnil na pokrajinsko upravo s prošnjo, da pozove podrejena oblastva, naj pošljejo vse pogodbe o ribarskih loviščih in dražbene pogoje o dražbah ribolovov pred odobritvijo ribarskemu odboru, da se o njih izjavi. Pokrajinska uprava je temu predlogu ugodila.

Ob priliki sulčje drsti se je odbor obrnil na oblastva, da naj odredijo, da se v tem času vode primerno zastražijo in preprečijo tatvine.

Mnogo se je trudil odbor, da doseže razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. Izdelal je osnutek besedila za finančni zakon in ga poslal ministrstvu poljoprivrede in voda. Ministrstvo je obljubilo, da uvrsti dotični člen v zakon. In res je ministrstvo tik pred uzakonjenjem proračuna obvestilo pokrajinsko upravo, da je dotični člen sprejet v finančni zakon in da naj pokrajinska uprava pripravi vse za izvršitev. Prišel pa je zakon, a v njem ni bilo člena o razširjenju. Ribarski odbor se je brzojavno obrnil na ministrstvo in dobil odgovor, da je ministrstvo sprejelo člen v zakon, skupščina pa da ga ni odobrila. Upamo, da bomo v tekočem letu imeli več sreče z razširjenjem kranjskega ribarskega zakona.

Meseca maja 1924 je bila v Krškem razprava o napravi hidroelektrične centrale na Savi pri Krškem. Odposlanec odbora se je udeležil razprave in izročil predsedniku komisije pismen elaborat o zahtevah ribarskega odbora. Naprava bo usodnega pomena za ribarstvo, ker bo zaprečevala prehod rib iz dolnjega toka. Tudi ribarska steza v tem pogledu ne bo mnogo koristila.

Vso pažnjo je društvo posvečalo novim vodnim napravam, osobito industr. podjetjem, ki onečiščajo vodo z odtoki in ugonobljajo ribji zarod. Meseca maja je bila ponovna vodopravna razprava glede čistilnih naprav tvrdke »Indus« na Vrhniki. Pritok tvornice prihaja v Ljubljanico baš na prostor, ki je edino sulčje drstišče od Ljubljane do Vrhnike. Čistilna naprava je odobrena pod pogojem, da bo v redu delovala.

Glede odpiranja in zapiranja zatvornic Gruberjevega kanala se je moral odbor često obrniti na oblastva. Dobil je zagotovilo, da se bo v tem pogledu v bodoče obzirno postopalo.

Ribarsko društvo je bilo pozvano, naj se jeseni 1924 udeleži velesejma z ribarsko razstavo. Ker društvo še nima lastne zbirke preparatov, se je obrnilo na zoološki inštitut, ljubljanski muzej, na

ribarsko podjetje v Zdenčini in na posameznike — posestnike akvarijev, naj priskočijo društvu na pomoč. Ker pa v kratkem času ni bilo mogoče zbrati vsega materiala, se društvo kot tako ni udeležilo razstave. Dalo pa je obrtnikom in trgovcem, na katere se je obrnilo radi udeležbe, na prosto, da se razstave udeleže z razstavo ribarskih predmetov. To se je tudi zgodilo.

Meseca avgusta je zadela ribarstvo v ljubljanski okolici velika nesreča. V škofjeloškem okraju se je odtrgal oblak in spremenil tamošnje potoke v mogočne reke, ki so valile s seboj toliko blata, da so se dušile ribe do Laz. Uničen je ves postrvji zarod škofjeloških potokov in velik del zaroda salmonidov v Ljubljanici od Ljubljane navzdol in v Savi do Laz. Odbor se je obrnil na vlado za denarno pomoč; sam pa je popravil škodo v toliko, da je spustil v oškodovani del Save in Ljubljanice okoli 800 enoletnih sulčkov, dolgih približno 10 cm.

Največjo pažnjo je posvečalo društvo tudi letos zatiranju tatvine in zatiranju neupravičenega ribolova. Vložilo je na oblastva mnogo ovadb. Mnogo ljudi smo naznanili, ki so v varstveni dobi lovili sulce. Med ovadenci je bilo tudi več upravičencev ribolovov.

Poluho dajejo ribji tatvini deloma iz nevednosti, deloma tudi vedoma gostilničarji in hotelirji. Že lani smo prosili mestni magistrat in užitninski zakup, naj užitninski pazniki legitimirajo vsakogar, ki bi prinesel ribe v Ljubljano. Kakor čujemo, je imela ta vloga uspeh.

Odbor je predložil vladi osnutek naredbe o izenačenju predpisov o lovi s prepovedanim orodjem in o lovi na prepovedan način. S tako naredbo bi se ugladil pot razširjenju kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. Vlada naredbe še ni izdala.

V vališču letos nismo imeli sreče. Z velikimi upi smo spravili v zimi 80.000 postrvjih iker v vališče v Želimljem. Iz neznanega vzroka se ikre niso zvalile in na žalost nismo mogli ustreči obilnemu povpraševanju po postrvjem zarodu. Društvu je namreč leta 1924. došlo naročil za 81.000 mladic.

Skušali smo dobiti ikre šarenk in jih naročili pri ribogojnem zavodu v Bosni, a niso imeli več mladic. Poskusili smo nato sami dobiti ikre ob izviru Krke. Radi deževnega vremena pa je bilo mogoče naloviti le malo število ikrnic, tako da se prevoz ni izplačal.

Iz Celja smo dobili 10.000 komadov sulčjega zaroda; čez 4000 komadov smo takoj vložili v Ljubljanico, ostale smo oddali v ribnik v Želimljem. Zarod smo krmili s krustacejami. To je bil prvi poskus odgajanja sulčkov v ribniku v Želimljem. Uspeh je bil za prvo leto povoljen. Okoli 800 sulčkov, dolgih približno 10 cm, smo početkom novembra spustili v Savo in Ljubljanico, koder sta meseca avgusta najbolj trpeli radi neurja. Sulčke smo oddali komad približno po 1 Din 50 par.

Vališče v Bohinjski Bistrici še vedno ni začelo obratovati, ker vlada še ni popravila raztrganega jezu in radi tega ni mogoče napeljati vode v vališče. Dokler vališče v Bohinjski Bistrici ne bo delovalo, tudi v Želimljem ne bo mogoče valiti iker, ker prenos neukaljenih iker ne obeta uspeha, kakor kaže neuspeh v letu 1924.

V času od 1. do 12. julija 1924 je vlada priredila poučni tečaj za ribiče v Kostanjevici. Ribarski tečaj je vodil profesor Franke. Predaval je o najvažnejših osnovnih pojmih ribarstva, biologiji, škodljivcih rib, ribarskem gospodarstvu in o ribarskih predpisih. Poučeval je deloma nazorno in kazal poslušalcem žive ribe, ki jih je sproti nalovil ribič Medven.

Kakor je bilo čitati v časopisih, je vlada dovolila regulacijo Save od Tacna do Gameljnov. Z regulacijo bi voda v ribarskem oziru pridobila. Regulacija se bo napravila radi tega, da se dvigne stanje talne vode. To se bo zgodilo s pomočjo pragov. Pragovi so velikega pomena za ribarstvo. Pod pragom nastanejo globine, krnice, poleg njih pa

mirna mesta, ki so zavetišče ribam. Po regulaciji se bodo v tem delu Save zopet naselile ribe. Sedaj je ta proga prazna rib.

Ribarski del društvenega glasila »Lovca« se je to leto izpopolnil z izvirnimi umetniškimi slikami. Upamo, da bo list tudi v bodoče prinašal slike. Dr. M.

Občni zbor Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani z dne 7. jan. 1925.

Društv. predsednik otvarja občni zbor, pozdravlja navzoče, konštatuje sklepčnost ter se spominja umrlega preglednika g. Viktorja Adamiča.

Čita se zapisnik zadnjega občega zbora. Nato slede poročila odbornikov o poslovanju društva in predlog revizorja, da naj se odboru da absolutorij. Poročila so se sprejela, istotako predlog revizorja.

Pri volitvah so bili izvoljeni:

Za predsednika primarij g. dr. Ivan Robida, za podpredsednika višjesodni svetnik g. Anton Mladič; za odbornike: tržni nadzornik g. Slavko Plemelj, drž. pravdnik g. dr. Avgust Munda, višji revident g. Vilko Tome, višji bančni ravnatelj g. Lavoslav Pečanka in trgovca gg. Filip Pristou in France Bar; za revizorja zobar g. dr. Alojzij Praunseis in urednik g. Rasto Pustoslemšek.

Predsednik poroča, da se je »Lovska zadruga« obrnila na odbor z vprašanjem, ali se udeleži društvo velesejma z ribarsko razstavo. O tem predmetu se vname obširna debata, katere se udeleže gg. dr. Avgust Munda, Anton Mladič, dr. Spiller-Muys, Pečanka, Pustoslemšek in Franke, ki poudarjajo vsi v bistvu, da ni mogoče prirediti celotne popolne ribarske razstave, ampak le delno razstavo. V kakem obsegu se naj priredi razstava, o tem so se mnenja cepila in se je slednjič sklenilo na predlog predsednika, da se društvo ribarske razstave na letošnjem velesejmu ne udeleži, izvoli se pa odsek (dr. Munda, Mladič, Rakovec), ki naj stvar prouči in tekom treh mesecev poroča odboru; odbor pa naj skliče izreden občni zbor, ako smatra stvar za toliko dozorelo, ali se naj prihodnje leto priredi ribarska razstava ali ne.

Članarina se določi na 50 Din letno.

G. dr. Spiller-Muys pozdravlja občni zbor imenom vlade in naznanja, da je dobava iker iz Bohinjske Bistrice to leto zagotovljena.

G. Jakopič predlaga, naj pozove društvo zakupnike, da oddado licence le članom društva.

Nato zaključi predsednik občni zbor.

Računski zaključek Slov. ribarskega društva v Ljubljani za leto 1924.

Dohodki: Prebitek 1924 4149·72 Din, članarina 6700 Din, podpore 5487·50 Din, zneski, namenjeni ribarskemu odboru 246·25 Din, drugi dohodki 219·89 Din, pomotoma društvu nakazani znesek 5579·50 Din; skupni dohodki 22.382·86 Din.

Izdatki: Naročnina za »Lovca« 6000 dinarjev, pisarniške potrebščine, poštne in čekovne pristojbine 719·28 Din, stroški za izdajanje »Lovca« in honorarji 6901 Din, zneski, vrnjeni ribarskemu odboru 115·50 Din, drugi stroški 520 Din, društvu pomotoma nakazani in vrnjeni znesek 5579·50 Din; skupni izdatki 19.835 dinarjev 28 par. Prebitek za leto 1914 znaša torej 2547·58 Din.

Zanimiv dogodek. Ko sem toplega septembrskega dne lovil belice (Alburnus lucidus Heck.), se mi je naenkrat zelo močno skrivila palica. Imam se zahvaliti edino trpežni vrvici, da sem hipno potegnil lepega klena (Squalius cephalus L.) na breg. Začudil sem se, trnek je bil zelo majhen torej je bilo izključeno, da bi se bil klen nanj zapel.

Takoj sem si pojasnil ves dogodek, ko sem opazil zraven klena ležati ribico ter odtrgan trnek. Vsekakor je morala biti na trnku, klen jo je pa pograbil; ker sem zelo hitro potrgnil, je ni mogel takoj izpustiti in sem ga srečno spravil na suho. Omenim še, da je tehtal klen 1¼ kg. M. S.

Iz spominov nestorja slovenskih ribičev prof. Ivana Frankéta.

Z ozirom na projektirano vodno-električno centralo ob Savi pri Krškem, ki

pomenja smrtni udarec za savsko ribarstvo, pripoveduje naš nestor sledeče:

Sedanji rod nima pojma o savskem ribovju nekdaj. Pred 36 leti, ko sem prvikrat korakal ob Savi na levi in desni zdržema od Tacna do hrvaške meje, je mrgolelo mladja kraj vode, kamor sem pogledal, večje ribe so se leno odmikale proti sredi. Zidani most—Krško je naša najlepša proga Save, najugodneje oblikovana s tolmuni, klečmi, ne prestrma, na obalih tudi visoko drevje, dolina prijazna, precej obljudena. Je še do danes brez vseh škarp, vse takšno, kakor je bilo takrat, edino Sava ni čista, ampak črnorjava. Tu in tam na nizkem bregu je slonel na škarjah dolg slok mlaj in segal z drobnejšim koncem od kraja proti sredi reke.

Kadar je pridrla povodenj, je kmet obesil na drobni konec sačelj (križak), ga potapljal in dvigal, kar je Bog dal, namreč ribe, kakikrat tudi težkega sulca. Kmet naj je bil tudi daleč od Save, morda v hosti, ko mu je prišel pravi savski šum na uho, je pustil vsako delo in hitel s a č i t. »Ribič« je lovil z mrežo in čolnom, oziroma po dva ali trije skupaj. Ti so imeli ribištvo od graščin v zakupu, s kmeti križakarji so se pobotali za ribe ob priložnosti pri kupi vina. Tudi ob Krki se »ribič-rakar« še zmenil ni za domačine, če so si nalovili rakov, zameril bi bil le onemu, ki mu bi jih bil kaj ujel iz njegovih nastavljenih vrš. Ribič naravno ni bil zakupnik, ampak se je samo zavezal dajati graščini letno pogodbeno težo rib (plemenitih), le ko bi pogodbi ne zadostil, je moral nedostatek dopolniti z novci. Ribič je bil pa upravičen v graščinskem rajonu neomejeno loviti, vsaka graščina je imela svojega ribiča in se je lahko izračunalo število upravičencev in približno ocenilo, koliko se je vlovilo in koliko je moralo biti rib, da se je ob taki organizaciji še izplačevalo ribariti, oziroma vzdrževati potrebno ribolovno orodje (mreža ne traja dosti preko treh let). — Do l. 1888 se ni veliko občutilo pešanje ribovja, somi so še zahajali do Radeč taki, da jih je sekal trški ribič. Medven (ta »Rjavi« iz Kostanjevice), naseljen v Čatežu, je imel za ribolov zaposlene redno 4 težake. Ženitna pojedina ni bila dostojna, če niso prišle mrene na mizo, na kratko: riba je bila ob Savi še znaten del ljudske hrane. L. 1893, ko sem stikal ob vodah radi rakov, ni bilo ob tej Savi že nobene rante za križe, nobene mreže. Ribiči so se razgubili, ta lepa dolina je izgubila kos narodnega življenja. Dr. Sp. M.

Razpošiljanje »Lovca«. Člani Slov. ribarskega društva se obračajo često na društveni odbor in reklamirajo posamezne številke »Lovca«. Društveni odbor plača za društvene člane »Lovca«, nima pa na razpošiljanje »Lovca« nikake ingerence. Člani, ki posameznih številk društvenega glasila ne dobe, naj naslovijo reklamacije neposredno na odpravništvo »Lovca« v Ljubljani, Stroßmajerjeva ulica št. 1.

MALI OGLASI.

Zamenjam za španjela lepo, nemško, kratkodlako ptičarko, čistokrvno, z rodovnikom, 1 leto staro, še ne izučeno, in zelo poslušno. Event. je ista tudi naprodaj. - Josip I. Rus, parna žaga — Domžale.

Naprodaj dva, približno po 6 mesecev stara istrijanska braka (psici). Prvi belorjav, drugi črnolisast; imam ju iz psarne barona Lazarinija v Boštanju. Naslov pri uredništvu »Lovca«.

Proda se puška - dvocevka, brezpetelinka, kal. 16, in petelinka starega sistema. Pojasnila pri blagajniku S. L. D. v Ljubljani.

Prodam skoraj novo puško-dvocevko, brezpetelinko, kal. 16 za 2000 Din. Puška ima Kruppove cevi in je gravirana z lovskimi trofeji. Puško tudi zamenjam za dobro puško-repetirko ali trocevko-brezpetelinko z doplačilom. Prodam tudi Zeiss-Trieder 6×, skoraj nov v usnjati torbici za 1800 Din. Franc Pavlič, Trebnje, Dolenjsko.

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

I.

Marsikdo poreče, zakaj neki ne za divjimi prašiči, ko vendar svinja pomeni prašiča ženskega spola in je merjasec v domačem blagoglasju predstavitelj robatejše polovice ščetinarjev. Ker pa danes vse pomembne stvari stoje na jugoslovenski podlagi, sem pustil tudi ime te živali na vzajemni podlagi, to se pravi, kakor jo imenujejo naši južnejši bratje, kjer se ta divjačina tudi še v resnici nahaja. Pri nas v Sloveniji je skoraj že izumrla, torej divjega prašiča prav za prav ni več. Zato pa imamo še dosti divjih svinj drugod po naši širni in močvirni domovini. Razveseljivo je, da uvažujejo tudi te krepke živali nekako našo vzajemnost in nas posečajo v strah in grozo rahločutne Slovenije, kakor so poročale preteklo leto novine. Kdor je čital poročila o velikih, sicer miroljubnih lovih, ko na enkrat plane med lovce črna zver, rjoveč in kažoč krvave čekane, ko plezajo hrabri lovci na drevesa in pričenja med gromom in bliskom boj na življenje in smrt, so se mu nehote naježili lasje in je vzdihnil ob koncu take dnevne novice: Hvala Bogu, da pri nas ni teh zveri. Po devetindevetdesetih strelih med, nad, pod, pred in za žival, je zverina padla in po zadnjem vrtincu je poleg 100 kg težkega merjasca ležalo

najmanj polovico junakov v nezavesti, ko so na zadnji liter odtrobili svoj poslovilni halali.

Kako taka žival v resnici izgleda, se lahko vsakdo pouči iz prejšnjih letnikov »Lovca«, kjer v »Obrisu lovskega živalovlovja« stoji tudi 100 kg težki merjasec, če se ne motim. Zato ne bom prepisoval, kar so že drugi tolikokrat, namreč, da ima prašič glavo in rep, da je v drobovju slično nabran kot človek, da ima svinja spomladi mlade, da ima merjasec tiste grozovite čekane za paranje trebuhov, na kar ta mrkogleda pošast tudi noč in dan misli, da je trupla valjastega, kakor so nas učili v ljudski šoli od vseh sesalcev, razen klopa in pijavke, in da hodi v parklje obut itd. itd.

Moj namen je samo ta, da z opisom nekaterih doživljajev z lova na to prvovrstno divjačino podkrepim »krvoločnost, požrešnost, opasnost, trdoživost, moč, drznost« in vse lastnosti, s katerimi natolcujejo in obrekujejo ubogega ščetinca.

Z življenjem divjih svinj sem se seznanjal v Donavskih močvirjih vinorodne Baranje. Pravim vinorodne. Tam rasto znana vilanjska vina in če bi naši gostilničarji vedeli, kako dobra in poceni kapljica se tam dobi in koliko je tam vina, ne bi oklevali in naši pogumni lovci bi nosili domov mogočne merjasce in ne pohlevnih mačkov, ki se za silo rede ob kislem cvičku.

Preden so uklenili mogočni Dunav v velikanske nasipe, je ob poplavah prestopala voda nizke bregove in spreminjala vso deželo v nepregledna močvirja, kjer je kraljevala narava v popolni svobodi. Da je bilo še za časa Turkov precej tako, je razvidno iz poročila preteklih dni. Ko so jih dobili Turki pri Mohaču po rdečih hlačah, so bežali nazaj preko Baranjskega hriba, kjer se še danes imenuje »Turski put«. To pa zato, ker je bila nižina vsled močvirij slabo hodna in pa morda zato, ker niso imeli časa, da bi šli okrog hriba. Ko pa so pred dobrimi 50 leti na obeh bregovih Donave zgradili velikanske nasipe, so se močvirja umaknila za te nasipe in z njimi tudi večja divjačina. Na osušenih ravninah sta zapela sekira in ogenj smrtonosno pesem gozdovom in na njihovem grobišču se je zasmejala zlata pšenica in koruza. Na razmeroma majhna zavetišča se je moral navaditi polagoma tudi razvajeni ščetinec, vendar so pa tudi te šume in trstja tako velika, da more v njih živeti na stotine svinj, ki imajo to udobnost, da jim ni treba daleč hoditi na sladko koruzo, katero uničujejo s prav posebnim dopadenjem. Gozdi niso taki, kot pri nas, nego prav žalostni za naše oko. Vrba po večini, nekaj topole in tu pa tam kaka skupina zaostalih hrastov, ki sanjajo o boljši preteklosti, ko niso bile poplave tako visoke,

kot sedaj, odkar svojeglavni nasipi krote objestnost Donave, da se ne more razlijati po brezkončnih ravninah, ampak se vzpenja uklenjena med nasipe prav do debelih hrastovih vej, grozeč, da jih zaduši s svojo kalno vodo. Ob takih poplavah mora pobegniti vse, kar lazi po zemlji, za nasipe in za hiše gozdnih in lovskih čuvajev, katere stoje na posebnih umetnih nasipih in ki se zde, kakor majhni otočiči sredi potapljajočih se gozdov. Vendar tak vesoljni potop prav nič ne vznemirja svinj in tudi prascev ne, ker plavajo kot ribe. Njim je plavanje igrača, tudi v najhujši zimi in vsako noč preplavati kilometer široko Donavo, zabava. Zato jim pa trša prede, kadar jih preseneti voda, noseča led, in ko stranski rokavi, preko katerih morajo do kopnega, zmrznejo toliko, da je led preslab, da bi jih držal, pa predebel, da bi ga plavaje lomile. Če jih presenetijo take okoliščine, potem jim gre za življenje in često jih mnogo utone ali drugače žalostno pogine.

Donava, ji se vijuga med plitvima bregovoma, povzroča velika močvirja, čijih velikost in globina se jako menja, kakor se pač menja višina rečne vodne gladine, ki v teh krajih kaže 5 do 6 metrov razlike med sušo in povodnijo. Zato se je možno danes voziti po gozdih z vozom in teden dni nato po istih potih s čolnom, samo nekaj metrov višje. Če velika voda stoji dlje časa, se usede na debla blato, ki do prihodnje poplave točno kaže, kako visoko je segala voda. Blato se namreč po upadu vode izsuši in temna vrbova skorja postane do tiste višine bela, odnosno siva.

Stalnejše kakor blato, pa gozdni tatovi zaznamujejo vodno stanje. V teh krajih je les dragocenejša stvar, kot pa pri nas in zato je več poželjivih rok, ki skrivoma segajo po njem. Povodnji so pa za taka podjetja najprikladnejša, ker »drvokradica« pride s čolnom, odseče debla pri vodni gladini, jih medsebojno zveže ter priveže za čoln in hajdi. Višina preostalih štorov pa priča gozdarju o dvojnem dogodku.

II.

Donava ima na vse strani cel labirint stranskih rokavov, zalivov, starih strug itd., tako da ne pride zlahka po suhem do nasipa, kdor do dobra ne pozna terena. V ta močvirja se je naselilo trstje, ki pokriva velikanske ploskve in dela te svetle vrbove gozde še nepreglednejše, kot so v svoji enoličnosti sicer. Trstje raste do šest metrov visoko, gosto kakor žito, da jedva vidiš par sežnjev pred se. Kadar žge poletno solnce z jeklenosivega neba skoraj navpično nate in ti smrad sparjenih močvirij jemlje dih in oblaki pikajočih komarjev vid in sluh in vso dobro voljo, tedaj dobivaš vtis, da si v tropičnih krajih in nehote te spočetka obide

občutek, da te skoraj pobože mehka šapa kakega tigra ali se ti kača klopotača ovije okoli trudnih beder. Koder pa ni močvirja, je svet malo vzvišen. Tam pokriva tla, ki so vsa razrita in preobrnjena od domačih in divjih svinj, gosto malinje in robida, ki te ob vsakem koraku lovi za noge, kot bi hodil skozi same zanke. Kdor tam zgreši slabo človeško ali živalsko stezico, ko ga kuha soparica, da se mu vrti v glavi, ko ga muči na tisoče komarjev in jih pri vsakem napornem koraku skozi zahrbtno dračje plane cele roje novih in krvoločnih na človeka, ta, bogami, lahko obupuje, ko cele ure pada, se zapleta, skleca, se otepa, prha in se znoji, da mu pot zaliva oči in usta, preden se reši pekla, v katerega je tako nezavestno in nenadoma zašel. In ko stopi na prosto in se hoče zahvaliti vsem svetnikom in svojemu patronu za rešitev, mu zastavi pot močvirje ali Donavski rokav. Globine blata in vode so neznane, zato pa hajdi naokoli. In večkrat se začne znova komaj prestani križev pot, da pride človek čez uro ali dve na točko, kamor bi sicer dospel po desetih ali dvajsetih korakih. To je poleti ali jeseni, ob majhni vodi. Če pa Donava količkaj naraste, pa brez čolna ni misliti na pot, ker brezdanje blato preprečuje vsak pohod. In kakor človek sanja o mehkih preprogah, divanih in udobnih sobah, tako ljubi divja svinja svoja razkošna bivališča mehkega blata, hladnih močvirij in gostega trstja. V tej mehki zemlji rije za mrčesom, koreninami in gobami, v močvirjih hlasta in hrusta školjke ter polega in se valja po blatu, s katerim skuša ukrotiti mrčes, ki jo muči na lastni koži. Kaj ji je na mar pri tako obloženi mizi! In za nasipom diši koruza!

Dobro uglajene stečine križem-kražem skozi goščavo in proti polju, izdajajo to tatinsko in roparsko svojat. Ko postane koruza mlečna in tja do časa spravljanja, se razlega noč za nočjo po koruznih poljih zateglo vpitje, lajež psov, tuljenje rogov in piščali, klopot, pokanje, skratka vrišč in trušč, ki ga ženo najeti čuvaji, da plaše črne požeruhe. Divje svinje nimajo nikake gotove ure ali stalne poti na svojih nočnih pohodih. Zato je težko zalotiti tako druhal. In če plane na koruzo, je desetkrat toliko pomendra in uniči, kot pa požre. Hlastanje se čuje včasih daleč naokoli in je to za čuvaja često ugodno, da se namreč — more ogniti svinjam. Pri takem žrtju se ne dá dosti motiti ta zverina, ki ob luninem svitu zgleda zelo pošastno. Kak star merjasec se upre tudi večjim psom in čuvajem. Po navadi pa so svinje sila oprezne. Iz ležišča, ki je običajno na kakem otočiču sredi trstja in močvirja, se odpravi družba tako, da se razvrste v vrsto druga za drugo. Na ležišču se pritajeno oglasi stara svinja z zamolklim

kratkim kruljenjem. Nato se družba dvigne na noge in obstoji na mestu pozorno motreč ozračje še enkrat s svojim bajno finim nosom. Če ni sumljivih duhov, se razvrste. Na čelu svinja, za njo mladeniči in mladenke, potem oča merjasec in končno še kaka mamica z malimi. Spočetka obotavljaje, se razvije polagoma povorka v legoten tek, ki povzroča v nočni tišini skozi trstje in močvirje strahotno lomastenje in čopotanje. Od časa do časa postoji vsa družba kakor vkopana za trenutek, spusti kratko tiho kruljenje ter zopet nadaljuje pot. Čim bolj se bliža polju, tem večkrat postaja in pozorno obrača rilce, loveč vanje veter. Jase preteko svinje ponavadi v hitrem teku. Kakor duhovi se končno neslišno pomičejo proti njivi in na robu obstoje, že zakrite v koruzi. Ponavljajoče se tiho kruljenje jih obvešča, da je vse varno in zapeljivi duh koruze jim čara ugodje. Žrtje pričenja. Vedno glasneje in prešerneje postaja hlastanje, dokler jih ta slast ne premami mnogokrat do razbrzdanosti, da se pode sem ter tje in suvajo z rilci v rebra in popadajo, tako da večkrat med sabo izzovejo ljute boje iz gole objestnosti.

Preko noči so prašiči na svojih pohodih dokaj brezskrbni, posebno če v gozdu pod hrasti rijejo za želodom ali v blatu za školjkami. Lahko jih je zalesti na par desetin korakov, samo če je veter ugoden. Kakor ima divja svinja sluh in vid top, tako bajno razvit je njen nos, ki, mislim, prekaša tudi onega divje koze in srne. Zaman je vsako zalezovanje in čakanje, četudi je morda samo polveter. Na velike daljave jo ponoči vodi nos, ki ji javlja na varno razdaljo vse, kar ima srečati na svoji poti. In ker je tisto močvirno ozračje polno različnih, ostrih duhov, mora njen nos duhove naravnost analizirati, kar divji kozi v kristalno čistem zraku ni treba.

III.

Nikakor ni divja svinja tako plašna kakor oprezna, posebno ne na svojem ležišču. Tam se more lovec približati na par korakov, če ima ugoden veter, navzlic truščU, ki ga povzroča hoja po suhem dračju, trstju in močvirju. Prav nerad zapusti ščetinar svoj brlog. Ako ni povsem siguren ali ga kaj moti v dremanju, vstane na ležišču vsa družba ter kakor prikovana na mestu previdno opreza. Če jo je sumljiv šum iznenadil, skoči družba z ležišča na vse strani v trstje, v katerem navadno izbira zatočišča in obstane na mah. Dolgo stoji nepremično in če se šum ne ponavlja, se prav oprezno vrne, najprvo en član družbe. Na ležišču zopet obstoji in motri okolico. Če ni nič sumljivega, malo zakruli in se

legotno zlekne po ležišču. Polagoma in vedno oprezajoč se vrne vsa družba in poleže po svojih gnezdih, za katera si svinje izrijejo po navadi globel, ki jo nasteljejo s trstjem, travo ali listjem in ki je toliko utopljena v tla, da je dve tretjini telesa zakritega od vdolbine. Pozimi, ko sneg potlači trstje k tlom, zleze črni stric pod kak šop potlačenega trstja ali pa si ga zrine sam na kup, v katerega se potem zarije. V taki koči je popolnoma varen pred bistrim očesom lovca. To menda tudi ve in zato redkokdaj skoči prej, preden gonjač s kolom ne potiplje po strehi ali tik zraven ne zarentači. V prvem hipu šine kakor puščica in ker ga po par skokih že navadno zagrne gosto trstje, je vsak strel malone izključen, tudi če je lovec pripravljen.

Iz na kratko opisanih okoliščin je jasno, da je lov na divje svinje, dokler je na drevju listje, skoro brezuspešen in obupno naporen. Kvečjemu gre na čakanje ob svetlih nočeh, kdor zaničuje komarje tako daleč, da se ne zmeni za tisoče pikov. Radi slabe luči gre pa po navadi strel s kroglo dvakrat zraven in trikrat mimo, če je lovec tako srečen, da mu pridejo svinje na čakališču na spregled. Poleg tega je pa mrcina trdoživa, da se za pihalnik na točo malo zmeni, če ni iz neposrednje bližine. Šiber štev. 4, na primer, se na 30 korakov otrese, kakor curka vode, malo zagode in gre flegmatično dalje.

Ves drugačen je lov pozimi, ko zapade sneg. Žal v teh krajih ni mnogo zim ugodnih, ker mnogokrat ni snega, ki bi trajno obležal, še večkrat pa visoko stanje vode preprečuje uspešen lov. Iz jarka v jarek, čez grede in močvirja ne moreš vlačiti čolna. Prvič povzroča to velik trušč, ne glede na silen napor. Končno ga tudi prevlečeš čez dve, tri grede, to so namreč suhi hrbti med posameznimi rokavi. Pri četrti te gotovo mine veselje, kaj šele pri deseti. In če zraven upoštevaš tisoč zaprek, kot strm ilovnat breg, kjer se do kolen ugrezaš v blato, razorano zemljo, polno kotanj, lukenj, razpok, — gosto trstje, zankasto malinje, podrta, križem ležeča debla in še sto malih spodtik, spoznaš, da je to Sisifovo delo. Tudi je tako početje brez dobrih škornjev kakor pet krav za groš. Da bi pa barja in rokavi zadostno zmrznili, se pa tudi ne zgodi na pobožno željo lovca kar vsako zimo. Lazenje po ledu tudi ni simpatično, ker je opasno. Ne veš, kdaj zaideš na mesto, kjer voda hitreje teče in je led tanek. Globine so neznane, po navadi zadostne, da izgineš pod led, in potem zbogom svinje na zemlji in na svidenje šele v nebesih. Zatorej je brez spremstva in dobrega poznavalca kraja in razmer vsak trud zaman in tista otožna enolična samota za posameznika neprijetna zavest, katere se človek težko iznebi, če se ves dan zgublja sam po teh labi-

rinfih, daleč od ljudi in pomoči. Če se pa odloči, da jo mahne z lovcem za sledjo po snegu, se ne sme strašiti ne mokrote, ne mraza, ne znoja in ne dolge, naporne poti, ki je desetkrat prazna in enajstič nič ni. Ali kdor išče, najde, in če vztrajen lovec srečno pogodi dan, ki je skrivno zaznamovan v pratiki in ne sreča stare babe, potem rabi voz, da spravi plen do vasi.

Morda ni tako negotovega lova in od toliko okoliščin in rekel bi skoro od toliko slučajev, naključij in sreče odvisnega lova, kot je lov na divje svinje. Seveda mora biti poleg tega tudi lovec v vseh ozirih na svojem mestu.

Je pa še neka stvar, ki večkrat najboljšemu lovcu zagreni največji uspeh. Previdnost je mati vseh čednosti in nepogrešljiva pri lovcu v teh krajih, če lovi svinje.

V teh gozdih se namreč pase leto in dan mnogo domačih svinj, predvsem one tamkajšnjih lovskih in gozdnih čuvajev, to je logarjev, ribičev in tudi drugih. Te svinje se sprehajajo svobodno širom šum in pastirji se morejo malo brigati zanje, če imajo sploh pastirje. V letih, ko obrodi želod, se pa ta proda ljudem, ki priženejo na stotine in tisoče svinj na »žir«, to je na želod. To dere po gozdih kot povodenj ali vojska. Godi se pa v jeseni, ko se svinje bukajo. Tedaj posečajo divji merjasci domače matrone in tu nastanejo vsa mogoča križanja, kombinacije in variacije. Bolj svobodomiselne svinje pa izrabijo priliko pomanjkljivega nadzorstva in večje prostosti, da podivjajo. Osobito če se svinja oprasi v gozdu in prasci ostanejo kar zunaj, podivjajo zelo radi. Vedno so pa tako plašni, da jih je stežka ujeti, kakor hitro so toliko veliki, da ostavijo sesanje. Če se oprasi svinja, katero je oplemenil divji merjasec, ni misliti, da bi se taki zlodeji udomačili. Kakor hitro neha sesati, izgine tako ščene v trstje in nikdar več ga ne vidi niti krotka mati niti njen gospodar. In kakor se klatijo po goščah svinje v vseh mogočih prehodih, od domače podivjane do čistokrvne divje, tako so zastopane pri njih vse nijanse barv, od snežnobele, preko vseh mavričnih tonov in kombinacij, do pristne črne barve divje svinje.

Ko na želod prignane domače svinje tega požro, jih zopet iztirajo z ne majhnim trudom in razgrajanjem. Gozd se oddahne in pomiri. In ko po dolgih iskanjih izgubljenih tudi zadnji seljaki ostavijo gozde, zavlada v njih mir in tihota. Skrita divjačina se zopet prikaže in gozd zaživi znova svoje naravno, skrivnostno življenje. Ta čudna zmes raznih svinj pa ostane v trstju, poleg onih domačih, ki jih rede čuvaji, in pa izgubljenih, ki jih ni bilo mogoče ujeti. Ni dosti, da lovec pozna v podrobnosti lovišče, ampak mora poznati tako rekoč vse svinje po imenu. Zato je

navzočnost lovskega čuvaja skoraj nepogrešljiva, v kolikor se ne zmoti čuvaj sam, da v svojem oddelku naznači napačno pokoljenje, in blamaža je tu.

V razumevanje, zakaj da govorim vedno o logarjih, naj pripomnim, da pripadajo vsi gozdi celega dela Baranje, ki leži v naših državnih mejah, veleposestvom. Veleposestva, privatna ali državna, pa imajo organizirano gozdarsko službo.

Naletiš na sicer bele, sive ali rdečkaste svinje, ki so po svoji krvi in drugih lastnostih čisto divje in te barva moti, da ne streljaš. Ko pa te zapazijo in prhnejo kakor blisk v trstje, spoznaš prepozno, da so bile to križane svinje, ki ponavadi narede mnogo več škode na poljih, kot pristne divje. Nekaj takih belih merjascev je bilo celo opasnih ljudem. Napadali so ljudi brez vzroka, kar na lepem, tako da so seljaki imeli bajen strah pred njimi. Če so zapazili, da se kje nahaja tak klativitez, niso zlepa hoteli iti na delo, ali pa so popustili delo in zbežali, če se je pojavil »nerast« iznenada. Take drzovitosti pri čistokrvnih črnih merjascih nisem nikdar opazoval, nego so napadali v skrajni sili, ranjeni ali izjemno, če so bili presenečeni iz neposredne bližine in navadno le v slučaju, če je bil merjasec obrnjen proti človeku, odnosno, da mu je slednji zastopil neposredno pred njim pot, katero je ubiral. Ravno tako ali morda najbolj opasne pa so svinje s prasci. Tam pa pozor, če kdo preseneti taka ščeneta v kakem dračju in da kako prase od prestrašenja zacvili. Kakor zmaj trešči »krmača« na mesto in gorje mu, kogar tam zaloti. Pa tudi to ni vedno. Če je dobila prej veter, jo skuša popihati s svojo družino. Če se ne more ogniti, je pa žival pogumna in s svojo orjaško silo smrtnonevarna. Tudi za časa bukanja so merjasci nasilnejši in svinje vobče manj oprezne in plašne.

Da se vrnem do smole, ki jo more imeti najopreznejši lovec in o kateri sem prej govoril. Če zamenja v tropu med domačimi svinjami ali tudi posamič svetlo poldivjo in ubije domačo, ni baš huda blamaža. Ali da ubije pristno domačo v trdni veri, da je čistokrvna divja, je lovcu vseeno malo nerodno pri srcu. Zgodi se pa zelo lahko. Tam doli imajo namreč vrsto domačih svinj, ki so po postavi, po barvi, obnašanju, skratka po vsem podobne divjim. Zamena se seveda v snegu ne zgodi, ker domače pricapljajo, če je sneg, k logarskim hišam, odnosno jih ljudje sami spravijo v bližino hiš. Ali jeseni in v kopni zimi je kakor nalašč nastavljena past za smolo, posebno lovcu prenaglega navdušenja. Taki dogodki so vsekakor omejeni na kraje, v katerih so razmere slične baranjskim. Taka blamaža pa stane tudi denarja. Seljakom je dobro znano in spretni strelec, da se čimprej otrese

te nevšečnosti, navadno ne skopari z denarjem ter hoče z velikodušnostjo nekako pomiriti slabo vest. Kmetič dobro zasoli, dvakratno, in »plemeniti« lovec mu pusti še svojo težko trofejo za nameček, ker mu dogodek totalno pokvari apetit. Naj gre vsak sam v se, to se pravi v strašno občutljivi lovski ponos in tisto »vzvišeno« lovsko čast in naj si predstavlja, da je on »srečni« strelec! Če pri nas ubije na nedeljski brakadi domačega namesto divjega zajca, ga postavijo na sramotni oder in edino prava »žehta« lovske časti bi bil samomor lovske polovice osebe, po mnenju vseh, ki nosijo papirnato lovsko čast. Zajček tehta 3 kg, a svinja štiridesetkrat tri, torej blamaže za cel voz. In kilogram takega mesa stane recimo petdeset dinarjev! Ali čas celi rane. Revolver se spremeni v štefan, pretrgana čast se pa zalepi. Bog je usmiljen, človek s svojo lovsko polovico osebe najbolj in »pravični« svet pozabi. Čez par let je to samo še vesela zgodbica pri zadnjem pogonu, posebno če pripovedovalec govori skozi štefan.

Zgodilo se je tam doli upravitelju v njegovem revirju, da pride nekoč v bližino hiše enega svojih logarjev. Kar zapazi, da se pod drevjem giblje in glej spaka, šest tričetrtletnih divjih praset rije po zemlji. Taki mladeniči, ko se nekako osamosvoje, jo mahnejo večkrat na svojo roko in v brezskrbni podjetnosti mladosti opravljajo kmetska dela kar podnevi, da namreč orjejo ledino. Oprezno se približa s svojo repetirko in pif, paf — dober strelec — šest pokov in šest praset. Logar čuje poke in teče nasproti. Glej, njegov šef, vzhičen nad srečnim slučajem mu pokaže..... Da, gospodar, oprostite, res srečen — čuda srečen slučaj....!

Prišel je na lov odličen gost, vseskozi lovec, kakršnih ima malo naša domovina. Dva logarja ga spremljata na svinje. V mraku se vračajo s čolnom po starem Donavskem rokavu. Kar zašumi in pljuskne z brega v vodo. Divja svinja! Brzo! S strelom v glavo jo potegnejo iz vode v čoln. Doma se je upravitelj čudil, da so njegove svinje že tako zelo zrastle in se poredile.

(Nadaljevanje sledi.)

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

I.

Splošni del.

Če dogodke na posameznih lovih različnih lovskih najemnikov kritično opazujem, vidim ob presojanju precejšnjega števila dokaj pestrih slovenskih lovskih tipov: tu, da se predpisi o lovopustu ne spoštujejo, tam, da se lahkomiselno strelja proti sosedu, drugod, da se neusmiljeno postopa z divjačino, zopet drugod, da se vse pobija do zadnje dlake in delajo eni in isti pogoni od nedelje do nedelje, skoraj povsod med kmečkimi lovci pa, da ne obstoja nobena disciplina med lovci in da ima vsako lovišče svoje pevce tiste Ilijade, o katerih piše dr. Soracenus v »Lovcu« l. 1923, in če končno upoštevam tudi še postopanje gotovih oblasti, potem se mi pač nihče ne bo čudil, če se mi je na petdeseto leto zdelo potrebno, vzeti pero v roke in napisati članek o tem, kaj je lovski pravično.

Izraz »lovski pravično« naj pomeni toliko, kakor: lovu primerno, ali na pravi lovski način, ali po predpisih lova (koji predpisi pa ni, da bi morali biti tudi vsi kodificirani); namesto lovski pravično bi se krajše lahko reklo: »lovski prav«, ozir. »lovski neprav«; še krajše pa bi bilo, če se reče samo: »lovski«, oziroma »nelovski«.

Vsekakor hočem z izrazom »lovski pravično« označiti isto, kar naziva Nemec »waidgerecht«. Izrazov »lovski prav« oziroma »lovski« pa ne priporočam, ker po mojem mnenju nimata tolikšne vsebine, kakor nemški »waidgerecht«, in ker pridem ob rabi teh izrazov v zadrego, kako naj iz njih napravim samostalnik za nemški »Waidgerechtigkeit«. Izraza: »lovskost« ali »lovska pravost« sta še nepoznana in iz slovničnega stališča menda nesmisel. Za samostalnik (Waidgerechtigkeit) rabiti drugo besedo oziroma koreniko nego za pridevnik (waidgerecht), se mi tudi ne zdi v redu. Vsestransko se samo pridevnik »lovski pravično« res obnese.

Nemec rabi za ta izraz zložen pridevnik, v mojih slovenskih ušesih pa lepše doni »lovski pravično« z dvema besedama povedano in se tudi lepše sklanja z dvema besedama napisano. Če imam v tem oziru prav ali ne, ne spada v okvir te razprave; o

[1] Primerjaj: Konrad Eilers: »Was ist waidgerecht?« Deutsche Jäger-Zeitung z dne 29. maja 1913, št. 17, zv. 61.

tem naj odločujejo filozofi slavisti, kojih umni razsodbi se v tej točki vnaprej podvržem, ker vem, da je za lov to vprašanje tako postranskega pomena, kakor vprašanje, kako naj se piše »Prešernova kaša«. Gotovo pa je, da za nemški samostalnik »Waidgerechtigkeit« tudi v slovenščini ne rečem »lovskopravičnost«, marveč »lovska pravičnost«, s čimur naj bo o tej točki dosti povedano.

Da pa ostanem pri stvari, pravim, da bi se namesto »lovski pravično« morebiti tudi lahko reklo »lovski pošteno« ali »lovski pravilno«. Ker pa je poštenost že izza časa, ko je Brutus govoril Juliju Cezarju posmrtnico — »in mi možje smo poštenjaki vsi« — duševna lastnost nekoliko dvomljive etične vrednosti, in ker glasom poznejših razmotrivanj prihaja poštenost v poštev le kot ena izmed onih lastnosti, ki tvorijo duševne sestavine lovske pravičnosti, izraz »lovski pošteno« za splošno rabo nikakor ne more obveljati.

Nekoliko drugače je z izrazom »lovsko pravilno«. Sicer je stvar s pravili res tudi taka, da ni pravila brez izjeme, lovska pravičnost pa da mora biti nekaj brezizjemnega in tako pristnega, globokega in jedrnatega, da zasega vso glavo, pa tudi srce in obisti, toda vseeno se mi zdi, da je izraz »lovski pravilno« smatrati za gotove slučaje dopustnim. To so oni slučaji, v kojih je po starih navadah in predpisih postopanje lovca formalno že ugotovljeno, torej povsod tam, kjer gre za zunanjo obliko lovske pravičnosti. Vsled tega rečem n. pr.: lovski pravilno goniti, lovski pravilno puško nositi, lovski pravilno psa voditi itd. V istih slučajih naj bo po potrebi dopusten tudi samostalnik »lovska pravilnost«.

Za vse one slučaje pa, v kojih ravnanje lovca še ni posebej predpisano, oziroma v kojih prihaja v poštev v prvi vrsti duševna stran lovske pravičnosti, pa je v slovenščini mogoče rabiti edinole izraz »l o v s k i p r a v i č n o«. Vsled tega rečem n. pr.: lovski pravičen napram solovcem, lovski pravičen napram divjačini, lovski pravičen napram svojcem, pravičen lovskemu psu itd. Slučaji, v kojih odločuje duševna stran lovske pravičnosti, pa so na lovu v pretežni množini, vsled česar obdržim izraz »lovski pravično« i za splošno rabo i za naslov, osobito ker je pri lovu v največ slučajih resnične pravičnosti treba, če hoče kdo biti pravi lovec.

Tudi Nemci, od kojih smo se ob pomanjkanju zadostne samonikle lovske pravičnosti morali iste po večini učiti, rabijo izraz (waid) — gerecht, kar pomeni v slovenščini doslovno prestavljeno: pravično.

V slovenščini se rabi navadno namesto »lovski pravičen« lovec izraz: p r a v i l o v e c, ker je pač besedilo lovski pravičen lovec nekaj okorno in dolgovezno in ker deloma vsebuje sinonima; Nemec ima namreč za lov dva izraza: Waid in Jagd; mi pa samo lov.

Tudi v naslednjih vrstah se nahaja namesto lovski pravičen lovec krajši izraz: pravi lovec. Popolnoma konsekventno pa to ni, ker v slučaju, da rabim za waidgerechter Jäger izraz: pravi lovec, potem ne morem za besedo Waidgerechtigkeit po istem receptu stvoriti besede, ki naj označuje temu primerno duševno lastnost. »Pravo lovstvo« pomeni namreč »waidgerechte Jägerei«, »lovsko pravo« pa »Jagdrecht«, event. tudi »jagdlich richtig«, v skrajnem slučaju tudi »jagdlich gerecht«. Pa tudi v slednjem slučaju je za duševno lastnost mogoče stvoriti samostalnik za Waidgerechtigkeit samo z izrazom »lovska pravičnost«.

Namesto lovski pravičen lovec rabiti izraz »pošten lovec« ali »pravilen lovec« tudi ne gre, ker ta izraza niti ne zvenita tako, niti ne pomenita tega, kakor in kar hoče Nemec z »waidgerecht« označiti. — Končni zaključek:

Po mojem mnenju naj bi se za Waidgerechtigkeit rabil izraz lovska pravičnost, za pridevnik waidgerecht v splošnem izraz lovski pravično; le za gotove slučaje naj bo dopustno reči tudi lovski pravilno, lovski prav, oziroma samo lovski in tozadevne negacije; že radi kratkosti je včasih tak izraz priporočljiv; za »waidgerechter Jäger« naj obvelja izraz pravi lovec.

Za rabo izrazov »lovska pravičnost« oziroma »lovski pravično« v predlaganih slučajih bi govorila — seveda ne preveč kavzalno — končno tudi okolnost, da nas beseda pravičnost spominja na sicer stroge, toda pravične sodnike. — S tem sem dospel do važne točke. Povedati namreč hočem, da je lovec prav za prav tudi sodnik, seveda sodnik svoje vrste. Res je sicer, da pisec članka »Jagdschutz« v D. J.-Ztg. z dne 21. dec. 1913, stran 623, sodnike zafrkuje s tem, da pravi, da je njihovo pravno naziranje redkokdaj skaljeno po stvarnem spoznanju, toda jaz mislim, da velja reklo o neskaljenem pravnem naziranju in o obsežnem stvarnem poznanju tudi za lovce. Pa naj bo temu kakor hoče, gotovo je, da radi lovstva ne nameravam izzvati morda celo fakultetnega spora na naši mladi ljubljanski univerzi ali zaposliti izvestnih juristov s cepljenjem zajčje dlake. Gotovo pa je tudi, da je lovec vendar sodnik, in sicer sodnik po najhitrejšem postopku prekega soda. Lovec namreč odločuje o življenju in smrti, pa tudi o nepotrebnih mukah divjačine, dalje o življenju in smrti ne samo lovskih tatov, ampak ob primerni por-

ciji neprevidnosti in ob še večji, pa v toliki meri nepotrebni, lovski ali prav strelski strasti, tudi o življenju in smrti svojih solovcev, lovskih paznikov, gonjačev in seveda tudi lovskih psov — in vse to brez poroke, brez dolgoveznih razprav in brez zaslišanja prič in izvedencev. Pri takem položaju je pač dvakrat potrebno, da je lovec res lovski pravičen, in to tembolj, ker je lovec končno edini in izključni sodnik nad divjačino, v kolikor imajo posamezne vrste iste medsebojne, iz boja za obstanek izvirajoče spore (volk — srna, lisica — zajec, kragulj — jerebica, itd. itd.).

Pa kakor bo moral poklicni sodnik svoje morebitne pomote enkrat pred večnim sodnikom zagovarjati, tako bo tudi večina lovcev, pa žalibog šele pred večnim sodnikom, zagovarjala vse one pregreške, ki po obstoječih zakonih niso kaznivi, pa so vendar grehi proti lovski pravičnosti, pa tudi one, ki so sicer kaznivi, pa so ali vsled malomarnosti kake oblasti ali vsled malomarnosti udeležencev nekaznovani ostali. Niso pa v tem oziru vsi lovci enaki. Lovci se delijo po raznih vidikih različno. Tako so lovci ali lovci gospodje (imetniki lastnih lovov in najemniki oziroma sonajemniki tujih lovišč), ali lovski gostje ali lovski pazniki; vsi ti lovci pa so zopet lahko ali pravi lovci ali nedolžni nedeljski lovci ali pa lovci mesarji in mrharji. Seveda v marsikaterem lovišču tudi ne manjka Don Quihotov in Sanho Pansov, kamor spadajo tudi lovski gigerli in njih oprode.

O teh tipih lovcev, po največ o pravih lovcih, povem kaj več v prihodnjih poglavjih; na tem mestu je predvsem potrebno, da po možnosti preciziram pojem, kaj je lovski pravično.

Lovska pravičnost je skupina gotovih, prav posebnih, zelo redko sejanih in še redkeje v eni osebi združenih duševnih in telesnih lastnosti, spremljanih po eni strani s primernim in zadostnim strokovnim znanjem, po drugi strani pa s potrebnimi materialnimi sredstvi.

Ta definicija sicer ni ravno lakonična, vseeno pa ne pove bistva lovske pravičnosti, marveč samo njeno zunanjo stran, oziroma njene sestavine.

Tudi opis, da je lovska pravičnost prav poseben način govorjenja in ponašanja lovca napram naravi, divjačini in solovcem, osobito pa poseben način nošnje in rabe lovskega orožja, predvsem puške, še ne oriše zadosti bistva lovske pravičnosti.

Sploh se mi zdi bistvo lovske pravičnosti kratko in primerno definirati skoraj nemogoče. Vsled tega se tudi ne bom dalje z definicijo trudil, marveč bom poskusil lovsko pravičnost na tak način opisati, da jo bom na njene posamezne sestavine razkrojil.

Ker pa zgolj teoretična lovska pravičnost brez udejstvovanja nima pravega smisla, oziroma ker je pri lovu glavna stvar, kako ga izvršujemo, bi z ozirom na gornjo definicijo, tvarino o lovski pravičnosti razdelil sledeče:

1. duševni predpogoji; to je duševne, za lovsko pravičnost potrebne lastnosti;

2. zunanji predpogoji; to so telesne lastnosti lovca in materialna sredstva in

3. udejstvovanje lovske pravičnosti.

Preden pa se spustim v obdelavo tako razvrščene tvarine, je treba še pojasniti vprašanje, na katero podlago se opira zahteva po lovski pravičnosti. Pojasnilo tega vprašanja je za formalne juriste in za neprave lovce precej težavno, za prave lovce pa zelo enostavno.

Zadeva z lovsko pravičnostjo ima namreč po nazorih poklicnih juristov neki defekt. Ta defekt obstoji v tem, da določbe o lovski pravičnosti še do danes pri nobenem narodu — vsaj meni to ni znano — niso niti kot enoten zakonik ali enoten predpis v celoti kodificirane in sankcionirane, niti niso od nobenega avtorja celotno in sistematično obdelane.*

Imamo sicer razne lovske zakone, pojem lovske pravičnosti pa gre daleko čez okvir teh posvetnooblastno sankcioniranih zakonov, odlokov, naredb itd. Res je, da je vse lovski nepravično, kar je učinjeno ob kršenju lovskih zakonov, toda je mnogo, mnogo lovski nepravičnega, kar ni nikjer v obliki veljavne postave zapisano, kar pa vseeno obstoja in med pravimi lovci velja ter v njihovih vrstah prehaja od roda do roda kot veljavna norma.

Potemtakem je iskati določbe o lovski pravičnosti:

a) v lovskih zakonih, naredbah, patentih, odlokih, predpisih itd.;

b) v zgodovini lovstva;

c) v lovski tradiciji, oziroma v lovskem ustnem sporočilu in

d) v spisih raznih priznanih pravih lovcev.

Naših lovskih zakonov na tem mestu ne mislim navajati, ker so navedeni že v »Lovcu« št. 5—6, letnika 1924 (napisal ing. Anton Šivic). Pa podlagi tamkaj navedenih podatkov naj si vsakdo sedaj pri nas veljavne zakone, naredbe itd. sam poišče in jih prouči.

Zgodovino lovstva posnemamo iz spisov raznih zgodovinarjev, ki opisujejo tudi, in to predvsem dvorne love in love plemenitašev, pa tudi iz spisov raznih starejših lovcev, kakor n. pr. Doebel: »Jägerpraktika« (1746); von Heppe: »Aufrichtiger Lehrprinz« (1781)

* Pač, z raznih vidikov precej obsežno v knjigi: »Jägerehre u. Waidmannspflicht«, koja pa je piscu šele ob dovršenju rokopisa v roke prišla.

ali Jester: »Kleine Jagd« (1823) ali Rüdinger: »Allerley Thiere«; Meurer: »Unterricht Chur- und Fürstlicher Lande« (1618); isti: »Jäger-Kunst«; isti: »Fürstliche Oberherrlichkeit« (1560); Täntzer: »Der Stöber« (1734); Sebitz: »Agricultura« (1580); Walther: »Der Hund« (1817) itd. Dalje pa tudi iz raznih slik, risb in tozadevnih tipov. —

Lovskega ustnega sporočila se je pa treba še danes iti učit h kakemu staremu, izkušenemu, pa pravemu lovcu. Tudi jaz sem imel takega učitelja v osebi Nestorja (vide: Starovaščan: »Laetare«, »Lovec«, 1923). Sama teorija ostane tudi tukaj siva in le praktično izkustvo tudi v zeleni družbi, večno zeleni. Lovsko ustno sporočilo je svojčas tvorilo glavno podlago vse lovske pravičnosti.

Danes je zgodovina lovstva kakor tudi ustno lovsko sporočilo po večini že ugotovljeno in napisano, vsaj za razmere v srednji Evropi, toda v spisih raznih lovskih pisateljev. Ta tvarina se danes še neprestano piše in presnavlja v raznih lovskih strokovnih listih, izmed kojih navajam med nemškimi listi v prvi vrsti: Deutsche Jäger-Zeitung, dalje: Waidmannsheil, Wild und Hund itd. Ti listi, oziroma v njih obelodanjeni spisi, obdelavajo vso lovsko tvarino, deloma iz zgodovine, deloma s stališča moderno lovskega naziranja; piše se o lovnih živalih, o načinu izvrševanja lova, o lovnem orožju in njega rabi, o lovskih psih, njih vzreji in dresuri itd. itd.

Pri vsem tem pa ne smemo prezreti, da je novodobna lovska struja deloma tudi doktrinarnega izvora; začetkom 19. stoletja so začeli namreč razni lovski pisatelji tudi z lovsko teoretičnega stališča vplivati na lovce ter na njihovo mišljenje in delovanje.

Slovenci imamo v tem oziru še prav malo napisanega; kar je v »Lovcu« zagledalo beli dan, to je menda prav vse; to pa je tudi premalo. Ker nas večina lovcev zna vsaj še nemški, je treba za sedaj v svrho priučenja potrebnih podatkov iz lovske zgodovine in priučenja splošno priznanega lovskega ustnega sporočila, seči še po nemških avtorjih, kakor so: Freiherr v. Nordenflycht & Komp.: Die hohe Jagd; Diezel: Die Niederjagd; Oberländer: Dressur und Führung des Gebrauchsmundes; Deinert: Die Kunst des Schießens mit der Schrotflinte; Wild - Queisner: Die Kunst des Schießens mit der Büchse; Dr. v. Muralt: Der Jagdspaniel; Dr. Jungklaus: Der kleine Münsterländer Vorstehehund; Hegendorf: Der Gebrauchshund; Wörz: Der Jagdhund; Oberländer: Der Lehrprinz; Edm. Löns: Heidewachtel; Waldheinz: Jäger-Fibel; Emil Regener: Jagdmethoden und Fanggeheimnisse; Jägerehre und Waidmannspflicht (29 sotrudnikov), Celovec 1915. itd. itd.

Pri takem položaju pravne podlage za lovsko pravičnost je seveda umljivo, da vsebina pojma o lovski pravičnosti ni docela nesporna; vendar pa je pojem v bistvu gotov in jasen, rekel bi — vsaj za prave lovce — kristalno čist; spornosti se morejo nanašati samo na podrobnosti in na način izvrševanja lovske pravičnosti.

Jasno je tudi, da o vprašanju, kaj je lovski pravično, morejo soditi samo pravi lovci in nihče drugi, in da tudi golo dostojanstvo sodnika brez potrebnega strokovnega znanja zato ni zadostno, ker so samo pravim lovcem tudi nekodificirani predpisi lovske pravičnosti ravno tako sveti in nedotakljivi, kakor poklicnim sodnikom veljavno razglašene postave.

Pa ravno radi tega, ker pojem lovske pravičnosti ni v vsem obsegu pod sankcijo zakona, ker je torej polna vrsta lovskih nepravičnosti oblastveno nekaznjiva, ravno radi tega imamo danes vse polno lovcev, ki so vse prej, nego lovski pravični in vse prej, nego pravi lovci.

Ne domišljam si, da sem do podrobnosti vse prav pogodil ali pa da bi bil ta spis že kodifikacija lovske pravičnosti; zavedam se tudi, da je mogoče v tem spisu tudi kaj samolastno doktrinarnega, ker virov za vse tukaj razvijane misli in načela ne vem več povedati; trudil pa sem se vsaj svoja izvajanja tako završiti, da bi se mogla spoznati kot logična posledica vodilnih in med pravimi lovci nesporno veljavnih smernic glede vprašanja lovske pravičnosti.

Spustil sem se tudi v precejšnje podrobnosti in to radi tega, ker je sicer mnogo lovcev, ki vam vedno zatrjujejo, da smernice lovskih pravičnosti poznajo, ki pa logičnih konsekvenc za vse položaje lova ali nočejo ali pa ne morejo izvajati. Predvsem pa sem z navajanjem podrobnosti hotel doseči, da se bo tudi oni lovec, ki ne more seči po tujejezičnih spisih, pri dobri volji mogel iz teh vrstic vsaj nekaj naučiti; spustil sem se v podrobnosti tudi radi tega, da bo nepristranski čitatelj oziroma nelovec lahko uvidel, da klic po lovski pravičnosti ni prazna fraza, da je marveč lovska pravičnost pri današnjih razmerah lovišč in lovcev potrebna, da je ona edina pravna in moralična podlaga za izvrševanje lova pri vseh resnično pošteno, globoko človeško in duševno fino čutečih ljudeh ter da lov za drugačne ljudi tudi ni in nikoli biti ne sme.

Lovstvo brez lovske pravičnosti je ogabna družba bolj ali manj surovih mesarjev in mrharjev, do kojih človek ne more imeti drugega čuta nego zaničevanje.

Lovski pravičen lovec pa vam hodi po prosti božji naravi kakor mlad gorski bog, vreden spremljevalec boginje Diane ali sv. Huberta, živ kip zdravja in moči ter resen simbol dovršene telesne postave in — kar je najvažnejše — brzdanih duševnih sil — v vsem pa stoječ visoko nad linijo umazane vsakdanjosti.

To vam je pravi lovec.

(Nadaljevanje sledi.)

Kapetan Zvonko:

Mladinska malokalibrska strelska tekma leta 1924.

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani je priredilo pod pokroviteljstvom Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I. malokalibrsko strelsko tekmo za vso državo. Ta tekma se je vršila od 1. avgusta do 15. septembra 1924 po vseh krajih naše države. Namen tekme je bil, povečati obrambno zmožnost naše države s tem, da se naša mladina izvežba v streljanju ter si s tem pridobi prvo vojaško predizobrazbo.

Naloga Slovenskega lovskega društva ni bila lahka in le neumornemu delu nekaterih odbornikov in članov društva se je zahvaliti, da se je streljanje izvršilo, kar je zahtevalo mnogo truda, časa in nesebične požrtvovalnosti posameznikov, ki so delali reklamo in zbirali darila. Tarče, ki so bile zelo lično izdelane, so bile izdane v srbskem, hrvatskem in slovenskem jeziku, tako da je lahko vsak posamezni tekmovalec povzel iz njih pogoje, ki so bili tako lahki, da jih je celo manj dober strelec mogel izpolniti, če je le hotel.

Nade, ki smo jih stavili v to tekmo, se žal niso izpolnile na zadovoljiv način. Kaj je bilo temu vzrok? V prvi vrsti nova uvedba tega sporta in neumevanje merodajnih krogov za uvedbo istega, v drugi vrsti pa hladnost lovskih in strelskih krogov, ki niso podpirali mladostrelcev ter so se njih prošnjam odtegovali z raznimi pretvezami. Tudi so jim trgovci z orožjem in posamezni puškarji doposlane tarče vrnili, ne da bi jih bili pregledali. Neumevno mi je, da puškarji in trgovci z orožjem in municijo malokalibrskih tarč niso v svojih izložbenih oknih razstavili. Zavedati bi se pač morali, da bi bilo v njih korist, prodati orožje in municijo za to tekmo. Ravno tako se niso podružnice S. L. D. nič brigale za to tekmo, dasiravno so bile po našem glasilu opozorjene na to. Tako n. pr. v Mariboru ni bilo videti ves čas tekme niti ene

tarče v kaki izložbi in vendar je tam več puškarjev. Ali res ne morejo podružnice prisiliti puškarjev in trgovcev z orožjem, da razstavijo tarče v svojih izložbenih oknih in da se z njimi pravočasno založijo, če se jim jih slučajno ni poslalo? Če bi se bile podružnice in lovski klubi le malo zavedali, da morajo podpirati društvo, čigar člani so, potem bi bil uspeh tekme povsem drugačen.

Da izven Slovenije ni bilo tako, kakor smo želeli, nismo toliko krivi mi, kakor različni časniki, ki niso marali ponatisniti člankov, ki smo jim jih poslali. Da se pa niso zanimala za to tekmo razna srbska in hrvatska lovska in strelska društva (edini izjemi sta bili »Osječko gradjansko streljačko društvo« in »Lovsko društvo v Novi Gradiški«), je pač obžalovati.

Uspehi so bili sledeči: Prodanih je bilo samo kakih 200 tarč, od teh 150 slovenskih in 50 hrvatskih. V oceno je bilo vposlanih le 60 tarč. Od tekmovalcev so dobili naslove mojstrskih mladostrelcev države in dežel ter po redu jim pripadajoča darila sledeči:

Naslov mojstrskega mladostrelca »Kraljevine SHS« za 1 leto ter 1. darilo Mario Foerster, abitur., Ljubljana, s 96 točkami;

naslov mojstrskega mladostrelca »Slovenije« ter 2. darilo Ivan Benedik, pis. praktikant v Kranju, s 96 točkami;

naslov mojstrskega mladostrelca »Slavonije« ter 8. darilo Krešimir Franjetič, učenik, Osijek, z 72 točkami.

Darila ozir. častne priznanice so dobili vsled sklepa odbora S. L. D. z dne 26. oktobra 1924 sledeči tekmovalci:

Puthon Fredi, dijak, Kamnik (Grad Križ) — 78 točk; 3. darilo.
Herfort Viktor jun., preparatorja sin, Ljubljana — 78 točk; 4. darilo.
Turnšek Franc, učenec ljudske šole na Dravskem polju — 75 točk; 5. darilo.
Zor Ivo, stud. tehn., Ljubljana — 74 točk; 6. darilo.
Lapajne Drago, dijak, Moste pri Ljubljani — 74 točk; 7. darilo.
Malasek Florijan, dijak, Osijek — 64 točk; 9. darilo.
Hertle Fric, dijak, Ljubljana — 61 točk; 10. darilo.
Krick Božidar, dijak, Ljubljana — 56 točk; 11. darilo.
Štolfa Slavko, dijak, Ljubljana — 56 točk; 12. darilo.
Puthon Rudi, dijak, Kamnik (Grad Križ) — 55 točk; 13. darilo.
Lenček Niko, dijak, Škofja Loka — 55 točk; 14. darilo.
Košir Fedor, dijak, Ljubljana — 49 točk; 15. darilo.
Starý Zdravko, dijak, Osijek — 45 točk; 16. darilo.
Barbič Franjo, lesni manipulant, Vrhnika — 42 točk; 17. darilo.
Malasek Leopold, umetni stolar, Osijek — 41 točk; 18. darilo.
Rohr Wilim, železar, Osijek — 40 točk; 19. darilo.
Makovec Rudolf, dijak, Ljubljana — 36 točk; 20. darilo.
Drašler Joško, sin posestnika, Drašče pri Borovnici — 34 točk; 21. darilo.
Vukas Feliks, dijak, Osijek — 30 točk; častna priznanica.
Mikuš Dragan, dijak, Nova Gradiška — 30 točk; častna priznanica.
Pretnar Janez, dijak, Bled — 30 točk; častna priznanica.

Korský Ivan, dijak, Osijek — 28 točk; častna priznanica.
Mozetič Danilo, dijak, Ljubljana — 28 točk; častna priznanica.
Franjetič Zdenko, dijak, Osijek — 28 točk; častna priznanica.
Truhelka Nada, dijakinja, Osijek — 26 točk; častna priznanica.
Franjetič Zorislav, dijak, Osijek — 25 točk; častna priznanica.
Spitzer Pavel, dijak, Osijek — 23 točk; častna priznanica.
Rohr Karlo, dijak, Osijek — 23 točk; častna priznanica.
Bleiweis Janko, dijak, Ljubljana, 22 točk; častna priznanica.
Sugh Nikola, dijak, Nova Gradiška — 21 točk; častna priznanica.

Da bo tekma letos zadovoljila naše pričakovanje, zato že sedaj opozarjam vse podružnice S. L. D., strelske klube in društva, da se poprimejo pravočasno potrebnega dela ter propagirajo to streljanje vedno in povsod. Francija, Anglija, Švica, Belgija, Nizozemska, Švedska, Norveška, Italija, Nemčija, Avstrija, Ogrska in Poljska so že vpeljale strelski sport v šolah počenši z ljudsko šolo ter ga gojijo in pospešujejo ne strašeč se stroškov, ker se zavedajo velike vzgojne vrednosti tega sporta za mladino in pa še posebej velike obrambne zmožnosti države.

Najlepša hvala vsem gospodom odbornikom in članom S. L. D., ki so me podpirali, kakor tudi vsem, ki so prispevali z darili.

Ing. A. Šivic:

Lovsko leto 1923 po statističnih in drugih podatkih.

(Nadaljevanje.)

Popis občega stanja lovišč v Sloveniji v nastopnem nadaljujem in zaključujem:

Politični okraj ljubljanski. Nekatera lovišča, ki so v vojnem času opešala, so se v zadnjih letih nekoliko zboljšala; posebno je omeniti občinska lovišča, ki so vsled visokih najemnin prešla deloma v boljše roke.

Z zatiranjem škodljivih živali so se najemniki lovišč potrudili že zaradi dragocenih kožuhov. Lep uspeh se je dosegel z zastrupljevanjem vran s fosforjevo pasto.

Volkovi v tem letu niso napravili občutne škode divjačini. V občini Preserje je bil ustreljen medved.

Glede lovskih škod in odškodnin ni bilo postopanja, ker so se stranke medsebojno poravnale.

Prestopkov ni bilo prijavljenih.

Redkejša divjačina se razen fazanov v občini Log in Dev. M. v Polju ne nahaja v ljubljanskem političnem okraju. Z gojenjem

divjačine (fazanov, zajcev in jerebic) se je začel baviti Klub ljubiteljev psov-ptičarjev.

Politični okraj ljutomerski. Stanje lovišč vobče ni ugodno, ker je preveč lovcev, ki se zanimajo le za streljanje, ne skrbijo pa za čuvanje in negovanje divjačine.

Visoke cene divjačine radi bližine državne meje, lahka možnost za eksport in pohlepnost po lahkem zaslužku so krive čezmernega izkoriščanja lovišč. Medtem pa za negovanje divjačine razen v par slučajih, kjer so lovski lastniki zares lovci, v širšem lovskem krogu ni pravega smisla.

Lovske škodljivce so zatirali semtertja, toda po večini le take, pri katerih se je izplačalo, kakor lisice in druge živali z drago kožo. Za zatiranje vran se ni nikdo posebno zavzel.

Lovskih škod je bilo nekaj, toda lovski gospodarji in oškodovanci so se pobotali brez uradnega posredovanja.

Število lovskih prestopkov je gotovo znatno, toda oblast ne izve za vsakega. Uradno obravnavani so bili trije, in sicer: dva radi lovljenja brez lovske karte in eden radi nedovoljenega lova po tujem lovišču.

Na divjačini se ni pojavila nobena bolezen.

Srna in fazan sta postala redka in bi jih trebalo zaščititi za nekaj let.

Posebnih zanimivosti o lovstvu v ljutomerskem okraju ni.

Politični okraj logaški. Vobče je stanje lovišč slabo, ker so večinoma precej prazna — posledica poprevratnih razmer ter delovanje volkov.

Uspešna podvzetja proti volkovom so mogoča le po lovskih posestnikih, ki imajo požrtvovalno in izučeno lovsko osebje z organizirano službo ter priprave, kakor n. pr. snežniška graščina, kjer so ustrelili tekom leta 1923 pet volkov.

Zaradi volkov, naraščanja jelenjadi in preobilnega izstrelievanja srnjad silno nazaduje. Hiter in uspešen povzdig srnjadi bi dosegla edino naredba, s katero bi se za nekaj let vpeljal popolen lovopust za srne ali pa lovski čas za srno skrčil vsaj na mesec oktober, za srnjaka pa do konca novembra, ker postane meseca decembra, ko nima rogovja, manj oprezen in gre pri brakadah na plano.

Lovske škode, povzročene večinoma od jelenov, so se poravnale po medsebojnem sporazumu brez oblastvene intervencije.

Lovskih prestopkov v poročilnem letu ni bilo prijavljenih.

Lovskih tatov je še mnogo, posebno ob Cerkniškem jezeru, kjer je slišati dnevno zvečer v mraku na najrazličnejših krajih mnogo strelov, od katerih je najmanj polovica neupravičenih.

Politični okraj mariborski. V l. 1923. je bila večina zakupnih lovišč vnovič oddana na javni dražbi. Splošno je bilo opaziti velik naval na dražbe, ki je imel za posledico izvenredno zvišanje zakupnine, to tem bolj, ker so do tedaj bile v veljavi še nizke predvojne zakupnine. — Pri teh dražbah so se godile na skrivnem med dogovorjenimi dražitelji marsikatere nerednosti, s katerimi se je skušalo priti z nizko zakupnino do lova. — Vtihotapilo se je med zakupnike mnogo strelcev, ki niti ne mislijo na negovanje divjačine in ki postrelijo vse, kar lazi in gre.

Nastalo je več tihih lovskih družb, katerih člani se pa polagoma vsled nelovskega obnašanja in ravnanja sami izdajajo ter se z razveljavljanjem teh zakupov skuša urediti lovstvo v prizadetih loviščih.

V splošnem se je stanje lovne koristne divjačine povzdignilo. V nižinskih loviščih je k temu pripomogla ugodna spomlad. Zajci so se zelo razmnožili in tam, kjer se je skrbelo za zmeren odstrel, je prihodnje leto pričakovati lepega napredka. Jerebice, ki so ponekod skoraj izginile, so se vidno pomnožile. Fazani pa tudi to leto niso veliko napredovali. Prej fazanov bogata lovišča nimajo danes niti enega več.

Visoke cene kožuhovine so pripomogle, da se je uničevanje dlakastih škodljivcev z vso vnemo nadaljevalo in imelo obilo uspeha. Tudi uničevanje vran je imelo viden uspeh. Splošno se opaža, da se je število teh škodljivcev zmanjšalo. Vsekakor bo treba to akcijo še eno ali dve leti nadaljevati, vendar bi bilo priporočljivo, da se vse potrebno že začetkom decembra ukrene tako, da je vse pripravljeno za razdelitev strupa, kakor hitro nastopita mraz in trajni sneg.

V hribovitih loviščih se je srnjad precej pomnožila, tako da razpolagajo vsa lovišča s srednjenormalno zalogo. Število velikih in malih petelinov pa v kmetskih loviščih nazaduje, ker je preveč lovcev za to več ali manj redko divjačino.

Na Plešivcu in pri Šumiku (Pohorje) sta dve mali skupini divjih koz, od katerih se vsako leto odcepita po eden ali dva komada v svojo pogubo, ker jih v sosednih loviščih navadno odstrelijo. Zato se število te divjačine ne pomnožuje; vendar to za lovstvo ni usodepolnega pomena, ker so srnjad, veliki ter mali petelin glavna divjačina teh krajev.

Lovskih odškodnin, katere bi se bile uradno obravnavale, ni bilo. — Lovskih prestopkov je bilo prijavljenih 30.

Politični okraj mozirski. O kakem racionelnem ravnanju v tem okraju ne more biti govora, ker je preveč strelcev in le malo pravih lovcev. To dejstvo dokazuje, da se gleda le na

uničevanje divjačine, ne pa na to, da bi se ista lovski primerno gojila. Navaja se n. pr. slučaj iz leta 1922, ko se je opazil jelen v občinskem lovu ljubenskem. Na tega jelena so takoj napravili lov skoro vsi lastniki pušk in na istega oddali skoraj 30 strelov s šibrami, tako da je poginil in so ga našli le slučajno šele čez osem dni popolnoma nerabljivega. Vrhu tega se je vršil ta lov še ob času, ko ni bilo dovoljeno streljati jelenov.

Lega tukajšnjih, večinoma gorskih lovišč, je zelo ugodna in bi se pri le malo dobri volji in upoštevanju lovskih predpisov lahko uspešno gojila divjačina.

Glede negovanja divjačine se tudi le malo ali nič ne stori. V tem oziru je omeniti le graščinsko lovišče v Savinskih alpah, kjer so divje koze. Tu so slanice in je strel omejen le na kozle.

Kar se tiče zatiranja škodljivih živali, lisic, vider in kun, se iste precej močno uničujejo, že iz ozirov na dobičkanosne dohodke. Te živali se uničujejo s strelom, pastmi in strupom. Lisice se zastrupljajo s strihninom in ciankalijem in jih tudi lovijo kakor vidre v železne pasti, medtem ko lovijo kune izključno le v primitivne lesene pasti. Tudi uničevanje vran se izvršuje, toda še ne v zaželjenem obsegu.

Lovske odškodnine se pa z ozirom na majhno stanje divjačine le redkeje zahtevajo. Lov po divjih lovcih je tukaj zelo razširjen, posebno na divje koze. Tudi psi so precej škodljivi lovu, posebno v tem okraju, kjer je lov s psi braki sploh običajen.

Bolezni se pri divjačini v tukajšnjih krajih še ni opazilo.

Jeleni in fazani se nahajajo tu kot nestalna divjačina ter prihajajo jeleni bržčas iz Thurnovega lovišča ob Urški gori. Fazani se pa opazujejo le posamezno in so bržčas ostanki naseljenja istih po g. Warsbergu v Rečici ob Paki. Te živali ne uživajo tu od strani lovcev skoro nobene izvenzakonite zaščite.

Kot rariteto je omeniti belo kuno zlatico, ki so jo ujeli v lovišču dr. Josipa Goričarja v Mozirju na Mozirski planini.

Prestopki in število kazenskih slučajev: en slučaj, kaznovan radi prestopka tarifne postavke 101 a zač. zakona št. 259, Uradni list iz leta 1921 in § 1. naredbe št. 378 iz leta 1922 ter § 43. štaj. lovskega zakona. Prestopek zakrivljen s tem, da se je streljalo na jelena v prepovedanem lovskem času in sicer 16. dec. 1922 in brez lovske karte. — Trije slučaji radi prestopka tar. postavke 101 a, zakona o taksah št. 259, Uradni list iz leta 1921. Prestopek zakrivljen s tem, da se je lovilo brez lovskih kart.

Politični okraj Murska Sobota. Pred komunističnim režimom, ki je zavladal po polomu izza svetovne vojne, je bilo Prekmurje bogato razne divjačine. Nizki lov je bil zelo

bogat, visoke divjačine je bilo precej in v Murskem gozdu Esterhazyjeve graščine je bilo obilo jelenov.

Nered za časa komunističnega vladanja je do dobrega uničil divjačino; izginili so jeleni, srne pa so bile skoraj uničene. Prekmurska lovišča se le počasi popravljajo.

Nekatere vrste divjačine se dobro množe, kakor zajci in jerebice; fazanov je malo in ne napredujejo v številu, istotako srne, katerih je na žalost celo vedno manj v nekaterih krajih. Jelenov je za vselej konec. Le semtertja se pojavljajo mimogrede ob severni meji divje svinje, ki pa niso v Prekmurju stalne, ker ni terena zanje.

Razen jelenov in divjih svinj bi bili za vso ostalo divjačino dani predpogoji uspešne razmnožitve in s tem napredovanja lovstva. Toda stanje lovišč ni ugodno, četudi se zboljšuje, ker je preveč lovcev, ki se intenzivno zanimajo za odstrel, ne skrbijo pa za negovanje in čuvanje divjačine.

Visoke cene divjačine, lahka možnost za eksport v inozemstvo ter pohlepnost po ugodnem zaslužku so krivi čezmernega ubijanja divjačine.

Za negovanje divjačine pa ni pravega smisla, razen pri nekaterih veleposestniških upravah, ki imajo vsaj dobro voljo in nekaj žrtvujejo v to svrho.

Z zatiranjem škodljivcev lova se nikdo ne bavi, razen če to kaj nese, kakor pri lisici, kuni, vidri in drugih. Da bi pa kdo streljal in uničeval druge škodljive živali, ki se jih ne da vnovčiti, kakor kragulje, srake itd., ni v navadi, ker se ljudem zdijo naboji predragi. Da ni bilo državne akcije za uničevanje vran s strupom, katera je bila precej uspešna, ne bi nikdo mislil na to, čeravno je vran v Prekmurju zelo mnogo in vsakdo ve, da povzročajo ne le na polju, temveč tudi v loviščih ogromno škodo.

Prekmurci ne poznajo lovskih odškodnin, čeravno so lovske škode neizbežne; vsaj uradno ni znan noben slučaj zahtevane lovske odškodnine.

Lovski prestopki so gotovo številni, toda oblast ne izve zanje. Okrajno glavarstvo v Murski Soboti je obravnavalo samo tri slučaje in kaznovalo tri stranke radi lova brez lovskih kart. Prijavila je vse tri slučaje kr. šumska uprava.

Na divjačini se ni pojavila nobena bolezen.

Ker sta fazan in srna zelo redka ter bi jih trebalo zaščititi, je Prekmursko lovsko društvo (podružnica S. L. D.) zaprosilo oblast, da naj se odstrel teh dveh vrst divjačine omeji. Taka omejitev bi bila zelo umestna in bi jo bilo pri obnovi zakonodaje vzeti vsekakor v poštev.

Posebnost Prekmurja z ozirom na ostalo Slovenijo je, da se po poljih največ vrše le krožni lovi na zajce s kolikor mogoče velikim številom poganjačev in lovcev. Malo pa lovijo jerebice, ker v celem Prekmurju ni porabnega psa prepeličarja.

Politični okraj novomeški. Stanje lovišč, posebno občinskih, je vobče slabo, ker se v tem okraju premalo čuva koristna divjačina, še manj pa da bi se jo negovalo. Izkaz o postreljeni divjačini se giblje skoraj v istih mejah kakor minulo leto. Beležiti je le večji odstrel zajcev. Vzrok slabega stanja lovišč je tudi nediscipliniranost lovcev (zakupnikov, sozakupnikov in podnajemnikov), katerih vsled prevelikega števila nikakor ni možno zadosti kontrolirati in katere bo treba prej ali slej pritegniti k disciplinirani organizaciji, morda v tem smislu, da bi bil vsak lovec, ki želi dobiti lovsko karto, član lovskega društva.

Šele po izvršeni organizaciji bo upati, da se negovanje divjačine poveča, na kojo se danes prav malo gleda.

Večja pazljivost se posveča divjačini od strani lastnikov samosvojih lovišč.

Zatiranje škodljivih živali se pa vrši precej dobro, predvsem radi visokih cen, ki se dosežejo za kožuhovino (lisice, vidre, kune itd.).

V veleposestniških gozdovih se posveča kar največja pazljivost uničevanju volkov, ki so med vojno in v povojnih letih stanje koristne divjačine, predvsem srnjadi, spravili na minimum.

Lovskih škod in odškodnin se uradno ni pripoznalo. — Kar se tiče zaščite divjačine, je omeniti zasebno prepoved odstrela medveda v Auerspergovih gozdovih, ki ga tam že od nekdaj čuvajo.

Politični okraj prevaljski. Stanje lovišč je slabo, kajti divjačina se neguje le po upravah treh veleposestev.

Slabo je, da so lovišča v rokah posestnikov, ki gledajo pri lovu samo na dobiček in silno iztrebljajo vso divjačino.

Izmed škodljivcev zatirajo, večidel radi drage kožuhovine, lisice in kune.

Lovskih škod, ki bi bile pomembne, v okraju ni.

V loviščih treh veleposestev se srne, divje koze in zajci pozimi krmijo.

Prestopkov in kazenskih slučajev ni bilo.

Uprava nekega veleposestva je iz Avstrije prejela 4 svizce. Svizci se čez zimo krmijo v zaprtem prostoru in se pomladi 1924 izpustijo.

Politični okraj ptujski. Večino zakupnih lovišč se je oddalo v najem na javni dražbi leta 1922. Visoka nova zakupo-

daja ima za posledico delno ali popolno uničenje divjačine v prizadetem lovišču. Vendar se je stanje poljske divjačine, posebno zajcev in poljskih jerebic v tem letu precej zboljšalo, ker je bilo to leto v splošnem ugodno za divjačino in ni bilo opažati posebnih pogubonosnih bolezni. V ormoškem okolišu je nekaj zajcev poginilo vsled bolehanja na jetrih.

Zelo številni so divji lovci, posebno po slabo oskrbovanih kmetskih loviščih, kjer imajo svoja zavetišča in vznemirjajo tudi sosedna dobra lovišča. Po poljskih loviščih na Dravskem polju so se močno razpasli zankarji. Tako je lovec lovišča Št. Lovrenc na Dravskem polju dobil skozi vse leto nad 1000 zank in pri enem lovu v revirju »Ravno polje« so imeli en zajec, ena srna in ena lisica okrog vratu močno zadrgnjeno zanko. — V občinskem lovišču pri Št. Lovrencu sta bila med pogonom ujeta dva zajca živa v zankah.

Škoda, ki jo delajo živali roparice divjačini, ne pride v poštev v očigled škodi, ki jo povzročajo zankarji. Krivi so pa odjemalci divjačine, ki se ne ozirajo na izvor divjačine, temveč le na nizko ceno. Zato tu ni mogoča nobena odpomoč, preden se ne uvede kontrola nakupljene divjačine pri konsumentih in trgovcih z divjačino.

V Haloškem gorovju so se začeli pomnoževati gozdni jerebi; seveda je začetek jako skromen in treba bi bilo tukaj nekaj let polne zaščite te divjačine.

Lisice in vrane so se pridno zatirale, slednje največ s fosforjem, pa tudi le v gotovih loviščih. Zato uspeh še ni bil popoln.

Radi lovskih prestopkov je bilo kaznovanih 12 oseb.

Močno skrčeni fazani prav lepo napredujejo v tistih loviščih, kjer se jih goji. Tu skrbijo za njih prehrano pozimi; isto velja za poljske jerebice, ki so prejšnje leto bile zelo redke.

Divji prašiči so stalno v okolici Boča, Donačke gore in v revirju Log ob Sotli, vendar le posamezno in ne delajo večje škode.

Politični okraj radovljiški. V letu 1923. se je oddalo na dražbi 16 in s podaljšanjem dve občinski lovišči. Nekatera lovišča so menjala zakupnike. Kakovost zakupnikov se je nekoliko zboljšala.

V dobrih rokah so bila lovišča občin Breznica, Begunje, Kranjska gora, Dovje, Gorje, Koroška Bela, Leše in Mošnje. Glede teh občin je upati, da se bo stanje divjačine obdržalo na dosedanji višini. Predvsem pa je omeniti dvorna lovišča, ki so v prvi vrsti poklicana, da postanejo pravi rezervoar divjih kozâ.

Lovišča so večinoma gorska, zato o škodi ni govora. V dolini je pa stalež divjačine zelo majhen, le v pozni jeseni in zimi, ko pritisne srnjad z Jelovice, Pokljuke in drugih visoko ležečih lovišč, jo je slediti v večji meri. Vrne se na pomlad vedno močno decimirana v svoja letna bivališča.

Zelo malo je jerebic. Največ jih je bilo v občinskem lovišču Ljubno. — Kljunačev se je med lovskim plenom malo izkazalo. Bržčas podatki zakupnikov niso bili točni.

Škodljive divjačine je le malo; visoke cene kož so zadostna pobuda lovcem, da pridno love kune in lisice. Nevaren škodljivec pa bi nastal visokogorskim loviščem orel, če bi se v večji meri zaplodil. — Planinski orel se je ujel na gozdnatem pobočju Begunjščice v past, nastavljeno lisici.

Politični okraj slovenjgraški. Lovsko stanje je v splošnem slabo. Za negovanje divjačine je malo brige; le graščina Mislinje na Pohorju se je zanimala, da dvigne število srnjadi, vsled tega razpolaga s kakimi 600 komadi srn in kakimi 20 divjimi kozami. Slednje so tu in na Pohorju sploh redke. Srnjad se tu pozimi dobro krmi, da lažje prezimi.

Na Urški gori so se jeleni zopet bolj zaplodili — ob prevratu so bili namreč skoraj popolnoma postreljeni. Velikih petelinov je precej — tudi v ravnini so. Mali petelini na »Kopi« so bili zadnja leta precej decimirani. Pričakovati pa je, da se tudi petelinji lov zboljša.

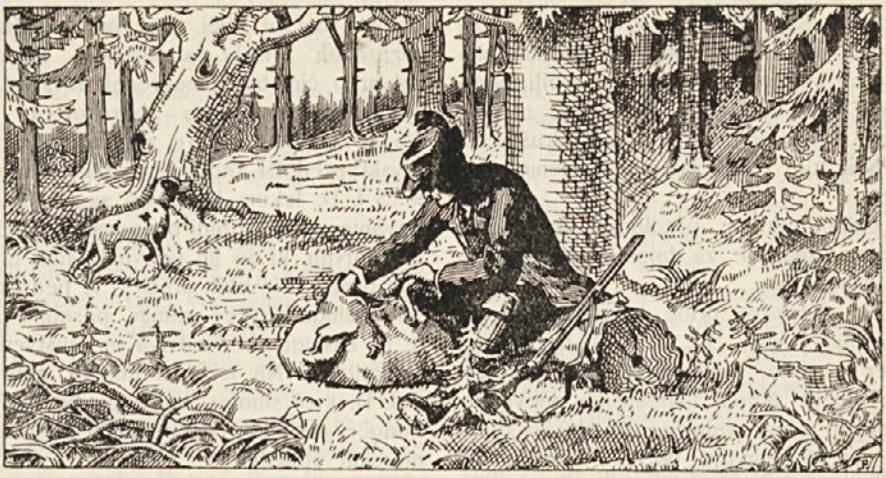
Zatiranje škodljivih živali, posebno lisic, se v zadnjem času radi kožuhovine pospešuje. Tudi vrane se zastrupljajo s fosforjem in je pričakovati, da se jih bo precej ugonobilo.

Lovske škode in odškodnine ne pridejo v poštev; ako pa se kak slučaj pripeti, se poravna sporazumno.

Lovskih prestopkov v tekočem letu ni bilo prijavljenih.

Fazani so v vojni dobi popolnoma izginili, ker je zimska krma izostala. Priporočljivo bi bilo, fazane vnovič zaploditi, ker so tukaj zelo prikladni kraji zanje. (Konec sledi.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika IX. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 14. januarja 1925 ob 20. uri v restavraciji pri Slonu v Ljubljani.

Navzočih je bilo 15 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, ki je v letošnjem upravnem letu zadnja pred občim zborom, konstatuje sklepčnost in pozdravi navzoče, predvsem g. ing. Urbasa kot zastopnika mariborske podružnice.

Zapisnik VIII. odborove seje in blagajniško poročilo se odobrita brez pristavka.

Predsednik dr. Lovrenčič poroča, da je moral dve vlogi radi nujnosti rešiti v ožjem odboru.

Odbor odobri obe rešitvi omenjenih vlog.

Besedo dobi g. ing. Urbas kot zastopnik mariborske podružnice, ki poroča o poteku podružnične seje z dne 12. januarja 1925, kjer se je razpravljalo o društveni organizaciji lovcev v območju mariborske oblasti. Z ozirom na popolno upravno ločitev med mariborsko in ljubljansko oblastjo se je razpravljalo glede lovstva o dveh edino možnih rešitvah:

1. ali naj se ustanovi samostojno lovsko društvo za mariborsko oblast s sedežem v Mariboru, ali

2. glavna podružnica S. L. D. s sedežem v Mariboru s samostojnim delokrogom za območje mariborske oblasti.

Pri razpravi je glasovala večina članov podružničnega odbora za drugo rešitev z motivacijo, da je pričakovati in mogoče doseči v lovstvu Slovenije največji uspeh tedaj, če se ustvari v vsakem oblastnem središču samostojen delokrog, na zunaj pa naj se ohrani enotna oblika ter medsebojna čim ožja vez. Kot viden znak medsebojnega skupnega delovanja naj ostane društveno glasilo »Lovec«.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori o poročilu delegata mariborske podružnice debato, v katero posežejo gg. dr. Souvan, Mladič, Zupan in dr. Luckmann.

Na predlog predsednika dr. Lovrenčiča sklene odbor predlagati letošnjemu občemu zboru sledeči predlog:

Podružnica v Mariboru se proglaša kot glavna podružnica za mariborsko oblast. Odveže se določil § 27. društvenih pravil. Podružnica se zaveže delati na to, da nakaže mariborska

oblast vsako leto za vzdrževanje društvenega glasila centralni blagajni primerno podporo, ki pa ne sme biti manjša, kakor podpora ljubljanske oblasti. Vsa druga določila v smislu društvenih pravil pa ostanejo neizpremenjena v veljavi.

Odbor sklene predlagati na občem zboru nagrade za tajnika, gospodarja in blagajnika.

Na razpravo pride kolektivno zavarovanje članov S. L. D. proti nezgodam. Ker je bilo stavljenih že več ponudb, se sklene potom ljubljanskih dnevnikov pozvati zavarovalnice, naj stavijo oferte do 25. januarja 1925. — Zapisnikar: Repovš.

Iz zapisnika XIV. rednega občega zbora S. L. D., ki se je vršil na svečnico dne 2. februarja 1925 v steklenem salonu restavracije Južni kolodvor po običajnem dnevnem redu.

Društveni predsednik dr. Lovrenčič otvori ob 10 obči zbor, konstatira njega sklepčnost ter pozdravi navzoče člane, zastopnika ljubljanske oblasti, oblastnega šum. referenta viš. šumarskega svetnika g. ing. Ant. Šivica, dalje zastopnike časopisja in zastopnika celjske in mariborske podružnice.

Preden preide na dnevni red, prečita zahvalno pismo kabinetne pisarne Nj. Vel. kralja in kraljice, ki ga je društvo prejelo kot odgovor na brzojavne lovske pozdrave, poslane s XIII. rednega občega zbora.

Predsednik se spominja v preteklem poslovnem letu umrlih članov S. L. D. Navzoči vstanejo v znak sožalja.

Društveno zahvalo izreče predsednik vsem onim, ki so podpirali S. L. D. Posebno zahvalo pa zasluži splošna naklonjenost odseka A bivše gozdne direkcije, ki nam je izposloval iz lovskega fonda pri ministrstvu za šume in rude tudi letos podporo za »Lovec« ter je položil s posebno podporo temelj društveni knjižnici.

Višji šumarski svetnik g. ing. Šivic se zahvali za prisrčni pozdrav in želi v imenu šumarskega referata ljubljanske oblasti, naj bi obči zbor pri današnjih razpravah prišel do sklepov, ki naj ustvarijo čim boljši napredek lovstva in pospešijo stremljenja zborovalcev. — Da se lovske razmere zboljšujejo in se lovski predpisi redneje izvajajo ter da je S. L. D. tekom let znalo svoje prizadevanje pokazati tudi pri povsem uspelih prireditvah, ki so jih pohvalila tudi glasila bratskih lovskih društev, je nedvomno zasluga lovcev samih, posebno pa je to zasluga predsedstva in društvenega odbora. Na tej poti doseže gotovo S. L. D. svoj smoter, našlo pa bo tudi v bodoče zaslombo pri sedanjih dveh šumarskih oblastih.

Tajnik poda poročilo za poslovno leto 1924, ki se glasi:

Poslovno leto 1924 se je pričelo po XIII. rednem občem zboru, ki se je vršil na praznik sv. Jožefa 19. marca 1924. To poslovno leto je bilo torej skoraj dva meseca krajše, kakor druga poslovna leta. Društveni odbor je imel torej za svoje delovanje tudi manj časa na razpolago.

Slovensko lovsko društvo je imelo v poslovnem letu 1923 štiri podružnice, in sicer v Radovljici za Gorenjsko, podružnico v Celju, v Mariboru in Ptuju. Te podružnice so poslovale tudi v letu 1924; pridružila pa se jim je nova sestra: dne 28. septembra se je ustanovila nova podružnica za Prekmurje s sedežem v Murski Soboti. Vse te podružnice so delovale v smislu društvenih pravil; imele so svoje odbore in so se obračale na centralo po nasvete in z vprašanji. O svojem poslovanju so obveščale članstvo S. L. D. po društvenem glasilu »Lovec«.

Dne 31. decembra 1924 je štelo S. L. D. 2350 članov. Od teh je bilo 128 ustanovnikov. Izven kraljevine SHS je prebivalo 34 članov, med njimi 5 ustanovnikov.

Društveno glasilo »Lovec« je izšlo v 24. številkah; tiskalo se je od vsake številke 3500 izvodov, ki so jih dobivali člani brezplačno. V zameno se je oddajalo po 15 izvodov od vsake številke.

Žal je tudi v času od lanskega do letošnjega občega zbora posegla neizprosna smrt desetkrat v lovske vrste; umrli so Aleš Zalaznik, Zorko Boltavzar, Alojzij Accetto, notar dr. Schmidinger, Josip Schrey, Rajko Medic, Josip Rajh, dr. Fran Rozina, Marjan Ravnihar in grof Hervart Turjaški.

Društveni odbor je imel v preteklem poslovnem letu devet sej, kjer je reševal važna lovska vprašanja. O poteku teh sej je poročal »Lovec«.

Vlog je bilo rešenih 467. Kar se ni dalo rešiti v ožjem odboru, to se je odstopilo odsekom v proučitev in v poročanje pri odborovi seji. Poslovali so sledeči odseki: Pravni, finančno-gospodarski, organizačni, kakor tudi odsek za zgradbo Lovskega doma. Vsak izmed teh odsekov je imel svojega načelnika, tajnika in več odbornikov. Po potrebi se je pritegnilo k posvetovanju tudi člane strokovnjake izven društvenega odbora.

Da nudi svojim članom malo razvedrila, je priredilo društvo dne 4. aprila 1924 zabavni društveni večer v »Zvezdi«. Obisk je bil tak, da je bilo prostora premalo.

Dne 1. junija se je ustanovila »Središna Uprava Lovačkih Udruženj za Kraljevino SHS« s sedežem v Beogradu, kamor so odšli tudi delegatje S. L. D. V širšem odboru te uprave ima S. L. D. tri člane, v izvrševalni odbor pa pošlje enega člana.

15. junija je priredilo S. L. D. lovsko strelsko tekmo na ljubljanskem vojaškem strelišču. Streljalo pa se je letos prvič tudi s šibrami na bežečega zajca. Tekma je izpadla v vsakem oziru prav povoljno. Popoldne sta prisostvovala strelski tekmi Njiju Veličanstvi kralj Aleksander in kraljica Marija, pozdravljena po predsedniku S. L. D. g. dr. Lovrenčiču in po predsedniku Društva ostrostrelcev g. Jeanu Schreyu.

Za to strelsko tekmo so posamezne tvrdke dostavile lepa darila, za kar jim je društveni odbor izrekel pismeno zahvalo.

Na ljubljanskem velesejmu se je S. L. D. pod naslovom »Priroda Slovenije« udeležilo razstave, ki je bila od 15. do 25. avgusta. Da se je ta razstava tako sijajno obnesla, je v prvi vrsti zasluga Lovske zadruge, ki je razstavo priredila in članov društvenega gospodarskega in dekorativnega odseka, ki se niso strašili ne truda, ne skrbi, ampak so skoro brez sredstev v tako pičlem času, ki jim je bil na razpolago, pokazali v skromnem, a okusnem razporedu širši javnosti, kaj zmore požrtvovalnost.

Za časa ljubljanskega velesejma se je vršila tudi mladinska strelska tekma z malokalibrskimi puškami po vsej državi. Tudi za to prireditev so poslale nekatere tvrdke lepa darila. O uspehu te vrste strelske tekme je poročal »Lovec«. Največjo zaslugo pri tem tekmovalnem streljanju ima nedvomno društveni strelski mojster g. Zvonko Juvančič, ki je sprožil to misel in napravil načrte za vso tekmo.

Ker se je v zadnjem času pripetilo več nesreč z lovskim strelnim orožjem, je sklenil društveni odbor, da vpelje kolektivno zavarovanje zoper nezgode pri svojem članstvu, da obvaruje iste vsaj gmotne škode.

Slov. lovsko društvo je vedno stremilo za tem, da vzgoji lovske čuvaje v zanesljive lovce, ki bi lahko odgajali lovski naraščaj. Prvi temelj za dosego tega smotra je sklep odbora, da se ima za vsako ceno ustanoviti lovska knjižnica. Posrečilo se je odboru nakupiti že nekaj knjig in si priboriti pri merodajnih osebah malo podporo v to svrho. Žal, da je bilo doslej nemogoče najeti sobo, kjer naj bi bilo S. L. D. vsaj za silo spravljeno. Stanovanjska beda izključuje udejstvitev te želje. Da pa se da lovskim čuvajem možnost do izobrazbe, je društveni odbor v svoji VIII. seji dne 19. decembra sklenil, da naj se vrše v Ljubljani meseca marca dvodnevna predavanja.

Ako omenim še našo največjo prireditev v preteklem poslovnem letu, to je naš lovski ples, kjer je članstvo tekmo-

valo v prid fondu »Zelenega križa« in S. L. D., sem podal kratek pregled društvenega delovanja v letu 1924. —

Poročilo sprejme zbor brez debate.

Društveni blagajnik predloži natančen obračun za poslovno leto 1924 in izkaže sledeče:

Denarni promet v letu 1924 je znašal Din 618.969·82, aktiva dne 31. decembra 1924 znašajo Din 45.694·20. Proračun za l. 1925 izkazuje troškov Din 277.061·57, dohodkov, vštevši zgornja aktiva, pa Din 190.544·20, tako da znaša primanjkljaj za leto 1925 Din 86.517·55.

Fond »Zelenega križa« je znašal dne 31. decembra 1924 Din 21.336·25.

V imenu pregledovalcev računov poroča g. Herfort, ki izjavi, da so se vknjižbe v blagajniški knjigi primerjale s prilogami in so pregledovalci računov našli vse v vzornem redu. Predlaga odrešnico odboru, ki jo občni zbor sprejme soglasno. G. Schuster pa predlaga v imenu navzočega članstva posebno zahvalo društvenemu blagajniku za njegovo neumorno delovanje na korist S. L. D. z željo, da vztraja na svojem odgovornem mestu. Predlog je bil soglasno sprejet.

Občni zbor odobri nato za poslovno leto 1925 soglasno vse točke proračuna, kakor ga je sestavil društveni blagajnik.

Točka o volitvah odpade z dnevnega reda, ker je odbor kompleten in ni noben odbornik stopil iz odbora.

Po daljši debati se sklene, da ostane za leto 1925 članarina ista, kakor je bila za leto 1924 (za redne člane letno Din 50.—, za poklicne lovce samo Din 25.—; ustanovnina ostane neizpremenjena, istotako tudi članarina za inozemce).

Po daljši debati se sklene, da se za leto 1925 ne vpeljejo pristopnine za nove člane, četudi jih je predlagal društveni odbor v svoji seji 4. sept. 1924.

Samostojni predlogi:

Na razpravo pride predlog društvenega odbora, sprejet v IX. odborovi seji dne 14. jan. 1925, ki se glasi: »Podružnica v Mariboru se proglaša kot g l a v n a podružnica za mariborsko oblast. Odveže se določil § 27. društvenih pravil. Podružnica se zaveže delati na to, da nakaže mariborska oblast vsako leto za vzdrževanje društvenega glasila centralni blagajni primerno podporo, ki ne sme biti manjša, kakor podpora ljubljanske oblasti.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori o tej točki razpravo. K besedi se oglasi zastopnik mariborske podružnice, g. Godec, ki izjavi, da je ta potreba nastala vsled ločitve ljubljanske in mariborske oblasti. Poroča natančneje o poteku seje mariborske podružnice in prosi, naj se pri današnjem občem zboru definitivno reši ta važna zadeva; ako pa bi danes ne prišlo do pozitivnega sklepa, potem bo treba v najkrajšem času sklicati izreden občni zbor, ki naj zadevo reši, ker se mu vidi stvar ne le važna, ampak z ozirom na razdeljeni pokrajinski lovski fond tudi nujna.

Zastopnik podružnice v Celju g. Roblek izjavi, da se je celjska podružnica tudi že bavila s tem vprašanjem, vendar je prišla do prepričanja, da ne kaže cepiti društvenih sil. Nov lovski zakon še ni sprejet, doseglo se bo nedvomno več, ako nastopimo v strnjenih vrstah. Sklep celjske podružnice je, da se pri lovskem društvu prav nič ne izpremeni. Podružnice naj ostanejo kot dosedaj včlanjene v ljubljanski centrali in njihov delokrog naj se medsebojno krije.

Po daljši debati, v katero posežejo gg. Zupan, Hafner in Čeč, se sklene na predlog g. Robleka, naj se stavi ta zadeva z današnjega dnevnega reda ter naj se skliče delegacijsko zborovanje štajerskih podružnic v Mariboru, ki naj se izjavijo o odborovem predlogu. Šele nato naj se o tem sklepa na izrednem občem zboru S. L. D., ki naj ga centrala skliče v Celju.

Samostojni predlogi:

Predsednik dr. Lovrenčič sporoči, da je poslal svetnik g. Erhatič iz Celja pismo, v katerem želi, naj se nabirajo med lovci stare lovske šege, ki naj se priobčujejo v »Lovcu«. Sklene se, da napravi na podlagi tega dopisa urednik

v »Lovcu« oklic na članstvo, da zbira gradivo v smislu dopisa.

Slučajnosti:

G. Zupan predlaga, da sklene tudi letošnji obči zbor, naj se vabijo na lov izrečno samo člani Slov. lovskega društva. Sprejeto. Predlaga tudi, naj zastavi S. L. D. vse sile, da se vpelje obligatorično članstvo. Sprejeto.

G. Remic iz Trbovelj prosi g. predsednika dr. Lovrenčiča, da bi prišel prilično v Trbovlje, ker je tam okoli 150 lovcev, ki bi se radi včlanili; treba jim je le pojasniti pomen S. L. D. s kratkim predavanjem.

Predsednik obljubi, da bo določil in sporočil dan, kdaj pride.

Obči zbor sklene soglasno, da se pošljejo brzojavni lovski pozdravi Nj. Vel. kralju in kraljici.

Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključi predsednik ob 12. uri obči zbor.

Repovš.

Naš lovski ples. Tradicionalni lovski ples, ki ga prireja Slov. lovsko društvo, se je tudi letos vršil v prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Dokazal je bolj kot kdaj poprej, da upošteva občinstvo te vrste prireditev in da ni brezbrižno napram težnjam, ki jih goji naše lovstvo bodisi na gospodarsko-kulturnem ali na družabnem polju.

Ko so se začeli pojavljati razni letaki, plakati in drugovrstne reklame v mestu in po deželi, se je opazilo, da se pripravlja zopet nekaj nepričakovanega, kar bo presenetilo.

Od Kreditne banke do Rojinove trgovine na Aleksandrovi cesti je bil razpet krasen plakat, izvršen in poklonjen od tvrdke Bricelj & Pristov, ter opozarjal s svojo vsebino na prireditev, ki se ima vršiti od 1. na 2. februarja t. l. Po izložbah nekaterih tukajšnjih trgovin, ki so prevzele v predprodajo vstopnice za ta ples, pa so bile razstavljene simbolične — dekorativne slike za razne paviljone, ki se jih je nameravalo postaviti v razne prireditvene prostore.

Ko si prestopil na večer 1. februarja prag Narodnega doma, so te pozdravili zvoki lovskega roga. V veži sta se nahajala med drevjem v polni opremi dva tipična lovca in dajala znamenje o prihodu odličnih gostov. Za njima nad srednjim vhodom je visel okrašen »Zeleni križ« s pozdravnim geslom. Med kolonami levo in desno sta bili postavljeni blagajni, poleg biljeterji in reditelji, ki so nudili obiskovalcem prva navodila.

Od tu se je krenilo na desno v prostore bivše restavracije, ki so bili določeni za paviljon »Pri Ostrostrelcih«. Prostora sta bila primerno okrašena z zelenjem, trofejami, slikami strelcev, tarč in drugih prizorov iz lovstva, v drugi sobi je bila v duplini napravljena skupina po skalovju razvrščene divjačine: srne, medveda, divjih mačk i. dr.; v prvi sobi pa je nasproti vhodu sviral na majhnem odru »šramelj«, ki je povzdigoval ubranost razpoloženja strelcev.

Tema prostoroma nasproti na levo je bil v bivši kavarni »Lovski bar«, ki naj bi nudil prenasičenim hrane in plesa, tudi razvedrilo v rahločutnejši obliki pri čaši čaja, kave in raznega drugega posladkanja.

Poleg bara se je prišlo po stopnicah navzdol v sokolsko telovadnico. Na desno pri vhodu ob vodnjaku je bil paviljon »Pod dračjem«, kamor se je bilo mogoče zateči pred zasledujočimi roparicami ter si poiskati tam kritja in okrepčila.

Okrašena sokolska telovadnica z raznimi dekoracijami se je imenovala »Zelena plan«, v nasprotnem koncu je na vzvišenem odru za smrečjem svirala godba Jugoslov. železničarjev ter ogrevala kri poskočnim plesalcem. Pod galerijo na levo v zgornjem koncu se je nahajal paviljon »Siva skala«, na galeriji pa zopet drugi »Na Špiku«.

Stopnišče, ki vodi v zgornje prostore, je bilo okrašeno z zelenjem, raznimi grbi »Zelenega križa« in jelenovim rogovjem. Na pročelni strani počivališča so se nahajale slike raznih znamenj, ki so pričala, na kakem mestu je poginila ta ali druga divjad, nad temi pa

sta moledovala o svoji usodi, stisnjena v duplino, vsa obvezana in oprta na bergle, dva zajca invalida. Ob stebričih hodnika so bile pritrjene večje ali manjše smreke, njih vršiče pa so razsvetljevale goreče žarnice.

Pri vhodu v veliko dvorano na desni strani je bil paviljon, v katerem je bila trafika, tam so se prodajale razne spominčice in društveni znaki S. L. D. in K. L. B., nasproti na levi strani pa je stal paviljon, kjer so se prodajale cvetlice.

Velika dvorana je bila okrašena in prepletena s tankimi bršljanovimi venci, med katerimi so se tu in tam lesketale zlate pentlje. Pod prvim lestencem je plavala vitka čaplja v globino dvorane, njej nasproti pa na drugem lestencu krasen pelikan, oba sta držala v krempljih goreče žarnice. Dvorana sama je bila posvečena temu redkemu močvirniku, pod geslom »Kraljestvo pelikana«. Na končni steni so bile v vseh treh velikih oknih slike sledeče vsebine: v srednjem oknu dvoglavi pelikanov grb z »Zelenim križem«, v levem oknu alegorija morske vile, ki pošilja poljub sramežljivo - zaljubljenemu »Nesitu«, v desnem pa povodnega moža, ki ga je zalotil v trenutku, ko spravlja ribo v svojo podkljunovo bisago. Po načrtih prof. Žmitka, načelnika dekoracijskega odseka, je te slike požrtvovalno povečal slikarski mojster J. Šorn. Na levi in desni steni dvorane so se nahajale razne slike in trofeje sorodnih močvirnikov, čapelj, galebov i. dr., na galeriji pa je svirala godba Dravske divizije.

V levi Slavčevi sobi je stal paviljon »Čukova duplina«, kjer so bile porazvrščene slike in trofeje, ki spadajo v to skupino, na nasprotni strani na desno pa v Zvonovi sobi paviljon »Mrzli studenec« s svojo fino in prikladno dekoracijo.

Prireditveni odbor je stavljeno mu nalogo izborno rešil, velika zasluga gre tudi velecenjenim damam sotrudnicam in vsem ostalim sodelovalcem, ki so po svojih močeh prispevali k zopetni uspešni prireditvi priljubljenega lovskega plesa. Vsem velezaslužnim sotrudnikom in sotrudnicam, kakor tudi tvrdkam, ki so naklonile razne potrebščine in drugo, se bo S. L. D. posebej zahvalilo.

Gmoten uspeh, na katerega S. L. D. pri tej prireditvi vselej računa, je bil zelo zadovoljiv in bo pripomogel k ravnovesju društvenega proračuna za leto 1925.

Ples so počastili: g. minister za šume in rude dr. Gregor Žerjav, veliki župan ljubljanske oblasti g. dr. Vilko Baltič, od vojaštva smo opazili komandanta topnič. polka polkovnika g. Milivoja Antonijevića s soprogo, dalje mestnega gerenta g. dr. Dinka Puca.

Društveni predsednik dr. Lovrenčič in podpredsednik notar Hafner sta izročila gosp. ministru vezani letnik 1924 »Lovca« in mu poklonila društveni znak, zahvaljujoč se g. ministru in uradništvu ministrstva za pravilno razumevanje društvenega stremljenja in izredno naklonjenost do društva.

Gospod minister se je v toplih besedah zahvalil za pozornost, poudarjajoč, da dobro vé, kakšnega pomena je lov za narodno gospodarstvo, pa tudi vé, koliko dobrega je društvo na tem polju že storilo. Vlada pojde vedno rada društvu na roke in želi tudi današnji prireditvi, ki ima ne le zabavni, marveč tudi humanitarni namen, najboljšega uspeha.

II. odborova seja podružnice S. L. D. v Murski Soboti se je vršila dne 19. januarja 1925 v gostilni pri Turku.

Načelnik Benko otvori sejo ter preide po običajnem pozdravnem govoru na dnevni red.

Zapisnik I. odborove seje se prečita ter otvori debata o posameznih točkah.

Po izčrpnih poročilih udeležencev se malokalibrsko streljanje odloži na poznejšo dobo, vsled različnih za sedaj še nepremagljivih zaprek.

Število podružničnih članov je naraslo na 100 udov.

Ugotovi se, da trije člani niso v izkazu, poslanem od centrale, vpisani ter sklene, naj se isti reklamirajo in prosi S. L. D. za 5% članarine udov v korist podružnici.

Agilnemu članu g. Küharju se odbor zahvali za v prid podružnici na lovu načelnika nabranih 70 Din.

G. Busbach poroča, katera izmed 122 prekmurskih občinskih lovišč pridejo letos na dražbo; nadalje, da se je v Murski Soboti izdalo leta 1924. 371 drž. lovskih kart in 55 za lovske čuvaje. Nato se g. Busbach prosi, da sestavi do prihodnje odborove seje lovsko katastrsko karto, vsebujočo zakupnike lova, višino zakupnine in termin dražbe.

Slednjič se je razpravljalo o nameravani prireditvi lovskega plesa.

Na predlog načelnika se sklene, da se veselica priredi samo, če se doseže sporazum s Prekmurskim lovskim društvom. Načelnik in podnačelnik skleneta nato, da čimprej, na vsak način pa pred občim zborom, rešita zadevo.

Pomladanski odstrel kljunačev. Z najlepšo poezijo nam opeva lovska književnost pomladanski lov na kljunače. Kljub temu pa pravi lovci ne moremo odobravati pomladanskega odstrela kljunačev. Izmed mnogih razlogov, ki govore proti pomladanskemu odstrelu, naj omenim le glavne:

P r v i razlog: Čas paritve je po navadi prepovedani lovni čas. Izjemoma je dovoljen za časa paritve odstrel samcev pri divjačini, ki živi v mnogoženstvu. Pa niti pri teh, kot na pr. pri petelinih in srnjakih, pravi lovec ne bo porabljal začetne dobe parjenja za odstrel, marveč bo puščal, da spolnijo samci pred odstrelom svoje zakonske dolžnosti. Ubogim kljunačem pa lovci ne prizanašajo niti med paritvijo, dasi živi kljunač samec z zakonsko družico zvesto zakonsko življenje. Pri takih odstrelnih razmerah ni čudno, da se število kljunačev manjša od leta do leta. —

D r u g i razlog: Tudi kulinarično, ali recimo lepše gospodarsko stališče pomladanskega odstrela kljunačev ne priporoča. Selitev iz daljnih prekomorskih krajev je naporna, ljubezen pa tudi ne redi. Oboje, selitev in ljubezen pripomoreta, da se morajo uporabljati pri pomladanskem kljunaču res tudi čreva z vso svojo delikatno vsebino, če si hoče zasigurati srečen lovec pošten grižljaj. Ostane torej od plena skoroda samo bahaška in rekordarzavska stran; s to se pa pravi lovec ne bo bavil.

T r e t j i razlog: Ugotovljeno je, da gnezdijo posamezni kljunači v naših krajih in da posamezni kljunači pri nas tudi prezimijo. Ob studencih in potokih, ki pozimi ne zamrznejo, naletimo večkrat na kljunače, ki pri nas ostanejo. Opravičeno je mnenje, da pri nas prezimujoči kljunači pri nas tudi gnezdijo. Vsekako bi pa potomci kljunačev, ki so se pri nas izvalili, pri nas tudi gnezdili. Število naših avtohtonih kljunačev bi se torej gotovo znatno pomnožilo, če bi se ne streljali kljunači, ki pri nas gnezdijo ali pri nas prezimijo. Zato bi moralo za prave lovce veljati načelo, da se opusti pomladanski odstrel kljunačev in jesenski odstrel konča s prvim novembrom. Prepričan sem, da bi uspehi te zdržnosti ne izostali.

M. Hafner.

Mladega zajčka so našli dne 8. februarja t. l. v lovišču g. R. Diehla v Sv. Jurju ob Juž. žel. Meril je 14 cm.

Iz prirode. Divnokrasen pomladni dan je bil. Ribaril sem, in v toplih, vzbujajočih solnčnih žarkih je blestelo vrbovje ob potoku. Vse stvarstvo je prešinjal poživljajoči nagon k življenju.

Spremljal me je stari brak »Žut«. Gluh je že bil, užival je le še darove iz usmiljenja. Kretal se je v moji bližini po ozelenelih travnikih, razkopavajoč mišje rove. Uplenjene postrvi ga niso prav nič mikale. Pritekel je včasih pogledat, kaj se premetava pri meni v travi, a navdal ga je takoj viden gnjev, ako je povohal mrzlokrvno bitje.

»Žut« šele oživi pri obpotočni kotanji, kamor so nalivi in poplave nanesli

razno šaro in listje. Z glavo in gobcem sili v to goščo, ki je že bujno porastla, a se kaj urno zopet odmakne in laja. Medsebojno sva si še precej oddaljena. Domneval sem, da ima pes ali potuhnjeno, skrivajočo se mačko, ali pa kako belouško.

Ko me dovede moja pot mimogrede do njega, pogledam, kaj prav za prav ima. Nič, prav ničesar ne opazim. A ker pes le sili in rije v kotanjo, razbrskam prav previdno navlako in res izkotalim iz listja kar tri, za dobro moško pest debele, zvite ježke. Prav vesel sem jih bil, ker do tedaj nisem še imel takih mladičev v opazovanju. Posamič jih pobašem v svoje žepe. V zaprto vrtno utico, iz katere jim je bil vsak pobeg onemogočen, jih doma izpustim. Pod shrambo vrtnega orodja dobijo svoje ležišče in skrivališče v suhi mrvi, prekriti s krpami mahu. Vestno jih krmim z mlekom, s kruhom, namočenim v njem, s kuhanim krompirjem, salato, a poleg tega tudi z glistami, črvi — oskurnicami pri nas imenovanimi — in s polži.

Tekom par dni se mi je udomačil samo eden od te trojice. Dasi je ta postal kaj zaupljiv nasproti meni, ga vendar previdnost ni nikdar minila; vsak nenavaden ropot je povzročil, da se je kaj urno zvil v kepo. Samo mene se je privadil in sčasoma se me ni prav nič bal. Skritega sem priklical k sebi s tihim, vabečim: pipipi — pipipi, ali če sem tlesknil z jezikom ob ustno nebo ali s sredincem ob palec roke. Kaj živo me je motril s črnimi, živahnimi očesci, vihajoč svoj rilček proti meni. S pravo naslado se je grel in čohljal na solncu.

Njegovih bratcev podnevi ni bilo nikoli na spregled. Ona dva je oživel le večerni mrak, a takoj sta se zopet poskrila, da sta me le opazila ali začutila. Pri teh dveh ni bilo o kakem udomačenju niti sledu.

Z udomačencem sem se toliko raje ukvarjal, ker mi je bil vidno naklonjen. Rad se mi je vzpenjal po nogah, moleč nagubančeni ali gladki rilček proti meni in pazno me motreč izraziti očesc, kaj nameravam. Ako ga nisem dvignil k sebi v naročje, ali če sem kaj čital in polegal na beli javorjevi klopi, je stopical urno, zibajoč se, nemirno ob meni ali pod menoj in me je s prav tihim, zamolklim in visokim glasom opozarjal na sebe. Tega zvoka ne morem ne popisati in ne prispodobiti s kakim znanim glasom. Ako sem ga, držeč ga na svojem naročju, praskal in ščegetal po kosmatem trebuščku, se je tudi oglašal, a z debelejšim glaskom, nekakim sladostrastnim prhanjem. V svoji nevolji je puhnil, slično zvoku trenutno izpuščene pare prav male lokomotive.

Bodice hrbtišča je imel popolnoma otrdele, dokaz, da se niti pes ni upal pograbiti teh bodečih kepic pri najdbi, a tudi njih barva je bila, dasi malo svitlejša, sicer popolnoma slična starim ježem.

Moj udomačenec ni uporabljal nasproti meni nikoli svojih obrambnih sredstev, obračal je svoj bodeči kožušček vedno tako previdno, da mi ni bil prav nič v oviro pri ljubimkanju in ščegetanju njegovega z nežno dlako poraščenega ostalega telesa. Skoraj do polovice svojega hrbtišča je lahko odmaknil ohlapne bodice nazaj. Pri paritvi pač važna možnost...

Glavica je bila kaj srčkana, podobna mlademu psičku. Smrček koncem koničastega rilčka je vedno vihal na vse strani okoli sebe, mali očesci sta se mu svetlikali, a rilček sam je bil zdaj gladek, zdaj nagubančen, kar mu je ves gobček zopet pretvorilo v nekako krmežljavo zunanjost. In ta mala dva njegova uhlja — res — vse na njegovi glavici je imelo le prikupnost, zaupnost in nežen odsev življenja. Kaj rad se je spenjal po golih mi prsih proti meni; pri težjih vrtnih opravilih je — naravno — človek priprosto napravljen. Ležečemu na klopi mi je rad ril po laseh z mrzlim smrčkom, tudi brke in brada so mu vidno ugajale, toda prav rad sem se ubranil njegovih poljubov. Prav nič ne-

prijetnega mi ni povzročil z nežnimi krempeljčki na golih prsih in tudi sicer ne z bodečim svojim talarjem, ker bodice so stale čisto ohlapno na njegovi koži pričvrščene, dasi sicer trde in rožene. Samo vanj pihniti ali močneje dihniti nisem smel. To ga je takoj vznemirilo, bodice so se trenutno dvignile, glavica se je urno umaknila pod nje — in sam sem bil kaj občutno kaznovan...

Popolnoma domač mi je že postal. Toda njegova bratca sta ostala vedno enaka nezaupneža in skrivača.

Lepega popoldne sem se napotil na gadov lov. Rad bi se bil sam prepričal, kako se bo jež vedel nasproti tej strupeni golazni; bral sem že mnogo o tem.

Nobenega gada nisem našel, da bi ga bil ujel živega v precep in mu ga donesel. Druge golazni sem imel toliko več ujete v steklenici zanj. Vrnivši se ježka zaman vabim in kličem. Preiščem vse kote, vratca so, kot običajno, zaprta, a njega ni bilo nikjer. Skrita sta pač le oba neudomačenca ležala pod shrambo.

Zlobnost poulične otročadi mi je revčka ukradla. Čez dlje časa sem videl te podivjance, ki so se igrali na cesti z zvitim ježem; odvzel sem ga jim in ga odrešil zlohotnih rok. A domač ni bil več, ako je bil to sploh isti jež.

Oba neudomačenca sem spustil na prosto.

Da bi se bil jež slinil, kakor Brehm piše, nisem nikdar sam opazoval, niti ne pri starih, iz gozda donešenih, ki sem jih tudi mnogo imel. Grozen nemir ponoči in neprijetni vonj odpadkov ne priporočata ježa pri domu — dasi je vztrajen lovec ščurkov. V Brehmu se čita, da se stari jež udomači, ako se ga upijani. Ko se zopet prebudi iz omotice in iztrezni, je tudi baje že udomačen. Tega pa sam še nisem preizkušal.

P. G. Višnjan.

Poziv gg. sotrudnikom »Lovca«. Ugleden in navdušen član S. L. D. nam piše: »Naše glasilo ‚Lovec' prinaša čisto lepo in poučno čtivo. Znano mi je, da ga celo nelovci z zanimanjem prebirajo. — Mislim, da bi bilo zlasti za lovske kroge zelo zanimivo in za lovski naraščaj zelo poučno, če bi ‚Lovec' začel prinašati tudi naše lovske starožitnosti iz naroda. V mislih so mi pri tem stari lovski običaji in navade. Bilo bi interesantno izvedeti, kako se je vršil in kako se vrši po raznih krajih Slovenije, n. pr. krst lovca, ki je podrl prvo divjačino. Tu bi bilo zanimivo izvedeti ves ceremoniel in nagovor promotorja, če se svobodno tako izrazim. Bilo bi zanimivo izvedeti stare lovske pesmi in seveda njih melodije. Ravno tako bi bilo interesantno, da izvemo za lovske dovtipe in lovske pravljice, ki živijo med narodom itd. — Tudi bi bilo potrebno, da izvemo razne lovske pozdrave pri različnih prilikah lovskega udejstvovanja, da končno izginejo iz naših brakad tostvarni nemški izrazi.

O vsem tem naj bi se pisalo v našem glasilu. — V to svrho naj bi se pozvali vsi lovski in lovcem naklonjeni krogi, naj pišejo o navedenih stvareh v ‚Lovcu' in naj poizvedujejo med lovci o takih starih lovskih navadah ter jih v ‚Lovcu' priobčujejo.«

Tej spodbudi se pridružuje tudi urednik s prošnjo, da poizveduje med narodom, kdor ima priložnost, in pošlje nabrano gradivo ali uredništvu ali pa redakcijskemu odseku.

Lep prizor. Dne 13. januarja t. l. sem jezdil iz Lubije proti Staremu Majdanu. Ko prijašem na Majdan - planino, čujem na obronku nasprotnega hriba krik, ki ga je običajno slišati pri bosanskih hajkah. Misleč, da se vrši gonja na divje svinje, postojim za kratek čas, in začujem pod seboj šumenje. Ni dolgo in pridirja mimo mene velik volk, kmalu za tem drugi. In to na 50 korakov, jaz pa brez puške! V. L.

Kako zajec vzdrži. Decembra l. l. sva lovila s prijateljem na zajce z dvema oziroma z enim brakom; drugi je imel 6 mesecev in se je šele učil.

Prijatelja postavim na stojišče, sam grem pa malo nižje pod njive s psema.

Ko psa nekoliko časa iščeta spodaj po gozdu in po grmovju, slišim na mah zajčje vekanje. Grem v tisto smer, pa mi prideta psa po stezi iz grmovja že nasproti. Rečem psu: »Mufi, kje imaš zajca?« in grem po stezi naprej ter gledam, kje bi bil zajec. Psa tečeta pred menoj in do grma, v katerem je ležal zajec, toda že mrtev. Prvo je bilo, da preiščem zajca, je li bolan ali obstreljen. Pa niti tega, niti onega nisem mogel dognati. Zajec je bil popolnoma zdrav in dobro rejen. Ne morem si misliti drugega, kakor da je zajec tako dolgo vzdržal, da je prišel pes prav do njega in ga zagrabil za vrat, kjer so se mu tudi zobje poznali.

Seveda mu je najbrž prestel tudi rebra. — Vreme je bilo suho in solnčno, kakor skoro vso jesen. V. H.

Smešna, a resnična dogodbica se je zgodila 21. decembra 1924 v vasi P., občine Št. Lambert. Neki posestnik je nastavil železno past na njivo. Posestnik gre v prvi jutranji zori gledat in že od daleč vidi lisico, ujeto v železo. Teče domov povedat o uspehu, pograbi veliko sekiro in gre z njo nad lisico. Dvigne težko sekiro, da bi jo udaril. Tisti trenutek pa lisica glavo odmakne, sekira udari na past, ki se razlomi. Lisica pa zbeži. Tekel je nekaj časa za njo, se spodtaknil in padel. Ko se je pobral, je bila lisica že daleč. J. K.

Dvodnevni tečaj za lovske čuvaje priredi v par tednih S. L. D. Natančnejši rok se bo prijavnikom sporočil. Prijave je poslati Slov. lovskemu društvu. Potrebno je, da se priglasi najmanj 10 poklicnih lovcev.

Članarino za letošnje leto še veliko število lovcev ni poravnalo. Pozivljamo podružnice in lovske klube, da pozovejo svoje člane zamudnike, naj storijo dolžnost. Ko bo članarina poravnana, jim pošljemo list.

Za »Zeleni križ« je darovalo veselo lovsko omizje v gostilni »Riba« v Logatcu 180 Din, na »Lovskem plesu« v Braslovčah pa so v iste svrhe nabrali 150 Din. Dne 17. febr. 1925 ob zaključni seji gospodarskega odseka S. L. D. je nabral blagajnik Zupan Din 211·75, mesto vstopnine na plesni večer dne 1. februarja 1925 pa je daroval sodni nadsvetnik A. Mladič 50 Din.

Popravek. Na str. 19 in 24 beri namesto »šnefi« — kljunači; na str. 20 je namesto »grulijo« pomotoma natisnjeno »krulijo«.

Prijateljem Krasa! »Društvo za raziskavanje podzemskih jam« je zopet oživelo! Vsakdo se zaveda, da je to velike važnosti za znanost, za spoznavanje naše domovine, v korist vsakega Kraševca, kakor tudi za našo čast! Naš Kras je znan širom sveta. Raziskovali so ga številni tujezemski znanstveniki. Tem znamenitim kulturnim delavcem pa se je do danes pridružilo še prav malo domačinov. Danes pa je naša domovina svobodna; a gospodarji te čudovito lepe in zanimive zemlje le premalo poznamo svojo last. Svet govori o čudih, ki jih skriva osrčje Krasa. Med nami pa jih je komaj peščica, ki se zavedajo njegove vrednosti.

Zato so si priznani strokovnjaki našega vseučilišča nadeli nalogo, da vsestransko prouče Kras in njegove pojave. Zbrali so se v »Društvu za raziskavanje podzemskih jam« in so pričeli z delom, ki je vsestransko, kajti obsega malone vse panoge znanosti in ima za cilj tudi praktično izkoriščanje Krasa. Zato je važno, da sodeluje in pomaga vsakdo, ki ljubi našo čudovito zemljo! Od uspehov našega društva bo imela korist znanost, pa tudi poljedelec bo imel svoj dobiček. Zato rabi društvo moralne in materialne podpore. Prijatelji prirode, in posebno Krasa, pristopite in podpirajte nas! Redni člani plačajo 10 Din, podporni 50 Din, ustanovniki pa 1000 Din. Vsi v naš krog!

Predsednik: notar M. Hafner (Miklošičeva cesta št. 6); tajnik: dr. R. Kenk (Univerza, zoološki institut); blagajnik: ing. J. Turk (Kemijsko preizkuševališče, Dunajska cesta št. 38).

Iz ribarske mreže.

O vonju rib. Ribe imajo na glavi pred očmi dvoje majhnih udrtin. Ti udrtini sta prevlečeni s sluznico, na kateri so vonjske stanice. Od teh stanic vodita dva živca k možganom.

Vonjski organ rib je precej enostaven. Zato je pač dvomljivo, ali je vonj rib toliko razvit, da si morejo ribe poiskati z njim hrano. Pomisliti je vrhu tega, da se duh raznih plinov v vodi ne razširja tako naglo kakor v zraku.

Ribiči tudi iz izkušnje ne prisojajo ribam izrazitejšega vonja in z nezaupljivostjo gledajo na razne preparate, ki naj dado vadi poseben duh, ki naj privabi ribe. Omenjam naj le znani tibetin.

Prof. dr. Schiemenz pa je glede vonja rib drugega mnenja. V »Angelsportu«, številki 1., trdi, da je vonj rib precej razvit. Svojo trditev skuša dokazati v bistvu s sledečimi podatki: Priljubljena ribja hrana je leptodora. To je majhna povodna žival, velika nekaj milimetrov, ki je popolnoma prozorna. Živi v precejšnji globočini, kamor pride le malo svetlobe. Ribe jo kljub temu najdejo, četudi je gotovo ne vidijo; najdejo jo očividno le z vonjem. Napravil je poizkuse s slepimi postrvmi. V ribniku so uspevale prav dobro in bile dobro rejene. Pobirale so pa hrano le od tal. Opozarja tudi na jeguljo, ki ima slabo razvite oči in išče svoj plen le ponoči.

Z jeguljami je delal sledeče poizkuse: Dal jih je v basen in jim metal nastrgano meso. Prišle so takoj na prostor, kamor je padlo meso in ga jele pobirati. Posamezne so švigale tik mimo koščka mesa, pa se takoj nato okrenile in meso použile. Iz tega sklepa, da mesa niso našle z vidom, nego z vonjem. V drugem basenu je imel ostriže, smuče, okune, plošiče, črnovke in druge ribe. Spustil je neopaženo v basen nekaj mesa in ga pokril s kamenčki, tako da mesa ni bilo moči videti. Ni trajalo dolgo, pa so prišle vse ribe na dotično mesto in jele grebsti meso izpod kamenčkov.

Iz teh podatkov sklepa profesor dr. Schiemenz, da imajo ribe razvit vonj. Seveda ta vonj ni tako razvit, kakor pri

drugih živalih, ki spoznavajo in najdejo z vonjem svojo hrano. Duh raznih stvari le privabi ribe, da pridejo gledat na dotično mesto. Ni torej neumestno, — tako pravi dr. Schiemenz — da skušajo ribiči privabiti ribe na ta način, da namažejo vado z močno dišečimi snovmi.

Dr. M.

Bogat plen. Sulčar dr. Alojzij Praunseis je ujel dne 4. januarja t. l. v Ljubljanici pri Vevčah tekom popoldneva tri velike sulce. Tehtali so 11½, 9½ in 6 kg.

Sulca, težkega 10·50 kg, dolgega 105 cm, je ujel 23. novembra 1924 član kluba »Sava« g. P. Urbanc, veletrgovec v Ljubljani, v Savi pri Vikrčah.

Ščuke, ki polujejo po suhem. »Anglerzeitung«, št. 1. (letnik I.), priporoveduje sledečo zanimivo zgodbo: Na nekem posestvu blizu Bremerhavna tečeta sporedno dva odvodna kanala. Med obema je na nekem mestu precej ozek travnik, ki meri od kanala do kanala jedva 10 m. Neko jutro je opazil posestnik, da skače in se vije po travi ščuka, težka 3—4 kg. Hotel je ščuko ubiti, a se je vendar premagal in čakal v primerni oddaljenosti, kaj bo. Ščuka se je vila po travi tako dolgo, da je prišla do kanala in je izginila v vodi.

To zgodbo si razlaga pisec v »Anglerzeitung« sledeče: Travnik, po katerem se je vila ščuka, je pomladi trajno pod vodo. Ribe prehajajo takrat iz obeh prekopov na travnik. Poleti, ko voda upade, se vrnejo ribe v prekopa. Riba je očividno slutila, da pride po kratkem potovanju po suhem zopet v vodo, sicer potovanja ne bi bila tvegala. Ribe torej niso tako brezumne živali, kakor čitamo večkrat po knjigah.

O potovanju rib po suhem piše tudi raziskovalec Ferdinand Osendovski, ki je preiskal neko jezero v vzhodni Rusiji. Ne daleč od jezera je bila večja mlaka, med mlako in jezerom pa visoka trava. Ko je prišel Osendovski zvečer o mraku k jezeru, je zapazil, da se v travi nekaj giblje. Misleč, da je vodna ptica, je zakričal, da bi zletela. — Ker ni nič zletelo v zrak, je natančno preiskal travo in našel v njej veliko ščuko, ki se je vila iz smeri jezera proti mlaki, ki je bila polna rib. Isti večer je videl Osendovski v travi še eno ščuko, ki se je vračala iz mlake proti jezeru. Bila je tako nažrta, da ji je še mahal repek majhne ribice iz gobca. Dr. M.

Ribarska šola v Vodnjanu. V Vodnjanu v Češko-slovaški so ustanovili dne 28. septembra 1924 ribarsko šolo. Poslopje je enonadstropno. V poslopju je nameščena tudi hidrobiološka stanica. Učna doba traja dve leti. V en letnik se sprejme le 20 gojencev. Kdor želi vstopiti v šolo, mora imeti vsaj 17 let in se izkazati, da je dovršil nižjo poljedelsko ali meščansko šolo.

V šoli se poučujejo splošni predmeti, izmed jezikov tudi srbsko-hrvatski. Strokovni predmeti so: uvod v studij ribarstva, umetno gojenje rib, gojenje rakov, gospodarstvo z ribniki, ribarstvo v rekah, potokih in jezerih, zgradba ribnikov.

Čestitamo bratski državi k tej pridobitvi in želimo ribarski šoli najlepši uspeh. Želimo le, da bi tudi v naši državi čim prej sledili vzgledu naše zaveznice.

Tristo ribičev utonilo. Hud vihar pri Esbjergu je uničil veliko število ribiških ladij. Nad 300 ribičev je utonilo.

Požrešnost ščuke. V Barnmeeru, velikem jezeru na Angleškem, so nekoč ujeli ščuko, težko 17 kg. To ščuko je kupil neki lord in jo dal v svoj ribnik, ki je bil poln rib. Po enem letu so spustili ribnik in ugotovili, da je ščuka požrla vse ribe razen enega krapa, težkega 4½ kg. Pa tudi tega se je lotila; bil je ves nagrizen, pa ga očividno ni mogla obvladati.

Lord je dal ribnik vnovič napolniti z ribami, pa tudi te so kmalu izginile do zadnje v požiralniku ščuke. Ribnikar je opazil, da se je ščuka lotila tudi rac in vodnih ptic. Metal je v ribnik vrane, srake in druge ptice; ščuka je vse pogoltnila. — (Po »Deutsches Fischereiblatt«, 1924, štev. 6.)

Podust — varstvena doba. Na ribarskem kongresu, ki se je vršil meseca septembra l. 1924. v Gradcu, je predaval znani veščak Fran Pölzl o varstveni dobi za podust. Predlagal je, naj se varstvena doba za podust ukine. To pa iz razloga, ker so podusti glavni vir dohodkov za ribiče po poklicu. V Donavi polove v Avstriji za časa drsti na leto 100.000 kg podusti. Pölzl je utemeljeval svoj predlog s tem, da je v Donavi toliko podusti, da se ni bati škode, če se zanje varstvena doba ukine.

Večina govornikov je pobijala Pölzlov predlog. Opozarjali so na Švico, kjer celo umetno goje in valijo to ribo. Pölzl je bil slednjič primoran umakniti svoj predlog.

Ta diskusija je važna tudi za naše razmere. Pri nas je podusti še dovolj. Največ jih love ob drsti, ker podust pri nas ni zaščitena po varstveni dobi. Podust je važna riba, ker tvori glavni kontingent vseh rib v naših vodah. Ona reprezentuje torej precejšen del narodnega premoženja v naših vodah.

Ne smemo slednjič pozabiti, da je podust ona riba, ki služi roparicam, osobito sulcu za hrano; kjer ni podusti, sulec ne more uspevati.

Jez v Krškem bo otežkočil, morda tudi onemogočil ribam prehod iz dolnjega v gornji tok. Radi tega smatram za nujno potrebno, da se čimprej odredi tudi pri nas varstvena doba za podust. Dr. M.

Ribje bogastvo Ohridskega jezera. V Ohridskem jezeru živi troje vrst postrvi. Vsaka teh vrst da ribičem na leto 15—20.000 kg, ozir. 50—70.000 kg, oziroma 80.000 kg. Neka vrsta belic (Alburnus scoranza) da celo 150.000 kg na leto. Razen tega love pri iztoku jezera jegulje v ogromnih množinah. Vsega skupaj živi v jezeru 17 vrst rib.

Kakšen vir bogastva hrani Ohridsko jezero, si lahko predočimo, če pomislimo, da dosežejo gorenje uspehe lovi s primitivnimi lovnimi pripomočki. Tuji kapital je prisodil dokaj obale Albaniji, da more nemoteno izkoriščati ribje bogastvo jezera. — (Po »Jutru« z 31. decembra 1924.)

Lov postrvi s kapičem. V »Osterreichische Fischerreizeitung«, 1924, štev. 21. in 22., poroča neki sportnik, da ima navado, zvezati kapiču, ki ga rabi za lov postrvi, repno plavuto z rdečo volno. Napravi mu zanko na korenu repne plavuti in jo krepko zadrgne. Repna plavut se zato razširi kakor pahljača in ribica lepše igra, ko jo vlečemo po vodi. Rdeča barva pa ima privlačno silo na roparico.

Kakor znano, vidijo ribe rdečo barvo za črno. Izkušnja nas uči, da prijemajo ribe na vado rdeče barve zelo rade.

Glavač (kapič, cottus gobio L.) — nevaren ribjemu zarodu. »Fischereizeitung« (München) poroča, da je zapazil gojitelj rib, ko je spuščal postrvji zarod v ribnik, kako se je kapič zagnal med zarod in ga hlastno požiral. Kapič je prišel slučajno v ribnik po dovodnem kanalu. Ribiču se je končno posrečilo, ujeti kapiča v mrežico. Preiskal mu je drob in ugotovil, da je mali ropar požrl v približno 2 minutah 28 komadov postrvjega zaroda.

Ta dogodek nas uči, da ne vlagajmo postrvjega zaroda na prostore, kjer je mnogo kapičev. Marsikdo, ki je vlagal leto za letom postrvi, se čudi, da ni uspeha. Morda je vzrok temu neuspehu ta, da je v potoku mnogo kapičev.

Zdravilna moč ribjega olja. Mestni zdravstveni urad za otroke v Newyorku je ugotovil, da ima precejšen odstotek otrok predšolske dobe bolne ude in da je ta hiba večinoma posledica mehkokostnosti v detinstvu. Tamošnja klinika je dajala tem otrokom tekom štirih mesecev ribje olje. Po preteku te dobe je izgubilo 71% teh otrok znake mehkokostnosti.

Ribolov s kormoranom. »Münchner Fischereizeitung« poroča, kako love Kitajci ribe s kormoranom. Kormorani so pelikanu podobne vodne ptice, ki jih Kitajci dresirajo za ribolov. Kitajec veslja na bambusovem splavu na morje in spusti kormorane v vodo. Ti

se potapljajo in prinesejo ribiču svoj plen (osobito jegulje in druge manjše ribe). Večkrat se vname boj med kormoranom in večjo ribo, ki jo ptica ne more obvladati. Takrat pride ribič z mrežo na pomoč.

Velik losos. Angleški ribič-sportnik je ujel pred kratkim lososa, težkega 47½ angleških funtov. (»Allg. Fischereizeitung« št. 19.)

Velikega krapa so ujeli to poletje na Češkem. Tehtal je 13 kg in meril 98 cm. Posamezne dele so preparirali za naravoslovni muzej v Plznu.

Z banano ujel krapa. V štev. 14. »Deutsches Fischereiblatt«, 1924, pripoveduje trnkar, da je lovil ves dan brezuspešno krape na črva in krompir. Ko je pregledal nahrbtnik, je našel v njem dvoje banan, ki mu jih je skrbna ženka neopaženo dala na pot. Dal je na trnek košček banane in v kratkem presledku ujel na istem prostoru, kjer je ves dan brezuspešno lovil, dva krapa velikana.

Ribje mumije. »Neudammer Fische reizeitung« 1924, štev. 14, poroča, da so našli pri izkopinah v Egiptu mumije rib, ki so jih cenili po starosti na 2500 let. Mumije so povsem dobro ohranjene. Zlasti ostriža so stari Egipčani častili kot božanstvo.

MALI OGLASI.

Naprodaj je najboljšemu ponudniku I., II., III. in VII. letnik »Lovca«. Naslov v uredništvu. - **Kupi se** VI. in VIII. letnik »Lovca« za S. L. D.

Skobce za lisice in ptice, razne oblike in velikosti izdeluje z znamko »Bobi« tvrdka J. Malenšek, Boh. Bistrica.

Jazbečar, enoleten in čistokrven, premiranih staršev, se za 500 Din takoj proda. - Naslov pri uredništvu »Lovca«.

Logar, absolvent gozdarskega in lovskega tečaja, samski, star 26 let, zelo mirnega in treznega značaja, išče službe s 1. aprilom. Reflektira se na posestva, v kojih pridejo v poštev: gozdni vrtovi, razne sečnje in čiščenja mešanih sestojev. Veliko veselje in prakso ima tudi za negovanje visokega in nizkega lova. Vešč srbo - hrvatskega in slovenskega jezika; slovenske narodnosti. Gre tudi na Hrvatsko ali v Bosno. - Ponudbe naj se pošlje do 15. marca pod »Gozdni vrt« na uredništvo tega lista.

Kupim dobro ohranjeno Mauserpištolo s futeralom — kopitom, 7·65 mm; Steyerpištolo 9 mm. - Ponudbe na Ant. Kappus, sudski kapetan, Bregalnička divizija, Štip.

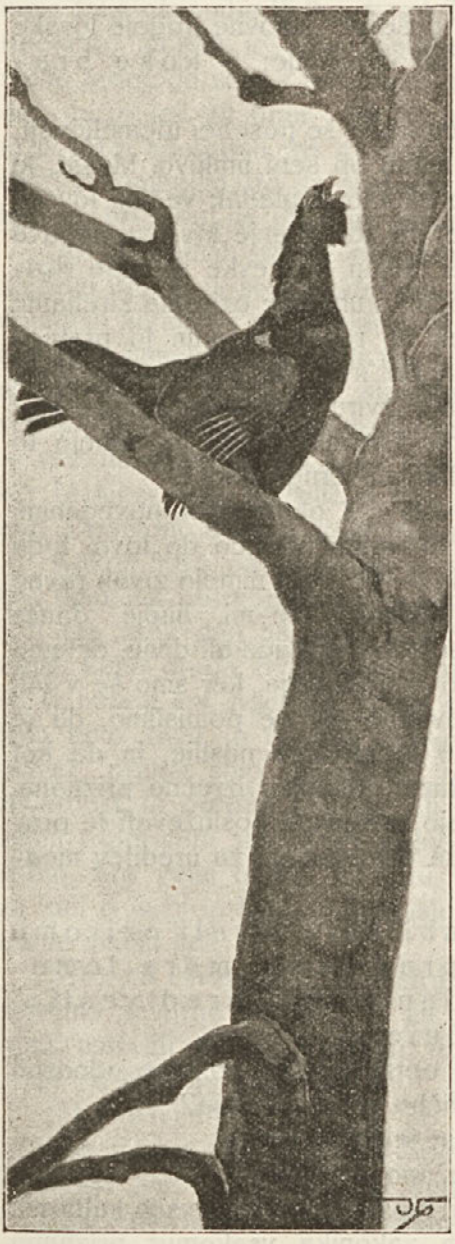
Daljnoglede za lov, poljubne znamke, najtočnejše in ceneno vam preskrbi strokovnjaško puškar **F. K. Kaiser, Ljubljana.** Montiranje daljnogledov na puške vseh sistemov zanesljivo in precizno izgotovi v svoji delavnici najvestnejše. Za točno delo in pristreljanje in o skrbni izvršitvi svedoči obilo pohval in veliko število lovcev z montiranimi daljnogledi v njegovi delavnici. — Sedaj je za bodočo sezijo najboljši čas, da si uredite svoje orožje, ker v teku sezije zamuda povzroči največkrat obilo jeze in stroškov. Zato naj vsak vesten lovec skrbi, da bo imel vse pripravljeno ter naj se z zaupanjem obrne na gornjo tvrdko.

Pernica in dve sulčarki iz razcepkanega bambusa, naprodaj. - Naslov prodajalca in ceno pove Slov. ribarsko društvo v Ljubljani, Vodnikov trg 5.

Pod izredno ugodnimi pogoji ima predsednik »Kluba ljubiteljev ptičarjev« oddati lovcu, ki bi izpolnil klubove predpise, priobčene v »Lovcu« l. IX., št. 15—16, str. 259, 7 mesecev starega psa, nemške kratkodlake pasme. Obrniti se je naravnost na klub. predsednika g. Fr. Urbanca, Ljubljana, Sv. Petra cesta 1.

Angl. fazanja jajca dobavlja poceni koncem aprila v poljubni množini. Jajca vseh vrst fazanov. Julius Mohr jun., Ulm ob Donavi, Nemčija.

April.

Ubira strune zlatokljun,
pomladno je zapel,
in davi drozga slišal sem,
kako je pel vesel.

Na hruški poje ščinkavec
„čiriv, čiriv, čiri“,
nagnal je v gnezdo
ščinkavko,
da mu za rod skrbi.

V borovju pa ubral je spev
mogočni trubadur,
jaz pa poslušam srčno rad
to pesem ranih ur.

Le poj in kleplji ljubicam;
ko pride sveti Jur,
takrat bo tebi strel zapel
— prekrasni trubadur!

Vl. Kapus.

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

II.

Duševni predpogoj lovske pravičnosti.

A.

Preden se moremo vglobiti v duševne osnovne pogoje lovske pravičnosti, treba je odgovoriti na vprašanje: S kako pravico ubijamo živali?

Čudno, kaj ne, da je to pravico treba še posebej utemeljevati, človek bi vendar mislil, da je to samo ob sebi umljivo. Mesar, ki mu zastavite to vprašanje, vas bo debelo pogledal; večina lovcev pa bo odgovorila na to vprašanje, da zdražbanje lovišča, nabava lovske karte in orožnega lista ter nakup dvocevke ali celo risanice za kroglo daje popolno pravico za ubijanje oziroma streljanje divjačine. Napol izobražen človek bo rekel, da nam to pravico daje pravo močnejšega; jurist pa bo trdil, da pravica do lova, torej tudi pravica do ubijanja živali, izvira iz lastnine zemlje, kjer se je našla, oziroma zredila žival. Lastniki zemlje pa smejo to pravico potom odkupa prenesti tudi na druge osebe.

Vsi ti odgovori pa niso zadovoljivi. Z okolnostmi, navedenimi v teh odgovorih, dobimo morda formalno pravico do lova, toda ubijanje je odvzemanje življenja, in — in — ali nimajo živali ravno take pravice do življenja kakor človek? Če mi, ljudje, danes ubijamo ozir. streljamo živali, najsi že bo domače ali divje, delamo to — skoraj samo ob sebi umljivo — radi tega, ker smo se v tak postopek čisto vživeli, in ker navadno niti ne pomislimo, da je n. pr. pravica močnejšega vedno le krivično nasilje, in da kot taka danes ni v nobenem modernem zakoniku izrečno priznana. Posamezne države se sicer skušajo v vojskah posluževati te pravice, ne dovoljujejo pa tega svojim državljanom za ureditev medsebojnih sporov.

Če bi naj bilo torej ubijanje živali oziroma streljanje divjačine opravičeno, mora temeljiti na nečem, kar ubijanje tudi pred vestjo, to je moralično opravičuje.

V čem pa obstoji moralična opravičba za ubijanje odnosno streljanje živali, in ali taka opravičba sploh obstoja?

Pri odgovorih na to vprašanje je treba ločiti:

a) roparsko zverjad, in b) užitno divjačino.

Kar se tiče roparske zverjadi, navajam, da je v vseh kulturnih državah na podlagi kazenskega zakonika vsakomur priznana

pravica silobrana. Silobran pa je opravičen le tedaj, če je iz kakovosti oseb (tukaj živali), časa, kraja, in načina napada ali iz drugih okolnosti mogoče utemeljeno sklepati, da se je storilec potrebne obrambe poslužil le v to svrho, da protipraven napad na življenje, prostost ali premoženje odvrne od sebe ali od drugih, ali pa da je samo iz prepadenosti, bojazni ali strahu prekoračil meje take obrambe (§ 2 g. k. z.). Če lov postavimo na tako strogo podlago, potem je celo ubijanje leva ali tigra itd. opravičeno samo tedaj, če sem v nevarnosti jaz ali moja družina, moja živina itd., da jo lev ali tiger itd. raztrga in požre, ker v teh slučajih je položaj silobrana res evidenten. Če pa grem leva ali tigra itd. iskat z namenom, da ga poiščem in ubijem, ni na tej pravni podlagi ne pri levu, ne pri tigru ubijanje opravičeno.

Ali je zadnji stavek pravilen? Je in ni. Je pravilen, če gre za leva itd., ki ni še napadel nobenega človeka, in ki tudi ne išče domačih živali. Ni pa pravilen, če gre za zverino, ki obiskuje tudi človeške naselbine, in ki razen ljudi trga tudi domačo živino. Tudi ni pravilen še z drugega stališča. Ako določbe § 2. g k. z., ki veljajo med ljudmi, uporabljamo tudi na živali, morajo se tudi živali — vse, ne samo lev ali tiger — kot osebe upoštevati in obnašati, ker bi sicer vsaj teoretično (sc. v tej razpravi) ne zaslužile biti pod varstvom našega kazenskega zakona.

Kakor hitro pa to storimo, in kakor hitro se zavedamo, da lev, tiger itd. potrebujejo vsak dan mesno hrano, da si tako hrano tudi res vsak dan na novo poiščejo, da mora to hrano plačati vselej kaka druga žival (gazela, antilopa itd.) s svojim življenjem, da ta napad lev, tiger itd. vselej izvršijo kadarkoli in kjerkoli srečajo tako žival, in da niso preveč izbirčni, ali je žrtev žival ali človek, potem smo opravičeni reči, da je taka zverina stalna nevarnost, ki ogroža življenje ali imetje ljudi ozir. živali. Napram takim roparicam smo torej stalno v položaju opravičenega silobrana. Kar velja o levu in tigru, velja tudi o medvedu in volku, pa tudi o lisici in kuni, o podlasici in kragulju, pa tudi o lovečem psu in mački itd.

Prav na isti način je skonstruiran silobran pri ljudeh glede na posebno nevarne zločince, ki jih sme orožništvo ali policija brez kazni ustreliti ali pri srečanju, ali pa če skušajo zbežati, zlasti pa če se skušajo zoperstaviti.

Ubijanje roparic je torej s stališča silobrana utemeljeno, pri čemur si človek lasti posel skrbnika ad actum glede onih živali, ki imajo postati žrtve roparic, res bolj ali manj samovoljno. To prisvajanje takega posla pa ni ne nasilno ne nepošteno, ker je vsak pravi skrbnik dolžan zastopati koristi

svojih varovancev na vse dopustne načine, tembolj pa pravi lovec. Silobran pa je sam po sebi moralično opravičilo za ubijanje, ker nihče ni dolžan, da se pusti ubiti ali okrasti ali na kak drug način oškodovati. To, kar imenujemo boj za obstanek v pravem pomenu besede, je prav za prav le stalno izvrševanje silobrana oziroma je silobran pravna utemeljitev boja za obstanek, — seveda toliko časa, dokler ta boj ne preide v neopravičeno silo močnejšega.

Pri užitni divjačini, — pa naj si bo jelen ali srna ali zajec ali jerebica itd., — pa vendar ne moremo govoriti o silobranu. Če napravi danes jelen na polju kako škodo, ali če obgloda zajec v hudi zimi sadno drevje, ne moremo trditi, da tvori jelen ali zajec že permanentno in tako veliko nevarnost za naše premoženje, da je treba napram živali nastopiti takoj z ubijanjem. Prejšnje čase, zlasti v starem in srednjem veku, po jelenih ali zajcih itd. povzročena škoda skoraj ni prišla v poštev. Danes je pri intenzivnem kultiviranju poljedelstva zadeva s to škodo teoretično res nekoliko drugačna; v praksi pa je tako, da tam, kjer se zemlja intenzivno obdeluje, in kjer so ljudje gosto naseljeni, jelenov sploh več ni, in so tudi zajci po nešteviln ih lovskih tatovih, zlasti zankarjih, postali tako redki, da bomo kmalu šteli zajce med bele vrane. Pri takem položaju pa škoda skoraj ne more nastati.

Človek pa je te živali, predvsem jelene in srne, manj zajce itd., ubijal že v dobi, ko mu njihova prehrana ni delala nobene škode, in jo skuša tudi danes ubijati, ko skoraj ne more biti govora o škodi. S kako pravico jih je torej takrat ubijal in jih še danes ubija?

Tu je treba poseči precej daleč naokoli in nazaj.

Človek je po svoji konstituciji ustvarjen, da uživa mešano hrano, to se pravi, meso in rastline. Nato kažejo predvsem človeški zobje, dalje delozmožnosti želodca in prebavljalnega kanala, predvsem pa dolžina človeškega črevesa.* Te okolnosti tvorijo in kažejo fizično sposobnost človeka za prehranjevanje z rastlinami, obenem pa tudi vzbujajo potrebo po mesni hrani.

V zgodovini smo se učili, da je človeški rod, preden je dosegel današnjo stopnjo razvoja, moral predelati še razne nižje stoječe faze življenskega ozir. gospodarskega razvoja, da je bil najprej lovec, potem pastir in da je postal šele pozneje, ko so se vsled gostote ljudi pašniki začeli krčiti, poljedelec, in še pozneje tudi obrtnik itd. Naj že bo ta teorija resnična ali ne, gotovo pa je,

* Najkrajše črevo imajo mesojede zveri; najdaljše — vse v primeri z dolžino lastnega telesa — črevo imajo prežvekovalci; sredino med obema drži človeško črevo.

da na vse narode v tem oziru ni polagati enakega merila. Prav tako pa je res, da človek, dokler ni imel stalnega in proti mrazu in mokroti zavarovanega doma, ni mogel vživati izključno rastlinske hrane. V krajih, kjer sneži in dežuje, si človek ni mogel za vso zimo vnaprej pripraviti, ni si znal nabaviti, še manj pa ohraniti zadostne rastlinske hrane. Tako je bil prisiljen sproti segati po mesni hrani v vedno novih priložnostih za lov v prostranih loviščih. Bržčas je tudi gotovo, da je znal človek v pradobi konservirati najprej mesno hrano za zimsko dobo in šele pozneje tudi rastlinsko. Pri tem je ostalo tudi še v dobi pastirstva, ki se bistveno razločuje od prejšnje le v tem, da je v pastirski dobi človek že razpolagal z ukrotenimi živalmi, ki jih pa menda tudi ni samo gledal, marveč jih je pasel očividno za prehrano sebi in svojcem.

Če je torej v oni dobi, ko človek ni znal konservirati rastlin in tudi mesa ne, nastopila n. pr. zima, v kateri ni več mogel v gozdu pobirati divjih sadežev, in ko še tudi ptice niso same prihajale pečene na mizo, je stal človek pred alternativo: ali pogine od gladu, ali pa si poišče hrano s tem, da ubije ali ulovi kako žival, pa naj si bo to jelen ali srna, zajec ali jerebica. —

Kaj pa znači pravno ta položaj?

Nič manj, nego stan sile, ali drugi del boja za obstanek. Stan sile je namreč tudi v zakonih kulturnih držav priznan; pri nas v §§ 2. g. k. z. in 1306. a. o. d. z. Stan sile je torej za lovca pradobe bil tudi moralično opravičilo, če je ubijal užitno divjačino, ker človek tedanje dobe tudi ni bil dolžan rajši umreti sam od lakote, kakor ubiti žival.

Kakor bi tudi bilo zanimivo, z lovskega stališča zasledovati vse razvojne dobe človeštva od pradobe pa do danes, vendar se moram z ozirom na odkazani prostor omejiti le na vprašanje, s kako pravico strelja lovec danes užitno divjačino, ozir. s kako pravico kolje danes mesar živino? K temu dostavljam, da so iz nadaljnjega razmotrivanja izločene deroče zveri, in da se pred vsem oziram na razmere nizkega lova.

Danes je edino opravičilo za uživanje mesne hrane okolnost, da človeštvo mesne hrane vsesplošno ne more črtati s svojega jedilnega lista. Na svetu se namreč ne pridela toliko drugih nemesnih živil, predvsem žita, da bi vsi ljudje z vsega sveta mogli hkratu opustiti uživanje mesne hrane. Tak korak bi povzročil vnaprej še nepreračunljivo gospodarsko krizo. Pa tudi če bi se opustitev mesne hrane in prehod na izključno

rastlinsko hrano razdelil na dobo n. pr. 10 let, bi bil učinek prav isti, to je gospodarska kriza na vse strani; kmet, ki živino odprodaja ponajveč mesarju, bi bil ob glavni vir dohodkov, ker bi živina, če bi se redila samo za delo, padla v ceni za več kot polovico. Potreba in povpraševanje po njej bi namreč za najmanj do polovice prenehali. Z druge strani pa bi se cene žitu in drugim nemesnim živilom, ki bi jih izprva bilo sploh premalo, po zvišani potrebi in večjem povpraševanju, tako dvignile, da bi se morali dohodki konsumentov (uradnikov, obrtnikov in delavcev) zvišati tudi za polovico, če bi naj ti sloji ne bili prisiljeni stradati. Torej zopet stan sile ali boj za obstanek v drugem pomenu besede.

Res je sicer, da bi se cene mesnim živilom po izločenju mesne hrane tako dvignile, da bi jih v nekaj letih bilo toliko na trgu, da bi bilo meso teoretično morebiti opustljivo; toda zvišanje cen rastlinskim pridelkom in potrebe po večji množini, posebno pa draginja olja iz pomanjkanja masti, — vse to bi povzročilo krizo vseh konsumentskih gospodinjstev. Zahteve, in sicer opravičene, po zvišanju plač in mezd, bi bile na dnevnem redu, finančni ministri pa bi bili v zadregi za nove dohodke, da bi krili te zahteve po povišanju plač, ko bi z izločenjem mesne hrane morale iti na gospodarskem polju milijarde v nič.

Vpoštevati pa je tudi še kriminalno-politični moment: lačni ljudje so bolj k zločinu nagnjeni, nego dostojno prehranjevani. Zato mora biti stvar vodilnih politikov, da ljudstvu nudijo take pridobitne prilike, ki naj zagotove zadostno in primerno prehrano. Precejšen odstotek sedanje povojne zločinske psihoze je pisati brez dvoma na račun medvojnega vsesplošnega stradanja.

Tudi je res, da ta ali oni poedinec lahko opusti govedino, teletino ali tudi kuretnino; prav tako je res, da se izključno mesna hrana z zdravniškega stališča popolnoma ne obnese; kakor tudi, da bi še ne nastala gospodarska kriza, če bi jeseni ne prišlo toliko in toliko divjačine na trg. V splošnem pa moramo reči, da se človeštvo pri današnjem razvoju gospodarskopolitičnih razmer in pri današnjem razvoju človeškega telesa mesni hrani ne more popolnoma odreči. Posamezne osebe, ki uživajo zgolj rastlinsko hrano (vegetarianci), na tem ne morejo ničesar spremeniti, še manj pa je v tem dokaz, da je mogoče, da bi se ves svet preživljal samo z rastlinsko hrano. Zdravniškega stališča se na tem mestu niti ne dotaknem.

Na dosedaj razpravljani opravičenosti do ubijanja živali sloni danes samo še obrt me-

sarjev in pa »obrt« onih lovcev, ki jim je pribava mesa edini in končni cilj lova; pravo lovstvo pa je moglo na taki opravičenosti sloneti samo toliko časa, dokler je bilo zadosti divjačine, dokler so bila sredstva za izvrševanje lova še tako primitivna (kakor so pobran kamen, odlomljen kol, pozneje pušica, sulica, nož, itd.), da se divjačine ni moglo po nepotrebnem ali kar v masah pobijati, in dokler je bil radi gostote divjačine lov kot poklic ozir. kot način preživljanja družine na stoletja mogoč.* V času, ko so bile lovilne priprave še primitivne, kakor so kamen ali kol in pozneje pušica ali sulica, divjačine pa dosti, se tudi nihče ni spotikal na tem, če je lovec ubil divjačino tam in tako, kjer in kakor jo je dobil, torej jelena, srnjaka ali zajca na ležišču, ali raco na vodi ali jerebice na tleh itd.

Ko pa se je v novem veku lovno orožje z uvedbo puške povzdignilo do take popolnosti, da je bilo enemu lovcu mogoče ubiti v enem dnevu n. pr. na stotine bivolov; ko so nekateri zastopniki lovstva tudi res pokazali tisto bestialno stran človeka, ki ga kaže hujšega kot lev in tiger; odkar ima puška obliko in težo, da jo lahko nosi sleherni slabič, odkar za zavratno morijo s puško tudi ni treba nobenega posebnega junaštva več, odkar so se ljudje razmnoževali bolj in bolj in zase zahtevali posest zemlje, in se je vsled tega začela divjačina redčiti in umikati v zadnja skrivališča, zlasti pa odkar so najemnine za lovišča postale tako visoke, da se niso več krili stroški lova — od tega časa naprej pa se je pri lovstvu začel glede vprašanja po opravičenosti do ubijanja živali vršiti tak preobrat, da je opravičevanje lova s potrebo po mesu danes popoln anahronizem. Ta preobrat je povzročila lovsko teoretična literatura.

V 19. stoletju in deloma tudi že prej se je pojavilo poleg praktičnega tudi doktrinarno lovstvo (ki je v sebi združevalo najbrž tudi praktično lovstvo), ki je začelo vplivati na duševno stran lovstva. Dokrinarno lovstvo zastopa stališče, da delamo divjačini prav za prav krivico, če jo ubijamo, ker je lovec navadno človek, ki si svojo potrebo po mesu krije lahko tudi pri mesarju, da se pa lov za onega, ki ni tako dobro situiran, z gospodarskega stališča ne izplača, ker se pri današnji redkosti divjačine na lovu toliko časa zamudi, da bi vsakdo v tem času lahko toliko zaslužil, da si iz zaslužka lahko pet- in večkrat toliko mesa kupi, kakor ga pa z lovom doseže.

* Koliko je moralo svoj čas biti divjačine, navajam kot primer samo sledeči slučaj: asirski kralj Tiglatpilezar (ca. 900 pr. Kr.) je v teku 5 let ubil: 4 divje vole (ture?), 10 slonov, 920 levov in še nešteto manjših živali (medvedov, divjih prašičev, jelenov itd.), glede kojih nimam številk.

Misleče lovstvo pa je tudi samo začelo uvidevati, da moderne puške razmeroma na daleč, in v dobrih izvodih tudi zelo precizno streljajo, da je človek v strelskotehničnem oziru zmožen spopolnitve do neverjetne višine (streljanje pri tekmah na glinaste golobe itd.), in da je pri takih razmerah mogoče v prav kratkem času izpraznili lovišča, zlasti če se tudi puško uporablja tako, kakor so se uporabljala primitivna lovska orodja, to je, da se strelja na divjačino kjerkoli in kakorkoli se nanjo naleti. Tak način nabavljanja mesa oziroma streljanja razločutnejšim lovcem polagoma ni več zadoščal oziroma jih je pred tribunalom lastne vesti ozlovoljal. Tako je začelo boljše lovstvo iskati potov in sredstev, ki naj bi mu tudi streljanje z modernim orožjem nudilo moralično zadovoljstvo.

V čem pa obstoje ta pota in sredstva?

Izhodišče vseh teh potov in sredstev, kakor deloma že označeno, tvori spoznanje, da je uboj živali krivica nad živaljo, in da vsaka krivica zahteva svoje zadoščenje. Zadoščenje? Pa zajcu? bo morda kdo smešno vprašal. Da, tudi zajcu moramo dati zadoščenje, seveda v obliki, ki je zanj primerna.

Kar se tiče zadoščenja, je pripomniti, da je med ljudmi prvotna oblika bila zgolj kazenskega značaja, in da je obstojala v načelu: zob za zob, las za las. S tem načelom ne moremo izhajati, ker za zajčje življenje ne moremo zahtevati človeškega, ko se dandanes niti za človeško življenje ne zahteva vedno življenja ubijalca ali morilca. S kazenskim stališčem se pri zadoščevanju tudi radi tega ne bi dalo mnogo opraviti, ker nedostaje vsake eksekutive zajcu v korist (da pri zajcu ostanem) in je tukaj le vest vsakomur tožitelj in obenem tudi sodnik.

Poleg kazenskega poznamo tudi civilno zadoščenje, ki je v tem, da damo oškodovancu tolikšno odškodnino, kolikor znaša s krivico učinjena škoda. Pa komu naj pri živalih plačamo odškodnino, ko je žival sama po strelu mrtva, ko njenih sorodnikov ne poznamo, in ko je vrhu tega odškodnina v obliki denarja za ubito žival in za njeno sorodstvo brez pomena?

Ne preostaja nam torej drugega, nego da damo za uboj zadoščenje živali sami, in da to storimo ob času, ko še živi žival oziroma divjačina.

Kako pa damo živi živali zadoščenje za poznejše ustreljenje? Ali je to sploh mogoče in smiselno? Da, mogoče in smiselno, obenem pa tudi pošteno in pravično. Živali damo za časa življenja zadoščenje za poznejše ustreljenje s tem, da:

a) žival za časa življenja na vse možne načine negujemo;

b) z obstreljeno divjačino plemenito postopamo;

c) vsako leto odstrelimo samo toliko število divjačine, kolikor je v oviro njenemu naravnemu razvoju in

d) da streljamo pod najtežjimi pogoji.

O podrobnostih glede teh štirih točk spregovorim obširneje še pred poglavjem: »IV. Udejstvovanje lovske pravičnosti.« Zato omenjam o tem tukaj le toliko, kolikor gre za vprašanje zadoščenja.

Ad a): Divjačino negujemo, če vse neprilike, zlasti pa lovske tatove, odvračamo od nje, zatiramo roparice, pozimi krmimo živali, vzdržujemo lovske paznike, skrbimo za obnavljanje krvi itd.

Koliko stane racionelno negovanje divjačine, vé samo oni lovec, ki se resno in vestno peča s tem poslom. Vsi ti stroški se lovcu iz izkupička za ustreljeno divjačino ali za kože nekaterih roparic nikoli ne povrnejo in tvorijo precejšnje breme v lovčevi blagajniški knjigi. Taka bremena morejo, če se lovišče resno neguje, osobito če se divjačino visokega lova ali »črno« divjad vzdržuje v ograjah, postati prava in resnična pokora za vse lovske grehe; je pa take pokore oziroma takih stroškov tudi samo pravi lovec zmožen.

Ad b): Da moremo oziroma smemo govoriti o plemenitem postopanju z divjačino, osobito če je obstreljena, je treba, da si še pred strelom, torej davno prej, preden gremo sploh na lov, preskrbimo vsa sredstva, da obstreljeno divjačino gotovo in čimprej najdemo, in da event. še živečo na čim hitrejši in čim dostojnejši način umorimo. Da pa moremo obstreljeno divjačino tudi res dobiti v roke, je treba pri divjačini visokega lova po eni strani dobre puške za kroglo, po drugi strani pa psa barvarja ali vsestranskega lovskega psa; pri divjačini nizkega lova pa dobre dvocevke in vsaj psa aporterja (ptičarja, španijela, prepeličarja event. retrivijerja). Kako velika pokora za lovca je vseletno vzdrževanje enega ali celo več takih psov, in koliko truda in prebiranja je treba, preden dobiš res dobrega psa, in koliko stane potem še dobra, pravilna in vsestranska dresura, to ve samo oni, ki se je temeljito bavil z vprašanjem dobrih lovskih psov.

Kakšna pokora pa je osebno iskanje obstreljene divjačine po gostem in trnjevem grmovju, iskanje v goratem ali močvirnem svetu, to je tudi le onemu mogoče dopovedati, ki je vse to sam osebno skusil, si pri tem obraz in roke opraskal, obleko raztrgal, se neprostovoljno kopal itd. itd.

Ad c): Za filozofski izraz zadoščenje oziroma oddolženje (vide Dostojevski: Krivda in zadoščenje) rabim jaz tukaj tudi izraz pokora. No, in mari mislite, da za navadne ljudi, ki svojih čutov

in strasti še nimajo v popolni oblasti, ni to nobena pokora, če morajo — seveda, če jih v lovišču imajo — vse leto v lovišču gledati tropе srn po pet, deset do dvajset kosov skupaj, pa vse leto nobene srne ne ustreliti? Mislite, da tako premagovanje samega sebe ni nobeno junaštvo? Jaz pravim, da je večji junak ta, ki sam sebe premaguje, kakor pa oni, ki je leva z volovo čeljustjo ubil, če tudi slednji ni imel prav lahkega dela. Divjačino gledati pred seboj, pa pustiti ježiček na puški v miru, to je za nekatere lovce pokora prav posebno težke vrste.

Ad d): Streljanje pod najtežjimi pogoji. Kaj pa je zopet to? Že prej sem omenil, da je pošteno lovstvo kmalu po vpeljavi modernih pušk začelo iskati strel, ki ga moralično zadovolji; in to je strel pod najtežjimi pogoji.

Streljati pod najtežjimi pogoji, pa se pravi priti do divjačine na kar najbolj telesno in duševno utrudljiv način (n. pr. zalaz na srnjaka) in najdeno divjačino na isti način, torej strelskotehnično kar najbolje dovršeno, streljati. To pa dosežemo, če ne drugače, vsaj umetno na ta način, da nudimo živali pred strelom, torej še za njenega življenja, priliko, da event. tudi pobegne in si tako pred nami reši življenje. Vsled tega so začeli pravi lovci izvrševati lov na ta način, da n. pr. zajca spodijo iz ležišča, raco dvignejo iz vode, ali jerebico iz razora, in šele potem streljajo na bežečo oziroma odletelo žival; tudi nikoli ne streljajo v polno, in si za vsak strel izberejo gotov in posamezen cilj, to je n. pr. posamezno jerebico iz odletele jate, itd. Streljanje n. pr. na zajca na ležišču, ali na raco na vodi, ali na jerebico na tleh ali na odletele jerebice v polno pa se je zato polagoma začelo smatrati kot navadno mesarsko klanje, ki si ga pravo lovstvo ne more pustiti podtikati.

Pri streljanju pod najtežjimi pogoji napraviti prav za prav lovec in žival pogodbo — stavo: ali ti ubežiš, ali pa te ustrelim; priliko za ubeg ti dam. To je v danem položaju tudi edino mogoči pravilen izhod, ki ga je še poštenim nazivati, ker korak naprej pomeni že lov na mesarski način, korak nazaj pa se pravi streljanje sploh opustiti. Da je v tem boju lovec navadno že naprej močnejši del, žival pa slabejši, zato ne moreta ne lovec, ne žival, ne tega, ne one narave se ne da spremeniti. Ta okolnost pa stave še ne napravi neveljavne (§ 1270., II. stavek o. d. z.), ker gotovost, da bo spodena divjačina tudi res padla, vendar nikoli ne obstoja, ker ni samo slučaj nepogodenja tudi pri najboljšem strelcu mogoč, marveč so včasih razmere terena in druge okolnosti take, da lovec n. pr. zajca že po prvem odskoku iz ležišča več ne vidi.

V to vrsto lovcev spadajo seveda samo telesno in duševno dovršeni ljudje, pri čemur pod duševno dovršenostjo med drugim umem tudi čut za odgovornost, pod telesno dovršenostjo pa poleg drugih ročnosti tudi še primerno strelskotehnično izurjenost. Ako se pa pri takem načinu streljanja kak lovec nazadnje vendar jezi nad tem, da mu je žival le utekla, ali če jo smatra res že naprej na smrt obsojeno (vide Walter: Erlaubte und unerlaubte Schüsse, D. J. Ztg. z dne 5. julija 1913), potem je to kvečjemu znak, da ta lovec še ne spada v novodobno lovsko strujo, ampak med lovce - mesarje.

Ne tajim, da pod otežkočenimi pogoji strelja mnogo lovcev tudi iz gole nečimernosti oziroma častihlepnosti (Walter, ibidem); je pa to greh začetnikov. Dokler taki lovci brezhibno streljajo, jih ni prestrogo obsojati; s svojo vestjo naj sami račun napravijo, če jim zadošča za streljanje divjačine tuja pohvala. Če so mladi, postanejo sčasoma morda še dobri lovci; če so pa stari, so smešni. Okolnosti, da kdo otežkočeno strelja zgolj iz slavohlepnosti, pa kažejo, da je dotičnik površen človek, in da se njegovo mišljenje še ni povzpelo tako daleč, da bi se zavedal, da se po učinjeni krivici zadobi duševno ravnovesje in zadovoljnost le s primernim zadoščenjem.

Če pa nečimernost zapelje k otežkočenemu streljanju tudi take ljudi, ki strelskotehnično nimajo nobene dovršenosti in ki niti pri vajah ne dosežejo vsaj 80% zadetkov, je njihovo postopanje ali domišljava megalomanija ali pa neumno posnemajoča donkišoterija — v vsakem slučaju pa mrharija. Mrharija pa zato, ker v slučajih — in taki slučaji so pri slabo streljajočem lovcu reden pojav —, da divjačina po strelu le še odbeži, ni vselej resnično oziroma popolnoma zgrešena, marveč je po navadi le slabo oziroma nekoliko zadeta, torej obstreljena, tako da šele čez dlje časa po težkih mukah in na neznanem kraju pogine in postane mrhovina ali pa plen roparic (lisic, vran itd.), se tako pogubi brez vsake koristi za človeka. To se tudi dobremu lovcu še celo tedaj rado primeri, če ima za delo po sledu zdresiranega aporterja, ker le prečesto pes sled izgubi, osobito ako krvavi sled ni pogost in obilen. Niso namreč vsi psi enako sposobni za delo po sledu in je dandanes med ptičarji neverjetno malo takih psov, ki bi znali delati zgolj po sledi brez barve.

Dvakrat mrharijo pa počenja slabo in vrhu tega še pod otežkočenimi pogoji streljajoč lovec, ako si ne drži niti primernega psa aporterja. Tako postopanje je naravnost zločin nad ubogo divjačino, ki se sama pred lovcem ne more braniti. Tak lovec naj se ali strelskotehnično resno spopolni, ali pa naj za

moj del strelja zajce na ležišču, ali pa naj — in to bo še najbolje — lov pusti in se morebiti loti kakega koristnega obrta.

Le če smo divjačini dali vsa pod a)—d) navedena zadoščenja še za časa njenega življenja, le tedaj moremo misliti mirne vesti in moralično opravičeni na odstrel onega števila divjačine, ki ovira redni razvoj narave, vsako drugo streljanje pa moralično dandanes ni več opravičljivo.

Končno pa moramo lovci imeti vedno pred očmi in mora to tudi pri nelovcih postati splošno prepričanje, da negovanje in vzdrževanje primernega števila divjačine ni morda zgolj sebična zahteva lovstva, marveč pred vsem tudi zahteva varstva narave in da je lov šport oziroma sredstvo, ki je sposobno zabraniti marsikatere zle posledice današnje prenasičene civilizacije.

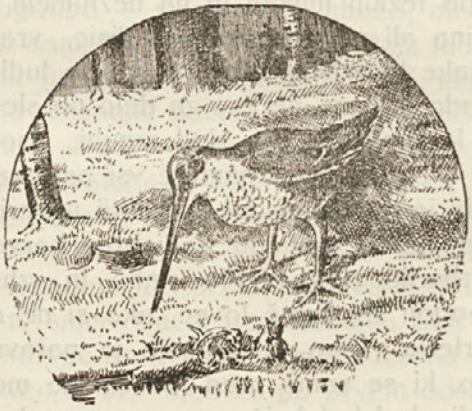
Pa kako je vprašanje lovske pravičnosti v zvezi z vprašanjem, zakaj smemo živali ubijati?

Čisto enostavno.

Po eni strani je bil ves ta odstavek potreben v zagovor lova, ker so ljudje na svetu, ki označujejo za sirov šport že lov sam na sebi. Takim ljudem ne morem dati drugega odgovora, kakor da, ali niso zadostno poučeni, ali pa imajo za gotove pojave življenja prav posebno bolestno občutljive živce. Na stvari je samo toliko resnice, da se smrtonosen strel na divjačino, kakor je iz gornjega razvidno, danes le pod določenimi pogoji more smatrati za korektno, torej dopustno dejanje, da pa pravilno oddan strel na divjačino sam na sebi ne more veljati ne za sirovo ne za plemenito dejanje (več pod II B).

Po drugi strani pa je zveza med obema vprašanjema evidentna. Z dokazovanjem moralične opravičenosti lova je deloma rešeno tudi že vprašanje o moraličnih (duševnih) pogojih lovske pravičnosti.

(Nadaljevanje sledi.)

Dr. Janko Ponebšek:

Kongres za varstvo ptic.

Belgijska, francoska in luksemburška društva za varstvo ptic sklicujejo kongres, ki se bo vršil v mestu Luksemburgu od 13. do 16. aprila t. l. G. Đorđe Brizgalin v Beogradu zbira potrebno gradivo in je vso snov strnil in preciziral v točkah, ki jih je priobčil letošnji »Šumarski list« (febr. štev., str. 109—110) s prošnjo za odgovor na stavljena vprašanja:

1. Postoji li zaštićavanje ptica u vašim krajevima (n. pr. vešanje sandučića za gnezda korisnih ptica, hranjenje ptica u toku zime itd.) i kakvi su postignuti rezultati?
2. Na koji se način utamanjaju i hvataju ptice u vašim krajevima i koji su najglavniji neprijatelji ptica?
3. Koje su vrste divljih ptica sasvim uništene, a koje su postale vrlo retke?
4. Postoje li kakvi zakoni o zaštiti ptica i u kojoj meri stanovništvo njih ispunjava?
5. Postoje li kakva verovanja u narodu koja bi štitila istrebljivanje nekih vrsta ptica?
6. Što je potrebno po Vašem mišljenju za poboljšanje zaštite korisnih ptica u vašim krajevima?

Poleg splošnih navodil sem podal mnenje o vprašanjih, ki se dotikajo varstva ptic v Sloveniji. To poročilo podajam v posnetku Lovčevim bralcem.

Vprašanje zaščite ptic je za Jugoslavijo kot pretežno agrarno državo izrednega pomena.

Kolike gospodarske važnosti so ptice za poljedelstvo in gozdarstvo, menda ni treba posebej poudarjati.

I. Varstvo ptic v Sloveniji.

Pri nas sta dve društvi za varstvo ptic: »Društvo za varstvo živali«, ki je nastalo iz »Kranjskega društva za varstvo živali v Ljubljani« in »Društvo za vzgojo in varstvo ptic-pevk v Ljubljani«.

Razobešajo se na več krajih, posebno pod Tivolijem pri Ljubljani in tudi drugod škrinjice, v katerih naj bi ptice gnezdile. To razobešanje se pa ne vrši po navodilih izkušenih strokovnjakov; sicer pa tudi ni za to resnične potrebe. Ptice imajo namreč dovolj pripravnih naravnih gnezdišč, zato se ta način varstva ptic dosedaj ni posebno obnesel.

Bolje je uspelo krmljenje ptic pozimi, kar pa smatrajo v zadnjem času nekateri za golo igračo. V Ljubljani smo dosegli s krmljenjem edino to, da so ptice ostale na mestu, kjer so jih krmili, tudi ob gnezditvi in so ondi gnezdile. Sicer pa strokov-

njaki trdijo, da umetno krmljenje pozimi ptičam le škoduje, ker jih omehkuži, tako da so manj vztrajne in ob hudih zimah v velikem številu poginejo.

II. Pokončevanje ptic v Sloveniji.

Ptice se love na razne načine in se uporabljajo pri tem ne le v členu 3 cit. pariškega dogovora iz leta 1902. navedene pasti, temveč še druga sredstva, ki so krajevnega nastanka. Love se največ z limanicami in žimami; gumno je že zastarelo. Z zaklopnimi mrežicami pa love posebni ljubitelji ptičev svoje mehkojede pevke.

Po nekaterih krajih so v navadi posebni lovni načini. Okoli Domžal love z limanicami, nasajenimi na dolgih palicah, s katerimi se skušajo približati ptici na veji, vsled gladu onemogli in manj previdni, ter se priteknili z limanico svoje žrtve. Ta način lovi se more izvrševati le v hudih zimah, ko se ptice približajo človeškim stanovanjem in so sestradane.

Drugi love »na čvink« ob jesenskem preletu šoj, ki gredo le tačas na piščalko. Čvink bi bilo le priporočati, ker velja prav za prav le škodljivim šojam, če bi se obenem ne ujelo veliko več drobnih ptic pevk, ki so ob istem času na poti proti jugu.

Vse te pasti, limanice, žime itd. pa za uničevanje ptičjega zaroda ne pomenijo veliko in niso v nobenem razmerju z nevarnostmi, ki jih pripravlja ptičjemu svetu človek s strelnim in drugim morilnim orožjem, z industrijskimi napravami, električnimi napeljavami, izboljšavami, osuševanji, novimi železniškimi progami, sploh s svojo napredujočo kulturo.

III. Ptičje vrste, ki so v Sloveniji zelo redke.

Da bi bile posamezne vrste pri nas popolnoma izumrle, ne morem trditi. Veliko vrst pa je, ki jim grozi pogin. V prvi vrsti so to ptice, ki se odlikujejo po velikosti in ki so obenem več ali manj škodljive: naše ujede.[1] Brkati ser (Gypaetus barbatus) je skoraj popolnoma izumrl, na vrsto pridejo orli, krokarji, velike uharice, črne žolne, smrdokavre, zlatovranke, vodomci itd. Omeniti moram tudi radi njegovega petja zelo cislanega slavca, ki ga posebno železničarji strastno love.

Slovenija se lahko ponaša z »Odsekom za varstvo jugoslovanske prirode in prirodnih spomenikov« in z »zakonom o

[1] O varstvu posameznih sovjih vrst sem se že izjavil na dotičnih mestih svojega spisa »Naše ujede«. I. del: »Sove«. Ljubljana, 1917.

varstvu redkih ali za Slovenijo tipičnih in za znanstvo pomembnih živali in rastlin in o varstvu špilj v področju pokrajinske uprave za Slovenijo« z dne 28. februarja 1922, Ur. l. štev. 115/377. Ta zakon je vzor zakonodaje o varstvu naravnih spomenikov. Po tem zakonu uživajo popolno zaščito vse redke ujede, nekatere redke rastline in jame s svojimi podzemeljskimi zakladi.

V Sloveniji uživajo torej zakonito varstvo poleg poljedelstvu koristnih tudi redke in v njihovem obstoju ogrožene ptice, čeprav slednje človeku na kakršenkoli način sem ter tje tudi škodujejo.

IV. Veljavni zakoni v zaščito ptic in kako se prebivalstvo po njih ravna.

Slovenija je nastala iz prejšnjih kronovin Kranjske, slovenskega dela Štajerske in južnovzh. kota Koroške. Vse tri dežele so imele glede ptičjega varstva pravico deželne zakonodaje. V okvirju mednarodnega dogovora, sklenjenega dne 19. marca 1902 med vsemi evropskimi državami, izvzemši Turčijo, Italijo in še nekaj manjših držav, je dobila Štajerska deželni zakon za varstvo ptic 26. julija 1909, dež. zak. štev. 58, Koroška 12. aprila 1908, dež. zak. štev. 10, in Kranjska 20. jul. 1910, dež. zak. štev. 27.

Z etnografičnega vidika moram omeniti še deželni zakon za Istro, potem Gorico in Gradiško in Trst z okolico z dne 7. jan. 1911, dež. zak. štev. 12. Vsi ti zakoni so prikrojeni po pariškem dogovoru iz l. 1902. Nekatera določila so posneta doslovno iz dogovora, zato se ne spuščam v podrobnosti.

Vsi ti zakoni temelje na utilitarističnem principu, t. j. da ščitimo ptice zato, ker koristijo poljedelstvu. V novejšem času pa je začelo prevladovati naziranje etičnega ptičjega varstva, ki temelji na načelu, da moramo ščititi ptico zaradi nje same in radi narave, posebno če je dotična ptičja vrsta že redka in je ogrožen njen obstoj, čeprav nam semtertje tudi škoduje. Te vrste varstvo pa se nanaša in obsega rudninstvo, rastlinstvo in živalstvo ter ga nazivamo varstvo naravnih spomenikov.

Ljudstvo se za te zakone veliko ne zmeni in so le na papirju.

V. Narodne vraže in pravljice o varstvu ptic.

Prvi med Slovenci, ki je vzbudil med ljudstvom zanimanje za ptice, opisal v vznešenih besedah njih življenje, je bil Fran Erjavec, ki je posvetil tudi temu vprašanju primerno pozornost. S posebno natančnostjo in zanimanjem je orisal pravljice in vraže, ki so bile tačas še močno razširjene med ljudstvom.

Dr. Jos. Pajek je priobčil v »Črticah« duševnega žitja štajerskih Slovencev (1884) pod naslovi »Kokoši ali kure« (str. 68—69), »Lastavice« (str. 85 in 86) in »Ptiči« (str. 190—195).

Dr. Ivan Navratil je v Letopisu Matice Slovenske l. 1894. izdal na ptice se nanašajoče »Narodne vraže in prazne vere« (str. 140—147).

Slovenske narodne pesmi opevajo ptičje svatbe (ščinkavčevo, kosovo, golobovo, petelinovo, vrabčevo, čuk snubi sovo itd.; glej Štrekelj: Slov. narodne pesmi, zv. I., str. 775—820).

Med Hrvati deluje na tem polju prof. dr. H. Hirc. Izdal je do sedaj brošuri »Što priča naš narod o nekim životinjama« kot I. knjigo »Folklor. zbornika« Jugoslovanske akademije znanosti in umjetnosti (Zagreb, 1896) in »Narodno pričanje o nekim pticama« (Zagreb, 1907).

Verovanja in razne vraže o pticah ginevajo in rod za rodom jih pozablja; ponehava pa, žal, tudi zmisel za ptičjo zaščito med preprostim ljudstvom vedno bolj in bolj.

VI. Zakonodaja v varstvo ptic.

A) Razmere v naši kraljevini so glede ptičjega varstva bistveno različne. Želeti je, da se ustvari za vso državo enoten okvirni zakon po vzorcu pariškega dogovora iz leta 1902., posamezne zakonodajne edinice pa naj prikroje posebne pokrajinske zakone po svojih razmerah in potrebah.

H poglavju, katere ptičje vrste naj se zaščitijo, naj veljajo te smeri: Kakor že omenjeno, je moderna zakonodaja opustila utilitaristično stališče ter ne ščiti le koristnih ptic, temveč tudi in v prvi vrsti redke ptice, ne glede na to, ali so koristne ali škodljive. Moderna zakonodaja ni več varstvo ptic, temveč ščiti v prvi vrsti naravne spomenike, h katerim prištevamo tudi toliko preganjane naše ujede.

Državna in pokrajinska uprava naj nadalje skrbita za to, da se bodo zakonske ne prestroge določbe tudi točno izvrševale, da ne bomo imeli zakonov samo na papirju, kakor je omenjeni zakon z dne 28. februarja 1922, Ur. l. štev. 115/377.

B) Zaščita ptic pa ni stvar samo privatne zakonodaje, temveč je z ozirom na ptičjo selitev mednarodnega pomena. Če hočemo ptice uspešno ščititi, moramo imeti tudi s sosedi primerne dogovore, da ščiti tudi sosed ptice, ki gnezdijo v naši državi, ali ki lete ob selitvi skozi našo državo. Od naših severnih sosedov, Nemcev in Mažarov, nam ne preti nikaka nevarnost, nasprotno se od njih v tej zadevi lahko veliko učimo. Na Romunskem in v

Bolgariji so ptice zaščitene le, kolikor jim nudita varstva lovski zakon z dne 12. maja 1906 za Romunijo in lovski zakon z dne 31. januarja 1904 za Bolgarijo; posebnih zakonov za varstvo ptic, kolikor mi je znano, ni. Zato bi bilo dobro, če bi tudi Romunija in Bolgarija podpisali pariški dogovor iz leta 1902.

Z Italijo je že Avstro-Ogrska sklenila dogovor z dne 5. nov. 1875 v prid poljedelstvu koristnih ptic, ki pa je ostal le na papirju, ker v nobeni drugi deželi ne polove toliko koristnih ptic vseh vrst kakor v Italiji. Še večji pomen za nas bo mela zakonodaja v varstvo ptic v Italiji potem, ko bo nepobitno dognano, katere ptičje vrste lete ob selitvi skozi Italijo in katere se le poti izogibajo. Ko bomo imeli lastno opazovalnico, bo to kmalu dognano. Preden se pa to zgodi, morajo vse na kongresu zbrane države s pomočjo signatarnih sil, ki so že pristopile k pariškemu dogovoru iz leta 1902., moralično prisiliti Italijo, da sprejme ta dogovor in uzakoni vsaj minimalne njegove določbe, ki naj jih prebivalstvo lojalno tudi izpolnuje.

Da mora tudi Jugoslavija pristopiti k omenjenemu dogovoru, je umevno samo po sebi.

Pri zakonodaji bo posebno uvaževati, da se Jugoslavija, zlasti njene južne in jugovzhodne pokrajine, prometu šele odpirajo: grade se ceste, nove železniške proge in z njimi vred tudi brzojavne in telefonske napeljave se izročajo prometu. Vse to bo ogrožalo več ali manj ptičje življenje v teh pokrajinah. Kako se izvede agrarna reforma in kako bo vplivalo vse to na ptičji svet, niti približno ni znano. Gotovo pa je, da bo imelo osuševanje Bačke, Baranje in severnega dela Srema, za kar so že izdelani načrti, res vprav poguben vpliv, ker so bile te pokrajine pravi eldorado močvirnim, privodnim in tudi drugim pticam.

Vendar so pa vsi še tako dobri zakoni brez trajnega pomena za varstvo ptic, če se ljubezen do prirode in do živali sploh, zlasti do ptic, ne razširi in ukorenini med narodom, zakar naj skrbe poleg šole vsi k temu poklicani činitelji.

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

IV.

Lov na divje svinje se izvršuje na več načinov. Kdor pozna lastnosti te divjačine, ga gotovo ne bo izvrševal tako, kot so ga popisovali naši listi, ko je prišlo nekaj svinj v naše kraje.

Komur gre za to, da se dolgočasi in jezi, se bo odločil za pogone z gonjači. Pripominjam še enkrat, da se to nanaša na razmere v baranjskih podonavskih šumah. Kakor sem že omenil, je svinja jako oprezna žival in tudi inteligentna. Pri večjem pogonu sodeluje vedno znatno število strelcev in gonjačev. Razdelitev teh ne gre brez hrupa. V večji lovski družbi je običajno dobršen del takih, ki spadajo samo k zadnjemu pogonu. Obstopi se na primer otok trstja. Če so svinje notri, jim veter javi od ene ali druge strani, da so blizu ljudje. Žival postane pozorna in pazno motri vsak šum. In stara izkušena svinja zapopade hitro položaj in izpelje vso družbo iz nevarnosti. Izprva se umika pred gonjači le polagoma in toliko, da je varna pred pogledom in to je majhna razdalja v trstju. Čim sluti, da je blizu prave nevarnosti, se ustavi z vso družbo in negibno motri s sluhom in vonjem bližnjo okolico. Nisem še namreč doživel, a da bi vsaj pri enem pogonu kak strelec ne izdal svojega stojišča s kako nerodnostjo. Bližanje gonjačev šumno lomečega se trstja zasleduje žival korakoma. V zadnjem hipu se potem požene v divjih skokih med gonjači na svobodo in potegne vso družbo za seboj. Če pa se je morda po strelih družba razpršila, pa pride na strel ponavadi le kak majhen komad. Navadno stoje strelci na presekah nalašč zato napravljenih skozi trstje, ki pa so največ dva do štiri metre široke.

Te preseke preskoči svinja običajno kar v enem skoku. Nevajen lovec ne prisloni niti puške k licu, ko je že svinja preko in za njo mladiči. Paziti mora pač na smer strela, ker so pred njim gonjači, levo in desno v črti pa strelci. Komaj povesi puško v nejevoljnem presenečenju in z globokim vzdihom pomirja močno utripanje srca, hudujoč se nad smolo, že se požene čez preseko še merjasec, kakor črna krogla. Puška je sicer takoj pri licu, ali v trstju je izginil merjaščev rep in na preseko je že stopil nepreviden gonjač, ki mu z obeh strani moliła nasproti naperjeni puškini cevi strelcev, zastalih v hipnem presenečenju v tej stoji. V mrzli cevi, ki zlohotno šrši v lice; ni kaše za zajce, ampak krogla strašnega učinka. E brate, tu treba živcev!

Pri pogonih se mnogokrat pripeti, da svinja napade strelca. Skoro po vsakem pogonu so pripovedovali kako zgodbico, ko jim je strah zopet zapustil kosti. Kar se mene tiče, sem po možnosti izostal pri teh prireditvah iz razlogov, ki sem jih že prej omenil, zakaj večkrat sem se prepričal, da so bili v takih družbah pravi lovci — bele vrane.

Načelo je, da bodi strelec, če le mogoče, prikrit in negiben. Giblje naj se kvečjemu glava, tem bolj pa oči. Naglih kretenj se ogibaj. Če se bliža žival, ki jo lahko opazuješ, dvigni puško, ko si ugotovil, da te žival ne bo opazila. Če je neposredno pred teboj trstje ali sploh goščava, in ko čuješ, da je žival namenjena proti tebi, dvigni puško, preden te more ugledati. Glavno pa je po strelu. Ko poči strel, kar hitreje repetiraj in s puško ob licu stoj pripravljen kot kip in ostro opazuj, da vidiš, kako žival naznači strel. Naravno, da so nelovci doživeli napad, ker niso poznali lastnosti divjačine in ne lovskega postopanja. Nelovec se po strelu navadno premakne ali prestopi ali celo teče proti živali in s stopicanjem semtertja išče prilike za ponoven strel. Vsakemu živemu bitju, tudi zverem, je prirojen nagon, da skušajo izprva pobegniti, ko opazijo kaj nenavadnega, ali kar jih preseneti. Poide pa dobra volja tudi človeku, če ga paglavec obmetava s kamenjem izza plota in se mu spakuje. Mislim, da nedeljski lovec ni dosti drugačen v živalskih očeh. Ni čuda, da zvéri to preseda, zlasti če je ranjena.

Žival se hitro zave svojega sovražnika in če je še pri močeh, se vrže nanj. Merjasec napade samo enkrat. Zaleti se proti človeku in udari s strašnimi čekani od spodaj navzgor na sovražnika. Če je udarec pogodil, je ponavadi tudi zadosten, da je sovražnik poražen. Če je pa zgrešil, gre svojo pot dalje in ne ponavlja napada. Seveda, izjeme niso izključene. Svinja pa ima drugo lastnost. Ta ga obdeluje, dokler se ji zdi, da ji je škodljiv.

Svinji, ki jo je strel pogodil in je padla, se bližaj skrajno previdno, če moreš od zadaj in pripravljen, da vsak hip lahko streljaš, oziroma da takoj odskočiš. Če je padla, stoj nekaj minut na mestu negiben, pripravljen. Ne zaupaj prej, da si gotov njene smrti. Z zadnjimi močmi se besna pošast kot blisk požene proti tebi in gorje, če te doseže. V teh okolnostih se zgodi največ nesreč, ki dajejo povod mnenju, da je divja svinja nevarna, bojaželjna itd.

Čakanje na svinje ponoči je zopet stvar okusa. Dokler mraz ne pokonča komarjev, bogami, pa če je zlata, bi se ji skoraj odpovedal, ako jo je treba v tej družbi zaslužiti z dveurnim čakanjem. Veliko sem jih čakal, ali — nič pričakal. Se je že vse

vedno tako zasukalo, da je bilo na zdravje ščetinarjev. Koliko noči brez snega je toliko svetlih, da moreš vsaj približno streljati s kroglo?! Če jo pa čakaš s »točo« in če imaš trikrat pp v naboju, ji moraš zlezti pod rep, ali pa te mora svinja skoraj pohodili, da ji učinkovito zrešetaš kožo.

Iz mojega revirja so hodile svinje ponoči čez nasip na pašo v občinsko lovišče. Kar na mesece, vsako noč, so bili vaški lovci s svojimi rjavimi brizgalkami na preži. Od septembra pa do marca skoraj ni bilo noči, da bi jih ne bilo nekaj na čakanju. Dva do tri trope svinj vseh križanj, kakih trideset, je slavilo prave orgije v koruzah. Uspeh pa sta bili dve svinji in nekaj ranjenih. Dve od teh so moji logarji dobili pozneje mrtvi. Drugim so se šibre pod kožo lepo zarasle. Ni se pa moglo ugotoviti niti tega, če sta poginuli svinji padli za ranami ali od bolezni.

Tretji način je prosto zalezovanje ali zasledovanje. Po sledovih stičeš v spremstvu lovca križem kražem čez drn in strn, se motoviliš, ugibaš, kolneš, smeješ in kuješ spotoma načrte glede na trenutni položaj, ki se odmotava pred teboj v brezkrajno negotovost. Za tako zalezovanje pa je zopet toliko pogojev, da često potekajo leta, ki nikakor ne ustvarjajo prikladnih razmer za te vrste lov. Za moj okus je tak lov zanimivejši, najuspešnejši, hkratu pa tudi najtežji. Zalezovanje svinj stavi na lovca mnogo zahtev in samozatajevanja.

Prvi pogoj, da je tak lov mogoč, je suho leto, to se pravi, da je Donava majhna, gozdi in deloma trstje pa hodni, kar je najvažneje. Trstje pokriva močvirja, in da v teh voda primerno upade, je treba že srečnih vremenskih razmer. V ogrskih ravninah ni redko, da dva, tri ali več mesecev ne pade dosti ali nič, vsaj ne izdatnega dežja. Alpe, ki so zaloga dežja, pa odločilno vplivajo s svojimi rekami na vodno stanje Donave v ogrskih nižinah. Za sam dež v tistih ravninah se Donava malo zmeni. Če se morda vse to dobro izide, pa mnogokrat pozabi pasti celo sneg. Brez snega pa je uspešno zasledovanje te nemirne živali zelo redko mogoče in je le bolj slučaj, da je to izvedljivo. Torej majhna voda in sneg. To sta dva temeljna pogoja, razen dobrih škornjev, repetirke in drugih svojstev za pravi, uspešen in zanimiv lov. Krasen je lov tam doli ob Donavi na vsakovrstno divjačino, veličasten na jelene. Lov na svinje, pa po mojem mnenju, prekaša po svojem užitku vse druge love v teh krajih in ostane na nebu lovskih spominov kakor solnce med zvezdami.

Preden opišem nekaj lastnih doživljajev po spominu, ki ne bodo tako živi, kot bi morda bili, da nisem izgubil pri selitvi zapiskov, bi še rad dostavil nekaj besedi o orožju za ta lov.

Po mojih izkušnjah zadostuje za lov na jelene in divje svinje Mannlicher Schönauer-repetirka, kal. 6·5 mm. Marsikdo bi ugovarjal in pristavil, da to velja le za dobre strelce. Če svinji s kalibrom 9·5 mm prestreliš bedro, jo ravnotako ne boš pobral, kot s kalibrom 6·5 mm. In če ji navrtaš trebuh s 3 mm večjo ali manjšo luknjo, jo boš drugi dan iskal in ne našel, pač pa logar čez mesec ali dva. Tudi nasprotno je seveda lahko.

Te vrste repetirka ima prednost, da je komaj meter dolga in torej za goščavo zelo pripravna. Krogla malega kalibra ima veliko razanco in vseeno zadostno sile, da ubije tako močno žival. Zlasti kdor rabi daljnogled na puški in lovi v ravninah, kjer do tri sto korakov ni pretirana distanca, bo spoznal prednost večje razance. Mirno naj postavi križ na znamenje 200 korakov in pri majhni vaji bo do tri sto korakov krogla sedala, kjer želi, ne da bi se dotaknil vijaka na daljnogledu. Pri velikem kalibru, kjer je razanca znatno manjša, je tako operiranje negotovo, razen pri lovcih, ki imajo dan za dnem puško v roki in mnogo streljajo. V teoriji je vseeno, če vem da moram z marko »200« vzeti na tri sto korakov deset ali pa trideset centimetrov više. V praksi pa to po mojih izkušnjah ni vseeno. Čim več od pravega cilja moram meriti, tem manj gotov je strel. Ta občutek se človeku pojavlja instinktivno in le redki so tisti, ki ga čisto premagajo. Če divjačina strelca preseneti, le-ta kaj rad pozabi na tisto »višje ali nižje« in v naglici pomeri instinktivno v sredino cilja. Zato je puška tem praktičnejša, čim večjo ima razanco. Torej mali kaliber.

Upošteval pa tukaj nisem mode. Pred njo imam rešpekt. Tekom par let se je uveljavila moda velikih kalibrov za kroglo 9·5 mm z ameriško zarezo brez daljnogleda. Vsi velelovci se ji pokoravajo in imajo te »kanone«. Moda, proti tej se bogovi bore zaman, zato pred njo utihnem tudi jaz. S tem pa ne rečem, da velik kaliber brez protekcije mode ni na mestu.

(Nadaljevanje sledi.)

Kranjski Janez:

Moj lanski divji petelin.

Prijatelj Dragotin, ki je čital došlo mi vabilo — na petelina, je vzkliknil: »No, ta bo pa že privezan, če je tako zagotovljen!« — In res, — skoraj privezan je bil! —

O polnoči — bilo je zadnje dni meseca aprila — sem se poslovil od prijazne rodbine inž. B. in krenil v spremstvu korenine Florjana ter logarja Z. na Javor. Korakali smo počasi, saj časa je bilo zadosti. Pri »Netopirju« smo postali, ogledali si čutarice in napravili nekaj — dimov. Pa noč smo hvalili; bila je vprav krasna. Ugibali smo tudi, kdaj ga bomo slišali. Po četrturnem odmoru pravi korenina Florjan: »Ja, pojdimo; stari začne zgodaj!« In premikali smo se na to polagoma naprej proti rastišču.

O poltreh slišimo prvi »te-k', te-k' — — te-k', te-k'«. Logarja Z. opozorim, da je treba ugasniti luč, ta pa odvrne: »Le počakajmo še, je še čas; sicer je pa petelin navajen tudi na luč, saj kolovrati Florjan tod že ves mesec z lučjo okoli.« In zopet gremo počasi naprej. »Te-k', te-k',« se začne hkrati na levi, vprav nasproti in na desni. Peli so v razmeroma majhnem okolišu trije petelini.

Sedaj je ugasnil logar Z. luč. Smo »jim« čisto blizu in treba bo — izbirati. »Kako je mogoče priti do levega?« pošepečem na uho korenini Florjanu, nakar mi ta ravno tako tiho odvrne: »Kakor po mizi, gospod, pa — stari poje pod cesto!« Prišel sem skoro v zadrego, zakaj levi poje kar najbolj pogumno, »stari« pod cesto pa je nekam sramežljiv in se oglaša, kakor bi se bal — močnejšega. »Na levega pojdem!« odločim končno — v svojo škodo.

Logar Z. ostane na mestu z naročilom, da pazi na — »ona dva« spodaj, korenina Florjan izgine za ovinkom z namenom, da opazuje za vse slučaje »mojega« od strani, — sam pa začnem naskakovati. In — skakal sem — na dolgo.

Bila je v resnici ravnina »kakor po mizi«, vendar pa mi je pokalo pod nogami kljub vsej previdnosti, kar se je dalo. Kmalu sem pri petelinu. Šopiri se na srednje močni, še popolnoma goli bukvi. Vidim ga dobro, za strel pa je še pretemno. Da počakam bolj krit in uživam med tem čar te prilike, skočim pod mlado smreko na desni. Izpod nog mi plane — srnjak!

»Bavc, bavc!« doni naenkrat po Javorju. Lomi pa ta preklicani srnjak trhljad kakor kak splašen konj in mi dela šum ter ropot, kakor da bi ga bil zalo nalašč — najel. Pa ne da bi izginil! Teka

do korenine Florjana in zopet k meni nazaj venomer se jezeč na svojega »bavca«. Kako bi mu posvetil, če bi smel!

Petelin na bukvi opazuje vse to... Naravno, da se več ne oglasi! In jaz, ki ga gledam, premišljujem, bi li — stisnil po njem ali ne... Minute potekajo! Če tega petelina — pustim, grem lahko še na drugega, onega pod cesto, — če pa se tu zastonj zamudim, je tudi drugi — izgubljen! Kaj storiti? Odločim se končno — in pok!

Sem zadel ali ne? Petelin ne pade pa tudi ne odleti, pač pa se nekako nasloni na vejo ob svoji levi strani in obvisi tako na drevesu. Njegove prejšnje pahljače ni več; od njega vidim vedno manj in nazadnje samo še neko — črno senco. Nemiren postajam... Ali je bilo vse to zgolj — privid? Ali so me moja očala varala — in sem nazadnje razstrelil kako staro vranje gnezdo? Pa kje je Florjan s sokolskim očesom, da ne pride? Hočem ga že priklicati s pritajenim žvižgom, ko se hipno zopet nekaj nalahno zgane na bukvi... Hiter strel še — in petelin je na tleh.

Korenina Florjan priteče k meni in skupno poneseva petelina do logarja Z. Vsi trije ugotovimo potem, da je petelin sicer precej lep, da pa, žal, ni »stari«. Petelin, in tudi moj klobuk sta bila okrašena in čutarica je bila — prazna. Ura je kazala tričetrt na štiri. In ob petih zjutraj smo prispeli že zopet nazaj na Planino, kjer mi je prvi čestital prijatelj Niko.

»Staremu« pa je bilo usojeno življenje in petje še za tri dni. Z drevesa ga je — potegnil tovarnar g. W. Pel je v resnici pod cesto, tam, kjer ga je imel korenina Florjan — zagotovljenega.

G. inž. B. tukaj še enkrat hvala — in lovski pozdrav!

Slučaj izza časa pred vojno.

Da se — ohladim, so me poslali za več let v Weiz. Našel sem tam družbico naših ljudi, lepe planine in krasna lovišča. Štiri leta so mi na ta način razmeroma še dokaj hitro potekla. — In ker sem služil nekdaj pri 7. lovskem bataljonu, so mi pripisovali lastnost, da kljub očalom še precej — zadenem. Zato so me od početka prve sezone vabili na vse tamošnje love — brakade. Pa tudi na petelina in na zalaz srnjaka so me vabili. Zlasti za lov na petelina sem imel toliko prilik, da sem jih mogel, glede na plačo odn. kolikor tolike stroške, le deloma izrabiti. Lovil sem seveda, kolikor sem pač mogel, četudi sem zato prvega v mesecu — večkrat nekoliko prikrajšal svojo boljšo polovico.

Po več vabil na velikega petelina in na ruševca sem imel zlasti v letu 1911. Toda vprav v tem letu je v žepu vladala precejšnja suša. Pripravljal sem se namreč na selitev nazaj v naše

kraje. Odločil sem, da grem na petelina samo enkrat, da pa ne bom izbiral med »velikim« in »malim«, temveč le gledal, da pridem sploh do strela. Bilo, kakor bilo!

Tako pridem z logarjem na — Pačo-goro, kjer prenočiva. Logar, ki sem ga poznal za poštenega lovca, je imel pomisleke glede velikega petelina, češ da ni več tako gotov, ker je že precej pozno za Pačo; pač pa mi je zatrjeval, da so ruševci mnogo bolj zagotovljeni, in da jih pride na rastišče gotovo 8 do 10. — In šla sva na ruševca!

Ob dveh zjutraj odrineva iz koče in čez pol ure sva na mestu. Noč je lepa; sedež pod strešico pripraven. Prižgem si cigareto in kadim previdno, dokler se ne oglasi — gorski kos. »Sedaj pa mirno in pozor, zakaj kmalu bodo tu!«, pravi logar. Ni še preteklo pet minut, ko se oglasi v bližini ruševec s svojim »č-vššš«. — In takoj za tem z drevesa tik nad menoj zapiha drugi močnejše in — nekako v basu. »Č-vššš« gre na to sem in tja, dokler se ne začno spuščati posamezni ruševci šumno na tla. Na tleh — bil je pašnik — jih je bilo videti v pol-temi in megli kakor velike črne pike. Svoj »č-vššš« so nadaljevali precej časa tudi na tleh.

Ko so pričeli dvigati svoje krivce in goniti svoj »gugu-rugu«, sem imel že izbranega, vendar mi je logar branil streljati, češ da je še vedno pretemno in prezgodaj. »In pa vzemite raje onega starega tam na štoru!« mi veli, ko je videl, da se za napačnega zanimam. Z namerjeno puško čakam tako na — beli dan in opazujem ravs in kavs med ruševci... Kar zaslišim za seboj glas »velikega«; razločen »te-k', te-k'«. »Hajdimo na velikega,« zašepečem logarju na uho.

Po vseh štirih sva se odplazila stran, ne da bi nas bili ruševci opazili. Ko sem dognal, kje poje »veliki«, sem ga začel naskakovati. Biti sem moral nagel, zakaj logar je takoj zaostal za menoj. Skokoma pridem petelinu tako blizu, da je bila samo še ena smreka med nama. — Ali tedaj hipoma utihne petelin. Zdanilo se je že popolnoma, smreka mi je na potu, petelin me pa brž čas že vidi in opazuje... Previdno se ozrem po logarju, ki stoji kakih devetdeset korakov od mene in mi ne more ne svetovati ne pomagati. —

Petelin je po kakem triminutnem odmoru še dvakrat zapel, kar mi je zadostovalo. Sedel je na vrhu visokega bresta, kazoč mi pahljačo. Med drugo, zanj zadnjo pesmico, je — počilo. Logarju, ki je ob strelu kljub visoki starosti prav mladeniško zavriskal in hitro pritekel, je petelin, — krasen eksemplar, — strepetal kar v rokah.

Pa še drug slučaj s Pače-gore.

Prijatelj, ki je ostal v Weizu, mi je 20. aprila 1914 brzojavil, kakor sva se prej dogovorila, da je petelin pripravljen za mene. Brž si preskrbim dopust, pohitim po lisičjo past, ko sem si jo komaj nekaj ur prej ogledal, in v svoje veliko začudenje najdem v pasti velikega jazbeca. Toda že sem moral hiteti na vlak! Pri odhodu je lilo kakor iz škafa, kar me pa seveda ni moglo zadržati. »Ko pridem do Weiza, bo že davno zopet lepo!« sem rekel doma. Naslednjega dne popoldne sem odšel v spremstvu prijatelja in pristojnega logarja v hribe. Čim višje smo prihajali, tem hujša je bila burja. Kazalo je povsem na slabo, na kar pa smo pozneje v lovski koči pri čaju in drugih takih dobrinah skoro pozabili. — Pokrokali smo prav — nelovsko.

Zgodaj v jutro — četudi bolj s težkimi glavami — smo že na nogah. Dva, jaz in logar, greva pod vrhom Pače, tretji, — prijatelj, — pa se premika — za vse slučaje — ob robu nižje spodaj ležečega planinskega pašnika. Dogovorjeno smo imeli, da nas »spodnji« opozori s piščalko, če sliši petelina, in da prideva midva, »zgornja« doli, če ga prej že sama ne najdeva.

Kake pol ure je že minulo, toda o petelinu ni bilo glasu. Logar je preklinjal burjo, sam sem pa vlekel na uho na vse strani. Hipoma zaslišiva žvižg s pašnika, hkratu pa začutiva tudi petelina. Čisto razločno udari parkrat svoj »te-k', te-k'«. Preden pa sva mogla v burji ugotoviti, kje petelin prav za prav tiči, jo je že z velikim šumom odkuril. Bila sva, kakor sva pozneje dognala, petelinu že čisto blizu. Samo ta vražja burja...

Odšla sva — nekako skesano na pašnik. Prijatelj naju je okrcal prav pošteno z raznimi ljubeznivostmi, končno se je pa le pomiril, zakaj čas je potekal in ni ga bilo izgubljati. Obrnili smo se proti drugemu zaslišanemu petelinu na nasprotni strani gole poseke in smo ga že v nekaj minutah našli. Naskakovati sem ga pričel takoj — in — bilo bi vse dobro, če bi — burje ne bilo. Petelina sem slišal enkrat od leve, potem pa zopet od desne. Bil sem mu bržčas zelo blizu, zagledati pa ga nisem mogel. Nedvomno se je tiščal kje tik debla, zavarovan proti burji. Udaril je še parkrat, potem pa obmolknil. Jaz pa sem stal za nekim hrastom — z dokaj neprijetnimi občutki...

Nenadoma se oglasi na nasprotni strani »frate«, kakih 180 korakov daleč, drugi »veliki«. Ozrem se tja in vidim svojega prepodenega petelina. Burja je med tem nekoliko popustila, moj znanec pa se je vrtel in repenčil na dolgi veji, da je bilo veselje. Kaj storiti? Tja ne morem, ker ga zopet zamudim, — »ta« tukaj se

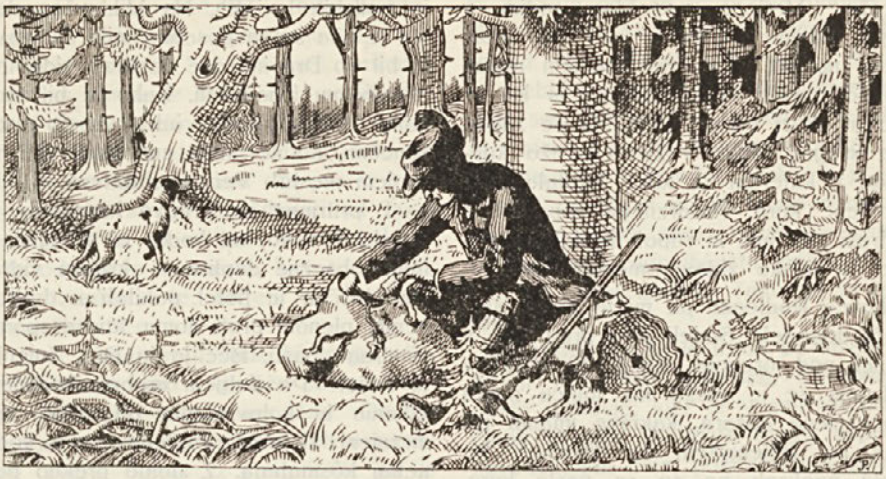
skriva pred menoj, čas hiti. — Logar ima risanico s seboj; je sicer stara in bolj velikega kalibra, vendar preizkušeno dobra. Poslužim se je — in vžgem, — »on« se pa suče po veji naprej in goni svojo pesem. Hitro drugo kroglo sem — in zopet vžgem, tokrat pa z vspehom. Petelin izgubi ravnovesje in telebne na tla. Ko prihitim tja, ga že drži prijatelj in se radostno smeje. Žal, trofeja je bila zelo poškodovana, kajti krogla je odnesla preveč s seboj.

Ura je šest, ko se napotimo v dolino. Nad potjo, kakih 800 korakov daleč, vidimo na mogočnem drevesu petero ali šestero večjih ptic. Bile so ruševke. Pustile so nas na 300 korakov, potem pa so druga za drugo odfrčale. — Hkratu sede kakih 120 korakov pod nami dveletni ruševec na vršič visoke smreke. Mirno nas pusti mimo, mi pa se tudi ne brigamo dalje za njega, zakaj nedaleč od nas, v smeri poti, je slišati močen »č-vššš«. Previdno gremo svojo pot naprej.

Prijatelj se ustavi in pravi: »Janez, pojdi nanj! Midva te počakava tukaj!« Ruševcu se sicer priplazim na strelno daljavo, zapaziti pa ga ne morem. Ko se je šumno poslovil, sem šele dognal, kje je »č-vššš«-el!

Nato pa smo se vendar vrnili k dvoletniku. Ta sedi še vedno mirno na svojem vršičku in čaka, kaj ukrenemo. »Daj ga!« mi pravi prijatelj, jaz pa prigovarjam isto njemu. Prijatelj se da pregovoriti, pripravi lastno risanico, — boljšo od logarjeve, — in se stegne po tleh. V malo sekundah poči rezek strel, — petelinček se zaguga — in nam dela komplimente, obsedi pa na veji; zakaj bil je podstreljen. »No, spodil te bom pa vendar, ti trdobuč ti!« pravi prijatelj in potisne drugo kroglo v cev. Ko poči drugič, je petelinček — naš. Bil je gladko prestreljen, drugače pa popolnoma nepoškodovan. — S tem sem zaključil svoj zadnji lov na ozemlju sedanje sosedne republike in obenem nekdanje tamošnje prijateljske vezi.

Iz lovskega nahrbtnika.

Smrtna kosa. V nedeljo so pokopali na Viškem pokopališču starega lovca, dolgoletnega člana S. L. D., Ferdinanda Šturma, strojnega mojstra v ljubljanski tobačni tovarni. Rodil se je na Gorenjskem v gornjem delu sevške doline, pod temnimi gozdovi večno lepe Jelovice, ki mu je že v mladih letih šepetala svoje tajne bajke in mu vzbujala ljubezen do matere narave. Kot tak, ki je razumel ves čar in vso lepoto narave je postal že zgodaj lovec in ostal zvest lovstvu do svoje preselitve v večna lovišča, kjer bo našel premnoga vrednih slovenskih lovcev, s katerimi je nešteto krat lovil od mladih let pa do življenjske jeseni po gorenjskih hribih, največ pa v ljubljanski okolici, kjer je bil več kot trideset let lovski čuvaj. Pomagal je večkrat pri lovljenju rajnkemu starešini slov. lovcev, dr. Tavčarju, Zevniku, Galletu, Acettu itd., dokler ni odšel za njimi v večna lovišča boginje Diane. Še v pretekli jeseni jo je rajnki z zakrivljeno palico, ki je v navadi pri gorenjskih hribovcih, to so stanovalci ob pobočju Jelovice in Blegaša, primahal na barkado. Ko pa je utihnil konec sezije lovski rog, je legel v posteljo, od koder so ga položili na mrtvaški oder in od tam so ga spremili njegovi znanci in prijatelji, med njimi nebroj lovcev, k večnemu počitku. — Blag mu spomin! Vl. K.

Veliki divji petelin. Lansko leto je bil sklep občega zbora S. L. D., da naj bi uvidevni lovci pričeli z lovom na velikega petelina šele 16., mesto 1. aprila. Na ta sklep, ki naj nam pomaga ohraniti to plemenito divjačino, opozarjamo tudi letos.

Kraguljeva predrznost je splošno znana. To njegovo lastnost ilustrirajo tudi naslednji slučaji:

Ležal sem pod jablano pred domačo hišo, krog mene po travi pa so se pasli piščanci. Naenkrat začujem po zraku šum in obenem začutim, da je puhnil v me val zraka, ki ga je povzročil kragulj s perutmi. Komaj par korakov od mene je pograbil pišče ter z njim prav nizko zopet odletel. Koklja je tekla glasno kričeč pod njim kakih trideset korakov daleč, tudi jaz sem vpil in tolkel ob dlani, vendar predrznež ni izpustil plena.

Neko zimo je ležalo nad pol metra snega. Stanoval sem v Ljubljani v Hrenovi ulici št. 6. Gospodinja je imela na malem vrtu ob steni kurnik iz žične

mreže. Mrzlega popoldne sedim v topli kuhinji, iz katere se vidi skozi okno na vrt. Naenkrat začujem nenavadno glasno kurje kričanje in ko se ozrem skozi okno, vidim, da se zaganja kragulj srdito v žično mrežo kurnika, v katerem so kriče frfotale prestrašene kure. Predrznega roparja ne ustraši niti šum in ropot mesta niti gosto in visoko zidovje mestnih hiš.

Lovec Podlogar pa mi je pravil sledeči dogodek: Sedeli smo pred hišo v senci pod orehom. Kakih 12 korakov od nas se je sušila na solncu napol povezničena košara, kakršne imamo pri nas na Dolenjskem za krompir, po travi naokrog pa so se pasle kure. Kakor blisk švigne naenkrat med drevjem kragulj in sede na eno izmed kokoši. Ta, iščoč v smrtnem strahu zavetja in varstva, začne teči z neljubim ji jezdecem proti košari in izgine pod njo s kraguljem vred. Pod košaro v senci pa je ležala mačka, katere prej nismo opazili. Neizbrani trojici to snidenje očividno ni bilo ljubo, zato je, hoteč se čimprej zopet razstati, dvignila košaro, da je ta kakor žoga odskočila nad meter visoko od tal. Izpod nje jo je urnih krač odkurila mačka proti 50 korakov oddaljenemu skednju navzdol ter vsa prestrašena neprestano puhala in pljuvala, dokler ni izginila pod skedenj. Za mačko se je kotalila košara, kura je sfrfotala v vežo, kragulj pa, gotovo ne malo preplašen, je odletel nerodno iščoč izhoda med vejevjem sadnega drevja proti gozdu. Ta prizor je bil tako smešen, da smo se vsi navzoči do solz smejali in dolgo ni mogel nobeden do besede. Gospodinja, ki je navadno izgubo vsakega piščančka bridko objokovala, je imela tudi tedaj solzne oči, pa topot ne od žalosti in jeze, ampak od smeha.

Ljudevit L.

Miklavžev dar. Stara lovska korenina posestnik Ivan Hauptman v Poljčanah, se s posebno vnemo bavi že dolga leta z nastavljanjem pasti za znane hude škodljivke v naših potokih in poljskih loviščih. Na Miklavžev dan mu je bila sreča posebno mila. Nastavil je bil ob Dravinji dve pasti za vidro na znanih mu izhodiščih. Kako je bil možakar Miklavževega jutra veselo presenečen, ko ne najde ene pasti več na svojem mestu! Veriga, s katero je bila past pritrjena na grčavo koreniko, je segala v vodo, od koder je potegnil iz male obsežne dupline — krasno vidro. Vzradoščen je hotel pohiteti z dragocenim plenom proti domu, ko se spomni druge pasti. Išče jo in išče, šmenta ni nikjer. Po dolgem in brezuspešnem iskanju in kolovratenju ob rahlo zamrznjeni Dravinji zagleda sredi vode nekaj kosmatega. Z dolgo prekljo potegne stvar iz vode. Bila je past, v njej pa kapitalen star lisjak. Lovski blagor, g. Hauptman, pa drugič zopet tako darilce od sv. Miklavža! A. S.

Kako mrjo kotorne. Znano je, da živi na pobočjih Karavank nekaj tropičev kotorn, katerih od lovcev skoraj nihče ne preganja in vendar se njihovo število zmanjšuje.

Popoldne 17. februarja t. l. se je vračal lovec Polajnar proti domu. Dospel je na »Poljevcu« na rob gozda, kjer pričenja planina »Na Stamarah«. Tu začuje nekov piš v zraku in že uzre veliko ujedo, ki kakor krogla drvi nad pobočjem z gore proti njemu. Radi smrek in silne brzine na strel ni bilo misliti. Med tem pa že šine kragulj mimo njega in plane pod košate veje bližnje smreke. Smrten krik in cviljenje kotorn, ki so ždele na tleh pod okriljem vej, preseka zimsko tihoto in preplašene živalice so po tleh in po zraku bežale na vse strani, kakor brez uma. Po par trenutkih vrtoglavega truščа pa se je vzdignil kragulj ter zmagonosno odplaval, noseč v krempljih umirajočo kotorno, ki je presunljivo ječala v smrtonosnem objemu. M. S.

Volčja nadloga. Dne 17. febr. t. l. so vlovili v past v lovišču občine Draga, ki ga ima v zakupu K. A., veleposestnik iz Kočevja, volka, težkega 29 kg. Volk je bil star in mršav samec

in se je na to past, ki je bila nastavljena za lisice, le »pomotoma« ujel.

Kukčev sin iz Srednje vasi, prihajajoč tam mimo, je hotel zver rešiti, misleč, da se je vlovil pes. Toda ta »pes« rjoveč skoči v stran in zbeži; šele na to spozna fant, da ima opravka z volkom. Lovci so ga zasledovali od 7 do pol 11 in so ga obkolili v dolini, ki je bila oddaljena od mesta, kjer se je ujel, 3 km zračne črte; ustrelil ga je logar Ivan Schaffer.

To je sedaj tretji volk, ki so ga vlovili letošnjo zimo v lovišču občine Draga. Žalostno — toda resnično. Občina Draga je postala križišče teh nenasitnih zveri. Šumar iz Podpreske mi je pravil, da jih ceni po poročilu svojih logarjev na krdelo, broječo 20—23 po večini odraščenih volkov, ki je razdeljeno na 3 skupine. Na sveti večer so volkovi nastopili namreč kar na treh mestih hkrati in so si, grozno tuleč, odgovarjali, tako da so se ljudje bali iti k polnočnici. Nahajali so se prav v bližini ceste. Zgoraj sem omenil, da se je volk le »pomotoma« ujel v past. Šumar ima v revirju od Srednje vasi pa do Podpreske nastavljenih 24 volčjih pasti. — Daj sv. Hubert, da bi mu bila sreča mila! Alko.

Za omenjenega volka je veliki župan ljubljanske oblasti priznal logarju Ivanu Schafferju nagrado 375 Din. — Ing. Š.

Trdoživa lisica. Poklicni lovec Fr. Avsenik iz Most na Gorenjskem mi je pripovedoval sledeče: »Dne 10. febr. t. l. sem ponoči čakal pri vadi na lisice. Prišla je res lisica, in sicer tako oprezno in se je tako izmikala, da je bilo treba mnogo potrpljenja in previdnosti, preden sem prišel do strela. Lisica pa ni obležala na mestu. Drugi dan sem jo našel mrtvo kakih 200 korakov od strela. Ali kako je izgledala! Prvo, kar sem zapazil, je bilo to, da ji je manjkala gorenja čeljust, in sicer več kot polovico od smrčka proti očesu. Rana je bila vsa vneta in gnojna. Ko sem jo drl, sem ugotovil, da ima skozi trebuh pet šiber od starega strela. Čez in čez se je držala gnojna in strjena kri, kar je povzročalo silen smrad. Med drljem sem začutil, da so v trebuhu nenavadno trdi predmeti. Zato sem preparal še trebuh in želodec in v svoje največje začudenje opazil, da ima lisica poln želodec hoste, to je suhih vej do 10 cm dolgih in do debelosti prsta. Iz danke skozi zadek pa sem ji izvlekel tudi rogoviličasto vejico, ki je bila še nekaj daljša.« Tako mi je javil lovec.

Sklepam, da se je lisica po strelu, ki ga ji je nekdo privoščil, zavlekla v gosto grmovje, kjer je v smrtnih bolečinah besnela in grizla okrog sebe in nevedoč, kaj dela, požirala tudi zgrabljene trhle veje. Ko pa se je navzlic strašnim ranam toliko izlizala, da je mogla na noge, jo je glad prignal na bližnjo vado, kjer jo je drugi strel rešil strašnega trpljenja.

Obenem je ta slučaj zopet krvav opomin na človečanstvo lovcev, ki radi brez premisleka in načelno streljajo na vsako daljavo in v vseh okoliščinah, samo da se pokaže dlaka. M. S.

Objestna lisica. 24. febr. t. l. se je vračal okrog polnoči ribič Kunčič s svojim znancem iz Krnice po poti domov v Grabče. Spremljal ju je srednjevelik znančev pes, ki je spotoma stikal po bližnjih njivah in grmih. Naenkrat pa zalaja pes na bližnji njivi in takoj nato prične renčati. Obenem pa začujeta še drugo renčanje, ki sta ga spoznala za lisjakovo. Renčanje je postajalo vedno togotneje in zato se ribičev znanec odloči, da gre psu na pomoč. Ko se ta psu toliko približa, da je v temi razločeval objekte, vidi, da se umikajočemu se psu bliža velik lisjak, ki je renčal in kazal zobe v dobrem namenu, da napade psa. Za bližajočo se osebo se lisjak ni zmenil in pustil, da mu je lastnik psa prišel na korak razdalje nasproti in ker se jeznorita mrcina ni umaknila, ji je dal s podkovanim čevljem krepko brco, tako da se je prekopicnila. To je psa opogumilo, da je napadel lisjaka, kateremu se je

vsled brce korajža ohladila, da jo je odkuril z neljubeznive bližine in seveda za njim pes z glasnim lajanjem, da izbriše blamažo, katero mu je naklonil objestni lisjak na ponočnem srečanju.

M. S.

Zgodnje lisice. Dne 4. marca je lovski in gozdni paznik A. Vesenjak, nameščen pri ormoški graščini ustrelil na graščinskem lovu lisico, na kateri je spoznal, da ima mladiče. — Začel je kopati pri lisični ter našel 4 lisičke v starosti 4—5 dni. Gotovo redek slučaj, da ima lisica v začetku meseca marca mlade.

Tudi neverjetno, a resnično. V predzadnjem »Lovcu« sem čital v lovskem nahrbtniku članek g. Franc Klančnika: »Skoraj neverjetno, toda resnično«. Ker sem imel že tudi jaz s takim slučajem opravila, Vas prosim, da priobčite sledeče:

Že pred več leti sem imel majhnega istrijanskega braka, prikupljivo psico. Bilo ji je na tem, da povrže. Nekega dne smo jo pogrešili. Vse iskanje, kje je in kje ima mladiče, je bilo zaman.

Drugega dne pa pride lačna in utrujena domov. Takoj sem opazil, da je povrgla. Bil sem pa radoveden, kje ima mladiče in koliko jih ima. Ko se je nasitila in hotela oditi, sem stopil za njo, da vidim, kam bo šla. Tiho jo je odkurila proti bližnjemu gozdu in tam izginila. Čudno se mi je zdelo, kaj naj to pomeni. Vse ugibanje in posvetovanje z drugimi, kje so mladiči, je bilo brezuspešno. Ko pride naslednjega dne zopet domov, da se najé, jo navežem na vrvico. Nekoliko časa se je upirala, trgala in cukala, a končno se je podala po isti poti, kot prejšnjega dne. Jaz sem jo vedno držal za vrvico in tako mi je bila kažipot. Kake četrt ure korakava po gozdu in prideva do lisičjih jam. Psica krene s poti in hoče iti v eno teh duplin. Jaz ji vrvico odvežem in je izginila pod zemljo. Zaman sem jo klical; ni je bilo več ven. Slišal pa sem cvilenje mladičev. Da, kar strmel sem in se čudil, je li to mogoče. Marsikomu sem povedal to dogodbo, a vsakemu je bila v veliko začudenje in nihče mi ni mogel povedati kaj sličnega. Psica je prihajala še vedno vsak dan domov in se najedla, a vselej se ji je mudilo k mali družinici.

Nekako čez mesec dni pa mi povedo ljudje, da je prinesla psica mladiče domov. Takoj grem gledat, kakšni so in koliko jih je. Na robu gozda začujem pri malem grmičku neko cviljenje, in ko se približam, ugledam dva mlada psička. Nekoliko postojim in že prikoraka revica ponovno s tretjim psičkom v gobcu k meni. Začne se mi dobrikati, skakati, me pogledavati, češ, pazi na nje! Med tem pa je že odhitela po ostale. Mahoma se je vrnila zopet z enim v gobcu, potem pa se je vlegla k njim. Takoj mi je bilo jasno, da so vsi, ker ni šla več proč od njih.

Odpravil sem se proti domu. Tudi psica se dvigne in začne vabiti svojo družinico domov. Mladiči so lezli za njo. Ker pa še niso znali dobro hoditi, sem takoj uvidel, da bo imela še precej opravka, preden jih spravi na varno. Priskočil sem ji na pomoč. Psičke denem v košaro in jih odnesem domov, kjer so nadaljevali v pasji hišiči svoje življenje.

Kaj je psico do opisanega napotilo, mi je razumljivo. Psica je prej že trikrat povrgla. Ker sem pa imel dovolj njenih dobrih potomcev, sem dal mladiče ubiti. Glede zadnjič v »Lovcu« omenjenega slučaja pa sumim sledeče: Mladiče je hodil kdo večkrat ogledavat in prijemat, ali so jih pa premestili iz prvotnega kraja na kako drugo mesto, ki psici ni ugajalo.

F. Zorko.

Tudi neverjetno, a resnično. Leta 1923. je bil v konjiškem okraju skoraj celo leto pasji kontumac. Nekemu kmečkemu kužku to ni prijalo ter se je naselil v mojem revirju visoko v »Gori«, kjer je okoli 50 lisičjih jam. Bival je že skoraj 3 tedne na planinah. Ko sem se približal k jamam, da bi ga ustrelil, pa se mi je bliskoma splazil v lisičino. Zalezovali so ga tudi že drugi

logarji, da bi ga dobili, vendar brezuspešno. Ker se je večkrat s svojim lajanjem pri lisičinah izdajal, sem šel nekega dne okoli treh zjutraj k dotičnim jamam čakat. Čakal sem že skoraj eno uro, vendar se mi ni hotel prikazati. Šele okoli petih zjutraj prileze iz lisičine, in je takoj začel lajati na me. Vendar ne dolgo, ker sem ga takoj ustrelil, da mi ni več motil gozdnega, divjačini potrebnega miru. Bil je čisto navaden kocinast kmečki pes.

F. Danko.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani prosi vse, ki imajo čistokrvne pse, ki pa niso vpisani v jugoslovanski rodovnik ptičarjev, da mu jih priglase za vpis. Vpišejo se samo psi, ki se izkažejo z rodovnikom po očetovi in materini strani. Noben drug pes se ne more smatrati za čistokrvnega. Vpisnina za psa znaša 15 Din, ki jih je treba vposlati s prijavo vred. Klubovi člani so prosti vpisnine. Ako je kdo že prijavil psa, pa še ni prejel rodovnega lista, naj tudi to javi, da se stvar uredi. Lovci se opozarjajo, da so rodovni listi veljavni le tedaj, ako so podpisani od klubovnega predsednika in tajnika ter vodje rodovnika. Ako je dobil kdo rodovni list brez teh treh podpisov, naj ga klubu vrne v izpopolnitev.

Legla čistokrvnih psov se morajo prav tako prijavljati, sicer se mladiči ne vpišejo, ko dosežejo enoletno starost. Vsak psorejec je torej dolžan naznaniti klubu v roku osmih dni po izvršeni spariti, kdaj se je njegova psica sparila in s katerim psom. Priložiti mora od plemenjakovega gospodarja spisano in podpisano oplemenitveno potrdilo. V istem roku mora naznaniti dan rojstva mladičev in njihovo število z označbo spola. Ko jih odda, mora naznaniti tudi v osmih dneh, komu jih je oddal. Temu naznanilu mora pridejati kratek opis vsakega oddanega mladiča z ozirom na barvo in morebitne telesne posebnosti. Vsako izpremembo lastnika psa je treba naznaniti vodstvu rodovnika najmanj v treh tednih.

Klub naznanja svojim članom, da je vedno na razpolago glede posredovanja pri plemenjakih in glede oplemenitve. Ker vodi seznam plemenskih psov in psic glede na njihovo vzrejno vrednost, dobi vsak član točen in zanesljiv odgovor.

Klub posreduje za člane tudi nakup in prodajo čistokrvnih psov ter podaja članom brezplačno strokovno oceno psov. Pri tej priliki svari vse lovce pred »čistokrvnimi psi«, ki jih ponujajo v naših dnevnikih.

Članarina znaša na leto 25 Din, ustanovnina 500 Din. Članarino sprejema blagajnik Feliks Justin, Ljubljana, Rimska cesta 7, dopise pa tajnik Peter Žmitek, Ljubljana, realka.

Klub ljubiteljev brakov. V seji, ki je bila dne 6. marca t. l. kot prva po jesenski tekmi brakov, je sklenil odbor razdelitev nagrad in pohvalnih priznanj po sledečem redu:

I. nagrado, 100 Din, psu »Waldmannu«, lastnik g. J. Hočevar iz Vel. Lašč;

II. nagrado, 75 Din, psu »Burinu«, lastnik dr. Iv. Lovrenčič iz Ljubljane;

III. nagrado, 25 Din, psu »Iztoku«, lastnik Jakob Štrubelj iz Grosuplja.

Pohvalna priznanja z lovskimi darili so bila prisojena:

1. psici »Pika«, lastnik dr. Ivan Lovrenčič iz Ljubljane;

2. psu »Piku«, lastnik Lud. Lazarini iz Boštajna pri Grosupljem;

3. psici »Bistra«, lastnik dr. Iv. Lovrenčič iz Ljubljane.

K tekmi je bilo pripuščenih 8 psov brakov, dve prijavljeni psici pa sta izostali. Tekmo je vodil dr. Iv. Lovrenčič, za sodnike so bili pa Henrik Lazarini iz Smlednika, V. Führer iz Kočevske Reke in Ivan Rus iz Brež pri Ribnici, kot pripravnik pa je sodeloval P. Žmitek iz Ljubljane.

Za tekočo sezijo se je sklenilo prirejati v zvezi s predavanji podeželske smotre psov. Prva taka smotra s predidočim predavanjem s strani predsednika Slov. lov. društva dr. Iv. Lovrenčiča naj bi se vršila čimprej v Trbov-

ljah, sledile bi ji pa potem v Ribnici za Kočevsko in ribniško dolino, v Gradacu za Belokrajino, v Trebnjem za ostalo Dolenjsko in v Radovljici za Gorenjsko.

Glede tipov oziroma sekcije brakov se je v 4. skupino uvrstilo brake - jazbečarje; za jamarje in ostale jazbečarje se pa ustanovi samostojen klub.

Kot sosvetovalce pri vpisovanju v rodovno knjigo se sklene povabiti sledeče preizkušene gojitelje brakov: Fr. Bergerja, Hrastnik; inž. I. Bernetiča, Zagreb; O. Koslerja, Ortnek in A. L. Gassnerja, Tržič.

Klub ima v lastni zalogi svoje znake po 25 Din za komad; dobi se jih pri klubovem blagajniku ali tajniku. P. Ž.

Klub ljubiteljev ptičarjev je na svoji redni seji dne 23. februarja 1925 sklenil prirediti dne 19. aprila t. l. v lovišču občine Ježica običajno spomladansko tekmo psov ptičarjev.

Tekma bo kot lani, vzrejna-derby, h kateri so pripuščeni psi, ki so poleženi po 1. decembru 1923. Tekmovati morejo le psi, katerih starši so vpisani v jugoslovanski rodovnik ptičarjev ali v kako od kluba pripoznano rodovno knjigo, odnosno ki bi imeli pravico do vpisa. Izjemo tvorijo samo psi resavci, katerih termin pa poteče z letošnjim letom, kar naj vsak lastnik istih vzame na znanje.

Kdor bi pustil svojega psa na tej tekmi tekmovati, naj ga skuša pravočasno izvežbati; preizkušajo se sledeči predmeti: kakovost nosu, stoja, natezanje, način iskanja, hitrost, vztrajnost, sekundiranje, poslušnost na klic (žvižg in migljaj), obnašanje po strelu in splošen vtis z ozirom na vodljivost in inteligenco.

Prijave za tekmo in prijavnino, ki znaša pri klubovih članih za vsako tekmo in vsakega psa 20 Din, pri nečlanih 40 Din, je poslati do 15. aprila t. l. na naslov: P. Žmitek, Ljubljana, Rimska cesta 2/II.

Zbirališče na dan tekme je ob 7. uri zjutraj na restav. vrtu glavnega kolodvora v Ljubljani. Tam se bo vršila smotra psov, nato pa odhod v lovišče.

Vse natančnejše podatke je čitati v »Lovcu«, let. XI. 1924, št. 7.—8., str. 123 in 124.

Pričakuje se čim mnogoštevilnejša udeležba tudi s strani gledalcev.

Lastniki psarn oziroma čistokrvnih psic ptičark ali španijelk ali istovrstnih mladičev naj klubu čimprej točno javijo njih leglo ali druge potrebne podatke, ki so razvidni iz »Lovca« let. VIII. 1921, št. 6, str. 93—94 in št. 22—23, str. 356 in let. IX. 1922, št. 20—23, str. 368.

Dalje se je tudi razpravljalo o event. krajevnih smotrah psov in o zopetni prireditvi letoš. splošne razstave psov, o čemer se bo pa še sklepalo skupno z ostalimi klubi ljubiteljev psov. Najbrž prevzame zadevo snujoči se »Jugoslov. kinološki savez«. P. Ž.

Za »Zeleni križ« so darovali g. dr. Viktor Görög v Osjeku 50 Din, Lovski klub v Višnji gori 100 Din.

Nacrt zakona o šumama i zašumljavanju. Sestavil ing. Ante Ružić. Natisnjeno v Ljubljani, 1925.

Po raznih pokrajinah naše kraljevine so v veljavi različni gozdni, državni in deželni zakoni, ki jih je treba slednjič izenačiti in primerno prilagoditi danim gospodarskim razmeram.

Leta 1922. je ministrstvo za šume in rudnike pričelo s pripravami in dalo po posebni ministrski komisiji sestaviti osnutek za nov edinstven državni gozdni zakon. Širša komisija je ta osnutek pregledala, toda izrekla, da ga je treba predelati.

Kmalu za tem je sklenilo Jugoslov. šumarsko udruženje, da izgotovi poseben, nov osnutek po dveh članih, ki naj bi postopala sporazumno, pritegnivši po potrebi tudi druge šumarske strokovnjake in pravnike. — Do tega skupnega osnutka pa ni prišlo, temveč je sestavil vsak teh dveh poverjencev svoj lasten osnutek, po predhodnem, opetovanem posvetovanju s posameznimi strokovnjaki.

Tako je pod okriljem J. Š. U. izšel

leta 1923. osnutek prof. dr. Aleksandra Ugrenovića, natisnjen v Ljubljani, dočim za nekoliko zakasneli osnutek ing. Ante Ružića takrat ni bilo več mogoče izposlovati sredstev, potrebnih za natis. Dotična sredstva so se šele letos dovolila.

Oba osnutka, ki jima za podrobno oceno v »Lovcu« pač ni prostora, je dobiti proti plačilu zmerne odškodnine pri Jugoslovenskem šumarskem udruženju, na kar opozarjamo interesovane kroge.

V ministrstvu pa so bili medtem popravili in preuredili prvotni osnutek ministrske komisije; ta osnutek je danes zopet postal predmet podrobne obravnave in bosta v to svrho dobro služila gori omenjena, po J. Š. U. leta 1923., odnosno 1925. izdana načrta. Ing. A. Š.

»**Smučar**«. Smuška teorija in praksa za začetnike in izvežbance. 6 pokrajinskih, 55 tehničnih slik. Sestavil Rudolf Badiura. Ljubljana, 1924. Cena vezani knjigi 30 Din.

Ko mi leta 1922. po dovršenih študijah v ožji domovini ni bilo dobiti niti drž. niti zasebne službe, sem si jo moral iskati, kakor marsikdo mojih sotrpinov, drugod. Usoda me je zanesla v gorsko mestece M. na Gornjem Štajerskem, obdano od gozdnatih hribov, kojih grebeni so nad gozdnovegetacijsko mejo pokriti do vrha s sočno gorsko travo. Spravljanje lesa se vrši pozimi. Zato je treba tudi pozimi hoditi stalno v gozd, kjer smo se prav pogosto srečavali tudi z lov. čuvaji. Zima je tam dolgotrajna; sneg zgodaj zapade in pozno izgine. Da je moglo gozdarsko in lovsko osebje v revir, je uporabljalo smuče in sem se smučanja moral priučiti tudi jaz. Sicer pa se je v onih krajih staro in mlado, moški in ženske, dričalo s smuči po pobeljenih, več ali manj strmih travnikih, dočim so gozdarji, domači in tuji sportniki krmarili po gozdih, še rajše pa po razsežnih planinah.

Leta 1906. sem nastopil službo doma, v R. na Gorenjskem. Tu nisem našel takrat nobenih sportnikov ali poklicnih gozdarjev, ki bi bili delali večje zimske ture na smučih. Iz prej omenjene Badiureve knjige izvem, da se je ta sport pri nas započel v večjem obsegu šele okrog leta 1910., pozneje pa je polagoma pridobival vedno več prijateljev, tako da je dandanes že precej razširjen in se bo gotovo sčasoma popolnoma udomačil.

K razvoju smučarstva bo izborno služila nedavno izišla knjiga gornjega naslova. G. Badiura je v njej orisal smučarstvo, njega pomen in razvitek, opremo smučarja itd., razložil je elementarno tehniko in splošne vaje, ki jih mora obvladati začetnik. Opisal pa je tudi težje vežbe, ki so potrebne onim, ki se hočejo izpopolniti in napraviti daljše ture in izlete, koder je treba med smučanjem poljubno izpreminjati smer in brzino, sigurno voziti nizdol v smuških vijugah, izogibati se vsem oviram, hipno se zaustaviti na strmi brežini itd.

Vse to in še več je v knjigi poučno in točno opisano in izraženo z lepimi, domačimi smuškimi izrazi.

Gozdarjem, poklicnim in drugim lovcem, ki imajo posla v gorskih revirjih, pa nimajo prilike in časa, priučiti si smučanja v kakem posebnem tečaju, je priporočati, da si nabavijo »Smučarja«.

Ing. A. Š.

»**Kratek pouk lovskim čuvajem**«, brošurica, obsegajoča 28 strani, ki sta jo sestavila in izdala dr. A. F. in A. R., je ravnokar izšla v Celju.

Z veseljem moramo pozdraviti ta, četudi skromen donos k slovstvu in lovski literaturi. Pripomniti je, da bi bilo delo popolnejše, ako bi bilo vsaj na nekaterih mestih bolj temeljito obdelano.

Poleg uporabljenih navedenih virov bi opozoril na v letu 1924. v Celovcu izišlem »Das Jagdschutzorgan und die Rechte und Pflichten desselben«, Band 7, v založbi časopisa »Waidmannsheil«. Slednja brošurica izčrpnejše navaja dolžnosti in pravice lovskega čuvaja.

Marsikateri poklicni lovec ozir. lovski čuvaj se bo iz ravnokar izišle domače knjižice v tem ali drugem poučil, zato jo pa vsem toplo priporočamo.

P. Ž.

Iz ribarske mreže.

Ribarska knjižica. Še vedno je mnogo ribičev, ki ne vedo, kaj je ribarska knjižica in zakaj je potrebna.

Ribarska knjižica ni nič drugega kot javna izkaznica. Brez te izkaznice ne sme nikdo loviti, ker bi bila sicer vsaka kontrola nadzorovalnih organov izključena. Ribarska knjižica pa še ne daje pravice, loviti ribe; ona je le listina, v katero vpisuje upravičenec ribolova dovoljenje. Upravičenec ribolova (lastnik ali zakupnik lovišča) sme torej vpisati dovoljenje za ribolov le v ribarsko knjižico; zabranjeno mu je po zakonu n. pr. napisati dovoljenje na vizitko ali drug papir. Tako dovoljenje ne zadostuje; politično oblastvo bo kljub takemu dovoljenju kaznovalo ribiča in onega, ki je dal dovoljenje. Celo lastnik ali zakupnik ribolova ne sme loviti v lastni vodi brez izkaznice.

Ribarsko društvo je naprosilo orožniško poveljstvo, naj naroči podrejenim orožniškim stanicam, da legitimirajo vsakogar, kdor lovi ribe. Kdor bo lovil brez knjižice, ga bo kaznovalo okrajno glavarstvo, tudi če ima dovoljenje, da sme loviti. Knjižico mora ribič, kadar lovi, nositi pri sebi. Kaznovan bo tudi, ako jo je pozabil doma, ker s tem s svojo malomarnostjo otežkoča javno kontrolo.

Tečaj za gojenje rib na visoki šoli za zemljedelstvo na Dunaju. Na dunajski visoki šoli za zemljedelstvo so priredili februarja 1925 tečaj za gojenje rib za začetnike. Tečaj je imel sledeči spored:

1. Naravoslovje rib; 2. gojenje salmonidov; umetno gojenje postrvi v vališčih; gospodarstvo v postrvjem potoku; 3. sistematika rib, pripravnih za gojenje; 4. ribja hrana; 5. gojenje krapov, kot postranski ali glavni zaslužek; 6. bolezni rib in škodljivci rib; 7. onesnaženje voda; 8. biologija sladkovodnih rib in gojenje rib; 9. ribja lov in konzerviranje rib.

Predavali so vseučiliščni profesorji in ribarski veščaki. Predavanja so bila vsakomur dostopna. Njih namen je bil, nuditi ljudem brez poklica in stalnega

zaslužka nove vire zaslužka in blagostanja. — Taki kurzi bi bili tudi pri nas umestni; osobito kurzi o gojenju rib v ribnikih. Dr. M.

Sulčja požrešnost. Lepega zimskega dne smo sulčarili nad Smlednikom in Medvodami. Približno sredi med navedenima krajema je precej lepih tolmunov, v katerih pa je bilo opaziti manj velikih, pač pa precej manjših sulcev, ki so prijeli večkrat za vado, o katerih bi človek mislil, da je nemogoče, da jo upa pogoltniti sulček, včasih komaj pol kilograma težak. Take pritlikavčke smo spuščali nazaj v vodo, da nam v poznejših letih nudijo lepo zabavo, ko se ojačijo in ponovno ujeti bolj energično vodijo po Savi ribiško vrvico.

Na nekem mestu, kraj močnega curka, kjer ni izgledalo ravno posebno ugodno za sulca, sem skoraj nehote vrgel trnek in vabilu se je takoj odzval srednjevelik sulec; priplaval je za vado, ker je bila pa voda plitva in je iz vode štrlelo kamenje, sem vodil vado precej neokretno, tako da je sulec kmalu spoznal varanje in se vrnil proti deročini.

Čez štirinajst dni obiščem navedeno mesto, seveda dokaj bolj previdno kot prvič. Ogledam si oddaleč, kako in kam bom vrgel in kako vodil vado. Med motrenjem tolmunčka opazim kraj deročine približno tričetrt metra globoko nekaj belega, liki velikemu debelemu črevesu. Voda predmet premika in kmalu opazim, da je beli predmet riba: »Najbrž je mrtev moj znanec!« Poskušam ga spraviti iz vode ter se prepričati o povodu smrti. Ker leži na bregu močna palica, sem mnenja, da je zaboden ali ubit. Mečem vado preko mrtve ribe in poskušam vanjo zasaditi trnke. Parkrat se mi zatakne za kamenje in moja nestrpna spremljevalca mi svetujeta, naj opustim ta poskus, ker je bila nevarnost, da izgubim vado s trnki vred, kar danes precej stane in je nabava dobre vade tudi precej neprilična. Končno se mi posreči izvleči ribo iz vode in takoj spoznam svojega znanca. Ni še nič razkrojen in koža je še trda. Ne pozna se mu nikak udarec ali zabodljaj, pač pa gleda iz sulčjih ust konica precej širokega ribjega repa.

Varno povlečem za rep in iz sulca izvlečem veliko postrv, ki jo je sulec pogoltnil in se zadavil.

Zmerimo sulca in zmerimo plen. Sulec meri 72 cm, to bi odgovarjalo dobrim 3 kg teže, in postrv 47 cm, ta bi tehtala ¾ do 1 kg. Oglejmo si to razmerje: 47 cm proti 72 cm; plen je segal do dveh tretjin sulca.

Nekateri ribiški tovariši so bili mnenja, da je bil povod pogoltnenju tako nerazmernega plena pomanjkanje manjših rib, jaz pa mislim, da bo to težko držalo, ker je ravno v teh krajih precej lipanov različnih velikosti in je imel sulec priliko si uloviti manjšega lipana. Povod je mogla biti ali velikanska požrešnost, ali pa kaprica na postrv.

Sulca in postrv, ki nista bila še razkrojena, pač pa že neužitna, sem pustil ležati na obrežju; ko je drugi dan šel ribiški čuvaj mimo omenjenega mesta, ni bilo ne postrvi in ne sulca, privoščila si jih je najbrž lisica, ki kaj rada stika po obrežjih in ji gredo kakor znano, ribe prav dobro v slast. Vl. K.

Trnkarska tekma. »Sportfischer«, štev. 1 prinaša spored za trnkarsko tekmo:

A. Metanje s pernico:

1. na daljavo:
   a) z lahko pernico (do 170 gr.);
   b) s težko pernico (preko 170 gr.);
2. metanje na potopljeno tarčo, oddaljeno 12 m od stališča.

B. Metanje s sulčarko:

1. metanje na daljavo:
   a) z lahkim utežem (15 gr.);
   b) s težkim utežem (40 gr.);
2. metanje na tarčo, oddaljeno 20 m od stališča:
   a) z lahkim utežem (15 gr.);
   b) s težkim utežem (40 gr.).

Dr. M.

O piškurjih. Piškurje rabijo pri nas le za vado. Malo pa je ribičev, ki vedo, da je piškur delikatesa. Osobito ga cenijo Italijani; jedo ga pečenega. Meso piškurja je tako dobro kakor jeguljino, a mnogo nežnejše.

MALI OGLASI.

Poklicnega lovca sin, star 26 let, samski, že dobro izvežban v lovstvu in v lesnem obratu, kakor tudi v kmetijstvu in vinogradništvu, išče službe logarja v Sloveniji. Naslov v uredništvu.

Primarij dr. Gv. Robič v Mariboru je dal kriti svojo psico - španielko »Heidy-Harlenstein« dne 14. februarja t. l. po Hamanns-Doble K. Cl. St. B. 9293 D. od dr. Buchsbauma v Gradcu, ki je bil importiran iz Angleškega, na kar se interesente opozarja.

»Klub ljubiteljev ptičarjev« vé za psico-ptičarko, ki je na razpolago članom pod zelo ugodnimi pogoji.

Dr. Vilko Pfeifer v Mariboru ima naprodaj dve mladi čistokrvni psici-ptičarki, kratkodlake - rjavo - tigraste pasme, poleženi 24. januarja t. l. Cena za komad 1000 Din.

Angl. fazanja jajca dobavlja početi koncem aprila v poljubni množini. Jajca vseh vrst fazanov. Julius Mohr jun., Ulm ob Donavi, Nemčija.

Šope — gamsove, jelenove, jazbečeve, merjaščeve — veže solidno in pravilno **Pavel Groznik,** Preska št. 52, p. Medvode, Gorenjsko. Predelava in prevezuje tudi stare šope.

Gozdne sadike. Drž. gozdna drevesnica v Ljubljani ima oddati letošnje spomladi še: okrog 300.000 dveletnih sadik črnega bora po 100.— Din, več tisoč triletnih sadik črnega bora po 125.— Din, preko 150.000 dveletnih sadik belega bora po 100.— Din, več tisoč dveletnih akacij po 125.— Din, preko 50.000 dveletnih sadik črne jelše po 125.— Din. Cena je razumeti za tisoč sadik. Dalje več tisoč dveletnih kanadskih topolov, komad po 1.25 Din, več sto triletnih kanadskih topolov, komad po 1.50 Din. — **Naročilo je nasloviti na šumarski referat ljubljanske oblasti v Ljubljani.**

Dobro psico istrijanko z dvema, pred petimi tedni poleženima mladičema odda za 500 Din gozdar Slavko Dreščček na Ojstrici, pošta Vransko.

Išče se lovski čuvaj, izkušen, energičen, izučen v gojenju divjačine ter v vseh v to stroko spadajočih poslih, po možnosti neoženjen, za čuvanje večjega lovišča v Hrvatski. Pismene ponudbe z dokazili je poslati na upravo lista »Lovec«.

Balkanske brake prodam radi delne opustitve lova, in sicer enega triinpolletnega, dva dvoletna in enega enoletnega psa. Psi so prav dobri v iskanju in gonji. Starši so bili na ljubljanski razstavi psov odlikovani. Tudi prodam mladiče letošnjega legla v mesecu maju. Venče Jakil, Krmelj, Dolenj.

Odda se v zakup 15. aprila t. l. lovišče občine Pleterje ob 10. dopoldne na javni dražbi pri sreskem poglavarju v Brežicah. Izmer približno 1367 ha. Zakupna doba od 1. maja t. l. do 30. aprila 1931. Pogoji pri navedenem sreskem poglavarju.

Velikokrat je lovec v zadregi, kakšen daljnogled naj si nabavi in da montirati na svojo puško. Kupiti za drag denar slab daljnogled, ni priporočljivo, ker največkrat prevari človeka velika reklama. Oglejte si izbero daljnogledov po nizki ceni iz najboljših tovarn pri puškarju **F. K. KAISERJU, Ljubljana.** - Svetoval Vam bo najbolje iz svoje lastne izkušnje. Prevzema daljnoglede v montiranje na puške, strokovnjaško in po lastnem preizkušenem sistemu. Popravila daljnogledov, čiščenje in premontiranje, vse najceneje in točno. Zaloga vseh lovskih predmetov, municije in ribolovskih priprav. Za lovce zelo priporočljivi vžigalniki, porabni tudi pri vetru.

Opomba uredništva: V marčevi številki »Lovca« napovedani konec članka: »Lovsko leto 1923. po statističnih in drugih podatkih« izide šele v majevi številki, ker v aprilovi številki ni bilo zanj prostora.

Maj.

Kdo prišel bo v svate
čez ledeni plaz, —
kdo si upa v gore,
kjer se ženim jaz.

Mene plaz ne moti
ko v dolé drvi,
mraz mi pesem dviga
in mi kri hladi. —

Kdor imeti hotel
moje bo pero,
ta sedaj bo moral
k meni na goro.

Če ga bo priboril,
naj ga obdrži,
ker za strahopetce —
krivo perje ni!

Vl. Kapus.

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

II.

Duševni predpogoj lovske pravičnosti.

B.

V splošnem delu k temu spisu sem označil lovsko pravičnost kot skupino prav posebnih, zelo redko v eni osebi združenih duševnih in telesnih lastnosti, spremljanih po eni strani s potrebnim strokovnim znanjem, po drugi strani pa s primernimi materialnimi sredstvi. To je lovska pravičnost v širšem pomenu besede.

Utegnil bi kdo misliti, da je lovska pravičnost vsejana v človeško dušo kot enotna cvetka, oziroma kot samostojna lastnost; temu pa ni tako, marveč obstoja duševna stran lovske pravičnosti

— to je lovska pravičnost v ožjem pomenu besede — iz nešteto duševnih sestavin, ki šele v svoji skupnosti podajo pravo in popolno sliko lovske pravičnosti.

Ker nočem v predstoječem odstavku govoriti zgolj o duševni strani lovske pravičnosti in ker na duševno stran človeka štejem tudi njegovo z učenjem pridobljeno znanje, obdelam tvarino tega odstavka sledeče:

a) one duševne lastnosti, ki v svoji skupnosti tvorijo duševno podlago lovske pravičnosti, in

b) ono skupino strokovnega znanja, ki je za lovsko pravičnost neobhodno potrebna.

Pri posameznih lastnostih navedem tudi nekaj zgledov.

Ad a): Psihično stanje človeka se, kakor znano, nanaša na intelekt, na čutenje in na energijo volje.

Že v področju inteligence najdemo pri raznih osebah velike razlike,* ter govorimo potem o večjih ali manjših talentih oziroma zmožnostih ali tudi o nadarjenosti. Znane so tudi razlike v sili volje posameznikov. Posebno velike pa so individualne razlike na polju čutenja ali bolje rečeno čustvovanja. Čustvovanje pa vpliva na mišljenje in delovanje, torej sploh na celo bistvo vsakega posameznika.

Ne nameravam pa duševne strani lovske pravičnosti obdelavati iz teh treh vidikov, marveč hočem le opozoriti na včasih res velikanske razlike med duševnim stanjem ene ali druge osebe, in povedati, da duševne sestavine lovske pravičnosti tudi niso pri vseh lovcih enake, ter da skupina za lovsko pravičnost potrebnih duševnih lastnosti niti pri dveh lovcih ne poda enake slike.

---

* Ta ima poln dar slikarstva, drugi dar kiparstva, tretji glasbe, četrti pesništva itd.; je pa nešteto ljudi, ki od vseh teh darov nimajo ničesar ali samo okrnjene nastavke. Pa to so samo izredni talenti. Človeka, ki bi vse te talente združeval v eni osebi, nikdar še ni rodila človeška mati; najbližje mu morda prihaja, kolikor jaz vem, Michel Angelo. So zopet ljudje, ki imajo zmožnost govorništva ali priučenja tujih jezikov (spominski talent), zopet drugi zmožnost priučenja realnih predmetov (matematike, fizike itd., umstveni talent). Takih nadarjencev je že več. Razlike talentov vidimo tudi v vsakdanjosti v posameznih poklicih. Ta je dober sodnik, drugi dober profesor, tretji dober zdravnik, četrti dober inženjer; niso pa vsi pristaši teh duševnih poklicev res prvovrstni. Ravno tako velike razlike vidimo pri delavskih poklicih: ta čevljar je dober, drugi je skvara, oni mizar je mojster, drugi ne zna niti mize brez napake napraviti; ta ali oni zna za vsako delo prijeti, drugi pa ne zna niti ene deske prikrojiti za dano potrebo itd. itd. Za razlike v čustvovanju in energiji volje ne navajam primerov, ker bi to daleč presegalo odmerjen mi prostor. —

Vsak lovec si mora za lovsko pravičnost potrebne duševne sestavine sam nabaviti; žal pa so za lovsko pravičnost potrebne duševne lastnosti po večini take, da morajo človeku že prirojene biti ter da je spopolnjevanje z ukom in vajo samo v zelo omejenem obsegu mogoče. Pri takem položaju more z duševnega stališča kar najbolj lovski pravičen biti tisti lovec, ki ima gori označene tri smeri človeškega duševnega stanja kar najbolj popolne, razsežne in razvite, oziroma tisti lovec, ki poseduje že prirojenih kar največ in kar najlepših za pojem lovske pravičnosti potrebnih duševnih lastnosti in ki razpolaga s kar najbolj obširnim lovsko strokovnim znanjem. Tako srečno rojenih ljudi pa je na svetu prav malo. Vsled tega mislim, da ni neumestno, če tu razvijem vprašanje, kako je mogoče višjevrstne duševne lastnosti, n. pr. smisel in nadarjenost za slikarstvo ali kiparstvo, za glasbo in petje, pa tudi za lovsko pravičnost pridobiti oziroma resnično zboljšati. Pri razmotrivanju tega vprašanja se naslanjam na misli, navedene v knjigi: Gustave le Bon: »Razvoj narodov«, in navajam, da je resnično zboljšanje že obstoječih in pridobivanje novih višjevrstnih duševnih lastnosti možno samo potom dobrih ženitev. Živeči rod si torej v tem oziru ne more mnogo pomagati, pomagati se da samo potomcem, še preden so zaplojeni. Kot dobro pa se v tem smislu ne more smatrati ženitev z bogato ali lepo nevesto, marveč ženitev z ženo, ki stoji duševno in telesno na kar najvišji stopnji dosedanjega človeškega razvoja in vsestranskega napredka.

Razloček med priučenim in prirojenim darom bo najlažje razviden iz sledečega primera: Dekle iz dobre hiše, ki nima prirojenega posluha, se hoče glasbeno udejstvovati. Uviden glasbenik ji pove, da je tako udejstvovanje pri njej samo na glasovirju mogoče. Dekle se uči z vso pridnostjo in postane čez nekaj let razmeroma dovršena igralka na glasovirju. Dobra ušesa pa navzlic dovršenim oblikam v njeni glasbi pogrešajo nekaj, čemur bi se reklo duša glasbe. Te duše ji noben pouk in nobena vaja ne more dati. Še več; če se to dekle omoži, ne prenese na svoje otroke od svoje strani nobenega posluha za glasbo; če taki otroci tudi od očetove strani nimajo podedovanega posluha, ta novi rod zopet nima nobenega posluha, ta novi rod zopet nima nobenega pravega daru za glasbo. Koliko tu vplivajo tako zvane mneme in kako se dedovanje vrši po teoriji mendelizma, ne morem tukaj razpravljati. Nasproti pa dekle, ki je prav dobra pevka, čeprav iz vaških razmer zrastla, in čeprav ne ume glasovirja rabiti, prenese pod pogoji mendelizma svoj dober posluh s precejšnjo gotovostjo tudi na svoje otroke.

Prav tako je tudi pri vseh drugih duševnih zmožnostih. Nihče ne more imeti več ali drugih darov, kakor so jih imeli njegovi predniki, in kar jih ima, jih ima navadno v izmeri, ki jo izraža formula: vsota vseh lastnosti vseh prednikov (pradedov) moškega in ženskega spola, deljena s številom teh pradedov, pri čemur je še pripomniti, da posebne lastnosti kar najbolj oddaljenih pradedov, če se v vsakem rodu ne udejstvujejo, polagoma obledijo in izginejo.

Pridobivanje boljših duševnih pa tudi telesnih lastnosti za potomce potom ženitev — pri živalih potom križanja, — pa tudi ni docela poljubno ali neomejeno. Kako se potom križanja dobre in slabe lastnosti pridobe oziroma izgube, navedem radi lažjega umevanja glede dedovanja telesnih lastnosti zgled iz konjereje.

V splošnem se smatrajo arabski (orientalski) in angleški konji za višjevrstne; zato ne govori samo skoraj nedosegljiva cena, marveč predvsem harmonično zaključena z u n a n j o s t (sestav ogrodja), razvoj živcev in mišic, ter velikost, teža in moč srca.

Ako parimo dva arabca med seboj, sta oče in mati sicer vselej v malenkostih različna, vendar pa je žrebe polnokrvni arabec, ki se je v gotovih malenkostih vrgel po očetu, v drugih pa po materi, tako da je žrebe navadno dobra mešanica obeh dobrih staršev.

Clydesdalec, belgijec, pincgavec, itd. pa veljajo za hladnokrvne in manjvredne konje, ki se po svetovni vojski skoraj le na težo prodajajo in rede.

Ako križamo dva pincgavca med seboj, je efekt zopet pincgavec, slično kakor pri arabcu.

Ako pa bi hoteli mrzlo kri pincgavca zboljšati s toplo krvjo angleža (ali arabca), je to po navadi ponesrečen poizkus, ker dobimo najbrže kot žrebe nestvor, ki nima ne v svoji zunanjosti, pa istotako tudi ne v svoji notranjosti nobene harmonične zaokroženosti in tipične enotnosti. Tako žrebe ima namreč ali predebelo (predrobno) glavo in dolg in tenek (kratek, debel) vrat, ali prelahek (pretežek) život in pretežke (prelahke) noge ali še druge neskladne kombinacije teh osmerih točk. Tako žrebe tudi ni za hiter in vztrajen tek, pa tudi ne za pincgavcem primerno težko vožnjo sposobno.

Po vseh zunanjih lastnostih je na tem žrebetu anglež izgubil polovico svoje vrednosti. S stališča pincgavca je tako žrebe teoretično sicer za 50 odstotkov izboljšano, toda praktično pa navadno ne.

Prav isto, kar velja glede dedovanja telesnih lastnosti, velja tudi za dedovanje duševnih lastnosti.

Pomen ima tako žrebe le za konjerejca, ki ima toliko časa, denarja in vztrajnosti, da hoče ustvariti nov tip konj, čigar posamezni telesni deli (glava, vrat, život, noge itd.) bi bili že dedno spravljeni v tako harmonično zaokroženo obliko, ki bi držali nekako sredino med angležem in pincgavcem. Tak tip bi se v najugodnejšem slučaju morda dosegel po ca. desetih rodovih (v 50 letih), — seve če bi bil ves za križanje potreben konjski material na razpolago. — (Vide tudi: Graf C. G. Wrangel: Das Buch vom Pferde, 2 knjigi.)

Do istega rezultata pa bi prišel konjerejec tudi, če bi ustvarjal nov tip od spodaj gori, to se pravi, če bi n. pr. prvo poskusno pincgavsko kobilo križal s pincgavskim žrebcem, ki ima že pet odstotkov angleške krvi v sebi; žrebico iz te zveze zopet s pincgavcem, ki ima deset odstotkov angleške krvi; žrebico nadaljnjega rodu zopet s pincgavcem, ki ima petnajst odstotkov angleške krvi v sebi itd., dokler nazadnje po devetih rodovih nima žrebice, ki ima ca. 50 odstotkov angleške krvi. Ta žrebica bi imela biti mati novega tipa. Reja od spodaj gori ima to prednost, da je vsak rod že bolj ali manj enotno zaokrožen in da se od nobenega svojih staršev preveč ne razlikuje.

Prav isto velja pri drugi živinoreji, pri psoreji itd., ter je vedno vpoštevati princip, da starša ne smeta biti glede svojih lastnosti ne duševno ne telesno predaleč vsaksebi.

Podobno velja glede dedovanja telesnih in duševnih lastnosti tudi za človeka, pri čemur si mesto angleža lahko mislimo inteligenta,* mesto pincgavca pa neinteligenta z malo razvitimi duševnimi zmožnostmi. Spolni efekti so namreč pri človeku večkrat podobni kakor pri živalih, samo da ljudje pri ženitvah ne postopajo tako smotreno, kakor n. pr. pri konjereji, da na vse drugo prej pazijo, nego na resnično podedljive duševne in telesne vrednote, in da se za kršenje gori omenjenega principa skoraj nihče ne zmeni. Ravno kršenje tega principa pa je očividno oni moment, ki poraja tudi duševno neskladne in nesrečne ljudi, pač ker imajo lastnosti od dveh strani, ki so le prečesto druga z drugo v nasprotju. Taki neskladni zakoni rode ljudi, kakor je Cankarjev kipar v spisu »Volja in moč«; kakor je n. pr. kak profesor, ki je

* Seveda pri tem ne smemo nikoli prezreti besed Gustave le Bon-a, da zamorec četudi lahko postane odvetnik, nikoli ne postane resničen inteligent.

za svojo osebo morda zelo učen, ki pa nima nobenega slušatelja, itd.; takega človeka vleče nekaj gori, nekaj ga pa tišči k tlom; isti ima smisel za polet v višave, pa mu nedostaje peroti... Sicer pa se taka neskladnost navadno že na obrazu pozna; harmonično zaključene glave in obraze se najde v večjem številu le v mestih narodov z visoko in staro kulturo.

Tudi ženitev na boljše lastnosti ima torej svoje meje.

Na prav isti način kakor sem to opisal na zgorajšnjih zgledih, pa se pridobivajo in izgubljajo tudi prave in neprave, popolne in nepopolne lovske lastnosti.

Pri takem načinu dedovanja duševnih lastnosti za posameznika ne preostaja drugega, nego paziti, da z ženitvijo svojih podedljivih dobrih lastnosti vsaj ne poslabša, in je že smatrati za velik korak naprej, če posameznik izboljša pri potomcih lastnosti vsaj za pet odstotkov v celoti. Prenagljeno izboljšavanje utegne imeti zle posledice, pred vsem prenapetost živcev. Pri takem postopnem izboljšavanju more gotova družina v najboljšem slučaju v dvajsetem rodu priti do domnevane 100 odstotne duševne in telesne popolnosti. Če štejemo na en rod 30 let, traja ta proces najmanj 600 let.

To velja za posamezno družino. Kako pa cel narod ali država zboljša duševne zmožnosti svojih državljanov?

Človeška družba, narod, država in končno ves svet obstoje iz posameznikov. Dokler je kak narod na nizki stopnji razvoja, duševne in telesne razlike med posamezniki niso nikoli posebno velike. V posameznih narodih porajajoče se diferenciranje med duševnimi in telesnimi lastnostmi posameznikov je vselej znamenje probujajoče se kulture in gospodarskega blagostanja, kakor sta tudi arabec in angležd produkt visoke kulture in udobnih gospodarskih razmer.

Če hočem ves narod duševno dvigniti, bo vsakdo rekel, da je treba predvsem na zvišanje telesnih, zlasti pa duševnih zmožnosti pri posameznikih, in potem na izenačenje vseh ljudi celega naroda v duševnem in telesnem oziru delovati, kar bi se reklo stremeti po najvišji kulturi in popolnosti. Prav tako, ali tudi to stremljenje ima svoje meje!

Predvsem namreč traja ta proces tudi pri celem narodu najmanj 600 let preden pride isti za vse svoje potrebe dedično na tako višino vsestranske kulture, da ga je mogoče nazivati kulturnim narodom. Na to kaže zgodovina Grkov, Rimljanov, pa tudi novih narodov.

Dalje pa v tej dobi niso vse družine vsega naroda v vsakem rodu res za pet odstotkov napredovale. Duševno kulturo kakega naroda predstavlja namreč vedno le prav majhno število duševno prvovrstnih mož. Čimveč pa je takih mož in čimbolj se duševna neenakost posameznikov izenačuje, na tem višji stopinji kulture stoji narod, toda popolno izenačenje duševnih razlik med posamezniki in dosega najvišje duševne stopinje vsaj pri večini posameznikov se v znani zgodovini ni še pri nobenem narodu primerila; vsak tak narod je namreč poprej politično in nacionalno izginil iz svetovnega pozorišča. Ta pojav ima razloge v svoji notranjosti: ni namreč mogoče, da bi tudi le en sam narod, tem manj ves svet, obstojal iz samo duševno in telesno po zmožnosti enakih in prvovrstnih ljudi; kdo bi sicer opravljal posle dekel, hlapcev, nižjevrstnih delavcev itd.? Ko se namreč v kakem narodu čuti vsak berač umetnika, politika ali učenjaka, je kultura dospela predaleč; nihče neče več z rokami delati, vse hoče samo zabave (panem et circenses) in tak narod je psihologično utemeljeno obsojen na smrt. Narod, ozir. država pa narobe tudi iz zgolj nižjevrstnih ali iz premalo višjevrstnih osebnosti ne more obstojati, ker tak narod nima mož, ki bi mu opravljali v vsaki državi potrebna višjevrstna dela, kakor: zakonodajo, notranjo upravo, vodstvo zunanjih poslov, ureditev financ itd. Pa tudi vsi narodi ozir. vse države sveta niso in ne morejo biti na isti stopinji razvoja, ker potem meddržavno gospodarsko življenje takoj preneha; svetovna vojna pa je pokazala, kako je država odvisna. Najpremožnejša je pač tista država, ki največ izvaža in ki ima največ svetovne trgovine v oblasti. Vse države stremijo za tem idealom, toda nemogoče je, da bi zavzemale vse države tako ali vse enako mesto. Nekaj jih je in jih mora biti takih narodov oziroma držav, ki samo sirovine izvažajo, pa so prisiljene industrijske produkte uvažati. V tem oziru ima v svetovni tekmi vsak narod ono mesto, koje zasluži po svoji kulturi in po zmožnostih, solidnosti, delavnosti in umnosti svojih državljanov.

Razlike, duševne kakor telesne, morajo torej obstojati ne samo med posamezniki enega naroda, marveč tudi med posameznimi narodi ozir. državami vsega sveta.

Kar se tiče razlik posameznikov, je še pripomniti, da se vsak pravi talent vedno dokoplje do svoje veljave; če se pri vsi navidezni nadarjenosti to vendar ne zgodi, ima dotičnik prav gotovo vsaj en duševni defekt, Seveda glede svojih zmožnosti navadno vsak sam sebe precenjuje; če bi pa vsakdo uvidel, kako neznatna ničla je pravzaprav v celi človeški družbi, se najmanj polovica manjvrednih ljudi ustreli, obesi, utopi itd. Svojčas je obstojalo

suženjstvo, ter so sužnje smatrali za manjvredne inferiorne ljudi, kar so povečini tudi res bili. Suženjstvo v stari obliki dandanes sicer več ne obstoja, toda vsak postane sam po sebi in svojim zmožnostim primerno večji ali manjši suženj[1] v človeški družbi.

Prav isto velja za vse narode; vsak narod je toliko gospod in toliko suženj, kolikor po svojih zmožnostih zasluži.

Ta pojav ni morda produkt tako zvanega kapitalističnega ustroja človeške družbe,[2] marveč je produkt psihologije mas. Ta pojav bo vekomaj obstojal, tudi če bi bile države vsega sveta kdaj komunistično urejene, in je poleg človeške sebičnosti druga nepremostljiva zavora proti uresničenju komunističnih načel, ker se duševne in telesne razlike in osebni egoizem posameznikov zlasti pa celih narodov oziroma držav ne da nikoli in z ničemur spraviti iz sveta.

Duševna in telesna različnost posameznikov pa je seveda najprimernejši predmet demagogije: v vseh časih in pri vseh narodih so se našli ljudje, — iz čiste ljubezni do ljudi je namreč deloval samo en socialist, in ta se imenuje Jezus Kristus, — ki so bili za ceno, da pridejo vsaj za kratek čas sami do moči in do udobnih dohodkov, vsak čas pripravljeni, udariti resnico po obrazu in med drugim tudi reči, da smo vsi enaki, in da pristojajo vsem enake pravice.

Duševna različnost je pa poleg telesne in premoženjske kakor v ostali človeški družbi tako tudi pri lovstvu psihologično utemeljen pojav, in je nujna posledica gotovih duševnih in zunanjih razmer. Vsled tega je tudi čisto naravno, da niti pri lovu ne moremo biti vsi enaki, da ne moremo biti vsi lastniki ali najemniki lovišč, da nas mora biti nekaj samo lovcev-gostov, nekaj pa paznikov in gonjačev in da mora tudi med lovci biti nekaj pravih lovcev, nekaj pa mesarjev in mrharjev.

Četudi pa so duševni darovi med posamezniki tako različno razdeljeni, še dolgo ni treba vsem onim lovcem, ki so od narave z dobrimi in lepimi lastnostmi bili bolj po mačehski odpravljeni, odrekati naslova pravega lovca, če le njihovi nedostatki niso nepremostljivi, če vedno kažejo dobro voljo in če na lovu event. zagrešene napake tudi kot take pripoznajo. Priznanje storjene krivice je pač tudi pri lovu najboljša pot do poboljšanja in izpopolnjenja.

---

[1] Aristoteles smatra za pogoj obstoja kake države, da njeni prebivalci obstoje iz prostih državljanov in iz sužnjev.

[2] Kapitalizem ustvarja nove dobrine, socializem še ustvarjene razdira. Vide dr. Ludw. Mises: Nation, Staat und Wirtschaft.

Pravi lovec mora biti cel mož. Vsled tega je tudi duševna stran lovske pravičnosti taka, da se iz njenih sestavin napravi samo celega moža. Medtem ko je vse drugo bolj ali manj potrebne pripadke lova, kakor: puške, pse, vozove, konje, automobile, itd., in celo potrebno strokovno lovsko znanje mogoče vsakemu pribaviti, kdor ima resno voljo in zadostna sredstva, ne morejo duševnih sestavin lovske pravičnosti vsi zakladi tega sveta ne dati ne nadomestiti, pa tudi ne vzeti.

Med take duševne sestavine lovske pravičnosti štejem, vse pod pogojem, da je lovec sicer normalen in razumen človek:

1. Zmožnost neomahljive vzdržnosti in najstrožjega samozatajevanja.

Dne 30. maja greš v lovišče gledat za srnjaki. Naenkrat zapaziš na 80 korakov šesteraka s krasnimi rožički. Že lani si ga zasledoval, pa vselej ti je ušel. Nimaš toliko srnjakov, da bi vsako leto mogel takega srnjaka podreti. In danes se ti kakor nalašč pase mirno na trati sredi goščave. Nobene žive duše ni v bližini. Sam si...

Tu se ti oglasi skušnjavec od leve: »Streljaj, pozneje tega srnjaka mogoče nikoli več ne vidiš in letos, če tega ne ustreliš, morebiti sploh do rožičkov ne prideš. Glej, kako slonokoščeno-belo se svetijo špice rožičkov; in debla rožičkov, kako so močna in polna biserov; pa rože, kako so zraščene, in veje rožičkov pravilne in razsežne. Streljaj! Nihče ne bo izvedel za ta greh!.. «

Ti pa ne streljaš, ker pravi lovec v lovopustu srnjaka nikoli ne strelja, in ker dober lovec tako dobre srnjake strelja šele po izvršenem parjenju. To je vzdržnost.

Pri človeku govorimo o vzdržnosti, kadar gre za dejanja, katera bi sicer mogel izvršiti, ki jih pa iz višjih ozirov opusti; pri dejanjih, ki so po zakonu prepovedana ali kaznjiva, o vzdržnosti in samozatajevanju ne more biti govora, ker taka vzdržnost nima etično nobene vrednosti.

Pravi lovec se mora naučiti, da ježiček pri puški pusti pri miru v vseh slučajih, v kojih se strel s stališča lovske pravičnosti ne da opravičiti. Strel pa se da opravičiti samo tedaj, če množina divjačine v tvojem lovišču ovira redni razvoj narave. V takih slučajih postane odstrel divjačine potreben. Vsako streljanje divjačine preko potrebe je zloraba puške in ogabna mesarija.

Potrebno je torej samo ono streljanje divjačine, ki po eni strani vzdržuje ravnovesje med posameznimi vrstami divjačine, predvsem ravnovesje med užitno in roparsko divjačino, in ki po drugi strani vzdržuje ravnovesje med divjačino in ostalo naravo

(n. pr. prešteviini jeleni, divji prašiči ali tudi zajci, ki povzročajo znatno škodo po poljskih kulturah).

Vzdržnost in samozatajevanje se mora torej kazati tudi na drugo stran: Negovanje divjačine se ne sme tirati tako daleč, da bi nje število bilo v nadlego celi okolici, ker bi se ti v tem slučaju lahko očitalo, da je smer tvojega lova zgolj prireja mesa. Tako gojenje pa z moralično višino pravega lovstva nima ničesar skupnega.

Nekaj primerov:

Če naletim 20. avgusta na jato jerebic, pri koji so mladice še tako nerazvite, da komaj odfrče, pa pustim jato neobstreljevano, dasi bi že srednje dober strelec z dobrim psom tako jato lahko do zadnjega kosa iztrebil, — pokazal sem vzdržnost, ker je nelovski, streljati nezrele mladice in je odbijanje staršev napram takim mladicam surovost, ker še niso zrele za samostojno življenje.

Če mi priženejo jeseni na gonji psi šele v zadnjem pogonu srno na 30 korakov, ki je vrhutega za vse lovce prva celega dne, — jaz pa ne streljam, sem pokazal samozatajevanje, ker srn pravi lovec ne strelja, tem manj če jih je tako malo, da se prva istakne šele zvečer.[1] Seveda te vodja takega lova navadno ne bo več vabil na lov; pa nič zato.

V tvojem lovišču se je jeseni pojavil trop srn. Niso se zredile v tvojem lovišču; morda tudi pri tebi ne ostanejo. Tvoji prijatelji te drug za drugim nagovarjajo: napravi lov in vse izbij, sicer ti morejo uiti zopet nazaj k sosedu. Ti pa ne odrediš lova, češ, morebiti bodo srne vendar pri meni ostale, ko itak skoro nobenih srn nimam.

Vzdržnost in samozatajevanje se kaže tudi v tem, da za las preko meje stoječo divjačino pustiš popolnoma na miru; zlasti pa, da ne streljaš po vsaki divjačini in na vse razdalje; da ne preloviš svojega lovišča ali vsaj enega in istega pogona vsako leto nedeljo za nedeljo, da, niti dvakrat ne v enem letu; da ne streljaš po divjačini, ki tvojemu sosedu na stališču teče bliže, kakor tebi; da kot član lovske družbe nisi tako lakomen, da hočeš celo dopustno število divjačine sam postreliti; da kot vodja lova sebi ne rezerviraš najboljših stojišč; itd., itd.

Neomahljiva vzdržnost in najstrožje samozatajevanje sta dve lastnosti, brez kojih je nemogoče biti pravi lovec. Radi njune važnosti tvorita vzdržnost in samozatajevanje krono vseh lovčevih lastnosti.

---

[1] Se je zgodilo n. pr. jeseni 1922 na lovu Mokriške graščine.

2. Plemenitost srca in mišljenja ter velikodušnost.

Kaj pa je pravzaprav plemenito in velikodušno?

Plemenitim in velikodušnim je označiti vsa ona dejanja, ki izvirajo iz prostovoljnega in zavednega zatiranja in brzdanja ali vsaj znatnega omejevanja človeku prirojene sebičnosti, samopašnosti in samovoljnosti, slabe volje, jeze ali maščevalnosti ter človeku prirojenih živalskih instinktov.

Plemenitost se kaže torej v izkazovanju take obzirnosti, spoštovanja, časti in prijaznosti, kakršne dotičnik pravzaprav ne zasluži in kakršno bi si v danem slučaju mi sami sebi želeli. Na ta način z dotičnikom tako ravnamo, kakor da je poosebljen jaz, oziroma lepše, nego bi sicer smeli, ne da bi nas radi tršega ali gršega postopanja smel kdo poklicati na odgovor.

Subjekt plemenitosti more biti samo misleč, duševno normalen človek.

Objekt plemenitosti pa more biti vsako živo in čuteče bitje, torej žival ravno tako, kakor človek.

Nasprotje plemenitosti je surovost.

Kot surova niso označiti samo ona dejanja, ki so po obstoječih zakonih kazniva, marveč tudi vsaka zavedna in nepotrebna krivica.

Na lovih se razen grehov proti vzdržnosti greši največ proti plemenitosti.

Skoraj na vsakem lovu je videti prizor, da gonjač pobere zajca in ga na palico nataknjenega obesi čez ramo, zajec pa se še vedno krivi in zvija, — in da se takemu prizoru premnogi lovec smeje, mesto da bi, kar je sveta dolžnost vsakega pravega lovca, stopil h gonjaču in zajca na najhitrejši in najprimernejši način popolnoma zamoril.

Surovost je tudi streljanje s šibrami na srne na razdaljo čez 40 korakov, na drugo divjačino po kakovosti puške čez 50 ali 60 korakov. Taka divjačina je sicer navadno vselej zadeta, toda samo toliko oškropljena, da še vedno uide, da pa pozneje vendar žalostno v najhujših bolečinah pogine.

V isto kategorijo surovosti spada tudi strel s šibrami, oddan na srnjad špičasto od zadaj. Žival se mora streljati na ono mesto, kjer ima življenske centre živcev, to je v glavo, vrat in pleča, vedno od strani.

Mnogi lovci kažejo gotovo vzdržnost, ki je pa napačna, ker hočejo pokazati, da so s kar najmanj streli kar največ divjačine ustrelili. Vsled tega puščajo obstreljenega zajca, ki se premetava

še po tleh, ali po zadnjih nogah plazi naprej, mirno ležati, namesto da bi čimprej še drugič streljali in zajca rešili nepotrebnih muk.

Ravnotaka surovost je, če ustreliš jerebico, kljunača, raco ali fazana, ga obesiš na zanke, žival pa ti še s perotmi otepa, se krči in zvija, ti pa se ne ganeš, da bi žival čimpreje docela usmrtil.

Surovost je, če ubiješ samico, — pa naj si bo srna ali fazanica, in tudi lisičja mati v tem slučaju ni ptičje prosta, — preden mladiči niso sposobni, da bi sami sebe preživljali.

Surovost je lov na zanko ali trnek, najsi velja nastava srni ali zajcu, lisici ali raci.

Surovost je končno vsako pridušanje in preklinjanje na lovu, ker kaže popolno duševno razbrzdanost in pomanjkanje finejših čutov.

Po svetovni vojni se je razpasla neprimerna surovost na družabnem, političnem in gospodarskem polju in tudi na lovu je plemenitost postala tako redka, da jo je skoraj treba podnevi z lučjo iskati.

Predpisi o lovski pravičnosti sicer še niso zakon; toda družbe pravih lovcev lahko zahtevajo, da se mora vsakdo, ki se hoče v njihovi družbi kretati, tudi po predpisih lovske pravičnosti ravnati, sicer da je v njihovi družbi nemogoč.

Lov se že od nekdaj prišteva med plemenite zabave (Vieledle Jägerei), kar hoče reči, da pristoja lov samo duševno in telesno plemenitim naravam. Večina lovskih šeg in navad pa bazira tudi na plemenitosti. Vsled tega hočemo pravi lovci ne samo dostojno in plemenito med seboj občevati, ampak tudi z divjačino ravnati tako, kakor da so to bitja naše vrste, koje pa imajo to napako, da se naše duševne in telesne premoči ne morejo ubraniti. Kot sirote brez strehe in brez zadostnih obrambnih sredstev pa zaslužijo živali tem več plemenitega postopanja, čim nedolžnejši je njihov pojav (jerebica, srna), oziroma čim veličastnejši (jelen, srnjak, pa tudi medved) je njihova zunanjost v po nepravičnem človeku oskrunjeni božji naravi.

(Nadaljevanje sledi.)

Ing. A. Šivic:

Lovsko leto 1923 po statističnih in drugih podatkih.

(Konec.)

Lovsko osebje: Pri statistiki lovskega osebja je težko strogo ločiti med gozdarskimi* in lovskimi uslužbenci. Navadno je skoraj vsak gozdar obenem tudi lovec po poklicu in izprašan za lovstvo. Neizprašani so le gozdni čuvaji. Ako izločimo gozdarsko osebje (gozdarje in gozdne čuvaje), ostane nam le malo, samo za lov nameščenih, poklicnih lovcev, izprašanih in neizprašanih. — Poleg poklicnih lovcev imamo mnogo zapriseženih lovskih čuvajev. Ti so nameščeni po lastnih lovih, še več pa jih je po zakupnih loviščih.

Nekaj slučajev imamo, kjer je lastnik ali zakupnik lovišča sam zaprisežen za dotično lovišče.

Precejšnje število (glej izkaz na str. 170) lovišč je brez čuvaja. Med temi je nekoliko manjših kmetskih lastnih lovišč (n. pr. v mozirskem, mariborskem in slovenjgraškem okraju), največ pa je brez čuvaja zakupnih lovišč malega obsega (n. pr. v Prekmurju in ljutomerskem okraju). V teh slučajih nadzira lovišče lastnik ali zakupnik sam — ali pa tudi ne.

Pri nekaterih, šele koncem 1923 iznova oddanih loviščih izkaz o lovskem osebju za leto 1923. še ni bil točen, ker so se prijave šele leta 1924. vpisale.

Lovske karte: Vsled prejšnjega, leta 1922. veljavnega taksnega zakona smo morali vpeljati lovsko leto za dobo od 1. avgusta 1922 do julija 1923. Ko so bile lovske karte že izdane in povečini tudi že izgotovljene oziroma lovcem oddane, se je pa z novo uzakonjeno naredbo o lovskih kartah zopet odredilo koledarsko leto. Radi tega so se izdale nove karte za poteka-jočih 5 mesecev leta 1923. z veljavnostjo za nadaljnih 12 mesecev, torej do konca leta 1924.

Leta 1923. so bile torej dvojne lovske karte v prometu; prve, veljavne od 1. avgusta 1922, so potekle 31. julija 1923, druge pa veljavne za dobo od 1. avgusta 1923 do 31. decembra 1924.

Prvih se je leta 1923. malo prodalo, ker jih je večina lovcev imela že kupljene v drugi polovici leta 1922. Oddanih je bilo leta 1923. torej le 232 državnih kart in 141 znižanih za določeno

* Primerjaj članek ing. Šivica: »Gozdarstvo Slovenije leta 1923. po statističnih in drugih podatkih«, objavljen v »Šumarskem listu«, letnik 1925, štev. 1., 2., 3., 4. in nasled.

število zapriseženega lovskega osebja. Za prve se je pobrala pristojbina 3380 Din, za druge 1057 Din 50 par. Kolkovine, prilepljene v kolkih na lovskih kartah se je plačalo za prve 7210 Din, druge so kolka proste.

Za lovsko dobo od 1. avgusta 1923 do 31. decembra 1924 se je izgotovilo in oddalo 6112 državnih in 1378 znižanih za omejeno

Izkaz lovskega osebja, nameščenega l. 1923.

Politični okraji	Poklicni lovci, večinoma vsi zapriseženi			Lovski čuvaji			Lovski gospodar sam zapriseżen	Lovišča brez čuvaja	Število gozdarskih organov	
	z izpitom za lov in lovsko varstvo	brez izpita	ad hoc izprašani pri okr. glavarstvu	ad hoc izprašani pri okr. glavarstvu, zapriseženi	neizprašani, zapriseženi	neizprašani in nezapriseženi			v celem	onih, ki so obenem za lov nameščeni in v izkazanem lovskem osebju že vštetí
Brežice	5	.	.	295	.	.	.	.	24	20
Celje	6	.	.	.	149	.	1	9	37	36
Črnomelj	1	.	.	.	37	.	.	.	10	9
Kamnik	.	5	.	6	92	.	.	.	14	11
Kočevje	11	1	.	.	139	.	.	.	65	59
Konjice	4	.	.	.	59	.	.	.	25	24
Kranj	4	20	.	5	82	.	3	6	40	27
Krško	5	.	.	.	118	.	.	6	34	21
Litija	.	.	.	.	77	26	.	.	20	17
Ljubljana	.	.	.	.	175	.	.	.	32	15
Ljutomer	1	.	.	50	.	.	.	26	3	1
Logatec	.	.	.	.	43	.	1	8	35	15
Maribor	.	.	5	161	.	.	3	16	84	80
Mozirje	13	.	.	.	19	.	.	36	8	13
Murska Sobota z Dolnjo Lendavo	4	1	1	108	.	.	9	117	214	59
Novo mesto	7	.	.	.	86	.	1	5	48	39
Prevalje	18	.	.	.	24	.	2	.	30	18
Ptuj	5	1		169	.	.	20	19	50	48
Radovljica	7	14	.		47	.	2	.	49	24
Slovenjgradec	7	.	9	64	.	.	.	.	16	16
Skupaj . .	98	42	15	858	1147	26	42	248	838	552

število zapriseženega lovskega osebja. Pristojbine, ki je za vse karte enaka, se je pobralo 159.162 Din 50 par. Kolkovna pristojbina, nalepljena na državnih kartah, je znašala 293.050 Din 75 par. Ker te karte, kakor povedano, veljajo tudi za leto 1924., se bo tega leta oddalo le malo kart in zatorej pobralo tudi znatno manj pristojbin in kolkovine.

Z letom 1925. bodo šele zopet vpeljane prvotne, pri nas normalno običajne karte za koledarsko leto.

Ker leta 1923. ni bilo koledarskih lovskih kart, se more le povprečno domnevati, kolikšno je bilo tega leta število upravičenih lovcev. Okroglo se more vzeti 7500 do 8000 lovcev; na eno lovsko karto bi prišlo potemtakem v Sloveniji okroglo 200 ha loviščne ploskve.

Omejenemu številu zapriseženega osebja je bilo leta 1923. povprečno oddanih 1450 do 1500 kart; na eno znižano lovsko karto pride nekaj manj kot okroglo 1100 ha loviščne površine.

Toži se, da dobijo lovske karte tudi taki, ki bi je ne bili vredni. Po mojem mnenju je v tem oziru največ odvisno od tega, je li lovski gospodar, lastnik ali zakupnik pravi lovec ali ne. On ima odbirati goste. Nanj pade torej največ odgovornosti za nepravilno izvrševanje lova.

Mnogo bi bilo na boljšem, ko bi se lovci primerno izobraževali s čitanjem lovskih spisov in predpisov. Prilike imajo dovolj; posebno ako so člani Slov. lovskega društva, ki izdaja redno svoje glasilo in razne manjše publikacije in poučna navodila.

Dočim je bilo lovcev leta 1923., kakor povedano, 7500 do 8000, je bila komaj tretjina tega števila včlanjenih pri Slov. lovskem društvu.

Okrajna polit. oblastva si prizadevajo z zakonitimi sredstvi odstraniti nezakonitosti in prekrškje, vendar ni njihova naloga, skrbeti za pouk posameznega neukega lovca. Prosvetno nalogo ima pač vršiti Slov. lovsko društvo in njegove podružnice.

Lovski čas je ostal, kakršen je bil predpisan. Predlagale so se bile ob primernem času izpremembe v prilog raznim vrstam divjačine, toda zakonodajni odbor jih takrat ni upošteval, kakor kaže zakon z dne 28. februarja 1922, ki je bil razglašen šele leta 1923.

Tudi pozneje so se pojavljale želje, da bi se zaščitili n. pr. srna, divji petelin in fazan i. dr. s podaljšanjem lovopusta. Tem željam bi se moglo sedaj ugoditi le s posebnim državnim zakonom ali pa z uredbo oblastne skupščine, ki še ni izvoljena. Druge rešitve državna ustava ne dopušča.

Politični okraji	Užitna divja-															
	Jeleni	Damjaki	Planinski kozli	Srne	Divje koze	Zajci	Divji petelini	Ruševci	Spačniki	Gozd. jerebice	Plan. jerebice	Bele jerebice	Fazani	Poljske jereb.	Prepelice
Brežice	.	.		77	.	721	2	.		14	.		11	42	41
Celje	.	.		127	.	2482	10	.		109	.		2	102	12
Črnomelj	.	.		67	.	971	1	.		43	.		2	13	52
Kamnik	.	.		151	29	918	6	4		31	.		5	110	289
Kočevje	.	.		461	.	449	2	.		96	.		.	5	1
Konjice	.	21		67	.	500	11	8		13	.		2	31	34
Kranj	28	.		345	76	820	30	19		34			.	105	250
Krško	.	.		64	.	1332	2	.		63	.		6	31	44
Litija	.	.		47	.	758	8	.		97	.		2	28	34
Ljubljana	.	.		266		1603	15	.		95	2		10	291	867
Ljutomer	.	.		15	.	1450	.	.		.	.		106	523	102
Logatec	9	.		212	.	418	2	.		51	.		.	.	91
Maribor	1	1		199	1	2380	26	3		95	.		147	675	250
Mozirje		.		38	9	110	7	3		12	.		.	26	7
Murska Sobota z Dolnjo Lendavo	.	.		42	.	2500	.			.	.		92	800	165
Prevalje	.	.		67	9	132	15	6		27	.		.	14	2
Novo mesto	.	.		110	.	915	.	.		18	.		.	21	5
Ptuj		.		34	.	2124		.		3	.		246	534	183
Radovljica	.	.		190	153	354	34	16		30	4		.	15	.
Slovenjgradec	1	.		113	3	360	18	20		79	.		5	18	5
Skupaj . .	39	22	·	2692	280	21297	189	79	·	910	6	·	636	3384	2434

Uplenjena divjačina: Kakor druga leta, tako so tudi za leto 1923. bili pozvani lastniki in zakupniki lovišč, da izkažejo na posebni tiskovini število in vrsto uplenjene užitne in škodljive divjačine.

Obžalovati je, da marsikdo tega izkaza ni resnično izpolnil, tako da so se morale poizvedbe izpopolnjevati na zamuden način in v nekaterih slučajih sploh niso uspele. Nekateri se boje izkazati vso postreljeno divjačino iz bojazni, da ne bi lov prišel po poteku zakupne dobe v druge roke ali se podražil; drugi se boje višjega obdavčenja.

divjačini leta 1923.

čina					Škodljive živali														
Sloke	Velike kozice	Divje gosi	Divje race	Tukalice	Medvedi	Volkovi	Divji prašiči	Jazbeci	Lisice	Kune	Podlasice	Dehorji	Vidre	Divje mačke	Veverice	Orli	Sove	Jastrebi, sokoli, kragulji	Vrane, srake
54	.	2	73	2	.	.	1	27	75	4	14	23	4	2	179	.	32	84	754
38	.	.	106	10	.	.	1	23	152	14	34	30	2	.	645	.	31	159	2289
48	8	3	243	.	.	.	.	42	119	10	18	24	3	13	77	.	10	99	494
145	13	.	60	2	.	.	.	17	97	15	9	29	1	1	179	.	16	61	1016
18	16	.	24	.	1	5	2	51	171	34	20	10	.	11	76	.	.	128	234
14	.	.	8	.	.	.	2	11	50	10	4	2	3	.	590	.	7	70	860
190	2	2	60	4	.	.	.	54	205	15	32	13	.	5	340	.	5	114	910
100	4	10	225	.	.	.	1	21	107	5	18	15	5	4	344	.	55	197	1048
12	.	.	56	.	.	.	.	32	84	5	18	17	4	1	437	.	22	117	1088
726	92	5	506	13	1	.	.	26	187	9	27	41	1	3	245	.	51	260	1869
31	.	4	208	.	.	.	.	8	89	3	38	25	4	.	186	.	48	179	1940
12	16	6	142	.	.	5	.	11	146	11	5	35	1	7	129	.	6	67	448
120	2	12	122	17	.	.	.	48	223	24	46	38	.	1	1420	.	76	222	2975
4	2	.	14	.	.	.	.	6	41	15	4	8	6	.	44	.	4	8	300
124	.	2	180	.	.	.	.	3	140	3	45	28	2	.	162	.	14	157	3635
12	3	4	24	6	.	.	.	12	42	12	4	7	3	9	49	.	26	32	260
13	14	9	93	4	.	1	2	36	106	5	6	8	1	4	349	.	22	102	652
292	.	12	215	2	.	.	1	18	134	6	49	47	3	.	569	.	.	269	3580
6	.	3	56	.	.	.	.	6	86	32	5	4	.	3	55	1	1	37	180
3	.	2	15	4	.	.	.	10	114	11	8	.	1	.	180	.	1	42	204
1962	172	76	2430	56	2	11	10	462	2368	243	404	404	44	64	5256	1	417	2401	24736

K izkazu mi ni treba mnogo pripomniti, ker je najti potrebnih pojasnil v predidočem popisu splošnih lovskih razmer za posamezne polit. okraje.

Poleg izkazanih živali se je uplenilo še mnogo divjih golobov, brinjevk, podivjanih domačih mačk, čapelj i. dr.

Za leta 1923. ubite volkove je izplačal odsek A direkcije šum premije v znesku 3825 Din. Za pokončevanje vran se je brezplačno razdelilo za zimo 1923/24 430 škatelj fosforjeve paste v vrednosti 4832 Din in podelilo za uspešno delovanje nagrade v znesku skupaj 5850 Din.

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

V.

Zima 1921/22 je imela vse glavne pogoje za uspešen lov. Že poletje 1921 je bilo vroče in izredno suho, tako da so bile vode nad vsako pričakovanje majhne. Skoraj vsa močvirja so bila suha, tako da ne bi človek verjel, da je ves ta širni svet navadno pod vodo. Ta suša je imela za posledico tudi sicer jako redek pojav, da namreč ni bilo skoraj nobenih komarjev. V drugi polovici avgusta 1921 sem bil prideljen šumski upravi v Tikvešu, da se seznanim z razmerami, preden prevzamem eno izmed uprav. Do srede septembra sem se že toliko spoznal, da sem mogel sam v te labirinte tudi zvečer, seveda ne predaleč. Ne daleč od hiše se je razprostiralo veliko močvirje, vse zaraslo s trstjem. Na eni strani proti Donavi je mejilo na glavni nasip, na drugi ga je zaključevala dolga greda s stoletnimi hrasti. Na gozd pa so mejila koruzna polja. Skozi ta gozd so prihajale divje svinje iz trstja na pašo v koruzo.

Naročil sem logarju, da ugotovi uro, smer in mesto, kjer prehajajo svinje. Radi velike suše je bilo po sledu skoraj nemogoče dognati kaj gotovega. Za nekaj dni dobim zaželjeno poročilo. V mraku se sestaneva na določenem mestu. Tih, soparen večer sredi septembra. Koruza je bila na pol suha in vsa rumena. Tudi listje na drevju in kisla močvirna trava na jasah je kazala jasne znake strašne suše. Saj več kot pol leta ni bilo izdatnega dežja. Bil sem docela znojen od polurne počasne hoje.

Stopila sva v zaslon k orjaškemu deblu hrasta, ki je imel v obsegu pet do šest metrov. Zadnje zaostale štorklje so na pol suhih vrbah, ki samujejo v močvirju, šklopotale s svojimi kljuni. Sem ter tja so zamijavkale ponočne čaplje. Daleč s pustar so se čuli psi, ki neumorno lajajo in tulijo v božji svet. Od časa do časa je lahka večerna sapica predramila širna polja trstja, ki je zatrepetalo in zašumelo. Na jeklenosivem nebu so se prižigale zvezde. Mrak se je natihoma spuščal k tlom. Izza silhuet vrb in trepetajočih jagnjedi se je dvignila velika žareča obla bledega meseca. Zasmejala se je sova in prhnila ukajoč v zrak. Na tisoče broječi žabji zbor je pel v mogočnih akordih. Logar upali vžigalico, da na dimu preizkusi veter. Negotova, skoro brezveterna soparica. Od časa do časa polveter na trstju. Silen lomast se je dvignil in zopet prestal. Izstopil je jelen s košutami in pozorno poslušal rikanje sosedov. Pokazala se je za hip vitka srna s svo-

jimi mokro sanjavimi očmi. Prihuljeno je smuknil zajček med debli. Čimbolj je potekal čas, tem pozorneje sva z lovcem prisluškovala, da izmed neštevilnega ščebetanja in pošumevanja izločiva lomast, ki javlja svinje. V slabi luči je plesal gozd pred očmi, katere so z naporom prodirale v pošastne sence, ki so jih risala silna drevesa v medlem mesečnem svitu. Noge so postajale trde od mirne stoje. Minili sta dve uri, tretja je potekala. Kar se vzdigne na koruznih poljih silen lajež, ki se pomiče sem ter tja in se končno zgubi v neki smeri. Lovec meni, da so psi poljskih čuvajev gonili svinje, katere so gotovo drugod prešle gozd. Morda so bile tudi druge. Tu ni čutiti nič sumljivega. Morda naju je izdal veter. Lahko noč torej — jutri osorej.

Logar, ki mi je prišel nasproti, mi je domov gredoč pravil, da so v somraku komaj petsto korakov od hiše štiri svinje prešle nasip in izginile v smeri proti Donavi v gozd. Zakaj so šle v gozd in ne na polje?

Naslednji dan opoldne mi je logar, s katerim sva čakala, pravil, da je tam blizu v globokem jarku, kjer je še blato, sledil svinjam, ki so se valjale in potem odšle proti trstju. Vsekakor je to bilo rano zjutraj, spotoma domov.

V prvem mraku sem bil zopet pri debelem hrastu. Za nekaj minut je prišel tudi lovec in mi takoj javil, da so svinje že na polju. Srečal da jih je sem grede nekaj sto korakov za svojo hišo. Prišle so, po smeri sodeč, od najinega čakališča in na nekem mestu, kjer je bil podrt žičast plot, ki je zapiral jelenom pot na polje, so krenile v koruzo, ko so prebredle blato v globokem jarku ob potu. Bili sta dve veliki svinji in ž njima štirje tričetrtletni prasci. Pa jutri — in lahko noč sva si želela. Ob osmih sem že sanjal.

Uro prej kot sinoči sva bila na mestu. Ta gozdni oddelek močvirij se imenuje Bat-sziget. Ista slika kot prošlih dveh večerov. Ko se je dovolj zmračilo, da se ni videlo preko dvajset korakov, sva začula neko lomastenje, oddaljeno morda kakih 150 korakov. Kmalu za tem nekaj glasov svinjskega kruljenja. Brzo se pomakneva v ono smer. Če je ugoden veter, je to v gozdu lahko mogoče, ker svinje, kadar so na nogah, niso tako pozorne na nemir v okolici. V teh gozdih je dosti raznih živali, ki delajo vedno večji ali manjši nemir. Dobro minuto kesneje sva bila na dozdevnem mestu, kjer so se javljale svinje. Nič! Odšle so že. Te živali so včasih zelo urne, tako da izginejo trenutno iz vidika. Odslovil sem lovca s pripombo, da se ni treba več truditi, ker sem čakanja sit in mahnila sva jo vsak v svojo smer.

Naslednji dan javi čuvaj iz gozdnega oddelka »Zlatna greda«, da prehaja okrog enajste ure zvečer blizu njegove hiše čez nasip na polje okrog 15 svinj, vseh velikosti in barv. Torej dokaj pisana družba vseh mogočih križanj. Koledar je kazal za ta večer ščip in nebo je bilo brez madeža. Škoda večera, da bi ga preždel doma sam, brez družbe in časopisov, ki so se v ta pozabljeni del sveta izgubljali samo enkrat na teden ali pa tudi ne.

Pod noč sem vrgel na ramo repetirko in zginil v gozdu proti Bat-szigetu z namenom, da naročim, ko se vrnem, voz in se odpeljem po nasipu v pet kilometrov oddaljeno »Zlatno gredo« in počakam onih petnajst! Zato sem si pripravil k trocevki naboje za šibre, v katere sem dejal samo po tri komade PP, da lahko pri slabi luči dvajset do petindvajset korakov daleč streljam s temi, ako mi svetloba za strel s kroglo ne bi zadostovala.

S tem načrtom v mislih sem prišel do Bat-szigeta in se ustavil na robu livade pod košatim hrastom, ki je stal petdeset korakov od trstja. V gozdu se je že začelo mračiti. V zategnjenem in hropečem rikanju so jeleni odkrivali svojo ljubezen košutam. Na livado je stopil par lahkonogih srn s kozličkoma. Komaj sto korakov od mene sta se ljubki živalici igrali, pozabivši na mamice, skakali, se prekopicali, podili in parkrat prišli v mojo neposredno bližino. Žametne, črnomokre oči so zvedavo gledale in veliki uhlji so naivno živalico na vitkih, krivih nožicah delali še ljubkejšo. Čisto me je prevzela ta idila, da sem pozabil, kdaj se je zvečerilo. Mrak mi je zbrisal sliko na livadi. Ščip se je dvignil nad drevje in poševno obseval pokrajino, da so se dolge strahotne sence zarisale po orumeneli travi. Lahka megla je zrastla iz močvirja in legla po travi, da je mahoma pala rosa. Tudi jaz sem se prestopil previdno na stezo proti domu. Korakoma prisluškujoč, sem se oddaljeval. Stopil sem ravno na drugem koncu livade v gozd, ko začujem za seboj v trstju velik lomast. Par hipov na to sem vedel, da so svinje, ki gredo proti livadi. Obrnem zapazim črno senco, ki je obstala na robu trstja v visoki travi, od mene morda sto korakov. Stisnem se k vrbinemu deblu. Prislonim puško in motrim črno liso skozi daljnogled na puški. Ali svetloba je bila tako slaba, da nisem ločil križa med lečami. Nekaj hipov nato svinja tiho zakruli in se v brzih skokih nameri proti sredini livade in za njo še dve svinji. Ob stezici sredi te jase stoji nekaj posameznih vrb in tu se črna trojica ustavi kakor ukopana in zahrope, držeč rilce k tlom. Gotovo so dobile v nos moj sled. Takoj nato so dvignile glave in nekam vznemirjeno prhale. Naslonjen ob vrbo sem klel slabo luno in meglo, ki je ščitila te sence pred nevarnostjo. Že se je vodnica prestopila za

nadaljnjo pot. Na vse načine sem se trudil, da bi zaznal tanke niti križa in ga spravil v temno senco. Zadnji čas za strel. Kar velja, velja — prvi strel na divje svinje! Pok je presekal noč in svinje so v divjih skokih planile v trstje. Še nekaj truščа in lomasta in nočni mir je zopet zajel okolico. Tudi megla se je po strelu razgubila. Da bi se bila minuto prej! Ena svinja je na begu do trstja precej zaostala, čeravno ni bilo vse poti čez šestdeset korakov, dalje pa tudi jaz nisem streljal.

Drugo dopoldne je bil ves trud zaman, da bi bil mogel ugotoviti tudi najmanjši znak kake zastrelitve. Opoldne sem se vrnil na pol mrtev od silne soparice in težavnega iskanja. Ko sem se po prvem strelu okrog devetih zvečer vrnil domov, tudi nisem izvršil načrta glede onih petnajstih svinj. Prišli so že prvi gostje na jelenji lov in sem se jim z veseljem pridružil pri večerji, veseleč se družbe in izpremembe v enolični samoti. Tako sem zgrešil prvo divjo svinjo.

Ko pa je prihodnji dan utonilo solnce za gozdovi, me ni zdržalo doma. Vzel sem trocevko, da z njo poizkusim srečo ob mesečini. Okrog devetih zvečer sem se vračal od brezuspešnega čakanja in blodenja semtertja, ko me iznenada ustavi kruljenje. Streljaj od steze v senci košatih hrastov zapazim po ostrem gledanju, da se gibljejo črne sence. Kakor vragovi so bile tihe postave. Oprezujem in študiram, kako bi se jim približal. Mesec je lepo svetil. Ali svinje so bile pod košatimi hrasti in se skrbno ogibale vsake razsvetljene lise, tako da skoraj po polurnem čakanju nisem prišel do strela s kroglo. Vzel sem zato daljnogled s trocevke in se jel na slepo srečo preko listja, suhe trave in dračja približevati svinjam. Lezel sem od debla do debla in se srečno približal na trideset korakov. Malo daleč se mi je zdelo za siguren strel in to tembolj, ker se je v dračju redkokdaj pokazala črna silhueta svinje toliko razločno, da bi točno vedel, kje je glava in kje je rep. Ko pa sem to ugotovil in dvignil puško, zopet nisem mogel pomeriti radi teme. Svetlobe sem se moral ogibati, oko pa je bilo trudno od napornega gledanja, da nisem videl niti do pol cevi, kot bi bil sicer.

Svinje so postale parkrat nemirne, ker je sicer ugodni zračni tok včasih malo okrenil. Vendar niso zbežale, pač pa so se začele pomikati naprej. Jaz za njimi. Bližale so se, razkropljene pod hrasti, po precej široki jasi. Sedaj, mislim si, se odločim. V polnem luninem svitu bom ob daljnogledu lahko streljal s kroglo. Zato ga urno nataknem na cev in se naslonim na deblo. Še minuto in ščetinar bo moj. Megle ni bilo, mesec, dan po ščipu, se je trudil, da mi razsvetli prosti pas livade. V duhu sem videl

ščetinca, kako se valja... Tedaj pa se pred menoj, malo desno v grmovju, kjer se nisem nadejal, da so kake svinje, spopadete dve taki pošasti. Kruleč in brundajoč se v diru zapodite čez jaso in naprej po gozdu, da so pokale suhe veje kot bi drvila vojska. Nato zaslišim neko riganje in drenje in večji pripodi manjšega zopet nazaj in za moj hrbet, kjer se oba ustavita — ravno v mojem vetru. Za hip postojita, potem glasno zahropeta in črni gozd za mano jih zajame. Tedaj pa zahresti pred menoj ter zahrope in družba petih svinj izgine za onima... Jaz sem pa imel zopet enkrat svinjo — v gozdu.

Še dvakrat sem poizkušal srečo. Prvič za tem se mi je pripetilo skoraj isto. Razlika je bila le ta, da sem jih čakal pod hrasti in preden so mi prišle na strel, me je izdal veter. Zadnjikrat sem pa v bližini zapazil samo dve pod samotnim hrastom sredi male livade. Za kroglo je bilo pretemno. Ko sem pa jel zalezovati, ste se poslovili. Parkrat sem šel za njima, ko sem ju prepodil, vendar se mi nikdar ni posrečilo, da bi ju bil našel. Izginejo kot kafra. Vsekakor gredo zelo daleč, ker bi jih sicer moral zalotiti. Ali pa so nekaj časa po splašenju tako oprezne, da se spretno izmičejo, ne da bi jih zalezujoči mogel čutiti. Še več brezuspešnih večerov sem žrtvoval. Mesec je med tem zmedlel in moji poizkusi, da že septembra namočim zeleno vejico v svinjski krvi, so ostali brezuspešni.

(Nadaljevanje sledi.)

Ing. Fr. Sonnbichler:

Visoki roglji divje koze.

Dne 12. novembra 1924 sem pogodil na južnem pobočju Košute divjo kozo, ki je imela roglje, kakor jih je videti na priobčeni sliki.

Roglji so popolnoma pravilno razviti in imajo naslednje dimenzije:

Dolžina preko krivine 33 cm; visočina v tetivi 25·5 cm; obseg roglja ob spodnjem delu hlačnice 9·5 cm; razsežje 12 cm.

Po Quardt - Rieglerjevem obrazcu dobimo za gornje dimenzije 93 točk, kar je za roglje koze - samice gotovo nenavadno.

Mogli bi se pa poslužiti tudi natančnejšega obrazca za naše gamse, ki se glasi:

$$\frac{d_1 + d_2}{2} + \frac{v_1 + v_2}{2} + \frac{r}{2} + 3 \times \frac{o_1 + o_2}{2}$$

Še bolj sposoben bi bil obrazec:

$$(d_1 + d_2) + (v_1 + v_2) + r + 6 \times (o_1 + o_2)$$

d_1 = dolžina levega roglja; d_2 = dolžina desnega roglja; v_1 = višina levega roglja; v_2 = višina desnega roglja; r = razsežje; o_1 = spodnji obseg levega roglja; o_2 = spodnji obseg desnega roglja.

Popisati hočem, kako sem prišel do te trofeje.

Dne 11. novembra 1924 je bil krasen dan. Ker sem imel opravka pri sečnji in spravljanju lesa v delu revirja, ki mu pravimo »Dolga njiva«, sem sklenil, da se zvečer ne vrnem domov, temveč se podam v lovsko kočo, kjer prenočim in skušam drugi dan dobiti kakega gamsa.

Ko se zjutraj prebudim, mi sporoči lovec Jurij, da je zunaj megleno in da piha močan veter, tako da bi človeka skoro podrl.

Čakava pol ure, toda vreme se ne izpremeni; vendar pa včasih veter mestoma razblini meglo, tako da se vidijo čeri na Košuti, v katerih opaziva gamse.

Podava se torej na pot, toda le s težavo rijeva dalje, ker veter pritiska sunkoma s tako silo, da se komaj vzdrživa pokonci. Naenkrat naju zakrije gosta megla in nama zapre razgled. Hočem se vrniti, toda Jurij meni, da se bo vreme izpremenilo in tako torej čakava in zmrzujeva celo uro, da nama škripljejo zobje. Zato skušava dobiti vsaj nekoliko zavetja v borovem rušju. Slednjič postane vendar bolj mirno, da lahko greva naprej.

Ko prideva do polovice melov na Košuti, si malo odpočijeva in nekaj zaužijeva. Med malico pridirjata kakih 600 korakov nad nama dva čisto črna, nad petletna gamsa drug za drugim skozi čeri, toda predaleč za strel. Lepo jih je bilo videti.

Lovcu rečem, da greva sedaj naravnost tja gori nad stene in zalezujeva polagoma po stečini, ker se lahko pripeti, da prideta oba kozla po isti stečini nazaj in bi v tem slučaju mogel oddati strel na enega izmed njih. Rečeno, storjeno.

Toda gamsa sta bila opreznejša kakor midva in sta se pomaknila drugam; ni ju bilo več na spregled.

Zapihal je zopet močan veter in zakrila naju je gosta megla, tako da sem se namenil, opustiti lov. Jurij pa se ni dal uplašiti, češ, ker sva že tako daleč, pa pojdiva nad stenami še nekoliko dalje in se potem vrneva po drugi poti domov.

Megla je postajala vedno gostejša, tako da se je videlo le še na 50 korakov; začelo je padati drobno pšeno in ni bilo upati

na kak uspeh. Lovcu naročim, naj gre prav tiho, da ne bi vznemirila morda kako v bližini stoječo divjačino. Tako greva nad stenami dalje, Jurij pred menoj, jaz mu sledim.

Naenkrat bliskoma obstanem — v megli pod seboj zagledam črno, temno liso; postal sem nanjo pozoren, ker krog in krog ni bilo nobenega rušja; opomnim lovca, naj počaka. Ko sedeva,

začnem opazovati to črno liso z daljnogledom tako dolgo, da slednjič doženem, da mora biti to komad divjačine.

Sedaj je bilo treba čakati, da se megla razčisti. Treseva se od mraza, a še vedno naju obdaja gosta megla. Bližje ne smeva iti, ker bi naju divjačina gotovo opazila, ker sva bila itak le 50—60 korakov oddaljena. Sv. Hubert, pomagaj mi! In res. Naenkrat sunek vetra, in megla se nekoliko zredči. Še vedno motrim

liso z daljnogledom in opazim natančno, da imava pred seboj močno kozo, toda rogljev ne vidim. Zopet naju zakrije gosta megla, da sem obupaval. Vnovič zapiha veter — in kaj vidim? Roglje — tako visoke, da nisem mogel verjeti. Obrnem se do lovca, rekoč: »Jurij, kaj pa je to?«

Od mraza in razburjenja se tresem tako, da komaj mirno držim kukalo in puško. Zopet se bolj posvetli in natančno vidim visoke roglje. Lovcu rečem, da je to gotovo stara, osamljena koza, ki jo hočem ustreliti, ker gotovo že več let nima mladiča in bi slednjič ob hudi zimi vendar poginila.

Toda čim sem jo s kukalom razločil, jo ob puški ne vidim skozi meglo. Zato nataknem strelni daljnogled na puško in zopet poskusim. Med tem pa naju že zagrne ta preklicana megla, da moram čakati.

Imam puško pri licu, pripravljen, da porabim prvi trenutek, ko se megla razblini. In res, naenkrat sunek vetra, toda od grebena sem čez naju h kozi, ki takoj dvigne glavo in se obrne proti nama; veter pa je ob enem tudi meglo nekoliko razredčil, tako da sem z jako svetlobnim Voigtländerjevim steklom mogel vse konture dobro razločiti.

Stara moja mavzerica, kal. 8 mm, je govorila in črna lisa je izginila v megli.

Po strelu sem nekoliko počakal, ker sem se bal, da se ne bi koza prekopicnila in padla čez stene; toda nič se ne gane. Stara divja koza se je brez bolečin preselila v večna lovišča. Pravzaprav lepa smrt!

Nato se z lovcem počasi približava mestu, kjer je ležala koza nepremično, kakor da se ne bi bilo nič zgodilo. Ogledujem in prijemam roglje ponovnokrat, ker se mi je zdelo, da se mi v sanjah prikazujejo iz megle. Toda bila je gola istina, ki sva je bila vesela jaz in tudi lovec Jurij. —

Marsikdo bo vprašal, kako more postati gams tako star? Odgovoriti mi je lahko. Čakati je treba, da divjačina doraste, negovati jo, posebno pa gamse pustiti v miru in jih ne vedno preganjati, pač pa čuvati. Vzdržuj se streljanja!

Tudi tedaj, ako ne streljam imam užitek, opazujoč divjačino, kako se nevznemirjena kreta v prosti naravi.

Lenart Podjelovčan:

Za kunami po Jelovici.

Kuna, dasi med roparicami skoraj najmanjša, je vendar tako premetena in krvoločna, kakor malokatera izmed njenih sovrstnic roparic. Prišteva ti jo moramo med pravcate ponočnjake, kajti ona hodi na svoj roparski pohod v preteżni večini ponoči. Vsled tega je lov na njo tudi zelo težaven.

Podnevi se malokdaj pokaže na svetlo, zato prevladuje med lovci mnenje, da je ta žival pri nas zelo redka, kar pa ni tako Pojdi le večkrat ob sveže zapadlem snegu v gozd in prepričal se boš, da je te živali še dovolj. Podnevi prespi navadno v kaki votlini ali veveričjem gnezdu, ponoči pa išče hrane. Na tej svoji nočni poti prehodi neverjetno veliko, o čemer se je gotovo prepričal že marsikateri lovec, ki jo je v snegu zasledoval.

Kakor že rečeno, je lov na kune zelo težaven. Redkokdaj ti pride pred puškino cev. Mnogo več kakor ustreli, se jih polovi v razne pasti. Je pa tudi ta način lova združen z raznimi težkočami in negotovostjo, ker pretkanka ne gre rada v nastavljeno past.

So slučaji, ko naletiš na njo popolnoma nepričakovano, nasprotno pa jo boš drugič po več dni brezuspešno zasledoval, čeprav ti bo v svežem snegu kazala svojo pot.

To dejstvo naj potrdita sledeča slučaja, katera sem sam doživel:

Bilo je koncem oktobra leta 1918., ko sem po končani vojni imel zopet priliko pohajati na divno Jelovico. Lep jesenski dan me je zvabil v gozd. Dasiravno že bolj pozno, sem pred vsem skušal dobiti na klic kakega gozdnega jereba. Klical sem na precej strmem pobočju Jelovice. Kar se mi je v bližini kakih 100 m oglasil jereb samec. Kličem dalje, jereb pridno odgovarja, a z mesta se ne gane. Že me je potrpežljivost minula in hotel sem ga obiti od nasprotne strani, kar zaslišim neko sušljanje po suhem listju. Aha, sem si mislil: »Sedaj pa prideš, ti trdovratnež, s črno tarčo pod vratom.« Dvignem puško k licu, pa kako se začudim, ko mesto jereba zagledam v resju nekaj temnorjavega. Misleč, da je veverica, odmaknem puško od lica, ker si s strelom na njo nisem hotel prepoditi jereba, v tem trenutku pa se žival pokaže na prosto in v njej sem spoznal kuno zlatico. Dvignem vnovič puško, toda kuna, opazivši me, hoče zbežati, a hiter strel ji prekriža beg in obležala je v ognju. Bila je izredno lepa zlatica, že z lepim zimskim kožuškom. Dvignil sem jo in dejal: »Ti

zlatogrla, hotela si se gostiti z jerebom, pa si mesto tega našla zasluženo smrt, jaz pa sem poceni prišel do tvojega dražestnega kožuščka.«

Naj navedem drugi slučaj, ki bi me skoraj stal življenje, a to pot sem se vrnil brez kune:

Bilo je nekaj mesecev po prejšnjem dogodku, dva li tri dni pred božičem. Moj ranjki oče me pokliče ob 6. zjutraj rekoč: »Sinoči je zapadel nov sneg in še pred polnočjo prenehal, kakor nalašč za kunji lov; časa imaš dovolj, zato pojdi na Jelovico.« Meni seveda ni bilo treba dvakrat reči in po preteku 10 minut sem se že odpravil, ne da bi zajtrkoval, s puško na rami in kosom kruha v žepu.

Hitro sem jo ubiral po strmi poti čez Vodice na Jelovico. Kmalu od planine »Vodice« naletim na sled kune. Začel sem jo takoj zasledovati. Šla je deloma po tleh, v bolj gostem gozdu pa tudi po drevju, kar je zelo otežkočevalo hitro zasledovanje. Večkrat sem izgubil sled in mislil že, da tiči kuna v kakem veveričjem gnezdu, toda kmalu sem jo zopet našel v neposredni bližini; to se je ponavljalo brez konca.

Utrujen od naporne hoje, gazeč do kolen v snegu, sem že začel obupavati, vendar nisem mislil odnehati. Pogledam na uro in se jako začudim, ko vidim, da je že ura 3 popoldne. Ni mi preostajalo nič drugega, kakor da jo uberem nazaj in pridem vsaj do noči domov; kuni pa sem želel srečno pot, saj mi morda kasneje pride v roke brez truda.

Začel sem ubirati pot nazaj ter vzel smer kar naravnost, brez določene poti. Hodil sem že približno 1 uro, ko se mi je zazdelo, da sem na napačni poti. Nekoliko pomislim, pa hajd nazaj, češ, najbolje bo, če se vrnem kar po svojem sledu, od koder sem prišel. Ker sem hodil po kuninem sledu, v velikih ovinkih, kjer je pač kuna krožila, me je to le še bolj zmedlo. Hodil sem, da mi je pot lil z obraza, a kakor, da bi me sam hudobec vodil okrog, kajti prišel sem najmanj petkrat na en in isti prostor, popolnoma uverjen, da grem drugo smer.

Pričelo se je mračiti, jaz pa sem bil upehan do skrajnosti, zlasti ker nisem imel s seboj nobenih okrepčil. Zavedati sem se pričel neprijetnega svojega položaja — biti v zimskem času, tik pred nočjo v prostranih gozdih Jelovice, kjer ni daleč naokrog nobenega človeškega bitja. To gotovo niso prav prijetni občutki, posebno če človek na to ni pripravljen.

Premišljeval sem, kaj mi je v tem položaju storiti in prvo, kar mi je padlo v glavo, je bilo: splezati na kako visoko smreko, če bi se na ta način dalo razgledati, kje se približno nahajam.

To mi pa vsled izmučenosti ni bilo prav lahko, vendar ima človek, kadar mu gre za kožo, čudovito moč. Srečno sem priplezal na vrh visoke smreke, toda na največjo žalost mi razgled ni nudil drugega kot neskončne gozde, drugega razgleda pa nobenega. Dognal sem edino le, kako grozno daleč sem zašel. Splezal sem raz smreko in razmišljal, kaj mi je v tem položaju storiti, kajti noč je že nastopila in tudi mraz je pritisnil, da me je začelo pošteno zebsti. Prenočiti bi mogel tu le pri ognju. Potipal sem v žepe, če bi imel slučajno vžigalice, ki jih kljub temu, da nisem kadilec, včasih nosim s seboj, toda na žalost jih nisem imel ravno tedaj, ko bi jih bil najbolj rabil.

Kaj sedaj? Ogenj napraviti. A kako? Padla mi je v glavo edina rešilna misel — dasi zelo naivna, kar sem takoj skusil — namreč, da poskusim zakuriti s patronami. Vzel sem iz listnice košček papirja, nalomil sem nekoliko suhih vejic ter sem jih naložil pod smreko, izpod katere sem odstranil sneg. Nato sem nastavil puškino cev in upalil. Pokazal se je sicer iz cevi zubelj ognja, toda obdržati se ni mogel, dasi sem skoraj vse patrone izstrelil.

Sedaj sem šele popolnoma spoznal svoj brezupen položaj. Edina rešilna misel bi bila, da bi prenočil tu do jutra ob ognju, toda ta up je splaval po vodi. Ostati pa čez noč brez ognja, je bilo v takem mrazu popolnoma izključeno. Kako sedaj najti pravo pot domov, ko je ni bilo najti niti podnevi?

Po glavi mi je začela rojiti strašna misel, da je moj položaj tak, da bom šel v večno lovišče, ker ni drugega izhoda. Svetovna vojna, v kateri sem neštetokrat zrl smrti v oči, mi je prizanesla, danes pa me hoče ugrabiti smrt popolnoma nepričakovano, sem si mislil in se vsedel na za ogenj napravljeni kupec suhljadi.

Že me je prijetni spanec hotel potegniti v naročje smrti. Toda duševna odporna sila proti smrti mi je velela: Ali res ni druge pomoči? Končno je zmagala volja in trden sklep, da vstanem in hodim, dokler imam še trohico moči in življenja v sebi.

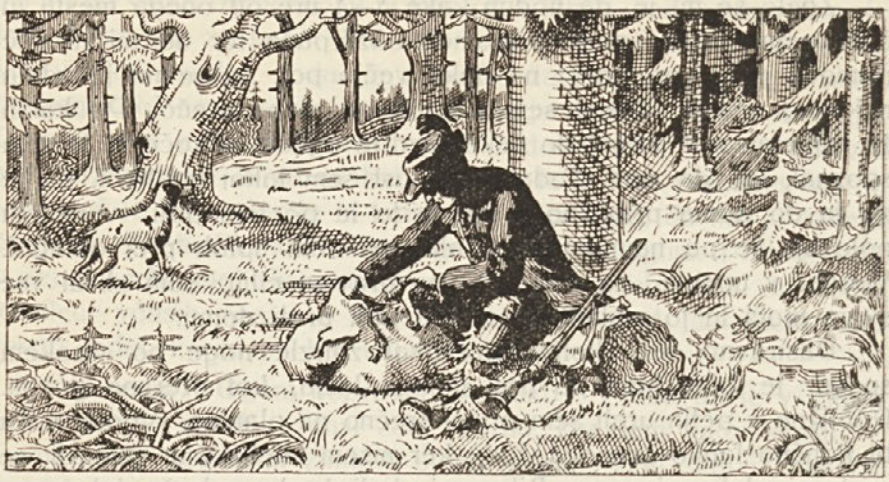
Res sem spravil svoje že napol otrple ude pokonci in se podal na slepo srečo v eno smer, v upanju, da bom mogoče vendar prišel h kakim ljudem. To je bila prava trnjeva pot. V temni noči, do smrti izmučen, sem moral gaziti sneg, brez cilja. Neštetokrat sem padel in se z naporom pobral. Drugič sem moral zopet vsled slabosti sesti v sneg in zdelo se mi je, da bi bilo prijetno malo zadremati, a strah pred usodnim spancem, ki me je tako zapeljivo vabil v svoj objem, me je vedno pognal kvišku in trnjeva pot se je znova nadaljevala.

Zdelo se mi je, da hodim kake 3—4 ure od onega mesta in čutil sem, da so moči popolnoma izčrpane ter da mi ni več pomoči. Kar sem prišel na neko večjo pot, ki se mi je zdela nekoliko znana. Krenil sem po njej na slepo srečo. Po kakih 10. minutah sem prišel do neke razdrte ogljarske koče in tu sem spoznal, kje da sem. Toda na žalost sem takoj ugotovil, da je od tu do doma približno 3 ure in to le po lepi poti; v mojem položaju je pa najmanj 6 ur, ako ne bom sploh prej omagal. Vendar v upanju, da sem vsaj na pravem cilju, sem zbral vse svoje moči in jo mahnil po rešilni poti proti domu.

Dasiravno sem komaj premikal zmrzle noge po visokem snegu, je bila hoja po poti mnogo lažja, kot prej po gozdu. Približno v petih urah sem prišel srečno na planino »Vodice«. Tu bi končno lahko prenočil, toda ker nisem imel s čim zakuriti, se mi to ni zdelo pripravno. Bilo pa je tudi do doma le še dobro uro hoda — v mojem položaju seveda dve — in sklenil sem, da nadaljujem pot. In res, hvala Bogu in sv. Hubertu, sem priromal srečno domov, čeprav le napol živ. Ura je bila štiri zjutraj, ko se je rajnki oče ravno odpravljal, da me gre iskat. Ko ne bi bil on sam lovec in me sam spodbudil za to ponesrečeno pot, bi me bil gotovo pošteno ošteł, tako pa je, ko sem mu povedal to storijo, rekel, da je slično že sam doživel. Dejal je: »Na Jelovici se je prav lahko zgubiti, mnogim se je že to pripetilo in mnogim se še bo, tudi takim, ki so zelo vajeni.«

Za mene sicer ta skušnja ni rodila nikakih zlih posledic, razen, da sem en teden čutil bolečine v nogah. Le to mi še danes ne gre v glavo, kako sem mogel celih 22 ur gaziti po snegu brez vsakega okrepčila. Tedaj sem pač spoznal, kako silno moč ima človek v borbi za življenje.

Iz lovskega nahrbtnika.

Ivanu Rakovcu.

V Hodičevju pod Sv. Joštom
odmeva zopet bajni spev,
petelin poje pomladansko,
ko dahnil v gaj je rani sev;
a lovca ni.

Med bujnim cvetjem, kjer ob odru,
otožne sveče se solze,
tam lovec mirno sladko sanja,
ne čuti vigredi srce;
za večno spi.

A vendar, ko grem po svetišču,
ko hodim skozi tihi gaj,
bližino Tvoje duše čutim,
ki vživa tukaj večni raj —
ko gaj šušti.

VI. Kapus.

Iz zapisnika I. odborove seje Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila dne 20. februarja 1925 ob 20. uri v restavraciji pri »Slonu«.

Navzočih je bilo 15 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič konstatuje sklepčnost in otvori sejo. Zapisnik IX. odborove seje iz poslovnega leta 1924. se sprejme brez pristavka. Istotako se sprejme blagajnikovo poročilo. Odobri se rešitev po zadnji seji došlih dopisov.

Lovski ples. Društveni blagajnik g. Zupan predloži natančen pregled vseh dohodkov in izdatkov, ki jih je imelo S. L. D. povodom lovskega plesa dne 1. februarja t. l. in izkaže lep čisti prebitek.

Predsednik dr. Lovrenčič poudarja, da se še nobeno leto za ples ni pokazala pri sodelovanju taka vnema kot letos. Predvsem gre posebna društvena zahvala gg. Zupanu in Žmitku, ki sta zastavila vse sile, da se je prireditev tako sijajno obnesla.

Odbor S. L. D. sklene nato soglasno, izreči načelnicam paviljonov pismeno društveno zahvalo s prošnjo, da izroče to zahvalo vsem sodelujočim damam.

Društveno pismeno zahvalo naj se izreče tudi vsem tvrdkam, ki so pripomogle, da je lovski ples tako dobro uspel.

Na dopis Direkcije šum v likvidaciji, ki sporoča, da prevzame g. ing. Šivic namesto dosedanjega oddelka A šumarski referat za ljubljansko oblast, izreče društveni predsednik g. dr. Lovrenčič navzočemu g. ing. Šivicu odborovo zahvalo za trud in naklonjenost, ki jo je kot šef bivšega oddelka A vselej pokazal napram društvu.

Na razpravo pride lovska razstava v Ljubljani in v Zagrebu. Sklene se, da se društvo udeleži lovske razstave, ki jo priredi Hrvatsko lovsko društvo v Zagrebu.

Finančni odsek je sklepal o nagradah orožnikom, ki so se posebno potrudili pri zasledovanju lovskih tatov, vendar se preloži ta točka na prihodnjo odborovo sejo, ker še niso vse liste teh orožnikov dospele v obravnavanje.

G. Zupan predlaga, naj se tudi letos Ribarsko društvo pismeno opozori na prispevanje za vzdrževanje »Lovca«.

G. dr. Souvan poroča o stavljenih ponudbah zavarovalnic, ki se potegujejo za kolektivno zavarovanje članov Slov. lovskega društva. Ker je treba, da se izbere izmed 9 zavarovalnic ono, ki nudi največ pri najnižjih pogojih, sklene odbor, da se stavijo vsem tem zavarovalnicam še posebni predlogi. Sklene se, da se poveri zavarovanje oni zavarovalnici, ki sprejme v celoti vse predloge.

Ker se je dosedaj priglasilo le malo obiskovalcev za nameravani dvodnevni tečaj za lovske čuvaje, se sklene pozvati v ljubljanskih dnevnikih lovske paznike, naj se priglasijo, ker se tečaj ne vrši, ako se ne priglasi vsaj deset udeležencev. G. Žmitek izjavi, da prevzame za to predavanje temo »O sledovih divjačine«. Druge predavatelje se določi pozneje, za kar naj skrbi v to izvoljeni odsek.

Onemoglemu lovskemu čuvaju A. Klunu se dovoli enkratna podpora v znesku 1500 Din iz fonda Zelenega križa, ki naj mu jo izplača društveni blagajnik.

Slučajnosti:

G. dr. Ponebšek predlaga, naj zaprosi društvo pri upravi »Zvezde« za odstop ene sobe za društveno poslovanje. Ako bi ne bila soba nakazana v Zvezdi, naj se skuša dobiti sobo v palači Jadranske banke.

G. Žmitek poroča, da so se nekateri stari društveniki pritožili, ker se jim je ustavilo društveno glasilo »Lovec«. Društveni blagajnik izjavi, da se je to zgodilo le onim, ki niso poslali članarine za leto 1925., čeprav so bili potom vseh dnevnikov trikrat opozorjeni, naj storijo svojo dolžnost. Da pa tudi v tem oziru ustreže društvo svojim članom, se izda še enkrat v ljubljanskih dnevnikih oklic na zamudnike, naj poravnajo članarino, ako reflektirajo na redno prejemanje »Lovca«.

Na vprašanje g. Žmitka, kako so se razdeljevale nagrade za pokončavanje vran, odgovori g. ing. Šivic, da so prejele občine za posamezne pokončevalce nagrade, ako so se potom sreskih poglavarstev obrnile na upravo fonda za pokončavanje škodljivih živali. Imena nagrajenih so bila objavljena v »Lovcu«.

G. Čeč poroča, da so se nekateri zakupniki lovišč odločili zopet zaploditi v svojih loviščih fazane, kar je vezano na precej občutne stroške. Treba bo opozoriti sosedna lovišča, naj se vzdrže odstrela fazanov. Dr. Lovrenčič izjavi, da se bo izdal oklic na vse lovske zakupnike, naj ne streljajo fazanov, ker bi bili sicer vsi izdatki brezuspešni, in zaman ves trud zaredili to vrsto divjačine, ki se je iz naših lovišč skoro popolnoma iztrebila.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 23. uri.

Iz zapisnika II. plenarne seje Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila dne 16. marca 1925 ob 20. uri v restavraciji pri Slonu.

Navzočih je bilo 21 odbornikov.

Predsednik otvori sejo, konstatuje sklepčnost in pozdravi navzoče, posebno še zastopnike podružnic, ter preide na dnevni red.

Zapisnik I. odborove seje in blagajnikovo poročilo se odobrita brez pristavka.

Sklene se, da pristopi S. L. D. kot redni član »Zvezi za tujski promet«, ter »Društvu za raziskavanje jam«.

Ustanovnega občega zbora »Zveze za tujski promet«, ki bo dne 24. marca t. l. ob 10 v mestni posvetovalnici se udeleži kot zastopnik S. L. D. društveni predsednik.

Prošnja kluba ljubiteljev psov ptičarjev se reši na predlog g. dr. Lokarja tako, da dobi imenovani klub za pomladansko tekmo podporo v višini, kot jo je prejel za lansko pomladansko tekmo.

Predsednik prebere sklepe znane mariborske konference in otvori o njih razgovor.

Odbor sprejme točko za točko, le dve točki se na predlog g. Mladiča izpremenita.

Zastopniki centrale S. L. D. imajo nalogo, da predlagajo na izrednem občem zboru v Celju dne 18. marca t. l. izpremenjeno besedilo.

Zapisnik III. odborove seje podružnice v Murski Soboti se vzame v vednost, vendar pa se sklene na predlog g. Mladiča, da se vpraša člane S. L. D. v Ljutomeru in v Gornji Radgoni, ali bi bili zadovoljni, da se pridružijo podružnici v Murski Soboti.

Na izredni obči zbor v Celje se odpeljejo delegati z osebnim vlakom ob 12. uri in 10 min. Kot zastopniki se določijo sledeči gg.: dr. Lovrenčič, Zupan, Tančič, Štamcar in Štepic.

Slučajnosti:

G. Justin vpraša, kaj je napravila Lovska zadruga glede nabave žive divjačine, predvsem fazanov ali pa njihovih jajc, ker je odbor pri predzadnji seji za te nabave določil poseben prispevek.

Društveni blagajnik g. Zupan izjavi, da je Lovska zadruga v polnem obsegu storila svojo dolžnost, ter pojde on sam prihodnji teden v Ptuj, da prevzame tam pripravljene ujete fazane. Glede nabave fazanjih jajc pa je zadruga še v dopisovanju s tvrdko Mohr v Ulmu, ki je sicer sama ponudila v nakup jajca, ni pa pri svojem ofertu navedla cene.

G. Justin se zadovolji s to izjavo.

G. mag. pharm. Bakarčič prosi, naj bi S. L. D. opozorilo izletnike, predvsem nedeljske, ki jemljejo s seboj v tuje revirje pse in jih puste, da tam prosto gonijo divjačino, da naj tega ne izvajajo več, ker bi lahko lovski čuvaji postrelili izletnikom pse. S. L. D. bo izdalo v dnevnikih oklic na izletnike.

Glede razstave v Zagrebu se sklene po daljši debati, v katero posežejo gg. Zupan, Potokar in dr. Lovrenčič, da se vpraša Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva, naj se isto izjavi glede stroškov pri razstavi. Sklep II. odborove seje je, da se S. L. D. sicer udeleži te razstave, vendar pa bo imenovalo svoje zastopnike šele tedaj, ako pride na vprašanje glede stroškov za naše društvo povoljen odgovor.

Ker se vrši tudi seja kinoloških društev v istem lokalu, zaključi predsednik sejo ob 22. uri.

Iz zapisnika izredn. občega zbora

Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršil dne 18. marca 1925 ob 16 v hotelu »Balkan« v Celju.

Navzočih je bilo 49 članov.

Dnevni red: Odobrenje sklepov mariborske konference.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori obči zbor, konstatuje sklepčnost in preide po krepkem lovskem pozdravu navzočim na dnevni red.

V svojem nagovoru povdarja potrebo skupnega delovanja vseh društvenih podružnic in članov. Slovensko lovsko društvo ima rešiti še jako važne naloge, katere pa se lahko izvedejo le tedaj, ako ostane društvo enotno in krepko. Poroča o mariborskem zborovanju delegatov in prebere sklepe te konference, o katerih je razpravljal tudi centralni društveni odbor v seji dne 16. marca t. l. in je sprejel nekatere pristavke in popravke pri posameznih točkah.

Nato prebere po centralnem odboru sprejete predloge:

1. Centrala mora vsak mesec poslati podružnicam izkaz o vplačani članarini podružnikov, prav tako pa tudi podružnica centrali;

2. vsaka podružnica dobi potrebno število položnic in blokov. Za vplačila potom blokov jamči podružnica;

3. mariborska podružnica je upravičena vršiti napram uradom svoje oblasti vsa tista opravila, ki jih je doslej vršila centrala v Ljubljani. Le pri zadevah, tičočih se celokupnega lovstva Slovenije,

je dolžna predložiti iste centrali v rešitev;

4. utesnitve § 27. društvenih pravil ne vežejo mariborske podružnice;

5. izredne podpore, ki jih dosežejo podružnice iz lovskega fonda mariborske oblasti, pripadejo njim. Podpora centrali za vzdrževanje glasila s tem ne sme biti prikrajšana;

6. podružnice dobe iz centralne blagajne 5 odstotkov vplačane članarine v prosto razpolaganje;

7. vsi ti sklepi veljajo za leto 1925. Izvajajo se takoj, čim jih odobri centralni društveni odbor.

Po zaključeni debati, v katero posežejo gg. dr. Lipold, Roblek in Zupan, odredi centralni predsednik dr. Lovrenčič glasovanje. Glasuje se od točke do točke, ki jih sprejme obči zbor v smislu predlogov, pristavkov in sprememb, kot jih je sprejel centralni društveni odbor v seji dne 16. marca 1925.

Določbe teh sprejetih točk stopijo takoj za leto 1925 v veljavo.

Dr. Lipold predlaga, naj se imenuje po dva delegata od centrale ter od mariborske podružnice, da razmišljajo o spremembi pravil. Dodatno k temu predlogu sklene obči zbor, naj bodo pri spremembi pravil zastopane tudi ostale podružnice. Zastopnika za mariborsko podružnico sta gg. dr. Lipold in Klobučar, za Celje gg. Erhartič in Rihtaršič, za Ptuj g. dr. Šalamun in za Mursko Soboto g. Fr. Košir. Centrala določi svoje zastopnike pri prihodnji odborovi seji.

Obči zbor poveri centralni odbor oz. centralnega predsednika, da skliče delegate, ki naj pridejo k sestanku že z utemeljenimi spreminjevalnimi pogoji.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi ob pol 18 društveni predsednik dr. Lovrenčič obči zbor.

Nagrada 375 Din je bila priznana lovcu snežniške graščine Antonu Sterletu za dne 13. marca 1925 v Nadleški rebri pod Snežnikom ubitega volka. - Enako nagrado je prejel Ivan Marolt v Poljanah (kočevski srez) za volka, ubitega meseca januarja 1925. - Končno je prejel nagrado 375 Din Ivan Schaffer v Dragi (kočevski srez) za dne 26. marca t. l. ubito, 31½ kg težko volkuljo.

Lovska umetnost na brakadi na srne. Kaj vse pride na lov, na brakado? Tako nekako je bilo:

Strel, psi trenutno utihnejo, na to pa zopet divja gonja.

»Gospod, gospod!« Ves zasopel priteče možakar v novem lovskem kroju, k našemu lovskemu prijatelju in zakupniku lova.

Le-ta zarentači: »Kaj pa letate med pogonom; ali ne veste, da Vas lahko kdo ustreli?«

»Gospod, gospod, srno sem ustrelil, srno!«

»No, in kaj potem?«

»Pomislite, srno, in sedaj nimam več nabojev, da bi še enkrat streljal; dajte mi naboj, da jo še enkrat, da bom lahko rekel, da sem jo jaz!«

»Kako to, ali ste naboje izgubili in kakšen kaliber imate, 12 ali 16?«

»Mislim, da 12. Dvanajst je bilo zapisano!«

Čudni lovec je dobil štiri naboje in izginil.

Ni pa minulo pet minut, se zopet vrne in vpije kot prej:

»Vaše patrone so predebele, ne gredo v mojo cev in srna je tudi že pobegnila!«

Med tem je končala brakada.

Zakupnik lova pozove gosta k sebi in ga precej strogo vpraša, kdo ga je povabil na lov in če je lovec?

»Pozval me je ta in ta gospod; do danes pa nisem bil še nikoli na lovu. Streljal sem pri vojakih itd.« Med takim pogovorom sta dospela na mesto, kjer je streljal. Pokazal je, da mu je srna prišla na dobrih 10 korakov in postala. Kakor se je kasneje ugotovilo, so možakarja povabili v šali, mu izročili puško in dali dva naboja št. 12. Obstreljeno srno, ki se je spremenila naknadno v kozliča, so prinesli lovci na pol raztrgano od lovskih psov.

Te vrstice sem napisal radi tega, da dobimo malo vpogleda, kakšni so naši lovi, kaj so brakade na srne in kako se izvajajo. Da ni naš znanec padel v roke pravemu lovcu, lovskemu zakupniku kakor je gospod Č., bi bil ponosen odšel z lova, češ, kako velik lovski čin je doprinesel in pri mnogih takozvanih lovcih bi bil postal nesmrten, da je s šibrami št. 12, in sicer prvič, ko je bil na lovu, ustrelil srno. Tako pa upajmo, da mu bo veselje do lova prešlo ali pa bo začel znova, kot marsikak drugi, ki je dve leti hodil s palico po gozdu, kasneje s flobertovko in bil šele po dolgih izkušnjah sprejet v zeleno bratovščino.

Torej to so brakade na srne, tiste tako priljubljene in slavne, ko se preskušajo v umetnosti streljanja prvovrstni lovci.

Po našem pojmovanju in v ustnem izročilu so vsi lovci: naš znanec in pa tisti, ki strelja kljunače in kozice. Plen pa ostane plen, srnjak ostane srnjak, čeprav je ustreljen prvi na zalazu, in sicer pravilno s kroglo pogoden v lopatico, drugi na brakadi, in sicer mladica kozica s št. 12 na deset korakov, ali pa srna, ujeta v zanko. —s.

»Cerkniško jezero in njegova okolica«, spisal M. Kabaj, nadučitelj v Begunjah. Ne bi v »Lovcu« omenjal te novoizišle knjige, toda v obrambo tukajšnjih lovcev moram najodločneje obsoditi v knjigi odstavek: »Lov na divje race«, ker sicer bodo res mislili nepoznavalci — kakor je sam pisatelj knjige — da živimo še v Valvazorjevih časih. V omenjenem odstavku pripoveduje med drugim sledeče: »... Lov na divje race se vrši ob vsakem letnem času . . .« Kmalu za tem pa zopet: »Razteza se v mesece, ko ni skoraj nobene lovske zabave. A lovec, ki se hoče baviti z račjim lovom, mora imeti dovolj časa... Konec meseca junija se začno race goliti. V tem času si ne upajo več ostajati ob bregu, ampak se mudé čez dan navadno sredi jezera, kjer imajo razgled na vse strani. Ko okoli kresa doraste ločje toliko, da gleda pol metra iz vode, se zbere družba mladih lovcev, vzame 4 do 5 m dolge drogove in odrine na jezero lovit race. Eden vodi čoln, od začetka počasi, pozneje hitreje, proti množini rac, drugi lovci pa stoje v čolnu in čakajo s prekljami v rokah ugodne prilike, da udarijo po njih. Nekatere odlete, druge se poskrijejo po trstju in ločju, kjer jih potolčejo. V sili se race tudi potapljajo, a zaradi pomanjkanja zraka ne ostajajo dolgo pod vodo. Lovci jih vidijo v čisti vodi in se vozijo za njimi. Kadar se pokažejo na vrhu, udarijo po njih, da jih omamijo in potem pobero...« Na koncu tega dela pa še pove pravo lovsko: »... Pripetilo se je tudi, ako nenadoma nastane hud mraz, da so race primrznile na ledu.«

Iz navedenega bo vsakemu pravemu lovcu takoj jasno, da je avtorju p o p o l n o m a nepoznan način lova. Kje je pribavil po njem opisani lov na race, mi ni znano, ker se ga niti divji lovci ne poslužujejo več danes, četudi jih je v vaseh ob jezeru precej.

Ako je hotel pisatelj omeniti v svoji knjigi lov na Cerkniškem jezeru, naj bi se bil obrnil na kakega lovca v Cerknici, ki bi mu bil radevolje opisal lov na race, ali pa naj bi bil vzel v roke naš list »Lovec«, ki bi mu služil v informacijo, kakor so mu prav prišli dr. Hinka Dolenca »Izbrani spisi«.

Toliko samo v pojasnilo tovarišem zelene bratovščine, da nas ne bodo smatrali za lovce s prekljami.

Oljšak, Cerknica.

Poljedelska razstava v Pragi. (V dneh od 15. do 31. maja 1925.) Kakor vsako leto, priredi tudi letos »Poljedelsko udruženje Češkoslovaške republike« v Pragi, v velikem obsegu znano Poljedelsko razstavo v Pragi. V okviru te razstave bo prirejena tudi razstava poljedelskih strokovnih časopisov, na kateri bodo zastopani vsi časopisi poljedelske stroke iz Kraljevine SHS, posebno iz Slovenije (»Kmetovalec«, »Sadjar« in »Vrtnar«, »Lovec«,

»Slov. čebelar« in razne druge strok. publikacije.

Splošna poljedelska razstava bo razdeljena na razne skupine, kakor: rastlinstvo, poljedelstvo sploh, dalje gozdarstvo (varstvo gozdov), živalstvo, poljedelska industrija, poljedelske stroje, zadružništvo, poljedelske zgradbe itd.

Poleg že omenjene razstave časopisov bodo prirejene še te-le posebne razstave: sadjarska, ribarska, lovska in živinorejska.

V razstavnih dnevih bo Poljedelsko udruženje organiziralo zborovanja centralnih poljedelskih organizacij, ekskurzije na vzorna posestva in natečaje poljedelskih strojev.

Kakor je iz prednjega razvidno, bo navedena razstava v Pragi nudila posetnikom detajlni pregled vseh panog modernega poljedelstva in ne dvomimo, da bodo tudi interesenti iz Slovenije posetili v obilnem številu to pomembno razstavo.

Predavanje in smotra psov dne 15. marca t. l. v Trbovljah.

Na letošnjem občem zboru Slov. lov. društva dne 2. februarja, je izrazil gosp. Remic kot zastopnik lovske družbe iz okolice Trbovelj in Hrastnika, da naj bi centralno društvo priredilo tudi v njih sredi kako predavanje.

Odbor Slov. lov. društva je radevolje pristal na to. Predavanje se je vršilo na dan 15. marca, hkrati pa je bila smotra psov; za to se je ta dan odpeljalo več zastopnikov S. L. D. z društvenim predsednikom g. dr. Ivanom Lovrenčičem v Trbovlje.

G. Remic je kot zastopnik tamošnjih lovcev otvoril s pozdravnim nagovorom zborovanje; posebno je pozdravil predsednika S. L. D. ter ostale udeležnike iz Ljubljane, med drugimi ravn. Zupana in prof. Žmitka, nato pa je prosil g. dr. Lovrenčiča, da on prevzame besedo.

G. dr. Lovrenčič je v jedrnatem govoru kar najbolj stvarno obrazložil poslušalcem težnje in smernice lovske organizacije, za katerimi je v prvi vrsti pri nas stremilo od samega početka svojega obstanka baš Slovensko lovsko društvo, katerega predsednik je bil ves čas do danes predavatelj sam. S. L. D. je na podlagi stavljenih si ciljev doseglo v državi SHS vodilno mesto in daje vsem drugim sorodnim organizacijam navodila, po katerih se imajo ravnati, da se doseže za vso Jugoslavijo tako stanovsko pravo, kakršno imajo v drugih kulturnih in naprednih državah. Pri sestavi za novi okvirni lovski zakon za vso kraljevino SHS je bilo S. L. D. po tukajšnji bivši direkciji šum v polni meri upoštevano ter je upati, da bo novi zakon v doglednem času uveljavljen, tembolj, ker se je zanj zavzel sam minister za šume in rudnike g. dr. Gregor Žerjav.

Upati je, da postane z uveljavljenjem novega lovskega zakona članstvo obvezno za vsakogar, ki bo hotel izvajati lov. S tem bi se dvignila stanovska zavest in pojm o izvajanju pravega lovstva. Mnogo drugih važnih vprašanj, ki se tičejo lovstva in njega stanovskih zadev, je omenil g. predavatelj. Udeleženci so z zanimanjem sledili njegovim izvajanjem ter ga ob zaključku predavanja burno pozdravljali .

Na podlagi obrazložbe, ki jo je podal g. predavatelj, se je razvila živahna debata; radi izdaje lovskih kart, orožnih listov i. dr. pa so bila stavljena posebna vprašanja.

K nadaljnjemu predavanju sta se prijavila gg. Iv. Zupan in P. Žmitek. Prvi je razmotrival finančno gospodarstvo, drugi pa zgodovinski razvoj S. L. D., iz katerega so izšle še druge skupine, kakor: Lovska zadruga, klubi ljubiteljev lovskih kakor tudi nelovskih psov, vsled česar je nastala zahteva, da se osnuje Jugoslovanski kinološki savez, kateremu bo mogoče kot organizaciji cele države stopiti v stik z mednarodnimi federacijami.

Preden se je začela smotra psov, je podal še predsednik S. L. D. uvodna pojasnila, kakšen pomen da imajo smotre psov, ki razbistrijo pojem o pravem negovanju čistokrvnih pasem, pri tem pa

je tudi opozoril, da naj se nikdo ne čudi, ako bo pri današnji smotri slišal o svojem psu opazke, o katerih se mu doslej še niti sanjalo ni. Ko je bil ta uvod končan, se je podala vsa družba na restavracijski vrt pri Forteju, kjer so že nemirno čakali pripeljani psi, ki naj se podvržejo ogledu in presoji, ki sta jo v glavnem vodila gg. dr. Lovrenčič in profesor P. Žmitek.

Zbranih je bilo do 30 psov, 25 je bilo pregledanih, sedmim pa se je priznala usposobljenost, da se jih vpiše v Jugoslovansko rodovno knjigo, in sicer: 1. »Hasan«, kratkodlaki istrski brak, 3½ leta star, last g. J. Lešnika iz Trbovelj, je dobil oceno dobro, plemensko vrednost zadostno s pristavkom: za šibke psice; 2. »Riko«, 7 mesecev star pes, ki je napravil dober vtis posavskega braka, četudi še ni popolnoma razvit, last g. K. Kicer-ja v Trbovljah in je bil pripoznan sposobnim za vpis v J. R. B.; 3. enako tudi njegov brat »Spion« iz istega legla in od istega gospodarja; 4. »Atos«, 10 mesecev star pes, ki pripada pasmi že zelo redkih plavih brakov (braque bleu), last g. Metoda Jenko v Hrastniku; 5. »Išči«, kratkodlaki istrijanski brak, 2 leti star, last g. J. Hanka v Trbovljah, z oceno dobro in plemensko vrednostjo zadostno; 6. »Kastor«, 3 leta star pes, keltske pasme, last g. J. Zlebala v Dobovcu, s prav dobro oceno, plemensko vrednostjo dobro, s pripombo: le za psice prvovrstno oblikovane glave; 7. »Valdi«, 4½ leta star pes - istranec z izrednimi znaki, rjava maska, črn smrček in temnih oči, je dobil oceno dobro, kakor tudi plemensko vrednost dobro.

Vsestranska udeležba je bila prav razveseljiva, zborovalcev je bilo nad 90, tako da je vzbudilo upanje, da je v teh krajih na podlagi lovstva, kakor tudi psoreje v pravem kinološkem oziru pričakovati uspešnega napredka.

P. Ž.

Prijave. G. Davorin Bizjak v Ljubljani je dal dne 16. marca t. l. svojo nem. kratkodlako psico-ptičarko »Floro Obersee« oplemeniti s psom »Telom Gerlov« lastnika g. inž. F. Tavčarja v Ljubljani. — G. prof. Jos. Kremenšek v Ljubljani je dal v dneh 30. in 31. marca t. l. svojo nem. resasto psico-ptičarko »Ago Krimsko« oplemeniti s psom »Kuno Novotešinskim«, lastnika Mirosl. Ogorelca v Ljubljani.

Lov v Kanadi. Direkcija kanadske nacionalne železnice je izdala dva vodnika po Kanadi, ki se tičeta specielno lova in ribolova; prvi »Hunting in Canada« (Lov v Kanadi), drugi »Fisching in Canada« (Ribolov v Kanadi), ki ga obenem imenuje tudi paradiž za ribiče.

Obe knjigi sta bodisi na vsebino, bodisi na obliko ali opremo zelo praktično in okusno izdelani, vsebujeta poleg preglednega opisa obilico krasnih ilustracij tamošnjega lova in ribštva; pridejan pa je vsaki tudi pregleden prometni zemljevid.

Uvodni članek v kratkih obrisih daje navodila, kako je treba postopati, ako pride kdo tja in bi hotel izvajati lov ali ribolov; kam se mora obrniti, da dobi natančna pojasnila in navodila v slučaju izbere te ali druge vrste rib ali divjačine in ta ali drugi način izvajanja lova. Skoro vsaka provinca ima svojevrstne ribe ali divjačino ter način lovljenja. Dobi se lahko vodnika, spremljevalce, pomagače in tudi varstvo v krajih, kjer se lovi na krvoločne zveri. P. Ž.

Nagrade. Ob sklepu lista je dospelo poročilo, da je bila priznana gozdarju snežniške graščine, Jaroslavu Kibicu nagrada 375 Din za dne 11. marca t. l. pri zasledovanju ubito volkuljo. Enako nagrado je prejel Peter Mihitsch iz Poljan pri Toplicah za 45 kg težkega, meseca februarja t. l. ubitega volka.

*

Reklamacije glede »Lovca« je pošiljati na upravo, ki je v Strossmayerjevi ulici štev. 1.

Iz ribarske mreže.

Iz odborove seje Slov. ribarskega društva v Ljubljani z dne 27. februarja 1925.

Honorar za notice v ribarski mreži se zviša počenši s 1. januarjem 1925 na 75 par za vrsto v koloni. — Slovenskemu ribarskemu društvu se nakloni iz dohodkov Ribarskega odbora podpora v znesku 3000 Din. — Sklene se naprositi g. ministra dr. Žerjava, da posreduje, da se razširi kranjski ribarski zakon na ozemlje vse Slovenije in da se zviša taksa za ribarske knjižice. — Ker Slovensko lovsko društvo v Ljubljani letos ne priredi lovske razstave, odpade sklepanje o tem, ali se priredi ribarska razstava ali ne. Sklene se pa, oddati Ljubljanskemu muzeju preparate vseh rib naših voda.

Vališče v Želimljem. Vališče v Želimljem je prejelo 2. aprila t. l. 20.000 postrvjih iker, ki bodo v kratkem izvaljene.

Nova vodna naprava na Vrhniki. Sreski poglavar v Logatcu je podelil z odlokom z dne 15. januarja 1925, štev. 13.975—24, konzorciju, obstoječemu iz gg. ing. Karla Kresseja, Berte Kressove, gradb. višjega svetnika Leona Mencingerja in Rudolfa Zajca, koncesijo za vodno napravo na Vrhniki.

Konzorcij namerava izkoriščati višinsko razliko med Uncem in Ljubljanico. Unec prihaja na dan blizu Planine in izginja zopet pod zemljo pri Garčarevcu. Tok Unca nameravajo zajeti 100 m izpod mostu pri gradu Hasbergu. Tam bodo vzidali v vodo 0·8 m visok jez, odkoder se bo voda, ki znaša približno 11 m^3 na sekundo, odvajala v betoniranem in pokritem prekopu do Garčarevca in odtod v kanalu, ki bo meril 9812 m, do basena na Kladuškem griču. Odtod se bo voda odvajala do centrale, ki bo nameščena v Meletovi dolini nad Retevjem. Odtok centrale se bo stekal v 330 m dolgem kanalu v strugo Velike Ljubljanice.

Trdni jez pod mostom kraj grada Hasberga bo opremljen z ribjo stezo.

Posledice gori opisanega projekta bodo za ribarstvo usodepolne. Tok Unca v

razdalji 5·5 km bo izsušen, ker se bo redno vsa voda odvajala. Ribarstvo v tem delu bo torej uničeno. Uničeno pa bo tudi ribarstvo ob izvirkih Ljubljanice na Vrhniki.

Leta 1912. so napravili poizkus, da se dokaže zveza Unca z izvirki Ljubljanice. V ponor pri Ivanjem selu so vrgli 1 kg uranina (barvila), ko je Unec pri gradu Hasbergu odvajal 11 m^3 vode. Po petih dnevih in 16 urah se je pokazala pobarvana voda skoro istodobno na Veliki in Mali Ljubljanici. Ta poizkus je torej dognal, da dobivajo izvirki Ljubljanice vodo iz Unca.

Iz tega se vidi, da bo naprava uničila tudi ribarstvo na Vrhniki. Vrhniške vode so za ribarstvo izredno dobre, ker so hranovite. Med vojno je bilo sicer ribarstvo opustošeno. Z nasadom pa se je že marsikaj popravilo. Škoda za ribarstvo bo torej tudi za vrhniške vode ogromna, ker se bodo izvirki po vsej verjetnosti posušili. S tem bo odvzeto tudi sulcem edino drstišče, ki ga imajo blizu izvira Male Ljubljanice. Dr. M.

Zagrebško ribarsko društvo je dobilo od vališča na izviru Bosne 20.000 komadov postrvjih iker, ki so se izvalile v društvenem vališču.

V stranske rokave Save pri Zagrebu pa bo društvo vložilo krape.

Državno vališče na izviru Bosne. Ribarski Vjesnik štev. 1/1925 piše o kapaciteti vališča na izviru Bosne. Država je dala vališče za 10 let (1919—1929) v zakup sarajevskemu gostilničarju Avakumu Perišiću za letno zakupnino 150 dinarjev in varščino 5000 Din. Zakupnik mora po pogodbi spuščati v bosanske vode letno 50.000 postrvi enoletnic; zasebniki pa morejo pri zakupniku kupovati ikre in zarod. Kapaciteta vališča je baje zelo velika, inventar pa je po prevratu tako zanemarjen, da vališče ne more v redu poslovati. Leta 1923. je bilo izpuščenih le 5500 postrvi. Ko pa je prevzel vališče sreski revirni gojitelj rib Viktor Crnić, se je začelo stanje vališča boljšati. Leta 1924. je bilo že izpuščenih v 10 potokov 25.300 mladic, leta 1925. pa se bo to število zvišalo na 50.000.

Bodensko jezero — uspehi ribje lovi l. 1924. Glasom uradnih statističnih podatkov, ki jih priobčuje »Schweizerische Fischereizeitung« 1925/1, so ujeli v Bodenskem jezeru v Švici preteklo leto skupno 173.122 kg rib v vrednosti 415.389 švicarskih frankov.

Ujeli so: ozimic (koregonov) 136.767 kg (vrednost 346.424 švicarskih frankov); postrvi 3968 kg (18.880 šv. fr.); zlatovščic 35 kg (144 šv. fr.); lipanov 722 kg (1965 šv. fr.); ščuk 9115 kg (22.177 šv. fr.); smučev 11 kg (35 šv. fr.); ostrižev 8472 kg (11.862 šv. fr.); krapov 605 kg (979 šv. fr.); plošičev 4102 kg (3996 šv. fr.); linjev 926 kg (1552 šv. fr.); mren 218 kg (373 šv. fr.); drugih belih rib 5988 kg (3590 šv. fr.); jegulj 194 kg (455 šv. fr.); somov 2 kg (2 šv. fr.); drugih rib 1997 kg (2955 šv. fr.).

Iz tega posnamemo, kako veliko je bogastvo rib v Bodenskem jezeru. Večina teh rib so ozimice, torej salmonidi. To daje misliti tudi nam, ki imamo dvoje lepih planinskih jezer, ki bi jih morali že davno zaploditi z ozimicami. Osobito velja to za Bohinjsko jezero, katerega upravlja država. Država bi z lahkoto dobila ozimice iz koroških jezer, ki so le nekaj železniških postaj oddaljena od Bleda ali Bohinja. Dr. M.

Dr. Karl Heintz †. V Monakovem je umrl 10. januarja t. l. v starosti 75 let starosta nemških ribičev, zdravnik dr. Karl Heintz.

Dr. Heintz ne slovi samo kot ribič-sportnik, nego tudi kot znanstvenik. Širom sveta je znano njegovo znamenito delo »Der Angelsport im Süßwasser«. V tem delu razpravlja o vseh panogah sportne ribolovi, o ihtiologiji in biologiji rib. —

V Monakovem izdeluje tvrdka Wieland (naslednik Hildebranda) sulčarke in pernice po navodilih, ki jih je dal tvrdki svoječasno dr. Heintz. Splošno znana in priljubljena pa je Heintzova blestovka, ki se je tudi med našimi ribiči precej udomačila.

Dr. Heintz je prepotoval tudi jugoslovanske kraje. Zanimala ga je ribja favna našega jadranskega porečja, ki jo je na licu mesta proučeval. Bil je na Plitvičkih jezerih in ni mogel prehvaliti krasote naših krajev. O okolici Plitvičkih jezer piše: »Krasota teh krajev, čudesi prirode, ki jih tu vidimo korak za korakom: jezera, slapovi, jame, odprtine z zanimivimi kapniki, vse sredi neskončnega, slikovitega pragozda z bujno vegetacijo praprota in debtečih ciklam, vse to je tako veličastno, da se da težko opisati v okviru članka o sportu.« — (Deutsche Anglerzeitung 1909.)

Nevenljivo zaslugo si je pridobil dr. Heintz za jugoslovansko ribarstvo s tem, da je znanstveno proučil in popisal salmonide Bosne in Hercegovine. Prepotoval je dolino Neretve, da vidi slovito neretvansko postrv. V Neretvi je ugotovil štiri vrste postrvi: navadno potočnico (trutta fario L.), zobatka (trutta dentex Heck.), mekousno (trutta obtusirostris Heck.) in glavatico (trutta genivittata n. sp.).

O zobatki pravi, da je le varieteta potočnice. Najzanimivejša neretvanska riba je mekousna (mehkoustna). »Mekousna« jo nazivljejo domačini, ker ima debele in mehke ustnice. Ta riba tvori spono med vrstama lipan (thymallus) in postrv (trutta); ima zelo majhne zobe in majhna usta. Glavatica pa se imenuje slovita neretvanska postrv, ki tehta do 20, pravijo, celo do 30 kg. Vse te vrste postrvi je dr. Heintz temeljito proučil in rezultat proučavanja obelodanil v »Osterreichische Fischereizeitung« 1912 »Die Salmoniden Bosniens und Hercegovinas«. Vejsil Čurčić, kustos muzeja v Sarajevu, ki je podrobno opisal ribe Bosne in Hercegovine (Glasnik zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini, 1913, 1915, 1917) se sklicuje, ko opisuje neretvanske postrvi, kratkomalo na dr. Heintza in ga doslovno citira.

Dr. Heintz je s tem proučavanjem znatno prispeval k spoznavanju našega jadranskega ribovja, ki znanstveno še danes ni povsem preiskana. Dr. M.

Ribarska razstava v Düsseldorfu. V Düsseldorfu v Nemčiji prirede to leto ribarsko razstavo s sledečim zanimivim sporedom:

A. Ribarstvo v teoriji: 1. Bolezni rib, kako se jih čuvamo in kako jih lečimo; 2. selitve rib: losos in jegulja; 3. literatura, časopisi, tabele; 4. znanstveni pripomočki; mikroskopi, centrifuge, termostati, mikrotom; 5. slike.

B. Ribarstvo v praksi: 1. Ribarski sport: trnki, mreže, trofeje; 2. gojenje rib, krmljenje rib, gnojenje ribnikov, škodljivci rib, gojenje postrvi in krapa; 3. ribarska obrt; 4. ribja trgovina; 5. ribarski čolni in ladje.

C. Estetika v ribarstvu: 1. Postrvji potok: drstna jama; 2. akvariji s sladko vodo z domačimi in tujimi ribami in rastlinami; 3. oprema ribiške šole; 4. umetnine.

Ribe in malarija. Znano je, da prenašajo bacile malarije komarji. Najbolj zanesljiva očuvalna sredstva proti malariji so torej ona, s pomočjo katerih pokončamo ličinke komarjev, ki žive večinoma v močvirjih. Taka sredstva proti malariji oziroma komarjem so razne kemikalije, pa tudi plin, petrolej in drugo. Nedavno so si začeli pomagati ljudje tudi s prirodnimi sovražniki teh škodljivcev. K tem sovražnikom prištevamo v prvi vrsti ribe, ki se hranijo z ličinkami in jajci komarjev.

Ameriški in angleški prirodoslovci so ugotovili, da so bili slučaji malarije tam, kjer živi neka vrsta rib, zelo redki. Najbolj uničuje komarje ribica gambusia, ki se čudovito brzo plodi in se hrani večinoma samo z ličinkami komarjev. V Zedinjenih državah, kjer je malarija zelo razširjena, so napravili s to ribo več poskusov. Nedavno so jo prenesli tudi v Evropo in zadnje čase delajo z njo poskuse v Italiji. Uspeh poskusov je povsem zadovoljiv. Ribica z veliko vnemo pobira in požira ličinke komarjev in s tem posredno pomaga človeku v borbi proti malariji. — (Po »Slov. Narodu«, štev. 75/1925.)

Slab ribji lov v severnem morju. Poročila o ribji lovi iz Norveškega in Danskega so letos zelo žalostna, iz nekaterih krajev povsem katastrofalna. Posebno na slabem so ribiči ob obrežju. Posebno neugodna so poročila iz Norveškega o lovi..... »matjes«, ki so jih nalovili lani v vsej Norveški do 23. avgusta l. l. samo 108.914 hl napram 147 tisoč 273 hl do iste dobe v prejšnjem letu. Tudi makrel je bilo nalovljenih dosedaj samo 4935 ton proti 8414 tonam v prejšnjem letu. Kot vzrok temu pojavu navajajo neobičajno nizko temperaturo zadnje zime in pomladi. Dr. Sp. M.

Čemu ima riba mehur? Dosedaj so bili znanstveniki mnenja, da služi ribi mehur le kot organ, s katerim si ohrani ravnotežje. Če se zviša ali zniža količina zraka v mehurju, se riba v vodi dviga oziroma pogreza. Sedaj so prišli do zaključka, da služi ribi mehur tudi kot rezervoar, iz katerega črpa kisik. To so dognali s poskusi. Spravili so ribe v vodo, ki je imela malo kisika. Ribe so živele nato nekaj časa od kisika, ki je bil v mehurju. Mehur torej izenačuje razmerje kisika in ogljika vode.

»Ribiški dom« v Osijeku. Osješki ribolovni športni klub se bavi z mislijo, da ustanovi na obali Drave »Ribiški dom« z dvorano, klubskimi sobami, restavracijo in drugimi prostori.

Nov ribarski list v Jugoslaviji. V Osijeku je začel meseca marca 1925 izhajati nov ribarski list »Ribolovni glasnik« kot mesečnik. Lastnik in izdajatelj lista je »Osječki ribolovni športni klub«. List prinaša zanimive vesti o loviščih v okolici Osijeka.

Želimo listu najboljši uspeh!

MALI OGLASI.

Srno, mlado, živo in zdravo, kupim. Ponudbe je poslati na V. Jakil-a, Krmelj, Dolenjsko.

Lovci, pozor! Kateri lovski zakupnik bi me sprejel kot **družabnika** ali pa bi mi odstopil v podnajem del svojega lovišča. - Natančne ponudbe pismeno pod »Lovec« na uredništvo lista.

Postrvji zarod dobavlja od marca do maja, **zarod šarenk** pa od maja do junija, po ceni 18 šilingov za 1000 komadov in jamči, da dospe zarod živ na lice mesta vališče Karel Hinterer, Kalwang, Obersteier, Avstrija.

Prodam psa čistokrvnega, nemškega, dolgodlakastega, dobro izučenega, 4 leta starega; aportira izredno dobro, tudi lisico. Cena 2500 Din. - Anton Velec, lovec, p. Zg. sv. Kungota.

Gozdni čuvaj, absolvent gozdnega in lovskega tečaja, samski, star 21 let, mirnega značaja, išče službe s 1. majem. Ima veliko veselje do visokega in nizkega lova. Spozna se zlasti na negovanje divjadi visokega lova. Govori slovensko in srbohrvatsko. Ponudbe naj se pošljejo na uredništvo tega lista z oznako »Visoki lov«.

Prodam dobro ohranjeno sulčarko iz razcepkanega bambusa s kolesom iz trdega gumija in aluminija. (Fabrikat Ziegenspeck, Berlin.) Puško repetirko na kroglo, brez daljnogleda, dobro ohranjeno in streljajočo. Kal. 6·5 Manl.-Schönauer s 50 naboji. Pripravna je za poklicnega lovca. Mauserpištolo, domalega novo, z dobrim strelom, futeralom-kopitom ter 35 naboji. - Poizve se pri Rudolfu Jegliču, Kranj.

Važno za p. n. ribiče! Vsled ugodnega nakupa je omogočeno letošnjo sezono prodajati vsakovrstno ribiško orodje: trnke, muhe, kolesca, palice in vse druge potrebščine, po znatno nižjih cenah — tvrdki **F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana.** — Novo, pristno angleško in monakovsko blago, izbrano in preizkušeno po strokovnjaku, Vam nudi vedno večji uspeh in športni užitek, kot manj vredno blago. Prepričajte se sami, v svoje zadovoljstvo. Pismena naročila izvršuje najskrbneje z obratno pošto. P. n. lovcem se gornja tvrdka priporoča za nabavo lovskih potrebščin, orožja, municije in opreme. Postrežba točna, cene najnižje!

Kl.:

Letošnja pomladanska vzrejna tekma.

Klub ljubiteljev ptičarjev je priredil 19. aprila t. l. v lovišču Ježica pri Ljubljani za naše ptičarje vzrejno tekmo, da presodi telesno in lovsko kakovost naraščaja, ki se je polegel po 1. decembru 1923.

Zanimanje za tekmo je bilo veliko. Zato je upravičena nada, da poraste pri nas smisel za pristnim lovskim nazorom odgovarjajočo uporabo ptičarjev, kajti doslej lahko še vedno slišimo v povojnih lovskih družbah o delu ptičarjev take misli, da zapro poštenemu in izkušenemu lovcu usta in jih odpro le onim »gojiteljem« ptičarjev, ki vidijo v nevednosti raznih puškonoscev za lovca vsekakor sramoten vir dohodkov.

Klub ljubiteljev ptičarjev je včlanjen pri Avstrijski kinološki zvezi. Zaradi mednarodnega pripoznanja njegovih prireditev se morajo vršiti njegove tekme po izpitnih pravilih, ki so veljavna za imenovano zvezo, dasi si je Klub v svesti, da so omenjena pravila nekoliko zastarela. To je treba iznova poudariti, ker so mnogi naših lovcev ali tako domišljavi, ali tako nevedni, ali pa tako malo disciplinirani, da mislijo, da je mogoče sestaviti baš za njihovega psa posebna pravila z isto veljavnostjo, kot jo imajo druga.

Sicer pa naj nihče ne misli, da so pravila preizkušnje plod brzega dela poedinca, kajti baš nasprotno so posledek dolgoletne izkušnje najboljših voditeljev ptičarjev in se odobre le na občih zborih, kjer nima le vsak član pravice, ampak na lovski zavesti temelječo dolžnost, da izrazi svoje pomisleke. Kdor je pa tako malo lovca, da obrača hrbet lastnim klubom in organizacijam, temu tudi ne pristoja pravica otresanja jezika v stvareh onih, med katerih vrste noče stopiti.

Na izpremembo pravil se misli že dolgo, a ker govori marsikaj za dosedanja, še ni prišlo do izvedbe, kar se pa zgodi najbrž v kratkem.

Pravila preizkušnje mora vsak vodnik dobro pregledati. Zato jih je Klub ljubiteljev ptičarjev tudi objavil in opozarja pri vsaki novi tekmi iznova nanje. Potem se ne bo več dogajalo, da bi kdo mislil, da so bili sodniki bolj naklonjeni drugemu psu kakor njegovemu, ker so pustili iskati pri ožji tekmi njegovega na desni strani, drugega pa na levi. Po § 19. pravil se mora voditi pes z nižjo izžrebano številko na levi, ako se preizkusita istočasno dva psa. Isti člen določa, da odločujejo sodniki po prosti volji, katere pse, v katerem redu in kolikokrat bodo preizkusili, ko so prišli vsaj enkrat na vrsto vsi psi v po žrebu določenem redu.

Nam je treba več discipliniranosti, več smisla za organizacijo in manj psoslovnega ter sploh lovskega čenčanja. S tem se lahko izvrta svojemu sosedu luknja v trebuh, ne more se pa izučiti psa niti za pomladno vzrejno tekmo, na kateri mora pokazati pes poleg zasnove na vsak način tudi svoji starosti primerno delo in ne sme slepo okrog drveti, da se vidi, da ne bo nič našel. Vodnik, ki misli, da zna pes vse sam, ne spada na tekmo, ampak kvečjemu za dobro razpoloženo in naloženo gostilniško mizo.

Vsak vodnik mora imeti svojega psa v oblasti. Do te pride najuspešneje z vajo »doli«, ki omogoča vodniku obvarovati psa pred marsikako napako, izvirajočo iz mladostne živahnosti, neizkušenosti in raztresenosti. Omenjena vaja mora tvoriti jedro vse pasje dresure, ako hočemo, da je ta smotrena.

Naši lovci pa morajo priti tudi do prepričanja, da je škoda vsakega truda za lovskega psa, ki nima nosu. Tak pes ima sicer lahko mnogo vrlin in marsikako prikupnost, a pravega veselja mi na lovu ne bo nikdar delal, z vsake tekme pa se bo vrnil z dolgim nosom vodnik psa s kratkim nosom.

Klub ljubiteljev ptičarjev mora brezpogojno stati na stališču, da pripušča k svojim prireditvam le čistokrvne pse. Ta pojem

pa še ni jasen mnogim našim ljudem, ki menijo, da je čistokrven ptičar vsak stvor, ki se je polegel od psice, s katero so kdaj lovili ptiče, pa naj si je tudi v sorodu s kakim mesarskim priganjačem. Da je temu tako, dokazujejo oglasi v naših dnevnikih.

Izjemno stališče je zavzemal Klub do zadnje prireditve le pri resavcih. To pa zato, ker so tuji klubi resavcev dovoljevali, da se vpišejo v rodovno knjigo tudi taki resavci, ki sicer niso mogli popolnoma dokazati svojega čistega pokolenja, a so se na smotrah in tekmah izkazali z dobro telesno in lovsko kakovostjo. Tak postopek so dopuščali omenjeni klubi radi povzdige resavske pasme, ki je bila nujno potrebna ojačenja, a pravega dotoka ni bilo. Z letošnjim letom so pa prenehali s to prakso povsod, zato tudi naš klub ne bo več pripuščal k svojim prireditvam ni resavcev, katerih čistokrvnost ni nepobitno dokazana. Sicer pa je Klub ljubiteljev ptičarjev tudi v tem vprašanju strogo postopal, ker je dovoljeval vpis v JRP omenjenim resavcem le takrat, če so se izkazali, da so vpisani že v kako drugo priznano rodovno knjigo.

Na tem mestu se pa moram dotakniti še drugega vprašanja: naši lastniki psic jih puščajo oplemeniti skoraj vsi od enega in istega psa, ki je dokazal na tekmah svoje lovske zmožnosti, ne vprašajo se pa, ali je dotični pes za njihovo psico pripraven ali ne. S takim načinom plemenitve ne bomo daleč prišli. Vsakdo se naj obrne na Klub za svet, ko išče za svojo psico ženina. Klub ima pregled vseh psov, vsled česar lahko samo on določi v resnici prikladnega plemenjaka. Klub pa je odgovoren samo za one izjave, ki jih daje kot tak, ne odgovarja pa za nasvete posameznih članov.

Ne zdi se mi pa za našo psorejo ugodno, da zahtevajo naši rediteljі psov za šestdedenskega mladiča po 1000 dinarjev. Reja lovskih psov ne sme postati trgovsko podjetje. Z visokimi cenami oplašimo marsikoga, ki bi imel sicer smisel in voljo za vodstvo ptičarjev, kajti tudi pri nas raste že zavest, da obstaja za marsikoga nepojmljivi in nerazumljivi čar lova baš v tem, da lovim s svojim psom. Odločno pa obsojam one, ki skušajo dobiti za neizučene, praktično neizvežbane večletne pse po 3000 do 5000 dinarjev. Taki psi sploh ne smejo biti med pravimi lovci predmet kupčije.

Zarod, ki se je pojavil na letošnji vzrejni tekmi, je bil številčno zadovoljiv. Prišlo je 16 psov, vsi čistokrvni razen dveh resavcev. Lastniki so jih pa prijavili deloma z imeni, ki jim ne gredo, n. pr. Tiček iz Kranja, Lord — Ljubljana, kajti niti psarna

Kranj niti Ljubljana nista pripoznani. Omenjena psa se pravilno zoveta Tiček Lechfeld in Lord Feilhofen.

Telesno so mnogi privedenih psov precej zaostali. Nekateri so vsled črevesne bolezni ali drugih vzrokov skoraj samo okostje. Zdi se, da mnogi naših lovcev ne vedo, da so tudi dobri živinozdravniki na svetu, ali pa jim je treba povedati, da ni lovec, kdor se boji pri psu malenkostnih stroškov.

Iz večine so bili pripeljani psi bolj nizkega tipa. Za moj okus bi bili lahko višji. Tudi Nemci, ki so se ogrevali zadnja leta za nizki tip, ga opuščajo. Gojili so ga pač radi hitrosti, ki pa ni vse pri lovu. Seveda ne govorim tu za izredno visok in močen tip, ki ni niti lep niti ne odgovarja našim prilikam.

Pri smotri se je pokazalo kakor pri prejšnjih in pri naši razstavi, da ne ume skoraj noben naš vodnik pripeljati psa pred sodnike tako, da bi se pokazal v najboljši ali vsaj dobri luči. Skoraj vsak ga privede na način, da pokaže vse hibe, vrline pa so skoraj nevidne. Dober vodnik se mora doma uriti s psom, da je pes lahko vodljiv in da se postavi, kot hoče vodnik. Pes, ki se trga, da mu ovratnik tesno stiska vrat, in je na vrvici nervozen, se ne more postaviti, kot je treba.

Smotra se je izvršila po redu izžrebanih številk, kakor sledi:

1. Senta Čemšeniška, sivorjava kratkodlakarka, poležena 23. junija 1924 iz Vere Obersee od Keila Kauffungena, vzreditelj, lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana. Dobro zgrajena, a še nedovršena, mala psica, ki stoji nekoliko francosko. Glava čisto dobra, zobni vrsti za spoznanje krivo postavljeni. Ocena: dobro.

2. Don Čemšeniški, sivorjav kratkodlakar, poležen 23. junija 1924 iz Vere Obersee od Keila Kauffungena, vzreditelj Franc Urbanc, Ljubljana, lastnik in vodnik Filip Bizjak, Ljubljana. Trden, dobro zgrajen pes s podvratkom in široko glavo. Grize za spoznanje krivo. Ocena: dobro.

3. Lord Feilhofen, temnoprogast kratkodlakar, poležen dne 28. maja 1924 iz Norme Feilhofen od Marka Maksburga, vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik in vodnik Karel Hackel, Ježica. Pes je brez oplečja, ima izvito laktje, preplitve prsi, strm križec in stoji francosko. Ocena: zadostno.

4. Tiček Lechfeld, rjav kratkodlakar, poležen 12. junija 1924 iz Ile Lechfeld od Vera (Risa) Obersee, vzreditelj Korošec, Kranj, lastnik Gvidon Šetina, Jarše, vodnik Evgen Križaj, Ljubljana. Pes ima dobro ospredje, a slabo ozadje, dobro sklenjene šape, a se nagiblje h kravji stoji ter ima nekoliko podvratka. V splošnem ni telesna zasnova slaba. Ocena: zadostno.

5. Ris, sivorjav resavec, poležen 18. aprila 1924 iz nečistokrvne matere od Dara Krimskega, vzrediteli Lombar, Šiška, lastnik Ivan Lapajne, Ljubljana, vodnik Ožbolt, Devica Marija v Polju. Čvrst pes v prav dobrem telesnem stanju, prav dobro zgrajen, zajeten, s sijajnim ospredjem in z dobrimi šapami, toda neplemenite glave. V dlaki je prav dober. Na žalost ima pokvarjeno zobovje. Ocena: dobro.

6. Keil Čemšeniški, sivorjav kratkodlakar, poležen 23. junija 1924 iz Vere Obersee od Keila Kauffungena, vzrediteli Franc Urbanc, Ljubljana, lastnik in vodnik E. Križaj, Ljubljana. Pes je slabega telesnega stanja. Ima slabo ospredje, strm križec, slednike (zakaj se lastnik ne pobriga toliko, da bi jih dal odstraniti, ko ni to nobena umetnost?) in stoji francosko. Ocena: zadostno.

7. Boj Feilhofen, temnorjavoprogast kratkodlakar, poležen 28. maja 1924 iz Norme Feilhofen od Marka Maksburga, vzrediteli Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik Vladimir Premrov, Martinjak, vodnik Ožbolt, Devica Marija v Polju. Pes je neplemenite glave, rahlega laktja ter se ziblje v laktih. Ima pa dobre noge in lepo sklenjene šape. Ocena: zadostno.

8. Flot Feilhofen, temnoprogast kratkodlakar, poležen 28. maja 1924 iz Norme Feilhofen od Marka Maksburga, vzrediteli Drag. Klobučar, Maribor, lastnik Anton Schuster, Ljubljana, vodnik Karel Hackel, Ježica. Trden, kvadratičen pes z izvitimi lakti in s francosko stojo. Ocena: zadostno.

9. Grom Feilhofen, temnoprogast kratkodlakar, poležen dne 28. maja 1924 iz Norme Feilhofen od Marka Maksburga, vzrediteli Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik Bogdan Pogačnik, Maribor, vodnik Miha Korošec, Župečja vas pri Ptuju. Pes je v dobrem stanju, ima prav dober hrbet, visok križec, dobro ozadje, dobro, malo preširoko glavo, toda svetlo oko in francosko stojo. Ocena: zadostno.

10. Beba Čemšeniška, sivorjava kratkodlakarka, poležena 23. junija 1924 iz Vere Obersee od Keila Kauffungena, vzrediteli Franc Urbanc, Ljubljana, lastnik in vodnik Pavel Stele, Ljubljana. Prav kratka, kvadratična psica s prekratko, odsekano glavo in svetlim očesom. Nagiblje se k francoski stoji. Ocena: dobro.

11. Lord, siv resavec z rjavimi krpami, poležen 18. marca 1924 od nečistokrvnih staršev, vzrediteli O. Fritsch, Ljubljana, lastnik in vodnik Ivan Rozman, Ljubljana. Pes zelo neplemenite, netipične glave s slabo nastavljenimi uhlji in strmim ozadjem ter z zajčjimi šapami. Dlaka slaba, splošen vtis prav neplemenit. Ocena: nezadostno.

12. Mis Lechfeld, rjava kratkodlakarka, poležena 12. junija 1924 iz Ile Lechfeld od Vera (Risa) Obersee, vzrediteli in lastnik Korošec, Kranj, vodnik Karel Hackel, Ježica. Psica se nahaja v žalostnem telesnem stanju. Dobrega nima nič drugega kot kvadratično telo. Da nima odsekanega repa, bi jo lahko štel med hrte. Ocena: nezadostno.

13. Lija Lechfeld je sestra prejšnje. Njen lastnik je Julij Winkle v Sevnici, vodnik E. Križaj, Ljubljana. Psica je prav dobro zgrajena, kvadratična, z globokimi prsi, dobrim ozadjem, a s slabo uhatostjo (če ni posledica vnetega ušesa?). Posebnih napak nima. Ocena: dobro.

14. Silva Feilhofen, temnoprogasta kratkodlakarka, poležena 28. maja 1924 iz Norme Feilhofen od Marka Maksburga, vzrediteli Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik Milan Ferlič, Maribor, vodnik Karel Hackel, Ježica. Neplemenita, mehkokostna, prenizka psica. Ocena: nezadostno.

15. Ali, sirorjav resavec, poležen 18. aprila 1924 iz nečistokrvne matere od Dara Krimskega, vzrediteli Lombar, Šiška, lastnik in vodnik Pavel Stele, Ljubljana. Sijajno zgrajen, zajeten, strumen pes s prav dobrim, kratkim hrbtom, z visokim križcem, z lepim, krepkim ospredjem ter enakimi nogami in s sklenjenimi šapami, toda neplemenite glave in odprtih oči. Ocena: zadostno.

16. Rolf Feilhofen, rjavoprogast kratkodlakar, poležen dne 28. maja 1924 iz Norme Feilhofen od Marka Maksburga, vzrediteli Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik in vodnik Friderik Weinberger, Ljubljana. Pes je v prav slabi kondiciji, nima pa slabega okostja. Ocena: zadostno.

Ker so psi še razmeroma mladi, je mogoče, da se ta ali oni še popravi, da dobi v jeseni boljšo oceno, ko nam pokaže določnejšo sliko v dokončni razvitosti. Oceno je znatno ovirala že omenjena skoraj obupna kondicija nekaterih psov.

Na smotro je pripeljal tudi klubov član France Avčin svojega temnorjavoprogastega kratkodlakarja Beja, poleženega dne 5. septembra 1921 iz Hekse Görkau (avstr. rod. knj. 210 A) od Trumpfa Pullitza (avstr. rod. knj. 6511). Pes je prav lep, ima globoke prsi, sploh krasno ospredje, kratek hrbet, visok križec in dobro sklenjene šape. Vidnih napak nima. Za manjše psice je to krasen in izvrsten plemenjak, če ne zaostaja njegova lovska kakovost za telesno. To naj pokaže v jeseni na tekmi, kjer bi ga prav radi videli. Zato želimo, da dočakata pes in njegov vodnik letošnjo jesensko tekmo zdrava in dobro razpoložena.

Gorenji pregled smotre nam kaže, da je izšlo največ naraščaja iz Klobučarjeve in Urbančeve psarne. Tekme same so se

udeležili vsi priglašenci razen Lorda (št. 11), ki se je odpovedal tekmi, med tekmo sta pa odstopili Mis in Lija Lechfeld (št. 12 in 13).

Vršila se je tekma ob lepem vremenu, vendar je oviral njen potek močan veter, čigar sila je zlasti popoldne naraščala. V lovišču je bilo več divjačine kot lani, kar je razveseljivo, manj pa veseli sodnika, če vidi vodnika brez piščalke in brez puške. Žvižganje z usti je za vodstvo psa preslabo, obnašanje po strelu se pa preizkusi lahko samo, če se res strelja. V tem pogledu priporočam vodnikom več pripravljenosti ter manj površnosti in zanikarnosti. Tudi mora vodnik svojega psa toliko poznati, da ve, ali stoji na pravo ali na slepo, ali torej laže, ker mora vodnik v tem slučaju drugače postopati. Vodnik naj tudi psu pomaga, a mu naj ne kvari prilike za uspeh. Če vidi, da je psu kaj udarilo v nos od ene strani, ga naj ne pošilja na drugo!

Priložena preglednica kaže v podrobnosti uspeh tekme, v splošnem so pa delali tekmovalci tako:

Št. 1 — Senta ima prav lepo in naglo iskanje. Pred jerebicami se zadrži mirno, nateza prav dobro, stoji trdno in ostane po strelu v legi »doli«. Zajca goni glasno.

Št. 2 — Don kaže najprej prav naglo, toda nesistematično iskanje, postaja pa sčasoma medlejši. Na sledu jerebic je vedno urnejši, jih prepodi in drvi glasno za njimi (znak dobre zasnove!).

Št. 3 — Lord visi vodniku na petah in ne kaže nobenega iskanja. Pozneje potegne na daleč zajca, ga nateza, stoji, a zajec odbeži, ne da bi ga pes videl. Jerebice izbije in ni čisto miren na strel.

Št. 4 — Tiček stoji takoj, dasi ni živali, potem izbije pri močnem, a ugodnem vetru jerebico. Neki drug par jerebic ne potegne niti ga ne naznači.

Št. 5 — Ris išče sunkoma, brez sistema. Na jerebice stoji trdno in je prilično miren na strel.

Št. 6 — Keil se prav hitro utrudi in ne išče dobro, dasi kaže zasnovo za iskanje. Usmerjen na jerebice, jih ne išče in ne potegne, pač pa izbije.

Št. 7 — Boj preskoči zajca in kaže malo ubogljivosti. Kljub žvižganju jo potegne v neki gozdiček; ko se poda vodnik za njim, jo priseka na drugi strani s svojega izprehoda.

Št. 8 — Flot išče dobro. Privede se na zajca na ležišču. Pes stoji, gre polagoma na lep način naprej in kaže sploh dobro zasnovo. Zajca je pognal nemo.

Št. 9 — Grom išče v začetku v galopu, pozneje počasneje, kaže pa preveliko zanimanje za miši, za katero zabavo je že prestar in kar občutno moli. Stoji prav lepo in trdno in obleži

tudi, kadar jerebice zlete. Senta prižene mimo njega zajca, vodnik mu ukaže »doli«, pes uboga in pusti težko izkušnjavo mimo sebe. Na strel se ne gane.

Št. 10 — Beba ima izredno naglo in vztrajno iskanje, pri tem pa dobro poslušnost. Lovi pa še škrjančke in izbija pri tem jerebice. Vodnik ji ne nudi nobene pomoči. Enkrat potegne jerebice na kratko razdaljo, drugič pride do njih na korak, jih ne potegne in jih opazi šele pri vzletu. Pri zajčjem ležišču se uleže. Strel je ne plaši.

Št. 14 — Silva išče dobro in lepo. Stoji prav dobro na jerebice, se ne boji strela, a ni poslušna.

Št. 15 — Ali išče prav dobro in smotreno v galopu, a se zdi, da nima nosu.

Št. 16 — Rolf išče v šibkem galopu nekoliko brez sistema. V žitu stoji trdno na jerebice. Te beže pred njim po tleh. Sledi jim izborno in zopet stoji, dokler ne zlete pred vodnikom. Po strelu je miren.

Tekmo je vodil Anton Schuster (Ljubljana), sodili so Henrik Erhardt (Dunaj), Feliks Justin in dr. Janko Lokar (Ljubljana).

Po tekmi so se zbrali udeleženci na verandi hotela »Union«, kjer so se razdelila številna darila (med njimi tudi darovi dunajskega kluba resavcev in dolgodlakarjev) in se je pretreslo v prijetni družbi marsikatero psoslovno vprašanje.

Tekma je pokazala lep napredek v naši psoreji, katerega naj jesenske prireditve še prekose! K temu pa naj pripomore medsebojna podpora in vzajemno delo!

Preglednica vzrejne tekme dne 19. aprila 1925.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno, — pomeni, da ni mogel biti pes preizkušen iz dotičnega predmeta	Predmeti preizkušnje: Kakovost nosa	Sloja	Natezanje	Način iskanja	Hitrost iskanja	Vztrajnost iskanja	Sekundiranje	Poslušnost na klic, zviž., migljaj	Obnašanje po strelu	Splošen vtis glede vodljivosti in inteligence	Vsota številk strok. vrednosti	Ocena, odnosno priznanje	Oznaka
	Štev. strokovne vrednosti	15	5	4	4	4	3	1	1	1	2	40		
	Ime psa	Učinitev										Končna štev.		
1	Senta Čemšeniška .	3	3	3	3	3	3	1	3	3	4	120	I.	
2	Don Čemšeniški . .	2	2	1	2	2	2	1	2	3	2	76	P. p. pr.	
3	Lord Feilhofen . . .	3	2	—	1	1	1	1	2	2	1	73	P. p. pr.	
4	Tiček Lechfeld . . .	2	2	—	3	3	2	1	2	2	3	81	P. p. pr.	III.
5	Ris (resavec)	2	3	—	2	2	2	1	2	2	2	76	P. p. pr.	
6	Keil Čemšeniški . . .	1	0	—	1	1	1	1	1	2	1	31	—	
7	Boj Feilhofen	1	0	—	2	2	2	1	1	2	1	43	—	
8	Flot Feilhofen	2	2	—	2	2	2	1	2	2	2	71	P. p. pr.	
9	Grom Feilhofen . . .	3	3	3	2	2	3	1	4	3	3	111	II.	
10	Beba Čemšeniška . .	1	2	—	3	4	4	1	3	3	2	76	P. p. pr.	
11	Lord (resavec) . . .	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—		
12	Mis Lechfeld	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
13	Lija Lechfeld	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
14	Silva Feilhofen . . .	2	3	3	2	2	2	1	1	3	3	90	P. p. pr.	III.
15	Ali (resavec)	1	—	1	3	3	2	1	2	2	1	56	P. pr.	
16	Rolf Feilhofen . . .	3	3	3	2	2	2	1	3	3	3	107	III.	II.

Henrik Erhardt. **Feliks Justin.** **Dr. Janko Lokar.**

Kaj je lovski pravično?

3. Osebna čast in poštenost.

Neomadeževana čast in osebna poštenost je dvoje najlepših spričeval ne samo za lovca, marveč za vsakega človeka.

Lovec mora biti pošten, ker mora znati natančno, rekel bi do dlake na drobno ločiti, kaj je moje, kaj je tvoje, kaj se sme, kaj ne sme, kaj je prav, kaj je krivično, kaj je lovski, kaj je nelovski.

V posledici tega se mora lovec mej svojega lovišča tako sveto držati, kakor da je onkraj meje zanj brezdanji prepad. Skozi tuja lovišča sme hoditi samo po javnih potih; v tujem lovišču padle divjačine brez privoljenja lastnika ne sme pobrati, tudi če jo je na lastnem lovišču poprej streljal.

Kot družabnik se mora točno držati družabne pogodbe in event. določenega lovskega reda; kot gost mora postopati strogo v mejah danega mu pooblastila; v obeh slučajih pa mora ustreljeno divjačino točno naznaniti. Prav isto velja tudi o pazniku, le da je slednji pod svojo častjo zavezan, tudi lovskega tatu zasledovati in naznaniti, pa najsi bo ta tudi njegov najboljši znanec.

Sploh se mora lovec strogo ogibati vsakega dejanja, koje izvira iz umazane sebičnosti ali dobičkaželjnosti.

Čast in poštenost pa tudi zahtevata, da lovec na sekundo vestno ravna po predpisih o lovopustu, in da se ne dotakne divjačine, ki se nahaja v celoletni strelni prepovedi (divja puta, ruševka, gozdna jerebica).

Prav tako se mora lovec ogibati vsake laži in zahrbtnosti; zdrav humor z dobro latinščino pa je le preredka rož'ca naše lovske poezije.

Čut poštenosti pa tudi zahteva, da se vsaka škoda, pa naj jo napravi lovec ali divjačina, takoj primerno poravna.

Čast in poštenost sta pri lovcu dve najbolj občutljivi točki. Enkrat omadeževana lovčeva čast in poštenost, se ne opere nikoli več in z nobenim sredstvom.

Ni prazna stara navada, da vsakega novega lovca proglasijo za »lovca« s posebnim udarom. Navadno se to godi, ko je ustrelil prvega zajca. Ta udar je v splošno običajni obliki sicer nekoliko smešen, ker se daje na zadnjo plat; vrhutega je v zvezi z odkupnino v obliki pijače, tako da pridejo pri podelitvi udara navadno samo žejne pijavke na svoj račun, ter da se na pomen udarca docela pozabi.

Udar, — navadno trije udarci,* — pa ne vsebuje nič manj, nego resen opomin novemu lovcu, da naj svoje lovske časti in poštenosti nikoli, nikjer z ničemur ne umaže, da mora puško tudi za kralja in domovino pripravljeno imeti, da mora s puško previdno ravnati, jo v obrambo in varstvo divjačine nositi, se z življenjem divjačine nikoli lahkomišljeno ne igrati, ter se vsled sile udarcev, na lovu vedno zavedati, kako divjačino strel boli.

Moje nemerodajno mnenje stremi za tem, da naj udar ostane kot stara lovska tradicija; izvrši pa naj se, kakor je ponekod že navada, na pleča, spremljan s primernim, začetkoma morda humorističnim, koncema, ob podeljevanju udara, pa vsekako do cela resnim nagovorom. Prejšnje čase sploh nihče ni bil za lovca priznan, kdor ni udara sprejel od pravega lovca; tako naj tudi še naprej ostane, ker bi s tem lovska čast in poštenje na ugledu samo pridobila.

Današnji lovci radi utaje prvega zajca; znan mi je slučaj, da je 18 leten fant, čigar mati je najemnica lovišča, zvečer po ustreljenem prvem zajcu zbežal domov. Tako lovi pač samo prava misera plebs: brez vzgoje, brez reda, brez oblik.

4. Ljubezen do narave in do divjačine še posebej.

Že turistika zahteva precejšnje nagnjenje do narave, če turist ni samo mlad bahač: na kolikih gorah je že bil, kako nevarna, seveda če le mogoče lastna, smrtno-nevarna pota je že hodil itd. Še bolj pa je ljubezen do narave pogoj za pravega lovca. Ta vam pozna lovišče do zadnjega kotička, vse trate in goščave, vsa pota in steze, pa tudi vse stečine ter vsak grmiček in vsako drevo. Pravi lovec pozna pa tudi vsak glas v naravi, vsak klic in žvižg, ki ga sliši na ravnem polju ali v gorskih strminah, na zelenem travniku ali v temnem gozdu; on vam zna brati iz sledov po golih tleh ravno tako, kakor po snegu, iz obgrizov na travi in na vejicah, ter iz znamenj neba in vode. Sploh vam je pravi lovec v naravi tako domač, da ne stoji nikoli pred nerešljivo uganko.

Za pravega lovca sta gozd in divjačina neločljivo zvezana pojma; za lovca gozd ni množina tolikih in tolikih kubičnih metrov lesa, marveč vrt božji z velikimi mogočnimi cveticami.

---

* En'ga — za lovsko čast in poštenje,
druz'ga — za kralja in domovine rešenje,
tretj'ga — za puške pravično nošenje.
Tako je bil lovcem udarjen moj sin Tugomer, ko je jeseni 1924 ustrelil prvega zajca.

Vsled tega je lovcu vsako posekano drevo že kazenje narave, vsako prekomerno izsekavanje gozda pa zločin nad naravo in divjačino, ker slednja s takim posiopanjem izgubi svoja domovanja in svoja skrivališča.

Izvestni, naravno lepi in lovsko važni kotički lovišča pa se lovcu tako priljubijo, da jih vedno in vedno poseča, da tam opazuje naravo in divjačino, pa tudi razmišlja o svojih vsakdanjih skrbeh. V teh kotičkih začuti tajni glas narave in silo njenih moči, vso lepoto in raznoličnost njenih pojavov, pa tudi glas svojega srca in svoje vesti.

Prav posebno pa odlikuje pravega lovca ljubezen do živali. Njemu veljajo prosto živeče živali njegovega lovišča kot njegovo lastno premoženje, kot njegovo blago, kot del njegove družine, ki mu je v varstvo izročena. Pri opazovanju le-teh občuti neprimerno večje veselje, nego pri izvrševanju svoje lovsko-gospogarske pravice s smrtonosno puško.

V najlepši luči pa se lovčeva ljubezen do divjačine pokaže pozimi, ko pritisneta sneg in mraz, in ko pridejo ob svoj vsakdanji kruhek zajec in fazan, srna in jerebica. Tedaj se pravi lovec ne boji ne stroškov ne truda, samo da mu divjačina ne trpi pomanjkanja.

5. Osebni pogum in moški nastop.

Pogum je dika moža. Smešna prikazen je mož brez poguma. Pogum je ona lastnost, ki v duševnem oziru najbolj kaže pretežje moža nad ženo. Poguma je treba lovcu na dve strani:

1. Proti nevarni divjačini,
2. proti lovskim tatovom.

V našem podnebju se nam sicer ni več boriti z levi, pa tudi ne s turi; toda malo več poguma bi se za naše lovce v splošnem le spodobilo, osobito ko tudi večje roparice našega podnebja, kakor medved, volk, ris, pa tudi večja divjačina, kakor divji prešič itd. niso ravno preveč nevarne. Če se pri nas kdaj odredi gonja na divje svinje, boste ob revidiranju stališč našli, da večina lovcev čepi pod drevesom, na koje so sklenili ob prvi priliki splezati. No, najdete pa tudi take, ki so tako previdni, da so že pred priliko zlezli na varno vejo.

Pri nas je največkrat treba kazati pogum ob srečanju z lovskim tatom. Boj s tatinskim lovcem, ko vam krogle ali šibre žvižgajo okoli ušes, ne spada baš med nežne zabave. Poznam pa lovce, ki so sami obstali, da so se tatu ali umaknili, ali pa pred njim bežali. To pa je skrajna sramota. Pravi lovec nikoli ne beži. On se zaveda, da je na njegovi strani pravica, da sme to

pravico do skrajnih mej zastopati, ter da sme na tatu ob danih pogojih tudi že po sedanjih postavah streljati.

Toliko poguma pa ima seveda samo pravi lovec.

Moški nastop, bi rekel, je pogum za manjše slučaje. Takega nastopa zahtevajo izvestni položaji na lovu. Mladi lovci na primer na lovu jako radi kršijo disciplino, ne pazijo na varnost solovcev in paznikov ali gonjačev, ne ravnajo se po lovskem redu itd. V takih slučajih je moški nastop starejšega in izkušenega lovca velike važnosti in sposoben preprečiti marsikatero nesrečo, pa tudi marsikaterega nezrelega lovca spraviti na pravo pot. Na lovih resno in možato povedane besede za nekatere slučaje niso samo potrebne, marveč dopustne tudi v precej trdih oblikah.

6. Zadostna energija.

Če pogledaš obraz starejšega lovca, takoj vidiš na krepkih potezah, da njihov nositelj razpolaga s precejšnjimi telesnimi in duševnimi silami.

Doslovno bi izraz energija pomenil množino v človeku nakopičenih duševnih in telesnih moči, ki nam omogočajo opravljati različna duševna in telesna dela.

Navadno pa o energiji govorimo samo kot o duševni lastnosti in šele tedaj, če gre za izvršitev del, za koje je potrebno porabiti več nego povprečno mero truda. Da se taka težavnejša dela tudi res izvrše, nam pomaga ter nas podpira gotova duševna sila, ki jo nazivamo voljo. Vsled tega silo volje identificiramo z energijo volje.

Volja in moč si morata stati v ravnovesju, če ne — nastane velik disakord. Voljo preko lastnih moči imajo prazni in premalo nadarjeni fantasti oziroma sanjarji (glej Cankar: »Volja in moč«); moči preko volje pa posedujejo flegmatiki, posebno pa lenuhi.

Delovanje volje ima dve nalogi: Po eni strani nas priganja volja k delu, dokler ni sklep izvršen, delo končano ali namen dosežen. V tej smeri se sme volja udejstvovati samo pri dopustnih dejanjih. Kaj je dopustno ali nedopustno, o tem razsojata razum in vest. Če torej o kakem dejanju razum in vest izrečeta sodbo, da je nedopustno (n. pr. prilaščenje tujega blaga, streljanje srn v prepovedanem času, ali v tujem lovišču itd.), potem je naloga volje, da zastavi vse svoje sile, da se tako dejanje ne izvrši (energija v negativni smeri — Kraft der Hemmungen).

Energije ni zamenjati z lovsko strastjo; slednja je samo v pozitivni smeri in samo na lov usmerjena.

Pravi lovec potrebuje veliko energične volje v obeh smereh.

Kot zgled pozitivne energije navajam lovca, ki gre nad šopatega gamsa. Koncem novembra, ko krije vrhove gora sneg, v burji in viharju, včasih po še neprestano na novo naletavajočem snegu, do pasu ali še višje v zametih, po najstrmejšem gorskem pobočju plezaje, vedno proti menjajočemu se vetru obrnjen, po ves dan v mrazu in do kože premočen, vam zasleduje tak lovec divjega kozla, dokler ne najde pravega. Če tudi napravi tako pot opetovano brezuspešno, vendar ne neha prej, dokler ne prinese domov po možnosti najlepšega kozla.

Kdor ne verjame, da je za ta lov, ki je v naših krajih radi snežnih lavin eden najbolj nevarnih, in radi terenskih in vremenskih neprilik eden najbolj težavnih lovov, potrebna izredno velika množina energije in železne volje, ta naj ta lov kdaj sam poskusi.

Energija se kaže osobito v slučajih, če se je kako delo že opetovano ponesrečilo ali vsaj ni uspelo, pa se na njegovi končni izvršitvi brez omahovanja in dvomov, ter brez oklevanja in spreminjanja nazorov do konca trdovratno vztraja. Taka vztrajnost je prava energija, ne pa glasno kričanje ali zmerjanje in podobne brezobraznosti.

Energija je lovcu potrebna zlasti pri preganjanju roparic in pri zasledovanju lovskih tatov. Neštetokrat si že čul v lovišču strel; dobro veš, da je to lovski tat in tudi po imenu ga poznaš, samo pri izvrševanju tatvine ga še nisi mogel zalotiti; na vsak strel si hitel na lice mesta, pa vselej zastonj. Ti pa le ne odnehaš, dokler končno tatu vendar ne ujameš. Če bi nekateri sodniki sami poskusili, koliko energije in truda je treba porabiti za izsledbo samo enega lovskega tatu, bi pred tem včasih naravnost gigantskim delom malo bolj spoštljivo obstali in lovske tatove sodili z večjo natančnostjo, nego se včasih dogaja.

7. Hitra odločnost,

združena s takojšnjim efektom, prihaja v najrazličnejših položajih lovčevega življenja v poštev. Predvsem se mora lovec brez obotavljanja in razmišljanja na mah odločiti za to, kaj je v danem slučaju prav in pošteno, in zoper to, kar je nepošteno in krivično. Med poštenim in krivičnim mora lovec umeti odločati tako hitro, kakor je hitra krogla njegove puške.

Hitra odločnost je tudi pri streljanju potrebna. Cilj zagledati, pa v istem trenotku že imeti puškino kopito ob licu, divjačino kriti z muho, sprožiti in zadeti, — vse to sme biti včasih samo del sekunde. Kdor nima tako hitre odločnosti in ročnosti, ta ne odgovarja zahtevam pravega lovca.

Hitra odločnost ne sme zakriviti slepega ali nepremišljenega streljanja. Preden sprožiš ježiček puške, moraš tudi pri najhitrejšem strelu v svoji zavesti predelati sledeče momente: da si v takem kraju ozir. lovišču, kjer smeš streljati, da žival ni v lovopustu, da ni povoda za njeno varovanje, da imaš za to žival primeren naboj v puški, osobito pa, da je smer strela brez nevarnosti za ljudi ali domače živali.

Če nočeš, da si pri vsakem strelu za 50 do 100 cm prekratek oziroma, če nočeš, da imaš posla samo s šepastimi zajci in okreljutenimi jerebicami, moraš znati s puško hitro ravnati, ker ti sicer divjačina ne bo skoraj nikoli v ognju obležala, in ker boš sicer veljal pred drugimi i sam pred svojo vestjo za lovca mrharja.

8. Hladnokrvnost in mirnodušnost.

Hladnokrvnost je lastnost, ki omogoča lovcu trezno preudarjanje in mirno presojanje gotovih težkih in razburljivih slučajev na lovu. Kdor obdrži mirno kri, to je mirne živce, mirne besede in mirno obnašanje ne samo v najtežjih položajih lova, ampak tudi v življenju sploh, ta ima pogoje za pravega lovca.

Težkih položajev je na lovu veliko.

Ako ti kdo pred nosom odstreli zajca, ki je bil po vseh pravilih lova tebi namenjen, je to lahko povod za razburjanje; ako kdo strelja neprevidno v smeri proti tebi ali drugim osebam, je povod za razburjanje že večji; ako pa celo kdo na lovu koga obstreli, potem je zares za razburjanje povoda dosti. In vendar je najlepše v takih in podobnih slučajih ostati mirne krvi. Seveda mora lovec, ki ljudi strelja, nemudoma lovišče zapustiti.

Tudi največje napake na lovu je obsojati z mirno, pa odločno povedanimi besedami; kričanje in glasno razburjanje kaže slabo vzgojo in pomanjkanje pravih lovskih lastnosti.

Pod naslov hladnokrvnosti torej spada: Da se ne razburjaš, če si zajca zgrešil ti ali kdo drugi; če je pri obkoljenju srnjaka ali lisjaka isti vendar srečno odnesel pete; če so ti gonjači na pogonih napačno kar v drug hrib zašli; da ne begaš za obstreljeno divjačino, ker nisi pes aporter; da ne pokaš slepo po vsem, kar se v gozdu premika, ne da bi prej ugotovil, kaj imaš pred seboj; da se te ne poloti lovska vročica, ko zagledaš divjačino pred seboj; da ne dereš potem ti ali vsa lovska družba kakor brezglava čreda proti njivi, kamor so sedle odletele jerebice; da ne pomerjavaš neprestano od razburjenja proti bežeči divjačini, preden je v strelni daljavi; da oddaš strel z največjo mirnostjo in najmanjšimi kretnjami.

9. Odkrit značaj

je vselej spremljevalec pogumnega in velikodušnega srca. Ljudje brez poguma in malenkostni v svojih zadevah so navadno zavratni, pa vselej nezanesljivi prijatelji. Odkrit značaj je vsakomur najljubši, ki pa prihaja do veljave ponajveč le v družabnem življenju. Lovec samotar brez lovskoprijateljskega občevanja je dandanes skoraj nemogoča prikazen.

Odkritosrčnost pa velja vselej na dve strani. Ena stran je ta, da ti odkritosrčen človek tudi v najbolj perečih zadevah svoje pravo mišljenje in polno resnico v obraz pove. Poznam prijatelja — sreskega glavarja Francljna, tam nekje na Štajerskem, — ki ti najtršo resnico s tako prikupljivim nasmehkom in tako ljubeznivo ve v obraz povedati, da od vse trdote resnice ničesar ne čutiš.

Neotesanosti komu v obraz metati ni nobena umetnost in zlasti ne lovska posebnost. Vsled tega zahteva odkritosrčnost po drugi strani, da dotičnik i sam svoje napake in grehe priznava ter jih podvrže prijateljski diskusiji. To pa je pri odkritosrčnosti najvažnejši moment za etično vrednost lovstva; iz tega je namreč dopustno sklepati, da dotičnik nima nikoli preveč obremenjene vesti, kakor je i nasproten sklep dopusten, da bojazljivi, neodkriti in zagorni značaji nimajo vedno čiste vesti.

10. Samostojnost

zahteva, da zna lovec v vsakem položaju vse potrebne in lovski pravilne posle sam izvrševati ter da nosi s seboj tudi za take posle potrebne priprave. Nič ni bolj smešnega nego lovec, ki potrebuje za vsak korak botra, za vsako dejanje navodil od paznika, in ki se pusti po lovišču za roke voditi, kakor otrok.

V posledici te zahteve mora lovec znati sam ustreljeno, pa še frfrajočo jerebico ali raco, ali ustreljenega, pa še trepetajočega srnjaka ali zajca na najkrajši in najsigurnejši lovskopravilni način zamoriti; mora znati sam srnjaka, gamsa itd. odpreti, iztrebiti in event. tudi par kilometrov daleč sam nesti; sam mora znati lisico iz jame izkopati ali v past ujeti; sam mora znati dlakasto divjačino, če treba odreti in pravilno razkosati; sam mora znati zastrupljati vrane, event. posle paznika opravljati, in se tudi sam znati in upati lovskemu tatu postaviti se po robu. Ravno v boju z lovskim tatom, ko si čisto sam nase navezan in brez nade na tujo pomoč, se najbolje pokaže, koliko je lovčeva samostojnost vredna.

Sam pa mora lovec tudi znati premagati svojo strašljivost ali včasih opravičeno domišljijo, če ga vodi samega pozno

ponoči pot skozi širen in teman gozd, v kojem so se že roparski napadi in umori izvršili, in kjer ga misli na medvede, volkove itd. plašijo. Vsekako je dobro, če je pripravljen na samostojno postopanje i v takih slučajih.

»Selbst ist der Mann,« pravi Nemec in to za lovca še prav posebej velja. Zgodaj se navadi samostojno postopati, ker čim samostojnejši si, tembolj ti pristoja naslov pravega lovca!

11. Zmožnost lokalne orientacije.

Lokalna orientacija v tujem, nepoznanem kraju je prav poseben dar, ki nam ga je mati v zibelj podala; priučiti se ta dar ne da, pa niti solnce niti zvezde, niti kompas ga ne morejo popolnoma nadomestiti. Pri živalih, osobito pri pticah, vidimo to zmožnost čudovito razvito. Tako se vam v neznan kraj prepeljan golob-sel, ako ga izpustite, dvigne v zrak in potem navadno brezhibno najde smer svojega prejšnjega pravega doma. Istotako najdejo ptice selivke celo ponoči pravo smer potovanja. So pa tudi ljudje, pri katerih je ta zmožnost tako razvita, kakor da jim je kot poseben instinkt prirojena.

Orientacija vsaj v lastnem lovišču je za lastnika oziroma za najemnika, zlasti pa za vodjo lova radi reda na skupnih lovih neobhodno potrebna. V domačem lovišču je orientiranost mogoče pridobiti s številnimi v vseh smereh izvedenimi pohodi po lovišču. Vodja lova, ki te zmožnosti nima prirojene, si mora pomagati na ta način, da lovišče in posamezne pogone premeri na korake in stališča označi s številkami na drevju ali kamenju.

Kdor nima oči za orientacijo, vam ob premenjenem številu lovcev tudi z zaznamovanimi stališči pogona nikoli pravilno ne zastavi in stečin dobro ne zapre.

Orientacija pa je vsakemu lovcu, tudi gostu potrebna, če ga samega zaloti noč v gorah ali obsežnem gozdu, če ga zavede zasledovanje obstreljene divjačine ali lovskih tatov v neznane kraje lovišča, če hoče na lov ali iz lova grede kako bližnjico napraviti itd.

Ko govorimo o lovski pravičnosti, bi pri množici njenih komponent skoraj pozabili na eno lastnost, ki je pogoj vsem drugim, in to je

12. pravičnost sama na sebi.

Boljše pa je, če rečemo čut pravičnosti; čut nam namreč liki magnetična igla v električnem toku pove, kako občutljiva in kako točna je pravičnost. Pravičnost je tu umeti v vsakdanjem pomenu besede.

Po vsakdanjem pojmovanju pravičen je tisti človek, ki s svojo okolico, z ljudmi in živalmi, pa tudi z mrtvimi predmeti, tako ravna, kakor zaslužijo dotične osebe in stvari po božjih in človeških postavah, pa tudi po predpisih srca, vesti in zdrave pameti.

Čut pravičnosti je v finejših oblikah le malokomu lasten; priučiti se skoraj ne da; kar se da priučiti, je ponavadi bolj ali manj mehanično memoriranje obstoječih zakonov,* ki se v praksi izpremeni včasih v cepljenje dlake, in se neredko tira tako daleč, da postane summum ius summa iniuria.

Na umljiv način se da pravičnost pojasniti s stavkom: Česar ne želiš, da bi kdo drugi tebi storil, tega tudi ti nikomur ne stori. Za lovca bi še posebej dodali: kar misliš, da žival noče, tega tudi ti brez nujne potrebe ne učini.

Čut pravičnosti pa tudi zahteva, da se vsaka doprinešena krivica kaznuje. To velja ravno tako za lovskega tatu in za roparske živali, kakor v navadnem življenju za hudodelce.** Pri mislečih bitjih naj bo kazen taka, da odvrača druge od posnemanja (Abschreckungstheorie). Absolutno ničesar ne zagrešiš proti najbolj razvitemu čutu pravičnosti, če na lovskega tatu, ki je puško proti tebi dvignil in pomeril, na mestu ustreliš — seveda, če on tebe ne prehiti. Grešiš pa proti vsem pojmom prave lovske pravičnosti, če pred lovskim tatom pobegneš, ker mu s takim pobegom priznavaš vse pravice in premoč v lovišču. Iz istega vidika je tudi zasledovanje bežečih tatov in izročanje istih roki pravice nujna zahteva pravičnosti. Pa to so izjeme.

V normalnem potekanju lovskega življenja spada pod naslov pravičnosti: Da na lovu nobenega pravega lovca ne preziraš, namenoma ne žališ ali zbadaš; da po drugi strani nepravim lovcem umeš o pravem času resnico v obraz povedati, da pa sicer nikomur lovskih pravic ne kratiš, da se na stališču ne postavljaš sosedu neprilično; da ne streljaš nevarno na sosede, paznike ali gonjače; da od paznikov, če jih dobro ne plačuješ, ne zahtevaš pretežkih nalog, da na svojega psa ne staviš zahtev, kojim ni kos in ki ga preveč zdelajo; da ga za »ušekle« mu pregreške ne kaznuješ neprimerno; da se tudi napram divjačini pravilno in pravično obnašaš, ji ne prizadevaš nobenih nepotrebnih krivic, zlasti muk, osobito pa, da se z življenjem živali nikoli lahkomišljeno ne igraš itd.

---

* Kakor tudi oseba s slabim posluhom na glasovirju lahko postane dovršena igralka, umetnica pa nikoli.

** S tega stališča je torej nepošteno, če odvetnik n. pr. ubijalca, ki njemu uboj prizna, zagovarja z namišljenim silobranom.

In kdor ima čut pravičnosti tako dobro in vsestransko razvit, le pri tem lovcu bodo ostale duševne sestavine lovske pravičnosti, do prave veljave prišle in kot končni rezultat pokazale resnično in polno lovsko pravičnost.

13. Lovska strast.

Za vsako udejstvovanje je treba posebnega prigona. Če naj mlin melje, mora imeti priganjajočo silo v obliki vode, vetra, pare ali elektrike. Da se človek v lovski smeri udejstvuje, je treba tudi posebnega prigona, in to je lovska strast. Lovska strast učinkuje na voljo, koji nareka, da v zadnji vrsti vsa dela izvrši.

Lovska strast je pravzaprav nagon; lovski nagon kakor tudi vse druge nagone poznajo še danes brezstidno skoraj vse živali, le prežvekovalci in gotove nižjevrstne živali, kakor metulji, ne poznajo lovskega nagona. Vsled tega gotovo ni prehudo rečeno, da so nagoni živalskega ali če hočete, praceličnega izvora, oziroma: da so živalski del človeške narave.

Lovski nagon bi bil menda ostanek iz one dobe, ko so se bitja še kot posamična celica ali amoeba s svojo protoplazmo vsega oklenila, kar so mogla doseči in kar je protoplazma prebaviti mogla. Toda ta razlaga bi povedala le, kdaj je lovski nagon postal prvič viden za oči, kakršne so naše. Bistvo lovskega nagona je namreč še starejše, ker je tako staro kakor materija sama. Materija vsebuje namreč sama po sebi ne samo pri živih bitjih ali pri rastlinah, ampak tudi pri anorganičnih sestavinah (n. pr. kamenju itd.) takozvano življenjsko silo.

Življenjska sila deluje na dve strani. Po eni strani potrebuje materija za svoj obstanek kuriva in hraniva, kar povzroča stanje gladu. Glad se včasih stopnjuje do krvoločnosti. V stanju gladu se začne stikanje in hlastanje po vsem, kar je kot hrana uporabno. Kot hrana pa se je od vsega začetka, torej v praceličnih časih, vzelo le to, kar je takoj užitno, torej sprva druge celice, pozneje živali itd. Šele stikanje za živalmi pomeni lov v današnjem pomenu besede.

Po drugi strani pa je življenjska sila delovala tudi na to, da se ohrani materija kolikor mogoče dolgo ali celo neumrjočo, če ne drugače, pa vsaj v potomcih. Ta smoter dosega življenjska sila s spolnim nagonom, ki je torej materiji očividno prirojen.

Ker človekško telo obstoja tudi iz materije, se tudi v človeku nahaja življenjska sila in ž njo vred tudi lovski nagon. Kdor tega nagona danes več ne pozna, v tem je ali popolnoma zamrl, ali pa so bili njegovi pradedje v vseh oblikah, bolj ali

manj vegetarjanci. Vse zdrave, krepke i izrazite narave lovski nagon dobro poznajo, čeprav v finejših oblikah, nego pradedje. V splošnem se mora reči, da je lovska strast še danes pri toliko ljudeh in v toliki meri podana, da je je za razmere naših lovišč še mnogo preveč.

Zoper lovsko strast imamo v vseh slučajih vzdržnost in samozatajevanje kot nekaj možnega.

14. Še nekaj...

Na tem mestu naj navedem nekaj duševnih lastnosti, koje sicer pravi lovec neobhodno ne potrebuje, brez kojih pa vendar le težko izhaja. Take lastnosti bi bile:

skromnost, kot nasprotje lovski bahavosti in širokoustnosti;

zmernost v pijači: vinjene lovce je od skupnih lovov nemudoma odstraniti, ker puška še v rokah normalnih ljudi postane lahko nevarna, kaj šele v rokah pijancev;

strpnost in pomirljivost: človek, ki se vedno, povsod in z vsakomur prepira, in ki misli, da je skupni lov samo radi njega, je v lovskih družbah nemogoč;

hrepenenje po popolnosti: lovec potrebuje neprestanega izpopolnjevanja vsaj v streljanju, hrepenenje po popolnosti pa je lastno samo ljudem, ki svoje pomanjkljivosti uvidevajo, in pri tem po večni resnici hrepene;

spoštovanje do starih lovskih šeg in navad, pa tudi primerno spoštljivo obnašanje napram vsem starejšim pravim lovcem itd. itd.

S tem naj duševne sestavine lovske pravičnosti zaključim.

Ne domišljam si, da sem v predstoječih točkah pod 1. do 14. naštel in obdelal res vse duševne sestavine lovske pravičnosti, ali da so naštevane smatrati kot taksativne. Skušal pa sem zbrati v tem odstavku vsaj najizrazitejše lastnosti pravih lovcev, ali orisati vsaj one lastnosti, o kojih mislim, da jih mora človek posedovati, če hoče veljati za pravega lovca. Kdor od tu opisanih lastnosti nima vsaj najglavnejših, ali večine njih vsaj v povprečni meri, ta pač nikoli ne bo pravi lovec.

Za vse slučaje lova je nemogoče, dajati navodila vnaprej; v vseh takih pripetljajih, ki niso še po nobenem pisatelju obravnavani, in za koje kak lovec še ni dobil od nobene strani nobenih navodil, so ravno gori razmotrivane lastnosti tisti faktor, ki pripomorejo lovcu do tega, da vselej in v vsakem slučaju pogodi to, kar je v danih razmerah edino pravilno in lovski pravično.

Priznam, da zgorajšnja razvrstitev duševnih lastnosti ne odgovarja docela učnim knjigam o psihologiji, pač radi tega, ker nisem mislil pisati psihologije lova. Če sem se pa lotil razprave o duševnih lastnostih, se nisem mogel docela izogniti psihologičnih razglabljanj.

Tudi se zavedam, da so posamezne navedenih lastnosti v gotovi notranji zvezi med sabo, tako da so odvisne druga od druge, oziroma druga pogoj drugi, česar pa posamezno nisem poudarjal posebej. Moj namen je bil, izobrazbi večine bralcev »Lovca« podati primeren spis o lovski pravičnosti.

Pa naj si je duševne lastnosti pravega lovca treba razvrščati po predpisih psihologije ali ne, gotovo je, — in to je za lovce glavno, — da so vse gori pod 1. do 12. ozir. tudi 14. razmotrivane lastnosti vsaka zase in v svoji celokupnosti take, da so njih imejitelji možje, v kojih družbi se vsakdo lahko mirno in varno kreta, možje skrajne dostojnosti in vredni vsakega spoštovanja, pa tudi možje, ki se ne glede na stan, poklic ali starost med sabo smatrajo brez vsakega preziranja za enakovredne in enakopravne brate ene in iste velike zelene bratovščine.

Ad b) Dokler je bilo dosti divjačine, pa še malo ljudi, je vsakdo lahko izvrševal lov kakor se mu je ljubilo, in delal z divjačino, kar je hotel. Ne dvomim pa, da so se tudi že v najstarejši dobi, sedanjim ljudem podobnega človeškega rodu, našli ljudje s čutečim srcem, koji so že tedaj z divjačino plemenito postopali.

Kakor hitro pa se je človeški rod toliko razmnožil, da se je bilo bati, da bo neomejeno izvrševanje lova divjačino prehitro uničilo ali popolnoma zatrlo, se je pokazala potreba, urediti tudi lovske zadeve.

Iz potrebe po ureditvi lova so nastali po eni strani še sedaj oblastno neobvezni, samo med lovci veljajoči predpisi o lovsko pravilnem in lovsko pravičnem načinu izvrševanja lova, po drugi strani pa se je lov začel polagoma tudi po zakonih urejevati.

Dandanes je lov že tako komplicirana zadeva, da tvorijo tozadevne določbe, predpisi, zakoni itd. že zase skoraj celo vedo, koji pravimo lovsko-strokovna veda ali lovsko-strokovno znanje.

Kdor teh predpisov ne pozna, ali kdor jih ne pozna v zadostni meri, ne more biti v praksi vsestransko lovski pravičen in tudi ne more postati pravi lovec, četudi bi imel vse duševne lastnosti pravega lovca. Določb o lovopustu n. pr. tudi najlepše lovske lastnosti ne morejo same po sebi zmeraj pravilno uganiti.

Vsled tega si je treba lovsko strokovno znanje prilastiti, še preden gremo prvič na lov. Docela napačno in naravnost nelovsko je postopanje onih lovcev, ki gredo na lov, ne da bi imeli le najmanjši pojem o lovsko pravičnem in lovskem pravilnem izvrševanju lova in ne da bi poznali vsaj zakonite določbe o lovu.

Lovsko strokovna veda obsega sledeče panoge:

1. Poznanje vseh lovskih zakonov in tostvarnih odredb, dekretov itd., poznanje določb glede lovskih kart in orožnih listov;

2. poznanje splošno priznanih določb o lovski pravičnem in lovski pravilnem izvrševanju lova, torej n. pr.: dopustni in ne-

dopustni streli, ravnanje z divjačino po strelu, obnašanje na lovu v splošnem itd.;

3. poznanje vseh vrst modernega, na lovu rabljenega orožja in ravnanje z istim; poznanje vseh pri nas uporabljanih vrst smodnika in njega učinkovitosti; poznanje vseh dopustnih vrst krogel, šiber in basalnih priprav ter basanja nabojev; znanje snaženja in ohranjevanja orožja;

4. poznanje vseh pri nas običajnih vrst lovskih psov, kakor so: pes ptičar v vseh dopustnih pasmah (nemški kratkodlak in dolgodlak, resavec in žimovec), dalje angleški pointer in seter; mali nemški ptičar ali prepeličar (Heidewachtel); razni španijeli, kakor cocker in springer španijel; barvar; končno razne vrste brakov (koroški, istrijanski, balkanski itd.); fokselni, posebno resasti; jazbečarji, itd.; znanje dresure teh psov vsaj v toliko, da jih lovec more na lovu z uspehom voditi;

5. znanje lovskega živaloslovja, to je poznanje vseh vrst pri nas običajnih lovnih, užitnih in roparskih živali; poznanje posebnih potreb in navad divjačine;

6. poznanje vseh vrst ozir. načinov lova na pri nas običajne lovne živali, torej: zalaz, grmarjenje, klicanje, zapiranje, gonje z gonjači ali z braki in event. tudi z drugimi psi; lov v razviti ali v event. ukrivljeni črti lovcev; poznanje posebnih načinov lova, določenega za posebno divjačino;

7. poznanje splošno priznanih pravil glede:
   a) negovanja užitne divjačine,
   b) primernega zatiranja roparske zverjadi in preganjanja lovskih tatov;

8. poznanje in raba splošno priznanih lovskih izrazov; pri nas lovska terminologija še ni zadostno ugotovljena, še manj pa vsestransko priznana;

9. umevanje podlag za cenitev lovskih škod.

Lovski izpit bi se raztezal tudi na izurjenost v streljanju, toda o tem kaj več v prihodnjem (III.) poglavju.

Prostor mi ne dopušča, da bi na tem mestu gori označene točke 1. do 8. vsaj tako široko objasnjeval, kakor sem to storil v delu glede lovčevih duševnih lastnosti ad a). Delo bi na tak način postalo preobsežno, ker bi n. pr. točka 4. v podrobnosti izvedena obsegala že sama zase najmanj debelo knjigo; isto se lahko reče o točki 3., še bolj pa o točki 5.

Vsled tega se moram omejiti na to, da navajam našim lovcem tukaj samo nekatera dela v nemščini, — lovcev, ki bi umeli strokovna lovska dela čitati v francoskem ali angleškem, event. tudi v italijanskem jeziku, bo med nami prav malo, ti pa gotovo

tudi nemški znajo, — ki navedene stroke obdelavajo, in kojih prečitanje, da ne rečem študiranje, vsem pristašem zelene bratovščine prav nujno priporočam. Taka dela bi bila:

1. zakoni, odredbe in dekreti glede lova za Slovenijo, ki jih našteva št. 5—6 »Lovca«, letnik 1924; dotične odredbe naj si vsak sam poišče in prebere; k temu pride sedaj še nova odredba o nošnji in posesti orožja, o lovskih kartah in o izdajanju orožnih listov;

2. najboljša in najobsežnejša knjiga o lovski pravilnem in lovski pravičnem postopanju, kar sem jih dosedaj prečital, je spis: Jägerehre und Waidmannspflicht, v dveh zvezkih A in B, kojih prvi obdelava nizki lov, drugi pa visoki lov;*

3. kar se tiče orožja oziroma pušk, dosedaj še nisem našel enotne vsem zahtevam in vsem potrebam ustrezajoče knjige; so pa pojasnila deloma v knjigi »Jägerehre und Waidmannspflicht«, deloma pa v dodatkih pri Diezelnu (Niederjagd, velika izdaja), v knjigi: Hohe Jagd (Frhr. v. Nordenflycht & Co.), in v knjigah: Der Schuß mit der Kugel, in Das Schießen mit der Schrotflinte;

4. glede lovskih psov navajam zopet knjigi: Diezel: Niederjagd in Frhr. v. Nordenflycht: die Hohe Jagd; dalje Oberländerja razni spisi, zlasti knjiga: Dressur und Führung des Gebrauchshundes; Hegendorf: Der Gebrauchshund; Jungklaus in Löns, oba: Der Heidewachtel; v. Muralt: Der Jagdspaniel; in še razni specialni spisi.

5. lovsko živaloslovje za naše podnebje obdelavata v zadostnem obsegu knjigi: Diezel: Die Niederjagd; Frhr. v Nordenflycht: Die Hohe Jagd; je pa v tem oziru natiskanih še nešteto specialnih spisov in monografij;

6. razni načini lova na razno divjačino so obdelani v pod točko 5. nasvetovanih knjigah; deloma tudi v obeh zvezkih Jägerehre und Waidmannspflicht; istotako v knjigi: Regener: Jagdmethoden und Fanggeheimnisse; glede negovanja divjačine in zatiranja roparske zverjadi nasvetujem pod 6. navedene knjige.

Če si je kdo vse tukaj označeno lovsko strokovno znanje v primernem obsegu prilastil, šele potem se morejo njegove lovske lastnosti v pravih oblikah kazati in v pravih smereh udejstvovati.

Če bi bilo po mojem, bi moral vsak lovec, pa naj si bo lastnik ali najemnik lovišča, ali najemnikov družabnik ali lovski gost, osobito pa paznik, iz vseh tukaj označenih strok položiti izpit z vsaj zadostnim uspehom, preden začne lov izvrševati. Šele na tako spričevalo o uspešnem lovskem izpitu bi se smelo izdajati lovske karte in orožni list za razne lovske puške.

* Zvezek stane 50 Din, skupaj 100 Din.

Utemeljevati zahtevo po lovskem izpitu, se mi zdi skoraj nepotrebno. Če se mora čevljar ali mizar, ki razpolaga z mrtvo tvarino, za svoj poklic najmanj tri leta pripravljati, mislim, da bi bila taka priprava za lovca tembolj potrebna, ker ima posla z živimi in čutečimi bitji. Za potrebo takega izpita govori najboljše okolnost, da je tak izpit, vsaj za lovske in gozdne paznike, v nekaterih državah že dolgo časa vpeljan.

Z vpeljavo lovskega izpita bi se ugled lovstva znatno povišal, pa bi se na drugi strani tudi število lovcev omejilo na one ljudi, ki res na lov spadajo, ter bi se potem tudi lovi, skupni in posamezni, dostojnejše in pravilnejše izvrševali, nego se to godi dandanes. (Nadaljevanje sledi.)

Janko Ravnik,
tehn. vodja drž. strok. šole za puškarstvo v Kranju:

Puškarsko izrazoslovje.

Potrebno je, da zberemo pristne slovenske in odpravimo tuje, pred vsem pa popačene izraze v puškarski obrti, kar se tiče imen predmetov, kakor so puške, njihovi deli, puškarsko orodje itd.

Ta potreba je tem nujnejša, ker se je preselil del puškarske obrti po nesrečnem koroškem glasovanju iz Borovelj v Slovenijo.

Namen take zbirke je pred vsem ta, da očisti naš jezik v tej stroki, še večji pa je njen vzgojni pomen za naš puškarski pomladek.

Prav ta panoga obrti, katero so uvedli v Borovljah na Koroškem na poziv cesarja Ferdinanda I. v 15. stoletju Nemci in Belgijci, ima največ nemških izrazov, nešteto krasnih, živih slovenskih besed pa, ki so se porodile med domačim boroveljskim prebivalstvom, se je sčasoma pokvarilo vsled brezbrižnosti.

Dolžnost strokovnjakov je, da puškarski besedni zaklad našega jezika očistijo in opilijo, izključno tuje izraze pa zamenjajo z novimi, ki morajo odgovarjati duhu našega jezika.

Tu podajem svojo skromno zbirko slovenskih izrazov iz puškarske stroke s prošnjo, da se oglasijo še drugi s svojimi predlogi, nakar naj bi odločil v prepornih točkah literarni odsek S. L. D. z znanstveno-jezikoslovnega stališča, katere izraze naj bi upeljali za stalno. Da potrebujemo tudi v puškarstvu nič manj kot drugod enotnega izrazoslovja, o tem ni dvoma.

Samokresnica, enocevna, nem. einläufige Vorderlader-Flinte; dvocevna, nem. Doppelvorderlader. V Borovljah sta se imenovali obe vrsti samokresnic tudi »smirnarice«, ker so prodali svoječasno vsako leto na stotine teh pušk v Smirno v Mali Aziji.

Lefaucheux (izg. Lefoše), **enocevka, dvocevka;** Puški se imenujeta po svojem izumitelju.

Lancaster (izg. Länkesť r), **enocevka, dvocevka.** Razloček med Lefaucheux- in Lancaster-puškami je v tulcu. Lefaucheux-tulci imajo ob strani dna za vžig približno 8 mm dolgo in 2 mm debelo, navpično stoječo konico, Lancaster-tulci pa imajo osrednji vžig, konica sama se nahaja v sestavu.

Risanica, enocevna, nem. Stutzen ali Pirschstutzen.

Risanica, dvocevna, nem. Büchsflinte; ena cev je za kroglo, druga za zrnje.

Risanica, Bockova, imenovana po izumitelju. Cevi ležita v zaklepu druga nad drugo, in sicer je zgornja za zrnje, spodnja za kroglo.

Trocevka, nem. Drilling; zgornji cevi za zrnje, spodnja za kroglo.

Brezpetelinka samonaponka, nem. Hammerless- ali hahnloser Selbstspanner; je lahko eno-, dvo- ali trocevka ter risanica razne vrste.

Prelomljača, nem. Kipplauf-Gewehr.

Pištola, samodejna, nem. Fäustling, Hand- u. Faustfeuerwaffe, Pistole.

Samokres, nem. Drehpistole ali Revolver.

Baskular, nem. Systemmacher, izdelovalelj sestavov.

Branik, nem. Bügel; služi v glav. v varstvo prožnikov.

Bat, risarski, nem. Zugkolben.

Brazde in polja risa, nem. Züge und Felder. Zelo razlegnjenemu navoju podobno vrezani ulori, ki služijo za vod krogle.

Bodalnik, nem. Schneller ali Stecher; sprožilo za enocevno risanico.

Celin, nem. Schloß ali Gewehrschloß.

Celinar, nem. Schloßmacher (boroveljski izraz: c'linar, c'lin) spada v vrsto puškarjev, ki izdelujejo izključno samo celine.

Cev, nem. Lauf, Gewehrlauf, Schrot- ali Kugellauf: najvažnejši del puške — cev za zrnje, cev za kroglo.

Čistilo, nem. Wischer.

Črtnik, nem. Reißnadel.

Dolbec, nem. Schneidel, za risanje cevi; vdolben je v risarskem batu.

Izbuljina, izbuljena cev, nem. Ausbauchung, ausgebauchter Lauf. Izbuljine nastanejo v trenutku, ko ustreliš, po vsakem, tudi najmanjšem zadržku, ki se nahaja slučajno v cevi. Tako n. pr. zadostuje majhen košček papirja, par niti prediva, večja gruča masti ali olja, da se cev izbuli na mestu, kjer leži omenjena ovira.

Izsrednik, nem. Exzenter; del zaklepa pri Lankasterpuški na dolgi ključ.

Jermenik, zgornji, spodnji, nem. Riemenbügel, oberer und unterer.

Jermenikov vijak, nem. Riemenbügelschraube.

Kopitar, nem. Schäfter; izdelovatelj kopit, vrsta puškarjev, ki izdelujejo samo kopita.

Kopito, nem. Schaft, Gewehrschaft.

Kopišček, nem. Vorderschaft; sprednje, na ceveh ležeče, od kopita ločeno malo kopito.

Kapa, kopitna, nem. Schaftkappe.

Kapica, nem. Pistolengriffkappe. Ako je ročaj kopita raven, se pokrije z malo kavčukasto ali roženo kapico.

Konica za vžig, nem. Zündstift, tudi trnek. Pri nekaterih puškah-brezpetelinkah ni konice.

Konično pero: nem. Zündstiftfeder.

Ključ, izsrednji, nem. Exzenterschlüssel.

Ključ, zaklepni, nem. Verschlußschlüssel; nasajen na štirioglati zgornji del zaklepne osi, ki služi kot vod premika zagozde.

Križno sekalo, nem. Kreuzmeissel.

Krožec - delivec, nem. Teilscheibe; nahaja se pri risar. stroju.

Lice, nem. Backe, Schaftbacke.

Lučec, nem. Schleuderl; del pri celinu risanice.

Kaljenje, angl. kaljiti, nem. englisch einsetzen. Gladko osmirkani in event. vdolbeni (gravirani) puškini deli se vložijo v pločevinasto posodo z drobnim, napol zgorelim ogljem, vsak posamezni del se potrosi z napol sežganimi ter zdrobljenimi usnjatimi odpadki ali parklji govedine, nato se omenjena posoda pokrije s pločevinastim pokrovom, zamaže z ilovico in vloži v za to posebno sezidano in zakurjeno peč, v kateri se morajo deli počasi razbeliti. Ko so po ugotovitvi deli črešnjevordeče razbeljeni, se posoda z vsebino vrže v veliko posodo, napolnjeno z mrzlo vodo.

Namen angleškega kaljenja puškinih delov je ta, da dobijo zaradi hitrega shlajenja lepo in slikovito površje, pred vsem pa, kar

je za puško bolj važno in večje vrednosti, pol do tričetrt milimetra globoko, zelo trdo plast, ki obvaruje puškine dele prezgodnje obrabe.

Muha, nem. Zielkorn.

Nabijač, nem. Ladestock.

Naboj, nem. Patrone, geladene; s smodnikom in svinčenim zrnjem ali pa s kroglo napolnjen tulec.

Izbacitelj, nem. Auswerfer, Patronenauswerfer, Ejektor.

Jedkati (hrv.), nem. ätzen.

Jedkovno dno, nem. Ätzgrund.

Jedkarstvo, nem. Ätzkunst.

Jedkovica, nem. Ätzwasser.

Končna hitrost, nem. Endgeschwindigkeit.

Metna hitrost, nem. Fluggeschwindigkeit.

Naoljiti, nem. einölen.

Netivo, nem. Zündstoff.

Odsunek, nem. Rückstoß.

Okopititi, nem. schäften; za puško kopito izdelati.

Opornik, nem. Stangel ali Stange; del mehanizma pri celinu.

Ołokana cev, nem. verlöteter Lauf. To sicer strokovno nedopustno delo se izvršuje ponajveč pri cevah iz damasta, katere so slabo zvarjene.

Oprimki, nem. Hacken. Ti so z medjo trdo spojeni s cevmi. Služijo kot sklep cevi s sestavom.

Os, zaklepna, nem. Verschlußwelle; služi za premik zagozde.

Odbutniti, nem. abprallen.

Ołopiti, nem. abstumpfen.

Pero (celin.), **udarno** nem. Schlagfeder.

Pero, opornikovo, nem. Stangenfeder.

Potezač, nem. Patronenzieher.

Pištolni ročaj, nem. Pistolengriff, Pistolengriffschaft.

Piston, Piston.

Podstavek, sprednji, zadnji, za daljnogled, nem. Fernrohrstöckel.

Prožnik, nem. Züngel. S prožnikom se napeti celin sproži.

Petelin, nem. Hahn; lično izdelan, kladivu podoben del, ki je pritrjen na podaljšani osi vretenice. Pri brezpetelinkah je petelin ali v sestavu ali pa je spojen z vretenico in je torej neviden.

Premer ali kaliber, mera cevi.

Probojnost, nem. Durchschlagskraft.

Probiti, nem. durchstossen.

Pronicavnost,	nem. Durchdringungsvermögen.
Ostružek,	nem. Drehspan.
Pamuk (hrv.),	nem. Baumwolle; bombaž ni slovensko (bombage frc. pomeni drugo).
Privzdižni kot,	nem. Elevationswinkel.
Pravokotnik razpršišča,	nem. Streuungsrechteck.
Risar,	nem. Kugelarbeiter. Boroveljski domači izraz: rejsovec. Puškarji, ki izvršujejo samo risanje cevi.
Razpršivanje,	nem. Streuung.
Razporek,	nem. Schlitz.
Razporka,	nem. Schlitzmeissel.
Oznamenik,	nem. Signalstift.
Ovsenk, pomičnikov,	nem. Schuberplattel.
Izgorina,	nem. Verbrennungsprodukt; nabere se in zamaže po vsakem strelu notranjost cevi.
Pogreznik,	nem. Versenker.
Pogrezniti,	nem. versenken; izstruženje za vijakove glave.
Pogrez,	nem. Versenkung.
Prebijač,	nem. Durchschlag.
Prečna stojka, Greenerjeva,	nem. Greener-Querbolzen.
Premikalna mera,	nem. Schublehre.
Sprožilo,	nem. Abzugvorrichtung, Garnitur. Boroveljski domači izraz: cevh.
Sprožilar,	nem. Garnitur - Schnellererzeuger. Boroveljski izraz cevhar, vrsta puškarjev, ki izdelujejo izključno samo sprožila.
Sekalo,	nem. Meissel.
Skoblja,	nem. Zieheisen.
Strgulja,	nem. Ziehklinge.
Stopnjiček,	nem. Rastel.
Stopnja,	nem. Ruherast.
Stop,	nem. Studel; del, s katerim je z vijaki pritrjen na celinovo ploščo mehanizem celina. Dvostopni, križostopni celin; nem. Kreuzstudelschloß.
Sukoporna trdnost:	nem. Drehfestigkeit.
Sučni kot,	nem. Drehungswinkel.
Strelni pamuk,	nem. Schießbaumwolle ali Pyroxylin.
Spoševiti,	nem. abschrägen.
Samogibni petelini,	nem. Selbstspannerhähne.
Sestav,	rabi se tudi izraz sistem ali baskul, način zaklepa, navadno imenovan po izumitelju.

Glavni razloček med sestavi Scoth, Greener in Anson & Deley je sledeči: pri zaklepu sestava Scoth se nahaja ključ med petelini in služi kot vod premika zagozde za trdni sklep oprimkov s sestavom; pri Greener-sestavu je način zaklepa v glavnem kot pri Scothu, vendar je zamišljen še tretji, in sicer je napravljen na ključu za premik zagozde premikač za povprečno stojko, premikajočo se v baskuli. Ta zagozdi trdni sklep podaljšane zgornje cevne šine s sestavom. Pri sestavu Anson & Deley je razloček v tem, da so celini zamišljeni v sestavu. Napnejo se sami v trenutku, ko se puška odpre.

Slava, nem. Beize.

Slaviti, nem. beizen.

Šilo, stružno, nem. Reibahle.

Tulec, nem. Patronenhülse ali Hülse.

Trčnica, nem. Stoßplatte.

Tribridnik, nem. Dreikant.

Tribridna pila, nem. Dreikantfeile.

Tridelen, nem. dreiteilig.

Točka dotika, nem. Berührungspunkt.

Temenska višina, nem. Scheitelhöhe.

Used, nem. Schaftsenkung.

Ustje, nem. Mündung ali Laufmündung.

Udar, nem. Aufschlag.

Vložne cevi, nem. Einlegläufe.

Vrtež, nem. Drall.

Vkladati, nem. einschäften ali einlassen.

Vdolbsti, nem. gravieren.

Vretenica, nem. Nuß; važen del celina, na katerega podaljšano os je pritrjen petelin.

Vlagoditi, nem. einpassen.

Vgraditi, nem. einbauen.

Vpog, nem. Einbug.

Vpadni kot, nem. Einfallwinkel.

Vpadišče, nem. Einfallspunkt.

Vkliniti, nem. einkeilen.

Vžigalna konica, nem. Zündstift.

Valj, Greenerjev, nem. Greenerwalze.

Vijak zaklepne osi, nem. Verschlußwellenschraube.

Vijak prednji, spojni, nem. Kreuzschraube, vordere und hintere.

Vijak, celinovi, nem. Schloß-Schraube.

Krovni vijak zapern iškega klina, nem. Scharnierstift-Deckschraube.

Zaklep,	nem. Verschluß. Tako se imenujejo deli, ki sklepajo na mehaničen način cevi s sestavom (srb. zatvor).
Zagozda, zaklepna,	nem. Verschlußkeil. Jekleni klin, premikajoč se v sestavu, zagozdi trdni sklep oprimkov s sestavom.
Zadrga,	nem. Würgebohrung; pri nas je v navadi tudi izraz choke bore.
Zapalka,	nem. Kapsel ali Zündkapsel.
Zapora, samodejna,	nem. selbsttätige Sicherung.
Zamašek,	nem. Pfropfen.
Zaponka,	nem. Haft; je s trdo spajko kakor oprimki spojena s cevmi. Ob nji se pritrdi zaperniški del baskule.
Zaperniški del,	nem. Vorderteil ali Vorderstück.
Zgornja cevna šina,	nem. Obere Laufschiene.
Greenerjev podaljšek šine,	nem. Greener-Schienenverlängerung.
Omejitveni vijak,	nem. Stellschraube.
Školjka,	nem. Muschel.
Zaklepno pero,	nem. Verschlußfeder.
Začetna hitrost,	nem. Anfangsgeschwindigkeit.
Zapiliti,	nem. einfeilen.
Zavojnik,	nem. Gewindebohrer.
Primež, puškarski,	nem. Büchsenmacher-Schraubstock.
Balistična krivulja,	nem. Flugbahn (tudi »strelna pot«).
Naponomer,	nem. Gasspannungsmesser.
Zapernica,	nem. Scharnier.
Zaperniški klin,	nem. Scharnierstift.

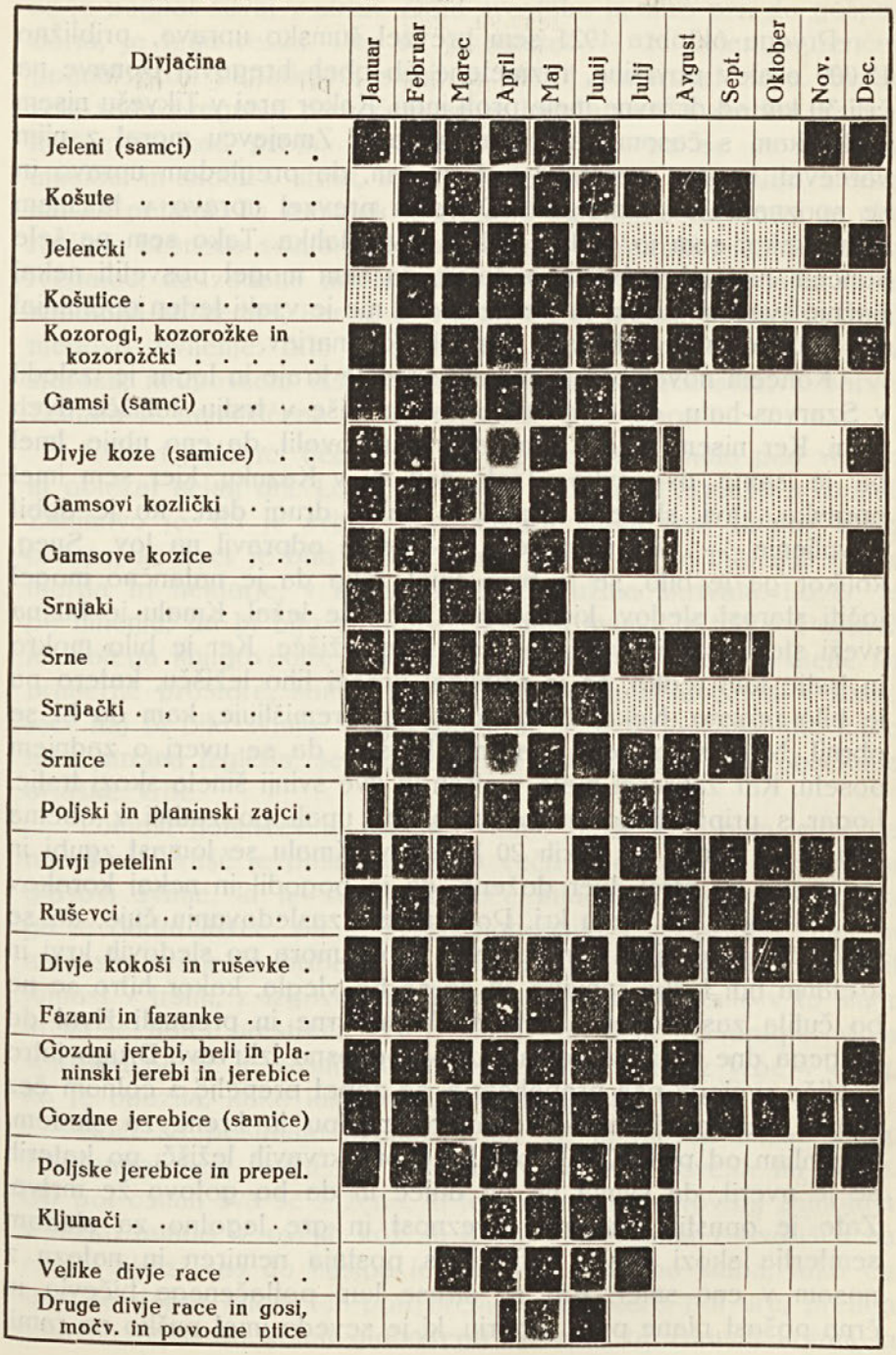
* *

Imenoznak,	nem. Monogramm.
Kukalo,	nem. Diopter.
Posteklena muha,	nem. Emailkorn.
Stranski dvigalnik,	nem. Seitenhebel.
Sprožnik,	nem. Schneller.
Šibra baskule:	nem. Baskülscheibe.
Vstreljena,	nem. eingeschossen.
Vdolbenina,	nem. Gravierung.
Zaslonka, ob strani trčnice baskule,	nem. Seitenblende.

Ing. A. Š.:

Lovski koledar za Slovenijo.

Prazna polja pomenijo dovoljeni čas lova, črna polja prepovedani čas lova, pikčasta polja pa značijo, da ni dovoljeno streljati mladičev v letu poroda, pač pa po porodu (prihodnje leto) ob dotičnih mesecih.

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

VI.

Prvega oktobra 1921 sem prevzel šumsko upravo, približno 15.000 oralov površine, razmetane ob obeh bregovih Donave na črti 30 km od državne meje proti jugu. Kakor prej v Tikvešu nisem vedel kam s časom, tako sem sedaj v Zmajevcu moral z njim varčevati in sem porabljal noč in dan, da pregledam upravo in se spoznam z razmerami. Da sem prevzel upravo v takšnem redu, kakor sem jo oddal, bi bila stvar lahka. Tako sem pa šele koncem novembra bil tako daleč, da sem mogel posvetiti nekaj pažnje svinjam. Logar iz Zlatne grede me je vsaki teden opominjal na družbo tistih petnajstih pisanih ščetinarjev.

Koncem novembra je pobelil sneg te kraje in logar je izsledil v Szarvas-hatu, deset minut od svoje hiše v trstju, ležišče dveh svinj. Ker nisem mogel sam, sem mu dovolil, da eno ubije. Imel pa je samo dvocevko. Tretji dan mi v Kazuku, kjer sem imel opravka, javi sledečo zgodbo: Takoj drugi dan, ko je dobil dovoljenje — bila je nedelja — se je odpravil na lov. Sneg, kolikor ga je bilo, se je brzo tajal, tako da je natančno mogel ločiti starost sledov, kjer je pač sneg še ležal. Kmalu je bil na sveži stečini, ki je vodila v izsledeno ležišče. Ker je bilo mokro in trstje tam redko, se je približal precej tiho ležišču, katero pa je bilo prazno. Nekaj časa postoji in premišljuje, kam da bi se obrnil. Nato stopi proti staremu ležišču, da se uveri o zadnjem posetu. Kar zahrešči malo v stran in dve svinji šineta skozi trstje. Logar s pripravljeno puško v rokah, upali po zadnji z obema nabojema hkrati na kakih 20 korakov. Kmalu se lomast zgubi in logar gre na strel, kjer dožene, da je pogodil in nekaj korakov od tod najde na sledu kri. Po kratkem zasledovanju čuje, da se giblje tik pred njim v trstju žival, in da mora po sledovih krvi in kretanju biti težko ranjena, in da se bo vlegla, kakor hitro se ne bo čutila zasledovano. Zato se logar vrne in prepusti žival do drugega dne rani, da se ta razboli odnosno izkrvavi. Drugo jutro pokliče svojega psa prepeličarja, se zopet prepelje s čolnom čez skoro izsušeni donavski rokav ob nasipu in krene za sledom, spremljan od psa. Kmalu naleti na par krvavih ležišč, po katerih se je uveril, da svinja ne bo daleč in da bo gotovo že mrtva. Zato je opustil običajno opreznost in gre legotno za sledom semterija skozi gosto trstje. Pes postaja nemiren in nateza z nosom v eno smer. Kar se strese kup potlačenega bičevja in črna pošast plane proti logarju, ki je seveda imel puško na rami.

V spominu so mu ostale samo majhne bliskajoče oči zveri in pa srščeči zobje, ki so bili na pol odprtem gobcu naperjeni nanj, da mu v naslednjem hipu razparajo drob. V blaznem presenečenju se je pognal čuvaj v stran. Zlata zvestoba in skrb psa do gospodarja, je tega rešila. Pes se je namreč — že vajen — renčeč pognal proti napadajoči svinji in obrnil pozornost nase. Svinja zelo rada preganja pse. Zato se je hotela besna zverina najprej maščevati nad psom. Hitri in okretni pes pa se je udarcem umaknil in skočil v stran, kamor se je okrenila tudi svinja, sledeč mu za petami. Ta trenutek je porabil duha prisotni čuvaj in ubil ranjeno besnečo svinjo s strelom v vrat, na komaj osem korakov, tvegajoč, da zadene pri tem tudi psa. Svojo neopreznost si je zapomnil za vedno, ker je le slučaj, da je imel s seboj psa, rešil njegovo življenje. Bila je »krmača«, torej svinja v tretjem letu starosti, ne povsem čistokrvna, ker je bila rdečkastosive barve. Tehtala je neizčiščena 85 kg. Meso je bilo izborno.

V prvi polovici decembra je zapadel sneg malo pod visoko in obležal nekaj dni. Lovec je javil v Compošu krmačo s prasci. Zanimivo je, da je svinja v decembru imela šest tednov stare prasce, in sicer je bila to družina križanih. Bil je mal kos trstja, morda tri hektarje, v katerem se je družina skrivala. Lovec je bil mnenja, da bi bilo najboljše, pognati svinjo iz trstja. Postavil je mojega knjigovodjo, ki je tudi hotel postati lovec, in mene na primerne prostore, sam pa je šel z dvema delavcema v trstje, kjer naj bi bila svinja. Svojo ženo, ki se je zelo zanimala, kako taka mrcina izgleda, sem posadil na seženj visok štor obsekane orjaške vrbe.

Lomast gonjačev je prihajal vedno bližje in z njim je rastla napetost. Hrušč je postajal vedno večji in čuli so se posamezni glasovi svinje, ki je svarila cvileče mladiče. Navzlic strelu, ki ga je oddal lovec, pa je svinja pobegnila v nasprotno smer in namesto svinje je pribežal k meni knjigovodja, ki ga je splašil lomast v trstju, z izgovorom, da so se svinje obračale v to smer in jih je hotel prestreči, ker je mislil, da sem jaz drugje. Moja soproga pa se je zasmejala in skočila pogumno z vrbe v sneg, ko je opazila, kako knjigovodji bledi junaško lice.

Noči so postajale svetlejše, ker se je mesec bližal ščipu. Telefoniral sem lovcu, da pridem zvečer ob devetih na zalaz. Ob pol osmih sva se z ženo, ki je hotela prisostvovati, zamotala v težko bundo iz ovčjih kož, in konja sta zdirjala z dvorišča na cesto. Skozi vas do nasipa je bila pot običajno slaba, tako da smo se dober kilometer poti premetavali skoro pol ure, preden smo se rešili do kolen globokega blata in brezdanjih kotanj in

jarkov. Ko pa smo prišli na nasip in odprli zavoro, so konji pretekli petnajst kilometrov dolgo pot v eni uri. Pet metrov nad plano, zasneženo pokrajino, ponoči na hitrem vozu! Uj, to je slika! Motna luč lije v zimsko noč. Na desno se spaja v neskončni beli somrak položni baranjski hrib, ki ga oko komaj zaznava in kakor daleč sega pogled, trepetajo na njegovem vznožju rožnati prameni luči, ki prše iz vasi v vlažni vzduh. Levo, tik ob nasipu, se odmičejo silhuete vrb in skozi gole veje, kjer se nasip bliža Donavi, se svetlika širna plan veletoka, ki skrivnostno brez šuma hiti na jug. Samo rahel klopot koles, ki režejo mehki hrbet brezkončnega nasipa, ki se izgublja v nedoločni belini snega, da slepi oči, udarja takt nočnemu miru, ki pripeva duši v njenih sanjah. Neka otožna in obenem mogočna svečanost lije iz te širne pokrajine v srce, da zamre beseda v ustih, boječ se, da ne zmoti tihe ubranosti. Vedno tišja postaja okolica in zategli glasovi, ki prihajajo iz vasi in pustar, zaostajajo in tonejo v širnih spečih gozdih. Na nasipu se zasveti luč iz samotne logarske hiše. Voz se ustavi na cilju v Zlatni gredi. Ko si ogrejemo od vožnje in hlada premrle ude s čajem, stopijo tri sence v čoln, ki jih prenese od nasipa čez Donavski rokav v Bikovac. Dobri škornji se ne zmenijo za blato in mokri sneg. Z lovcem in mojo ženico izginemo kmalu med orjaškimi debli hrastov in topolov, ko smo bili preje z vžigalico ugotovili smer vetra. Torej proti vetru skozi sneg in noč na dobro srečo!

Natezali smo, prisluškovali, buljili v mrak, da so se nam solzile oči, ki so hotele od napora izpasti, postajali smo, ugibali. Vse zaman. Kakor da so se vse svinje pogreznile v zemljo. Na desetine sledov se je križalo, starih in svežih, ali prostori, kjer so svinje navadno rile, so bili prazni, brez znaka življenja. Gotovo jih je vrag nesel daleč kam na drugi konec gozda, morda čez polje ali celo čez Donavo. Lahka oblačna mrena, ki je preprezala nebo, se je med tem časom zgostila, tako da je luna kaj žalostno mrčala za tem zastorom. Ura je kazala polnoč. Naše navdušenje je postajalo zaspano. Lovec je menil, da bi pogledali še po bližnjih ležiščih, domov grede, češ, svinje, če so katere ostale v bližini na paši, so se zaenkrat nažrle in šle počivat ter bodo šele proti jutru zopet na delu. Ne daleč da se nahaja tudi ležišče, kjer je pred dvema dnevoma naletel na bele svinje. Težkega srca se je odločila moja žena za nov pohod, ki je bil dokaj težavnejši kakor vsa triurna pot, ki smo jo bili naredili. Po četrturni hoji je pokazal logar čop trstja, kjer je bilo ležišče. Ugotovili smo znova smer vetra in se oprezno bližali med vrbami označenemu mestu. Zadnjih dvajset korakov sva šla z lovcem s

pripravljenima puškama, in vsi trije smo obstali pritisnjeni ob debla, komaj deset korakov od ležišča. Sneg se je čez dan osul in je deloma skopnel, tako da so kopne lise zelo motile pogled. Nekaj časa smo vsi trije srepo motrili prostor, ki ga je naznačil logar ležišče. »Leže,« zašepeta logar, »beli so, streljajmo«. Nič sumljivega nisem mogel opaziti in zato nisem odgovoril. »Ni jih,« reče zopet. Hip nato se pa zazdi meni, da nekaj vidim. Zato šepnem logarju, da nameriva tja puške za vsak slučaj. Niso bile še čisto pri licu, ko se tam zgane siva senca in naslednji trenutek treskneta dva strela. Kakor iz zemlje so šinile kvišku tri svinje, kruleč od presenečenja. Dve sta se vrgli v trstje in izginili, ena pa je planila naravnost proti nam. Trenutek nas je obšlo, da svinja napada in če bi bila imela namen, bi radi silne hitrosti in malenkostne razdalje napad tudi lahko izvršila, brez naše obrambe. Tik pred nami pa se je vrgla na desno in oddirjala med drevje. Z lovcem sva oddala nanjo tedaj vsak svoj drugi strel in žival je izginila za debli in v temi. Vsekakor je vsled presenečenja le slučajno planila proti nam, in ko je opazila pred seboj sumljive sence, se je obrnila in hotela v polkrogu poiskati smer prvih dveh svinj. Ta ovinek je pa nama omogočil, da sva vrgla za njo strela s šibrami. Radi teme pa nismo mogli iti za sledom. Obrnili smo se proti domu in lovec je lahko že dobro uro spal, preden so zavili moji konji na domače dvorišče. V stolpu je udarilo tretjo uro čez polnoč.

Opoldne me pozove telefon in logar mi javi, da je našel svinjo mrtvo, dobrih sto korakov od strela. Pogodil da sem jo jaz v trebuh s celim strelom, to so bile tri šibre PP, ki so šle gladko skozi žival. Lovec je imel namreč samo naboje s štev. 2. Bila je 78 kg težka krmača, svetlosiva, torej ena od križancev.

S prvima streloma sva namreč oba ustrelila previsoko, kot ponoči navadno. Poleg tega so ležale svinje v globelih, da so gledali samo hrbti iznad površine in tako so ostali vsled naglice in teme svinjski hrbti po prvih dveh strelih celi.

Dva dni kesneje nas je lepa jasna noč in svetla luna znova zvabila v gozd. Krenili pa smo uro prej, ker sva z lovcem ugotovila, da svinje vstanejo z nočjo ali celo prej, ker se dobro zavedajo, da jim gozd nudi zadostno zavetje za njihovo opravilo tudi pri dnevni luči. Deloma jih pa vzdigne prej prazni želodec, ker pozimi miza ni vsepovsod tako bogato pogrnjena, kot v času, ko zori koruza. Ojunačil se je tudi knjigovodja in še posebno vsled tega, da bi se ne blamiral pred plaho žensko, je končno sledil mojemu povabilu. Dobil je repetirko mauserico, katero je z rešpektom nosil in obračal. Najbrž nista bila drug drugemu

predstavljena, ker sta nekam nerodno in v zadregi medsebojno občevala.

Malo po osmi uri, ko je ščip primolel glavo izza gozdov, smo pričeli pohod. Ker je bilo svetlo, sem nataknil na trocevko daljnogled. Po enourni hoji smo prišli na gredo, ki je bila obrastla z mogočnimi hrasti in topoli in je na eno stran mejila na globok, tedaj izsušen donavski rokav, na drugi strani pa je prehajala v livade, ki so se razprostirale med gredami in ob normalnem stanju vode tvorile po večini močvirja in močvirnate travnike, z visoko, ostro in kislo travo. Kar začujemo pred seboj zamolkel glas, kruljenju podoben. Ugotovili smo po lastni sapi, da je veter ugoden, ker je bilo tako mraz, da se je dih v zraku dobro videl. Brzo se je vsak stisnil k deblu. Nismo čakali par minut, ko začujemo komaj sto korakov pred seboj strahotno riganje in renčanje, nato lomast in potem nekako tuljenje, potem cviljenje in nazadnje krohotu podobno kruljenje. Dva merjasca sta se namreč morala prav resno sprijeti in sta si podelila med vriščem in zmerjanjem nekaj zaušnic. Po šumu in kruljenju smo polagoma ugotovili, da mora biti večja družba. Ker pa je bilo precej svetlo in je po večini še ležal sneg, nismo upali naprej, da bi nas ne opazili. Vsa družba je v temni gošči vrbovja, grmovja in trstja rila po mehki zemlji. Preteklo je pol ure, ne da bi se bila prikazala na plano le ena žival. Zato sem začel zalezovati in pošepnil ostalim, da naj mi pripravljeni za strel eden levo, drugi desno previdno slede. Logar je bil kakih petnajst korakov levo od mene, knjigovodja desno, samo bližje, in moja ženica par korakov za menoj. Odredil sem, da se mora vsakdo stisniti za deblo, kakor hitro se ustavim jaz. Tako smo se vlekli polagoma in previdno od debla do debla kakih petdeset korakov dalje. Kar nastane trušč pred nami in kakih šest senc šine iz grmovja proti livadi, kjer je stalo nekaj starih, osamelih vrb. Čeravno je bilo svetlo, se je zdelo, da te postave niso telesne, nego samo lahke sence, ki brezslišno z veliko naglico drse semtertja. Le redko je počila kaka vejica. Nekam strahotno izgledajo te postave in zasnežena tiha okolica z mrzlo, žolto mesečino vzbuja nehote spomine in predstave skrivnostnih pravljic, katerih so bile svoječasno polne naše paglavske sanje.

Prislonil sem puško k licu in skozi daljnogled opazoval te nemirne sence, ki so se z mrzlično naglico kretale in rile po zemlji ter posamezne od časa do časa za hip odrevenevale in nepremično opazovale okolico. Bilo je šest enoletnikov. Torej sta onadva strica, ki sta se prej lasala, ostala previdno v gošči. Zopet smo čakali, ker sem hotel, da bi stari dve mrcini prišli

na spregled. Čuli smo jih še, kako sta s svojimi basi malo po malo zagodla, ali pokazala se nista. Preteklo je zopet skoraj pol ure. Teh šest enoletnikov se je med tem preselilo zopet za nekaj dreves dalje. Zato sem se pomaknil za njimi, odločen, da streljam. Na kakih petdeset korakov sem skozi daljnogled na puški lovil ugoden trenutek. Ali mraz je bilo in steklo se je vsled telesne toplote in mojega dihanja brzo orosilo. Vse sem videl v negotovi megli. Brez daljnogleda je bilo nemogoče streljati, ker nisem videl zareze; za šibre, četudi PP, je bilo predaleč. Poskušal sem na vse načine in zraven bogmal. Mrcine pa so se skrbno ogibale svetlih točk in vedno tako stale, da jih je krilo temno ozadje. Postalo mi je že vseeno vsled dolgega, brezuspešnega oprezovanja. Prišle so tri na kup in jaz sem užgal. Zmigalo je nekaj senc, nekatere so od presenečenja kratko zahropile in požrl jih je gozd s tako naglico, da sam nisem vedel, kako in v katero smer. Čudovito, kako zgine v takem slučaju svinja. Zgrešil sem gladko, brez posebnih zaslug...

Zanimivo je še to, kako se je med tem časom pregrupirala družba za menoj. Kličem knjigovodjo, misleč, da je na svojem mestu, pa se mi iz ozadja oglasi moja ženica sama. Za svoja dva kavalirja ni niti vedela, kje sta. Greva še nazaj in kličeva, ko se oglasi lovec morda petdeset korakov vstran. Zaostal je za menoj, ker je bila levo od mene pred njim jasa in se je bal, da ne splaši svinj. Pri istem drevesu kot on pa je slonel hrabri knjigovodja, z bridko repetirko v roki. Zopet ni vedel, kje smo, pa je pribežal k lovcu, da bi se temu morda kaj ne zgodilo.

Ko smo se vozili domov in je knjigovodja kavalirsko govoril o junaških utisih tega lova, se je moja žena zelo zabavala. Za lov na svinje pa ga nisem mogel pregovoriti nikdar več.

(Nadaljevanje sledi.)

Vl. Kapus:

Junij.

Zarana sem v senožeti bil
pod Jélovo goró;
povedati ne morem vam,
kako je tam lepó.

Preprog na svetu lepših ni,
kot ta jih ima plan:
z dehtečimi cveticami
je travnik ves pretkan.

Glavičice in zvezdice
se v rosi umivajo,
meglice cvetkam v čašice
rosice vlivajo. —

In preden prvi solnčni žar
pozlatil je ravan,
ponosno stopil že srnjak
iz gozda je na plan.

Ej, ej, da ste ga videli,
in lepe te rogé!
Mars'komu pri pogledu nanj
vzkipelo bi srcé.

Pri licu puško sem imel,
pa sem odmaknil spet:
zakaj uničil bi sedaj
ta divni stvarstva cvet?

Naprej naj še se veseli,
uživa lepe dni,
naj diči nam zeleni gaj,
za rod naj poskrbi!

Pred Šmarnom ga poklical bom,
znabiti bo prišel;
če prišel bo — si za spomin
rožičke bodem vzel.

Lenart Z. — Podjelovčan:

Spomini na zalaz srnjaka.

Pred dobrim desetletjem sem imel priliko seznaniti se z nekaterimi notranjskimi lovci, zlasti iz Starega trga in Loža, kjer sem takrat služboval.

Med njimi je bil prav poseben tip lovca, g. K., ki ga je sv. Hubert že pred nekaj leti poklical v večna lovišča. Bil je izredno strasten in vztrajen lovec. Njegov vsakdanji poklic ga pri tem ni mnogo oviral. Vesel je bil vedno, zlasti na lovu; če pa je kaj ustrelil, je bil še posebno židane volje. Tamošnji lovci, če prilika nanese, radi pripovedujejo, kako je bilo, ko je na brakadi ustrelil prvega jelena.

Ta g. K. je bil tedaj podnajemnik enega dela starotrškega lova. Njegov glavni oproda je bil posestnik in kolarski mojster g. Š., ki menda še danes ni odložil puške in opustil dobre lovske volje.

Bilo je uprav ob času brakad in z veseljem sem prejel nekega dne vabilo g. K., da se udeležim večje brakade na srne in jelene. Podrobno o tej brakadi ne mislim razpravljati; omenim

samo toliko, da je bil njen uspeh zelo povoljen, zlasti jaz sem imel srečo, da sem ustrelil srnjaka in zajca.

Omenim naj še, da so bila tedaj tamošnja lovišča v zelo dobrem stanju, zlasti srnjadi je bilo obilo. Vojna in povojna doba pa je ta lovišča zelo izpraznila, zakaj puške divjih lovcev in vojaštva na mejni črti so delovale uničevalno; nekoliko so pa k temu pripomogli tudi volkovi. Srne, ki jih je bilo pred desetletjem v izobilju, so danes precej redke, o čemur sem se nedavno sam prepričal.

Torej, da preidem k stvari. Tovariš K. me je pozneje vabil na vsako brakado. Odzival sem se prav rad, če mi je le čas dopuščal. Ker so bila takrat lovišča bogata z raznovrstno divjačino, je bil uspeh lova vedno zadovoljiv. Včasih smo pripeljali tudi kakega jelena ali košuto; nekoč celo dvoje. Pri tem je imel posebno srečo tovariš K. Da je bila le v pogonu, njemu je gotovo prišla na strel; nekoč je napravil celo dvojko.

Postal sem stalen lovski gost g. K. Ker mi je dovolil, da sem smel tudi sam neomejeno pohajati v njegov lovski revir, sem to priliko izrabil, kadar sem utegnil. Čestokrat sem se sprehajal po krasnih gozdih Bloščka, Županščka itd.; proučeval prirodo, stvarstvo, razvoj in nego divjadi. Včasih se mi je pridružil tudi tovariš K.

Marsikateri doživljaji iz te dobe so mi ostali v neizbrisnem spominu. Najbolj živo mi je v spominu dogodek, ko smo bili skupaj s tovarišema K. in Š. na zalazu srnjaka. To je tudi dalo povoda temu članku, kar že naslov sam označuje. Tudi se mi je zdelo primerno omeniti nekatere okoliščine, ki so me posredno izpodbodle, da sem zabeležil te dogodke.

Prišel je zaželjeni mesec junij in ž njim čas za zalaz na srnjaka. Nekega dopoldneva je prišel tovariš K. k meni z vabilom, naj grem ž njim in tovarišem Š. na lov na srnjaka. Pripomnil je še, da bomo prenočili v gozdu na prostem, in da naj vzamem s seboj kako odejo...

Ob treh popoldne smo jo že ubirali po strmi poti na pobočju »Racne gore« proti kraju »Smrekovci«, kjer je bilo določeno, da lovimo. Ko smo dospeli na vrh, nas je pot vodila dalje precej po ravnem, med lepimi smrekovimi gozdi, semtertja obdanimi z lazi in jasami: kraji kot nalašč za srnjad.

Tovariš K., naš četovodja, se je začel ozirati naokrog, in ko sem ga uprav hotel vprašati, kaj išče, se je ustavil, rekoč: »Glej, tam to prijetno dolinico, krog nje pa visoke jelke in vse polno drv naokoli; tam bomo prenočili.« In zares, tu smo, ko smo prišli na mesto, hitro odložili naše stvari, ki bi nas pri za-

lazu mogle ovirati. Domenili smo se tudi, kje in kako bo kdo izmed nas zalezoval ali čakal na srnjaka, pod noč pa se je povrnil vsak na skupno taborišče.

Solnce je že pošiljalo svoje zadnje pozdrave zemlji in treba je bilo, da se požurimo. Želeli smo si obilo lovske sreče, se poslovili in jo mahnili vsak na svojo določeno stran. Jaz sem bil določen za lov na zahodni strani, kjer se je po zatrdilu tovarišev nahajal velik šesterak, »prefriganec«, ki je že marsikaterega lovca potegnil. Skoraj neslišno sem se pomikal po zarastli poti proti nekemu lazu, ki sem si ga zapomnil še izza časa brakad. Zdel se mi je jako pripraven za izstop srnjaka. Ko sem prišel tja in se prepričal, da je travo srnjak precej popasel, sem takoj sklenil, da ga tu počakam.

Že je solnce zatonilo za vrhovi Snežnika, ki je zažarel kot bi si nadel rdečo tančico, ko sem se utaboril na mestu, kjer sem imel lep razgled po vsem lazu... Kako prijetni so občutki ob takih prilikah! Ob ljubkih melodijah raznih gozdnih ptičev, ki se s svojimi zadnjimi spevi poslavljajo od dneva, poveličujoč Stvarnika, ti postane tako radostno v duši, da bi se sam pridružil petju, če ne bi znal, da teh glasov srnjak ne umeje, in da bi s tem nasprotoval svojemu namenu.

Dnevna svetloba je začela ugaševati, dočim sem jaz bliskal z očmi od leve na desno in obratno, iščoč, kje se bo prikazal zaželjeni klativitez. Hipoma se je začel v gornjem delu laza kregati kos, ki mi je obrnil pozornost nase. V tem pa sem že zagledal tisto rdečo liso, ki mnogim lovcem požene kri v glavo. Bilo je sicer kakih 180—200 korakov razdalje, pa sem vendar spoznal, da je srnjak. Natančneje sem si ga ogledal z daljnogledom in ugotovil kapitalnega šesteraka. Odločil sem se počakati, da pride malo bližje, in da ga dobim na strel od prave strani, t. j. v lopatico. In res, začel se je previdno pomikati proti meni, odtrgal tu pa tam kako rožo, muleč jo nato z dvignjeno glavo in napetimi uhlji. Približal se mi je že na kakih 150 korakov razdalje; čakal sem samo še prilike, da ga vzamem na muho od strani. Zdajci pa — kot bi mu podkuril, se je z velikimi skoki pognal nazaj, odkoder je prišel, kregajoč se spotoma s svojim be-be-be-beav-ov. »Kaj hudiča, ti je vendar padlo v glavo,« sem si mislil in jezil nad tako smolo. Tudi še danes nisem na jasnem, kaj ga je preplašilo. Da bi bil mene čutil, zelo dvomim, ker sem bil miren kakor kip, vetra pa tudi ni bilo nikakega, da bi me dobil v nos. Mislil sem si pa: »Bodisi tako ali tako, eno je gotovo; ta večer se ne srečava več.« Ker

se je počelo že mračiti, sem jo ubral proti določenemu mestu, želeč srnjaku lahko noč, sebi pa skorajšnje svidenje ž njim.

Ko sem jo primahal do naše lovske vile brez sten in strehe, sta tovariša že pripravljala ogenj. Ker sta slišala lajati srnjaka, sta me sprejela z raznimi hudomušnimi opazkami, kakor: »Ali te je?« »Kaj si mu pa storil, da se je tako drl?« »Ta srnjak je od vraga!« itd. Jaz jima seveda nisem ostal dolžan odgovorov in sem ju zavrnil, rekoč: »Zato sta pa poslala mene nadenj, ker je od vraga in mu sama ne moreta do živega.« S tem sem jima seveda nekoliko zavezal jezike, le to sta še dalje trdila, da me je srnjak dobil v nos.

Med tem prerekanjem je že zaplapolal ogenj v noč, mi smo pa posedli krog njega in začeli tolažiti lačne želodce z jedjo in pijačo. Tovariš K. je izvlekel iz nahrbtnika velik kos prekajenega mesa in odrezal vsakemu precejšen kos. Dokler tega mesa nisem imel v ustih, sem mislil, da je svinjina, a po okusu sem bil takoj drugega mnenja. »Kakšno meso je to? Svinjina ni,« sem vprašal. »Uganite,« se je odrezal hudomušno. Jaz sem ugibal in ugibal ter navedel skoraj vse četveronoge živali — še celo osla — toda on je le vedno odkimaval in odkimal. »Kaj pa je potem za vraga?« sem vprašal, ko me je potrpežljivost minila. »Vrag ni, ampak košuta je,« se je odrezal in buknil v smeh. »Lej ga zlomka,« sem se jezil, »saj sem vendar navedel tudi jelena;« toda on je le svoje trdil, češ: jelen in košuta ni vseeno.

No, tudi to košutje meso, dasi ni bilo prav najboljše, smo s slastjo pojedli, ker zunaj v naravi ima človek drugačen tek kot doma. Povrh tega smo se krepčali z vinom in žganjem, kar je pač komu bolj ugajalo. Okrepčila so nam seveda razvozljala jezike in začeli smo si pripovedovati različne lovske povesti. Umevno je, da je bilo tudi nekoliko lovske latinščine vmes, kot običajno ob takih prilikah; zlasti pa kadar prideta skupaj taka dva tipa kot topot: namreč R-an pa K-ar. Koncem koncev smo napravili še načrt za jutranji lov. Tovarišema v jutro ni preostajalo časa, zato sta se odločila loviti v smeri proti domu, jaz pa sem sklenil, poskusiti srečo s svojim večernim znancem.

Čas je bliskovito potekal in kot bi mignil je bila polnoč. Tovariš Š., ki je imel največ posla pri ognju, je svetoval nekoliko počitka. Ker sva se vsled pozne ure s tem predlogom strinjala tudi midva, smo hitro napravili ležišče. To ležišče je bilo seveda zelo preprosto. Vsak je ob svoji strani ognja odstranil stvari, ki bi ga prav preveč tiščale, položil par smrekovih vejic in postelja, ki me je sicer močno spominjala na vojno dobo, je bila gotova.

Zavil sem se v pelerino in legel obrnjen s hrbtom k ognju. Isto je storil tudi Š., le tovariš K. se je še vedno sukal krog ognja, polagajoč nanj novega goriva. V polspanju sem ga še slišal, kako je poveličeval to poezije polno noč. Dejal je: »Kako krasno, kako veličastno, kako romantično je vse to, najbolj pa naša naravna lovska vila; njene stene visoke jelke, ki prijetno šepetajo med seboj; njena streha pa jasno nebo, na katerem lesketa brezštevilno zvezd.« Kmalu pa me je spanec popolnoma premagal in zazibal v prijetno spanje. Po kakem dveurnem spanju me je vzdramil ropot. Ozrl sem se in videl tovariša K., ki je metal velika polena na ogenj, rekoč mi: »Ne morem spati.« »Jaz pa lahko, ker sem se v vojni utrdil, imamo vsaj koga, da pazi na ogenj,« sem dejal, se obrnil ter kmalu zopet zaspal.

Zbudil sem se, ko je že taščica žvrgolela svoj tajinstveni: ti-ti-tili-tiln-tiln. Tovariš Š. je bil že na nogah, popravljajoč si brke in brado; tovariš K. pa je brskal po tleh in nekaj iskal. Ko sem ga vprašal, kaj išče, mi je odgovoril, da očala, v tem pa je že vzkliknil: »O jej, o jej, očala sem poležal! Tu so, popolnoma razbita! O jej, o jej, kaj bo zdaj!« »Pa kaj očala,« je dejal, »najhujše je to, ker brez njih nič ne vidim in sem tako za današnji lov — mrtva stvar.« Zbiral je polomljene in razbite kosce očal skupaj, misleč menda, da jih kolikor toliko skrpa. Midva nisva vedela, ali bi ga pomilovala ali se mu smejala. Jaz, uvidevši, da mu ni pomoči, še manj pa njegovim očalom, in da si s tem ne smemo časa kratiti, sem vrgel puško na ramo in se kratko poslovil, rekoč: »Saj sva še dva tukaj, le brž na zalaz, ker je že zadnji čas.« — — —

Zvezde na nebu so bledele, začelo se je že svitati in žvrgolenje ptičev je prešlo v veličastno melodijo, ko sem se počasi pomikal proti nadebudnemu cilju. Srce in dušo so mi polnili občutki, ki se ne dajo popisati; pozna jih le tisti, ki vé ceniti naravo in je bil kdaj sam priča prizorov probujajočega se pomladnega jutra v gozdu. Že samo to ti tisočero poplača tvoj trud, če pa te doleti kaka izredna lovska sreča, pa še tembolj.

Približujé se mestu večernega svidenja s srnjakom, sem se plazil neslišno do laza. Pogled po njem me je prešinil z občutkom, ki ga pozna le lovec: sredi laza, kakih 100 korakov od mene, je stal moj večerni znanec in žurno, brez posebne pazljivosti mulil travo. Bržčas se je hotel odškodovati za skaženo večerjo. Počasi sem dvignil puško, pritisnil k licu, kazalec desne roke se je skrivil in — pok je jeknilo, — pe-e-eev, je odmevalo kot bi zaječale smreke: sredi laza pa je trepetal v zadnih zdihljajih tisti, o katerem so pripovedovali, da je pol vraga. Prišedši

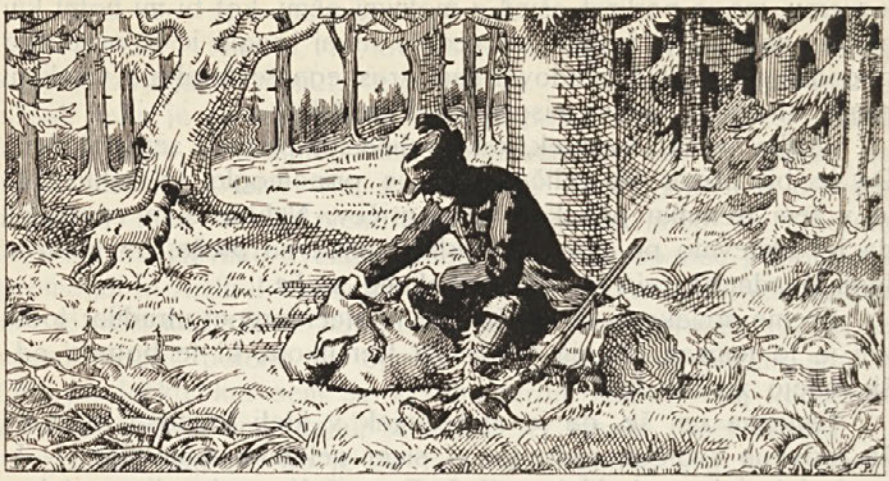
k njemu, me je parkrat ošinil z motnimi očmi, kot bi mi hotel kaj očitati, nato pa je izdihnil za vedno, zakaj krogla je le predobro pogodila svoj cilj. Občudoval sem krasnega šesteraka z visokimi roglji, ki jim še danes nisem našel enakih.

»Kako svečan trenutek, kako veličasten prizor!« sem vzkliknil. Da je bil prizor še veličastnejši, je pripomoglo še solnce, ki je v tem trenutku pokukalo izza gričev. Nehote sem zavriskal, da je odmevalo po gozdu, naprtil srnjaka na pleča, pa hajdi iz tega gozdnega raja v dolino skaljene sreče.

Breme srnjakovo na plečih me je sicer precej utrudilo; toda, kaj je to napram drugim blaženim trenutkom, ki te bogato odškodujejo za tak trud!

Omenim naj še, da je moj srnjak v kleti tovariša K. dobil že mrtvega svojega sodruga, — sicer nekoliko manjšega, — ki ga je isto jutro ustrelil tovariš Š. Tovariš K., zadovoljen s takim plenom, pa je dejal: »Da nisem jaz očal poležal, bi bil tu bržčas še tretji . . .«

Iz lovskega nahrbtnika.

Obči zbor gorenjske podružnice S. L. D. se je vršil dne 29. marca 1925 na Jesenicah, kateremu je prisostvoval kot zastopnik osred. društva g. prof. P. Žmitek.

Ker sta bila v poslovnem letu iz podružničnega področja premeščena gg. načelnik dr. Orel in odbornik ing. Ziernfeld, je vodil zborovanje podnačelnik g. Ivan Rabič.

Iz tajnikovega poročila je bilo posneti, da je pri podružnici včlanjenih 227 članov, odbor pa je reševal od lanskega občega zbora podružnične posle na treh rednih sejah.

Poročilo preglednikov računov je ugotovilo blagajnikovo poslovanje kot popolnoma pravilno in zato se predlaga razrešnica sedanjemu odboru, ki je bila tudi soglasno sprejeta.

Vsled pičle udeležbe se volitev novega odbora ni mogla vršiti, zato se je na predlog g. ing. Krauta sklenilo, da se vrši v to svrho dne 26. aprila t. l. v Kranju izredni obči zbor.

Zastopnik osrednjega društva g. prof. Žmitek je podal izčrpno poročilo o delovanju centrale in njenih smernicah, pred vsem pa se spomnil v preteklem poslovnem letu ponesrečenih, odnosno umrlih članov podružnice S. L. D. gg. dr. Pavlička, I. Hlebanja in Ivana Rakovca; v časten spomin se dvignejo zborovalci s svojih sedežev.

Dne 26. aprila t. l. popoldne ob dveh se je vršil v Kranju v prostorih Petra Mayerja izreden obči zbor, kateremu je nato sledila smotra pripeljanih psov brakov.

Osrednje društvo so iz Ljubljane zastopali gg. predsednik dr. Iv. Lovrenčič, društveni blagajnik ravn. Iv. Zupan in prof. P. Žmitek.

Udeležba je bila vzlic slabemu vremenu povoljna, občemu zboru je predsedoval kot najstarejši odbornik podružnice g. ing. Kraut, ki je pozdravil navzoče, posebno zastopnike centralnega odbora.

Dosedanji tajnik podružničnega odbora g. I. Resman je prosil za razrešnico, ki je bila na podlagi tehtnih razlogov tudi sprejeta. Tej točki je sledila dopolnilna volitev načelnika podružnice in treh odbornikov, in sicer po § 16. društvenih pravil še za dobo enega leta.

Načelnikom podružnice je bil izvoljen g. Leo Matajc, velepodjetnik v Straži-

ščU, za ostale odbornike pa gg. Cof, Mohor in P. Schmidt.

Na dvorišču gostilne je nato sledila smotra pripeljanih psov, ki jo je vodil dr. Ivan Lovrenčič s sodelovanjem gg. L. Tepine, Iv. Zupana in P. Žmitka.

Vsled slabega vremena je bilo privedenih le 7 psov, izmed katerih so bili na podlagi ocene pripoznani za vpis v Jugoslovansko rodovno knjigo brakov: J. R. B. trije, in sicer: 1. »Belin«, 20 mesecev star kratkodlaki istrijanski brak, last g. Pavla Schmidta na Gašteju; 2. »Paf«, 9 mesecev star pes, resast istrijanski brak, last g. Viktorja Omerze v Kranju, in 3. »Jela«, 3 leta stara psica posavske pasme brakov, last g. Cirila Mohorja v Kranju.

I. letošnji redni obči zbor »Lovske zadruge« se bo vršil dne 16. junija t. l. zvečer ob 20 pri »Šestici« v Ljubljani, Dunajska cesta, na katerega se vabijo vsi, ki se zanimajo za stanovsko organizacijo. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva (predsednika, tajnika in blagajnika); 2. poročilo nadzorstva (§ 31. z. p., točka 4, 11 in 12); 3. volitev načelstva (§ 14. z. p.); 4. slučajnosti. P. Ž.

Lovska razstava v Zagrebu. »Hrv. društvo za gojenje lova i ribarstva u Zagrebu« nam piše:

Društvo »Zagrebački Zbor« se je v sporazumu z nekaterimi člani »Hrvatskega lovozaštitnog društva« odločilo, da priredi meseca septembra t. l. v Zagrebu v prostorih »Zagrebačkog Zbora« lovsko razstavo. Pozvalo je vse glavne lovske organizacije v naši državi, da sodelujejo pri tej prireditvi.

Lovska razstava, v Zagrebu prva te vrste izza dobe ujedinjenja in na kateri naj bi se predočilo v celi naši prostrani državi stanje lova in vse drugo, kar je z lovom v zvezi, je vsekakor za razvoj lovstva največje važnosti. Ta razstava naj bi ne-le pristojnim faktorjem, temveč tudi vsej javnosti konkretno dokazala, da lov ni samo sport, da ni samo zdrava in lepa zabava, temveč da je tudi vrlo važna panoga narodnega gospodarstva. Zato bo razstava obsegala razen lovskih trofej tudi vse produkte industrije in obrti, ki so v zvezi z lovom, pa tudi predmete umetnin in umetne obrti, kateri predočujejo lov ali katerih se lovci poslužujejo. Posebno zanimiv bo oddelek, v katerem bodo razstavljene razne naprave, ki se jih naš narod poslužuje na lovu.

O priliki lovske razstave predvideva se tudi kongres lovcev iz vse kraljevine, na katerem bi se imela pretresti vsa vprašanja, katera zanimajo lovce iz vseh krajev, kakor vprašanja o organizaciji lovcev, nabavi lovskega orožja in municije, nabavi vzgoje vredne divjačine, psov itd. V kolikor bodo prilike dopustile, namerava se prirediti tudi tekma lovskih psov prepeličarjev (fermačev) v okviru razstave psov. Tako se bodo lovci poleg pouka v lovskih predmetih mogli okoristiti z razstavo, ker pridejo producenti in konzumenti lovskih potrebščin v neposredni stik in si bo mogel vsak lovec izbrati in nabaviti vse, kar rabi. —

Slovensko lovsko društvo je prejelo tudi natisnjen načrt, po katerem se namerava razstava prirediti. Kdor se za ta podroben načrt zanima, naj se blagovoli obrniti na »Hrv. društvo za gojenje lova i ribolova v Zagrebu«, ki mu ga bo gotovo radevolje poslalo.

Ing. A. Š.

IV. redni obči zbor »Kluba ljubiteljev ptičarjev« se je vršil 18. aprila t. l. na verandi hotela »Union«. Udeležba je bila povoljna, poslala sta svoje zastopnike tudi oba druga kluba ljubiteljev psov, sportnih in brakov, pa tudi nekatere sorodne organizacije. S. L. D. sta poleg drugih odbornikov zastopala gg. predsednik dr. Iv. Lovrenčič in podpredsednik M. Hafner, »Klub ljubiteljev sportnih psov« predsednik dr. M. Pirc poleg soodbornikov. Iz mariborske oblasti je prinesel pozdrave lovskih drugov g. Bogdan Pogačnik, Hrvati so bili zastopani po dir. R. Račiču iz Karlovca, inozemsko kinološko udruženje pa je bilo zastopano po vladnem svetniku g. H. Erhardtu z Dunaja.

Po pozdravnem nagovoru predsednika je podal tajnik obširno poročilo o klubovem delovanju. Nato je poročal vodja rodovne knjige. G. E. Križaj je prebral sledeče vpise v jugosl. rodovni knjigi psov ptičarjev in španijelov:

I. Nemški kratkodlakarji; a) psi: »Vero Ris Obersee«, last g. dr. Lovrenčiča v Ljubljani; »Krim-Bilo«, last g. dir. R. Račiča v Karlovcu; »Marko Maksburg«, last ge. Hane dr. Schwarzove v Ljutomeru; b) psice: »Loti Feilhofen«, last dr. V. Pfeiferja v Mariboru; »Senta Hübic«, last g. Behrbalk v Ptuju; »Flora Obersee«, last g. Davorina Bizjaka v Ljubljani; »Vera Obersee«, last g. Fr. Urbanca v Ljubljani; »Illa Lechfeld«, last g. A. Korošca v Kranju, in »Norma Feilhofen«, last g. D. Klobučarja v Mariboru. — II. Nemški resavci: a) psi: »Kuno Novotešinski«, last g. M. Ogorelca v Ljubljani; »Sturm Lauchatal«, (poginil); »Dar Krimski«, last g. Filipa Bizjaka v Ljubljani; »Pozor Krimski«, last g. dr. Leitgeba na Vrhniki; b) psice: »Bistra Krimska«, last g. dr. Trampuša v Kamniku; »Jasna Krimska« (poginila), in »Aga Krimska«, last g. prof. J. Kremenška v Ljubljani.

III. Pointerji: a) pes »Žon«, last g. dr. Janka Lokarja v Ljubljani.

IV. Angleški seterji: a) pes »Pluto Hohental«, last g. dr. Luckmana v Ljubljani, in b) psica »Kora Hohental« od istega.

V. Španijeli: 1. Cockerji; a) psi: »Lumpi«, last g. Fr. Urbanca ml. v Ljubljani, in »Ali«, last g. Rado Hribarja v Ljubljani; b) psice: »Topsi«, last g. dr. Fran Lokarja v Ljubljani, in »Bijota«, last g. Fran Urbanca ml. v Ljubljani. 2. Springerji: psica »Heidy Hartenstein«, last g. dr. Robiča v Mariboru i. dr. Ostali psi španijeli morejo po pravilih biti vpisani v rodovno knjigo le, ako je pri čistokrvnih vpisan že stari oče, ali da je dobil vsaj na tekmi I. darilo. Po novejši izjavi dr. Buchsbauma v Gradcu je pa mogoče vpisati španijele tudi, ako so bili na tekmi sploh odlikovani (razume se samo po sebi le čistokrvne), tembolj, ker se je med svetovno vojno izgubila marsikatera listina. Vsi lastniki španijelov se tedaj vabijo, da predlože klubu na vpogled in event. vpis rodovnike svojih psov, da s tem omogočijo natančnejši pregled. G. Križaj dalje tudi pripomni, da naj lastniki psic skrbe za to, da se te parijo le s psi, njim enakimi po krvi; klubovim članom naj bo na tem, da svoje znance na to opozore.

Blagajnik je poročal, da šteje klub 8 ustanovnih in 78 rednih članov.

V imenu preglednikov računov je poročal g. Pavel Stele, ki je ugotovil, da je vse v kar najboljšem redu ter je predlagal razrešnico sedanjemu odboru.

Vršile so se volitve novega odbora, ki je v glavnem ostal isti kakor lani, le namesto izstopivšega g. dr. I. Lovrenčiča je bil v odbor izvoljen g. prof. J. Kremenšek, gg. Fr. Avčin in P. Stele sta pa svoji vlogi zamenjala, tako da je prvi prevzel mesto računskega preglednika, drugi pa njegovo mesto v odboru. Zunanjim odbornikom - zaupnikom so bili izvoljeni: ga. Hana dr. Schwarzova v Ljutomeru, gg. Dav. Klobučar in Bog. Pogačnik v Mariboru, Iv. Hutter v Kamniku, dr. Iv. Lovrenčič za Vrhniko, V. Führer v Kočevju in R. Račič v Karlovcu.

Drugi dan se je vršil zjutraj ob 7 sestanek udeležencev tekme na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora. Tam se je vršila smotra 16 psov ptičarjev, od katerih je bilo pri tekmi preizkušenih in ocenjenih 13. Izid o smotri in tekmi je priobčen na drugem mestu.

Istega dne zvečer se je vršil na verandi »Uniona« prijateljski sestanek, na katerem je bil razglašen izid tekme ter so se razdelila darila.

Dne 28. aprila se je vršila I. redna odborova seja. V glavnem se je razpravljalo glede vodstva rodovne knjige, izvolila se je izmed odbora 4 članska komisija, ki ima določiti besedilo za vpis v J. R. P. Komisija sestoji poleg vodje rodovne knjige g. E. Križaja še iz klubovega predsednika g. Fr. Ur-

banca, podpredsednika g. dr. Jan. Lokarja in tajnika g. P. Žmitka.

Mariborska lovska skupina namerava prirediti jeseni v tamošnjem okolišu tekmo psov ptičarjev in španijelov, zato so se obrnili na Klub, da jim gre na roko. Sklenilo se je, da se klub obrne na glavno podružnico Slov. lov. društva v Mariboru, da ukrene vse tozadevne priprave.

Poleg raznih drugih dopisov se sklene na povabilo »Koroškega društva za pospeševanje vzrejne pasmenosti psov v Beljaku« poslati na dan 7. junija t. l. na tamošnjo smotro in predstavo psov enega ali več zastopnikov Kluba ozir. odbora.

Fotografije udeležencev letošnje spomladanske tekme so gotove, dobe se pri klubovem tajniku v obliki razglednic komad po Din 10; kdor bi si pa želel nabaviti povečano sliko, stane komad 30 Din.

G. dr. Iv. Lovrenčič je podaril klubu večjo fotografijo II. tekme psov ptičarjev iz leta 1912, za kar mu odbor izreče najtoplejšo zahvalo.

Pri slučajnostih stavi g. dr. Fran Lokar vprašanje glede event. nabave klubovega znaka. V principu se sklene istega nabaviti, čim se vrne g. J. Gorup iz svoje sedanje vojaške službe.

P. Ž.

Živi fazani. Na XI. redni seji načelstva »Lovske zadruge«, dne 29. aprila t. l. se je sklenilo objaviti v »Lovcu«, da razpolaga zadruga zaenkrat v bodoče z 20 družinami fazanov. Interesenti naj takoj javijo »Lovski zadrugi« število družin, ki bi jih hoteli imeti, ter vpošljejo na račun nabave za vsako družino po Din 500.—. Cena se bo računala za komad po Din 320.—.

Dalje razglaša načelstvo, da se bodo prihodnjo spomlad dobili pod ugodnimi pogoji živi poljski zajci iz tu- in inozemstva, posebno iz Češkoslovaške.

Interesenti, ki žele izboljšati stalež divjačine v svojih loviščih, naj prijavijo zadrugi svoje želje, natančnejši pogoji se bodo objasnili pozneje. Važno je, da se more že vnaprej določiti število in vrsto za naročitev. Znano je, da baš divjačina iz Češkoslovaške izborno vpliva na osvežitev krvi divjačine v naših loviščih.

Odobrila se je dne 19. aprila t. l. sklenjena pogodba z zakupnikom lovišča občine Krčevina pri Ptuju g. Babusekom, v kateri slednji prizna »Lovsko zadrugo« kot svojega sozakupnika lovišča, ki naj služi v to, da se bo gojila in oddajala živa divjačina.

Zavarovanje lovskih čuvajev. Glasom izjave Okrožnega urada za zavarovanje delavcev je v smislu obstoječih zakonitih predpisov smatrati lovske čuvaje, — ako ta poseł tvori njih glavno zanimanje, — zavarovanju podvrženim osebam.

Črtice o petelinu. V nedeljo dne 29. marca sva šla poslušat s sinom, če se že kaj oglaša divji petelin. Imela sva srečo, četudi je bilo visoko 900 m. Pel je vzdržema celi dve uri, od pol petih do pol sedmih. Dvakrat se nama je prestavil, potem pa je vztrajno pel, tako da sva se ga lahko nagledala in slušala. Čeprav je bila pot dolga in naporna, sva bila za ta trud dovolj poplačana.

V. Herfort.

Delni albinizem pri divjih petelinih. V petek zjutraj ob 4. uri 10 minut je bil ustreljen v lovišču občine Kamna gorica na pobočju Jelovice, v takozvanem Planovcu, star divji petelin, ki ima znake delnega albinizma.

Kljub slabemu deževnemu vremenu je prav dobro klepal in brusil. Petelin je dolg 94 cm in tehta vzlic temu, da je že precej pozno in je vsled dolge ljubezni shujšal, 4¼ kg. V splošno prevladuje temna barva. Oklep je močno kovinast. Repna peresa, ki jih ima ta petelin mesto 18 samo 16, so izredno široka, do 10 cm, in nenavadno beličasta. Med repnimi in nadrepnimi peresi pa je v sredini dolgo, skoraj popolnoma belo pero. Podrepek je redek in sestoji iz dolgega, širokega in temnega perja. Pri natančnem ogledu smo tudi ugotovili povod delnega albinizma. Po-

lovica repnih peres je za dobrega pol centimetra krajša kot druga. Najbrž je kuna ali kaka druga roparica petelina nekoč pograbila za rep. Petelin se je izpulil in pustil napadalki samo nekaj dolgih repnih in podrepnih peres v šapah in gobčku. Kasneje je zrastlo novo perje. Vsled rane je bila nova rast in barvenost perja nepravilna. Namesto 18 peres je zrastlo 16 dolgih repnih in eno krajše belo pero, ki ne pripada ne k dolgemu repnemu in tudi ne k nadrepnemu perju.

Kakor povsod drugod, si je tudi v Jelovici divja kuretina znatno opomogla. Skoraj gotovo je temu veselemu pojavu vzrok sledeče: Pred leti so večinoma velike državne gozdove le redčili, sekali so iz sredine samo posamezna debla. Temu je bila posledica, da je podlesje, sestoječe iz različnega grmičevja, ki nudi kuretini dokaj hrane in pa dobra skrivališča, popolnoma izginilo. Kuretina je jela zapuščati širne smrekove in jelove gozde in se naseljevala v bližnjem hribovju v takih loviščih, kjer so jo brezobzirno trebili ne glede na lovodopustni čas in pa na spol. Zadnja leta pa so napravili več popolnih čistih posek in te na novo zasadili. Bilo je več hudih viharjev, ki so polomili precej velike gozdne komplekse, kjer so kasneje nastale širne poseke. V posekah poleg mladih zasajenih smrečic zraste gosto borovničevje, malinševje in robida gosto, skoraj nepredorno prepredeta gozd. Vse te rastline nudijo glavno hrano mladi in tudi odrastli kuretini in je zanjo pravi eldorado. Število roparic se je precej skrčilo; k temu je dokaj pripomogla visoka cena kožuhovine.

Pri letošnjem petelinjem lovu sem imel lepo priliko opazovati pozicije divjih petelinov med klepanjem in brušenjem. Naskočil sem dva petelina, pela sta na bukvah in imel sem dosti časa, da jih opazujem. Prvi je trubaduril v divnem, jasnem jutru, pri drugem pa je bilo megleno in deževno. Oba sta dvigala visoko vratove in jih stegovala proti nebu; peruti sta držala precej enakomerno povešene. Repe pa sta držala v zelo različnih legah. Čim prvi pri lepem vremenu, jasnem jutru niti med klepanjem in tudi med brušenjem ni dvignil repnih peres in neprestano, skozi dvajset minut ponavljal svoj čudni spev, je drugi v deževnem jutru imel ves čas, ko sem ga opazoval, in sicer med klepanjem in brušenjem in tudi, ko je molčal, izredno široko razpet rep.

To omenim v toliko, ker je med lovci razširjeno mnenje, da petelini v lepem vremenu širijo rep, v slabem pa klepljejo in brusijo z napol razpetimi repnimi peresi. Tudi peresa na vratu so bila v različnih legah. Prvi je imel razen dolgega, štrlečega podbradka gladko poravnano perje, drugi pa je imel vsled štrlečega perja precej debel vrat. Petelina z nagnjenim vratom kakor ga ima večkrat ruševec, še nisem videl, pač pa so mi pravili o takih pozicijah različni, poverljivi lovski prijatelji.

Vl. K.

Kako je, ako sta petelin in lisica dogovorjena. Lepo pomladansko jutro. Nočnik je zamajal temnim smrekam vrhove in jih prebudil iz lepih, pomladanskih sanj. Zvezde blede in druga za drugo polagoma ugašajo. Na grebenih sosednih gora, ki že komaj čakajo, kdaj vržejo raz sebe neprijetno snežno zimsko odejo, pa se pojavlja vedno bolj rožnata rdečica. V dolini je potegnil še ves zaspan cerkovnik za vrv. Zaškripalo je skozi temne line, nato pa je mogočno zapel jutranji zvon, ki oznanja po daljni okolici konec noči.

Lovec France jo je primahal po strmem pobočju precej potan in zasopljen. Sede, da se malo odpočije, in pogleda na uro.

»Pol štirih, kmalu bo čas!« Osveti naboje, natančno pogleda, ako so pravi, in jih nato vtakne v smrtna žrela. V prvo cev št. 6, v drugo št. 4. Na to se dvigne, in komaj napravi dobrih dvajset korakov, že postane. Nasloni se na bukev in napenja ušesa. Nikoli in nikjer

človek tako napeto ne prisluškuje kakor takrat, ko se mu zazdi, da sliši iz dalje divjega petelina. Prisluškuje, odpira vsa vratica in okna glave, napenja sluh kolikor le zmore; toda zmotil se je! Veter maje na bukvi viseč list, ki se kar noče in ne more posloviti od svoje roditeljice, čeprav ga odganja že novo, iz mladega popja kipeče zelenje. Tako šuštenje starega listja premnogokrat goljufa lovca petelinarja, da zatrjuje svojemu spremljevalcu, da sliši klepanje petelina, dokler — ne poneha veter, ki je lovca malo potegnil.

France napravi par korakov in že zopet se mu dozdeva, da sliši petelina. Polagoma se pomakne preko dolinice, in ko stopi na rob, se prepriča, da se to pot ni motil. Dobro razloči klepanje, in tudi končni »zaključni pok« se dobro sliši. V dolini pritrkavajo, in pesem največjega gozdnega pevca se divno vpleta med mehke, uho božajoče akorde daljnjih zvonov. Tudi brušenje se že razloči. Od početka dela lovec po dva koraka, ko pa se petelinu približa, dela samo po en korak. Vsled hoste in par polomljenih bukev, ki leže po tleh, mora parkrat spremeniti smer, dokler končno ne opazi v razdalji kakih 30 korakov pred seboj na vitki jelki silhueto velikega črnega pevca.

Lovcu zavalovi po žilah kri in komaj čaka, da petelin zabrusi in mu bo dana prilika, da lahko sede. Noge se mu tresejo, petelin pa, kakor bi znal za lovčevo zadrego, malo poklepljе in zopet odneha. Francetu se zdi, da je cela večnost. Končno petelin zopet razpne rep in jo ubira; udari »zaključni pok« in nato zaškriplje. »Hvala Bogu in sv. Hubertu!« Sedaj ima lovec priliko, da sede na bližnji smrekov porobek.

Nebeška slika, gore dobivajo vedno bolj jasno obliko; zvezde so skoraj obledele, petelin pa klepljе in brusi, da je veselje. France pogleda po puški in skuša pomeriti, toda ne razloči se še muha na koncu cevi. Med tem pa grozen vek, čuden glas, ki ne prestraši samo petelina nego tudi lovca. France se zgane, in ko pogleda, kje je petelin, vidi le še močno zibajočo se vejo, na kateri je prej sedel petelin, in čuje klokotanje kokoši, ki so preplašene odjadrale za petelinom. — »Kaj neki je bilo? Volk, ali kaj neki?« Zopet se zadere čudna pošast. Lovec pogleda v smer, odkoder prihaja čuden glas. V bližini jelke, kjer je pel petelin, zapazi grdo, mršavo in napol oguljeno lisico, ki je še pravočasno opozorila petelina na preteco mu nevarnost.

Čeprav je jasno in že dolgo znano, da lisica rada zalaja, ako trenutno občuti človeka v bližini ali sploh kaj nepričakovanega, lovec France še vedno trdi, da sta bila lisica in petelin dogovorjena. Vl. K.

Nekaj o podlasicah. V zadnjih letih so se zelo razmnožile male in velike podlasice. Glede lovljenja in uničevanja podlasic z ozirom na škodo, ki jo povzročajo, so mnenja zelo različna. Kakor je podlasica za kmetovalca koristna, tako je škodljiva za lovca.

Podlasica je največja preganjalka in uničevalka miši in podgan. Prav zanimivo je gledati malo krvoločnico, kako neusmiljeno razsaja med podganjim rodom; je kakor volk med ovcami. Do zadnje vse uniči in šele, ko je končan smrtni ples, si privošči plačilo in se napije gorke krvi. Pa tudi miškam ne prizanaša. Posebno manjša sestrica, ki vsled svoje vitkosti lahko zleze celo v krtine in mišje rove, uniči mnogo poljskih miši, za kar ji mora biti kmetovalec zelo hvaležen.

Za to koristno delo se podlasica deloma odškoduje pri kmetu. Prvi, ki so na vrsti, so golobja jajčeca in mladi golobje. Skrbne gospodinje se večkrat čudijo in radovedno vprašujejo, kam so izginila mala, komaj izležena piščeta. Nihče ni opazil male tatice, ki je pograbila od koklje oddaljeno pišče, mu pregrizla vrat in ga odnesla tako hitro

in tiho, da niti koklja ni videla. To se ponavlja tako dolgo, dokler koklja ne ostane sama. Ko so tesarji popravljali skedenj, so našli pod trhlo desko pravo skladišče. Tri piščeta in dve podgani leže lepo poravnani kakor debeli sejmski cvebovi ali orehovi štruklji. Podlasica jih je pomorila in odvlekla v svojo shrambo; rezerva za nikdar site mladiče, katere ima skrite v rovu pod kupom sena. Pa tudi ptice pevke, ki so pobrale nebroj mrčesja na njivi in po sadnem drevju ter v ranem jutru z ljubko pesmico razveseljevale kmeta, je mala hudodelka pomorila ali pa pregnala.

Mnogo koristi od podlasice ima ribič. Malo rovko, takozvano vodno miš, eno največjih škodljivk ribarstva, katera uniči nebroj iker in ne prizanaša niti malim niti odraslim ribam, ki prav spretno lovi globoko v vodi in katero je skoraj nemogoče vjeti v past, posebno mala podlasica strastno preganja.

Velika pa je škoda, ki jo povzroča podlasičji rod lovstvu. Škodljivi lovu sta obe, mala in velika, toda škode male podlasice ni primerjati s škodo le malo večje, pozimi bele sestrice. Največja uničevalka podgan kaj rada zamenja podgano za mladega zajčka in ne zametuje piščet, ne raznih divjih kokošjih vrst, njihovih jajčec in mladičev. Kakor je pospravila na dvorišču, tako pospravi tudi v gozdu večkrat po ves petelinji ali jerebji rod. V knjigi znanega lovskega pisatelja Dietzela je celo slikana podlasica, ko čepi na vratu bežeče srne in ji skuša pregrizti vrat. To je pač vrhunec krvoločnosti in drznosti! Pred leti mi je pripovedoval oče, kako je spustil v skalnatem gričevju domače kunce in se hotel prepričati, ako se bodo znali prilagoditi prosti naravi. Kunci so se že precej privadili bivanja v prosti naravi. Nekega poletnega popoldneva začuje silno vekanje. Hiti gledat, kaj je, in že opazi, kako se kotalači preko strmega pobočja čez več metrov visoke skale kosmat klobčič. V vznožju v goščavi zgine kosmata krogla. Nekaj časa išče po grmičevju, kar mu skoči izpod nog velika podlasica. Takoj nato opazi pred seboj na tleh mrtvega kunca. Ko ga pobere, vidi, da ima kunec pregrizen vrat. Sedaj mu je bila stvar jasna. Podlasica je iznenadila kunca, skočila nanj in se mu zagrizla v vrat. Kunec je zavekal in hoteč se otresti smrtnega jezdeca, skočil je obupno preko strmega pobočja. Toda tudi to ga ni rešilo ostrih zob. Roparica ga ni spustila niti pri padcu preko precej visoke pečine, marveč ga je grizla in mu pila kri, dokler ni bila prepodena od krvoločnega posla. Pretečeni mesec pa je neki lovec v ljubljanski okolici naletel na podlasico, ko je vlekla že precej velikega mladega zajčka. Z dobro pomerjenim strelom je kaznoval malo hudodelko za vedno. Za dokazilo nekaterim neverjetnim Tomažem, ki so sicer prepričani o škodljivosti posamnih, navidezno nedolžnih gozdnih hudodelcev, pa te zagovarjajo, je dotični lovec dal nagačiti podlasico v poziciji, kakor je bila, ko je streljal, s plenom vred. Skupina je prav čedna!

Iz opisanih slučajev vsakdo lahko vidi, kako je s podlasicami. Ako primerjamo škodo s koristmi, pridemo do zaključka, da kolikor mogoče očuvajmo malo podlasico, ki sicer tudi ni popolnoma nedolžna, ali vendar nima zadostne moči, da bi delala kaka posebna hudodelstva, preganjajmo pa neizprosno njeno večjo sestro, ki ima spretnost, predrznost in krvoločnost podlasičjega rodu in tudi zadostno moč, da povzroči veliko škode lovstvu. Oglasil se bo morda zopet kdo, da je nevarnost, da to ljubko, gibčno živalico popolnoma uničimo. Tega, mislim, se ni bati. Vsak lovec, ki pridno in pravilno vrši lovske dolžnosti in ne hodi po lovišču samo takrat, ko išče materielnega uspeha ali utehe v streljanju, nego tudi iz zanimanja do narave in ljubezni do koristne divjadi, ta je v novini ali poprhu usledil dosti velikih podlasic in tudi spoznal, kako neizmerno dolgi so dnevni ali nočni roparski pohodi teh krvoločnic. Zelo važ-

no je vprašanje, kako uničevati veliko podlasico, da pri tem ne utrpi škode njena manjša sestrica? V ljubljanski okolici so v letošnji zimi ujeli v posebne pasti nebroj podlasic; baje okrog 100 jih je ujel en sam lovski čuvaj. Med temi pa je bilo, žal, več kot polovico malih. Take pasti ne morejo biti posebno priporočljive. Treba bo pač kaj drugega dobiti, ali pa se bo posluževati samo puške. Vl. K.

Rdečenoge postovke. V kranjskem okraju so se koncem meseca aprila pojavile v mnogobrojnih jatah rdečenoge postovke (Tinunculus vesperlinus). Bržkone jih je nastalo slabo vreme odvrnilo od nadaljne selitve in prisililo k daljšemu posetu. Ker postovke niso preveč plašne, so jih lovci, žalibog, mnogo postrelili. Pri tukajšnjem preparatorju g. Cofu sem videl krasno barvane eksemplarje. V želodcu so se našli poleg raznih hroščev, navadnih glist, ostanki miši. I. K.

Zapiski. Dne 11. febr. 1925 je dobil g. V. Herfort v nagačenje iz Kranja popolnoma melanističnega kalina (samca). Perje se mu je izpreminjalo kakor črni vrani (Corvus corone L., ne kakor poljski vrani C. frugilegus), le na trebuhu in perotih je imel par peres normalne barve.

Zanimivo je, da je bila ptica, ko je bila ujeta, popolnoma normalne barve, po treh mesecih pa je premenjala perje in kmalu nato poginila.

Ptice selilke so se vračale z juga, kakor sem opazoval sam in po opazovanju drugih, v tekočem letu po sledečem redu:

Divji golobi (grivarji) 18. febr., opazovani v Št. Jakobu; pribe 3. marca, opazovane v Trbovljah, 6. marca pa v Kranjski gori; kovački (neka vrsta penic) 15. marca, opazovani na Fužinah pri Ljubljani; martinčki (navadni), ob bregovih Ljubljanice, 24. marca, Fužine; vrbja listnica 24. marca, opazovana na Fužinah; lastovice, prve tri, 26. marca v Ljubljani; kukavica 5. aprila, opazovana v Črnem vrhu nad Polhovim gradcem; smrdokavre 5. aprila, opazovane v Št. Jakobu ob Savi; Vijoglavke, črnoglavke in muhovčki 5. aprila v Št. Jakobu. 12. aprila pa sem opazil v Slapah pri Fužinah prvega slavca. Pepelastega splinca sem opazil dne 7. aprila v Zadobrovi pri D. M. v Polju.

Vse ptice so si nadele svatovska oblačila. Samci zabavajo družice po svoje in jim pomagajo graditi gnezda. V jasnih nočeh se sliši nekam grozno čukov klic, o katerem ljudje menijo, da oznanjuje smrt, pa le kliče družico.

x. y.

Za »Zeleni križ« je nabral g. Rudolf Jeglič v Kranju ob priliki smrti lovskega tovariša Ivana Rakovca med kranjskimi lovci 145 Din, za kar se mu S. L. D. zahvaljuje.

*

Razglas. Lov krajevne občine **Sora** pri Škofji Loki se odda v soboto dne 6. junija 1925 ob 10. uri na uradnem dnevu v občinski pisarni v Škofji Loki na javni dražbi v zakup za dobo petih let, to je za čas od 1. julija 1925 do 30. junija 1930. Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled pri sreskem poglavarju v Kranju.

Razglas. Ker dosedanji zakupnik lovišča občine Koče ni plačal enoletne najemnine, kakor je bil po zakonu in dražbenih pogojih dolžan storiti, se razpisuje za ostalo zakupno dobo, to je za čas od 15. junija 1925 do 31. januarja l. 1928 ponovna dražba tega lovišča. Dražba se vrši pri sreskem poglavarju v Kočevju, soba št. 5, v torek 9. junija t. l. ob 10 dopoldne. Dražbeni pogoji so med uradnimi urami interesentom na vpogled.

Razglas. Občinsko lovišče občine Mala gora se bo oddalo za dobo petih let, in sicer za čas od 1. avgusta 1925 do 31. julija 1930 v zakup na javni dražbi, ki bo v soboto dne 13. junija pri sreskem poglavarju v Kočevju, kjer so ob uradnih urah interesentom na vpogled dražbeni pogoji.

Iz ribarske mreže.

Taksa za ribarske knjižice. Na podlagi člena 39. zakona o proračunskih dvanajstinah za mesece april, maj, junij in julij 1925 in na podlagi odloka ministra za poljedelstvo in vode z dne 4. aprila 1925, štev. 12.203/IV, je odredil veliki župan ljubljanske oblasti z odlokom z dne 9. maja 1925, K br. 496/2, da se zvišajo s 1. majem tek. leta takse za ribarske knjižice, predvidene v § 66. kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, kranjskega dež. zak. štev. 16 iz leta 1890. na 100 Din za vsako leto.

Ribarske knjižice se izdado po zakonu za koledarsko leto, to je od 1. januarja do 31. decembra. Knjižice so le blanket, v katere vpisuje lastnik ali zakupnik ribolova ribarsko licenco. Knjižice veljajo le za ozemlje bivše Kranjske. Na ozemlju bivše Štajerske izdaja ribolovne karte sreski poglavar.

Gorenje zvišanje še vedno ne ustreza povsem stanju valute. V mirovnem času je veljala knjižica s kolkom vred 8 zlatih kron. Ker velja zlata krona 60 sedanjih kron, bi znašala taksa za ribarske knjižice pravilno 480 kron ali 120 Din. To pa tudi še ni popolnoma pravilno, ker je današnja draginja večja kakor označuje gori označena zlata pariteta. Danes so vse potrebščine 80- do 100 krat dražje kakor v mirovnem času. Taksa za ribarske knjižice bi morala torej pravilno znašati 150 do 200 Din. Vendar pa je gorenje zvišanje pozdraviti, ker bo ribarski odbor sedaj brez tuje pomoči mogel kriti svoje redne izdatke. S tem odpade v bodoče tudi potreba plačevanja takozvanih prostovoljnih prispevkov za ribarske knjižice. Dr. M.

Sulčja drest v l. 1925. Sulčja drest leta 1925 je bila izredno pozna. Vzrok temu je ta, da je bilo vreme meseca marca zelo hladno. Sulci so prišli na drstišča šele drugi teden aprila. Voda je bila čista in za drest pripravna.

V Savi pri Tacnu so zapazili več velikih sulcev, ki so prehajali čez jez. Veliki sulci so prišli tudi v Soro pri Goričanah. V Kamniški Bistrici ni bilo

moči opazovati dresti, ker se je voda takrat nekoliko skalila. Dne 6. aprila je opazil ribič drest štirih velikih sulcev niže Št. Jakobskega mostu v Savi.

Ako ne bo povodnji, bo uspeh drsti vsekakor ugoden. Dr. M.

Zvišanje taks za ribarske knjižice in ribarska društva v državi. Zagrebško ribarsko društvo je sprožilo idejo, naj bi ribarska društva v državi poslala ministrstvu poljoprivrede in voda predstavko, da se taksa za ribolovnice za sportnike zniža. Ta zahteva Ribarskega društva v Zagrebu se očividno nanaša na petnajstkratno zvišanje taks za ribolovnice, kakor ga je odredilo ministrstvo poljoprivrede in voda na podlagi zakonitega pooblastila v proračunskih dvanajstinah za april, maj, junij in julij.

Slovensko ribarsko društvo se tej akciji ne more pridružiti iz razloga, ker teko takse za ribarske knjižice v območju bivše Kranjske v blagajno Okrajnega ribarskega odbora. V drugih pokrajinah pa pobira te takse država sama. Po našem mnenju pa tudi ni umestno, da Ribarsko društvo v Zagrebu ukrene gori navedeno akcijo, temveč bi bilo bolje, ako bi prosilo, da prepusti ministrstvo takse za ribolovnice Ribarskemu društvu za povzdigo ribarstva, ali pa da se vložе vse takse za ribarske knjižice v poseben državni fond, ki se naj uporabi zgolj za gojenje rib, odnosno za podpiranje ribarskih društev.

Vsekakor pa je treba v bodočem edinstvenem ribarskem zakonu urediti stvar tako, da se bodo stekale vse ribarske takse v poseben fond, ki ga bo upravljal avtonomen ribarski odbor po vzorcu Okrajnega ribarskega odbora v Ljubljani. Dr. M.

Ribarske knjižice in ribarske karte. Po členu 39. proračunskih dvanajstin za april, maj, junij in julij 1925 in po naredbi ministra poljoprivrede in voda z dne 4. aprila t. l., št. 12.203/IV, je taksa za ribarske knjižice popetnajstorjena. (Uradni list z dne 16. maja 1925, št. 44.)

Ribarski odbor v Ljubljani, ki izdaja ribarske knjižice za ozemlje bivše Kranjske, je opazil, da se razpeča, odkar se je zvišala taksa, manj knjižic, kakor prej. Bati se je, da bo mnogo ribičev v bodoče lovilo brez knjižice. S tem bo oškodovan erar, trpel bo pa tudi javni red.

§ 66. kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, dež. zak. št. 16, iz leta 1890., določa:

»Osebe, ki love v tujih vodah proti odškodnini ali brezplačno, morajo imeti na ime se glasečo ribarsko knjižico, v katero vpisuje posestnik ali zakupnik vode pravico za ribolov in dobo te pravice.«

To knjižico mora ribič, ko ribari, nositi pri sebi ter jo nadzorovalnim organom na zahtevo pokazati.

Za ozemlje bivše Štajerske pa določa § 11., zakona z dne 2. septembra 1882, dež. zak. št. 11, iz leta 1883.:

»Nikdo ne sme ribariti, ne da bi imel ribarsko karto, ki posvedočuje njegovo ribolovno pravico v dotični vodi.«

Doslovno isto besedilo ima glede ribarske karte tudi § 9. koroškega ribarskega zakona z dne 2. marca 1882, dež. zak. št. 17.

Ribarski odbor se je obrnil na orožniško komando s prošnjo, naj naroči orožniškim stanicam, da vrše strogo kontrolo in legitimirajo vsakogar, kdor lovi ribe. Odbor dobiva dan na dan ovadbe, da lovi v posameznih krajih večje število ribičev, dasi za dotični kraj ni izdal nobene knjižice.

Sulčja sezona 1924/1925. Pretečena zima je bila izredno lepa, voda neprestano čista. Imeli smo zimo brez snega. Sulčarji torej pri lovi niso bili ovirani. Povodenj avgusta 1924 je povzročila sicer veliko škodo, vendar pa je ostalo v naših sulčjih revirjih še precej sulcev. Sava, od Medvod do Laz, je največ trpela; v tem delu Save se poznajo posledice povodnji očitno. V tem delu se je ulovilo malo sulcev, največji je

tehtal 10½ kg, dva po 9 kg. V Ljubljanici, od Vevč do izliva, je bilo ujetih precej sulcev; v bodoče bo treba lov v tem delu Ljubljanice znatno omejiti. V revirju »Kresnice« se je primeroma malo lovilo; ujeli so približno le 50 kg sulcev. Revir »Ljubljana 45« (Ljubljanica za mestom) propada, ker ovirata jez v Vevčah in oni v Fužinah prehod rib. Zakupnik je ujel le 3 ali 4 sulce.

Dr. M.

Ali imajo ribe čut okusa? S tem vprašanjem se je bavil Fr. Strieck (Rostock) (Untersuchungen über d. Geruchs- und Geschmacksinn der Ellritze — phoxinus laevis A. Zeitschrift für vergleichende Physiologie (2. del, 2. zvezek 1924, stran 122—154).

Človeška fiziologija pozna štiri kvalitete okusa: kislo, slano, sladko in grenko. Strieck se je pri krmljenju rib poslužil ocetne kisline, soli, sladkorja in kinina; s temi sredstvi je dal ribji hrani ustrezajoč okus. Preden je začel s poskusi glede okusa, je ribam vzel vid in vonj. Iztaknil jim je oči in odstranil prednje možgani (sedež vonja).

Nato je nekaj časa (več tednov) krmil ribice z mesom, ki ga je namočil v raztopini sladkorja. Vmes jim je dajal kroglice vate, ki jih je poprej namočil v soku mesa; temu soku pa je pridal okus soli, kinina oziroma ocetne kisline. S tem je hotel ribici pokazati, da je zanjo užitna le sladka hrana. Ribica se je sčasoma tako privadila na sladkobo, da hrane z drugim okusom ni več jemala. To je dokaz, da imajo ribe čut okusa.

Da je pri ribah čut okusa bolj razvit kakor čut vonja, moremo vsak dan opazovati, ako premotrivamo ribe v vodi, ko si iščejo hrano. Osobito klini pobirajo z vodne gladine mnogo stvari, ki jih takoj nato zopet izpuste ali izpljuvajo. Šele z okusom se prepričajo, da stvar ni užitna. Ako krmimo ribice v akvariju, hlastajo skoraj po vsaki stvari, a jo takoj nato izpljuvajo, ako jim ne prija. Vsa ta opazovanja kažejo torej, da vonj rib ni tako razvit kakor okus.

Dr. M.

Ikernice in mlečniki. »Osterreichische Fischereizeitung« št. 3/4 prinaša članek dr. Neresheimerja, ki razpravlja o razmerju spolov pri ribah. Število mlečnikov, ki odpade na sto ikernic, imenujemo znanstveno »seksualno število«. To število znaša pri potočnici 200 do 400, pri ozimicah 400—600, pri jezerki 40—60. Pri vseh ribah, razen pri jezerki, je število mlečnikov znatno večje kakor število ikernic. Dr. Neresheimer je mnenja, da se bo število ikernic še izdatno skrčilo. Vzrok ginevanju ikernic je po njegovem mnenju sportna ribolov in umetno gojenje rib. Ikernice so po drsti in pred drstjo posebno gladne in prijemajo rade na trnek. Umetno gojenje rib pa pospešuje množenje mlečnikov iz sledečih razlogov: Dognano je, da se izležejo iz iker, ki so premalo ali preveč zrele, po večini le mlečniki. V vališčih uporabljajo večji del ikre, ki so že preveč dozorele. Posledica temu je, da se izvale v vališčih po večini mlečniki. Dalje je dokazano, da je zarod velike ikernice in majhnega mlečnika pretežno moškega spola. To velja tudi za vsako drst, ako je ikernica večja ali jačja.

Iz navedenega sledi, da moremo umetno vplivati na spol zaroda in to na ta način, da dnevno preiščemo ikernice, ali so ikre že dozorele in da jih oplajamo postopoma, da preveč ne dozore. Drugič pa moramo na to gledati, da oplajamo ikre manjših ikernic z mlekom večjih mlečnikov. Dr. M.

Nasajanje finskih voda z raki. V poslednjih desetletjih je napravila račja kuga tudi v finskih vodah ogromno škodo. Lov na rake v reki Kumo je vrgel pred račjo boleznijo v letih 1908—1911 letno nekoliko milijonov finskih mark v današnji valuti. Rake iz jezera Lojo (med Helsingforsom in Abo) so posebno cenili radi njih velikosti in so jih pošiljali po večini v Petrograd, kjer so zanje plačevali visoke cene. Prihajali so redno tudi na carsko mizo. Račja kuga je uničila ves zarod, tako da ni bilo mogoče več dobiti rakov iz jezera Lojo.

V prošlem letu pa so prišli zopet v velikih množinah in znatni velikosti na trg. Ko je ponehala račja kuga, so namreč zopet nasadili jezero s tisoči rakov. Tako je leta 1923. nasadilo poljedelsko društvo okraja Tavastehus preko 6 tisoč rakov in lani je nadaljevalo s tem delom za regeneracijo račjih vodâ. Isto se je izvršilo tudi po drugih okrajih. Po nasajanju je lov na rake prepovedan za dobo petih let.

Tudi v Sloveniji, kjer je istotako račja kuga uničila pred tremi desetletji do malega prej tako slavne kranjske rake, bo treba misliti na čimprejšnjo regeneracijo račjih voda. Svoječasno so dajali raki, ki so jih izvažali, lepe dohodke. (Po Fischereizeitung Neudamm.)

Dr. Sp. M.

Ali razločujejo ribe barve? Slično kakor pri čebelah tudi pri ribah ni še ugotovljeno, da-li razločujejo barve. Schiemenz objavlja uspehe vseh tostvarnih poskusov in prihaja do zaključka, da razločujejo ribe barve kot take, nikakor pa ne njih nians.

(Po Vermiru.) Dr. Sp. M.

Čudna vada. V Moskvi lovijo črnovke na poseben način. Rabijo zelo majhne trnke-trojčke; namesto običajne vade pa nataknejo nanje zelene alge. Črnovke spadajo med one redke ribe, ki uživajo rastlinsko hrano. Omenjena vada je baje za črnovke zelo uspešna.

MALI OGLASI.

Prodam 3½ leta starega psa braka. Čistokrven »Balkanec«, precizen nos, neutrudljiv gonjač, za vsak lov, posebno pa oster lisičar. Cena po dogovoru. — Martin Bajuk,. Božakovo 30, p. Metlika.

Prodam po nizki ceni skoraj novo Mauser-repetirko, 8 mm, z montiranim daljnogledom, krasno izdelano Mannlicher repetirko in Goerzov trieder, šestkratna povečava. - Miljutin Zupan, Škofja ulica 7/I.

Prodam puško-risanico, 8 mm in kal. 16 z daljnogledom, in še en daljnogled posebej. Dalje Lancaster-dvocevko, kal. 16, angleškega izvora. Cena risanice z 1 daljnogledom 2200 Din, dvocevke 3500 Din. Edvard Dolenc, Kranj.

Iščem dve- ali večletnega prepeličarja, dolgo-ojstrodlakarja, ki je dober za jazbece, dober čuvaj in prav ubogljiv. Franc Koren, Tatinec, pošta Kranj.

Prepeličar, star 8 mesecev, se za 500 Din proda. Ponudbe na »Upravo veleposestva v Gornji Lendavi«.

Brak, poldrugo leto star, iz psarne bar. Lazarini-ja, ter 2 mlada, letošnja braka, pes in psica — naprodaj. Jos. Šolar, Žalna.

Ribiške palice, blestilce in druge ribarske priprave, izdelane po navodilih strokovnjaka dr. Karla Heinza, od tvrdke J. Wieland (Hildebrandov nasl.), Monakovo, kakor tudi pristno angleško blago, le najboljše kakovosti, dobe g. ribici pri puškarju **F. K. Kaiserju v Ljubljani.** Kdor se enkrat prepriča, ostane stalen odjemalec. Imenovani priporoča tudi vse v lovski sport spadajoče predmete, ki jih ima v veliki izberi, po najnižjih cenah. Lovske patrone vseh vrst, najboljše znamke »U« vedno v zalogi. Za lov na srnjaka priporočljive puške **Mannlicher - Schoenauer** vseh kalibrov ter »**Bock**«-puške in trocevke. Zaloga daljnogledov; montiranje na puške strokovnjaško, o čemur je na vpogled več pohvalnih priznanj.

Lovec, star 27 let, samski, mirnega in treznega značaja, išče stalne službe logarja ali lovca. Peča se že dlje časa z lovom in vzgojo divjačine. Razume se sploh na vsa v logarsko stroko spadajoča dela, kakor tudi na splošno kmetijstvo, sadjarstvo in vinogradništvo. — Cenj. Ponudbe pod »Ekonom« na uredništvo »Lovca«.

Pozor, lovci! Prodam psico »Lady« keltske pasme, bele barve, temnosivih lis, resaste dlake. Psica je čistokrvnih staršev (oče znameniti »Barin Podgorski«), štiri leta stara, izvrstna za zajca, lisico in srno. Cena 1500 Din. Poleg tega prodam 4 mladičke te psice po čistokrvnem očetu, ki so sedaj stari tri

mesece in izredno lepi. Cena: pes 400 Din, psica 300 Din. Za navedbe jamčim: Janez Krže, lovec, Gora, p. Sodražica.

V psarni »Podgora« so na razpolago mladiči resastih istrijanov, in sicer štiri legla. Kdor reflektira na te mladičke, ki predstavljajo najboljšo kri resavcev, naj se javi klubu.— Odbor kluba ljubiteljev brakov.

Dve čistokrvni psici nemške kratkodlake pasme, z rodovniki, naprodaj po primerni ceni. Prva je stara štiri leta, druga, njena hči, bo pa 12. junija stara eno leto. Mati je posebno dobra plemenjača, ter je poleg inozemskega vpisana tudi v jugosl. rodovnik. Natančnejše se poizve pri g. veter. nadzor. A. Korošču v Kranju, odnosno pri klubovem tajniku.

Lovska puška risanica, prav dobro ohranjena, z menjalnimi cevmi za šibre, kal. 16, se proda. Dalje Browning, kal. 16 in daljnogled (trieder z 12× povečavo). Cena po dogovoru. Poizve se pri odpravništvu »Lovca«, v Strossmayerjevi ulici št. 1.

Dve živi srni kupi E. Vajda, Čakovec, Medjimurje.

IZ UREDNIŠTVA: Dne 28. in 29. junija t. l. priredi Slovensko lovsko društvo *letošnje tekmovalno strelianje.* Podrobnosti glede te prireditve ni bilo mogoče objaviti v junijevi »Lovčevi« številki, ker so bile iste določene šele po zaključku te številke.

Da bo članom S. L. D. dana prilika, pravočasno seznaniti se z sporedom in pogoji tekmovalnega streljanja, bo izšla prihodnja številka »Lovca« izjemoma že 20. junija in bodo v isti objavljena vsa določila napovedane tekme.

Puškarsko strokovno podjetje

„SOLIDUM“

CIRIL JELENC, KRANJ

Savsko predmestje 1

(zastopnik puškarja JOS. WINKLER-ja v Borovljah)

priporoča svojo veliko zalogo lovskih pušk, pištol, samokresov, municije in vseh drugih lovskih potrebščin. - Montiranje daljnogledov. - Popravila orožja in vlaganje novih cevi v puške vseh sestavov. — Kot specialist se cenj. lovcem priporoča za izdelavo novih kopit in kopiščekov po zmernih cenah.

Slovensko lovsko društvo:

Pogoji letošnjega tekmovalnega streljanja*

v nedeljo dne 5. julija 1925.

Slovensko lovsko društvo priredi dne 5. julija 1925 na vojaškem strelišču v Ljubljani pod pokroviteljstvom komandanta Dravske divizijske oblasti generala Drag. Z. Stojanovića tekmovalno streljanje s kroglo in zrnjem. Začetek vojaške tekme, dalje na bežečega jelena, divjega lovca in malokalibrsko streljanje ob devetih, za druge tekme ob štirinajstih. Vstopnina na strelišče 2 Din, vojaštvo je vstopnine prosto.

Pogoji tekme so:

1. Streljanja se sme udeležiti vsak državljan kraljevine SHS, če je plačal priglasnino.
2. Strelja se s kroglo in zrnjem, in to z vsako lovsko puško ne glede na premer, z daljnogledom in brez njega; dopustna pa je le uporaba dvojne vizirne naprave.
3. Naboje mora prinesti vsak s seboj.

---

[1] Na strani 252. »Lovca« je bilo napovedano, da se vrši tekmovalno streljanje dne 28. in 29. junija t. l. Ker dne 28. junija (Vidov dan) strelišče ni na razpolago, se je tekmovanje preložilo in se vrši dne 5. julija t. l.

4. Strelja se prostoročno, puška ne sme biti naslonjena.

5. Strel, na stojišču oddan hote ali nehote, velja.

6. Naboji, ki se ne sprožijo, ne veljajo kot oddani streli.

7. Kdor pri streljanju trikrat po vrsti ne zadene tarče, si sme na strelišču svojo puško zastreliti ter pride kot zadnji na vrsto pri istem streljanju, če plača priglasnino ponovno.

8. Komur se na strelišču puška pokvari, si sme izposoditi drugo.

9. Na strelišču bosta na razpolago dve stojišči, kjer lahko vsak preizkusi svojo puško.

10. Znesek za priglasitev k poedinim vrstam streljanja se mora plačati naprej blagajniku Slov. lovskega društva.

11. Vsak posameznik se sme udeležiti vsake tekme le enkrat, vendar pa je dopustna ponovitev proti plačilu dvakratne priglasnine ter preklicu pred ponovitvijo doseženega uspeha.

12. Kdor se streljanja ne udeleži iz kateregakoli vzroka, temu zapade plačani znesek.

13. Priglasnino za streljanje sprejema v dneh pred streljanjem društvena blagajna, na dan streljanja pa blagajna na strelišču.

14. Na strelišču odloži vsak strelec svojo puško na odkazano stojišče za puške.

15. Prepovedano je na strelišču vsako razkazovanje puške ali kakršnokoli vežbanje s puško.

16. Rediteljem se mora pokoriti vsakdo brez izjeme. Kdor se noče pokoriti, ta se izključi od streljanja.

17. Strelci se vrstijo pri streljanju po zaporednih številkah priglasnega bloka.

Kdor ni pravočasno na mestu, se uvrsti kot zadnji.

18. Oceno streljanja vršijo trije člani Slov. lovskega društva (inž. Tavčar, Jelenc, Juvančič) in vojaški zastopnik.

19. Za oceno velja kot točka vsak krog v belem polju po številu krogov enkratno, v črnem polju pa dvakratno.

20. Pri enakem številu odloči zadnji strel, če sta tudi ta enaka, predzadnji itd.

21. Nepogoditev tarče šteje kot napaka ter se odšteje od drugih točk.

22. Darila in častne priznanice se razdele po zaključku streljanja in po izvršeni oceni sodnikov, in sicer za II. tekmo dopoldne, za ostale pa popoldne. Darila za malokalibrsko tekmo se razdele po končani tekmi meseca oktobra.

23. V spornih primerih odloča razsodišče, ki je sestavljeno iz dr. Lovrenčiča, dr. Gyoreya, Ševčika, in namestnikov inž. Ziernfelda in Kodra.

24. Vsak udeleženec streljanja mora pripoznati ta pravila ter ona za posamezne vrste streljanja.

25. Tekmo vodi strelski mojster, kapelan v. p. A. Juvančič.

I.

Pogon na zajca na 20—35 m.

1. Strelja se iz lovskih pušk na zrno, ne glede na kaliber in sistem, tedaj tudi iz avtomatičnih pušk. Strelja se prostoročno; puška ne sme biti prislonjena.

2. Strelja se samo z zrnom štev. 8 = 3·5 mm. Naboji se morajo kupiti na strelišču ter se morajo na stojišču pokazati, da so žigosani po S. L. D.

3. Streljati se sme samo na bežeče zajce; druge divjačine, ki je morebiti v pogonu, se ne sme streljati, sicer se izgubi pravica do nadaljnjega streljanja.

4. Vsak strelec strelja na 5 zajcev, in sicer na 3 posamezne s posameznimi streli in na dva skupaj bežeča z dvema streloma (dubleta).

5. Na vsakega zajca se sme oddati poljubno število strelov. Kadar pa se pokažeta dva zajca zaporedoma na isti črti, je na oba streljati.

6. Kot točke štejejo:

a) vsak zajec, pogoden na 1 strel 10 točk, pri dubleti, če oba zajca padeta, 50 točk; če pade samo eden, 10 točk;

b) na posameznega zajca, ako pade šele na drugi strel, 10 točk; ako pade pri treh ali več strelih, 1 točka;

c) če strelec bežečega zajca ne opazi, ter na njega ni streljal, velja to za oddan strel, mora pa plačati radi nepazljivosti pri pogonu 5 dinarjev za »Zeleni križ«.

7. Tekma se poljubno ponovi.

8. Daril je pet v predmetih in častna priznanica S. L. D.

9. Za prijavo se plača 10 Din, pri ponavljanju dvakratna prijavnina, tedaj 20 Din.

II.

Vojaško streljanje na 300 m.

1. Udeleži se ga lahko vsak aktiven, rezerven, upokojen ali v ostavki se nahajajoč član vojske, orožništva, obmejnih čet, finančne straže in policijskega zbora.

2. Strelja se samo z vojaško puško, dolgo ali kratko, ki pa ne sme imeti predelanih vizirnih naprav.

3. Strelja se na tarčo, ki je razdeljena na 20 krogov; razdalja 300 m, 5 strelov.

4. Strelja se stoje, kleče ali leže, brez opore, to se pravi: puška ne sme biti naslonjena.

5. Za oceno pride v poštev najkrajši čas in število zadetih krogov.

6. Streli se pokažejo skupno.

7. Nagrade so:

a) častna priznanica vojaškega mojstrskega strelca za Slovenijo in prvo darilo 250 Din.

b) še 10 daril v gotovini po 25 Din ter častna priznanica S. L. D.

8. Za prijavo plača vsak redov in podčastnik 1 Din, častnik 5 Din, strelci v civilu 10 Din.

III.

Lovsko streljanje s kroglo na 100 m.

1. Udeleži se ga lahko vsak državljan kraljevine SHS, ki je dopolnil 18. leto.

2. Strelja se na tarčo 60 cm premera, ki je razdeljena na 20 krogov.

3. Pet strelov, ki se pokažejo posamič.

4. Za to streljanje se lahko uporabi vsaka lovska puška za kroglo brez daljnogleda.

5. Strelja se stoje prostoročno.

6. Daril je pet v predmetih.

7. Prijavnina znaša 10 Din. Zapriseženi lovski čuvaji plačajo polovico.

IV.

Streljanje na tarčo »Srnjak«, 100 m.

1. Udeleženec mora biti član Slovenskega lovskega društva ali kakega drugega lovskega udruženja kraljevine SHS ter se mora izkazati z legitimacijo.

2. Strelja se na tarčo »Srnjak«, 90 × 115 cm, ki je razdeljena na kroge; daljava 100 m, pet strelov.

3. Strelja se lahko stoje, kleče ali leže prostoročno. Streli se pokažejo posamič.

4. Strelja se lahko z vsako lovsko puško za kroglo brez daljnogleda ali z njim.

5. Darilo: Častna priznanica mojstrskega lovskega strelca za Slovenijo in potujoče darilo Slov. lovskega društva. Zmagovalec ostane v posesti tega darila do prihodnje tekme. Darilo preide v njegovo last, če zmaga še v prihodnjih dveh zaporednih tekmah ali pa štirikrat v presledkih, ako še ni pripadlo darilo trikratnemu zaporednemu zmagovalcu.

6. Vsak tekmovalec plača za priglasitev 10 Din, zapriseženi lovski čuvaji polovico.

V.

Tarča »Divji lovec«, 60 korakov.

1. Udeleženec mora biti član Slov. lovskega društva ali kakega drugega lovskega udruženja kraljevine SHS ter se mora izkazati z legitimacijo.

2. Strelja se na tarčo »Divji lovec«; daljava 60 korakov, tarča ostane vidna:

a) za navadne puške s kroglo 50 sekund;
b) za repetirke 30 sekund;
c) za avtomatične puške, pištole in revolverje 10 sekund.

V teh časih se sme oddati poljubno število strelov, najmanj pa se morajo oddati trije. Tarča je razdeljena na kroge.

3. Pri oceni se upošteva:

a) število zadetih krogov;
b) število oddanih strelov.

4. Strelja se lahko z vsako lovsko puško za kroglo (z daljnogledom ali brez njega), z avtomatično puško, pištolo in revolverjem. Strelja se prostoročno, stoje.

5. Daril je pet v predmetih s častnimi priznanicami.

6. Vsak udeleženec plača za prijavo 10 Din, zapriseženi lovski čuvaji polovico.

VI.

Tarča »Bežeči jelen«, 100 m, 4 sekunde vidna.

1. Udeleži se tekme lahko vsak državljan kraljevine SHS, ki je dopolnil 18. leto.

2. Strelja se na 100 metrov oddaljeno tarčo »Bežeči jelen«, ki je na 23 metrov dolgi progi vidna 4 sekunde v smislu predpisov za olimpijske tekme.

3. Odda se samo en strel, ki se pokaže.

4. Za to streljanje se uporabi lahko vsaka lovska puška brez daljnogleda. Strelja se stoje, kleče ali leže brez opore.

5. Pri oceni se upošteva najboljši strel.

6. Darili sta dve v predmetih s častnima priznanicama.

7. Prijavnina 10 Din.

VII.

Tarča »Društva ostrostrelcev ljubljanskega glavnega strelišča« na 100 metrov.

1. Za to streljanje sta postavljeni dve tarči; na prvo streljajo le člani »društva ostrostrelcev«, na drugo pa vsi drugi udeleženci.

2. Za to streljanje se uporabi: a) na tarčo društva ostrostrelcev le specialna puška ostrostrelcev, b) na drugo tarčo pa vsaka druga lovska puška za kroglo brez daljnogleda.

3. Tarči sta razdeljeni na 10 krogov.

4. Strelja se pet strelov, ki se pokažejo posamič.

5. Daril je za vsako tarčo osem v predmetih in gotovini, ki so zmagovalcem po vrstnem redu na izbiro.

6. Prijavnina 10 Din.

7. Ta tekma se sme izjemoma ponoviti enkrat proti plačilu ponovne prijavnine 10 Din.

VIII.

Malokalibrsko streljanje na 25 m.

1. Streljanje se vrši po pravilih, ki so označena na posebni tarči, ter se deli:

a) v mladinsko malokalibrsko tekmo;

b) v splošno malokalibrsko tekmo, katere se sme vsakdo udeležiti, ne glede na stan, spol in starost;

c) darila se bodo razdelila po končani tekmi v oktobru 1925.

Vse tarče, na katere se bo streljalo, ima v zalogi puškarna Fr. Ševčik, Ljubljana, Židovska ulica.

IX.

Streljanje na leteče golobe.

1. Strelja se na daljavo 10—20 m (in sicer streljajo začetniki od 10—12 m, boljši strelci 12—15 m in zelo dobri strelci od 15 do 20 m). Letos streljajo vsi strelci na 12 m.

2. Sodnik in pisar:

a) Prvi dá znamenje za odmet goloba na strelčev poziv ter opazuje učinek strela, drugi pa istega vpiše v strelno listino. Če sodnik ni opazil učinka, sme vprašati navzoče strelce; če ga trije potrdijo, je veljaven, če pa samo dva, ni veljaven.

b) Nikdo ne sme motiti sodnika ali pa strelca.

3. Zadetki in nezadetki (napake):

a) Vsak strelec strelja navadno na 5 zaporednih golobov. Zadetek velja, če se vidi, da odleti od goloba viden del, je pa vseeno, ali se ga zadene s prvim ali z drugim ali pa z obema streloma. Vsak drug strel velja kot nezadetek (napaka), četudi golob praši.

b) Ako strelec iz kateregakoli vzroka ne strelja na dobro letečega goloba, katerega je zapovedal sprožiti, velja to kot

nezadetek, isto velja, če puška ni nabita, napeta ali če je zavarovana.

4. Slab odmet goloba:

Strelec ne strelja, oziroma zahteva drugega goloba v sledečih slučajih:

a) Če pri odmetu stroj zdrobi goloba.
b) Če golob tako nizko leti, da pade še tostran bele črte.
c) Če golob odleti, preden je dal za to strelec znamenje.
d) Če se strelja na posamezne golobe, pa se izpusti dva ali več golobov istočasno.
e) Če se pokvari puška.
f) Če po danem znamenju golob tekom pol minute ne odleti in strelec zapove: »Stoj!«
g) Če pa strelec vendar strelja v teh slučajih, tedaj velja učinek strela.

5. Strelčevo ravnanje:

Strelec drži puško tako, da je kopito vidno pod desnim komolcem, s prsti nog stoji za daljinsko črto, a sme streljati šele, ko se golob izpusti.

6. Napake v strelivu:

a) Če prvi naboj odreče (se ne užge) ter strelec drugega ne uporabi, dobi drugega goloba. Če pa je z drugim streljal, tedaj velja učinek strela.
b) Če po prvem strelu drugi strel odreče (se ne užge), dobi strelec drugega goloba, mora pa s prvim strelom nalašč zgrešiti (streljati v prazno) ter velja šele učinek drugega strela. Ako pa zadene s prvim strelom, velja to kot nezadetek.

7. Strelci streljajo po vrsti, kakor so pripravljeni. Kdor ni na mestu, ko se ga pokliče, izgubi pravico do streljanja. Opravičen je edino le v slučaju, ako strelja istočasno pri tekmi na drugem stojišču.

a) Ko pride strelec na stojišče ter se pripravi na strel, dá z besedo »zdaj« znamenje sodniku, nakar mora biti pripravljen na strel.
b) Če se golob v teku pol minute ne prikaže, sme strelec prekiniti streljanje z besedico »stoj« (glej točko 4. f).

8. Puške in strelivo:

a) Strelja se lahko z vsako lovsko puško na zrno. Največji dopustni kaliber je 12. Zrnje se lahko uporablja od štev. 11—15, in sicer v največji izmeri 36 g (najbolj priporočljivo je zrnje štev. 12 = 2·50 mm. Za mednarodno streljanje se sme uporabljati samo zrnje štev. 11 = 2·75 mm). Kdor proti temu greši, se izloči iz tekme. Naboji (znamke Aly) se morajo

kupiti na strelišču, ter se morajo na stojišču pokazati, da so žigosani po S. L. D.

b) Puška se mora šele na stojišču nabiti. Ustje mora biti obrnjeno vedno proti kritju. Na isti način se mora puška tudi izprazniti ter se sme šele izpraznjena puška postaviti na odkazano stojišče.

9. Daril je pet.

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

III.

Zunanji predpogoji lovske pravičnosti.

Naslednji odstavek bi lahko naslovil tudi z besedami: Zunanji predpogoji lovski pravičnega izvrševanja lova.

Prave duševne lovske lastnosti v zvezi s primernim strokovnim znanjem napravijo sicer že same po sebi pravega lovca, — pa le po duševni strani. — Kakor pa je vera brez del mrtva, tako je tudi lovec, ki se ne udejstvuje, mrtva osebnost. Če se pa hoče lovec tudi udejstvovati, potem si mora prilastiti gotovih zunanjih momentov. Med take štejem:

A. gotove telesne lastnosti, in

B. za izvrševanje lova potrebna sredstva in priprave.

A.

Lovec mora tudi v telesnem oziru biti cel mož. Njegovo telo mora ostati do poznih let primerno vitko, gibčno, zdravo in krepko. Njegova pljuča morajo znati premagati vse višave naših lovišč. Lovčeve noge morajo biti vedno pripravljene za skok in tek, pa ne za beg, ter ne smejo omagati, pa naj lovec hodi tudi po 6—8 ur na dan po ravnini ali po gorah, po poljih ali travnikih.

Posebno pozornost zasluži lovčevo oko. To mora biti pravo sokolje oko, kateremu v naravi ne uide noben mig in nobena sumljiva prikazen. Na kilometer daleč mora s prostim očesom spoznati ljudi in živali; osobito mora lovec videti tudi skozi ogenj (strel), to se pravi, da mora znati opaziti kretnjo, ki jo žival napravi v trenutku, ko jo je strel zadel, ter mora iz te kretnje znati sklepati, kako in v koliko je žival zadeta. Kdor si mora za vsak pojav v lovišču šele očala natikati ali daljnogled po žepih iskati, temu bo ¾ vseh prikazov v lovišču odšlo in ostal bo vedno le lovec - polovičar.

Lovčevo uho mora biti tako rahločutno in izvežbano, da sliši vsak glas v gozdu ali na plani, ter da zna vsak glas tudi takoj presoditi. Pravi lovec mora poznati glasove vsake živali svojega lovišča, ravno tako pa tudi vsak sumljiv zvok ali šum.

Da mora pravi lovec imeti tudi krepko mišičevje, če hoče biti kos eventuelnim spopadom z lovskimi tatovi, je samoobsebi umevno, da o bojih z nevarno ali večjo roparsko divjačino sploh ne govorim.

Pravi lovec mora končno biti tudi utrjen proti snegu in dežju, proti žgoči solnčni vročini in skelečemu mrazu, proti burji in vetru.

In če pogledate obraz pravega lovca, vidite v njem zdravo barvo in krepke, kakor izklesane poteze; ob lovčevem nasmešku pa zaigrajo okoli njegovih ust in oči take mehke in prikupljive poteze, kakršne se pri drugih ljudeh ne vidijo vsak dan.

Samo oni lovec, ki tudi vsem tukaj navedenim zahtevam odgovarja, sme v polni meri zase zahtevati naslov pravega lovca, ker je samo taka osebnost v resnici sposobna, prenašati vse napore.

Tak lovec, kakor je po zunanjosti tukaj naslikan, človek ne postane že takoj, ko gre prvikrat s puško v lovišče. Za tako zunanjost lovca je treba leta in leta trdega telesnega in duševnega napora, precej prestanega mraza in prepotene vročine, ter dolgih lovskih pohodov.

Take telesne zunanjosti vsak lovec seveda ne doseže; le premnogi omagajo že sredi pota in marsikateri že poprej. Vsakomur pa, ki hoče postati pravi lovec in ki se v to svrho podvrže naporom lova, služi to gotovo v okrepljenje zdravja in podaljšanje življenja.

In to je tudi nekaj vredno.

B.

Izvrševanje lova brez zadostnih sredstev je nemogoče. Med sredstva, ki so za pravega lovca neobhodno potrebna, spadajo sledeča:

1. Čas in denar;
2. primerno lastno lovišče;
3. zadostno lovsko strelno orožje in strelivo;
4. razna lovska oprema;
5. lovski psi;
6. izurjenost v streljanju;
7. lovčeva oprava.

1. Čas in denar.

Pojem lovske pravičnosti zahteva med drugim, da mora vsak lovec izvrševanje lova spraviti v popoln sklad z dohodki svojega poklica in z dolžnostmi napram svoji družini. Nič ni z etičnega stališča bolj naravno, nego zahteva, da bodi lovec najprej proti svojcem (staršem, ženi, otrokom itd.) pravičen, ker le od takega lovca se more opravičeno pričakovati, da bo pravičen tudi napram drugim ljudem in napram divjačini.

Nikjer ni zapisano, da bi vsakdo, ki bi rad postal lovec, tudi res moral biti lovec pred vsem lastnik ali najemnik lova. Nekaj jih pri današnjih gospodarskih razmerah mora ostati ob strani in se morajo z vlogo gostov zadovoljiti; nekaj pa jih tudi vloge gosta dostojno ne premore. Lovstvo kot poklic, to je kot stan, od katerega bi človek lahko sebe in družino preživljal, je pri naših razmerah že davno minulo.

Če torej kdo na lov hodi, ni temu toliko časa ničesar ugovarjati, dokler se zamuda na lovu in potrebni stroški lova na njegovem premoženju ni za njega ni za svojce ne poznajo. Če hodi na lov industrijalec, veleposestnik, veletrgovec, odvetnik ali notar, ni mogoče iz tukaj zastopanega stališča za normalne slučaje ničesar oporekati.

Pri uradniku je to že drugače. Višji uradnik z malim številom družinskih članov si lov še lahko dovoli, tem bolj, če ima privatno premoženje. Nižji uradnik, delavec in obrtnik pa v 80 % slučajev more lov samo z nedostatnimi sredstvi izvrševati in še to na škodo svojega poklica in ob nepotrebnem pritrgovanju družine. Prav isto velja o malem posestniku, in ni prazen stari pregovor, ki pravi: Lovčeva hiša se po raztrgani strehi pozna.

Lovcem, katerih svojci morajo radi stroškov lova trpeti pomanjkanje, ne dajem tukaj nobenih nasvetov; morda sami uganejo, kaj jim je storiti.

Za lov sta dandanes neoporečno potrebna čas in denar. Ta teza se ne da spraviti s sveta. Brez razpoložljivega časa so pohodi v lovišče nemogoči; brez zadostnega denarja pa si ni mogoče nabaviti ni za pravično ni za pravilno izvrševanje lova potrebnih zunanjih sredstev, ki jih posamič navajam v naslednjih točkah.

2. Nabava lovišča.

Lovec brez lastnega lovišča je in ostane vedno le pol lovca, in se nikoli ne more pokazati v pravi in popolni luči.

Nabava lastnega lovišča pa je pri današnjih razmerah zelo težavna stvar; ne samo, da je težko dobiti sploh kako lovišče,

to je kjerkoli in kakršnokoli, marveč je skoraj nemogoče dobiti kako specialno (n. pr. višinsko) ali zaželjeno lovišče. Današnja zakonodaja glede izdražbanja lovišč je po mojem mnenju nedostatna: Ista dopušča po eni strani zdražbanje lovišča vsakomur, ki ima dosti denarja, ne glede na lovsko kvalifikacijo, po drugi strani pa ni v stanu popolnoma preprečiti tako zvanega lovskega družabništva.

Ravno razmerje lovskih družabništev je zlasti pri kmetskih lovih poleg hitrega razmnoževanja ljudi in poleg lovskih tatov vzrok, da se naša lovišča od leta do leta bolj praznijo.

Lovski družabniki namreč hočejo — disciplina med kmetskimi lovci je izredno redek pojav, dobri lovski redi, katerih bi se družabniki držali, pa so še redkejši, — za plačani delež najemnine priti na svoj poln račun, vsled česar izbijajo vsako dlako toliko časa, dokler ni lovišče prazno.

Družabništva skoraj popolnoma onemogočajo pri dražbanju lovov konkurenco posameznikov, razen če so slednji vojni dobičkarji, iz čisto enostavnega razloga, ker n. pr. 20 članov lovske družbe lažje utrpi najemnino v znesku 20.000 Din, kakor pa posameznik. Za dražbo je v takih slučajih navidez določen že vnaprej en sam član, ki lovišče na svoje ime zdražba, ki pa je tudi že vnaprej s pogodbo zavezan, da prepusti izvrševanje lova vsem družabnikom. In ti družabniki se potem ponekod kar kosajo, kdo bo prej vse postrelil.

Tej okolnosti bi novi lovski zakon moral posvetiti nekaj pozornosti, osobito bi se morala prej omenjena pogodba določiti za neveljavno.

Z nabavo lovišča pa pri pravem lovcu ni zvezano samo plačevanje najemnine, marveč tudi pošteno plačevanje lovskih paznikov in pa kavalirsko poravnanje po lovcih ali po divjačini na kulturah povzročene škode.

3. Potrebno strelno orožje in strelivo.

Dandanes se ubija divjačina z večine s puško. Puška je poleg lovskega psa najizrazitejši znak lovca. Lok s puščico in sulica sta se že davno umaknila s površja v muzejske kote, z njima pa tudi vse staro, pred vsem na osebnem junaštvu temelječe lovstvo. Ne da se tajiti, da ima puška nekaj zavratnega na sebi in da lovcu, ki puško uporablja, ni treba biti niti najmanjši junak. Puška je pač iznajdba napredujoče kulture in mislečih duševnih sil, ne pa produkt telesne moči in osebnega poguma. In tako je prišlo, da pri nas dandanes lok nosi samo še boginja

Diana, kakor da je zašla v tuj svet in da išče pravih lovcev iz davno minulih dni...

V naslednjih vrsticah ne mislim pisati vsega, kar je lovcu treba vedeti o puškah in o municiji, o merjenju, o načinu streljanja, o basanju in snaženju pušk in pred vsem ne o raznih abnormitetah strelnega orožja ali streliva, marveč samo to, kar mora lovec vedeti, če hoče lov pravilno in pred vsem pravično izvrševati. Radi tega se omejujem samo na vprašanje, koliko in kakšnih pušk je za pravega lovca potrebnih, kako municijo sme in mora rabiti, in kaj mora vedeti o balistiki, da doseže pravi lovski namen, to je usmrtitev živali na najhitrejši in najsigurnejši način in brez nepotrebnih muk za obstreljeno divjačino. Poleg tega navajam tudi okolnosti, ki morejo za telesno varnost solovcev itd. biti pomembne (lovska pravičnost napram solovcem itd.).

Posledica tega je, da je naslednji odstavek pisan s predpogojem, da bralec o vseh gorenjih predmetih, ki se omenjajo kot izpuščeni, že nekaj ve, in da ima tudi o puškah, nabojih in o streljanju že primerno množino znanja, ker bi sicer ta razprava zanj ne bila povsem umljiva.

Puške delimo na šibrenice in risanice.

I. Šibrenice.

Že beseda sama pove, da služi šibrenica za strel s šibrami (z zrnjem), risanica pa, da je risana — risanost se nanaša na notranjost cevi, ne pa morda na zunanje okraske — za strel s kroglo.

Šibrenice se izdelujejo normalno kot dvocevke, in je ta oblika tudi najbolj pripravna. V obliki enocevke eksistirajo šibrenice v sistemih Browning in Sjögren ter avtomatične Winchester-šibrenice. Izjemoma se šibrenice izdelujejo tudi kot trocevke.

Kar se tiče posameznih delov šibrenice, se dotaknem tukaj samo zaklopa. Zaklopov je veliko vrst, priporočljiv pa je kot minimum vsaj Greenerjev zaklop s prečnim zapahom; slabši zaklopi niso namreč nevarni samo za strelca, marveč tudi lahko za njegove bližnje sosede.

Od šibrenice se zahteva tak učinek, da so šibre v okolici cilja enakomerno event. koncentrično porazdeljene, kar se imenuje kritje, in pa da šibre v cilj zadosti globoko proderejo, kar se imenuje probojnost. Dogaja se, da puške zrnje gotove debelosti prav posebno dobro mečejo. Puške, ki bi vse vrste zrnja od 0—14 enako dobro razpršile, so izredno redke.

O šibrenici velja načelo, da je določena za hiter strel, na kratko razdaljo in le za divjačino malega lova. Že to načelo postavlja šibrenico na drugo mesto, torej za risanico. Brez dvoma je šibrenica tudi iznajdba slabih strelcev, ker so se vedno našli ljudje, ki so na majhne cilje s kroglo ali prej s puščico slabo zadeli.

Glede razdalje, na katero se s šibrenico strelja, velja načelo, da je smatrati za najkrajšo še dopustno distanco 15—20 korakov,* za najdaljšo pa 40—50 korakov, in le pri specialno vrtanih šibrenicah na 60 korakov.

Šibrenice se izdelujejo v raznih kalibrih: Od 28—10 ali celo 4. Med lovci najdete največ šibrenic s kal. 16; vendar je dokazano, da je šibrenica kal. 12 po svojem učinku boljša, četudi je malo težja in četudi je strelivo nekoliko dražje.

Kal. 20 ali še manjši kalibri se za redni lov redko najdejo; rabijo jih navadno dame ali dečki; večji kalibri nego 12 se uporabljajo samo za lov na race.

Šibrenice se tudi pri istem sistemu in pri istem kalibru ne izdelujejo vse enako. Pred vsem je za cevi uporabljeni material zelo raznovrsten. Svojčas so šibrenice imele po večini damastne cevi (Crolle-, Bernard-, Ruban-, rožni damast itd.); dandanes so damasti že skoraj popolnoma izpodrinjeni po raznih vrstah jekla. Ceno puški dela ponajveč za cevi porabljeni material; seveda se dobremu materialu cevi posveča tudi posebna pozornost pri vrtanju cevi in pri ostali izdelavi puške.

Kot najboljše vrste jekla veljajo:
Cockerill-universal jeklo z znamko petelina;
Wiltener-exelsior jeklo z znamko G. W.;
angleško compeund jeklo z znamko »compeund«.

Vsem tem trem vrstam stoji vredno ob strani Kruppovo predvojno specialno jeklo z znamko treh zapletenih obročkov.

Kot nadaljnje vrste prav dobrega jekla veljajo:
Kruppovo »Flußstahl« jeklo;
»Acier-Special« jeklo;
»Siemens-Martin« jeklo;
Böhlerjevo specialno jeklo;
angleško »Bradford« jeklo.

Kdor hoče imeti zares dobro puško, naj si nabavi tako, ki ima cevi iz enega gori navedenih vrst jekla. Taka puška ga nikoli ne pusti na cedilu; ista kaže vedno pravilno in enako-

* Na krajšo distanco se divjačino preveč razmesari; če torej spodiš zajca iz ležišča, n. pr. na dva koraka, treba ga je najprej pustiti, da »izteče«.

merno pršenje in zadostno probojnost šiber, tako da žival na strel ali obleži ali pa je najbrž docela zgrešena. Puške iz slabega materiala navadno tudi niso skrbno vrtane, tako da je ali kritje ali probojnost, včasih pa oboje, pomanjkljivo. Posledica tega je zgolj obstreljena divjačina, katera postane često še pri dobrem psu po daljših mukah mrhovina. Lovski pravično lovljenje s slabo puško je torej precej dvomljivo.

Kot posebnost naj omenim še: »Poldi-anticorro« jeklo, ki je izdelano na poseben način, da z uspehom kljubuje tudi učinkom brezdimnega smodnika.

Kot vrste še vedno dobrega jekla veljajo: »Bayard« jeklo z znamko jahajočega viteza; »Cockerill« navadno jeklo; »Böhler-Blitz« jeklo in »Ehrhardt-Kapfenberg« jeklo. Kar je pušk s slabejšimi vrstami jekla, jih nikomur ne priporočam.

Da je dvocevka izdelana kot brezpetelinka ali s petelini, je stvar okusa in žepa; vsekako pa je brezpetelinki, ki ima zadostno varnostno napravo, dati prednost pred dvocevko s petelini; ti petelini so namreč naprava, ki od puške predaleč v svet štrli, da se ne bi mogli kdaj nehote (n. pr. pri pohodu skozi grmovje ali pri padcu na tla itd.) sami napeti in sprožiti in postati za lovca ali njegove sosede nevarni.

Kar se tiče učinkovitosti dvocevk, imajo iste svoj vzrok deloma v različni dolgosti, deloma v različni navrtanosti cevi.

Dolgost cevi znaša od 68—76 cm za normalne dvocevke. Za lov v gozdu ali zaraščenem grmovju ali za lov na jerebice po obsežnih koruznih poljih, kjer ne vidiš dalje nego največ 20—30 korakov, potrebuješ puško, ki ima kratke cevi in katere strel se že na 20—30 korakov zadostno razprši. Taka puška mora biti temu namenu primerno vrtana, tako da je desna cev koncentrična, leva pa zelo zmeren chok.

Za lov na prostem polju, kjer vidiš jeseni, ko so spravljeni pridelki, event. tudi par kilometrov ali vsaj 200—500 m daleč ravnega sveta, je za dobrega strelca priporočljiva puška, ki ima že v desni cevi zmeren ali poln chok, v levi pa poln ali posebno oster chok. Taka puška je 76 cm dolga in more z njo dober strelec zajca tudi na 60 korakov gladko prevrniti.

Pomniti pa je, da taka puška svojih dobrih sadov ne obrodi v vsaki roki, in da je za kupiran teren, kjer se hribčki in dolinice že na 5, 10 do 20 korakov menjavajo, in v zaraščenih kulturah (vrbinah, leščinah) prav tako malo rabna, kakor puška za kroglo. Jaz sem v svoji mladostni prenagljenosti nekoč v vrbini s tako puško streljal zajca na 5—8 korakov; zajec je bil najpravilnejše zadet: imel je dovršen plečni strel kakor s kroglo,

samo da je bil strelni kanal 3—5 cm širok, tako da se je skozi zajca videlo; strelni kanal je bil torej za zajca prevelik in neumesten.

Kdor hoče imeti dobrih uspehov i v gozdu i na polju, mora imeti dve šibrenici različne dolgosti in različnega vrtanja. Kdor pa premore le eno šibrenico, naj ne kupuje ni ene ni druge tukaj navedenih dveh specialno vrtanih pušk, ampak zmerno srednjo reč, da bo desna cev koncentrična, leva pa chok; potem pa seveda ne sme zaželeti ali celo poskušati sijajnih uspehov na ravnem polju na 60 korakov daleč, pa tudi v zaraščenem terenu ne bo žel vedno povoljnih uspehov.

Povprečni lovci teh razlik ne delajo in se potem ob slabih ali nepovoljnih uspehih nad vsem drugim čudijo in jezijo, samo nad svojo malovednostjo ne.

Končno mora imeti vsaka dvocevka tudi svojo minimalno težo; to navajam radi tega, ker so prelahke puške tudi prelahko izdelane, t. j. da obstoja pri njih nevarnost, da pri le nekoliko prekoračeni meji dopustne množine smodnika počijo ali se celo razlete. Ni sicer prijetno n. pr. pri lovu po polju pestovati po ves dan do 3 kg težko puško, toda s tem zlom je treba naprej računati, in to zlo je do gotove meje tudi potrebno.

Kot minimalne teže veljajo pri šibrenicah: a) za dvocevke kal. 12 ca. 3 kg; b) za dvocevke kal. 16 ca. 2·8 do 2·9 kg.

Naj se na kratko dotaknem še nabojev za šibrenice, oziroma smodnika.

Za šibrenice rabimo črni in brezdimni smodnik. Črnega in brezdimnega smodnika je veliko vrst; vsaka vrsta je izdelana za svoj poseben namen, vsled česar se te vrste ne smejo med seboj zamenjati ali posamične vrste poljubno rabiti. Še najmanjša nesreča pri napačni rabi smodnika je, če se razlete samo cevi. To se je dogajalo n. pr. redno pri napačni rabi predvojnega ruskega smodnika »Sokol«. Če se vzame brezdimni smodnik, je treba vzeti tudi posebne za ta smodnik prirejene tulce (stročnice). Brezdimni smodnik tudi ni za vsako puško, ker razvije močnejše pline kakor črni smodnik, in vsled tega slabo puško lahko raznese.

Puške iz gori priporočenih vrst jekla so po večini vse za rabo brezdimnega smodnika prirejene in preizkušene.

Brezdimnemu smodniku je vsekako dati prednost pred črnim, to pa radi tega, ker je pri brezdimnem smodniku gledanje skozi ogenj zelo enostavno. Videti skozi ogenj pa je za pravično izvrševanje lova vsekakor potrebno, ker je lovec v slučaju, da žival na prvi strel ne pade in da tudi ni docela zgrešena, zavezan oddati čimprej še drugi strel. Pri rabi črnega smodnika pa je divjačina

morda že v goščavi in nevidna, preden se dim razgrne in ti potem ne veš, ako žival ni obležala, ali je zgrešena ali obstreljena.

Če se uporablja brezdimni smodnik, se priporoča uporaba zlitinskih šiber. Šibre iz mehkega svinca se pri streljanju z brezdimnim smodnikom preveč deformirajo, vsaj one, ki se drgnejo ob steni cevi; iste tudi zasvinčijo steno cevi, motijo vsled svoje razobličenosti razpored ostalih šiber in zadenejo (deformirane) na večji zračni odpor nego nepokvarjene šibre. Iz tega razloga je učinek strela z mehkimi šibrami vselej slabši nego pri rabi zlitinskih šiber.

Kar se tiče množine smodnika v naboju, je opomniti, da je prava množina uporabljana tedaj, če smodnik dogori v trenutku, ko so šibre cev ob nje ustju ravno zapustile. Če dogori prej, potem ali eksplozivno dogoreva — in tak smodnik ni pravi — ali pa ga je premalo in učinek utegne biti preslab; če pa dogori šele potem, ko so šibre morda že 10—15 metrov izven cevi, je to ali slab smodnik ali pa potrata smodnika, če ne tudi nevarnost za puško in za lovca. Kot normalne množine smodnika veljajo:

a) pri črnem smodniku:
za kal. 12 po 5—6 g; za kal. 16 po 4·5—4·8 g;

b) pri brezdimnem smodniku:
za kal. 12 po 2·5—2·9 g; za kal. 16 po 2·1—2·4 g.

Glede debeline šiber velja pravilo, da se ravna ista po velikosti divjačine, kateri je strel namenjen. Tako je uporabljati na kljunače, jerebice in prepelice št. 12 avtr. štetja (2½ mm v premeru); na race št. 4 ozir. 6 (4·5 ozir. 4 mm v premeru); na zajce do začetka novembra št. 8 (3·5 mm), pozneje št. 6 (4 mm v premeru); na lisico št. 6 in 4; na srne, če se izjemoma s šibrami na gonjah streljajo, št. 4 event. 2 (5 mm v premeru). S številkami šiber 2—12 se torej lahko popolnoma izhaja. Nedopustno pa je streljati s šibrami na divjačino, ki je večja nego srne. Tudi naj se srne na zalazu ali čakanju ne streljajo s šibrami. Po drugi strani pa je znak najnizkotnejšega streljaštva, če kdo srne ali drugo večjo plemenito divjačino obstreljava s šibrami št. 00 ali PP in podobno. Na dopustno distanco 40 korakov pri strelu na srno zadostujejo tudi šibre št. 4; s streljanjem na večje razdalje se srno s kakršnimikoli šibrami samo obstreli; divjačino samo obstreliti pa je posel streljačev in mrharjev.

Mnenje, da imajo debelejše šibre boljši učinek nego drobnejše, je docela napačno. Pri strelu s šibrami divjačina ne pade vsled razsežnosti izstrelkovega kanala ozir. šibrenih kanalov, če ni zadeta morda v možgane ali v srce (s čimer se pa pri šibrah ne sme nikoli z gotovostjo računati), marveč vsled istodobnega

po velikem številu šiber izvršenega udara na živalsko telo, ozir. mnogoštevilnega proboja raznih važnih organov (osobito živcev živalskega telesa), ki so vsi v zvezi z življenskimi centri živali. Ta vzrok smrti se imenuje živčni chok.

Kar se tiče množine šiber, ki se jih vloži v naboj, prevladuje tudi po večini napačno mnenje: Čim več, tem bolje. To načelo je sprejemljivo le v mejah dopustnih variant, prekomerno uporabljano pa rodi zle posledice. Kot dopustni različki se smatrajo:

a) pri rabi črnega smodnika:
za kal. 12 po 30—36 g šiber, za kal. 16 po 26—30 g šiber;

b) pri rabi brezdimnega smodnika:
za kal. 12 po 32—36 g šiber, za kal. 16 po 28—30 g šiber.

V splošnem pa je glede basanja nabojev upoštevati sledeče:

Če vzameš preveč smodnika, pa premalo šiber, je strel preveč zožen; tak strel je sicer morda dalekosežen in morda tudi probojen, učinkuje pa v bližini skoraj tako kakor krogla, je torej zadetek precej dvomljiv. Če pa vzameš malo smodnika, pa mnogo šiber, imajo šibre preslab pogon ter se izven cevi prehitro razpršijo, vrhu tega nimajo zadostne probojne sile. Slučaj, da se vzame malo smodnika in malo šiber, je igračkanje; za divjačino, kateri so taki naboji namenjeni, se vzame puška z razmeroma manjšim kalibrom. Ako pa vzameš preveč smodnika in preveč šiber, je prvo in najmanjše zlo to, da te puška pri strelu močno udari, lahko pa tudi počijo cevi; tak strel je vselej zvezan s precejšnjim pršenjem šiber, njih probojnost pa ni večja nego pri normalno basanem naboju. Če z normalno basanim nabojem dobro meriš, dosežeš isti efekt. Uporabljanje premočnih nabojev kaže le na streljaške namere lovca ali k večjemu še na zavest slabega strelca.

II. Risanice.

Puška za kroglo je najplemenitejše lovsko orožje, ne morda radi svoje zunanjosti ali radi materiala, iz katerega je izdelana, marveč radi svojega učinka. Če je človek sploh upravičen ubijati divjačino, je krogla tisto sredstvo, s katerim se ubijanje izvrši na najhitrejši, najsigurnejši in najdostojnejši način.*

Pomen in etična vrednost strela s kroglo tiči v tem, da pri takem strelu divjačina, če takoj ne obleži v ognju, dobi vsaj tako močno ustrelino, da pušča tolike krvne sledove za seboj, da jo je mogoče izslediti z barvarjem ali sicer z dobrim sledovičarjem do novega pribežališča.

---

* Mesar temu ugovarja, češ, da krogla napravi luknjo v koži. Pravi lovec se pa za tako luknjo ne sme brigati.

Glede plemenitosti se moreta z risanico — pod gotovimi pogoji — meriti samo še dve lovski orožji, in sicer: veliki lovski nož in pa sulica za nabod. Kdor je namreč prisiljen eno ali drugo teh dveh orožij rabiti proti napadajoči ga divjačini, ali kdor se je zdravi divjačini priplazil tako blizu, da jih more rabiti, doprinese iz lovskega stališča tako visoko dejanje, da isto po svoji notranji vrednosti presega streljanje s puško. Lovec, ki strelja morda iz mauserice kal. 11·2 mm s kroglo na leva ali tigra iz zasede, je v primeri z lovcem, ki se mora boriti z medvedom na nož, popolna ničla.

Plemenita pa se naziva risanica tudi radi tega, ker je že od nekdaj namenjena pred vsem plemeniti divjačini visokega lova.*

Tudi risanice se izdelujejo v raznih oblikah in sistemih, samo material za cevi ni tako mnogovrsten kakor pri šibrenicah, marveč obstoja po večini iz zlitega jekla.

Še pred kratkim je risanica najbolj slovela v obliki Lancaster-dvocevke; dandanes je ta puška že precej iz mode,** dasi je za gotove slučaje, n. pr. za takojšnji potrebni drugi strel na napadajočega medveda, večje praktične vrednosti kakor repetirka.

V zadnjih letih se je risanica najbolj razširila v obliki repetirke, pri nas največ v sistemu Mannlicher-Schönauer in Mauser ter v raznih vojnih ostankih. Repetirke imajo tako zvani cilindričen zaklop; ta konstrukcija prenese tudi najmočnejše dopustne mere smodnika. Razen iz dvocevk in iz repetirk se streljajo krogle tudi iz mešanih dvocevk, iz trocevk in iz četverocevk ozir. četvork. Dvocevne risanice, mešane dvocevke in trocevke pa tudi četvorke so lahko ali petelinke ali brez petelinov; v tem oziru in glede zaklopa velja tukaj isto, kar sem povedal o šibrenicah, samo da je pri puškah z risano cevjo z ozirom na to, da je naboj za risano cev silnejši nego za šibrenico, potrebno, da je tudi zaklop v splošnem močnejši nego pri šibrenicah. Risanice imajo tudi res celo vrsto posebnih zaklopov.

Dvocevke, mešane in risane, pa tudi trocevke in četvorke so vse takega sistema, da se sklopljajo, ozir. da se pri basanju prelomijo na meji med baskulo in zadnjim koncem cevi. Ta konstrukcija pušk tudi v posebnih izdelkih, n. pr. Kersten-zaklop, ni posebno močna, vsled česar se iz sklopnih pušk more in sme streljati samo posebne naboje, ki slabeje učinkujejo, kakor pa

---

* Od divjačine visokega lova se streljajo s šibrami samo: divji petelin, ruševec, fazan in gozdni jereb, event. tudi srebrna čaplja.

** Nemški pisatelji na tem mestu ne govorijo radi o avtomatičnih puškah, pač ker niso iste nemška iznajdba. Sicer pa njihova uporabljivost tudi res še ni na višku.

vojaški naboji istega kalibra. Vojaška ali enako močna patrona tako puško, če je takoj ne raznese, vsaj prav kmalu zrahlja po njenih sklepih. Če se pri dvocevkah (risanih ali mešanih) in pri trocevkah in četvorkah rabi brezdimni smodnik, zahteva ta okolnost že zopet posebno, specialno močno konstrukcijo.

Kdor kupi trocevko, katere risana cev je n. pr. za kal. 8 mm in za brezdimni smodnik prikrojena, naj nikar ne pričakuje, da bo za njegovo trocevko uporabna patrona kal. 8 mm razvila isto začetno hitrost in isto množino žive sile kakor n. pr. Mauserjeva patrona kal. 8 mm z delnim plaščem; med eno in drugo je lahko glede učinka do 100 % in več razločka.

Vrhu tega se dobijo risanice, ki so enocevke pa ne repetirke, in pa risanice, ki so avtomatične repetirke sistema Browning ali Winchester; te avtomatke še prekašajo dvocevno risanico pri takojšnji potrebi event. drugega ali tretjega in nadaljnjega strela.

Sicer pa je bistvo vsake puške (glasen pok) in pa naših razmer (plahost divjačine), da o uspehu odločuje navadno samo prvi in edini strel, da torej zadostuje enostrelna in enocevna risanica, če ne gre za agresivno divjačino. Jaz sem n. pr. dolga leta na srnjaka uporabljal tako puško kal. 6·7 za brezdimni smodnik sistema Werndl. Če n. pr. na prvi strel srnjaka ali popolnoma zgrešiš ali pa samo obstreliš, vselej ti bo v skokih odbežal. Pri takem pobegu pa tudi repetirka ne koristi mnogo, ker za skokoma bežečim srnjakom streljati pomeni navadno vrtati luknje v zrak. Prav isto velja za jelena, divjo kozo, damjeka itd. Samo star medved, pa tudi ne vsak, in divji prašič, pa istotako ne vsak, se te lotita, če jih slabo zadeneš ali če jih s preslabim nabojem obstreljavaš; slednje se najčešče primeri, ker vsi lovci nimajo zadosti specialnih pušk in nabojev. V takem položaju pa je največ vredna tista risanica, ki najhitreje odda drugi, tretji strel itd.*

S tem pa, da zadostuje za dobrega strelca enocevna in enostrelna risanica, seveda ni rečeno, da tudi le za naše razmere zadostuje zgolj ena sama risanica, ali da ni dvocevka ali repetirka ozir. avtomatka priporočljivejša; toda o tem pozneje.

Pri šibrenicah pomeni kaliber le boljše ali slabše kritje ter odloča pri njih o divjačini, ki naj se strelja, debelost šiber. Pri

* Tudi pri puškah vlada do gotove meje moda. Tako je svoj čas, ko je nemški cesar Viljem II. za divjačino visokega lova (jelene in divje prašiče) v svojih loviščih začel rabiti Mauserico kal. 6·5 mm, ta mali kaliber prišel v modo. Ko je pozneje Viljem II. radi mnogih neuspehov prešel h kal. 8 mm in S-izstrelku ($V_{25} = 862$ ms, $E_{25} = 378$ mkg), je zopet kal. 8 mm postal moda za visoki lov, četudi je i ta kaliber še vedno nekoliko premajhen. Danes pa ni menda na vsem svetu lovca, ki bi imel toliko vpliva in katerega bi toliko ljudi posnemalo, kakor je bilo to pri Viljemu.

risanicah je to drugače. Ako more pod gotovimi pogoji pri šibrenicah n. pr. dvocevka kal. 12 zadostovati za vse strele, ki pri šibrenicah ozir. pri malem lovu prihajajo v poštev, ima pri risanicah skoraj vsaka velikost, da ne rečem vrsta divjačine, svoj poseben kaliber, ozir. svoj poseben naboj. Specifikacija pa gre pri risanicah še mnogo dalje, v kar se pa na tem mestu ne morem spuščati. Končno naj tukaj še pripomnim, da je nedopustno streljanje svinčenih krogel iz cevi, ki so določene za trdoplaščaste krogle in istotako basanje svinčenih krogel na brezdimni smodnik; obratno pa se tudi trdoplaščaste krogle ne smejo streljati iz cevi, ki so izvrtižene za svinčene krogle.

Vsled velike specifikacije v risanicah pri isti ne zadostuje za njih označbo zgolj navedba številke kalibra, kakor pri šibrenicah, marveč je vselej treba navesti tudi sistem puške in vrsto naboja, to tem bolj, ker je danes za isti kaliber ustvarjenih že večje število različnih nabojev, ki se med seboj ne smejo in ne morejo zamenjavati za eno in isto puško. Vrhu tega pa je danes že skoraj toliko vrst risanic v prometu, kolikor je po desetinkah ali ponekod celo stotinkah milimetra možnih variant od 14 mm pa do 5 mm doli. Seveda ne prihajajo vse te risanice za lov v poštev; nekaj jih je le za sportno streljanje, nekaj pa za igračkanje. Poleg risanic izdeluje industrija celo vrsto pištol, samokresov, avtomatičnih pištol itd., ki pa za lov ne prihajajo neposredno v poštev, razen za »strel iz usmiljenja«. V nadaljnjih vrsticah se na to ročno strelno orožje ne oziram, pa niti ne na vse vrste risanic, ki bi za lov mogle priti v poštev, marveč samo na one risanice, ki so ali za naše razmere najbolj priporočljive, ali pa sicer posebno markantni izdelki.

Kot take risanice navajam:

1. V kal. 12·7 mm:

Risane ali mešane dvocevke za ekspresni naboj 500/60 mm, 500/65 mm in 500/76 mm; baše se do 9 g črnega smodnika, izstrelek tehta do 27 g. Patrona 500/60 mm ima, če se baše črni smodnik, 400 ms začetne hitrosti in 220 mkg žive sile; pri rabi brezdimnega smodnika in Collathovega bakrenoplaščnega izstrelka ima naboj 467 ms začetne hitrosti in 301 mkg žive sile.*

---

* Pri puškah in nabojih, navedenih v naslednjih vrsticah, pomeni V_{25} = začetno hitrost na 25 m od ustja puške; E_{25} pa pomeni živo silo krogle na 25 m od ustja puške.

Balistične podatke glede tukaj navedenih pušk sem dobil po večini od g. Jankota Ravnika, tehn. vodje strok. šole za puškarstvo v Kranju, nekaj pa jih je nabranih iz raznih knjig. Vsi ti podatki pa se med seboj ne ujemajo. K temu nesklad je pripomniti, da so balistični podatki kakega naboja odvisni

2. V kal. 11·6 mm:

a) V tem kalibru se za lov izdelujejo risane in mešane dvocevke za ekspresne naboje 450/60 mm, 450/65 mm in 450/82 mm; baše se do 7 g črnega smodnika in svinčeni izstrelek; pri naboju 450/60 je $V_{25} = 412$ ms, $E_{25} = 178$ mkg; pri 450/82 pa je $V_{25} = 501$ ms, $E_{25} = 214$ mkg;

b) kot posebnost navajam tukaj še avtomatično »Winchester« lovsko karabinko za »Winchester-naboj 45/85, brezdimni smodnik, jekleni poln plašč.

3. V kal. 11·2, oziroma 11·15 mm:

a) »Mauser«-repetirka za tropе za Peterlongov naboj 11·2/71 za 5·5 g brezdimnega smodnika; teža izstrelka 21 g s polnim ali delnim plaščem, $V_{25} = 750$ ms, $E_{25} = 600$ mkg. Ta naboj zadostuje za največje tropične debelokožce (slon, nosorog itd.) in za največje zveri (lev, tiger itd.). V istem kalibru se dobi tudi naboj sistema »Mauser« 11·2/65 mm za 4 g brezdimnega smodnika, 22·6 težek izstrelek s polnim ali delnim plaščem, $V_{25} = 576$ ms, $E_{25} = 382$ mkg;

b) risana ali mešana dvocevka za naboj 11·15 mm s 4—4·5 g črnega smodnika, teža izstrelka 20·6—20·8 g, $V_{25} = 411$ do 425 ms, $E_{25} = 177—191$ mkg.

4. V kal. 10 mm:

Avtomatična »Winchester«-repetirka za »Winchester«-naboj kal. 401, brezdimni smodnik, polni ali delni plašč, event. bakren plašč, $V_{25} = 610$ ms, $E_{25} = 246$ mkg.

5. V kal. 9·3 mm:

a) »Mauser« - repetirka za »Mauser« - naboj 9·3/71 za 3·5 (3·8) g brezdimnega smodnika, teža izstrelka 16 (18·5) g s polnim ali delnim plaščem, $V_{25} = 715$ (680) ms, $E_{25} = 417$ (436) mkg; dobijo se pa še razne druge variante teh nabojev;

b) risana ali mešana dvo- ali trocevka za naboje 9·3/82 mm ali 360/9·3/72, brezdimni smodnik, bakrenoplaščat (Collath) izstrelek, $V_{25} =$ pri prvem naboju 491 (626) ms, $E_{25} = 140$ (240) mkg, pri drugem naboju pa je $V_{25} = 603$ ms, $E_{25} = 225$ (167) mkg. Take puške morajo biti prav posebno močno konstruirane;

---

od množine smodnika, od dolgosti cevi, od oblike in od teže izstrelka, vrh tega so odvisni od tako zvanega balističnega koeficienta. Ker navadno vsi prvi štirje momenti v dosegljivih balističnih podatkih niso navedeni, oziroma znani, je tudi primerjanje podatkov med seboj in na njih točnost, težavno; vsekakor pa je v različnosti teh prvoimenovanih štirih momentov iskati razlog, zakaj včasih balistični podatki za isti naboj niso po vseh virih enaki. Tukaj navedeni podatki naj se smatrajo za neko povprečno merilo.

c) risane ali mešane dvo- ali trocevke za ekspresne naboje 360/9·3/57, 360/9·3/72 ali 360/9·3/82, vse za črni smodnik in svinčeni izstrelek, event. brezdimni smodnik (močnejša konstrukcija) pa zlitinski izstrelek; naboj 360/9·3/57 mm je zelo redek; naboj 360/9·3/72 ima $V_{25} = 480$ ms, $E_{25} = 145$ mkg; naboj 360/9·3/82 ima $V_{25} = 525$ (625) ms, $E_{25} = 172$ (202) mkg.

6. V kal. 9 mm:

a) »Mannlicher - Schönauer« - repetirke kot lovske puške ali karabinke; b) »Mauser« - repetirke kot lovske puške ali karabinke.

Obe za 14—16 g težke izstrelke z delnim plaščem, brezdimni smodnik v množ. 2·7—3·5 g, $V_{25} = 545—730$ ms, $E_{25} = 241—377$ mkg.

Za visoki lov pri srednjeevropskih razmerah utegne biti najbolj primerna Mauserica kal. 9 mm, s 3—3·5 g brezdimnega smodnika, s 16 g težkim izstrelkom, $V_{25} = 640—660$ ms, $E_{25} = 334—377$ mkg. Kot taka zadostuje za jelena in damjeka, pa tudi za medveda in divjega prašiča.

7. V kal. 8 mm:

a) Mannlicher - Schönauer- in Mauser - repetirke kot lovske puške ali karabinke za specialne naboje kal. 8 mm, z 2·3—3·5 g brezdimnega smodnika, 9·8—15 g težkim delnoplaščnim izstrelkom, $V_{25} = 524—862$ ms, $E_{25} = 202—378$ mkg;

b) risane in mešane dvo- ali trocevke za naboj 8/74 mm (8/72 mm), brezdimni smodnik, 2·5 g (močnejša konstrukcija), bakrenoplaščni izstrelek 10 g, $V_{25} = 658$ (650) ms, $E_{25} = 216$ (205) mkg; eksistira pa tudi sličnі naboj 8/72 mm, ki ima samo 500 ms začetne hitrosti in 124 mkg žive sile; slednji je navadnejši, ker za prva dva naboja mora biti puška specialno trdno izdelana;

c) risane in mešane dvo- ali trocevke za naboj 360/8/75, št. 2, ali mod. 88/57/8, št. 12, oba za brezdimni smodnik in izstrelek z delnim plaščem; prvi naboj razvije $V_{25} = 520$ ms, $E_{25} = 175$ mkg; drugi naboj pa razvije $V_{25} = 530$ ms, $E_{25} = 182$ (215) mkg; ako kupiš trocevko, katere cev za kroglo ima kal. 8 mm za brezdimni smodnik, dobiš navadno puško za naboj 380/8/57, št. 2.

8. V kal. 7 mm:

Mauserjeva lovska puška oziroma karabinka za Mauserjev naboj kal. 7 mm, brezdimni smodnik, polno- ali delno-plaščni izstrelek, $V_{25} = 700—780$ ms, $E_{25} = 280—310$ mkg, kar se ravna po množini uporabljenega smodnika in po teži izstrelka.

9. V kal. 6·7, oziroma 6·5 mm, tudi 6·6 mm:

a) Mauser-, Mannlicher - Schönauer- in Mannlicher-repetirke kot lovske puške ali karabinke za tozadevne specialne naboje, kal. 6·7 oziroma 6·5, brezdimni smodnik, izstrelek s celim ali delnim plaščem, $V_{25} = 645—725$ ms, $E_{25} = 176—239$ mkg;

b) mešane dvocevke, Bockove dvocevke, trocevke, pa tudi specialno izdelane mauserice za naboje 6·6/581/2 mm, oziroma 6·6/48 mm, oziroma 6·6/40 mm, za brezdimni smodnik, izstrelek z delnim plaščem; začetna hitrost pri prvem naboju 525—700 ms, $E_{25} = 130—192$ mkg; pri drugem naboju je $V_{25} = 481$ ms, $E_{25} = 90$ mkg; pri tretjem naboju je $V_{25} = 523$ ms, $E_{25} = 78$ mkg.

10. V kal. 6 mm in še v manjših kalibrih izdelane risanice so sposobne samo kot lovopustne puške. Kot lovopustna puška je posebno priporočljiva mešana dvocevka oziroma Bockova v kal. 28 (za šibre) in kal. 22/35 za Winchester - naboj, kal. 5 mm brezdimni smodnik, bakreno-plaščast izstrelek, ki razvije 44 mkg žive sile. Ta krogla nese precizno do 150 m in je za vse naše manjše roparice, pa tudi za loveče pse in mačke, zadostna; cev za šibre pa zadostuje za vse naše manjše škodljivce, kakor vrane, srake, podlasice, kragulje itd., vrhu tega pa je pok te puške neznaten, tako da ne vznemirja lovišča po nepotrebnem.

*

Ta sestava pri izberi risanice lahko tudi najbolj razvajenemu lovcu zadostuje, ker upošteva vse važnejše kalibre in vso lovno divjačino.

Risanice je treba izbirati po vrstah oziroma velikosti in žilavosti divjačine. Po eni strani bi bilo namreč nesmiselno, če bi se za srnjake ali divje koze uporabljal Mauserjev naboj kal. 11·2/71, ker je taka puška pretežka za nošnjo in so naboji predragi, učinek pa je neprimerno velik, in pri srnjaku ali divji kozi tudi slabejši naboj doseže lahko zadosten učinek; po drugi strani pa je lovski nedopustno, če se na močnejšo, zlasti plemenito divjačino (jelena, damjeka, losa, pa tudi medveda) ali celo na tropične zverine, strelja n. pr. z nabojem 6·6/40. Tak slab naboj ne povzroči usmrčenja; to pa je nelovski.

(Nadaljevanje sledi.)

Dr. Janko Ponebšek:

Legát ali čebélar.

O tem redkem južnem gostu se je pri nas do sedaj primeroma malo pisalo. Žiga baron Zois je v svojem izvodu Scopolijevega »Annus I. historico - naturalis« (Lipsiae, 1769) imenu Merops apiaster Meerschwalbe dostavil: »carniol. Legát«.

Prvo poročilo dež. muzeja v Ljubljani za l. 1836.—1837. omenja (str. 11) med darili muzejskih prijateljev poleg drugih ptičjih vrst tudi enega legáta brez vsake navedbe. Drugo poročilo za l. 1838. pravi (str. 13), da so dobili na Dolenjskem včasih v množinah sicer redkega legáta, ki pa v teh krajih najbrž ne gnezdi.

Freyerjeva »Fauna« (Ljubljana 1842, 24, št. 148) ga navaja kot redko ptico, ki so jo opazovali na Igu in v Dolu. Fr. Erjavec je opisal legáta v 1. snop. svojih »Ptic« (Domače in tuje živali v podobah, III. del, 1870, 135-7); omenja ga tudi v Schödlerjevi »Knjigi prirode«, IV, str. 203. Schulzev »Verzeichnis der bisher in Krain beob. Vögel« (1890, 5, št. 41) navaja samca in samico, ustreljena l. 1879. pri Žužemberku, slednjič pravi Ferd. Schulz v »Schwalbe« (1895, 83), da so 14. maja l. 1892. pri Lipici opazili štiri legáte in od teh samca in samico ustrelili. Iz Schulzeve beležke »Ein seltener Vogel« v »Laib. Zeitung« z dne 9. junija 1892, št. 130, potem iz Orn. Jahrbuch 1892, 203, povzamem, da se je legát tudi l. 1807. prikazal na Kranjsko; natančnejših podatkov pa do sedaj nisem mogel izslediti. Prijatelj Schulz me je opozoril na muzejsko sliko iz l. 1710., kjer je s svinčnikom zabeležena letnica 1807. Iz Schulzevih zapiskov o nagačenih pticah se pa da poleg podatkov, priobčenih v »Schwalbe« (1895), še posneti, da je zgoraj omenjene tri ptice iz l. 1892. ustrelil gozdni čuvaj Zwölf, in da so se zadrževale okoli Lipice tri dni. (Prim. tudi Izv. muz. dr. za Kr. 1893, 208.)

Da je gradivo o tej krasni ptici pri nas tako skromno, je pač vzrok, ker se je legát v naše kraje zaletel, kolikor so nam opazovalci zabeležili, le v letih 1710., 1807., 1879. in 1892. pa vsakokrat le posamezne ptice.

Da se bavi »Lovec« s tem zelo redkim gostom, je vzrok nov vpad legáta v Slovenijo l. 1918. in 1924., in sicer to pot z namenom, da bi tu gnezdil. V »Slov. čebelarju« (1924, št. 12) je objavil g. nadučitelj Jos. Armič iz Radeč pri Zidanem mostu opis legáta s sliko in poročilom, da se je 9. majnika 1924 zaletelo 7 ptic te vrste v Vrhovo, kjer so dva dni posedale in poletavale okrog čebelnjaka g. Muniha, kateremu so se jele zdeti sumljive, da je eno ustrelil in mu jo prinesel. Jos. Armič je poslal ustreljeno ptico F. Schulzu, da jo nagati. Ta jo je določil za samico, ki je imela v želodcu samo ostanke čebel. Vas Vrhovo leži ob Savi pod Radečami na mestu, preden se dolina najbolj zoži, in je ornitologično znamenita. Ptice, ki pridejo po Savi navzgor, ne morejo neopaženo preleteti te ožine; zato bi bilo Vrhovo opazovalna stanica prve vrste.

Nato je poročal v letošnjem »Slov. čebelarju« (febr., str. 30) Anton Ogrinc iz Lužarjev pri Vel. Laščah, da sta se pred kakimi šestimi leti pojavila dva para legátov, ki sta gnezdila v podstrešju podružnične cerkve Sv. Ožbolta. Nato pripoveduje, kako je prišel do gnezda, ko so se v njem mladiči baš valili, in da je »brez usmiljenja vse pometal

na tla«. To »nečloveško« ravnanje, katero priznava sam, opravičuje s tem, da je tisto leto opazoval, kaki škodljivci čebel so legáti.

Nadalje pripoveduje, da je junija 1924 v Maršičah, v župniji Sv. Gregorja, zopet videl take ptice, ki so tudi gnezdile v podstrešju tamošnje podružnične cerkve Sv. Urha, da jim pa tokrat ni nič storil, ker nima tam čebel.

G. Ogrincu svetujemo, naj se v bodoče znosi nad zalego tako krasne in obenem redke ptice na manj vandalski način, da ne daje javnega pohujšanja. Saj mu je vendar znano, da so ptice, ki jih prištevamo k škodljivcem, le tedaj kvarne, če se pojavijo v velikem številu, po posameznih povzročena škoda pa ne prihaja v poštev. Vrh tega ščitimo po novejših naziranjih tudi take redke ptice, ki nam semtertje škodujejo. Legát je pa v Sloveniji nenavaden gost, in je bil le izreden slučaj, da je pri nas tudi gnezdil. Ker mu pa to ni uspelo, ni veliko upanja, da bo ta poskus še kdaj ponovil.

V ljubljanskem narodnem muzeju je nekaj starejših legátov še pred l. 1879.* Erjavec omenja pri opisu legáta (str. 136) tudi neko sliko v ljubljanskem muzeju iz leta 1811., toda z izrecnim pridržkom — »če se ne motim« — (pisal je »Ptice« v Zagrebu). Znana je le ena slika, ki ima letnico 1710 (Orn. Jahrb. 1892, 203). Že staromodni nemški pravopis »umb« in »Leybach« govori za večjo starost, kakor je letnica 1811.

Slovenska imena: legát, bčélar, čebélar; srbsko-hrvatska: pčelarica žuta, čelozubac, pčelarka, zlata bregunica, grgurela, brigulija, škvar, žura, maslar (srez Miloševo), bregara (po Bijelome polju i uz Neretvu oko Čapljine i Gabele), bregarica zelenka, bregava. — Značilen je izraz: legát, od debla leg; ljudstvo je nadelo ptici to ime od nenavadnega načina, kako si naredi gnezdo. Erjavec pravi na str. 137: »Legát gnezdi, kakor naša p o d g r i v k a, na strmih, peščenih ali glinastih bregovih, kjer si s kljunom in s slabimi nožicami izkoplje 1—2 m dolgo luknjo, ki se konča v prostornejšo kotanjo. Vanjo znese samica 6 ali 7 belih jajec na goli pesek brez vse mehke podlage. Na pol godni mladiči se radi solnčijo v luknjah, kakor hitro jih pa kaj poplaši, zbežé ritensko nazaj v kotanjo, in tudi iz gnezda pobrani mladiči zmerom ritensko tekajo. Ako je le mogoče, gnezdijo v velikih družbah, kakor naša podgrivka.« F r e y e r, ki je zbiral ptičja imena med ljudstvom, ga imenuje: snaženi legát, t. j. lepi legát. Erjavec je pripomnil, da legátu pravi ljudstvo »bčélar«. Slovenski imeni čebelojed, čebelojedec, iz novejše dobe, sta okorni prestavi nemškega Bienenfresser, ki ga imenujejo tudi Bienenwolf. Od načina gnezditve so mu tudi Hrvatje dali ime: zlatna bregunica, brigulija, da jo razlikujejo od »laste bregunice, breguše, pobreguše, vodene lastavice«, t. j. od naše podgrivke, ki si na podoben način izkoplje rov za gnezdo.

Legát živi v vseh deželah ob Sredozemskem morju. Po Harterlu (Vögel der palaearktischen Fauna, 859) gnezdi po južni Evropi z otoki vred, v Afriki severno od Sahare, proti vzhodu po južni Rusiji do Transkaspije, Turkestana (Tian-Schan) in zapadne Sibirije (Pallas trdi, da do reke Irtiša), gnezdi tudi v Mali Aziji, Palestini, Perziji in Kašmirju. Ob selitvi in pozimi ga najdejo povsod po Afriki do Kaplandije, v Pu-

* Pri tej priliki si dovolim izraziti željo, da nam muzejsko ravnateljstvo že vendar enkrat blagovoli sestaviti natančen seznam svoje ptičje zbirke, kakor jih imajo narodni muzeji v Zagrebu, Sarajevu, Beogradu in drugod.

njabu, Beludžistanu in celo v Sindu. Na kanarskih otokih ga opazujejo redno ob selitvi spomladi. Večkrat se prikaže v pokrajinah severno od njegovih pravih bivališč, semtertje gnezdi daleč od njegove redne domovine. Na južnem Francoskem (Camargue) menda gnezdi še vsako leto, enako po bregovih Donave in tudi na Sedmograškem, prej včasih pri Dunaju, najbrže tudi še zdaj v jugovzhodni Poljski (Galiciji), kakor tudi pogosto v južni Rusiji. V Nemčiji so večkrat ugotovili njegovo gnezditev. Dne 3. junija 1865 so zalotili opešanega legáta v Laponiji pri Munioniski, kar je obenem njegovo najsevernejše nahajališče. Našli so ga ponovno na Švedskem, Danskem, v Kurlandiji, na Ruskem do Moskve, enkrat na Helgolandu, na Pomeranskem, v Vzhodni Prusiji, na Poljskem, velikokrat v Veliki Britaniji in na Irskem, posamič v Belgiji, na Luksemburškem, v severni Franciji, dne 4. maja 1905 na Holandskem pri Tietjerku, večkrat v Švici, Nemčiji in na Češkem.

V Sremu ga je opazoval Krist. Ludovik Landbeck (Die Vögel Sirmiens, Isis 1843, 25—26), ki je ondi bival l. 1838. pet mesecev, v več pokrajinah pogostokrat. Živi posebno na južnovzhodnih obronkih Fruške gore, od Zemuna do Kupinova in še više, tudi pri vaseh v Savski dolini v posameznih parih. Našel je ob robovih komaj 1—2 metra globokih peščenih jam pri Jakovu in Kupinovu po 3—4 gnezda. Na savskih bregovih in v gozdih jih je bilo veliko več, včasih cele jate po 20—40 ptic, ki so se podile nad vrhovi dreves, glasno kričeč. Legáli, ki žive ob Savi, morajo radi hrane letati včasih po 2 uri daleč v notranjost dežele na travnike med močvirji in gozdovi na Kupinovem. Prikažejo se navadno že ob 6. zjutraj glasno kričeč nad vasjo, letajo čez dan visoko v zraku nad travniki, odpočijejo se včasih na hrastih in topolih. Vračajo se med 6. in 7. uro zvečer v skupinah po 15—40, zelo visoko leteč z glasnim kričem na svoja redna bivališča ob Savi. Prihaja navadno prve dni maja, gnezdi do avgusta, klati se potem z mladiči okoli in odide prvih 14 dni meseca septembra. V 2—3 dneh si izkoplje v mehkem pesku kaka 2 metra globok rov, kjer izvali 6—7 jajec. Mladiče pita zlasti s kačjimi pastirji, skržki in komarji; spočetka se kretajo bolje ritenski kakor naprej. Njegovi glasovi so zelo različni in nimajo nikake podobnosti z njihovimi dosedanjimi opisi.

Ettinger (Sriemsko-slavonsko-hrvatske divje životinje, zvieri i ptice, Zemun, 1857, 99) pravi o njem: »Prebiva ponajviše, kako sam opazio, u Sriemu, i to po okolišu Petrovaradinske regimente blizu barah i potokah sa strmenitih žalih uz šume. Po danu obljeta u jatu oko svog gnjezda, i sjeda rado na suve grane povrh hrastjah, dohodnica je, koja dolazi k nama u svibnju, a odlazi tražit toplije predjele u kolovozu.«

Po Mojsisovichu (»Zur Fauna von Bellye und Dárda«, 1882, 190, štev. 234) legát v Baranji gnezdi. V gozdovih okoli Apatina je precej pogost. V parku pri Belju se je prikazalo l. 1882. en dan 15—20 legátov (I. Nachtrag zur »Ornis« von »Bellye und Dárda«, 1883, 121).

Dr. E. Rössler (Beiträge zur Ornithofauna Sirmiens, Orn. Jahrb. 1913, 184) je videl v Sremu dne 28. maja 1911 par legátov leteti čez Vrdnik od juga proti severu.

H. pl. Geyer-Schweppenburg je raziskaval ptice v Sremu l. 1912., od začetka aprila do 25. maja, l. 1913. je pa bival v Vukovaru od 8. maja do 30. junija. Pričakoval je z vso gotovostjo ondi legáta, kjer mu nudijo visoke ilovnate stene izborna gnezdišča. Pripovedovali

so mu tudi, da je gnezdil prej na raznih krajih, tako ne daleč od Vukovara, pri Opatovcih in Šarengradu. Ondi je našel na raznih mestih njegove zapuščene rove, kjer je gnezdil, ptic pa ni bilo; samo dne 16. maja, meni, da je nad Vukovarjem letelo zelo visoko v zraku 5 čebélarjev (J. f. O. 1915, 97, štev. 86).

J. Schenk (Fauna regni Hungariae: Aves, 1917, 87) pravi, da je selilec, ki prihaja meseca maja in odhaja avgusta ali septembra, da je semtertje pogost na Hrvaškem, v Slavoniji, Bački, Baranji in Vojvodini.

Narodni muzej v Zagrebu ima 23 ptic te vrste: 4 samce in 2 samici, drugih 17 ptic je nedoločenega spola, ustreljenih v času od 26. aprila do 16. septembra. Zadnja opazovanja ornitološke centrale v Zagrebu leta 1919. in 1920. so dognala, da prihaja spomladi povprečno dne 28. aprila.

Jos. Pančićevega redkega dela »Ptice u Srbiji« (Beograd, 1876) nimam pri roki, zato ga tudi ne morem upoštevati. E. Dombrowski (Grundlagen einer Ornis Nordwestserbiens, 1897, 12, št. 38., odtis iz Wiss. Mitteil. aus Bosn. u. d. Herz.) je našel pri Provu večjo naselbino, sicer semtertje posamezne pare. Prve legáte je opazoval spomladi, dva samca in eno samico, dne 3. maja. Dne 16. junija je bila večina gnezd sveža, nekatera so bila zaležena, dne 20. julija so se izpeljali prvi mladiči.

Spir. Brusina (Zur Ornis Serbiens, Aquila, 1902, 163) omenja neko gnezdo z 8 jajci pri Provu 16. maja 1894. O. Reiser (Izvj. o uspjehu ornitol. putovanja u Srbiji god. 1899. i 1900., str. 16. separ. otisa iz Glasn. zemalj. muzeja u Bosni i Herceg. 1904) je dobil 10 ptic. Dion. Lintia (Materialien zur Avifauna Serbiens, Aquila 1916, 105) pravi, da legáí v Srbiji ni redek; ob selitvi ga opazujejo v prav mnogih krajih dežele. V večjih naselbinah, enako bregulji, gnezdi pri Negotinu, Zaječaru, Brzi Palanki, Skoplju. Rovi so pa nekoliko širji in še enkrat tako dolgi kakor rovi bregulje; zasedeni rovi, posebno v peščenih bregovih, se lahko spoznajo, ker imajo na spodnji strani vzporedni brazdici od krempeljcev noter in ven plazeče se ptice. V beograjskem narodnem muzeju so le trije legáti; 1 odrasli samec, spol dveh ptic ni ugotovljen, ustreljeni pri Negotinu in Brzi Palanki leta 1896. in 1899. (Spisak ptica u muzeju srpske zemlje, Prosvetni Glasnik, 1904, priloge str. 13, št. 98.)

(Konec prihodnjič.)

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

VII.

Ščip je minil, mesec je zvečer zakasneval in njegova luč je pojemala. Tudi sneg se je poslovil. Ali mene ni zdržalo, ker je bilo prezapeljivo stikati po trstju, kamor vsled vode že leta in leta ni stopila nobena človeška noga. Vsak drugi dan sva se znojila z lovcem in prezebala obenem. Sledila sva več tropov svinj in jih tudi večkrat prepodila; ali na muho ni prišla nobena. Vedela sva dobro, da je v Sombatu večji trop svinj, ali površina ondotnega trstja je bila velika in deloma radi globokih močvirij nedostopna. Lovec je tudi videl parkrat to družbo in povedal, da so zastopane vse barve. Cele ure sva se plazila previdno po vijugastih stečinah, da bi suho trstje ne izdajalo vsake najine stopinje. Nekega popoldneva sva že čisto obupala nad uspehom. Trudna in zamazana od blata in prahu stojiva ob robu sombatskega trstja in ugibava. Tu naju zmoti lahko pokanje trstja. Dolgo prisluškujeva, ko se nama šum pojavi razločneje. »Svinje rijejo v trstju,« pravi logar. Odločiva se in počasi pričneva lezti proti njim. Približava se na kakih dvajset korakov, tako da sva razločno čula, kako pihajo sapo skozi nos, kadar se jim nosnice zatrpajo z blatom. Dalje ni šlo več, kaj videti, je bilo pa nemogoče. Po gibanju trstikovih vrhov sva sklepala, da jih mora biti najmanj deset. Na levo pred nama je bilo trstje redkeje med močvirno travo, ki zraste več kot meter visoko. Zapazila sva, da se pomika druščina v to smer, in sva čakala. Po četrturnem napetem čakanju čujeva, da šumi v ozadju trava. Semintja se je za hip pokazalo kako uho ali kak ščetinast hrbet. Skoro dihala nisva, negibna kot kipa. Počasi, počasi sem dvigal trocevko in med tem so se prikazovale svetle in temne žive lise. Hotel sem črno! Res se mi zazdi, da se giblje temna senca pod gosto travo in trstjem. Pogledam skozi puškin daljnogled, in ko se mi oko privadi, izločim črno svinjo iz mraka. Križ na pleče — cek! Naboj je odpovedal. Svinja se ne gane. Previdno povesim Hammerlesstrocevko, da zopet napnem in obenem obrnem naboj. Svinja še rije! Sedaj torej — cek — vsi vragovi! Sunkoma odskoči svinja v trstje. Brzo ta trenutek puško dol in drug naboj za kroglo v cev! Niso zbežale. Par hipov nato se pokaže bela, svetla lisa in dvigne glavo, obrnjeno proti meni. Dobro sem razločil tiste majhne, črne mokre oči in gibek rilec, ki se je obračal. Daljnogledov križ sredi glave in — cek! Vrag te jaši, smola! Svinja

zarenči in odskoči v goščo. V tem trenutku poskoči vsa družba in ena bela svinja na plano, kjer postoji. Ta trenutek izrabim in ji pritisnem šibre 00 v hrbet. Silen trušč se dvigne in trop oddivja skozi trstje. Tedaj sva stala z lovcem sama in drug drugega nejeverno gledala.

Ko prideva do sape, greva na petnajst korakov oddaljeni strel. Nič! Vse naokoli sva na drobno premendrala, brez uspeha. Neverjetno! Na petnajst korakov! Križ je bil v hrbtu visoko, da bi ji zdrobil strel hrbtenico. Tedaj se šele izderem iz boba. Merjeno skozi daljnogled, ki je za kroglo, je strel za šibre šel previsoko.

Sklenil sem, da nikdar več ne pojdem s trocevko na svinje. Toda tega nisem držal. Krogla je bila na romunsko vojaško patrono, kjer so trde zapalke za repetirke. Zato pa kratko pero pri Hammerless-konstrukcijah ne udari tako močno, da bi vedno sigurno zdrobilo hrbet trdi zapalki.

Po tem dogodku sem se kujal do novega snega, ki je padel tik pred božičnimi prazniki. To me je spravilo v dobro razpoloženje poleg vesti, ki mi jo je telefoniral logar, da namreč ve za ležišče dveh družin svinj. Drugo jutro sva bila z lovcem že v Compošu. Ali vrag ga dal, sneg se je prejšnji dan močno tajal. Ponoči se je zjasnilo in zmrznilo in sneg je hrstel pri hoji, kot bi se odpiralo peklo. Tolažilo naju je to, da je v trstju in na močvirnih krajih sneg skoro izginil. Imel sem pa repetirko, ker se mi je trocevka zamerila. Ves dan sva hodila. Cele steze in ceste svežih sledov sva preganjala uro za uro, a nikjer zaželjenih svinjskih parkljev, ki so ves revir Zlatne grede na drobno premendrali. Ko sva se pod noč vračala, mokra, jezna in lačna, sva spotoma zabredla po široki svinjski stečini zopet v Compoš, in sicer v veliko trstje tik ob nasipu. Niti na mar nama ni bilo, da bi svinje ležale streljaj od nasipa, kjer jim motijo počitek mimoidoči vozovi, ljudje in psi, kateri neprestano bevskajo in tulijo. Precej brezbrižno, sita zasledovanja, zavijeva po svinjski gazi v trstje. Kar naenkrat se utrga tik pred nama plaz svinj in trešči z ležišča v trstje. Vendar sem mogel opaziti, ker je bilo v neposredni bližini, da sta bila dva tabora, ločena v bele in črne, torej križane in pristne svinje. Pred nama so vstali beli, desno, kakih dvajset korakov stran, pa črni. Vsa druhal se je zaprašila torej v trstje, kjer je obstala in midva tudi. Še dihala nisva. Tako smo stali vsi in čakali, kdo si prej premisli. Vztrajne so svinje, to moram priznati, vsa čast jim, kakor našim lovskim tatovom. Ali baranjske svinje niso vedele, da jih moti Kranjec, ki je hudičevo svojeglaven in trmast, kar je tudi vztrajnost gotove vrste. Drug

drugega smo čakali. Moja trma je zmagala. Po skoro polurnem čakanju, je semtertja zapraskelalo v trstju. Končno se oglasi globok bas stare svinje.

Med čakanjem sem si temeljito ogledal okolico — kolikor se je pač videlo — in sem opazil, da je komaj deset korakov pred menoj obširno ležišče. Čudil sem se samemu sebi, kako da vendar nisem opazil prej te jase, ko je bil najmanj za eno sobo velik vrtinec trstja čisto pomendran in poležan. Ali zanimivo dejstvo je, da, če človek v trstju dlje časa mirno stoji in opazuje, tem bolje vidi in razločuje med gostimi stebelci vse ono, česar tudi pri počasni hoji nikdar ne bi opazil.

Pritajeno kruljenje se je vedno pogosteje oglašalo, kot kaka spodbuda, češ, saj ni nič, naj kdo pogleda. Začeli so se majati vrhovi trstik in čula sva stopinje. Vendar se vračajo! Srce je začelo živahneje utripati, iz udov je šla utrujenost. Veter se ni obračal in zato sva bila pred nosovi varna. Nikdar nisem namreč šel v trstje za vetrom. Ako nisem mogel proti vetru, sem rajše poskus vnaprej opustil, ker je bil vedno in povsod zaman.

Šum se je polagoma in obotavljaje približeval v bližino roba ležišča. Tam pa je zopet vse utihnilo in mislil sem že, da čutijo najino bližino. Čez čas se oglasi zopet hropeč bas in kmalu se zgane trstje. Z dvignjeno repetirko, napeto motrim tisto smer. Bližje in bližje prihaja, piha skozi nos in malo brunda. Skozi puškin daljnogled zapazim dvignjen rilec. Da te koklja brcne, zakaj ni črn! Oprezno in tiho se privleče rumenkasta žival skozi trstje na rob ležišča, z dvignjeno glavo in uhlji. Velika, zalita žival. Bog ne daj tudi s prstom zganiti. Močno piha in renči. Prestopi se do prve jame in povesi glavo. Tedaj sklonim tudi jaz glavo in v daljnogledu zakrije ščetinasta masa dobršen del obzorja. Deset korakov razdalje! Križ pomaknem za njeno uho in skrivim prst. Težko telo leže v vdolbino, brez tresljaja in glasu. Samo silen lomast spremlja bežečo družbo, ki bliskoma, kot pok, izgine. Svinja, to je krmača, je tehtala 135 kg in je imela na hrbtu šest centimetrov debelo slanino.

Naslednje dni sva petkrat v enem tednu obiskala ta ležišča in okolico, ali ne duha ne sluha ni bilo po svinjah. Kakor bi bile šivanke, tako so se zgubile.

Na Štefanovo, dan po Božiču, sva napravila velik, celodneven pohod po lovišču, da izslediva to zalego. Vsa trstja in goščave sva prebredla, videla mnogo ležišč in steza, svežih in starih, ali svinj nisva mogla zalotiti nikjer. Vračala sva se od Sebesfoka po preseki na nasip in po nasipu k logarski hiši, kamor sva prispela vsa trda ob štirih popoldne, kjer sva si s

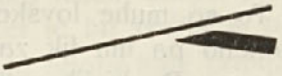
čajem krepčala odrevenele ude. Ko sem čez dobro uro sedal na voz, priteče po nasipu štirinajstletni dečko, ki je bil pri lovcu svinjski pastir, ves preplašen in objokan, v nogavicah, držeč v roki škornje. Stopim nazaj v hišo, da izvem, kaj se je pripetilo. Ko si dečko malo opomore, pove sledeče: »Iskal sem naše svinje, ki so se mi dopoldne izgubile. Vračal sem se po preseki med Compošem in Sombatom domov. Ker pa sem brodil po vodi, sem blizu nasipa sezul škornje, da slečem mokre cunje in izlijem vodo iz škornjev. Tedaj pa pride tisti črni medved (to je merjasec), jojmene, s petimi drugimi. Zavpil sem, kar sem mogel, ali niso se zmenili. Splezal sem na drevo, da se rešim, ali mrcina ni šla izpod drevesa. Zeblo me je, da sem jokal od mraza in strahu, da se ne vleže pod hrast — jaz pa bom moral ponoči zmrzniti na drevesu. Končno je pa le nehal godrnjati in odšel z vsemi zopet v trstje. Jaz pa z drevesa in domov. Nikoli več ne grem sam, ali pa mi dajte puško.«

Kakor sva z lovcem računala, sva šla skozi tisti kraj četrt ure pred tem dogodkom. To so muhe lovske sreče. Ves teden se lovec ubija in išče, končno pa mu tik za hrbtom hočejo svinje požreti njegovega paglavca. Da bi jih volk povohal!

Zadnji dan starega leta sem vendar opral to sramoto in maščeval predrzno norčevanje ščetinarjev. Komaj pet sto korakov od logarske hiše sva jih zalotila na ležišču. Dan poprej so nama pobegnili, ker je hrstel ostanek trdega snega, ki sva ga morala na enem mestu prekoračiti. Pripravila sva si pot za drugič in tudi razgled na ležišče. Drugi dan sva se priplazila na določeni kraj in res sva opazila, da je ležišče živo. Ležali so štirje drug preko drugega v globokem gnezdu, tako da skozi trstje nisem mogel ugotoviti, kako so prav za prav obrnjeni in kateremu pripada kak uhelj, ki se je semtertja dvignil. Tako radi leže kadar je mraz, posebno mlajše svinje, da se medsebojno grejejo. Ogledoval sem, kam bi nameril. Tedaj se zgane nekaj par korakov v stran — in peta svinja se dvigne. Gotovo je dobila v nos kako nevšečnost in postala pozorna. Sodil sem, da je izmed kopice največja, ali zato je bila zelo mršava. Ni mi bilo mnogo premišljevati. Prislonim puško in svinja se zgrudi na mestu s strelom za uhljem. Tedaj se razmota živa kopica in šine v trstje. Pri tem sem takoj spoznal, da sem pravo pogodil. Ubil sem namreč svinjo vodnico in pobegli štirje so bili dobro leto stari mladiči. Zato sem samo repetiral in ostal nepremičen. Že po nekaj skokih je lomast ponehal. Svinje so se ustavile, ker so pogrešile svojega poveljnika. Niso še imele izkušnje, da bi vedele, kaj pomeni tak zveneči pok. Začele so se v svojem žar-

gonu pomenkovati, kaj storiti sedaj, ko ni nikjer vodnika; kmalu so se zedinile, da gredo gledat odnosno ležat nazaj, kjer je tudi poveljnik gotovo ostal. Pričele so se pomikati proti ležišču. Dvignil sem puško in čakal. Prva, ki pomoli glavo iz gošče, pade, sem si mislil, ker bi ne bilo priporočljivo, da bi katera ovohala kri in tisti hip pobegnila. Nisem dolgo čakal, in strel je podrl prvega radovodneža. Sunkoma je zacvilil, zamahnil z debelo butico in se zvrnil. Ostali trije so jadrno pobegnili. Gotovo so spoznali, kaj to pomeni. Oba komada sta bila križana. Prvi, siva in kot trska suha krmača — morda od kake bolezni —, je tehtala 69 kg; drugi, mlad merjaščck, rumenkast in lepo okrogel, je potegnil stari stot. Tudi to ležišče je po tem dogodku ostalo za vedno zapuščeno. Staro leto sem prav zadovoljivo zaključil. Voščil sem si sam pri sebi novo leto, ki naj bi bilo izdatneje, ker svinj je bilo čutiti dovolj. In želje so se mi izpolnile.

(Nadaljevanje sledi.)

Ing. Ferdo Lupša:

Spomini na Siam, deželo belega slona.

Kralj džungle.

Po vsej pravici zasluži tiger to ime. Ne oziraje se na to, da že trepeče in beži vsa divjačina pred zvokom njegovega rjovenja, daje že posebno njegova vitka in gibčna postava in obnašanje dovolj povoda za to ime. Kožo mu pokriva rdečerjavkasta dlaka. Na njej se vrstijo temne proge in le po trebuhu je dlaka bela. Dobro razvit tiger meri od glave do konca repa približno 3'5 metra. Njegove ognjevite oči so polne zvijače in neusmiljenega hinavstva. Ako imamo priložnost, ujetega opazovati, tedaj opazimo kmalu, da v oči ne gleda rad, menda mu tega njegova slaba vest ne dopušča.

Čestokrat sem imel priliko opazovati, da je tiger, kjub temu, da vse pred njim beži, strahopetnež, zlasti takrat, ko sluti človeka v svoji bližini. To se mi je primerilo ob neki priliki, ko smo se meseca marca 1915 vračali z inšpekcije v provinci Pechabun po karavanski poti skozi pragozd, ki vodi čez gorovje proti Ampheurju Muang Phrom. Naša družba je obstojala iz general-

nega guvernerja province Pitsanulok, orožniškega komandanta iste province, guvernerja iz Pichit in mene ter nekaterih orožnikov in strežnikov. Vsi smo jahali ponije. Dospevši preko gorovja na rob gozda, kjer se je pričela obširna planjava, obrasla z visoko travo, so poniji hipoma postali nenavadno nemirni; po vsej sili so hoteli zbežati nazaj v pragozd. Kaj je bilo? V tem pa se nenadoma pojavi izza ovinka po poti proti nam — tiger. Oddaljen je bil komaj kakih šestdeset korakov. Zver obstoji, nas nekoliko časa motri in že preden smo pripravili puške, izgine v goščavi.

Tiger hodi mnogokrat po potih in stezah. V zatišje se skrije le takrat, če se hoče izogniti neljubemu človeku, in ko preži na rop. Napada divjačino vsake vrste in se priklati tu in tam v bližino naselbin, kjer krade govedo, pse, svinje, mlade bivole, ponije i. dr. Človeka se loti redkeje. Tako zvani ljudožrci so navadno le stari tigri, ki si več ne morejo uspešno loviti divjačine. Siamezi imenujejo te vrste tigre »söa phi«, to je tiger-demon. Kjer se pojavi taka zverina, tam seveda nikdo ni varen njegovega zahrbtnega napada ne podnevu in ne ponoči.

Spominjam se dogodka iz leta 1906., ko sem izvrševal topografično izmero dežele med rekama Menam Noi in Menam Suphan. Bilo je meseca aprila, ko sem prišel v tempel Wat Sing, ki leži ob prvi reki. Tu so mi buddhistični svečeniki poročali, da je nekaj dni pred mojim prihodom odnesel pri najlepši mesečini tiger mladega duhovnika, ki si je izbral sala templa za prenočišče. Sala je približno 1'5 metra visoko, na kolih stoječe, na vse strani odprto poslopje, kjer se vrše javna zborovanja, buddhistične pridige in navadno tudi šolski pouk. Tak prostor je popotnikom večkrat v prenočišče ali odpočivališče in je pri vsakem templu. Jaz sem si navadno vsakokrat — če je bilo mogoče — izbral tempel za šotorišče, zato da sem uporabljal lahko sala. Vendar takrat nisem storil tega. Kake pol ure od tega templa so se nahajale namreč razvaline templa istega imena iz Phra Ruangove dobe (13. stoletje). Ker so me zanimali ti preostanki starodavne kulture, zato sem dal povelje, da se postavijo šotori tik ob teh razvalinah.

Bil je krasen večer. Veličastno je plaval bledi mesec na nebeškem svodu. Izza vrhov divnih palm je šuštela lahko šumeča serenada južnega vetra. Velike sove in letajoči psi in drugi ponočnjaki so švigali nad razvalinami sem ter tja. Nekaj časa smo sedeli vsi skupaj, gospod in sluga pri ognju. Tu se je popevalo in piskalo na lao-piščalke. Ko se je pojavil spanec, smo se razšli vsak v svoj šotor.

Strašen krik kulijev v zunanjem šotoru me je vzdramil iz spanja. Takoj je bilo seveda vse po konci. »Söa ao Ma bai kin leo«, to je, tiger je odnesel »Ma«, da ga požre, se je slišalo iz ust prestrašenih kulijev. Na rešitev ni bilo misliti, ker nikdo ni znal, katero pot je zver ubrala s svojo žrtvijo. Čez nekaj časa smo potem sem iz goščave zaslišali zadnji in umirajoči glas nesrečneža v žrelu zverine in zopet je bilo — vse tiho. Nepopisljivo je bilo razburjenje v šotorišču. Prestrašeni kuliji so mi nato pripovedovali, da se je v svoji lahkomiselnosti »Ma« vlegel pred šotor in zaspal, kjer ga je potem tiger ugrabil; torišče je bilo nekoliko okrvavljeno. Razumljivo je, da to noč nobeden ni več zatisnil očesa. — Drugo jutro smo našli v goščavi, približno 300 metrov od šotorišča, glavo in noge nesrečneža kot ostanke krvave pojedine.

Lov na tigra je nevaren. Ko posamezni lovec zapazi tigra v goščavi, pripravljenega na skok, tedaj ni več časa, da bi še mogel dvigniti puško in oddati kroglo. Prostorov, kjer tiger nima povoljnega kritja pred očmi človeka, se vedno ogiblje. Posamezni lovec ga navadno čaka ob kaki ugodni priliki na drevesih. Dobra pomoč pri lovu so vedno ptice, ki svarijo z nervoznim krikom pred zverino; najboljši opazovalci pa so opice, ki kričijo in tarnajo na vse načine, ter trosijo veje, ako se plazi tiger pod drevesi v njihovi bližini.

V laotskih pokrajinah, namreč v bližini razvalin mesta Pimaj, so mi pripovedovali, da so časi, ko ubije tiger vsak teden po eno žival govede in povzroči s tem tamkaj na prostem se nahajajočim čredam ogromno škodo. Ko smo nekoč prenočevali v nekem selu pred temi razvalinami, smo čuli begati prestrašeno čredo, ki jo je napadel tiger. Tiger je dovolj močan, da odvleče 160 kg težko žival po več sto metrov daleč, ter zaužije enkrat 25—35 kg mesa. Ko pa se je nasitil, si kaj rad poišče vodo, da se še napije. Potem se navadno vleže v neki daljavi in prespi dan, vse štiri noge od sebe moleč. Vendar to spanje ni trdo, vsaka najmanjša reč, celo šuštenje listja in lomljenje suhljadi pod nogami najprevidnejšega lovca ga nemudoma prebudi. Njegov sluh je izredno občutljiv. Po več metrov daleč sliši žuželko, ki pleza po deblu bambusa, in spretno presodi zvok v pragozdu. Iz zatišja opazuje čredo in posluša popevajočega pastirja v daljavi.

Če je dan mirno prespal, tedaj se navadno še v prvem mraku dvigne, stegne kakor mačka in vtisne kremplje na prednjih tacah v zemljo ali travo, odpre žrelo in pomoli hrapav jezik iz njega. Čudno in votlo doneče rjovenje zadoni daleč po gozdu in se

odbija v skalovju. Za tem se strese, si še poliže tace ter se poda polagoma in previdno skozi goščavo — oči se mu v temi bliščе kakor zelenkaste lučice. Suhljad se drobi pod njegovimi tacami, sova zakriči na drevesu nad njim, v bližini se nahajajoča divjačina pa zbeži.

Najlepša prilika za lov na tigra je tedaj, ako je ubil kako večjo žival, najsibo govedo, ponija ali kaj sličnega. Če ga pri krvavi pojedini prvi večer ni nič motilo, tedaj se poda, ko je v bližini prespal dan, prihodnji večer k ropu nazaj. Večkrat postoji in posluša, potem pa se še enkrat nasiti z ostanki od prejšnjega večera.

To njegovo navado sem uporabil aprila 1914, ko sem bil na inšpekciji v Ampheur Dong. Ob reki Menam Jom leži tamkaj idilična naselbina Ban Dong. V ozadju iste se razprostirajo približno 1 km široko riževa polja, potem sledi nižja goščava s travo, grmičjem in drevjem, ter končno pragozd. Pujajban, to je predstojnik dotične naselbine, mi je poročal, da je ta dan zjutraj tiger ugrabil vola ob robu gozda. Dana mi je torej bila priložnost za lov. Naročil sem, da se čez dan nikdo ne bliža dotičnemu prostoru, zato, da ne prepodi tigra, ki se še gotovo nahaja v bližini in čaka, da se po solnčnem zahodu še enkrat nasiti z ropom.

Še pred solnčnim zahodom sem se s puško v roki previdno podal na kraj, kjer je ležala mrhovina vola. Splezal sem na približno 10 metrov oddaljeno drevo in sem si v vejevju, kake štiri metre nad zemljo, zbral razmeram primerno zavetišče, kjer sem čakal na morebitni prihod tigra. Solnce je zašlo in po kratkem mraku, ki traja v tropičnih krajih nekaj trenutkov, je nastopila noč. Bil je krasen večer. V hladnem ozračju sem sedel mirno v vejevju drevesa. Razgled na preostanke krvave pojedine in okolico mi je bil odprt. Živahno gibanje gozdnih prebivalcev je pojenjalo, večerne melodije ptic so ponehale in le tu in tam so se zasvetile nad nizko goščavo majhne lučice, ki jih je uprizarjal na čudovit način let kresnic. Mesec je kraljeval nad naravo na svojem azurno temnem nebeškem prestolu in je s svojimi srebrno bledimi žarki skozi lahko šumeče listje dreves slikal na zemljo magične in fantastične podobe. — Moje misli so sličile lahko šumečemu gibanju listja in spreminjajočim se bledim podobam, ki jih je slikal mesec pod drevjem na zemlji. V mojem srcu so se vzbujali čudni občutki, ki bi jih primerjal vroči poželjivosti opoldanskih solnčnih žarkov, kakor jih baje priziva začarana boginja lovcev Theva Phram. — Nestrpno sem čakal in čakal — —

Nenadoma zadoni v goščavi približno 300 metrov od mene votlo doneč in značilen glas tigra — potem je bilo zopet vse mirno in tiho. Minulo je kakih deset minut, ko sem zapazil, kako se je neka temna pošast previdno pomikala v smeri proti mrhovini. Bil je tiger. Še kakih 30 korakov oddaljen, je obstal in poslušal. Vladala je popolna tišina, le listje je še vedno nalahno šuštelo. Meni je srce utripalo močneje kakor navadno in komaj sem še dihal. Nestrpno sem čakal ugodnega trenutka, da dvignem puško k licu.

Preteklo je morda nekaj minut, preden se je zver zopet premaknila. Neznaten šum, ki je nastal, ko sem dvignil puško, je vzbudil tigrovo pozornost in zopet je obstal, toda le za trenutek. Končno je bil oddaljen od mrhovine kakih pet metrov — puška poči. Odmevalo je dolgo tje po gozdu v čudodejno noč — zver je grozovito zarjovela, skočila visoko v zrak in padla nazaj, vendar se je hipoma zopet dvignila, a v istem trenutku jo je že zopet zadela krogla. Slišalo se je še nekaj časa hropenje iz življenja se poslavljajočega tigra. — Ta tiger je meril od glave do konca repa 3·25 m.

Ko sem leta 1916. potoval iz Lampanga na najsevernejšo točko Siama, Chieng-sen, ki leži ob reki Mekong, tedaj je ponoči, ko smo prenočevali v nekem selu ob robu pragozda, tiger ukradel ponija mojega tajnika, ki je moral potem radi tega več kakor teden dni hoditi peš. Lov se mi tokrat ni posrečil.

Ob neki drugi priliki smo šli po karavanski poti čez gorovje iz Muang Prae v Muang Nan. Po sledéh sodeč, je šel le malo pred nami tiger po isti poti, in prav gotovo se nam je umaknil v stran in nas iz zatišja opazoval, ko smo šli mimo njega, ter je potem karavani, ki je šla tik za nami, ugrabil vola. Tako je tiger res nekak svojevrsten in absoluten vladar v divji naravi, in od njegove trenutne milosti je odvisno, kdo pojde mirno mimo njega.

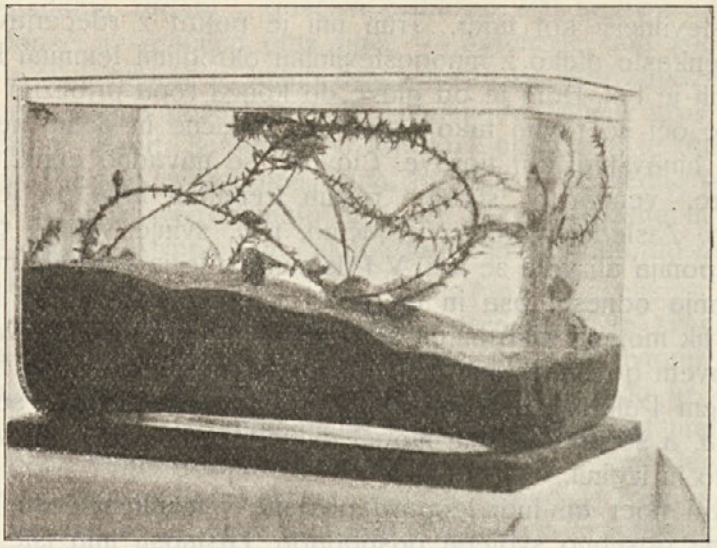
Edini, ki mu tiger navadno ne more mnogo škodovati, je slon, zato se tega lovci posebno v Indiji prav radi poslužujejo za lov. V Siamu je to redkeje, ker je tukaj tako zvanih »nedeljskih« lovcev še prav malo. Sicer pa se tiger tudi starih bivolov rad ogiblje, ker mu ne ugajajo močni rogovi, zlasti če tvorijo bivoli čredo, in ga zato lahko napadejo od vseh strani. Bivol napodi celo divjega slona. To sem videl leta 1914. v Klong Rangrit, ozemlju v bližini reke Menam Nakol Nagok, kjer so trije bivoli napadli divjega slona in ga končno pognali v beg.

V ožjem sorodstvu s tigrom glede zvijače, krvoločnosti in drugih sličnih lastnosti je leopard. Ta je v vseh delih Siama

mnogoštevilnejši kot tiger. Trup mu je pokrit z rdečerjavkasto ali rumenkasto dlako z mnogoštevilnimi okroglimi temnimi lisami, le trebuh je bel. Dolg je od glave do konca repa približno 2·5 m. Njegove oči so ravno tako ognjevite, zvijačne in polne neusmiljenega hinavstva, kot tigrove. Človeka se navadno ogne, če se le more, vendar v skrajno resnih trenutkih lova pa je zelo nevaren. Zasleduje manjšo divjačino, pse, svinje, mlado goved, in tudi ponija ali vola se loti. V Pitsanuloku je iz verande mojega stanovanja odnesel psa in ga požrl v razvalinah, ki so bile v ozadju tik mojega takratnega stanovanja. Ob neki priliki sva se v Mangrovem gozdu, ki leži med obmorsko naselbino Bang Hea in mestecem Paknam, srečala z leopardom; ustrašila sva se drug drugega, a še preden sem mogel dvigniti puško, jo je že zavil v goščavo in izginil.

Mlad tiger ali tudi leopard postane v kratkem času krotek in pozna posebno svojega gospodarja. Lastnosti ima iste kakor mlada mačka. Ko pa je starejši, tedaj se ga polasti vendar naravni nagon po krvoločnosti in postane nevaren. Imel sem dva mlada leoparda, ki sta se prvo leto starosti prav spodobno obnašala, in marsikterikrat sem imel z njima prijetno zabavo; smela sta zato tu in tam hoditi prosto. Ker pa sta v drugem letu pričela izražati strast po ropanju, zato sta morala končno za vedno v kletko.

Dr. Avgust Munda:

Nekaj o akvarijih.

Ribič naj se ne peča zgolj z lovjo, nego naj se zanima tudi za to, kako ribe živé. Ribič mora poznati življenske pogoje rib; če pozna le-te, mu lov ne bo delala težkoč. Življenske prilike rib pa more spoznati le z opazovanjem prirode. Del prirode si lahko ustvari v svojem stanovanju, če si priredi akvarij. V akvariju more opazovati življenje rib in jih proučevati v vseh podrobnostih.

Akvarij pa ni le sredstvo za študij, nego nudi tudi veselje in zabavo. Gojenje rib v akvarijih je razširjeno pri vseh kulturnih narodih. Ljubitelji akvarijev se združujejo v klubih in društvih, prirejajo predavanja, sestanke, kjer izmenjavajo svoje izkušnje. Tudi pri nas je že precejšnje število ljubiteljev akvarijev, ki imajo z gojenjem rib lepe uspehe. Žalibog pa ni med njimi nikakega stika. Želeti bi bilo, da se čimprej strnejo v klub ali društvo. Od takega združenja bi imel vsak svojo korist. Ne gre le za dejansko pomoč z izmenjavanjem ribic, rastlin itd., nego tudi za dajanje nasvetov, izmenjavanje misli in izkušenj.

Namen teh vrstic pa naj bo predvsem širiti zanimanje za gojenje rib v akvarijih. Zato hočem za začetnike v kratkem opisati, kako si priredimo pravilen akvarij.

Prireditev akvarija je precej enostavna stvar.

Za akvarije uporabljamo običajno posode iz vlitega stekla v obliki pravokotnika, kakor jih rabimo n. pr. za akumulatorje.

Dolžina basena naj bo približno 30—40 cm, širina in višina pa 20—30 cm. Taki akvariji drže 10—15 litrov. To je precejšnja teža za primeroma tenko steklo. Radi tega moramo akvarije podložiti s približno 2 cm debelo klobučevino (glej sliko). Ako jih ne podložimo, razpočijo prej ali slej radi pritiska vode.

Preden denemo ribice v akvarij, priredimo jim akvarij tako, da jim nudi vse življenske prilike, kakor jih imajo v naravi.

Ribice vdihavajo kisik in izdihavajo ogljik. Čim porabijo ves kisik, ki je v vodi, se začnejo dušiti in poginejo. Vodo moramo radi tega stalno prezračevati.

Prezračiti pa jo moremo na razne načine: bodisi s tem, da voda stalno priteka in odteka, ali s tem, da prihaja v akvarij neprestano zrak iz posode z zgoščenim zrakom.

Najenostavnejši način prezračenja pa nam nudijo rastline. Rastline rabijo oglik in oddajajo kisik. Ribice pa vdihavajo kisik in izdihavajo ogljik. Rastline in ribe si dajejo torej vzajemno pogoje, ki jih rabijo za življenje.

Tudi rastlinam v akvariju moramo nuditi vse pogoje življenja. Glavni pogoj za uspevanje rastlin je svetloba. Akvarij moramo torej postaviti na prostor, kjer ima čim več svetlobe, varovati ga pa moramo poletnega solnca.

Ako se voda segreje, se zmanjša v vodi količina kisika in ribice poginejo. Najbolje namestimo akvarij na podoknici ali vsaj blizu okna na severni strani hiše, kamor ne prihajajo solnčni žarki. Nekaj solnca zjutraj ali proti večeru vpliva ugodno tako na rastline kakor na ribice. Rastline oddajo, ko jih obseva solnce, več kisika kakor sicer.

Rastline vsadimo v plast zemlje, ki jo namestimo na dnu akvarija, preden vlijemo vanj vodo.

Za zemljo v akvariju uporabljamo tretjino šote, tretjino ilovnate zemlje iz travnika in tretjino dobro oprane mivke. Ko smo namestili označeno zmes na dnu akvarija, vsadimo v njo rastline. Plast zemlje naj bo visoka 5—7 cm.

Z dobrim uspehom vsadimo rastline spomladi. Izbirajmo pa take rastline, ki uspevajo tudi pozimi. Večina povodnih rastlin n. pr. vodni rmanec (myriophyllum) namreč jeseni ovene. Pozimi uspeva v mrzlem akvariju osobito vrsta Elodea (glej sliko), ki se dobro prime, hitro raste in ni prav nič občutljiva.

Ko smo vsadili rastline, pokrijemo zemljo s 3 cm visoko plastjo dobro opranega peska. Pesek preprečuje, da se voda ne skali.

Sedaj postavimo akvarij na odrejeni prostor in ga pričnimo polniti z vodo. Polnimo ga z vodo iz vodovoda, ker je taka voda

najbolj čista. Vode ne vlivajmo neposredno v akvarij, nego na zajemalko, ki jo postavimo na dno akvarija, sicer se voda skali. Akvarij napolnimo čisto do vrha.

Ribic ne devajmo takoj v vodo, nego počakajmo, da dobi voda temperaturo one vode, v kateri so bile do sedaj. Čim se je temperatura izenačila, devajmo ribice previdno z mrežico v akvarij.

Nato pokrijmo akvarij s stekleno ploščo, ki jo podložimo s steklenimi paličicami, da ima zrak pristop do vode. Zadostuje, da je odprtina široka 2—4 mm. Večja ne sme biti, ker poskačejo sicer ribice skozi odprtino iz akvarija. Pokrijemo pa akvarij radi tega, da se gladina vode ne zapraši in ne prevleče z umazano plastjo, ki zabranjuje pristop zraka.

Vode v akvariju, ki je posejan z rastlinami, ni treba premenjati. Voda ostane vedno čista. Odpadki ribic in ostanki hrane se topé v vodi in deloma služijo rastlinam za hrano (asimilacija).

Hrane smemo dajati ribicam le toliko, kolikor je sproti zaužijejo. Hrana ne sme obležati v akvariju, sicer gnije in vzame vodi kisik, ki ga rabijo ribe. Živalske odpadke in mrtve dele rastlin odstranimo s stekleno cevjo. Taka cev bodi debela kakor svinčnik. Gornjo odprtino cevi zapremo s palcem in vtaknemo dolnji konec v vodo popolnoma do plaže, ki jo hočemo odstraniti. Nato dvignemo palec; v tem trenutku šine voda s plažo vred v cev. Takoj nato zapremo zopet s palcem odprtino in dvignemo cev s plažo vred iz vode. To ponavljamo tako dolgo, da izčistimo ves akvarij. To je delo dveh minut.

Mrtve dele rastlin večjega obsega odstranimo z leseno pinceto.

Akvarij čistimo najlaže, ako se nabirajo smeti na enem mestu. To dosežemo s tem, da ne namestimo plasti zemlje vodoravno, nego nekoliko poševno. Vsa plaža se nabere na mestu, ki je najnižje (glej sliko).

V nekaj tednih začenjajo stene akvarija zeleneti. Tudi voda dobiva s časom zeleno barvo. To barvo povzročajo majhne alge, ki plavajo po vodi in se lepijo na steno. Prijemajo se trdo stene in jih moremo le s težkočo odstraniti. Alge so priljubljena hrana ribicam; osobito pezdirki jih uživajo radi.

Alge oddajajo kisik in so radi tega koristne; postanejo pa škodljive, če jih je preveč. Na drugi strani pa se prijemljejo tudi vodnih rastlin, jih duše in ovirajo pri rasti. Radi tega moramo akvarij od časa do časa čistiti in ga osvoboditi alg. Na vsak način pa naj bo prednja stran akvarija vedno očiščena, da nam ne moti vpogleda v akvarij.

V akvarijih gojimo domače ribice iz naših vodâ, ali pa tuje ribe. Ugajajo mi bolj domače ribe kakor razne vrste eksotičnih zlatic. Izmed domačih ribic pa izberimo ribice pritlikavce, ker so najbolj primerne za akvarij.

Kakor nalašč za akvarij prikladna ribica je pezdirk (Rhodeus amarus Bloch). Pezdirk je najmanjša in najnežnejša ribica naših vodâ. Zraste običajno le do 6 cm. Večji eksemplari (do 8 cm) so precej redki. Pezdirk je podoben majhnemu krapu. Hrbet ima sivkastozelen, boke srebrnobele z modrikastim sijajem, oko rdeče-oranžasto obrobljeno, hrbtna plavut pa ima črne lise. Od sredine repa se vleče do tretjine života ob pobočnici živo-zelena proga. Život mlečnika zablešči, ako ga vzamemo iz vode, v temno-vijoličastem blesku. Svatbene barve mlečnika za časa dresti so nepopisno lepe. Zelenkasta proga ob pobočnici koncem repa oživi kakor smaragd, prsi in trebuh dobe oranžasti blesk, ves život postane temnordeč z vijoličastim sijajem. Ikrnici se podaljša ob dresti spolnica v rdečkasto cev, s katero leže ikre med skržne liste potočne školjke, kjer se izvalijo v ribice. Ni pa priporočati, devati v akvarij v ta namen školjke, ker razrijejo zemljo.

Pezdirka dobimo v jarkih Ljubljanskega barja. Najlaže ga ujamemo z majhno mrežico spomladi ob drsti; takrat prihaja v barjanske jarke v velikih množinah.

Pezdirki se v akvariju povsem udomače. Navadil sem jih, da so prihajali na vrh vode, ko sem jim prinašal hrano. Hrano so jemali neposredno s prsta ali s steklene paličice.

Ljubki so, če se splaše. Takrat se stisnejo v kot in se tišče drug drugega. Ob drsti pa lovi mlečnik ikrnico po akvariju in se ji dobrika.

Zelo prikladna ribica za akvarije je nežica (cobitis taenia L.). Nežica spada v vrsto činkelj. Je majhna, podolgovata, valjasta ribica in zraste največ do 8 cm. Na zgornji ustnici ima šest kratkih tipalnic. Hrbet ji je rjavkast, boki rjavo marmorirani. Nežica je izredno nežna ribica. Če se spreminja vreme, postaja nemirna, šviga po vodi gori in doli in prinaša življenje v akvarij.

Razen navedenih ribic uporabljamo za akvarije tudi globočka (gobio fluviatilis Cuv.) in ševnico (phoxinus laevis Agass.). Globoček je mirna, skromna ribica, ki počiva skoro vedno na dnu; ševnica pa je vesela, živahna in gibčna, in pleše in šviga po akvariju ter pobira z bliskovito kretnjo hrano, osobito mušice, ki jih natrosimo na vodno gladino.

Akvarija ne smemo preobložiti z ribicami. Količina kisika v vodi je omejena in ne bi zadostovala, ako damo v akvarij preobilo

število ribic. In koliko ribic smemo dati v akvarij? To je odvisno od raznih činiteljev. Toplejša voda ima manj kisika kakor hladna. Zato moremo imeti pozimi več ribic v akvariju kakor poleti. Ribe iz stoječe vode (n. pr. pezdirki) rabijo manj kisika kakor ribe iz tekoče vode (n. pr. ševnice). Vendar pravi splošno pravilo, da dajmo na liter vode kvečjemu eno ribico v dolžini 5 cm, pa bolje manj nego več.

In sedaj pride najvažnejše, na kar bi osobito začetnike — ljubitelje akvarijev — pred vsem opozoril. To je razmerje rastlin in ribic. Čim več rastlin, tem več kisika je v akvariju. A to le podnevi. Ponoči izdihavajo rastline ogljik, in čim več je rastlin, tem bolj se duše ribice ponoči; drugi dan v jutro pa stoje izmučene vrhu vode in hlastajo po zraku, ali pa celo poginejo. Pravilno razmerje rastlin in ribic moramo določiti po izkušnji. Ako se počutijo dobro tudi rano v jutro, je to znak, da akvarija nismo preobložili z rastlinami.

Ribice se počutijo slabo, ako jim primanjkuje kisika. Tedaj prihajajo na vodno gladino po zrak, ali pa naglo in nemirno dihajo.

Ribicam moramo nuditi v akvariju iste prilike, kakor jih imajo v prirodi. To velja pred vsem za hrano. Hrane jim dajmo le toliko, kolikor je sproti pojedo, poleti dnevno, pozimi en- do dvakrat na teden. Ako je voda mrzla, rabijo manj hrane.

Pezdirki jedo najraje razsekane deževnice. Deževnice je treba dobro oprati in jih razsekati na zelo drobne kose. Da jih ne trpinčimo, jih usmrtimo poprej s kropom. Ko smo jih razsekali, jih ponovno operimo, da so popolnoma čisti. Ako ni črvov, dajmo ribicam sveže ribje ikre. Ne dajajmo jim kruha ali drobtinic, ker to napenja.

Toplota vode bodi enakomerna, poleti 10—18° C, pozimi 5—10° C. Ako preminjamo vodo, pazimo nato, da ima sveža voda isto temperaturo kakor porabljena, sicer se ribice prehlade.

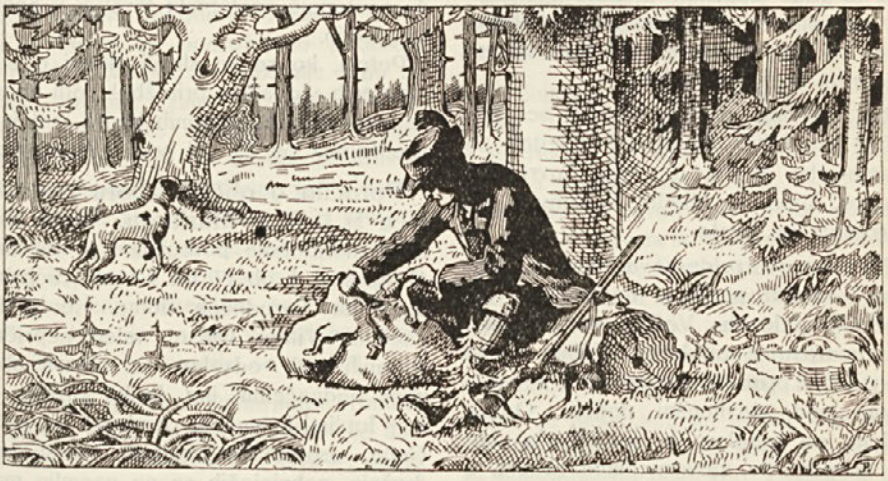
Ribice, ki jih gojimo v akvarijih, so majhne in nežne. Ne prijemajmo jih z rokami, nego jemajmo jih iz vode, ako je potrebno, le z mrežico, da jih ne poškodujemo.

Razen ribic devamo v akvarije po stari navadi tudi polže. Polž opravlja v akvariju službo redarja. Použije zelene alge, odpadke rib in gnile dele rastlin ter skrbi s tem za red in čistoto v akvariju. Za akvarij škodljiva je Limnaea stagnalis, ker použije dele rastlin, osobito popke.

To je glavno, kar mora znati, kdor si želi prirediti akvarij. Če si ga priredi, naj skrbno pazi na svoje varovance in naj jim nudi vsaj to, kar jim nudi svoboda v prirodi. Če jim vzame svo-

bodo, naj smatra za svojo moralno dolžnost, da jim priredi življenje v akvariju čim prijetnejše, da jetništva ne bodo bridko občutile in da se bodo počutile v akvariju vsaj tako dobro kakor v svobodi.

Akvarij, ki ga prikazuje slika, meri po dolžini 32, po širini 20 in višini 18 cm. Na dnu se vidi plast zemlje, nad njo plast peska. Zasajen je z Elodeo in Valisnerijo. V akvariju so štirje pezdirki (Rhodeus amarus Bloch), po dva mlečnika in po dve ikrnici, tri nežice (Cobitis taenia L.), dva globočka (Gobio fluviatilis Cuv.) in več povodnih polžev.

Iz lovskega nahrbtnika.

VL. Kapus:

Julij.

Tri race, tri pure, tri bele gosi
lisica sinoč' je pobrala;
v vasi ni piščet in ne kokoši,
ta spaka je vse pozobala.

Devojčice, mamice vse govore:
»Ti lovci res niso nič vredni!
Kjer ni jih potreba, povsod jih dobiš,
a manjkajo, kjer so potrebni.«

Sosedova Micika vam pa molči,
nad lovci se ona ne krega;
sokrivo se čuti, da vzela kokoš
je rjavka iz »Hudega brega«.

Ko klical petelin sinoč' na pomoč,
pod oknom je z lovcem kramljala,
za sladke besede in lovčev objem
kokoške bi vse žrtvovala.

Imenovanje. G. ing. Vojko Koprivnik, inspektor in šef kabineta g. ministra za šume in rudnike je imenovan za inspektorja-šefa ter mu je poverjen odsek za lovstvo.

Zapisnik III. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila 17. aprila t. l. ob 20 v restavraciji pri Slonu.

Navzočih je 12 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič konstatuje sklepčnost, otvori sejo in preide na dnevni red. Zapisnik II. odborove seje in zapisnik o izrednem občem zboru, ki je bil dne 18. marca t. l. v Celju, se odobrita brez pristavka.

Na predlog dr. Ravniharja se določijo po daljši debati kot delegati za spremembo pravil dr. Ivan Lovrenčič, Hafner, Zupan in Mladič, ki izjavijo, da sprejmejo ta mesta.

Na razpravo pride zavarovanje članov S. L. D. zoper nezgode na lovih in pri strelskih tekmah. Večina zavarovalnic je zavarovanje odklonila. Edino Rosija Fonsier je pripravljena prevzeti zavarovanje pod stavljenimi pogoji. Odbor sklene na predlog dr. Ravniharja, naj se besedilo te zavarovalnice prouči, z ostalimi zavarovalnicami pa naj se dopisovanje ustavi.

Podružnica v Ptuju priporoča, naj bi centrala določila primeren znesek za orožnike v Ptujskem okraju, ki so se posebno odlikovali pri zasledovanju lovskih tatov.

Dopis velikega župana glede dobave brezdimnega smodnika za člane S. L. D. po znižani ceni iz inozemstva, se odstopi »Lovski zadrugi«.

Odbor sklene, da se vrši letošnja strelska tekma kot druga leta, v istem obsegu kot leta 1924., in tudi streljanje na lončene golobe.

Društvo Kazino je pripravljeno odstopiti S. L. D. dve sobi za društveno poslovanje, ki pa se morata primerno preurediti.

Na predlog ing. Tavčarja se sklene objaviti v »Lovcu« članek o škodljivosti potresanja zastrupljenega žita, ki je bil namenjen mišim. Članek spiše podpredsednik Hafner.

Ker na zadnji dopis glede lovske razstave v Zagrebu ni odgovora, se sklene, naj se pošlje Hrvatskemu društvu za lov in ribarstvo v Zagrebu nov dopis s prošnjo, naj po možnosti hitro poda izjavo glede stavljenih vprašanj.

Podpredsednik Hafner prosi, naj bi se že končno določil oficielni lovski kroj, ker se vedno bolj kaže potreba, posebno pri oficielnih društvenih nastopih, da nastopajo zastopniki lovstva v enotnih krojih.

Potem, ko so se storili sklepi o posameznih vlogah in pritožbah radi uprave posameznih zakupnih lovišč, zaključi predsednik ob 23. uri sejo. Zapisnikar.

Poročilo o občem zboru podružnice S. L. D. v Mariboru. Tretji občni zbor mariborske podružnice je bil dne 17. aprila t. l. ob 17. uri v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Ker je bil načelnik Viktor Glaser vsled nepričakovanih ovir odsoten, je otvoril občni zbor podnačelnik ing. Janko Urbas, ki je s toplimi besedami pozdravil navzoče člane, osobito pa delegate raznih podružnic, nahajajočih se na ozemlju mariborske oblasti. Prečita pozdravno brzojavko ljubljanske centrale ter celjske podružnice. Oriše lovsko-društveni pokret v Sloveniji tekom pretečenega leta z ozirom na dejstvo, da so prešle s 1. januarjem 1925 do tedaj skupne lovske agende v Sloveniji za območje ljubljanske in mariborske oblasti v upravo teh oblasti, iz česar sledi, da sta nastali iz enega dve lovsko-kulturni središči. V popolnem soglasju s centralo je podružnica v ponovnih razpravah in končno na izrednem občem zboru v Celju dne 19. marca t. l. uredila svoj delokrog tako, da more v bodoče neovirano in skoroda neodvisno delovati. Opozarja slednjič na snujoči se novi lovski zakon, na potrebo podrobne organizacije tukajšnjih lovcev, kakor tudi na neizbežno potrebo, da se vzbudi med lovci smisel in razumevanje za pravilno lovstvo.

Po prečitanju zapisnika lanskoletnega občega zbora, ki se odobri, poda tajnik izčrpno poročilo o delovanju podružnice v preteče ni poslovni dobi. Kratka vsebina je sledeča: Lansko leto zapričeta akcija za ustvaritev zaokroženih lovišč na Pohorju je dokončana in posluje skoroda brezhibno; celjska podružnica naj bi isto akcijo izvedla za južno-zapadni del pohorskega pobočja, ki spada v njeno območje. Zaokrožena poljska lovišča se bodo tekom tega leta po možnosti oživotvorila, osobito v svrho varstva in gojitve fazanov. Lovski kataster za podružnično področje je izdelan. Akcija za pobijanje vran se vsled premile zime in pomanjkanja snega ne more smatrati za uspelo. Odbor je imel 10 sej in več sestankov in je ponovno posredoval pri oblastih radi lovskih zlorab. Vršil se je lovsko-družabni večer s predavanjem (kapetan Juvančič: Lov na divje koze v Črni gori). Oživotvorjenje strelišča se nahaja v polnem teku in se bo v kratkem izvršilo. Tajnikovo poročilo se odobri.

Blagajnik poroča: Denarnega prometa je bilo v tekočem letu: Izdatkov je bilo Din 4004·12, dohodkov Din 4910·—, saldo blagajne z dne 17. aprila 1925 Din 905·88. Temu znesku je treba prišteti 31 kom. društvenih znakov à Din 10·—, t. j. Din 310·—. Blagajnikovo poročilo se odobri. Pregledovalca računov sta svoje nalogo izvršila in poroča pharm. mag. Ivan Vidmar, da je našel vse račune v popolnem redu; predlaga za blagajnika absolutorij; sprejeto.

Podnačelnik pozdravi v tem trenutku došlega predsednika Slov. planinskega društva ravnatelja Jakoba Zupančiča, ki se zahvali za pozdrav in podčrta v kratkih besedah delno skupnost ciljev Slov. lovskega in planinskega društva.

Obči zbor se prekine za četrt ure. Sledeči novi odbor se izvoli z vzklikom: Načelnik: primarij dr. Hugon Robič; podnačelnik: Anton Godec, nadučitelj v pokoju; tajnik: Adolf Schaup, profesor; blagajnik: Josip Skaza, bančni podravnatelj; odborniki: Vladimir Vlašič, dr. Franjo Glančnik, Jakob Videnšek, Jakob Pošinger ml., ing. Janko Urbas, ing. Ante Ružič, podpolkovnik Budislav Prica, Peter Marin, Hubert Lukman, Franjo Pišek, Dragotin Klobučar, Stanko Kenda, dr. Mirko Černič, Bogdan Pogačnik, dr. Franjo Lipold, dr. Milan Gorišek. — Pregledovalca računov: Ivo Vidmar in Franjo Kramar. — Zastopniki podružnic: Celje: Roblek, Robert Diehl; Ptuj: dr. Franjo Šalamun, Alojzij Barle; Murska Sobota: Josip Benko, Franjo Košir.

Delegat Roblek — Celje, sprejme izvolitev s pridržkom, češ, da ni bil za to ovlaščen od celjske podružnice.

Slučajnosti: Sreski poglavar Ivo Poljanec zahteva natančnejših podatkov o smernicah, po katerih bi društvo stremilo za svojimi raznimi cilji, in je proti temu, da se izvoli tako velik aparat, ki se v društvenem življenju navadno ne izkazuje. Dr. Pirnat stavi vprašanje, kako misli odbor izpreobrniti razne mesarje, ki obratujejo po lukajšnjih loviščih. Obema gospodoma odgovarjata novi načelnik kakor tudi ing. Ružič.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi načelnik obči zbor z zahvalo za mnogobrojno udeležbo. Zaključek ob četrt na 21. uro.

VIII. redna odborova seja »Kluba ljubiteljev brakov« se je vršila dne 14. maja t. l. ob 18. uri pri »Štruklju« v Ljubljani.

Na tej seji se je obravnavalo o nabavi raznih tiskovin.

Dr. Ivan Lovrenčič je poročal, koliko in komu je razdal več mladičev psov brakov iz letošnjih legel.

Daljša debata je bila o opredelitvi v razne skupine psov brakov v posamezne vrste. Določila se je prihodnja smotra psov brakov i. dr., ki se je vršila dne 24. maja t. l. v Trebnjem na vrtu g. Pavlina. Tekmo je vodil dr. Ivan Lovrenčič s prisedniki in sosvetovalci klubovega odbora L. Grünfeldom, Ivanom Zupanom in P. Žmitkom. Udeležba je bila povoljna, posebno glede psov izborna, ker se je od 25 pregledanih psov

priznala 22 pravica, da se vpišejo v jugoslovansko rodovno knjigo (J. R. B.).

Zasluga gre v prvi vrsti g. Jakilu, ki požrtvovalno in smotreno skrbi za razvoj svojih psarn, ki goji čistokrvne pse ne le za uporabo v svojih loviščih, temveč tudi za okoliška, ki sledijo dobremu vzgledu ter si nabavljajo čistokrvne pse.

Dne 28. maja se je vršila kratka odborova seja ob 20. uri pri »Štruklju«, na kateri je bilo sprejeto večje število novih članov. Nato se je vršil I. redni obči zbor s sledečim sporedom: 1. poročilo predsednika, tajnika in blagajnika; 2. poročilo vodstva rodovne knjige; 3. volitev odbora; 4. samostojni predlogi in 5. slučajnosti.

Po svojih delegatih sta bila zastopana kluba ljubiteljev psov, K. S. P. je zastopal njega predsednik Fr. Urbanc, K. L. S. P. pa predsednik dr. M. Pirc; kot delegata sekcije brakov-jazbečarjev pri klubu sta se udeležila občega zbora E. vit. pl. Bernetich-Tomasini iz Zagreba in Oskar Kosler z Ortneka.

Klubov predsednik baron H. Lazarini je otvoril zborovanje, pozdravil posebno zastopnike drugih korporacij. Spomnil se je v preteklem poslovnem letu umrlega klubovega člana Josipa Seidla iz Šiške ter predlagal, da se zborovalci v znak sožalja dvignejo s svojih sedežev.

Obrazložil je težnje, ki jih goji klub, pred vsem pa je poudarjal, da vsakdo sodi napačno, kdor misli, da klub stremi za tem, da bi se čim več zaredilo brakov in bi se zato prirejalo več brakad. Klubovo stremljenje je v prvi vrsti čisto kinološko, gojili bi se imelo samo čistokrvne pse, ako se imajo kot braki uporabljati, in sicer le take vrste, kakor to zahteva formacija lovišč, vsa ostala pasja svojat pa naj bi čimprej izginila s površja, ki ni za drugo, kot v škodo in sramoto lastnikom in okolici, v kateri se klati.

Iz tajnikovega poročila se je razvidelo delovanje kluba v pretečenem poslovnem letu. Odbor je imel 9 rednih in 1 izredno sejo, priredil je v tem času štiri smotre psov brakov i. dr., in sicer v Ljubljani, Trbovljah, Kranju in v Trebnjem; dne 26. oktobra lanskega leta pa smotro in tekmo psov brakov v Grosupljem, na kateri je bilo preizkušenih 8 psov, 6 jih je napravilo tekmo z uspehom, od katerih so dobili trije tudi denarne nagrade, ostali pa druga darila ali pohvalno priznanje.

Klub ima namen v bodoče tudi v drugih krajih Slovenije prirediti smotre psov, oziroma zopet kako tekmo.

Kakor se je zaznalo iz blagajnikovega poročila, šteje klub že 22 ustanovnih in 96 rednih članov, dasi obstoja šele eno leto. Klub si je nabavil razne predmete: samostojen znak, žig, rodovno knjigo in razne druge tiskovine, med njimi tudi članske izkaznice, ki se bodo v doglednem času razdelile med člane.

Poročilo vodstva rodovne knjige je ugotovilo, da je do sedaj priznanih čistokrvnih psov brakov in brakov-jazbečarjev s pravico za vpis v J. R. B. že nad 100.

Odboru se je podelila razrešnica, nato pa je sledila volitev odbora.

V odbor so bili izvoljeni: za predsednika in podpredsednika Henrik Lazarini in ravnatelj dohod. urada Iv. Zupan, za ostale odbornike pa: prof. P. Žmitek, dvorni preparator Viktor Herfort, odvetnik dr. Iv. Lovrenčič, dr. Vinko Zorc, trgovec Leopold Grünfeld, lekarnar m. phar. Gvidon Bakarčič, graščak Adolf Galle in Filip Bizjak, trgovec in krznar. S. Komposch, zasebnik v Novem gradu, p. Dobrna pri Celju, in Fran Roblek, veleposestnik v Žalcu.

Kot delegata sekcije brakov-jazbečarjev sta bila soglasno izvoljena Oskar Kosler, graščak v Ortneku, in Er. vit. pl. Bernetich-Tomasini, tovarnar v Zagrebu.

Virilni glas v odboru se je priznal sledečim psarnam: »Bistra« — Fr. Galle, graščak v Bistri; »Turjak« — uprava graščine Turjak, Namršelj; »Podgora« — dr. Iv. Lovrenčič; »Krmelj« — Venče Jakil, velepodjetnik, Krmelj pri Št. Janžu; »Smlednik« — b. Henrik Lazarini, in

»Gradac« — Julij Mazelle, veleposestnik, Gradac v Beli Krajini.

Za računska preglednika sta bila izvoljena: dr. Fran Kalan, sodni svetnik v Vel. Laščah, Peter Štepic, veletržec v Šiški; namestnik pa Hinko Štamcar, trgovec in posestnik v Ljubljani.

Za vodstvo rodovne knjige so bili določeni: dr. Ivan Lovrenčič kot vodja, za sosvetovalce pa: baron H. Lazarini, Iv. Zupan in P. Žmitek.

Dokler ne prevzame vrhovnega vodstva snujoči se Jugosl. kinološki savez, se je pooblastilo odbor, da za tekoče leto določi sodnike, ocenjevalce in pripravnike.

Od posebnega presojevalnega odseka vloženi samostojni predlogi so se posamič obravnavali. Klubov podpredsednik Ivan Zupan je obrazložil tehtne pomisleke glede pomanjkljivosti klubovih pravil ter predlagal, da se ista spopolnijo. Točko za točko je nato obravnaval, predlagana sprememba je bila soglasno sprejeta in se je naročilo tajniku, da v doglednem času vso zadevo pravilno uredi.

Na predlog zgoraj omenjenega predvajatelja se je sklenilo, da vodstvo sekcije brakov-jazbečarjev sme voditi samostojno rodovno knjigo J. R. B. J.

Po zahvalnih govorih delegatov na pozdravni nagovor klubovega predsednika se je razvila še živahna debata o raznoterih slučajnostih in ob 23.15 uri se je zborovanje zaključilo. P. Ž.

Na odborovi seji »Kluba ljubiteljev ptičarjev« dne 25. maja t. l. se je poleg raznoterosti sklenilo objaviti v »Lovcu« že nekolikrat urgirano psarno »Ljubljana«, ki je bila že pred svetovno vojno vpisana na Dunaju pri klubu nem. kratkodlakih ptičarjev, Dragotina Klobučarja, bančnega ravnatelja v Mariboru. Ker so pa posredovanja pri tamošnjem klubu med vojno in po preobratu ostala brezuspešna, zato prijavlja lastnik psarne Klubu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani, da isto ponovno objavi v glasilu »Lovec« ter jo istočasno prekrsti v »Dravsko«.

Ravno tako prijavlja Davorin Bizjak v Ljubljani svojo psarno, ki naj bi se imenovala »Prule«.

Ugovore, ako kaka psarna pod navedenimi nazivi že obstoja, je prijaviti tekom 14 dni, sicer dobi po preteku tega časa svojo veljavo.

Davorin Bizjak prijavlja, da je njegova psica »Flora - Obersee« povrgla dne 22. maja t. l. psičko temnorjave barve, z belo liso na prsih. Psica »Aga-Krimska«, nem. resavka, last prof. Kremenška v Ljubljani, je povrgla dne 24. maja t. l. štiri mladiče. P. Ž.

Lov, varstvo prirode in — poljske miši. Zgodilo se je v kranjskem okraju, da so zastrupljevali poljske miši z žitom, prepariranim s strihninom. Porabili so precejšnje količine strihnina. Zato so pa bile menda tudi posledice usodepolne, ne tolikanj za poljske miši, katerih je še vsepovsod dovolj, pač pa za jerebice in vse one mnogovrstne ptice, ki iščejo svoje hrane po polju in ne žive izključno od žuželk.

Slučaj zastrupljevanja poljskih miši v kranjskem okraju je vreden, da spregovorimo o njem v društvenem glasilu. Prav je, da iščejo primernih sredstev za pokončavanje poljskih miši. Je pa velika napaka, da se k dotičnim posvetovanjem niso vabili tudi zastopniki onih gospodarskih in kulturnih panog, katerih interesi bi bili eventualno ogroženi, torej v konkretnem slučaju zastopniki Slovenskega lovskega društva in pa zastopniki odseka Muzejskega društva za varstvo prirode. Ko se je šlo za zastrupljevanje vran, je vabila šumska direkcija, odsek A, na informativne razgovore poleg glavnih interesentov tudi zastopnike lovskega društva. Uspeh teh razgovorov je bil, da so se določili taki predpisi za zastrupljevanje vran, ki so ustrezali potrebam agrarcev, ki so pa obenem tudi varovali lovske interese.

Če bi se bilo enako postopalo pri izberi sredstev za uničevanje poljskih miši, bi bilo nebroj ptičev, ki jih ščiti zakon, posebno škrjancev, obvarovanih nasilne smrti.

Zastrupljevanje miši z zastrupljenim žitom ni popolnoma umestno. Zastrupljeno žito je dostopno tolikim lovnim in nelovnim ptičem, ki oživljajo naša polja, recimo jerebicam, prepelicam, fazanom, škrjancem, strnadom, ščinkavcem itd., da si niti misliti ne moremo, da bi vsa mišim namenjena zrna prišla le v mišja usta. Res, da so imeli župani nalog, polagati zastrupljena zrna v mišje luknje, ampak v odprte mišje luknje in pa po tri do štiri zrna v eno luknjo. Recimo, da je bila v luknji miš in da se je ista lotila zastrupljenih zrn. Vseh zrn miš ni imela časa razglodati, ker strihnin deluje hitro. Ostalo je torej v vsaki luknji nekaj neporabljenih zastrupljenih zrn. Kdo more jamčiti, da bi pri oranju ali drugačnem obdelovanju zemlje ne prišla taka zastrupljena zrna z morda še učinkujočim strupom na površje? In res so našli na Hujah zastrupljene vrabce, ščinkavce in kavke, na Sorškem polju pa zastrupljene škrjance. Tudi »Slov. Narod« je poročal o večji množini zastrupljenih škrjancev.

Imam pa tudi sicer pomisleke, da bi miši redno jemale taka zastrupljena zrna. Znano je, da je strihnin grenkega okusa, znano je pa tudi, da miš žitnega zrna ne požre celega, marveč ga razgrize in si privošči le zdrob. Ptiči pa po večini, vsaj jerebice, prepelice, fazani in škrjanci zavživajo cela zrna. Nevarnost je torej večja, da se zastrupi z zastrupljenim žitom ptič, kakor pa miš, ker slednjo najbrž že grenki okus obvaruje smrti. Vsekako bi bili potrebni taki poizkusi, če jih agrarci še niso izvedli.

Je pa še drugi in morda še važnejši faktor, ki pride pri zastrupljevanju miši v poštev. Na Hujah so našli več mrtvih mačk. Poginile so po zavžitju zastrupljenih miši. Če pogine miš na površju zemlje, je dostopna onim živalim, katerim je miš vsakdanja hrana in katere so vsled tega agrarcem koristne. Žival pa, ki zavžije s strihninom zastrupljeno miš, je zapisana smrti. Zato ogroža zastrupljevanje miši s strihninom vse vrste čukov, sov in postovk, katere ptiče ščiti zakon, pa tudi kraljevo kanjo, ki je lovci sicer ne gledamo preveč prijazno, kateri pa vendar le privoščimo bolj častno smrt, kakor smrt z zastrupljeno mišjo.

Navedene okolnosti opravičujejo željo, da bi pristojne oblasti še enkrat proučevale važno in zanimivo vprašanje o pokončavanju poljskih miši in o tem zaslišale tudi mnenje zastopnikov S. L. D. in odseka Muzejskega društva za varstvo prirode, da ne bo trpelo škode lovstvo in varstvo prirode. M. Hafner.

Naš udomačeni jazbec. Dobili smo ga iz Ptuja, ko je bil še prav majhen. Ujel ga je bil gozdar v revirju graščaka Herbersteina. Po nekoliko dneh se je jazbec počutil pri nas popolnoma domačega. Bil je velik prijatelj naših dveh velikih ovčarskih psov.

Nismo ga priprli, temveč smel se je svobodno gibati po hiši, v podstrešju in kleti; hodil je tudi na sprehod izven naše domačije. Včasi se je klatil do polovice noči po sosednih gozdih ter prišel nato med 1. in 3. uro zjutraj domov, kjer je toliko časa praskal po vežnih vratih, dokler mu nismo odprli.

Ako smo ga poklicali po imenu »Mungo«, je takoj pritekel k nam.

Ker je ponočnjak, ga seveda podnevi ni bilo na spregled. Ko se je zmračilo, je prilezel iz rova, ki si ga je bil izkopal pod stiskalnico; sprehajal se je skoraj vso noč po hiši in dvorišču. Vsa vrata smo morali imeti odprta, ker zaprtih vrat ni trpel in je šaril ob njih, kakor nasilen vlomilec.

Posebno rad je ležal v postelji poleg moje žene. Ležal je cele ure, ne da bi se bil ganil.

Jazbeca slikajo nekateri kot trmasto in leno žival. Jaz pa nisem videl živahnejše in šaljivejše živali, kakor je bil naš jazbec. Nazval bi ga klovna živalstva. Mlade mačiče ali psički se ne obnašajo tako ljubeznivo in zabavno, kakor jazbec. Prekopicaval se je, igral in je bil posebno dražesten v kopeli. Prav slučajno smo dognali, da se rad koplje in smo mu potem pripravili malo kopalnico, v kateri je počel svoje norije.

Da jazbec neprijetno diši, nisem mogel opaziti. Gotovo diši manj, kakor najbolje negovani pes. Čistost mu je kakor prirojena. Za dobe, ko smo ga imeli, nam ni ponesnažil ne stanovanja ne hiše, ne da bi ga bili kaj naučili na to.

Četudi je bil prost, se je vselej sam povrnil domov, največ zato, ker smo mu napolnili sklede s tako krmo, ki je na prostem ne bi mogel najti.

Za vsako noč smo mu napravili približno tri litre krme, in sicer skledico žgancev, rezancev ali mlečnega riža, praženih cmokov in podobnega. Za zajtrk ob 5. uri zjutraj (kar je bila zanj prav za prav večerja) je dobil pol litra molznega toplega mleka, 2 — 3 sirova jajca i. dr.; nato je šel ležat ter se ni pokazal do 7. ure zvečer.

V zooloških knjigah sem čital, da ljubi jazbec grozdje in vsi lovci so me svarili, da mi bo v vinogradu poleg hiše napravil veliko škode. Hotel sem se prepričati ter sem natrgal v vinogradu najlepših in najsladkejših grozdov in mu jih ponudil. Toda ni se jih pritaknil. Edino sadje, ki ga je rad hlastal, so bile prav mehke tepke. Pri nas je živel kot popoln vegetarijanec. Govedine ni maral. Pač pa je bil velik prijatelj pečenega zajčjega mesa; prosjačil je zanj, kakor kak slabo odgojen pes. Tudi perjad je ljubil; dobil jo je le, ako nam je kak komad poginil. Izvrstno je lovil podgane in miši, jedel pa jih ni. Dokler smo imeli jazbeca, ni bilo nikjer v bližini te golazni. — Rad je davil mlade mačke, ako je mogel do njih. Kač ni maral, o čemur sem se sam prepričal, ker so mu jih večkrat prinesli naši delavci. V slast so mu šle velike zelene kobilice, od katerih pa je pojedel le mehkejše dele, dočim je ogrodje pustil.

Težko smo se odločili, priljubljeno nam žival odstraniti. Morali smo to storiti, ker nam jazbec vse noči ni dal miru. Dosegel je starost 8 mesecev in 20 kg teže. Imel je le malo mesa, pač pa jako veliko masti. Naši delavci, ki so ga jedli, so hvalili divjačino, da ima okus podoben mladi svinjetini.

P. K. v M.

O selitvi ptic. Vse ptice so se že vrnile. Kar je pevcev, imajo že po večini gnezda. Ščinkavci so se iz nekaterih gnezd že izpeljali. — Sove so že precej velike. Zadnja ptica, ki se je vrnila z juga, je bil legát. Opazili so jo 8. maja t. l. v Zadobrovi pri D. M. v Polju. Ob koncu aprila so prišle k nam neljube ujede — lunji. Razločujemo med njimi več vrst, kakor: lunje dolgorepce, lunje belorepce, lunje beloritce, rjave lunje in pepelaste lunje. Prve so opazili 22. aprila t. l. v Zadobrovi pri D. M. v Polju, in sicer lunje dolgorepce in pepelaste splince. Ta ujeda je silno požrešna. Preparator V. Herfort je odprl lani enemu lunju želodec in našel v njem 3 prepeličje noge, par celih in nekaj ubitih škrjančevih jajec in ostanke enega škrjanca! Nadlogar v Zadobrovi je opazoval, kako so lunji lovili divje golobe. Eden lunjev se je dvignil visoko v zrak in druga dva sta letela nizko pri tleh. Ko je lunj, ki je bil visoko v zraku, izsledil divje golobe, jih je prepodil k tlom, kjer sta jih druga dva lunja lovila.

Sploh so lunji zelo škodljive ujede. Vsi lunji so v zaščiti.

Letos so nas posetile tudi nočne in male čaplje. Nočno čapljo so opazovali 20. aprila v Vevčah, 27. aprila pa v Moškanjcih. Malo čapljo so opazili dne 30. aprila pri Škofji Loki, 10. maja pa pri Trojanah.

Prepelice so prišle k nam 26. aprila. Opazili in slišali so jih na ljubljanskem polju.

Istega dne so opazili v Zadobrovi pri D. M. v Polju zelene vrane. 26. aprila sem slišal v Ljubljani v Šentpeterskem predmestju smrdokavro.

Dne 24. aprila so prišle k nam divje grlice. — Srakoperji, veliki, rjavi in sivi, so prišli k nam začetkom majnika.

J. H.

Po zaključku nahrbtnika došlo: **Iz zapisnika 3. rednega občega zbora podružnice Slov. lovskega društva v Ptuju,** dne 19. aprila 1925.

Lokal: Gostilna Narodni dom.

Obči zbor otvori podružnični predsednik dr. Franjo Šalamun ob navzočnosti 68 članov. Pozdravi vse navzoče člane in delegata centralnega društva I. Zupana.

Dr. Šalamun poda poročilo o delovanju podružnice, in sicer: Naša lovišča so bila po vojni popolnoma uničena. Lovec je hodil po lovišču, pa ni videl ne zajca, ne jerebice, ne fazana, o srnah pa niti ne omenjam. Divji lovci so uničili vso divjačino in lovski čuvaji kakor tudi zakupniki lova so bili sami dostikrat v nevarnosti radi divjih lovcev. Posrečilo se je, da so se kolikor toliko zatrli divji lovci, da pa bi popolnoma zatrli lovske tatove, se nam še ni posrečilo. Omenim naj le g. Pongraca, ki je daroval 500 Din kot nagrado onim orožnikom, ki so si stekli največ zaslug pri zasledovanju divjih lovcev. Lovci so začeli gojiti in naša lovišča bodo kmalu uživala oni sloves kakor so ga nekdaj.

Izvršila se je politična delitev na oblasti in radi tega se je mislilo tudi na delitev Slov. lovskega društva. Do delitve pa ni prišlo, ker je to iz finančnih ozirov nemogoče.

Borimo se za to, da bodi novemu lovskemu zakonu podlaga dosedanji zakupni sistem, ker ta prinaša koristi občinam in splošnemu narodnemu gospodarstvu.

Predsednikovo poročilo se vzame na znanje s splošnim odobravanjem.

Nato prečita tajnik Fišer zapisnik zadnjega občega zbora, kateri se odobri. Nadalje poroča, da ima podružnica 143 članov, izdalo pa se je 553 lovskih kart. To nam da žalostno spričevalo. Kdor vzame lovsko karto, ta naj je tudi član društva. Predloge zadnjega občega zbora se je poslalo vsem lovskim zakupnikom in centrali. Omenja, da je razmerje med člani in številom izdanih lovskih kart v Celju in Mariboru veliko lepše. Prosi lovske tovariše, da vplivajo na to, da je vsak lovec tudi član društva.

Poročilo se vzame z odobravanjem na znanje.

Namesto odstopivšega blagajnika poda blagajniško poročilo tajnik Fišer.

Kot blagajnik poroča, da se sprejeti denar odpošlje centrali.

Poročilo se sprejme.

Fišer predlaga, da se izvoli blagajnikom Uroš Peček, kar se sprejme.

Nato da besedo delegatu centrale I. Zupanu.

I. Zupan prinaša pozdrave predsednika S. L. D. dr. Lovrenčiča. Rad bi se bil udeležil tega občega zbora, pa je zadržan, ker prisostvuje tekmi psov na Ježici.

»Slišali ste,« pravi, »poročila funkcijonarjev svoje podružnice. Moj namen pa je in tudi dolžnost, da vam podam poročilo o centrali. Pred 17 leti se je ustanovilo Slov. lovsko društvo. Uspeh pa ni takšen, kakršen bi moral biti. Vzrok je ta, ker smo bili do prevrata na drugačnem stališču kakor pa sedaj v naši svobodni državi.

Lovec biti je lahko, a ni vsakdo lovec v pravem pomenu besede. Kdor se vrača brez plena, tega ljudstvo zasmehuje. Pravi lovec mora leta in leta

gojiti in vzgajati. Razširimo naš list »Lovec« in uspeh ne bo zaostal. V Sloveniji je bilo izdanih 8438 lovskih kart, članov pa imamo le 2738. To nam ne dela časti.

Centrala je priredila tekmovalno streljanje. To tekmo sta posetila Nj. Vel. kralj in kraljica. Prisostvovala sta tekmi nad poldrugo uro. Prejeli smo tudi Najvišje priznanje.

O priliki Ljubljanskega velesejma je centrala priredila razstavo pod imenom »Priroda Slovenije«. Razstavile so se razne trofeje, pokazalo se je, kako se žival goji, kako se roparice zatirajo itd. Kritika je bila jako ugodna. Tudi dobiček je bil lep, kateri nam je pomagal sanirati naše društvene finance. 1. febr. t. l. je bil ples, ki je prinesel 35.000 Din čistega dobička. Ako ne bi imeli teh prireditev, bi nam bilo skoraj onemogočeno izdajati glasilo. Tisk nas stane 150.000 Din. Imamo tudi Lovsko zadrugo, katera skrbi za oplemenitev in osvežitev divjačine. Omeniti moram g. Barleta, kateri se je požrtvovalno izkazal. Najlepša zahvala mu. Dela se na novem lovskem zakonu. Osnutek je prilagoden našim težnjam, n. pr. arondirana lovišča, zakupna doba naj se podaljša na 10 let, obligatorično članstvo pri lovskem društvu itd. Ustanovila se je središka uprava, v kateri smo vsi enako zastopani, in sicer 3 Srbi, 3 Hrvati in 3 Slovenci.

Vse se organizira, le mi ne dovolj. Kje je onih 75%, ki niso naši člani? Lovišča so si odpomogla, strast divjih lovcev zatrta, dolžnost naša pa je, da se pridružimo zeleni bratovščini, nakar nam zasije lepša bodočnost.« (Splošno odobravanje.)

Predsednik se zahvali za poročilo in iz odobravanja je razvidno, da se poročilo odobri.

Slučajnosti:

Dr. Šalamun da sklepe lanskega občega zbora v debato. Sklepi se glasijo:

1. V prihodnji lovski dobi 1925/26 se ne sme ustreliti nobene fazanke v vsem ptujskem okraju.

2. V prihodnji lovski dobi 1925/26 se ne sme streljati nobene srne in nobenega mladega kozlička-srnjaka v vsem ptujskem okraju. Ako pa ima kateri zakupnik dosti te živali, mora prositi podružnico za dovoljenje odstrela.

3. Lovska doba za odstrel srnjaka traja le do 1. novembra in se začenja s 1. junijem vsakega leta. Dokler se ta stvar nanovo ne uredi zakonitim potom, pa mora vsak za predčasni odstrel zaprositi.

4. Vsak lovski zakupnik in vsak lovski paznik mora biti član Slov. lov. društva.

5. Noben lovski zakupnik ne sme pripustiti k svojim lovom lovskega gosta, ako gost ni član Slov. lovskega društva.

Vsi omenjeni sklepi se soglasno sprejmejo. Dostavi se, da se naj teh sklepov vsi striktno držijo in da vsak naznani kršilca teh sklepov društvu. Proti vsakomur, ki bi prekršil te sklepe, se bo potrebno ukrenilo, da se mu v prihodnji dobi otežkoči dobava orožnega lista in lovske karte in se ga tudi izključi iz društva.

Kdor pa ima dosti fazank, naj jih raje žive vlovi in jih proda Lovski zadrugi.

Dvorski priporoča, da se naj zajec strelja samo od 15. oktobra do 1. januarja, to pa radi tega, ker je zajklja pred tem, ozir. po tem času že oplemenjena.

Dr. Gosak omenja, da se naj vpliva na zakonodajo, da se zajec sme streljati samo od 1. oktobra do 1. januarja.

Dvorski omenja, da naj se pazi, kdo kupuje divjačino in od koga se kupuje. Gotovi ljudje raje kupujejo divjačino od divjih lovcev, ker jo prodajajo ceneje.

Zelenko prosi, da se to objavi v časopisih in se ljudi posvari, da ne kupujejo divjačine od neopravičencev.

Dr. Gosak predlaga, da se izreče odboru, posebno pa neumornemu tajniku Francetu Fišerju, zahvala za trud in požrtvovalno delo. Sprejme se soglasno.

Dr. Šalamun omenja dopis, v katerem se Nj. Vel. kralj zahvaljuje za pozdrave na lanskem občem zboru. Predlaga, da tudi letos pošlje obči zbor Nj. Vel. kralju Aleksandru I. kot svojemu Naj-

višjemu lovcu lovske pozdrave. Soglasno sprejeto z velikanskim navdušenjem.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi dr. Šalamun lepo uspeli občni zbor.

MALI OGLASI.

Z zeleno vejico in razveseljivimi uspehi se vračajo gg. lovci z lova, ker so si puške opremili z dobrimi in cenenimi daljnogledi pri puškarju **F. K. Kaiserju v Ljubljani.** Dobro montiran daljnogled in precizno pristreljena puška Vam jamčita, da si priborite veliko lovskih trofej. Zato se z zaupanjem obrnite na gorenjo tvrdko, ki Vam bo dobro postregla. Zaloga vseh lovskih potrebščin ter najboljšega streliva. Prispele so izborne Hammerless-dvocevke, **Sauer & sin, Suhl,** ter belgijske F. N. Ribarsko orodje v vsaki izberi, angleško in monakovsko blago.

Balkanske brake, lepe, dobrih staršev, prodam. Pes in psica, 1 leto stara, ki že precej dobro gonita. Psica, 4 leta stara, dobro dvigne in goni. Tudi oddam 2 mladiča, po 8 tednov stara. - V. Jakil, Krmelj, Dolenjsko.

Naprodaj so trije trimesečni španijeli, pes in dve psici. Uprava posestva Križ, pošta Kamnik.

Lovec, izučen v nizkem in visokem lovu, 40 let star, oženjen, žena pridna gospodinja, vešč vseh gozdnih manipulacij, oster na divje lovce in roparske živali, strokovnjak tudi v vsem gospodarstvu, želi službo premeniti. - Naslov pri uredništvu »Lovca« pod »Vesten«.

Prodam sovo - uharico, 2 leti staro, živahno, krasen eksemplar, privajeno lovu. Cena po dogovoru. Vprašanja na uredništvo »Lovca«.

V vežbo od oktobra do konca decembra t. l. dam dva čistokrvna resasta braka, samca, poležena 19. marca 1924. V poštev pridejo le taki lovci, ki love sami, ne v družbi, v loviščih brez srn. Psa bi bilo učiti vedno posamič, izključno le na zajca in lisico. Plača po dogovoru. - Psarna Podgora, Sodražica.

Gozdar, po možnosti samec, ki obvlada vsa ekonomska dela, se išče za srednje veliko posestvo. Spričevala zaželjena. Naslov v uredništvu.

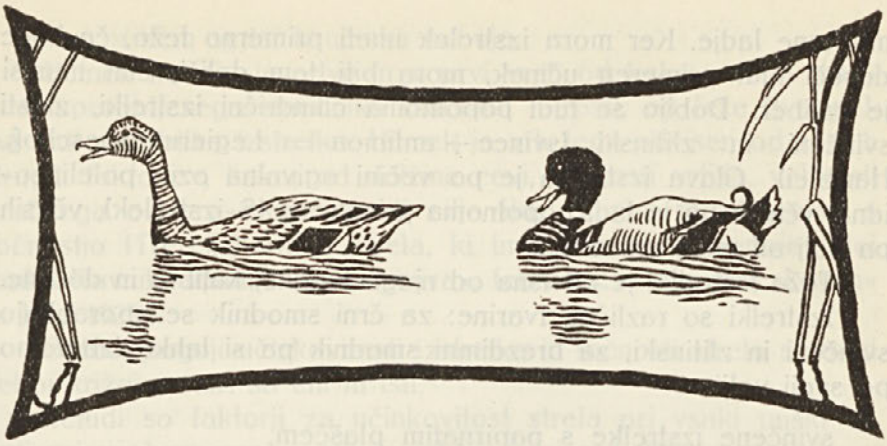
Psica, nemška kratkodlaka, temnorjava, dobro razvita, stara 14 mesecev, prvovrstna, sobna dresura po Oberländerju, naprodaj. Dalje se proda **železna past za vidre, veliko železje** za zverjad, **instrument za niveliranje** z busolo. Naslov pri uredništvu.

Naprodaj sta: »Skok, 3 leta star, dresiran, kratkodlak, sivkasto-pepelast hrt, čistokrvne pasme, na razstavi pri smotri označen z »dobro«, ter »Flora«, 3½ leta stara, hrt - psica, po gornjem »Skoku« sedaj breja. Oba psa sta v zelo dobrem stanju. Ceno in pojasnila daje: Alojzij Turk, trgovec, Višnja gora, Dolenjsko.

Nadlovec se išče za veliko lovišče na Hrvatskem, blizu Zagreba. Razumeti mora vse panoge nizkega lova, posebno vzgojo fazanov ter uničevanje lovu škodljivih živali. Najameta se tudi **dva lovska paznika,** ostra v zasledovanju lovskih tatov in lovu škodljivih živali. - Ponudbe z označbo zahtevkov je poslati na naslov: Coronelli Umberto, Zagreb, Jelačičev trg 1.

Dražba lova. Lovska pravica krajevne občine Korena se dá na javni dražbi do dne 31. maja 1928 v zakup. Dražba se vrši v soboto dne 27. junija 1925 ob 10. uri dopoldne v prostorih sreskega poglavarja v Mariboru, levi breg.

Razglas. Lovišče občine Velika vas pri Litiji (v izmeri 878 ha) se odda na javni dražbi v zakup za nadaljnih pet let, to je od 1. julija 1925 do 30. junija 1930. — Dražba bo v uradu sreskega poglavarja v Litiji (soba št. 2) v soboto, **dne 27. junija 1925** ob 9. uri dopoldne. — Dražbeni pogoji so na vpogled v pisarni sreskega poglavarstva med uradnimi urami do dneva dražbe.

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

III. Strelivo za risanice.

Naboji za risanice sestoje iz tulca s kapsulo, iz smodnika in iz krogle. Opis basanja nabojev za kroglo opustim ter vsakomur svetujem, da si take naboje nabavi pri puškarju. Tulci nabojev za risanice so dandanes izključno le iz medi in jih je mogoče opetovano rabiti; oblike so pri črnem smodniku cilindrične, včasih nekoliko konične, pri brezdimnem smodniku pa stekleničaste (Flaschenpatrone).

Kot smodnik se uporablja ali črni ali brezdimni. Uporaba brezdimnega smodnika je tukaj prav istega pomena, kakor pri šibrenicah; vsekakor mu je dati prednost pred črnim smodnikom in to zlasti iz razlogov, ki jih pozneje navajam.

Izstrelki so najrazličnejše oblike, tvarine in teže.* Izstrelkov kakor tudi tulcev je danes že tolika množina v prometu, da je skoraj nemogoče spraviti vse v reden sistem; sicer pa tak sistem z lovsko pravičnostjo nima nič skupnega.

Kar se tiče oblike izstrelkov, so okrogle krogle že davno izginile; radi tega je pravilno, namesto »krogla« rabiti izraz »izstrelek«. Današnja oblika izstrelkov je podolgovata, navadno cilindrično ogivalna; to je oblika, od koje se smatra, da zračni odpor najlažje premaga in koja je več ali manj podobna prerezu

* Prav dober popis nabojev za kroglo ima knjiga: Albert Preuß, Die Jagdwaffen, 2. izdaja, str. 48—56. Žal, da je ta knjiga omejena skoraj izključno na nemške izdelke. Isto velja tudi glede nabojev za šibre, ki so v cit. knjigi opisani na str. 58—62.

moderne ladje. Ker mora izstrelek imeti primerno težo, če hoče doseči tudi primeren učinek, mora biti tem daljši, čim manjši je kaliber. Dobijo se tudi popolnoma cilindrični izstrelki, zlasti svinčeni in zlitinski (svinec + antimon = Legierungsgeschoß, Hartblei). Glava izstrelka je po večini ogivalna ozir. polelipsoidna, včasih pa je tudi popolnoma priostrena (S-izstrelek), včasih pa bolj ali manj prirezana.

Teža izstrelka je odvisna od njega tvarine, kalibra in dolžine.

Izstrelki so različne tvarine: za črni smodnik se uporabljajo svinčeni in zlitinski, za brezdimni smodnik pa si lahko izberemo po svoji volji:

svinčene izstrelke s papirnatim plaščem,
zlitinske izstrelke s papirnatim plaščem ali tudi brez njega,
izstrelke z jeklenim plaščem, } in svinčenim
izstrelke z nikljastim plaščem, } in svinčenim
izstrelke z bakrenim oz. nikljastobakr. plaščem } in svinčenim polnilom.

Vsi trije končno omenjeni izstrelki so lahko ali do konice celoplaščni ali spredaj navrtani (Lochgeschoß) ali ob straneh vzdolžema narezani (geschlitzt); jekleni in nikljasti, pa tudi bakrenonikljasti izstrelki imajo lahko tudi le delni plašč od $^{2}/_{3}$ do $^{11}/_{12}$ cele izstrelkove dolžine. Delnih plaščev je vsaj trinajst vrst, kakor je n. pr. razvidno iz velikega cenika tvrdke Ed. Kettener, Köln a. R. Prav dobro se baje tudi obnesejo jekleni izstrelki svinčenega jedra z obročkom (Reifringgeschoß), istotako svinčeni izstrelki z jeklenim jedrom (Stahlkerngeschoß) in Brennekejevi izstrelki z delnim svinčenim plaščem in jeklenim robom.

Morda kdo poreče, čemu je toliko vrst in tako različnih izstrelkov potrebnih. V odgovor navajam, da je mogoče res nekaj izstrelkov zgolj produkt konkurence, vendar pa je v ostalem tolika različnost izstrelkov potrebna radi tega, da je mogoče eno in isto puško rabiti za kar najraznovrstnejše potrebe in namene, seveda v mejah puškinih potenc, oziroma da ni treba imeti za vsako vrsto divjačine prav posebne puške. Različni izstrelki istega kalibra in istega naboja pod sicer enakimi okolnostmi ne dosegajo niti iste hitrosti, niti istega učinka.

Izstrelek z dolgo konico obdrži najdalje svojo prvotno hitrost, cilindrični ozir. spredaj presekani izdelki pa jo izgube najprej.

Glede teže izstrelka je potrebno, da ima izstrelek za vsako vrsto divjačine tudi gotovo minimalno težo; tako naj tehta za srnjaka izstrelek vsaj 10—12 g, za jelena 12—16 g itd. Seveda pa s težo izstrelka raste tudi množina smodnika, ki ga je za naboj uporabiti.

Naj pridem sedaj k učinku naboja.

Učinek naboja je odvisen v prvi vrsti od kakovosti in množine uporabljenega smodnika (začetna hitrost), od teže (tvarine), pa tudi od oblike izstrelka. Učinek je vrh tega odvisen od raznih drugih faktorjev, kakor od dolžine cevi, svežosti vrtiža, velikosti zračnega odpora, oddaljenosti cilja itd. Učinka ni zamenjati s točnostjo (Treffsicherheit) strela, ki ima tudi svoje pogoje (glej Janko Ravnik, »Balistična razprava«, februarjeva številka »Lovca« iz leta 1925.).

Gotovi pogoji učinkovitosti izstrelka in točnosti strela se med seboj križajo, ozir. so eni in isti.

Četudi so faktorji za učinkovitost strela pri vsaki puški in tudi pri vsakem posameznem naboju vsaj nekoliko drugačni, — popolnoma homogenih strelov, osobito iz različnih pušk, čeprav istega sistema in kalibra in porabe istovrstnega naboja, sploh ni, — se vendar smatra, da rodi isti naboj pri istovrstnih puškah prilično enakomeren učinek. Na tej domnevi sloni tudi nadaljnje razpravljanje.

Da moremo učinke raznih izstrelkov med seboj primerjati, imamo za izražanje učinka posebno merilo. Tako merilo je, kakor se je že gori pri posameznih vrstah risanic navedlo, meterkilogram (mkg). Ta enota predstavlja silo, ki je potrebna, da se 1 kg težek predmet dvigne 1 m visoko. Kako pa izmerimo učinek strela po tej enoti? Zelo enostavno: Po sili udarca, ki ga povzroči izstreljena krogla na zadetek, ko ob istega zadene. Silo tega udarca imenujemo živo silo (energijo = E) krogle, in jo izražamo z obrazcem: $E = \frac{v^2 \times p}{2\,g}$, pri čemer pomeni v = hitrost krogle, p = težo izstrelka, in g = zemeljsko privlačno silo (pri nas 9·81 m na sekundo).

Za vsako vrsto divjačine je potrebna gotova minimalna množina žive sile ozir. meterkilogramov, če naj divjačina na strel z največjo sigurnostjo, na najhitrejši način in brez nepotrebnih muk obleži v ognju.

Samo lovec, ki to načelo upošteva, ravna lovski pravilno in je vsaj pred svojo vestjo opravičen, če kdaj zaželjenega uspeha morebiti vendar ni dosegel. Nasproti pa zagreši lovec, ki izstreli na večjo divjačino predrobno ali preslabo učinkujočo kroglo, ravno tako brezvestno mrharstvo kakor oni lovec, ki n. pr. poka na jelena s šibrami.

Koliko meterkilogramov žive sile pa mora imeti izstrelek, da pade n. pr. srnjak, divja koza, jelen, medved, divji prašič itd.?

Za srnjaka je potrebnih najmanj 120 mkg, za divjo kozo 150 mkg, za jelena 200—240 mkg, za divjega prašiča, losa, medveda itd. pa 250—280 mkg žive sile za doraščen eksemplar.

Sedaj pa poglejmo, kateri zgoraj pod II. 1.—10 naštetih pušk ozir. nabojev, ustrezajo tem zahtevam.

Najprej za srnjaka:

Kot taki prihajajo v poštev: pod 5. c) in g) navedeni naboj 360/9·3/72 s 145 mkg žive sile, dalje pod 7. b) navedeni naboj 8/72 s 124 mkg in pod 9. b) navedeni naboj s 130—140 mkg žive sile. Tukaj označene naboje ozir. puške je smatrati za srnjaka zadostno močne, za vsako večjo divjačino pa neprimerne in neporabne; istotako je pa tudi za srnjaka nedopustna poraba n. pr. pod 9. b) navedenih nabojev 6·6/48 in 6·6/40, od kojih ima prvi 90 mkg, drugi pa samo 78 mkg žive sile. Nasprotno pa je vsekakor dopustno in radi sigurnosti prav priporočljivo, rabiti na srnjaka* tudi naboje ozir. puške, ki razvijejo do 100% in več žive sile v mkg, nego znaša minimalna, za srnjaka zahtevana množina žive sile, torej vse naboje, ki imajo od 120 do ca. 240 mkg žive sile; boljše je namreč, če žival z nekoliko večjo prestrelino, nego je absolutno potrebno, obleži na mestu, kakor pa da s preslabo prestrelino ali pa z obtičavšo kroglo odbeži in postane za lovca izgubljena.

Za divje koze se poslužuje pravi lovec sledeče puške:

Pod 2. a) navedeni naboji 450/60 s 178 mkg; pod 3. b) navedena naboja s 177—191 mkg; dalje pod 5. c) navedeni naboj 360/9·3/82, če je basan s črnim smodnikom s 172 mkg; pod 7. c) navedena patrona 360/8/57 št. 2 s 175 mkg in pod 9. b) navedeni naboj 6·6/58½, če ima 192 mkg žive sile. Vse te puške ozir. naboji so — kakor že gori omenjeno — tudi za srnjake porabni. Podobno kakor pri srnjaku se na divjo kozo rabijo lahko tudi naboji, ki so za 100% večji, torej taki, ki razvijajo do 300 mkg žive sile.

Na jelena se smejo rabiti sledeči naboji:

Pod 1. navedeni ekspres 500/60 z 220 mkg; pod 2. a) navedeni 450/82 z 214 mkg; pod 5. b) navedeni naboj 9·3/82, če ima bakreni Collath plašč in 626 mkg začetne hitrosti z 240 mkg žive sile, ter istotam navedeni naboj 360/9·3/72, če se uporablja brezdimni smodnik in zlitinski izstrelek, z začetno hitrostjo 625 ms in 202 mkg žive sile; dalje pod 6. a) in b), pod 7. a) in b) in pod 8. a) in b) navedene repetirke, če ima uporabljeni naboj vsaj 200 mkg žive sile.

---

* Velja primerno spremenjeno tudi za vse druge živali.

Z nadaljnjimi zadevnimi navajanji preneham; sestavi si jih vsakdo lahko sam na podlagi balističnih podatkov, ki so navedeni zgoraj pod točko 2.

Tako po teoriji. Kaj pa pravi praksa k navedenim številkam potrebne minimalne žive sile? Praksa v vseh slučajih niti z gornjimi številkami ni zadovoljna, marveč zahteva za gotove razmere še večje številke; da ima prav, je lahko razvideti iz sledečega primerjajočega računa.

Če izstrelim 27 g težek svinčen, spredaj preprezan izstrelek kal. 12·6 mm (dvocevna risanica ali trocevka) iz 65 cm dolge cevi, ima krogla pri naboju, basanem s 6 g črnega smodnika 408 ms začetne hitrosti in 229 mkg žive sile.* Če pa izstrelim iz mannlicherice ogivalen celoplaščen izstrelek kal. 6·7, ima slednji 725 ms začetne hitrosti in 240 mkg žive sile. Po množini žive sile je torej Mannlicher-jev izstrelek kal. 6·7 jačji od izstrelka risane dvocevke kal. 12·6 mm. In vendar bo iz risanice kal. 12·6 mm na 100 korakov v prsa zadet jelen najbrž na mestu obležal, z mannlicherico kal. 6·7 na isto razdaljo obstreljevan pa še srnjak ne vselej, če ne bo v glavo, v hrbtenico ali v srce zadet,** kar pa je le zgolj slučajen zadetek, s kojim ni nikoli sigurno računati.

Odkod taka obratnorazmerna razlika učinkov?

Za ta pojav eksistira več vzrokov.

Predvsem razlika v kalibru, ki je računski dokazljiva: krogla kal. 12·6 mm udarja namreč na živalsko telo s tako veliko ploskvijo, kakršen je prečni prerez izstrelka; to ploskev določimo po obrazcu $r.^2 \pi. = (\frac{12{\cdot}6}{2})^2 \times 3{\cdot}14 = 125\ mm^2$; krogla kal. 6·7 mm pa po istem računu udarja na živalsko telo samo s ploskvijo 35 mm^2. Če vzamemo strelni, po krogli povzročeni kanal kot cilinder — natančneje pozneje — kojega vsebina se računa po obrazcu $r.^2 \pi. h$, in če vzamemo za poskus srnjaka, pri kojem je ob prečnem strelu skozi prsa $h = 25$ cm, potem izbije ozir. uniči krogla v prvem slučaju pod pogojem, da srnjakovo telo prodre, za 31.250 mm^3 telesne tvarine, v drugem slučaju pa samo 8750 mm^3. Je torej precejšnja razlika, če ima žival izgubiti 31 cm^3 ali pa samo 8 cm^3 od svojega života vsled strela, osobito, če se upošteva, da je predmet, ki razdiranje telesne tvarine utrpi, živo

---

* Ti balistični podatki so posneti iz knjige: Die hohe Jagd. — Več balističnih podatkov nego se navajajo v tem spisu, je v knjigi: Albert Preuß, Jagdwaffen, 2. izdaja, str. 150—152.

** Na Ravnem pri Raki sem doživel slučaj, da je srnjak s svinčeno kroglo 9·3/72 v srce zadet in prestreljen odbežal še 126 korakov daleč; srce mu je bilo raztrgano, da je bil levi prekat čisto razdejan.

bitje in da pri vseh živih bitjih odloča o njih življenju in smrti velikost bolečine in obseg (kubična mera) po krogli povzročene poškodbe, ozir. uničene telesne tvarine.

Sicer pa po krogli povzročena prestrelnina v nobenem slučaju ni niti približno pravilen cilinder, marveč je vselej bolj koničaste oblike in sicer tako, da je pri izstrelnini (Ausschuß) obsežnejši nego pri vstrelnini (Einschuß).*

Ta pojav ima zopet dva razloga, ki pa oba govorita v prilog svinčenega izstrelka ali vsaj izstrelka s svinčeno konico.

Svinčena krogla radi svoje mehkote že pri majhnem odporu v živalskem telesu bolj ali manj spredaj otopi (Stauchgeschoß),** osobito pa, če zadene v kako kost, n. pr. rebro ali pleče. Vsled otopenja, ki se z nadaljnjim prodiranjem krogle še veča, povzroča krogla vedno razsežnejši strelni kanal in s tem vedno razsežnejše poškodbe v telesu. Nasprotno pa celoplaščni izstrelek pri tako majhnem životu, kakor ga ima srnjak, normalno niti tedaj ne otopi na svoji konici, če zadene na kako kost, ker jo vsled majhnega kalibra in velike hitrosti enostavno prebije ozir. zdrobi; to pa vsekako bolj nego svinčeni izstrelek.

Nadaljnji vzrok razširjanja strelnega kanala proti izstrelnini pa je hitrost izstrelka sama ozir. hitrosti se zoperstavljajoči odpor. Čim večja je namreč hitrost izstrelka, tem bolj se odpor proti koncu množi. Odpor se okoli krogle širi radialno na vse strani, podobno kakor valovi ob ladji, pa tudi do gotove globočine pred kroglo, torej v smeri krogline poti. Dokler ima v živalskem telesu pred kroglo zbirajoči se odpor še protiodpor v zadaj stoječih organih, toliko časa krogla živaline organe samo v toliko prodira, v kolikor znaša prečni prerez krogle. Kadar pa oni organi, v kojih se odpor proti krogli zbira, nimajo več protiodpora v zadaj stoječih organih, to je, kadar je krogla že daleč na drugo stran živali dospela, izbukne krogla po odporu zasežene organe iz telesa ven; ker pa ti nimajo protiodpora, krogla pa ima še zadosti energije, jih enostavno izdere in raztrga in sicer vso maso, v koji je bil odpor pred kroglo osredotočen. Čim večja je hitrost izstrelka, tem večja je ona masa, ki je prizadeta po končnem odporu proti krogli, preden ista izstopi iz živalskega telesa, in tem večja je potem tudi izstrelnina. Ta pojav je predvsem učinek izstrelkove hitrosti. Ta prikaz povzroča, da je

---

* Pri spredaj navrtanih celoplaščnih kroglah je izstrelnina pri srnjaku še celo pri kal. 6·7 mm včasih skoraj za pest velika.

** »Stauchgeschoß« se imenuje nemški prav za prav vsak izstrelek, ki poseduje lastnost, da more v živalskem telesu na svoji sprednji strani otopeti; slovenski bi se mu reklo morda krogla »otopovanka«.

izstrelnina vselej večja nego vstrelnina, in sicer tudi tedaj, če izstrelek ni deformiran; baš ta pojav pa zopet ne velja za ogivalne celoplaščne izstrelke, vsaj v polni meri ne, tudi ne za manjšo in mehkejšo divjačino.* Vsled tega je pri rabi ogivalnih izstrelkov izstrelnina komaj znatno večja nego vstrelnina; to se razlaga na ta način, da celoplaščni ogivalni izstrelki vsled svoje prav posebne oblike živalsko tvarino pri prodiranju skozi živalsko telo očividno deloma potiskajo ob stran in učinkujejo bolj kot vbod ne pa kot stanciran preboj.

Kaj pa iz tega sledi? Prvič, da je v praksi svinčena krogla kal. 12·6 z živo silo po 229 mkg polnoplaščnemu ogivalnemu izstrelku 6·7 z živo silo po 240 mkg več nego kos; iz tega pa zopet sledi, da številka mkg žive sile ne more biti izključna činjenica za določanje potrebne minimalne množine žive sile za uboj kake živali. Drugič pa iz tega tudi sledi, da prva krogla to, kar ji v primeri z drugo na hitrosti manjka, lahko popravi z večjim kalibrom ter s snovjo in s posebno (prisekano) obliko** izstrelka (seveda vse to v mejah puškinih potenc).

Z vsem tem pa seveda še ni rečeno, da Mannlicher-jev naboj kal 6·7 z ogivalnim celoplaščnim izstrelkom, ne bi res imel 240 mkg žive sile. Toda vsled majhnega kalibra ima ta izstrelek v živalskem telesu tudi razmeroma majhno prečno obremenjenost (Querschnittsbelastung, majhen odpor, lahko prodiranje), vsled velike hitrosti pa veliko probojno silo, tako da prebije pri srnjaku glavo ali vratenico ali hrbtenico ali obe pleči eventualno z rebri. Malokalibrski celoplaščni izstrelki gredo tako gladko skozi život srnjaka, da si ohranijo po predretju enega srnjaka ne samo popolno prvotno obliko, ampak tudi še toliko žive sile, da bi mogli eventualno do pet srnjakov predreti, če bi drug za drugim stali; naravno potem, da od izstrelkove žive sile po 240 mkg na enega srnjaka pride samo 240 : 5 = 48 mkg, kar je za usmrtitev enega srnjaka prav gotovo premalo.

V posledici tega se je izreklo, da so celoplaščni izstrelki za lov na divjačino srnjakove ali večje velikosti pri srednjeevropskih razmerah nesposobni.

---

* Kako učinkuje na večjo divjačino (slon itd.), glej str. 315.

** Snov je v tem slučaju otopenja zmožen svinec. Prisekani izstrelki že vstrelnino drugačno napravijo, nego ogivalni, in sicer izbito (stancirano) do velikosti ploskve izstrelkove prirezanosti; pri ogivalnih izstrelkih pa je na vstrelnini videti na sredi zvezdasta luknjica, ostali del vstrelnine kaže do velikosti kalibra zgolj podobo zmečkanine, v koji je koža proti sredini capasto raztrgana. Tako sliko kaže pri ogivalnih izstrelkih tudi precejšen del izstrelkovega kanala v živalskem telesu.

Ves zgornji nastavek o tem, koliko je za srnjaka, divjo kozo, jelena, medveda itd. potrebne minimalne žive sile v mkg, velja tudi res le pod pogojem, da se je vzelo ali svinčeni izstrelek ali pa izstrelek z delnim plaščem in svinčeno konico.

Če se pa pri naših razmerah strelja na divjačino n. pr. srnjakove velikosti s celoplaščnim izstrelkom, treba je vzeti izstrelek, ki ima 100—200% več žive sile, nego znaša gori navedena minimalna, za usmrtitev srnjaka potrebna množina žive sile. Potrebni procentni povišek žive sile pri porabi celoplaščnih izstrelkov pa se ravna po njih kalibru. Številka žive sile sama ne more odločati. Ako namreč obdržimo isti kal. 6·7 in če v obrazcu $E = \frac{v^2 \times p}{2g}$ vzamemo namesto 725 ms kar 1450 ms začetne hitrosti (taka puška sicer še ne eksistira, gre le za teoretičen dokaz), bo ogivalni izstrelek še vedno ravno tako brez posebnega višjega uspeha šel skozi srnjaka kakor pri hitrosti 725 ms (morda ga nekoliko opeče). Razlika med obema slučajema pa bo obstojala le v tem, da bo sedaj izstrelek mesto 5 srnjakov prodrl lahko deset, če bi drug za drugimi stali, in bi še vedno na posameznega srnjaka prišlo samo 48 mkg žive sile.

Če torej streljamo s celoplaščnim izstrelkom, moramo pri kalibru nekaj dodati. Tako utegne biti Winchester-patrona kal. 401 (kal 10 mm) z začetno hitrostjo po 610 ms in živo silo po 245 mkg za srnjaka zadostna. Toda čemu tak kaliber oziroma tako težko puško in tako drage naboje s seboj vlačiti, če se isti učinek doseže pod gotovimi pogoji tudi s puško kal. 6·7 mm ali 7 mm ali 8 mm.

Kakšni pa so ti pogoji?

Lovstvo potrebuje kroglo, ki ustreza sledečim zahtevam:

1. da v vsakem slučaju živalsko telo prodre;
2. da ima pri razmeroma majhnem kalibru veliko živo silo in
3. da kar največ te žive sile v živalskem telesu pusti.

Pri streljanju na divjačino se največ važnosti polaga na izstrelnino.* Če strel ni takoj smrtonosen, je izstrelnina radi svoje velikosti ona količina, ki podaje toliko krvavih sledov, da se divjačino more tudi po sledu najti. Da pa se izstrelnina v vsakem slučaju doseže, treba je pri močnejši divjačini velike žive sile izstrelka.

---

* Dodajam, da je mišljeno tukaj predvsem streljanje od strani v prsa divjačine. To je tudi redni in pravilni strel; če se pa strelja v pošev ali špičasto od spredaj ali špičasto od zadaj (slednje nelovski), se vse te okolnosti izpremene in je v takem slučaju rabiti zopet drugačen izstrelek nego pri prečnem strelu, tudi če gre za isto žival.

Velika živa sila je odvisna največ od velike začetne hitrosti; izstrelki, kojim ni mogoče dati rednim potom velike začetne hitrosti, ne ustrezajo gornjim zahtevam. Izstrelki, ki niti pri prečnem strelu divjačine, za kojo so namenjeni (n. pr. jelena), v vsakem slučaju ne proderejo, so za lov na divjačino take (n. pr. jelenove) velikosti nerabni; ne more se pa reči, da so radi tega taki izstrelki (naboji) za lov sploh nerabni; rabiti se jih sme le za divjačino šibkejše vrste (n. pr. srnjaka).

Ni pa zadosti, če ima izstrelek veliko začetno hitrost in veliko živo silo. Izstrelek mora svojo živo silo v kar največji meri na živalsko telo oddati, oziroma jo tam pri prodiranju uporabiti, ter je teoretično v tej točki najboljša krogla baš ona, koji od njene žive sile na drugi strani živalskega života samo še toliko ostane, da pride ravno s polnim učinkom skozi žival, potem pa gladko kar na tla pade.

V koliko zadoščata tem zahtevam v gornji primerjavi navedena izstrelka?

Čist svinčen izstrelek se navadno slabo obnese, razen na majhne distance in v velikem kalibru; radi njegove mehkobe mu namreč ni mogoče tudi z najboljšim smodnikom dati začetne hitrosti znatno čez 500 ms, ne da bi se cev takoj zasvinčila; pa tudi če se mu poskusi tako hitrost dati kot n. pr. svinčenemu izstrelku s papirnatim plaščem, kar pa je prav za prav zopet delni plašč, svinčeni izstrelek s slabim (papirnatim) plaščem* skozi globoka telesa (slon, nosorod itd.), osobito pri večjem kalibru, ne prodre, marveč ob kaki kosti ali sicer ob kakem trdem odporu zastane in v živali obtiči ter sploh tem hitreje in tem več na glavi otopi, čim večja je njegova hitrost. Vsled teh nedostatkov svinčeni izstrelek, četudi se je v gornji primerjavi v primeri z ogivalnim izstrelkom obnesel, za splošno rabo ne more več mnogo v poštev priti; s svinčenim izstrelkom se pa tudi črni smodnik poslovi.

Celoplaščni izstrelek, zlasti malokalibrski, pa se izmuzne, kakor že gori povedano, skozi manjšo in srednjo divjačino tako gladko, rekel bi neosmukano, da tam skoraj nobene dlake ne pusti, oziroma povzroči prav slab učinek. Baš radi tega, kakor tudi že povedano, tudi celoplaščni izstrelki za splošno rabo niso umestni.

Da se je zaželjeno kroglo doseglo, treba je bilo kombinacije med svinčenim in celoplaščnim izstrelkom. Ta kombinacija se imenuje izstrelek z delnim plaščem ter vsebuje otopenja zmožno svinčeno konico, močan jeklen, nikljast ali bakren plašč, ki vsled

---

* Drugače je pri jeklenem ali nikljastem plašču.

svoje trdote preprečava prezgodno ali premočno otopenje izstrelka ter veliko začetno hitrost in v posledici slednje veliko množino žive sile. Kot tak se je delni plašč baš radi zmožnosti otopenja v praksi še najboljše obnesel, osobito, ker se da zmožnost njegovega otopenja poljubno regulirati, ozir. potrebam primerno kratek plašč izbrati.

Nastane vprašanje: Kolikšen plašč je v danem slučaju izbrati?

Na to vprašanje ni mogoče naravnost odgovoriti. Pri izberi izstrelka z delnim plaščem treba je namreč v vsakem slučaju predvsem vedeti, za katero divjačino se izstrelek rabi, ali prav: kako dolga bo pot izstrelka skozi život — pa naj gre za prečni, poševni ali vzdolžni strel — in s kakšnim odporom (kosti, trde kože) je v danem slučaju treba računati. Po tej premisi se potem lahko reče:

a) Če je pot skozi život kratka in če ni računati na močne kosti in debele kože, voliti je kar najkrajši plašč oziroma kar najdaljšo svinčeno konico, ki je event. lahko tudi prisekana, ker v tej obliki še hitreje otopi, nego v ogivalni ali koničasti obliki. Kakor hitro pa izstrelek v životu otopi, začne delati tako široko pot, kakor znaša prečni prerez njegove otopele glave. Ker pa pri tem delu na vedno širši odpor zadeva, tudi še vedno naprej otopeva in s tem odpor proti njegovi hitrosti še bolj veča. Ker pa ima nalogo tudi ta odpor premagati, uporablja v to svrho vedno več svoje začetne žive sile. S tem, da mora priti izstrelek v kar najbolj otopeli obliki skozi život, je prisiljen porabiti kar največ svoje začetne žive sile oziroma je v životu pustiti. In to je, kar se hoče doseči.

Če torej streljamo z mauserico kal. 6·7 v pleče srnjaka, zadostuje nam izstrelek, ki ima 2/3 trdega plašča in 1/3 svinčene konice, ker izstrelek že pri preboju prve plečne kosti toliko otopi, da nadalje v takem obsegu prodira, da s tem zada srnjaku smrtonosno rano; imeti pa mora začetno hitrost nad 700 ms. Seveda, če gre — kar se ne da nikoli vnaprej izračunati — tak izstrelek med dvema rebroma v život srnjaka in celo med dvema rebroma zopet ven ter med potjo ne zadene na nobeno večjo žilo odvodnico, ampak samo na navadno maso pljuč, potem ostane tudi ta izstrelek za srnjaka lahko nezadosten. Da se jaz tej nepriliki izognem, uporabljam na srnjaka spredaj navrtane izstrelke kal. 6·7, ki me — če nisem bil sam kriv — še niso nikoli na cedilu pustili. Ako pa streljam na srnjaka z 1/12 svinčene konice (11/12 plašča), potem ta izstrelek ne učinkuje mnogo bolje, nego celoplaščen izstrelek: srnjak ti bo z luknjo skozi život ubežal in krvna sled bo zelo pičla.

b) Ako pa je pot skozi život dolga (vzdolžni strel ali žival večjega obsega) ali ako je računati na odpor debelejših kosti, kakršne imajo vse večje živali (bivol, slon, nosorog itd.), ali ako ima krogla zadeti na debele težko prodorne kože (slon, nosorog, krokodil, pa v gotovi meri tudi že divji prešič), potem je vzeti izstrelek s prav kratko svinčeno konico in morda 11/12 plašča, ker je v tem slučaju, če se hoče preboj doseči, treba, da obvaruje izstrelek kar najdalje svojo prvotno obliko.

Če pa vzameš za strel n. pr. na divjega prašiča izstrelek kal. 6·7 mm z dolgo svinčeno konico, se bo ista morda v prvi kosti tako razblinila ozir. deloma že ob prodrenju sprednje kože otopila, da bo njeno nadaljnje prodiranje kmalu prenehalo; krogla zastane v životu brez izstrelnine; uspeh je navadno vselej ničev Sicer se pa na divjega prašiča navadno ne strelja s puško kal. 6·7, marveč vsaj s puško kal. 8 ali 9 oziroma 9·3 in brezdimnim smodnikom. Slučajni uspehi s kal. 6·7, četudi se morda uporablja navrtana krogla, ne smejo nikogar premotiti. Drugače kot slučajni pa se uspehi s tako majhnim kalibrom skoraj ne morejo nazivati, ker za vse možne eventualitete kal. 6·7 radi premajhnega splošnega učinka za divjega prašiča vendar ne more veljati za zadosti močnega.

c) Vmesne slučaje naj si po teh izvajanjih izvoli čitatelj sam izračunati, kakor mora lovec še marsikaj drugega sam opraviti.

S tem, kar sem o delnem plašču povedal, pa še ni rečeno, da je n. pr. ogivalen celoplaščni izstrelek sploh za vsak lov neprikladen; v kal. 6·7 mm se ga namreč lahko uporablja za lov na divjega petelina ali na dropljo itd., dasi je za te ptiče Winchester-patrona 22/35 z bakrenim plaščem še bolj priporočljiva in dasi se taki ptiči navadno streljajo s šibrami. Za tropične razmere pa je celoplaščni izstrelek za gotove položaje naravnost priporočati, zlasti na debelokožce, seveda v primerno velikih kalibrih. Kot taki kalibri prihajajo v poštev oni, ki so večji od 11 mm. Izstrelek n. pr. iz kal. 11·2 mm, če tehta nad 20 g in če se porabi zanj do 5·5 g brezdimnega smodnika, ima 750 ms začetne hitrosti in 600 mkg žive sile; kot tak tudi v nosorogu ali slonu, skozi kojega ima dolgo pot prodiranja in v kojem zadene na izredno trde odpore, polagoma otopi in potem primerno oziroma zadostno učinkuje.

V podrobnejšo razpravo se tukaj ne morem spuščati in zlasti ne vseh izstrelkov na njihovo učinkovitost opisovati. In tudi tedaj, če bi to storil, ne pridem čez tisto težavno točko, ki pravi, da je proračunanje strelovega efekta vnaprej vselej le aproksimativno delo, da se efekt strela ne da nikoli v siguren mate-

matični obrazec spraviti in da ima v praksi en in isti izstrelek, istega naboja, iz iste puške in na istovrstno žival oddan, včasih zelo različne in tudi nezaželjene uspehe. V tem oziru je mogoče očrtati le splošne rezultate iz poskusov in iz zelene prakse. Ta okolnost pa naj bo tem resnejši opomin za vsakega pravega lovca: da ne sme na nobeno divjačino streljati ne s premajhnim kalibrom, ne s preslabim nabojem.

Pri tej priliki mimogrede še omenjam spredaj navrtani izstrelek, o kojem sem že opetovano govoril. Temu izstrelku se namreč od mnoge strani očita, da ni lovski in da divjačino preveč razdene. V knjigi »Jägerehre und Waidmannspflicht« pa pišeta o tem izstrelku Fried. bar. Gagern in dr. Viktor Jeločnik, da je ta izstrelek od vseh rabnih plaščnih izstrelkov po svojem učinku najpopolnejši, da je ugovor o razmesarjenju divjačine bajka, da prav isto razmesarjenje povzroči tudi vsak drugi izstrelek z delnim plaščem, samo če ima isto hitrost kakor navrtani, ter da je učinek tega izstrelka zlasti pri slabih zadetkih (trebušni strel itd.) naravnost presenetljiv itd.

V kolikor sem jaz ta izstrelek preizkusil, moram reči, da je učinek pri slabih zadetkih bil vselej zadovoljiv, pri dobrih zadetkih pa včasih res nekoliko preobsežen. Za srnjaka popolnoma zadostuje navrtani izstrelek kal. 6·7, mogoče bi zadostoval tudi kal. 6 mm, toda take puške* ne poznam; za večje živali je treba vzeti večji kaliber; če se pa na srnjaka strelja navrtani izstrelek kal. 8 ali še večji kaliber, potem se seveda lahko o razmesarjenju govori.

IV. Osnovni pojmi iz balistike.

V vrsto razprav o puškah in njih učinkovitosti spada tudi razprava iz balistike vsaj v toliko, da se čitatelj seznani s primitivnimi pojmi balistične vede. To je namreč potrebno radi pravilnega in preciznega streljanja, v kolikor je to od merjenja oziroma od osebe lovca odvisno.

Ker pa je letos v »Lovcu« že izšla razprava iz balistike izpod peresa g. Janka Ravnika iz Kranja, čeprav druge vsebine, nego je tu nameravana, in ker bi moja razprava zavzela precej prostora, vsekako več, nego ga je za ta spis na razpolago, bo taka razprava, ki je že napisana,** samostojno izšla v enem prihodnjih letnikov »Lovca«.

(Nadaljevanje sledi.)

---

* Razni floberti niso puške za lov.

** Pri sestavi napovedanega spisa o balistiki je sodeloval tudi univerz. profesor za matematiko v Ljubljani g. dr. Josip Plemelj.

Kapetan Zvonko:

Letošnja strelska tekma v Ljubljani.

Slovensko lovsko društvo je priredilo dne 5. julija 1925 na vojaškem strelišču v Ljubljani peto tekmovalno streljanje s kroglo in zrnjem, ki se je vršilo pod pokroviteljstvom komandanta Dravske divizijske oblasti divizijskega generala Drag. Z. Stojanovića. Udeležba pri tekmi je bila velika ter je prekašala vse prejšnje tekme. Vidi se, da je zanimanje za tekmo vsestransko, ker so se je udeležili ne samo strelci ljubljanske in mariborske oblasti, temveč tudi strelci iz Hrvatske, Slavonije in Bosne.

Že proti 8. uri zjutraj se je začelo polniti strelišče z občinstvom in vojaki, proti 9. uri pa je bilo prostorno strelišče polno. Točno ob 9. uri se je pripeljal pokrovitelj tekme, divizijski general Drag. Z. Stojanović, potem veliki župan g. dr. Vilko Baltič ter oficielni zastopniki sosednih držav s svojimi damami. Predsednik S. L. D. dr. Ivan Lovrenčič je pozdravil v zbranih besedah navzoče, v prvi vrsti pokrovitelja tekme divizijskega generala Drag. Z. Stojanovića, potem velikega župana dr. Vilka Baltiča in pa zastopnike tujih držav kakor tudi vse navzoče strelke in strelce. V nagovoru se je spomnil predvsem našega Najvišjega lovca in strelca Nj. Vel. kralja Aleksandra I., ki so mu nato navzoči zaklicali trikratni živijo.

Po pozdravnem nagovoru so otvorili tekmo vojaki na 20 krožno tarčo na 300 m. Dnevni položaj je bil zelo visok (ob 7. uri zjutraj zračni tlak 762·2, temperatura 17·8° C, brez vetra, jasno). Zato se je vojakom pokazalo, kam imajo meriti, nakar so začeli tekmovati. Po prvih strelih sem opazil, da se zelo slabo strelja, videlo se je namreč, da udarjajo krogle na kritje 200 in 300 korakov, sem ter tja pa se je zabliščal od krogle odločeni jekleni plašč v solncu na 50 korakov. Opazoval sem dobro mi znane, prav dobre strelce častnike in podčastnike in tudi pri teh ni bilo opažati boljših zadetkov. Da pa slabemu streljanju ni kriva slaba izobrazba v streljanju, je lahko vsak posameznik uvidel, če je gledal, kako so vojaki mirno merili in brez vsakega razburjenja streljali. Končni uspehi niso bili dobri ter niso dosegli niti ⅓ predlanskih točk. Vzrok je bila po mojem mnenju slaba oziroma nepravilna oblika izstrelka. To sem že lani opazil in letos sem še bolj o tem prepričan, ker sem našel na strelišču (pri kritju za golobe) precej odvitih jeklenih plaščev od izstrelkov, kateri se pa niso deformirali radi udarca ob trd predmet, temveč se je moralo to zgoditi že v cevi. O tem bom še poročal v »Lovcu«. Da s tako municijo ne more doseči uspehov niti najboljši strelec, je jasno. Tekme se

je udeležilo 247 strelcev. Nagrade so dobili sledeči gospodje častniki, podčastniki, redovi in strelci: 1. nagrado in naslov »vojaškega mojstrskega strelca Slovenije« redov 10./40. Z. Stamenković s 760 točkami; 2. podnarednik mit. od. Nečak, 660 točk; 3. podnarednik 9./40. Vasiljević, 600 točk; 4. g. I. Sever, trgovec, 600 točk; 5. redov 4./40. Popović, 580 točk; 6. redov 5./40. Radović, 560 točk; 7. art. podporč. g. Peterlin, 510 točk; 8. redov 9./40. Ilić, 500 točk; 9. redov 5./40. Nebi, 500 točk; 10. redov 4./40. Pajić, 480 točk; 11. redov 4./40. Nikolić, 480 točk.

Istočasno se je vršila na spodnjem strelišču tekma na »divjega lovca« na 60 korakov. Udeležencev je bilo 41. Zanimivo je bilo pri tej tekmi, da sta med 41 strelci streljala na tarčo samo dva z avtomatično puško, 32 jih je streljalo z navadno puško in vsi ostali z repetirko. Streljalo se je izvrstno; najslabši je zadel s 3 streli 300 točk. Darila so dobili sledeči gospodje:

1.	darilo g. dr. Viktor Görög, Osijek	750	točk
2.	„ „ Ivan Javornik, Ljubljana	670	„
3.	„ „ Adolf Pohokar, Ljubljana	670	„
4.	„ „ baron Hellmuth Rossmanit, Maribor	670	„
5.	„ „ Mihael Oizl, Kranjska gora	560	„

Po končani vojaški tekmi se je začela tekma na »bežečega jelena« na 100 m, 4 sek. vidnega. Tekme se je udeležilo 62 strelcev, streljalo se je dobro, prvo darilo je dobil g. Rebernik Lado z 800 točkami; za drugo darilo sta se borila z enakim številom točk dr. V. Ravnihar in Rebernik Franc, darilo je pripadlo po ponovnem streljanju g. Reberniku.

Istodobno se je vršila tudi malokalibrska tekma na 25 m. O izidu tekme bom poročal, ko se bo ta tekma, ki se še nadaljuje, končala.

Popoldne so se začele tekme šele ob 15. uri radi majhnih tehničnih pogrešk. Pogona na zajca na 20—35 m se je udeležilo 46 strelcev, zajcev je bilo spuščenih 230, od teh je bilo 82 zadetih, to je 36% (35·65%) zadetkov. Streljalo se je povprečno dobro, bili bi pa lahko boljši uspehi, če bi naši strelci bolj pred zajca merili. Tarče so bile po tekmi tako razstreljene, da niso več za rabo. 1. darilo z vsemi dosegljivimi točkami je dobil g. Sevčik Fran z 800 točkami, 2. g. Kocjan Janko s 700 točkami, 3. g. Kapus Vladimir s 700 točkami, 4. g. Steiner Polde in 5. g. bar. Rossmanit Hellmuth.

Lovskega streljanja na 100 m na 20 krožno tarčo s 60 cm premera se je udeležilo 62 strelcev. Streljalo se je letos za polovico bolje kakor lani. Darila so dobili sledeči gospodje:

1. darilo g. dr. Viktor Görög, Osijek, s 1520 točkami;
2. „ „ Praunseis I. s 1320 „
3. „ „ Klemenc I. s 1320 „
4. „ „ Erklauc I. s 1270 „
5. „ „ Javornik Franc z 940 „

Tekme za prehodno darilo S. L. D. in pa naslov mojstrskega strelca Slovenije, na srnjaka na 100 m, se je letos udeležilo 108 strelcev ter niso za to streljanje nili zadostovale že pripravljene strelne liste. Borba je bila zelo huda in streljalo se je prav dobro. Od dosegljivih 600 točk si je priboril s 550 točkami prehodno darilo S. L. D., prvo darilo in naslov mojstrskega strelca Slovenije g. Ivan Javornik, drugo darilo pa g. Andrej Maurer s 540 točkami. Prav dobro so še streljali sledeči gg.: Lucin Valentin, dr. Görög Viktor, Ugrinič Veljko, Zagreb, Erklauc I., vsi s 530 točkami, Kapus Vlad., Smole Avg., Hočevar I. s 510 točkami, dr. Robič Hugon, Maribor, in Oizl Mihael s 500 točkami.

Kot novost smo letos vpeljali tudi streljanje na leteče golobe. To je sicer v sosednih državah star, a še vedno najmodernejši sport, ki zahteva mnogo vežbe. Slišal sem sicer mnogo opazk radi metanja golobov. Toda ker je bilo to slednje pri nas prvikrat na dnevnem redu, sem moral brzino zmanjšati pri odmetu golobov in smo se držali tudi samo ene smeri. To sem pa nalašč napravil, da sem s tem veselje do streljanja povečal. Drugo leto bodo pa pogoji težji. Porabljenih je bilo 429 golobov, vrženih je bilo 370 golobov, od teh je bilo zadetih 197 golobov, kar odgovarja 53·24% zadetkov, 59 golobov je bilo deloma pri prevozu pokvarjenih, deloma jih je strl pri odmetu stroj. To odgovarja 12%. Ker se običajno računa, da se stre pri prevozu 10% in da jih stre stroj tudi 10%, kalo ni bil prevelik.

Tekma, dasi novost, je imela veliko privlačno silo in so naši strelci tudi pokazali, da nekaj znajo; zato je bila tudi borba zelo huda. Tekme se je udeležilo 74 strelcev. Prvo darilo je dobil po hudem boju g. bar. Rossmanit Hellmuth, Maribor, drugo z enakim številom točk g. Heinrihar Fran, tretje g. Ševčik Fran, četrto g. Šturm Rado, peto g. Steiner I. Pri tej tekmi so se izkazali še kot prav dobri strelci avstrijski konzul g. dr. Troll Herbert, g. Luckmann Hubert, g. dr. Robič Hugo, oba iz Maribora, g. Potokar Adolf, g. Lucin Valentin in g. Pupovac Bogdan.

Strelske tekme se je udeležilo skupaj 634 strelcev, pri tem pa ne štejem udeležencev splošne in mladinske malokalibrske tekme. Dopoldanske tekme so se završile ob 12. uri 30 min., popoldanske so pa trajale od 15. pa do 20. ure 30. min. Prihodnje leto bomo morali, če upoštevamo letošnje veliko število udele-

žencev, ki od leta do leta narašča, tekmo podaljšati za en dan. — Municija, ki se je uporabljala za golobe, je obstojala iz prvovrstnih angleških nabojev »Eley« z originalno polnitvijo. Te naboje nam je nabavila po lastni ceni domača veletvrdka I. Poschinger v Mariboru. Ti naboji so se izkazali za prvovrstne pri vežbovnem streljanju v Mariboru in tudi v Ljubljani. Naboje za zajce znane znamke »U« sta napolnila po danih predpisih tukajšnja puškarja Fran Ševčik in F. K. Kaiser. Tudi ti naboji so se prav dobro obnesli, kar se tiče kritja, prebitja in enakomernosti v strelu. Vsem trem tvrdkam bodi izrečena zahvala.

Istotako zahvala vsem gg. odbornikom in članom S. L. D., ki so me na vse moči, neumorno in z vso požrtvovalnostjo podpirali, bodisi kot vodje strelskih listin, kot sodniki, reditelji itd. Prav posebna zahvala gre g. kapelanu I. kl. M. Milivojeviću, komandantu mitr. oddel. 40. p. p. »Triglavskog«, potem upravniku strelišča g. Fr. Kiteku, podnaredniku I. Večaku, vsem 4 kaplarom in ostalim redovom mitraljeskog odelenja, kateri so mi z vso požrtvovalnostjo pomagali pri ureditvi strelišča.

Janko Ravnik:

Progresiven vrtež (Drall); — ali je naprava progresivnega vrteža mogoča?

To strokovno-tehnično vrlo važno vprašanje, s katerim se zelo intenzivno pečajo tudi vsi sodobni inozemski strokovnjaki, mi je stavil g. ing. Zlatko Turkalj, kr. šum. svetnik v Ogulinu. Ker se za to vprašanje, kolikor mi je znano, zanima tudi pretežna večina slovenskih nimrodov, sem se odločil, podati svoj odgovor tudi v slovenskem lovskem glasilu.

Predvsem moram omeniti, da imamo do sedaj opravka le s teoretičnim delom tega problema; kaj nam bo pokazala praksa, je do danes še za temnimi zastori.

Gori stavljeno vprašanje mi je obudilo spomin na podobno razpravo, ki sem jo za časa študijskega bivanja v Berlinu meseca maja preteklega leta čital v nekem lovskem glasilu izpod peresa znanega nemškega strokovnjaka ing. Sella. V omenjeni razpravi mi je vzbudila pozornost predvsem trditev, »da doseže krogla po progresivnem vrtežu večjo hitrost in

zaradi tega tudi večjo probojnost« in nadalje, »da se rotacijska hitrost krogle, ko zapusti ustje cevi, poveča.«

Tem trditvam nasproti pa sem jaz drugega mnenja. Rotacija krogle ali število obratov krogle je v vsakem danem slučaju odvisno od dolžine vrteža ali vrteževega kota. Ako se n. pr. vzame za zgled, da krogla kal. 8 mm preteče cev, v kateri znaša vrtežev kot ob početku 3° in ob ustju cevi 6°, in da znaša početna hitrost (hitrost ob ustju) 920 m/sek., potem znaša število obratov navedene krogle v trenutku, ko zapusti ustje cevi 4000 m v sekundi. To trenutno doseženo visoko število obratov se po takojšnjem učinku zračnega odpora zmanjša. Da na kroglo, ko zapusti cev, še kratko pot pospeševalno učinkujejo smodnikovi plini, je sicer dognano (prehodna balistika), vendar je točna ugotovitev pospeška komaj izvedljiva.

Glede vrteža še omenjam, da je le majhen del ob ustju cevi vobče konstanten, t. j. da je najvišji kot vrteža nekaj cm pred ustjem že pri koncu in ostane v tej višini do ustja cevi. Ako razmotamo cev, se opazi omenjeni del vrteža kot ravna črta ter podaljšek parabole (s 6° kotom napram osi cevi).

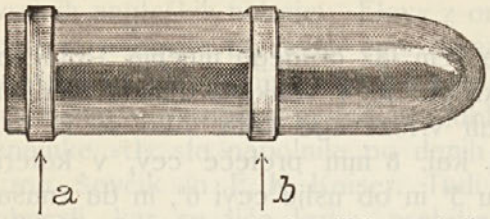
Krogli podeljena rotacija oziroma obratna energija je, kakor se je ugotovilo, prav malenkostna in znaša n. pr. pri granatah približno 0·56% energije zadetka (Auftreffenergie), pri homogenih kroglah ročnega orožja (lovskih pušk) pa znaša komaj 0·5%. V navedenem primeru bi bilo k teoretično približno 420 kgm energije zadetka 8 milimetrske krogle, merjene ob ustju cevi, prišteti komaj 2·1 kgm obratne energije.

Pospeševalno se tedaj krogla vrti samo tako dolgo, dokler se giblje v mejah vrteža s povišajočim se kotom, ko pa preide v vrtež s stalnim kotom ali ko zapusti ustje cevi, je pospeševana hitrost rotacije popolnoma nemogoča.

Kar se tiče vprašanja krogel, bi bile po mojem mnenju svinčenke za progresiven vrtež neuporabljive zato, ker je svinec kot vodljivi material premehak in bi se v kroglo prvotno vrezane letvice (Führungsleisten) vsled stalno povišajočega kota vrteža proti ustju cevi kratkomalo odstrigle. Progresiven vrtež bi bil uspešno izvedljiv le s skrajšanim vodom krogle. S tem bi bilo mogoče preprečiti, da bi se od polj vrezani grebeni na krogli kljub naraščajočemu vrtežu zelo malo izpremenili.

Nadalje pa je tudi v interesu cevi same, da krogla popolnoma zapre izhod plinov ob stenah cevi. Mogoče bi bilo obdati kroglo slično kakor so artiljerijske krogle z dvema obročema (Führungs-

ringe), tedaj morda na način kakor kaže risba. Za vod bi krogli služila obroča »a« in »b«.

Razen prej navedenega bi predlagana naprava obročev dobro služila tudi v toliko, da bi olajševalno sprejela eventualno povišani pritisk plinov.

Delo, ki se mora izvršiti v vrteževem prehodu, je zelo malenkostno, trenje bi bilo pa tudi vsled malenkostnega pritiska latvic zelo zmanjšano. Debelost obročev oziroma višina istih preko premera vrtanja cevi, ki se mora z gotovo minus-toleranco ujemati s premerom krogle, sme znašati maksimalno polovico globinske mere risov. Ostalo pa bi morali pokazati poskusi.

Končno je omeniti še zelo važno vprašanje glede izbere materiala. Vprašanje je, ali bi se uporabil za kroglo bakreni ali jekleni plašč, mehko ali trdosvinčeno jedro.

Izdelovanje cevi s progresivnim vrtežem bi bilo v glavnih potezah mogoče na ta način, da bi se vzel cilinder, na katerega vnanji strani je povečano vrezan progresiven vrtež v obliki utora. V tem utoru se avtomatično premika valj, ki s pomočjo pantografa, na katerem se nahaja risalno dletce, prenese (vriše) vrtež v notranje stene cevi.

Ako se tedaj naprava tega progresivnega vrteža posreči, bo puškarska tehnika s tem rešila najtežavnejši problem ter stopila na najvišjo stopnjo popolnosti.

Dr. Janko Ponebšek:

Legát ali čebélar.

(Dalje.)

Na gori Kalnik (643 m), ki veže alpske odrastke s hrvatsko-slavonskimi ostanki stare panonske mase, legát prav za prav ni tako redka prikazen. Tam se izpreletava jeseni kar v jatah. (Dr. Josip Krasoslav Šloser vit. Klekovski: Kalnička gora sa svoje prirodopisne znamenitosti, Rad Jug. akad. 1870, knj. XI, 209.) V Južni Srbiji je legát pogostejši kakor v severni Srbiji, kjer ga je dr. J. Gengler (Balkanvögel 1920, 132, štev. 128) opazoval semtertje posamič in že starega samca meseca avgusta 1916 ustrelil pri Nišu. Tudi meseca junija naslednjega leta je istotam zopet ustrelil tri ptice.

Macedonija ali današnja Južna Srbija je bila do svetovne vojne tudi v ornitološkem oziru skoraj docela neznana. Razen Angležev

Drummonda, Elwesa in Buckleya je bil edini Nemec dr. Teobald Krüper (roj. 1829 v Uckermünde na Pomeranskem, u. 1921 v Atenah), ki je l. 1866. in 1870. precej časa bival in raziskaval v solunski okolici, obelodanil pa prav malo. Šele Mc. Gregor, ki je bil poldrugo leto (1903—1904) angleški konzul v Bitolju, je seznanil svet deloma z macedonsko avifavno.

Med svetovno vojno so v spremstvu angleške vojske, ki je zasedla del Spodnje Macedonije, opazovali in svoja opazovanja obelodanili St. Clarke, Harrison in Sladen; posebno Sladen je žel lepe uspehe in dognal važne gnezditve ob Ardzanskem jezeru in na Ardji Göl. — Izmed Nemcev so raziskavali: dr. J. Gengler in Schlegel okoli Skoplja, major pl. Viereck pa ob Dojranskem jezeru.

Major pl. Viereck, ki je bival na Balkanu od oktobra 1915 do junija 1916 in je opazoval ptičje življenje od Valandove do Dojranskega jezera, pripoveduje (Ornith. Beob. vom Kriegsschauplatze in Mazedonien, O. M. Sch. 1917, 233—246, štev. 58), da je prišel legát z juga dne 30. aprila 1916, živel najprej v jatah po 20—30 ptic skupaj, ki so krožile vsak večer visoko v zraku in nepresstano značilno kričale. Sredi meseca maja je živel že paroma na posameznih gnezdiščih, včasih v soseščini vodomca (Alcedo ispida L.).

Po dr. J. Genglerju gnezdi legát okoli Gradskega in Skoplja. Pri zadnje omenjenem mestu je ta opazovalec obiskal dne 12. julija 1917 veliko gnezdilno naselbino čebélarja v veliki jami s strmimi stenami, deloma napolnjeni z vodo; bila je blizu železniškega nasipa na zelo prometnem kraju. Bilo je mnogo gnezdilnih rovov, vendar se je večina mladičev že izpeljala. V najširših rovih so gnezdili že vrabci. Veliko število odraslih legátov se je klatilo še okoli po koruziščih in ob železniškem nasipu, mladičev pa ni bilo nikjer videti. Ptice niso bile plašne, posedale so, vidne daleč naokoli, po brzojavnih žicah ali po vrheh visokih koruznih stebel; prepodene, dá celo obstreljene, so se vračale prav kmalu zopet na svoja prejšnja sedališča. Kadar se vseda, drži legát peruli kvišku tako čudno, da bi ga oddaleč marsikdo lahko zamenjal s sokolom. Pisane barve ne prihajajo, kadar leti ali kadar se useda, skoraj nič do veljave. S seboj za dokaz so vzeli le nekaj ptic, da jih ne bi preveč uničili; zakaj legála je lahko streljati in količkaj izurjen strelec lahko v kratkem času uniči vso naselbino. Če sedi, naredi legát nekako grbast vtis. Dne 13. julija 1917 je videl dr. Gengler pri Bujanovcih še dva, a 3. avgusta odraslega legála zopet na brzojavni žici pri Hadzarlaru.

Dr. O. Fehringer iz Heidelberga je opazoval spomladi leta 1918. ptičjo selitev ob Vardarju, nekako 80 km severno od Soluna, kjer Vardar privre iz soteske v severnojužni smeri pri Hudovi na večjo ravnino. Legát se je prikazal k večeru dne 12. aprila ob južnem vetru (Vogelzug in Mazedonien Frühjahr 1918, O. M. B. 1920, 57).

Rik. Schlegel je obelodanil opazovanja svojega starejšega sina, ki je po krajšem odmoru v Srbiji bival kot sanitetni narednik od meseca aprila 1916 do meseca maja 1917 v bolnicah v Skoplju. O legátu pravi (Beiträge zur Ornis Macedoniens: J. f. O. 1918, 185, štev. 41), da so v mraku opazovali jeseni l. 1916., nikdar pred 7. uro zvečer, kar jate legátov v zraku, tako ludi meseca maja 1917. Semtertje so se posamezne

ptice usedale tudi na brzojavne žice, odkoder so ustrelili samca in samico.

Macedonska domoznanstvena komisija (Mazedonische landeskundliche Kommission) je delovala poldrugo leto in je raziskala deželo v ornitološkem oziru tako obširno in temeljito, da je Macedonija glede tega najbolj raziskano ozemlje na Balkanu. Omenim naj, da je ta komisija delovala od nekako sredi meseca junija 1917 do konca svetovne vojne in da sta bila njena člana prof. dr. F. Doflein in L. Müller. Njena ptičja zbirka šteje 3258 skoraj brez izjeme izvrstno nagačenih mehov, ki pripadajo 168 ptičjim vrstam. Mehove shranjuje zoološka državna zbirka v Monakovem. Vso to snov je znanstveno obdelal v knjigi »Avifauna macedonica« (1920) dr. Ervin Stresemann, zdaj upravitelj ornitološkega oddelka zoološkega muzeja v Berlinu.

Na podlagi 36 mehov je opisal legáta na str. 193 imenovane knjige takole: Prihaja z juga 1. maja, odhaja pa pred sredo meseca septembra in je pogost ob Vardarju, a ne redek v prilepski kotlini. Sicer so mu najbolj všeč gorke doline, vendar pa živi tudi v višjih legah, tako n. pr. pri hanu Abdipaša, in nekoč so opazovali, opozorjeni po značilnem vabilnem glasu, majhno krdelce nad 1300 m visokim vrhom. Pri Mravinci je gnezdil v podzemeljskih luknjah, izvrtanih v puhlične stene erozijskih deber. Ob cesti Veles—Prilep so bile gnezdilne luknje celo v peščenem omejku tik poti. Med gnezditvijo se vidijo večinoma majhne kite po 4—8 skupaj, spomladi po prihodu in pred odhodom jeseni je v jati 15—20 ptic. Gnezdi na vsem Balkanu.

V Črni gori ščiti ljudstvo legáta; nihče mu ne stori nič žalega, čeprav se izpreletava v velikih množinah.

Prvi Jugoslovan, ki je raziskaval oziroma dal raziskavati ptičje življenje v Črni gori, je bil prof. Spirid. Brusina. Želel je popolniti praznoto glede črnogorske avifavne, ki so o njej dotlej v javnost prodrla bolj skromna poročila malakologa Küstera, dr. Ant. Friča, dr. Bern. Schwarza in Angleža Powysa. Toda tudi zbirko zagrebškega narodnega muzeja je bilo treba izpopolniti, da bi ji pripomogel do primerne veljave na II. mednarodnem ornitološkem kongresu spomladi l. 1891. v Budimpešti. Zato se je prof. Brusina odločil, da je na račun zool. narodnega muzeja v Zagrebu poslal v Črno goro sposobnega raziskovalca in zbiralca ornitoloških predmetov, svojega nekdanjega učenca mag. pharm. Konrada pl. Ceraj - Cerića, ki se mu je pridružil tudi muzejski gatilec Baraga. Iz Zagreba sta odpotovala dne 12. maja, vrnila pa sta se dne 2. julija 1890 z bogatim plenom. — Poročilo o legátu se glasi (K ornitologiji Kotora i Crne Gore. Glasnik hrv. naraslov. društva 1891, 74, in Beitrag zur Ornis von Cattaro und Montenegro, Orn. Jahrb. 1891, 18): Ukazao se samo na Skadarskome jezeru 29. juna. Prije toga, 3. juna, ubiše ♀ kod tvrdjave Žabljaka na sjevero - istočnoj obali jezera; duga bijaše tijelom 23 cm, a krilima 14 cm.

Vlad. svet. Otmar Reiser, najboljši poznavalec balkanske avifavne, je prehodil večkrat Črno goro v vseh smereh. V legátovih nahajališčih je bil l. 1894. in 1895. in pravi o njem (Materialien zu einer Ornis balcanica. IV. Montenegro. Wien 1896, 87), da gnezdi v naselbinah ob dolenji Morači, ob Matici, Zetici, Ribnici, Crnojevići, ob Bojani in v ilovnatih soteskah okoli Ulčinja. L. 1894. je prišel dne 28. aprila ob

močnem jugovzhodu pri Podgorici; l. 1895. je opazoval prve že dne 4. aprila po jugu pri Kodrah blizu Ulčinja.

V začetku meseca junija si poiščejo gnezdišča in se naselijo v njih. V neki luknji ob Zetici so bila 8. junija 1894 štiri sveža jajca, ki so ležala, kakor po navadi, na žuželčjih ostankih.

Leta 1894. so odšli že meseca septembra. Dne 15. septembra so leteli ob lahkem severnozapadnem vetru v taki višini, da se je čul samo še njihov glas.

Ljudevit pl. Führer je raziskaval Črno goro za pticami od meseca oktobra 1893 do meseca oktobra 1894 in ugotovil 165 ptičjih vrst in poleg tega take ptice, ki jih v sosedni Bosni in Hercegovini ali Dalmaciji sploh ni ali jih pa v teh deželah do tedaj še niso videli niti dobili. O legátu pravi (Jedna godina ornitološkog izučavanja u Crnoj Gori. Glasnik zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini. 1894 [VI.], 560, štev. 46): »28. aprila pojaviše se iza žestokog jugoistočnjaka prvi pčelari, te početkom juna sjedoše u svoja gnijezda, koja su vazda blizu vodâ u dubokim jamama ilovastih obala. Po sav dan viđaju se te lijepe ptice, gdje se po zraku uzdižu i spuštaju i na daleko se čuje, kada kao na frulicu pjevaju ‚gri! gri!'«

»2. sam juna u obalama Crnojevićke rijeke našao više jama s gnijezdima te sam iz jedne takve izvadio četiri ponešto obležana jajeta, koja su u dubljini 1 m gotovo ležala samo na nekoliko pera. Ona su bijela, ponešto sjajna, imaju vrlo tanke ljuske i gotovo oblik kruglje; srazmjerno prama ptici može se reći, da su velika: mjera im je 26 × 23 mm. U septembru seli pčelar opet iz Crne gore. Godine 1894. letjela ih je množina po danu, 15. septembra, lakim sjeverom tako visoko, da im se samo pjevanje moglo razabrati ali ptice se ne mogahu vidjeti.«

Zbiral je samo 10 mesecev, ker mu je od 15. avgusta 1894 bilo prepovedano po zakonu vsakršno streljanje, in sicer na Skaderskem jezeru, v Zeti, na Lješkem polju, v lječanski nahiji, po vsej dolini Morače in Zete, torej tam, kjer je največ ptic in kjer se selivke najbolj spuščajo na zemljo, da si odpočijejo. Tu bi bil vsak strel iz puške prestrašil ljudstvo, ker je bilo vsak dan pripravljeno na vpad Arnavtov. Zahajati na posejane njive, v vinograde in sadovnjake je prepovedano pod denarno kaznijo od meseca februarja do polovice septembra vsakomur, kdor nima tam opravka.

Ahasver[1] (Streifzüge im Land »der Schwarzen Berge«, Gef. Welt, 1900, 330), ki je l. 1898. deželo obhodil, imenuje legata, poleg kavke (Colaeus monedula L.), črnoglavega strnada (Emberiza melanocephala Scop.) in mrharja (Neophron percnopterus L.), značilno ptico za okolico Podgorice.

Prvi je opozoril na ptice Bosne dr. O. Sendtner. V potopisu »Reise nach Bosnien. Von einem botanischen Reisenden«, ki ga je priobčil v »Das Ausland« 1848, našteje 29 ptic, ki jih je na svojem potovanju opazil in ustrelil; med njimi ni legáta.

Neretva, ki izvira v Hercegovini in se izliva pod Metkovićem v Jadransko morje, ima v gornjem, hercegovinskem toku ob bregovih znamenita gnezdišča legátov. Julija 1860 je H. J. E.[2] ondi naplenil

[1] Po mnenju O. Reiserja: dr. Kurt Floericke.

[2] Po zatrdilu O. Reiserja dunajski trgovec z naturalijami Josip Erber.

45 mladičev in 15 odraslih ptic; vseh 60 ptic mu je pa med poljo poginilo, zadnji dve nekaj ur po prihodu na Dunaj (Zool. Garten 1860, 211)

Karl Bayer (Beiträge zur Ornis der Herzegowina, Mitteilungen des ornith. Vereines in Wien, 1881, 12; prim. tudi A. Hugo's Jagd-Zeitung 1879, 321—329, in 1880, 392—397) pravi, da so prišle konec marca 1879 posamezne ptice, v začetku aprila pa je prihajal legát v večjih jatah, si izkopal v navpičnih prstenih stenah v pravem kotu 1 m dolge rove v zemljo, kjer je gnezdil. Tudi v zapuščenem žolninem žlamboru v samotnem drevesu je našel Bayer njegovo gnezdo. Koncem meseca septembra in začetkom meseca oktobra so zopet odhajali. Sploh so bile ptice plašne ter jih je bilo težko zaslediti.

V Krajni, današnjem bihačkem srezu, je legát redna prikazen, čeprav ne pogost; tudi v Vrbanji dolini so opazovali več ptic, enako ob neki vožnji z železnico med Novem in Doberlinom (E. pl. Dombrowski: Die Vögel der Krajna, Mitteil. des ornith. Ver. in Wien, 1884, 139; Skizzen aus dem bosnischen Vogelleben, istotam, 1885, 186).

H. pl. Kadich pravi (Hundert Tage im Hinterland, Mitteil. d. ornith. Ver. in Wien, 1887, 104, št. 39), da pride začetkom meseca maja in gnezdi potem v vsem popisanem ozemlju. Opazoval ga je tudi v kraški dolini Neretvine delte in v pragozdnem ozemlju Uloga, Čermerna, Utovega blata; 15. junija je dobil tri gnezda s 5, 5 in 4 jajci, ki so bila zaležena.

Gimn. učitelj J. Seunik v Sarajevu pravi (Beitrag zur Ornithologie Bosniens und der Herzegowina, 1887, 77), da je v Hercegovini domač.

V izkazu »Liste der bisher durch Belegstücke für Bosnien und die Herzegowina nachgewiesenen Vögel«, ki ga je priobčil O. Reiser v XIII. letniku 1888, str. 35, navedenih »Mitteilungen« je naštet tudi legát.

Po dr. C. Parrotu (Ergebnisse einer Reise nach dem Occupationsgebiete nebst einer Besprechung der gesamten Avifauna des Landes, Orn. Monatsschr. 1898, 349), ki je jeseni 1897 prepotoval deželo, je legát kras Hercegovine in gnezdi v velikem številu pri Gabeli ob Neretvi ter je to leto baje že koncem meseca avgusta odšel proti jugu.

Prof. A. Pichler je podrobno raziskal ptice mostarske okolice in obelodanil svoj deseletni uspeh v 9. izvestju velike gimnaz. v Mostaru 1903 v spisu »Prilozi avifauni okolice mostarske«, kjer pravi o čebélarju: Pčelarica je u nas ljetnica. Ima je uz obalu Neretve na Čekrkskim Stijenama na Humu, u Bijelom polju i na sličnim mjestima.

K nama dolazi pod kraj aprila, a ostavlja nas već pod kraj avgusta. Prve sam poletarice vidio u drugoj polovici juna.«

V »Ornith. Monatsschrift« 1906, 431, še dostavlja, da so mu 12. junija 1901 prinesli dečki 2 mladiča te vrste, ki so ju vzeli iz nekega gnezda na Humu.

Narodni muzej v Sarajevu ima 6 legatov, 3 samce, 2 odrasli in 1 mlado samico, ustreljenih med 9. majem in 12. septembrom (mlada samica je bila ustreljena neposredno pred snegom pri Sarajevu); izmed ostalih so ustreljeni 4 čebélarji meseca maja, 1 pa 3. junija (O. Reiser, Die Vogelsammlung des bosn.-hercegov. Landesmuseums, 1891, 25, zap. štev. 280—285).

(Konec prihodnjič.)

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

VIII.

Ves teden sem sedel doma na lavorikah starega leta, ki se je tako kavalirsko poslovilo. Sicer te lavorike niso bile pristne, ker so bile mešane z domačo krvjo, ali vendar so bile — in kdo bi zameril! Nič manj truda niso stale in lep spomin ostane tudi za malo svetlejšimi svinjami. Da bi v kakem močvirju na Ljubljanskem barju čopotalo vsaj nekaj takih!

S te lavorike me končno potegne moja ženica, z opombo, da-li ne bi šli zopet malo na svinje, ko je vendar logar javil, da se nekje nahaja krmača s praseti.

Poklical sem na telefon svojega kolega-sotrpina iz Tikveša in ga povabil na sodelovanje, ako se mu cede sline po kaki na ražnju pečeni prasetini. Ni bil sovražen takim besedam in drugo jutro smo se sešli v Zlatni gredi pri logarju. Pustil pa je svojo mlado ženico doma za pečjo, kar pa moja ni preveč odobravala. Vendar je imel tehten vzrok. Moral je namreč pet kilometrov daleč peš, ker mu zla usoda še ni naklonila do tedaj lastnega voza in njegov šef še manj, ker je gotovo mislil, da znajo uporabljati konje le potomci onih, ki so prihajali svoječasno čez Köres-mezö, ne pa tudi pošteni Kranjci, ki so šli nekdaj peš preko Hema na Bizanc. Ne vem sicer, če je res, da so šli Kranjci tedaj peš, res pa je, da smo tisti dan po prazniku sv. Treh kraljev trije Kranjci šli peš čez zamrznjeni donavski rokav. Obrnili smo se v Sarvashat, nedaleč od staj domačih svinj, katere je imel tam čuvaj tudi preko zime. Pregledovali smo sledove v snegu, ki je povečini pokrival tla par prstov debelo. Krmača s prasci se je bila namreč preselila in treba je bilo ugotoviti, kam je šla. Po enourni blodnji sem ter tje smo opazili na neki gredi tik ob trstju prasce, šest tednov stare, ki so rili. Bili so čisto beli, tako da me lovec ni mogel prepričati, da so to križani. Hotel sem se prepričati sam. Stopili smo proti njim. Ko smo prišli na kakih trideset korakov, so ščeneta naenkrat obstala čisto nepremično. Ko smo se zopet prestopili, so prasnili na en mah v trstje in izginili. Pokazali so svojo divjo naravo tako očito, da nisem več dvomil. Lovec je menil, da bo v trstju, kamor so skočili prasci, tudi krmača in da bi jo bilo dobro izgnati. Ta vrtinec trstja ni bil večji kot pol orala in se je samo po ozkem pasu držal večjega polja trstja. Zato ni bilo težko napraviti pogona. Domenili smo se, da gre moj prijatelj z lovcem skozi trstje, seveda prav pre-

vidno, ker krmača s prasci ne pozna šale. Jaz pa se z ženico postavim na nasprotno stran, da preprečim pobeg družine. Tudi smo določili, da prascev ne streljamo prej, dokler ne bomo dobili v pest stare. Ko sta se oba lovca z velikim truščem prikopala nekako do sredine te gošče, se je nudil nama prelep prizor. Pred lomastom so se umaknili prasci čisto na rob trstja. Ker so bili sami, niso vedeli kam in kod. Boječe so cvilili in se stiskali drug k drugemu. Bilo jih je sedem. Pokonci stoječa ušesca, črne plahe oči in krive majčkene repke so neprestano vrtili in od strahu klicali mamico. Medtem pa so skušali lezti drug pod drugega in se prav trudili, da so se tesno tiščali skupaj. Stopicali so na desno in levo in če je kateri malo zaostal, je boječe cvilil in vekal, dokler se ni zopet zaril v družbo. Ko pa je hrup prišel prav do njih, so planili narazen kot bi se razsula živa kopica, in vsak je skušal čimprej izginiti nazaj v trstje. Za hip ni bilo nobenega več. Čudili smo se, da ni svinje. Pregledovali smo okolico in ugotovili, da je morala svinja pobegniti pred nami iz trstja, pustivši mladiče na cedilu. Zato smo sodili, da je morda bila le mačeha sirotam, ki so mamico izgubile na kak način, pa so se pridružili prvi svinji, ki jih je trpela poleg sebe brez materinske ljubezni. Redko se namreč zgodi, da svinja — mati — tako sramotno-bojazljivo pusti svojo deco na cedilu, ne da bi jo skušala rešiti in odpeljati. Ker pa so prasci prav pod nogami obeh gonjačev ušli nazaj, nismo docela verjeli sledu, ki je vodil iz trstja, ter smo sumili, da je krmača obsedela pod kakšnim kupom, ker ni hotela bežati in zapustiti mladih, a je bila preboječa, da bi se bila postavila v bran, ali pa drugače izdala svojo prisotnost. Ponovili smo pogon, ali sedaj tudi mladiči niso prišli na plano. Ko pa je bila situacija najbolj napeta in sta se gonjača bližala robu, krikne moja žena, ki je stala za menoj ob debeli vrbi: »Joj, svinje!« in pokaže na izsušeno baro, ki se je širila levo od nas. Ozrem se v smer in vidim kakih pet sto korakov od nas, kako maršira cela karavana svinj legotno druga za drugo čez baro. Trinajst jih je bilo! Šest čisto črnih, pet temnosivih in dve umazano beli. Trije merjasci s strašnimi buticami so zaključevali četo. Prvi od zadnjih treh je bil orjak, za ped višji od vseh ostalih. Moja žena je onemela in z rešpektom zrla na te orjaške prikazni.

Medtem sta se izmotala tudi moj tovariš in lovec iz trstja, in ko sem jima pokazal prizor, sta zavzeta opazovala ta neobičajni pohod sredi dneva. Ker se je karavana pomikala razmeroma počasi in spotoma postajala, smo sklenili, da bom skušal jaz prestreči pot, ona dva pa se približevati od zadaj; če bi jih jaz s strelom ali kakorkoli zavrnil, da bi morda njima padli v ogenj.

Medtem se je črna druhal skrila za neko trstje in mi smo skočili vsak v svojo stran. Ženici sem naročil, naj mi sledi kolikor more. S trocevko v roki sem jo ubiral, kar so me nesle pete, da čim bolj napredujem, preden se karavana prikaže zopet izza trstja. Topot sem dobro kalkuliral. Pretekel sem kakih štiri sto korakov in se stisnil ob trstju na prežo, da pomirim srce in sapo. Če niso premenili smeri ali kaj opazili, morajo priti preko grede med vrbami, največ sto korakov od mene. Sedel sem v sneg, pripravil na kolena trocevko in čakal. Medtem je prilezla za menoj tudi žena in se stisnila za moj hrbet. Kmalu sem opazil, da se na gredi med vrbami in malinjem nekaj giblje. Izluščile so se iz goščave svinje, ki so se za čas razkropile med debli in rile. Kmalu pa so se razporedile in med malinjem in redkim trstjem nadaljevale pot s to razliko, da je velik merjasec prevzel vodstvo in stopal, drugi po redu, za manjšo krmačo, katero je včasih malo ljubeznivo obregnil. Skozi daljnogled na trocevki sem iskal ugodnega trenutka, da upalim. Kakor nalašč je obstal pri vrbovem deblu in potisnil rilec k tlom. Križ je sedel v vratu in — cek —! naboj je odpovedal. Napnem, pomerim — cek! Tri sto vragov! Hitro nov naboj. Merjasec je postal nemiren in se je umaknil za grmovje. Bolje vrabca v roki, kot goloba na strehi, si mislim, in pritisnem na veliko krmačo — cek! Bogami, to je zakleto. Postal sem nervozen. Brzo napnem, ko se je družba poslavljala, in čakam na malem presledku, da se kaj prikaže. Veliki merjasec stopi izza grma in jaz stisnem v naglici. Niti nisem mnogo mislil, da bo počilo. In vendar je — ker sem seveda bolj malomarno pomeril. Ali navdušenje me je povsem minilo in ko sem zmolil nekaj kozjih molitvic za pogubljenje puškine duše, sem šel na strel. Kri! Samo malo, premalo, in dlaka odnosno ščetine na strelu so kazale, da je strel visoko. Celo uro smo še blodili za strelom. Krvava sled je povsem prenehala in mi smo se obrnili.

Vrnili smo se k mladim prascem in nad njimi stresli svojo jezo. Zalotili smo jih, ko so zopet rili, ne daleč od trstja pod hrastjem. S šibrami smo jih ustrelili pet, enega pa ujeli živega. Bil je tako zmešan, da je lovcu pritekel naravnost v roke. Tedaj smo šele spoznali, kako je to malo ščene divje. Kakor besen je sekal in grizel okrog sebe, kar je dosegel. Z največjim trudom smo ga povezali in odnesli živega s seboj. Eden nam je pa ušel.

Pod noč, ko smo sedeli pri čuvaju v sobi, pa pride svinjski pastir, tisti pobič, ki je ušel svinjam na drevo, in javi, da je prišel z domačimi svinjami neki pujsek, ki pa se zelo boji. Sklepali smo, da je to oni, nam pobegli. Ostal je sam, pa je šel

za glasom domačih svinj, katere je gonil pastir. Čuvaj je vzel svojega psa prepeličarja, in za eno uro sta prinesla še tega, živega domov. Kakor sta bili srčkani ti živalici, tako divje in besno sta grizli s svojimi kot igla ostrimi zobci. Radi varnosti, da nista komu razparala kože ali prsta, sem jima moral odrobiti kočnjake, ki so že bili trikrat tolikšni kot drugi mlečniki. Vsem sem jih domov in zredil. Dolgo se nista privadila ljudi in sta se tiščala v najtemnejši kot svinjaka. Končno sta se udomačila, bili sta obe krmači, in nič več boječi. Ali divje sršeče oko je izdajalo pokoljenje. Ob letu sta dali sijajno meso in mast.

Trocevka se mi je pa sedaj tako zamerila, da je nisem nič več prijel, navzlic temu, da je bila sicer v vseh ozirih prvovrstna puška, in sem jo prodal.

IX.

Sneg se je skoraj stajal, tako da je bil lov prav neuspešen. Do kolen sem si zbrusil noge, ali uspeha ni bilo navzlic temu, da sva z lovcem po sledovih spoznala, da se mora klatiti najmanj troje tropov svinj po revirju. Pomolil sem k bogovom naših pradedov in položil svoje lovske težave. Svarog je bil usmiljen in me je uslišal. Poslal je Morano v deželo. Začelo je snežiti in je naletavalo tri dni in tri noči in snega je padlo tri četrti metra. Ljudje so obupavali, ker ga niso vajeni gaziti in niso pomnili, da bi ga kdaj toliko bilo. Meni pa je poskakovalo srce in zahvalil sem staroslovenske bogove za naklonjenost.

Zadnje dneve januarja, ko se je sneg malo ulegel in so prve sani pretrgale celino na nasipu, sem se odločil, da poiščem ščetinarje. Mrzlo je bilo, da je šlo za nohte. Ob 8 zjutraj sem bil pri lovcu, kamor sem naročil iz bližnje ekonomije (pustare) dvoje sani, da peljeta jelenom divjega kostanja. Sedla sva s čuvajem na ene teh, ki so šle v Somhat, da si prihraniva gaženje na celo do izhodišča najinega načrta. Imela sva namen, prehoditi ves revir, da vidiva končno kje in koliko je svinj, in zato sva začela od zgoraj, namenjena, da prehodiva gozde in trstja od severa proti jugu, tako da končava pohod v bližini logarske hiše. Ob devetih smo stresli v korita v Somhatu kostanj, kar so jeleni prav nejeverno opazovali iz spoštljive razdalje. Ko smo delo opravili, sta priplavala tudi dva ribja orla gledat, če nismo pustili zanje kaj užitnega. Ne daleč odtod sta imela svoje stalno gnezdišče. Ko sta videla, da se oddaljujemo od korit, sta priletela bližje. V mogočnih lokih sta tik nad vrhovi debel nekolikokrat obkrožila kraj in se zopet vrnila na gnezdo, ko sta ugotovila, da ni nič mesu podobnega. Midva z lovcem sva pa orala sneg. Ni

šlo hitro, a je tembolj grelo, tako da nama mraz nikakor ni mogel do živega. Po nekako polurnem gaženju prideva na gaz, ki je bila kot ozek klinast jarek vrezana v sneg. Svinje! To se pravi, njihov sled. Nadaljevala sva pot po tej gazi, ki naju je vodila v vijugah od debla do debla, iz trstja v trstje. V nekem trstju se je zamotala in je bilo toliko gazi, da nisva vedela, kako in kam. Zato sva začela v polkrogu obkrožati to ploskev. Puški sva imela seveda pripravljeni. Bližala sva se skupini treh starih vrb, med katerimi sta ležali debli dveh podrtih in nad njima je raslo gosto grmovje, v razsežnosti večje sobe. Ravno sva krenila iz gazi, da bi vsak po eni strani obšla to grmovje, ko nekaj zamiglja in tri svinje planejo v sneg. Bile so vse tri bele, odnosno sive, in čeravno jim je segal sneg čez sredino trebuhov, so vendar precej hitro napredovale, orajoč liki plug suhi sneg, ki je pršel daleč naokoli, da so bile svinje kmalu vse s snežnim prahom zakrite. Puške so bile takoj pri licu in so zapele. Ali svinje so tako bežale, da se je videla vedno le zadnja plat. Oddal sem dva strela in spoznal, da je prva in največja svinja težko ranjena. Zaostala je in počasi rila v snegu dalje. Lovec je upalil po tretji s šibrami iz neposredne bližine in je ta z nekakim krulečim tulenjem naznačila strel. Druga pa je v divjih skokih pobegnila v trstje, da nisem mogel nanjo oddati še tretjega strela. Logar je drvel za svojo ranjeno. Ko je uvidela, da mu ne uide, se je hotela postaviti v bran, ali drugi strel ji je upihnil zadnje moči. Medtem sem jaz prvo z milostnim strelom rešil zadnjih težav. Ko sem jo ogledoval, bil je to merjasec, dve leti star, sem zapazil na hrbtu za dlan veliko, deloma še nezaprto rano. Po dolgem ugibanju sem dognal, da je to od mojega strela, ko sem jeseni s šibrami skozi daljnogled streljal, ker mi je prej naboj za kroglo odpovedal.

Dve svinji sva torej že imela. Pustila sva jih v snegu in šla na sled tretje. Gaz je bila močno krvava, torej sem pogodil tudi to. Dognala sva, da je obstala blizu v trstju. Šel sem na prežo in logar za sledjo. Kmalu sem videl, da se nekaj giblje pred lovcem, ki se je pomalo oglašal, zato, da sem lahko zasledoval, kje hodi. Spočetka sem mislil, da je lisica, tako čudno se je žival prikazovala med gostimi stebelci. Ko se mi je zazdelo, da vidim nekaj od živali, sem streljal. Gibanje trstja je prenehalo. Zato sem hitel na mesto. Prišedši v bližino, se pa svinja dvigne in zopet zbeži. Jaz pa za njo, kolikor so mi dale moči. Težko ranjena je pa opešala in kmalu jo dotečem in ji na tri korake upihnem zadnje življenje. Ta gonja naju je spehala. Odprla sva nahrbtnik in stoje napravila nekaj grižljajev in požirek žganja na to veselje.

(Nadaljevanje sledi.)

Vladimir Kapus:

Glasovi in klici srnjadi.

Med najzanimivejše vrste spadajo vsekakor ona lovljenja, ko se lovec poslužuje različnih klicev ali pa kar brez njih oponaša razne živalske glasove in si tako privabi divjad v strelno bližino.

Za to pa je treba precej spretnosti in veliko zanimanja. Tak lovec, ki hodi samo takrat po lovišču, ko hoče streljati, drugače pa ljubi mehko posteljo ali gostilno, bo imel redko priliko, zapisati si v lovski dnevnik kake posebno lepe uspehe in spomine. Navadno pravijo lovci, da nimajo časa hoditi po gozdu in si komaj za brakade odtrgajo čas. O tem bi dvomil! Kolikokrat vidimo tako gospodo v pozni noči v kavarni ali na raznih veselicah z izgovorom, da ne morejo spati. Sede v dimu, v slabem zraku, a tam zunaj je pa lepa mesečina, večkrat mikavnejša kot najlepši dan. Kdor hoče uspešno loviti, mora prosti čas posvetiti naravi. Posebno zanimivo je klicanje in vabljenje srn, treba pa je, da spozna lovec vsaj najvažnejše glasove, ako hoče imeti uspeha. Srnjak ima za medsebojno sporazumevanje in opozarjanje nebroj različnih glasov. Najnavadnejši, ki jih slišimo največkrat, so sledeči: tako zvani »fip«, plakanje (Klagelaut) in pa »lajanje« (Schrecken oder Schmälen). Redko se čuje srnin »vik« ali »vekanje« (Angstgeschrei).

Glasovi srnjadi so z ozirom na starost divjadi posebno po višini tona precej različni. Čim starejša žival, tem nižja je lega tona. To opazimo posebno pri lajanju srnjadi. Pozoren opazovalec bo kmalu razločil med lajanjem srnjaka, posebno ako je starejši, in pa lajanjem srne. Pri fipanju pa ni mogoče ugotoviti spola, pač pa starost.

Komaj dopolni srnjaček prvo leto, že prav rad zalaja in sicer v kratkih in ostro odsekanih zvokih. Glas enako stare sestrice je nekoliko višji in bolj zategnjen. Glasovi starih srnjakov so precej nižji in bolj odsekani kakor glasovi srn. V splošnem prevladuje med našimi lovci mnenje, da srnjak rajši laja kakor srna. Celo na take lovce sem naletel, ki so trdili, da srna sploh ne laja. To je seveda popolnoma zgrešeno. Dokazano je, da srnjak navadno le malo, po parkrat zalaja, čim se kaka stara jalova teta sploh ne more pomiriti in razsaja, da je joj. Kozlička se le redko sliši lajati; uboga živalica se napenja in lovec, ki to sliši, bo največkrat mnenja, da ta glas prihaja od botre lisice.

Povodi lajanju so zelo različni. Po mojem skromnem mnenju srnjak največkrat laja, kadar sicer čuti, da ni kaj v redu, vendar

pa si ni na jasnem, zakaj pravzaprav gre. Kadar srnjad točno razloči, kaj je, navadno brzih korakov odbeži; včasih iz dalje parkrat zalaja, pa šele, ko se čuti popolnoma varno. Najbrž hoče s tem opozoriti drugo divjad. Dogodi pa se včasih, da je srnjak zadet in laja. To bi še najlažje tolmačili sledeče: Srnjak je zadet, morda ne občuti trenutno prevelike bolečine in, ker ne ve od kod prihaja, parkrat zalaja, na kar pa za vedno utihne. Vojaki so pripovedovali, da so bili ranjeni in trenutno tega sami niso opazili. Nekaj jih je pošegetalo in šele čez nekoliko časa so zapazili hudo krvavenje. Tako bo najbrž tudi pri srnjadi. Mnogi lovci greše na ta račun in ako po strelu srnjak zalaja, sploh ne gredo gledat na strel, kar je dolžnost pravega lovca storiti po vsakem strelu.

Največkrat srnjad laja, ako dobi lovca v nos po vetru ali pa, če ga zavoha na tleh. Marsikak lovec se čudi, zakaj srnjak laja že v daljini in ga ni na senožet; ne pomisli pa na kardinalno pogreško, ki jo je napravil, ko je pred čakanjem prehodil in pomendral polovico senožeti. Lovec, ki hoče pričakati ali zaleti srnjaka, naj pride v senožet z one strani, kjer najmanj pričakuje, da divjad prihaja na pašo, ali se vrača v gozd. So pa seveda tudi pri tem izjeme, ki jih ne smemo preveč upoštevati, ako hočemo uspešno loviti. Dogodilo se mi je že, da sem po rosni travi hodil bos in pet minut na to je šel čez mojo sled srnjak popolnoma brezskrbno, kakor bi vse leto nihče ne hodil po senožeti. So pa še mnogi drugi slučaji, ko se težko ugotovi povod lajanja. Vem, da je srnjak vsak večer redno, ko se je pričelo mračiti, jel lajati in se drl vedno v isti smeri, iz gozda proti mali poseki, dokler mu nisem neki večer za vedno prekinil čudne zabave. Kaj je bilo povod lajanju, si ne morem raztolmačiti. So pač povsod izjeme.

Tudi vreme, mislim, ima precej velik vpliv na razpoloženje divjadi in kakor se mi zdi, srnjad pri spremenljivem vremenu rajši laja kakor ob stanovitnem. Mnogi lovci in celo lovski pisci trdijo, da srnjad v loviščih, ki so večkrat vznemirjana, rajši laja, kakor v takih, kjer ima divjad mir. Pri tem sem mnenja, da lajanje ne pride v navado, marveč, da srnjad do pogostejšega lajanja privedejo pač slučaji. Čim več ljudi je v gozdu, tem večkrat se srnjad vznemirja. Ako prične en komad lajati, se mu kaj rad drugi odzove. V loviščih pa, kjer so volkovi, je po vsakem volčjem roparskem pohodu nekaj dni vse mirno. Srnjad ne upa izstopati in se tudi boji lajati.

Poleg lajanja pa se največkrat sliši pri srnjadi tako zvano fipanje. To je glas, ki ga srnjad ne glede na spol in starost izvaja

z zaprtim gobčkom. Glasek »fi« prihaja skozi nos. Kakor že omenjeno, fipa vsa srnjad in sicer vsa enako, le z razliko po višini tona. Največkrat slišimo fipati kozličke. Kozliček kliče mamico, ali pa brata ali sestrico; vedno fipa. V loviščih, kjer je dosti srnjadi, se v vsakem času večkrat slišijo omenjeni glasovi in gotovo je fipanje tisti glas, s katerim se srnjad navadno pomenkuje. Čim bolj je kaka srna navajena na družbo, tem rajša in tem večkrat se oglaša. Samotarje, starejše srnjake in srne, ki se ogibajo družbe, se redkokdaj sliši fipati. Pa tudi v hudi zimi v snegu, ako jim primanjkuje krme, pričnejo fipati. Tako omenja Jurij grof Münster, pisec dobre lovske knjige, ki obravnava posebno srnjakov klic, da je neštetokrat slišal pozimi samotarje srne in srnjake, kako so neprestano fipali, ko so se mučili v visokem snegu, preden so dospeli do krmišč. Višina tona je odvisna od starosti, torej od veličine srnjadi. Čim večji je komad, tem nižji je glas, kar se bo približno ujemalo z močjo in veličino glasovnih organov.

Preden začne prskanje, postanejo srnice drugoletnice precej živahne. Že početkom julija skačejo in se medsebojno lovijo in igrajo. Pri takih zabavah kaj rade fipajo. Sredi julija, posebno proti koncu tega vročega mesca, pa se polašča tudi gospoda srnjaka nekak čuden nemir. Zato se kaj rad pridruži takemu igračkanju, ki se navadno konča precej resno, kakor pač vse v tem čudnem življenju. Kdor od začetka misli na posledice, ki lahko nastanejo iz zabave, ta ve, kako se bo končalo! In tako je tudi pri srnjadi. Igranje z ognjem je vedno nevarno in marsikdo se opeče.

Čudni občutki se porajajo v srnjaku, da postaja vedno bolj vsiljiv in končno celo nasilen. Srnica se mu umika in čim bolj se ga brani, tem bolj jo zasleduje. Med zabavo je srnica ljubko fipala z zaprtim gobčkom, sedaj, v strahu pred nasilnežem, pa lahko odpira gobček in poleg precej glasnejšega fipa prihaja še drugi, skoraj dva tona nižji glas, nekak ä. Vezano se sliši nekako »fiä« ali »piä«; to imenujemo plakanje. Srnjak navadno po več dni preganja srnico, preden se mu vda. Dogodi se, da silni robavs postane nestrpen in srnico napada z oboroženo glavo in jo pošteno osuje. V takem slučaju uboga živalica prične na vso moč vekati in kričati. Slišijo se različni pretresujoči glasovi. Nekako tako-le: piääää, na to zopet piiiiä; to imenujemo »vik« ali »vekanje« (ječanje). Pri viku je prvi glas navadno višji, kakor navadni fi, drugi glas pa je najmanj tako nizek, kakor drugi pri plakanju; ako ni še nižji. Grof Münster trdi, da vikajoča srna stoji, ali pa, po srnjaku podrta, leži na tleh. Med begom pa srna samo plaka.

Ako srna zaveka, kaj rada prihiti druga srnjad, hoteč ji pomagati. Fipanje in plakanje, izjemoma tudi vekanje oponašamo in tako vabimo srnjad.

Kdaj je pravi čas za klicanje in vabljenje srn, kdaj in kako naj pričnemo? To je zelo važno vprašanje za lovca, ako hoče imeti povoljen uspeh. Pri tem vprašanju moramo upoštevati več razlogov, ki pa se vsi strinjajo v eni točki in ta je, da z glavnim, popolnim klicanjem pričnemo šele v prvih dneh avgusta.

Lovec se ne sme nikoli prenagliti in nepremišljeno ravnati. Na vse načine se lovci opravičujejo, da kolikor mogoče hitro pričnejo s tako težko zaželjenim klicanjem srn. Nekateri pričnejo že sredi julija in trobijo na vse različne načine. Srnjak, ki ta čas ni še posebno pri volji, se tu in tam previdno priplazi, oblezuje lovca, pride končno na njegovo sled in kmalu spozna muzikanta sladkih melodij. Ko pride pravi čas klicanja, ko bi imel res razpoloženje, da se odzove mikavnemu vabljenju, pa jo raje odkuri, mesto bi se odzval, ker mu je nevarni godec že dolgo znan. Mnogo se je že pisalo, kdaj se prične pravi prsk in kdaj je pravi čas za klic. Navadno so lovci mnenja, da je to odvisno od vremena, drugi od lege i. t. d. in si s tem mnogi opravičujejo lovsko vest in pričnejo s prezgodnjim klicanjem, češ: »Da ne zamudimo pravega časa!« Glede tega navedem par slučajev iz svoje lovske prakse. Mojemu očetu je prišel na klic srnjak 17. julija. Ko sva bila z lovskim prijateljem pred leti, 16. ali 17. julija na Blegašu približno 1200 m visoko, sva nenadoma pod seboj v visokem bukovju opazila srno. Iz radovednosti, kaj bo srna storila, ko zasliši fipanje, je moj prijatelj lahko zafipal. Srna se je takoj okrenila in na drugi pisk jo je že ubrala proti nama. Komaj naredi par korakov, že ji sledi z glavo pri tleh, vohajoč po njeni sledi srnjak. Približala sta se zelo previdno, a naju končno dobila v nos in odskočila, preden je bilo mogoče streljati. Prevroč lovec ali pa kak početnik bi to smatral za ugoden znak in bi trobental dan na dan in tako skvaril ves uspeh klicanja. Ena lastovka ne naredi pomladi! Najbolj zgodaj sem ustrelil srnjaka 24. julija in sicer je prišel precej dobro. Klical sem na to skozi več dni v prav ugodnih krajih, a brezuspešno do 5. avgusta; zadnji mi je prišel tisto leto 11. avgusta. To bi bilo glede časa; sedaj pa navedem slučaje, ko pridejo v poštev čas in pa krajevne razlike. Najlepše uspehe sem imel vsako leto 9. avgusta in sicer več sem jih na ta dan priklical v Jelovci v približno 900 do 1000 m višine, nadalje na dan istega datuma nad planino Hrušico, približno 1400 m visoko, in pa v Mali gori pri Ribnici. Dasi je dokaj razlike med okolico Dovjega na Gorenjskem in med Ribnico, pa vendar je bil

9. avgust najugodnejši. Po mojem skromnem mnenju vreme in pa krajevne razlike v Sloveniji ne igrajo posebno velike vloge. Narava pomladi nekoliko zaostaja v planinah, do sredi poletja pa dohiti dolino. Menim, da je pravi in najboljši čas za klicanje, od 3. avgusta naprej, ko lahko brezskrbno uporabljamo vso glasbeno umetnost klicanja, ne da bi se nam bilo bati, da kaj pokvarimo.

Za lažje razumevanje, zakaj pričnemo s pravim klicanjem in to kar od kraja šele početkom avgusta, je potrebno, da poznamo tudi naravne pojave pri srnjadi.

Kakor že v prejšnjem delu omenjeno, se ljubezenski čut najpoprej pojavi pri srnah enoletnicah. Srnjak se početkoma z njimi igra in v drugi polovici julija že opazimo po starih opuščenih kopiščih, okrog posamno ležečih skal ali štorov, na malih senožetih v obliki kroga pohojeno in pomandrano travo ali drobno prestopicano prst, tako zvane kolobarje (Hexenringe). To so prvi znaki, da se je pričel prsk. Prsk traja najmanj 14 dni in še čez. Posamne srne se prskajo od 4—5 dni. Pri mladici se srnjak mudi po tri dni in še po več, preden se mu vda. Nato ostane po par dni v njeni bližini, da se odpočije. Ko se zopet ojači, si išče novih družic in to okoli konca julija. Ponovno opomogel išče novih ljubezenskih žrtev in ker jih težko najde, ga kaj rad spelje vabljivi glas lovčeve piščalke na smrtni pohod in to je navadno prve dni avgusta. Čim dlje čaka, tem rajši pride. Ljubezenski čut pri srnjaku pa traja tako dolgo, dokler ima le kaj izgleda, da dobi srno, ki si bo želela njegovih ljubeznivosti in to traja večkrat do 20. avgusta. Po 10. ali 12. avgustu navadno počne pojemati srnjačje razpoloženje za ženitev in ljubezen.

Ako hočemo uspešno klicati, moramo točno poznati revir in tudi vedeti, kake srnjake imamo v revirju. Kje so, vidimo po posteljah, kakšni so, deloma spoznamo po nožnih odtiskih in pa tudi po odrgnjencih. Srnjaki pred prskom ali pa med prskom menjajo svoja navadna bivališča in se naselijo v bližino srn. In ta čut je tako velik, da srnjak, ki se je od daleč kje priklatil, obstane med prskom na istem mestu, kjer sta se pred leti veselila in končala življenje njegov ded in praded. Na ilovnatem potu bo opazil pravi lovec vsako leto na istem mestu že koncem julija odtiske parkljev srnjaka, ki se je prišel ženit.

Dober opazovalec pa bo tudi drugače poznal svoje rogate gosťače in točno vedel, kaj je prej, kaj pa slej treba odstreliti. Slabe zanikarne srnjake kakor tudi tako zvane morilce z dolgim rogovjem brez izrastkov ali s slabimi odrastki in malo razkrečenostjo je treba kakor mogoče hitro odstraniti. Ako jih nismo na zalazu, moramo poskusiti prve dni prska, preden so še oplodili

srne. Samo na takih krajih, kjer pričakujemo invalidov ali pretepačev, poskušajmo že julija klicati in sicer kolikor mogoče previdno, da ne vznemirimo ostale srnjadi. Kdor prezgodaj vse premuzicira, naj si kesnejši neuspeh sam sebi pripiše!

Drugi precej važen vzrok, da s klicanjem odlašamo do početka avgusta, je ta, da one močne srnjake, ki so imeli srečo preživeti do prska, pustimo izpolniti svoje zakonske dolžnosti. Le tako bomo imeli še v poznejših letih priliko, veseliti se srnjakov z lepim rogovjem.

Kateri dnevni čas je najprikladnejši za klicanje in kdaj srnjak najraje skoči?

Na to vprašanje vprašajmo deset lovcev in vsak bo trdil svoje. Mene so slučajno ali ne slučajno največkrat uslišali srnjaki popoldne od 16. ure naprej pa do mraka. Pa tudi zjutraj od solnčnega vzhoda pa do 8. ure sem imel dobre uspehe. Čez dan mi je bila Diana bolj nemila. Imam pa dobre lovske znance, ki so morda boljši lovci in opazovalci, ki pa smatrajo za najboljši čas od 8 do 11. Gotovo je, da srnjak pride na klic ob vsakem dnevnem času.

Kaj pa glede vremena? Tudi to je precej različno in bo potreba še mnogo točnega opazovanja, posebno kar se tiče stanja barometra. Dogodi se, da v revirju, kjer je dosti srn in je ugodno razmerje med srnami in srnjaki, morda 2 : 1, v najboljšem letnem času nič ne pride.

Eni zagovarjajo vroče soparne dni, drugi trdijo, da je boljši malo bolj hladen dan po dežju. Jaz bi se skoraj pridružil drugim. Gotovo najbolj neugodni dnevi pa so vetrni in naj si vleče in piha odkoder že, veter uniči razpoloženje divjadi in pa tudi lovca.

O deževnih dneh so tudi različna mnenja. Dobri lovci so mi pripovedovali, da so imeli v mirnem dežju nenavadne uspehe.

Sedaj vemo kdaj, važno vprašanje je, kako in kje naj kličemo. Gotovo bo vsakemu lovcu približno znano, kje se nahaja srnjad. To je pač najmanj, kar moremo od lovca zahtevati!

Mirno in previdno se je treba približati prostoru, kjer mislimo klicati. Že naprej moramo preudariti, kako najlažje pridemo tja brez ropota in šumenja, brez lomljenja vej in hoste. Paziti moramo, da pridemo z one strani, kjer ne pričakujemo prihoda posetnika. Neštetokrat se dogodi, da lovec hodi nepremišljeno po gozdu in prestopica vso okolico, kjer misli klicati. Srnjak varno prileze s smrčkom pri tleh in mesto, da zavoha sled srne, mu udari v nos neprijeten vonj lovčev in še preden ga je nerodnež opazil, jo je srnjak glasno zabavljajoč, včasih pa prav tiho odkuril. Ko je lovec čez pol ure nestrpnega čakanja zapustil mesto, kjer je sigurno pričakoval srnjaka, opazi v bližnji mlakuži odtiske parkljev, ki jih

pri njegovem prihodu še ni bilo. Znamenje, da se je srnjak odzval vabilu, a je vsled lovčeve neprevidnosti še pravočasno zavohal nevarnost, ki mu je pretila.

Kjer kličemo, moramo imeti nekaj razgleda in ako je v bližini kako gosto vejevje, ki nam moti razgled in pa streljanje, ga previdno in brez šuma odstranimo.

Mnogo lovcev ima navado, da se zarijejo v gosto grmičevje. S tem se niso le prikrili nego tudi skrili, včasih celo tako, da jih srnjak ne najde niti po dolgem iskanju in seveda tudi oni srnjaka ne. Ako pa končno opazijo srnjaka, jih veje ovirajo, da brez šumenja in majanja vej, kar divjad najprej opazi, niti puške ne morejo dvigniti. Ko je počil strel, krogla odletava od veje do veje in namesto, da pade na lopatico, prileti v najboljšem slučaju na stegno in rani srnjaka, ki pogine šele po dolgih mukah v plen lisicam.

Dobro je, ako se moremo skriti za kako deblo, drugače pa lahko sedimo pritisnjeni ob deblu ali skali in ako smo mirni, nas ne opazi srnjad. Odvisno je to seveda tudi od barve obleke. Najprikladnejše barve so gotovo siva, rjavkasta ali zelenkasta. Bel ovratnik, posebno pa belo srajco bo divjad pogledala precej nezaupljivo.

Kako naj kličemo? Nekaj časa je treba počakati in na to najprej bolj rahlo zafipamo, in sicer tri do štiri kratke fip s presledkom tri do štiri sekunde: fip,[3] fip,[4] fip, deset sekund presledka in zopet fip,[3] fip,[3] fip,[5] fip, deset sekund presledka in nato ponovimo prejšnji kitici. Nato počakajmo in opazujmo vse okrog sebe, ako se ni kaj zganilo. Čez pet minut zopet ponovimo prvo. Čez ponovnih pet minut pa poskusimo na piä, za kar imamo pa posebne klice in sicer piä-,[10] piä-,[5] piä, piä-,[5] piä-,[10] fi-,[2] fi, fi. Nato se zopet čaka in opazuje. Končno lahko poskusimo še sledeče fi-,[2] fi-,[2] fi-,[2] fi-,[10] piä-,[5] piä, piä-,[10] piä. Ko smo končali zadnjo kitico v krajih, kjer pričakujemo navihanega starca, počakajmo najmanj še deset minut.

Ako začutimo srnjaka v bližini, mirno opazujmo, in če se le noče pokazati, zafipajmo narahlo obrnjeni v drugo smer, tako, da izgleda, kakor bi se srna oddaljevala.

Prihod srnjaka je zelo različen. Enkrat pridrvi, da bi vse podrl, drugič zopet prileze z nagnjeno glavo vohajoč po tleh, tretji, navadno kak starec, pa obide parkrat lovca, postaja za grmičevjem in jo prav pogosto odkuri, ko pride na lovčevo sled ali pa v neugoden veter.

Kakor že omenjeno so vetrni dnevi zelo neugodni, a ker je navadno v prvih dneh avgusta precej vetrno, se dogodi, da se

moramo zadovoljiti včasih z dnevom, ki ni popolnoma miren in brez vetra. V takih dneh je treba upoštevati pri izbiranju mesta, kjer nameravamo klicati, tudi tega neprijatelja in ga napraviti kolikor mogoče neškodljivega.

Kakih klicov se poslužujemo? Prvi klic, ki so ga uporabljali lovci že pred mnogimi leti, so bili bukovi in hruševi listi in še danes so spretni lovci, ki prav uspešno vabijo na ta primitiven klic. Odtod tudi nemško ime Blatten, Blattzeit.

Kesneje so pričeli izdelovati klice iz brezovega in črešnjevega lubja, tako zvani čvenk, ki ga uporabljamo za klicanje šoj. Prav dobri pa so tudi klici iz debele ržene ali ovsene slame, le žal, da se hitro skvarijo.

Prva dva klica lahko uporabljamo tudi za »piä« klic in za plakanje, na zadnjega iz slame pa moremo le fipati.

Kakor pri vsakem drugem delu in sportu, pa je tudi pri srnjačjih klicih posegla vmes industrija in danes se izdeluje in prodaja nebroj najrazličnejših dobrih in pa tudi mnogo slabih klicov za fipanje, za plakanje in za vek.

Za fipanje je klic kmalu dober, le preveč kovinskega glasu ne sme izvajati; drugače je za plakanje in vek. Za to je potrebno, da imamo prvovrstne klice in da jih znamo popolnoma uporabljati. Najboljša, kar nam nudi danes trg, sta Uhlenhutov in Buttolov klic. K obema omenjenima klicoma so kesneje pridejali majhne gumijaste mehove; s temi izpopolnjenimi klici ni posebno težko vabiti, toda tistih naravnih glasov ni moči iz njih izvabiti kakor iz onih, ki so brez mehov, ko pljuča in usta nadomeščajo meh. Za njih dobro in pravilno uporabo je treba precej vaje, ako pa si se jih privadil, jih boš gotovo najuspešneje uporabljal; z lastno sapo lahko vse drugače spreminjamo glas, kakor pa mehanično z mehom.

In koncem konca še eno vprašanje, kakšen naj bo glas klica? Gotovo bo najbolje tisti pogodil, ki je vsled svojega neumornega opazovanja imel večkrat priliko slišati srno v prosti naravi ali pa doma v ogradi.

Glas mora biti mehak in leseni klici imajo boljši glas kot kovinasti. Zadnja leta izdelujejo klice iz trdega gumija, ki so navadno dobri. Klici imajo po večini tudi pripravo, da glas lahko poljubno zvišamo ali znižamo. Kaka naj bo višina? Lovec, ki še ni slišal srne fipati, bo to prav težko določil. Obrniti se bo moral na veščega lovskega prijatelja, ki ga bo poučil in mu uglasil klic.

Med lovci je razširjeno mnenje, da je dober vsak glas, da le cvili. Žalibog, da imamo preveč takih pacačev! To so lovci, ki jim je vseeno, kaj jim pride, in pobijajo vse od kraja. Znani so tudi

meni razni slučaji in »Waidmannsheil« je pred par leti navedel slučaj, ko je srnjak pritekel iz gozda na slab kolovoz in našel namesto zaželjene srne stara, na pol polomljena, cvileča kajžarska kola, ki jih je vlekla mršava kravica.

To so posamni slučaji, ki pa niso za pravega lovca merodajni. Nasprotno bo dobrim lovcem znano, da je mlad špičak ali vilar pritekel na prvi fip, za starega junaka pa se je moral pošteno truditi, da ga je prevaril in spravil pred cev. In če bi bil lov klicanja srnjaka tako lahek, bi zgubil mnogo na zanimivosti. Pravi lovec izbira in si vzame le to, kar spozna za potrebno ali pa, da ima lep, vreden spomin.

Od početka prska, ko še iščemo srnjake, ki niso za pleme, je dobro, ako je glas precej visok, kakor srnic-mladic, pozneje pa ga navadno nekoliko znižamo. Pa tudi kesneje je tuintam dobro poskusiti z višjim glasom. Dogodi še neštetokrat, da pride na klic, stara srna, misleč da jo kliče mladič, in za njo pa radovedno prileze visokorogi gospod, ki je že deloma izpolnil svoje zakonske dolžnosti. Pri klicu je treba tudi radi tega biti previden in točno ugotoviti spol posetnika.

To bi bil le del od vsega zanimivega, kar imamo upoštevati in kar doživimo pri tem nad vse zanimivem lovljenju.

Vl. Kapus:

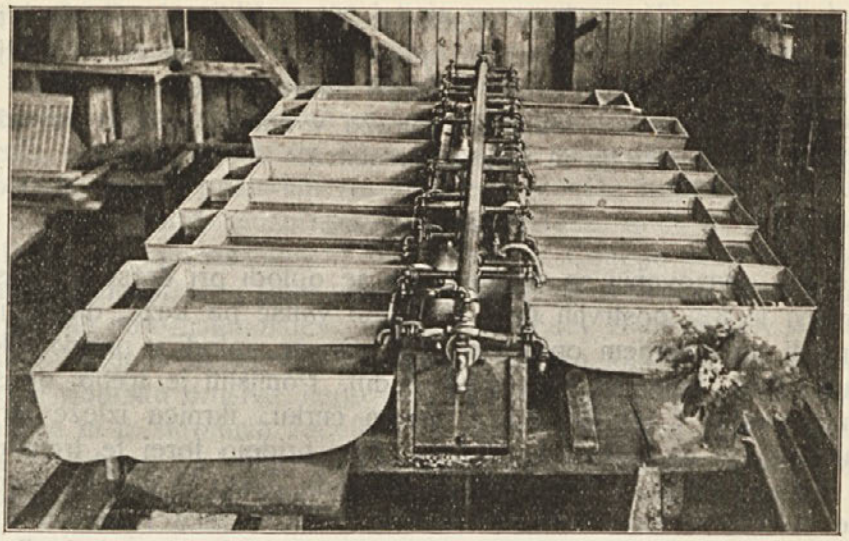

Avgust.

Najprej me je preganjal,
nato pa mi dejal,
zatrjeval svečano,
da zvest mi bo ostal.

Pa komaj slišal zopet
je drug vabljivi glas,
takoj me je zapustil
in k drugi šel v vas.

In ko je drugo varal
in ko je k tretji šel,
takrat je on bil varan —
ko počil nanj je strel.

Dr. Avgust Munda:

O gojenju postrvjega zaroda.

Dan na dan čujemo priložbe, da propada ribarstvo v Sloveniji, osobito da propadajo naši postrvji potoki; priložbe so na žalost utemeljene. Ribarstvo pa ne propada le pri nas, nego povsod, kjer se množi prebivalstvo in kjer se širijo pridobitve sodobne kulture. Čim bolj narašča prebivalstvo, tem bolj se širi zanimanje za sport. S kulturo rastejo tvornice, ki onečiščajo vode, zastrupljajo in uničujejo ribji zarod; umetni jezovi in zatvornice pa zapredujejo ribam prehod in selitev po rekah in potokih navzgor. Uravnave vodà jemljejo ribam zatone in zaklonišča, izenačujejo padec in tok ter uničujejo drstišča; tok vodà postaja radi tega enakomernejši in hitrejši, voda naglo izpira strugo, uničuje ribjo hrano (rastlinstvo in nižje živalstvo) ter jemlje ribam pogoje za življenje. In slednjič si industrija ribarskih potrebščin leto za letom iznova izmišlja, ustvarja in spopolnjuje rafinirana lovna sredstva — in s temi sredstvi skuša neomejeno zagospodariti nad ribami ribič - sportnik.

Vse to so vzroki, ki vodijo počasi, a gotovo k popolnemu upropaščanju naših vodà. Najbolj uspešno sredstvo, da zajezimo to upropaščanje vodà, je umetno gojenje rib.

Naloga umetnega gojenja rib je umetno oplojevanje, valjenje ribjih iker in očuvanje ribjega zaroda v posebnih vališčih, dokler ne postanejo ribice tako velike, da se morejo same čuvati svojih

sovražnikov. Uspeh, ki ga dosežemo, ko umetno gojimo ribe, je v kratkem sledeči: Z umetnim oplojevanjem iker se oplodi večje število iker kakor pri dresti v prosti naravi; ikre in zarod so v vališču na varnem, dočim jih ogroža v naravi nešteto sovražnikov iz vrst nižjega in višjega živalstva.

Dresť v naravi.

Po opazovanju so dognali, da se oplodi pri dresti v prosti naravi le 8% postrvjih iker, statistika vališč pa kaže, da se jih oplodi pri umetnem oplojenju 89%. Da se oplodi v naravi tako malo iker, temu se ne smemo čuditi. Pomisliti je treba, da se drsti postrv v tekoči vodi v brzem curku; ikrnica izleže ikre, mlečnik pa jih oplodi z mlekom. Ikre pridejo torej le trenutek v dotiko z mlekom, često jih odnaša voda, često jih mlečnik sploh ne oplodi. Ni torej čuda, da ostane približno 90% postrvjih iker neoplojenih. In sedaj pride največja nevarnost za postrvje ikre. Postrv se drsti v zimskih mesecih od oktobra do decembra; v naših vodah običajno okoli božiča. V mrzlih vodah dozoré spolni produkti postrvi prej, v toplih pozneje; radi tega se drsti postrv v toplejših vodah šele januarja. V vsakem slučaju se pa drsti postrv v času najhujšega mraza, ko je temperatura postrvjih potokov nizka. V mrzli vodi pa se izvale postrvje ikre zelo počasi. Postrvji zarod se izleže iz iker pri temperaturi 4° C šele v 102 dneh; torej več kakor tri mesece leže ikre v zimskih mesecih med peskom in prodcem; med tem časom pa preži nanje nebroj sovražnikov in škodljivcev. Večji del iker postaja plen raznih povodnih živali; izmed rib pa so postrvjim ikram osobito nevarni kapič, klen in lipan. In ko se po mnogih tednih izleže zarod, preže nanj novi sovražniki. Skoraj vseh vrst ribe zauživajo ribji zarod. Nevarne mu pa niso zgolj ribe, povodne ptice, povodne miši, nego tudi razne živali nižje vrste, da celo nekatere rastline.

Z ozirom na te številne sovražnike in škodljivce postrvjih iker in zaroda se ni čuditi, da ostane v prosti naravi le neznaten del postrvjega zaroda pri življenju. Po opazovanju so ugotovili, da zraste v prosti naravi od 1000 komadov ribjega zaroda le ena sama riba do plodnosti.

Umetno oplojenje postrvjih iker.

Opazovanje drstnega akta v prostih vodah in dejstvo, da se pokonča v prirodi ogromen del ribjih iker in ribjega zaroda, je privedlo ljubitelje rib do premišljevanja, ne bi li kazalo izvesti oplojenje iker umetnim potem in s tem izkoristiti ves spolni pro-

dukt rib. Pred približno 150 leti je napravil nemški poročnik Jacobi prvi poskus umetnega oplojenja postrvjih iker; poskus mu je uspel. Sistematično so se začeli baviti z umetnim oplojevanjem iker šele sredi preteklega stoletja. Dva preprosta ribiča v Vogezih, Remy in Gehin, sta okoli leta 1840. sistematično oplojevala postrvje ikre; s postrvjim zarodom sta naselila tamošnje potoke in s tem vzbudila pozornost francoske vlade, ki ju je poklicala v Pariz, da tam nadaljujeta svoj posel. V Collége de France so nato ustanovili prvo ribje vališče iz državnih sredstev. Leta 1857. je sledila nato ustanovitev velikega vališča v Hüningenu v Alzaciji; v zadnjih desetletjih pa rastejo vališča kakor gobe iz tal. Ne le ribarska društva, nego tudi zasebniki so začeli ustanavljati vališča in iz skromnih začetkov je nastala posebna obrt. Danes pa že čitamo po ribarskih časopisih številne oglase, s katerimi ponujajo producenti ribje ikre in ribji zarod v vsaki velikosti.

Kakšne drstnice so pripravne za dobavo iker in mleka?

Umetno oplojenje ribjih iker je povsem enostaven posel, je posnemanje drstnega akta. Da moremo oplojenje izvršiti, je treba dobiti žive drstnice (ikrnice in mlečnike). Ikre mrtvih rib je mogoče sicer nekaj časa potem, ko je riba poginila, še oploditi, vendar je priporočati, da vzamemo za osmukanje le žive ribe.

Za dobavo iker in mleka je treba vzeti močne, dobro razvite ribe. Kdor opazuje postrvi, ko se drsté v potoku, zapazi, da se boré mlečniki ljuto med seboj za ikrnico. Močnejši ostane zmagovalec in postane srečen ženin. Narava torej sama skrbi za to, da se vrši oplojenje le po zdravih, močnih ribah; slabič je po navadi izključen od drstnega akta. Tembolj mora gojitelj rib gledati na to, da uporablja v vališču le zdrave in močne drstnice. Le zarod zdravih rib je trden, jak in sposoben za življenje. Za oplojenje moramo torej rabiti le ribe, ki imajo vse znake dobre pasme. Postrv zdrave pasme je dobro rejena, živo barvana, ima majhno glavo in mesnat, okrogel in nekoliko vzvišen hrbet. Rib s podolgovato glavo in ozkim životom pa ne smemo uporabljati za osmukanje.

Spolni produkti (ikre in mleko) morajo biti zreli, sicer oplojenje sploh ni mogoče. Ikre so dozorele, ako teko iz života pri najmanjšem pritisku na trebuh; isto velja za mleko. Ko ikre dozore, poči često mrenica jajčnika in ikre padejo v trebušno votlino. Trebuh take ikrnice je mehek kakor žamet. Da morejo spolni produkti drstnic dozoreti, hranimo ikrnice in mlečnike, ločeno po spolu, v ribnjačah ter jih preiščemo dvakrat na teden,

ali so že zreli za osmukanje; preiščemo jih s previdnim pritiskom na trebuh.

Dognali so, da se izvale iz iker, oplojenih v vališču, večidel mlečniki. Vzrok temu pa je baje ta, da se uporabljajo za umetno oplojenje ikre, ki so ali preveč zrele ali premalo. Dalje se je dognalo, da je zarod velike ikrnice in majhnega mlečnika pretežno moškega spola. To velja tudi za vsako drest, ako je ikrnica večja ali jačja od mlečnika. Iz navedenega sledi, da je mogoče umetno vplivati na spol zaroda na način, da dnevno preiščemo ikrnice, ali so ikre že dozorele in da jih oplojamo postopoma, da ne postanejo prezrele. Drugič pa moramo paziti na to, da oplojamo le ikre manjših ikrnic z mlekom večjih mlečnikov.

Vsekakor bi bila velikanska pridobitev, ako bo mogoče pri umetnem oplojenju vplivati na spol bodočega zaroda. Saj je znano, da odpade v prostih vodah na 100 postrvjih ikrnic 200 do 400 mlečnikov. Če bi se posrečilo to številčno razmerje spremeniti v korist ikrnic, bi se postrvi v naših vodah izredno pomnožile. En mlečnik more oploditi ikre več ikrnic, več mlečnikov pa drst le ovira, ker se bore za ikrnico in s tem motijo drug drugega pri drstenju.

Osmukanje drstnic.

Osmukanje izvršita najlažje dve osebi. Ena prime ribo (ikrnico) z levo roko za glavo (tik za škrgami), druga pa jo drži za repno plavut. Da roka ne spolzi, ovijemo ribi repno plavut z mehko krpo. Ribo držimo tako, da ji je trebuh obrnjen navzdol; pod ribo postavimo dobro obrisano, suho porcelanasto skledo. Prva oseba drgne nato ribo s palcem in kazalcem desne roke na trebuhu od glave navzdol proti repu, in sicer toliko časa, dokler ji ne iztisne vseh iker. Ribo osmukamo rahlo in nežno, ne da bi ji delali sile, da je ne poškodujemo. Ako ikre ne skočijo takoj iz života, je to znak, da še niso dozorele. Nato vzameta isti osebi mlečnika in mu iztisneta mleko v isto skledo, kamor sta osmukala ikrnico; mleko in ikre premešamo previdno s kurjim peresom. Nato šele prilijemo počasi nekaj vode ter še enkrat previdno premešamo s kurjim peresom vso vsebino sklede, tako da se vse mleko razdeli med ikre. Drugo dvojico postrvi osmukamo na isti način; oplojene ikre pa damo nato k ikram prve dvojice. Ako primanjkuje mlečnikov, moremo tudi več ikrnic (dve ali tri) zaporedoma osmukati, preden jih zmešamo z mlekom enega ali dveh mlečnikov. Curek mleka sicer zadostuje, da oplodimo ikre več ikrnic, vendar pa je previdno, da vzamemo

za oplojenje več mlečnikov, ker se često dogaja, da naletimo na ribo (mlečnika), ki je sterilna.

Ko osmukamo drstnice, je treba paziti, da ikre ne pridejo, preden jih zmešamo z mlekom, v dotiko z vodo, ki kane z rok ali z rib. Ribam iztisnimo seč, preden jih osmukamo.

Osmukane in z mlekom premešane ikre pustimo približno četrt ure v skledi in jih nekolikokrat previdno premešamo s kurjim peresm. Medtem se je izvršilo oplojenje! Po statističnih podatkih se oplodi na ta način približno 90% vseh iker (v prosti naravi le 8%). Nato previdno spiramo oplojene ikre, in sicer tako dolgo, da ostane voda popolnoma čista. Ikre oplaknemo na ta način, da nanje vlivamo vodo in jo premešamo s peresom.

V prejšnjih časih so osmukali ribe na drug način. Spuščali so ikre in mleko v posodo, napolnjeno z vodo. V novejšem času pa se vrši osmukanje le na gori opisani način, brez vode; vodo prilijemo šele tedaj, ko smo ikre premešali z mlekom. Način mešanja iker z mlekom v suhem stanju je boljši, ker izgube tako ikre kakor mleko kmalu plodnost, če pridejo same zase v dotiko z vodo, ne da bi jih poprej med seboj premešali. Postrvje ikre se namreč kmalu napolnijo z vodo; če so pa napolnjene, ne more moški sperma več vlezti v ikrno odprtino. Iker ni mogoče več oploditi, ako so bile približno pet minut v vodi. Iz tega razloga je torej treba, ko osmukamo drstnice, paziti na to, da ne kane voda z rok in rib v skledo, kamor osmukamo ikre in mleko.

Ni treba posebej omenjati, da moramo pri osmukanju rib paziti na največjo snago. Iker ne smemo izpostavljati neposredni solnčni svetlobi; tudi jih ne smemo pretresati.

Prenos neoplojenih in sveže oplojenih iker.

Na suho osmukane postrvje ikre žive nekaj dni. V suhi, zamašeni steklenici ostanejo ikre pri temperaturi od pol do 3° R najmanj 24 ur pri življenju, mleko pa najmanj 70 ur. Neoplojene ikre in mleko moremo prenašati vsako zase, na večje daljave v zaprtih steklenicah. Ikre (neoplojene) prenašamo v majhnih stekleničicah (približno četrt litra) s širokim vratom; steklenico napolnimo do vrha, tako da se iker zamašek rahlo dotika. Manjše steklenice rabimo radi tega, da se ikre radi teže preveč ne stisnejo. Steklenice ovijemo in jih postavimo v zabojček, ki ga zamašimo z mahom, žaganco ali slamo; vmes devajmo nekaj ledu, tako da je temperatura v zaboju stalno nekoliko nad ničlo; če pa je zračna temperatura pod ničlo, moramo paziti, da ikre

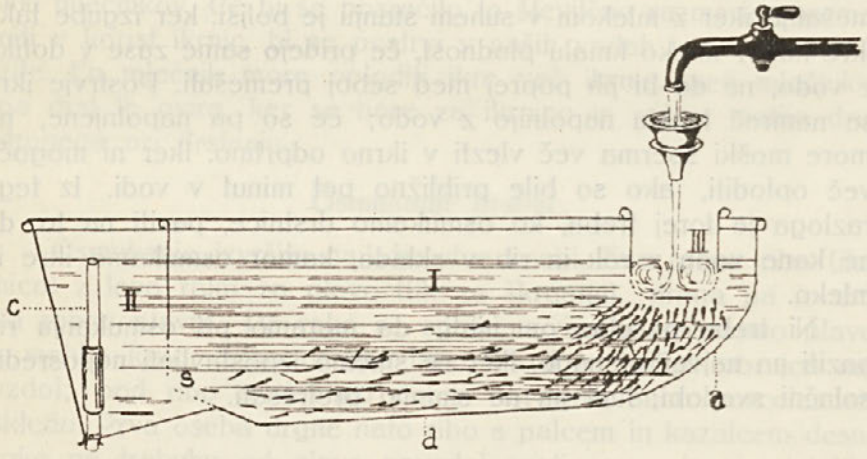
ne zmrznejo. Mleka ne smemo vzeti premalo, ker je med mlečniki mnogo sterilnih rib.

Tudi sveže oplojene postrvje ikre moremo brez nevarnosti nekaj ur daleč prenašati. Prenašamo jih v transportni posodi v vodi. Paziti pa moramo, da posode ne pretresemo in da ž njo ne zadenemo ob trd predmet, sicer bi ikre poginile.

Valilnik.

Ko smo oplojene ikre dodobra oplaknili, jih položimo v valilnik. Valilnikov je več vrst; opisati hočem samo enega. To je sistem Scheibelhuber (risba).

Kakor razvidimo iz risbe, ima valilnik dva dela. Večji del I. je določen za valjenje iker in pozneje za krmljenje zaroda, manjši del II. zbira odpadke, izbočeno mesto a pa onemogočuje, da zaostajajo odpadki hrane v aparatu.

Ker je dno d valilnika nekoliko nagnjeno, odplakne voda vse odpadke proti situ s in jih spravlja v drugi del aparata, odkoder odteka skozi cev c. S to cevjo, ki je premakljiva, se more regulirati stanje vode v aparatu; v resnici izgleda aparat tako, kakor ga prikazuje slika. Ta slika kaže notranji prostor vališča okrajnega ribarskega odbora v Želimljem.

Iker ne devajmo neposredno v valilnik, nego jih poprej položimo na preluknjano cinasto pločevino, tako da leži ikra zraven ikre v eni plasti; pločevino z ikrami položimo nato v gori opisani valilnik. Vode mora pritekati toliko, da se hitro premenja; ikre so živa bitja in rabijo kisik prav tako kakor ribice. Sveže oplojene ikre so zelo občutljive in rabijo popoln mir, dokler se ne ukalijo (dokler se v ikri ne pokažejo oči ribice).

Neroden sunek v valilnik zadostuje, da napravimo ikram veliko škodo.

V vališču pazimo na največjo čistočo. Posamezne poginule ikre odstranimo vsak dan s pinceto, sicer se na njih zaredi plesnjivec (Byssus), ki okuži v kratkem tudi zdrave ikre. Plesnjivec je največji škodljivec ikram in se zelo hitro razširja. Ko izbiramo in odstranjujemo mrtve in okužene ikre, pazimo, da ne poškodujemo zdravih. Zdrave ikre so rumene barve, mrtve pa bele. Paziti pa je treba tudi na to, da se ikre ne zablatijo; če se na ikrah nabere plast blata, ne dobivajo dovolj kisika in poginejo. Radi tega precedimo vodo, ako ni dovolj čista in prosta usedlin, preden jo napeljemo v aparate; ako pa so se ikre zablatile, jih previdno očistimo. Očistimo jih s kurjim peresom s tem, da jih rahlo in previdno premešamo; paziti pa je treba, da jih preveč ne vznemirimo.

Po približno 20 dneh, odkar smo ikre oplodili, jih smemo s kurjim peresom že nekoliko krepkeje premešati, da odstranimo razne smeti.

Valilnik pokrijemo s preluknjanim pokrivalom iz cinaste pločevine, da ikre niso preveč na svetlobi; če so ikre preveč na svetlem, se izvale prezgodaj in ob nepravem času, ko še za zarod ni dovolj prirodne hrane.

Voda v vališču.

Voda v vališču mora biti mrzla, čista in dobro prezračena. Najbolj prikladna za vališče je studenčina. Studenčina ima poleti in pozimi približno enako temperaturo in je radi tega za vališče primernejša kakor voda iz potoka. Najboljša temperatura za valjenje postrvjih iker je približno 4° C; ako je voda toplejša, se ikre prehitro razvijejo in se izvale v času, ko zarodu še ni mogoče nuditi prirodne hrane. Mrzla voda ima pa za postrvji zarod še drug pomen: zarod, ki se zvali v mrzli vodi, je izredno krepek in utrjen ter večji od onega, ki se je izvalil v toplejši vodi. Ako je studenčina pozimi pretopla, jo ohladimo na ta način, da jo vodimo po ceveh v reservoar ali korito, kjer jo zračna temperatura ohladi; nato jo vodimo šele v aparate. Studenčina ima često slabo lastnost, da je premalo prezračena; ta nedostatek z lahkoto odpravimo s tem, da priredimo ob dotični cevi nekaj prh, ki prezračijo vodo, preden teče v aparate.

Ako voda ni čista, jo je treba filtrirati; najenostavneje in najceneje jo filtriramo, če jo napeljemo skozi dva sodčka, ki jima zamašimo čepnico in veho ter ju napolnimo z dobro opranim

prodcem in ogljem; soda stojita seveda pokonci in sta blizu tal spojena s cevjo; voda pronica skozi prod in se očisti.

Razvoj postrvjih iker.

Pri valjenju iker razločujemo tri razdobja. Prvo traja od oplojenja iker do časa, ko se ikre ukalijo (ko se pokažejo pod ikrino lupino oči). V tej dobi so ikre zelo občutljive; v prvih dneh po oplojenju jih moremo še prenašati iz kraja v kraj, pozneje ne več. Drugo razdobje traja od ukaljenja do trenutka, ko se ribice izležejo. V tej dobi ikre niso več tako občutljive; moremo jih že brez nevarnosti temeljito očistiti, ne da bi se nam bilo treba bati, da poginejo. Tretje razdobje traja od časa, ko so se ribice izlegle do časa, ko izgube rumenjak. Ribica, ki se izleže iz ikre, prinaša namreč seboj svojo hrano v obliki rumene vrečice, ki jo nosi na trebuhu; to vrečico imenujemo rumenjak. Vsako teh treh razdobij traja tem dalje, čim mrzlejša je voda.

Valilna voda mora namreč imeti določeno toploto, da se more ribica iz ikre izleči. Dobo, ki jo rabi ribica, da se izleže, imenujemo valilno dobo. Računamo jo po dnevnih stopnjah (toplote); izračunamo pa jo tako, da delimo vsoto toplinskih stopenj, ki je potrebna, da se ribica izleže, s povprečno dnevno temperaturo valilne vode. Vsoto toplinskih stopenj so izračunali za posamezne ribe; pri postrvi znaša ta vsota 410° C. Toliko skupne toplote torej rabi postrv, da se izvali.

Valilna doba pri postrvi znaša torej:

toplota vode	da se pokažejo oči	da se izleže ribica
3° C	74 dni	136 dni
4° C	56 „	102 „
5° C	45 „	82 „
6° C	37 „	68 „
7° C	32 „	58 „
8° C	28 „	51 „

Postrvice použijejo rumenjak, ako znaša toplota vode

2° R v 77 dneh
4° R „ 50 „
8° R „ 30 „

Ukaljene ikre.

Ukaljene ikre niso več posebno občutljive. Ako jih hočemo čistiti, vzamemo rešetko z ikrami iz valilnika in polijemo ikre s škropilnico. Ikre stresemo nato iz rešetke v skledo ter jih polijemo s čisto vodo in jih premešamo s kurjim peresom; to po-

navljamo tolikokrat, da se ikre popolnoma očistijo. S pranjem postane nekaj iker popolnoma belih, kar nas ne sme preplašiti; to so neoplojene ikre, ki so dotlej obdržale svojo prvotno barvo in jih ni bilo mogoče ločiti od oplojenih. Če jih natančneje pregledamo (proti luči), vidimo, da niso ukaljene, t. j. da nimajo očesnih točk, da torej niso bile oplojene. Nato očistimo s ščetko še rešetko in valilnik; ko je to storjeno, denemo ikre zopet na rešetko, rešetko pa v valjnik. Ako hočemo ukaljene ikre razposlati, jih operemo vedno poprej na gori opisani način, da ne razpošiljamo mrtvih (neoplojenih) iker. Za razpošiljanje so najbolj prikladne ikre, ki rabijo pri temperaturi 4° C še približno 30 dni, da se izležejo.

Razpošiljanje ukaljenih iker.

Ukaljene ikre razpošiljamo običajno v vlažni ambalaži, ne pa v vodi; priti pa morajo vsaj nekoliko v dotiko z zrakom, sicer se zaduše, ker bi jim primanjkovalo kisika.

Ikre (ukaljene) razpošiljamo v majhnih zabojih na okvirčkih, na katere napnemo platno ali gaz. Okvirček ne sme biti višji, kakor premer ikre (6 mm). Za manjše pošiljatve (do 20.000 iker) rabimo okvirčke v velikosti 20 × 20 cm; prostor za ikre znaša 16 × 16 cm; na takem okvirčku je prostora za 1000 iker. Za večje pošiljatve uporabljamo večje okvirčke (20 × 30 cm), ki zadostujejo za 2000 iker. Ikre polagamo na okvirčke oziroma na platno le v eni plasti tako, da leži ikra tesno zraven ikre, ne pa druga na drugi. Okvirčke, naložene z ikrami, položimo drugega na drugega; na ta način leže ikre nepremično, ne da bi bile stisnjene. Pod lego okvirčkov denemo močnejši okvir, obložen za mahom, gornji okvir pa pokrijemo s praznim okvirjem; na ta prazen okvirček položimo majhen lesen zabojček z ledom; dno tega zabojčka je preluknjano, tako da se odteka raztopivši se led na ikre. Ves ta paket zvežemo in ga povijemo z vato ali klobučevino. Nato denemo paket v večji zaboj, tako da ostane med stenami zaboja in paketom ob straneh, nad dnom in pod pokrovom prazen prostor od 6 do 10 cm; ta prostor zamašimo z mokrim mahom, žaganco ali s čim drugim, da ostane temperatura iker stalna. Na ta način moremo razposlati ikre na velike daljave. Tako pošiljajo ikre iz Amerike v Evropo.

Ako dobimo tako pošiljatev po pošti, vzamemo paket iz zaboja, izmerimo s toplomerom temperaturo paketa in nato počasi prilagodimo temperaturo paketa temperaturi valilne vode; To storimo na ta način, da polivamo paket počasi vsaj 5 do 10 minut s škropilnico z vodo iz vališča. Ako bi dali ikre takoj

v valilnik, bi utegnile trpeti škodo radi prevelike razlike v temperaturi. Nato denemo šele ikre iz okvirčkov na rešetke, rešetke pa v valilnik. Ako se pri pranju mnogo iker pobeli, je to navadno znak, da ikre niso bile oplojene. Bele ikre je treba seveda odstraniti.

Ako se hočemo prepričati, ali smo dobili naročeno količino iker, moramo ikre prešteti, preden jih denemo v aparate. Ikre štejemo na različne načine. Po navadi jih štejejo z valjastimi steklenimi posodami, na katerih je vbrušeno merilo, ki označuje vsebino. Točneje se štejejo ikre z Brandstetterjevo številnico; to je gumena plošča z gotovim številom vdolbin; vsaka vdolbina je tako velika, da daje prostora za eno ikro; ker je število vdolbin znano, so ikre prešteje, čim so napolnile vse vdolbine.

Postrvji zarod.

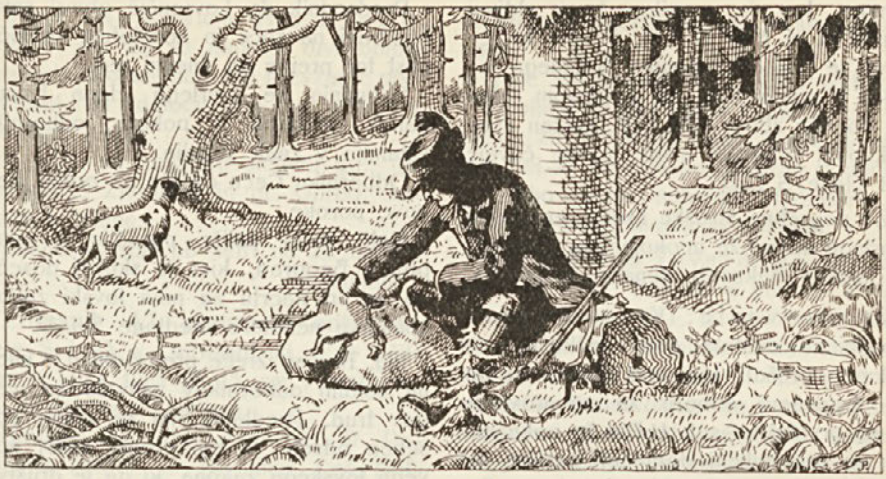
Če je izlezel postrvji zarod iz iker, odstranimo ikrine lupine in mrtve ribice čimprej iz valilnika. To storimo z žlico ali z majhnim precedilom, kakor ga rabimo za čaj; nadalje ojačimo dotok vode, ker rabijo ribice več kisika kakor ikre.

Izleženi zarod je prve dni precej negibčen in neokreten; rumenjak, ki ga nosi ribica na trebuhu, jo teži in vleče k tlom. Nekaj ribic pogine kmalu po rojstvu; te odstranimo s pinceto ali stekleno cevjo. Gornjo odprtino steklene cevi zapremo, preden jo vtaknemo v vodo, s palcem in jo namerimo na stvar, ki jo hočemo odstraniti iz vode; nato dvignemo palec; voda je medtem šinila v cev in potegnila s seboj tudi stvari, ki smo jih hoteli odstraniti; nato zapremo zopet s palcem cevkino odprtino in potegnemo cev z vodo in odpadki vred iz aparata.

Ribice rastejo od dne do dne, postajajo okretnejše, rumenjak pa se jim zmanjšuje. Loteva se jih plašnost in se tišče vse v enem kotu valilnika druga na drugi. Zato pokrijemo prve dni valilnik s preluknjano pločevino. Posamezne ribice se zbirajo sredi valilnika; to so bolniki in slabiči, ki prej ali slej poginejo.

Čim se je zarod nekoliko okrepil, ga izpustimo v potoke ali ga pa začnemo krmiti v valilniku; s krmljenjem pa ne smemo čakati dotlej, da izgubi ribica ves rumenjak. Izkušnja uči, da počno postrvice jesti, čim so použile približno polovico rumenjaka. Tudi v potoke spuščajmo zarod, ako ga nočemo obdržati še nadalje v vališču, ko še ni použil vsega rumenjaka, sicer preveč oslabi.

(Konec sledi.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika IV. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 19. maja 1925 ob 20. uri v restavraciji »Zvezda«.

Navzočih je 12 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost in preide po kratkem pozdravu navzočih na dnevni red.

Zapisnik III. odborove seje se odobri brez pristavka. Blagajnik poda natančen obračun o prodani soli za divjačino. Tvrdka »Jadran« na Dunajski cesti je shranila to sol brezplačno v svojem skladišču; izreče se ji odborova zahvala.

Zapisniki o občih zborih podružnic za Gorenjsko, za Mursko Soboto in za Ptuj se prečitajo in se vzamejo v vednost. Odbor se tudi strinja z resolucijami, ki jih je članstvo sprejelo na občem zboru v Ptuju in ki so se razposlale vsem lovskim zakupnikom v vednost in izvršitev.

Dopis Društva za gojenje lova in ribarstva v Zagrebu, ki sporoča, da je poskrbljeno za kritje stroškov prevoza in zavarovanja razstavnih predmetov in psov, ki se udeleže tekme v Zagrebu, se vzame v vednost.

Na dopis velikega župana za mariborsko oblast, ki želi, da se pomožnemu gozdarskemu osebju zniža članarina pri S. L. D., se sklene odgovoriti, da je že občí zbor leta 1921. sprejel sklep, da plačajo imenovani samo polovico letne članarine.

Razpisa dražb občinskih lovišč Vič in Račna se vzameta v vednost.

Ker nekateri člani kljub plačani članarini ne prejemajo redno »Lovca«, odredi predsednik dr. Lovrenčič, da smeta izdajati članske izkaznice edinole društveni blagajnik in pa predsednik sam. Pozove naj se vse, ki imajo društvene bloke in izgotavljajo članske izkaznice, da jih nemudoma vrnejo s članarino vred blagajniku.

Da je mogoča natančna evidenca vseh članov, se sklene sestaviti nov članski imenik za leto 1925. Sestavo prevzame društveni gospodar.

Predsednik se spominja umrlega člana g. J. Seidla iz Šiške. V znak sožalja vstanejo vsi odborniki.

Dr. Modic predloži kot načelnik pravnega odseka rešitve vlog, ki jih je imel rešiti pravni odsek. Rešitve se dostavijo interesentom.

Zeleni križ je prejel dve prošnji za denarno podporo. Prva prošnja, ki jo je vložil aktivni zapriseženi lovec se

zavrne, ker je prosilec še v aktivni službi in ni član S. L. D. Prepis te rešitve se pošlje zakupniku dotičnega lovišča s pristavkom, da je glasom sklepa občega zbora leta 1924. dolžan vsak zakupnik priglasiti svoje lovske čuvaje kot člane S. L. D.

Za pogrebne stroške brez premoženja umrlega davno že upokojenega gozdarja se sklene nakazati denarni prispevek.

Zavarovanje: Ker so pri zavarovalnicah nastale nove težkoče, se sklene vprašati vse one člane, ki so že priglašeni odboru za zavarovanje in so prvotni znesek 41 Din že nakazali, ali so pripravljeni doplačati razliko na 91 Din, ali pa naj zahtevajo, da se jim ta denar vrne.

Odsek za prireditev strelske tekme izjavi, da so vse predpriprave v polnem teku.

Ker nekateri člani kljub vsem opominom ne poravnajo članarine, prejetih številk letošnjega »Lovca« pa tudi ne vrnejo, se sklene na predlog društvenega gospodarja g. Rozmana pozvati v ljubljanskih dnevnikih zamudnike, naj ali plačajo ali pa vrnejo prejete številke »Lovca«. Zaostala članarina se bo v smislu društvenih pravil sodno izterjala. Da je možna natančna evidenca vseh plačanih članarin, se sklene uvesti društveno kartoteko, ki naj jo uredi pomožni tajnik.

Sklene se tudi naročiti novo pošiljatev kamenene soli za divjačino, ki se bo po naročilih oddajala članom S. L. D.

Določi se, da bo prihodnja odborova seja v torek dne 9. junija ob 20. uri v restavraciji »Zvezda«, da se more pri tej seji še sklepati o podrobnostih za strelsko tekmo.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik dr. Lovrenčič sejo ob 23. uri. Zapisnikar.

Odlomki iz zapisnika V. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 9. junija 1925 ob 20. uri v restavraciji »Zvezda«.

Navzočih je 12 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, pozdravi navzoče in konstatuje sklepčnost ter preide na dnevni red.

Spominja se umrlega člana Frana Zajca, gozdarja v pokoju; odborniki vstanejo v znak sožalja.

Odborniku Čeču čestita ob priliki njegove poroke.

Nato poda daljše poročilo o svoji poti v Beograd, kjer je skušal doseči, da se pri načrtu za novi lovski zakon upošteva nekatere predloge S. L. D.

Ing. Tavčar izreče predsedniku v imenu ostalih odbornikov zahvalo za njegov trud. Predlaga, naj se izvoli poseben odsek, ki naj prouči načrt novega lovskega zakona, ki ga je društvo prejelo od ministrstva za šume in rudnike po velikem županu (šum. ref.) in poda svoje izpreminjevalne predloge.

Po daljši debati, v katero posežejo ing. Tavčar, Čeč, Zupan in Hafner se sklene, naj se za izpremembo načrta lovskega zakona skliče ves pravni odsek, pomnožen s sledečimi gospodi: Čečem, ing. Tavčarjem, dr. Ponebškom in Zupanom. K seji naj vabi dr. Modic kot načelnik pravnega odseka.

Zapisnik IV. odborove seje se sprejme brez pristavka.

Društveni blagajnik poroča, da se je sestavil imenik vseh letošnjih članov do 1. junija. Zneski, ki so jih člani vplačali za nameravano kolektivno zavarovanje, so se s privoljenjem teh članov vpisali na račun članarine za leto 1926.

Članarino za Zvezo društev za tujski promet določi odbor v znesku 100 Din; sklene se tudi, povabiti Zvezo, naj pristopi kot član S. L. D.

Društvu »Kazino« se sklene odgovoriti, da se vsled nepovoljnih društvenih financ ponudena soba v poslopju Zvezde zaradi visoke najemnine ne bo vzela v najem.

Rešitev velikega župana v zadevi pritožbe S. L. D. zoper nepravilno ravnanje pri pokončavanju poljskih miši z zastrupljenim žitom se sklene odstopiti podružnici za Gorenjsko, da poizve, koliko je škodovala ta akcija lovišču.

Strelska tekma dne 5. julija. Sklene se, da se naprosi divizionarja generala Stojanovića, naj prevzame protektorat ter določi dan za vežbanje strelcev.

V jury se določijo sledeči gg.: dr. Lovrenčič, Ziernfeld in dr. Görög, namestnik Jelenc.

Zaključek seje ob četrt na 24. uro.

Zapisnikar.

Zapisnik VI. plenarne odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 2. julija 1925 ob 15. uri v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani.

Navzoči so: dr. Lovrenčič, dr. Ponebšek, Žmitek, dr. Ravnihar, Čeč, Hafner, Zupan, ing. Šivic, Juvančič, Cimerman, Mazelle, ing. Tavčar, Rus in Potokar.

Opravičili so se: dr. Lokar, Kovač, Justin, Mladič in dr. Leitgeb.

Mariborsko glavno podružnico je zastopal dr. Lipold, ostale podružnice k tej seji niso poslale zastopnikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter pozdravi navzoče člane odbora in posebno še zastopnika glavne podružnice v Mariboru. Obžaluje pa, da nekateri člani odbora ne vidijo potrebe udeležiti se tako važne seje kot je ravno današnja, ko bo treba razpravljati o temelju lovskih pravic po načrtu novega lovskega zakona. Izreči mora onim, ki se odtegujejo brez opravičila važnemu društvenemu delu, javno grajo; navzočega urednika »Lovca« pa prosi, da v strokovnem društvenem glasilu objavi v primerni obliki to grajo.

Ker je današnja seja bila sklicana v prvi vrsti za obravnavanje načrta novega lovskega zakona, se radi pičlega časa opuste druga poročila in začne odbor razpravljati o sklepih, ki jih je sprejel v svoji seji dne 23. junija t. l. pomnoženi pravni odsek.

Po daljši debati sprejme odbor sklepe pomnoženega pravnega odseka.

Predsednika dr. Lovrenčiča pa se naprosi, da sestavi in predloži ministrstvu za šume in rudnike izpreminjevalne predloge k načrtu novega lovskega zakona.

Dalje sklene odbor: Lovska zadruga v Ljubljani je preskrbela nekaj žive divjačine za osveženje naših lovišč. Predloži naj se prošnja za denarno podporo v svrho kritja nabavnih izdatkov iz sredstev pokr. lovskega zaklada.

Kolektivno zavarovanje članov S. L. D. Sklene se poveriti zavarovanje članov S. L. D. proti nezgodam na lovu in pri strelskih tekmah zavarovalnici »Rosija Fonsier«. V »Lovcu« bo v obvestilo članov oklic,* na katerem bodo natisnjeni zavarovalni pogoji te družbe. Drugo izvrši vse zavarovalnica sama.

Predsednik zaključi sejo ob 19. uri.

Iz zapisnika izrednega občega zbora podružnice S. L. D. za Gorenjsko, ki se je vršil dne 26. aprila 1925 ob 14. uri v Kranju (pri Peterčku).

Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občega zbora; 2. volitev odbora; 3. slučajnosti.

Navzočih je poleg zastopnikov osrednjega društva dr. Lovrenčiča, Zupana in prof. Žmitka 32 članov s 7 pooblastili.

Po § 16. podr. pravil se otvori pol ure po sklicanju zborovanje in ker je odstopil vsled premestitve od zaupanega mu mesta načelnik dr. Orel in je podnačelnik odsotnost opravičil, pozdravi navzoče zastopnike centrale in navzoče članstvo najstarejši odbornik ing. I. Kraut, razloži namen zborovanja in da nalog tajniku, da prečita zapisnik zadnjega občega zbora.

Tajnik prečita zapisnik, ki se brez debate odobri.

Preden se preide k drugi točki dnevnega reda, se vname živahna debata in ing. Šušteršič utemeljuje predlog, da naj se podružnica razpusti, ker je podružnica edina v ljubljanski oblasti, ima premalo članstva, ne kaže zanimanja in slabo deluje.

Janc predlaga, da izreče o tem svoje mnenje predsednik centrale dr. Lovrenčič. Le-ta s pozdravom na navzoče

* Glej dotični oglas!

razloži predvsem namen in pomen predvidenega lovskega zakona, ki bo baje v kratkem sprejet, nadalje o delitvi osred. društva v društvo ljubljanske oblasti in ono mariborske oblasti. Razlaga, da bo po zakonu imelo bržčas vsako glavarstvo (srez) svoje sresko udruženje, ki bo stopilo na mesto sed. podružnic in bo izvršilni organ osrednega društva. Da je uspeh pri delu podružnic minimalen, je pripisati vzroku, ker je odbor teritorialno preveč raztresen.

Predlaga, naj bi podružnica vršila še svoje dolžnosti do sprejetja novega zakona, z njim nastopijo sreska udruženja in podružnico bo tedaj itak reorganizirati.

Mnenju, da naj podružnica i v nadalje deluje, se pridruži J. Zupan, zastopnik osrednjega društva, poudarja, da je članstvo za podružnico zainteresirati, agilnejši odbor bi imel gotov uspeh. K sklepu rednega občega zbora podružnice, da naj se voli povsem nov odbor na čelo podružnice za dobo 3 let, pa ugovarja z utemeljitvijo, da je bil leta 1923. pravilno voljen odbor, ki po spremenjenih pravilih centrale, tedaj tudi podružnic, deluje 3 leta. Volijo naj se le premeščenim oziroma odstopivšim članom namestniki za poslovno dobo.

Ugotovi se, da je odbor spopolniti z načelnikom in 2 odbornikoma.

Tajnik poda svojo demisijo.

Dr. Šemrov poudarja, naj bi ožji odbor bil v centrumu podružnice, sicer naj bodo pa udeleženi zastopniki vsega okoliša podružnice.

Dr. Lovrenčič opozori na pravila, ki ne upravičujejo sklepa o razpustu, ker to ni na dnevnem redu, ter predlaga, da se preide na nadomestne volitve in poudari, da traja funkcijska doba izpopolnjenega odbora do leta 1926.

Pri debati se je sklenilo, naj bi bil sedež podružnice točasno Kranj.

Za načelnika podružnice sta predlagana ing. Kraut in Leon Matajc.

Pri volitvi je bilo oddanih 39 glasov. Za ing. Krauta 22, Leona Matajca 16 in I. Cofa 1.

Ing. Kraut izvolitve ne sprejme ter se odredi nato ponovna volitev, pri kateri dobi Leon Matajc večino.

Za nove odbornike so predlagani: tajnikom I. Cof, odbornikom pa Ciril Mohor in Pavel Šmid.

Ker ni druge liste, se predlagana smatra brez volitev soglasno za odobreno.

Imenovanje zaupnikov in določitev delegatov za centralno društvo se prepusti odboru.

Načelnik se zahvali predsedniku centrale za poročilo, ostalim udeležencem za udeležbo ter zaključi zborovanje s pozivom, da se navzoči udeleže smotre psov, ki se je neposredno nato izvršila na dvorišču gostilne »Pri Peterčku«.

Iz odborove seje podružnice S. L. D. za Gorenjsko v Kranju dne 16. junija 1925.

Predsednik Matajc pozdravi navzoče, ugotovi sklepčnost ter otvori sejo ob 18. uri s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje odborove seje; 2. poročilo načelnika; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo blagajnika; 5. predlogi in slučajnosti.

Zapisnik se prečita in odobri.

Načelnik izjavi, da ne bo mogoče vsled majhne udeležbe sklepati o podrobnem delu podružnice in se bo moral omejiti le na najnujnejše zadeve.

Tajnik prečita došle dopise od sreskega poglavarja v Kranju, dalje dopise osrednjega društva glede tekmovalnega streljanja in zaostale članarine.

K dopisom sreskega poglavarja zaradi premestitve sedeža podružnice iz Radovljice v Kranj se sklene, da ostane sedež podružnice po členu 1. pravil v Radovljici. Obči zbor sploh ni bil upravičen sklepati o premestitvi sedeža, ker ni bila na dnevnem redu sprememba člena 1. pravil.

Na dopis osrednjega društva glede zaostale članarine se na predlog ing. Krauta sklene, da se pozove vse zamudnike potom posebnega poziva, da plačajo članarino. Obenem se sklene pozvati k vstopu v društvo tudi dotične

lovske zakupnike in lastnike samolastnih lovišč, ki še niso včlanjeni v S. L. D.

Ker blagajnik ni navzoč, odpade njegovo poročilo in se ugotovi stanje blagajne po podatkih občega zbora.

Po obravnavanju raznih podrobnosti se ob 19. uri 15 minut sklene seja s pozivom načelnika, da naj se odborniki prihodnje seje udeleže v večjem številu.

I. redni obči zbor podružnice S. L. D. v Murski Soboti se je vršil dne 26. aprila 1925 po § 29. društvenih pravil v gostilni Turka v Murski Soboti.

Načelnik otvori sejo ob polu 15. ure, pozdravi navzoče lovce, posebno one iz ljutomerskega in radgonskega okoliša.

Po daljšem govoru, katerega jedro je tvoril poziv na vse lovce murskosobotskega, dolenjelendavskega in ljutomerskega sreza, naj se združijo v podružnici S. L. D. v Murski Soboti, da bo ista močna zaščita vseh pravih lovcev, sledi poročilo tajnika, ki se glasi: Podružnica S. L. D. v Murski Soboti prireja danes svoj prvi redni letni obči zbor. Lani dne 5. oktobra vršivši se obči zbor je bil ustanovni obči zbor, pod vodstvom predsednika S. L. D. dr. Lovrenčiča. — Prečita zapisnik ustanovnega občega zbora, nato brzojavni pozdrav centrale k današnji prireditvi, ki se glasi: »Občemu zboru podružnice želimo plodonosen potek ob vzajemnem delu. Lovski pozdrav S. L. D.« — Odbor je imel dosedaj štiri seje, pri katerih so se obravnavale vse tekoče zadeve podružnice. Število članov podružnice v Murski Soboti je doseglo 107 udov. Odpravilo se je v tekočem poslovnem letu 331 spisov. Centrala S. L. D. je sklicala dva sestanka delegatov, enega v Mariboru, drugega v Celju. Pri obeh sestankih je zastopal podružnico podnačelnik. Odbor je imel namen že pretečeno zimo vpeljati streljanje na tarčo z malokalibrskimi puškami, katerih dve je poslala centrala podružnici. Toda različne težkoče so ovirale pričetek tega sporta.

V Prekmurju je razmeroma veliko lovcev, katerim je bilo izdanih v letu 1924. za srez Murska Sobota: 371 drž. lovskih kart in 58 znižanih lovskih kart za čuvaje. — Za srez Donja Lendava: 76 državnih lovskih kart. — Za srez Ljutomer: 262 državnih in 30 znižanih lovskih kart.

Srez Murska Sobota obsega: 20 samosvojih lovišč s ploskvijo 5726 ha, 121 občinskih lovišč s ploskvijo 53.573 ha. Letna zakupnina občinskih lovišč znaša 108.183 Din 75 par. Odstrelilo se je v letu 1924. 4429 komadov koristne divjačine in 2372 komadov škodljivcev.

Srez Dolnja Lendava obsega: 12 samosvojih lovišč s ploskvijo 13.588 ha, 38 občinskih lovišč s ploskvijo 14.815 ha. Letna zakupnina občinskih lovišč znaša 16.605 Din. Odstrelilo se je v l. 1924. 1389 komadov koristne divjačine in 653 škodljivcev.

Srez Ljutomer ima: 2 samosvoji lovišči s ploskvijo 482·68 ha, 67 občinskih lovišč s ploskvijo 36.306·26 ha. Letna zakupnina občinskih lovišč znaša 22.651 Din 50 par. Odstrelilo se je v letu 1924. 3524 komadov koristne divjačine in 3797 komadov škodljivcev.

V teh številkah pa še ni zapopaden odstrel po divjih in drugih lovcih, o katerih ni podatkov.

Število lovcev, brez upoštevanja divjih lovcev, znatno presega število organiziranih lovcev. To število bo znatno padlo, čim stopi v veljavo novi lovski zakon, ki se pripravlja v korist lova in bo dovoljeval izdajo lovskih kart le pravim v S. L. D. organiziranim lovcem.

Ker sme S. L. D. sprejemati le neoporečne lovce, o katerih sprejemu sklepa odbor po § 7. oziroma 25. društvenih pravil, je zasigurano, da bo v doglednem času lovstvo Prekmurja obstojalo samo iz elementov, ki odgovarjajo lovskemu geslu: Pravi lovec je le tisti, ki zna primerno gojiti divjačino.

Blagajnik poroča: Denarna knjiga izkazuje 3461 Din 90 par prejemkov in 3159 Din 70 par izdatkov, tako da znaša današnje stanje 302 Din 20 par gotovine, ki je naložena pri Slavenski banki v Murski Soboti.

Naša podružnica nima nikakih rednih prejemkov, ker se članarina plačuje direktno centrali v Ljubljano kot naročnina »Lovca«. Prejemki obstoje samo iz čistega dobička prireditev, prostovoljnih daril in vplačanih glob.

Veselica, katero smo priredili ob ustanovitvi podružnice 5. oktobra 1924, se materialno ni posebno obnesla. Dasiravno je bilo darovanih 900 Din in je znašala vstopnina 980 Din, vsi prejemki pa 3202 Din, je znašal čisti dobiček vsled velikih izdatkov 27 Din 85 par. Največ dohodkov so prinesle globe, katere so se pobirale po krožnih lovih. Nabralo se je skupaj 255 Din. Drugih dohodkov ni bilo. Izdatki zadevajo po večini veselico, za katero se je izdalo skupaj 3047 Din 95 par. Ostali izdatki so bili za nabavo blagajniških in tajniških knjig ter za korespondenco.

K točki 4. dnevnega reda poroča podnačelnik: Vse važnejše etape odborovega delovanja ste mogli povzeti iz glasila »Lovec«, v katerem se bodo i nadalje priobčevali izvlečki odborovih sej. Mnogo bi se bilo lahko še storilo, da je pristopilo v naše vrste tudi »Prekmursko lovsko društvo«; žal pa še do danes to društvo po pravilih ni imelo obveznega občega zbora in nam zato ni bilo mogoče čuti stališča, ki ga zavzema to društvo napram vprašanju zbližanja oziroma združitve.

Želeti bi bilo, da člani Prekmurskega lovskega društva uvidijo potrebo združitve in čimprej napravijo korake v tej smeri. Ne dvomimo, da mora priti do enotne organizacije in da nas vse skupaj prisili k temu novi lovski zakon.

V tem pravcu so se vršili trije sestanki, in sicer dva v Mariboru in eden v Celju, kjer je zastopal našo podružnico podnačelnik.

Na podlagi upravne delitve na oblasti je nastopilo vprašanje, da se tudi v lovskem društvu začne s pripravami, ki jih zahteva ta delitev. V tem preddelu je priznal obči zbor S. L. D. podružnici S L. D. v Mariboru pravico, da zastopa vse ostale podružnice S. L. D. v mariborski oblasti pri upravi in razrešil isto § 27. društvenih pravil do prihodnjega občega zbora S. L. D.

Centrala, katere sedež se bo določil na prihodnjem občem zboru, naj bi bila društvena reprezentanca napram oblastvom v centru; ostalo naj bi skupno ime in skupno glasilo, inače pa naj bi se za podružnice v mariborski oblasti ustvaril poseben center. S tem bo potrebna tudi delna sprememba pravil.

Zadnji mariborski sestanek je dovedel do izpeljave tega zastopanja pri oblasti v tem, da sta se v odbor mariborske podružnice kot bodoče zastopnice vseh podružnic te oblasti izvolila po dva člana vsake podružnice in sta bila v ta odbor izvoljena naš načelnik in podnačelnik.

Za leto 1925. ostane v glavnem še vse v okvirju dosedanjih pravil z ozirom na financielna vprašanja, kakor ste čitali itak v »Lovcu«. Leto 1926. pa prinese delitev po oblastih.

Novi lovski zakon je v osnutku že pripravljen in bo stopil, kakor je pričakovati, v doglednem času v veljavo.

Sedaj plačujejo vsi člani letno članarino in sploh vse prispevke edino potom podružnice in se je tudi ta sklep storil na enem imenovanih sestankov. Člani se sprejemajo na odborovih sejah podružnice.

Za podružnice mariborske oblasti se bo vršila letos prva smotra psov v Mariboru in bi bilo želeti, da se ista menja med podružničnimi sedeži.

Kakor vidite, se obetajo tudi lovcem boljši časi in pozivamo prekmurske lovce na skupno delo za skupen lovski blagor!

Pri točki 5. se prijavijo novi člani.

Pri točki 6. se izvoli na predlog podnačelnika ing. Gustav Hržič namesto manjkajočega odbornika podružnice.

Pri točki 7. dnevnega reda povabi podnačelnik člane S. L. D. iz ljutomerskega sreza, naj se priključijo murskosobotski podružnici. Navzoči člani sprejmejo vabilo enoglasno, s pripombo, naj se jim pošlje na naslov davčnega

upravitelja Josipa Perneta izkaz članov S. L. D., da jim bo omogočeno vse prizadete obvestiti in se dogovoriti osebno z njimi.

Od 5 rezerviranih mest zaupnikov dobi ljutomerski srez po dogovoru dva zaupnika, ki imata vse pravice odbornikov, nimata pa dolžnosti do rednega udeleževanja odborovih sej. Leta 1926. bodo pa itak nove volitve odbora.

Nato se preide k slučajnostim. Predlagata se sledeča brzojavna pozdrava:

1. Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Na rednem občem zboru podružnice S. L. D. v Murski Soboti dne 25. aprila 1925 zbrani lovci se klanjajo Vašemu Veličanstvu kot najvišjemu lovcu.

2. Kr. ministru za šume in rudnike: Na rednem občem zboru podružnice S. L. D. v Murski Soboti dne 25. aprila 1925 zbrani lovci se vdano zahvaljujejo za naklonjenost, izkazano pri zastopanju zakupnega sistema v interesu lovstva.

Predloga se z navdušenjem pozdravita in brzojavki vročite tajniku v odpošiljatev.

Pri razgovoru o združitvi lovcev Prekmurskega lovskega društva s podružnico S. L. D. predlaga sreski poglavar: Podružnica S. L. D. naj povabi »Prekmursko lovsko društvo«, da skliče čimprej obči zbor, primerno preuredi pravila in potem na sledečem občem zboru uvažuje likvidacijo. Predlog se enoglasno sprejme.

Repič iz Ljutomera predlaga: Vsak član S. L. D. sme vabiti na večje love samo lovce, ki so člani S. L. D. Po daljši debati se sprejme predlog načelnika: Naj vsak član po možnosti vabi le člane S. L. D.

Na vabilo načelnika razloži ing. Hržič v daljšem stvarnem govoru razliko med državnim in zakupnim lovskim sistemom, podpre svoja izvajanja z lastnimi doživljaji v obeh vrstah lovišč, ki dokazujejo, da lovišča v pokrajinah, kjer obstoji zakupni sistem daleko nadkrilujejo lovišča z nasprotnim sistemom. Zato pozivlje vse lovce, naj se združijo v S. L. D., da bodo kot močna zedinjena enota na merodajnem mestu zastopali koristi lovstva.

Načelnik predlaga, da se izvoli za inventar podružnice gospodarja. Po daljši debati se izvoli enoglasno ing. Hržič.

Na predlog tajnika se poverijo trije odborniki, ki naj prevzamejo vpeljavo streljanja s flobert-puškami na primernem kraju in izdelajo potrebna pravila. Nadalje naj preskrbe cenejšo dobavo nabojev za člane S. L. D.

Ker se nihče ne javi več k besedi, se načelnik zahvali udeležencem in zaključi obči zbor ob polu 17. ure.

I. odborova seja podružnice S. L. D. v Murski Soboti se je vršila dne 30. maja t. l. ob 20. uri v hotelu Benko.

Sklenilo se je, da se malokalibrske puške, ki so last društva, ne izposojujejo, temveč naj edino služijo članom pri skupnih strelskih vajah in tekmah.

Streljanje bi se prirejalo na vrtu hotelirja Benka ob določenem popoldnevu. S predpripravami so že pričeli v to izvoljeni trije člani odbora, ki izgotove primerna pravila in urede vse potrebno. Slavnostna otvoritev strelišča se določi na dan 21. junija t. l. ob 15. uri, o čemer se bo članstvo posebej obvestilo.

Nabavo lovske municije za podružnico S. L. D. v Murski Soboti prevzame odbornik ing. Hržič. V obvestitev članov naj služi notica v »Murski Krajini«. Ljutomerski člani se obveste po davč. upr. Josipu Pernetu v Ljutomeru in člani v Gornji Radgoni po Jak. Zemljiču v Radencih.

Ing. Hržič se zaveže, da bo dobavil municijo od tvrdke, ki bo nudila najboljšo, pod primernimi dobavnimi pogoji, najceneje in se bo o kakovosti vsakokrat osebno prepričal. Strelivo se bo oddajalo edino članom in sicer po nabavni ceni.

Načelnik prevzame prodajo divjačine članov podružnice. Divjačino bo shranjeval v hladilnicah in jo oddajal, kakor hitro zbere večje količine, najboljšemu kupcu. S tem upa podružnica pripomoči svojim članom do izkupička, ki se

da doseči le s prodajo divjačine v večji množini.

Centrala se naprosi, da sporoči stališče lovcev ljutomerskega in radgonskega okraja radi priključitve k podružnici S. L. D. v Murski Soboti. Omenja se, da so medtem nekateri člani že pristopili.

I. redni obči zbor »Lovske zadruge, r. z. z o. z.« se je vršil dne 16. junija t. l. ob 20. uri pri »Šestici« v Ljubljani s sledečim sporedom:

1. poročilo načelstva (predsednika, tajnika in blagajnika); 2. poročilo nadzorstva (§ 31. z. p., točka 4., 11. in 12.); 3. volitve načelstva (§ 14. z. p.) in 4. slučajnosti.

Občemu zboru je predsedoval načelnik ing. Fr. Tavčar, ki je konstatiral, da je zastopanih 42 deležev.

Prečital in odobril se je zapisnik ustanovnega občega zbora, nadalje je predsednik konstatiral, da je bil obči zbor pravilno sklican in objavljen v »Lovcu« dne 1. junija t. l. ter je ugotovil, da zastopnik Zveze slovenskih zadrug ni navzoč; zapisnikarjem je imenoval prof. P. Žmitka, overovateljem zapisnika in skrutinatorjem pa P. Stepiča in A. Schusterja.

Iz tajnikovega poročila je bilo razvideti, da je imelo načelstvo v času od ustanovnega občega zbora dne 15. junija 1924 do vključno 31. decembra 1924 sedem rednih in eno izredno sejo, na katerih so se obravnavala vsa nastala zadružno-poslovna vprašanja.

Zadruga je vknjižena pri trgovskem sodišču v Ljubljani $\frac{\text{Firm. 541/24}}{\text{zadr. VII. 291/6,}}$ pri poštni hranilnici, oddelek v Ljubljani, pod št. 13.779 in pri Zvezi slovenskih zadrug. Načelstvo je v tem času nabavilo vse za poslovanje potrebne knjige, tiskovine in žige.

Glavne točke, s katerimi se je v tem času načelstvo bavilo, so bile: posredovanje pri nabavi raznih lovskih potrebščin in izdelkov, t. j. smodnika, nabojev, živalske soli, žive divjačine, prodaji kož divjačine, izdaji »Lovsko-prirodnega vodnika« in prirejanju razstav. Glavno pa je bilo stremljenje, da se čimprej pride do kakega lovskega doma.

V času od 15. do 25. avgusta 1924 je priredila zadruga v zvezi s Slovenskim lovskim in planinskim društvom, Društvom ljubljanskih ostrostrelcev in Putnikom na ljubljanskem velesejmu lovsko-sportno razstavo z izrednim moralnim in delnim materialn. uspehom.

Načelstvo je sklenilo prirejati od časa do časa v zvezi s Slov. lovskim društvom po nekaj dni trajajoče poučne tečaje za poklicne lovce z namenom, da se izboljša in spopolni lovstvo v naših pokrajinah.

Iz blagajnikovega poročila je bilo razvidno, da je štela zadruga 42 članov s 112 vplačanimi deleži; dobiček, ki je nastal v tem času, se na podlagi z. p. § 12. razdeli v namene lovstva.

V imenu nadzorstva je Anton Schuster ugotovil, da je našlo nadzorstvo račune, bilanco in ostalo poslovanje v popolnem redu; za to predlaga nadzorstveni podpredsednik Peter Stepič, da se izreče blagajniku in tajniku načelstva pohvalno priznanje za njiju vzorno in požrtvovalno delovanje; za celokupno načelstvo pa predlaga odrešnico, kar je bilo tudi soglasno sprejeto.

Po volitvah načelstva je na predlog predsednika nadzorstva dr. Ivana Lovrenčiča bilo soglasno izvoljeno v polnem obsegu prejšnje.

Ker samostojnih predlogov ni bilo vloženih, se je prešlo k slučajnostim.

Iv. Zupan obrazloži stremljenje, ki ga goji načelstvo za dobrobit in izboljšanje lovstva pri nas. Prigovarja, da bi pristopilo k zadrugi čim več članov, posebno pa naj bi se vzpodbujalo interesente za nabavo žive divjačine; posebno opozarja na nabavo »Živih fazanov« (junijska številka »Lovca«, stran 243).

Predsednik izrazi željo, da se prečita došli dopis od tukajšnjega češkoslovaškega konzulata kot odgovor na

svoječasno vlogo na poljedelsko ministrstvo češko-slovaške republike glede nabave tamošnje žive divjačine za tukajšnja lovišča. Vsebina tega dopisa je sledeča: »Na prošnjo p. t. Lovske zadruge v Ljubljani je ministrstvo poljoprivrede češko-slov. republike v Pragi odgovorilo, da v smislu § 32. in 34. zakona o lovstvu iz leta 1866. ni radi zaščite živalstva mogoče ustreči sedaj Vaši prošnji, pač pa je imenovano ministrstvo pripravljeno začetkom prihodnje lovske sezone željo vnovič razmotrivati in ji po možnosti ustreči. V ta namen smo si zabeležili termin do 15. julija t. l.«

Kakor je bilo že v junijski in prejšnjih številkah »Lovca« objavljeno, je nujna potreba, da se čimprej javijo oni interesenti, ki si hočejo za izboljšanje divjačine v svojih loviščih nabaviti iste. Treba je vnaprej vedeti količino in vrsto, ki si jo hoče posameznik nabaviti.

Obširna debata se je razvila v prilog samost. gospodarstva zadruge kot take, v glavnem pa za čim prejšnjo pridobitev »Lovskega doma« ali vsaj kakega pripravnega lokala, v katerem naj bi se razvilo stalno zbirališče tukajšnjih kakor tudi začočišče vseh zunanjih lovcev. Čas bi že bil, da bi imela tako velika bratovščina kot je lovska svoje stalno zbirališče in začočišče. Žal, da se še ni našel dobrotnik, ki bi priskočil v tem oziru na pomoč. P. Ž.

III. redna odborova seja Kluba ljubiteljev ptičarjev dne 1. julija t. l. Dr. Janko Lokar je predložil obrazec za nove rodovnike v pregled. Načrt odgovarja popolnoma zahtevam, ki jih stavi klub, zato se je sklenilo, čimprej dati te vrste rodovnik v tisk, poleg pa še naročiti tako zvane vpisne karte, ki jo dobi oni kot potrdilo, čigar pes je bil vpisan v J. R. P.

Dalje je predsedujoč poročal, da se je v Beogradu ustanovila podružnica »Kluba ljubiteljev ptičarjev«, nameravajo pa se te vrste podružnice ustanoviti še drugod.

Glede vpisa psov spanijelov v rodovno knjigo se je držati pravil, ki jih ima »Jagdspaniel-Klub e. V.« s tokratnim sedežem v Münchenu, in sicer: Mladiči, čijih starši so pravilno vpisani v Jugoslovansko rodovno knjigo ptičarjev ali v kako drugo pripoznano inozemsko, se brez nadaljnjega vpišejo. Oni mladi psi spanieli, čijih starši pa niso vpisani ali ne zadostijo pravilnemu vpisu, morajo dokazati po štirih rodovih nazaj svojo čistokrvnost ali pa svojo izredno lovsko kvaliteto, šele potem zadobijo pravico za vpis.

Zaradi nekaterih novoprijavljenih pripravnikov za sodnike pri tekmah se je sklenilo, da se reflektante pač sprejme, moral se bo pa vsak, ki je sodeloval z uspehom pri določenem številu tekem, podvreči strokovni preizkušnji, preden dobi naslov sodnika.

Ker po preteku določenega roka 14 dni od dne prijave psarn »Dravska« in »Prule« v letošnji julijski številki »Lovca«, prva last Davorina Klobučarja v Mariboru, druga pa Davorina Bizjaka v Ljubljani, ni bilo priziva, se polnomočno vpišejo in zaščitijo.

Oskar Kosler, graščak v Ortneku, prijavlja svojo psarno za pse ptičarje pod nazivom »Ortnek«.

Ako tekom 14 dni po prijavi ne bo ugovorov ali priziva, da kaka psarna pod tem imenom že eksistira, se na podlagi sejnega sklepa ista vpiše in zaščiti.

Od legla z dne 24. maja t. l. po čistokrvnih starših »Agi-Krimski« in »Kuno-Novotešinskem«, nemške resaste pasme ptičarjev, je dobiti pod normalnimi pogoji še enega mladiča-psa. Več se poizve pri prof. Jos. Kremenšku, Ljubljana, Vegova ulica 8/I.

Na tej seji je bilo obravnavati izredno mnogo došlih dopisov, med katerimi jih je več iz južnih krajev naše države in ki zaslužijo, da iz njih naša javnost spozna, kako sodijo tam o lovu, njega izvajanju in gojitvi zanj uporabnih psov in posebno o eksistenci našega kluba in njegovem delovanju. Na primer:

»U Aleksincu, 14. junija 1925. Klubu ljubiteljev ptičarjev u Ljubljani. Sa puno

radosti primio sam Vaše veoma cenjeno pismo, iz koga sam vidio kako vaš narod visoko stoji kulturno u lovu, da imate čak i ‚Klub ljubiteljev ptičarjev', što bez sumnje prestavlja jedan od najvećih stupnjeva kulturne lovačke — jer lov s ptičarima, njihov odgoj, njihova dresura prestavlja već umetnost lovačku — to nije već prost običan lov, to je prava umetnost, gde može naći uživanja samo elita lovačka... Ja sam jedan od najstarijih lovaca u Srbiji i preko 50 godina lovim sa ptičarima te se u tom poslu razumem... Smatram se za osobito srećnog što mi se dala prilika, da izmenim nekoliko reči sa slovenačkim lovcima, koje toliko cenim i poštujem i blagodarim na pažnji i odgovoru. S poštovanjem M. K. P. u. p. i predsednik lovačkog udruženja.«

»U Prizrenu, 20. junija 1925. G. tajniku Kluba ljubiteljev psov ptičarjev u Ljubljani. Dragi tovarišel Najlepše Vam zahvaljujem za Vaš cenjeni list od 6. ov. m., kojim ste me izvrsno poučavali pojedine ‚Lovačko-uzgajačke' tačke, koje uopće nisam tačno znao. Ne mogu Vam mojo radost i puno zadovoljstvo opisati, što sam bio sretan postati članom toga potpuno modernog i popularnog kluba, te da mi na molbe izađu u susret.«

Glede prejemanja dopisov bodisi zastran kakih posredovanj ali nasvetov s strani nečlanov bodi povedano, da klub v prvi vrsti skrbi za svoje člane, na nečlane pa se ozira le pogojno ali pa sploh ne, kakor to nanese prilika. Vpis psov v rodovno knjigo J. R. P. se vrši za klubove člane brezplačno, za nečlane pa velja za vsakega psa posebej 10 Din.

Debata o jesenski lovski razstavi oziroma tekmi psov v Zagrebu se ni mogla razviti, ker klub do sedaj še ni dobil od merodajne strani nobenega vabila za sodelovanje, še manj pa kakih pogojev. P. Ž.

Lovsko streljanje v Mariboru. Glavna podružnica S. L. D. v Mariboru je priredila prošlo nedeljo (21. junija 1925) na mariborskem vojaškem strelišču vežbeno streljanje na lončene golobe ter splošno malokalibrsko strelsko tekmo za vse ljubitelje streljanja. Dasiravno je vso prireditev precej oviralo slabo vreme, je vendar povoljno izpadla. Prireditev je posetilo 80 oseb. Počastili so nas veliki župan g. dr. O. Pirkmayer, podžupan g. dr. Fr. Lipold, ravnatelj Narodne banke g. Andro Lubinković ter g. podpolkovnik Prica kot zastopnik vojaštva.

Točno ob 14. uri se je začela tekma na 25 m na malokalibrske tarče, radi dežja se je vršilo to streljanje v pokritem prostoru strelišča. Tekme se je udeležilo 45 strelcev, med njimi trije mladostrelci. Tekma je končala ob pol 20. uri. Pri tej tekmi so se izkazali kot izborni, prav dobri in dobri strelci sledeči gospodje in gospe: dr. Hugo Robič, major Gvido Sparovitz, Fric Felber, Vlad. Jezovšek, dr. Franc Glantschnig, Hellmuth Rossmanit, Anica dr. Robičeva in Pavla Felber.

Radi dežja se je začelo streljanje na golobe šele okoli 15. ure 15 min. Streljalo se je vobče prav dobro, streljanja se je udeležilo 62 strelcev, in sicer na serijo 10 golobov 14 strelcev, na serijo 5 golobov 48 strelcev. Vrženih je bilo 434 golobov, od teh je bilo zadetih 307, kar odgovarja 72% (točno 71·39%) zadetkov. Kdo je bil najboljši strelec pri tem streljanju, je pač težko presoditi, ker so se posamezni strelci prav pošteno kosali med seboj, reči pa se mora, da so vsi prav dobro streljali. Posebno so se odlikovali sledeči gospodje: Hellmuth Rossmanit, Vinvenc Bachler, major Gvido Sparovitz, dr. Hugon Robič, glavar Ivo Poljanec, Hubert Luckmann, Aleks. Lininger, dr. Fr. Lipold, Gustav Scherbaum, Vladimir Jezovšek in Fric Felber.

Največjo zaslugo za to prireditev ima predsednik tukajšnje glavne podružnice S. L. D. g. primarij dr. Hugon Robič z vsem odborom. Neumorno so delali vsi odseki in zato je tudi prireditev dobro uspela. Zelo je podpirala odsek tukajšnja veletvrdka z orožjem I. Po-

schinger, katera je dala društvu za to prireditev na razpolago stroj za metanje golobov, tri specialne prvovrstne sportne puške za streljanje na golobe, tri specialne malokalibrske puškice ter pod lastno ceno prvovrstne angleške naboje »Eley«, katere so vsi strelci brez izjeme hvalili kot prvovrstne in kateri so se izkazali kot izborni v učinku prebitja, kritju in enakomernosti v strelu.

Tekmo in vežbeno streljanje sem vodil sam, stali so mi pa ob strani strelski mojster g. Poschinger ml., strelski odsek ter vsi odborniki S. L. D. podruž. Maribor. Bodi mi dovoljeno na tem mestu izreči zahvalo vsem gospodom, ki so me podpirali, posebno pa g. predsedniku dr. Hugonu Robiču.

Prihodnje vežbeno streljanje na golobe, na »srnjaka« na 100 m ter nadaljevanje malokalibrske tekme se bo vršilo 19. julija t. l. Tekmovalno streljanje na golobe na 12 m za začetnike in 16 m za izvežbane strelce, na srnjaka na 100 m ter malokalibrsko tekmo na 25 m nameravamo prirediti 9. avgusta t. l. Pogoje in program objavimo pravočasno. Pri obeh prireditvah so dobrodošli vsi ljubitelji streljanja, strelke in strelci. Kapetan Zvonko.

Gozdarsko - lovska ribarska razstava v letu 1926. v Ljubljani. Že o priliki v manjšem obsegu prirejene lovske razstave na ljubljanskem velesejmu leta 1924. se je sprožila misel, da bi se priredila, če ne v letu 1925., pa vsaj v letu 1926. skupno z lovsko in ribarsko, tudi gozdarska razstava, ki bi bila brez dvoma za predmetni pouk, za gospodarstvo in trgovino naše ožje domovine velikega pomena. Prireditev naj bi z izložbo primernega gradiva širšim krogom nazorno predočila vzgojo, zaščito, izkoriščanje naših obsežnih, bogatih gozdov in industrializacijo gozdnih pridelkov, obseg in veliko narodno gospodarsko vrednost lovstva in ribarstva, naj bi pokazala napredek in položaj gozdarstva in ribarstva ter vzbudila večje zanimanje in boljše umevanje teh velevažnih, pri nas danes žal še ne dovolj cenjenih panog našega narodnega gospodarstva.

Če pa hočemo doseči ta namen, ki že sam na sebi upravičuje nameravano prireditev, je treba k temu temeljitih priprav, mnogostranske udeležbe, trajnega sodelovanja in so v to poleg strokovnega osobja, lovskih in ribarskih krogov v prvi vrsti poklicani gozdni veleposestniki in lesni veleindustrialci. Seveda je pripomoč posameznikov tudi dobrodošla. Z združenimi močmi vseh teh činiteljev in s pripomočjo merodajnih oblasti, bi se dala namišljena naloga za Slovenijo, ki v navedenih panogah drugim pokrajinam naše obširne države prednjači, častno rešiti.

Uprava Ljubljanskega velesejma, ki bo zaželjeno akcijo z vsemi razpoložljivimi sredstvi rade volje podpirala, zagotavlja razstavljalcem poleg običajnih ugodnosti udeležencem še posebne udobnosti.

Naprošajo se vsi interesenti, da izvolijo izjaviti, bi li bili pripravljeni in v kakem obsegu sodelovati pri prireditvi gozdarske, lovske in ribarske razstave ob priliki Ljubljanskega velesejma v letu 1926. Cenjeni sklepi z event. predmetnimi nasveti vred naj se izvolijo poslati čimprej ravnateljstvu velesejma.

V slučaju zadovoljivih izjav in zagotovljene zadostne udeležbe, ki bi mogla nuditi garancijo polnega uspeha, bo uprava velesejma sklicala sestanek vseh v poštev prihajajočih organizacij in činiteljev v svrho izvolitve širših odborov za posamezne panoge, čijih naloga bi bila sestaviti detajlni program prireditve, ki se bo potem poslal vsem interesentom v ravnanje oziroma delno izvršitev.

Bela lisica. V dovškem lovišču pod Mežaklo, ob meji jeseniškega lovišča, je 8. julija pod večer stikal po tamkajšnjih travnikih ravnatelj H. Luckmann za srnjakom. Okoli pol osmih zvečer opazi, da se mu bliža neka bela žival. Misleč, da je pes in pozneje, da je

mačka, ni vzbudila ta prikazen posebnega njegovega zanimanja. Ko pa se mu je žival približala, je na svoje presenečenje spoznal, da je lisica. Hitro se je stisnil k tlom in se pripravil na strel. Medtem se mu je lisica približala na kakih 70 korakov in ker ni bil zakrit, ga je opazila in obstala za grmom, izza katerega je molila samo glavo. Imenovani je lisico ves čas opazoval skozi daljnogled na puški. Bila je srednje velika žival in popolnoma snežnobela. Samo na smrčku od nosa proti očem je imela na vsaki strani majhno rumenkasto liso. Sicer pa je bila z repom vred čisto bela.

Ker ni mogel »srečni lovec« repetirke nikamor nasloniti, ni hotel tvegati strela s kroglo v ozko glavico, ki je bila nanj obrnjena, misleč da se bo lisica malo premaknila. Po dobri minuti takega gledanja pa se je lisica naveličala in potegnila svoj beli kožušček v varno goščavo. Kesanje je sicer prišlo v lovsko dušo, da ni potegnil na srečo v belo glavo, ali po toči zvoniti ne pomaga.

Naj mu sv. Hubert še enkrat nakloni to milost! Morda ve še kateri zelene bratovščine kaj o beli lisici? M. Š.

Prvi mladi fazani. Prvi mladi fazani so se v našem kraju izvalili dne 8. junija 1925 in sicer v njivi repice v sredi ogona, torej na mestu, kjer je bilo gnezdo dobro skrito in varno pred roparicami v zraku, ker je bila repica zelo gosta in 70 cm visoka in je samica lahko mirno valila. Ker fazanica vali 25 dni in še en dan sedi na izvaljenih mladičih, je tedaj začela valiti 14. maja. Izvalila je 8 mladičev. Da nanese ta jajca, je potreba 10 do 12 dni, ker samica znese en do dva dni zaporedoma po eno jajce, potem prekine to za en dan, tako da preteče vsakokrat 38 do 48 ur, da položi eno jajce v gnezdo. Tedaj je že v začetku maja (2. ali 3.) poiskala mestece, kjer je imela namen, vzgojiti svoj zarod. Repica v spomladi zelo hitro raste in prekosi v rasti vse druge poljske kulturne rastline, kar se tiče visokosti in gostote. Žival si je torej poiskala za valitev najprimernejše mesto. Vreme v aprilu je bilo letos prav lepo, petelini so pridno peli in klicali in so bile tedaj samice zgodaj oplemenjene, zato tako zgoden zarod. Opomnim naj še, da je dva dni potem, ko so mladiči z materjo gnezdo zapustili, kmet repico požel. Tako je torej fazanica s svojim zarodom ušla nevarnosti, da bi bila ženjica našla ravnokar izvaljene mladiče.

Ant. Godec.

Prihod prvih prepelic. Na našem polju v dravski dolini, zapadno od Maribora, se je prva prepelica oglasila dne 24. aprila. Pela je predpoldne v 3 dm visoki rži ter pridno ponavljala svoj petpedi. Prijetni glasovi v spomladanskem dnevu po pusti in ostri zimi! Ljubka živalica je morala mnogo prepotovati, preden je dospela v naše kraje. Navadno se oglasi pri nas šele v začetku ali sredi maja, večkrat tudi šele proti koncu junija ter se oglaša potem neprenehoma vse vroče poletje, dokler ne vzgoji svojega zaroda in takrat tudi utihne. Površnemu opazovalcu se tedaj zdi, kakor bi bila iz naših poljan zginila, ako je slučajno ne prežene iz ene njive v drugo. Ni je videti, ker je njeno življenje nekako skrivno in tajno. Pridno in hitro smuka med žitom, travo in drugimi rastlinami iz brazde v brazdo in jo je težko opaziti. Če se to godi pred psom, se maje za njo trava, kar lovca opozori, da jo ima pred puško. Drugekrat se stisne med grude in moraš imeti dobro oko, da jo zagledaš, kako ždi na zemlji. V zrak se spusti le v sili, ker ni posebna prijateljica letanja, ampak se rajši giblje na tleh, kjer je zadosti varna in krita. Splošno je mnenje o prepelici, da je slaba letalka, kar pa ni istina. Če je primorana spustiti se v zrak, se zgodi to hitro, ravno, naprej ali pa v polkrogu ter ne leti daleč, ampak kmalu spet pade na zemljo, kjer tudi ostane, tako da jo človek, ki si je mesto vpada dobro zapomnil in kjer se živalica ne more zadosti skriti, z dobrimi očmi tudi lahko najde ali celo z mrežo ulovi.

V vročem poldnevu, ko druge ptice počivajo, pride prepelica rada iz svojih skritih prebivališč ter se koplje in valia v pesku in prahu. Samec, ki ga lahko razločujemo od samice, ker ima črnkasto ali rjavkasto grlo, je posebno spomladi razborit in bojaželjen. Pretepa se s svojimi tekmeci, da frči perje na vse strani. Pri takih bojih gre večkrat za življenje in smrt in to iz gole ljubosumnosti. En samec ne trpi drugega v svojem ožjem okolišu. Znano je, da so v prejšnjih časih prirejali v južnoevropskih mestih prepeličje boje, pri katerih je večkrat eden tekmecev moral na mestu obležati. To sovraštvo pa zgine v jeseni meseca septembra in oktobra, ko se je treba odpravljati v južne kraje in zleteti preko morja. Takrat se mirno zberejo samci in samice v večje jate ter se v slogi podajo na potovanje, kjer jih čaka mnogokrat marsikatera nesreča. Vse ne dosežejo afriške obale, kamor se večinoma selijo. Odtod potujejo potem v sredino Afrike, ja celo v skrajni južni del tega kontinenta. Še nikdo ni opazil, da bi žival potovala podnevi. Leti in potuje vedno le ponoči, in sicer ob ugodnem vetru. Vsakokrat jih v jeseni zmanjka po severovzhodnem vetru, spomladi pa jih spet najdemo, ko je pihal jugovzhodnik.

Medtem ko jih pri nas v dopustnem času samo streljamo, jih prebivalci dežel Sredozemskega morja v velikem lovijo, in sicer v času spomladnega in jesenskega potovanja. V teh krajih je prepelica navadno blago trga, za prebivalce vir dohodkov. Polovijo jih na tisoče ter jih znajo tako preparirati, da so vsak čas užitne in za transport pripravne.

Občudovati moramo ljubezen, s katero neguje mati svoje mladiče. Sedi proti koncu valjenja, ki traja okoli 19 dni, tako trdno na gnezdu, da jo večkrat kosec doseže in usmrti. Mladiči so prav ljubke, okrogle stvarce. Iz gnezda stečejo z materjo takoj, ko se izvalijo. Mati jih pa pridno navaja, da si iščejo živež. Praska in koplje po zemlji, po mravljiščih in jim išče majhne žuželke, hrošče, kobilice in ličinke. Vzame jih pod svoje okrilje in jih greje. Živalice hitro rastejo. V drugem tednu se že začnejo vaditi v letanju. V šestih tednih so prepeličice izvežbane v letanju in tudi popolnoma doraščene. Zdaj jih mati polagoma zapušča, prepelice se porazgubijo in se že tudi pripravljajo za polet v neznane kraje. Ant. Godec.

Igra podlasic. Dne 26. junija sem šel na izprehod proti Klečam. Spotoma sem postal pozoren na poljske škrjance, ki so bili tako neorientirani sredi požetega ječmena in pokošene detelje, da so mi izpreletavali glasno čivkajoč prav izpred nog. Naenkrat opazim, kako se sredi pota nekaj giblje, kar pa ni prav nič podobno kakim poljskim ptičem. Grem previdno bliže; veter je pihal proti meni od onega skakajočega klopka, zato se lahko vedno bolj bližam, ne da bi me igrajoča se skupina opazila. Vidim, da so 4 podlasice. Skačejo okrog luže v kolovozu, pomakajo vanjo svoje glavice, potem pa tekajo v krompirjeve brazde na eni strani pota in takoj na drugo stran v pšenico, nato pa zopet na sredo pota; včasi posamič, včasi po dve, včasi vse štiri. Premetavajo se, lovijo za črne čopke na repih in spretno odskakujejo. Že prav blizu sem, kar pridrvi na kolesu delavec iz Ljubljane po poti. Kot misel so izginile. Pa ne za dolgo. Iz obeh njiv se pokažejo hitro rjavkaste glavice z belim oprsjem, in ko črna svetla očesca nič več gibajočega se ne vidijo, začno svojo urno igro znova. Premetavajo se na poti, poskakujejo v zrak in na strani, stopajo na zadnje noge in iztegujejo svoje vitko telesce v zrak, da se je svetil beli trebušni kožušček. Grem še bliže, pa — smuk, vse so se razpršile. Dolgo sem stal nepremično in gledal, kdaj se iz brazde kaj zgane in posveti, pa brez uspeha. Oddaljim se in zopet postojim. Bistrim očescem, ki so bila gotovo pozorno uprta vame, to ne uide; hitro ena venkaj, preleti pot in izginja v obeh njivah, za njo pa ostale

tri. Začno zopet svojo telovadbo in tekanje posamič in v skupinah. Le nerad sem se ločil od ljubkih prizorov.

Dr. V. Z.

Na kanjinem gnezdu. Že pred par leti sem poročal o kanji (navadnem mišarju), da ni tako nedolžna kakor jo slikajo mnogi, ki jo poznajo morda le iz knjige. Ker je bilo takrat precej ugovorov proti mojim trditvam, sem nabiral nove dokaze o škodljivosti omenjene roparice, ki je je pri nas vedno še preveč, in evo jih vam:

Lovski čuvaj Jože Režek iz Kamne gorice je letos opazil kanjino gnezdo. Ker sva se večkrat pogovarjala o roparicah in o škodi, ki jo povzročajo, se je hotel prepričati in je zlezel do gnezda. Prvikrat, to je bilo neke nedelje začetkom junija ob 11. uri je našel v gnezdu dva negodna mladiča, precej perja in različne dlake, celo miš in polovico precej velike postrvi. V ponedeljek ob 17. uri pa je našel poleg mladičev slepca, polha in dva mlada zajčka različne velikosti, torej iz različnih gnezd. Eden zajcev je bil še slep. To v bližini Kamne gorice, kjer je le malo zajcev. Kaj šele tam, kjer so poljska lovišča! Koliko so mladiči medtem, ko nisva opazovala, zaužili in koliko bodo šele potrebovali dnevno, ko odrastejo!

Vl. K.

O udomačenih vidrah. V »Lovcu« l. 1921. sem priobčil na str. 63 nekoliko podatkov o udomačeni vidri z gradu Mala Loka pri Št. Lovrencu na Dolenjskem, kolikor sem se spominjal iz leta 1879., ko sem obiskal tam kot abiturient svojega sošolca Terbuhoviča. Ker pa bivam sedaj sam v bližini Male Loke, sem poizvedel zadnji čas nekaj več zanimivosti o udomačenih vidrah, ki so jih gojili več let v tem gradu, in sicer od gospe Terbuhovičeve, vdove po umrlem Markotu pl. Terbuhoviču, upokojenem majorju, lastniku gradu in posestva Mala Loka, ki je bil po rodu Hrvat iz Like in se je priženil na Malo Loko ter bil odličen Slovan. Tudi njegov oče je bil major. Gospa majorica pripoveduje, da so se pečali v gradu z udomačevanjem vider nekako od leta 1876. nadalje. Vsa skrb in nega mladih vider je bila v njenih rokah. Mlade vidre so dobivali naravnost iz gnezda, po eno ali dve. Stara vidra je imela svoje gnezdo v bičevju blizu grajske žage pod Malo Loko ob Temenici. Mlade vidre so se izdajale navadno same s tem, da so se oglašale ali cvilile, kadar je odšla stara na lov — iskat hrane, in njih cviljenje so slišali v grad in so jih šli iskat ter jih pobrali iz gnezda. Hranili so jih iz početka s kravjim mlekom, katero so pile po cucljih iz steklenice, kakor majhni otroci. Gospa je morala večkrat ponoči vstajati in jim dajati mleka, katero je prej pogrela. Spale pa so v majhni zibelki pod posteljo, dokler niso odrasle, da so uživale tudi drugo hrano. Od tako udomačenih vider so bili poslali pred kakimi 40 leti dve celo na Moravsko. Tudi nekdanjemu prestolonasledniku Rudolfu je bil pokojni major ponudil udomačeno vidro. Pa je ni sprejel, češ, da imajo v Schönbrunnu itak domače vidre, kakor so mu pisali iz dvorne pisarne. Posebno domača pa je bila vidra, o kateri sem pisal v »Lovcu« l. 1921. Bil je samec. Major mu je bil nadel ime »čoko«. Bila je to zadnja vidra, ki so jo vzgojili v gradu. Hodila je po vsem gradu kakor pes, pa tudi po vsi okolici, celo do Velike Loke. Kadar je bila lačna, je hodila v Temenico ribe lovit, vendar pa ni nikdar nobene domu prinesla. Ponoči pa je hodila tudi po bližnjih njivah in po polju na lov in rop, kjer je delala obilo škode s tem, da je pobirala po njivah ptice, prepelice i. dr. in uničevala njih zarod po gnezdih. Po njivah je imela že kar uglajena pota, po katerih je hodila na lov. Hodila je pa tudi večkrat z g. majorico na sprehod po grajski okolici, in sicer skupno z malim psičkom, ki so ga tudi imeli v gradu, s katerim sta se dobro razumela in skupaj igrala. Kadar je prišel »čoko« odkod sam domu, je imel vselej navado, da je zahehetal in s tem glasom

naznanil, da se je vrnil. Enkrat pa, ko sta sedela major in njegova gospa ponoči ob mesečini na divanu v sobi in so bila vrata odprta, se je priplazil »čoko« v sobo tako tiho in neslišno, da ga ni nikdo videl ali čutil in je skočil ves moker, ker je bil prišel gotovo z lova iz Temenice, gospe v naročje, ko ni ta nič hudega slutila. Ta se je vsled tega silno prestrašila in zakričala ter skočila pokoncu, ker ni vedela, kaj je. Pravi pa še dandanes, da se ji čudno zdi, da je ni od strahu zadel mrtvoud.

Nekega dne pa je, menda je bilo tudi l. 1879., prišel v vinsko klet s tem, da je izpodkopal zemljo pod vrati. V kleti je našel steklenico, ki je držala 8 litrov, polno slivovke. To je prevrnil, da se je ubila in slivovka razlila po kleti. Te se je potem tako napil, da je obležal kakor mrtev poleg ubite steklenice, kjer so ga našli drugi dan. Gospa majorica je mislila, da je »čoko« mrtev in ga je pogladila z roko. V tem trenutku pa se je vzdramil in skočil gospe na desno roko, katero je ovil z repom, in jo je tako ugriznil v roko, da se ji še danes pozna, kje je bil ugriz in za njim rana, četudi je od tedaj že okoli 46 let. Pa tudi sicer ni poznal veliko prijaznosti do domačih oseb, četudi je bil sicer tako domač. Tudi grajsko deklo, ki tudi še živi, je včasih ugriznil v roko, če mu je branila iti iz kuhinje in mu je vrata pripra. Njej se tudi poznajo še do danes ugrizi. Največjo moč je imel v košatem in močnem repu, s katerim je otepal okoli sebe.

Precej škode pa je delala vidra na grajski strehi, katero je razkrivala. Šla je namreč večkrat pod streho skozi luknjo v vratih, skozi katero hodijo mačke in katero je nekoliko razširila z glodanjem, tam je skočila na zid in je z glavo privzdignila par opek, ki sta padli na tla. S tem je naredila toliko odprtino, da je šla skozi njo na streho in je od tu metala na tla opeko, katero je vzdigavala z glavo in je s tem počenjanjem povzročila precej škode na strehi. Lezla in hodila je po strehi kakor mačka. Ljudje so jo večkrat videli na strehi, kako jo je razkrivala in metala ž nje opeko, na kar se stari ljudje še dandanes spominjajo. Tako mi je o njej pravil lani g. St. Ravnikar, gostilničar in trgovec iz Čateža, da se še prav dobro spominja, kako jo je videl v svoji mladosti večkrat, ko je hodila mimo gradu na Vel. Loko, da je hodila po grajski strehi in jo razkrivala.

Pa še eno posebnost vidrino moram omeniti, s katero je delala večkrat neprilike in sitnosti grajski gospodi, pa tudi strah. Kadar so bili namreč pri mizi pri zajtrku ali obedu in je bil »čoko« v sobi, tedaj ni smel biti nikdar noben stol poleg mize nezaseden ali prazen, ker je bila potem vidra precej z enim skokom na stolu, z drugim pa na mizi.

Nekega dne v jeseni okoli leta 1879. ali 1800. pa je »čoko« zginil. Slišati je bilo, da so ga ubili ali pa morda ustrelili lovci, ki so lovili ponoči v Temenici rake. Poslej se pa niso v gradu nič več pečali z vzgajanjem vider. I. Šašelj.

Kako pošiljam preparatorju lovski plen v nagačanje? Ker prihajajo pošiljke ptic ali sesalcev, namenjene za prepariranje, posebno v gorkem letnem času mnogokrat neporabne v roke preparatorja, sem se namenil napisati kratko navodilo, kako je lovcem postopati. Navodilo pa ne velja za tropične kraje. Iz tropičnih krajev je mogoče pošiljati le suhe živalske kože, od ptic pa samo mehove.

Torej k stvari! Najhitreje se pokvarijo vodne ptice. Tem se mora pred transportom iztisniti iz vratu voda in eventualno pogoltnjeni plen (ribe, žabe itd.). Vsem pticam je z vato zamašiti vse telesne odprtine, tudi rane od šiber ali krogle. Nato se ptici lepo pogladi perje in se zavije v papir, potem pa še v drugi ovoj ali omot itd.

Kemikalija, ki jo najlažje dobiš, je alkohol (spirit). V žival ali ptico deni, preden jo, kolikor mogoče svežo, odpošlješ, košček vate, namočene v spirit

(dober je tudi navadni gorilni spirit) in sicer v kljun oziroma v grlo. Nato jo porini z lesenim klinčkom nekoliko globlje v grlo. Isto je napraviti pri črevih oziroma pri zadku in pri ranah od strela. Seveda se mora ob krvaljenju prej odstraniti morebitno kri. Če ni pri roki spirita, je dobra tudi navadna kuhinjska sol, ker ta tudi zadržuje gnilobo. Sol se natrese v kljun ali grlo in se porine s klinčkom globlje v goltanec. Za čreva se pa namoči vata ali kak košček čiste krpe v slani vodi in se porine v zadek.

Pri večjih živalih, posebno sesalcih, je najbolje, da se trebušna votlina izprazni in suho obriše, seveda se mora paziti, da se žival s krvjo ne pomaže po perju ali dlaki. Potem se potrese malo s soljo vsa trebušna votlina, nato se zopet zamaši votlina s smrečjem ali papirjem i. dr.

Kdor se pa peča z zbiranjem preparatov večkrat, posebno z manjšimi ptičami in sesalci, naj si preskrbi majhno injekcijsko brizgalko in ne premajhne kanile (igle, ki so po sredi votle). S to brizgalko se da živali ozir. ptici injekcijo spirita, močne slane vode ali pa 4 do 10% formola v trebuh, v glavo, znotraj med oči in v grlo od znotraj. Ustno odprtino ali kljun je nato zamašiti z vato.

Predvsem pa je treba paziti, da ne zaležejo muhe jajčec v žival ali ptico. Iz teh jajčec se izležejo črviči že v enem do dveh dneh, potem je pa žival kmalu skoraj popolnoma uničena.

V. Herfort.

RAZGLASI.

Strelska tekma v Mariboru. Glavna podružnica S. L. D. v Mariboru priredi dne 9. avgusta 1925 na mariborskem vojaškem strelišču strelsko tekmo. Začetek ob 14. uri.

Spored:

1. Streljanje na leteče golobe v serijah 5 in 10 golobov; 5 daril.
2. Streljanje na krožno tarčo, 100 m razdalje; 5 daril.
3. Streljanje na srnjaka, 100 m razdalje; 5 daril.
4. Splošna in mladinska malokalibrska tekma.

Pravila so ista, ki so bila merodajna za strelsko tekmo v Ljubljani, ki je bila 5. julija t. l.

Strelci in strelke dobrodošli!

Razglas. Lovi naslednjih občin se bodo oddajali v zakup na javni dražbi za dobo 5 let, za čas od 1. 1. 1926 do 31. 12. 1930: Boštanj, Bučka, Cerklje, Čatež, Kostanjevica, Krško, Mokronog, Radeče, Raka, Sv. Jurij p. K., Sv. Križ, Št. Janž, Št. Jernej, Št. Rupert, Škocijan, Šmarjeta, Trebelno, Tržišče in Velika dolina.

Dražba bo za občine Bučka, Krško in Raka dne **11. 9. 1925** ob 9. uri zjutraj pri sreskem poglavarju v Krškem;

za občino Cerklje dne **3. 9.** ob 9. uri zjutraj v občinskem uradu Cerklje;

za občine Kostanjevica, Sv. Križ in Št. Jernej dne **16. 9.** ob 9. uri zjutraj v občinskem uradu Kostanjevica;

za občini Velika dolina in Čatež dne **18. 9.** ob 9. uri zjutraj v občinskem uradu Čatež;

za občine Mokronog, Škocijan, Šmarjeta, Št. Rupert, Trebelno in Tržišče dne **10. 9.** ob 8. uri zjutraj v občinskem uradu Mokronog;

za občine Boštanj, Radeče, Sv. Jurij p. K. in Št. Janž dne **2. 9.** ob 9. uri zjutraj v občinskem uradu Radeče.

Dražbeni pogoji so na vpogled do dneva dražbe med uradnimi urami pri sreskem poglavarju v Krškem.

Lovska družba »Jelenca« v Hrastniku je na svojem občem zboru dne 28. junija t. l. sklenila, da tudi letos ka-

kor lani ščiti srnjad s tem, da družabniki v loviščih družbe ne bodo streljali nobene srne. Družba prosi vse najemnike sosednjih lovišč, da to lojalno upoštevajo in po možnosti srne ščitijo tudi v svojih loviščih. Posebno prosi, da bi srn, ki gredo pri družbenih brakadah čez mejo, ne streljali, kar se je že večkrat pripetilo pri prejšnjih najemnikih. Brakade mora družba »Jelenca« prirejati, ker drugače ni mogoče primerno omejiti število lisic in zajcev, posebno ne zadnjih, ki so se precej razmnožili in delajo kmetom občutno škodo.

Lansko leto je družba poslala v tem smislu okrožnico vsem sosednjim najemnikom, pa so se odzvali samo lovski klub »Žalec« in g. Kitzer, podnajemnik v Trbovljah in nadzornik lovišč Trb. prem. družbe.

ČLANOM S. L. D. V svrho natančne evidence vsega članstva se naloži kartoteka, ki bo služila tudi kot podlaga tiskanemu imeniku, ki ga namerava izdati S. L. D. koncem leta 1925. Da ne bo kdo iz imenika izpuščen ali napačno naveden, prosimo, naj vsak član (tudi ustanovnik) prijavi tajništvu S. L. D. v Ljubljani sledeče podatke: 1. Ime in priimek. 2. Stan ali poklic. 3. Številko letošnje izkaznice S. L. D. 4. Bivališče (za mesta in trge tudi ulico in hišno številko). 5. Zadnjo pošto. 6. Srez (politični okraj).

Ti podatki naj se napišejo čitljivo, da ne bo pogrešk v tisku. Ne odlašajte, ker se s tem samo zavlačuje delo.

ODBOR.

MALI OGLASI.

Sliko ali fotografijo, ki predočuje polha v naravi, išče urednik »Lovca«.

Dve letošnji uharici proda Ivan Brabec, šumar, Tuzla v Bosni.

Prodajem nekoliko mladih čistokrvnih dugodlakih istrijanaca od nagrađenih roditelja. Milivoj Krašović, Karlovac.

Pravi istrski beli in rjavi braki (psice), stari po 14 tednov, ter dresiran prepeličar naprodaj. Anton Videmšek, pošta Dob 71 pri Domžalah.

Živega starega srnjaka in živo staro srno z mladičem bi rad prodal. Cena po dogovoru. Ivan Petrič v Platu št. 7, p. Mežica.

Potrebujem 1 čistokrvnoga lovačkoga psa, ali kuju, prepeličara, oštrodlakoga (Stichelhaar), 2—3 godine staroga, dobro dresiranoga, sigurnog aportera. Ponude na Mr. Coronelli Umberto, Zagreb, Jelačičev trg 1.

Dobro dresiranog pasa prepeličara, 2—4 leta staroga, želim kupiti. Ponude na Anton Borovnik, Zagreb, Jurišićeva ulica 9.

Prodam psa čiste nemške pasme, kratkodlakega, svetlorumene barve. Pes je 7 let star, ubogljiv in miren, posebno dober za kljunače. Dalje prodam knjigo Diezels Niederjagd 11« (zadnja izdaja). Miro Tomažič, Ljubljana, Tržaška cesta štev. 43.

Klici za divjačino! Vsakovrstne klice, izborno izdelani, za srnjaka, jereba (posamič ali v garniturah), lisico, goloba itd., si lahko vsakdo izbere pri puškarju **F. K. KAISERJU v Ljubljani.** Prejel je pravkar novo zalogo, blago je dobro in po zmernih cenah.

Vsled svoje kakovosti so izborne »U« patrone; vedno bolj so priljubljene.

Vse lovske priprave, orožje in municija so vselej v zalogi. Veliko naročil za montiranje daljnogledov na puške naj bo dokaz, da je delo dobro in ceno. Kdor se prepriča enkrat, ostane stalen odjemalec.

Vsakovrstno **ribiško orodje,** angl. in monakovsko blago, vedno na razpolago.

Opozorilo. Za male oglase je treba naprej plačati blagajniku S. L. D. (Gosposvetska 17) znesek, označen na zelenih platnicah »Lovca«.

Lovska razstava v Zagrebu.

Na dopis Hrvatskega društva za gajenje lova i ribarstvo v Zagrebu se je odločilo S. L. D., da se udeleži lovske razstave v Zagrebu, ki jo priredi Zagrebački zbor v svojih prostorih v mesecu septembru t. l.

Načrt za to razstavo obsega tri skupine. I. skupina s sledečimi oddelki: Lovske trofeje. — Preparirane živali. — Sledovi divjačine. — Uredbe lovišč. — Pripomočki pri lovu. — Lovske koče in kolibe. — Izkoriščanje divjačine. — Škoda po divjačini in lovcih. — Lovski tatovi. — Lovska društva. — Lovske pravice v naši državi. — Statistika in literatura. — Lovski psi. — Zgodovinske stopnje lova.

II. skupina s sledečimi oddelki: Lovsko orožje in strelivo. — Naprave za strelske vaje. — Izdelki nožarske obrti in industrije. — Optični instrumenti. — Lovska oprema. — Kolarski in sedlarski izdelki za lov. — Oblačilna obrt za lovstvo. — Posebne potrebščine za lov, sport in turistiko. — Prometna sredstva v zvezi z lovom.

III. skupina s sledečima oddelkoma: Umetnost z ozirom na lov. — Umetne obrti v zvezi z lovskimi trofejami.

Pripominjamo, da nosi vse prevozne stroške in zavarovalnino za razstavljene predmete Zagrebački zbor, ki je izdal za razstavo poseben pravilnik za pravilen transport in ovijanje lovskih trofej, ki jih kdo nameni poslati na razstavo.

V interesu slovenskih lovcev samih vabi odbor Slov. lovskega društvo svoje člane, naj po možnosti mnogo predmetov določijo za razstavo. Slovenija je pokazala že leta 1910. na dunajski razstavi, kaj imajo naša lovišča. Tem bolj pa je potrebno sedaj pokazati, kaj premoremo v svoji domovini.

Treba se je odločiti takoj. Na razpolago je več sto prijavnic, ki jih pošljemo s potrebnimi navodili vsakomur, ki se zanje pismeno obrne na S. L. D. Zastopniki našega društva in pa zastopniki kinologije so v dogovoru s Hrvatskim društvom za gajenje lova i ribarstva v Zagrebu glede podrobnosti te razstave. Sklepe bomo preobčili v ljubljanskih dnevnikih. Pričakujemo pa tudi od svojega članstva nasvetov, ki jih sporočimo po svojih delegatih Zagrebačkemu zboru.

Računamo na impozantno udeležbo svojih članov pri zagrebški razstavi. Razstavni predmeti se odpošljejo pod kontrolo zanesljivih oseb in strokovnjakov skupno iz Ljubljane v Zagreb. Do kdaj je treba poslati te predmete v Ljubljano, bomo pravočasno razglasili.

Odbor Slov. lovskega društva v Ljubljani.

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

(Nadaljevanje.)

V Somhatu, kot sva se prepričala, sva opravila posel in mahnila sva jo čez Sebesfok v Compoš. Gazila sva sneg že tretjo uro in vroče nama je prihajalo, čeprav se je na obleko prijemal srež od mraza. Naletela sva sicer na več svinjskih gazi, ki so pa bile več dni stare. Proti poldnevu sva zabredla po neki gazi v gosto vrbovo mladičje, kjer sva naenkrat zadela na ritja. Vse je bilo preobrnjeno, zemlja, sneg, in preorano tako, da so bile pol metra globoke jame druga pri drugi daleč naokoli. Tu je morala cela četa svinj delovati vse dni, odkar je pal sneg. Ali kako najti izhodišče? Spočetka sva mislila, da kar na teh »njivah« tudi ležijo, ali uverila sva se, ko sva tekom ene ure prelazila vse to gosto mladičje, da žal ni tako. To je bila pot! V kolobarjih križem kražem, po rovih, po gazeh, desetkrat, stokrat sem in tja, kakor lovski pes! In ko sva mislila, da sva na pravi stečini, se je ta v velikem loku skozi gozd vrnila zopet v labirint. Neštetokrat so naju take gazi zvabile in za nos pripeljale nazaj na izhodišče. Obupavala sva nad tem gordijskim vozlom in nama ni šlo v glavo, kako da ne dobiva izhoda, ko sva po dveurnem sledenju vse gazi v vseh smereh obšla že vsako po večkrat. Vsa znojna sva bila od napora in veselje za nadaljevanje je pojemalo. Naveličala sva se gaženja in snega do dobra in »žni-

darja« nisva bila več. Še enkrat sva se spustila v ta vrtinec. Začela sva obkroževati mladičje izven ploskve, kjer je bilo razrito, tako da sva zadevala samo na dohodne in odhodne gazi. Tudi ležišča so bila vmes in zato sva morala ves čas s puško v roki, pripravljena tlačiti sneg. Kaj lovec prenese prostovoljno in premaga! Če bi bila to dolžnost, se stokrat upre in bi trdil, da je hoja v takem snegu nemogoča. Midva pa sva že pet ur tičala do krač v njem in ga gazila.

Ali vsaka pesem je le nekaj časa lepa in tudi nama je jelo pošteno presedati. Lovec, ki je imel krajše krače, je nekako sramežljivo pripomnil, da ima dovolj. Spodbudil sem ga, da bi preiskala še enkrat južni konec proti Bikovacu, ker je to itak spotoma proti domu. Vdal se je in šla sva zopet na delo s prav majhnim upanjem. Ali, glej spaka! Pri zadnji hiši se je ogenj ustavil. Dobila sva široko, uglajeno gaz, ki se nama je zdela sumljiva. Sicer naju je tudi ta večkrat pripeljala nazaj, ali po večjih vozlih in klopčičih se je odmotala v pravo cesto. Ugotovila sva, da so zadnji sledovi na nji sveži in da vodijo odtod. Gaz je bila tudi tako shojena, da se je razmeroma dobro po nji hodilo. Pozabila sva na utrujenost in lakoto ter kovala osveto za prestani trud. Čez več jarkov naju je gaz zapeljala v tedaj izsušeni donavski rokav in preko tega v Bikovac. Prišla sva iz vrbovja pod visoke topole in debele hraste, na široko, dolgo gredo. Logar je pripomnil, da morava biti oprezna, ker je možno, da svinje leže na tej gredi, kjer je tekom jeseni in zime dobil večkrat ležišča. Počasi sva stopala in motrila vsako deblo posebej, kjer ni bil sneg zameten prav do njega. Kar me potegne logar zadaj za suknjo in mi pokaže na nizek, košat hrast, pod katerim je bilo nanešene precej hoste in vej, tako da je bila snežna belina tam prekinjena. Obstala sva na kakih 80 korakov in jaz sem pogledal skozi puškin daljnogled pod ta hrast. Okrog debla nabranih, je molelo osem butic nepremično izpod vej. Stali so, kot pri vojaškem povelju, pozor, črni, sivi in beli. Eden sivih je imel posebno veliko butico, iz česar sem sklepal, da je merjasec. Vzel sem njegov vrat v križ in — paf! Kar zaprašilo se je v snegu, ko so se zakadili vanj. Merjasec ni padel. Imel sem daljnogled postavljen na »250«, česar sem se prepozno spomnil in mrcina jo je za nekaj minut odnesla. Imel sem namreč princip, svinje streljati visoko, da sem zadel hrbtenico, tako da je strel hipno učinkoval. Zato je bilo pa treba le malo, in krogla je šla čez.

Nekaj hipov so presenečene svinje v divjih skokih begale in rile skozi sneg. Ali brzo je bila vpostavljena v četi disciplina. Na čelu merjasec in za njim po velikosti, v redu in vrsti do

najmlajšega, drug za drugim. Čeprav so bili prvi trije v vrsti veliki, vendar se četa ni posebno hitro premikala. Gazili so sneg korakoma, tako da sem jih mogel za silo dohajati, ako sem se v skokih poganjal iz snega. Ali četa je bila vedno obrnjena od mene in v isti višini z menoj, tako da glav in hrbtov sploh nisem videl. Strel v repek in drobovje pa ni simpatičen.

Naskočil sem jih toliko, da sem se jim približal na kakih petdeset korakov, da mi jih niso preveč zakrivala debla. Ko so videli mene, so si seveda pomagali tudi oni hitreje. Ali disciplina je držala in četa je ostala lepo v zastopu. Ko sem jih tako naskočil, sem pa imel tako sapo, da sem mislil, da pade duša predme. Zopet nisem mogel streljati in čakati sem moral, da se meh pomiri. Zasledoval sem, sloneč ob deblu, četovodjo skozi puškin daljnogled kdaj se toliko okrene, da pokaže butico. In res, ko so prišli na kakih sto korakov, se je malo okrenil na levo ter mi pokazal glavo in vrat. Takoj se je sesedel v sneg. Četa pa je bila že trudna in po poku ni skočila, nego za hip obstala, ker se ji je čudno zdelo, zakaj se je general vlegel. Malo so se ozrli, ali medtem je drugič treščilo in drugi vodnik je skočil in se zadrl. Ali po nekaj skokih, ki jih je vsa četa z njim naredila, se je tudi drugi vsedel v sneg in začel tuliti. Zlomil sem mu hrbet. Četa pa je rila dalje skozi sneg, kar so ji dopuščale sile, ker je spoznala sedaj, da gre za življenje in smrt. Zopet sem moral naskočiti, ali to je bila težka stvar in le počasi se je razdalja manjšala. Dosti preko sto korakov nisem mogel streljati, ker so svinje zašle med drobnejši, gost vrbov les in so mi debla zakrivala pogled. Drugi merjasec je še vedno sedel v snegu in tulil. Ko sem sopihal kakih trideset korakov mimo njega za bežečimi, so se mu strahotno bliskale divje oči ter je rjovel in prhal z režečimi čekani, sekajoč s strašnim žrelom, da me je spreletel mraz ob misli, kaj, ako bi me taka silna, zbesnela zver mogla doseči. Zopet sem obstal, da pomirim srce in dih in da dobim priliko za strel. Velika krmača je sedaj vodila pet enoletnih junakov v vzornem zastopu. Po strelu se je sesedla. Tu pa me je naravnost ganil prizor. Enoletniki, neizkušeni v življenju, misleč, da se je svinja vlegla, so v svoji disciplini takoj polegli okrog nje in celo nanjo in drug na drugega. Nastala je živa kopica na umirajoči krmači. Presenečen sem obstal in gledal, kaj da bo. Ali svinja, v smrtnem boju, se je čez nekaj časa pognala kvišku in se otresla mladeničev. Vstopili so se v vrsto in se v zadregi ogledovali, kaj bi. Približal sem se na trideset korakov in ko sem oddal na svinjo milostni strel, so se zavedli in planili v sneg, a vendar lepo v vrsti.

Moral sem napolniti repetirko z novimi naboji. Med tem časom se mi je ostalih pet odtegnilo iz vidika. Mahnili so jo proti suhemu donavskemu rokavu, ki je imel strme bregove, posebno na nasprotni strani. Z brega je šlo lahko, ali na drugi strani čez pet do šest metrov visok, skoraj navpičen breg v takem snegu, ni kar tako. Bili so v pasti. Previdno sem sledil do roba rokava, tako da sem videl na njegovo dno. Rokav je bil širok kakih petdeset korakov. Na drugi strani, pod bregom, je stalo vseh pet beguncev v nekaki zadregi. Radoveden sem bil, kaj nameravajo in ker mi ubežati niso mogli, sem opazoval. Ko so se malo odpočili, se nastavi eden proti bregu. Kolikor se je mogel, se je z zaletom pognal v breg, ali sredi strmine je obtičal, se nekaj časa lovil in zdrknil nazaj v dolino. Takoj za njim je poskušal drugi srečo, ki je vsled napravljene poti prišel že malo više. Tretjega sem zakotalil jaz s strelom nazaj in tako še štiri. Po strelu so se neprestano zaganjali v breg in četrtega sem zbil že čisto z roba. Ležali so skoraj na kupu pod usodepolno zapreko. Zadnji je še živel. Videti je bilo, da je obupal. S povešeno glavo je stal med ležečimi in zdaj pa zdaj dregnil katerega v rebra, češ, vstani, da gremo. Peti strel je podrl tudi tega. Vendar sem oddal še tri strele, medtem enega na merjasca, ki se je zavlekel tudi v ta rokav, da sem jih rešil zadnjih muk.

Do smrti trudna sva se privlekla z lovcem domov. Naročila sva z bližnje pustare dvoje sani, ki so zavlekle vseh enajst svinj, ki so čiste tehtale čez 800 kg, do logarske hiše in od tam v tovarno za klobase in salame, v Beli Manastir. Pozneje me je upravnik te tovarne nekoč vprašal, s čim, zaboga, streljam svinje, da so nekatere tako strašno krvave in raztrgane. Razumljivo je, ker so mnoge dobile strele od zadaj in so krogle šle po vsej dolžini telesa in napravile tako opustošenje. Nekatere so imele tudi dva strela. V zgoraj opisanem slučaju tudi ni bilo preveč časa za premišljevanje, kam naj bi ravno nameril kroglo.

Po tem uspehu sem dolgo počival brez očitanja lovske vesti, da zanemarjam puško, ker mraz in sneg je bil velik in enajst svinj je bilo manj v gozdu.

X.

Proti sredi februarja se je sneg polegel in zmrznil. Vendar ni bil toliko trd, da bi držal sren. Kdor pozna hojo po snegu, ki eno stopinjo drži in dveh ne, vé, kaj se to pravi. Ali tudi svinj ni držal. Zato so porabljale kolikor mogoče stare gazi. Predla jim je trda za hrano. Sneg se pod rilcem ni vdal kar tako, še manj pa zemlja. Močvirja pa je pokrival debel led. To zimo je

zamrznila Donava tako močno, da so vozili s sanmi preko leda. Logar mi je pripovedoval, da je naletel v Szarvashatu na trop svinj, ki so ležale v zapuščeni drvarski kolibi, kjer je bilo kopno. Ker nisem preveč verjel, sem se odločil, da pogledam sam in se prepričam. Malo pred sredino februarja sva telovadila z lovcem preko zmrzlega snega do tiste bajte. Svinj sicer ni bilo, ali sveža ležišča so pričala o njihovi prisotnosti. Sklenil sem, da obiščem parkrat to kolibo. Tako sem tudi 15. februarja 1922 prišel na oglede te koče. Z logarjem sva že vedela za gazi, ki so držale tja. Po skoraj enourni naporni hoji sva prišla na kraj, kjer so šle štiri izglajene gazi čez mrtev donavski rokav proti koči. Sneg je bil trd in samo v srežu sva mogla za silo ločevati stare sledi od svežih. V eni stečini sva po daljšem preiskovanju ugotovila, da drže sveži sledovi proti koči. Ugibala sva, kako bi zastavila, da dobiva več svinj, ako ne vseh v roke. Če se približava oba ležišču, ubijeva vsak eno morda na ležišču in potem še vsak eno ali pa tudi ne. V tem slučaju bodo prhnile po prvem strelu na vse strani in Bog zna, kako bo izpadlo. Slednjič se odločiva, da ostanem jaz tostran mrtvega rokava na preži, tako da obvladam s svojo repetirko vse stečine, ki vodijo preko rokava. To je bilo kakih sto korakov od bajte. Lovec pa obide bajto in se mi približa od nasprotne strani. Ako leže, upali s svojo točo med nje. Svinje bodo bušile v sneg, ali radi nerodne hoje bodo kmalu poiskale stečine in po teh pridejo meni na muho. To pot se je račun dobro obnesel.

Lovec jo je mahnil v velikem krogu, da dobi ležišče, jaz pa sem se naslonil na debel, visok vrbov štor, ki me je dobro kril pred pogledom. Potisnil sem šest nabojev v repetirko in čakal — čakal. Začel je že lizati jelen moje noge. Zelo dolgo se mi je zdelo, ali bilo ni niti pol ure. Uverjen sem že bil, da je ležišče prazno. Kar poči strel, da sem se prijetno presenečen zdrznil in vrgel puško v prežo. Nekaj hipov po strelu sem videl, da beže svinje, ali ne proti meni. Dvignil sem že puško, da bi brez upa zmage počastil njihov beg. Tedaj pa vidim, da se velika, črna svinja nenadoma obrne in se vrže z brega v donavski rokav ter mi izgine iz vidika. Srce je udarjalo krepkeje in roka je nehote bolje stisnila repetirko. Čez nekaj hipov se prikaže črna pošast na stečini, petdeset korakov od mene, v hitrem teku. Križ v puškinem daljnogledu sem ji nameril v glavo — rezek pok — in krmača je omahnila v gaz. Komaj sem repetiral, že je druga svinja pridrvela po isti gazi. Podrl jo je drugi strel, komaj pet korakov od prve. Še preden sem imel pri licu puško, je močan merjasec pribrundal, ali po drugi gazi, ki je bila nekoliko dlje od

mene. Zelo se mu je mudilo, tako da so opletale dolge ščetine na visokem hrbtu. Na mestu se je zgrudil. Ko pa sem ustrelil na četrtega, se je merjasec pobral in začel bežati. Drugi strel mu je pregnal veselje za vedno. Zarenčal je, udaril z glavo v zrak in se zvrnil.

Kmalu za tem je prišel logar, ki je tudi ubil eno svinjo s šibrami na ležišču. Na deset korakov je upalil v kočo. Da bi videl, je pravil, kako so te črne mrcine skočile. Vsa bajta da se je zmajala in čisto ga je zmedel ta polom, da niti ni vedel, da je kaj ubil. Ko je hitel k meni, je v gazi našel svojo trofejo. Med tem pripovedovanjem se skloni proti krmači, da bi jo pogledal. V tem hipu hlastne ta pošast proti njemu in besno zarenči, tako da je lovca kar odneslo. Ali v naslednjem hipu ji je strel zdrobil glavo. Ko se okreneva proti merjascu, zapaziva hkratu, da kakih sto petdeset korakov od naju, gazi še eno »svinjče« po snegu. Gotovo sem ga prezrl, ko sem imel opravka z merjascem in je neopaženo izginilo za kakim grmom. Naslonil sem se na bližnjo vrbo in ko se je svinjče malo obrnilo in pokazalo pleče, je tudi to nehalo gibati. Imela sva jih šest! Merjasec je bil suh kakor plot, a je navzlic temu tehtal 140 kg. Da bi bil rejen, bi ga dva stota komaj dvignila.

Zopet je bilo za ene sani lovskega blagra, in to zadnjega te zime.

Kmalu za tem je jug pregnal meni tako naklonjeno Morano in z njo tudi sneg. Velike mlake snežnice so se razlile po ravninah namesto snega. Na Donavi je počil led, ki ga je veletok v ogromnih ploščah drvel nizdol. Vsi rokavi so se napolnili z vodo, močvirja so narastla. Prvi dih pomladi je priplaval na mehkem vetru. Jaz pa sem skrbno osnažil puško ter jo poslal v kot na zaslužen dopust, da se odpočije do jeseni.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

4. Razna lovska oprema.

Med lovsko opremo štejem predmete, koje lovec poleg puške na lovu najčešče rabi; večina teh predmetov je tako potrebnih, da ni ne pravilno ne pravično izvrševanje lova brez njih mogoče.

Tako lovsko opremo tvorijo:

a) Nahrbtnik. Nahrbtnik dandanes že vsak otrok pozna, vsled česar je opisovanje istega odveč. Nahrbtnik sam na sebi ni nobena plemenita oprema, pač pa je po konstrukciji in po načinu nošnje tako praktičen, da je izpodrinil sedaj že skoraj vse stare usnjene lovske torbe.

Nahrbtnik pravega lovca mora biti tako močan in tako velik, da se v njem lahko vsaj srnjaka domov prinese; za prenašanje take teže je umestno, če so naramnice iz usnja in tako široke, da ne režejo preveč v ramo. Tudi je pripravno, če imajo naramnice spredaj vsaka po en obroč, da se nanj obesi eventualno protiutež za vsebino nahrbtnika. Od naramnic naj bo ena na kljuko in obroč zaponljiva. Praktično je, če ima nahrbtnik v svoji notranjosti dva predala, enega za vlaganje divjačine, drugega za lovske potrebščine in jestvine; sicer pa je za jestvine najbolj pripravna posebna vrečica, ki se v nahrbtnik vtakne; zunaj pa naj ima nahrbtnik vsaj po en zaklopni žep za predmete, ki se najčešče rabijo.

b) Veliki lovski nož (Waidmesser, Hirschfänger) in lovski vejnik* (Standhauer). Veliki lovski nož ima močen ročaj in 25—35 cm dolgo, 4—6 cm široko, ravno, proti koncu v konico zoženo rezilo; na koncu je rezilo na obe strani ostro. Med rezilom in ročajem ima križ. Isti služi v svrho zabodenja in eventualnega iztrebljenja večje in težje divjačine, kakor jelena, medveda itd. Na lovskem nožu pokloni tudi vodja lova srečnemu strelcu zeleno vejico. Vrednost tega noža sem že pri risanicah omenil; istotam sem se dotaknil tudi med lovsko opremo spadajoče sulice za nabod; dandanes se taka sulica rabi samo še na lovu za divjimi svinjami (Saufeder).

Ako ima lovski nož klino spredaj nekoliko uteženo, služi lahko tudi kot lovski vejnik, ki se v ostalem od lovskega noža ne razlikuje. Lovski vejnik ima nalogo, da na stališču ali sicer na lovskih stezah neprikladne veje poseka, tako da ima lovec na stališču izstrel na vse strani ali da more po stezah neovirano hoditi.

c) Mali lovski nož ali lovski reznik (Genicker, Genickfänger). Ta nož je ali zaklopen ali trdohrbten ter ima cirka 12 cm dolgo rezilo, ki mora biti na konici tudi na obe strani brušeno.

---

* Ime vejnik sem vzel od vejnika oziroma »vinka«, ki ga rabi ljudstvo zlasti na Dolenjskem za sekanje leščin in vrbin. Vejnik je 35—45 cm dolg nož z lesenim ročajem in cirka 5—7 cm širokim rezilom, ki je na koncu na znotraj zakrivljeno. Pomanjšan vink je »reznik«, cirka 15—20 cm dolg nož, včasih zaklopen, včasih trdega hrbta. Še manjši na znotraj zakrivljen, pa vselej zaklopen nož je »krivček«.

Ročaj mora biti tako velik, da pest docela izpolni, križ pa ni povsem potreben. Praktični so ti noži v zaklopni obliki, če se veliko rezilo da zapahniti in če imajo še razne druge priprave, ki se tudi na lovu včasih rabijo, kakor: žagico, vlečnik za zamaške, vlečnik za vijake, vlečnik za naboje itd.

Mali lovski nož nam služi pri zabodenju manjše živali, če po strelu ni takoj mrtva obležala, n. pr. srnjaka, divje koze itd.; za lisico in zajca se normalno ne rabi; jaz ga rabim izjemoma tudi za posebno trdoživo divjačino, kakor za divje race. Uporablja pa se ta nož tudi pri iztrebljenju srnjaka, divje koze in podobno.

d) Daljnogled za risanico. Takih daljnogledov imamo dve vrsti, na prizme in na leče. Prvi so majhni, ročni in lahki, imajo pa večkrat to napako, da pri slabi, n. pr. megleni razsvetljavi kažejo slabe slike; drugi so malo obsežnejši in težji, kažejo pa navadno čiste in jasne slike. Normalna povečava teh daljnogledov znaša $2^1/_2$ krat do 5 krat. Štirikratna povečava utegne biti za vse slučaje lova zadostna in primerna. Ker se pa pri merjenju s takim daljnogledom sredinska točka daljnogleda močno trese, kar pri merjenju zelo moti, daljnogled pa je vseeno najpopolnejši način merjenja, se je začelo misliti na daljnoglede s samo enkratno povečavo. Tudi taki že eksistirajo v obliki, ki omogoča zamenjavo z onimi večkratne povečave.

Daljnogled potrebujejo neobhodno lovci, ki na daljave čez 100 m več dobro ne vidijo. Ta okolnost je tudi edino opravičilo za nabavo daljnogleda. Ako nabavi tak daljnogled na očeh zdrav lovec, ga sme rabiti samo v svrho preprečenja event. napak pri merjenju.

Daljnogled za risanico pa ne sme služiti v ta namen, da bi se z njegovo pomočjo streljalo na večjo razdaljo, da bi se več divjačine pobilo ali da bi se po divjačini celo ponoči pokalo. Taka raba daljnogleda je nelovska.

e) Lovsko kukalo. Dandanes si lovca, pa naj zalezuje kakršnokoli divjačino, brez kukala ne moremo več misliti. Tudi lovska kukala so dvoje vrst, to je na prizme in na leče, samo da ima pri tem kukalu navadno vsako oko svojo posebno cev; obe cevi pa sta trdno med seboj zvezani. Od takega kukala se zahteva, da:

1. kaže čimbolj svetle podobe (predpogoj je velik objektiv);
2. ima zadostno povečavo; 6 kratna povečava je zadostna, 8 kratna je skrajna meja navzgor; izjema velja le za lovca v visokih gorah;
3. kaže zadosti veliko vidno polje in

4. da se da po konstrukciji prilagoditi ne samo na poljubne razdalje, ampak tudi na posebnosti oči vsakega lovca.

Kukalo se nosi okoli vratu obešeno na prsih, izven rabe pa v posebni usnjeni torbici.

f) Snažilno in basalno orodje. Kot snažilno orodje prihaja v poštev: snažilna palica, celotna ali razdeljiva, z maternico za navitje praskača (Drahtkratzer), brisača (Wollwischer, za mazanje cevi) in pentlja (Putzstocköse), skozi katero se vtikajo cunje za snaženje rabljene puške. Način snaženja puške s pentljo je po mojih izkustvih najenostavnejši in najhitrejši, osobito, če se ima za različne stopinje čistosti cevi različne pentlje s cunjami že vnaprej pripravljene. Za vsak kaliber, pa najsi bo šibrenica ali risanica, je potrebno posebno snažilno orodje, le snažilna palica se lahko za kalibre od 20 do 10 rabi ena in ista. K temu pridejo še razna olja za mazanje in konzerviranje notranjih in zunanjih delov puške.

Če pohajaš na večdnevne love izven doma, je umestno, če imaš stalno majhno zložljivo garnituro snažilnega orodja v posebni vrečici, ki naj vsebuje n. pr. vrvico s potrebnimi zankami, malo mehkega prediva ali cunj in steklenico snažilnega olja.

Puška, ki je ne snažiš, se zlasti pri rabi brezdimnega smodnika kmalu pokvari in postane potem tudi strel iz iste slab, izvrševanje lova polovičarsko. Ako si lovec nabojev ne kupuje že narejenih, štejem zlasti pri rabi brezdimnega smodnika za basalne priprave tudi tehtnico za stotinke grama, dalje zarobnik (Eindreher) za vsak kaliber posebej in pripravo za basanje nabojev.

g) Potrebno jermenje in ovratniki za psa. Tudi če sam loviš, pes ne sme vedno sam svoja pota prost hoditi in ga je pri zalezovanju gotove divjačine treba včasih privezati; tembolj velja to za skupne love in je skrajna brezobzirnost, če pri skupnih lovih kdo niti vrvice nima, da bi psa privezal ter ga pusti okoli tekati, da vsem sosedom prepodi divjačino, jo po nepotrebnem goni, od tujih lovcev ustreljeno svojemu gospodarju donaša itd. ter sploh dela zgago ter povzroča jezo. Za delo po sledu je potrebno še posebno jermenje oziroma posebna vrvica (Schweißriemen).

h) Potrebne zanke za obešanje ustreljenih jerebic, rac, prepelic, fazanov itd. Za race in fazane morajo biti zanke posebno močne. Pernato divjačino zlagati v nahrbtnik je nelovski, da ne rečem tudi neokusno.

i) Razne pasti in skopci za lisice, jazbece, vidro, kuno, podlasico, lovečo mačko, lovečega psa, pa tudi za kragulja.

Lovljenje lisice na past se ipak ne smatra kot višek lovstva. Vse te naprave pa so nedopustne proti užitni divjačini.

j) Lovski stolec. Če mora lovec dolgo časa stati na stališču, postane nemiren; vsak nemir pa utegne gotovo divjačino pregnati, zlasti lisico. Da se temu zlu odpomore, je potreben lovski stol, če ga lovec ne rabi tudi v to svrho, da se malo odpočije. Raznih konstrukcij takega stolca ne opisujem; praktičen je gotovo oni, kojega je možno porabljati tudi kot potno palico.

k) V gotovih slučajih je potrebna tudi torbica za naboje, zlasti če greš na lov, na kojem je treba veliko nabojev postreliti. Naboje imeti kar križem po nahrbtniku razmetane, nikomur ne svetujem. Če se ti n. pr. v nahrbtniku ubije steklenica z vinom, postanejo lahko zmočeni naboji nerabni itd.

l) Za višinskega lovca je potrebna poleg derez tudi turistovska palica, pozimi pa se potrebujejo tudi krplji.

m) Jaz za svojo osebo nosim v nahrbtniku stalno v posebnem zavoju še sledeče predmete: Vžigalno pripravo, ca. 15 cm dolgo svečo, nekaj vate in obliža, kot desinfectorium pa stekleničico slivovke ali konjaka. Tudi je dobro imeti s seboj zlasti za love v oddaljenih in neznanih krajih svetiljko s svečo ali vsaj električno svetiljko z baterijo. Vsi ti predmeti so neprecenljive vrednosti, če prideš v položaj, da jih moraš rabiti. Za love, ki trajajo po več dni ali v visokem gorovju, tudi ne škoduje posest žepne lekarne, kakršne se turistom priporočajo. Sebe svojcem ohraniti je tudi lovčeva dolžnost; lovčeva dolžnost pa je tudi ponesrečenemu solovcu po močeh pomagati.

n) Na gotov del lovske opreme pa bi bil na tem mestu skoraj pozabil: to si ti moj lovski rog. Skoraj na nobenem lovu se več ne slišiš! Tvoj prostor ti odkazuje žebelj na steni, od koder strmiš v današnjo dobo vsesplošnega materializma kot priča lepših lovov že davne preteklosti, iz koje se v nove razmere ne moreš več najti. S teboj izginja iz naših lovišč menda zadnji poetični moment, ki se ne povrne nikoli več. Proletarizacija lova!

5. Nabava primernih psov.

Nabava vrste in števila lovskih psov je odvisna od obsega in kakovosti lovišča ter od množine in vrste divjačine, pa ne v zadnji vrsti tudi od velikosti in vsebine lovčevega žepa.

Dandanes imamo že skoraj za vsako panogo in za vsak način lova oziroma za vsako vrsto divjačine posebne pse specialiste. V kolikor prihajajo srednjeevropske razmere v poštev, šteti je med take specialiste sledeče pse:

a) Angleške ptičarje: pointerje, laveracke, gordone, in irske setterje. Pointer je vedno kratkodlak, pretežno bele barve z rjavimi lisami; lise so včasih tudi črne ali rumene; pointerji suholistnate barve se tudi dobijo, pa ta barva ni barva pravih pointerjev. Dobijo se težki in lahki pointerji.

Setterji so vsi dolge dlake; laverack kaže iste barvne razlike, kakor pointer; gordon je višnjevočrn s specifičnimi rjavordečimi obrobki; irski setter je rdečerjav.

Vsi ti psi se uporabljajo samo za iskanje zdravih ptičev, predvsem za lov na jerebice in še to samo na takih ravnih in obsežnih poljih, kjer ne skrijejo kulture psa že na 30 korakov. Ti ptičarji iščejo z visokim nosom v neprestanem galopu po 200 do 300 m od vodnika; so torej nerabni za kupiran teren in za visoke ter goste kulture. Večina teh psov se že davno več ne uporablja za aportiranje, niti za vodni lov, še manj pa za delo po sledu. Za aportiranje je tem psom pridejan specialist v podobi retrivierja; slednji pes ima tudi nalogo dela po sledu obstreljene divjačine. Vendar pa se dobijo med gordoni psi, ki so baje prav dobri za delo po sledu, kakor n. pr. Shot My Darling Dear grofa zu Münster - Langelage; glede na »ostrost« pa bi bil marsikateri pointer lahko za zgled našim fieldtrialcem.

b) Nemške ptičarje: kratkodlake, dolgodlake, resavce, žimavce in pudelpointerje. Ker nabavljamo pri nas po večini nemške ptičarje, utegnejo biti isti po barvi, velikosti in dlaki že znani. Kot posebno varieteto nemških kratkodlakov omenjam waimeranca in würtenberžana, ki pa v ostalem razen imena in barve nimata nič posebnega na sebi.

Kar se tiče porabe nemških ptičarjev za lov, obstojata i v Nemčiji dve struji: ena porablja te pse zgolj za poljske love ali fieldtriale, druga pa jih hoče imeti za vsestranske lovske pse.

Delo fieldtrialca obstoja v tem, da išče zdravo divjačino malega lova, torej jerebice, prepelice, zajce, race itd., da pred najdeno divjačino obstoji oziroma se vleže ter da te živali po strelu, ako so obležale, aportira gospodarju, eventualno tudi iz vode. Delo v gozdu, osobito delo po sledu ter ostrost na roparsko zverjad in vodno delo niso obligatni predmeti psa, ki lovi po polju (Feldjagdhund).

Kakšen je vsestranski lovski pes, povem pozneje.

Današnji nemški ptičarji, predvsem kratkodlaki, se prav znatno razlikujejo od onih pred 50 leti. Današnji ptičarji imajo namreč vsi več ali manj primešane pointerske oziroma setterske krvi. S primešanjem angleške krvi so psi prav znatno pridobili na visokem nosu, na hitrosti in vztrajnosti iskanja ter na lovski

strasti, posebno vidno pa na zunanji obliki. Do gotove meje je primes angleške krvi brezdvomno koristna, ker stari nemški psi so bili težki, počasni, za delo na polju kratkega nosu in po zunanjosti precej neobličnі oziroma neharmonični; imeli pa so po zatrjevanju gotovih lovcev eno dobro lastnost, to je zmožnost za delo po sledu. S primešanjem angleške krvi se ni le zunanja oblika nosu, marveč tudi zmožnost za delo po sledu vedno bolj izgubljala, tako da današnji nemški psi, ki so do tri četrtine in včasih še več pointerji, po večini nimajo več prirojene zmožnosti za delo po sledu. Upravičeno toži Crompton v razpravi: »Unser Jagdhund«, 1914, da so dobri sledovičarji med nemškimi ptičarji dandanes tako redki, da jih je treba z lučjo iskati. Kako malo pa se dá priučiti v tej točki psa za praktično porabo in ne samo za kako skušnjo, vé vsakdo, ki se je resno bavil z dresuro; znani so namreč slučaji, da so celo psi, ki so na tekmi v delu po sledu dobili 1. oceno, v praksi odrekli že pri delu za prvim obstreljenim zajcem.

Navzlic temu pa so gotovi ptičarji bili prav dobri sledičniki, kakor n. pr. »Treff« 56, ki je celo barvarje prekašal. Tudi njegovi potomci imajo sledičnost v precejšnji meri prirojeno. Znan je tudi »Rino Altenau«, zlasti pa njegov sin »Wach Wille«, ki je v letih 1912/13 slovel kot najboljši kratkodlaki sledičar. Pse, ki so dedovali najbolj konstantno slediško zmožnost, je pred vojno redil stari Karel Graeff iz Bingena; njegovi psi so bili tudi izredno ostri in glasni gonilci.

Ostrih rodov je med nemškimi ptičarji veliko izza časa pred svetovno vojno; znani so n. pr. Trauteckovci, Althofovci, Altenauovci, Bingenovci itd. Povojni rodovi morajo šele na svojih potomcih izkazati, če je njihova ostrost res stalno dedljiva.

Rodov, ki bi konstantno dedovali tudi toliko zaželeno glasno gonjo, pa skoraj ni. Na glasno gonjo se polaga v Nemčiji tolika važnost, da na mladinskih tekmah pudelpointerjev ne more noben pes priti v 1. oceno, če ni glasen gonilec.

O žimavcih, resavcih in dolgodlakih nemških ptičarjih velja prilično isto kakor o kratkodlakih. Treba pa je dostaviti, da žimavci kot posebna pasma niso priznani ter da pristaši udruženja D. D. (Deutsch-Drahthaar) svoje pse sproti izbirajo iz najboljših rodov ostalih nemških kosmodlakih pasem, predvsem iz pudelpointerjev in resavcev, deloma pa tudi iz grifonov ter jih med seboj križajo in potem naprej rede.

Ker so pri takem položaju pristaši D. D. na javnih tekmah umljivo lahko dosegli precejšnje uspehe, so se gojitelji čistokrvnih kosmodlakih pasem izločili iz udruženja D. D. ter so se

združili kot Deutsch-Rauhhaar (D. R.) reditelji pudelpointerja, grifona in resavca. Ta cepitev obstoja sedaj poldrugo leto.

Kar se tiče pudelpointerja, so njega gojitelji prepričani, da je to pes bodočnosti, češ, da ima lastnosti vsestranskega lovskega psa v kar najvišji meri izmed vseh ptičarjev podedljivo v sebi združene. Javne tekme za preizkušanje vsestranskih lovcev so v Nemčiji temu prepričanju skoraj pritrdile. Najboljše pudelpointerje je redil svojčas gozdar Kremp, psarna a. d. Eifel. Eifelsko kri z najboljšim uspehom redijo dalje psarne Heigenbrücken (Berbig), Gohlau (Gohlke), Müllerhof (Hasenclever) in razne druge. Psi iz teh psarn imajo po večini prirojeno zmožnost za delo po sledu in v vodi ter prirojeno ostrost in glasno gonjo; njihovo delo na polju pa je odvisno od odstotka primešane jim pointerske krvi. Hasenclever baš zastopa mnenje, da je pudelpointerje treba s čistokrvnimi pointerji znova križati; če se to zgodi, postali bi pudelpointerji prilično isto, kar so danes nemški kratkodlaki (pointerlingi); s tem bi pudelpointerji izgubili svojo eksistenčno upravičenost.

Pudelpointerji so produkt Hegewalda (baron Zedtwitz).

Med nemške ptičarje je šteti tudi malega münterlandskega ptičarja ali prepeličarja (Heidewachtel, Spion itd.). Pes je podoben laveracksetterju, samo da je manjši; uporablja se kakor nemški ptičar ter je zlasti pes tako zvanega malega moža; gotovi rodovi so tako ostri, da zadavijo lisico ali mačko; nekaj je tudi glasnih gonilcev; dobrih sledičarjev pa je zelo malo; znani so kot taki n. pr. Tell v. Schlichteberge, Roland Werdenfels itd.

c) Francoske ptičarje. Francozi imenujejo svoje ptičarje braques couchants (polegajoči, sc. pred divjačino) v nasprotju z braques courants (tekajoči, zasledujoči braki v našem smislu). Najlepši in najsposobnejši med temi ptičarji utegnejo biti braques de la race royale, dalje braques sans queue in braques du Navarre, dalje pa tudi braques Dupuy, braques Picards in braques bleus. Francozi imajo tudi svojega žimavca v obliki grifona in barbeta, pa tudi svojega dolgodlaka, épagneul, ki je podoben velikemu španijelu.

Kake velikosti, barve in dlake so vsi ti psi in kako jih Francozi uporabljajo na lovu, ne morem tu opisovati, ker bi me to predaleč zavedlo.

d) Barvarje, ki so nekoliko manjši kot ptičarji, eksistirajo pa v dveh priznanih vrstah: večji in težji hanoveranski ter manjši in lažji bavarski barvarji; slednji se imenujejo tudi gorski barvarji.

Barvar je rdečerjave barve z odimljeno glavo. Pes se porablja za delo na barvi, torej po krvnem sledu pri divjačini visokega lova, potrebuje pa 2 do 3 leta preden dozori. Angleži imajo sicer tudi svojega barvarja v obliki bloodhounda, vendar pa se slednji drugače porablja nego nemški barvar.

e) Španijele. Angleži so si vzgojili več vrst španijelov; za naše razmere sta porabna samo cocker- in springer-španijel. Cocker je manjši in je morda najboljši pes za šarjenje in grmarjenje; porablja se popolnoma lahko namesto braka ter ima pred slednjim prednost radi tega, ker po primerni dresuri ne gre iz pogona v sosedni pogon ali celo v tuje lovišče.

Špringer pa je v pravi izdaji pes za vse; aportira jerebico, zajca in celo lisico, kojo tudi zadavi; šari in grmari neutrudljivo po suhem in po vodi ter aportira tudi iz vode; obstreljenega srnjaka vam sigurno najde, ga potegne, če treba, na tla ter ga oblaja ali nakaže. Za lov pod puško je špringer najprimernejši pes, dasi na jerebice, kljunače itd. navadno ne stoji; mogoče ga je pa tudi tega priučiti. (Dr. v. Muralt: Der Jagdspaniel.)

V naši bližini redi najboljše špringerje dr. Maks Buxbaum v Grazu.

Tudi Francozi imajo svoje španijele v obliki: épagneuls de Pont Audemer in épagneuls z dvojnim nosom.

f) Jazbečarje, ki so v raznih barvah: črnoožgani, tigrasti in rjavordeči; dlake so ali kratke ali resaste ali dolge; postave so tipične, da jih prav vsakdo pozna.

Po svoji postavi in velikosti je jazbečar pes za jame na jazbeca in lisico; jazbečar pa je, v kolikor mu kratke noge dopuščajo, tudi dober brak osobito tam, kjer se hoče pogon počasi izvršiti. Gotovi eksemplari so tudi izvrstni sledovičarji in oblajalci padle divjačine od narave.

Posebno mesto med jazbečarji zavzemajo jazbečarski braki. To so križanice jazbečarjev in brakov oziroma jazbečarjev in ptičarjev. Ti psi so izredno mnogostranski: imajo vse lastnosti jazbečarja, ker gredo, četudi so na višjih nogah, v jazbino; ker so večji, so zlasti za gonje na divje svinje pripravni, šarijo pa tudi po vodi in aportirajo iz vode; v zadnjem času se pri njih največ važnosti polaga delu po barvi, tako da so resni konkurenti malega barvarja.

g) Fokseljne, prav: foxterrierje. Ti psi so najelegantnejši zastopniki pasjega rodu; barve so bele z dvobarvnimi lisami, dlake pa gladke ali resaste. Fokseljni so izredno ostri in pogumni ter skoraj neukrotljivi. Te pse porabljajo pri

nas za delo brakov in za lisičje jame; ponajveč pa so pri nas ti psi zgolj sportni psi.

Četudi so fokseljni angleški produkt, se jih vendar ne sme zamenjati z angleškim foxhoundom, ki je brak za lisičje love Angležev.

h) Brake. Teh poznamo več vrst, kakor: istrijanske, koroške, balkanske itd.; so najrazličnejše velikosti, barve in odlakanosti; po kmetskih lovih so običajno križanci vseh mogočih in nemogočih lovskih psov.

Osebno nisem prijatelj brakov, četudi mi njihovo zvonjenje v jesenskem gozdu za bežečim zajcem prijetno doni na ušesa. Mnenja sem namreč, da tam, kjer se mora z braki loviti, ni niti toliko divjačine, da bi se sploh smelo loviti; vrhu tega so ti psi zlasti po kmetskih lovih po večini mrcine, ki vam ujetega ali najdenega zajca v trenutku razčetvorijo in do zadnje dlake požro. Ker so ti psi zelo bežni in navadno brez pojma o dresuri, ne poznajo ne mej pogona, ne lovišča in se včasih šele čez par dni po lovu povrnejo domov. Kake dobrote so med tem časom divjačini izkazovali, o tem rajši molčim. Vsekakor smatram porabo visokonogih brakov za srnja lovišča kot docela nedopustno.

Braki imajo v naših razmerah in po našem pojmovanju lova svojo eksistenčno upravičenost samo iz enega vidika: če se lovi zajce s ptičarji, ki na zajca stoje, bo večerni polog (Strecke) divjačine kazal do 80% zajkelj (samic), ako se pa zajce goni z braki, kaže polog do 80% zajcev samcev. Za zajčje love po ravnem in gladkem polju, zlasti pa za lovišča z obilo divjačine braki za skupne love niso priporočljivi.

Francozi imajo tudi svoje brake ter ne razločujejo med njimi nič manj nego dvanajst vrst, in sicer: štiri vrste races royales, ki so po večini že izumrle ali pa eksistirajo samo v križanicah; dalje dve vrsti griffons courants in šest vrst brages courants.

Sijajna doba francoskih brakad spada še nazaj v čase kraljev; od tedaj pa propadajo in izginjajo i braki i brakade.

Tudi Angleži imajo svoje brake, in sicer, beagles, harriers, foxhounds in bloodhouns, od teh posebno vrsto za jelene.

Beagles so 36—40 cm visoki psi in se porabljajo za iskanje in zasledovanje zajca ter imajo izredno dober nos za sled na zdravo divjačino. Istemu namenu služijo harriers, ki so 45—54 cm visoki in temu primerno hitrejši. Še večji so foxhounds, ki dosežejo višine 60—66 cm, torej toliko kakor ptičarji. Ti psi so izredno bežni, hitri in vztrajni, porabljajo se izključno za lov na lisice. Za divje svinje se porablja bloodhound, za jelene pa po-

sebna križanica med bloodhoundom in hrtom ter dosežejo slednji psi do 80 cm višine.

Angleške brakade so povsem drugo nego naše. Za lov držijo posamezniki trope brakov po 10—15 parov, za lov na lisice pa trope po 15—30 parov brakov. Okoli leta 1890. je imela Anglija okoli 350 tropov (Meuten) raznovrstnih brakov. Lovci pridejo na lov na konjih, hunters, brez pušk. Ne zajec, ne lisica, ne merjasec, ne jelen se ne streljajo, marveč morajo žival psi uloviti, psom pa morajo jahalci po cele ure v najostrejšem galopu slediti. Pri tem se lovci skušajo, kdo bo v prvi vrsti za psi. Ko psi žival ujamejo, skoči master of hounds, ki mora itak biti prvi za psi, raz konja in žival psom iztrga. Angležu ni do živali, marveč samo do občudovanja, kako delajo psi ne samo a vue, ampak zlasti po sledu, in pa do jahanja v divjem galopu za gonečimi psi čez drn in strn, čez žive meje in plotove, čez jarke in potoke. To so tako zvani angleški parforce - lovi.

Če ni divjačine, si jo Anglež umetno v posebnem zaboju v lovišče zapelje (castel - jelen, castel - merjasec itd.). Če tudi tega ni, pa napravijo brakado s psi in jahanjem po praznem sledu umetne vlečke (Schleppjagd), koja se vleče po 10—20 km daleč v raznih ovinkih, protihodih in čez najrazličnejše zapreke.

Za časa kraljev se je tudi na Francoskem na podoben način lovilo. Pred vojno sem slišal, da so tudi češki veleposestniki take love poskušali vpeljati.

Pri nas so za splošno taki lovi nemogoči, ne le radi pomanjkanja jahalcev in konj, ampak tudi radi tega, ker je pri nas razmeroma preveč ljudi in že premalo sveta, tako da je ves svet intenzivno kultiviran. Dokler so imele občine in podobčine še skupne pašnike, bi bil vsaj lov po praznem sledu umetne vlečke mogoč, danes, ko je skoraj zadnja »flika« pašnikov razdeljena, pa je i to odpadlo. Naš človek se ubija samo za ljubi kruhek, ker si nekateri prešteviln o* družino na vrat nakoplje; višjih užitkov ne pozna; preveč sta mu znana bacchus in venera in še posledic slednje ne ume »kontrolirati«.**

---

* Prešteviln a radi tega, ker si mora navadno vsaj polovica otrok družine kruha iskati v tujini, to je v Ameriki, Nemčiji itd. in si novo eksistenčno možnost s trudom in naporom šele izvojevati, dalje ker se v tujini naši ljudje že po drugem ali najkesneje tretjem rodu potujčijo.

** V Ameriki in na Angleškem obstoja že dlje časa gibanje radi »kontrole porodov«. Kontrola porodov bi mogla biti najuspešnejše sredstvo za pobijanje socialne bede, toda večina sociologov se loteva socialne bede na njenih izrodkih, ne pa na njenih vzrokih.

i) S točkami a) do h) še niso niti vsi srednjeevropski psi v polnem številu upoštevani, kaj šele psi drugih kontinentov. Tako imajo Rusi svojega hrta, Angleži za vodni lov tudi še airedalca itd.

Glede različnosti psov torej ni pomanjkanja. Ker pa nihče vseh mogočih psov ne redi oziroma ne vzdržuje, nastane vprašanje: koliko psov je za pravega lovca potrebnih, oziroma kateri so tisti psi, ki so najbolj potrebni.

Preden odgovorim na to vprašanje, je treba ugotoviti, katere so najvišje naloge lovca in v koliko more pes pomagati lovcu pri vršenju teh nalog.

Lovec ima predvsem dve načelni nalogi:

1. varovati mora divjačino pred vsemi neprilikami, torej pred roparicami in lovskimi tatovi;

2. lovec je zavezan odstreliti letno vso ono divjačino, ki ovira redni naravni razvoj (lov v ožjem pomenu).

Če hoče lovec svoje lovišče varovati pred roparicami in lovskimi tatovi, mora ene kot druge pridno in vztrajno zasledovati in preganjati. Pri tem delu (razen na roparske ptice) mu more oster pes več pomagati, nego puška ali celo slab lovski čuvaj. Oster pes ptičarjeve velikosti vam v trenutku zadavi podlasico, kuno, mačko, lisico ali celo lovečega cucka ter zadržuje tudi jazbeca toliko časa na pobegu, da pride lovec blizu. Če je tak pes zdresiran tudi na moža (Dressur auf den Mann), to je, da zna na dano povelje sumljivo osebo po sledu poiskati in se najdeni, pokazani ali bežeči osebi zaleteti za tilnik ali v noge brez grizenja s tako silo, da jo podere na tla in da na tleh ležečo z lajanjem in jeznim renčanjem toliko časa zadržuje na pobegu, dokler ne pride blizu lovec — nastane v lovišču, kjer so bili poprej lovski tatovi dnevna prikazen, kmalu mir.

Za lovca je torej oster pes vsekako potreben. V Nemčiji polagajo na ostrost na moža že toliko važnosti, da nameravajo preskušanje te ostrosti uvesti med predmete vsestranskih lovskih tekem (vide Rauhhaarblätter 1925, št. 3, str. 7). Pristaviti pa moram, da je za lovca, ki prebiva v mestu, oster pes — če ni tozadevno dobro zdresiran — lahko nepriličen.

Kar se tiče druge načelne lovčeve naloge, sem pripomnil že v razpravi: »Doneski k letošnji mladinski tekmi«, »Lovec« 1924, str. 372, da obstoja izvrševanje lova iz dveh delov:

1. poiskanje zdrave divjačine do izvršenega strela;

2. poiskanje ustreljene, predvsem pa obstreljene divjačine — in da je naloga pod 2., zlasti če gre za obstreljeno divjačino,

etično neprimerno višja kakor ona pod 1. in da ni pravi lovec, kdor zanemarja pod 2. navedeno nalogo.

Iskanje obstreljene divjačine pa ni le najvišja, ampak kar se tiče telesnih naporov tudi najtežavnejša naloga, ker si pri takem delu, če ga vršiš brez veščega psa, ne opraskaš samo rok in obraza in ne raztrgaš samo hlač in suknjiča, marveč se lahko tudi pošteno prepotiš, potolčeš, neprostovoljno koplješ itd. Vse to je res pravo pasje delo. Nič ni torej bolj naravnega, nego da to delo prevzame pes, ker ravno pes radi svoje postave lahko zleze skozi najgostejše grmovje, preplava vsako vodo, preskoči vsak plot in vsak jarek itd. Od takega pomočnika pa se seveda zahteva, da ujete ali najdene mrtve divjačine ne načenja, da vso ustreljeno divjačino do velikosti lisice pravilno aportira — če treba tudi iz vode — in da večjo mrtvo divjačino lovcu na primeren način pokaže.*

O potrebi takega psa tu ne izgubljam besedi. Ker pa se dobe tudi sledozmožni psi, je nabava takega psa mogoča. Čeprav so taki psi dandanes tudi res redki, ne sme ta okolnost ovirati pravega lovca, da ne bi na vse načine skušal pribaviti si sledozmožnega psa, kajti če je danes lovcu sploh kak pes potreben, je to predvsem pes sledovičar.

Večina lovcev pa postopa pri nabavi psov ravno narobe: nabavi si le enega psa, in ta je navadno brak; če pa je ptičar, je to navadno samo fieldtrialec, in še kot tak morebiti slab. Res je sicer, da je vpregel človek psa v lovsko službo najprej radi tega, da mu je iskal zdravo divjačino, toda to je bilo v časih, ko je bilo še dosti divjačine, ko so gozdi z gostim pritalnim grmovjem nepretrgoma pokrivali cela pogorja, ko hoste še niso bile razdeljene na poloralske parcele in bile vse iztrebljene in preglabljene. Danes, ko je pri nas ves svet razdeljen na razmeroma majhne parcele, ko se je število divjačine vsled nepresta nega vznemirjanja skrčilo na minimum in ko lov ni več poklic za preživljanje družine, je stopil pes, ki ima nalogo, da spravi lovcu pred puško zdravo divjačino,

---

* Načini, kako mora pes pokazati mrtvo večjo divjačino, so sledeči:

a) delo na jermenu (Riemenarbeit), ko na jermen privezan pes pelje lovca do divjačine, ki je obležala;

b) prosto dovedenje lovca do divjačine, ki je obležala (Totverweisen); pes — prost — poišče najprej sam divjačino, potem pa pride nazaj po lovca in ga, najboljše glasno lajajoč, pelje k divjačini;

c) oblajanje najdene divjačine (Totverbellen); pes — prost — sam poišče divjačino, ob najdeni obstane ozir. obsedi ter toliko časa glasno in vztrajno laja, dokler se ne približa gospodar sam.

na tretje mesto, na prvem in drugem mestu pa sta sledozmožen in oster pes.

Pse, ki so vsem tem trem glavnim strokam in vrhu tega še drugim postranskim predmetom* kos, imenujemo vsestranske lovske pse (Gebrauchshund), kakor so jih v Nemčiji propagirali zlasti Hegewald, Hegendorf in Oberländer.

Vsestranski lovski pes je pri nas navadno nemški ptičar, ki več kot za silo opravi delo jerebice iskajočega pointerja ozir. delo fieldtrialca sploh, ki s šarjenjem in grmarjenjem na suhem in v vodi po potrebi opravi posel braka ozir. španijela, ki vso divjačino do 8 kg teže aportira brezhibno na suhem in iz vode, ki je oster na roparice in na sumljive osebe in ki je končno zmožen tudi dovršenega dela po sledu. Takih psov v popolni izdaji seveda ni veliko, kdor pa takega psa poseduje, temu zadostuje lahko en sam pes. Čigar edini pes pa spada v skupino brakov, ali, če je ptičar, v skupino fieldtrialcev, ta je poleg teh psov, če hoče biti pravi lovec, zavezan, imeti še potrebne specialiste za delo po sledu in za delo v ostrosti.

Resnici na ljubo pa moram na tem mestu navesti, da dobri sledičniki nimajo nikoli pointerskih manir, ne pri iskanju, ne pri natezanju, ne pri stoji, da pa narobe pointerjev in podobnih psov tudi ni zlepa pripraviti do tega, da bi vztrajno z nizkim nosom šli po sledu divjačine; gredo le po močnem krvnem sledu, kakršen je edino na tekmah običajen, ne pa v zeleni praksi. Iz tega je sklepati, da sta visoki nos pointerja in sledičarjev nos dva različna svetova, ki se v svoji popolnosti vsaj prirojeno ne dasta

---

* Postranski predmeti so razvidni iz raznih tekmovalnih redov. Tekmovalni redi pa obsegajo pri fieldtrialcih samo en del tistih predmetov, ki se preizkušajo na tekmah vsestranskih lovskih psov. Ista razlika je pri mladinskih tekmah ter se n. pr. na derbyjih, ki so za fieldtrialske enoletnike, ne preizkuša ne delo po sledu, ne delo v vodi, ne ostrost. Najpopolnejši tekmovalni red za vsestranske lovske pse sem našel v listu »Rauhhaarblätter« 1925, št. 3. Mladinska tekma Kluba ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani leta 1922. je bila prava mladinska tekma; škoda, da poznejše niso bile take.

Radi stvarnega umevanja naj se dotaknem tekmovalnega reda za derby. Na derbyju se preizkuša ponekod 10 predmetov, plus smotra, in sicer: kakovost nosu, stoja, natezanje, način iskanja, hitrost iskanja, vztrajnost iskanja, sekundiranje, poslušnost, obnašanje po strelu in splošen vtis. Če vse te predmete natančno pregledam, vidim, da vsi ti predmeti spadajo prav za prav v eno skupino: iskanje zdrave divjačine. Ta okolnost kaže, da so psi na derbyjih le enostransko preizkušani. To omenjam radi tega, da ne bi kdo mislil, da je derby višek mladinskih tekem; je višek, pa samo za specialne pse, ki morajo potem po angleškem vzorcu loviti v družbi spopolnjujočega jih psa.

združiti v enem in istem psu. Prav tako pa se opetovano opaža, da najbolj ostri psi nimajo baš najboljših nosov (n. pr. Trauteckovci); istina pa je tudi, da so včasih baš nečistokrvni ptičarji boljši sledovičarji nego čistokrvni ter je to n. pr. pri pudelpointerjih prve generacije skoraj redna prikazen.

Pri nabavi ptičarja katerekoli vrste in pasme je treba s temi okolnostmi računati kot z zlom, ki se začasno ne da popolnoma odpraviti.

Za rejo in izpopolnjevanje lovskih psov imajo največjo zaslugo dotična specialna udruženja. V tem oziru nam Nemčija lahko služi za zgled. Ako vzamete v roke list »Deutsche Jäger-Zeitung«, najdete v njem nad 50 društev, ki so udružena v zvezi za rejo in preizkušanje vsestranskih lovskih psov; imajo tudi posebna društva za rejo in preizkušanje žimavcev, resavcev, pudelpointerjev, grifonov, dolgodlakov, jezbečarjev, fokseljnov, prepeličarjev, španijelov itd., samo društva za rejo in preizkušanje brakov, izvzemši jazbečarske brake, ne najdete nobenega.

Pri nas pa nimamo nobenega izrazitega društva za preizkušanje vsestranskih lovskih psov, pač pa imamo Klub ljubiteljev brakov. Da ne bi imeli Kluba ljubiteljev ptičarjev, bi se pri nas psoreja nahajala bržčas še v predpotopnih razmerah. Če Klub ljubiteljev ptičarjev danes še ne stoji na taki višini, kakor bi bilo želeti, ni to krivda društva, marveč nas lovcev samih. Mi slovenski lovci sami smo še premalo orientirani o potrebi sledozmožnega in ostrega psa in smo si kot taki nabavljali iz Avstrije ali od drugod pse, ki po večini nimajo sledozmožnosti in ostrosti; s takim pasjim materialom pa nobeno društvo ne more prirejati tekem vsestranskih lovskih psov in tudi ne pravih mladinskih tekem. Začnimo torej najprej z reformacijo na lastni osebi, potem pri nabavi psov, — ostalo se bo napravilo samo po sebi.

Naj končno izpregovorim še nekaj besedi o pomenu tekem lovskih psov. Najsi imajo tekme svoje nedostatke, so vendar eminentnega pomena za lovstvo iz sledečih razlogov:

1. Na tekmah se vidi, kako daleč je psoreja napredovala v spopolnjevanju vsestranskih lovskih lastnosti, zlasti se vidi, kaj je prirojeno in kaj je priučeno.

2. Vidi se, kako in za katere naloge je mogoče in dopustno psa rabiti, radi česar so tekme za vsakega lovca bolj ali manj podučne.

3. Tekme so glavna pobuda za rejo čim boljših psov, to je takih, ki imajo že prirojenih kar največ dobrih lovskih lastnosti, kar je v prid vsem lovcem, ki si nabavljajo take pse.

4. Na podlagi podatkov tekem si lovci, ki potrebujejo nove lovske pse, iste lahko smotreno izbirajo.

S stališča lovsko pravičnega izvrševanja lova so torej tekme prav tako potrebne, kakor za lov psi sami, in neverjetno se mi zdi, da se more najti »lovec«, ki razprave o tekmah ali lovskih pseh smatra za nezanimive in nelovske.*

6. Izurjenost v streljanju.

Izurjenost v streljanju štejem med zunanje predpogoje pravega lovca, dasi ni dvoma, da ima vsaka ročnost, kakršna je strelska izurjenost, do gotove meje tudi svojo duševno podlago. Ker pa glede izurjenosti v streljanju odloča pri večini ljudi vaja, sem ta predmet tukaj uvrstil.

Gotovi lovci postanejo že po kratkih vajah dobri strelci, drugi pa leta in leta ne dosežejo posebnega uspeha. Vendar je gotovo, da se s trdno voljo in neprestanim urjenjem doseže vsaj toliko sigurnosti, da presega povprečnost.

Strel je za divjačino gromovita in neizbežna lovčeva zapoved: Stoj! Strel odloča o življenju in smrti, pa tudi o zdravju in nepopisnih mukah divjačine.

Pravi lovec naj radi tega ne strelja nikoli nepremišljeno, malomarno ali zgolj v igračkanje; preresne so posledice, če je enkrat izpregovorila puška. Vsled nedoglednosti posledic, ki jih ima strel, se mi zdi zahteva, da bi moral vsak lovec, ko gre prvič na lov, prinesti s seboj izpričevalo o uspešno prestani preizkušnji v streljanju, sama po sebi umljiva. Če se mora mesar učiti tri leta, preden sme javno klati živino, pač ni pretirana zahteva, da naj lovec napravi vsaj preizkušnjo iz streljanja.

Lovec, ki ima v sebi kaj vesti in čuta pravičnosti napram divjačini, tako preizkušnjo itak privatno sam pri sebi absolvira. Toda tako vestnih lovcev ni ravno veliko; vsi drugi so ali malomarneži ali pa za vsako odgovornost otopeli mrharji, katere bi bilo treba držati daleč od lova.

Preizkušnja v streljanju naj bi obsegala:

1. petkraten strel s kroglo na stoječo sliko srnjaka na 80, 100, 120, 150 in 200 korakov; slika vidna za vsak strel 5 sekund, potrebni trije zadetki v pleče;

2. petkraten strel s kroglo na premikajočo se podobo srnjaka na 30, 50, 80, 100 in 150 korakov; hitrost premikanja 1 m v sekundi; videti se sme podoba za vsak strel po 8 sekund; potrebni trije zadetki s kvalifikacijo »smrtnonevarni«;

---

* Notica, priobčena po članu S. L. D. v »Jutru« 17. nov. 1924.

3. petkraten strel z dvocevko-šibrenico, kaliber 12 z zdrobom št. 6, 35 g = 91 zrn, na premikajočo se podobo zajca na 35 korakov; hitrost premikanja 1·5 m v sek.; podoba vidna 8 sek. za vsak strel; potrebni štirje zadetki po 10 šiber v sliki zajčevega života;

4. petkraten strel z zdrobom št. 8, šibrenica kal. 12, na z roko ali s strojem vrženega glinastega event. živega izpuščenega goloba na razdaljo 15—40 korakov; potrebni trije zadetki.

Lovec, ki to preizkušnjo prestane, še dolgo ni mojster v streljanju, vendar pa odgovarja vsaj tolikim zahtevam, kolikor se jih more staviti na povprečnega lovca. Ne trdim pa, da je tukaj navedeni načrt preizkušnje v streljanju edino pravilen ali edino zveličaven; je pa vsekako tak, da si ga lovec lahko napravi sam in se po njem vadi. Vaja je tisto, kar je za dober strel predvsem potrebno.

7. Potrebna oprava.

Lovec je sam sebi in svoji družini dolžan, da si po možnosti varuje svoje zdravje in življenje. V to svrho potrebuje za lov primerne obleke in obuvala. Po eni strani lovec ne sme priti na lov ne načečkan kakor »gigerl«, pa tudi ne razdrapan, kakor berač; po drugi strani pa mora razpolagati z oblačili, koja ga varujejo proti solnčni vročini in proti dežju, proti snegu, mrazu in burji.

Poletne obleke imajo lovci vobče primerne; zimske obleke pa so v premnogih slučajih nezadostne; revmatizem, ozebline prstov in drugo so posledice takih pomanjkljivosti.

Kaj je potrebno in primerno, o tem odločajo krajevne in časovne oziroma letne razmere.

Čevlji lovca naj bodo ohlapni, da ima noga v njih potreben razmah; le v takih čevljih je mogoče dolgo in daleč hoditi. Ohlapni čevlji dopuščajo v zimskem času oblačenje dvojnih oziroma debelih volnenih nogavic proti mrazu. Za zimski čas naj bodo čevlji vrhu tega tudi dobro kovani z dvojnimi podplati (kvedrovci) in po možnosti nepremočljivi. Za love na stališčih v zimskem času je resno nasvetovati dvojne volnate nogavice. Noge naj bodo na lovih, jeseni in pozimi, vedno tople in suhe.

Pri lovih po grmovju naj bodo golenice obdane z usnjenimi gamašami, sicer pa z volnenimi golenkami, kojih debelost, gostoto in dolgost določajo vremenske razmere. Hlače poleti lahke, platnene, pozimi iz močnega sukna ali usnja. Isto velja o suknjiču: poleti platnen, pozimi suknen ali usnjen. Telovnik se poleti lahko pogreša, pozimi pa je najboljši iz pletene, goste in debele volne.

V nahrbtniku imej pozimi med hojo za roke potrebne rokavice in zapestnike, za vrat potreben šal, dalje toplo debelo pleteno volneno jopico ter snežno avbo, eventualno tudi kolenke. Pri zasedanju stališča si nadeneš po potrebi razmer te predmete.

Klobuk iz nepremočljive klobučevine, poleti lahko tudi sportna kapa. — Barva vsega oblačila sivorjava ali sivozelena.

Za lov po močvirnih krajih je priporočati končno še nepremočljive visoke škornje, za dež in sneg pa dežni plašč.

Kdor zoper dež, sneg in mraz ali burjo nima potrebnih pripomočkov, naj v takem vremenu ostane doma. Ta nasvet pa seveda ni namenjen za pravega lovca, ki se more zoperstavljati vsem vremenskim neprilikam ali si nabaviti vsa sredstva zoper vremenske neprilike. (Nadaljevanje bo sledilo.)

Kapetan Zvonko:

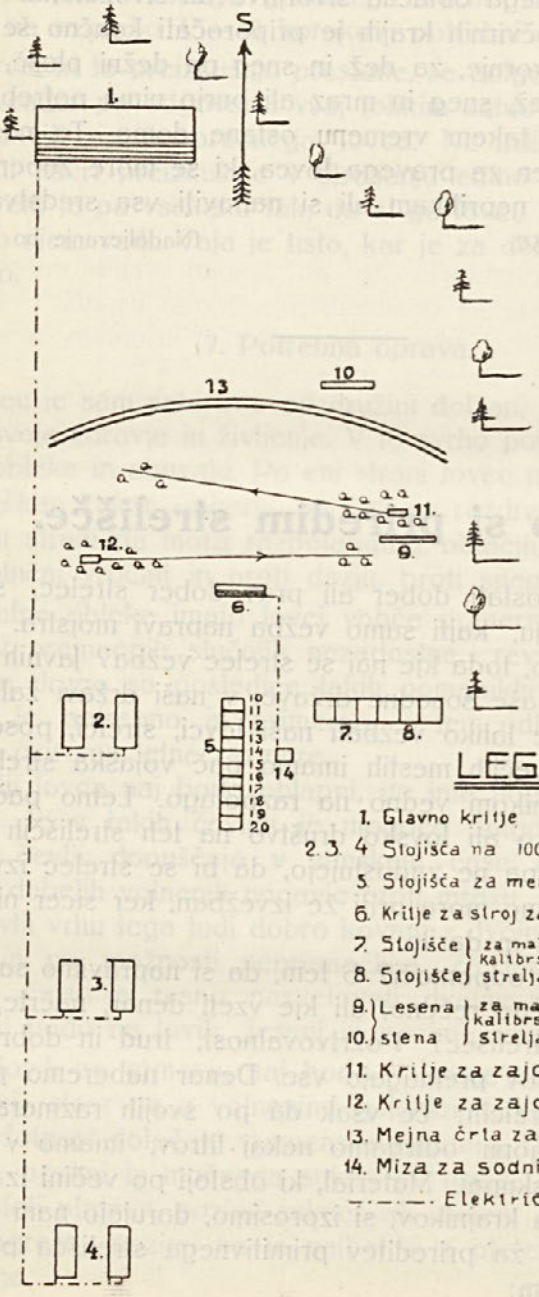
Kako si priredim strelišče.

Kdor hoče postati dober ali prav dober strelec, se mora vežbati v streljanju, kajti samo vežba napravi mojstra. Seveda je to lahko rečeno, toda kje naj se strelec vežba? Javnih strelišč, kakor jih imajo naše sosedne države, v naši državi žalibog nimamo, kjer bi se lahko vežbali naši lovci, strelci, posebno pa mladostrelci. V večjih mestih imamo pač vojaška strelišča, ali ta niso posameznikom vedno na razpolago. Letno pač priredi to ali ono strelsko ali lovsko društvo na teh streliščih strelske tekme, te tekme pa ne zadostujejo, da bi se strelec izvežbal v streljanju. Na tekmo mora priti že izvežban, ker sicer ni upanja, da si pribori čast in darilo.

Kako je temu odpomoči? S tem, da si napravimo sami svoje strelišče. To je lepo rečeno, ali kje vzeti denar, načrte, prostor in material za strelišče? Požrtvovalnost, trud in dobra, trdna volja posameznikov premagajo vse. Denar naberemo pri tovariših lovcih in strelcih; če vsak dá po svojih razmerah, če si pri zadnjem pogonu odtrgamo nekaj litrov, imamo v kratkem času lepo vsoto skupaj. Material, ki obstoji po večini iz merkantilnega lesa in pa krajnikov, si izprosimo, darujejo nam ga lovci, strelci. Navodilo za prireditev primitivnega strelišča pa hočem podati v sledečem:

Prostora za strelišče nam pač ne bo težko najti v hribovitih krajih, kjer imamo že naravne kroglobrane. Opuščeni kamnolomi, grape, soteske, jarki, nerodovitni kraji — tu povsod se dá

Slika 1. NAČRT ZA STRELIŠČE.

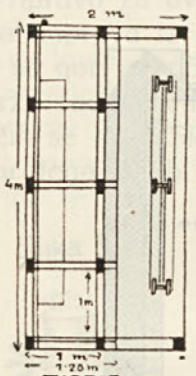
LEGENDA

1. Glavno kritje
2. 3. 4 Stojišča na 100. 150. 200 m
5. Stojišča za metalne golobe
6. Kritje za stroj za met golobe
7. Stojišče } za malo-kalibrsko streljanje } na 50 m
8. Stojišče } za malo-kalibrsko streljanje } na 25 m
9. Lesena } za malo-kalibrsko streljanje } na 25 m
10. stena } za malo-kalibrsko streljanje } na 50 m
11. Kritje za zajca na levo
12. Kritje za zajca na desno
13. Mejna črta za vržene golobe
14. Miza za sodnika in pisarja
-.-.-. Električni zvonci

napraviti strelišče. Če se pri izberi še na to oziramo, da nam leži strelišče proti severu, imamo vse, če pa tega ne moremo doseči, moramo računati pač s tem, da nas bo solnce oviralo pri streljanju, kar pa tudi ni največje zlo.

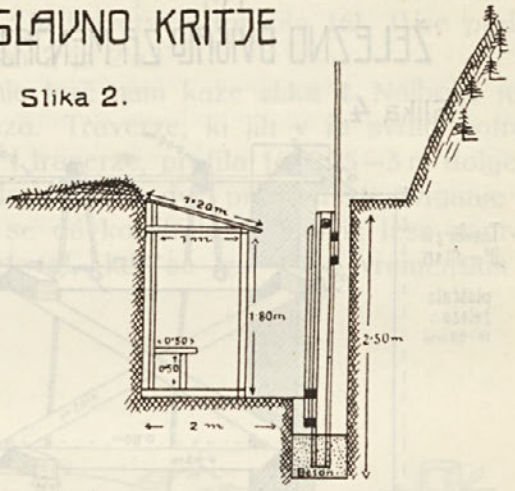
GLAVNO KRITJE

Slika 2a

TLORIS

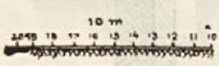
Slika 2.

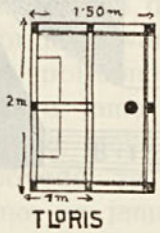
Prostor, ki ga rabimo za strelišče, naj bo do 200 m dolg in do 20 m širok; to zadostuje popolnoma za vse potrebe primitivnega strelišča. Tu si lahko postavimo na 100, 150 in 200 m

KRITJE ZA ODMET GOLOBOV.

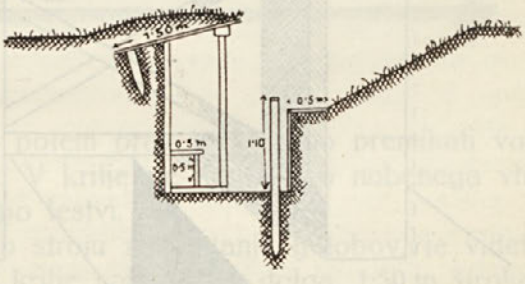
Slika 3.

Slika 3a

TLORIS

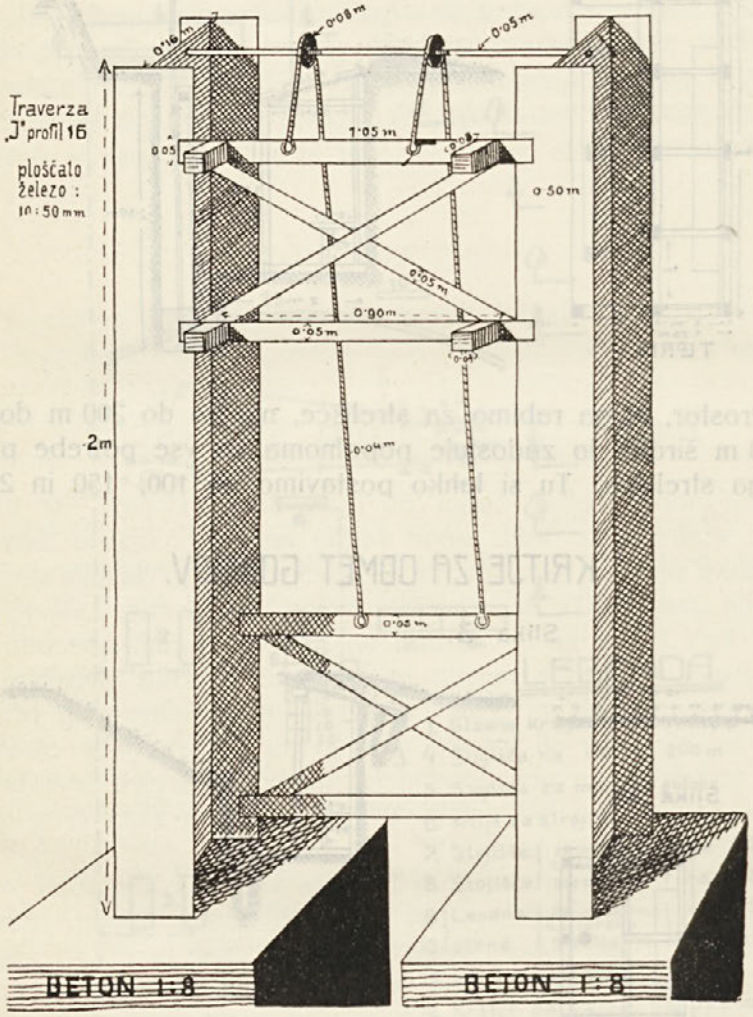

stojišča za streljanje s kroglo, potem stojišče za streljanje na leteče golobe, premikajoče se živalske tarče ter več stojišč za malokalibrsko streljanje. (Glej sliko 1.)

Glavno kritje so včasih pripravili na ta način, da so nasuli visok nasip in za njim postavili tarče. Ker so bili taki okopi precej nesigurni ter so se večkrat pripetile nesreče, bodisi da je zrahljan nasip propustil kroglo, bodisi da so deli krogel od

ŽELEZNO DVIGALO ZA MENJAJOČE TARČE.

Slika 4.

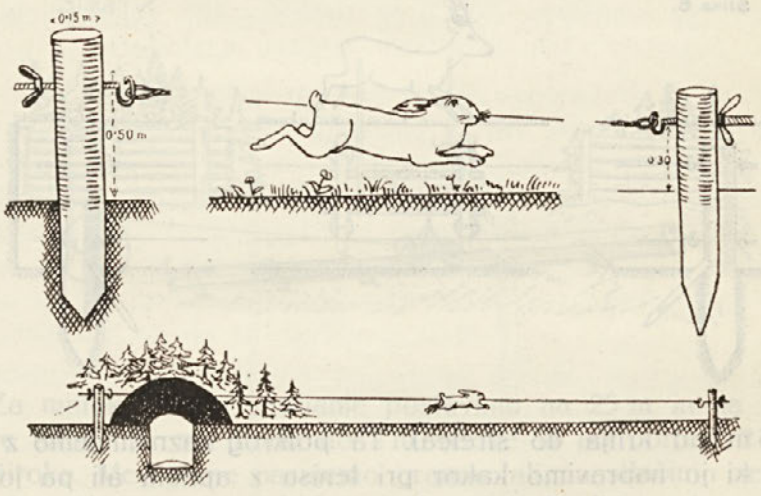

strani prileteli za nasip, se dandanes opuščajo takšna kritja ter napravljajo kritja povsem v zemlji, ki izključujejo vsako nesrečo. V ta namen je izkopati jamo, 2 m široko, 2—4 m dolgo in 2 do 2·50 m globoko. Zemljo je izmetati za tarčo proti kroglobranu.

Ko je jama izkopana, zabijemo na vseh straneh jame na 1 m razdalje 10 cm močne in 2·50—3 m dolge kole, na te kole pribijemo deske in s tem preprečimo, da se zemlja ne ruši. V jami pa izkopljemo na mestih, kjer moramo postaviti traverze, še po 1 m globoke in do 50 cm široke luknje; v te luknje utrdimo z betonom (v razmerju 1 : 8) traverze I (profila 16). (Vse podrobnosti je posneti na slikah 2 in 2 a.)

Pripravo za dviganje tarč nam kaže slika 4. Najbolje je, če je vsa naprava iz železa. Traverze, ki jih v to svrho potrebujemo, so gori označene I traverze, profila 16, 2·75—3 m dolge. Tri traverze zadostujejo, da uredimo dve pripravi za dviganje menjajočih se tarč. Sicer se dá konstrukcija tudi iz lesa napraviti, vendar tega ne bi svetoval, ker se les vsled vremenskih ne-

Slika 5

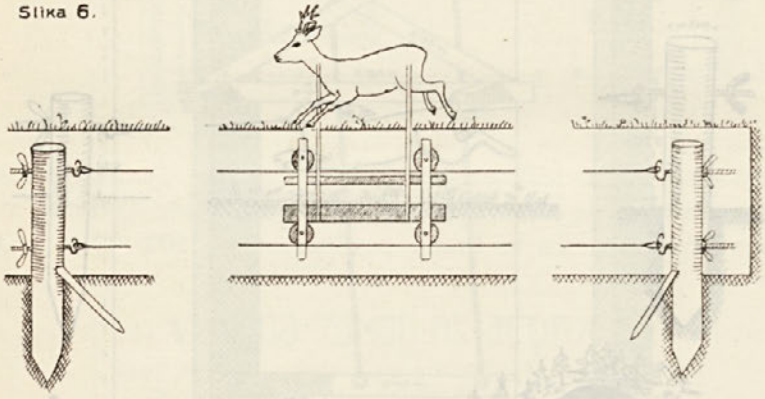

prilik rad krivi, ter se potem prav težko dajo premikati vozički s tarčami gori in doli. V kritje ne napravimo nobenega vhoda, temveč pridemo vanj po lestvi.

Kritje, potrebno ob stroju za metanje golobov, je videti na sliki 3 in 3 a. Jama za kritje naj bo 2 m dolga, 1·50 m široka ter 2 m globoka, stene jame obijemo z deskami na isti način, kot sem napovedal za glavno kritje. V smeri, v katero se mečejo golobi, naj se jama polagoma izgublja v terenu. Iz te lahko vržemo golobe, da odgovarja njih odlet povsem naravnemu odletu naše pernate divjačine. Kol v kritju, ki nanj pritrdimo stroj za metanje golobov, mora biti zelo močno vdelan, tako da se ne more premikati. Deset metrov od kritja napravimo prvo sto-

jišče za strelca, na 11 m drugo stojišče, na 12 m tretje stojišče itd. do 20 m, kjer je zadnje stojišče. Ta stojišča napravimo iz desk, ki so na tleh pritrjene, vsak meter ali bolje rečeno vsako stojišče pa oddelimo s povprečno deščico, ob teh deščicah pa pritrdimo male tablice s številkami 10—20. Te številke značijo, iz katerega stojišča oziroma koliko metrov od kritja strelec strelja na golobe. Na levo ali desno stran stojišč za strelce postavimo majhno lopo ali pa samo mizo za sodnika in zapisnikarja, od te mize napeljemo električni zvonec ali pa navadni zvonec v kritje ali pa damo s piščalko znamenja za odmet goloba. Vsak golob mora preleteti gotovo razdaljo; ta razdalja je 30 m oddaljena od kritja ter se mora vidno zaznamovati; imenujemo jo mejno črto. Mejno črto dobimo na ta način, da potegnemo iz stojišča 15, polkrog s polumerom 45 m (to je 30 m od kritja

Slika 6.

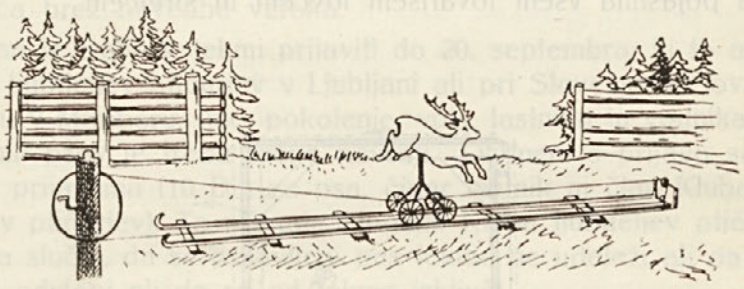
+ 15 m od kritja do strelca). Ta polkrog zaznamujemo z belo črto, ki jo napravimo kakor pri tenisu z apnom ali pa jo napravimo iz ozkih desk, vsekakor pa mora biti dobro vidna. (Glej sliko 1.)

Iz stojišč na golobe lahko tudi streljamo na premikajoče se tarče zajcev, lisic, psov itd. Postavitev teh tarč ne dela prevelikih preglavic. 20—35 m od stojišča si napravimo luknjo, približno 1 m globoko in široko. Izkopano zemljo zmečemo pred luknjo. 1 meter levo ali desno od luknje zabijemo 10 cm močan, 1—1·50 m dolg kol, od katerega gre močna žica na drugo stran, kjer stoji drugi kol kakih 10—15 m oddaljen od prvega. Po tej žici spusti oseba v kritju z lahkim odsunkom zajca, psa itd. Tarča naj bo šele 3 m od kritja vidna in 2 m pred drugim kolom naj izgine, tako da ima strelec čas na 10 m dolgi progi streljati na tarčo. Seveda ni ta dolžina predpisana, temveč se lahko skrajša

ali pa podaljša ali po maskiranih grmih deli v dva ali tri dele. (Glej sliko 5.)

Tarče za bežečega jelena, srnjaka, merjasca ali pa gamsa ni tako lahko postaviti kakor tarčo za malo divjačino. Če hočemo postaviti te vrste tarčo, in sicer tako, da izgleda naravno, potem moramo nekaj denarja žrtvovati ter napeljati poseben tir za voziček, ki premika te tarče. Vso napravo predočuje slika 7. Drugo vrsto konstrukcije sistema »Preuss« nam kaže slika 6. V tem slučaju teče tarča po žicah, speljanih v 1 m globoki jami. Ravnanje s temi tarčami je zelo enostavno, ker se z majhnim ali močnejšim odsunkom dá regulirati brzina premikajoče se tarče. Obe tarči imata prednost, da lahko streljam enkrat na levo, drugič na desno stran bežečo žival. Treba je le tarčo v vozičku obrniti.

Slika 7.

Za malokalibrsko streljanje postavimo na 25 m in na 50 m lesene stene, ki naj bodo do 2 m visoke in po potrebi 2 m in več široke. Med stene nasujemo gramoz ali pa stlačimo zemljo, nad stenami napravimo streho.

Konstrukcijo tarč za glavno kritje nam kaže slika 8. Na lesen okvir napnemo juto ali pa kako drugo blago in nanj prilepimo papirnate tarče.

V glavnem kritju potrebujemo pri vsaki tarči 10 tablic s številkami 1—10, ki naj bodo 40 cm visoke in toliko široke ter na 2 m dolgih letvah, tako da se lahko pokažejo iz kritja. Prav tako naj bodo v kritju tudi posoda z lepilom ter okrogli papirčki, s katerimi se zalepijo luknje izstrelkov na tarči; tudi ne sme manjkati majhne rdeče zastavice, s katero se dá znamenje za streljanje, oziroma jo pokaže pokazivač, kadar hoče priti iz kritja.

Na zelo vidnem mestu postavimo visok drog, na katerega je za časa streljanja obesiti rdečo zastavo, ki svari in naznanja,

da se strelišče uporablja. Prav tako naj se na vseh javnih potih, ki vodijo proti strelišču, razobesijo vidne tablice, katere svarè prebivalstvo, naj ne hodi okrog strelišča.

Na strelišču postavimo majhno lopo, v katero spravljamo tarče, orodje in druge stvari. Razumljivo je, da moramo imeti za vsako strelišče tudi pravila, katera odgovarjajo krajevnim potrebam. Za streljanje so vedno merodajna pravila S. L. D., ki so izšla v »Lovcu« meseca julija 1925. Ta pravila so se obnesla ter ne potrebujejo nikakih popravkov. Le splošna pravila, namreč od točke 1—25, se smejo preurediti po krajevnih razmerah.

Tarče in stroji za golobe se dobe pri vsakem puškarju, če jih pa ta nima, tedaj je stopiti do puškarja Fr. Ševčika v Ljubljani, Židovska ulica 8, ki ima vedno v zalogi vseh vrst krožne kakor tudi živalske tarče. Stroje za metanje golobov vseh vrst in sistemov kakor tudi prvovrstnih asphaltovih golobov ima vedno v zalogi tvrdka z orožjem I. Poschingerja v Mariboru.

Na vsa vprašanja, tičoča se strelišč, rade volje dajem potrebna pojasnila vsem tovarišem lovcem in strelcem.

Slika 8

Kl.:

Določila za starostne tekme španijelov.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi letos v sporazumu s Slovenskim lovskim društvom v Mariboru dne 26. in 27. sept. v bližini Hoč starostno tekmo španijelov. Za to tekmo objavlja sledeča določila, ki veljajo do preklica za vse starostne tekme španijelov.

I.

Tekmovati smejo vsi lovski španijeli, ki so vpisani v JRP. ali v Šp. vzr. knj. (nemška vzrejna knjiga španijelov), odnosno imajo pravico do vpisa ali pa žele biti vpisani na osnovi točk 5—7 določil o vpisu lovskih španijelov (gl. oprtnik!). Z odobritvijo načelstva se smejo na željo pripustiti k tekmi tudi čistokrvni, t. j. veljavno vpisani prepeličarji. Odklonitev prijavljenega psa je mogoča brez navedbe vzroka.

Psa je treba k tekmi prijaviti do 20. septembra, in to ali pri Klubu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani ali pri Slovenskem lovskem društvu v Mariboru. Ime, pokolenje, vpis, lastnika in vodnika prijavljenih psov je treba točno navesti. Obenem s prijavo se naj pošlje prijavnina (10 Din za psa, čigar lastnik ni član Kluba ljubiteljev ptičarjev). Ta pripade blagajni Kluba ljubiteljev ptičarjev tudi za slučaj, da se prijavljeni pes tekme ne udeleži ali da med tekmo odstopi ali da se od tekme izključi.

Udeleženci ali gledalci tekme se morajo brezpogojno — sicer se takoj izključijo ali odstranijo s tekmovališča — pokoriti odredbam sodnikov in vodstva tekme. Med tekmo morajo ostati gledalci in ne tekmujoči vodniki in njihovi psi v primerni razdalji od tekmovalcev na odkazanem jim prostoru. Prepovedano je, kakorkoli posegati v potek tekme, dajati znamenja, žvižgati, vpiti ali pohajati po polju, kjer se vrši preizkušnja. Na obdelane njive in kulture se sme stopiti le s posebnim dovoljenjem. Vsakdo jamči osebno za škodo, ki jo napravi ali sam ali pa njegovi psi.

Psi, ki niso pozvani k tekmi, se morajo voditi stalno navezani.

Kdor bi se ne ravnal po tem, mora plačati za vsak prestopek globo 10 Din.

Odstrel se vrši le na izrečno navodilo sodnikov ali vodje po osebah, ki imajo potrebne listine. Pri tem je potrebna popolna previdnost. Med grmarjenjem in šarjenjem nosijo vodniki prazne puške.

Bolni psi, goneče se psice in psi sodnikov ne smejo tekmovati. Pri psih iz okuženih okrajev je potrebno zdravniško izpričevalo o zdravju psa.

Natrgači, zagrebci ter v visoki meri rokobojni in streloplahi psi izgube vsako pravico do nagrade in se morajo od nadaljnje preizkušnje izključiti. Prav tako se morejo izključiti psi, ki pokažejo glede nosa, glede veselja do lova ter vodoljubnosti tako malo, da so po mnenju sodnikov za dobro izvajanje lova nesposobni.

Preizkušati se morajo psi iz vseh predpisanih predmetov. Vrstni red predmetov določajo po kakovosti tekmovališča sodniki v sporazumu z vodjem tekme.

Red preizkušnje psov se določi po smotri z žrebanjem.

Pri preizkušnji dela napram roparicam smejo biti prisotni le klubovi člani in one osebe, ki dobe za to od vodstva tekme posebno dovoljenje.

Sodijo trije sodniki po točkah natanko po določilih o izračunanju ocen in o oddaji nagrad.

Ako si razdele sodniki preizkušnjo posameznih predmetov, se morajo preizkusiti vsi psi v istem predmetu od istega sodnika.

Sodniki odločajo o vseh nagradah (tudi o častnih in posebnih, pri čemer se ozirajo na želje darovalcev). Nagrajencem lahko dovolijo, da si izbirajo častna darila po vrstnem redu uspeha.

Ugovori proti sodbi se upoštevajo le, če se vložе pri vodji tekme neposredno po razglasitvi sodbe in pred razdelitvijo daril ter če se hkrati položi 100 Din, ki pripadejo klubovi blagajni za slučaj zavrnitve ugovora. O tem odločajo dokončno sodniki obenem z dvema klubovima odbornikoma ali z enim odbornikom in enim klubovim članom.

Vsaka poznejša, nepristranost sodnikov napadajoča kritika se kaznuje z začasno ali trajno izključitvijo od poznejših tekem in z izključitvijo iz kluba.

Sodniki niso dolžni svojo sodbo ustno utemeljiti, morajo pa v teku enega tedna podati svoje poročilo v svrho objave. To poročilo mora vsebovati vse ocene in mora biti podpisano od vseh sodnikov.

II.

Za vsak predmet se izračuna končna ocena, če se pomnoži številka strokovne vrednosti s številko učinitve.

A. Številke učinitve so: 0 = nezadostno; 1 = zadostno; 2 = povoljno; 3 = dobro; 4 = prav dobro; 4i = odlično (le pri posebnih učinitvah).

B. Številke strokovne vrednosti so za:

1. delo po sledu: a) oblajanje mrtve divjačine 9; b) pokazanje mrtve divjačine 8; c) delo na vrvici 7;

2. za šarjenje, in sicer I. na suhem: a) grmarjenje (v dosegu puške) 6; b) šarjenje od stojišča ali v pogonu (z gonjači) 4 ali po prejšnji odložitvi psa z migljajem ali s poveljem 8; II. šarjenje v vodi: a) v bičku in vodi brez race 5; b) baš tam z raco 5;

3. donašanje: a) perutnine brez sledu 5; b) zajcev ali kuncev po sledu (pokazanje in oblajanje zajcev se pri kokerjih enako visoko ceni) 6; c) iz globoke vode 5;

4. delo pri roparicah: a) davljenje 8; b) ustavljenje 4;

5. kakovost nosu 6;

6. dresurni predmeti: a) splošna poslušnost 5; b) obnašanje po strelu 2; c) obnašanje pred prepojeno divjačino 1; č) odložitev 2; d) vodljivost 2; e) obnašanje na stojišču 2.

Razen tega se mora oceniti vsak pes po zunanji obliki (izvrstno, prav dobro, dobro, povoljno, nepovoljno) in po vzrejni vrednosti glede podedljivih lastnosti, t. j. glede a) nosu; b) ostrosti napram roparicam; c) načina gonje — glasna ali tiha —; č) vodoljubnosti.

Vsota v posameznih predmetih dobljenih ocenitvenih številk daje merilo za priznanje cen. Za I. oceno je potrebnih najmanj 216 točk, za II. najmanj 180, za III. najmanj 144, za prav pohvalno priznanje 126, za pohvalno priznanje 90.*

Kvalifikacija za te ocene pa zahteva vrhu tega za štiri zgoraj omenjene podedljive lastnosti najmanj sledeče vzrejno vrednotenje: za I. oceno ne pod 2, nos ne pod 3; za II. oceno ne pod 1, nos ne pod 2.

Pes, ki dognano tiho goni, ne more dobiti I. ali II. ocene. Če pa dobi v katerem predmetu nezadostno, ne more prihajati v poštev za I. oceno. Ako ne najde kak pes divjačine in ne more dokazati svojega glasnega gonjenja, se ne sme zato slabše oceniti.

Psu se sme priznati darilo le, če je dobil zanj potrebno kvalifikacijo. Ako dobita dva ali več psov enako kvalifikacijo, odločuje višje število točk. Pri sicer enakem številu točk odloča višje število točk vzrejnega vrednotenja in pri enakosti tudi v tem pogledu žreb. Vsak pes dobi po svojih točkah kvalifikacijo za pripadajoče mu darilo, tudi če se mu darilo (denarno, častno ali posebno) ne podeli. Ako ne zasluži noben pes I. (II.) darila, se

* To je 3, odnosno 2½, 2, 1¾, 1¼ kratna srednja vsota v posameznih predmetih dosegljivih številk strokovne vrednosti (72).

to lahko razdeli, ako je doseglo več psov kvalifikacijo za II. ali III. darilo. Način razdelitve je stvar sodnikov.

Kadar dobi pes s kvalifikacijo za I. (II.) darilo II. (III.), ker mu je odnesel I. (II.) še boljši pes, se mora označiti dosega kvalifikacije za višje darilo v ocenitveni preglednici in v poročilu sodnikov (n. pr. Ia, Ib, Ic, IIa, IIb, IIIa itd.).

Častna darila dobe le psi s kvalifikacijo za I., II. ali III. darilo. Posebna darila — če so kot taka izrečno označena — morejo dobiti za posebno dobre učinitve v kakem predmetu tudi psi, ki niso dosegli prej omenjene kvalifikacije.

III.

Preizkušnja se mora po možnosti kriti z dejanjskim izvajanjem lova. Preizkusijo se sledeči predmeti:

A. Delo po sledu.

Za delo po sledu se napravi za vsakega psa z vetrom najmanj 300 korakov dolga, umetna sled iz nerazredčene in nepokvarjene zajčje krvi. Sled mora imeti vsaj dve pravokotni kljuki. Na primeren način (n. pr. z na tla položeno vejico) označeni »nastrel« mora kazati dovolj krvi. Na koncu sledi se položi neodprt zajec. Posamezne sledi morajo biti vsaj 200 korakov vsaka od sebe in ne smejo biti čisto sveže (približno uro stare).

Sled napravi popolnoma zanesljiva oseba po možnosti v prisotnosti kakega sodnika ali vodja tekme. Neposredno pred pričetkom preizkušnje se sled izžreba. V primerni razdalji od na koncu sledi položene divjačine se skrije sodnik, tako da ga pes ne vidi in da je izven vetra, ter čaka mirno, da pride pes, čigar zadržanje (na sledu in pri divjačini) mora točno opazovati.

Na »nastrel« pripelje psa vodnik, kar se javi ob divjačini skritemu sodniku z znakom. Pes mora peljati vodnika — ne vodnik psa! — na vsaj 3 m dolgi vrvici z globokim nosom točno po sledu ali z vetrom ob sledu od nastrela do mrtve divjačine. Vodnik ne sme pri tem na noben način na psa vplivati. Točno je treba preizkusiti, ali se drži pes sleda ali pride le slučajno do divjačine. Sled se mora zaznamovati z za vodnika nevidnimi zastavicami, ki se zabodejo na hrbtno stran ob sledi stoječih dreves. Ali se naj preizkusi pes v oblajanju in pokazanju mrtve divjačine, to je treba označiti že pri prijavi psa k tekmi. Psi, ki niso prijavljeni k tej preizkušnji, se preizkusijo le na vrvici. Oblajanje in pokazanje mrtve divjačine se preizkusi na ta način, da dela pes najprej kakih 100 korakov po sledi na vrvici, nato

se pa odveže. Vodnik ostane na mestu in ne sme dati psu, ko ga je odvezal, nobenega migljaja in mu ne sme nikakor zaklicati. Šele ko je pes že precej časa žival živahno oblajal, odnosno se je vrnil k vodniku, če žival le pokaže, sme vodnik s privoljenjem sodnika k psu ali s psom. Davljenje divjačine na vratu se ne računa kot napaka. Natrganje izključi psa od tekme. Če izgubi pes sled in jo ne najde takoj, se sme dati nanjo še dvakrat, in to od nastrela ali od zadnje krvne pege. Pri delu na vrvici se mora posebej preizkusiti, če pes ne trga. V ta namen se pusti pes nekaj časa pri divjačini, ne da bi vedel, da ga opazujemo. Po kakem psu neizdelano sled dado sodniki lahko drugemu. Ako odpove, ima pravo do nove. Sodniki smejo odrediti vsakemu psu drugo sled, ako mislijo, da je prva slabo napravljena. Če odreče kak pes pri oblajanju ali nakazanju mrtve divjačine, ga smejo preizkusiti sodniki na novi sledi na vrvici.

B. Šarjenje.

Grmarjenje in šarjenje je poleg vodnega dela in dela po sledi glavno delo španijelov.

1. Pri grmarjenju mora pes — na povelje ali na žvižg ali migljaj ali vsled dresure — živahno in smotreno na široko pred vodnikom sem in tja iskati. Pri tem pa se mora gibati ali sam ali pa vsled vodnikovega vpliva tako na kratko, da more streljati vodnik na prepojeno divjačino.

Pes mora, tudi če pride na svež sled, vedno ostati v rokah vodnika. Stoja na divjačino ni naloga lovskega španijela, zato se niti ne preizkuša niti ocenjuje. Pri grmarjenju se ne zahteva brezpogojno mirnost na strel in čakanje povelja za donos ustreljene živali; če je pa pes zaslužil in tudi dobil za grmarjenje dobro oceno, se naj baš omenjene lastnosti posebej vrednotijo kot dokaz dobre dresure.

2. Pri šarjenju, ki se mora preizkusiti v goščavah ali gajevinah in gozdnih delih s podrastjo, mora pes s hitrim, vztrajnim, prostim iskanjem dlakasto divjačino ali perutnino najti, vzdigniti in glasno ter vzdržema zasledovati. To pa po možnosti tako dolgo, da pride žival na strel ali odbeži izven pogona. Sodniki morajo točno na to paziti, če goni pes, ki je našel dlakasto divjačino, glasno ali tiho. Ako goni pes dokazano tiho, se sme oceniti njegovo šarjenje največ z 2, vrhu tega dobi kot vzrejno oceno v načinu gonje nezadostno. Če ni imel pes priložnosti, da bi pokazal glasno šarjenje, se mora to zaznamovati pri vzrejni oceni načina gonje z vprašanjem (?). Še višje je treba ceniti, če

se oglasi pes že na svežem sledu (in ne šele pred divjačino). V poročilu sodnikov se mora omeniti, če je pes glasen že na sledu ali šele, kadar vidi divjačino. Samo pes, ki je glasen na sledu, dobi v šarjenju oceno 4i. Od kokerjev se zahteva donašanje lažjih zajcev. Če najde težjega zajca, se ne sme pri njem dalje časa zadržati, ne da bi ga oblajal ali nakazal. Še žive obstreljene zajce mora zadaviti. Natrganje diskvalificira psa za nadaljnji potek skušnje.

Pri šarjenju sme biti odvezan le en pes, pri grmarjenju se pa preizkusita lahko v sporazumu med vodnikom in sodniki istočasno dva psa.

C. Donašanje izgubljene divjačine.

1. Mrtva perutnina se položi skrito (v travo in podobno), da je pes ne more zagledati. Nato jo mora poiskati pes, ki smo ga prej odstranili, z dobrim vetrom na približno 50 korakov. Upoštevati je treba razdaljo, na katero potegne pes prvič divjačino, in lepo donašanje (pes se naj usede in naj ne stiska ali skube divjačine!).

2. Razen tega se vleče z vetrom 200—250 korakov daleč na vrvi po pregledni čistini po možnosti baš ustreljen kos dlakaste divjačine, ki mora krvaveti (sunek z nožem!). »Nastrel« se označi z nekoliko dlake. Vlečka naj ima vsaj dve kljuki, voditi ne sme čez prodovino in mora biti napravljena za vsakega psa sveže (neposredno pred skušnjo). Na koncu vlečke se položi — po možnosti skrito — kunec ali lažji zajec (za to se naj uporablja drug kos iste vrste kot oni, ki se je vlekel). V primerni razdalji se postavi na koncu vlečke sodnik, tako da ga ne more pes ni zagledati ni zavohati, a da lahko psa dobro opazuje. Pes se mora takoj na nastrelu odvezati. Gledati je treba na to, da gre dobro po sledu in da prinese položeno divjačino naglo ter lepo. Oblajanje ali nakazanje zajcev se mora pri kokerjih enako visoko ceniti. Vplivanje na psa pri delu po sledu z migljaji ali podobnimi sredstvi je prepovedano, klic je dovoljen. Žival, ki jo je treba prinesti, mora biti za vse pse istega različka po vrsti in teži enaka.

Č. Vodno delo.

Pes naj najprej v bičevju in globoki vodi šari, ne da bi imel divjačino v nosu. V vodo mora iti veselo na samo povelje (ne da bi ga bilo treba podžigati z metanjem kamenja in s podobnim) ter mora biček smotreno preiskati. Ako gre šele na met kamna v vodo, se mora to slabše oceniti. Šele nato se spusti (ne vrže)

mirno v vodo raca s pristriženimi perutmi, ne da bi to videl pes, in se ukaže psu šariti po svežem sledu. Glasno šarjenje se to pot ne ceni više. Od psa že preiskan biček se naj po možnosti ne uporablja v drugo. Preudarku vodja tekme in sodnikov je prepuščeno, da preizkusijo najprej vse pse po vrsti brez race in nato z raco. Pri donašanju iz globoke vode se mora paziti na ličnost dela. Izpustitev race pred njeno oddajo je pogrešna. Vedno se sme le en pes sam preizkusiti.

D. Delo napram roparicam.

Ostrost napram roparicam se preizkusi na lisici ali mački. Ako sta obe vrsti živali pri roki, si sme vodnik izbirati. Skušnja se naj vrši po možnosti na čistinah stran od gošče ali visokega drevja, da se prepreči, da bi roparica ušla ali splezala na drevo. Vodja tekme in sodniki določajo, kako bi se preprečil prenagel pobeg roparice, ki pa se ne sme privezati na kak kol. Če se kot sredstvo izbere vrv s krepelcem, mora biti vrv tako dolga, da ne moti krepelec psa ali ga celo ogroža. Sigurni strelci in zanesljivi davilci morajo biti pripravljeni, da onemogočijo pobeg roparice. Nepozvani psi morajo biti na strani.

E. Preizkušnja dresure.

Poslušnost psa se ne preizkuša posebej, ker se kaže (kot dobrota nosa) med vso preizkušnjo. Treba je torej pri vseh predmetih paziti, da se ne izmuzne pes vodnikovi roki in da izvršuje takoj in voljno njegov klic, žvižg ali migljaj (kar pa mora slišati in razumeti). Mirno in tiho vodstvo se mora više ceniti. Pes se mora pri iskanju pod puško na migljaj ali klic takoj uleči ali usesti. »Doli« na strel se ne zahteva, pač pa se mora posebej vrednotiti. V visoki meri rokobojni in streloplahi psi se morajo izključiti.

Pes se odloži na robu gozda ali goščave na ta način, da dá vodnik nenavezanemu psu kot pri zalazu rahlo znamenje, naj ostane na mestu. Poleg psa se položi lahko nahrbtnik ali kak drug predmet. Vodnik se poda nato tako daleč v goščo, da ga pes ne more več videti. Tu ustreli in se povrne čez nekaj časa k psu, ki se ne sme med tem s svojega mesta niti odstraniti niti ne sme cviliti ali lajati. Če se usede ali vzdigne glavo, ni napaka. Psi, pri katerih se ne pusti noben predmet, se morajo bolje oceniti.

Pri preizkušnji vodljivosti je treba paziti, da sledi pes brez napetja vrvice vsem gibom vodnika takoj in voljno, in to na levi strani, ter da se ne zaplete z vrvico ob drevesa, ob katerih gre vodnik.

Pri gonji (navidezni) se mora pes popolnoma mirno zadržati, ne sme cviliti, se trgati na vrvici in vodnika zapustiti. Oddati se mora več strelov. Nenavezan pes se mora bolje oceniti.

IV. Naslov zmagovalca.

Naslov tekemskega zmagovalca dobe samo v JRP ali v Šp. vzr. knj. vpisani španijeli, ki so dobili na kaki priznani starostni tekmi kvalifikacijo za I. oceno in na kaki priznani razstavi v odprtem razredu red odlično ali prav dobro.

Tone Podvrečar:

Spomini na Rombon.

Sedel sem v večernem mraku na produ pod Čuklo, po višini drugim vrhom Rombona, ter gledal tja proti Krnu in Vršiču. Obseval ju je zadnji žar večernega solnca in moje misli so splavale preko njih — domov. Pod menoj je počivala Bovška kotlina. Na Raveljniku so se posvetile prve lučice iz zakritih barak. Posamezen rezek strel je včasih pretrgal sveto tišino.

Baš sem hotel zapustiti svoj prostor in oditi v barako, ki mi je služila za stanovanje, ko slučajno pogledam proti Čukli in opazim kakih 80 korakov nad seboj pasočo se gamsovo kozo in mladiča.

Izprva nisem verjel, a pozneje sem se prepričal, da to ni gola prikazen. Je li mogoče? Sto metrov pred njima žične prepone in laška postojanka, za njima naša podzemska stanovanja in prav tam tudi nekaj gorske artiljerije.

Mulila sta travo, včasih pogledala po produ in gotovo sta tudi mene opazila, kar ju pa ni prav nič vznemirjalo. Morala sta biti že navajena na frontarje.

Dolgo bi ju bil še lahko občudoval, da ni prilomastil po kamenju bosanec, noseč na hrbtu polno šotorsko krilo komisa.

Ko je prišel v njuno neposredno bližino, sta jo odkurila proti vrhu Čukle.

Parkrat sem še videl kozo z mladičem v bližini naših postojank; bili sta poznani živali vsej posadki tega kraja.

Nekega septembrskega dne sem obiskal bližnjega poveljnika kompanije, ki je bil v poziciji prav na Čukli. Ko pridem do njegove barake, opazim na vratih nabito gamsovo kožo. Stopila mi je pred oči slika, ko sem bil prvič zagledal brezbrižni parček. Četni narednik je bil ustrelil kozo in oropal mladiča skrbne matere. — Ali je tudi tega zadela usoda junaške smrti, ko je taval osamljena sirota po ruševju in prodih sivega Rombona? Gamsov od takrat nisem več opazil, pač pa so pripovedovali, kako hodi gospod general s štabom na pogone proti Svinjaku in Bovškemu Grintovcu.

*

Grmelo in treskalo je na vseh krajih; bil je pravcat sodni dan v gozdičku pod Čuklo. Po dolgem razmišljanju in obotavljanju sem slednjič zapustil kaverno in se kolikor mogoče brzih korakov napotil v postojanko.

Nekaj skokov preko nerodnega kamenja; skril sem se za skalo za kratek odpočitek, potem pa sem drvel spet naprej v smeri proti svojim »mašincam«.

Prešel sem bil tako skoraj že ves prod, ko sem dospel na rob mesta, kamor je Italijan najbolj vsipal granate in so padale težke mine. Hitro sem našel primerno zavetišče za nekim robom. Vsedel sem se in si ves razburjen zapalil cigareto ter razmotrival svojo neugodno pozicijo. Naprej zaenkrat ne morem, nazaj tudi ne; najbolje je, da ostanem tu, kjer sem. Ko preneha najhujši ogenj, jo že odkurim v graben — sem si mislil.

Ker le ni ponehalo ropotanje, sem se zavetišča že popolnoma privadil ter pomirjen pušil cigareto za cigareto in pil črno kavo iz čutare.

Rob me je precej dobro varoval, samo tu in tam je prav v bližini zabrenčal kakšen drobec granate ali mine.

Gledal sem naokoli in opazil 10 korakov nad seboj dve modrosivkasti ptici, ki sta se tiščali pod ruševjem, ki je bilo tudi še v okrilju roba. Skupaj sta tiščali glavici, samo iz nemirnih oči sta odsevala strah in groza. Smilili sta se mi revici in dolgo bi jih še pomiloval, da ni sovražna artiljerija skoraj prenehala s streljanjem in medtem počela klepetati pešadija. Pognal sem se preko opasnega kraja v graben in seveda na ptičji parček popolnoma pozabil. Pričel je laški napad, ki pa je bil odbit po več brezuspešnih naskokih.

Okoli štirih popoldne je zavladal mir; v večernem mraku in ponoči smo nosili ranjence in mrtve v zaledje.

Proti jutru, ko se je pričelo daniti, zaslišim klic, podoben jerebičjemu, nad seboj v skalinah v bližini mesta, kjer sem

prejšnji dan vedril pred železno nevihto v družbi ptičjega parčka. Grem v smeri klica in zapored spodim 5 kotorn, ki so se prepeljale preko grape postojankam v zaledje in se tam skrile v borovju.

Kure je bil opazil tudi četovodja sanitejcev Jurkovič in si, Bog zna kje, preskrbel staro zarjavelo dvocevko ter jih tako dolgo zalezoval, da so se kotorne preselile preko naših bodečih žic k Italijanom.

Leto dni je že trajal krvavi boj na Rombonu in njegovih obronkih, a ptice niso zapustile rodnih krajev kljub vednemu vznemirjanju od strani vojakov in posebno pogostega topovskega ognja.

Želel bi si, da zopet obiščem orjaka Bovške doline in oživim spomine, ki so med velikimi napori — ipak ostali lepi. Radoveden sem, koliko jat skalnih jerebov se je povrnilo med sive skale izgubljenega Rombona. Ali se je vrnil divni gams v gorski dom Čukle in njene okolice?

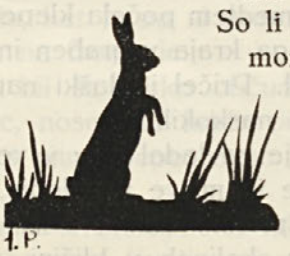
Vladimir Kapus:

September.

Oj Črtek moj dragi, zdaj hajd na poljé,
kjer kmetič pokosil je cvet,
in pusto strnišče otožno štrli,
kjer klas je pšenični požet.

In s puško v roki sem šel čez poljé,
kjer ajda opojno dehti
in zadnje med klasjem bogato prosô
na bilju se vitkem šibi.

Na sredi v detelji Črt je obstal,
kot bi bil izklesan stoji.
So li jerebice, mogoče fazan,
morda dolgouhec čepi?

Dr. A. Farčnik:

Ribarske pravice na ozemlju bivše Štajerske.

V zakonodaji prideta glede ribarstva v poštev dva momenta: pravica do ribolova (ribarska pravica) in način izvajanja te pravice. Predpisi o načinu izvajanja ribarske pravice so upravno policijske narave in se nanašajo na prepovedi uporabe gotovega orodja pri ribolovu, na ribarske karte, na varstveno dobo itd. Predpisi o ribarski pravici kot taki, t. j. kako se ta pravica pridobiva, prenaša na drugo osebo itd., pa so po svojem zgodovinskem razvoju v bistvu zasebno pravnega značaja.

Dne 25. aprila 1855 je izšel s štev. 58. drž. zak. zakon o ureditvi ribarstva (državni ribarski zakon). § 9. tega zakona določa, da dobi zakon veljavo v posameznih deželah šele takrat, ko se izdado na ribarstvo se nanašajoči deželni zakoni. V vojvodini Kranjski je izšel deželni zakon z dne 18. avgusta 1888 v dež. zak. štev. 16. iz leta 1890. Na Štajerskem pa deželni ribarski zakon sploh ni izšel, vsled česar tudi državni ribarski zakon za Štajersko nima veljave, temveč pridejo v poštev splošni predpisi, in sicer določila občega državljanskega zakonika. Iz tega sledi druga važna okolnost, in sicer, da v slučaju spora, komu pripada ribarska pravica v gotovem vodovju, ne odloča politična oblast, temveč sodišče.

Razvoj ribarskih pravic se po zgodovinskih virih da zasledovati stoletja nazaj v srednji vek. Kakor lov, tako so si graščaki pridržali tudi ribarstvo izključno zase. Ker jim je pripadalo tudi pravosodje, so ogrožale neupravičene ribiče krute kazni, ako so jih zasačili graščinski čuvaji.

Dostikrat so podelili graščinski mogočniki ribarsko pravico samostanom, da bi ti molili za njihov duševni blagor. Tako nam pričajo zgodovinski viri,* da je Friderik II., »po božji milosti grof celjski, gornjegrajski in zagorski«, šel zelo na roko cerkvam in samostanom v svoji grofiji, da bi pomiril vest vsled svojega burnega življenja.

Leta 1449. je podelil svojemu naljubšemu samostanu Kartuzijanov v Jurkloštru, v katerem je pokopana njegova ljubica Veronika Deseniška, p r a v i c o d o r i b o l o v a v vseh potokih jurkloštrskega okoliša.

Leta 1447. se je pritožil Rudolf, opat benediktinskega samostana v Gornjem gradu, pokrovitelju samostana grofu Frideriku celjskemu, da delajo grofovski uslužbenci samostanu pri izvajanju ribolova težkoče.

Grof je nato prepovedal svojim sodnikom in uradnikom, vmešavati se v gornjegrajsko samostansko sodnijsko okrožje, »ki se začenja pri gradu Vrbovec in pri dveh lipah nad vasjo Prihova«, in potrdil izrečno ribarske pravice samostana v vodah sodnijskega okrožja. Kdor bi proti temu ravnal, bi moral plačati globo 5 mark srebra samostanu in ravno toliko grofu.

Take in enake na ribolov se nanašajoče pravice so ostale večinoma ohranjene ter so zaznamovane tudi v zemljiških knjigah, odnosno deželnih deskah pri dotičnih graščinskih posestvih.

Cesarska naredba od 21. marca 1771 določa, da je do ribarjenja upravičen le tisti, ki ima »posebno pripadajočo pravico«. Kjer take p r a v i c e n i s o o b s t o j a l e, je avstrijski občni državljanski zakonik iz leta 1812. (ki je še danes v veljavi) glasom § 382. dovolil pravico do svobodnega ribolova. Z odpravo tlačanskega razmerja in odkupa zemljišč se te ribarske pravice nikakor niso spremenile, ampak so ostale iste kot pred l. 1847.**

Dandanes so večinoma vse ribarske pravice na ozemlju bivše Štajerske v posesti poedinih oseb ali korporacij, ki ribolov dejansko izvršujejo, bodisi da se sklicujejo pri tem na še obstoječe stare ribarske pravice, bodisi da so pravice pridobile po najemni pogodbi ali da so ribarsko pravico priposestvovale, tako da so

* Gubo, Die Geschichte der Stadt Cilli.

** Krainz, Sistem avstr. privatnega prava.

redki slučaji, kjer obstoji pravica do prostega ribolova vseh občanov, prebivalcev dotične občine, odnosno svoboden ribolov sploh.

Kakor že omenjeno, imajo razsojati na Štajerskem o vprašanju, komu pripada pravica do ribolova, v konkretnem slučaju, redna sodišča. Vendar pa je težišče vprašanja, komu naj se o m o g o č i izvajanje ribolova, pri političnih oblastih I. stopnje (sreskih poglavarjih), ki odločajo, komu naj se podeli r i b o l o v n i c a, to je legitimacija, da je ribič upravičen izvajati ribolov.

Predpogoj izdajanja ribolovnice je torej obstoj r i b a r s k e p r a v i c e; pri vodah, kjer obstoji točasno še svoboden ribolov sploh oziroma ribarska pravica vseh stanovalcev dotične občine, pa obstoj tega svobodnega ribolova.

Ribolovnice, brez katerih nihče ne sme izvajati ribolova, se na Štajerskem glasom § 11. zak. od 2. sept. 1882, štev. 11. štaj. dež. zak. iz l. 1883. izdajajo v treh obrazcih:

Obrazec I. za posestnike ali zakupnike ribarske pravice — izdajajo sreski poglavarji;

obrazec II. za druge osebe — izdajajo posestniki in zakupniki ribarske pravice;

obrazec III. za vode, v katerih sme začasno ribariti vsakdo ali občani oziroma stanovalci dotične občine — izdaja župan dotične občine.

V slučaju, da se poteguje za izdajo ribolovnice glede gotove vode, ali za pravico, izdajati ribarske karte, v e č o s e b, so merodajni sledeči predpisi čl. V. naredbe bivšega štajerskega namestništva od 9. junija 1883, štev. 12 dež. zak.:

Dokler kdo nesporno izvaja ribarsko pravico, se v smislu zakonitih predpisov ne more pozvati, da to pravico dokaže.

Radi tega mora politično oblastvo v slučaju, če kdo prosi za izdajo ribolovnice, samo razsoditi, ako stranka ribolov n e s p o r n o izvaja, ter v tem slučaju stranki izda ribolovnico. Ako pa pride oblastvo do zaključka, da prosilec ribolova ne izvaja n e s p o r n o, mora skušati, da doseže sporazum med prizadetimi. Za slučaj pa, da se ta sporazum ne more doseči, mora oblastvo izdajo ribolovnice odkloniti in prepustiti nadaljnjo odločbo r e d n e m u s o d i š č u.

Ali izvaja v konkretnem slučaju stranka ribolov nesporno, je stvar pravne presoje vsakega posameznega slučaja. Sporna je n. pr. ribarska pravica, ako se predložijo ribarske zakupne pogodbe, ki potrjujejo ribarsko pravico nasprotnika v dotični vodi.

Dotičnemu pa, ki je v p o s e s t i r i b a r s k e k a r t e, pridobljene pravilnim potem, in ki dejansko i z v a j a r i b o l o v,

oblastvo ne sme braniti, da izvaja ribolov, dokler se zadeva sporne ribarske pravice ne reši pred rednim sodiščem.

Po gori navedenih določilih postopajo politična oblastva tudi tedaj, ako je vložena pritožba proti izdaji ribolovnice od strani župana (v slučaju svobodnega ribolova).

Ribarska udruženja so opetovano skušala doseči, da se modernejši predpisi kranjskega ribarskega zakona razširijo na teritorij ostale Slovenije — doslej žal brez uspeha. V interesu ribarstva na ozemlju bivše Štajerske bi bilo toplo želeti, da se ta želja končno uresniči in da se opisane pravice fevdalnega značaja zamenjajo z drugimi, ki ustrezajo današnjim razmeram in omogočajo uspešnejše nadzorstvo po državnih oblastvih.

Dr. August Munda:

O gojenju postrvjega zaroda.

(Konec.)

Kako prevažamo in vlagamo postrvji zarod?

Marsikdo, ki je vlagal leto za letom v svoj potok postrvji zarod, z vlaganjem ni imel zaželjenega uspeha. Vzrok je ta, da je napravil, ko je vlagal, to ali ono napako. Morda je bil zarod, ki ga je prejel, oslabljen ali slabo rejen; morda ni vlagal na pravilnem prostoru, v pretopli vodi ali v vodi, kjer je mnogo kapičev ali klenov.

Pravilen prostor za vlaganje nam kaže postrv sama. Tam, kjer se postrv drsti in kjer se izleže postrvji zarod, tamkaj je prostor za vlaganja. Vlagajmo torej zarod v studenčine, v majhne stranske pritoke; tu ni drugih rib, osobito ne kapičev; majhna ribica pa ima tam malo sovražnikov in mnogo hrane.

Ribice prevažajmo ob hladnih, deževnih dneh, ne ob hudi vročini. Brez ledu ni mogoče prevažati ribic; ledu pa ne devajmo neposredno v transportni sodček, ker bi ribice potlačil ali pobil; zavijmo ga v vrečico, vrečico pa obesimo na odprtino sodčka, tako da visi v vodo.

Najprimernejše posode za prevažanje ribic so podolgovati sodčki; sodčkov pa ne smemo do vrha napolniti z vodo, nego kvečjemu do $^2/_3$, tako da voda pri vožnji neprestano pljuska in se prezrači. Če se voz ustavi, neprestano pregibajmo sodček, da se voda naužije zraka. Seveda ne sme voda preveč pljuskati,

sicer bi utegnila ribice poškodovati ali vsaj preveč izmučiti. Pljuskanje se ublaži, ako položimo posodo povprek na voz; podložimo pa jo s slamo ali cunjami. Ako je vroče, denemo na posodo mokre cunje ali veje, vmes pa natrosimo posamezne koščke ledu.

Ko prevažamo ribice, se prepričajmo večkrat med vožnjo s toplomerom, ali je temperatura vode stalna. Temperaturo moremo znatno znižati; čim bolj jo znižamo, tem več kisika sprejema voda. Z znižanjem temperature vode se zniža tudi življenska energija ribic in radi tega rabijo ribice v mrzli vodi manj kisika kakor sicer. Posledica tega je, da moremo ob nizki temperaturi vode prevažati v transportni posodi več ribic kot v toplejši vodi. Temperaturo vode znižajmo previdno in postopoma, da se ribice ne prehlade.

Čim prispemo z ribicami k potoku, kjer hočemo vlagati, ne začnimo takoj vlagati, nego prepričajmo se poprej s toplomerom, koliko meri voda v transportni posodi in koliko v potoku. Ko smo ugotovili obe temperaturi, prilagodimo polagoma in previdno temperaturo transportne vode oni v potoku; to delamo na ta način, da prilijemo v transportno posodo v presledkih in v majhnih količinah vodo iz potoka in sicer tako dolgo, da se temperaturi obeh vodà izenačita. Izenačenje temperature traja najmanj pol ure; rajši več nego manj, osobito ako smo vodo med transportom znatno shladili. Nato šele začnimo vlagati. Vlagajmo na različnih prostorih, da se ribice po vodi porazdele in ne devajmo več kakor 5 do 10 ribic na eno mesto. Zarod je neroden in si ne zna sam pomagati, zato ga vlagajmo na prostore, kjer se lahko skrije (med mah, kamenčke, listje itd.). Vlagajmo 1000 komadov zaroda na kilometer.

Krmljenje zaroda.

Ako zaroda ne spustimo takoj v potoke, ga pričnimo krmiti, še preden izgubi rumenjak. S početka zaužije ribica zelo malo hrane; šele sčasoma se priuči jesti. Dobro je, ako premestimo ribice, ko začno jesti, v toplejšo vodo, ker v toplejši vodi laže prebavljajo. In kakšna naj bo prva hrana postrvjega zaroda? Predvsem morajo biti posamezni kosi hrane zelo drobni, sicer jih ribica ne more zaužiti in prebaviti; prebavljalni organi zaroda so zelo občutljivi; hrana mora biti radi tega nepokvarjena in lahko prebavljiva.

Za prvo hrano dajejo ribicam telečje možgane, katerim se primeša nekaj jajčjega rumenjaka in beljaka; to zmes je treba dobro spasirati skozi drobno sito. Približno pol skodelice te

zmesi damo v ½ litra vode in jo zmešamo, tako da se v vodi enakomerno razdeli; ta količina zadostuje za dnevno hrano za približno 200.000 ribic. Od te hrane spustimo v valilnik približno desetkrat na dan po eno kavino žlico; po 8 dneh pa po eno veliko žlico.

Krmiti je treba redno in točno dan za dnevom. Ribice ne hlastajo takoj prve dni za hrano, nego zaužijejo — za gledalca skoraj nevidno — le one kose, ki jim jih voda slučajno prinaša pred gobček.

Dobra hrana za ribice je tudi vranica, ki jo na drobno zmeljemo in pasiramo skozi sito. Najboljša hrana pa je ona, ki jo ribice uživajo v prosti naravi. Ta živa hrana so različne majhne, s prostim očesom jedva vidne živalice, ki žive v prostih vodah. Za krmljenje najbolj pripravni so košarčki ali krustaceje. Košarčke imenujemo majhne račke; izmed teh so posamezne vrste tako majhne in prozorne, da jih s prostim očesom jedva zapazimo. Te živalice si odgojimo v posebnih jamah. V te jame natrosimo gnoja in če se voda spomladi segreje, se pomnoži število teh živalic na milijarde; polovimo jih z mrežico iz tula; preden jih damo ribicam, jih pod prho dobro operemo.

Glavno načelo pri krmljenju zaroda je to, da dajmo ribicam le toliko hrane, kolikor je sproti pojedo. To je potrebno radi tega, da se v aparatih ne naberejo ostanki, ki gnijejo in okužijo vodo. Ne glede na to, pa ulegne ribica zboleti, ako zaužije take pokvarjene ostanke; ostanke hrane je treba dnevno s stekleno cevjo odstraniti.

Čiščenje valilnika.

Čistota v aparatih je glavni pogoj, da ribice ne zbole in poginejo. Vsakih 8 dni je treba valilnik temeljito očistiti. V ta namen polovimo ribice z mrežico iz gaza in jih denemo v drugo posodo; valilnik pa medtem odrgnemo s krtačo; vodi, s katero čistimo valilnik, primešamo nekaj soli ali sode.

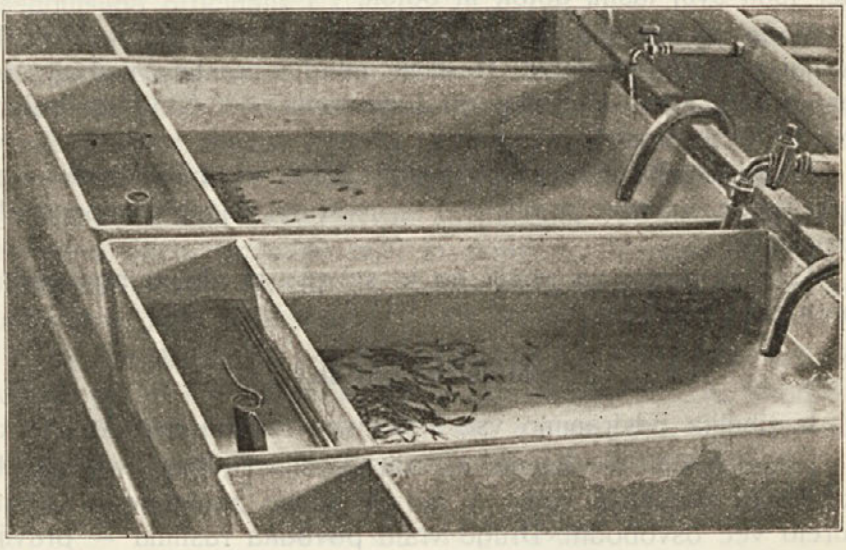
Odgajanje zaroda v letnice. Mladičnjaki.

Če so ribice použile rumenjak, jih premestimo iz aparatov v večji prostor, n. pr. v korita; če takih ni, pa jih porazdelimo v aparate. V posamezen aparat denemo okoli 1500 do 2000 ribic; normalen aparat (valilnik) meri po dolžini 70 cm, po širini 40 cm in po visočini 20 cm.

Ribice odgojimo v aparatih ali v koritih; boljše pa je, ako jih spustimo v ribnik. To je potrebno, če jih nameravamo odgojiti v letnice.

Dobro urejen ribnik proizvaja sam naravno hrano, ki je ribicam najljubša; v ta namen očistimo jeseni dno ribnika in ga posujemo z gnojem. Če je dno tako pognojeno, bo zrastla spomladi, ko napolnimo ribnik z vodo, primerna vodna flora in nebroj živalic nižje vrste, ki služijo ribicam v hrano.

Dotok in odtok ribnika zapirajmo z rešetko, ki imej tako velika okenca kakor rešetke valilnika, sicer bi zarod iz ribnika uhajal. Rešetka pri dotoku ima pa tudi ta namen, da zabranjuje večjim ribam dohod v ribnik; rešetko pri odtoku je treba stalno čistiti, da se ne zamaši z blatom, listjem, algami in drugimi stvarmi, sicer voda ne more dovolj naglo odtekati.

Vodne rastline so ribniku prav tako neobhodno potrebne kakor akvariju. Rastline oddajajo vodi kisik; brez kisika pa ribice ne morejo živeti; rastline so dalje hrana vodni favni, osobito nižjemu živalstvu; nižje živalstvo pa je neobhodna hrana ribicam; slednjič nudijo rastline ribicam zavetje in skrivališče. Rastline so torej izvor in pogoj vsega življenja v vodi. Ako v ribniku ni rastlin, jih je treba nasaditi, če se pa preveč razrastejo, morejo ribam škodovati: preveč kisika škoduje prav tako, kakor če ga je premalo; razen tega odvzamejo vodi zrak, svetlobo in solnce. Radi tega jih je treba od časa do časa trebiti in pokositi.

Izmed vodne flore so ribnikom koristne le prave povodne rastline in alge; škodljive so pa močvirske rastline. Močvirske rastline, osobito rogoz, ježica, saš, loček so rastline, ki jih

povodno živalstvo nižje vrste radi njih trdote ne more zaužiti; razen tega pa odvzamejo dnu preveč hranilnih snovi.

Izmed pravih povodnih rastlin (mehka flora) so postrvjim ribnikom osobito koristni: vodna kreša (nasturtium officinale L.), žabjika (potamogeton natans L.), bobovnik (veronica beccabunga L.), žabji las (callitriche vernalis L.). Najboljša izmed vseh tu navedenih rastlin je vodna kreša, ki vsebuje neko eterično olje in jo radi tega povodne živali rade jedo.

Ribniki za postrvje mladice (mladičnjaki) imajo običajno velikost od 60 do 150 m²; široki so 6 m, globoki 40 do 50 cm pri dotoku in 80 do 100 cm pri odtoku. Manjši ribniki so preglednejši in se dado laže čistiti in izpuščati. Ako je več ribnikov, imej vsak svoj lastni dotok in odtok.

Vodo za ribnik dobimo ali od izvirkov ali iz potoka; izvirki pa naj ne bodo premrzli. Postrvje mladice rastejo najbolje ob temperaturi 15° C (šarenke ob temperaturi 18° C); temperatura pod 10° C za postrvi ni ugodna.

Sredi ribnika namestimo nekaj desk, v obliki kratkonoge mize, dolge in široke približno 1 ½ m, ki naj da ribicam senčnato skrivališče.

Vrhovni pogoj za ribnik pa je seveda ta, da je popolnoma varen proti povodnji.

Škodljivci zaroda.

Iz ribnika odstranimo vse škodljivce ribjega zaroda.

Izmed rastlin je ribjemu zarodu škodljiva neka vrsta alg, ki liki mreža prepreže vodo; v njo se ribice zapletajo in se ne morejo več osvoboditi. Druge vrste povodna rastlina — pravijo ji mešinka (utricularia vulgaris L.) — pa je naravnost mesojeda. Ves njen organizem je ustvarjen za lov povodnih živali nižje vrste. Na rastlini so majhni mehurčki z majhno odprtino; čim pride ribica ali druga živalica, iščoč med listjem rastline zavetja, v odprtino, se le-ta zapre in priklene jetnika, da pogine.

Izmed živalstva nižje vrste so ribjemu zarodu škodljivi povodni hrošči, povodne stenice in ličinke kačjih pastirjev.

Najnevarnejši izmed povodnjakov je rumeno obrobljeni kozák (dytiscus marginalis L.), ki ga lahko spoznamo po rumeno obrobljenih pokrovkah perutnic; ličinka kozaka je oborožena z močnimi kleščami in je zarodu mnogo nevarnejša kakor hrošč sam. Nič manj ni nevarna ličinka črnega potapnika (hydróphilus piceus L.); hrošč sam ribjemu zarodu ni škodljiv, tembolj pa ličinka, ki je izredno požrešna in škodljiva.

Povodne stenice žive kot ličinke in kot stenice v vodi, se zabodejo v svojo žrtev in jo izsesajo. Najmanjša med njimi je navadna veslavka (notonécta glauca); večja je plovka, najbolj znana pa hrbtoplovka. Vse tri so dobre plavalke, dočim ležita vodni ščipalec (nepa cinerea L.) in povodna trska mirno na povodnih rastlinah in prežita na svoj plen.

Kačji pastirji žive v vodi le kot ličinke. Te ličinke imajo na spodnji ustnici pregibljive kleščice, s katerimi zgrabijo svojo žrtev.

Izmed drugih nižjih povodnih živali delata ribjemu zarodu škodo povodni pajek in konjska pijavka. Povodni pajek prede majhne mrežice med povodne rastline; v te mreže prinaša svoje žrtve in jih izsesa. Še bolj nevarna je zarodu konjska pijavka (sanguisuga officinalis L.).

O žabi pravi splošno mnenje, da se loti ribjega zaroda le, ako ga je mnogo na ozkem prostoru, n. pr. poleti, ko voda upade. V nekem ribniku na Češkem so preiskali želodce žab in našli v njih ostanke ribjega zaroda.

Znan škodljivec ribjega zaroda je slednjič belouška.

Izmed drugih večjih živali so ribjemu zarodu nevarne vse povodne ptice, povodne miši in podgane. Osobito nevarni so vodomec (alcedo ispida L.), čaplja (ardea cinerea L.), ponirek, bobnarica, ribič in vrana.

Vse te škodljivce je treba odstraniti, sicer je zaman ves trud, ki smo ga imeli z valjenjem iker in odgajanjem zaroda. Škodljivce iz vrst živalstva nižje vrste polovimo z mrežico iz tula; povodne ptice pa preganjajmo, čim se približajo ribniku, s puško.

Uspehi gojenja v ribniku.

Ako hočemo jeseni mladice poloviti, izpustimo vodo polagoma iz ribnika; na ta način dobijo ribice čas in priliko, da se zbirajo na globokejših mestih, osobito sredi ribnika in blizu odtoka, kjer je najgloblje; tam jih lahko polovimo z majhnimi mrežicami.

Če imajo ribice v ribniku dovolj hrane, dosežemo z umetnim gojenjem lepe uspehe. Ko se ribica izleže, meri 20 mm, po 8 tednih zraste na 3 cm, v 30 tednih pa na 5, 7, 10 ali celo na 12 cm; uspeh je odvisen od obilice hrane.

Od zaroda, ki smo ga dali v ribnik, ostane do jeseni (oktobra) približno 20 do 40% mladic-letnic. Letnice merijo okoli 10 cm; imajo torej velikost, ko se morejo same varovati vsake nevarnosti v prostih vodah. V vrstah nižjega živalstva nima ribica te

velikosti skoraj nobenega sovražnika več; nasprotno: to živalstvo postane sčasoma ribici najpriljubljenejša hrana.

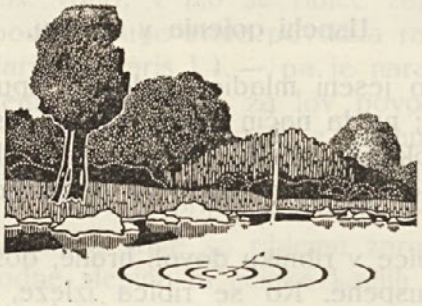
Jesen je najprimernejši čas, da spustimo mladice v potoke. Vode so nizke, ribice si najdejo takoj primerne prostore in obilo hrane, ki je radi nizke vode nakopičena na ozkem prostoru. Radi tega je bolje vložiti jeseni nekaj sto mladic, kakor spomladi na tisoče ribjega zaroda.

Provizorna vališča.

V vsak postrvji potok je treba leto za letom vlagati zarod. Naravni zarod, ki zraste v prostih vodah iz iker, je z ozirom na nešteto neprilike v vodah, premalošteviten, da bi mogel v današnjih časih zadoščati potrebam ribarstva.

Neobhodno potrebno pa je, da vlagamo v potoke, v katerih ni dovolj drstišč in prostorov za zarod; stalno je treba vlagati tudi v vodah, kjer nastopajo redno povodnji, ki uničujejo ikre in zarod; osobito važno pa je vlagati v vodah, kjer znatno prevladujejo mlečniki.

Vsak lastnik ali zakupnik postrvjega potoka si lahko sam priredi vališče, ki bo zadostovalo potrebam potoka; vališče si priredi ob mlinu ali studencu. Postrv ima povprečno 500 do 1000 iker; zadostuje torej, da si vzamemo iz potoka 5 do 10 ikrnic in dva ali tri mlečnike. Od teh rib dobimo 4000 do 8000 iker; iz teh pa zvalimo skoraj isto število zaroda (90%). Če pa pustimo drstnice v potoku, da se izdrsté, dobimo, kakor sem že omenil, od gori navedenih iker le maloštevilen zarod (8%). In baš v tem je pomen umetnega gojenja postrvjega zaroda!

Iz lovskega nahrbtnika.

Prerano usuli cvet. Dne 27. julija t. l. se je poslovil od nas predsednik črnomaljskega lov. kluba Karel Leitgeb, kajti kruta roka smrti je posegla po njegovem življenju.

Ko je bil izvoljen lovski tovariš Karel za predsednika, se je tega razveselil, ne radi časti, ampak radi tega, da bo udejstvil svoje načrte, katere je nosil že dolgo v sebi. Znana so mu bila lovišča kot taka, znana v njih količina zaroda, kakor tudi življenje vsake živali. To je bila pri njem osnova, katere odsev je hotel videti v vsakem pravem lovcu.

Po njegovem prizadevanju so se razdelila klubova lovišča na več delov; v bolj slabotnih se je prekinil odstrel, v drugih je bil pa določen. Na ta način so se krepila lovišča. Ustanovil se je tudi odsek za pokončevanje roparic. V ta namen je predlagal nekoliko zvišati članarino, da se je lahko razpolagalo s potrebnim fondom, iz katerega se je plačevalo nagrade za pokončevanje lovu škodljivih živali. Delo je popolnoma razvilo svoj tek.

Polastila se ga je otožnost; prišla je doba, ko so morali lovi na dražbo. Prihajale so mu vesti, da vstajajo podeželski lovci, se strnjujejo, zlagajo tisočake, da si bodo osvojili love, kjer bo gospodarilo neusmiljeno njih orožje... Lovišča, katera so bila najbogatejša, še posebno na srnjadi, so padla... Sam je otel lovišče: Loko in Tribuče; ko so se mu pridružili zakupniki lovov: Črnomelj, Dol. Podgora, Stari trg in Talčji vrh, so zopet nanovo ustanovili lovski klub. Bil je pa skrčen, ker je smelo biti sprejetih le določeno število članov. Tudi v tem klubu je bil izvoljen Karel Leitgeb za predsednika. Z novo vnemo se je oklenil teh lovišč in jim odkazal najprvo sposobne lovske čuvaje, potem je pa začel misliti na ojačevanje plemen, zlasti pri zajcih, katere bi naročili iz Češkoslovaške. Druga važnost se mu je zdela: nanovo zarediti poljske jerebice, katere so zadnji čas popolnoma izginile.

Snoval je načrt za načrtom, kljub temu, da ga je oklepala bolezen. Zadnji čas se je pa njegovo zdravstveno stanje nagnilo precej na slabše in priklenila ga je postelja, katera ga ni izpustila več, da bi stopil v mlado jutro in pozdravil solnčne livade, se potopil v prekipevajoče gozdno zelenje in prisluhnil šepetanju pljuskajočih valov Dobličke

in Lahinje, v kateri prevažajo race svoje mladice.

Nagnil se je dan ter z njim tudi on; zazibal ga je večni sen, in sedaj spi nevzdramno spanje. Tiho lega mrak,

nebo se škropi z milijoni zvezd, katerih pogled je uprt v njega, želeč mu kakor vsi njegovi lovski tovariši najslajši počitek.

Kongres šumarjev. Jugoslovensko Šumarsko udruženje bo imelo svoj IV. redni letni kongres v Dubrovniku dne 14. in naslednje dni septembra 1925. Na kongresu se bo razpravljalo o raznih splošnih strokovnih in stanoških predmetih, posebno o organizaciji pogozdovanja Krasa in goličav. Po kongresu bodo udeleženci obiskali razne kraje našega divnega Primorja.

Lovačka izložba u Zagrebu. Dosadašnji »Odbor za prirejivanje lovačke izložbe« konstituirao se je na novo u »Izložbeni odbor«, koji se sastoji uz predsjednika Zagrebačkoga Zbora gosp. Frana Prevedana od slijedeće gospode: Predsjednik odbora: Dr. Milovan Zoričić, banski savjetnik, predsjednik Hrv. lovozaštitnog društva; podpredsjednici: Mirko Šarčević, veletržac, podpredsjednik Zagrebačkoga Zbora, Jovan Lakić, gradski senator, predsjednik Saveza lovačkih udruženja za Vojvodinu u Novom Sadu, dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik, predsjednik Slovenskog lovskog društva u Ljubljani, dr. Jakša Račić, liječnik, predsjednik Saveza lovačkih udruženja za Dalmaciju u Splitu, dr. Dragan Turković, sudski viječnik, predsjednik Saveza lovačkih udruženja za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu, Đeneral Miloš Vasić, ministar na raspoloženju, predsjednik Saveza lovačkih udruženja za Srbiju u Beogradu. Tajnici: Ing. I. Čeović, šum. nadsavjetnik, tajnik »Jugoslavenskog šumarskog udruženja«, dr. M. Hirtz, sveuč. prof., dr. E. Rössler, sveuč. profesor, tajnik Hrv. lovozaštitnog društva, svi u Zagrebu. Odbornici: Gjorgje Božić, ing., Sarajevo, prof. M. Gl. Crnčić, akad. slikar, Zagreb, Mr. Joca Divild, lekar, tajnik Saveza lov. udruženja za Vojvodinu u Srbobranu, Vilim Dojković, šum. savjetnik, podpredsjednik Hrv. lov. društva u Zagrebu, Jakov Dulibić, Šibenik, Milutin Fabijanec, Zagreb, Krešimir pl. Gjurkovečki, veleposjednik, Bos. Gradiška, Ivan Hercezi i Nikola Ivančević, članovi upravnog odbora Zagrebačkog Zbora, Zagreb, Vladimir Karaman, upravitelj pošte u Splitu, V. Leustek, gradski šumar, Zagreb, Mihajlo Ljuština, inspektor Ministarstva šuma i ruda u. m., Beograd, dr. Miće Micić, odvetnik, Dubrovnik, Gjuro Petković, podpredsjednik Saveza lov. udr. za Vojvodinu u Novom Sadu, Ivan Polit, Novi Sad, Živojin Rafajlović, ministar n. r. i podpredsjednik saveza lovačkih udruženja za Srbiju u Beogradu, Asimaga H Šabanović, veleposjednik, Sarajevo, dr. Miljenko Stojić, odvetnik, Beograd, inženjer Fran Tavčar, predsjednik Lovske zadruge u Ljubljani, Fran Urbanc, veletržac, predsjednik kinološkog Saveza u Ljubljani, Ivan Zupan, direktor grad. dohod. ureda u Ljubljani.

Jerebv krempljih sokoliča. Ko je v sredo 15. julija zjutraj šel lovec Avsenik Fr. iz Most skozi svoj pazniški revir, je zapazil, da nese sokolič-ptičar v krempljih večjega ptiča, kateri je visel od krempljev nizdol ko bi bil mrtev. Sokolič je letel naravnost proti lovcu. Ker pa ta ni imel puške nabite, je v trenutku, ko je sokolič priletel mimo njega na par sežnjev, zamahnil s palico proti njemu in zavpil. Ropar se je oči-

vidno prestrašil lovčevega pozdrava in spustil plen, v katerem je lovec takoj spoznal, da je mlad jereb. Bil je pa presenečen, ker je jereb, mesto da bi padel na tla, takoj veselo odletel in se tako na čudovit način otel smrti.

Zanimivo je obnašanje mladega jereba, ki se je v krempljih krvoloka naredil mrtvega, da bi s tem premotil sovražnika, da bi ta popustil v svoji pozornosti in bi jereb morda porabil tak trenutek nepazljivosti ter jo popihal.

Gotovo bo jeseni v zahvalo zapel svojo vabljivo pesem. M. Š.

O razmnoževanju lisic. Včasih se čudimo, kako je mogoče, da se lisice kako leto tako močno pojavijo, čeprav smo jih v prejšnji zimi skoraj popolnoma iztrebili. V zadnjem pomladnem snegu ni bilo nikjer več lisičje sledi, pač pa precej zajčjih, in veselili smo se, da bomo prihodnjo jesen imeli lepe zajčje love. Toda komaj je prišel julij, čas, ko stare lisice najbolj ropajo in kradejo kuretino in se tudi mladice vežbajo v tej posebni stroki, je bilo nebroj pritožb. Povsod, kamor je šel lovec, so mu tožile pridne gospodinje, da je lisica ukradla lepega petelina ali celo kokljo s piščeti vred. Lovec si ni mogel misliti kaj takega in dolžil je razne dvonožne lisice, da so one na delu in kradejo na račun rjavk. Ko pa je prišla jesen, se je prepričal, da so imele gospodinje prav. Njegovi najboljši kužki iščejo in iščejo, a zajčkov ni; končno v gostem smrečju zalaja belin in kar dve mladi roparici planeta pred lovca. Ena obleži, druga pa jo odkuri zdrave kože. »Odkod neki, saj jih v pomladi ni bilo čutiti in v znanih luknjah pa tudi ni bilo mladic?« Potrudil se je lovec in iskal, dokler ni odkril novih lisičin, pred katerimi je našel cel — kakor pravijo — »kurji britof«. Poleg kokošjega perja so ležale kosti zajcev in celo kost noge mlade srne, ki jo je lisica najbrž tudi zadavila. Toda roparic ni več v tem stanovanju, preselile so se in razkropile daleč naokoli. Odkod so prišle in kam so odšle? Preko zime je lovec še dve ustrelil in eno ulovil v past in v zadnjem snegu so se še sledile.

Dokaz, kako se lisice plode in množe, naj nam bo slučaj, ki se je pripetil lovcu v litijskem okraju. Ulovil je pred eno lisičino devet mladih lisic; od teh je bilo osem samic, en sam je bil samec. Sedaj pa pomislimo, ako bi bile te dorasle in imele prihodnje leto mlade! Kako je treba paziti na to zalego. Gotovo moramo gledati, da te lepe divjadi ne zatremo popolnoma, kajti star lovski pregovor, ki pravi, da je zajčja brakada brez lisice v pogonu kakor juha brez soli, je resničen, ali preveč osoljena juha ni dobra. Vl. K.

Koliko shujša divji petelin pri petju? Vsem petelinarjem je gotovo znano, da petelin med petjem, to je meseca aprila in maja zelo shujša. Naslednja tabela, ki sem jo sestavil po svojih zapiskih, kaže, koliko shujša petelin med petjem približno vsakih pet dni. Radi natančnejše določitve sem navedel tudi dolžino celega petelina in pa kraj, kjer je bil ustreljen.

Ustreljen: 1. IV. v Zagorju ob Savi (teža 4·5 kg, vzdolžna mera celega petelina 95 cm); 5. IV. v Dovježu (4·3 kg, 94 cm); 10. IV. v Visokem (4·1 kg, 93 cm); 15. IV. v Hrastnici (4 kg, 94·5 cm); 20. IV. v Čabru (3·9 kg, 93 cm); 25. IV. v Dvoru (3·8 kg, 93 cm); 30. IV. v Slovenjgradcu (3·75 kg, 94 cm); 5. V. v Bohinjski Bistrici (3·7 kg, 92·5 cm); 10. V. v Logatcu (3·65 kg, 93 cm); 15. V. v Škofji Loki (3·6 kg, 92 cm); 20. V. v Bohinjski Bistrici (3·55 kg, 93 cm); 25. V. v Čabru (3·5 kg, 94 cm).

Od 25. maja dalje ni bila evidenca mogoča, ker mi ni bil prinešen noben petelin več.

Kakor se po meri vidi, so to samo odrasli petelini. Petelin shujša torej v 2 mesecih za eno četrtino svoje teže.

Dasiravno so petelini, ki sem jih gori navedel, iz raznih krajev, se da vendar sklepati, da ni odvisna petelinova starost od njegove teže. Bolj merodajna pa je njegova mera (dolžina).

V. Herfort.

V. smotra psov brakov in jazbečarjev v Gradacu dne 12. julija 1925. Ocenjevalno komisijo so tvorili gg.: dr. Ivan Lovrenčič, Iv. Zupan in P. Žmitek v navzočnosti raznih lastnikov psarn: gg. Mazelle iz Gradaca; dir. Ralfa Račiča in kr. notarja Duš. Miljuševiča iz Karlovca; dr. Fran Lokarja in gojitelja dobermanov L. Grilca iz Ljubljane ter nekaterih drugih, ki si niso premišljali udeležiti se prireditve, četudi so iz oddaljenih krajev.

Istrijanska resasta braka: mati »Rista« in sin »Dojan«.
Lastnik: Jul. Mazelle v Gradacu, Bela Krajina.

Udeležba je bila mnogoštevilna, kar pa se tiče kakovosti na to smotro pripeljanih psov, je bila prav presenetljiva. Teren belokranjskih in nekaterih sosednih lovišč je pač tak, da brez dobrega braka v njem malo opraviš, ker v tamošnjih gosto zaraščenih in nepreglednih lozah in brezštevilnih kotanjah, poraščenih z visoko, gosto praprotjo in drugim neprodirnim grmovjem ni mogoče računati na uspeh, ako nimaš psa, ki vztrajno išče in goni divjačino po več ur, preden ti pride pred cev. Zato pa tamošnji lovci cenijo pse, ki jim uspešno pomagajo pri lovu v težkem terenu, za določen odstrel divjačine; vsa druga pa itak ostane skrita v gošči, izpostavljena na milost in nemilost raznim roparicam, katerih je na žalost v teh krajih preveč ter bi bilo umestno posvetiti več pozornosti preganjanju in pokončavanju istih, da bi se dvignil stalež koristne divjačine. Baš zaradi težkega terena za uspešen lov ima dober pes brak v teh krajih tako veljavo, da se mu posveča mnogo pozornosti.

Če se ta lovišča izboljšajo, bodo prišle tudi druge pasme v veljavo, ki bodo nadomestile deloma pse brake ter izpolnile s tem smotren način lovljenja.

Od 34 pregledanih psov se je priznala pravica za vpis v rodovno knjigo JRB 31, in sicer z oceno: odlično 4; prav dobro 8; dobro 14; povoljno 1; 4 mešano, ali pa jim plemenska vrednost vsled mladosti še ni mogla biti pravilno določena.

Pred vsemi psi braki je prevladala na tej smotri pasma kratkodlakih istrijancev, 16 po številu, 6 je bilo resastih istrijancev, 6 keltskih brakov, 4 posavski in 1 koroški, ki ga pa diskvalificirajo sicer premajhni uhlji, široka glava in šiljast gobec, da bi mogel biti vpisan v JRB. Eden pa je odšel brez določitve pasmenih znakov, ker se pretaka v njem preveč drugorodne krvi, dasi izgleda njegova zunanjost sicer prav dobro in se iz daleka vsekakor približuje istrijanskim brakom.

V ilustracijo naj služijo fotografični posnetki nekaterih psov in sicer: šestletne istrijanske resavke »Riste« ter njenega 15 mesečnega mladiča »Dojana« iste pasme, last g. Jul. Mazelle v Gradacu; tri leta starega keltskega braka »Falota«, last dir. g. Ralf Račića v Karlovcu in štiri leta starega kratkodlakega istrijanca »Peruna«, last g. Al. Šetine v Črnomlju.

Prireditev je potekla v najlepšem redu, vsekakor pa se je marsikdo vračal domov na podlagi stvarne obrazložitve

pri ocenjevanju psov s čisto drugačnim naziranjem o svojih pseh, kot je bil prišel ž njimi na smotro.

Letos ima klub namen, prirediti še dve taki smotri in sicer eno v Ribniški dolini, drugo pa na Gorenjskem v bližini Lesec. P. Ž.

Keltski brak »Falot«.
Lastnik: Ralf Račić, direktor mlina v Karlovcu.

Na IV. odborovi seji Kluba ljubiteljev ptičarjev dne 15. julija t. l. se je sklenilo prirediti jeseni v Sloveniji dve tekmi, in sicer prvo 26. in 27. sept. v okolišu Maribora za ptičarje in španijele, dne 11. oktobra t. l. pa vzrejno tekmo za ptičarje v lovišču Ježica pri Ljubljani. Na obeh tekmah bodo sodelovali poleg domačih tudi inozemski sodniki. Vsakdo, ki hoče prijaviti svojega psa na eno teh tekem, naj to stori pravočasno, in sicer za tekmo v mariborski okolici najkasneje do 20. septembra t. l., za tekmo v ljubljanski okolici pa najkasneje do 6. okt. t. l. Prijavnina znaša za vsakega psa za nečlana 10 Din. Podrobna navodila o zahtevah in sporedih so pojasnjena na drugem mestu v »Lovcu«. P. Ž.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani naznanja sledeče pogoje za vpis španijelov v JRP:

1. Pravico do vpisa imajo taki lovski španijeli, katerih starši so že vpisani v JRP ali v Šp. vzr. knj. (nemška vzrejna knjiga španijelov; urad. naziv: Sp. Z. B.), ali katerih čisto pokolenje se da brez prigovora dokazati za štiri rodove.

2. Ako so starši že vpisani v JRP ali Šp. vzr. knj., sme kljub temu vodstvo JRP vpis odkloniti, če se ne morejo dokazati vsaj trije čisti rodovi.

3. Potomci španijelov raznih različkov (kokerji, špringerji itd.) so od vpisa izključeni; potomci takih križanj (tudi vpisanih) se šele vpišejo, če se dokaže čisti izvor kot pri točki 1.

4. Iz inozemstva dovedeni španijeli se vpišejo v JRP le, če je njihova čistokrvnost dokazana s pravilnim, od znanega reditelja napravljenim rodovnikom, ki mora obsegati vsaj štiri rodove. Vodstvo JRP je upravičeno, zahtevati ove-

Kratkodlaki istrijanski brak »Perun«.
Lastnik: Al. Šetina v Črnomlju.

rovljenje rodovnika po vodji rodovne knjige, ki je merodajna za domovino španijela.

5. Potomci iz zveze španijelov, ki niso vpisani v JRP ali v Šp. vzr. knj., ampak v nemški knjigi uporabnostnih

psov, z vpisanimi psi ali psicami se smejo vpisati, če je njihova vzreja v dveh rodovih čista.

6. Španijelu, ki je vpisan v nemško knjigo uporabnostnih psov ali sam ali čigar starši so vpisani v tej knjigi, dovoli lahko vodstvo JRP vpis v JRP, če ima vsaj $^{15}/_{16}$ krvi vpisanih ali do vpisa upravičenih španijelov svojega različka.

7. Za španijele, ki so a) pokazali posebno lovsko sposobnost na kaki od Kluba ljubiteljev ptičarjev ali L. kl. šp. (Jagd-Spaniel-Klub v Nemčiji) priznani starostni tekmi s tem, da so dosegli kvalifikacijo za 1. ali 2. darilo, in katerih nos je bil ocenjen s 4, ostrost, gonjenje divjačine in vodoljubnost pa vsaj s 3; b) ki so dobili na priznani smotri ali razstavi od klubovega sodnika red odlično ali prav dobro; c) katerih čisto pokolenje (izvor od španijelov istega različka) je dovoljno dokazano, sme vodstvo JRP dovoliti, da se ali sami vpišejo ali pa njihovi čisti potomci.

Leglo sme samo vzreditelj prijaviti, če so 1. starši vpisani v JRP ali Šp. vzr. knj. ali se vpišejo lahko istočasno s prijavo legla ali imajo pravico do vpisa na osnovi točk 5.—7. gorenjih določil; 2. če je vzreditelj glede legla zavarovan pri Klubu ljubiteljev ptičarjev z imenom lastne psarne; 3. če niso mladiči nad 8 mesecev stari.

Za vzreditelja se smatra lastnik psice v času oplemenitve, če se ni javila v tem pogledu vsaj 2 tedna, preden je psica polegla, vodstvu JRP kaka izpremememba. Ta se mora objaviti takoj v »Lovcu«.

Za vpis je treba poslati Klubu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani prijavo, ki mora obsegati ime španijela, različek (špringer ali koker), spol, barvo, dan poleženja, pokolenje (starši itd. ter številke njihovega vpisa), ime in naslov vzreditelja, ime in naslov prijavitelja in njegov lastnoročni podpis z zatrdilom, da so podatki prijave podani z najboljšo vestjo.

Ako ne izvira prijavljeni španijel od v JRP vpisanih staršev ali če ni prijavitelj obenem vzreditelj ali ni član Kluba ljubiteljev ptičarjev, je treba priložiti prijavi vse v poštev prihajajoče listine pravilno izpolnjene.

Za vpis morajo plačati nečlani obenem s prijavo 10 Din.

Če so mladiči kakega legla oddani, je treba vposlati obenem z naznanilom legla imena in naslove novih lastnikov.

Dr. L.

Izložba pasa u Zagrebačkom zboru. Kako je svojedobno već javljeno zaključila je uprava Zagrebačkoga zbora skupa sa Priredjivačkim odborom lovačke izložbe, da se priredi dvodnevna izložba pasa, koja počima na dan otvorenja same izložbe dne 8. dojdućega mjeseca u 3 sata po podne, a svršava slijedećega dana t. j. na 9. IX. u 6 sati na večer. Ova će se izložba pasa održati samo u slučaju, ako se na vrijeme prijavi dovoljan broj izlagača, sa eksemplarima valjanim za izložbu. Uvjeti za izlaganje su slijedeći: Izlagati se mogu sve vrsti pasa čiste pasmine. Na izložbi će svaki pas biti smješten u posebnoj ćeliji, a pristojba za izlaganje za oba dana iznosi 100 Din za svakoga psa i uplačuje se odmah kod prijave. Za štenad uz kuju ne plača se pristojba. Svaka odrasla životinja bez iznimke mora biti providjena ogrlicom i željeznim lancem, a u slučaju da se radi o zloćudnoj životinji, treba da ima i brnjicu. Svaki vlasnik psa ima se sam brinuti za hranu i treba da donese zdelicu za hranu i vodu. U prostorijama same izložbe moći će se dobiti hrana za životinje. Uprava Zagrebačkoga zbora brinuti će se za nadzor, slamu, čišćenje i za davanje vode. Posebna stručnjačka komisija ocijenjivati će izložene pse, te će vlasnici najboljih eksemplara biti odlikovani posebnim priznanicama. Da se olakša doprema životinja za izložbu iz udaljenih krajeva poduzela je uprava Zagrebačkoga zbora korake kod Generalne Direkcije Željeznica, da se dovoli transport pasa

u sanducima na svim vlakovima i uz pogodovnu cijenu od 50% popusta. Naravno da će se izložene životinje moći i prodavati.

Da uprava Zbora bude o tome na čistu, hoće li se izložba pasa moći održati, potrebito je, da svi oni, koji se interesiraju da izlože, čim prije to prijave, navodeći pasminu, porijeklo i starost životinje, te se prijava ima uputiti uredu Zagrebačkoga zbora, Martićeva ulica.

Iz ribarske mreže.

Proizvodi za ribarstvo — carine prosti. Zakon o carinski tarifi (Službene Novine št. 136 z dne 20. jun. 1925) določa v členu 9, da so carine prosti vsi proizvodi za ribarstvo, ki jih ribiči uvažajo. Dr. M.

Ribarske razstave. Pred 30 leti pojem ribarskih razstav še ni bil povsem jasen; ribiči niso vedeli, kaj naj razstavijo. Takrat so razstavljali v akvarijih zgolj ribjo favno posameznih voda in k večjemu še razne kuriozitete rib. Lajiku taka razstava dopada, saj je estetičen užitek, gledati v akvarijih in basenih razne vrste plavajočih rib. Za strokovnjaka pa taka razstava nima pomena. Ribiča ne zanimajo na razstavi ribe kot take, saj jih vidi dan na dan v prosti naravi; njega zanima gospodarska stran ribarstva in le-ta naj bo glavni predmet ribarskih razstav. Ribarske razstave naj pokažejo, kaj zmore narod v gojenju rib. Vsak gojitelj naj predoči na razstavi svoje uspehe. To je glavno, kaj naj pokaže ribarska razstava, vse drugo je postranska stvar, zlasti akvariji, ki ne pomenijo nič drugega kakor neke vrste dekoracijo razstave osobito za lajike.

O priliki ribarske razstave v Kölnu (leta 1905.) so določili, da mora predočiti vsak gojitelj štiri letnike rib. Ti štirje letniki naj bi pokazali, da si je prizadeval gojitelj vzgojiti dobro in krepko pasmo. Odgoj rib pa je odvisen od dobrega in pravilnega krmljenja. Čim

bolj razume gojitelj svoj posel, tem prej dosežejo ribe ono velikost, ki je potrebna, da jih more spraviti na trg.

Naloga gojitelja rib je torej dvojna: prvo, da doseže dobro pasmo drstnic in drugo, da pomnoži z dobrim krmljenjem produkcijo in s tem svoj zaslužek. Gojitelj mora torej razstaviti drstnice in posamezne letnike rib.

Ribarske razstave naj torej pokažejo gospodarsko stran ribarstva, saj je ribarstvo važna panoga narodnega gospodarstva. Kjer pa ribarstvo še ni gospodarsko organizirano, ni mogoče prirejati ribarskih razstav. Prirediti je mogoče le sportne ribarske razstave: take razstave pa se več ali manj izčrpajo v razstavljanju ribarskih sportnih predmetov in ribjih trofej posameznih sportnikov. Dr. M.

Sulčki v Želimljem. Okrajni ribiški odbor je dobil od Ribarskega društva v Celju 6000 sulčjih iker. Sulčki so se že izlegli in bili izpuščeni v ribnik, kjer ostanejo do jeseni. Dr. M.

Razdelitev postrvjega zaroda. Ribarski odbor je letos oddal postrvji zarod v Želimljem; prejeli so ga sledeči gg.: Friderik Burger, Hrastnik, 1000 komadov; Ivan Sitar, Toplice, 1000 komadov; Janko Mevželj, Mokronog, 2000 komadov; dr. Ivan Švegelj, Gorje, 1000 komadov; Ciril Jenko, Hrastnik, 2500 komadov; Slavko Plemelj 4000 komadov in Kranjska industrijska družba na Jesenicah 6500 komadov.

Redka riba na ljubljanskem ribjem trgu. Dne 26. junija t. l. je bilo na ljubljanskem trgu več rib, ki se jim je takoj poznalo, da spadajo v vrsto plošičev (abromidov). Karakteristična za te ribe je izredno dolga predrepna plavut. Ribe so ujeli v Črnem potoku pri Vrhniki. Pregledal sem plavuti in našel: hrbtna plavut 3/8 (3 trde, 8 mehkih šibic); prsna plavut 1/13, hrbtna 2/8, predrepna 3/20.

Nisem si bil na jasnem, ali je riba plošič (abramis brama L.) ali androga (blicca björkna L.). Plavutni koreni so bili pri vseh ribah rdečkasti, očividno pa le radi tega, ker so bile ribe precej poškodovane. Ni mi bilo mogoče ugotoviti, ali je rdeča barva na plavutih — ki je za androgo karakteristična — naravna ali gre za krvne podplutine. Preiskal sem radi tega tudi zobovje v požiralniku. Ugotovil sem v eni vrsti pet zob, v drugi pa dva majhna, nerazvita, s prostim očesom komaj vidna zoba. Preiskana riba je torej bila androga. Preiskava je bila otežkočena, ker sem imel na razpolago majhno ribo, dolgo komaj 15 cm.

Vsekakor je zanimivo, da se nahaja ta riba, ki živi sicer v dolnjem toku rek, v Ljubljanici, in to ob izviru. Dr. M.

Dalmatinski ribiči in lov na sardele. Dalmatinski ribiči tožijo, da je imel lov na sardele letos nepovoljen uspeh. To je težek udarec za tamošnje ribiče, ker spada lov na sardele k njihovim glavnim dohodkom. Sardel je ob dalmatinski obali v zadnjih letih vedno manj. - Po »Jutru«, št. 153.

Kako razpošiljamo ribe. Prevoz živih rib povzroča velike stroške. Zato si moramo pomagati z razpošiljanjem mrtvih rib. Da se ribe ne pokvarijo, je treba paziti na sledeče: Čim ribo ubijemo, ji izrežemo drob in jo skrbno izbrišemo zunaj in znotraj s suho platneno krpo. Ribo obrišemo, nikdar pa je ne smemo umiti razen tedaj, ako jo takoj skuhamo.

Ko smo ribe obrisali in jim odstranili sleherno sled krvi — škrge je treba izrezati —, jih zavijemo posamič v suho platno in jih denemo v košarico med suho leseno volno. Ako je vreme toplo, damo v košaro malo ledu. Glavno pri stvari pa je, da so ribe povsem suhe; mokrota in vlaga pospešujeta razpad. Dr. M.

Glavač (cottus gobio L.) nevaren ikram in zarodu. Glavač (kapič) ni nevaren le ikram nego tudi ribjemu zarodu. V »Hege und Jagd« čitamo, da so lani ujeli kapiča, ki je imel v želodcu 28 komadov postrvjega zaroda.

To bodi svarilo onim, ki vlagajo postrvji zarod. Vlagajmo samo na prostore, kjer ni kapičev.

Velik som. Spomladi 1925 je prodajal ribič Karel Špiler na Kaptolskem trgu v Zagrebu velikega soma, ki je tehtal 83 kg. Ulovil ga je v Kolpi.

(Ribolovni Glasnik št. 4.)

Katero vreme in kateri čas sta za trnkarja najugodnejša? Jasno nebo, vroči poletni dnevi brez vetriča značijo za lajika takozvano »lepo vreme«, za ribiča pa ne. Oblačni dnevi ali vsaj deloma z oblaki zakrito nebo, pohleven dež so za trnkanje ugodni in mu obetajo uspehov. V vročem poletju so hladni dnevi za ribilov ugodnejši, pozimi pa obratno.

Tudi veter je velikega pomena za ribiča. Sever in vzhod sta slaba, jug in zapad dobra. V mirni vodi je brezvetrovje slabo, ker se ribe preveč plašč.

Ko se svita dan in ko se mrači, je najboljši čas za trnkarjenje. Svetle in jasne noči nudijo ribam možnost, da se nasitijo ponoči; ribič, ki pride drugi dan k vodi, seveda po takih nočeh nima uspeha.

Za perničarja je najugodnejši čas, ko se zbirajo in letajo mušice nad vodo. To so ure koncem predpoldneva in v mraku.

Ob hudem mrazu pozimi lovi sulčar z uspehom le okoli poldneva, ko se voda nekoliko segreje; takrat pride riba iz globin na plitvejša mesta.

Nepričakovana izpremememba vremena vpliva nepričakovano hitro na ribe. Ribe, ki so stale malo poprej kakor otopele nepremično na svojih prostorih, se pričnó gibati in iskati hrano; v takih trenutkih se obeta ribiču bogat plen.

Kako dolgo žive sulčje ikre? Ribarsko društvo v Celju je ujelo v letošnji drsti sulklju, težko 17 kg. Vzeli so ji ikre, ko je bila že napol mrtva. Ker niso mogli ujeti mlečnika, so dali ikre na led, seveda tako, da niso zmrznile. Po 58 urah se je šele posrečilo ujeti mlečnika. Oplodili so ikre — bilo jih je 16.000 — in od teh iker se je izleglo 600 ribic.

Ta primer kaže, da so ostale ikre izven materinega telesa izredno dolgo žive.

Dr. M.

Bodensko jezero — bogastvo rib. Leta 1924. so ujeli v Bodenskem jezeru 173.122 kg rib v vrednosti 415.389 švic. frankov (4 in pol milijonov dinarjev).

Švicarska vališča v valilni dobi 1923/24. Švica je imela leta 1924. 214 vališč. Ogromno poslovanje teh vališč je razvidno iz sledečih številk: Valili so ikre sledečih vrst rib:

lososov 327.000 (289.000), lososovih bastardov 50.000 (35.000), jezerk 2,786.000 (2,568.000), postrvi 13,357.000 (12 milijonov 114.000), šarenk 903.000 (782.000), zlatovščic 5,522.000 (4,947.000), lipanov 8,631.000 (6,711.000), ozimic 161,230.000 (125,294.000), ščuk 38,003.000 (27,506.000).

Prva številka znači število iker, številka v oklepaju pa število ribic, ki so se izvalile iz teh iker. Skupno so torej valili v Švici preteklo leto 230,809.000 iker in dobili od teh 180,246.000 ribic. Razen teh so spustili v vode 177.985 mladic in 233.504 letnic in enoletnic.

Dr. M.

RAZGLASI.

Lovski zadrugi se je posrečilo preskrbeti za pomlad 1926 20 družin fazanov (po 4 fazanke, 1 fazan); družino za 1500 Din franko Ljubljano. Dobavljeno v marcu 1926.

Prosimo, da se reflektanti zglase do 30. septembra 1925 ter javijo, na katero število fazanov reflektirajo. Tajnik.

Državno zdravilišče na Golniku sprejme več privatnih bolnikov s pljučno tuberkulozo v I. in II. stadiju v lečenje. Neozdravljivi bolniki se ne sprejemajo. Dnevna oskrbnina od 100 do 140 dinarjev. Drugih izdatkov ni nikakih.

Zdravilišče leži 500 m nad morjem ob južnem vznožju Storžiča, 5 km od železniške postajice Križe (proga Kranj—Tržič). Ima milo, subalpinsko podnebje brez megle, čist zrak, obsežne gozdove.

Nova zgradba. Higienske sobe z največ 6 posteljami, lasten vodovod, lastni vozovi za prevoz s kolodvora.

Zdravljenje po mod. načelih (pneumothorax, tuberkulin itd.). Ležalne kure.

Hrana obilna in prvovrstna, petkrat na dan.

Informacije in prospekte pri upravi zdravilišča.

Prošnje za sprejem, pravilno kolkovane, opremljene s predpisanim zdravniškim izpričevalom, je vlagati na velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani.

MALI OGLASI.

Neplačanih malih oglasov »Lovec« odslej ne bo prijavljal. Cene malih oglasov so objavljene na zelenih platnicah.

Vdovec srednjih let, stalno nameščen, se želi seznaniti z gospodično ali vdovo brez otrok, ki je pripravljena voditi majhno gospodinjstvo na deželi. Prosi samo resnih ponudb s sliko. - Naslov pri uredništvu pod naslovom: »Lovec«.

Naprodaj je puška brezpetelinka, kal. 12, za brezdimni smodnik, cevi iz Diamantovega jekla, prvovrstni predvojni fabrikat (Peterlongo), prav malo rabljena in izborna. Cena po dogovoru. - Ant. Korbar, Ljubljana, Celovška cesta 32, I. nadstr.

Prodam dva 11. maja t. l. poležena resasta istrijanska psa - braka. Oče in mati iz psarne dr. Lovrenčiča, izborna lovca. Mladiča sta zajamčeno čistokrvna po starših, zdrava, brezhibnega stasa, bela, z rumenorjavimi, pravilnimi uhlji in eno, enakobarvno piko na hrbtu, oba popolnoma enaka. Za navedbo jamčim in dostavim psa skupaj ali posamič najboljšemu ponudniku. Event. prodam 3 leta staro njihovo mater, iste barve in brezhibno ocenjenega stasa. Psica je neprekosljiva solistinja in jo prodam, ker je za moj lov predragocena. Adolf Supan, Kropa.

Dobro izurjen lovec, trezen in zanesljiv, se išče za takojšen nastop službe. - Vpraša se pri tvrdki Karl Scherbaum in sinovi, Maribor.

Gozdne sadike. Drž. gozdna drevesnica v Ljubljani ima v zalogi večje število tri- in štiriletnih smrekovih, dve- in triletnih borovih sadik (beli, črni in gladki bor), črne jelše in kanadskega topola.

Letos se bodo oddajale sadike tudi jeseni.

Naročila je nasloviti na šumarski referat velikega župana v Ljubljani.

Težko pričakovani lovski čas je tu! Vsakdo si želi, da bi imel boljše uspehe kot prošlo leto. Zato je potrebno, da ima v redu svojo puško in prvovrstno strelivo. Po izvrstni učinkovitvi splošno priljubljene »U« patrone, naj si vsakdo preskrbi pri puškarju **F. K. KAISERJU v Ljubljani.** Lahko se prepriča, da bo dobil le najboljše »U« patrone, polnjene najvestneje z najboljšim materialom.

Pri lovu na srnjaka in na divjega kozla, so se prave M. Schoenauer puške raznih kalibrov najboljše izkazale. Za točnejše merjenje in siguren strel je potreben dober daljnogled s precizno montažo, kar gg. lovcem najbolje napravi gornja tvrdka. Ribičem je že poznano, da se s pravimi angleškimi in monakovskimi ribarskimi pripravami dosežejo najlepši uspehi. Cene najnižje, postrežba točna.

ČLANOM S. L. D. V svrho natančne evidence vsega članstva se naloži kartoteka, ki bo služila tudi kot podlaga tiskanemu imeniku, ki ga namerava izdati S. L. D. koncem leta 1925. Da ne bo kdo iz imenika izpuščen ali napačno naveden, prosimo, naj vsak član (tudi ustanovnik) prijavi tajništvu S. L. D. v Ljubljani, Poljanska cesta 19, sledeče podatke: 1. Ime in priimek. 2. Stan ali poklic. 3. Številko letošnje izkaznice S. L. D. 4. Bivališče (za mesta in trge tudi ulico in hišno številko). 5. Zadnjo pošto. 6. Srez (politični okraj).

Ti podatki naj se napišejo **čitljivo,** da ne bo pogrešk v tisku. Ne odlašajte, ker se s tem samo zavlačuje delo.

ODBOR.

Vl. Kapus:

Oktober.

Bukove veje — gole ročice
v sinje molijo jesensko nebo,
v čisto in jasno in pa sanjavo,
kot je najlepše devojčje oko.

Gozd —
kjer je pred dnevi še vse žvrgolelo,
zdaj v globoki bolesti molči;
v lahnem zefirju, dihu jeseni,
listje ovelo otožno šušti.

Listi topole — zlati cekini —
tužni naravi v naročje lete,
ne ropotajo, ne žvenketajo:
se sanjajočo vzbuditi boje.

Eden pa vendar se je oglasil
in si zapel je svoj cicirici —
skozi jelovje, mračno lesovje,
samca jereba se pesem glasi.

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

IV.

Lovski pravično izvrševanje lova.

Izvrševanje lova obsega vse panoge lovčevega delovanja v lovišču. Vsled tega pod pojmom izvrševanja lova ni umeti samo lova v ožjem pomenu besede, to je iskanja, streljanja in pobiranja divjačine, marveč tudi vzdrževanje lovišča, negovanje in varovanje divjačine ter obnašanje napram vsem pri lovu udeleženim osebam in živalim.

Agende lovca torej lahko delimo sledeče:

A. Na iskanje zdrave divjačine do oddanega strela;

B. na ravnanje z ustreljeno divjačino in na postopanje napram obstreljeni divjačini;

C. na obnašanje lovca napram solovcem, paznikom, gonjačem in lovskim psom;

D. na očuvanje stanja divjačine, na zatiranje roparske zverjadi in preganjanje lovskih tatov.

Če hoče kdo veljati za pravega lovca, mora, pa naj si lovi sam ali v družbi, predvsem znati lov pravilno izvrševati, to je obvladati vse lovski dopustne oblike lova; dalje pa se mora na lovu napram solovcem, paznikom in gonjačem ter napram divjačini in lovskim psom, pa tudi napram roparicam in lovskim tatovom znati tako pravilno, dostojno in pravično obnašati, kakor to zahteva prava lovska pravičnost.

V naslednjih vrsticah nameravam glede teh točk navesti samo splošne smernice, ki veljajo za vse vrste divjačine ali ki so vsaj večini vrst divjačine skupne; posebnosti glede gotovih vrst divjačine moram radi omejenega prostora po večini preiti.

Ad A: Iskanje divjačine vrši lovec ali sam (posamični lovi) ali v družbi z več drugimi lovci (skupni oziroma družabni lovi); oboje pa ali v družbi enega ali več psov oziroma enega ali več gonjačev oziroma paznikov.

Kaj šteje na posamičen, kaj na skupen lov, je na videz sicer zelo enostavno, vendar pa je za gotova družabna lovišča treba kriterije enega ali drugega načina lova natančneje precizirati.*

---

* Tako so mi znana družabna lovišča, kjer šteje za posamičen lov tudi, če love največ trije lovci skupaj z enim ali več ptičarji, ali dva lovca z enim gonjačem oziroma paznikom; če pa lovita dva družabnika z enim ali več

Lovec sme, naj izvršuje lov na kakršenkoli način, vselej v posest divjačine priti le na lovski dopusten način ter sme tudi strel na divjačino oddati le na lovski dopusten način.

a) Lovski dopustni načini izvrševanja posamičnih lovov so:

1. Zalaz, ki se smatra že od nekdaj kot višek lovčeve spretnosti. Telesni predpogoji lovca pridejo baš pri zalazu najbolj do veljave, oziroma se baš na zalazu pozna, da so za ta način lova res gotove telesne dovršenosti potrebne. Začetnik se more tudi največ potom izvrševanja zalaza povzpeti do potrebne telesne lovske popolnosti.

Na zalazu delujeta predvsem oko in uho; v ostalem pa ne samo mišice nog, ampak vsega života, ker je včasih treba na eni nogi po eno ali celo več minut nepremično stati, včasih se po tleh plaziti in pri tem vsak ud obvladati. Vrhu tega je treba na zalazu imeti mirne živce, ker nervozen lovec na zalazu ne žanje kaj prida uspehov.

Zalaz se izvršuje na ta način, da lovec ali sam ali s psom sledovičarjem, ki pa mora biti na vrvici privezan in ki mora znati na povelje se z lovcem vred po trebuhu plaziti, po možnosti tiho in neopaženo, s puško za strel pripravljeno hodi po lovišču ter išče divjačino. Zalaz velja največ plemeniti divjačini, torej srnjaku, jelenu, gamsu itd.

Posamičen lov na zajce in jerebice, če ne išče ne pes, ne gonjač, ali paznik, bi se tudi lahko imenoval zalaz, vendar pa se lov na malo divjačino malega lova navadno ne izvršuje na tak način, marveč potom iskanja.

Kako se zalaz na gotove vrste divjačine izvršuje, podrobno ne morem tukaj opisavati, ker tak opis z lovsko pravičnostjo nima nič skupnega; tak opis se potem le prerad izkorišča za preveliko pokončevanje divjačine, k čemur pa nisem voljan pripomoči. Sicer pa »brihtna« glava tudi sama kmalu najde pota in steze in način obnašanja, ki vodi v posameznih slučajih najsigurneje do uspeha. Vsekako pa je za uspešen zalaz treba poznati dodobra vse navade divjačine, njeno najljubšo hrano za vsak letni čas, dalje pa tudi vsa ležišča in skrivališča divjačine, in končno mesta oziroma stečine, kjer izstopa divjačina iz goščave. Zalaz v zaraščeni gošči, kjer ti vsak čas pod nogami zahrešči

braki ali z več gonjači, se to smatra že za družaben lov. Določanje take meje je potrebno pri takih družabnih loviščih, kjer so posamični lovi sicer krajevno omejeni (na gotove pogone), ne pa po številu, kjer je število skupnih lovov omejeno na gotove kraje (pogone) in enkrat na leto.

zlomljena vejica in kjer se vsak čas zadevaš ob močne veje, pa tudi čez dan, ko divjačina počiva, navadno nima uspeha.

Na zalazu spoznaš najlažje razmere lovišča, število in kakovost ter stečine divjačine.

Vsekako je mojstrski lovec oni, ki na zalazu doseza opetovano znatne uspehe; kajti tiho in neopaženo se v bližino divjačine priplaziti, ko povzroča šum že vsaka vejica, ob katero zadeneš, in ko opazi divjačina že prehiter mig s prstom kot sumljiv pojav, je resnična umetnost, ki je le malokomu lastna.

2. Čakanje se izvršuje na ta način, da lovec na gotovem mestu, navadno ob stečini, mirno čaka na prihod divjačine oziroma njenega izstopa iz goščave. Divjačina izstopa dandanes na pašo navadno šele pozno zvečer in zgodaj zjutraj. Vsled tega se tudi čakanje more vršiti samo ob poznih večernih ali zgodnjih jutranjih urah.

Tudi čakanje velja največ plemeniti divjačini, dasi se izvršuje tudi na zajce, na divje race, na preletavajoče se kljunače itd.

Čakanje je zelo komoden način izvrševanja lova. Če odračunamo event. napore, združene z dohodom v lovišče, obstoja čakanje navadno zgolj v sedenju dotlej, da se divjačina prikaže — ali pa včasih tudi ne prikaže. — Za mirne in vzdržne lovce je čakanje najprimernejši način spoznavanja lovišča in divjačine, zlasti pa njenega čiščenja. S čiščenjem označujem odstrelitev onih kosov divjačine, ki so od narave slabotni, zaostali, abnormalni, ali ki so za pleme prestari oziroma nesposobni. Čakanje v lovišču, kjer je le malo divjačine, je zelo dolgočasen posel in tudi za čiščenje divjačine ni mnogo prilike, pa najbrž tudi prav malo povoda.

Predpogoj za uspešno čakanje je natančno poznanje lovišča, števila in kakovosti divjačine, njenih stečin in ležišč ter mest, kjer izstopa divjačina iz skrivališč.

Čakališče, to je prostor, kjer lovec čaka, mora biti ali naravno ali umetno krito in pri mali divjačini okoli 15 do 30 korakov, pri plemeniti divjačini pa 40 do 80 korakov od stečine oddaljeno. Čaka se lahko tudi na drevesu ali na umetnem visokem sedežu, pa ne radi varnosti, marveč radi večjega in boljšega pregleda.

Navodila za obnašanje na čakališču opuščam iz istih razlogov kakor pri zalazu.

Pri čakanju kakor pri zalazu mora imeti lovec pri sebi ali v bližini pripravljenega psa aporterja oziroma sledovičarja, ki zna obstreljeno divjačino poiskati in isto, če ni pretežka, pravilno aportirati, večjo divjačino pa na primeren način pokazati. Pes,

ki ni popolnoma zdresiran, more i pri zalazu i pri čakanju marsikaj pokvariti; ker pa je večina psov površno dresiranih, jih lovci i pri zalazu i pri čakanju najrajši puščajo doma. Takemu postopanju tedaj ni ugovarjati, če ima lovec doma sledovičarja, ki najde tudi po preteku par ur obstreljenega srnjaka še po barvi; v nasprotnem slučaju pa je tako postopanje (izvrševanje zalaza in čakanja brez psa) nelovsko.

3. Iskanje velja ponajveč mali divjačini malega lova, torej zajcem, jerebicam, prepelicam, kljunačem itd. Izvršuje se iskanje redno le podnevi, navadno v družbi enega ali dveh solovcev; delo iskanja samega pa vrši zato primeren pes ali ptičar ali španijel ali prepeličar itd. Seveda se tudi primeri, da včasih lovec sam kako divjačino najde oziroma dvigne. Iskanje po gostem grmovju se imenuje grmarjenje, iskanje s psom po vodi pa šarjenje.

Pes, ki išče divjačino, mora biti, če je ptičar, zdresiran vsaj kot poljskolovni pes (fieldtrijalec). Od takega psa se zahteva, da ima vsaj v toliko dober nos, da divjačino v vetru na tako razdaljo najde, da je, ko jo je našel, ne dvigne, dalje, da pred najdeno divjačino obstoji in se na primerno razdaljo uleže ter da stoji in leži toliko časa, dokler lovec ne pride blizu ali se mu kaj drugega ne veleva, da se na strel ne zaleti za divjačino, da se marveč na strel ali uleže ali vsaj usede in da šele na izrečno povelje lovca odbeži aportirat ustreljeno ali iskat obstreljeno divjačino. Boljši pes take vrste vam zna divjačino tudi obiti, tako da se ista nahaja med lovcem in psom. Ta lastnost se kaže največkrat na jerebičjih lovih in je ob času, ko začnejo jerebice »bezljati«, za uspeh lova velike vrednosti.

Ako uporablja lovec za iskanje psa specialista, torej pointerja ali seterja itd., ki ni sposoben za delo po sledu, zahteva lovska pravičnost, da ima lovec poleg iskalca še posebnega psa aporterja ozir. iskalca izgubljene divjačine, o čemer se je že na več mestih govorilo.

Pri nas in žal tudi drugod, vrše lovci iskanje navadno v družbi enega ali več brakov brez psa sledovičarja; to je morda »jaga«, pravično izvrševanje lova pa tako postopanje ne more biti.

4. Klicanje. Lov s klicanjem se izvršuje samo na divjačino, ki je zmožna gotovih glasov, s kojimi se medsebojno kliče, dalje pa tudi na divjačino, ki pride na gotove glasove v bližino v mnenju, da se obeta plen.

Pri nas kličejo ponajveč srnjaka, in sicer na razne načine. Navodil za klicanje srnjaka tu ne bom napisal, ker se ista nahajajo v avgustovi številki letošnjega letnika »Lovca« in ker mi je

še danes žal, da sem naučil nekega raškega lovca klicati, ki je to umetnost zlorabljal v lovski družbi na najnesramnejši mesarski ozir. lovskotatinski način; vrhu tega smatram, da je dandanes v Sloveniji — preko mej iste ta spis itak ne pride — premalo srnjakov, da bi bila taka navodila res še potrebna. Star, dozorel srnjak na klic itak ne pride rad blizu ali pa le izredno oprezno; viličarja in špičkarja pa tudi brez klicanja na zalazu ali s čakanjem ni težko dobiti.

Priklicanemu srnjaku pritiče krogla, ne pa pest šiber.

Dalje kličemo tudi gozdnega jereba. O tem lovu je že mnogo napisanega tudi v slovenščini; najboljše delo je pač ono profesorja Valentinitscha.

Kliče se lahko tudi jastreba, sove, šoje, race, jerebice itd. Znano je klicanje ptic z oponašanjem sove oziroma s pomočjo žive sove, tako zvani čvink. Čvink je zelo primeren način čiščenja lovišča vran, srak in kraguljev razne vrste.

Končno se kliče tudi lisica. Klicanje lisice je dvoje vrste: ali na zajčji jok (Hasenquäcke) ali pa na žvižgljanje (Mäuseln). Sicer pa pride včasih lisica tudi na druge živalske, osobito ptičje glasove.

Izvrševanje lova potom klicanja zahteva od lovcev veliko opreznosti in mirnosti, dobrih oči in dobrega posluha ter izredne hitrosti in izurjenosti pri oddaji strela. Lovec, ki take hitrosti in izurjenosti nima, naj lov s klicanjem srnjaka opusti, ker srnjaka navadno slab strelec le obstreli in se ne more pozneje izgovarjati, da ga je seveda popolnoma zgrešil. Priklicani srnjak, če je mlad, pride v skokih, včasih na tri korake v bližino lovca; takega s kroglo dobro pogoditi ni prav lahko; narobe pa je priklicana lisica navadno še vedno silno oprezna; če je ona tebe zapazila prej nego ti njo, je bilo klicanje zastonj; istotako se obnaša star srnjak, ki sicer na klic tudi pride, pa se že v razdalji 80 korakov v grmovju ustavi ter lovi veter in tvoje gibe; ako oboje ni v redu, ti neopaženo izgine, tako da navadno niti ne veš, da si ga bil priklical.

5. Poleg teh pod 1.—4. navedenih lovov so na gotove vrste divjačine dopustni še drugi posamični lovi, kakor:

a) na čaplje, race, jerebice itd., lov s sokoli, ki se pa dandanes v naših krajih skoraj nikjer več ne izvršuje;

b) lov na zajca s hrtom, ki se izvaja največ v Rusiji;

c) na prepelice event. tudi na jerebice in fazane lov z mrežami in mrežasto kamro; ta lov se izvršuje največ na Francoskem; pri nas je namenjen za polovljenje one divjačine, katero se hoče sigurno ohraniti čez zimo do prihodnje spomladi;

d) na jerebice in prepelice lov s pomočjo papirnatega jastreba; ta lov pa se sme izvrševati samo izjemoma, rekel bi, poskusoma in samo jeseni, ko so polja že docela gola in ko jerebice ne drže več niti psa niti lovca; zloraba te lovske metode pomeni že mesarstvo; ima pa tudi za lovišče navadno to posledico, da jerebice dotično lovišče zapuste.

6. Vrhu tega so, pa samo na roparice (lisice, vidre, kune, kragulje, loveče pse in mačke itd.) dopustni še drugi lovi, ki jih lahko posamičen lovec izvršuje, in sicer:

lov s pastmi (lesene škatlje);
lov s skopci (železje);
lov s samostrelno pripravo;
lov v jamo in
lov v avbo.

Popisovanje teh načinov lova opustim, ker bi natančen popis vseh tozadevnih priprav in postopanja lovca zavzeli preveč prostora. Potrebna navodila je najti v knjigi: Regener, »Jagdmethoden und Fanggeheimnisse«.

7. Lov z zastrupljevanjem in lov na zanke, pa — najsi se dandanes še v tolikem obsegu vrši — smatram dopustnim samo proti najhujšim in najnizkotnejšim škodljivcem lova, med katere štejem vrane, srake, kragulje ter loveče pse in mačke. Proti tem škodljivcem skoraj da ne poznam usmiljenja. Vsled tega je proti vranam dopusten — pa samo ob času snega izvršljiv — tudi lov s papirnatimi zavitki, ki so znotraj namazani s ptičjim lepom, v dnu pa vsebujejo kos vade.

V vsakem slučaju in na katerokoli divjačino nedopusten lov pa je lov s trnkom.

b) Lovski dopustni načini izvrševanja skupnih lovov so sledeči:

1. Pritiskanje se imenuje lov, pri katerem se večje število lovcev postavi v gotovo črto ozir. na gotova mesta, medtem ko eden, dva ali več drugih lovcev ali paznikov proti postavljeni črti lovcev divjačino počasi priganja ozir. pritiska.

Tako pritiskanje se največ vrši v gozdih, kjer zalaz in čakanje nista uspela in v slučajih, če je za gonjo premalo lovcev.

Od gonje se razlikuje pritiskanje v tem, da gre pri gonji za to, da se divjačina sploh dvigne in potem odbeži v katerokoli stran, pri pritiskanju pa skuša pritiskajoči lovec dati divjačini točno naprej določeno smer; vsled tega se morajo divjačino pritiskajoči lovci drugače obnašati nego navadni gonjači.

Pritiskanje se navadno vrši le po gozdih, največ na plemenito divjačino, včasih pa tudi na fazana in na lisico.

Pritiskanje pa se lahko vrši tudi na polju na jerebice in event. tudi na zajce.

2. Gonje so ali poljske ali gozdne, oboje zopet lahko ali z gonjači ali s psi.

Pri gonjah se združi za lov po več lovcev skupaj, ki potem obstopijo gotov del lovišča, ki ga imenujemo pogon. V pogon se spustijo ali gonjači ali braki (event. tudi jazbečarji, fokseljni ali španijeli), ki imajo nalogo, vso v pogonu se nahajajočo divjačino z iskanjem in vznemirjanjem dvigniti in napoditi proti postavljenim lovcem. Ob pomanjkanju lovcev ali gonjačev si je mogoče pomagati tudi na ta način, da se po gotovi črti napnejo vrvice, na katerih so navezane pisane cunje ali pritrjena šarena ptičja peresa; take barijere se zlasti lisica boji in tudi zajec se ji ogne, če mu ni ravno pes za petami.

Gonje se vršijo največ v gozdih ozir. po zaraščenem svetu; na poljih samo tam, kjer so ista zelo obsežna in vsaj na zajcih bogata. Lovovodja pri gozdnih gonjah ne sme odrejati prevelikih pogonov. Vrhu tega je lovovodja dolžan skrbeti, da se lov vrši v gotovem redu in po gotovem načrtu, ter preskrbeti številu lovcev in divjačine ter ostalim razmeram primerno množino gonjačev ozir. psov brakov.

Lovovodja mora vedeti, katere dni oziroma ob katerem vremenu je treba več gonjačev, kdaj manj, kdaj se sme glasno in kričavo goniti in kdaj je treba gonjo mirno izvršiti, da se divjačina v sosednjem pogonu prezgodaj ne vznemirja oziroma dviga in odbeži.

Lovci morajo biti postavljeni na glavnih stečinah in prehodih največ 100 korakov drug od drugega.

Za posebno divjačino, n. pr. za lisice ali volkove, je treba prirediti gonje na poseben način.

Gonjače ozir. pse brake morajo voditi krajevno dobro orientirani lovski pazniki.

Kako se postavljajo lovci, kako se morajo obnašati lovci na stališču, kako je lovce prestavljati, kako se morajo obnašati pazniki in gonjači, kdaj se puške bašejo in razbašejo, kdaj, kako in na kaj se sme streljati itd., je stvar posebnega lovskega reda, ki ga je vsak lovovodja, ako hoče biti kos svoji nalogi, dolžan sestaviti in objasniti navzočim lovcem pred vsakim lovom.

Pri nas se vrše gonje največ v obliki brakad.

O angleških brakadah sem govoril že v prejšnjem poglavju.

Poljske gonje se razlikujejo od gozdnih v tem, da se pri poljskih gonjah lovci navadno ne postavijo na stališča, da se marveč premikajo po gotovem načrtu.

V tem oziru razločujemo tri načine poljskih gonj:

a) razvito črto lovcev;

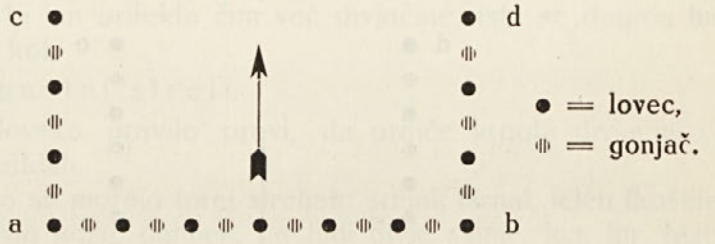
b) lov na kot (Gabeljagd) in

c) lov na krog (Kesseltreiben).

Pri razviti črti se postavijo lovci v ravni črti a—b slike št. 1, oddaljeni drug od drugega največ 80—100 korakov. Med vsakima dvema lovcema pa koraka po eden ali tudi po več gonjačev. Lov se vrši na ta način, da se vsi lovci na dano znamenje istočasno v isti smeri in z isto hitrostjo pomikajo naprej ter da isto delajo tudi med lovci stopajoči gonjači. Strelja se divjačino, ki jo sproti dvignejo gonjači ali pa lovci sami.

Tak lov je priporočljiv za polja s tako majhnimi gozdiči ali kompleksi grmičevja, da se ne izplača vsak tak gozdič ali grmičje posebej obstopati z lovci.

Divjačina, ki odbeži še pred lovci, se na 800—1200 korakov zopet ustavi ozir. uleže ter jo pri nadaljevanju lova zopet najdemo.

Slika št. 1.

Ker pa izbegava divjačina tudi na levo in desno pred črto lovcev na stran, se v svrho preprečenja takega pobega postavi pred levega (v točki a) in pred desnega (v točki b) skrajnega lovca še po tri do pet lovcev na vsako stran v črti a—c in b—d, ki so drug od drugega odaljeni po 50—80 korakov. Med lovci na črti a—c in b—d gonjači niso potrebni, razen za prenašanje divjačine. Pri lovu hodijo lovci na črti a—c in b—d drug za drugim, vsekako pa v ravni črti pred svojim skrajnikom, kakor je razvidno iz slike št. 1.

Ako sta se pri lovu v razviti črti napravili veji a—c in b—d, je to prav za prav že lov na kot.

Vendar pa ima meni znani lov na kot svojo posebno obliko, kakor jo kaže slika št. 2.

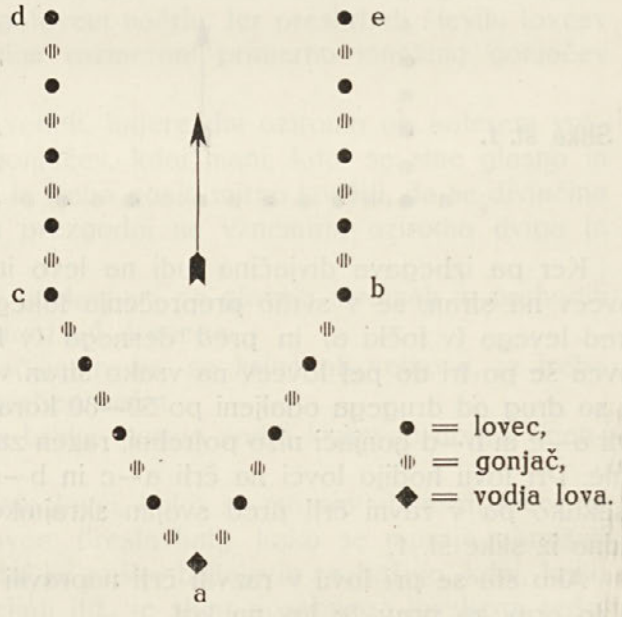
Lov na kot ima svoje ime od ukrivljene ozir. kotaste črte c—a—b na sliki št. 2. Ta kotasta črta je podlaga ozir. začetek lova na kot. Ker pa je včasih število lovcev veliko in ker hočemo preprečiti tudi pobeg divjačine na levo in desno stran izven pogona, se pred lovca v točki c in pred lovca v točki b postavi po

ena črta lovcev kakor pri razviti črti. V ostalem pa je lov na kot sličen lovu v razviti črti. Posebnosti lova na kot so sledeče:

Črti d—c in b—e, v kojih hodijo lovci drug za drugim, se lahko podaljšata vsaka na 10—15 lovcev. Kot pri točki a mora biti manjši nego pravi kot, vendar pa ne pod 60 stopinj. Črti a—c in a—b ne smeta zavzemati več kakor šest do osem lovcev vsaka. Ako so namreč lovci na črti c—a—b po 60—80 korakov oddaljeni in ako je na tej črti skupaj šestnajst lovcev, je pogon že okoli 800 korakov širok, kar je radi preglednosti razmeroma veliko oziroma dosti.

V točki a se nahaja vodja lova.

Specifična konstrukcija črte pri lovu na kot ima za posledico, da imajo pri zajčjih lovih največ priteka lovci okoli točke a in dalje lovci okoli točk b in c. Vsled tega se na ta mesta postavljajo lovci, katere se hoče posebno odlikovati. Vendar pa sta točki b in c za novinca zelo nevarni, ker je vzdržanje kota v točkah b in c v praksi zelo težavno.

Slika št. 2.

Pogon na kot se konča na ta način, da se lovca v točkah d in e začneta približevati in istotako za njima stopajoči lovci ter da se naposled drug drugemu približata na 60—80 korakov.

Kakor hitro se je to zgodilo, je od tedaj naprej že prav za prav lov na krog.

Ko je krog sklenjen, se ne sme streljati več v sredino, marveč samo na divjačino, ki je prodrla krog lovcev. Po zaklepu kroga

se med lovci stopajoči gonjači podajo proti sredini kroga, da dvignejo še zadnjo divjačino.

Lov na kot je priporočljiv samo za ravna in pregledna polja, zlasti tam, kjer je veliko število divjačine, predvsem zajcev.

Lov na kot se v Sloveniji — kolikor je meni znano — vrši razen v Medjimurju samo na cerkljanskem polju pri Krškem po načrtih svoječasnega vodje lova Karla Riedla iz Leskovca, ki je bil tudi moj lovski učitelj in katerega se tudi tukaj hvaležno spominjam.

Ako se lovci postavijo že takoj od začetka, še preden se začne goniti ozir. streljati, v obliki kroga in ako se lov začne s tem, da začnejo iz krožne črte med posameznimi lovci stoječi gonjači prodirati proti sredini, je to pravi lov na krog. Pri takem lovu dvignjena divjačina bega nekaj časa po krogu sem in tja, nazadnje pa skuša prodreti krog na onem mestu, kjer se ji zdi, da je največji presledek med dvema lovcema. Nečedni lovci, ki za to okolnost vedo, delajo tudi nalašč umetne presledke z namenom, da bi jim priteklo čim več divjačine; isto se dogaja tudi pri lovu na kot.

c) Dopustni streli.

Staro lovsko pravilo pravi, da pritiče krogla divjačini, ki stopa po parkljih.

S kroglo se morajo torej streljati: srnjak (srna), jelen (košuta), gams ali divja koza, damjek, pa tudi divje svinje, los, tur, bizon itd. Streljanje s šibrami, pa najsi bodo še tako uničevalne, je na navedeno divjačino nedopustno in nelovski.

Samo pri jesenskih gonjah se sme na srne, ne pa na srnjaka, dokler nosi rožičke, streljati s šibrami, če vodja lova tako streljanje izrečno dovoli. Streljanje srnjaka brez rožičkov pa ni niti s kroglo niti s šibrami smatrati lovskim.

Tudi na medveda se na pošten način strelja samo s kroglo, pri čemer so seveda izvzeti slučaji silobrana; ne sme se pa vsako srečanje medveda označiti že kot silobran, ker medved naših krajev sam od sebe skoraj nikoli ne napade človeka. Istotako pritiče krogla tudi drugi večji roparski zverjadi, kakor levu, tigru, panterju itd.

Na divjačino nizkega lova, izvzemši srnjad, je dopusten strel s šibrami.

Strel s kroglo pa tudi ni v vsaki obliki dopusten.* Tako se strel koničasto od spredaj ne priporoča, ker je obstreljenje —

---

* Primerjaj članek: »Zadel ali zgrešil?«, priobčil Podgorski v »Lovcu« l. 1912., in sliko: »Streli«, nar. J. Gorup v »Lovcu« l. 1920.

popolno zgrešenje se s stališča pravičnosti že ne more zameriti — divjačine le prelahko mogoče. Strel koničasto od zadaj pa je v vsakem slučaju nelovski in surov, torej docela nedopusten; istotako je strel v mehko po možnosti opustiti.

Pomen strela s kroglo tiči v tem, da gre za plemenito ozir. za divjačino večje vrednosti in da krogla, če divjačina ne obleži v ognju, povzroči vsaj tako znatne poškodbe, da divjačina toliko krvavi, da jo more lovec z barvarjem po sledu najti.

Tudi s šibrami obstreljena divjačina krvavi, toda to krvavenje se radi majhne luknjice v koži in radi strjevanja krvi v dlaki ozir. perju kmalu ustavi oziroma zamaši ali pa krvavi sled kmalu izgubi, ker se vstrelnine v meso ali krvne žile vsled gibanja divjačine kmalu prevlečejo z mastjo ali s kožo.

Število nedopustnih strelov s šibrami je večje nego nedopustno oddanih s kroglo; štejem namreč tudi strel na srne s šibrami koničasto od spredaj nelovskim, na zajca pa ne priporočljivim.

Nedopustni so nadalje sledeči streli:

Strel na zajca v ležišču; zajec, ki predolgo vzdrži na ležišču, je navadno samica, istotako zajec, ki odbeži pri gonjah nazaj oziroma skozi vrsto gonjačev;

strel na jerebico, fazana, prepelico itd. na tleh, na raco ali gos na vodi, strel na fazana na drevesu itd.

Razlogi za te zahteve so navedeni pod II. A tega spisa.

Dalje je nedopustno in nelovsko streljanje na divjačino ponoči s pomočjo puškinega daljnogleda.

Nedopustno ali vsaj nelovsko, prav gotovo pa mesarsko je ubijanje, to je streljanje divjačine pod takimi pogoji, da se vnaprej ve, da se divjačine po strelu ne bo doseglo, ali streljanje divjačine v toliki množini, da se je ne more spraviti v promet ozir. užitek (n. pr. postrelitev do stotine bivolov v amer. prerijah, ki so potem enostavno segnili, ali postreljenje »jarcev« v Hercegovini pod avstrijsko upravo, ko je vojaštvo do 200 koz en dan ustrelilo, katerih nihče ni maral več jesti itd.).

Nedopustni so tudi streli z zvezanimi kroglami in z nasekanim svincem, ker povzroča te vrste strelivo divjačini prevelike bolečine in nepotrebne poškodbe.

Nedopustni so tudi streli s kroglo, ki imajo za gotovo divjačino premalo moči, o čemer se je govorilo že v prejšnjem poglavju.

Mnogi lovci štejejo med nedopustne tudi strele s kroglami, ki se po strelu razkalajo, dalje strele s »postni«, nekateri tudi strele

s spredaj navrtano kroglo. Glede slednje krogle glej konec prejšnjega poglavja.

Kar se tiče razdalje, je strel s kroglo dopusten le na razdaljo do 200 metrov, ob uporabi daljnogleda pa do 300 metrov; strel s šibrami pa je dopusten do največ 50 korakov za normalno puško.

Vsak strel, najsi bo oddan s kroglo ali s šibrami, pa je končno dopusten samo tedaj, če ti divjačina tako pride, da z ozirom na razdaljo, na dalekosežnost in učinkovitost puške in na kakovost obstreljevanja telesnega dela divjačine moreš z gotovostjo pričakovali, da bo po strelu divjačina padla.

Ad B:

a) Lovski pravilno ravnanje z ustreljeno divjačino.

V tem oziru je razločevati sledeča dva slučaja:

1. Ako je na strel žival v ognju obležala, je stvar navadno zelo enostavna, vendar pa je z divjačino treba znati ravnati na gotov način, ki se imenuje lovski pravilno ravnanje z ustreljeno divjačino. Glede tega ravnanja velja sledeče:

Pernato divjačino, najsi bo jerebico, prepelico, raco, fazana itd., dvignemo ustreljeno od tal tako, da jo primemo za glavo. Jerebico, prepelico in fazana je po stari navadi tudi takoj iztrebiti. Kako se to dela, vam pokaže vsak star, izkušen lovec.

Nato ptiča obesimo na zanke, ki jih nosimo navadno na nahrbtniku pritrjene. Obešenje se izvrši na ta način, da se zadrgne zanka za glavo na vratu ptiča.

Kljunač se ne sme iztrebiti.

Kljunaču se pred obešenjem izpuliti oba čopiča, to je skrajni špičasti peresi obeh perutnic, dolgi vsaka ca. 4 cm. Istotako se pred obešenjem izpulijo račaku krivčki, ruševcu vsaj en krivec, orlu pa puhasto pero (Adlerflaum) pod repom.

Dlakasto divjačino poberemo od tal na ta način, da jo primemo za zadnji nogi in jo potem tudi tako nosimo. To velja predvsem za zajca, kunca, lisico, jazbeca, kuno in drugo divjačino malega lova, izvzemši srno. Da se te živali lažje nosijo, se prereže zadnja noga nad peto med kostjo in ahilovo kito ter se skozi prerez pretakne druga zadnja noga. Vendar se pa to pri divjačini, ki ima dragoceno kožuhovino, kakor lisica, kuna ali vidra, navadno ne dela.

Ni bolj smešnega prizora, kakor če začetnik prvega ustreljenega zajca v največjem diru sam aportira in ga morebiti čez

trebuh prežetega prinese k svojemu životu pritisnjenega v sredo krohotajočih se lovcev.

Srnjak, gams, jelen, damjek in druga večja divjačina se na mestu iztrebijo, to je, da se jim prepara trebuh do danke in da se želodec in čreva ven vržejo. Lovec si zatakne za klobuk vejico igličastega drevja; na skupnih lovih to vejico lovovodja strelcu slovesno pokloni, vsaj v tistih loviščih, kjer še nekaj vedo o lovskih oblikah.

Vsak lovec, tudi paznik, ako je tako žival ustrelil, ima pravico do lovskega prava (Jägerrecht), to je, da strelcu pritičejo od ustreljene divjačine pljuča, srce, jetra in obisti z lojem vred; povabljeni gost odstopi to pravico navadno spremljajočemu lovskemu pazniku.

Kako je izvršiti iztrebljenje srnjaka, gamsa itd., je težko in dolgotrajno opisovati. Vsled tega to opustim s pristavkom, da se je tega posla najlažje naučiti od starega izkušenega lovskega paznika ob ustreljenem srnjaku samem.

Srnjaku in gamsu se po iztrebljenju povežejo sprednje in zadnje noge navzkriž, tako da se žival lahko odnese na rami ali celo v nahrbtniku. Večjo divjačino je treba odpeljati.

Pri šopatem gamsu (Bartgams) si lovec izpuli takoj tudi šop, kojega nekateri napačno iz nemščine prestavljeno imenujejo brado. Gamsov šop pa z brado nima nič skupnega, ker je zrasel na gamsovem hrbtu. Pri srnjaku, gamsu, jelenu, damjeku itd. si lovec in na posamičen lov povabljen gost vzame tudi rožičke, pri jelenu vrhu tega še gornja dva podočnika (Graneln), pri divjem prašiču pa spodnja podočnika, derača.

Komu pristojajo lovske trofeje na skupnih lovih, je včasih sporno; če ni v lovskem redu za dotično lovišče nič drugega določeno, potem razpolaga s trofejami pri skupnih lovih vodja lova.

2. Bolj neprijeten je položaj za lovca, ako je žival v ognju sicer padla, pa še živi, ne da bi mogla zares pobegniti. Taki trenutki so zame najneprijetnejši, in nje zamoritev, če le mogoče, drugim prepuščam, tudi če gre za od mene samega ustreljeno divjačino; na posamičnih lovih sem seveda sam nase navezan.

Ker se pa tudi take divjačine ne sme pustiti niti trenutek predolgo trpeti smrtnih bolečin, opišem tudi ravnanje s tako divjačino.

Pernata divjačina se zamori na ta način, da se z eno roko stisne kljun, z drugo pa se ji tišči prsa skupaj, pri čemer kmalu izdihne. Grd posel je to, ki se pa vrhu tega pri racah in drugih trdoživih ptičih niti ne obnese.

Na drug način se zamori perjad tako, da se prime za život ter se z njeno glavico udari, če ni drugega predmeta, ob puškino kopito. Za jerebice in prepelice je to najhitrejši način zamorjenja, četudi baš ni lep.

Pri jerebicah in prepelicah se je svoj čas to delo opravljalo tudi z zatikanjem najmočnejšega izdrtega perutnega peresa od zadaj v tilnik med kost glave in prvi vratni vretenec; to delo se še dandanes včasih na lovih vidi, pa ni niti prijetno ga izvrševati, niti ni priporočljivo kot sigurno usmrtujoče.

Vsi ti načini zamorjenja pri racah in drugih trdoživih ptičih nimajo takojšnjega učinka. Vsled tega sem za svoj okus in za svojo rabo vpeljal svoj način zamorjenja takih ptičev. Ta način obstoja v tem, da zataknem manjšim ptičem na mah v glavo od zgoraj doli lovski reznik (Genicker). Celo pri racah se ta način navadno obnese, osobito če je sunek z reznikom v glavo prečen; če pa sunek v glavo ne zadostuje, ali kjer mislim, da ne bo zadostoval, n. pr. pri gosi, pa zabodem lovski reznik živali pod perotjo na levi strani v život proti srcu. Ta sunek pa ima vselej gotov uspeh. Sevedà izstopi vsled tega na perje nekaj krvi, in je s tem grešeno proti staremu lovskemu pravilu, da bodi perutnina kar najbolj snažno ubita.

Kar se tiče dlakaste divjačine, se na še živečega, pa na tleh ležečega srnjaka, gamsa, jelena itd. odda še en strel, morda iz pištole, čisto od blizu v sence. Če pa ne moreš divjačini tako blizu priti, moraš oddati takoj še en reden strel kot zadnji strel (Fangschuß). To velja tudi za zajca, ako se po strelu še po tleh naprej plazi, in je varčevanje z naboji v takih slučajih ne samo umazano, ampak tudi docela nelovsko.

Zajca, ako ga lahko dosežeš, ubiješ trenutno lahko tudi na ta način, da ga dvigneš za zadnji nogi in ga potem ali z velikim lovskim nožem oziroma z vejnikom ali s krepelcem eventualno tudi s krepkim udarcem pesti udariš za ušesa. Pri udarjanju s pestjo je treba udarec navadno večkrat ponoviti.

Lisico ali jazbeca ubiješ docela na ta način, da ga z velikim lovskim nožem ali s kakim krepelcem udariš parkrat precej močno po nosu; isto velja tudi o volku eventualno o lovečem psu.

Preden se pernata ali dlakasta divjačina prinese domov ali celo spravi na trg, se spodobi, da se vselej perje oziroma dlaka po možnosti uredi ter se krvavi sledovi po možnosti odstranijo. Pri plemeniti divjačini se navadno izstrelnina, če je precej znatna, zamaši s smrekovo ali brinjevo vejico; istotako se večji plemeniti divjačini taka vejica navadno zatakne v usta.

b) Lovski pravilno oziroma pravično obnašanje napram obstreljeni divjačini.

O tem predmetu sem v tem spisu že opetovanu govoril, pa se mi zdi i radi sistematične razporedbe tvarine kakor tudi radi važnosti predmeta samega potrebno, da zadevo tukaj še enkrat razpravljam.

Postopanje napram obstreljeni divjačini je namreč točka, o kateri lovstvo največ greši in radi katere se lovcem upravičeno lahko marsikaj očita. Je namreč med lovci vsaj 80% takih, ki v tej točki vedoma ali nevedoma, iz malomarnosti ali vsled pomanjkanja plemenitosti ali vsled nedostajanja primernih sredstev navadno prav močno grešijo. Svojim prejšnjim zadevnim izvajanjem na tem mestu še dodajem:

Kdor strel sproži, mora zagovarjati njegove posledice. Lovec mora s strelom živali učinjeno krivico na najhitrejši način poravnati. (Vide II. A tega spisa.) Vsled tega je med drugim v takem slučaju lovčeva prva dolžnost, da obstreljeno divjačino išče toliko časa, dokler je ne najde, in da v to svrho vse poskusi, dar je v danem slučaju storiti možno. Je pa tudi lovčeva najsvetejša dolžnost, da si že pred strelom oziroma pred začetkom lova preskrbi vsa sredstva, ki vodijo v takih slučajih sigurno do uspeha.

Do uspeha pa vodi v takih slučajih edinole za delo po sledu zmožen in v tej stroki primerno zdresiran pes, najsi bo že potem katerekoli pasme. Glavno je najti divjačino, ne pa pasma ali čistokrvnost psa.

Opetovano poudarjam, da je dolžnost, poiskati ustreljeno divjačino, brezprimerno višja nego pravica, zdravo divjačino iskati oziroma tudi streljati.

Kdor si torej ne more držati več psov specialistov, mora, če naj velja napram divjačini za pravičnega, imeti vsaj enega psa, in ta naj velja delu po sledu obstreljene divjačine; šele ko si je lovec nabavil takega psa, sme tudi misliti na nabavo drugih psov, ki služijo zgolj za iskanje zdrave divjačine; v nasprotnem slučaju je namreč njegov način lovljenja označiti kot čisto navadno mrharijo.

Vse to ne velja samo za najemnike in sonajemnike oziroma lastnike lovišč, marveč tudi za gosta, ako hoče — če se mu to izrečno dovoli — loviti sam brez kakega spremljevalca, ki poseduje sledozmožnega psa.

Najboljšemu strelcu se namreč včasih primeri, da ne zadene, oziroma da slabo zadene; kaj šele povprečnim in pa tistim lov-

cem, ki višek lovske zabave vidijo v kar največjem številu oddanih strelov ne glede na posledice streljanja, o potrebi sledozmožnih psov pa ničesar ne vedo ali nočejo ničesar vedeti. Posledica takega lovljenja pokaže po vsakem lovu nebroj obstreljenih zajcev, jerebic, fazanov, pa včasih tudi srn itd., ki potem v najhujših mukah žalostno končajo ali pa postanejo plen roparic.

Ako je obstreljena žival dlakasta roparica, n. pr. lisica, kuna ali jazbec itd., je vsekako tudi potrebno, da je pes sledovičar obenem tudi oster pes.

Moja sodba v tej točki je zelo kratka: Kdor si za poiskanje obstreljene divjačine ne more nabaviti potrebnega psa, naj tudi puške ne rabi.

Z najdeno obstreljeno divjačino je postopati, kakor je gori pod a 1. in 2. povedano.

Samo oni lovec, ki divjačino na pravilen način strelja ter z ustreljeno oziroma obstreljeno divjačino pravilno in pravično postopa, se sme nazivati pravim lovcem. (Nadaljevanje bo sledilo.)

Kapetan Zvonko:

Prva strelska tekma v Mariboru.

Glavna podružnica S. L. D. v Mariboru je priredila dne 9. avgusta 1925 na vojaškem strelišču pod pokroviteljstvom komandanta 32. artiljerijskega polka gospoda polkovnika Milana Bleiweisa prvo strelsko tekmo s kroglo in zrnjem.

Krasno vreme je privabilo na strelišče mnogobrojno občinstvo, ki je sledilo z velikim zanimanjem poteku ostre tekme. Med občinstvom smo opazili poleg omenjenega pokrovitelja tekme zastopnika velikega župana šum. oblastnega referenta ing. Janko Urbasa, mestnega podžupana dr. Fr. Lipolda, predsednika S. L. D. dr. Ivana Lovrenčiča, razne poročevalce novin, pa tudi deloma znane deloma neznane strelce iz Osijeka, Zagreba, Ljubljane, Varaždina itd. Da je bilo zanimanje za to tekmo, ki smo jo sami smatrali samo za lokalno, tako veliko, nas zelo veseli, saj je to najboljši dokaz, da se naš strelski sport prav lepo razvija in mirno lahko upamo, da se bo v doglednem času tako razvil, da se bodo lahko naši strelci na domačih streliščih kosali s svetovnimi prvaki.

Po prihodu pokrovitelja tekme polkovnika Milana Bleiweisa se je spomnil predsednik glavne podružnice S. L. D. v Mariboru

gospod primarij dr. Hugon Robič v izbranih besedah našega Najvišjega strelca in lovca Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I., kateremu je zaklical trikratni živijo. Nato je pozdravil pokrovitelja tekme, dalje zastopnika velikega župana, mestnega podžupana, vse navzoče novinarje ter strelke, strelce in vse goste. Pokrovitelj tekme je nato s strelom na srnjaka otvoril tekmo.

Tekmovati se je začelo obenem na vseh stojiščih. Na 1. stojišču se je streljalo na leteče golobe, na 2. stojišču na srnjaka, na 3. stojišču na 20 krožno tarčo, na 4. stojišču je bila splošna in na 5. stojišču mladinska malokalibrska tekma. Dan je bil krasen, toda tudi zelo vroč (zračni tlak 742·5; temperatura 30° C; zapaden veter, jasno ob 13. uri), tudi solnce, ki je svetilo strelcem v obraz, ni bilo prijetno, posebno ne na stojišču za golobe; kljub temu so začeli strelci takoj tekmovati.

Pri streljanju na golobe na 12 m daljine sta streljala po dva strelca hkrati na serijo 20 golobov. (Dasi smo v »Lovcu« objavili, da se bode streljalo na serijo 5 in 10 golobov, smo morali to spremeniti in sicer iz tega vzroka, ker so tukajšnji strelci serije 5—10 golobov že pri vežbalnem streljanju pogodili s 5—10 streli.) Golobi so se metali s trikrat večjo brzino kot v Ljubljani, kar je bilo tudi vzrok, da nam je stroj zelo mnogo golobov strl. Vrženih je bilo 1098 golobov, od teh je bilo 116 razbitih po stroju, zadetih pa je bilo od 982 golobov 576, kar odgovarja 59 % (točno 58·75 %). Tekmovalo se je zelo ostro, vsak je hotel imeti najmanj 100 %, vendar teh ni nikdo pogodil. Streljalo je na golobe 43 strelk in strelcev. Kot zmagovalci so izšli iz tekme sledeči gospodje:

1. darilo grof Jos. Bombelles, Vinica-Varaždin z 90% in 28 streli
2. „ Guido pl. Georgevicz, grad Ormož z 90% in 29 „
3. „ Pachner Vincenc, Račje-Fram s 85% in 23 „
4. „ R. pl. Pongratz, Dornava p. Moškanjcih s 85% in 26 „
5. „ major v p. Guido Sparowitz, Maribor z 80% in 27 „
6. „ primarij dr. Hugon Robič, Maribor z 80% in 28 „

in sledeči dami:

1. darilo gospodična Pachner Fany, Račje-Fram;
2. „ gospa Forstner Magdalena, grad Hauberstein pri Ptuju.

Tekme na srnjaka na 100 korakov se je udeležilo 57 strelcev, med temi 3 strelke; dosegljivih točk 60. Streljalo se je izvrstno in je bil boj med posamezniki zelo oster. Kot zmagovalci so izšli iz tekme sledeči gospodje:

1. darilo dr. Viktor Görög, Osijek z 59 točkami
2. „ Veljko Ugrinić, Zagreb z 58 „

3.	darilo	grof I. Zabeo, Fala	s 56 točkami
4.	„	major v p. Guido Sparowitz, Maribor	s 54 „
5.	„	Leo Godec, Št. Lovrenc na Pohorju	s 53 „

Tekme na 20 krožno tarčo, 60 cm premera, na 100 korakov, se je udeležilo 31 strelcev. Tudi tu je bil boj zelo oster; zmagovalci:

1.	darilo	ing. Ołmar Derganc, Maribor	s 1600 točkami
2.	„	major v p. Guido Sparowitz, Maribor	s 1550 „
3.	„	dr. Viktor Görög, Osijek	s 1480 „
4.	„	Veljko Ugrinić, Zagreb	s 1450 „
5.	„	narednik 45. p. p. Ivan Kapšek, Maribor	s 1440 „

Malokalibrske splošne in mladinske tekme se je udeležilo tekom vežbalnega streljanja 21. VI., 19. VII. in tekme 9. VIII. 94 tekmecev, med temi 17 strelk in 8 mladostrelcev. Uspehi so deloma prav dobri. Obširneje bom poročal, ko se bo tekma, ki se še nadaljuje, končala. Pri tej tekmi sta se posebno odlikovala s svojo požrtvovalnostjo in neumornostjo gospoda stud. ing. Božo Godec, Limbuš, in dijak tukajšnjega učiteljišča Edi Rot, Pobrežje. Obema gospodoma srčna hvala.

Vsega skupaj se je udeležilo tekme 165 strelk in strelcev. Tekma se je začela ob 14·30 ter končala ob 20, ko je tema zabranila nadaljnje streljanje. Če pogledam danes strelne zapiske, mi ni umljivo, kako more strelec, ki je dosegel s 24 streli 90 % zadetkov pri tekmi, ta uspeh preklicati, dasiravno ga še ni nikdo potolkel, ter iti nanovo tekmovat. Seveda je bila posledica ta, da je na vsa ponovna tekmovanja dosegel komaj 60 % ter na ta način izgubil 1. darilo. Isto se je zgodilo mojemu prijatelju P. iz Lj., ni se zadovoljil z doseženimi 58 točkami na srnjaka, temveč je še dalje tekmoval, dokler ni prišel končno na 49 točk. Strelec pri tekmi ne sme nikdar prej preklicati doseženega uspeha, dokler ga ne pobije drug strelec in še tedaj naj premisli dobro, preden se odloči, da gre drugič tekmovat; če si je svest, da bo potolkel tekmeca, naj tekmuje, drugače pa naj si dobro zapomni, da pri vsaki tekmi vedno odločuje le osebna vaja, hladnokrvnost, duševno in telesno razpoloženje, flegma in mir, nikdar pa ne strelska zavist in alkohol. To pa samo mimogrede vsem onim, ki jim ne gre v glavo, da niso dobili prvih daril, temveč so jih odnesli drugi bolj rutinirani strelci. Povsod je treba učno dobo plačati, posebno pa pri streljanju.

Po končani tekmi se je vršil v dvorani restavracije »Union«, v Čopovi ulici, družabni večer vseh strelcev. Predsednik glavne podružnice S. L. D. primarij dr. Hugon Robič je zopet omenil

Najvišjega lovca in strelca Nj. Veličanstvo kralja Aleksandra I., kateremu je bila odposlana vdanostna brzojavka na Bled; pozdravil je nato navzoče zastopnike oblasti, društev, novinarjev ter vse odlične goste, strelke in strelce ter nato prebral imena zmagovalcev v posameznih tekmah, katerim so bila izročena prav lepa darila. S tem je bil oficielni del končan, nakar je v šaljivem govoru napil predsednik S. L. D. dr. Ivan Lovrenčič vsem strelkam in strelcem, ki so praznih rok izšli iz tekme.

Mladina pa je iz vrta privedla godbo in kmalu so se vrteli po obširni dvorani strelke in strelci v veselem plesu ter tako dokazali, da niso samo pravi lovci-strelci, temveč tudi dobri družabniki. Pa tudi iz vrta je prišlo plesa željno občinstvo, ki se je sukalo v naši družbi. Le prerano je prišlo strogo oko postave, ter nas v lepih besedah napotilo domov; lep večer, ki nas je prvič v tolikem številu združil, ostane gotovo vsem v dobrem spominu.

Glavno zaslugo za to tekmo ima predsednik glavne podružnice S. L. D. primarij dr. Hugon Robič, ki me je vsestransko podpiral, potem strelski mojster podružnice Jakob Pošinger ml., ki se je s požrtvovalnostjo zavzel za ureditev strelišča in tekme, istotako gre velika hvala Hubertu Lukmanu in Bogdanu Pogačniku, ki sta neumorno zbirala deloma denar deloma darila ter razstavila darila pred tekmo pri tvrdki »Jugo Fiat«, potem vsem gospodom odbornikom, ki so sodelovali pri tekmi, bodisi kot zapisnikarji, puškarji, sodniki ali redi telji, ki so prvi prišli na strelišče ter vztrajali na svojih odgovornih mestih do konca tekme. Osobito hvalo pa moram izreči podpolkovniku Prici Budislavu, ki nam je od vojaške oblasti preskrbel potrebno moštvo in telefon. Istotako se zahvaljujem upravniku strelišča naredniku Miti Kneževiću ter redovoma Vladimiru Djordjeviću in Savi Avranoviću, ki so oskrbovali vse stroje in priprave za streljanje v najlepšem redu.

Vsem strelkam in strelcem pa srčna hvala za vzorni red na strelišču! Na veselo svidenje pri prihodnji tekmi!

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

XI.

Neizmerno je bilo komarjev to leto, kot da so hoteli nadomestiti, kar so zamudili preteklo poletje, ko jih skoraj nič ni bilo. Prah nas je mučil in silna vročina je jemala vso dobro voljo, da smo še pri kopanju v Donavi gagali od soparice. Voda je bila krop. Skoraj do oktobra smo bili kakor v razbeljeni peči. Končno je opešalo vendarle tudi solnce in listje je začelo rumeneti. Poskušali smo tekom septembra in oktobra s čakanjem na svinje, ki so hodile na polja. Brez vsakega uspeha smo se pustili trpinčiti od komarjev. Nastopil je suh, mil november in svinjsko bukanje.

Neke sobote, ko je bil za logarje uradni dan, me prosi logar iz Zlatne grede, da bi ubil belega merjasca, ki hodi vasovat k njegovim krmačam. Boji se namreč, da ne bi oplemenil svinj, ker bi mu mladi pobegnili. Ta »nerast« je sicer sila oprezen, a obenem precej drzovit, tako da je že nekaj ljudi pred njim bežalo in tudi njegov fantič, pastir, ki je sicer junak, si ne upa blizu. Naročil sem mu, da naj mi telefonira, kadar zapazi, da je merjasec zopet na vasovanju.

Za nekaj dni sem prejel obvestilo, in sicer na vse zgodaj zjutraj. Ukazal sem zapreči in ob devetih dopoldne sva bila z lovcem že na poti. Previdno sva šla po gredi, kjer bi imele biti njegove tri stare plemenjače. Iskala sva dolgo, ko je on končno opazil na drugi gredi preko bare, da so njegove svinje tam. Radi daljave, trstja in grmovja, nisva mogla nič drugega ugotoviti. Preko bare nisva mogla in tudi veter je bil od te strani neugoden. Poleg tega je voda precej narastla, tako da je zalila vse malo globočje jarke. Torej naokoli! V ravni črti bi bila v petih minutah dosegla svinje. Tako sva pa kolovratila poldrugo uro in iskala prehodov. Parkrat sva merila višino vode in višino najinih škornjev, če se da prebresti. Godrnjal sem že nad to čudno zveriženo potjo, ko nisva šla, kakor pravi ljudska prispodoba, samo enkrat okrog hrbta v žep, nego desetkrat. Pot nama je podaljšal še neugoden veter, katerega sva morala obiti, da sva se potem bližala proti vetru. Prišla sva na veliko livado, na kateri je stala v sredini skupina debelih topolov. Bila sva v Szarvashatu. Šla sva pa preko travnika, ker so bili obdajajoči ga gozdi tako prepreženi z robidovjem in malinjem, da je bila hoja po njih zelo mučna. Opazila sva na drugem koncu nekaj svinjam

podobnega. Krila sva se za tistim čopom topolov na livadi, kjer je bil tudi najin cilj. Za orjaškim deblom sva obstala, ker je bilo naprej nemogoče. Kritja ni bilo namreč nobenega več. Na robu livade, pod hrasti je rila svinja. Logar omeni, če se nama pokažejo štiri, je eden od njih merjasec. Precej časa sva čakala, preden so se ostale svinje izmotale iz goščave. In res so bile štiri.

Zadnji je stopil na plano merjasec. Bil je iste barve kakor krmače, samo butica je bila za polovico debelejša in uhlji so stali skoraj pokonci. Glava z vratom in proga po hrbtu sta bila videti temnejša kakor ostalo telo. Komaj pa se je pokazal, je obstal kakor pribit za hrastom, da sva videla samo pol butice. Oddaljena sva bila 150 korakov in logar je podvomil, če bo strel uspešen na to daljavo. Potolažil sem ga, da ga ne zgrešim. Ali nekaj je moral sumiti merjasec, da je stal nepremično za deblom. Domače svinje so se seveda brezskrbno pasle. Gotovo je dobil vsled kakega zračnega vrtinca kaj v nos in bal sem se, da ne pobegne. Ali kakor me je mikalo, da bi pritisnil kar v vidljivo polovico glave, vendar si nisem prav upal. Zadeti bi ga bil moral zelo natančno, ker sprednja polovica glave razen v najbližnji okolici očesa, kjer bi še zadel na možgane, ni smrtno občutljiva. Dolgo sva čakala in parkrat me je obšla volja, da stisnem v rilec. Dobro je bilo, da nisem. Želel sem si samo, da ne plane nazaj v goščavo, nego da napravi samo en korak. Naposled me je ubogal in res ni napravil več kot dva. Pomaknil se je izza debla toliko, da je bil do sredine hrbta viden in tam je klecnil, se zavrtel v krogu in se zvalil kot klada.

Ko sva prišla do njega, ni bil še mrtev in je zavijal oči. Radi varnosti sem ga popravil v tilnik. Lovec je bil srečen, da se je znebil neprijetnega snubca svojih krmač in jaz nisem več godrnjal, ko sem moral zopet okrog hrbta v žep, do nasipa. Merjasec je tehtal izčiščen 125 kg. Smrdel je prav pošteno, kot vsi starejši merjasci, in posebno še, ker je bil v bukanju. Po taki pečenki se ne cede sline nobenemu lovcu.

Pol meseca sva se potem trudila in izsledovala, a navzlic najini vztrajnosti nisva imela uspeha. Semintja so delavci pripovedovali, da so videli svinje, ali nama niso prišle na spregled. Čutilo se je zelo, da sem jih preteklo zimo poslal nekako dva ducata na oni svet in pa skoraj ducat prascev. Seljaki so me zato prav spoštljivo pozdravljali in me zahvaljevali, da sem jim otel marsikak stot koruze. Na poljih je bilo očito poznati, da je škoda manjša. Gotova koruzna polja, ki so bila prej dodobra pomendrana in so tja vodile široke svinjske steze, so ostala malone nedotaknjena. Navzlic temu pa je bilo slediti še dovolj

svinj, ali ne več v takih tropih, nego posamič, v parih ali največ po pet skupaj.

Vse sva poskusila v teh izredno divnih jesenskih dneh, ali vračala sva se vedno praznih rok. Manjkalo nama je zaveznika — snega.

V somhatskem trstju sva izsledila družbo, ki je sestojala iz petih izredno velikih članov. Posebno ena sled je bila ogromna in nemalokrat sva lezla po tistih močvirjih in na vse mogoče načine skušala priti mrcinam do živega. Bile pa so tako oprezne in čuječe, da so nama vselej pokazale figo.

Tudi prvega decembra 1922 sva se skušala z njimi. Bil je prav vroč dan, tako da nama je lilo s čela. Uro čez poldne sva zapuščala bojišče slabe volje in trudna ter počasi gazila proti domu po visoki travi vzdolž glavne grede v Compošu. Ko sva se že bližala koncu grede, kjer se je gozd stikal s trstjem, pogledam slučajno v tisti kot, kjer je stalo kot predstraža proti močvirju nekaj mogočnih hrastov. Zazdelo se mi je, da se je premaknila neka senca. Logarju pokažem, da počepne v travo, jaz pa se naslonim na deblo s pripravljeno puško. Mislil sem, da bo kak jelen in ker sem imel to leto nalog, da odstrelim do 50 kosov jelenjadi, sem spotoma vedno porabljal prilike za odstrel. Jedva sem bil pripravljen, ko stopi izza debla lep črn merjasec. Križ na vrat in zrušil se je na mestu kakor snop.

Ko prideva že čisto blizu, pa skoči izza bližnjega debla nekaj z velikim hrupom v trstje. Videla nisva, ali sklepala sva, da je krmača. Tam sva dobila tudi ležišče. Čisto na prostem pod hrastom si je črni parček postlal z listjem in se udobno solnčil. Merjasec naju je moral občutiti, pa je stopil izza debla, da bi ugotovil, kaj da je. Ta velika opreznost je bila ravno pogubna zanj. Ker pa sem streljal na 160 korakov in je merjasec padel kakor bi legel, je njegova družica ostala kar v gnezdu, češ, saj ni nič, ko se je stari kar tam ulegel. Ko sva se bližala, je gotovo čula, ali je čakala, da se dvigne stari, zato je skočila šele iz neposredne bližine, krita za deblom. Ker pa tudi sedaj gospodarja ni bilo za njo, se je v trstju kmalu pomirila in le počasi lezla dalje, čakajoč svojega druga. Njeno lomastenje izrabljajoč, sem ji sledil vzporedno, po široki jelenji stezi, ki je držala skozi trstje. Bila sva komaj dvajset korakov narazen, ali videti kaj, je bilo izključeno. Tako sva šla kakih 150 korakov daleč in kadar je obstala ona, sem miroval tudi jaz. Veter je bil ugoden. Kar na lepem pa slišim, da se je obrnila in da lomi nazaj. Pa še jaz. Na neki točki je bila počez na njeno smer neka gaz skozi trstje, kar sem opazil pri zasledovanju. Zato se požurim, da prehitim

svinjo, kar se mi je posrečilo. Pri tej špranji se ustavim in srepo motrim trstje. Po lomastenju sem čul, kdaj da mora priti v to črto. Tik ob črti pa se žival ustavi. Zazdelo se mi je, kakor da vidim tam, kjer je šum obstal, neko senco. Oblik nisem ločil, niti kje se začenja in končuje in kam je obrnjena dozdevna senca. Počepnem, vstanem in zopet počepnem. V počepu mi je bila senca vidnejša in iz vsega sem sklepal, da mora to biti svinja. Morda me je tudi kaj opazila, da je tako mirno stala. Časa nisem imel toliko za premišljevanje, kakor zazidani brahmanski menihi v Tibetu. Pomeril sem, to se pravi nikamor pomeril, nego puško sem nastavil in sprožil. Počilo je par stebelc, in vse je bilo tiho. Čudno se mi je zdelo, da nič ne skoči, vendar sem repetiral in čakal. Nič! Vse mirno. Zabrundal sem, da bi splašil. Nič! Zlezel sem nato po ovinkih v goščo in zgrešil mesto. Ril sem skozi trstje sem ter tja in ničesar nisem našel. Zato sem se obrnil nazaj, da bi se na izhodišču iznova orientiral. Spotoma sem pa skoraj stopil na mrtvo svinjo, preden sem jo zagledal. Prav debelo sem pogledal — ko vendar nisem bil jaz kriv, da sem jo zadel. Pregovor, da slepa kokoš tudi včasih zrno najde, se je sijajno potrdil. Zlomil sem ji hrbet nad pleči. To pot sem, bogami, bil nedolžen nad smrtjo te svinje. Tehtala je 85 kg, lepo okrogla, zavita v mast. Merjasec je bil tretjino težji, tudi rejen, a ne posebno dobrodišeč.

Štiri dni nato sem praznoval krstno slavo svojega prvenca. Sijajna pečenka te krmače, pripravljena na madžarski način, to je, da se med drugim kuha meso v črnem vinu, je mnogo pripomogla k razmahu in ugodnemu razpoloženju številne družbe.

XII.

Za božične praznike me je posetil dober prijatelj in stanovski sotrpin. Edini izmed mnogih povabljenih, je hrabro premagal sto jalovih pomislekov, ki jih ima navadno Vodnikov pošteni Kranjec. Prinesel nam je svežega zraka iz domovine in hvaležen sem mu bil, da se je žrtvoval in s svojim prihodom za nekaj dni zamoril ubijajočo enoličnost in osamelost. Ali kakor smo se trudili, da bi moj ljubi gost pihnil tudi kakšnega ščetinarja, tako je bilo zaman vse prizadevanje. Kadar bogovi nočejo! Logar je sicer v trstju, ko je gonil, ubil debelo svinjo, ker ni hotela v zaželjeno smer, ali moj tovariš jih ni dobil niti na spregled. Navzlic temu pa je odšel zadovoljen z dvema jelenjima rogovjema in krasnim ribjim orlom, ki sedaj diči nagačen lovsko sobo v družbi teh rogovil, ki mu vzbujajo prijetne spomine na božične praznike v 1922. letu

Gospodovem in na svečan moment, ko je skrivil prst pri strelu na prvega jelena.

Brez posebnega slovesa je odšlo staro leto v večnost in tudi novo ni prišlo ob pokanju možnarjev v spremstvu belih deklic in pritrkovanja. Čisto prozaičen je zame ta prehod in posebno še v Baranji, kjer sem ta nevažen trenutek čedno prespal, ko so si tamkajšnji sovaščani po madžarsko voščili sreče k 1923!

Zjutraj, ko se je mnogim obračal želodec od preobilega novega leta, sem bil v Somhatu in bredel z lovcem po trstju in močvirjih. Bilo je nekaj snega in precej mraza. Zasledovala sva stečino po trstju, ki je izdajala tiste velike bratce, kateri so nama bili že tolikokrat ušli. Že kako uro sva si otepavala sneg z obraza, ušes in posebno izza vrata, gazeč skozi to goščavo. Oprhnil je namreč sneg, ki je ostal na trstju. To ti je prijetnost! V celi uri sva naredila poti ne več kot tri sto korakov po trstju. Puško sem stisnil pod suknjo in vendar sem vsakih pet minut trebil sneg raz njo in posebno raz daljnogledove leče, ki so bile ven in ven s snežnim prahom zapekane, da nisem vedel, odkod prihaja nebodigatreba pod suknjo. Tako sva lezla, odrivajoč vsako bilko posebej, izogibajoč se vsakega stebelca. Posamezne korake sva pripravljala včasih po več minut samo da ne bi hrstelo. Lažje, mislim, smukne kamela v diru skozi šivankino uho, kot pa človek naredi deset korakov brez šuma skozi trstje. Pa ne mislim na celo — o tem ni sploh govora —, nego po izgaženih stečinah. Večkrat sem stal in balansiral na eni nogi, da sem imel občutek, kot da sem cirkuški plesalec na vrvi. Pa tudi ta umetnost nama tokrat ni pomagala. Kar na lepem sva videla, da so pred nama zamigale za trenutek neke sence. Bolj sva jih občutila, kot videla. Niti šuma nisva slišala, ker so bila v trstju mala presledja s travo, a vedela sva, kaj bi to bilo. So že šle, — sva se oba hkratu oddahnila. Obstala sva in poslušala. Nikakega večjega lomasta ni bilo čuti in tudi ne čopotanja po vodi. V tem trstju, kjer so svinje ležale, je bil hrbet, kakor otok, obdan od globokega močvirja, v katerem je stala voda. Le od strani, kjer sva prišla midva, je bilo možno v škornjih prebresti vodo. Torej niso šle daleč. Dokler ne bo čopotanja in lomljenja ledu, ostaja še malo upanja. Kmalu sva prišla do ležišč in ugotovila troje gnezd. Bile so tri velike svinje. Od tam dalje je bilo trstje redko in tla porastla z močvirno travo, tako da sva kakih 200 korakov hitro in tiho napredovala. Tam pa se je jasa nehala in pot nama je zaprlo silno gosto in visoko trstje. Brez velikega truščа je bil vsak korak nemogoč. Obstala sva pred to steno, da ugotoviva, če se kje kaj premiče. Stala sva precej časa nepremično. Kar začujeva

neko brundanje pred seboj, kmalu nato lomast. Svinje so se jele premikati. Po glasovih in trušču sodeč, so si pomišljale, kam bi. Očividno so dolgo stale mirno v goščavi in oprezale. Končno sva ugotovila, da se namerjajo nazaj na ležišča, ker jim gotovo ni bilo po godu, da bi legle v sneg, ali si prirejale nova gnezda. Upanje je nama ozelenelo, češ, če se vrnejo, morajo mimo naju in veter je bil ugoden. Velja čakati, čeprav nama je že mraz lizal podplate. Gotovo niso stale sto korakov od naju, ali dolga je bila pot. Nič kaj jim ni dišalo in postopale so sem ter tja po trstju. Vendar so postajale vedno živahnejše. Nazadnje pa so se opogumile. Med velikim truščem, brundajoč, so se bližale. Srce je poskočilo in lahka drhtavica je parkrat preletela živce.

Pridrževala sva sapo in krčevito stiskala pripravljene puške. Lomast je naraščal in zdelo se je, da trstje poka tik pred nama. Ali nič ni bilo videti. Prav pred nogami se je čul lomast. Postal sem nestrpen, da me žival prej ne zagleda. Končno sem zapazil, da se maje, razmiče in lomi trstje. Kakor plug je oralo, komaj deset korakov, malo na levo pred menoj. Še vedno nisem ničesar videl. Puško sem imel pri licu in srepo bulil v velik čop posvalkanih stebelc, ki so se bližala. Ko je igrala vsaka žilica in bil tisti čop skoraj vštric z menoj, šest do sedem korakov oddaljen, zapazim velika uhlja, potem silen rilec in za njim senco ogromnega telesa. Bože mili, strašna žival! Videl sem že tudi morda večje, ali ta prizor se mi je vtisnil neizbrisno v spomin. V poltemi gostih stebelc je fantazija izpopolnila v desetkratno, kar oči niso mogle videti. Kakor širok plug, se je vse to lomasteč premikalo, gnano od neodoljive sile mogočne živali, ki je brundala in pihala skozi nos kot parni stroj. Pet korakov, štiri korake razdalje! Lovil sem glavo v križ, zopet spodaj na muho, ali polmrak in gošča sta izključevala vsako sigurno merjenje. Ali pritisniti sem moral. Par korakov še, in žival pride za veter. Za njo je lomastilo še dvoje svinj. Štiri korake, saj zgrešiti skoraj ne morem, in sem pritisnil. Ogromno telo je obstalo negibno, ni se znižalo ali obrnilo. Čudim se, kaj je to. Oni dve za njo sta pobegnili s strašnim truščem. Na desno za mojim hrbtom se pa vzdigne drug, še večji lomast. Med strelom sem namreč naredil obrat na levo. Komaj dvajset korakov v gošči je planil kvišku drugi trop. Začelo se je gaženje, čopotanje, lomljenje, skratka trušč, kot bi se bližal sodni dan. Ker je bil na vodi že led, se je ta svinjam udiral, da je bil ropot kot ob divjem lovu.

Ogromno telo svinje je še vedno mirovalo. Ali niti trenil nisem in z namerjeno puško čakal. Kar spusti silno sapo skozi nos in telo se strese. Že je počila moja puška. Svinja zahrope in se

obrne proti meni. Ne vem, če je hotela bežati ali napasti. Tretji strel sem poslal proti vratu. Ali žival je orala že proti meni. Hitro se ni valila ta masa, ali sigurno. Četrti in peti strel sem oddal. Dva koraka pred menoj je obstala žival. Ni se zvrnila. Samo hrbet se je neznatno znižal in glava je klonila k tlom. Previdno, prav počasi sem se splazil nazaj, ves čas opazujoč žival. Logar je z namerjeno puško prežal in se tudi, nazaj stopajoč, odmikal. Deset korakov oddaljen sem zopet nabil repetirko. Na kakih pet korakov sem se postavil potem v prežo in lovec se je svinji od zadaj približal. Dregnil jo je s puško v trebuh. Mrtva!

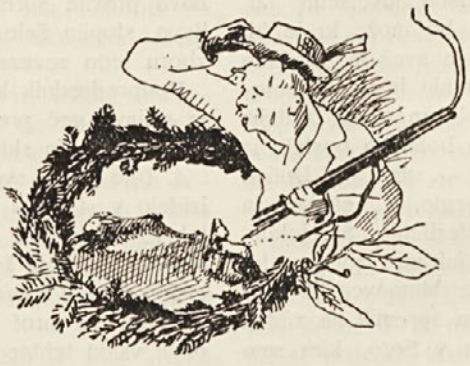
Ugotovil sem, da je po prvem strelu, ki je v zaglavju pretresel možgane, morala svinja omedleti in je potem zopet prišla k zavesti, sicer smrtno ranjena, ali vendar še toliko pri močeh, da bi mogla biti v zadnjih zdihljajih nevarna.

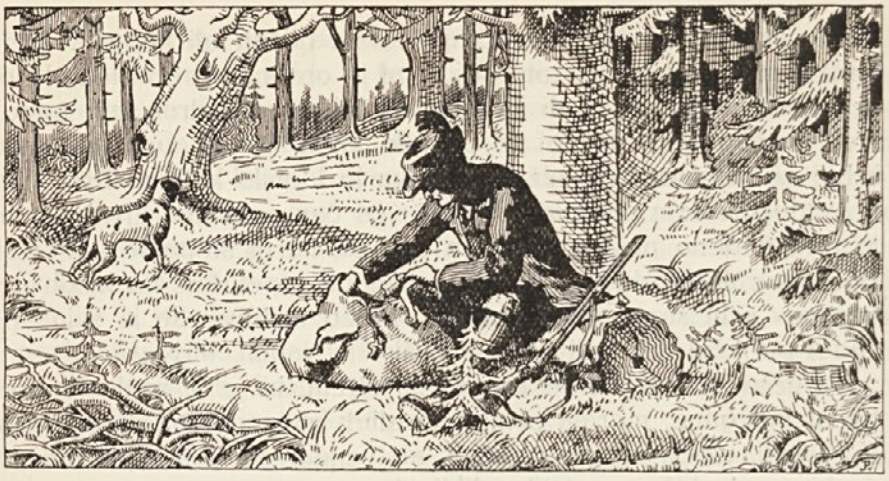
Iz luknjic skozi kožo se je mast cedila v sneg kakor olje, tako je bila debela. Presenečena pa sva bila z lovcem, ko sva jo preparala. Šest mladičev, za dva do tri tedne godnih, je nosila in to na novega leta dan! Zelo, zelo žal mi je bilo. Ali kdo se nadeja divje breje svinje v januarju!

Bila je najbrž malo križana. Spoznal sem to po širokih, velikih uhljih in po barvi, ki je bila rdečkasto-črnkastosiva. Tehtala je čista 160 kg in je imela na hrbtu štiri prste debelo slanino.

Ker nisva hotela delati z lovcem velikega ovinka, sva se po trebuhu z razprostrtimi rokami in nogami splazila čez tenek led in prišla domov vsa mokra in zmrzla. Težko svinjo pa je bilo treba navezati na vrvi, zlomiti led, da je konj upal čez vodo, in jo potem s konjem potegniti skozi vodo do voza.

(Sledil bo konec.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Smrtna kosa. Dne 16. avgusta t. l. je preminul na Tehovcu nad Medvodami po vsem Gorenjskem znani in priljubljeni lovec, 61 letni Franc Bernik, po domače Mamovc. Rojenemu na tej lepi razgledni točki medvoških hribov, je narava že v mladih letih vzbudila veselje do lova in ga izpopolnila v pravega lovskega veščaka. Bil je lovec skoraj pol stoletja in kot tak je bil vodnik in svetovalec raznim odličnim lovskim gostom. Preteklo jesen nam je bil še z neumorno požrtvovalnostjo vodnik na brakadah in njegov korak je bil liki koraku mladeniča dvajsetih let. Nikdo ni slutil, da bo mož, ki je bil kljub svoji starosti še svež in čil, tako hitro podlegel. V maju je začel bolehati in zavratna bolezen ga je zadnjih 14 dni priklenila na bolniško postelj, iz katere ga je rešila — smrt. — Dolina je bila zavita v meglo, a Tehovec in sosedne vrhove: Jeterbenk, Sv. Jakob, Grmado je zlatilo jutranje solnce, ko smo odpravili očeta Mamovca iz njegove domačije in ga spremili na zadnji poti na pokopališče v Soro, kjer smo ga položili k večnemu počitku. Pogrebne obrede je ob asistenci dveh sorških duhovnikov opravil župnik in pisatelj g. F. S. Finžgar, kateremu je bil pokojni čestokrat zvest lovski vodnik. Zastopan je bil tudi številen zbor lovcev, kar priča, kako priljubljen je bil pokojni v naših vrstah. Počivaj v miru, dragi oče Mamovc, tam na prijaznem sorškem pokopališču, a Tvoj spomin naj živi! L. Zupan.

V. odborova seja Kluba ljubiteljev ptičarjev se je vršila dne 3. septembra t. l. pri P. Košaku.

Po formalnem sporedu je izjavil predsednik Fr. Urbanc, da je sporočil dunajski kinološki savez, da so sicer nova pravila spremenjena, toda v veljavo stopijo šele po letošnjem občem zboru tega saveza.

Podpredsednik kluba dr. Janko Lokar je prijavil več predlogov, o katerih se je ugotovilo in sklenilo sledeče:

1. Bilo je že svoječasno javljeno, da izidejo v »Lovcu« pogoji in predpisi za tekme španijelov, ki so v septembrski številki t. l. tudi že izšli, vsled česar je lastnike psov španijelov na to opozoriti.

2. Ker se grof H. Wurmbrandt-Stuppach vsled tehtnega zadržka tekem pri Mariboru kot specializiran sodnik tudi za španijele v dneh 26. in 27. sept. t. l. ne more udeležiti, se je naprosilo vlad.

svetnika H. Erhardta na Dunaju, da preskrbi in čimprej prijavi klubu drugega v to avtoriziranega sodnika. Predlog vlad. svet. Erhardta je, da pride v prvi vrsti za to v poštev Ludovik Merey pl. Kapošmére, avtor znamenite knjige »Der Gebrauchshund«.

3. Pri tretji točki se sklene, da potek tekem določa klub, vodstvo istih tekem pa prireditelјski odsek mariborske glavne podružnice S. L. D.

4. Poleg inozemskih sodnikov se določita tudi dva domača sodnika, in sicer: dr. Janko Lokar in viš. nadz. Feliks Justin, ravnatelj banke v Mariboru Drag. Klobučar pa naj bi vodil tekmo.

5. Na predlog, da se z avstr. kinološkim savezom končnoveljavno uredi, da nam prizna nekaj avtoriziranih domačih sodnikov, se sklene, da se tamošnjemu »Kynologenverband-u« piše, naj najmanj dva tedna pred vršitvijo njihovega rednega obč. zbora obvesti klub, da pošlje nanj svojega specialnega delegata.

6. Mariborčane naj se vzpodbudi, da naberejo čim več lovsko-spominskih daril.

7. Poročilo, da akad. slikar Jos. pl. Gorup že dela naslovno vinjeto za rodovnike in vpisne karte, se vzame z zadovoljstvom na znanje.

Pri 8. točki, o vpisu nekaterih psov v J. R. P. se ugotovi, da je zadeva že rešena po veljavnem sklepu sodnikov.

9. Glede nabave nekaterih psov se sklene priporočiti dr. Jan. Lokarju, da počaka na izid vseh tukajšnjih jesenskih tekem.

Mariborčane kot vse ostale interesente naj se opozori, da takoj prijavijo pse, ki bi se teh tekem udeležili, tudi H. dr. Schwarzovo naj se ponovno povabi, da se udeleži mariborskih tekem vsaj z enim psom. Polkovnika Nikolajevića v Zagrebu pa se povabi, da se s svojimi psi udeleži ljubljanske jesenske tekme.

Blagajnikovo poročilo je bilo kratko in nerazveseljivo. Banke in hranilnice so znižale obrestno mero, prireditve tekem pa stanejo mnogo denarja in jih klub krije deloma s subvencijami, ki jih dobiva v te svrhe.

Na znanje se vzameta dve novi prijavi za psarne ptičarjev, in sicer: V. L. Behrbalk-ova prijavlja psarno za nem. kratkodlakarje pod imenom »Mitras«; prof. Josip Kremenšek pa psarno za nemške resavce pod imenom »Mirje«. Pod običajnimi pogoji dobi taka prijava svojo veljavo, ako tekom 14 dni po objavi ne pride ugovor, da psarna s takim imenom že obstoja.

Pavel Stele stavi predlog, da naj se v korist kluba priredi kaka veselica, o čemer se bo sklepalo na eni prihodnjih sej. P. Ž.

XII. redna seja načelstva Lovske zadruge je bila dne 16. septembra t. l. Razpravljalo se je o nabavi žive divjačine za osvežitev krvi v naših loviščih.

Ed. Mayer iz Wiener-Neustadta je pripravljen, dobaviti divjačino. Poverilo se je načelnika zadruge inž. Tavčarja, da vodi s tvrdko dogovore. Istotako je naprošen, da posreduje pri tukajšnjem češkoslovaškem konzulatu, pri češkoslovaški vladi in funkcionarjih, za nabavo žive divjačine iz Češkoslovaške.

Lovska družba »Ježica« je pripravljena oddati Lovski zadrugi nekaj živih jerebic, ki bi jih bilo dobiti meseca marca v letu 1926. loco Ljubljana po primernih cenah; ponudba se je odobrila. Tudi z ravnateljem K. Čečem naj zadruga stopi v dogovor glede oddaje jerebic za spomlad 1926. Sklene se priobčiti v »Lovcu«, da bo spomladi prihodnjega leta razpolagala Lovska zadruga s primernim številom živih jerebic, fazanov in zajcev ter se vabijo že sedaj interesentje, da si jih v čim večjem številu nabavijo za izboljšanje svojih lovišč pri Lovski zadrugi.

Dalje se je sklenilo izposlovati pri S. L. D., da razpošlje lastnikom lovišč okrožnico o zaščiti in čuvanju nekaterih vrst divjačine in nje gojitve. Opozorijo naj se posebno lastniki takih lovišč, katerih sosedje so zasadili ali izpustili svežo divjad, da jo ne streljajo, četudi bi

se v njih lovišča zatekla, posebno pa je čuvati fazane, zlasti samice.

Obravnavalo se je še o dopisih glede nabave žive divjačine s strani reflektantov, kakor tudi glede brezdimnega smodnika, na to pa se je seja zaključila. P. Ž.

Izvestje o zagrebški lovski razstavi, o lovskem kongresu in sprejetih resolucijah, o nagradah za razstavljene najboljše trofeje ter o strelski tekmi bo v prihodnji številki »Lovca«. — Došlo je tudi poročilo člana o lovski razstavi v Gorici za prih. številko.

Popravek. Na strani 399 je v drugi in štirinajsti vrstici glavna podružnica S. L. D. v Mariboru pomotoma označena kot »Slov. lovsko društvo v Mariboru«.

Neuspešen lov na divje svinje. Sreski poglavar v Brežicah je odredil pogon na divje svinje na veleposestvu Planina pri Sevnici. Lov je bil napovedan na dan 30. avgusta t. l. Za razmeščenje lovcev na stališča in pohod gonjačev je bil sestavljen primeren načrt. Gonjače so imele pribaviti občine Zabukovje, Št. Vid in Zagorje ter uprava imenovanega veleposestva.

Povabilu sta se odzvala 102 lovca, in sicer iz Brežic 14, Zagreba 4, Sevnice 10, Bizeljskega 6, Maribora 5, Krškega 2, Celja 5, Ljubljane 5, Hrastnika 2, Planine 5, Jurkloštra 4, Zabukovja 22, Stranja 6, Kozjega 3, Rajhenburga 6, Zagorja 2 ter Planinske vasi 1.

Gonjačev je bilo določenih 60 do 80, pa vendar jih ni prišlo toliko, ampak samo 17, in sicer iz Zabukovja 13 in Zagorja 4.

Radi premajhnega števila gonjačev je edini veliki pogon, ki je bil določen, ostal brez uspeha ter leži krivda samo na gonjačih, ker so lovci odkazana jim mesta dobro zasedli. S strani uprave veleposestva je bilo opaziti malo zanimanja za ta lov, ker bi morala ista tudi dostaviti do 20 gonjačev. Glavni vzrok premalemu številu gonjačev je bil, da je bil isti dan velik cerkven shod pri Sv. Križu nad Planino, odkoder se je pričakovalo največ gonjačev.

Sledov se je opazilo v lovišču mnogo. Na zapadni strani se je ugotovilo 5 komadov, in sicer dva od starih in tri od mladih svinj. Tudi na drugih straneh lovišča se je opazilo več komadov, tako da se v teh gozdovih najbrž nahaja 15—20 komadov te škodljive divjačine.

V tekočem letu sta se v bližini teh gozdov ubila že dva prašiča na zalazu oziroma pri iskanju.

Okoličani so se po lovu ponovno pritožili o škodah povzročenih po svinjah ter želijo, da se jim dovoli streljati tudi v gozdovih veleposestva, katero ima tam svoje lastno lovišče, to škodljivo žival, posebno ker se za odstrel iste uprava posestva jako malo zanima.

Končno je pohvalno omeniti tvrdko »Bratje Winkler« iz Sevnice, ki je lovcem brezplačno stavila na razpolago svoje tri avtomobile za prevoz iz Sevnice do lovišča in nazaj. P.

Iz Prekmurja: Letos so naše jerebice slabo odrezale; tako malo jih je, kot še nikdar. Mišji strup in male podlasice so jih decimirale in te, ki so ostale, so izredno majhne. V krajih, kjer se zastrupljenje miši ni vršilo, je polno jerebic. Tudi fazanov ne bo veliko, ker je spomladanska povodenj odnesla jajca, drugo gnezdo je bilo srečnejše. O racah je čuti, da jih bo več kakor lansko leto. Dolnjelendavski in nekaj okoliških lovov je prešlo v roke dolenjelendavskega lovskega društva, ki bo skušalo dvigniti lov s celoletno zaščito divjačine, katero so dosedanji lovski zakupniki domalega iztrebili. Veleposestvo »Dobra«, prej Esterhazyjevo, je postavilo v svojem obsežnem lovišču solnike, katere jeleni in srne pridno posečajo. Rihard Roller.

Enoletni šesterak. Leta 1923. je našel Miha Rudard, lovec pri Fr. Germuthu v Breznem na Pohorju, mladega srnjačka, ki ga je zanesel domov in vzgojil s kravjim mlekom. Ko je mladič odrastel, je hodil z gospodarjem in njegovim psom po lovčevih opravkih, tako

tudi na postajo Brezno, ki je oddaljena skoraj uro hoda od lovčevega doma. Doma se je pomešal med domače živali, domač kot one. Ko je postal eno leto star, pa je postajal muhast: napadal je zlasti ženske, ki jih je poiskal kar na njivi in butal v nje. To njegovo ravnanje je dalo povod raznim pritožbam in orožništvo je od lovca zahtevalo, da srnjaku onemogoči napadanje. Preostajalo ni drugega kot žival umoriti, kar se je zgodilo leta 1924., torej v času, ko je bil srnjak star dobro leto.

Roge tega enoletnega srnjaka šesteraka nam kaže slika. Višina posameznega roga, t. j. razdalja od začetka venca pa do konca srednjega roglja znaša 15 cm. Razdalja med srednjima rogljema 10, med sprednjima 7 in med zadnjima 8 cm. Okoli venca posamič je obseg 9 in skupno 16 cm, višina venca niti ne 1 cm. Na roženici ni naznačena črta, v kateri bi srnjak roge odvrgel.

Roge tega srnjaka hrani prej omenjeni lovec, ki mi jih je rade volje prepustil, da sem jih dal slikati in jih izmeril.

Priobčujem te podatke prvič, ker je popolnoma sigurno in ne zgolj domneva, da se dobe enoletni srnjaki-šesteraki, drugič, ker je vendarle precejšnja redkost, da ima srnjak enoletnik dostojanstvo šesteraka. Diezel pozna te vrste srnjake in tudi Raesfeld jih omenja v svoji knjigi. Dr. M. Č.

Iz Štipa. Po srbskem lovskem zakonu je lov na zajce, jerebice, prepelice in kotorne odprt že s 25. julijem po starem, ali pa 7. avgusta po novem koledarju. Tukajšnji lovci se sicer drže datuma 25. julija, a ne po starem, marveč po novem letnem štetju in tako pričnó loviti že koncem julija. Divjačina je v teh južnih krajih ob tem času že precej dorasla, kljub temu pa se postreli še mnogo mladih zajčkov in jerebičic ter brejih zajčjih samic. Vendar je mnogo zajčje zalege, ki dela tu precejšnjo škodo po vinogradih in nasadih melon, baš sedaj, ko vse dozoreva. Tako se da ta prezgodnji lov deloma opravičiti. Že dolgo pred lovsko sezono si lovci pripravljajo orožje in nestrpno čakajo otvoritve lova, saj je pa to skoraj edina zabava v Macedoniji. Pri boljših lovcih prevladujejo večinoma že prvovrstne puške, belgijske brezpetelinke kalibra 12 in sistema Browning; puške kalibra 16 se redko uporabljajo; ti lovci streljajo večinoma z drobnimi šibrami št. 10, 12 in 14, ko nasprotno macedonski kmet skoraj nikoli ne strelja z drugimi šibrami, kakor št. 0, ker je popolnoma prepričan, da bo samo s takim strelivom uspešno lovil. Sicer pa tako nikdar ne strelja letečih ptic; jerebice samo, ako jih najde na njivi čepeče. Turki pa redko streljajo zajce; njihovo meso se jim zdi nečisto, ker so zajci glodavci, a ne prežvekovalci.

Jerebic je obilno po polju in kotorne so prav dobro spravile pokonci svoj naraščaj. Roparic ni preveč čutili. Policija nam je napravila veliko uslugo, ko je prepovedala vsako nošnjo orožja kmečkemu prebivalstvu in ki svojo prepoved strogo kontrolira. Kmetje nastavljajo divjačini različne pasti; to so pa tudi že prej delali, ko so imeli puške. Večkrat najdemo pri lovskih izletih na-

stavljene zanke, mreže, deske itd., seveda jih takoj pokvarimo.

V splošnem, kakor že rečeno, je početek lova letos dober in lahko računa povprečni lovec na celodnevno turo 4—8 zajcev in 10—15 jerebic.

Prošlo nedeljo, 9. avgusta, smo lovili divje prašiče v Dragojevem selu, oddaljenem od Štipa slabi 2 uri. Tamošnji kmetje so se pritožili, da delajo svinje veliko škodo po koruzi. Štirje lovci smo šli na lov in kmetje so dali prostovoljno 9 gonjačev. Ob ranem jutru smo pričeli poganjati po pritlikavem hrastovju, a do 11 dopoldne nismo, razen sledov, videli ničesar. Slabe volje smo se vračali proti vasi, ko nas eden gonjačev opozori še na neko mlakužo v ozki grapi. Napotili smo se tja in res našli še sveže sledove od jutra. Sledili smo samico z mladiči do zarasle trnjeve goščave, ki smo jo obstopili. Dva gonjača sta se splazila v njo; komaj sta parkrat močno zavpila, je že moj sosed izpraznil svojo trocevko. Samico je nadstrelil s kroglo, a dva mladiča sta ostala na mestu, dobro zadeta od šiber štev. 2. Samica s petimi mladiči si je morala poiskati drugo skrivališče. Ustreljena mladiča sta tehtala po slabe 4 kg.

Podvrečar.

Kako lovijo srnjake. Pred par meseci sem omenil dogodljaje na zimskih brakadah in sedaj nekaj cvetk o poletnem lovu:

V soboto, 24. julija, je ustrelil zakupnik nekega lovišča na Dolenjskem posebno lepega srnjaka. Baje so ga zasledovali že več let, in koncem koncev je lepa divjad storila nevreden, nečasten konec. Zakupnik lova je pripovedoval, da je srnjak tehtal 30 kg, seveda ne očiščen. Ustrelil ga je pa takole: »Šel sem s svojim dobrim lovskim psom po gozdu; pes je srnjaka zagnal in ta je poskočil predme.« Torej 24. julija je brakiral! Kaj bi bilo, če bi bila pritekla srna? Kaj bi bilo, če bi pes ujel kozliča? Možakar, ki je ponosen na svoj plen, je streljal s šibrami. Pripomnim naj še, da je bil po njegovi izpovedi srnjak letos že dvakrat obstreljen in je imel močno ranjeno čeljust, seveda od zrnja. Kolikokrat neki so ga že gonili to poletje?

Ko sem bil začetkom junija v sosednjem lovišču, kjer so doprinesli ta slavni čin, sem se razgovarjal z okoliškimi lovci. Glede čakanja in zalaza so mnenja, da to ni zabavno. Med potjo v lovišče sem srečaval kmete in za vsakim drugim je tekel pes. Najlepšega psa na polju pa je imel lovski družabnik. Opozorjen, da ne sme voditi psa v tem času na polje, je odgovoril, da pes ne dela škode in da ne goni po polju. Le kadar doma uide, gre gonit v bližnji gozd neko staro zajkljo. Ko sem mu pripomnil, da pes uniči mladiče, se je mož odrezal: »Saj imamo dovolj zajcev; če jih je preveč, delajo škodo!«

Komaj sva z lovskim drugom sedla, da počakava srnjaka, pa se je pričela brakada v bližini poseke, kamor je včasih srnjak prihajal. Dva psa sta gonila vsak v svojo smer in le škoda, da se nista približala! Jaz sem zapustil čakališče in šel proti domu. Med potjo sem na polju slišal še tri pse, ko so gonili v mraku po polju zajce. Pa se čudimo, da ni divjadi?

Radi streljanja s kroglo so vse besede bob v steno! Kaj takemu lovcu mar, kako na divjad strelja. Strel mu je postranska stvar. Nikoli ne premišljuje, kako je meril, kako sprožil. Samo, da divjad pogine. Muke divjadi ga ne brigajo.

Lansko leto sem ustrelil na zalazu in na klic pet srnjakov. Tri sem imel priliko si točno ogledati in ugotovil pri vseh treh stare ranitve z zrnjem. Dva sta imela šibre v koži, deloma v mesu na stegnih. Močnemu srnjaku pa je eno zrno obtičalo v črepinji; manjkalo je približno pol milimetra, da je ni prebilo. Nadalje je imel prestreljeno uho in poškodovan odrastek na rogovju. Koliko je morala uboga divjad trpeti radi tega! Strelci gotovo niso nikdar pomislili, koliko uboga divjad trpi radi njihove lahkomišljenosti in njihove nevednosti. Lahko trdimo, da je od 100

z zrnjem streljanih srn 80 zadetih in od teh komaj štirideset pobranih. Drugo je, ali postane plen roparic, ali pa mora trpeti vse življenje velike muke.

Pa še ena cvetka po poročilu lovskega prijatelja. Zgodilo se je dan prej kakor navedeni slučaj, in sicer v nekem lovišču na Gorenjskem.

Omenjeni dan je bilo ob nekem potoku nebroj kopalcev. Naenkrat nastane velik vrišč. Otroci pripode srnjaka, ki zasledovan skoči v vodo. Vse, kar more, za njim. Končno ga ujamejo in kričeč privlečejo iz vode. Srnjaku zvežejo noge in takoj obveste zakupnika lova. Zakupnik lova pride s puško na rami in odredi, da naj srnjaka odnesejo na njegov dom. To se je zgodilo in za ubogo preplašeno divjadjo se vrsti pravi sprevod radovednežev. Na zakupnikovem domu so se zbrali vsi tako zvani lovci, da prisostvujejo moritvi in med njimi celo neki poklicni lovec, ki je baje z veščo roko zaklal srnjaka. Vl. K.

Zgodbi o dveh zajcih. Dne 1. sept. zvečer sem šel na Golovec z namenom, da dobim kakega zajca. Ob robu gozda, kraj senožeti, kjer se mi je zdelo zelo pripravno za prežo, sem sklenil počakati dolgouhca. Poiščem si primeren prostor, vsedem se in čakam. Ni se še popolnoma zmračilo, ko priteče zajec iz gozda, se ogleda malo naokrog, nato pa se začne valjati po tleh. Vrgel se je na hrbet, se prekucnil parkrat iz ene strani na drugo, za trenutek vstal, nato pa se zopet povaljal. Potem je skočil par korakov vstran in se začel mirno pasti. Radi prevelike razdalje ga nisem streljal, pač pa sem šel nadenj drugi večer. Izbral sem si prostor nekoliko bližje onemu mestu, kjer je prvi večer zajec prišel. Sedem in čakam. Točno ob istem času, kot prejšnji večer, priteče zajec iz gozda, toda na onem koncu, kjer sem ga čakal prejšnji večer, tako da sem imel zopet predaleč za strel. Pričel pa je zopet svoje vaje po tleh in to priliko sem porabil, se izmuznil iz skrivališča ter se mu začel bližati. Ravno je končal svoje vaje in začel muliti travo, ko je spregovorila puška in zajec se je povaljal za vedno. To je prva zgodba. Druga pa je tale: Teden dni za tem grem zjutraj ob zori, ko so zajci še pri zajtrku ali večerji. Kmalu zapazim zajca sredi senožeti, ko je zajtrkoval, ali prav za prav večerjal. Zalezem ga na razdaljo 50 korakov in ker bliže ni bilo moč, zajec pa je imel že uhlje pokonci, sem upalil po njem. Po strelu se zažene v pretresljiv jok in odskakuje na mestu meter visoko od tal. Brž tečem tja, ga ulovim za zadnji nogi in dvignem kvišku. Ravno ko sem mu hotel dati udarec za tilnik, pa priteče mimo mene drug zajec. Jaz sem seveda hotel imeti še tega, zato sem hitro izpustil ustreljenega, hoteč upaliti še po drugem. Gromska strela, ko izpustim prvega na tla, jo začne ubirati kot bi se mu nič ne bilo zgodilo. Od samega presenečenja nisem potem streljal ne na tega, ne na onega. Tolažil sem se s tem, da ustreljeni itak ne more biti daleč, a sem se motil. Vse iskanje je bilo zaman. Našel sem sicer krvno sled, za katero sem šel, dokler je nisem izgubil, nato pa sem preiskal gozd daleč naokoli, ali zajca le nisem našel. Ker sem hotel imeti dva, slednjič ni bilo nobenega. Prevelika lakomnost se rada maščuje. L. Z.

Prvega kljunača sta letos izredno zgodaj našla, in sicer že 20. septembra, g. dr. Lukan in sodni nadsvetnik g. Mladič v brezoviškem lovu blizu Derpaleža na Ljubljanskem barju. Č.

Zakaj se odloči jekleni plašč izstrelka od svinčenega jedra? V avgustovi številki »Lovca« sem pri opisu vojaške tekme omenil, da bom poročal o vzroku, ki povzroča, da se odloči jekleni plašč izstrelka od svinčenega jedra. Pri 8 mm kal. Mannlicherci se ne spominjam, da bi bil kdaj kaj sličnega opazil ali pa o tem slišal, pač pa se spominjam na več takih slučajev, ki so se pripetili pri preizkušanju Mauseric v bivši armad. šoli za streljanje v Brucku ob Litvi. Te izredne slučaje so opazili samo pri ogivalnih izstrelkih z nikljasto

platiniranimi jeklenimi plašči, nikdar pa pri S izstrelkih. Mnenja o vzroku so bila med učitelji zelo deljena; nekateri so trdili, da je vrtiž v cevi preoster ter zato zareže oziroma prereže plašč, drugi pa so trdili, da ni pravilna oblika ogivalnega izstrelka. Že takrat sem trdil, da je krivo samo prekrhko jeklo plašča in temu mnenju se je tudi pridružil moj takratni komandant šole, major Ludwig. Da bi sporu napravili konec, smo odposlali nekaj takih izstrelkov preizkuševalnici orožja v Hallensee pri Berlinu; odgovor mi ni znan. Tudi v listu »Mitteilungen der Armeeschießschule« nisem pozneje čital o tem.

Še danes trdim, da je vzrok samo prekrhko jeklo plašča. Po mojem mnenju se razpoči oziroma raztrga plašč radi zaritja (Stauchung) svinčenega jedra že pri prvem sunku v cevi, ko je še izstrelek v prehodu in nima še zadostno močne opore in to bodisi, ker je jeklo plašča prekrhko ali pa so v plašču malenkostne razpoke, ki se s prostim očesom ne vidijo. Radi rotacije izstrelka in odpornosti zraka se pa odloči plašč izstrelka pri ustju cevi ali pa šele pozneje. Iz tega vzroka smo opažali pri letošnji strelski tekmi bliščanje plašča, ki se je odločil pri ustju od svinčenega zrna, že pri kritju za golobe; zato so tudi udarjali deloma plašči, deloma zrna v kritju in samo na ta način si lahko razlagamo dvozadetke v tarči. Pri delnih plaščih izstrelkov, katere uporabljamo za lov, mislim, da je marsikateri lovec že opazil slično, namreč da je bila žival od enega strela na dveh mestih zadeta, na enem mestu od svinčenega jedra (krogle), na drugem pa od plašča, ki je tičal navadno pod kožo zadete živali. Kapetan Zvonko.

Pritožbe o škodi, ki jo delajo divji prašiči, volkovi, medvedi in jeleni.

V časopisju smo čitali, da imajo v kočevskem okraju kmetovalci na polju, posebno na koruznih njivah, mnogo škode, ki jo povzročajo posebno divje svinje. Tožijo pa tudi o poljski škodi po medvedu in jelenu.

Divje svinje so se letošnje leto ponekod zelo razmnožile in so se pojavile v gozdnatih krajih, kjer jih prej niso opažali.

Glede zatiranja zveri veljajo za pokrajine na ozemlju bivše Kranjske predpisi § 3. patenta od 28. februarja 1786. Ta paragraf pravi, da se smejo divje svinje gojiti le v dobro ograjenih oborah, iz katerih ne morejo uhajati. Ako kdo divjo svinjo zasači izven obore, jo sme ob vsakterem letnem času, kakor tudi volka ali drugo škodljivo zverjad, ustreliti ali na kak drug način pokončati. Lovski upravičenci, ki bi se temu protivili, so kaznivi.

Seveda sme vsled poznejših lovskih zakonitih predpisov streljati na zverjad vsakdo le na s v o j e m zemljišču ali pa na j a v n i h zemljiščih, potih itd. Kdor pa hoče streljati, mora imeti orožni list in bi se imel sporazumeti z lovskim upravičencem, da lahko po tujem zemljišču pride do svojih, večkrat prav raztresenih zemljišč, kjer bi čakal, da ubije zverjad, ki dela škodo.

Razumen in dovzeten lovski zakupnik bo sam s pomočjo svojih poklicnih lovcev in gostov deloval na to, da se mu škodljiva zverjad v lovišču preveč ne razpase ter jo bo skušal vsaj pregnati, ako se mu ne posreči, da bi jo uplenil.

V loviščih nedovzetnih lovskih upravičencev pa odrejajo oblasti po izkazani potrebi tudi hajke ali pogone. V to svrho zaslišijo župane ogroženih občin in lovske upravičence, da se sporazumno določi, kdo pride na lov, kdo pribavi gonjače itd. Oblast določi vodjo takega lova, ki mora skrbeti, da se lov na zverjad pravilno izvrši in da se lovci in gonjači točno ravnajo po danih jim navodilih, — da se dosežejo nameravani uspehi in ne napravi škoda drugi divjadi, kateri pogon ne velja.

Kar pa se tiče škode po jelenih, ki jih ne sme vsakdo ubijati, ima škodo lovski upravičenec povrniti, ako se povračilo zahteva in prizna po predpisih dež. zakona od 19. maja 1889, štev. 12.

Ing. A. Š.

Iz ribarske mreže.

Kako deluje ribja steza v Fali. — Da se preizkusi, kako deluje ribja steza v Fali, je namestil upokojeni general g. Emil Stramlič v ribji stezi nekaj vrš. Ugotovil je, da so pasirale stezo te-le ribe: 17. aprila ena podust, 21. aprila ena podust in ena mrena, 9. maja ena podust, 10. maja dve podusti, 11. maja dve podusti in ena mrena, 25. maja en klen, 1. junija pet mren, 2. jun. 11 mren, 3. junija 16 mren, 4. jun. 4 mrene, 6. jun. 12 mren, 7. jun. 9 mren. Dne 22. aprila in 11. maja se je pričela povodenj ter opazovanje ni bilo mogoče.

Od 7. do 22. jun. je bilo v stezi dnevno po 8—15 mren, dolgih 15—45 cm. Po 22. juniju je pasiralo stezo zopet nekaj podusti in vedno manj mren, koncem junija je bilo v stezi dnevno le nekaj mren.

Dne 2. julija so ob 10. uri ukinili dotok v stezo; v vsakem predelu steze je bilo 20 do 40 rib od 20 do 35 cm, po največ podusti, nekaj malo mren in en klen. Steza ima 60 predelov; torej je bilo v stezi okoli 1500 rib.

Od 2. do 9. julija je bilo v vsakem predelu okoli 100 rib, na počivališčih (6 m dolgih) pa 200—300 rib, v vsej stezi torej 6000 komadov, večinoma podusti (do 40 cm), malo mren (25—30 centimetrov) in klenov (40 cm). Dne 10. julija je nenadoma padalo število rib v stezi; v vsakem predelu jih je bilo le še okoli 5—10, na počivališčih pa okoli 100, največ podusti, malo mren in nekaj velikih klenov. Izmed 20 mren, ki jih je pregledal g. dr. Kraus, so se že vse izdrstile.

V poletnih mesecih pridejo v stezo baje tudi menki.

Zanimivo je, da je bilo po 23. juniju v stezi toliko mren, ki so pa bile že izdrščene. Vzrok tej selitvi je morda pomanjkanje hrane.

Sulcev ni bilo v stezi; za čas drsti pa opazovanje radi povodnji ni bilo mogoče.

Gornje podatke sem povzel po pismu, ki ga je poslal g. Stramlič v Mariboru g. prof. Iv. Franketu v Ljubljani.

Dr. M.

Tržne cene rib v Ljubljani. Dosedaj so prodajali na ribjem trgu v Ljubljani ribe večidel le po kosu in zahtevali za

kos neprimerno ceno. Da se temu odpomore, je tržno nadzorstvo odredilo, da se smejo odslej naprej prodajati ribe le po teži. Sestavil se je začasni cenik za posamezne vrste rib in so se določile sledeče cene: Ribe I. vrste: postrv kg 55—60 Din, sulec 45—50, lipan 45 do 50 Din, somovina 35—40, smuč 40—45, kečiga 40—45; ribe II. vrste: menek 35 do 40, krap 26—32.50, linj 25—30, ščuka 25—30, ostriž 25—30; ribe III. vrste: mrena 17.50—20, klen 12.50—15, črnovka 12.50—15, majhne ribe 15—20; ribe IV. vrste: podust 8—12.50, platnica 8—12.50, ostale ribe 8—12.50.

Očiščene ribe veljajo 10 do 15 odst. več. Raki po velikosti 2—6 Din.

Katere ribe uživajo rastlinsko hrano? Zelo malo rib je, ki uživajo rastlinsko hrano. Te so: rdečeperka, črnovka, podust, klen, klenič, plošič in pezdirk. Seveda te ribe ne jedo zgolj rastlin, nego tudi drugo hrano. Izmed rastlin uživajo predvsem alge ter brstje rmanca in žabjike.

Mehkoustnica. Ribarski Vjesnik št. 7 prinaša zanimiv članek o neretvanski postrvi, ki jo zove narod mehkoustnica. Ime izvira od tega, ker ima riba gornjo ustnico daljšo in debelejšo od spodnje. Razen mehkoustnice živi v Neretvi še troje vrst postrvi: navadna potočna, zobatek in glavatica.

Mehkoustnica živi od talne in zračne hrane. Kot zračna hrana pridejo v poštev razne mušice, kot talna pa ličinke in košarčki osobito postranke (gammarus pulex). Zanimivo je, kako si išče riba hrano: z gobcem sune ob kamen in ga prevrne ter poje račke in ličinke, ki so se skrivale pod kamnom.

Riba zraste v treh letih do ¾ kg in doseže težo do 6 kg. Na trnku se krepko brani in prijema najraje na majhne mušice rdeče barve; je sportna riba prve vrste in kakor ustvarjena za lov s pernico.

Zanimiva je riba z ihtiološkega vidika. Opisuje jo že dr. Heintz (Österr. F.-Ztg. 1910, stran 288); pravi, da tvori riba vez med lipanom in postrvjo. Ralnik je precej izbočen kakor čolnič in ima po dolžini dva reda zobov. Po obliki se ralnik znatno razločuje od ralnika drugih salmonidov. Ali je mehkoustnica postrv svoje vrste ali zgolj varieteta potočnice, to je stvar teorije; lahko se trdi to ali ono. Zanimivo je, kar piše o njej v tem pogledu pisec članka v Rib. Vesniku g. Miloš S. Jedlička. Slednji trdi, da je mehkoustnica obična potočnica in pravi, da se potočnice — ako jih vlagamo v potoke Neretve, osobito v Buno — polagoma izpremene v mehkoustnice. Gre za potočnice iz vrela Bosne, ki so jih vložili v Buno. Ko so dosegle mero 15 do 25 cm, so se jele izpreminjati v mehkoustnice. Tako pravi gospod Jedlička. Ali je to verjetno? Odkod potem izpremembe na ralniku, ki je po dr. Heintzu ves drugačen kakor pri potočnici? Očividno se g. Jedlička moti ali pa je videl morda križanke potočnice in mehkoustnice, ako se te ribe sploh križajo, kar mi ni znano. Ako so se potočnice izpremenile v mehkoustnice, bi moral ralnik (vomer) ostati neizpremenjen in to se da vendar lahko ugotoviti. Dr. M.

Skakanje rib iz vode. Marsikdo misli, da skačejo ribe po vodni gladini in nad gladino le, ko love mušice in žuželke. Temu pa ni tako. Belica (alburnus lucidus Heck.) postaja posebno živahna v mraku in se giblje neprestano na vodni površini in skače iz vode. To skakanje pa ni vedno združeno z iskanjem hrane; ribica se igra in pleše po vodi, ker ji je to očividno v zabavo. Saj celo krapi skačejo iz vode in sicer taki, ki tehtajo po več kilogramov. Tuintam se meče iz vode celo sulec velikan in se preobrača po vodni gladini kakor delfin.

Povodnji in ribe. Vsaka večja povodenj ima zle posledice za ribe in osobito za ribji zarod. Posebno nevarna je povodenj v rekah s strmim obrežjem. Tu drvi voda ob povodnji z naglico preko skal in odnaša vse ribovje seboj. Pa tudi v rekah z zložnimi bregovi se poznajo posledice poplave. Voda odnaša ribe po reki navzdol. Ribe iščejo za-

vetja ob bregovih, na mirnih, plitvejših mestih. Radi tega je lov z vršami in s sačo baš ob povodnji najbolj uspešna. Po vsaki povodnji so ribe drugače razdeljene po vodi. Deloma spremene svoja stališča, ker jih je voda odplavila, deloma so pa tudi same primorane zapustiti svoja stališča, ker vsaka povodenj spreminja korito vode; kjer so bile globine, nastanejo plitvine in obratno.

Posebno škodo povzročajo povodnji pri planinskih rekah. Naša Sava spreminja skoraj vsako leto svojo strugo. Posledica tega je, da morajo ribe spreminjati svoja stališča.

Zakaj so kuhani raki rdeči? Nedavno je kemik Friedrich Kornfeld ugotovil, da imajo raki neznatno količino tako zvanega alizarina, ki vpliva na spremembo barve. O alizarinu je znano, da daje v raznih okolnostih najrazličnejše barve. Živ rak je navadno zelenkastorjave barve. Ta barva se spremeni pod vplivom alizarina v vreli vodi v rdečo. Ker pa je v rakovini malo alizarina, lahko poljubno spremenimo barvo kuhanih rakov. Če pridenemo vodi, kjer kuhamo rake, malo železne soli, postanejo temnordeči; če pa vlijemo v lonec par kapljic luga, dobimo vijoličaste rake.

Na alizarin vpliva tudi svetloba. Če pritrdimo na hrbtu živega raka n. pr. monogram, izrezan iz črnega papirja ter pustimo raka nekaj časa na svetlem kraju, potem pa ga denemo v vrelo vodo, ostane monogram razločno kopiran na raku.

V ščitu mladega raka je zelo malo alizarina. Če kuhamo mlade rake v vodi, ki smo ji dodali nekaj kapljic raztvora železne soli, kuhani raki ne postanejo rdeči. Nasprotno pa dobe stari raki v tem slučaju rdečo barvo.

(Po »Slov. Narodu« štev. 90/25.)

Ribniki v Zdenčini. Južno od postaje Zdenčine (proga Zagreb—Karlovec) je velika močvirnata in s hrastovim gozdom porastla ravan. Radi naravne lege zemljišča je na nekaterih mestih zastajala voda in nudila kakor nalašč priliko za gojenje rib. Med vojno je sedanji lastnik zemljišča g. Zwilling kupil 2400 oralov te puste zemlje in priredil na njih z vojnimi ujetniki ribniške naprave.

Vseh ribnikov je 22; izmed njih meri največji 460 oralov. Vsak ribnik ima svoje ime in številko. Poleg ribnikov je še 9 prezimnikov. Za znanstvene in poizkusne namene je napravljenih šest ribnikov, ki so na razpolago zagrebški poljedelski fakulteti.

Vsak ribnik ima več kanalov za dotok in odtok vode. Čepi so napravljeni iz betona. Spomladi napolnijo ribnike (drestnjake), ki so bili čez zimo prazni, z vodo in v aprilu spuste v nje ikernice in mlečnike v razmerju 30 mlečnikov na 100 ikernic. Koncem aprila ali početkom maja se ribe drste. Mladice zrastejo do jeseni preko 20 gr in merijo 5—6 cm. Te ribice krmijo poleti s turščno moko. Na jesen ribnike vnovič izpraznijo; ribe polove in jih sortirajo po velikosti. Mladice in odrasle ribe spravijo ločeno v prezimnike. Drugo leto pa spuste mladice v ribnike, kjer se naj zrede. Ti ribniki se zovejo mladičnjaki. Mladice zrastejo do jeseni 15—20 cm in tehtajo 40—50 dkg. Krmijo jih s turščnim zdrobom. Te ribice ostanejo čez zimo v ribniku.

Po tretjem letu jeseni meseca novembra ribnike izpraznijo in polove ribe.

Ribe prevažajo v kadeh po ozkotirni železnici na postajo Zdenčino, kjer jih nakladajo v vagone, napolnjene z vodo, v katero spuščajo kisik iz cilindrov, pritrjenih pod vagonom. Na ta način prevažajo ribe v Pariz, Berlin, Varšavo, na Dunaj itd.

Na posestvu ima g. Zwilling tudi govedorejo. Ves gnoj, ki se pridela na posestvu, se porabi le za gnojenje ribnikov. Ta gnoj dovaja hrano mikrofavni, ki živi v vodi in ki jo imenujemo s strokovnim izrazom plankton.

Plankton je rastlinski ali živalski. Živalski plankton tvorijo drobni črvički, rački, ličinke mrčesa, žuželk in drugi mikroskopično majhni organizmi, ki služijo ribam za hrano. Čim več planktona je v vodi, tem bolj rastejo ribe.

Vsa gnojnica se nabira v veliki cementni jami in se razvaža po železnici v posebnih kadeh.

Vse podjetje g. Zwillinga je velepotezno. Za svoje stalne nameščence ima več poslopij, 1 vilo za upravitelja, ribogojsko stanico z laboratorijem, kjer stanuje pristav, rodom Čehoslovak. — Znanstvene oglede pa vrši docent dr. Rössler iz Zagreba. Za stalno delavstvo je zgrajenih več prijaznih delavskih hiš, kjer ima vsaka rodbina po dve sobi, kuhinjo in postranske prostore. Podjetje ima lastno električno razsvetljavo.

Vsa naprava je vredna 40—50 milijonov dinarjev in je prva svoje vrste v naši domovini. — (Po članku g. Frana Maláska v »Jutru« št. 94 in 95 iz l. 1925.)

Kako kuhamo postrvi? Postrvi, ki jih hočemo kuhati, ne smemo preveč prijemati v roke, da ne poškodujemo sluznate mrene, ki jih pokriva. Baš ta mrena povzroči, da postanejo postrvi, ko jih skuhamo, lepo modre.

Preden jih kuhamo, položimo postrvi v skledo ter jih polijemo z vročim jesihom. Skledo pokrijemo in počakamo pol ure. Tako dobe postrvi lepo modro barvo. Nato jih damo v vrelo vodo, ki jo močno solimo, in jih pustimo šest minut v vodi. Voda pa ne sme dlje vreti.

Prej ko jih postavimo na mizo, jih polijemo z vročim maslom, med maslo pa damo drobno nasekan petršilj.

Belouška (Colubernatris) in postrv. Splošno je znano in tudi v vseh učnih prirodopisnih knjigah zabeleženo, da je naša vsem znana belouška tako nedolžna in koristna žival, da se njeno varstvo vsakemu ljubitelju prirode priporoča. Da pa njena nedolžnost ni tako čista, dokaže sledeči slučaj, ki sem ga letošnje leto sam doživel. Mogoče je redek, pa vendar vreden, da se ne pozabi. Blažovnica, ki priteče izpod zelenega Pohorja in počasi žubori skozi našo vas proti deroči Dravi, ima v zgornjem in srednjem toku precej postrvi — edina riba, ki oživi ta potok. Spodnji del toka v vročem poletnem času usahne. Voda izgine v prodnato zemljo, prazna, suha struga ostane, dokler je spet obilen dež ne napolni. Postrvi se rešijo v tolmune in tolmunčke, a tudi tam morajo končno umreti, ker v kratkem času življenski element zanje neha. V takšnem tolmunu je letos ostalo še nekaj vode, kjer je lovila velika belouška 1 dm dolgo postrv, ki je že bila precej utrujena in oslabljena vsled tople že precej časa stoječe vode, jo ugrabila in trdo držala v zobeh, dokler je nisem rešil z udarcem šibe po roparici. Ta se je zvijala in urno skrila med korenine in kamenje. Postrv je nekaj trenutkov mirno ležala v vodi, imela je vidno rano na obeh straneh hrbta, povzročeno po zobeh kače, a je kmalu oživela in veselo plavala po topli vodi. Mirno sem stal ob robu in čakal, ali bo roparica še enkrat poskusila ujeti plen. Resnično se priplazi počasi iz skrivališča in lov se vnovič začne. Zgrabi spet ribo. Rešil sem jo s tem, da sem jo izdatno udaril po njenem hrbtu. Čutila je to, kajti umaknila se je med šibovje in kamenje. Ni je bilo več na svetlo. Ribo sem pa zanesel v varnejše vode. Ant. Godec.

O rakih. Pri trebljenju potočne struge v dolžini slabega kilometra, sem naročil delovodji in delavcem, ki so s krampi in lopatami znižavali vodna tla in obrežja, da naj vestno pazijo na rake.

Med vojno sem vložil v stranske jarke enega dela potoka večje število plemenitih račjih samic in rakov. Dobil sem jih od častnikov, ki so bivali takrat pri nas v zaledju na oddihu. Med njimi je bil stotnik — lovec in sportni ribič, ki je izločil samice in manjše število samcev v svrho vložitve v potok. Častniki so dobivali rake od svojih domov iz Češke in Ogrske. Nadejal sem se, da so se plemenjaki zopet ustalili v potoku. Na žalost se nada ni uresničila. Pač so delavci izmetali mnogo malih rakovkoščakov, ki so jih potem zopet vložili, a plemenitega raka ni bilo prav nobenega med njimi. Okuženje vodovja pri nas še ni minilo. P. G.

Postrv ujel na vado brez trnka. Večkrat sem že opazil, kako strastno pograbi riba bežeči plen in seveda tudi tako vado, za katero sklepa, da ji hoče ubežati. Hitro in trdno stisne ustne in krčevito drži; izgleda, kakor da bi ne mogla odpreti ust. Tudi letos sem to doživel.

S prijateljem Ivanom sva ribarila v Sevščici pod lepim, globokim Demšarjevim jezom v Zalem logu. Moj spremljevalec je dosihdob ribaril le s črvom in kobilico, želel pa je, izpopolniti se tudi v drugih panogah lepega ribiškega sporta. Ker je pod omenjenim jezom v globočinah zavetišče posebno starih postrvi, ki le redko pridejo na površino po lahkokrile mušice in jim tudi črvi ne teknejo posebno, marveč se hranijo s kapeljni in manjšimi sestricami, zato se mi je zdel ta prostor kaj pripraven za lovljenje s kapeljnom.

Bilo je pred hudo nevihto in postrvi so dobro prijemale. Komaj sem spustil kapeljna v belo peneče se valove, ga nekolikokrat dvignil, že je postrv vlekla za vado. Nekaj jih je padlo na jez in z jeza nazaj v valove, nekaj pa jih je obviselo na trnku. Mojemu učencu se je to dopadlo in poskusil je tudi on, in sicer je lovil s proda pod jezom. Nekolikokrat je opozorjen po cukanju ribe potegnil, a ribica je še pravočasno spustila; končno pa je le vrgel lepo postrv na prod. Toda v trenutku, ko je bila na kamenitih tleh, je odskočila in se stakalila v vodo. Moj goreči vajenec pa je planil v vodo in preden je riba mogla doseči globočino, jo je ponovno spravil na prod.

Za njim sem zopet jaz vzel palico in ribaril. Zopet je potegnilo. Ko sem dvignil, že ni bilo več ribe pri vadi, komaj pa je bila vada v vodi, je zopet cukalo. To se je nekolikokrat ponovilo, dokler se mi ni posrečilo spraviti lepo postrv iz vode.

Pred ponovnim lovljenjem sem si ogledal vado in opazil, da je brez trnka. Preiskal sem usta na zadnji ujeti ribi, toda trnka nisem našel. Ogledal sem si še ono, ki jo je pred menoj ulovil prijatelj Ivan. In glej, v gornji čeljusti je bil zataknjen trnek, ki se je izmuznil iz predvrvice in vade. Kapelj pa je bil precej močno privezan na predvrvici, tako da ga riba ni mogla odnesti.

Torej sem lovil in ujel na samo vado brez trnka. Ni čuda, ako je postrv tolikokrat smuknila z vade in ponovno prijemala, dokler je končno le nisem spravil iz vode.

Tako krčevito je riba držala vado, da sem jo privlekel iz precejšnje globočine in jo nesel držečo se vade par metrov nad vodno gladino. Šele nad prodom je izpustila, toda že prekesno. Vl. K.

Barva postrvjega mesa. Marsikdo misli, da mora imeti potočna postrv vedno belo meso. Temu pa ni tako. Pri potočni postrvi se menja barva mesa po hrani in po vodi, v kateri biva. Barva postrvjega mesa je ali bela ali rumena ali rdečkasta, včasih celo rdeča. Kaj je vzrok, da se bela barva mesu pordeči, še ni znano. Toliko pa je gotovo, da dobivajo postrvi v potokih s kamnatim ali prodastim dnom običajno belo meso. Belo meso je torej nekak znak, da riba nima dovolj hrane. Pa tudi ta domneva ni popolnoma na mestu, ker se je dognalo, da imajo tudi postrvi iz nekaterih ribnikov, kjer je obilo hrane, belo meso. Nasprotno pa se je dognalo, da dobiva belomesna potočna postrv, ako jo damo v ribnik, rdeče meso.

Postrvi iz Ljubljanice, kjer je mnogo hrane, imajo po največ rdeče meso.

Varstvena doba za salmonide v Avstriji. Štajerska deželna vlada (avstrijska) je izdala pred kratkim naredbo, s katero spreminja varstveno dobo za lososе (salmonide). Po tej naredbi se ne smejo loviti: lipan od 1. marca do 31. maja, postrv od 1. okt. do 1. marca, sulec od 1. marca do 31. maja.

Ista naredba zabranjuje lov z zanko; zabranjuje tudi lov z mrežo za dobo treh let.

Varstveno dobo salmonidov ureja naredba torej približno tako, kakor je urejeno pri nas že tri leta. Dr. M.

RAZGLAS.

Objava. Lovska zadruga namerava letošnjo zimo v loviščih, ki so ji bila v to svrho dana na razpolago, poloviti razpoložljivo število živih poljskih jerebic ter jih po primerni ceni razdeliti med svoje odjemalce. Jerebice se bodo oddajale loco Ljubljana meseca marca leta 1926. Reflektanti naj se prijavijo do konca oktobra in navedejo število jerebic za svoja lovišča.

MALI OGLASI.

Prodam čistokrvnega, 6 mesecev starega Setterja, temnočrne svetle dlake, od premiranih staršev. Andrija Krapec, Dolnja Lendava.

Proda se dobro ohranjena ameriška Savage-risanica z majhnim kalibrom, na pet strelov, z 12 patronami. Naslov pove uredništvo. »Lovca«.

Proda se merilni daljnogled z montažo »Voigtländer«, 1000 Din, in Flobert »Bajard«, 6 mm, z bodalnikom, fino risano cevjo, precizno orožje, pol avtomat, 1000 Din. Poizve se Hertle, Ljubljana, Martinova cesta, skladišče Tönnies.

Naprodaj sta: 1. repetirka Mannlicher-Schönauer, kal. 6.5 mm, nova, cena Din 1600.—; 2. trocevka-brezpetelinka za brezdimni smodnik, cevi iz specialnega jekla, konstrukcija najnovejša, cena Din 5000.—. Pojasnila pod naslovom »Puška« pri uredništvu.

Lovcem, ki hočejo letos vstopiti kot člani S. L. D., so na razpolago še vse številke letošnjega letnika »Lovca«. Dobijo se tudi še lanski in nekaj prejšnjih letnikov.

Pes in psica (ptičarja, z rodovnikom, kratkodlaka), 4 mesece stara, se prodasta. Naslov pove uprava »Lovca«.

Kupim psa ali psico, čistokrvnega jazbečarskega braka in plačam po dogovoru. - Premru Vekoslav, logar, Lukonja, pošta Oplotnica pri Konjicah.

Kupi se pes ali psica prepeličarka, nemške pasme, kratke dlake (bolj male vrste), v starosti 3—6 mesecev. Ponudbe na Ivana Faleschinija, posestnika, Zakot pri Brežicah.

Dobro ohranjene knjige: Eckart-Lorenc Lehrbuch d. Forstwirtschaft 1—4, in Leeder Wildkunde und Jagdbetrieb kupi Ekonom, Loče pri Poljčanah.

Ne po ceni, temveč po kvaliteti si mora vsakdo izbrati puško. Prave sulske: **Sauer & sin,** originalne belgijske **F. N.** in **Bayard**-puške, dvocevke, risanice, Bock in trocevke, s petelini in brez njih, vedno v zalogi pri **F. K. KAISERJU,** puškarju v **Ljubljani.** Vsaka puška je preizkušena in natančno pristreljena. Na puške za kroglo se montirajo daljnogledi vseh sistemov in povečav strokovnjaško in ceno. Zaloga vseh lovskih potrebščin in municije, »U«-patron, pasjih ovratnikov, vrvic, nagobčnikov, klicev za divjačino, »Thermos«-steklenic, nahrbtnikov ter čistilnega orodja in mazila. Ribičem je poznana izbera ribiških pripravi — angleško in monakovsko blago. Cene močno znižane, postrežba vestna.

Manufak. trgovina Anton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25, priporoča vsem cenj. lovcem svojo veliko zalogo pristnih tirolskih lodnov ter angleškega in češkega sukna za sportne obleke.

ČLANOM S. L. D. V svrho natančne evidence vsega članstva se naloži kartoteka, ki bo služila tudi kot podlaga tiskanemu imeniku, ki ga namerava izdati S. L. D. koncem leta 1925. Da ne bo kdo iz imenika izpuščen ali napačno naveden, prosimo, naj vsak član (tudi ustanovnik) prijavi tajništvu S. L. D. v Ljubljani, Poljanska cesta 19, sledeče podatke: 1. Ime in priimek. 2. Stan ali poklic. 3. Številko letošnje izkaznice S. L. D. 4. Bivališče (za mesta in trge tudi ulico in hišno številko). 5. Zadnjo pošto. 6. Srez (politični okraj).

Ti podatki naj se napišejo čitljivo, da ne bo pogreškov v tisku. Ne odlašajte, ker se s tem delo samo zavlačuje.

ODBOR.

Kl.:

Mariborski tekmi ptičarjev in španijelov.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je priredil v sporazumu z glavno podružnico S. L. D. v Mariboru dne 26. in 27. septembra v okolici Maribora starostno tekmo španijelov in širjo poljsko tekmo ptičarjev.

Priznati se mora, da je storila omenjena podružnica vse, da bi tekmi čim lepše potekli. Tudi vreme je bilo ugodno, če izvzamem nekoliko moče ob svršetku tekme.

Lovišča marib. okolice so dovolj bogata dlakaste in pernate divjačine, tako da ni oviralo poteka tekme pomanjkanje divjadi.

Predvsem je vladalo veliko zanimanje za tekmo španijelov, ki so se jeli pri nas v zadnjem času udomačevati največ po zaslugi predsednika mariborske podružnice primarija dr. Hugona Robiča, ki ima psarno špringerjev in se ne plaši ni truda ni izdatkov za povzdigo te pasme.

Pokazalo pa se je, da vlada pri nas še nekoliko nejasnosti glede dela španijelov, ki se vsled svoje skromnosti in pametnega ponašanja skoraj ne čutijo v hiši in katerih prehrana je jako lahka, vsled česar so posebno primerni za lovce, ki ne morejo imeti vsled stanovanjskih razmer večjega psa.

Lovski španijel je naš mali uporabnostni pes. Po svoji razumnosti in odlični lovski zasnovi more nadomeščati velikega uporabnostnega psa v vseh panogah lova razen v stoji, katere

Uvodna slika predstavlja primarija dr. Robiča z njegovim španijelom; v ozadju stoji **Comes Huberti.**

ne moremo zahtevati od malega španijela, čigar glavno delo je grmarjenje pod puško in samostojno šarjenje po goščavah ter gajevinah in gozdnih delih s podrastjo kakor tudi v globokem, z bičkom poraslem vodovju. Za ta posel usposabljajo španijela izredno njegova hitrost in vztrajnost, njegova vodoljubnost, njegova neobčutljivost za trnje in mraz ter njegov izvrstni nos. Ako naleti pri šarjenju na svež sled ali na divjačino, mora divjačini glasno slediti in jo vodniku prignati, ne da bi se oddaljil od njega predaleč. Ubito manjšo divjačino mora prinesti, večjo pa oblajati ali nakazati. Tudi koker mora pri svojem mišičju in svoji odločnosti prinesti zajca, vsaj srednje težkega. Po barvi srnjadi ali jelenjadi mora španijel na vrvici sigurno privesti lovca do poginule divjačine, če ni izučen, da mrtvo divjačino oblaja ali nakaže. Roparice mora daviti ali jim pa beg s tem preprečiti, da jih prisili, da se ustavijo ali da splezajo na drevo. V vseh predmetih dresure (poslušnost na žvižg in migljaj, donašanje, čakanje na določenem mestu, mirnost pri strelu in na stojišču, vodljivost . . .) bodi dobro izvežban.

Da pa dobimo pse, ki bodo izpolnjevali gornje zahteve v vedno večji meri, je treba pri vzreji brezobzirno zavreči vse roditelje, ki niso popolnoma dokazali svoje lovske sposobnosti. Na noben način ne smemo rediti samo za razstave, kajti taka vzreja bi imela za posledico pomanjšanje podedljive lovske zasnove, ki bi se morala na škodo lovstva prej ali slej pokazati. Stremljenje za ustvarjenjem lepih, tipičnih psov je gotovo hvale vredno in potrebno, a še bolj mora stremiti rednik po ustvarjenju dobrih uporabnostnih psov. Le v trdem delu vzgojeni, lovsko dobro zasnovani in glede te zasnove na tekmah preizkušeni roditelji se naj uporabljajo za rejo. Samo čista odreja, ki je pa seveda prvi pogoj, nas ne privede do cilja. Reja z zunanje še tako popolnimi, bodisi od koderkoli pripeljanimi psi od lovsko ne usposobljenih rodov pomenja nazadovanje, a cilj prijateljev španijelov mora biti vzreja malega uporabnostnega psa.

V podrobnem kažejo delovno polje španijelov »Določila za starostne tekme španijelov«, ki smo jih priobčili v septembrski številki letošnjega »Lovca«, glede vzgoje in vodstva španijelov pa je vsega priporočila vredna knjiga »Der Jagdspaniel«, ki jo je izdalo berlinsko založništvo Pavel Parey.

Prvo, kar mora vsakdo vedeti, je, da zahtevajo razne pasme ptičarjev različno dresuro, da se jih torej ne sme devati na isto dresurno kopito.

Dobro je pa tudi, da se vsakdo seznani s plemenskimi znaki španijelov. Na osnovi v Angliji veljavnih plemenskih znakov se priznavajo zdaj splošno ti-le:

A. Za kokerje:

Glava precej dolga, suha, čelna končnica jasna, toda ne preizrazita. Gobec pravokoten, ne oster, brez velikih čob. Gornji del glave ozek, pri črnih kokerjih večinoma nekoliko više vzbočen. Nos dobro razvit.

Oči polne, toda ne bulečе niti globoko ležeče, spodnja veka dobro prileţna. Izraz oči razumen in mil, a pretkan, vesel in jasen, nikdar škileč ali bulеč. Barva lešnikova ali več ali manj temnorjava.

Uha srednje velika, globoko nastavljena, plosko prileţna, debela, pa ne teţka, z dolgo, svilnatomehko dlako, ki je gladka ali valovita, toda brez kodrov ali obročkov. Ako se ušesa naprej potegnejo, naj seţejo do konca gobca.

Vrat dolg, plemenit, lepo upognjen in visoko nošen, prav močen, toda suh, brez hudega podvratka.

Truplo bolj zgneteno kot pri drugih španijelih, z globokimi, ne preširokimi prsi, ki bi ovirale prosto gibanje prednjega telesnega dela. Vzbuja naj vtis jeklene sile in neutrudljivosti. Bedra krepka in malo vzbočena.

Plečа dolga, suha, poševno postavljena.

Zadek širok, ne visok, lepo zaokrožen in zelo mišičast, da zagotavlja vztrajno delo v najteţjih prilikah.

Rep nizko nastavljen, toda v strasti pripušča višje drţanje. Nosi se večinoma v črti hrbta. Pri delu mora pes ţ njim neprestano in ţivahno migati. To je značilno za ta različek španijelov. Prekratko odsekan rep je grd.

Noge. Predniji nogi, od spredaj in od strani pogledani, ravni, krepkokostni, operjeni, ne prekratki. Zadnji nogi v stegnu in goleni dobro mišičasti, skočnica globoko nastavljena. Brez kravje stoje.

Šape močne, s krepkimi, sklenjenimi prsti dobre dolţine.

Odlakanost gladka ali lahko valovita, svilnata, nikdar ţimasta, volnata ali kodrasta, z valovitimi, setrskim podobnimi, toda ne premnogimi in predolgimi peresi.

Barva črna, rjava, rumena, rdeča ali te boje v zvezi z belo ali spojene v serasto ali trobarvna. Črni naj bodo enobarvni. Pri drugih je zmes z belino zaţelena, da je pes lovcu vidnejši. Barva oči in nosa se ravna po telesni.

Splošna pojava: seter v pomanjšani obliki, le še ţivahnejši in brhkejši; ima dober nos, temperament, ostrost, rahlo grlo ter je učljiv. Višina pri pseh največ 41 cm, pri psicah nekaj manj.

V glavnem se razlikujeta pri kokerju tip koba in seterja, med katerima je veliko postopnih prehodov. Razlikovati je treba tudi med čisto črnimi in drugobarvnimi kokerji. Prvi kaţejo skoraj izključno tip koba, drugi pa vse prehode med pravim kobom in malim seterjem. Baš vsled obilice dovoljenih oblik je kokerje teţko soditi. Na smotrah in razstavah se sodijo črni kokerji ločeno od drugobarvnih.

B. Za špringerje:

Glava. Dolgi, ne preširoki, lahko vzbočeni gornji del brez ostro označene čelne končnice prehaja v stegnjen, širok gobec. Čobe ne prevelike.

Nos gobcu primerno širok, nikdar oster.

Oči srednje velike, dobro sklenjene, temno- do svetlorjave, nikoli rumene ali sive, pametnega izraza.

Ušesa srednje dolga, precej globoko nastavljena, navzdol razširjena in zaokrožena.

Vrat mišičast, suh, primerno dolg, lahko vzbočen.

Plečа dolga, poševno postavljena.

Predniji nogi ravni, krepkih kosti, niti nazunaj niti naznotraj zasukani.

Truplo prav krepko, z dobro vzbočenimi rebri ter s širokimi in globokimi prsi.

Bedra močno razvita, vzbočena.

Zadek prav dobro mišičast, ne preveč oglat.

Šape velike, precej ploske.

Rep na vsak način odsekan, globoko nastavljen. Nositi se ne sme nad hrbtno črto.

Dlaka gosta, gladka ali lahko valovita, ne zvita.

Barva bela z rjavimi, črnimi ali rumenimi lisami in pegami ali bela, naškropljena z rjavo, črno ali rumeno barvo.

Velikost 45—52 cm.

Splošna pojava: ţivahen, razumen pes, ki vzbuja vtis moči, zdruţene s plemenitostjo.

Pri mariborski tekmi niso mogli pokazati španijeli prave slike svojega dela, ker se je tekma v glavnem izvršila na odprtem

polju. Da se ni izbral za tekmo drugačen svet, je krivo najbrž to, da se je vršila ob času, ko so gozdički in gajevine sredi polja še brez divjačine, ki ljubi ob tem času obilno hrano in tudi dobro zavetje nudeče njive. Prihodnjič bo morala glavna podružnica S. L. D. v Mariboru na vsak način izkušnje te tekme upoštevati.

K tekmi se je prijavil 1 koker in 7 špringerjev. Na smotri so bili tako-le ocenjeni:

1. Ali Bauernhaus, koker, poležen 17. decembra 1921 od Aste Rödertal (Šp. vzr. knj. 168 M) po Matzu Recknitzu (Šp. vzr. knj. 47 K), vzreditelj Bauer v Potsdamu, lastnik Rado Hribar, Ljubljana, vodnik Karel Hackl, poklicni lovec lovskega kluba Ježica. Pes je dobro zgrajen, a ima nekoliko preveč masti. Glava mu je neplemenita, ušesa so previsoko nastavljena, gobec je prekratek. V splošnem ne kaže sicer prikupljivi psiček čistega španijelskega tipa. Ocena: dobro.

2. Bistra Pohorska, špringerka, poležena 24. decembra 1923 od Heidy Hartenstein (Šp. vzr. knj. 454 Qu) po Kadi Wartu, vzreditelj dr. Hugon Robič, Maribor, lastnik dr. Milan Gorišek, Št. Lenart v Slov. goricah, vodnik Feliks Ciuha, poklicni lovec dr. Goriška. Psica ima dobro glavo, toda svetlo, ne dobro sklenjeno oko, nekoliko dolg hrbet in izvito ospredje. Ocena: povoljno.

3. Heidy Hartenstein, špringerka, poležena 29. maja 1922 od Ilke Hartenstein (Šp. vzr. knj. 185 N) po Bubiju Ebersteinu (Šp. vzr. knj. 83 L), vzreditelj dr. Maks Buxbaum, Gradec, lastnik in vodnik dr. Hugon Robič, Maribor. Ima prav tipično glavo z lepim očesom, a izvija pri hoji malo navzunaj in je tudi precej rejena. Ocena: prav dobro.

4. Ilka Pohorska, špringerka, poležena 24. decembra 1923 od Heidy Hartenstein (Šp. vzr. knj. 454 Qu) po Kadi Wartu, vzreditelj in lastnik dr. Hugon Robič, Maribor, vodnik Leopold Lešnik, lovec v Bistrici pri Mariboru. Lepo zgrajena psica z dobrimi pleči in z dobrim zadkom, toda z ne čisto tipično glavo in s svetlim, odprtim očesom. Ocena: dobro.

5. Heidy Pohorska, špringerka, poležena 24. decembra 1923 od Heidy Hartenstein (Šp. vzr. knj. 454 Qu) po Kadi Wartu, vzreditelj dr. Hugon Robič, Maribor, lastnik in vodnik Peter Marin, veleposestnik in župan v Vrhovem dolu pri Mariboru. Prav dobra, krepka žival, ki napravlja za psico prvovrsten vtis. Ima prav plemenito glavo, toda nekoliko odprto, svetlo oko. Ocena: dobro.

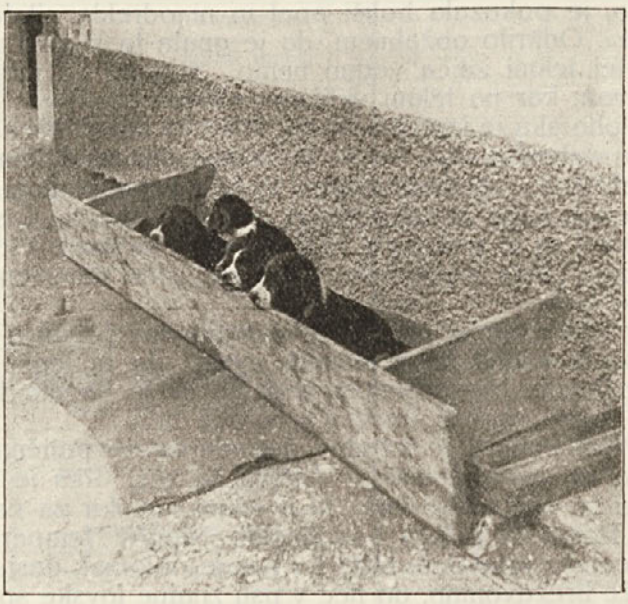
6. Hera Rothenburg, špringerka, poležena 4. junija 1924 od Polly Urtelstein (Šp. vzr. knj. 112 K) po Götzu Hartensteinu (Šp. vzr. knj. 155 F), vzreditelj major Ivan Perles v Gradcu, lastnik Jos. Malenšek v Ljubljani, vodnik Julij Koder v Ljubljani. Psica ima premehko ozadje, predolg hrbet, toda elegantno, lepo, tipično glavo s temnim očesom. Ocena: dobro.

7. Dash (Raško) Posavski, špringer, poležen 5. aprila 1924 od Liske Posavske po Dashu Rothenburgu (Avstr. rod. knj. pl. 33/22), vzreditelj Iv. Hutter, Kamnik, lastnik ing. Franjo Pahernik, Vuhred, vodnik Leopold Lešnik, Bistrica pri Mariboru. V stasu prvovrsten, z dobro sklenjenim očesom, a s pretežko, zato neplemenito glavo. Ocena: dobro.

8. Gyps Posavski, špringer, poležen 5. aprila 1924 od Liske Posavske po Dashu Rothenburgu, vzreditelj Ivan Hutter, Kamnik, lastnik mag. pharm. Ivan Vidmar, Maribor, vodnik Fric Ludvik, lovec v Orehovi vasi pri Mariboru. Nekoliko previsoko zgrajen pes s prav dobrim ozadjem, z dobrimi pleči, s plemenito glavo, z lepo barvanim, temnim, toda na žalost za spoznanje odprtim očesom. Ocena: dobro.

Samo na smotro so prišli ti-le trije španijeli.

1. Moja, kokerka, baje iz rodu španijelov našega dvora. Na prvi pogled se ji vidi kljub ne slabemu stasu, da ni čistokrvna. Glava je netipična kakor psica tudi v celem ne odgovarja plemenskim znakom. Najbrž je križanka med jazbečarjem in španijelom. Ocena: nezadostno.

Leglo od Heidy Hartenstein po Hetmanu-Double (prvi špringer graške razstave 1925).

2. Živa Posavska z neplemenito glavo in enakim splošnim vtisom. Za pleme popolnoma nerabna. Ocena: nezadostno.

3. Lord Pohorski nima odsekanega repa, ima preširok gornji del glave, prerahla pleča, skrivljeni prednji nogi in stoji sodčkasto. Ocena: povoljno.

Natančno delo španijelov na tekmi je razvidno iz priložene preglednice. Od predpisanih predmetov se niso izprašali vsled naših lovskih razmer: oblajanje mrtve divjačine; pokazanje mrtve divjačine; delo na vrvici; šarjenje v bičku in vodi z raco, kar bi se naj storilo pri prihodnji tekmi, če bo le količkaj mogoče.

Splošni vtis o posameznih pseh je sledeči:

Ali kaže pri iskanju malo sistema. Vsled svojega temperamenta je kljub svojim letom še precej strelojar in skoči na strel,

kar je posledica pomanjkljivega vpliva vodnika nanj. Vsled tega išče pes slabo, t. j. on samo brska, kar se opaža zlasti pri gozdnem delu. Tu ga daleč nadkriljujejo Robičevi psi! Tudi preskoči mnogokrat divjačino. Pri vodnem delu kaže izvrstne lastnosti, napram roparicam ima najboljšo zasnovo med predvedenimi psi. Vodstvo njegovo je bilo pa slabo.

Bistra Pohorska ima čudovito lepo, samostojno iskanje in prav rahel apel, ki bi se še bolj opažal, ko bi dajal sicer prav dobri vodnik manj glasna znamenja (tihejša piščalka!). Ko bi ne bila psica odrekla pri donašanju zajca po sledu, bi ji bilo prvo darilo sigurno.

Temperamentna Heidy Hartenstein je pokazala prvotno predaleko iskanje in pri veliki oddaljenosti od vodnika slabo poslušnost. Šele ko je bil vodnik od sodnikov pozvan, naj drži psico pod puško, je pokazala boljši apel in ni odrekla nikdar na povelje »doli«. Odkrito obžalujem, da je gnala ta sijajno zasnovana psica na tej tekmi zajca vedno nemo. Sodniki pa morajo samo to upoštevati, kar na tekmi vidijo in slišijo.

Ilka Pohorska je izredno mirno delujoča psica. Njeno tokratno delo je pa vzbudilo vtis, da se je zadnje dni pred tekmo od nje preveč zahtevalo. Posledica tega je bila neka plahost psice, da bi ne naredila kake napake, vsled česar je mnogo postajala. Ta njena plahost se je pokazala najbolj pri donašanju. Videlo se je, da obvladuje psica svoje delo, a da ga vsled omenjene plahosti ne izvršuje čisto.

Heidy Pohorska je prav dobro zasnovana psica, a bi morala biti s svojim vodnikom v tesnejši zvezi, da bi lepše pokazala svoje zmožnosti. Neizkušenost vodnika se je kazala tudi v pomanjkljivi lovski opremi (piščalka, vrvica itd.).

Hera Rothenburg je izredno dopadljiva, simpatična psica, ki bi dosegla pri svobodnejšem vodstvu še več. Res je škoda, da ni dosegla še ene točke več, ki ji edina manjka za prvo darilo.

Dash Posavski je pes bodočnosti. Njegov temperament ga zavede sicer še predaleč, toda to, kar je pokazal, dasi ni neoporečno, kaže brezdvomno, da tiče v psu znatne lovske sposobnosti.

Gyps Posavski je dobro zasnovan, živ pes, katerega pa nima na žalost vodnik v rokah.

Dash in Gyps sta tekmovala za vpis v rodovno knjigo na osnovi točke 7 pogojev za vpis španijelov v J. R. P. Na žalost nista dosegla še to pot potrebne kvalifikacije.

Razveseljivo je, da je pokazala mariborska tekma še enega nadarjenega poklicnega dreserja in vodnika španijelov, t. j. Feliksa Ciuha, ki obeta poleg že na lanski tekmi uspelega Lešnika mnogo. Svetujem mu, da pridno zasleduje pojave na polju pasje dresure ter da z ljubeznijo proučuje dušo sebi izročenih španijelov, kateri študij mu bo razjasnil marsikako na prvi mah nejasno stvar v napredku njegovih učencev.

Kot dober vodnik, ki ume navezati med seboj in svojim učencem potrebne ozke stike, se je izkazal tudi Julij Koder, od katerega pričakujem dresuro španijelov v ljubljanski oblasti.

(Konec sledi.)

Preglednica starostne tekme španijelov v Mariboru dne 26. septembra 1925.

Številke učinitve:
0 = nezadostno
1 = zadostno
2 = povoljno
3 = dobro
4 = prav dobro
4 i = odlično

Številka žreba	Ime psa	Predmeti preizkušnje: 1 Grmarjenje (pod puško)	2 Šarjenje v gonji	3 Šarjenje v bičevju in vodi brez race	4 Donašanje izgublj. peruin.	5 Donaš. zajcev po sledu	6 Donaš. iz globoke vode	7 Delo pri roparicah	8 Kakovost nosa	9 Splošna poslušnost	10 Obnašanje po strelu	11 Obnašanje vzpričo prepojene divjačine	12 Čakanje na določ. mestu	13 Vodljivost	14 Obnašanje na čakališču	Vsota številk strok. vrednosti	Vzrejna vrednost: Nos	Ostrost napram roparicam	Način gonje	Vodoljubnost	Vsota številk vzrejne vrednosti	Darilo, odnosno priznanje	Uspeh smotre
	Št. strokovne vredn.	6	4	5	5	6	5	4	6	5	2	1	2	2	2	55							
	Učinitev															Končno število	Ocena						
1	Ali Bauernhaus . .	2	2	1	3	4	3	4	3	2	2	2	0	1	3	137	3	4	3	3	13	II c	dobro
2	Bistra Pohorska . .	4	4	4	4	0	4	3	4	4	4	4	4	3	4	190	4	3	4	4	15	II a	povoljno
3	Heidy Hartenstein .	2	2	3	3	0	3	3	3	2	2	2	0	4	4	127	3	3	0	3	9	III a	prav dobro
4	Ilka Pohorska . . .	3	3	3	0	0	0	3	3	3	2	2	0	1	3	104	3	3	3	2	11	P. pohv. pr.	dobro
5	Heidy Pohorska . .	3	3	3	3	0	3	2	3	2	2	2	0	1	0	119	3	2	3	3	11	III b	dobro
6	Hera Rothenburg .	2	1	4	4	2	4	3	3	3	3	3	4	3	4	164	3	3	4	4	14	II b	dobro
7	Dash Posavski . .	3	2	3	2	3	1	1	3	2	2	3	0	1	0	115	3	1	4	3	11	III c	dobro
8	Gyps Posavski . .	1	1	3	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	46	1	0	2	2	5	—	dobro

Vodja tekme: Dragotin Klobučar.

Sodniki: H. Erhardt, L. Merey-Hegendorf, dr. J. Lokar, Fr. Urbanc.

M. Du.:

Ljubljanski sejmi za kožuhovino.

Leto za letom se je ponavljalo, da so hodili po ljubljanskih ulicah meseca januarja na prvi ponedeljek po sv. Neži lovci iz bližnje in daljne Slovenije, natovorjeni z najraznovrstnejšo kožuhovino. Zbirali so se na dvorišču pri »Balkanu« in po raznih gostilnicah in prodajanja, kupovanja in mešetarjenja je bilo dovolj. Seveda je bil obrat majhen, saj se je kupčija vlekla za poedine komade. Te sejme, ki so tradicionelni, pozna naša mlajša, spominja se jih pa tudi naša starejša generacija dolga desetletja nazaj. Med kupci se je opazilo vedno iste obraze, večje eksporterje iz Slovenije in Hrvatske.

Meseca januarja leta 1925. pa je sejem za kožuhovino pokazal že drugo, ugodnejšo sliko. Uprava ljubljanskega velesejma je s sodelovanjem Lovske zadruge kot gospodarskega odseka S. L. D. v Ljubljani prenesla tržišče v svoje velesejmske razstavne prostore ter tu osredotočila ponudbo in povpraševanje. Z uspešno propagando je založila sejem z veliko množino blaga. Posrečilo se ji je pridobiti tudi nekaj inozemskih kupcev, ki pa žal niso aktivno posegli v kupčijo, ker se je sejem vršil še vedno po starem vzorcu — prodaji v detajlu.

Cene so se mogle le deloma urediti, ker so se kupci zvezali in ni bilo konkurence v ponudbi.

Kriva neuspehov naših lovcev-prodajalcev in prekupčevalcev s kožuhovino je desorganizacija, oziroma napačni sistem dosedanjih sejmov. Poedinec je prinesel na trg po par kož in kupec je izgubil veliko časa in se moral truditi ves dan z nakupom par sto kož. Kupoval jih je v detajlu in pri najboljši volji ni mogel v enem dnevu zbrati več. Umevno je, da trgovcu sosednjih držav detajlni sejem ni nudil izgledov, vsaj ga je samo vožnja več veljala, kot bi znašal dobiček pri nakupu nekaj sto kož. Tako je bil lovec izročen samo ponudnikom — detajlnim kupcem. Ob priliki sejma za kožuhovino, meseca januarja 1925, je prišlo nekaj belih vran, trgovcev iz Trsta in Dunaja, ki pa niso ničesar kupili in se pritoževali nad sistemom dosedanjega trženja. Pa ne samo osebne pritožbe, tudi pismene, iz vseh mogočih krajev, so dohajale sejmskemu uradu.

Kožuhovinarstvo je važna grana našega narodnega gospodarstva, oziroma eksporta in nosi lovcu lepe dohodke. Vendar pa se mora dosedanji sistem reorganizovati in čim bolj izpopolniti po vzorcu inozemskih tržišč. Ljubljana je zbog svoje zemlje-

pisne lege, bogastva divjačine in vsled tradicije v trgovini s kožuhovino predestinirana, da zavzame kot izvozno tržišče kož divjačine odlično mesto v naši državi. Z uvedbo izboljšanega sistema se ne bodo samo ščitili interesi našega lovca, marveč se bo tudi pripomoglo k temu, da se dvigne gospodarstvo naše države in ugled mesta Ljubljane v tu- in inozemstvu.

Reorganizacija kožnega tržišča naj bi se izvedla že letos, in sicer na sledeči način:

Posušene ali polposušene kože mora vsak lovec poslati na upravo velesejma, ki ima dovolj zračnih prostorov, da se kože dodobra posuše. Vsako kožo pa mora lastnik opremiti s kartonastim listkom, na katerem naj bo točno napisano ime in bivališče.

Ko so kože dovolj posušene in jih je že večje število skupaj, se sortirajo po kvaliteti in vrsti v večje partije po večkrat deset ali večkrat sto kož skupaj, kar je odvisno od vrste in redkosti divjačine.

Tedaj se potom inseratov v tu- in inozemskih listih in posebnih vabil na velike trgovske hiše zainteresira kupce in se jih že pri tej priliki informira o bogastvu založenega trga, o številu in obsežnosti poedinih partij. Inozemski kupec bo sigurno z interesom posnel, da se mu pot izplača, vsaj se mu ne bo treba pečati z detaljnim nakupovanjem kož, marveč bo mogel prevzeti cele partije. Tri dni pred tržnim dnevom bo vsakemu kupcu mogoč detajlni ogled partij.

Sejmskega dne pa se bodo kože v partijah prodajale potom dražbe. Najvišjemu ponudniku se izroči kupljena partija proti takojšnjemu plačilu. Na ta način bo v primeroma kratkem času mogoče stržiti velike množine blaga. Pri tem pa je treba upoštevati še to, da si bo lovec prihranil polne stroške v Ljubljano, ker so se njegove kože prodajale z drugimi kožami v partijah. Za vsako partijo je napravljen točen seznam o številu kož in njih lastnikov. Ker sestoji partija iz kož, ki so last posameznikov, mogoče 20 ali še več lovcev, je potreba vsako kožo zaznamovati in je razdelitev izkupička posamezniku z lahkoto izpeljiva. Seveda je pri tej vrsti kupčije treba popolnega zaupanja lovcev-prodajalcev v Lovsko zadrugo in sejmsko upravo ter zastopnike Slovenskega lovskega društva glede pravilne klasifikacije kož.

Trgovci s kožuhovino pa sestavijo partije sami in jih pošljejo na tržišče v prodajo, kjer dobe iste označbo; imena prodajalcev se ne naznanjajo.

Samo na ta način je mogoče privabiti na naše tržišče inozemske kupce, domačinom zasigurati pravo ceno in dvigniti naš kožni trg. Prepričan sem, da se naše dražbe v doglednem času

ne bodo udeleževali samo prodajalci Slovenije, marveč vse naše države in ostalih balkanskih pokrajin.

Smelo se morejo povabiti na obisk in nakup velike trgovske hiše iz vse Evrope in pri veliki količini blaga kesneje tudi iz Amerike. Ker smo letos še v razvoju, bi se seveda še zadovoljili s sejmom v manjšem obsegu, z manjšimi partijami, ki pa bi se kesneje povečale sorazmerno ponudenemu blagu.

Vsakemu interesentu je uprava Ljubljanskega velesejma z detajlnimi informacijami vedno rade volje na razpolago, posebej pa še prosimo, da vsak prodajalec prijavi že sedaj z dopisnico in približno navede količino blaga in vrsto, ki jo bo imel po njegovem mnenju meseca januarja na razpolago.

Navedeni sistem je podoben onim inozemskih tržišč, toda prikrojen našim razmeram, ki pa se da še event. izpopolniti in bomo vsakemu za stvarne nasvete hvaležni.

Ing. A. Š.:

Lovska razstava v Zagrebu.[1]

Dne 8. septembra t. l. je bila v Zagrebu slavnostna otvoritev lovske razstave. Bilo je prvikrat, da so bile zastopane z razstavljenimi predmeti vse pokrajine naše države.

Prejšnje razstave, n. pr. v Ljubljani (1924), Subotici (1925) so bile namreč lokalnega značaja.

Na zagrebški razstavi so bile bogate zbirke prvovrstnega rogovja jelenov, damjakov, srnjakov, divje koze, kozoroga, muflonov, dalje medvedjih, volčjih, lisičjih, kunjinih in drugih kož; razen tega smo videli lepe zbirke plastičnih preparatov skoro vseh vrst divjačine, ki živi v naši državi.

Na sredi velike industrijske palače Zagrebškega Zbora, v kateri je bila razstava, so bile razmeščene vseh vrst nagačene živali v primernih grupah in za lovca kakor tudi lajika jako nazorno razpostavljene. V podrobnem mi ne kaže opisovati posameznih živalskih skupin na prostoru, ki je zavzemal nič manj kot 500 kvadratnih metrov površja. Preparirane živali so bile vzete iz Narodnega muzeja in iz muzeja Jugoslovanskega šumarskega udruženja.

Drugi oddelki razstave so bili vzdolž obzidja; bilo jih je 18.

[1] Popis te razstave je objavljen v Šumarskem listu, br. 10., Lovačkem Glasniku (Novi Sad), Posavskem Lovac-u (Nova Gradiška). O razstavi obravnava dalje Lovačko-ribarski Vjesnik (Zagreb).

V prvem oddelku smo videli predmete Nj. Veličanstev kralja in kraljice, ki so vzbujali splošno pozornost.

V drugem oddelku so bile trofeje in zbirke iz Slovenije. Razstavljeno je bilo rogovje dobrih gamsov, srnjakov, kozoroga, jelenov; vmes nagačeni ruševci in veliki petelini itd. Poleg lovskih trofej so visele krasne podobe iz slovenskih alpskih in lovskih pokrajin, kakor tudi slike, ki uprizarjajo Nj. Veličanstvi kralja in kraljico na lovu v slovenskih planinah. Med razstavljalci naj navedem gg. Turkovića, Malenška, Vickerla, M. Auerspergovo, dr. K. Borna, Heinriharja, Herforta, dr. Kobala, dr. Ravniharja, Perlesa, br. Tavčarjeve, Rabiča, Palmeja, Berneticha in S. L. D.

Tretji oddelek je napolnila Bosna in Hercegovina z jako originalnimi predmeti, močnim rogovjem, kožami orjaških medvedov, starinskim bosanskim orožjem i. dr.

V četrtem oddelku so bili zastopani Dalmacija, Srbija ter del Hrvatske in Slavonije. Dalmacija je pokazala uspešno delovanje društva za zaščito divjačine v gorovju Marjanu. Najmanj je imela pokazati Srbija. Splošno se domneva, da je temu kriv edino regalni lovski sistem, ki v Srbiji omogoča sicer prosto lovljenje, ne pa gojenja lovstva in negovanja koristne divjačine.

Ostale oddelke, torej večji del prostora, so izpolnili razstavljalci iz Hrvatske in Slavonije, dva oddelka pa je zavzela Vojvodina. Ni mi mogoče v podrobnem navesti posameznih in mnogoštevilnih razstavljenih predmetov in razstavljalcev. Navedeni so na 30 straneh kataloga, ki ga je bilo dobiti na razstavi.

Zelo zanimiva so bila grafika o statističnih podatkih lova v Hrvatski in Slavoniji izza preteklih 30 let, izdelanih po kr. Zemaljskem statističnem uradu v Zagrebu.

Na galeriji izložbene dvorane so razstavili domači trgovci orožje in vsevrstno lovsko opremo, krzno i. dr.

V splošnem treba poudariti, da je bila razstava prvovrstna, zanimiva in poučna v lovskem in gospodarskem oziru.

Najboljši razstavljeni predmeti so bili odlikovani po posebni ocenjevalni komisiji. Razstavljalcem iz Slovenije se je priznalo 7 zlatih, 12 srebrnih in 9 bronastih kolajn.

*

Dne 9. in 10. septembra t. l. je bil v saborski dvorani kongres lovcev kraljevine SHS, kateremu so prisostvovali delegati skoraj vseh lovskih društev in zastopniki ministrstva za šume in rudnike. Lovcev je bilo razmeroma malo navzočih, ker kraj in čas sestanka marsikomu nista bila znana.

Kongresu je bil predsednik dr. M. Zoričič iz Zagreba, podpredsednikom sta bila izbrana dr. I. Lovrenčič iz Ljubljane in

J. Lakić iz Novega Sada. Tajniki so bili ing. I. Ceović, J. Davild, K. Gjurković, ing. V. Koprivnik in M. Golubović.

Kongres je poslal pozdravne brzojave Nj. Vel. kralju Aleksandru I., in g. ministru za šume in rudnike.

Na kongresu so bili podani sledeči referati:

O pravu lova v kraljevini SHS (dr. M. Zoričić);

O organizaciji lovov (dr. I. Lovrenčič);

O naši lovski literaturi (J. Divild);

O vzgoji divjačine in važnosti lova kot narodno-gospodarske panoge (V. Dojković);

O lovski municiji (ing. I. Ceović);

O kinologiji (dr. I. Lovrenčič).

Na temelju referatov so bile sklenjene sledeče resolucije:

Kongres lovcev kraljevine SHS v Zagrebu ugotavlja, premotrivši dne 9. in 10. septembra 1925 stanje lovstva v vseh krajih države:

1. da se povsod omalovažujejo obstoječi zakoni in predpisi o lovu. Ne uvažujejo se v zakonih predpisane prepovedane lovne dobe, neupravičeni lovci se ali nič ali le formalno kličejo na odgovor, lov se tudi z vednostjo oblasti vrši na zabranjene načine, dovoljuje se nošnja orožja osebam, ki ga ne rabijo in ki ne zahtevajo lovske karte itd. Vse to vodi do popolnega upropaščenja divjačine in lovstva, na veliko škodo občega narodnega gospodarstva, ki mu je lovstvo važna grana in uživa radi tega po vseh državah posebno skrb in zaščito oblastev.

Da se napravi konec temu anarhističnemu stanju in da pride zopet do spoštovanja pozitivnih zakonov o lovu, obrača se lovski kongres na gg. ministra notranjih poslov ter šum in rudnikov s prošnjo, da izvoliti čimprej izdati potrebne odredbe vsem policijskim in šumarskim oblastvom ter orožništvu po vsej državi, da pazijo na točno izvrševanje zakonov o lovu, ki obstojajo v poedinih krajih države, in da prijave, ki jim bodo pošiljali poedini lovci in lovske organizacije, hitro vzamejo v pretres in postopek po zakonu. Posebno pa prosi kongres, da se odredi, da se za posest in nošnjo lovskega orožja izdajajo dovoljenja samo takim osebam, ki dokažejo, da jim je to orožje potrebno (čl. 5. zakona o posesti in nošenju orožja) in da se izvede čimprej revizija izdanih dovoljenj, kar je posebno važno v Bosni in Hercegovini, koder je radi občega uničevanja divjačine potrebno, da se dovoljenja skrčijo na najmanjšo mero. Končno prosi kongres, da zabranijo pristojna oblastva nošenje lovskih pušk poljskim čuvajem, čuvajem vinogradov, kanalov i. dr., ker se puške zlorabljajo v svrho nedovoljenega lova in onemogočajo nadzor lova. V kolikor je tem osebam potrebno orožje za osebno varnost, naj se oboroži s samokresi ali z risanicami, ki za lov niso sposobne.

2. Kongres je mnenja, da se more zgraditi nov lovski zakon samo po zaslišanju lovskih organizacij, katerim so potrebe in prilike lova v poedinih krajih najbolj poznane. Radi tega pozdravlja dejstvo, da je ministrstvo za šume in rudnike povodom sestave zadnjega osnutka zakona o lovu zavzelo isto stališče in razposlalo svojo osnovo lovskim društvom v izjavo. Kongres se nadeja, da bo ministrstvo tako postopalo tudi v bodoče.

3. Kongres zastopa stališče, da mora biti vsak lovec organizovan v kaki lovski organizaciji. V posledici tega prosi kongres, da pristojna oblastva

odrede, da se more izdati lovska karta v smislu taksnega zakona (t. p. 101 a) samo dotičnemu, ki se izkaže z legitimacijo, in sicer:

a) v Vojvodini z legitimacijo Saveza lovačkih udruženja za Vojvodinu v Novem Sadu;

b) v Sloveniji z legitimacijo Slovenskega lovskega društva v Ljubljani;

c) na Hrvatskem in v Slavoniji: Saveza društava za gojenje lova;

d) v Bosni in Hercegovini: Saveza lovačkih udruženja za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu;

e) v Dalmaciji: Saveza lov. društava za Dalmaciju v Splitu;

f) v Srbiji in Črni Gori z legitimacijo kakega lovačkega udruženja.

4. Kongres smatra, da je neobhodno potrebno, da se oživotvori Središnja uprava saveza lovačkih udruženja, kakršna je bila sklenjena na konferenci v Beogradu meseca junija 1924. Poziva zatorej vsa društva, da pošljejo trojico svojih delegatov na konstit. skupščino Središnje uprave, ki bo v nedeljo dne 18. oktobra ob pol 10 v dvorani hotela Slavija v Beogradu. Konstituiranja Središnje uprave ne sme ovirati, ako bi se kako društvo sestanka ne udeležilo.

5. Kongres prosi g. ministra saobraćaja, da ponovno uveljavi za vso državo odredbo od dne 7. julija l. 1921., br. 10.591, s katero je bila dana članom lovskih društev 50 % ugodnost na železnicah in parnikih, kadar potujejo radi lova do postaje, ki je oddaljena največ 50 km od njihovega rednega bivališča. Take ugodnosti uživajo danes člani turističnih društev in ni razloga, da bi se lovci zapostavljali, tem manj, ker so lovci po zakonu obvezani, da uničujejo zverjad ter morajo tako tudi v občem interesu potovati. Obenem prosi kongres, da g. minister saobraćaja odobri, da smejo lovci svoje pse voditi s seboj v vagone 3. razreda.

6. Kongres priporoča Središnji upravi saveza lovskih udruženj v kraljevini SHS, ki naj se osnuje, da čimprej vzame v pretres vprašanje o izdajanju centnega lovskega lista za vso državo, ki naj bi ga prejemal kot službeno glasilo Središnje uprave vsak organizovan lovec po svoji organizaciji.

7. Da se omogoči racionalno vzgajanje divjačine, je sklenil kongres:

a) da se g. minister za šume in rudnike zaprosi, da se osnujejo reservati za zaščito in vzgojo plemenite divjačine v šumah, ki so za to sposobne. Na ta način bi se zaščitile redke vrste divjačine kot spomeniki prirode, ki bi sicer izumrle. Država bi imela posvetiti s svoje strani tem reservatom večjo skrb.

b) da se osnuje v ministrstvu za šume in rudnike poseben oddelek s posebnim lovskostrokovnim referentom na čelu v svrho provedbe lovskega zakona in lovskih predpisov ter kot državno izvestiteljstvo za povzdigo lova.

c) da minister za šume in rudnike čim izdatneje materialno podpre lovsko-varstvene družbe, ki želijo ustanoviti umetna vzgajališča divjačine.

d) da se veleposestnikom, ki bi hoteli prirediti vzgajališča za umetno razplodite divjačine, dodeli od agrarne reforme k njihovemu maksimu toliko površine, kolikor se določi, da je v to svrho potrebne. Na ta način bi se zmanjšal import razplodne divjačine iz tujine ter bi mogli čimprej postati v tem pogledu eksportna dežela, kakor so bile že v istini nekatere naše pokrajine pred vojno.

e) da se izenači premija za volkove, ubite na področju vse kraljevine in v to svrho odredi znesek 500 Din za volkuljo in 400 Din za volka.

f) da g. minister za šume in rudnike razveljavi ono odredbo, s katero je odrejena izločitev agrarnih objektov v posebna lovišča.

g) da se do uveljavljenja novega lovskega zakona razveljavi naredba ministra za šume in rudnike od 17. aprila 1924, št. 10.443, s katero je odprav-

ljena kumulativna dražba pri zakupodaji lovišč, ker označena naredba nasprotuje predpisu lovskega zakona za Hrvatsko in Slavonijo (§ 7 zak. od 27. 4. 1893).

8. Da se lovcem omogoči nabaviti si dobro lovsko municijo, sklene kongres naprositi pristojna ministrstva:

a) da se vobče dovoli uvoz brezdimnega smodnika proti predpisani carini in predpisani opreznosti ter odobrenju pristojnega oblastva. Dovoljenje bi bilo izdati tudi trgovcem z orožjem in municijo. Vse to tako dolgo, dokler se ne bo v naši državi proizvajal dober brezdimni smodnik.

b) da se dovoli tudi uvoz lovskih nabojev, napolnjenih z brezdimnim smodnikom, brez šiber.

c) da se v carinskem tarifu zniža postavka za patrone, napolnjene s svincem (tar. št. 268) v razmerju s carino na svinčene šibre (tar. št. 603), računši, da znaša na 100 kg polnih patronov težina samih šiber najmanj 50 dkg.

d) da se dovoli uvoz municije za vse lovske karabinke (risanice) brez ozira na kaliber.

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

Ad C:

Lovski pravično postopanje napram solovcem, paznikom, gonjačem itd.

To poglavje delim zopet na dva dela, in sicer:

a) Pravi lovec mora biti napram vsem osebam, s katerimi se sestane na lovu ali sicer s puško oborožen, najsi so na lov povabljene ali ne (med slednje se štejejo n. pr. tudi stare babe, ki pobirajo v gozdu dračje), vsaj toliko pravičen, da s svojim postopanjem ne spravlja v nevarnost zdravja ali življenja drugih (telesna stran);

b) dalje se mora lovec obnašati na lovu tako, da se radi njega ne čuti nihče prizadetega ali prikrajšanega ter da vsled njegovega postopanja ne trpi celokupna lovska zabava (duševna stran).

Ti dve načeli povesta sicer že sami vse potrebno za ves ta odstavek, vendar pa sta za navadne bralce še v toliko presplošni, da jim je radi lažjega in natančnejšega umevanja treba podrobneje obrazložiti lovčeve dolžnosti.

Ad a).

Doma imej puško vedno nenabasano, strelivo pa vedno zaklenjeno. Najboljša shramba za puške in strelivo je omara, ki se da zakleniti; taka shramba ni priporočljiva samo radi varnosti, marveč tudi radi tega, ker orožje v taki shrambi najmanj trpi po vplivu vsakdanjih sprememb vremena (vlažnost zraka).

Ne dovoli nikdar, da bi se s tvojo ali s kako drugo puško igrali otroci ali druge osebe, osobito pa strogo preprečuj vsak poskus pomerjenja s puško zlasti proti osebam, četudi je puška docela prazna.

Preden greš na lov, preizkusi prazno puško, če dobro deluje in poglej tudi skozi cevi. Namazane cevi je umestno zbrisati na suho, ker namazana cev zelo škropi, vrhu tega je pa tudi učinek v gotovih slučajih slab.

Na lov grede in tudi na lovu nosi puško, četudi je prazna, vedno tako, da se v slučaju, da bi bila nabasana in da bi se nehote sprožila, ne primeri najmanjša možna nesreča. V to svrho nosi puško s cevmi kvišku obrnjeno; samo če gre sneg ali dež, smejo biti cevi obrnjene tudi navzdol, ker bi se sicer utegnili v ceveh nabrati sneg in kaplje vode in bi mogla biti ta okolnost — če s tako puško pozneje streljaš — usodna za puško, za tvoje zdravje in event. tudi za tvoje sosede.

Na kateri rami nosiš puško in če jo nosiš pred ramo ali za ramo, je končno vprašanje okusa, praktičnosti in včasih tudi osebne zmožnosti; po lovskih redih, pri katerih sem imel priliko sodelovati, se nosi puška na desni rami, cevi zadaj in kvišku obrnjene.

Če greš sam na lov, nabaši puško šele, ko prestopiš mejo svojega lovišča; ne poprej, razen v slučaju potrebne osebne varnosti, ali če sta si s sosedom v posebno dobrih odnošajih.

Pri skupnih lovih ne baši puške prej, preden nisi na svojem stajališču, oziroma preden ni bilo izdano povelje za basanje. Ko je za lov ozir. za posamezni pogon določeni čas potekel ali ko stališče zapuščaš, ali ko je razbasanje pušk odrejeno s posebnim poveljem, moraš brezpogojno vzeti iz puške vse naboje, pa naj že v naslednjem trenutku skoči zajec pred teboj iz ležišča ali lisica preko bližnje preseke. Taki skoki ozir. taka divjačina te v času odrejenega razbasanja pušk ne smejo niti najmanj vznemirjati. V podobnih slučajih smeš puško zopet basati samo s privoljenjem vodje lova, kateri pa bo to — če je dosti previden — dovolil samo tedaj, ako gre za lovečega psa ali mačko event. za volka. V vseh drugih slučajih pa bi kot vodja lova pri nerazvrščenih lovcih odrekel dovoljenje za zopetno nabasanje puške.

Vodja lova naj bo za svojo osebo vedno vzor samozatajevanja in lovske pravičnosti in si osobito glede nabasane puške ne sme lastiti pravic, ki so drugim zabranjene. Z delitvijo posebnih dovolil pa mora varčevati že radi tega, ker je za nerodnim strelcem vodja lova prvi, ki je poleg njega tudi odgovoren za vsako nesrečo na lovu.

Preden nameravaš streljati, si vselej, pa bodisi na posamičnem ali na družabnem lovu, nekoliko oglej okolico, kjer boš lovil oziroma streljal. Zavedaj se vedno, da nisi sam na svetu in da je lahko mogoče, da se nahajajo v tvoji bližini ljudje ali živina. Osobito je potreben tak pregled pred streljanjem na pernato divjačino, ako je teren kupiran ali zaraščen z visokimi kulturami.

Na skupnih lovih si vrhu tega zapomni stališča in smer svojih sosedov, če teren ni zadosti pregleden.

Ne streljaj nikoli prej, preden nisi trdno ugotovil, kaj imaš pred seboj. Slepo in nebrzdano streljanje po vsem, kar miga v goščavi, je povzročilo že največje nesreče na lovih. Rajši pusti ježiček puške, če ne ves, kaj stoji ali se premika pred teboj, — pa naj ti vsled tega uideta tudi srnjak ali lisica; bolje je, da ostane divjačina nedotaknjena in lov brezuspešen, kakor da si obstrelil ali celo ustrelil človeka.

Pri skupnih lovih ne smeš odkazanega in enkrat zasedenega stališča prej zapustiti, dokler te ne pridejo iskat, ali te ne odpokličejo, oziroma ni potekel za gonjo določeni čas. Prezgodnja zapustitev je dopustna samo v nujnih slučajih in le pod pogojem, da si i levega i desnega soseda in, če mogoče, tudi vodjo lova o tem koraku obvestil. Neupoštevanje lovskih predpisov o obnašanju na stališču je rodilo že nešteto nesreč in preprečilo tudi marsikateri lovski uspeh; zlasti velja to preprečenje pri stopicanju okrog stališča. Pravilo je, da se na zavzetem stališču popolnoma mirno ali stoji ali sedi; gibi so dopustni le v toliko, v kolikor obračaš glavo pri oziranju na levo in desno in v kolikor se majejo roke pri rabi puške. V vsakem slučaju pa svetujem, da se ob zasedenju stališča skličeš s svojimi neposrednimi sosedi.

Vodja lova mora na stališče postavljenim lovcem povedati, kje se nahajajo sosedje, kje se bo pogon vršil in odkod bodo prišli gonjači. Sploh je na skupnih lovih lovovodja ona oseba, ki mora že pred začetkom vsakega pogona lovce in gonjače tako razvrstiti in poučiti o vsem potrebnem, da se po možnosti vsaka nesreča že vnaprej prepreči. Če se namreč na lovu kaj primeri, je temu v največ slučajih vzrok, da se lovci predpisov ne drže, da lovovodja morebiti nima nobenega lovskega reda, ali da je njegov lovski red nepopoln, ali da je pred začetkom lova lovovodja lovce preslabo poučil. Seveda pa sme in mora ravno radi te odgovornosti lovovodja zahtevati na skupnih lovih zase suvereno oblast, pa jo tudi izvrševati znati.

Pri skupnih lovih na stališčih ne smeš nikoli v pogon streljati, ako so se ti gonjači na 200 korakov približali; ako streljaš s

kroglo, se navedena razdalja neprimerno podaljša oziroma je streljanje s kroglo vršiti tako, kakor to lovovodja pred začetkom lova naznani.

Streljanje na divjačino, ko prebega skozi vrsto lovcev, v smeri proti solovcem, paznikom ali gonjačem, je že po kazenskem zakonu kaznivo, tudi če se nobena nesreča ne primeri in je vsled tega s stališča lovske pravičnosti tem manj dopustno; lovec mora namreč vedno misliti tudi na šibre ali na krogle, ki se na tleh ali na kakem drugem trdem predmetu odbijejo in potem v novi, včasih docela nezaželjeni smeri odlete. Radi tega je pri streljanju upoštevati vselej, kaka so tla lovišča (kamenita ali z mehko zemljo pokrita), če ni morebiti zemlja zmrznjena ter če niso v lovišču večje ali manjše skale. Pa tudi merjenje z nabasano puško na divjačino ob času, ko prebega skozi vrste lovcev, je nedopustno (prevlaka puške).

Pri skupnih lovih, ki se vrše na ta način, da lovci med lovom hodijo (lov v razviti črti, lov na kot, lov na krog, ki se zožuje), je treba puško, seveda nabasano, nositi ali pod desno pazduho in na desni komolec tako naslonjeno, da njena cev 3—5 metrov pred teboj kaže na tla, ali pa tako, da jo z desnico držiš normalno, z levico pa daš cevi skoraj vertikalno smer navzgor. Če je pri takem premikanju lovcev, ki nosijo nabasane puške, treba prekoračiti večje ograje, preriti se skozi grmovje ali žive meje, ali preskočiti oziroma prelezti globočje jarke, treba je nabasane puške posebno previdno držati; za gotove take slučaje je sploh najboljše, če se puško za kritične trenutke docela razbaše, četudi ti v trenutku razbasane puške kljunač odleti izpred nog. V takem slučaju si pač misli, da ima tudi lov svoje škrate; kdor se nad takim odletanjem razburja, kaže, da še dolgo ne bo pravi lovec.

Najsi je lovec na stališču ali v premikajoči se črti, v vsakem slučaju mora biti posebno previden pri streljanju v smeri proti hišam, vasem, cestam, javnim potom in stezam. Na take okolnosti mora lovovodja svoje lovce pravočasno opozoriti.

Sicer pa velja v vseh takih in podobnih slučajih p r a v i l o, d a j e v e d n o b o l j e, p u s t i t i n a b o j n e d o t a k n j e n, k a k o r p a v n e g o t o v o s t s t r e l j a t i a l i k a k o n e s r e č o p o v z r o č i t i.

Ako lovec vsa ta navodila že od vsega začetka oziroma od mladosti primerno upošteva, postala mu bodo polagoma navada in železna srajca, ki ga bo obvarovala marsikatere neprilike.

Vsa navodila glede ravnanja s puško na lovu, glede streljanja, glede obnašanja na stališču, oziroma pri lovih v premikajoči se črti, spadajo v poseben lovski red, ki naj bi ga imelo vsako

lovišče v pismeni obliki sestavljenega in kojega naj bi vodja lova pred začetkom lova, zlasti če ima opraviti z novinci ali s krajevno neorientiranimi lovci, vsem navzočim objasnil.

Vodja lova pa mora tudi vsak pregrešek proti striktnim določbam lovskega reda kar najstrožje grajati, gotove pregreške pa tudi kaznovati s takojšnjim izključenjem od nadaljnjega lova.

Ad b).

Dolžnosti lovca, ki jih hočem v tem odstavku navesti, bi vobče lahko nazivali tudi lovsko taktnost.

Lovska taktnost je pravilno ali pravično medsebojno obnašanje vseh na lovu udeleženih oseb, v kolikor ne gre zgolj za telesno varnost posameznih udeležencev lova, torej obnašanje lastnika oziroma vodje (najemnika) lova napram gostom, paznikom in gonjačem, gosta napram lastniku, napram solovcem, paznikom, gonjačem pa tudi obnašanje paznikov in gonjačev napram ostalemu lovskemu osebju.

Ako naj veljajo lovci za dostojno družbo in ako naj se lov, — kar je za uspeh in za lovsko zabavo vsekako potrebno, — tudi dostojno vrši, morajo biti vse na lovu udeležene osebe do gotove meje druga napram drugi pravične. Zadevo naj razpravljam po posameznih kategorijah lovskega osebja:

1. Omenil sem, da je v o d j a l o v a v prvi vrsti odgovoren za vsako nesrečo na lovu in da mu mora kot protiutež za to odgovornost biti na lovu podana skoraj neomejena oblast.

Poleg odgovornosti za nezgode pa ima lovovodja še nešteto drugih odgovornosti.

Že vabilo na lov kaže, koliko je lovovodja vreden. Kdor ne zna na vabilu gostom dopovedati natančnega kraja, dneva in ure sestanka, kraja, kjer se lov zvečer neha, približnega števila solovcev, dalje divjačine, ki se ima streljati, in končno opazk glede prehrane in zadnjega pogona ter okolnosti, če se sme koga s seboj pripeljati, — ta bo še marsikaj drugega hujšega zagrešil —.

Kot gostje se smejo vabiti samo lovski neoporečne osebe, ne pa morda bivši lovski tatovi ali iz katerekoli lovske družbe izključeni lovci.*

---

* Nekje sem doživel neverjeten slučaj, da je iz lovske družbe radi zahrbtne proti sodružabnikom učinjene lovske tatvine izključenega člana vabil član iste lovske družbe kot gosta na lov. To je docela nedopustno, tudi če ima v dotični družbi posamezen član po medsebojni pogodbi priznano pravico do vabljenja gostov. Kdor je namreč iz lovske družbe izključen, je izključen brez dvoma najmanj z večino glasov vseh družabnikov; potemtakem sme priti nazaj v lovišče, pa bodisi tudi samo kot lovski gost, samo na podlagi sklepa večine članov dotične družbe.

Tudi ne gre na skupen lov vabiti ljudi, ki se ne morejo videti, ker lov ni torišče za izvojevanje osebnih sporov.

Na slabe love se odlični gosti in gosti od daleč ne vabijo, razen če udeležbo sami zažele.

Končno morajo vabila biti odposlana v pravem času, to je tako zgodaj, da je na ista mogoče še pred začetkom lova odgovoriti.

Lovovodja se mora dalje za vsak lov primerno pripraviti. O pravem času mora skrbeti za nabavo potrebnega števila gonjačev oziroma potrebnih psov in paznikov ter mora imeti tudi natančen načrt, kje, na kaj in kako hoče loviti. Kadar se lovci pri družabnem lovu snidejo, mora biti nadaljnji potek lova tak, kakor bi potekal na kolescih. Seveda je zato potreba popolnoma poznati lovišče, navade divjačine, veliko samostojnosti in precej energije.

Pred začetkom lova je treba lovcem dopovedati, kaj se sme streljati, kaj ne; pri tej priliki je lovce opozoriti na pod a) tega odstavka navedene medsebojne dolžnosti glede telesne varnosti.

Pri razdeljevanju stališč je treba posebne pravičnosti; najbolje je, če se stališča razdele na ta način, da se številke stališč ali za vsak pogon sproti ali za ves dan vnaprej izžrebajo. Samo gostom, ki so od zelo daleč prišli in koje je voljna vsa družba odlikovati, sme vodja lova dodeljevati stališča, ki so znana kot izredno ugodna, to je taka, ki imajo posebno velik ali poseben dotek. Docela nedopustno in umazano pa je, če lovovodja preko vabljenih gostov sam zasede najboljša stališča.

Pred začetkom lova ali vsaj ob priliki zastavljanja stališč mora lovovodja lovcem tudi dopovedati, kakšno in katero je znamenje za začetek oziroma za konec pogona, kdaj in kako se smejo stališča zapustiti ter kje in kako se lovci zbero za nov pogon.

Lovovodja je tudi odgovoren za lovski pravično izvrševanje lova, predvsem, da se ne strelja po divjačini, ki je v lovopustu in tudi ne po oni, ki se v njegovem lovišču ne strelja (n. pr. srne, fazanice itd.); da se ne strelja predaleč, da se z ustreljeno oziroma obstreljeno divjačino pravilno ravna, da se upoštevajo stare lovske šege in navade (n. pr. poklonjenje zelene vejice, udarjanje lovcem itd.), predvsem pa, da se odbeglo obstreljeno divjačino čimprej poišče.

Lovovodja je tudi razsodnik za vse spore na lovu, ako v lovskem redu ni določeno kaj drugega.

Najbolje je pač, če ima lovovodja za svoje lovišče lovski red v pismeni obliki, na kojega določbe se potem lahko sklicuje v vseh slučajih i pri sporih i pri nesrečah i pred lovci i pred sodnijo.

2. Lovec, bodisi sonajemnik ali vabljen gost, naj se vedno zaveda, da je prav za prav samo majhna enota na lovu in da ni lov radi njega, marveč on radi lova tukaj. Vsled tega naj si že ob prejetju vabila premisli, ali je za odrejeni lov sposoben ali ne (če ima n. pr. za lov na gamse v visokih gorah primerno obuvalo in drugo opremo, če ima za lov v zimskem času dovolj toplo obleko itd.), da ne bo z event. svojimi nedostatki na svoji opremi ali obleki ali s svojo osebno nezmožnostjo (n. pr. na polazu v gore z naduho itd.) lova kazil. Na vsak način mora pa potem premišljanju na vabilo odgovoriti ali z »da« ali »ne«; ni namreč za lovovodjo vseeno, če vnaprej ve, koliko lovcev se bo lova udeležilo, ali če tega, kakor navadno, ne ve, ker mora napraviti številu lovcev primerno velike pogone, preskrbeti številu lovcev primerno množino psov ali gonjačev itd.

Lovec sme kot gost na lov pripeljati samo zdresiranega psa s seboj, pa ga mora imeti primerno trdno privezanega. Rabiti psa sme samo s privoljenjem vodje lova. Spuščanje psa v pogon brez dovoljenja vodje lova pa je docela netaktno in nedopustno; to velja za ptičarje; za brake pri brakadah more veljati kaj drugega.

Lovec mora s seboj na lov prinesti vse, kar na lovu potrebuje, torej zlasti potrebno množino nabojev, pa tudi potrebno hrano in pijačo, ker je docela neumestno, če ne včasih tudi umazano, ako mora solovce prositi za razne naboje, za »požirke« itd.

Za obnašanje na lovu pa veljajo tudi za lovce besede svetega pisma: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe. Proti tej zapovedi greše na lovu največ osebe, ki trpe na tako zvani lovski oziroma strelni zavisti.

Ako po lovskem redu ni kaj drugega določeno, strelja na divjačino oni lovec, komur bliže pride. Lovec, ki sosedu pripadajočo divjačino obstreljava, postopa strelno zavistno, torej lovski nepravično in nepravilno.

Sosedu bliže prihajajočo divjačino smeš samo tedaj streljati, ako ima sosed že prazne cevi, ali ako mu zaraščen svet brani, da na divjačino ne more streljati, ali ako ti divjačino prostovoljno prepusti.

Nedopustno je tudi sostreljanje na divjačino, dokler sosed še nima praznih cevi, osobito če potem divjačino zase zahtevaš. Izjeme so dopustne le v slučaju, ako je sosed s prvim strelom n. pr. zajca le obstrelil, kar pa se mora videti oziroma poznati na zajcu, in se je po razmerah terena bati, da obstreljeni zajec obema lovcema uide; v takem slučaju smeš na prvi sosedov strel tudi ti streljati oziroma drugemu sosedovemu strelu »pomagati«, moraš pa v tem slučaju divjačino sosedu prepustiti.

Da se s solovci ne smeš spuščati v nobene prepire, ali njihovih kršitev lovskega reda drugače grajati, nego z resnim opominom na lovski red, je menda samo ob sebi umljivo. Ako meniš, da se tebi krivica godi, ti je odprta samo pot priložbe na vodjo lova, ako v lovskem redu ni bilo določeno kaj drugega.

Neumestno je tudi vsako kritiziranje lovišča napram lovovodji; ako si namreč vabilo na lov sprejel, se moraš z neprilikami lova sam záse sporazumeti in ne smeš slabe volje ne kazati ne izražati, četudi neseš zvečer vse naboje cele domov.

Vedenje lovca-gosta napram paznikom naj bo vsekako vljudno in dostojno, pa ne prijateljsko ali celo pobratimsko. Take pobratimije so vedno dvomljive vrednosti in kažejo vselej le slabo lovsko vest gostovo.

Končno spada med dolžnosti lovca tudi, da se natančno drži določb lovskega reda, veljavnega za dotično lovišče, in da brez ugovora upošteva vsa navodila in odredbe, ki jih izda vodja lova.

3. Kar se tiče lovskega paznika, zahteva že službeno razmerje od njega, da je napram lastniku lovišča ozir. vodji lova in to zlasti na skupnih lovih, naravnost slepo pokoren.

Nič ni na skupnih lovih bolj odurnega, kakor če ima paznik na vsako dano povelje svoje posebne pomisleke in svoje lastne predloge in če ne zna na vsako povelje jadrno in urnih krač oditi.

Gostom je paznik dolžan primernega spoštovanja; nedopustno je, gostom preveč vsiljevati se, ker se to le prerado smatra kot namen, doseči večjo napitnino.

Paznik mora lovišče prav do vseh podrobnosti natančno poznati: vsako stezico, vsako dolinico, vsako stečino, vsako lisičjo ali jazbečevo luknjo, da celo vsako večje drevo ter mora biti kos danim nalogam. Osobito mora pri skupnih lovih gonjače odnosno pse brake v redu imeti, jih pravilno voditi, jih po končanem pogonu čim hitreje zopet skupaj zbrati ter skrbeti, da položijo gonjači po vsakem dovršenem pogonu ustreljeno divjačino v primernem redu radi štetja (polog, Strecke).

Kako mora paznik na lovišče paziti in kake naloge mora kot paznik vršiti, ne morem tukaj obširneje razmotrivati; to je predmet posebnega reda za lovske paznike in je te snovi toliko, da je lahko predmet posebne razprave.

V takem posebnem redu za lovske paznike, ki naj bo po možnosti pismeno sestavljen, imajo biti urejena vprašanja med lastnikom lovišča in paznikom, med paznikom in loviščem ter med paznikom in divjačino. Zlasti mora biti natančno povedano, kakšno divjačino sme lovski paznik sam streljati in pod katerimi okolnostmi sme to delati.

Osebno mora biti paznik nepodkupljiv. Nič ni odvratnejšega, kakor če dela paznik za hrbtom svojega gospodarja o njem napram gostom neprilične opazke.

4. Če omenjam g o n j a č e, storim to radi popolnosti, ker so isti tudi lovsko osebje, četudi le mimogrede oziroma od časa do časa. Vsled tega so tudi njihove pravice in dolžnosti zelo omejene.

Proti dnevni plači najeti gonjači so prav za prav lovski dninarji. Že od nekdaj izbirajo pazniki kot gonjače samo take osebe, ki imajo za ta včasih zelo težaven posel — gonje v dežju ali snegu, gonje v težko pristopnem terenu, v gostem grmovju ali v visokih gorah — posebno veselje in od kojih postane pozneje ta ali oni lovski paznik ali lovec ozir. najemnik lova. Samo gonjač, ki vrši z veseljem svoj posel, ga opravlja tudi popolnoma primerno.

Gonjač je dolžan pokorščino ne samo lovovodji, ampak tudi vodečim paznikom. Dobro je, če je v lovskem redu tudi določilo o gonjačih, zlasti pod katerimi okolnostmi zapade del njegove plače, ozir. kdaj se ga sme takoj od nadaljnjega lova odstraniti.

Med dolžnosti gonjača spada tudi, da dvignjeno in odbeglo dlakasto divjačino z glasnim klicom označi in napove smer prebega in vrsto divjačine. Kot klic se pri nas navadno rabi klic »varda«. Ne vem, ali prihaja izraz »varda« iz italijanščine (guarda = pazi) ali iz nemščine (wahr da = pazi tukaj), ali je sploh lovski klic čisto sam zase. Predlagal bi namesto »varda« slovenski »pozor«, torej če vstane zajec iz ležišča in beži na levo stran, »pozor na levo« itd. Za letečo divjačino se rabi pri nas splošno klic »tiro« (frc. tire haute = visoko beži); namesto »tiro« bi predlagal za letečo divjačino slovenski klic »kvšiku« torej »kvišku naprej«, »kvišku desno«, »kvišku levo«, »kvišku nazaj« itd.

Gonjač mora vsak najden ali mu naložen kos padle divjačine pobrati in ga toliko časa nositi, dokler se mu isti (morda že pri prvem zbirališču) ne odvzame. Utajiti ozir. skriti padlo divjačino se smatra za tatvino, pa se le včasih primeri.

Gonjače o njihovi dolžnosti poučiti je naloga paznikov, paznikom navodila dajati pa je dolžnost vodje lova.

5. Končno ne smem pozabiti tudi n a p r a v i č n o s t n a p r a m l o v s k e m u p s u. Povest o tem, kolike važnosti je pes za izvrševanje lova, se vije liki rdeča nitka skozi ves ta spis. Pri toliki važnosti lovskega psa ni pretirana zahteva, da mora lovec biti pravičen i napram lastnemu psu.

Zato je treba s psom tako dostojno ravnati, kakor se spodobi za tako plemenito in inteligentno žival, to je, da mu daješ zadostne in primerne hrane, da mu skrbiš za snažno in pripravno, pozimi primerno toplo ležišče, da skrbiš tudi za njegovo zdravje

ter da ga za event. prestopke ne kaznuješ neusmiljeno ali brezmiselno. Ni nič kaj prijetnega na lovih gledati pse, ki rebra kažejo, in pa scene, pri kojih lovci svoje pse radi najmanjšega prestopka pretepajo kakor blazni; te udarce bi v največ slučajih zaslužili lovci sami, ker je njihova krivda, če je pes premalo zdresiran ali pa v praksi premalo izvoden in če kot tak potem na lovu dela razne napake. (Sledil bo konec.)

Ing. M. Š.:

Za divjimi svinjami.

XIII.

Sledovi v Somhatu so izdajali kosmato bratovščino, med katero se je odlikovala ena sled posebno. Bila je izredno velika in se je ločila od ostalih na prvi mah. Imela je še posebnost, da je bil notranji parkelj na levi sprednji nogi krajši in sploh malo manjši, tako da je konica tega parklja za 1 cm zaostajala za odtisom zunanjega. Ni bilo mlake, stečine ali poti, da se ta parkelj ne bi sledil. Ali kolikor sva se trudila, prašiča nisva dobila niti na spregled. Po sledu sva sodila, da mora biti to velikanski star merjasec. Večkrat sva se motala skozi trstje v Somhatu, po vseh mogočih načrtih, a vedno nama jo je splel. Pri teh pohodih sem zgrešil še dve svinji. To ni bilo težko v teh okoliščinah. Lovcu pa se je posrečilo, da je ubil lepo krmačo, ali svetlosivo. Vendar sva po sledovih sodila, da jih mora biti v tem trstju še pet. Štiri so hodile skupaj, to so bile prave divje z merjascem na čelu, ena, ki je preostala od onih treh, je bila tudi siva in je pohajala bolj sama. Sčasoma so nama prišle tudi vse za trenutek na spregled, celo večkrat. Zgodilo pa se je po navadi tedaj, ko sva se najmanj nadejala. Naenkrat so hušknile črne sence kvišku in izginile v gošči. Na strel ni bilo misliti. Komaj sem črno pošast ujel z očmi, je že utonila med lomastom v trstju. Imele so tudi navado, da niso ležale skupaj, nego vsaka zase v večjih ali manjših razdaljah in nikdar na enem in istem mestu, kar je onemogočalo uspeh. Včasih so izginile iz tega trstja za več dni. Po parklju sem spoznal, kod se je klatil ta merjasec. Niti široka Donava ga ni držala in več dni ga je sledil logar na levem bregu v revirju Kazuk in Hampo. Neki dan sva ga presledovala v spremstvu drugega čuvaja v revirju Asovany in Monyros, kjer sva ga tudi, v spremstvu črne lepotice, prepodila. Pobegnil nama je preko vseh močvirij v Himahat, kjer je par dni strašil ljudi, ki so delali drva. Delal je izlete na vse strani, več ur pešhoda daleč. Bil sem

mu za petami kakor slaba vest, ali njegova lokavost in prevejanost je bila zmagovita. Tako srečno se je umikal, da ni nikdar prišel na muho. Poskusil sem tudi s pogonom, ali s tem si ni dal prav nič ukazovati. Bal se ni niti strelov logarjev pri pogonih, kot bi vedel, da imajo prepovedano streljati nanj.

Pri teh zasledovanjih sem iztaknil v Compošu na neki gredi še eno družbo križancev. Greda je bila vsled globokega močvirja težko dostopna, bilo je treba na vse kraje bresti vodo. Na vodi pa je bil led, ravno toliko debel, da ni držal. Lahko je bilo naju pol ure daleč čuti, ko sva delala trušč kot ledolomec. Ali tudi svinjam se ni godilo mnogo bolje in so zelo nerade šle na led. Nekoč sem jih prisilil, da so morale bežati čez led. Videl jih nisem, ali polom sem čul. Ogledal sem si sledove skozi led. Šle so morda sto korakov daleč čez lomeči se led. Vse je bilo zdrsano in povaljano, ko so padale in se valjale in sled je bila vsa krvava. Narezale so si vso kožo ob ostrih, ledenih robovih.

Na to družbo križancev sem, kakor rečeno, le slučajno naletel. Vsled prešibkega ledu niso šle te svinje tri tedne z ozke in dolge grede. Zato tudi ni bilo nobenega sledu, ki bi me bil opozoril nanje. Tembolj pa so delovale na tem ozkem otoku, ki je bil razoran kakor njiva. Šele, ko je led držal, sem zabredel v to domačijo in ubil eno svinjo in eno zgrešil. Presenetilo pa me je zopet to, da so bili koncem januarja morda osem tednov stari prasci. Štiri večje svinje, ki so ostale, so planile čez led in izginile v drugo trstje. Prasci so zaostali in ko sva se prerila na rob trstja, sva ta ščeneta zalotila še na ledu. Prav varno so stopicali, pet jih je bilo. Streljati nisem hotel. Odložila sva puške, da bi jih lovila. Naredila pa sva račun brez krčmarja. Ostri parkeljci so se vendar bolje prijemali na izredno gladki površini kot pa najini podplati. Zadrsala sva se po ledu, z velikim zaletom proti mladi, cvileči družbi. Preplašena ščeneta so drsnila na vse strani. Prekopicali so se, javkali in renčali, ali vendar so se lahko hitreje obračali kot midva. Prizor za bogove! Bila sva več na hrbtu, trebuhu in na štirih kot na dveh. Po kratkem nogometu so ščeneta zapustila dirkališče kot zmagovalci, midva pa tudi — za dobro skušnjo bogatejša, tipajoč si razbita kolena in komolce.

To pa se je svinjam tako zamerilo, da nisem dobil več na spregled ne starih in ne mladih. Bog zna, kam so se zatekle.

XIV.

V februarju je počela rasti voda. Donava je polagoma dvigala na bregovih privezane čolne in širila svoj tok. Napolnila je izsušena močvirja in zalila rokave, tako da so bile šume razdeljene

na nešteto otokov in otočičev. Vedno više se je vzpenjala kalna in mrzla voda ter silila na nasipe. Divjačina je jela bežati za nasipe in sredi februarja so bili gozdi kakor ogromno, motno jezero. Tedaj pa je prišel nepričakovan val vode, ki je v dveh dneh dvignil vodo za dober meter. Pod vrh visokega nasipa je pljuskala voda. Deroči tokovi so odnesli silne množine lesa in zrušili veliko bregov. Vsa divjačina, ki se ni pravočasno rešila, je poginila. Lisice so plezale na poševno stoječa debla ter čepele med vejami kakor mačke, od koder so jih čuvaji zbijali s puškami. Videl sem nekoč, kako je naredil zajec samomor. V teh dneh je bila na nasipih ojačena straža, ki je pazila, da so vse naprave in nasipi v redu. Nekega dne sem se dopoldne peljal po nasipu nadzorovat straže na svojem sektorju. Ko se pripeljem mimo Szóbató, zagledam, da se motovili neka žival pod nasipom in cepta po vodi. To je bilo na zunanji strani velikega nasipa, kjer je izstopala talna voda. Prvi hip sem mislil, da je vidra, ali takoj sem spoznal ubogega dolgouhca, ki se je, kot miš moker, kobacal iz vode na nasip. Ali niti otresel se ni. Nameril se je tik pred mojim vozom preko nasipa in se zakadil naravnost, brez oklevanja, v hladno, donavsko vodo. Malo čudno se mi je zdelo, da bi hotel preplavati deročo, več kilometrov široko vodo, pa tudi plavati ni poskušal, se mi je zdelo. Zginil je v vodi in nič več ga ni bilo. Očividno je vsled silne vode zgubil vero v zajčji rod in upanje v boljšo bodočnost, pa je storil junaški samomor. Pa naj kdo dvomi, da zajec ne napreduje z duhom časa!

Tudi svinje so se preselile v monyroško trstje za nasipom, posebno pa v Čakanj v koružnjake, kjer je obležal še kak storž sladkih zrn. Koruzna slama ostane namreč čez zimo na njivah in jo seljaki šele spomladi porežejo in spravijo. Tam sem osredotočil svoje lovsko delovanje. Ali tukaj brez gonjačev ni bilo misliti na uspeh. Zato sem povabil svoje logarje, ki so se z veseljem odzvali in prav pridno sodelovali. Mnogo pogonov smo naredili, a uspehi niso bili trudu primerni. Tudi lisic je bilo v teh koružnjakih dovolj in smo jih često gonili, seveda brez psov. Smola pa je bila, če drugače ne, v tem, da so prišle v pogon svinje, kadar sem odredil lov na lisice in sem imel pihalnik na točo. Obratno sem pa moral streljati z repetirko na lisico, ki je prišla namesto pričakovane svinje.

Neke nedelje sem odredil lov na svinje in vzel seveda repetirko, kakor tudi moj sosed-tovariš, ki sem ga povabil. Streljala sva parkrat oba na lisico, tretjo je potem moj prijatelj pogodil tako, da jo je skoraj razpolovilo. Svinj seveda ni bilo. Drugi pot je bilo narobe. Imel sem dvocevko in moj prijatelj trocevko.

Logarji so imeli po večini samo cevi na točo ali kak zarjavel vojaški karabinar. Že v prvem pogonu nam je ušla svinja, ki se ni mnogo zmenila za šibre št. 4 in je bilo pokanje večje kot učinek.

Pri drugem pogonu sem ravno dajal zbrani družbi, na starem nasipu navodila, kako se ima vršiti naslednji pogon, ko nastane silen lajež pri najemniških kočah sredi polja. Tuljenje se je bližalo proti nam, zato smo postali pozorni. Kar zapazimo veliko črno žival, ki se je otepala psov in kobacala čez njive. Bil je merjasec, že upehan, držeč odprt rilec kvišku, in se trudil, da bi ušel nadležnim psom. Če so ga dotekli, se je obrnil ter parkrat zamahnil z rilcem, da so odskočili in je čopotal dalje, da pride čimprej v gozd. Pod nasipom se je vil globok jarek, poln vode. Planil je vanj, ali zdelo se mu je neugodno, da je zlezel nazaj in šel ob jasi proti nam, iščoč boljšega prehoda. Prišel je na kakih 130 korakov in vse puške na kroglo so se naperile nanj. Štirje so imeli taka pihala. Začelo se je streljanje kakor pred hudo uro. Eden logarjev, ki je imel vojaški karabinar, je izstrelil ves magazin. Ali ščetinasti stric se ni zmenil za te neumnosti. Ko pa se mu je zdelo pokanja dovolj, je skočil v jarek in izginil v grmovje in sicer v prav tisti del, kjer je bil določen drugi pogon.

Kdor je imel kaj debelejše toče, jo je potisnil v eno cev. Lisice so zatemnele pred pojavom merjasca. Ker je bil truden, se je nerad umikal pred gonjači, ki so mu v snegu, kolikor ga je še bilo, lahko sledili. Tik pred njimi je naposled skočil čez jaso, mimo logarja, na kakih deset korakov, ki mu je nasul lisičarjev v trebuh namesto za vrat. Malo više je privzdignil zadnjo plat in odkolovratil v koruzišče. Na sledu je puščal nekaj krvi. Če je težko ranjen, nam ne uide, sem si mislil in zato odredil pogone po programu. V četrtem in zadnjem smo našli zopet krvavo sled in sicer izdatnejšo. Zato je šel moj prijatelj z enim lovcem kar na lastno pest, za sledjo, ki se je vila po koruzišču. Medtem so ostali lovci obstopili ta del. Jaz sem stal med drugimi na nasipu in gledal v koruzišče, v kolikor se je videlo. Naenkrat vidim neko čudno gibanje in logarja, ki teče, ter čujem presenečen vzklik. Nato pok in drugi pok. Pokaže se merjasec, ki se je smrtno bolan vlekel dalje. Začelo je grmeti z nasipa. Nek vaški lovec, slavnega imena, ga je kleče obstreljeval na kakih sedemdeset korakov s svojimi kroglami. S takimi lovci bi se šel tudi jaz divje svinje. K splošnemu vznemirjenju sem spustil še jaz dva naboja debelejše toče proti merjascu, katera pa ni napravila nič večje škode kot krogle slavnega lovca. Končno je prisopihal skozi koruzišče moj prijatelj, ki je napravil konec tej komediji in z dobrim strelom rešil žival počasnega umiranja. Ali resnejši del te zgodbe sta

povedala z lovcem šele, ko sem tovariša vprašal, kje si je med kraki tako hlače strgal. Moj prijatelj je sledil merjascu, ki se je težko ranjen vlegel v koruzišče. Besna od bolečin se je razkačena žival pognala na bližajočega se mojega prijatelja iz razdalje dvajsetih korakov. Ta ležeče živali ni videl in jo je opazil šele, ko je črna pošast s silovito naglico drvela nanj. Čeravno je nosil pripravljeno puško v rokah, ni bilo več časa za strel in tudi ne za umik. Spoznal je sicer opasno situacijo, ali žival ga je že dosegla. Hropeč in grgrajoč se je zaletela v svojega nasprotnika. Ta se je z vso silo in bolj instinktivno odgnal od tal in v skoku kvišku razkoračil ne ravno kratke svoje noge. Merjasec je namreč za udar povesil glavo in to je morda napotilo tovariša do skoka, ki ga je skoraj čudežno otel težke nesreče ali celo smrti. V tem trenutku je namreč pošast šinila med njegovimi kraki in dobro je čutil, kako so mu čekani prerezali hlače in kako ga je ščetinasti hrbet oplazil po bedrih. Tudi v tem slučaju je našla slepa kokoš zrno. Da bi bil merjasec večji ali moj prijatelj majhen človek, ali da ne bi bil v baš pravem trenutku skočil in razkoračil nog, bi ga bil 85 kg težki merjasec z enim udarcem razparal kakor je na srečo samo hlače. Mislim, da si ne želi drugič jahati merjasca, ker bi bilo škoda dragih hlač za take šale. Ali tudi ubogi merjasec je tekom dobre ure toliko doživel, da je na vse to poginil.

Nekaj dni nato smo v istem kraju zalotili zopet dve svinji, od katerih sem eno ubil. Drugo nedeljo pa smo ustrelili dve križani, strašno suhi in ogabni. Sklepal sem, da je to ostanek onih, od katerih sem prej eno že ubil in so potem s prasci vred zginile brez sledu. Od povodnji pa sta se rešili samo dve in zapadli sedaj smrti s smodnikom.

Dne 25. februarja sem priredil zadnji lov. To pot sem šel sam z gonjači skozi koruzišče, ker je pihala mrzla burja in nisem hotel stoje zmrzovati. Ko sem šel tako po njivi med koruzno slamo, zraste kakor iz tal pred menoj silovit merjasec. Videl sem še, kako se je pobiral s tal in obrnil strašno butico proti meni. Veliki čekani so se zasvetili ob rilcu. Kakor črna skala, z mahom obrastla, se mi je zdelo to orjaško telo, ki je stalo 10 korakov pred menoj. Obšlo me je trenutek, kot da je nemogoče s tako majhno kroglo ubiti takega orjaka. Preden je merjasec mogel pobegniti, je treščilo vanj in po dveh napornih skokih se je zrušil, kot se zruši stoletni hrast pod žago.

Nikoli mi ni srce tako utripalo in šinilo mi je v misel, če ni to moj znanec?! Spoštljivo in oprezno sem se približal. Brez življenja je ležal orjak, ki mu je neznatna kroglica upihnila bajno silo. Dvignil sem mu levo prednjo nogo in glej, notranji parkelj

je bil krajši. Neko čuvstvo spoštovanja me je skoraj obšlo ob pogledu na mrtvega tekmeca, ki je kljuboval vsem, s človeškim umom zasnovanim nakanam. Skoraj sem bil v zadregi pred njim, ko sem videl, kako nečastno in slučajno, brez zaslug in ponevedoma sem ga premagal v koruzišču, ko je zbežal pred povodnijo. Ni bil debel po prestani trdi zimi in merjasci sploh niso. A tehtal je čist brez drobovja 200 kg.

Ponosem sem na ta plen, ki je bil tedaj zadnji in ostane zadnji v mojem življenju. Naj mu bo po smrti naklonjeno dosti sladke koruze! V mojih lovskih spominih mu je zagotovljeno prvo častno mesto kakor njegovim čekanom v moji zbirki...

XV.

Morda kdo vpraša, zakaj opisujem love skoraj izključno iz ene logarije, ko jih je moja uprava imela šestnajst in prvotno celo osemnajst! Za vsakim grmom ne tiči zajec in v vsaki mlaki se ne valja svinja. Tudi po drugih logarijah so se držale svinje, posebno v Karapanči, kjer sem s tamkajšnjimi štirimi čuvaji mnogokrat prebrodil razsežna trstna polja. Tudi v Sarkany-Tovarniku in Kalandošu sem nemalokrat odmotaval stečine svinj. Vendar je bil lov v teh oddelkih združen še z večjimi težkočami in mnogokrat sploh nemogoč. Zato je bil tudi uspeh zelo dvomljiv in majhen. Kako iztirati svinjo iz trstja, ki obsega ploskev več sto oralov, skoraj brez presledkov in nedostopne otoke, kjer svinje baš leže. Čakati jih, da zvečer vstanejo in pridejo prav tam in v teku tistih dveh, treh ur, ko in kjer prežiš nanje, to je loterija.

Karapanča je namreč velik kompleks v obliki polotoka, ki je proti zapadu omejen od živega Dunava, severno od državne meje in jugovzhodno od Baračkega Dunava in Lassu-kanala. Ta kompleks sam meri okroglo 2400 oralov, od katerega večjo polovico pokriva nepregledno gosto trstje.

Samo v enem slučaju se pride tam svinjam, lisicam, divjim mačkom do živega in še to zelo redko. Ta razsežna polja, v kolikor so dostopna ob ugodnem jesenskem vodostanju, se prodajo ljudem, ki narežejo trstje in ga v snopih potem razpečavajo v razne svrhe. Znano je, da služi med drugim tudi pri stropih namesto oglatih letvic, da se more na stebelcih prijeti omet in obstati na stropu. Vendar se pa poreže samo nezlomljeno, lepo trstje, kolikor je radi vode dosegljivega in kar znaša le neznaten del tega. Da je pa žetje mogoče in trstje lepše, se ostalo po možnosti spomladi požge, preden poganja novo. Ali zelo redko

se to zgodi v izdatni meri, ker po navadi nastopa na spomlad trajno večja voda.

Spomladi, odnosno zadnje zimske mesece leta 1922. so bile razmere za požiganje izredno ugodne, tako da smo požgali trstje, katerega ni bilo mogoče prej že desetletja.

Impozanten je pogled na taka goreča polja. Plamen šviga v višino dreves in ogromen gost dim se vali kot bi se odpiralo peklo. Kamor seže oko, sam ogenj in dim, ki ga biča veter in podžiga plamen. Ogenj divja s tako silo, da vsled plapolanja plamenov grmi, kot bi na gorečih poljih razsajala nevihta z neprestanim grmenjem. Ob užiganju in pokanju stebelc od silne vročine se čujejo glasovi, kot bi piskale srebrne piščali in da bi vmes kdo udarjal na nebroj glasovirskih tipk.

Tako polje suhega trstja, če ni vode ali snega, je kaj lahko zažgati. Zažigalec vzame snop stebelc in jih na spodnjem koncu zažge. Ko zagori, kar se zelo rado zgodi, vtakne goreči konec v suho travo ob trstju in po tleh drsajoč s to bakljo teče ob trstju. Za njim pa se užiga, kot bi solnčni bog vozil z gorečim vozom.

Če pomaga še veter, drvi plamen zelo hitro in vse, kar je v trstju živega, mora ven ali pa zgori.

Obstopali smo goreča polja, drugo za drugim, v kolikor se je dalo. Ali radi razsežnosti nam je divjačina po navadi pobegnila.

Zanimivo je opazovati te umetne požare in divjačino, ki beži vsaka na svoj način. Jeleni in svinje pobegnejo po navadi takoj, ko zaduhajo plamen in se jim ne zdi spredaj kaj sumljivega. Če pa se jim ne dozdeva pred ognjem vse varno in čutijo ljudi, med katerimi s čudovitim čutom spoznajo, kateri jim streže po življenju in je nevaren, se pa umikajo pred plamenom, kar se ravno morajo. Če pa je kje nastala kaka vrzel v ognju, planejo v obupnem diru preko te na svobodo. Lisica se obnaša slično. Če pa že mora iskati rešitve v smeri, kjer sumi nevarnost, pa skoči iz trstja, ko jo že tako rekoč objema plamen. Večkrat sem se čudil, ko je direktno iz plamena šinila kot puščica, da ni gorela. Dolgouhi zajec čaka, da ga privzdigne plamen. Ušesa po hrbtu, ves stisnjen k tlom, beži skozi travo kot kotaleča se siva krogla. Tudi mnogo sov preseneti požar. Preplašene se dvignejo, ko jih zajema žgoči dim in omahovaje krožijo nad gorečim skrivališčem ter se od časa do časa spuščajo k tlom, v trstje in plamen, dokler jih ne oblizne rdeči zubljev jezik in jih pogoltne. Gotovo polovico sov napravi tak samomor.

Ves teden je neprestano gorelo in če se je ogenj pod večer neopaženo izmaknil in ponoči vžgal kako polje, je bil to veličasten prizor. Čudno se zdi človeku, kdor je prej vse leto hodil

med nepreglednimi stenami trstja, kako v nekaj četrt urah predivja plamen vsa polja in ko se razbeži zadnji dim, se odpre razgled mahoma, kakor daleč nese oko preko teh ravnin. Do zadnje bilke poliže plamen in samo črna, še nalahko se kadeča širna plan priča o pravkar minulem dogodku.

Ali kmalu zazelene te poljane. Sveže trstje vzkipi iz zemlje in divjačina težko čakajoč na nove domove, se hitro vrne v varna zavetišča, kamor pomlad prinese sveže ljubezni in življenja, katerega varno skriva gosto, v pomladnem vetru šelesteče trstje...

XVI.

Opisal sem svoje lovske doživljaje, morda nekatere preveč in druge premalo. Izpustil sem jih mnogo, ker se bojim, da so že ti, kar jih je napisanih, dolgočasni in da bo marsikdo godrnjal in kritiziral. Mnogo je morda v njih slabih strani, ali eno vrlino imajo, da so vsi resnični. Marsikdo bo vseeno zmajeval z glavo in podvomil tudi o tej edini vrlini. Tisti pa naj pride k meni, da mu pokažem med drugimi trofejami tudi zobovje, pa ne svoje, nego merjaščeve čekane, da bo lahko položil nanje svoj neverjetni prst.

Napisal sem te doživljaje v spodtiko in pohujšanje vsem lovcem in v zadoščenje in plačilo mi bo, če sem ta svoj skromen namen dosegel vsaj deloma.

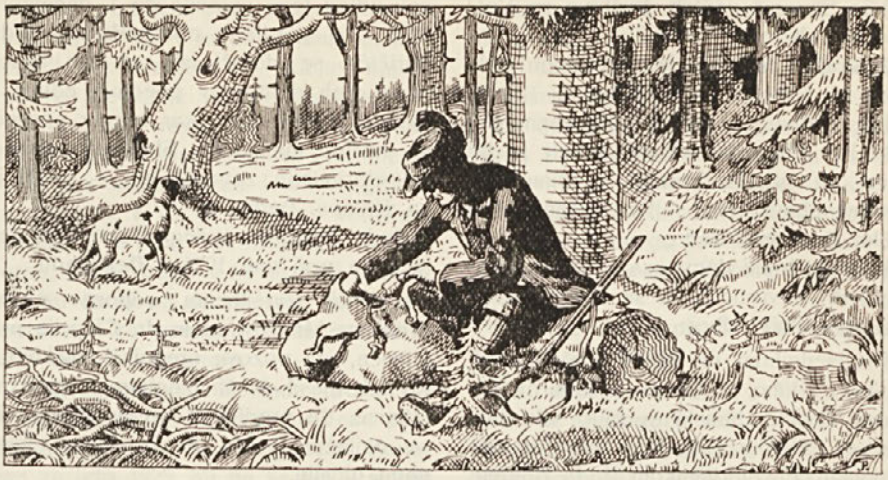
Vl. K.:

November.

Zapiskaj, burja,
skozi goli les —
zavrti snežinke
v divji ples;
zapihaj in brij,
kar imaš moči,
da čim lepše bo
na svatovske dni.

Hej! ljubice črne,
na svatbo sedaj!
na prodih, grebenih
sedaj je raj.
Junaki, borci —
kje ste?
Ženini krepki —
izkažite se!

Kdor hoče nevesto,
biti mora junak,
kmalu drugače
vzel ga bo vrag.

Iz lovskega nahrbtnika.

Ustanovni občí zbor Središnje uprave saveza lovačkih udruženja v kraljevini SHS se je vršil 18. oktobra 1925 v Beogradu. Navzoči so bili: Za savez lovačkih udruženja v Beogradu general v pok. M. Vašić, prof. P. Švabić, polkovnik v pok. Bojović; za savez l. u. v Novem Sadu J. Lakić, J. Divild; za savez društva za gojenje lova v Zagrebu banski svetnik dr. M. Zoričić, šum. insp. V. Dojković, ing. I. Ceović; za savez l. u. v Sarajevu dr. D. Turković, dr. I. Fludernik; za S. L. D. v Ljubljani dr. I. Lovrenčič, ravn. I. Zupan, dr. J. Kavčič, načelnik v min. pravde za odsotnega dr. S. Erhartiča, sekretarja v min. za zunanja dela; za savez l. d. v Splitu dr. J. Karaman, dr. P. Čingrija.

Na predlog dr. Lovrenčičev se je izvolil z vzklikom za predsednika zborovanja soglasno general Vašić, za tajnika pa ing. Ceović.

Na predlog dr. Zoričićev se je soglasno sklenilo, da glasujejo v imenu onih zavezov, ki so bili zastopani na občem zboru samo po dveh delegatih, načelniki teh delegacij z dvema glasovoma. Po tem sklepu so imeli pravico dveh glasov J. Lakić, dr. Turković in dr. Karaman.

General Vašić je prevzel predsedstvo ter otvoril debato o tem, jeli v Vojvodini savez prekoračil svoj delokrog, ker je sprejemal kot člane tudi lovska udruženja iz Srema, ki spada v področje lovske zakonodaje na Hrvatskem.

Dr. Divild je pojasnil, da se je vojvodinski savez ravnal po sklepih lanske konference, ter da je ostal v tem pogledu status quo, tako da je savez sicer pridržal že včlanjena udruženja iz Srema, da pa iz te pokrajine ni sprejemal novih lovskih udruženj. Izjavlja, da se bo vojvodinski savez tudi v bodoče pokoraval zaključkom izvršilnega odbora Središnje uprave.

Dr. Lovrenčič je nato predlagal, da se preide na dnevni red, kar se je sprejelo.

Dnevni red je bil določen s sklepi konference, ki je bila dne 1. junija 1924, in sicer takole:

1. Proučavanje in sprejem pravil za Središnjo upravo na temelju načrta, ki ga je bil sestavil dr. Lovrenčič, odnosno dr. Erhartič. Načrt je bil objavljen v 10. številki Lovačkega Glasnika, ki ga

izdaja Savez lovačkih društava za Vojvodinu v Novem Sadu.

2. Volitev ožjega izvrševalnega odbora na temelju sprejetih pravil.

Ing. Ceović je prečital objavljeni načrt. Po dolgi in izčrpni debati je bil načrt za pravila sprejet s primernimi izpremembami ter s tem rešena prva točka dnevnega reda.

K drugi točki dnevnega reda je predlagal dr. Lovrenčič, da se izvoli sledeči ožji (izvršilni) odbor:

Predsednikom dr. Milan Stojadinović, minister financ, podpredsednikom dr. Milovan Zoričić, banski svetnik, sekretarjem dr. Stanko Erhartič, sekretar min. zunanjih del, blagajnikom Rada Bojović, polkovnik v pok., preglednikom računov dr. Anton Mihel, odvetnik in ing. Milan Marinović, inšpektor min. za šume in rudnike, ki stanujejo razen dr. Zoričića vsi v Beogradu.

Izvolila sta se skrutinatorja: ing. Ceović in ravn. Zupan.

Volitve z glasovnicami so izpadle v smislu stavljenega predloga ter so dobili dr. Zoričić in polkovnik Bogović po 17, ostali kandidati po 18 glasov.

Dr. Zoričić se je v imenu izvoljenega ožjega izvršilnega odbora zahvalil za izvolitev ter prevzel predsedstvo, ker predsednik, minister dr. Stojadinović ni bil navzoč.

Po širšem upravnem odboru so bili nato sprejeti sledeči sklepi:

Vdanostna izjava Nj. Vel. kralju.

Zahvala generalu Vašiću za njegovo uspešno delovanje pri predpripravah, dr. Lovrenčiču, da je prvi započel akcijo za tako centralno organizacijo in izgotovil pravila. Zahvala se je sprejela soglasno in zabeležila v zapisnik.

Kot delegati Središnje uprave, ki naj čimprej osebno obvestijo o izidu volitev ministra dr. Stojadinovića, ter zaprosijo, da sprejme mesto predsednika, se izvolijo dr. Lovrenčič, polkovnik Bojović in dr. Čingrija.

Kot začasni prispevek edinic se določi na predlog dr. Lovrenčiča znesek po 2500 Din. Savezu v Sarajevu se dovoli odlog tega vplačila do 1. decembra 1925. Po predlogu podpredsednika dr. Zoričića se določi isti rok za imenovanje treh delegatov poedinih edinic v širši izvršilni odbor, kar naj se sporoči na naslov tajnika dr. Stanka Erhartiča, sekretarja min. zunanjih del — odelenje za štampu, Beograd.

Redni sestanek širšega odbora se določa za prvi maj 1926 v Beogradu.

Ožjemu izvršilnemu odboru se na predloge Mr. Divilda in dr. Čingrije priporoča, da pozove urednike strokovnih lovskih glasil, ki jih izdajajo posamezne edinice, da predložijo predlog, kako bi se najlažje prišlo do izdajanja skupnega glasila.

Podpredsednik dr. Zoričić je nato zaključil ustanovni obči zbor, potem ko se je sestavil komunikej za objavo v dnevnih časopisih in strokovnih glasilih.

Novoustanovljena Središnja uprava saveza lovačkih udruženja v kraljevini SHS bo vrhovna instanca vseh lovskih organizacij in svetovalni organ za oblastva v vprašanjih, ki se tičejo lova.

Izpopolnjena pravila Središnje uprave se bodo objavila v »Lovcu«.

Iz zapisnika VII. odborove seje

Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila 16. julija 1925 ob 20. uri v restavraciji pri Slonu.

Sprejme se zapisnik VI. odborove seje brez pristavka.

Predsednik poroča o načrtu lovskega zakona. S. L. D. je stavilo svoje predloge, kakor jih je sprejel odbor pri svoji VI. seji. Te predloge je poslal na merodajno mesto.

Društveni blagajnik g. Zupan poda nato obširno poročilo o tekmovalnem strelianju v Ljubljani. Predsednik porabi to priliko in izreče za požrtvovalno sodelovanje in trud pri tej prireditvi društveno zahvalo gg. ing. Tavčarju, Potokarju, Juvančiču, Jelencu in Kodru. Posebno zahvalo pa izreče g. Zupanu, ki je žrtvoval ves svoj prosti čas na dan tekme, da je pripomogel do izkazanega prebitka za društveno blagajno.

Glede ponudbe sozakupa otoka na Dravi pri Ptuju v svrho gojenja in lovljenja živih fazanov se sklene, naj to zadevo prevzame Lovska zadruga.

Na predlog ravn. Zupana se sklene, da se vpelje vsaj dvakrat na mesec poskusno streljanje na lončene golobe za člane S. L. D. in sicer na vojaškem strelišču, ker je tu streljanje najbolj varno, da ne bodo v nevarnosti pasanti. Ing. Tavčarja pa se naprosi, da izprosi dovoljenje za uporabo vojaškega strelišča pri div. generalu.

Društv. gospodar Rozman prosi, naj se odredi, da bodo vrnili Lovčeve prejete številke oni, ki niso plačali članarine za leto 1925, ali pa se naj v smislu društvenih pravil članarina izterja.

Po daljši debati se sklene, da se poveri kakemu ljubljanskemu odvetniku izterjanje zaostankov z grožnjo tožbe zaradi neplačane članarine. Ta poziv se ima izvesti na podlagi zapiska o neplačani članarini, ki jo ima v evidenci gospodar Rozman.

Konec seje ob 22. uri. Zapisnikar.

Iz zapisnika VIII. odborove seje Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila 4. septembra 1925 ob 20. uri v restavraciji pri Slonu.

Navzočih je 16 odbornikov.

Predsednik poroča o predpripravah lovske razstave v Zagrebu, ki bo otvorjena 8. septembra ob 10. Dne 6. septembra t. l. pa se sestanejo člani juryja in sicer so bili za oceno rogovja naprošeni iz Slovenije sledeči gospodje: dr. Souvan, dr. Ravnihar, dr. Ivo Tavčar, ing. Fran Sonnbichler, Ivan Rus, ing. Zmago Ziernfeld. Oceniti bo predvsem roglje divjih kozlov in rogovje srnjakov. Odhod iz Ljubljane se določi na soboto popoldne z brzovlakom, t. j. dne 5. septembra. Domneva se, da bo treba juryju delati tudi še v ponedeljek, dne 7. septembra.

V sredo dne 9. septembra se sestane lovski kongres. Določena so predavanja. Zastopniki slovenskih lovcev so prevzeli sledeča referata: Organizacija lovstva, dr Lovrenčič in Kinologija, viš, računski svetnik Križaj.

Pri kongresu se izvede volitev odbora Središnje uprave.

Za delegate, ki imajo pravico glasovanja po lastni uvidevnosti in pravico voliti v širši odbor Središnje Uprave se na predlog g. dr. Luckmanna določijo poleg društvenega predsednika in podpredsednika še gg. Zupan, ing. Tavčar in Potokar.

Prebere se zapisnik VII. odborove seje, ki se odobri.

Na razpravo pridejo rešitve, ki so nujne in ni mogoče sklicati radi nujnosti odborove seje, zadeva pa se mora v najkrajšem času rešiti. Na predlog g. Mladiča se sklene, naj se za nujne slučaje skličejo vsi načelniki odsekov (ali njihovi namestniki) ter predsednik, podpredsednik, tajnik in blagajnik. — Za sklepčnost mora biti navzoča vsaj polovica izmed teh ter predsednik ali podpredsednik.

Predsednik dr. Lovrenčič pozove društvenega blagajnika g. Zupana, da poda svoje poročilo. Poleg blagajniškega stanja poroča g. Zupan, da je obseg tiska društvenega glasila »Lovec« prekoračen. Na predlog g. Žmitka pa se sklene, naj ostane obseg »Lovca« do novega leta neizpremenjen, t. j. naj izhaja povprečno v takem obsegu, kot je izhajal v prejšnjih mesecih.

Prošnja Kluba ljub. ptičarjev za podporo se sklene priporočiti vel. županoma za ljubljansko in mariborsko oblast, ker se vršita jesenski tekmi v obeh oblastih.

G. Rozman opetovano prosi, naj odbor nekaj ukrene, da vrnejo člani, ki niso plačali članarine za leto 1925, prvo številko »Lovca«, ker je sicer uničenih veliko celih letnikov letošnjega »Lovca«. Sklene se, da se zaostanki izterjajo, vsled česar naroči dr. Lovrenčič društvenemu gospodarju, naj mu predloži imenik dolžnikov in seznam zaostankov.

Konec seje ob 22. uri. Zapisnikar.

Prva lovska strelska tekma je bila v Zagrebu povodom lovske razstave.

Priredilo jo je na vojaškem strelišču v Maksimiru I. hrv. lovozaštitno društvo v Zagrebu.

Nagrade so dobili sledeči strelci:

Na krožni tarči: 1. dr. Görög, 43 točk; 2. Imbro pl. Igalfy, 42 točk; 3. Borovnik Martin, 39 točk; 4. Maurer, 39 točk; 5. Grahovac, 38 točk; 6. Borovnik Ljudevit, 38 točk.

Na stoječega srnjaka: 1. dr. Görög, 53 točk; 2. Sladović, 52 točk; 3. Maurer, 51 točk; 4. Coronelli, 50 točk; 5. Ivevekoviċ, 49 točk; 6. Imbro pl. Igalfy, 48 točk.

Na bežečega divjega prašiča: 1. dr. Görög, 18 točk; 2. Purelić, 17 točk; 3. Borovnik Martin, 17 točk; 4. Maurer, 15 točk; 5. Jesenski, 13 točk; 6. Borovnik Ljudevit, 12 točk; 7. Bastajić, 11 točk; 8. Kell, 11 točk.

Končno so najboljši štirje strelci tekmovali še za častno darilo. Zmagovalec je ostal dr. Görög. Ing. A. Š.

Lovska razstava v Subotici je bila od 22. do 31. avgusta t. l. Razstava, bogato opremljena z raznovrstnimi lovskimi trofejami, ki so napolnile ostenje peterih sob, je bila vsestransko dobro ocenjena.

Dne 23. avgusta t. l. se je v razstavnem kraju vršil obči zbor »Saveza lovačkih udruženja za Vojvodinu«, kateremu je prisostvoval kot zastopnik ministrstva za šume in rudnike inspektor ing. V. Koprivnik. Slovensko lovsko društvo je bilo zastopano po predsedniku dr. I. Lovrenčiču in dr. Stanku Erhartiču.

Lovska razstava v Gorici. 6. septembra t. l. je bila otvorjena v Gorici v palači Formentini, kjer se nahaja drž. gimnazija, na slovesen način lovska razstava Julijske Benečije. Razstava naj bi imela, kakor pravi oficielen vodič, namen pokazati: 1. važnost divjačine za pokrajino in državo; 2. razne industrije, ki so v zvezi z izvrševanjem lova, dokazujoč možnost in potrebo razmaha istih; 3. posredovati ožje uspešne stike med lovci in trgovci in industrijci, ki se pečajo s predelavo in prodajo lovskega plena, ter 4. predočiti širšim krogom umetne izdelke in literarične proizvode, ki imajo izvor v lovu in lovskih običajih.

Priprave za to razstavo so se pričele že v jeseni 1924. V februarju t. l. se je izbral častni in izvršilni odbor; prvemu na čelu min. predsednik Mussolini, a drugemu šum. upravitelj inž. Villani. — Otvoritvi so prisostvovali drž. podtajnik prometnega ministrstva g. Panunnzio, predsednik kr. komisije in prefekt za Furlanijo ter mnogo drugih dostojanstvenikov. V svojem nagovoru na ministra je ing. Villani izvajal, da se drže julijski lovci načela, da mora biti lov izkoriščan le v interesu naroda, da se mora smatrati za glavnico, ki se pod nikakim pogojem ne sme skrčiti, ker mora trajno donašati sadove. Lovci so trdnega prepričanja, da tvori divjačina integralen del narodne dedščine na polju živalstva.

Razstavljeni predmeti so razvrščeni v 18 prostorih palače, medtem ko se nahaja v bližnjem parku še 14 drugih oddelkov. — V prvem salonu prvega nadstropja se posestnik (nelovec) ob vhodu ustraši močnega medveda, ki grozeče brani vstop v svoj umetni brlog. Medved je bil pred nekaj desetletji ubit v Trnovskem gozdu. Na desno vidimo na lepo prirejenem skalovju dva gamsa — iz državnega lovišča Kneža, ki nas zvedavo motrita.

V tej dvorani kakor tudi na hodniku razstavljene so krasne fotografične slike (nekdaj naših) bovških in trentarskih gorá.

Sledi dvorana, ki jo je šum. uprava prav spretno preuredila v slikovito zimsko gozdno pokrajino. V ozadju je slika visokih gorá, v ospredju z jelkami redko obraščena ravan, na kateri vidimo poleg nekaj divjačine lepo izdelane modele različnih pasti, priprav za krmljenje divjačine, solnice, vzvišene sedeže, pripravno lovsko kočo iz leskovih palic. Vse to delo gozdarja Knežoureka na Rauberkomandi. V podstropju pritrjen reflektor razsvetljuje magično vso pokrajino, kar poveličuje prikupljiv vtis prireditve. — V bližnji dvorani razstavili so gozdarji trnovskega, idrijskega

postojnskega in trbiškega državn. gozda mnogo lovskih trofej (po največ srnjadi) in lovskega orožja.

V četrti dvorani je razstavil knez Schönburg - Waldenburg (lastnik Snežnika) nekaj jelenovih, srnjakovih rogljev, več volčjih kož, železnih pasti i. dr. — za njegovo lovišče sicer premalo, to pa radi tega, ker je imel pokazati prestolonasledniku, čigar obisk je pričakoval, svoje dobro opremljene gozdarske koče in hiše.

Bolj bogata je izložba kneza Windischgrätza v dvorani št. 11. — Na sredi dvorane ob okrnjenem deblu stoji mlad medved, poleg njega dragocena zbirka številnih kož medvedov, volka, lisice, kune, vidre. Vse naokolu po stenah razstavljeno je rogovje jelenov, srnjakov, med temi mnogo prav lepih eksemplarov. Ne manjka tudi ptic roparic s planinskim orlom na čelu. — V sosednji dvorani razstavil je ing. Villani prav podučljivo različno rogovje srnjakov in gamsov, razvrščeno po starosti, mnogo abnormitet z navedbo vzrokov in sledi divjačine.

V prav dobro izvršenih slikah so nazorno predočene posledice raznih strelov na fazane, srne in jelene. Lovska statistika pa ni dovolj skrbno in obsežno obdelana. (V tem oziru je nudila zagrebška razstava mnogo boljšega.)

Prav bogato in v ornitološkem oziru prvovrstno je opremil dvorano št. 16, ki mu je bila dana na razpolago, g. Anton Bianchi iz Ajdovščine, izvrsten lovec in velik prijatelj prirode. Od l. 1889. je zbiral svoj lovski plen, ga strokovnjaški nagačal in sedaj tu razstavil.

Od najmanjše ptice pevke do uharice in mogočnih roparic do orla, od podlasice do srne vidimo tu v več kot 300 eksemplarih razvrščene vse reprezentante vipavske faune. Razveselili so nas napisi, ki so samo latinski in slovenski — znak značajnosti razstavljalčeve.

V posebnih dvoranah so razstavili svoje lovske trofeje lovci iz Pulja, Reke (Tržačani so se baje skujali) in Gorice. Posebno v paviljonu zadnje navedenih nas prijetno presenetli dvorana iz Triglavskega pogorja z razstavljeno roparsko divjačino na tleh in v zraku.

Dvorane 13—15 so določene lovski industriji, ki nam v bogatih zbirkah prikazuje različno lovsko orožje, od prvotnega primitivnega do najmodernejšega; lovske potrebščine in opremo »od nog do glave«; dekorativna dela osnovnih in strokovnih šol (predvsem čipkarske šole v Idriji), ki nam po največ predočujejo slike iz lova in divjačine.

Bolj siromašna je razstava literarnih del, boljša pa ona umetnih izdelkov iz srebra, brona in lesa.

Med neštevilnimi proizvodi lovske literature je več zvezkov »L' uccellatore colle reti e col fucile al caponne« in »Caccia vagante col vischio e col fucile alla minuta selvaggina«. Značilno za italijanske razmere in ljubezen do ptičev! V lepem obsežnem parku tik za palačo je majhno jezerce z divjimi racami in drugimi vodnimi pticami; za lov pripravljen čolnič z meter dolgo puško in na bregu pristna ribiška koča, kakršne se poslužujejo lovci v močvirnatih krajih v okolici Gradeža. Na drugih mestih vidimo visoke žične ograje, kjer je živa divjačina, in sicer srne, lisice, fazani, jerebice, v velikih kletkah različne ptice roparice. — Ne manjka tudi različnih mrež, ki služijo lovu na ptice in pernato divjačino.

Splošen vtis razstave je dober. Ne moremo je — se ve — primerjati z zagrebško razlavo; za to so nudili obširni gozdovi Hrvatske, Slavonije in Bosne druge lovske trofeje, ki jih Julijska Benečija nikakor ni mogla razstaviti. — Izvršilnemu odboru se mora pa vsekakor priznati, da je z velikim trudom in s posnemanja vredno požrtvovalnostjo in skrbjo na malem prostoru pokazal vse ono, kar more nuditi posebno v gorskem lovu siromašna pokrajina, ki je, česar ne smemo pozabiti, po vojni neizmerno trpela in na lovskem polju doprinesla težke žrtve.

Ing. Rustia.

Bela divja koza. Dne 7. sept. 1925 okoli desete ure dopoldne je sedel lovec Dernič Ivan mlajši v sedlu na Jeklu, zapadno Golice, in ogledoval pod seboj koroško stran Karavank. V Sviganci ni bilo nič posebnega razen nekaj običajnih divjih koza. Pač pa je pod Klekom zapazil neko belo stvar, ki ga je počasi jela zanimati. Bila je živa stvar, snežno bela ali kraj in način gibanja nista odgovarjala ovci. Iz radovednosti se je napotil previdno po grebenu proti Kleku tako, da se je približal neopaženo ter pogledal v plaz. Na kakih 60 korakov je zagledal snežnobelega gamsa, ki se je mirno pasel v plazu. Kozel je imel lepe močne roge, po katerih ga je presodil na kakih 5—6 let starosti. Ker pa še ni verjel lastnim očem in nenavadni prikazni, je vzel v pomoč še daljnogled in končno moral ugotoviti, da ni prevara, kar vidi Opazoval je gamsa dobre pol ure, dokler se ni prepasel v daljavo ter izginil za skalovjem, nakar se je tudi lovec poslovil in vrnil.

Lovec mi je zatrjeval, da je popolnoma bel, kot najbolj bela ovca, brez vsakršnih lis ali prog temnejše barve.

Zanimivo bi bilo dognati, če bo ostal po prebarvanju tudi bel, odnosno opazovati njegovo gibanje v terenu, ako je še kaj lovcev, ki imajo smisla tudi za opazovanje narave, ne samo za morijo.

Želeti bi bilo, da javi vsakdo, ki bi morda imel srečo in videl to redko prikazen, ki spada, ako že mora pasti, v muzej.

Ko bi zlatorogov naslednik imel vsaj srečo, da pride vrednemu lovcu na muho to- ali onstran drž. meje in da tako po smrti pride kamor spada.

Najbolje pa, da si za drugo leto kozel premisli ter obleče zopet svoj delovni jopič, da ne bo preveč razburjenja med zeleno bratovščino.

Naj rojenice zvesto čuvajo svojega belega kozla — edinca! M. Š.

Volčja nadlega. Na pašnikih blizu Drage (kočevski okraj) je volk napadel čredo ovac, pograbil ovco in jo hotel odnesti. Pastirju pa se je posrečilo, da je volka odgnal, ki je ovco izpustil. To je bilo prve dni meseca oktobra.

Volk odnesel psa. Sredi meseca septembra je prišel ob belem dnevu volk na skladiščni prostor pri parni žagi v Glažuti (kočevski okraj). Ker ni bilo gozdarskega osebja takrat v bližini, je stekel vodja žage, g. Martinčič, po svojo puško ter je zasledoval volka, ki se je oddaljil na deputatne travnike. Za njim je pritekel njegov pes ter tekel za volkom. Volk pa je psa zgrabil in odnesel, preden je mogel g. Martinčič priti do strela.

Škoda po divjih prašičih. V članičiču, priobčenem z gornjimi naslovnimi besedami na strani 462 oktobrove številke »Lovca«, manjka še dostavek, da morajo lovski upravičenci povrniti tudi škodo, ako bi se temu uprli, da se zverjad (divji prašič) izven obore zatira, kakor je bilo navedeno.

Lov na divje svinje v gozdih nad Soteska na Dolenjskem. Vsled pritožb prebivalcev občine Smuka, da delajo divje svinje na njihovih poljih veliko škodo, je priredil gozdarski urad kneza Auersperga, ki ima občinski lov v zakupu, že 12. junija t. l. gonjo na divje svinje. Gonja je bila brez uspeha.

Dne 13. oktobra je bila zopet gonja na divje prašiče. Tudi ta je bila brezuspešna, kljub obsežnim odredbam sreskega poglavarja v Novem mestu in gozdne uprave v Kočevju. Lova se je bilo udeležilo 39 lovcev iz Novega mesta in bližnje okolice in 40 gonjačev. Vsled pomote ni bila polovica gonjačev dirigirana na pravo mesto. V pogonu so bile 3 divje svinje, ki pa niso prišle na strel, temveč so prodrle odprtino, ki je gonjači niso bili zastavili.

Uspehov je pričakovati šele tedaj, ko pade sneg.

Gozdni urad v Soteski nikakor ne goji divjih prašičev, temveč prihajajo isti iz drugih srezov v ta revir ter se tudi ne držijo vedno na istem mestu. Lovski zakupnik plačuje najbolj prizadetim kmetovalcem prostovoljno pri-

merne odškodnine za škodo po divjih svinjah.

Imenovani urad bo v kratkem zopet odredil večji pogon, ki ga bo pomagalo sresko poglavarstvo organizirati.

Klub ljubiteljev ptičarjev je priredil letos dve jesenski tekmi in sicer v dneh 26. in 27. septembra t. l. skupno z glavno podružnico Slov. lov. društva v Mariboru uporabnostno tekmo za spanijele in nato za frmače; dne 11. okt. t. l. pa jesensko vzrejno tekmo psov ptičarjev v loviščih občin Ježica in Črnuče pri Ljubljani. Uspehi prve tekme so objavljeni v posebnem članku, o drugi tekmi pa sledi izvestje v decembrski številki.

G. dr. Franjo Lipold, odvetnik v Mariboru, prijavlja v Avstriji že zaščiteno psarno za Gordon-setterje pod geslom »Meljska«. Po običajnih pogojih zadobi veljavo in se jo zaščiti i pri nas, ako ne bo nobenega ugovora tekom 14 dni po objavi.

Klub ljubiteljev ptičarjev si je nabavil samostojne originalne rodovnike in se lahko dobe od kluba po zmerni ceni.

Klub ljubiteljev brakov priredi v prvi polovici novembra tekmo psov-brakov in tokrat brakov-jazbečarjev, kakor lani v hribu »Kamna gorica« v lovišču občine Grosuplje.

Pogoji za prijavo k tekmi oziroma tudi le smotri so isti kot so bili lani. Objavljeni so bili v »Lovcu« št. 19—20, stran 352.

Vse eventualno nameravane izpremembe se bodo objavile pravočasno v dnevnikih. Prijave je poslati na gornji naslov najkesneje do 10. novembra t. l.

P. Ž.

Kako moramo pripraviti divjad za železniški transport. Lovec ima gotovo največji užitek takrat, ko ulovi divjad, posebno še, ako je mogel na lovu občudovati naravne krasote, ki nam jih nudijo lepa lovišča.

Toda s tem, da je divjad ustreljena, delo še ni končano. Mrtvo divjad, divjačino je treba praktično izkoristiti, tako da nudi tudi gospodarstvu korist.

Ako hočemo divjačino izkoristiti, je prvi pogoj, da je ne vlačimo, marveč jo kolikor mogoče očuvamo nepoškodovano. Dokler divjačina ni popolnoma izhlajena, je ne smemo metati na kup na drugo divačino. Sploh moramo paziti, da je ne pustimo ležati na solncu, ampak da jo kolikor mogoče hitro shranimo na hladnem prostoru ter očuvamo pred muhami, ki pri prvi priliki v divjačini zaležejo svoja jajčeca, iz katerih se kmalu izvalijo gnusne ličinke in v kratkem času napravijo divjačino neužitno. Če je zalega že v divjačini, se tudi v hladu naprej razvija; pogine šele, ako zmrzne.

Divjačine, ki jo nameravamo poslati z železnico, ne smemo prezgodaj odvesti na postajo, marveč malo časa pred odhodom vlaka.

Divjačino, ki jo pošiljamo v košarah, vlagajmo v suho slamo, nikdar v seno.

Jelene, srne, gamse in divje prašiče izčistimo, če je mogoče, takoj na mestu, kjer smo jih ustrelili. Paziti moramo, da divjačine ne razrežemo, ne kože in ne mesa in vsled neprevidnega prereza ne poškodujemo črevesja in tako ne onesnažimo divjačine. Prerezati moramo vrat in izvleči grlo, katero zavežemo, ali pa z jezikom vred odstranimo tako, da se oprsje lahko prezrači. Priporočljivo je, če ima lovec pri rokah suho krpo, da divjačino znotraj izbriše. Dobro je prerezati divjad med stegni; na vsak način pa moramo pravilno odstraniti tudi debelo črevo.

Pravilno se večja divjačina obeša za prednje noge v hladnem prostoru, odkoder se šele neposredno pred transportom odnese k železnici. Ako je le mogoče, transportirajmo divjačino z večernimi vlaki; vsaj poleti tega ne opustimo in sicer kot brzovozno blago. V divjad ni priporočljivo vlagati zelenja.

Na večjih poljskih lovih, kjer je ustreljenih večje število zajcev, ne smemo istih devati na kup, nego jih takoj obesiti za zadnje noge, ali pa jih polagajmo na tla, drugega poleg drugega, da se izhlade. Zajce je nato obesiti na

droge, navadno po šest in sicer tako, da se ne dotikajo med seboj.

Večje količine zajcev odpošiljajmo viseče v vagonu, manjše pa v košarah.

Perutnino obešamo za noge ali pa za vrat. V vročih dneh moramo tudi perjad izčistiti; otvorimo jo pri zadku ter izvlečemo iz nje drob z majhno, za to pripravljeno leseno kljukico.

Jerebice, fazane, kljunače, divje race itd. vlagamo v košare med suho slamo in sicer kakor zajce, da se ne dotikajo medsebojno. Fazanom se ne sme izpuliti perja. Večje partije fazanov, posebno v pozni jeseni pošiljamo prosto viseče v vagonu in sicer po dva in dva skupaj zvezana za vratova.

Poleti divjačina dolgo ni ohlajena, ohlajevanje traja do 12 ur.

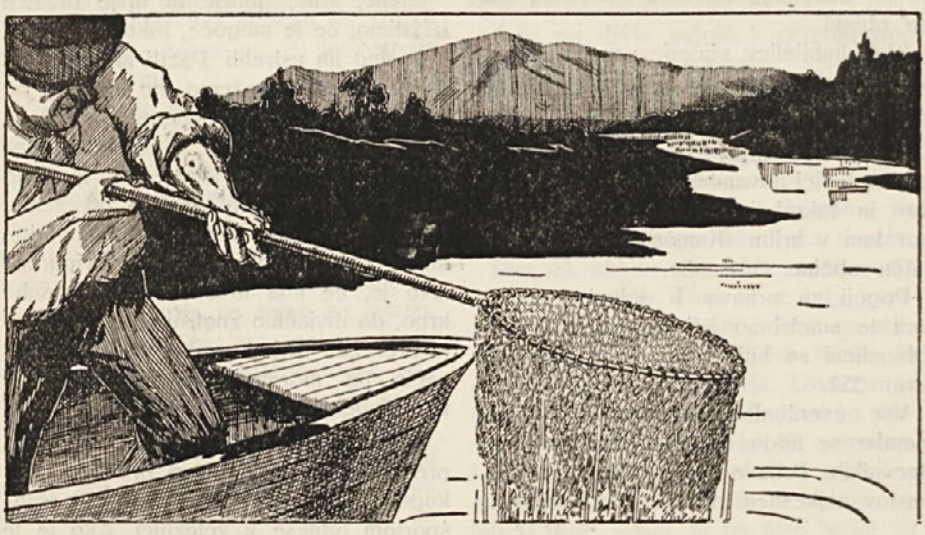
Le pri pravilnem postopanju bomo imeli poleg lovskega užitka tudi gmotno korist. V. K.

Lovska zadruga je v XIII. seji (dne 22. sept. t. l.) in v XIV. seji (9. okt. t. l.) razpravljala o nabavi žive divjačine, v kolikor ta zadeva ni bila že v prejšnjih sejah rešena, in o **razpečavanju kož divjačine.**

Sklenilo se je, stopiti v stik z upravo Velesejma, ki naj da na razpolago prostore, kjer bi se kože shranjevale do kožnega sejma. Kože naj bi se tam sortirale in pripravile za prodajo. Način, kako bi se kože prevzele, sortirale, kako bi se vršila najboljša razprodaja na dan kožnega sejma, kakor tudi vse nadaljnje podrobnosti — vse to je opisano v posebnem članku z naslovom: **»Ljubljanski sejmi za kožuhovino«** na strani 476.

Lovska zadruga je sklenila, opisano idejo osvojiti in jo letos tudi udejstviti.

Interesente bo o tem še posebej opozorila v dnevnikih.

Iz ribarske mreže.

Kolki za ribarske knjižice. Po dosedanjih predpisih je znašala kolkovina za ribarske knjižice 50 para. Delegacija ministra financ v Ljubljani je sporočila Ribarskemu odboru, da je ta kolkovina razveljavljena s tarifno postavko 3, 4 novega taksnega zakona. Po tej tarifni postavki znaša taksa (kolkovina) za ribarske knjižice 20 Din. Ribarske knjižice stanejo torej v bodoče 120 Din (100 Din ribarske takse in 20 Din kolkovine po taksnem zakonu).

Starost ščuke. »Schweiz. Fischereizeitung« štev. 5 poroča, da so preiskali

več ščuk z ozirom na starost; pregledali so luskine in kosti ter ugotovili, da ščuka najbrž nikdar ne prekorači starosti 70—80 let in teže 30—35 kg.

Zamrznjene ribe. Profesor Pictet v Ženevi je s poskusi dokazal, da življenje posameznih živali ob nizki temperaturi ne preneha, nego samo počiva. Spravil je več rib v ledeno vodo in znižal temperaturo vode polagoma, tako da je vsa zamrznila. Ribe so bile popolnoma zamrznjene v ledu. Ta led z ribami vred je imel v hladilnici 2 in pol meseca ob temperaturi —20° C. Nekega dne je led polagoma in previdno raztopil; ribe so oživele in plavale v ledeni vodi. Temperatura —20° C je približno najnižja, ki jo ribe prenesejo.

(Fisch.-Zeitung, München.)

Ribarska tekma z lovjo na postrvi. Početkom t. l. je priredilo nekaj sportnikov v Lucernu v Švici trnkarsko tekmo na postrvi. Zmagovalec naj bi bil, kdor ujame največjo postrv; štele naj bi le ribe od 5 kg navzgor.

Uspeh te tekme je bil sledeči: Največja riba je tehtala 7.8 kg, druga 6.5 kg, tretja 6 kg, četrta 5.4 kg, peta 5.2 kg.

Lovili so v Reusi, odtoku Vierwaldstätterskega jezera. Seveda ujete ribe niso bile potočne postrvi nego jezerke; vsekakor so pa velike ribe, saj jezerke tudi redko dosežejo to velikost.

Dr. M.

Jezerska postrv. »Angelsport« št. 7. prinaša zanimive podatke o sportni lovi jezerke (trutta lacustris L.) v Bodenskem jezeru.

Meseca marca in aprila prihajajo večji eksemplari jezerk iz globin na plitvejša mesta. Love jih z vrvico na vlak brez palice. Vrvice so navite na vretena, ki so pritrjena na ladji. Ena vrvica nima nikakega uteža, druga ima 3 do 4 uteže od 300 do 400 gr, tretja pa 5 do 6 takih utežov; vsaka teh vrvic meri po 100 m Radi različnega obteženja plava vsaka vrvica v različni globini.

Drug način lovi je sledeči: na bakreni žici, ki meri 60 do 80 m, je na koncu pritrjen svinčen utež od ½ do ¾ kg. Na tej žici je privezanih troje vrvic. Prva za lov na površini, druga 30 m niže in tretja še 20 m niže. Druga vrvica je za polovico krajša kakor prva, tretja pa za polovico krajša od druge.

Za vabo uporabljajo blestivke. Dr. M.

Onečiščenje vodá. Švicarski zvezni svet je izdal naredbo o onečiščenju vodá.

Industrijska podjetja onečiščajo in zastrupljajo ribje vode v vedno večjem obsegu. Zato je nujno potrebno, da napravijo oblastva temu škodljivemu početju konec, ker bi sicer izginilo v doglednem času vse ribovje v manjših tekočih vodah.

Naredba je zanimiva tudi za nas, zato hočem nje glavna določila navesti.

Člen 1. naredbe prepoveduje vsakomur, metati v vodo smeti, žaganje in druge predmete, kakor: razbito posodo, mrhovino itd. S takimi predmeti se škoduje ribarstvu neposredno; onemogočuje se pa tudi ribolov.

Člen 2. določa, da se smejo odtoki tvornic in podjetij spuščati v ribje vode le z dovoljenjem pristojnega oblastva. To dovoljenje dobi pravno moč šele, ko ga odobri višje oblastvo. Centralno oblastvo si pridržuje končno odločitev v vseh stvareh, ki se tičejo onečiščenja vodá po odtokih tvornic.

Člen 3. in 4. določata pogoje, po katerih sme oblastvo dovoliti odvajanje tvorniških odtokov v ribje vode. Tu gre predvsem zato, da se napravijo odtoki neškodljivi, preden pridejo v ribjo vodo; odtoki, ki vsebujejo razne snovi v taki množini, da so ribam škodljivi, se morajo poprej očistiti po čistilnih napravah; spuščati se pa morajo v vodo na prostorih, kjer je curek najmočnejši, da odteče nečista voda čimprej.

Določila te naredbe so taka, da se z lahkoto prepreči vsako onečiščenje in zastrupljevanje ribjih vodá. Želeti bi le bilo, da bi tudi naša oblastva izdala enake naredbe; naši zakoni dajejo za to stvar zadostno oporo. Dr. M.

Križanka od zlatice in krapa. Neki gojitelj rib poroča v »Allg. Fischerei-

zeitung« štev. 9, da je imel v svojem ribniku več let zlatico (mlečnika), ki je prihajala na drstišče s krapi in linji. Križanke teh rib so bile izborne, baje boljšega okusa kakor postrvi. Križanke pa so na žalost sterilne, brez mleka in iker.

Goreča riba. V Tihem oceanu živi riba, ki meri okoli 30 cm in je podobna ozimici. Riba je izredno mastna, in sicer najmastnejša vseh rib. Če prižgemo posušeno ribo, gori toliko časa, dokler ne zgori. Indijancem je ta riba priljubljena hrana, osobito pozimi. Ko se meseca marca pojavljajo prve jate teh rib, jih pozdravljajo Indijanci z nepopisnim veseljem. — (Schweizerische Fischereizeitung št. 6.)

Izvrsten uspeh valjenja postrvjih iker. Ribarsko društvo v Estfeldu v Švici je valilo leta 1924. v svojem vališču 255.000 postrvjih iker; izvalilo je iz teh iker 235.000 komadov postrvjega zaroda. To je izreden uspeh, saj znaša število izvaljenih ribic v tem primeru 99%; običajno pa se izleže v vališčih le po 90 ribic iz 100 iker.

MALI OGLASI.

Prodam čistokrvnega, resastega jamarja (psica, enoletna, vežbana na lisice, avstr. rodovnik). Dr. Franc Bratanič, Rogatec.

Barvar (sledovičar), dobro dresiran, se išče. Ponudbe na uredništvo »Lovca«.

Lesteneč iz jelenovih rogov, kombinacija iz štirih parov jel. rogov, se ugodno proda. - Ogleda se v pisarni »Posredovalec«, Sv. Petra cesta.

Manufakt. trgovina Anton Schuster, Ljubljana, Mestni trg 25, priporoča vsem cenj. lovcem svojo veliko zalogo pristnih tirolskih lodnov ter angleškega in češkega sukna za sportne obleke.

Za sulčji lov se ribiči opozarjajo, da si nabavijo prvovrstne vrvice, katere bodo zadovoljile v trpežnosti in ceni. Izdelke najboljše tovarne, izborne kvalitete po zelo nizki ceni, dobite edino pri puškarju **F. K. Kaiserju** v **Ljubljani,** ker je prispela ravnokar nova pošiljatev. Izbira vsakovrstnih priprav za ribolov, prvovrstno blago angleškega in monakovskega izvora.

Za ohranitev in nepremočljivost lovske obutve je došlo izborno **»Mastran«-olje.** Pozimi in ob mokrem vremenu vas dobra in nepremočljiva obutev najbolje obvaruje prehlajenja. Cena je izredno nizka. — Za odpiranje konzerv so zelo pripravni mali **konzervni odpiralci.** — Vsa lovska oprema, nahrbtniki, stolčki, lovski noži, »Thermos«-steklenice, pasovi za patrone, pasje verižice, pasti za divjačino, vsakovrstno orožje ter prvovrstne **»U«-patrone.** Cene najnižje, postrežba točna.

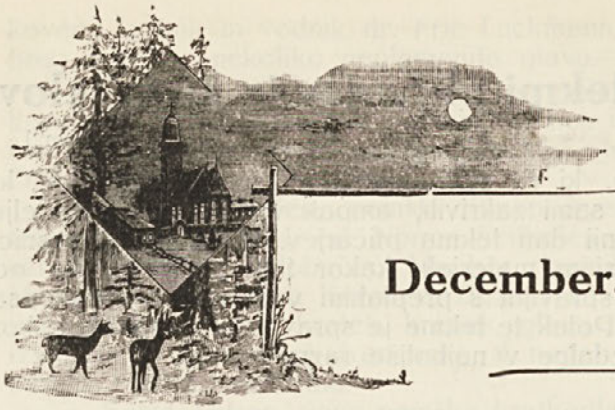
IZ UPRAVNIŠTVA.

Naklada »Lovca«. Komaj četrtina lovcev v Sloveniji je včlanjena v Slovenskem lovskem društvu.

Uprava »Lovca« je pred dvema letoma, ko se je med lovci pojavilo večje zanimanje za društvo in za izpopolnitev odbora, zvišala naklado lista za leto 1924. in 1925., računajoč s tem, da bo število članov narastlo. Pričakovanje pa se ni izpolnilo; od visoke naklade »Lovca« je preostalo veliko izvodov, kar pomeni za društvo znatno finančno izgubo.

Po dosedanjih izkušnjah namerava uprava lista določiti za leto 1926. samo **tolikšno naklado** »Lovcu«, kolikor je bilo v potekajočem letu članov društva in nečlanov-naročnikov lista. Naklado bi zvišala le tedaj, ako bi se najkesneje do srede meseca januarja 1926 prijavilo večje število novih članov.

Stvar podružnic S. L. D. je, da skušajo pravočasno pridobiti med vrstami poznanih jim lovcev novih in stalnih članov, s čemer bi upravi lista olajšali določiti potrebno naklado lovskega glasila za leto 1926.

Vl. Kapus:

December.

Skozi vsemirje v sveto noč
božični zvon doni,
kot nikdar prej nocojšnjo noč
svečano se glasi.

Milobo je povsod razlil —
naselil v srcé,
trpinom je ohladil bol,
ublažil jim gorjé.

In seli hodijo z neba,
nad zemljo plavajo,
prijateljstvo in mir duha
povsod oznanjajo.

Odmeva zvon čez širno plan,
ki mesec jo srebri,
in v gozd, kjer svečic milijon
ledenih se iskri.

O lovec, ali v gozd nocoj
darila si poslal —
da tudi gozd božično noč
bo vredno praznoval — ?

Kl.:

Mariborski tekmi ptičarjev in španijelov.

(Konec.)

Vse nedostatke, ki so se pokazali pri tekmi španijelov, ki jih pa niso vseh ti sami zakrivili, ampak vodniki in prireditelji, je zabrisala naslednji dan tekma ptičarjev, ki je bila v resnici dobra tako po pasjem materialu kakor tudi po vodnikih, od katerih je le eden spravljal s preplahim vodstvom svojega psa ob še boljši uspeh. Potek te tekme je spravil tako sodnike kakor tudi vodnike in gledalce v najboljše razpoloženje.

Tekmovali so:

1. Tref Landshaag, nemški rjavoprogast kratkodlakar, poležen 29. aprila 1923 od Teje Blumenhagen po Kastorju Zechtenham, vzreditelj Ferdinand Bäuerl v Lincu, lastnik in vodnik Albert

Vodnik Leop. Lešnik s Heidy Hartenstein, Lordom Pohorskim, Ilko Pohorsko in Bistro Pohorsko.

Kropsch v Mariboru. Pes ima lep hrbet, dober, nekoliko strm križec, malo preširoko glavo in nekoliko podvratka. Ocena: prav dobro.

2. Tiček (Lechfeld), nemški rjav kratkodlakar, poležen dne 12. junija 1924 od Ilke Lechfeld po Risu Obersee, vzreditelj Ivan Korošec, Kranj, lastnik Gvidon Šetina, Jarše, vodnik Evgen Križaj, Ljubljana. Čeden pes z lepo tilniško črto ter boljšim ospredjem kot ozadjem. Nagiblje se h kravji stoji, ima mal podvratek in malce zavita ušesa. Ocena: dobro.

3. Uf Hohentann, angleški seter, poležen 16. junija 1922 od Isolde Edelweiß po lordu Warnke, vzreditelj Kobald v Mona-

kovem, lastnik in vodnik dr. Fric Luckmann, Ljubljana. Lep pes brez napak z nekoliko neplemenito glavo. Ocena: prav dobro.

4. Flora Meljska, škotska seterka, poležena 1919, vodnik in lastnik dr. Franjo Lipold v Mariboru. Psica ima prav lepo glavo, izvrstno paljenost, malo zavita ušesa ter stopa nekoliko mehko. Ocena: dobro.

5. Grom Feilhofen, nemški rjavoprogast kratkodlakar, poležen 28. maja 1924 od Norme Feilhofen po Marku Maxburgu, vzreditelj Drago Klobučar, Maribor, lastnik Bogdan Pogačnik, Maribor, vodnik Miha Korošec, Župeča vas pri Ptuju. Pleča so mu sklenjena, hrbet kratek, krepek, glava nekoliko široka, lakti izviti, oči svetle. Stoji francosko, v nogah je sodčkast in razprsten. Ocena: zadostno.

6. Senta Mitras, rjava nemška kratkodlakarka, poležena dne 8. avgusta 1922 iz Tile Altenau od Tapsa Moorhofa, vzreditelj

Springerka Hera Rothenburg.

Rihard Köhler, Hübitz, lastnica in voditeljica Liza Behrbalk, Ptuj. Psica ima strmo, slabo mišičasto ozadje, toda lepo ospredje, lepo glavo, globoke prsi in dobro sklenjene šape. Kaze jo tudi sledniki. Ocena: dobro.

7. Lija Bayerwald, nemška rjavoprogasta kratkodlakarka, poležena 10. maja 1922 od Lore Bayerwald po Pantru Inskem, vzreditelj Karel Aicher, Ruderting, lastnik in vodnik ing. I. Lenko, Sv. Peter v Savinjski dolini. Psica ima slab ledvični del, dolg hrbet in nekoliko svetlo oko. Tudi je razprstna. Ocena: dobro.

8. Loti Feilhofen, nemška rjavoprogasta kratkodlakarka, poležena 10. septembra 1921 od Silve Kresbach po Argu Krumegg,

vzrediteli Fric Ruby, Deutsch-Landsberg, lastnik dr. Vilko Pfeifer, Maribor, vodnik Miha Korošec, Župeča vas pri Ptuju. Prav dopadljiva psica s kratkim hrbtom, s plemenitim vratom, z dobro glavo ter brez posebnih napak. Ocena: prav dobro.

9. Axl, nemški rjavoprogast kratkodlakar, poležen od Walhalls Welle po Flecku Baumgarten, lastnik in vodnik Oton Pollak, Sv. Peter v Savinjski dolini. Pes ima lepe, globoke prsi, dobro tilniško črto, suh vrat, dobro ozadje, a malo preširoko glavo. Ocena: prav dobro.

Ti psi so tekmovali v dveh skupinah v splošno zadovoljnost in s prav lepim uspehom, kakor nam kaže priložena preglednica. Pokažejo se lahko na vsaki tekmi in so prestali pravzaprav uporabnostno preizkušnjo, pri kateri se izprašujeta samo še dva predmeta več: donašanje roparske divjačine po sledu in delo na sledu srnjadi, kar ne more delati psom s pokazano kvaliteto nikake težave.

Nemški kratkodlakar Grom Feilhofen.

V glavnem ne odrekajo naši psi v predmetih, ki zavise od zasnove, ampak v predmetih dresure. Tako dobivajo n. pr. že leta slabe ocene iz vodljivosti in poslušnosti, čemur pa niso krivi psi, ampak dreserji.

Sodila sta dva tuja in dva domača sodnika, vodil pa je tekmo Drago Klobučar, ki je pri nas med prvimi navduševal svoje solovce za čistokrvne pse.

Bil sem pri vseh tekmah ljubljanskega Kluba ljubiteljev ptičarjev in moram reči, da je mariborska najbolj uspela. Uspeh bi bil pa še večji, ko bi si bili vsi naši lastniki psov v svesti, da lov s psom še ne pripravlja psa za tekmo, ampak da ga včasih, če je

lovec prestrasten, glede tekemskih zahtev celo kvari. Zahteve pa morajo biti vsakomur, kdor hoče na tekmo, točno znane.

Posebno me veseli, da se je tako izvrstno odrezal Pogačnikov Grom, ki je pokazal, kaj tiči v njem že na pomladanski tekmi. Pes je v rokah spretnega vodnika po besedah sodnika Hegendorfa naravnost nepremagljiv. Želim vodniku Koroščcu, ki se je pokazal boljšega dreserja, kakor bi mu človek na prvi pogled prisodil, z Gromom še mnogo veselja! Z Gromom samim naj bi se pa napravil z njemu prikladno psico poizkus, kak plemenjak bo. Ni namreč izključeno, da se ne bi zabrisali pri potomcih njegovi telesni nedostatki, katere pa odtehta lovska kakovost.

Poleg daril Kluba ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je poklonila mariborska podružnica S. L. D. naravnost krasna darila, posamezni lovci pa precejšnje vsote, tako da so dobili poklicni lovci-vodniki še posebne nagrade, in sicer Lešnik in Korošec po 500 Din, Ciuha 250 Din, Hackl pa 100 Din. Te nagrade sta naklonila dr. Gorišek od Št. Lenarta in dr. Kupnik iz Maribora. Sodnik Hegendorf pa je podaril v znak priznanja vodnikoma Lešniku in Koroščcu svojo knjigo o dresuri psov.

Denarne nagrade, ki bi jih morali prejeti, so vrnili klubu v skupnem znesku 1100 Din gg. Bogdan Pogačnik, Oton Pollak, dr. Vilko Pfeifer, Liza Behrbalk, dr. Franjo Lipold, ing. Jos. Lenko, dr. Fric Luckmann, dr. Milan Gorišek, Julij Koder, Rado Hribar, dr. Hugon Robič, Peter Marin, ing. Franjo Pahernik. S tem so na najlepši način osvedočili svoje razumevanje dela Kluba ljubiteljev ptičarjev.

Mariborski glavni podružnici S. L. D. pa želim i v prihodnjem letu enako veselje do organizacije in dela. Ako ostane njeno delo enako vztrajno in požrtvovalno kot letos, potem bo kmalu dober zgled lovcem, psorejcem in dreserjem na desnem bregu slovenske Save.

Opomba. Ob sklepu članka sem dobil obvestilo, da je dobila dr. Goriškova Bistra Pohorska na tekmi v Hainburgu dne 17. in 18. oktobra t. l. II b darilo. To tekmo je priredil Avstrijski španijelski klub.

Preglednica širje poljske tekme v Mariboru dne 27. septembra 1925.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno	Predmeti preizkušnje																							Vsota številk strok. vrednosti	Darilo, odnosno priznanje	Uspeh smotre
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			
		Kakovost nosa	Stoja	Natezanje	Način iskanja	Hitrost	Vztrajnost	Sekundiranje	Poslušnost na klic, žvižg. migljaj	Obnašanje vzpričo odletele perutnine	Zajčačednost	Obnašanje po strelu	Donašanje perutnine na povelje	Donašanje dlakaste divjačine na povelje	Donašanje izgubljene perutnine brez sledu	Donašanje izgubljene dlakaste divjačine brez sledu	Donašanje dlakaste divjačine po sledu	Vodno delo	Delo pri roparicah	Grmarjenje	Obnašanje na čakališču	Čakanje na določ. mestu	Vodljivost	Splošen vtis glede vodljivosti in inteligence			
	Št. strok. vrednosti	15	5	4	4	4	4	1	2	2	2	2	2	3	3	4	5	7	8	2	2	1	1	2	85		
	Ime psa	Učinitev																							Končno število		
1	Tref Landshaag . .	2	2	2	1	2	2	—	2	2	1	1	1	1	2	1	0	0	2	—	3	3	2	1	124	Phv. pr.	prav dobro
2	Tiček (Lechfeld) . .	2	3	2	1	2	2	—	2	3	3	3	2	2	3	2	1	2	2	2	3	3	2	2	176	III b	dobro
3	Uf Hohentann . . .	2	3	2	2	1	1	—	1	2	2	2	2	2	1	2	0	4	2	2	4	4	2	2	170	III c	prav dobro
4	Flora Meljska . . .	3	4	—	4	4	3	—	3	2	0	1	3	3	1	2	4	2	2	2	2	0	2	3	213	II c	dobro
5	Grom Feilhofen . .	4	4	4	4	4	4	—	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	1	4	278	I a	zadostno
6	Senta Mitras . . .	3	3	3	3	2	2	—	3	3	3	4	3	3	3	2	0	3	2	2	2	2	3	3	214	II b	dobro
7	Lija Bayerwald . .	3	3	—	2	2	2	—	3	3	3	1	3	3	3	3	3	0	2	2	3	1	2	2	188	III a	dobro
8	Loti Feilhofen . .	3	3	2	2	3	3	—	2	2	2	2	3	4	3	3	3	3	2	2	3	3	2	3	228	II a	prav dobro
9	Axl (Walhalls Welle)	4	4	4	3	3	4	—	3	4	4	2	2	2	4	2	3	3	3	3	2	0	4	4	274	I b	prav dobro

Vodja tekme: Dragotin Klobučar.

Sodniki: H. Erhardt, L. Merey-Hegendorf, dr. J. Lokar, Fr. Urbanc.

Comes Huberti:

Kaj je lovski pravično?

(Konec.)

Ad D:

Vzdrževanje divjačine.

Pod ta naslov spada: 1. negovanje divjačine, in 2. varovanje divjačine.

Ad 1. Polno lovišče vsakovrstne divjačine je lepa in zabavna reč, toda niti število niti vrste divjačine, ki se morejo v kakem lovišču nahajati, ne gredo do brezkončnosti; oboje je omejeno po množini potrebnih skrivališč in bivališč, po množini razpoložljive hrane in po naravni legi ter podnebju lovišča samega.

Kdor se ne zaveda teh okolnosti, doživi pri gojenju divjačine lahko velika razočaranja. Nikoli naj se z divjačino, ki je navajena gorske klime, ne delajo poizkusi vselitve v nižinska lovišča, istotako ne z divjačino iz tropičnih krajev v ostrem podnebju.

V slučaju pa, da gojimo divjačino, ki je sicer po podnebju lovišča navajena, v prevelikem številu, nastanejo zle posledice drugačne vrste.

Divjačina navadno kmalu pogine, ako jo prestavljamo v podnebje, koje ji ne prija. Pri brezštevilnem gojenju divjačine pa se namah pojavijo med divjačino različne bolezni in znaki vsesplošne degeneracije. Vrhu tega ti postane taka divjačina, zlasti če jo gojiš v zagrajenih parkih in najsi obsegajo ti še toliko hektarjev, tako domača, da streljanje take divjačine ni več lov, marveč navadno mesarsko klanje. Končno pa ni prezreti okolnosti, da povzroča prešteviIna divjačina kmetskemu prebivalstvu na poljskih kulturah veliko škode, s čimer si lovstvo nakoplje navadno le preveč sovražnikov.

In vendar je lovčeva dolžnost, predvsem divjačino negovati in potem šele streljati. Nemec pravi jako primerno v tem oziru: Kein Heger, kein Jäger. Kako je potem negovanje umeti?

Negovanje divjačine umeti je na dve strani, in sicer:

a) negovanje s puško,

b) negovanje z zboljšanjem življenskih pogojev divjačine.

Negovanje s puško je prav za prav lov ali vsaj odstrelievanje divjačine. Vendar pa negovanja s puško ni istovetiti z navadnim izvrševanjem lova. Negovanje divjačine s puško vse-

buje namreč izbiranje divjačine oziroma prebiranje iste ter se pri takem prebiranju odstreli vsa tista divjačina, ki je stara, jalova, obolela, skvarjena, degenerirana ali slabotna; tudi se pri negovanju s puško izravnava razmerje spolov posameznih vrst divjačine, tako n. pr. da prideta na enega srnjaka dve srni, na enega fazana dve fazanici itd. Tudi se more z negovanjem divjačine število divjačine vzdržati splošno na primerni višini. Od lova v pravem pomenu se negovanje s puško razločuje v tem, da se pri skupnih lovih divjačina, katera se strelja, navadno prav nič ne izbira in da se negovanje s puško vrši večinoma samo na posameznih lovih. Na skupnih lovih je negovanje mogoče samo v toliki meri, v kolikor se more reči, da se n. pr. samice kake cele vrste divjačine, torej n. pr. srne ali fazanice, ne streljajo. V ostalem pa lovci pri skupnih lovih navadno ne izbirajo, ali je kos mlajši ali je starejši, zdrav ali slaboten itd.

Negovanje s puško pa nasprotno tudi zahteva, da se posebno krepki eksemplari, n. pr. srnjaki ali gamsi, posebno dolgo v lovišču ohranijo, ker je samo od takih staršev pričakovati krepkega in zdravega zaroda. Trebljenje obolele divjačine zahteva včasih strašne žrtve, n. pr. če se pri parkljarjih zaredi pljučni črv, nosni obad, garje pri divjih kozah. V takih slučajih je treba včasih vse lovišče začasno iztrebiti ter navadno ni zadostno, da samo eno lovišče divjačino izgubi, marveč morajo pri iztrebljenju takih bolezni sodelovati lovci vse pokrajine, ker bi bilo očiščenje enega samega lovišča sredi obolelih drugih lovišč brez pomena.

Negovanje z zboljšanjem življenskih pogojev divjačine je pa dolga, težka in draga naloga, ki jo vrši navadno samo pravi lovec. V splošnem velja načelo, da mora lovišče samo svojo divjačino preživljati, in da je divjačini šele tedaj drugo pomoč nuditi, če si sama pomagati ne more, dalje pa velja tudi načelo, da naj pomladek divjačine v lovišču samem zraste. Kot zboljšanje življenskih pogojev divjačine se smatra:

naprava goščav, ki naj divjačini nudijo potrebna skrivališča in pribežališča za kotenje in valjenje; umetna pribava krme tudi za poletni čas; krmljenje pozimi; in solnice.

Naprava skrivališč je za razne vrste divjačine različna. Za jelene, damjeke in srnjad so primerne goščave velikega obsega z gostim pritalnim drevjem oziroma grmovjem. Posebno ugodni so smrekovi nasadi do starosti 15—20 let, če se pri tleh že poprej ne otrebijo; žal pa v take nasade tudi lisica rada zaide. Take nasade je seveda mogoče samo lastniku lovišča napraviti, ne pa najemniku.

Zajec potrebuje samo čez zimo nekako do srede aprila gostega in razsežnega pritalnega grmovja; od začetka maja pa so zajci že po večini na poljih in travnikih, ker v tamkajšnjih novih kulturah ne najdejo samo zadostne hrane, ampak tudi zadostna skrivališča.

Za jerebice in fazane se priporočajo nasadi helianthusa, topinamburja ali koruznice, v kojih se nekaj strokov čez zimo pusti nepotrganih. Take nasade si napravi lastnik lovišča lahko vsak čas, najemnik pa le tedaj, če vzame v to svrho gotove parcele v najem. Ker pa se parcele v najem pri nas še povsod lahko dobijo, se tudi najemnik lovišča ne more izgovarjati, da mu naprava takih skrivališč ni mogoča. Pašniki z velikim in gostim brinjem nudijo za večino divjačine nizkega lova, zlasti za jerebice in zajce, pa tudi za fazane (visoki lov) primerna oziroma zadostna skrivališča in dolgo časa tudi prehranjevališča. Za srne so pri nas posebno ugodne goščave s kopinjem (črne maline), kojih listje srne pozimi najrajši obirajo.

Umetna skrivališča, zlasti za divjačino malega lova, pa le prerada privabijo tudi najrazličnejše roparice v njih bližino; radi tega je pri skrivališčih, namenjenih pernati divjačini, umestno, če se sredi skrivališča postavi visok drog, nanj pa železen skopec za kragulje, vrane itd. Seveda taka železa večkrat izginejo in nikoli ne boš mogel toliko želez nakupiti, da ti ne bi mogli vseh pokrasti, če so enkrat zaznali, kje jih nastavljaš. Da lisice od takih skrivališč odvračaš, je primerna samo naprava lesenih škatlastih pasti, v kojih divjačina živa ostane, ali pa odstrel lisic, divjih in domačih mačk in lovečih psov s puško.

Prehranjevanje skozi vse leto olajšamo divjačini na ta način, da napravljamo sredi gozdov travnike ali tudi njive, ki so z gotovimi, zgolj za divjačino določenimi sadeži posejane. To pa si more zopet samo lastnik lovišča dovoliti. Med take sadeže spada že gori omenjeni topinambur, ki je manj v nevarnosti, da ga ljudje bero, dalje pa tudi krompir, detelja, zelje, repa itd. Kako je take travnike ali njive prirediti in kako jih je vzdrževati, ne morem opisavati v okviru te razprave.

Dodajam pa, da pri zadostni dobri volji tudi najemnik lovišča lahko marsikaj v tem oziru stori, ker mu je vedno in povsod mogoče vzeti v najem gotove prikladne parcele za več let; tudi se da v sporazumu z občinami, kojih last je lovišče, skleniti marsikak dogovor, ki dovoljuje potem ta ali oni pašnik ali vsaj ta ali oni gozdni rob, puščo ali jamo, primerno prikrojiti v skrivališče s tem, da se tamkaj naseje zlasti tako grmovje, ki je gosto in ki donaša obenem jagodaste sadeže.

Krmiti pozimi mora lovec vselej, kadar je za divjačino vsled velikega snega ali mraza nastopilo tako pomanjkanje hrane, da je podana nevarnost, da divjačina, osobito plemenita, preveč oslabi ali celo lakote pogine. Ker se pomanjkanje hrane v zimskem času za gotove kraje in gotove vrste divjačine vsako leto kar redno ponavlja, n. pr. srne ali divje koze v višjih legah, je za take kraje priporočljivo, da se napravijo trajna, za več let ali vsaj za najemno dobo trajajoča krmišča. Taka krmišča je skoraj za vsako divjačino na poseben način prirediti in tudi skoraj za vsako divjačino oskrbovati s posebnimi krmili. Tudi ni umestno delati take naprave šele v največjem snegu, marveč se morajo vse te priprave izvršiti že v jeseni, tako da krmišče za divjačino ni morda strašeča jo novost.

Krmišča se ne napravijo samo za plemenito divjačino, ampak tudi za jerebice, fazane in tudi zajcem se lahko preskrbijo predmeti za glodanje.

Vsa taka krmišča naj se nahajajo v skritih zavetjih, kolikor mogoče daleč od javnih potov in steza.

Treba pa je krmišča vedno strogo nadzirati, ker če lovski tatovi zanje zaznajo, izrabijo krmišča za najgršo morijo.

Vpoštevati pa je vedno, da so krmišča samo pomoč v sili, in da se ne smejo izpremeniti v popolna, morda kar celoletna umetna prehranjevališča divjačine; če to storiš, imaš kmalu nadštevilno, obenem pa degenerirano divjačino z vsemi posledicami vred.

Kako je prirediti krmišča za jelene, damjeke, fazane in drugo divjačino visokega lova in s čim jih je zalagati, je lepo in obširno popisano v knjigi »Die hohe Jagd« (Frh. v. Nordenflycht); kako je prirejati in oskrbovati krmišča za srne, zajce, jerebice itd. pa je najti v knjigi »Die Niederjagd« (Diezel).

Kar se končno tiče solnic, navajam, da vrste divjačine, ki spadajo med jelene, srne in koze, potrebujejo gotovo množino soli za prebavljanje, pa tudi za porast okostja in rogovja. Te množine soli divjačina navadno ne dobi iz običajne hrane, ali vsaj ne v zadostni meri. Solnice služijo pa tudi v ta namen, da držiš divjačino, ko se je na nje navadila, v njih bližini, torej v lastnem lovišču. Iz istega vzroka je priporočljivo, delati solnice bolj sredi lovišča, ne pa morda na ograženih mejah.

Ne smejo se pa solnice izrabljati v to svrho, da bi se ob njih streljala divjačina, češ da drugače ne moreš priti do divjačine.

Solnice se prirejajo na različne načine; ali na tleh, ali v votlih kolih itd.; sol se navadno ne daje čista, marveč pomešana s tvarinami, ki vsebujejo predvsem fosforovo apno; slednje

namreč najbolj ugodno vpliva na razvoj in porast kosti oziroma rogovja.

Navaden način prirejanja solnic opisuje Diezel v svoji knjigi: »Die Niederjagd«, vsled česar se tukaj ne bom dalje bavil s tem vprašanjem.

Ad 2): Varujemo divjačino na ta način, da jo:

a) čuvamo pred raznimi roparicami, in

b) da preganjamo lovske tatove.

Ad a). Kar se tiče roparic, prevladuje splošno mnenje, da je roparice treba vse do zadnje iztrebiti. To mnenje ima dva izvora; eden se ozira na današnjo vrednost kože od lisic, kun, vider itd., drugi pa se ozira na število in vrednost one divjačine, ki jo po gotovih računih pokončajo lisice, podlasice itd. divjačini malega lova. To mnenje pa je v svoji splošnosti napačno.

Roparice imajo namreč isto eksistenčno pravico, kakor druge živali, pa najsi materialistično prežeti človek napravi še tako lep račun, kako so roparice škodljive ozir. koliko je vreden njihov meh. Ta račun je namreč samo na papirju in navidezno pravilen, v praksi pa se ne obnese, kakor se tudi ne obnese marsikateri na materialistični podlagi za socialni red prikrojen račun. Socialisti namreč današnjega človeka smatrajo že za tako idealnega in nesebičnega, kakršen v resnici nikoli ni bil in kakršen skoraj gotovo tudi nikoli ne bo, in kakršni tudi oni niso; uničevalci roparic pa slikajo iste za mnogo bolj škodljive, nego so v resnici.

Res je sicer, da morejo roparice mladičem, nosečim ali pa valečim samicam napraviti precej škode, toda pri zdravi divjačini je narava, ožir. dosedanji razvoj že sam zato skrbel, da roparice nimajo lahkega posla. In tem roparicam vobče ni zgolj za živo ali zdravo divjačino, ampak predvsem za utešenje gladu, vsled česar raztrgajo in požro roparice le to, kar dobe. Kar dobe, pa so poleg negodnih mladičev večinoma le slabotni, oboleli ali ostareli komadi. Če pa trgajo roparice obolele komade, lovišču koristijo, ker s svojim postopanjem čistijo divjačino približno na isti način, kakor izvršuje čiščenje lovec s puško. Pri takem postopanju ostanejo potem za pleme in za naraščaj samo krepki, zdravi, gibčni in z zdravimi ter s kar najbolj popolnimi čuti obdarjeni komadi divjačine. Kakovost divjačine pri takem ravnanju samo pridobiva, čeprav se včasih preveč skrči.

Te smernice glede postopanja z roparicami pa veljajo le toliko časa, dokler se roparice niso preveč razmnožile. Se-ve, če je roparic preveliko število v loviščih, zlasti pa volkov, potem začne tudi število zdrave divjačine padati, ker žival s tem, da odbeži eni roparici, teče v kremplje že sosedni roparici.

Vsled tega velja načelo, da naj bo v vsakem lovišču nekaj roparic; mišljene so ponajveč lisice, vendar pa je treba njih število držati v gotovih mejah. To načelo je tembolj pravilno, ker roparice razen volkov v zimskem času (ko se isti združijo v večje trope), človeku samemu vobče niso nevarne in ker tudi škoda, ki jo prizadenejo njegovemu premoženju, s splošno gospodarskega stališča ni baš posebno velika. Če izgine temu danes ena kokoš, jutri pa onemu, če je temu ugrabljena danes ovca, jutri zopet komu drugemu, ni vsa ta škoda niti eno stotino te, ki jo povzročajo dandanes automobili; in vendar se nobena politična stranka pri nas po svojem programu proti automobilom kot javnim škodljivcem ne zgraža, pač ker ne samo vodje kapitalističnih strank, ampak tudi vodje socialističnih strank upajo, da se bodo kdaj kot poslanci ali celo ministri vozili še sami v automobilih in ker od automobilov ubiti ali pohabljeni ljudje, prevrnjeni in poškodovani vozovi, pokvarjena živina itd. kar nočejo biti tako demagogično sredstvo, kakor je zajčji obgriz zeljnate glave, ali po lisici odnešena putka.

Že pod II. poglavjem tega spisa sem omenil, da se ubijanje roparic opravičuje s silobranom. Če pa škodo roparice tako omejimo, da jim je zadosti samo oslabelih in obolelih komadov divjačine za hrano, in da zdrave divjačine več ne trgajo, potem je tudi položaj silobrana odstranjen in ubijanje roparic ni več opravičljivo.

So pa roparice, koje je narava tako obdarila, da se lahko vsakega, torej tudi zdravega komada divjačine ravno tako lahko lotijo, kakor bolnega. Take roparice so ptice ujede, vrane in srake; v isto vrsto roparic štejem tudi one, ki ne morijo za potrebo lastne prehrane, marveč iz okrutnosti, kakor n. pr. podlasica, ki pomori cel kurnik kokoši, pa niti ene ne poje. Take roparice so vsled tega v stanju neprestanega prekega soda. Proti vranam in srakam, proti podlasicam in volkovom in istotako proti divji mački, pa tudi proti lovečim psom ali mačkam, se lovski preki sod brez pomisleka lahko leto in dan izvršuje, ker tudi najintenzivnejše zatiranje teh roparjev ne prinese zlepa vidnega učinka oziroma ker se ta zalega neverjetno hitro širi in množi. Glede plemenitejših roparic, kakor so jastrebi, orli, pa tudi medved, sem mnenja, da že njih redkost in pa varstvo prirode samo ob sebi zahteva, da zadnji kos še ne zapade lovčevi krogli. Korist ali škoda lovca namreč ne sme in ne more biti zadnji in najvišji kriterij pri reševanju vprašanja, katere živali naj se zatro, katere pa varujejo.

Ker so tudi roparice živali, je treba ž njimi dostojno in do gotove mere plemenito postopati; toliko obzirnosti, kakor srna ali jerebica seveda vsak volk ali vsaka vrana, pa tudi vsak kragulj ne zaslužijo, ker ima eden kakor drugi teh roparjev le preveč nasilnih grehov na svoji vesti. Kako je roparice uničevati, sem povedal v poglavju IV., A., točka 6. in 7. Vsa tamkaj popisana sredstva za uničevanje roparic pa smatram dopustna le tedaj ozir. le proti onim roparicam, ki so se preveč ali tako razmnožile, da zatiranje z lovski pravičnimi sredstvi premalo ali nič ne izda. Za normalne razmere je samo puška edino pravo sredstvo za pokončevanje roparic.

Roparice streljamo ob raznih skupnih lovih, pa tudi posamič loveči, v času lovopusta pa pri raznih nadzorstvenih pohodih po lovišču. Za take obiske lovišča v lovopustu se zlasti priporoča puška majhnega kalibra za zdrob kakor tudi za kroglo, ker je taka puška lahka in ne vznemirja lovišča, pa je za naše roparice popolnoma zadostna.

Radi popolnosti dodam še, da štejejo pri nas med roparice visokega lova medveda in risa; od ptičev pa vse vrste orlov, plešca, razne sokole in uharice.

Med roparice nizkega lova štejejo: volka (Diezel), vidro, lisico, divjo mačko, jazbeca, vse kune z dehorjem vred, vse podlasice; končno pa tudi loveče pse in podivjane mačke; od ptic pa: jastreba, kragulja, malega kragulja, razne kanje (da, tudi te!), sove, vrána, sivo vrano, srako, šojo in še marsikatere manjše škodljivce nizkega lova.

Kako se vrše posebni lovi izključno na gotove vrste roparic, ne morem tukaj opisavati, ker to skoraj ni več predmet lovske pravičnosti; opisa strupov, pasti in načinov lova z istimi pa v ozkem okviru te razprave ne morem podati.

A d b. Preganjanje lovskih tatov.

Lovskega tatu sem v tem spisu že opetovano omenil.

Da spada k lovski pravičnemu izvrševanju lova tudi preganjanje lovskih tatov, o tem menda nihče ne dvomi.

Lovska pravičnost napram lovskemu tatu pa je zelo kratke in resne vsebine:

Ako si lovskega tatu opazil, poskušaj mu priti krit čim bližje, da ga prav z gotovostjo v obrazu spoznaš, ako ti je njegova oseba sicer znana. Ko si mu prišel dosti blizu, se postavi za dobro krijoče te drevo, vzdigni puško, za vsak slučaj basano, kvišku in zakriči: »Stoj, puško na tla, roke kvišku!« Seveda boš le malokdaj doživel, da bo tat po tvoji komandi eksperciral; če te uboga, vzemi mu puško, in si zapiši njegovo ime ter dan in

kraj z vsemi okolnostmi vred, pod katerimi si ga zalotil. Če se ti je tat udal, pa ga ne poznaš in meniš, da ti je povedal napačno ime, kar se skoraj redno dogaja, ga vedi do bližnjega lovskega paznika; ta ga bo najbrž poznal; če pa tudi tu ni uspeha, ga vedi na bližnjo orožniško postajo in napravi tam ovadbo.

Dogodek pa lahko poteče tudi drugače. Mogoče je — in to se je že opetovano primerilo —, da se tat na tvoj klic obrne proti tebi, dvigne puško k licu, namenjen, da bi streljal proti tebi. Če se tat od svoje lovsko-tatinske strasti pusti zavesti tako daleč, potem si po vseh božjih in človeških postavah upravičen domnevati, da hoče tat proti tebi res streljati oziroma te ustreliti, kajti za šalo v samotnem lovišču dva nasprotnika, kakor sta lovec in lovski tat, ne dvigata pušk drug proti drugemu. Ako je tat dvignil puško res proti tebi, ti seveda nisi obvezan čakati, da bi najprej dobil v život ali v glavo kroglo iz puške lovskega tatu in da bi se šele potem branil oziroma, da bi šele potem smatral, da je podan zate položaj silobrana. Zgodi se ti namreč tudi lahko, da ne boš dobil samo krogle v život, ampak da tudi lahko na mestu obležiš, kar se je že nešteiokrat primerilo v bojih z lovskimi tatovi. Vsled tega nisi obvezan čakati, da bi šele na tleh obležal, marveč ti mora za trenutek, ko tat dviga proti tebi puško k licu, vsak razsoden sodnik priznati položaj upravičenega silobrana, ker te po drugi strani tudi nihče ne more siliti na beg. Ti se namreč nahajaš ne samo v opravičeni obrambi svoje osebe, marveč tudi svojih pravic do lovišča, in vrhu tega si upravičen tudi še domnevati, da bi ti beg v takem položaju prav nič ne koristil, da je marveč mogoče, kar se je tudi že opetovano primerilo, da te tatova krogla mesto odspredaj, zadene odzadaj. Zato velja v trenutku, ko lovski tat proti tebi obrnjeno puško dviga k licu, alternativa: »ali ti ali jaz.« Kdor prej strelja, ta ostane morda še pri življenju; mogoče je namreč tudi, da oba skoraj istočasno streljata drug na drugega in gre torej v takem položaju samo za to, kdo koga prehiti.

Res je, da je tak položaj ne samo skrajno neprijeten, ampak tudi skrajno kritičen, ter da ima za posledico sodne preiskave in druge neprilike, zlasti v slučaju, da si lovskega tatu ti ustrelil, tudi sovraštvo ostale lovsko tatinske svojadi. Toda preden obsodi kak sodnik koga radi streljanja na lovskega tatu, naj se o lovu vsaj toliko pouči, kolikor je v vsej tej razpravi: »Kaj je lovski pravično«, zapisanega.

Srečanje z lovskim tatom pa more v slučaju, da je zavratno, za tebe še bolj nevarno biti, nego je v zgorajšnjem

slučaju opisano. Opetovano so se že namreč primerili slučaji, da je lovec, nič hudega sluteč, začul naenkrat pok puške in nato žvižganje krogle ali šiber okoli svojih ušes, ali pa da je kroglo ali šibre tudi začutil v svojem životu, oziroma da se je smrtnonevarno zadet zgrudil na tla. Koliko takih zavratnih umorov lovskih paznikov, lovskih uradnikov ali najemnikov lova se izvrši samo v Nemčiji, poroča za Nemčijo strokovni list Deutsche Jägerzeitung pod rubriko: Jagdschutz; pod tem naslovom se poroča o vseh mogočih srečanjih z lovskimi tatovi, o posledicah takega srečanja, ter zlasti o izidu tozadevnih kazenskih razprav.

V slučaju zavratnega napada ti svetujem, ako nisi smrtnonevarno zadet, da ležeš takoj na tla in iščeš kritja v kaki naravni jamici, v kakem jarku, za primerno skalo ali za zadosti obsežnim drevesom, ter skušaš oprezno ugotoviti, kje se nahaja strelec. Seveda se ne smeš s tem, da iščeš kritja, lovskemu tatu še bolj izpostaviti. Ves nadaljnji razvoj takega dogodka in vse mogoče v njegovi posledici se nahajajoče pripetljaje na tem mestu ni mogoče podrobno naprej razpravljati in vse nadaljnje tvoje postopanje že vnaprej določevati. Zadostuje naj to, kar sem tukaj povedal in pa ono, kar sem v prejšnjem slučaju napisal glede vprašanja, kdaj smeš ti streljati na lovskega tatu. To so skrajni slučaji.

Navadno pa doživiš, da tat na tvoj klic s puško vred odbeži. Kaj tedaj? Za tak slučaj svetujem sledeče: Ostani krit in obdrži puško — seveda nabasano — pri licu, obrnjeno za bežečim lovskim tatom; ni namreč izključeno, da išče tat samo kritja, da hoče priti n. pr. za kako drevo, za kako skalo ali v kak jarek in da hoče iz tega kritja potem na tebe streljati. Taki slučaji so se tudi že opetovano primerili. Vsled tega je državno sodišče (Reichsgericht) v Nemčiji z razsodbo z dne 23. oktobra 1918 V 674/18 izreklo, da se sme na odbeglega lovskega tatu streljati, če na klic »puško na tla«, iste res od sebe ne vrže.

Seveda je vprašanje, če naši sodniki v Nemčiji izdano sodbo uvažujejo. Vsled tega ti resno odsvetujem, da bi za bežečim tatom streljal, ker je pri nas strel v hrbet v obče zelo težko zagovarjati. Niso bili namreč še vsi sodniki v položaju, da bi bili sami imeli v lovišču opravka z lovskimi tatovi, ki se zoperstavljajo, in kojim velja življenje lovca toliko, kakor življenje zajca. Vrhu tega se je človeku, ki vsega tega ni sam poskusil, težko popolnoma vživeti v dejanske razmere napada, oziroma poglobiti se v vse njegove podrobnosti in nevarnosti. Baš ta okolnost bo najbrž vzrok, da v razpravah proti lovskim tatovom

oziroma tudi proti paznikom izide včasih kaka sodba, kojo je pravemu lovcu težko umeti.

Vsled tega ti svetujem za slučaj, da tat na tvoj klic odbeži, da ne streljaš, ako ni tat dal za streljanje takega povoda, kakor sem gori v prvem slučaju omenil, torej dokler bežeč tat puške proti tebi ne obrne in dokler puške proti tebi ne dviga k licu; kajti dokler se to ne zgodi, toliko časa se ti bo pri nas le težko priznal položaj opravičenega silobrana.

Na živce gredo taki trenutki, toda pogum, hladen razum, pa hitra odločnost veljajo v takih trenutkih vse.

Pri srečanju z lovskim tatom nastanejo pa lahko še druge komplikacije. Lovski tat se skuša navadno nepoznatega napraviti in se v to svrho obleče v tuja oblačila, obraz pa si namaže s sajami ali kakim drugim temnim mazilom, da ga tudi od blizu ni poznati, četudi bi ti bila sicer njegova oseba znana.

Navadno lovski tat tudi ni sam, marveč v večji družbi; po vojni se je opetovano primerilo, da so naleteli lovci na trope po 5 do 10 tatov, vse z namazanim obrazom, z vojaškimi karabinkami oborožene, izvršujoče lov v razviti črti.

Za take slučaje navodila dajati, je težka stvar. V vsakem slučaju pa je beg pred tatovi za pravega lovca sramota, vse drugo odloči sproti hladen razum in hitra odločnost. Da v takih slučajih ne boš nasedel, ti svetujem, da greš tatove preganjat v družbi enega ali dveh pogumnih in treznih, predvsem pa zanesljivih lovskih tovarišev, in da hodite drug od drugega cirka 100 do 150 korakov oddaljeni. Le-ti so ti za slučaj kazenskega postopanja zanesljive priče, v slučaju sile na lovu pa zanesljivi pomočniki.

Po besedilu § 2. a kaz. zak. sme tudi tvoj pomočnik na tata streljati v trenutku, ko tat dvigne puško proti tebi namerjeno. V tem oziru je izšlo že nešteto oprostilnih razsodb v Nemčiji, koje sodbe najdeš citirane tudi v Deutsche Jägerzeitung pod naslovom Jagdschutz; domačih sodb žal ne morem navajati, ker se v »Lovcu« take stvari dosedaj še niso obelodanjale. Na lovu ne prizadet človek se bo morda vprašal, če se izplača radi enega zajca ali radi enega srnjaka kar človeka ustreliti.

To vprašanje pa je precej jalovo; kajti tu ne gre za enega zajca ali za enega srnjaka, marveč za neštete komade divjačine, koje lovski tat navadno leto za letom krade, preden sploh kdaj pride v roke pravici; in ne gre samo za enega tata, gre marveč za odločen nastop proti lovskim tatovom sploh. Dalje gre tu za to, kdo je pravi upravičenec v lovišču, ali tat ali lovec, to se pravi, komu pritičejo lovske pravice po še vedno obsto-

ječih postavah ne glede na razne teoretične razprave komunistov sanjačev in za lovske tatove čuvstveno preveč nadahnjenih poetov. Končno tu tudi ne gre za duševno bogve kako visoko stoječega človeka, marveč navadno za moralično skvarjeno eksistenco, ki je začela svojo karijero kot osemleten pastir z razdiranjem ptičjih gnezd, pobiranjem jajc in lovenjem ptic vseh vrst, ki se je pozneje povzpel do pobiranja jajc iz gnezd jerebic, fazanov, divjih rac itd., ki se je še dalje razvijal, tako da je začel nastavljati zanke skozi leto in dan, ne glede na vprašanje lovopusta, ki se je začel s tatinskim lovstvom pečati radi tega, ker je mrzil delo, ker je od rojstva lenuh in postopač, in ki si je nazadnje nabavil tudi še puško, da strelja vsevprek, kar mu pred cev pride, pa najsi bo potem noseča srna ali doječa zajka ali valeča raca, ki je mesar in mrhar vse obenem, samo tisti kavalir, kakršnega radi prikazujejo lovskega tatu po raznih psihologično nezadostno fundiranih romanih, novelah in igrokazih itd. pa nikoli ne; kajti psihologičen sestav lovskega tatu je v resnici tak, kakor je tu opisan, samo da je lovski tat včasih poleg v lovski stroki tudi še tat v raznih drugih strokah.

Vsled tega je vprašanje »ali zajec ali lovski tat« za pravega lovca brezpomembno, ter naj si to vprašanje v prvi vrsti stavi lovski tat sam in naj potem uravna svoje dejanje, zlasti pa nehanje.

Ako bi hotel napisati vse lopovščine, ki so jih divji lovci doprinesli in jih še vedno doprinašajo dan na dan nad divjačino in nad lovskim osebjem, napolnil bi cele knjige, in marsikateri dogodek bi se čital kot turobna, s smrtjo vestnega lovca zapečatena tragedija, izvršena zavratno od brezvestnega divjega lovca v oddaljeni tišini gozdne samote.

Kdor hoče biti o lopovščinah lovskih tatov vsaj površno informiran, naj vzame v roke par letnikov strokovnega lista Deutsche Jägerzeitung in naj v vsakem zvezku prečita rubriko Jagdschutz. Iz čtiva v tej rubriki bo šele spoznal, kakšna sodrga so lovski tatovi, česa so zmožni in kakih trikov se poslužujejo, da sodišče, policijo in orožnike vodijo za nos. Zlasti v tako zvanem alibi-dokazu so lovski tatovi mojstri, pri čemer jim vse njihovo sorodstvo vsestransko pomaga, končno tudi s krivim pričevanjem pred sodiščem. Vsled tega se često dogaja, da kak mlad in neizkušen sodnik nasede lovskemu tatu in njegovi žlahti navzlic vsem zatrdilom poštenega lovskega paznika.

Naj omenim na tem mestu, da gre danes smer kriminalistov za tem, da naj se z lopovi — po kaz. zakonu se imenujejo hudodelci — kar najbolj milo postopa. Od te smeri jih ne odvrnejo

ne pocestni roparski napadi in ne zavratni umori, ki se v zadnjem času množe kakor gobe. Zdi se, da se kriminalisti med seboj kar kosajo, kdo bo kako novo in večjo ljudomilost znašel za lopove; najzadnja je menda angleška moda s pošiljanjem hudodelcev v kopališča in letovišča in pa konference za odpravo smrtne kazni. Za gotove slučaje je to vse lepo, toda po mojem mnenju presojajo kriminalisti hudodelce preveč optimistično, to je, da so mnenja, da so lopovi duševno ravno tako visoko stoječi in duševno ravno tako visoko razviti ljudje, kakor kriminalisti sami. To pa je gotovo pomota, in vrhu tega je treba vedeti, da hudodelci na to ljudomilost že vnaprej grešijo in je efekt potem navadno ravno nasproten.

Če že moderni kriminalisti res hočejo kaj pravičnega napraviti, naj z ozirom na različno izobrazbo in na različno visoke stopinje duševnega razvoja hudodelcev kategorizirajo, liki činovniški zakon državne uslužbence, ječe tako, da bo prišel vsak jetnik v zaporih v take razmere, kakršnih je doma navajen, kei bi sicer zadnja, to je četrta kategorija, ki stoji na najnižji stopinji morale in duševnega razvoja, pri modernih napravah današnjih ječ bila preveč favorizirana; ta kategorija pride danes v ječi navadno neprimerno v boljše razmere, nego jih je doma imela. Nadalje pa naj kriminalisti kazenski zakon glede osebne varnosti in varnosti imovine — drugi reformni predlogi kazenskega zakona ne spadajo semkaj —, v toliko popravijo, da se izda zoper osebe, ki se zalotijo na nedovoljenih potih z morilnim orožjem v roki in ki skušajo dejanje na ta način prikriti, da se našemijo in si obraz zamažejo, posebno kazensko določbo, najmanj tako, da se sme na take osebe streljati že, če na klic »puško (nož, kol itd.) na tla« ali »roke kvišku«, zahtevanega takoj ne store, ne glede na to, ali se v bran postavijo ali ne. Še boljša in izdatnejša bi bila določba, da se na našemljene ali do nepoznatosti namazane vlomilce, tatove, divje lovce itd. sme brez zaklica, zgolj vsled tega, ker imajo morilno orožje in ker so svojo zunanjost do nepoznatosti izpremenili, brez vsake odgovornosti ali takoj streljati, ali pa proti njim ostrega psa poslati.

Po drugi strani pa so oni, ki zakone ustvarjajo, obvezani to našo pravico ščititi, nam do eventualne odškodnine pripomoči in nam dovoliti, da smemo osebo takega lopova, pa naj gre za lovsko ali drugo lastnino, ustaviti in ugotoviti, če ne izlepa pa izgrda, torej z ranjenjem, če ne z orožjem, pa vsaj s psom, pri čemer naj posledice ustavljenja dotičnik sam nosi. Dobrih in poštenih namenov človek s sajastim obrazom in s puško ali nožem v roki itak nikoli nima; in če tak lopov ponoči v vaše sta-

novanje udere, vas okrade in po vrhu še obstreli, vam niti pótem konfrontacije ni mogoče izpričati, kdo je to storil, čeprav ste ga videli in ga nenamazanega morda celo osebno poznate. Brezdvomno so o tej točki obstoječi kazenski zakoni popolnila potrebni. Sedanji kazenski zakon izvira pač iz dobe, ko še ni bilo avtomatične rep. pištole in tudi še ne tehnično dovršenega vlomilnega orodja in ko so se za napad uporabljali le kol, eventualno nož ali počasno spredaj basana enocevna pištola; treba pa je, da se zakoni s hudodelci, njihovim orodjem in njihovimi triki vred izpopolnjujejo.

Namesto tega, da bi se naši kazenski zakoni primerno popravili, pa naši politični begovci kmetskega ljudstva pripravljajo drug zakon, namreč da naj se lovska tatvina sploh ne šteje za tatvino, marveč samo za lovski, to je političen prestopek. Prav po istem receptu bi se tudi vlom v blagajno kake banke lahko smatral samo za prestopek zoper bančni statut in ne za hudodelstvo. Ima pač vsak narod zakone, kakršne si sam napravi; za narod, kjer prevladujejo lovski tatovi in bančni vlomilci, so pač zakoni za take prestopke zelo umestni.

V. Epilog.

A.

Stvarna razprava o lovski pravičnosti je dovršena.

Priznavam, da je spis precej nepopoln: po eni strani radi tega, ker so v njem nekatere na sebi obsežne materije komaj z malo več nego z imenom označene; nepopoln pa je po drugi strani tudi radi tega, ker je vsa razprava o lovski pravičnosti poskus, razmotrivati vse agende lovstva z duševnega oziroma z moraličnega stališča.

Pri pisanju razprave sem zasledoval namen, da vsem onim lovcem, ki še v temi tavajo, pa tudi tistim, ki sicer iščejo, pa radi pomanjkanja virov ali radi neznanja tujih jezikov ne pridejo do pravega cilja, predvsem pa onim mladim lovcem, ki imajo dobro in pošteno voljo, da postanejo pravi lovci, pokažem vire in smernice, koje vodijo do pravega lovstva. Ako bo spis ta namen dosegel, sem za svoj trud obilno poplačan.

Razprave, kakor ta, se navadno ne pišejo v liste. Tako obsežna in tako važna tvarina je vsaj pri drugih narodih predmet posebno izdane knjige. Toda če bi pri nas izšla 200 do 300 strani broječa knjiga o lovski pravičnosti, bi se je po mojem mnenju niti 50 iztisov ne prodalo. Smo pač majhen narod. Izdaja posebne knjige je torej pri nas nemogoča. Ker pa je vendar pri

nas število onih lovcev, ki niso lovski pravilno orientirani, razmeroma še zelo veliko, je bila po mojem mnenju objava spisa potrebna.

Razprave o lovskih zadevah se pišejo navadno na ta način, da se k vsakemu važnejšemu odstavku, da ne rečem skoraj na vsako stran, napiše kak važen, poučen, lovski zanimiv, večkrat tudi šaljiv zgled oziroma doživljaj iz zelene prakse, ter da se spisu doda primerno število ilustracij. Tak način pisanja tvarino neizmerno poživi in jo napravi tudi bralcem prikupljivejšo. Toda če bi bil razpravo prepredel z raznimi dogodivščinami iz lastne in tuje znane mi prakse, bi že radi tega spis narastel od 300 do 400 strani; na še več strani pa, če bi posamezne važnejše materije še podrobneje obdelaval, nego sem mogel to storiti; takega gradiva bi »Lovec« niti v dveh letih ne mogel prebaviti.

Ker se je spis radi omejenega prostora moral omejiti zgolj na najpotrebnejše golostvarno gradivo, je postal tudi preveč preceptativen. Sicer je najti lovske spise tudi v takih oblikah, toda Rimljan pravi: ne quid nimis. In bojim se, da je v spisu preveč zapovedi, kar ga napravlja polagoma odvratnega. Je namreč psihologičen pojav, da se nihče ne da rad poučevati, in sicer tem manj, čim večja je njegova nevednost.

Sicer pa spis tudi ni popolnoma tako tiskan, kakor je bil prvotno pisan; gospod urednik mi je črtal precejšnje število sulic, ki so bile vržene zlasti proti današnji sociologiji in še marsičemu drugemu. Take sulice prav za prav ne spadajo v razpravo o lovski pravičnosti, toda prilika me je zavedla in gotove opazke so navzlic urednikovi strogi cenzuri vendar zagledale beli dan. Žal bi mi bilo, če bi »Lovec« radi sulic izgubil kakega naročnika.

B.

V zaključnem odstavku si dovoljujem izpregovoriti tudi par besedi o lovski zakonodaji. Nočem razvijati morda celega načrta za kak nov lovski zakon, marveč se dotaknem samo par perečih vprašanj.

Ves čas po prevratu se govori o novem lovskem zakonu, ki naj bi veljal za vso našo državo. To misel gotovo vsak pošten jugoslovanski lovec z veseljem pozdravlja, toda izvršitev te misli zadeva na skoraj nepremagljive zapreke.

Zakaj? Vsled zakonodaje, kakršna je veljala v različnih pokrajinah naše kraljevine pred prevratom, veljata še danes na njenem ozemlju glede izvrševanja lova dve popolnoma si nasprotujoči načeli: Srbi imajo regalni sistem, mi pa poznamo najemni sistem. Pri sestavi novega lovskega zakona je rešiti najprej

načelno vprašanje, kateri sistem naj za naprej obvelja za vso državo.

Gotovo je, da obe načeli v enotnem novem lovskem zakonu nista mogoči. Kompromis med obema načeloma je tudi izključen. Zakonski načrt, ki je objavljen v »Lovcu« 1924 in ki začenja na strani 194, hoče baje predstavljati kompromis med obema načeloma, pa v resnici prav izrazito zastopa regalno smer (vide čl. 6. na strani 194).

Za pravega lovca je regalno načelo nesprejemljivo in vsled tega nesprejemljiv gori navedeni načrt lovskega zakona. Za nesprejemljivega smatram ta načrt radi tega, ker je po njem osebna iniciativa za gojenje, negovanje in vzdržavanje divjačine izključena oziroma docela nesmiselna.

Iz določil III. dela načrta namreč nisem mogel razbrati, da se lov ne bi smel po novem načrtu izvrševati tudi posamič. Kakor hitro pa sme izvrševati lov vsakdo posamič in po vsej kraljevini na vse dopustne vrste divjačine na vse v načrtu dovoljene načine, so ne le vsa lovska udruženja bolj ali manj brezpomembna, marveč je tudi neuspešno delo osebna zareja n. pr. srn ali fazanov v kakem delu lovišča. Lovišče je pri regalnem sistemu vsa država, in se ti sme vsak čas v dotični del, kjer si ti po osebnem trudu zaredil nekaj divjačine, priklatiti bogzna iz katerega konca kraljevine kak lovec-mesar, ki uniči ves tvoj trud v par urah.

Kaj drugega bi bilo, če bi se lov na užitno ali vsaj na plemenito, ali na divjačino visokega lova smel izvrševati samo na skupnih gonjah in če bi bilo državi nad gonjami oziroma nad skupnimi lovi pridržano nadzorstvo in kontrola. Toda taka določba o izvrševanju lova bi po drugi strani preveč omejevala lovske pravice.

Res je, da po citiranem načrtu pripade dolžnost nadziranja in gojenja divjačine državi, in da ni zanikati, da more država v tem oziru veliko storiti. Prav tako gotovo pa je tudi, da bi država lahko noč in dan zasajala v posamezne dele lovišča (= države) novo divjačino preveč iztrebljenih vrst, pa vendar ne bi nikoli mogla toliko storiti, kolikor bi mogli sproti pokvariti posamič loveči lovci - mesarji.

Kakor hitro bi bil namreč za vsakogar, ki si lahko nabavi lovsko karto — in to ni baš težavno —, lov po vsej državi prost, bi hotel vsakdo postati lovec ter bi vsi mesarski razpoloženi lovci, in teh že sedaj ni ravno malo, lovili predvsem tam, kjer je še nekaj divjačine, in toliko časa, dokler bi bilo kaj divjačine, oziroma dokler naša država ne bi postala na divjačini

tako prazna, kakor je danes Italija (kjer se včasih po ves dan vršijo gonje, pa niti enega zajca ne vidijo). Takih posledic regalnega sistema tudi ukrepi iz člena 51. ne bi mogli zajeziti, ker bi se vsled števila lovcev odstrel divjačine hitreje vršil, nego bi mogla prihajati država z novimi odredbami.

Sicer pa: čemu državi nalagati še breme gojenja oziroma zasajanja divjačine. Preden more naša država to breme prevzeti, mora resno misliti med drugim n. pr. tudi na to, da si nabavi dolžini svoje obale primerno število torpiljark, torpednih lovcev in rušilcev, minonoscev, podmornic, križark itd.; v tej točki bi morali biti vsi pravi lovci edini ne samo radi tega, ker se pravi lovski udar podeljuje med drugim tudi z besedilom: »Za kralja in domovine rešenje«, marveč predvsem radi tega, ker je lovstvo v vseh državah institucija, ki je bila vsekdar in v vsakem položaju patriotična.

V nadaljnjo kritiko načrta novega lovskega zakona se na tem mestu že radi omejenega prostora ne morem spuščati. Sem pa mnenja, da naj iniciativa za gojenje divjačine ostane v zasebnih rokah. Vsled tega tudi pravim, da v slučaju, če zastopniki regalnega lova ne popuste od svojega sistema, ne preostaja ničesar drugega, nego ostati pri dosedanjih različnih zakonih. Naj so naši dosedanji lovski zakoni še tako pomanjkljivi, vsekakor jih smatram za boljše, nego regalni sistem. S tem pade sicer lepa ideja novega enotnega lovskega zakona, toda lovski pravično izvrševanje lova je, četudi na podstavi starih zakonov, zame še vedno višja ideja, nego misel enotnega, na regalnem sistemu slonečega, za vso državo veljavnega novega lovskega zakona.

V prejšnjem odstavku sem omenil, da za naše kraje danes veljavni lovski zakoni tudi še niso popolni. Življenje držav, pokrajin in posameznikov, se vedno spreminja, dobiva nove forme, kaže nove potrebe. Vsled tega je usoda vseh zakonov taka, da niso nikoli večni in neizpremenljivi, ter da se morajo prilagojati življenskim razmeram in potrebam.

Pri razmerah današnjih dni smatramo pravi lovci, da bi bili naši lovski zakoni potrebni sledečih spopolnitev:

1. P r e i z k u š n j e : O preizkušnjah in o posameznih predmetih izkušenj sem že v prejšnjih odstavkih govoril. Tukaj omenim le, da bi bilo potrebno z zakonom fiksirati, da mora javno preizkušnjo iz streljanja napraviti vsak lastnik, najemnik, sonajemnik, podnajemnik oziroma lovski družabnik lovišča, pa tudi vsak lovski gost in vsak paznik.

Preizkušnja iz lovsko strokovnega znanja pa bi se zakonitim pótem morala zahtevati vsaj od najemnikov, od so- in podna-

jemnikov lovišč, pa tudi od lastnikov lovišč, če isti lov sami izvršujejo.

Za paznike bi se uvedli posebni izpiti.

2. Prisilna organizacija lovcev. Načelo: vsak lovec, vsak gost in paznik mora biti član lovske organizacije. Kdor ni v nobenem lovskem društvu včlanjen ali kdor je iz istega izključen, ne more izvrševati lovskih pravic, niti kot gost, niti kot paznik, še manj pa kot najemnik ali lastnik lovišča.

Osebe, ki so bile kaznovane radi tatvine, goljufije, oderuštva, navijanja cen ali radi kateregakoli hudodelstva, ne morejo postati člani nobenega lovskega društva.

Najnižjo stopnjo lovske organizacije tvori sresko lovsko društvo na sedežu sreskega poglavarja; v njem morajo biti včlanjene vse v dotičnem srezu prebivajoče gori imenovane lovske osebe.

Sresko lovsko društvo, kakor tudi višje lovske organizacije so privatna, ne državna institucija ter si izbirajo svoje funkcionarje iz svoje srede.

Naloga sreskih lovskih društev naj bi bila: paziti na lovski pravično izvrševanje lova v posameznih loviščih ter naj imajo v to svrho funkcionarji društva pristop na vsak skupen lov v njihovem srezu. Sreska lovska društva bi pobirala tudi članarino oziroma druge redne prispevke.

Vsa sreska lovska društva vsake oblasti naj bi bila udružena v oblastni lovski župi. Oblastna lovska župa obstoja samo kot odbor iz običajnih funkcionarjev in (dvakrat) toliko odbornikov, kolikor je v oblasti sreskih lovskih društev.

V področje oblastne lovske župe naj bi spadalo:

Lovski in pazniški izpiti, preizkušnje v streljanju, razstave in tekme lovskih psov, izdajanje strokovnih mnenj v vseh lovskih vprašanjih za vse državne urade dotične oblasti, končno izdaja pokrajinskega lovskega glasila eventualno — kakor tudi pri tekmah in razstavah — v zvezi z več drugimi sosednimi oblastnimi lovskimi župami.

Kot najvišja lovska organizacija naj bi obstojal Jugoslovanski lovski savez s sedežem v Beogradu.

Naloga saveza naj bi bila: oddaja končnega strokovnega mnenja v vseh lovskih zadevah, izdajanje za vse lovce obveznega društvenega glasila; prirejanje državnih tekem in razstav lovskih psov; vodstvo rodovnikov vseh lovskih psov.

Tudi lovski savez bi obstojal samo kot odbor slično kakor oblastne lovske župe.

3. Lovopusti. Za gotove divjačine danes veljavni lovopusti več ne zadostujejo, če hočemo prehitro iztrebljenje vsaj za

par desetletij zavleči. To velja predvsem za srne. Srne samice naj bi bile v celotnem lovopustu; srnjak tudi v času, ko je odvrgel rožičke. Sicer pa tudi ne bi škodovalo večini naših lovišč, če bi se lov na srnjaka začel šele z 10. avgustom. Kjer bi se srne močno razmnožile, bi se smelo z dovoljenjem oblastne lovske župe odstreliti v naprej določeno število srn. Istotako bi se lovopust za fazanice lahko raztegnil na vse leto ali vsaj za en ali dva meseca podaljšal.

Spomladanska odstrelitev naj bi se odpravila.*

V ostalem pa se sklicujem tudi na resolucije, koje je sklenil lovski kongres v Zagrebu dne 10. septembra 1925, in koje v vsem obsegu podpisujem oziroma s kojimi je gori predlagana organizacija lovstva deloma že završena.

C.

Ko sem s svojim spisom pri koncu, si dovoljujem povedati še par misli o koncu oziroma o bodočnosti lova.

Kdo še ni te tožbe slišal? Sicer pa te tožbe niti ni treba poslušati. Kdor pozna par lovišč samo 10 do 15 let, bo že iz lastne izkušnje potrdil, da lov res propada. Tembolj pa bi to pritožbo potrdil oni, ki bi poznal lovišča skozi 200 do 400 let nazaj.

Res je sicer, da vsi radi hvalimo stare čase, češ, kako je bilo tedaj drugače in bolje, čeprav tisti hvalisani stari časi vselej ne zaslužijo hvale. Pri lovu pa je vendar hvala starih časov na svojem mestu.

Lov namreč resnično propada, in sicer na dve smeri: po eni strani izginja vsa večja divjačina, tako da so gotove vrste take divjačine že skoraj popolnoma ali vsaj v več pokrajinah izstrebljene; po drugi strani pa lov propada tudi po načinih prireditev.

Kar se tiče izginjanja divjačine, je pač splošno znano, da so n. pr. tur, bizon, pa tudi kozorog že skoraj popolnoma izumrli; znano je gotovo tudi, da se v naravi živeči jelen in medved vedno bolj umikata v zadnje goščave. Med slovenskimi lovci jih je morda komaj 100, ki so videli medveda ali jelena v naravni vzvi-

* Dne 15. marca 1925 je pisec teh vrstic tekom dopoldneva v Hrastovski jelšini ustrelil štiri kljunače. Kmalu je pes zopet stal kakor pribit, moleč glavo v poldrug seženj širok, pa morda meter visok brinjev grm. Ker se v času, ko se je lovec bližal grmu ni ničesar premaknilo, je začel natančno pregledovati brinjev grm. Pri tem mu iz srede grma odleti kljunač oziroma kljunačica; ko pogleda, kje je sedela, najde sredi grma gnezdece s štirimi jajci. Takoj je puško razbasal, se lepo vlegel na solnce in čakal drugih lovcev; tem je povedal ves dogodek, pa isti gnezda še gledat niso hoteli iti, marveč so mirnodušno lovili kljunače do konca meseca marca 1925! . . .

šenosti v prostem lovišču. Skoraj isto velja o divjih prašičih. Pa tudi srnjak in divja koza sta se po svetovni vojni po številu tako skrčila, da bo i srnjak postal našim lovcem kmalu nepoznana divjačina. Vrhu tega se pa tudi ostala divjačina kakor zajci, jerebice, race, lisice itd. neprestano po številu krčijo. Okolnost, da doseže tu pa tam kak najemnik še kako povišanje števila divjačine, na tem procesu ne more ničesar izpremeniti, ker je tako povišanje le začasno in umetno, ne pa posledica naravnega procesa.

Kar se pa tiče ginevanja starega sijaja lovskih prireditev — no, tu smo šele daleč prišli! Stari blesk lova, kakor se je razvil iz francoskega lovskega ceremoniela in kakor je blestel še v začetku 19. stoletja, je tekom 19. stoletja vedno bolj in bolj ugašal, tako da je dandanes res že popolnoma izginil. Lov s sokoli je pri nas že pozabljena stvar, angleške in francoske brakade na konjih pa naše zemlje nikoli niso ne videle ne poznale. Oblike, v kojih se dandanes lov vrši, so postale ne samo enostavne, marveč skoraj beraške ali natančneje povedano malenkostno materialistične.

Vzrok ginevanja lovskega sijaja je brez dvoma proletarizacija lova. Vzrok proletarizacije lova sploh pa je človeška narava sama. Človeška narava se hoče pri vsakem posamezniku izživeti. Ta okolnost ima po eni strani za posledico veliko število novih prebivalcev zemlje. Tem novim prebivalcem zemlje je treba kruha iz vedno novih virov. Da se dobe novi viri kruha, je potrebno poleg velike pridnosti in delavnosti med drugim tudi še izsekavanje host in izpreminjanje istih v njive in travnike. Naravna posledica izsekavanja gozdov je ginevanje vse večje divjačine, ki ima samo v temnih, gosto zarastlih gozdih svoja pribežališča. In ker se število ljudi neprestano množi in veča, je propadanje lova neizbežno.

Po drugi strani pa je ravno razmnoževanje človeštva tudi prejšnje državne oblike izpremenilo, jih proletariziralo ali lepše rečeno demokratiziralo. V demokratski državi more vsakdo postati poslanec, minister, šef generalnega štaba, pa tudi vsakdo lovec. Posledice demokratiziranja se pri navedenih poklicih kažejo po vsem svetu v raznih oblikah, pri lovcih pa v mesarjenju. In mesarjenje je eden glavnih vzrokov, da je n. pr. milijonsko število bizonov v severno-ameriških prerijah skoraj popolnoma izumrlo.

Pri takih razmerah je prognoza za lov nekako sledeča:

Agrarna reforma, kakor se je po svetovni vojni pri nas pojavila, bo prej ali slej pri dosedanjem načinu razmnoževanja

človeštva, izvedena ne samo pri nas, ampak tudi drugod. S tem izginejo veleposestva, z veleposestvi veliki gozdni kompleksi, z gozdnimi kompleksi pa vsa večja plemenita divjačina (jelen, damjek, srnjak itd.), pa tudi vsa večja roparska zverjad.

Za izvedbo agrarne reforme pride naravnim potom na vrsto kar najintenzivnejše obdelovanje posestev. S tem je izrečena smrtna sodba in konec srn.

Kaj pa nam potem še ostane? Samo še nekaj manjših živali, večinoma iz malega lova, kakor zajci, jerebice, race itd., od višjega lova morebiti tudi fazani eventualno tudi še, če se sistem lova ne izpremeni, divja koza. Zajci, jerebice, race in eventualno tudi fazani se bodo držali toliko časa, dokler bodo posestva imela žitna polja. Ker radi mest in večjih industrijskih centrov mora obstojati nekaj tako velikih posestev, da lahko v presežku producirajo žito in druge poljske pridelke, in ker taka posestva zadostujejo življenskim pogojem zajcev, jerebic itd., še ni misliti, da bi bil zajec tako hitro iztrebljen, razen če dobimo regalni sistem lova.

Lovec visokega lova je imel vedno nekaj junaškega, širokogrudnega in prostodušnega na sebi; take osebe so tudi rojeni voditelji svojega naroda. Če se pa lov omeji enkrat na zajca, bo postal lov majhen, lovec pa še manjši. Takega efekta bo deležen proletariat, kojemu se je zahotelo francoskega lovskega sijaja...

Vsled tega smatram za eno najvišjih dolžnosti vsakega pravega lovca, da lov zagovarja vselej in povsod vsaj v današnjem obsegu in ga brani v današnjih oblikah, ne morda samo iz gospodarskega ali zdravstvenega, marveč predvsem iz etičnega stališča; kajti pravo lovstvo je po mojem mnenju poleg vojaške šole edina institucija našega življenja, v koji se vzgajajo tudi pri današnjih razmerah še vedno krepki, energični, pogumni, disciplinski in predvsem pošteni značaji, kakršnih dandanes vsemu svetu primanjkuje.

Vladimir Kapus:

Življenje in konec starega goščarja.

Nekaj dni po sv. Miklavžu je. Po vrhovih gorá razsajata burja in sever, pirujeta in se veselita nad zmago, ki sta si jo pred par dnevi priborila nad jugom in solncem. Lehkomiselne snežinke plešejo strasten ples po pisku in taktu divje majke burje. Na pobočjih in v jarkih se vlačijo kakor raztrgane cunje tužne megle, hčere juga. Gorjé jim, ako si dovolijo pogledati preko gozdov v goličavje. Takoj jih zgrabita sever ali burja in jih goníta in trgata ter jih odženeta bog ve kam, za vedno od svojcev. Rušje se je sklonilo k zemlji in se zarilo v sneg, da ga sploh ni videti. Zaspalo je, zasanjalo je v prepričanju, da nič ne traja večno in da bodeta čez par mesecev sever in burja izgubila oblast; premagal jih bo lahen pomladanski dih. Prešerno pa se roga stari, bradati trš. Zaman razsajata in tulita divjaka, niti ne gane se. Že pred več kot sto leti je bilo, ko so mu slekli kožo, oropali ga zelenja in mu ubili dušo. Od tedaj je otrpnil popolnoma. Ne gane ga pomladni spev gorskega kosa, ne žvrgolenje planinskega škrjanca in ne zmeni se za krokanje grobarja krokarja, ki dnevno poseda po njegovih oguljenih ramenih. Burji in severu se roga, včasih kar zacvili, ko brez moči drvita preko njegovih koščenih rok.

V tem vremenu se vrača iz svatovanja stari g o š č a r. Koze in kozice, ki so ga še pred kratkim častile, so postale zanj brezbrižne. Divja vihra ga ne briga; brezbrižno stopa v svoje staro bivališče, proti pečevju sredi gozda, kjer bo zopet lenaril in vzbujal pomine na dni svatovanja. Prešteval bo premagance in se rogal naivnosti mladih nevestic. Priplazil se je v gozd, ki je zavit v gosto meglo. Vse je mirno in tiho in niti ne sluti se tukaj, kaj se godi na vrhovih. Težka snežna odeja že krije sanjajoče smreke in jelke, ki so druga k drugi stisnjene v tesnem objemu. Edino življenje je po vrhovih smrek, kjer gladni krivokljuni in senice monotono čivkajoč plezajo po vršičih, iskajoč si hrane. Tuintam probudijo sanjajoče drevo, da zamahne z ročico in se otrese mrzle odeje, ki ropotajoč zdrkne na mokra tla.

Nekolikokrat se goščar malo prestraši, a kmalu se tudi tega privadi. Mrak je legel v dol, ko se je stari goščar priplazil v svoj stan in legel v širokousto zijavko in zadremal. »Ljubo doma, kdor ga ima!« Drugo jutro se je kesno prebudil in leno stresal vsled prehudega predpustovanja suha bedra. Končno ga je lakota dvignila in gnala kraj stene, od koje je zdrknil sneg in se je pokazala suha trava, ki je goščarju prav dobro teknila. Nato je zlezel zopet

na steno, odkoder je imel prav lep razgled po okolici posebno pa na stezico, ki se vije od pečevja v gozd in od tam proti bližnji človeški naselbini. Vsakega nepridiprava vidi že v veliki razdalji, še preden stopi iz senožeti v gozd. Dan za dnem je polegal. Skozi vso zimo mu je bila hrana, en dan suha trava, drugič zopet zelena robida v jarku, nato je objedel leščevje, včasih pa jo je mahnil na rovte, kjer so imeli kmetje senene kopice; tja je zahajal navadno le v poznih večernih urah. Kopice je pošteno razmetal in več pomandral, kakor pozobal.

Prišla je za dolince divna, mehka, nežno hrepenenje in nade vzbujajoča, za gorske prebivalce pa prav neprijetna predpomlad. V gorah je zopet divja borba med severom in jugom. Divji plazovi se trgajo in bobnijo, lomeč močno drevje in valeč pred seboj silne skale, preko strmega pobočja in pečin. Diven in impozanten prizor za opazovalca, a gorje tistemu, ki ga divji element pograbi. Stari goščar vse to opazuje izza varnega gozda, a se niti ne spomni na tiste svoje jesenske ljubice, ki sedaj zdihujejo in zaman pričakujejo pomoči sredi strašnih plazov. Pa tudi ta nevaren čas je minul. Gozd je ozelenel, divje kokoši klokajo, divji petelini so ponehali s svojim klepanjem, polbrat ruševec pa se še vedno zaljubljeno vrti po prodih pod visokimi vrhovi. V gošči je že pogrnjena miza za našega znanca. Mnogo sočne trave in milijon cvetja. Po rovtih cveto narcise in v večerih, ko ubira drozg pomladno pesem, prihajajo mehki južni dihi, prenapolnjeni z opojnim vonjem, do goščarja, ki je zadnji čas postal tako len, da se mu komaj poljubi do poseke, kjer se običajno pase in k bistremu potoku, kamor si hodi gasit žejo. Solnce vedno bolj pripeka in ga prisili, da sleče staro zimsko suknjo in obleče novo svetlorumenkasto poletno obleko.

Pred nekaj dnevi se je začel na rovtu pod poseko kregati srnjak; vsak večer razsaja in rentači, posebno pred dežjem ga ni prenašati. Izgleda kakor da je revmatičen. »Samo kričanje bi se že prenašalo, ali kaj, ko bo ta neprevidnež s tem izdal samega sebe in privabil nepridiprava lovca, ki bo pri tej priliki tudi izsledil njegov stan. Tega razsajača bo treba odstraniti!« Goščar jo mahne nekega večera v poseko in leže v gosto grmičevje. Ne traja dolgo in že se brezskrbno pripase gospod sosed. »Glej ga spaka, tudi on ima roge; pa naj bode.« Goščar se dvigne in divje zaleti v srnjaka, ki v trenutku leži sredi pomendranega cvetja. Srnjak se pobere in le težko ubeži krivorogi butici. Od tedaj je goščar zopet sam in mir vlada v njegovem poletnem kraljestvu.

V planino je prignal pastir čredo. Goščar ga pozna že iz prejšnjih let in je že parkrat polizal sol celo iz korita, kjer jo je

pastir polagal ovčicam. Kravji zvonci ga nekaj dni motijo, a tudi temu se privadi in se celo v bližini črede pase. Edini izvanredni dogodljaj, ki se je goščarju še med letom dogodil, je bil, da ga je nekoč zasačil neki kužon, prav ko je v majhni drči objedal gorsko krešo. Goščar je odskočil in jo hitrih korakov odkuril proti domu. Povzpel se je na steno in si od tam ogledal javkajočega zasledovalca. Spoznal je, da je rešen in da se mu ni treba več bati. Psiček se je zalezel v steni, nekaj časa prav milo cvilil in bil presrečen, ko se je končno rešil iz stene in mogel domov.

Ko so se jele iz macesna vsipati zlate iglice in bukove veje moleti proti nebu gole ročice, odkar je popihal čez vrhove oster sever in pomoril sanjavo jesensko cvetje, ko mu je jela poganjati zopet črna dlaka, je postal stari gošar nemiren. Večkrat na dan je zlezel vrh stene, se oziral po okolici in se čutil osamljenega in zapuščenega. Dopalo mu je, ko mu je veter valovil dolgo dlako na hrbtu. Napenja vrat in se sam sebi divi. Najrajši se ozira proti Rožici, Kleku in Črničjemu vrhu, ki so pobeljeni z nežno, prvo deviško belino. Tudi v planino je priletelo nekaj kakor dih lahnih munic in zvezdic in zasanjale, uspavale so osušeno bilje. Zemlja je jela zmrzovati, otekline za goščarjevimi roglji pa so se jele od dne do dne večati in ž njimi je rastel tudi goščarjev notranji nemir. Po dolini se vlačijo megle in v zaspanih jesenskih jutrih se privlečejo mokre megle do našega znanca in ivje posrebri gozd. »Tam gori na vrhovih pa je tako lepo jasno!« Goščar stoji na skali, premišljuje, končno pa se le odloči. Napravi velik, nekako mladeniški skok v jarek, kjer je potoček deloma že vkovan v led. Nekaj časa hodi ob strugi, potem pa preko strmega pobočja. Ne ozre se več nazaj v tisti tihi kotiček, kjer je prelenaril skoraj vse leto. Kakor v mladeniških letih drvi tja proti goličavi, kjer stoje zadnji junaki, od vihre in strele razbiti macesni. Visoko nad gozdom se stisne in počepne med dvema starima sivobradima orjakoma. V snegu se poznajo sledovi. »Ej, kako ljubki odtiski nežnih ženskih čeveljčkov!« Goščar se dvigne in jo zavije proti Črničjemu vrhu; sledi mladi kozici. Tam gori pri plotu nad Hruševško planino jo dohiti. Ona pa ni sama, ima že drugega ženina, ki ji pa, kakor je videti, ni prav po volji. — Mladenič triletnik je opazil, da od onega časa, kar je padel jesenski prvi sneg, pri mali tropici ni nič kaj prida; več ne marajo zanj. Čim večja je njegova prijaznost, tem bolj ga odrivajo. Stara koza, katero je vse leto spremljal, ga je prav pošteno oštrkala, ker je hotel njeno dete odgnati. Preostalo mu ni drugega, kakor iti po svetu. Pred par dnevi se je seznanil s to vitko, ljubko mladenko. Pa tudi ta mu ni prav posebno naklonjena. Ko mladenič opazi starega kosmatinca, jo odkuri v dolgih skokih.

Spomnil se je, kako trdo čelo je imela koza, kakšno mora imeti šele ta črni strah! Od daleč gleda izza gostega ruševja žalostno in poželjivo, kako se stari kosmatinec suče okrog mlade frajlice in kako se mu ta dobrika. »O, te ženske!« Za stražarja in varuha sem bil dober, sedaj pa, ko pride plačilo, tako z menoj postopajo!«

Goščar je pričel ljubezen in je nekaj dni preživel v nežni družbi. Ko se je je naveličal, se je poslovil, češ: junak potrebuje bojev in junaških činov, in zapustil je drobno kozico. Mahnil jo je v Črničji vrh, kjer se je spoprijel s par precej dobrimi gamsi, ki so se prišli ženit tam izpod Kepe. Tudi te je pošteno otresel. Marsikaka koza in kozica se je vanj zagledala in občudovala njegove junaške čine. Nekaj časa je miroval in živel z lepo močno kozličarko. Toda tudi to ni predolgo trajalo. Vrh Bele peči je opazil goščar nekega večera nebroj črnih lis, ki so se pomikale proti grebenu. Ni mu dalo miru. Kakor od mladice, tako se je poslovil tudi od kozličarke, želeč si novih bojev, nove slave. Postati je hotel največji junak v Karavankah.

Prenočil je pod »Belo pečjo« in zjutraj, ravno ko se je nebroj snežnih briljantov lesketalo na gorskem grebenu, ko je zlato solnce priplavalo izza žarečega meglenega morja jo je primahal vrh pečine. Postal je in junaško oko si je iskalo vrednega nasprotnika. Pod robom na koroški strani se je pasel močan trop kakih 30 gamsov; kopali so mah in zasneženo bilje. Posebno na mestu, kjer sta pred leti stali gorska kočica in hlev in sedaj poleti raste vse polno kopriv, ki so pozimi zelo priljubljena hrana divjim kozam, je vse živo.

Ko opazijo tujca, postanejo kozli nemirni. Najjačji med njimi, visokorogi črni goličavar, doma s »Koroške Babe«, pa jo maha naravnost proti goščarju. Goščar ga ogleduje, napne vrat, našopiri dlako in čaka napada. Korošec se je mrmraje približal, nagnil glavo in nameril čelo. Goščar je zahropel in se zakadil v nasprotnika. Čelo na čelo, kakor skala ob skalo. Ves trop je osupnil in gledal divjo borbo. Goščar je pririnil goličavarja do strme stene, ga pritisnil ob steno, mu spodnesel čelo, mu zasadil kljukaste roglje v trebuh, mu preparal kožo in drob in krvavečega pahnil preko stene. Ni se brigal več in ne ozrl na zamazano okrvavljeno belino, ne na nasprotnika, ležečega pod steno, borečega se s smrtjo. Skočil je proti čredi in pričel goniti najlepšo kozo, da se je suhi sneg kar kadil.

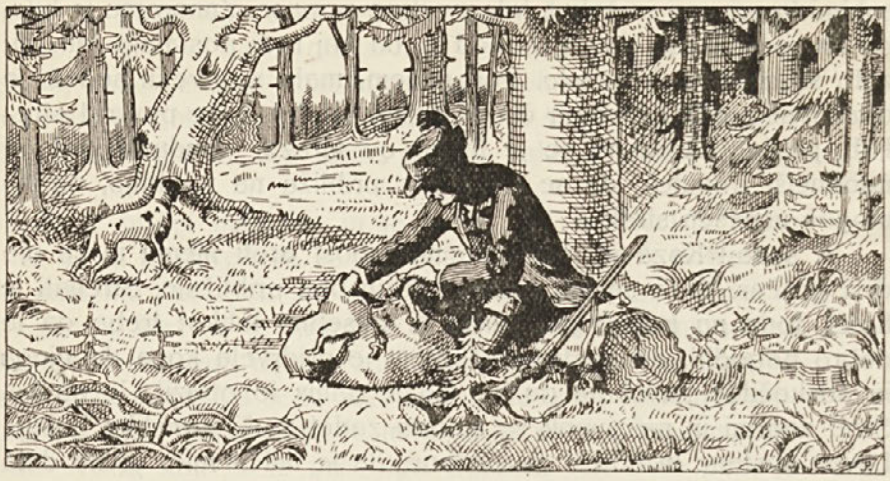
Goščarja pa je medtem opazoval nevarnejši nasprotnik. Še preden so v prvih poljubih jutranjega solnca zažareli vrhovi gorskih velikanov, se je lovec, star gamsar, priplazil do rušja nad

suhimi koprivami in čakal, kdaj se trop pripase. Znano mu je bilo, da imajo v bližini gamsi prehod in da kaj radi postajajo tamkaj; zato si je izbral to mesto. Pod rušjem, malo v zavetju sedeč, je opazoval z daljnogledom čuden prizor. Hotel je že parkrat streljati, pa je, akoravno se je tresel od mraza, vendar čakal na ugodnejši trenutek, da se mu gams približa na razdaljo, da bo mogoč uspešen strel.

A sedaj! Koza jo je ubrala naravnost proti njemu in za njo drvi goščar. Koza se mu vedno bolj in bolj približuje. Streljati je hotel, toda na bežečega gamsa ni posebno lahko; treba ga je dobro pogoditi, da obstane. Medtem je pridrvela koza do njega in odskočila; zavohala ga je. Ko je gams to opazil, je obstal. Strel zagrmi in naš junak se smrtno zadet zruši v mehko belino. Lovec obstane in bolest ga prešine, da je uničil tako divno delo stvarstva.

Šopa stari goščar nima posebno lepega, ima precej trdega in polnega belih dlak. Šop nima posebne rose, pač pa so tem lepši velikanski roglji, ki dičijo krasno glavo. Pri pogledu na roglje prešine lovca prava lovska sreča. Odlomi ruševo vejico, jo pomoči v kri in zatakne za klobuk. Nato jo z goščarjem na rami zavije proti dolini. Goličavarja, ki je medtem pod steno poginil, mu je lovski čuvaj prinesel drugi dan.

Iz lovskega nahrbtnika.

VABILO

na XV. redni občni zbor »Slovenskega lovskega društva v Ljubljani«,

ki bo dne 6. januarja 1926 ob pol 10 dopoldne v steklenem salonu restavracije na Glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o društvenem delovanju.
2. Poročilo računskih preglednikov.
3. Podelitev odrešnice odboru.
4. Volitve predsednika, podpredsednika in odbora.
5. Določitev pristopnine, članarine in ustanovnine.
6. Določitev nagrad tajniku, blagajniku, uredniku in gospodarju.
7. Samostojni predlogi, ki jih je poslati do vštetega 31. decembra 1925 predsedniku S. L. D., Miklošičeva cesta 8, Ljubljana.
8. Interpelacije.
9. Slučajnosti.

Ako bi ne bil sklicani občni zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje prav tam drugi občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število udeležencev. Pooblastila so v smislu § 21., VI. odstavka društvenih pravil dopustna, vendar sme zastopati vsak član, ki je plačal članarino za leto 1925., na občem zboru samo še pet drugih članov, ki niso s članarino v zamudi.

Dr. Ivan Lovrenčič,
predsednik S. L. D.

Dr. Josip Sernec †. Dne 20. sept. t. l. smo pokopali v Celju odvetnika dr. Jos. Serneca, starosto celjskih lovcev, ki je umrl v 82. letu na težki operaciji.

Veličasten sprevod je pričal, koliko spoštovanja je užival pokojnik širom domovine. Kot večletni poslanec v deželnem zboru štajerskem je bil namestnik deželnega glavarja. Pred pol stoletjem je ustanovil celjsko Čitalnico ter bil ves čas njen predsednik. Kot načelnik slavne celjske Posojilnice je bil soustanovitelj Narodnega doma v Celju. Vse te naštete in še druge velike zasluge dr. J. Serneca sta ob odprtem grobu lepo očrtala župan celjskega mesta dr. Juro Hrašovec in minister v p. dr. Vekoslav Kukovec. V imenu lovcev pa se je poslovil od njega tajnik celjske podružnice Slov. lovskega društva.

Dr. Sernec se je že kot mlad dijak vadil v streljanju in prava lovska kri ga je gnala še kot 80 letnega starčka na lov. Še nekaj tednov pred smrtjo je izjavil, da bo šel na jerebice.

Pri predzadnjem občem zboru ga je podružnica Slov. lovskega društva imenovala soglasno za častnega člana. Ko se mu je lani po prestani težki bolezni pri slovesnem večeru izročila lepa diploma, je ginjen, a navdušen pripovedoval o raznih svojih lovskih dogodljajih.

Na zadnji poti ga je spremila četa lovcev s puškami na rami. Po prisrčnem tajnikovem govoru so mu zadonele lovske puške v slovo, a iz daljave se je oglasil lovski rog. — — — Bil je zares veličasten trenutek, ki je segel nešteti množici globoko v srce.

Izrednega moža ohrani vsak lovec, ki ga je poznal, živo v spominu.

Odlomki iz zapisnika IX. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 30. septembra 1925 ob 20 v restavraciji pri »Slonu«.

Navzočih je bilo 13 odbornikov.

Predsednik g. dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter se v toplih besedah spominja umrlega člana dr. Srneca. V znak sožalja vstanejo navzoči.

Zapisnik VIII. odborove seje se odobri brez pristavka.

Predsednik dr. Lovrenčič poroča nato o lovski razstavi v Zagrebu, kar vzame odbor v vednost. Za požrtvovalno sodelovanje pri oceni razstavljenega rogovja pa izreče predsednik sledečim gospodom društveno zahvalo: dr. Ravniharju, ing. Tavčarju, dr. Tavčarju, ing. Sonnbichlerju, ing. Ziernfeldu in Ivanu Rusu. Dalje poroča, da se sestanejo delegati za Sred. Upravo lov. udruženj dne 18. oktobra t. l. Odbor izvoli za svoje delegate gg. dr. Lovrenčiča, Zupana in dr. Erhartiča iz Beograda, da v imenu S. L. D. volijo ožji odbor.

Za odposlance S. L. D., ki naj se udeleže občega zbora Jugoslovanskega kinološkega saveza, pa izvoli odbor gg.: dr. Lovrenčiča, Hafnerja in Potokarja, ki izjavijo da izvolitev sprejmejo.

Dopis podružnice v Ptuju glede včlanjenja lovcev iz Radgonskega in Ljutomerskega okraja se odstopi glavni podružnici v Mariboru z izjavo.

Rešitve dopisov pravnega značaja kot jih je predložil referent pravnega odseka g. dr. Modic, se odobre.

Dopis Lovske zadruge, ki predlaga, naj se skuša doseči za nekatero divjačino večjo zaščito med lovci, se vrne Lovski zadrugi, ki bo poskrbela, da se objavi tozadeven oklic v »Lovcu«.

Zapisnikar.

Odlomki iz zapisnika X. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 11. novembra 1925 ob 20 v restavraciji pri »Slonu«.

Navzočih je bilo 17 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter preide na dnevni red.

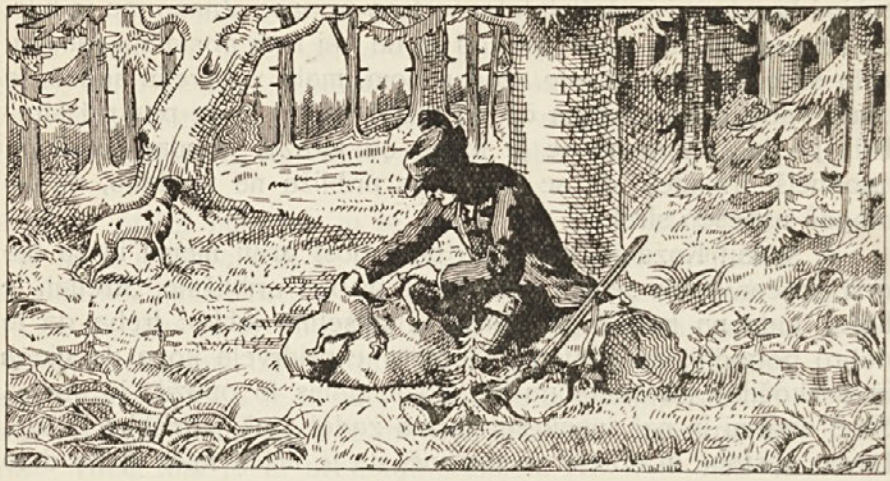
Zapisnik IX. odborove seje se odobri brez pristavka.

Ing. Andreju Grošlju, ki je zastopal S. L. D. pri jubilejni strelski tekmi v Beogradu, se izreče pismena zahvala.

O izdatkih za lovsko razstavo v Zagrebu poroča g. Zupan. Iz obračuna je razvidno, da je imelo društvo nad 700 Din več stroškov kot je prejelo od Zagrebškega zbora. Sklene se naprositi Z. Z., da naknadno izplača to diferenco, da ne bo imelo S. L. D. poleg svojega truda še denarno škodo.

Klub ljubiteljev ptičarjev se zahvaljuje za izposlovano in nakazano denarno podporo ob priliki jesenske pasje tekme. Zahvala se vzame na znanje.

Klub ljubiteljev brakov prosi za denarno podporo v svrho kritja izdatkov za tekmo 15. nov. t. l. Po daljši debati se sklene na predlog g. Žmitka prispevati iz društvene blagajne znesek 2500 Din. Ing. Tavčar predlaga k temu sklepu, naj se istočasno z nakazilom podpore sporoči K. L. B. odborova želja, naj skuša vpeljati v naša lovišča samo brake-jazbečarje, da se divjačina z visokimi braki preveč ne vznemirja. Predlog ne dobi večine. Pač pa se sklene

Iz lovskega nahrbtnika.

VABILO

na XV. redni občni zbor »Slovenskega lovskega društva v Ljubljani«,

ki bo dne 6. januarja 1926 ob pol 10 dopoldne v steklenem salonu restavracije na Glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o društvenem delovanju.
2. Poročilo računskih preglednikov.
3. Podelitev odrešnice odboru.
4. Volitve predsednika, podpredsednika in odbora.
5. Določitev pristopnine, članarine in ustanovnine.
6. Določitev nagrad tajniku, blagajniku, uredniku in gospodarju.
7. Samostojni predlogi, ki jih je poslati do vštetega 31. decembra 1925 predsedniku S. L. D., Miklošičeva cesta 8, Ljubljana.
8. Interpelacije.
9. Slučajnosti.

Ako bi ne bil sklicani občni zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje prav tam drugi občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število udeležencev. Pooblastila so v smislu § 21., VI. odstavka društvenih pravil dopustna, vendar sme zastopati vsak član, ki je plačal članarino za leto 1925., na občem zboru samo še pet drugih članov, ki niso s članarino v zamudi.

Dr. Ivan Lovrenčič,
predsednik S. L. D.

Dr. Josip Sernec †. Dne 20. sept. t. l. smo pokopali v Celju odvetnika dr. Jos. Serneca, starosto celjskih lovcev, ki je umrl v 82. letu na težki operaciji.

Veličasten sprevod je pričal, koliko spoštovanja je užival pokojnik širom domovine. Kot večletni poslanec v deželnem zboru štajerskem je bil namestnik deželnega glavarja. Pred pol stoletjem je ustanovil celjsko Čitalnico ter bil ves čas njen predsednik. Kot načelnik slavne celjske Posojilnice je bil soustanovitelj Narodnega doma v Celju. Vse te naštete in še druge velike zasluge dr. J. Serneca sta ob odprtem grobu lepo očrtala župan celjskega mesta dr. Juro Hrašovec in minister v p. dr. Vekoslav Kukovec. V imenu lovcev pa se je poslovil od njega tajnik celjske podružnice Slov. lovskega društva.

Dr. Sernec se je že kot mlad dijak vadil v streljanju in prava lovska kri ga je gnala še kot 80letnega starčka na lov. Še nekaj tednov pred smrtjo je izjavil, da bo šel na jerebice.

Pri predzadnjem občem zboru ga je podružnica Slov. lovskega društva imenovala soglasno za častnega člana. Ko se mu je lani po prestani težki bolezni pri slovesnem večeru izročila lepa diploma, je ginjen, a navdušen pripovedoval o raznih svojih lovskih dogodljajih.

Na zadnji poti ga je spremila četa lovcev s puškami na rami. Po prisrčnem tajnikovem govoru so mu zadonele lovske puške v slovo, a iz daljave se je oglasil lovski rog. — — — Bil je zares veličasten trenutek, ki je segel nešteti množici globoko v srce.

Izrednega moža ohrani vsak lovec, ki ga je poznal, živo v spominu.

Odlomki iz zapisnika IX. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 30. septembra 1925 ob 20 v restavraciji pri »Slonu«.

Navzočih je bilo 13 odbornikov.

Predsednik g. dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter se v toplih besedah spominja umrlega člana dr. Srneca. V znak sožalja vstanejo navzoči.

Zapisnik VIII. odborove seje se odobri brez pristavka.

Predsednik dr. Lovrenčič poroča nato o lovski razstavi v Zagrebu, kar vzame odbor v vednost. Za požrtvovalno sodelovanje pri oceni razstavljenega rogovja pa izreče predsednik sledečim gospodom društveno zahvalo: dr. Ravniharju, ing. Tavčarju, dr. Tavčarju, ing. Sonnbichlerju, ing. Ziernfeldu in Ivanu Rusu. Dalje poroča, da se sestanejo delegati za Sred. Upravo lov. udruženj dne 18. oktobra t. l. Odbor izvoli za svoje delegate gg. dr. Lovrenčiča, Zupana in dr. Erhartiča iz Beograda, da v imenu S. L. D. volijo ožji odbor.

Za odposlance S. L. D., ki naj se udeleže občega zbora Jugoslovanskega kinološkega saveza, pa izvoli odbor gg.: dr. Lovrenčiča, Hafnerja in Potokarja, ki izjavijo da izvolitev sprejmejo.

Dopis podružnice v Ptuju glede včlanjenja lovcev iz Radgonskega in Ljutomerskega okraja se odstopi glavni podružnici v Mariboru z izjavo.

Rešitve dopisov pravnega značaja kot jih je predložil referent pravnega odseka g. dr. Modic, se odobre.

Dopis Lovske zadruge, ki predlaga, naj se skuša doseči za nekatero divjačino večjo zaščito med lovci, se vrne Lovski zadrugi, ki bo poskrbela, da se objavi tozadeven oklic v »Lovcu«.

Zapisnikar.

Odlomki iz zapisnika X. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 11. novembra 1925 ob 20 v restavraciji pri »Slonu«.

Navzočih je bilo 17 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter preide na dnevni red.

Zapisnik IX. odborove seje se odobri brez pristavka.

Ing. Andreju Grošlju, ki je zastopal S. L. D. pri jubilejni strelski tekmi v Beogradu, se izreče pismena zahvala.

O izdatkih za lovsko razstavo v Zagrebu poroča g. Zupan. Iz obračuna je razvidno, da je imelo društvo nad 700 Din več stroškov kot je prejelo od Zagrebškega zbora. Sklene se naprositi Z. Z., da naknadno izplača to diferenco, da ne bo imelo S. L. D. poleg svojega truda še denarno škodo.

Klub ljubiteljev ptičarjev se zahvaljuje za izposlovano in nakazano denarno podporo ob priliki jesenske pasje tekme. Zahvala se vzame na znanje.

Klub ljubiteljev brakov prosi za denarno podporo v svrho kritja izdatkov za tekmo 15. nov. t. l. Po daljši debati se sklene na predlog g. Žmitka prispevati iz društvene blagajne znesek 2500 Din. Ing. Tavčar predlaga k temu sklepu, naj se istočasno z nakazilom podpore sporoči K. L. B. odborova želja, naj skuša vpeljati v naša lovišča samo brake-jazbečarje, da se divjačina z visokimi braki preveč ne vznemirja. Predlog ne dobi večine. Pač pa se sklene

na predlog g. Zupana, da se zahteva od vseh klubov predložitev obračuna, kako se je podpora porabila.

S. L. D. je vložilo na mestni magistrat prošnjo za dovoljenje nastanitve društvene knjižnice v kakem lokalu ljubljanskih mestnih šol, dokler ne bo mogoče dobiti pripravnejših prostorov.

Namesto dosedanjega člana širšega odbora S. U. L. U. v Beogradu g. dr. Erhartiča, ki je prevzel tajniške posle te lovske organizacije, se izvoli v Središnjo upravo lov. udruženj g. dr. Josip Kavčič, inspektor v ministrstvu pravde v Beogradu.

Društveni blagajnik g. Zupan poroča o nakladi »Lovca«. Na njegov predlog se sklene, da izide prva številka »Lovca« leta 1926. v 3000 izvodih, poznejše številke pa v taki nakladi, kot se bo priglasilo članov. »Lovec« naj ima redno le po 32 strani (ne vštevši inseratnega dela). Sedanjega urednika se naprosi, da urejuje list tudi v letu 1926. pod istimi pogoji kot v letu 1925.

Pogodba za tiskanje »Lovca« se podaljša za leto 1926. s pristavkom, da pridene tiskarna brezplačno »Lovcu« lovski koledar in eno lovsko sliko.

Po daljši debati, v katero posežejo ing. Tavčar, Čeč, Mladič, dr. Luckmann in Zupan, se sklene na predlog slednjega, naj se kljub visokim tiskovnim in upravnim stroškom članarina za leto 1926. ne zviša. Vsak član plača letno 50 Din, zapriseženi lovci pa samo 25 Din.

Odbor sklene, da se vrši **občí zbor S. L. D. dne 6. januarja 1926 v kolodvorski restavraciji v Ljubljani ob 9 zvečer.**

Dr. Lovrenčič pripomni k predmetu o streljanju na komaj znova zaplojene fazane, da je društveni podpredsednik Hafner napisal članek za »Lovec«, v katerem apeluje na vse lovce, naj se vzdrže odstreljevanja fazanov v loviščih, kjer so se šele pojavili, da se ta vrsta divjačine, ki je skoraj docela izginila iz poprej bogatih lovišč, zopet zaplodi.

Sklene se, da se s pismeno okrožnico opozore na zaščito fazanov zakupniki sledečih lovišč: Vrhnika, Log, Brezovica, Dobrova, Vič, Zgornja Šiška, Ježica, Št. Vid nad Ljubljano, Medvode, Šmartno pod Šmarno goro, Črnuče, Dev. Mar. v Polju, Tomišelj, Preserje, Borovnica, Iška loka, Vrblenje, Ig, Rudnik, Šmarje, Pijava gorica, Dobrunje, Dol, Dolsko, Velika vas, Kresnice, Ihan, Domžale, Podgorica, Mengeš, Rašica in Moste.

Zapisnikar.

Lovski zadrugi je že mnogo članov S. L. D. prijavilo naročbo na žive zajce, poljske jerebice in fazane ter fazanja jajca. Potreba izboljšanja lovišč pa narekuje, da se oglasijo še nadaljnji reflektanti — zakupniki izčrpanih lovišč.

Zadruga ponovno opozarja, da more oddati najmanj 20 družin fazanov (družina = 1 samec s 4 fazanicami); družina stane 1500 Din v Ljubljani. Z naročilom je poslati vsaj polovico zneska, odpadajočega na naročilo, ker mora zadruga založiti kavcijo za divjačino, ki jo prejme. Zadruga ne išče nobenih dobičkov pri posredovanju za dobavo žive divjačine. Rok za naročila poteka.

Odbor Kluba ljubiteljev ptičarjev je sklenil v zadnji seji, da vpelje takoj po novem letu tečaj za dresiranje mladih psov ptičarjev in španijelov. Dreserji ali vodniki psov, ki se prijavijo za ta tečaj, se bodo ob določenih dneh in časih zbrali v odkazanem delu lovišča s psi, ki so jim poverjeni. Pod nadzorstvom enega ali dveh v to od kluba določenih strokovnjakov-voditeljev se bodo vršile vaje za priprave k bodočim tekmam. Tako bo dana prilika za vzgojo pravih vodnikov psov, kakor tudi za uvajanje v pravilno dresuro.

Kandidati, ki se želijo tega tečaja udeležiti, naj se čimprej javijo pri klubu.

Klub ima v zalogi lepe originalne rodovnike in prijavne dopisnice. Dobe se pri klubovem blagajniku F. Justinu, Rimska cesta 7/II, za ceno po 5 Din.

P. Ž.

Lov na divje svinje se je vršil meseca oktobra v Starem logu v kočev-

skem okraju na odredbo oblastva. Uspeha ni bilo. Vzrok neuspehu je baje slabo vodstvo lova in so divje svinje prodrle vrste gonjačev.

Lov na volkove je bil začetkom oktobra na oblastno odredbo na Travni gori v kočevskem okraju. Udeležili so se ga lovci iz Loškega potoka, Gore, Sodražice in Dan. Uspeh je bil negativen.

Volkovi v kočevskih gozdih. Kakor lansko leto, tako sem se tudi letos poleti odzval prijaznemu vabilu gospoda K. iz R. in odšel v kočevske gozdove in trate, na srnjakov zalaz. Malo daleč je, ali vendar prav zanimivo in prijetno je posetiti te kraje in si ogledati širne, največ z leščevjem in jelševjem porastle planjave, pretrgane z dolinami in z gričevjem, pokritim z visokimi bukvami. Jelovega ali smrekovega gozda je, izjemši Malo goro, ki meji na jugozapadu, in pa širne gozde širokohrbtnega Roga na vzhodu, tam prav malo. Tudi trnjevega grmičevja in druge navlake ne manjka po pašnikih, ki so ograjeni z živimi plotovi, kakor kake trdnjave.

Dve uri in pol se vleče slaba pot s postaje Stara cerkev mimo par manjših vasic, obdanih od precej rodovitnega polja in nekaj prav lepih pašnikov, po gori opisani, precej enolični pokrajini.

Proti večeru sem dospel v vas Novi breg, ki leži na pobočju Roga. Ozadje za vasico je nekoliko skalnato, kraška formacija. Pod vasico globoka dolina brez vode, v dnu doline kakor na nasprotni strani pa pašniki, porastli z leščevjem. Dolino zapira na dolnjem koncu višje gričevje, ki je ponovno pretrgano z raznimi dolinicami in kotli, ki so po večini porastli z neprodornim grmičevjem. Na gornjem koncu se dolina pretvarja v planoto proti vasi Stari log. Pa tudi v tej planoti je nešteto kraških kotličev in jamic.

Kakor so mi pripovedovali, je bilo tukaj pred leti, preden so zagospodovali volkovi, izredno veliko srn. Knez Auersperg in še nekaj zakupnikov večjih lovišč so slednje gojili, posestniki ali zakupniki manjših lovišč pa so jih pobijali, da je bilo joj. Poznam mlajšega lovca, starega 30 let, ki je že ustrelil nad 500 srn in srnjakov. On, kakor mnogi drugi lovci, ki so sicer prav prijetni in dobrosrčni ljudje, so v lovstvu popolnoma napačno vzgojeni. Menijo namreč, da vsa umetnost in užitek lova obstoja v brezmernem streljanju. Kamor le smo prišli, so mi kazali mesta, kjer so z enim strelom ustrelili po dve srni ali ustrelili srno s šibrami 00 na 100 korakov in pa še čez. To je njih ponos! Da divjad tudi čuti, na to niti ne mislijo. Zalezujejo izborno in tudi poznajo lov, ali drugače so premalo lovski pravični. Navadno vse streljajo s šibrami, še celo medveda, neglede na letni čas in na velikost živali. Kolikor sem mogel spoznati tekom dveh dni, je letos manj srn in srnjakov kakor lansko leto. Mogoče sem se motil, ali tudi dokaj bolj boječa je bila letos vsa srnjad. Povod temu so gotovo volkovi, ki večkrat posečajo lovišče mojega znanca.

S tamošnjimi lovci smo se mnogo pogovarjali tudi o volčji nadlogi, ki je gorja kakor kuga za naša lovišča. Pripovedoval mi je neki lovec, kako se je leta 1906. po presledku kakih 30 let zopet priklatil nenasitni, večno lačni požeruh v kočevske gozdove in kako ga je takrat ustrelil.

Proti večeru meseca septembra mu pride pravit mlad pastirček, da mu je volk ugrabil kozo in jo odnesel v gozd. Lovec je drugi dan zarana odšel na lov in kmalu našel na robu precej globokega, obraslega kotliča ostanke volčjega plena. Glavo in nekaj oprsja si je volk prihranil za kesnejšo pojedino. Kakih 40 korakov od ostankov volčjega plena si je lovec napravil na drevesu sedež in čakal; na drevo je sedel zjutraj krog šeste ure. Malo pred sedmo se že zamajejo veje, nekaj zašušti in iz goščave stopi močan volk. Previdno se premika proti ostankom plena. Polagoma stopica, postaja in prisluškuje. Dobrih 20 korakov od plena stopi s prednjima šapama na drevesni parobek, voha po zraku in obrača uhlje na vse vetrove.

Lahko si mislimo, kako je utripalo lovčevo srce in kako dolgi so bili trenutki. Kar zasliši neko kričanje, ki je prihajalo bliže in bliže. Hoče že streljati na razdaljo dobrih 60 korakov, toda zdi se mu za šibre, ki jih je imel v obeh cevih, le predaleč. Mladi kričač, pastir, izpod čigar varstva je bila ugrabljena koza, se približa volku na dobrih 50 korakov, ne da bi volka opazil, ko se volku šele poljubi, da se leno umakne v goščavo.

Da lovec pastirja ni pogledal prijazno in da ga ni pohvalil, si lahko mislimo. Ali kaj pomaga zvoniti po toči — volk je pobegnil. Ko je pastir odšel, se je lovec ponovno vrnil na čakališče in čakal do opoldneva, dokler ga ni pregnal glad. Doma je dogodljaj pripovedoval lovskim prijateljem, ki so mu pa odsvetovali nadaljnje čakanje. Ni pa jih slušal; neki notranji glas ga je ponovno pozival, naj se vrne na čakališče. Pripravil si je nov sedež, nekoliko bližje od prejšnjega. Dolge so bile ure čakanja in solnce se je jelo utapljati za gorami. Gozdni jereb je od nekod prifrfral, sedel nad lovcem in zapel svoj prijetni ciciricij. Lovec, ki se je že naveličal dolgočasnega sedenja, se je obračal za jerebom in če bi bil imel v puški drobne šibre, bi bil najbrž tudi že stisnil petelina. Toda, kaj hoče, popoldne je bil dal v eno cev kroglo, v drugo pa debele šibre in tak strel ni za jereba.

Medtem pa zopet zašušti po listju in blizu tam, kakor zjutraj, se zopet prikaže iz goščave volk, ki pa to pot ni bil več tako oprezen kot zjutraj. Mahne jo naravnost proti včerajšnjemu plenu. Lovec ima puško pri licu, meri in meri, dokler končno točno ne ugotovi, da je muha na sredini volčje lopatice. Strel zagrmi, volk pa jo brzih korakov odkuri. Lovec, razočaran od nepovoljnega učinka strela, gre gledat na strel, kjer najde prav slabo krvno sled. Polagoma se pomakne za volkom in ko napravi dobrih 30 korakov v les, zapazi v somraku, ki je legel po solnčnem zahodu v jesensko otožno pokrajino, kraj debelega bukovega štora sivo reč, ki čepi na tleh in upira v svojega preganjalca žareče oči. Puška je trenutno pri licu in že se posveti iz cevi, kjer so bile basane debele šibre. Volk omahne, parkrat močno udari s šapama in izdihne svojo kosmato roparsko dušo.

Srečni lovec odhiti k volku in ga dvigne, toda le nedaleč ga ponese in mora ga zopet pustiti. Volka, ki je bil visok 80 cm, dolg 1 m 40 cm in je tehtal 47 kg, je mogel spraviti v vas šele s pomočjo drugih.

Kakor mi je lovec nadalje pripovedoval, je bil to največji volk, kar jih je bilo ustreljenih zadnja leta. Slikan je bil v listu «Interessantes Blatt«, kožo pa imajo v Kočevju. Na to je bilo zopet nekaj časa mirno v kočevskih šumah, dokler se niso volkovi ponovno priklatili med vojno in so ostali dosedaj brezuspešni vsi napori, otresti se te nesrečne zalege.

Lansko leto so vaščani iz Novega brega večkrat slišali tuljenje volkov. Posebno proti jeseni je ta ne ravno prijetna glasba donela skoraj vsak večer preko dolinice. Kolikor so mogli ugotoviti, so glasovi prihajali iz dolnjega konca doline; vsi, ki poznajo pokrajino, so bili mnenja, da so volkovi najbrž v tako zvanem Velšpergu, in sicer stari z mladiči. Velšperg je kakih 500 m visok, precej obsežen grič, ki leži sredi treh dolin. Deloma je porasel z grmičevjem, v sredini s starim bukovjem in proti vrhu je jelov gozd. Tudi več senožeti, porastlih z leščevjem, je na pobočju. Na severovzhodnem pobočju je več globokih kotlov, poraslih s skoraj neprodornim trnjem in grmičevjem. Na dnu najglobljega kotla, kraj katerega je stara, gosto zarasla poseka, pa se nahaja precej globoka mlakuža. Volkovi se skrivajo v kotlinah Velšperga. Jeseni je nekdo slučajno zašel v kotlino in tam videl okrog mlakuže nebroj volčjih sledov. Kmalu nato so priredili na Velšpergu lov na volkove. Pozvani so bili vsi lovci iz vse okolice in mnogo gonjačev. Zastavili so skoraj ves grič; pogodili so dan, ko je bila najbrž doma cela roparska drhal. Komaj se je pričel pogon, že je

jelo pokati. Enajst strelov je padlo. Ko so se lovci sestali po pogonu k običajnemu lovskemu pomenku, ni bilo posebno razveseljivih poročil. Ugotovili so, da je bilo v pogonu kakih 8 volkov. Večinoma so prišli tudi pred cev na precej ugodno razdaljo, so pa vsled slabega streljanja srečno odnesli pete. Obležal je en sam, drugega so našli čez dva dni nedaleč od strela, tretji se je pa ujel v stopavko, ki je bila zastavljena v ozkem prelazu pod kotlino. Par volkov je več ali manj krvavelo, ali okrevali so gotovo prej ali slej. Udrli so večinoma proti vrhu griča in jo od tam mahnili proti širnim gozdom Roga. V omenjeni kotlini so pa našli več kosti in rogovje šestih srnjakov. Gotovo so bili tamkaj skoteni mladiči in so jim stari donašali hrano.

Tudi letos so nekje v bližini »Novega bega« mladi volčiči, najbrž nekje na Rogu. Lovci se trudijo, a ni se jim še posrečilo jih izslediti. Pri takih razmerah torej ni čuda, ako srnji rod v kočevskih gozdovih izgineva. Poleg volkov pa je v širnih gozdovih veliko divjih mačk, ki so tudi hude sovražnice srnjadi. Medveda večkrat čutijo. Zadnja leta pa so se močno zaredili divji prašiči in po vseh lazih in tratah, pa tudi po gozdovih razrita zemlja priča, da so bili ponoči tamkaj na posetu ščetinarji, ki čez dan navadno leže v kaki neprodorni goščavi. Lovu niso ravno škodljivi, že uničijo kako gnezdo, ali bolj škodljivi so žepu lovskih zakupnikov, ki skušajo poravnati škodo, ki jo napravijo ščetinarji kmetom po njivah. Dobro, da v tem delu nimajo preveč prilike, da bi rili po njivah, ker je malo polja.

V drugih delih kočevskih gozdov, v Veliki gori, pa so zopet druga gnezda volkov, ki imajo zopet svoje revirje. Kakor je videti, vsako leto kake tri volčice skotijo v kočevskem okraju. Treba bo pa še dosti truda, preden bodo volkovi uničeni. Vl. K.

Izpod Stola in Golice. Letos je veliko kač, navzlic mokremu letu. Pravijo, da bo dolga, topla jesen, ker noče ta golazen iti spat. Nasprotno so pa divje koze že konec septembra oblekle svoje črne suknje in kakor kaže, začno zgodaj s plesi in flirtom. Tudi srnjad hiti pomerjat zimsko toaleto, akoravno jo je letos slekla zelo pozno, šele junija. Nekateri gospodje so že koncem septembra oblekli svojo sivo športno obleko za smučkanje. To bi značilo zgodnjo, trdo zimo. Kdo ima potem prav? Kače ali srnjaki? Sedaj je šele četrtina oktobra za hrbtom in najbolje bo, da počakamo in si povemo spomladi, kako je bilo. Ker pa preteklo pomlad nismo nič govorili, bi rad nekaj besedi na račun naslova, ki je nekoč zbudil toliko krika v nekem Izraelu. Zame sta besedi Stol in Golica prav prijetno in simpatično dejstvo in prepričan sem, da bi se marsikdo razburjal in to upravičeno, če bi ti dve dejstvi izginili.

Pretekla zima je bila zelo ugodna za divjačino, kakor tudi pomlad. Zato so srnjaki razvili izredno lepo rogovje in vsa divjačina se je vidno pomnožila.

Divji petelini pa niso prida peli. Čudno je, da se jeseni vidi te divjačine še precej, spomladi pa skoro ni slišati petelina. Na spomlad so lovci v Stolu dobili v snegu dva poginula petelina. Morda se selijo ali pa mrjo od obupa nad krivičnim svetom.

Ruševci se drže krepkeje in pojo z večjo srčnostjo. Tudi jih je bilo več in lovci vseh vrst so jih pridno iskali in streljali, deloma drug drugemu izpred nosa. Nekje na drugi strani teh planin, pravijo, je baje lovec svojemu tovarišu skril ustreljenega ruševca in ga čez par dni potem temu pokazal, češ, da ga je vendar prekanil, to mrcino. Pa sta ostala vseeno prijatelja. Čez sedem let vse prav pride in lahko se mu ukanjeni oddolži na isti način.

To je znak plemenitosti lovca iz tega kota. »Naj živi do groba!« Medtem so se »začeli že srnjaki«. Po mejah je bilo vse živo. Neka znana ljubljanska popevka pravi med drugim tudi: »...drug drugmu hlače kradejo, da jih potem zapijejo...« Toda srnjaki so precej pre-

brisani in niso vedno nastavljali svojih zadnjih plati hrabrim lovcem. Vendar je marsikateri odnesel zrešetano kožo, ko se je iz plemenite puške usula nanj toča 00. Pa prestali so tudi to in opraznanje za mejo je bilo le deloma izdatno. Nekaj enoletnih in dveletnih mladeničev je plačalo s smrtjo svojo življensko neizkušenost, ker so iz radovednosti šli predaleč iz grmovja. Sicer pa je imel vsak večji grm svojo puško.

Časih so se pojavili tudi lovci z bradami in krinko in so preleteli lovišča neglede na meje in vrsto živali. Sicer ponavadi ne nosijo brade, ali da se jih »divjačina ne boji«, si jo puste za en dan zrasti. Nekateri tudi ve, da so bolj plemenitega pokoljenja. Ponajveč pravično ljudstvo pozna te prikazni in tudi pravični lovci. Se že nekoč predstavijo drug drugemu...

Ker teče že oktober, so marsikateri lovski psi zelo shujšali. To je veselje! Od Save do državne meje se razlega teden za tednom lajež in pok. Srnjad se nima časa niti prebarvati in zajci ne preleviti. Teci, samo teci, dokler te ne poškropi svinčeno zrnje! Lovci iz teh dežel so usmiljenega srca — nekateri in mnogi! Čemu bi žival pozimi prezebala in stradala! Pok, pok! in konec je njenega trpljenja. Drugo leto pa pride že kaj čez mejo od dobrega soseda. Le škoda, da ni v kraju boljših psov. Gotovo bi se dobilo še več mesa. Upajmo, da dobimo psarno za gojenje brakov in mesarjev.

Tudi zajcev se je letos nekaj zredilo. Mnogi so še zelo nedorastli, pedenj dolgi. Pa ga vsaj pes ujame in dobro meso ima tak zajček.

Pred par dnevi sem videl, kako se je po državni meji sprehajala kuna belica, 2000 m visoko. Nič ni pazila na mejo. Mnogi »lovci« se tudi tako visoko sprehajajo in ne pazijo na mejo. Pri kuni ni nikoli lovca, pri gamsu pa stoji ponavadi. Srečen gams, ki je tako zavarovan pred tujim napadom!

Naš očak Stol s sivimi sosedi si bo zaenkrat še ohranil svojo fauno, letečo in plazečo, ker se zelenim obrtnikom še ni posrečilo postaviti mesnic v podnožje. Kako dolgo še!?

Ali zelena Golica objokuje svoja tiha pobočja in senčne šume, kjer kosi smrt zadnje ostanke parkljaste divjačine. In ko bo lovišče kot izžeta citrona, ga dobi v roke lovec, ki se bo zopet pet let trudil in vzgajal, da se po preteku teh ponovi, kar se dogaja sedaj.

Malo je upanja, da bi novi lovski zakon preprečeval taka gospodarstva. Zato bi bilo pa v interesu občin in v skrbi javnih oblasti, da bi preprečevale tako posest lovišč.

Izraelci pa, ki bi se nad temi vrsticami razburjali, pripominjam, da ne govori ploha besedi, ampak dejstva.

Kdor ne verjame, naj se prepriča in potem sodi. In mnogo je takih žalostnih poglavij. Farizej.

O božiču. H koncu gre lovska doba. Za nekaj vrst divjadi so že v lovski karti napisani mejniki: »do tukaj in nič dalje; coklja ali kazen!« Lepo, kdor se drži teh predpisov, ali ti edini niso merodajni, in sicer radi tega ne, ker bi morali nositi s seboj celo knjigo predpisov in bi bilo potrebno za vsako vasico posebej napisati kako posebnost, če bi hoteli imeti vse napisano, kar bi morali lovci vse upoštevati v vseh različnih loviščih in pri razmerah v raznih loviščih.

Pogreške delajo tudi tisti, ki se popolnoma točno drže predpisov glede lovljenja srnjadi. Od 1. junija do 1. januarja srnjak, od 15. oktobra naprej je prosta tudi srna; to je vse in drugega nič. Kdor se bo tega točno držal, ta bo kmalu uničil svoje in sosednja lovišča. Gozdni jerebi napravijo prav za prav sami konec, ko več ne prihajajo na klic, podobno je tudi pri jerebicah, ko več ne drže. No, o mrharstvu, streljati jerebice v snegu, mislim da mi ni treba pisati; to je že precej ponehalo. Pač pa obstojajo še prav grde in v meso zajedene navade, kar se tiče tako običajnih zimskih brakad na srne in proti katerim divjad nima zaščite. Na sv. Štefana mora biti brakada na srne, dru-

gače ni božičnega razpoloženja. So pa tudi še taki lovci, in sicer ravnajo po zakonitih predpisih, ki se vračajo na Silvestrov večer žalostni z lova, ker niso ustrelili zadnje srne v revirju.

Ako bolj točno preiščemo, od kod vse to in kaj je povod tem brakadam, bomo kmalu spoznali, da to ni toliko poželjenje po mesu divjačine in tudi ne po denarju, nego običaj, ki se je pri nas udomačil, da mora biti na sv. Štefana brakada, deloma ponos, da zna tisti streljati, ki je ustrelil srno, seveda s šibrami in pa žalibože — strast moritve. Prav vabljivi in zapeljivi pa so običajni lovski sestanki po brakadah, posebno v zimskem času, ko si lovci pripovedujejo pri zakurjeni peči in čaši vina svoje lovske dogodljaje.

Ne oporekam, da to zadnje ni prijetno ali — ako je to koristno in kako dolgo bo to šlo, to je zelo, zelo kočljivo vprašanje. Mi moramo gledati, da koristno zvežemo z zabavnim in potem smo šele lahko popolnoma zadovoljni.

Prvo vprašanje, ki se mi vsiljuje v pero, je: Odkod so prišle srne in odkod bodo prišle drugo leto, ako jih letos postrelimo? S tem, da smo neusmiljeno brakirali in streljali, smo nekaj srn postrelili, mnogo smo jih ranili, nekaj se jih prehladi in z vsako poginulo srno je poginil tudi mladič, ki se ima prihodnjo pomlad roditi. Da, še več, tudi one srne, ki so ostale, bodo v mnogih slučajih zvrgle, vsled hude pasje gonje. Nadalje, kak užitek nam nudi streljanje? Ali si moremo res kaj domišljevati o strelu, ako smo pogodili srno s šibrami? Mislim, da ima vsak količkaj izvežban lovec danes že toliko pojma o streljanju, da se zaveda, da je precej velika razlika med streljanjem na letečo jerebico, divjo raco ali kljunača in pa med streljanjem na bežečo srno. Kdor se hvali, da je srno pogodil na veliko razdaljo ali pa med goščavo s šibrami, ta naj se zaveda, da ga ves pravi lovski svet smatra za neumnega ali pa brezsrčnega mrharja. Ako že ne moremo drugače prebiti sv. Štefana, pojdimo na brakado na zajce v revir, kjer ni srn, ali pa s kroglo, s puško risanico na srne, in sicer na zalaz ali pogon z gonjači. Izgovor, da je streljanje s kroglo na brakadi bolj nevarno kakor s šibrami, se mi ne zdi, da bi držal. Previdnosti je seveda povsod treba in gotovo, da gredo krogle dalje kakor šibre, toda kako široko zasežejo šibre v primeri s kroglo? Nadalje pa se povsod lahko postavijo lovci tako, da ne streljajo drug v drugega in tudi ni treba vabiti celo vas na brakado. V gozdu zgrešena krogla kmalu obtiči v drevju ali v kakem robu. Za zgled si vzemimo štajerske, koroške in tudi češke lovce. V Italiji, katero mi navadno lovsko zelo zapostavljamo, bodo, ali pa so že vpeljali predpis, glasom katerega bo prepovedano streljati srne s šibrami. Ako divjad pogodimo s kroglo, jo navadno tudi poberemo in ji prihranimo strašne muke, dočim zadeta od par šiber, bogve kje gineva v strašnih mukah. S kroglo zadeta je največkrat najdena, ali pa popolnoma zgrešena in zdrava. Toliko glede streljanja.

Kdor hoče srno streljati radi mesa, ta pa naj si kupi kos srnine in dobil jo bo dokaj ceneje, kakor če jo bo sam streljal. Pred takim pa, ki mu ugaja lov radi moritve, pred takim se je čuvati.

No in sedaj pa pride na vrsto vesela družba lovcev, kar moram pripoznati, da je res nekaj najbolj prijetnega in od katere imamo navadno prav lepe spomine, ko smo se sestali po brakadi.

Ali mora biti ta sestanek ravno po srnski brakadi? Ali niso taki sestanki ravno tako lepi in morda še lepši po zajčjih brakadah, posebno ako so bile v gonji tudi lisice? Psi gonijo, da je veselje, in treba je precej spretnosti, da pogodiš bežečega dolgouhca ali med goščavo se vijočo kosmatorepko. Srečen pa tisti, ki se more udeležiti v božičnih dneh lepega lova na gamse.

Pač pa si za božične praznike lahko napravimo še drugo krasno zabavo, posebno za božični večer. Že začetkom decembra postavimo v delu gozda, kjer vemo, da je rada srnjad, male svisli ali

jaslice; ni potrebna posebna tesarska umetnost! Iz par kolov zbijemo in ako ni mogoče drugače, uprimo na drevje stojalo ter ga pokrijmo s smrekovim lubjem ali deskami. Pod streho pribijmo lestvico za seno, pod lestvico pa korito. Polagajmo že takoj, ko smo izgotovili, seno, omernike itd. v jasli in privadimo srnjad. Tudi soli ne sme manjkati. Popoldne pred svetim večerom pa ne zamudimo posetiti krmišča z božičnimi darovi. Ako zapade sneg, vzemimo s seboj lovske prijatelje, ki nam bodo pomagali odkidati sneg; nikomur to ne bo škodovalo! Kdor pa noče sam telovaditi, naj najame dninarje in naj jih nadzoruje pri delu.

Prišel bo sveti večer, zapel bo božični zvon, ki bo oznanjal povsod mir ljudem na zemlji. Razlegal se bo tja čez širno plan in preko sanjajočih gozdov. Lovec bo sedel doma v krogu svojcev pri gorki peči ob jaslicah z veselo zavestjo, da divjačina to noč ne trpi lakote. Vl. K.

Lovske karte za leto 1926. Predpisi za lovske karte so ostali isti, kakor za leto 1925. Komur niso dobro znani, naj seže po »Lovcu«, letnik 1924., in prebere določila, objavljena na strani 427.

Ing. A. Š.

Velikanska povodenj nam je v vsej okolici Dolnje Lendave domalega uničila vse zajce. Voda je tako nenadoma narasla, da se divjačina ni mogla nikamor rešiti. Vsa naša nižina proti Muri je bila podobna morju in na posameznih otočkih je bilo tudi po več zajcev skupaj. Sam sem videl, kako je voda nesla srno in dva zajca; srna se je ravno hotela rešiti na suho zemljo, pa jo je zopet nenadoma zgrabila voda in ni je bilo več na površje, pač pa sta se rešila oba zajca. Kakor čujem, so tudi brezvestni ljudje s čolni zasledovali in pobijali na otočkih se nahajajoče zajce. Pri neki taki priložnosti je bila stara lisica kar na drevesu ubita. Ljudje pripovedujejo, da je najti v gozdovih, kjer je bila povodenj, veliko mrtvih zajcev. Skupna škoda se pri nas še ne more preceniti, ker je večina gozdov še pod vodo in so vsled tega še nedostopni. Proti tako veliki povodnji in v zaščito divjačine niso naši lovci mogli ničesar ukreniti. Kadar se voda odteče in postanejo gozdovi dostopni, sporočimo natančnejšo ocenitev škode.

R. Koller.

Zloba. Dne 26. oktobra t. l. je poginila, od zlobne roke zastrupljena, naša najboljša resasta psica ptičarka Živa Podjunska, last dr. Frana Lokarja, posestnika psarne »Krim«.

Dresirana je bila prvovrstno, na tekmah večkrat odlikovana, občudovanja vredna v lovu ter prvovrstna plemenjakinja. Večina resavcev ptičarjev, ki jih imamo danes, so njeni potomci. Izboren zarod.

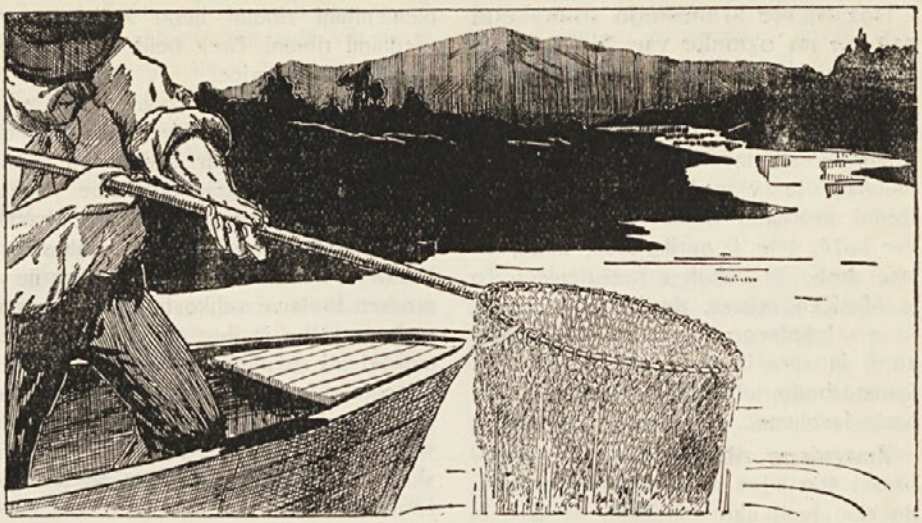
Ista usoda je zadela dne 18. julija t. l. ljubko, čistokrvno psico koker-španijelko Topsi, last istega posestnika, iz česar se da sklepati na skrito maščevanje ali zlobo, ki ne prinaša nikomur koristi, lastniku pa ogromen moralen in gmoten udarec. P. Ž.

Konec članka »Legát ali čebelar« se priobči na željo sestavitelja g. dr. J. Ponebška šele v prihodnjem letniku »Lovca«, ker ga letos ni mogel dovršiti.

Vodstvo Puškarne v Kranju je nedavno prevzel g. Ant. Juvančič (»Kapetan Zvonko«).

Slovenskemu lovskemu društvu je ljubljanski mestni šolski svet dovolil do preklica porabo male sobe na I. mestni deški osnovni šoli za knjižnico in za sestanke odbora.

Za »Zeleni križ« je nabral g. Ivan Javornik 163 Din ob razstavi dne 31. okt. 1925 ustreljenega jelena. — Lovski klub v Velikih Laščah pa je daroval 110 Din.

Iz ribarske mreže.

Iz odborove seje Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani dne 23. oktobra 1925. Znesek 4000 Din se prepiše na fond za izdajanje poljudnih ribarskih knjig. Cena sulčjih mladic se bo določila kesneje, ko bodo znani celotni stroški. Vlada je dala Ribarskemu društvu podporo v znesku 1658 dinarjev. Sklene se napraviti v vališču v Želimljem 6 novih korit za mladice; popravile in izpraznile se bodo tudi košarske jame za košarčke in izvršila nekatera popravila pri ribniku. Ponatisi »Lovca« »O gojenju postrvjega zaroda« se dado brezplačno na razpolago raznim šolskim vodstvom in upraviteljem vališč. Sklene se, nakupiti sliko prof. Franketa. Za pokončavanje vodomcev pri vališču v Želimljem se določi nagrada 10 Din za komad. Kolkovina za ribarske knjižice se po novem taksnem zakonu zviša na 20 Din. Sklene se, naprositi vlado, da omeji oziroma prepove trgovanje z omotico, ki se rabi za zastrupljanje rib.

Ribarske knjižice v letu 1926. Kakor že javljeno, veljajo ribarske knjižice v letu 1926. 120 Din (100 Din knjižica, 20 Din kolek). Ker je cena knjižici od lanskega leta znatno višja, marsikdo ne bo kupil knjižice in skušal loviti brez nje. Zato je Ribarski odbor naprosil Orožniško komando, naj naroči orožniškim stanicam, da strogo pazijo na ribiče ter vsakega ribiča legitimirajo.

Kdor lovi brez knjižice, bo kaznovan od političnega oblastva, četudi ima dovoljenje od zakupnika ali posestnika vode. Kdor lovi, mora imeti ribarsko knjižico ravno tako, kakor mora imeti lovec dokument za orožje. Dr. M.

Komisija za sestavo novega ribarskega zakona. Dnevni časopisi so priobčili vest, da je imenovalo ministrstvo poljoprivrede in voda komisijo, ki naj sestavi edinstveni ribarski zakon. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani se je brzojavno obrnilo na ministrstvo in zahtevalo, da se v to komisijo imenuje tudi zastopnik Slovenije; sicer se utegne zgoditi, da se sestavi zakon, ki ne bo nudil zadostne zaščite ribarstvu v Sloveniji. V bivši Srbiji so ribarske razmere povsem drugačne, kakor pri nas; zato ne gre, da bi se ribarstvo urejevalo pri nas po istem načinu kakor v drugih pokrajinah. Dr. M.

Razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. Z razširjenjem zakona spet ne bo nič, ker obljublja finančni minister zopet le dvanajstine namesto rednega proračuna. Važnejše spremembe pa se sprejmejo običajno le v redni finančni zakon. Redni proračun bo uveljavljen, kakor vse kaže, šele 1. aprila 1926; dotlej bo torej treba še čakati z razširjenjem. To je klasičen primer, da je treba stvari, ki so lokalnega značaja, decentralizirati in spraviti pred ožji forum; tak forum bodo oblastne skupščine, čim bodo izvoljene. Dr. M.

Zmrznjene ribe. »Lovec« v novembrski številki v ribarski mreži omenja, da ribe tudi, ako zmrznejo, še žive in so le v nekakem stanju spanja. Spominjam se, ko sem v otroških letih šel proti Kropi in opazil pod tako zvanim »Kroparskim mostom« v skoraj popolnoma suhi strugi nekaj zmrzlih postrvi. Ribe so ležale kraj malega zamrzlega tolmunčka in sem mislil, da so mrtve. Ko sem jih prijel, je ena še malo zmajala, ostale pa so bile kar trde in kolikor se morem spomniti, nekoliko skrivljene. Z ono napol živo, sem jih nesel v majhen tolmunček in v moje veliko začudenje so se kmalu začele tudi ostale gibati in čez nekaj časa plavati. Pripovedoval sem to znancem, ki so pa trdili, da to ni mogoče in šele sedaj sem dobil pojasnilo, da so tudi drugi že to opazili. Čudno pa je, da se pri zmrznenju ribam ne skvarijo škrge, ki so tako fino sestavljene.

Valjenje iker belih rib. V Švici valé tudi ikre belih rib. Uspeh znaša l. 1924. pri mreni 70, pri podusti 95 zaroda od 100 iker.

Umetno gojenje belih rib. Marsikdo bo zmajal z glavo, ko sliši, da naj se bele ribe umetno goje. Saj belih rib je dovolj, tudi množe se zelo hitro! Vendar pa se je treba baviti tudi s tem vprašanjem. Ni izključeno, da pogine po kakšni katastrofi (zastrupljenju, kugi ali povodnji) ves ribji zarod. Tedaj je treba vodo znova zaploditi, in sicer ne le s plemenitimi ribami nego tudi z manj vrednimi ribami. Brez belih rib ne morejo živeti roparice.

V Švici so začeli gojiti tudi manj vredne ribe. V »Schweizerische Fischereizeitung« opisuje dr. Steinmann način, kako se umetno goje bele ribe. Način gojenja je povsem enostaven. Oplojene ikre se dado v lesena korita, dolga 3 m, široka 1 m. Dno korita se pokrije s prodom orehove velikosti. V korito pada voda iz žleba in ikre ostanejo med kamenčki ali se nanje nalepljajo.

Voda v koritu ne sme biti premrzla; saj se bele ribe drste spomladi, ko je voda že nekoliko pregreta. Voda mora stalno teči skozi korito, da se ikre ne zablatijo.

Zarod belih rib se kmalu izleže iz iker. Od oplojenja do izleženja zaroda preteče jedva 4 do 7 dni; nekaj dni pozneje pa se zarod že sam preživlja.

Umetno gojenje belih rib bi bilo velikega pomena za Savo od Medvod navzgor, kjer so bele ribe radi Medvoškega jezu že tako rekoč izumrle. Če se posreči v tem delu zaploditi bele ribe, predvsem podust in mreno, se bo tudi opomogel sulec in vrnili se bodo zopet srečni časi, ko je bila Sava v tem delu še polna sulcev. Dr. M.

Raba osti. Z različnih strani nas povprašujejo, zakaj raba osti na ozemlju bivše Kranjske še vedno ni prepovedana. Na to sporočamo sledeče: Okr. ribarski odbor je že pred približno enim letom poslal velikemu županu (oddelku za kmetijstvo) osnutek naredbe, ki se bavi z lovjo s prepovedanim orodjem. Vlada pa naredbe še do danes ni izdala. Kaj je temu vzrok, nam ni znano. Dr. M.

Velika postrv. »Österr. Fischereizeitung« je 1. julija t. l. poročala, da so ujeli pred leti v neki strugi blizu Admonta potočno postrv, ki je tehtala 15·5 kg in merila 103 cm.

Umiranje rib v Ženevskem jezeru. Neznana kuga uničuje že dlje časa ribe v Ženevskem jezeru. Tekom enega tedna je poginilo vsak dan približno 1000 rib

vseh vrst. Toliko rib so našli dnevno ob iztoku jezera, število poginulih rib pa je mnogo večje, ker jih je polno na površini jezera.

Preiskali so ribe, a niso mogli ugotoviti vrste kuge. Prevladuje mnenje, da gre za mikrobično zastrupljenje jeter in škrg. (Deutsches Fischereiblatt št. 29.)

Mrena z gumenim obročem. To poletje je ujel neki ribič v Renu mreno, težko 60 dkg, ki je imela tik za glavo gumen obroč. Obroč je bil globoko zarezan v kožo. Obroč je bil tak, kakršnega rabijo pri konzervnih steklenicah. Mrena je očividno iskala hrano na dnu vode, zašla slučajno z glavo v obroč in se ni mogla več rešiti obroča. (»Schweizerische Fischereizeitung« 1924, štev. 8.)

MALI OGLASI.

Proda ali zamenja se papiga za dobro ohranjeno **trocevko** za šibre, kal. 16 ali 20, krogla 8 ali 8·3. Papiga govori in razume slovenske, poljske in nemške besede, žvižga in poje ter je jako priljudna. - Na ogled pri Pavlu Grozniku, Medvode.

Iščem službo lovskega in ribarskega paznika. Star sem 59 let, brez otrok. Izvežban v prepariranju živali, dreser za prepeličarje, razumem slovensko in nemško. Najrajši bi služil bolj v ravnini. - Naslov v uredništvu »Lovca«.

Lovski pes (brak - jezbečar), psica, 4 leta stara, izvrstna za lov na zajce, srne in lisice, se proda. Cena po dogovoru. - Edo Pohl, nadšumar v Brodu ob Kulpi (Hrvatska).

Razni rogovi: jelenovi, srnjakovi i. dr., 20 komadov, raritete, najbolje ohranjeni, se pod ugodnimi pogoji prodajo. Cenjene ponudbe na Bohumila Koubika v Strnišču pri Ptuju.

Pes, čistokrven kratkodlakar, 17 mesecev star, rjav, pri tekmah odlikovan, se proda. - Naslov pove uredništvo.

Prodam dresiranega psa, čistokrvnega nemškega kratkodlakarja, poldrugo leto starega, izvrstnega aporterja. Cena po dogovoru. - Jereb Ivan, lovec, Dol. Prekopa št. 4, Št. Jernej na Dolenjskem.

Proda se trocevka, sulska, kaliber 16 × 16 × 8, malo rabljena, brez petelinov, s Voigtländerjevim daljnogledom. Frid. Hertle, Ljubljana, Martinova cesta, skladišče Tönnies.

Obvestilo! Poznana ljubljanska puškarska tvrdka **F. K. KAISER, Ljubljana,** naznanja vsem p. n. lovcem, da je prevzela glavno zastopstvo najboljše sulske puškarske tovarne **»Brata Merkel« (Suhler Waffenwerk — Suhl, Gebrüder Merkel).** V kratkem bo prispela pošiljatev različnih pušk za vzorce, zato je vabljen vsak lovec, da si puške ogleda in se prepriča o izborni kvaliteti. V dokaz naj služi, da so razne puške gornje tvrdke vpeljane na dvoru Nj. Vel. kralja z odličnim uspehom.

Za božična in novoletna darila priporoča različno lovsko opremo: nahrbtnike, torbe, pasove, stolčke, lovske nože, »Thermos«-steklenice, čistilno orodje, razna olja za snaženje in mazanje orožja, »Mastran«-olje za čevlje, vsakovrstno orožje za lov in samoobrambo, flobert-puške in izborne »U«-patrone. - Velika izber ribarskega orodja.

Dva psa in dve psici, »Springer španijele«, 8 tednov stare, proda grajski upravitelj Iv. Spitz, Grmače, p. Šmartno pri Litiji, Slovenija.

Krasen planinski lov (jeleni, gamsi in srnjaki ter veliki petelin ruševec) se odda dotičniku, ki ima smisel za gojitev lova. Dopise pod »Planinski lov« uredništvu »Lovca«.

Cyanin v kapsulah za zatiranje lisic, volkov in drugih roparic ima v zalogi lekarna **Orožen v Ptuju.** Naročilu je treba priložiti dovoljenje za prejem strupa od pristojnega sreskega poglavarstva.

Sejem za kožuhovino v Ljubljani.

Naš članek v novembersko številki »Lovca« o reorganizaciji ljubljanskih sejmov za kožuhovino je vzbudil pri vseh lovcih največje zanimanje, da celo ostali lovski strokovni časopisi v naši državi so ga posneli in odobravali.

Sezija se je pričela, Lovska zadruga in Ljubljanski velesejem že pridno delujeta, zlasti se bavita z obsežno propagando za pridobitev velikih tu- in inozemskih kupcev, vsaj se nameravani sejem vrši že koncem meseca januarja 1926.

Naprošamo vse zainteresirance, da že pričnо s pošiljanjem kož, katere je treba trdno opremiti z listkom, ki naj naznanja točno ime in naslov lastnika, na Ljubljanski velesejem, oddelek »Divja koža«. V sejmskih stavbah bodo kože strokovnjaki sortirali v partije in se bodo kože tudi zavarovale. Na željo se izplača vsakemu pošiljatelju kož takoj ca. 40% od cenilne vrednosti. Na ta način hočemo pomagati lovskim krogom v dobi naše denarne krize. Ta predjem, ki bo trajal največ tri mesece, se obrestuje za to dobo s 3½%, za krajšo dobo seveda sorazmerno nižje.

Lovska zadruga in Ljubljanski velesejem imata s to prireditvijo visoke režijske stroške. Kot prispevek k njim naj plača vsak prodajalec od izkupička 4%. To so malenkostne vsote za posameznika, ki pa bodo delno pokrile stroške. Takoj po prodaji kož po dražbi se bo napravil obračun in nakazal odpadajoči denar prodajalcem.

Da moremo kupce pravočasno obvestiti o obsegu založenega trga in blago razdeliti v partije, vljudno naprošamo vse interesente, da pričnо nemudoma, četudi sukcesivno s pošiljanjem kož in naj izrečno zahtevajo, dali želijo ca. 40% predjema ali počakajo na končni obračun.

Organizacija, ki je prvovrstno zamišljena, se more izvesti samo, če sodelujejo vsi brez izjeme. Ker pa je naše lovstvo itak dobro organizirano, smo mnenja, da ta pomislek odpade. Vsa pojasnila dajeta Urad Ljubljanskega velesejma, oddelek »Divja koža«, in Lovska zadruga v Ljubljani.

Opozorilo.

Članarina S. L. D. znaša za leto 1926. kakor lani Din 50·—. Zapriseženi lovski čuvaji, poklicni lovci in gozdarji-logarji plačajo samo Din 25·—. Izven Jugoslavije znaša članarina Din 100·—.

«Lovec» bo izhajal enkrat na mesec v zvezkih po 32 strani. Člani dobivajo list brezplačno. Nečlani plačajo za list v Jugoslaviji Din 60·—, izven Jugoslavije Din 100·— na leto.

Da more društvo določiti naklado letniku 1926., je potrebno, da vsak član takoj poravna članarino. V to svrho je priložena poštna položnica.

Lovcem, ki bi do konca januarja 1926 ne obnovili članarine, društvo ne more jamčiti, da bodo prejemali lovsko glasilo, ker se mora naklada lista omejiti le na člane, ki so poravnali članarino.

Slovensko lovsko društvo.